

1871

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY OF

CHICAGO

1957

NTN

797



ATM 797



M. - 23083
R. 13006

ATW. 797



SUMMA CONCILIORUM,

SUMMORUMQUE PONTIFICUM,
A SANCTO PETRO
USQUE AD JULIUM TERTIUM,

Omnibus in sacris Litteris versantibus apprimè utilissima,

AB ILLUSTRISSIMO REVERENDISSIMOQUE D. D. FRATRE
Bartholomæo Carranza, Archiepiscopo Toletano, &c. Ordinis Prædicatorum, pridem collecta.

Postea verò

*Francisci Sylvii Sacræ Theologiæ Doct̄oris, ejusdemque Regii,
ac Ordinarii in Universitate Duacena Professoris, ibidemque
ad Sanctum Amatam Decani.*

Additionibus illustrata, & aucta.



SUPERIORUM PERMISSU:

Ex Typographia PETRI MARIN. Anno M.DCCLXXXI.



SUMMA
CONCILIORUM

SUMMORUMQUE PONTIFICUM
A SANCTO PETRO
USQUE AD JULIUM TERTIUM

Quibus in sacris litteris versantibus operibus
et testamento HEREMANNIUS D. D. R. H. V. A. R. S.
et aliorum scriptorum, et aliorum scriptorum
et aliorum scriptorum, et aliorum scriptorum

Postea vero

et aliorum scriptorum, et aliorum scriptorum
et aliorum scriptorum, et aliorum scriptorum
et aliorum scriptorum, et aliorum scriptorum

Adhuc illustrata, & aucta



SUPERIORI M. PERMISSO

10
38

ADMODUM ILLUSTRĪ, ET PRÆCLARO
Domino *Diego Hurtado Meñdozæ*, apud *Remp. Venetorum*
Oratori, & in *Sacrosancta Synodo Tridentina Cæsareæ*
Majestatis vicegerenti, *Fr. Bartholomæus Carranza*
Miranda, Instituti S. Dominici
S. D.

CUM mecum hisce diebus voverem, Diege, magnum & nobilitatis & studiorum decus, & nostræ laus Hispaniæ, quid mihi potissimum agendum foret dum Deus Opt. Maxim. viam aliquam ostendit Concilio futuro, si quando, nunc admodum necessario, in tantis Ecclesiæ procellis, & vitæ malis, subiit animum relegere Majorum nostrorum Acta in Conciliis Antiquioribus. *Et puduit me, ut ingenuè fatear, nostrorum morum expuere libuit in sinum, subinde repetens, En, à quanto culmine decidimus, in segnitiam & oscitantiam nostram in Gentem à Christo & redemptam, & factam rerum dominam. Ubi ille charitatis ardor? Ubi animus? Ubi dolorum & mortis contemptus, dum gregem traditum custodirent? Denique nihil ferè convenit præsentī rerum statui, si quis attentius conferat cum illo, quem cernere licet in scripturis Conciliorum. Quod ut facilius contemplari possem, excerpſi epitomen quandam collatione Exemplariorum, tum Latinorum, tum Græcorum, quoad ejus fieri potuit. Quam quum utilem fore multis arbitrarer, ne idem illis subeundum esset fastidii & laboris, præsertim quibus aut evolvere non vacat, aut comparare non possunt tantam librorum farraginem, è re communi me facturum putavi, si quod mihi sudaram, omnibus impertirem. Proposui verò aliquot quæstiones, vel ut operis præcursores, necessarias, ni fallor, tractaturis Germaniæ hæreses. Itaque sub tuo Nomine editur hoc quicquid est libelli, tum ut studiosis vel ob hoc sit in pretio, tum ut tibi, cui omnia debeo, incipiam novo ære obligari, si sensero ea suscepisse fronte, qua vel minutissima, quæ tamen ad rem litterariam pertinent amplecti soles, Vale in Christo Jesu.*

DIE-

DIEGUS HURTADUS MENDOZA

FR. BARTHOLOMÆO MIRANDÆ, S.

Datum Venetiis.


Pulchrum est aliquid in dicendo posse, quo ab hominibus
laude dignis approberis: pulchrius ea, quæ mente con-
ceperis, orationeque expresseris, scripto mediocriter explica-
re: pulcherrimum, orationi atque scripto studium & laborem
adjungere, ne aliquid deesse videatur, quo minus & bonis vi-
ris, & multis admirationi sis. Horum primum, cujus quidem
velut parentes altricesque sunt prudentia & eloquentia, te
pœnitens consecutum fuisse, locupletissimi testes esse poterunt,
qui te Bartholomæi Miranda, vel in sacrarum litterarum Gym-
nasio (quas publicè profiteris) vel in publica Concione audi-
verunt: ultimum verò quod semper cum medio conjunctum
est, tum multis aliis, tum hoc edito libro, in quo brevis com-
pendio, *Conciliarum prolissitatem circumcidisti*, ita ut multa
in eorum libris abundare, in hoc nihil deesse ostenderis, adeò
præstitisse visus es, ut prudentissimi viri in eligendo, magni
Oratoris atque Philosophi in disponendo, maximi Theologi
in considerando, atque declarando quæcumque legentibus
impedimento ob difficultatem, obscuritatemque futura forent,
partes compleveris. Quod autem nomen meum in tuis scriptis
& conspici & legi voluisti, maximas tibi gratias ago. Vale.

SCHOLÆ NOSTRÆ THEOLOGICÆ

AUDITORIBUS

FRANCISCUS SYLVIVS

S. D.



DEmirari meritò possemus, qui factum sit, cur Summæ Conciliorum, quam *R. P. BARTHOLOMÆUS CARRANZA* insignis eruditionis & industriæ vir aliquando collegit, tam rara modo lector obtingat, nisi existimarem non negligentia, vel aliqua alia culpa id accidere, sed sola tam utilis libelli ignoratione. Solebat olim in Theologorum manibus frequentissimè versari: tum quod in illa plurimorum Conciliorum ac Pontificum Decreta Theologis scitu perquam necessaria, succinctè & dilucidè contineantur: tum quod Conciliorum ipsorum varia vastaque volumina non paucos magnitudine sua deterreant, ne saluberrimis eorum studiis incumbant; Alios verò sumptus ad illa conquirenda necessarii, ab emptione retrahant: tum quod publicis in disputationibus multum queat esse usui, ad quas magna illa volumina deferri non possunt. Hujusmodi igitur ex causis, cum & ego quondam non indiligenter Summam illam manibus versarem, quibusdam in locis, ubi vel nimis concisè, vel non satis plenè decreta referebantur,

tur, privato meo studio intentus aliqua annotavi, nihil minus cogitans, quam quod in lucem aliquando mittenda essent. Sed cum de nova Summæ hujus editione tractaretur, visæque ab aliquibus essent istæ meæ notationes seu additiones, cessi importunitatibus, & permisi, imo relectas & auctas dedi, prælo committendas; sperans omnino, quod & in Ecclesiæ utilitatem cessuræ sint & vobis quoque singulis profuturæ, si modo in seriam hujus Summæ lectionem sedulò incumbatis, & quæ sic notantur *Additio F. S.* non cursim pertranseatis. Accipite igitur hunc qualemcunque meum laborem vobis dicatum, & in vestris ad Deum Sanctosque ejus orationibus, sic mei estote memores, ut multos erudire possim ad justitiam, ac tandem ipsum Justitiæ fontem, Deum videre, & vobiscum gaudiis perfrui cœlestibus. Amen.

Valete in Domino.

6. Julii anni 1639.

INDICES QUATUOR

IN HAC SUMMA CONCILIORUM,
ubi primo habentur Pontifices per ordinem alpha-
beti, ac iidem postmodum suo quique ordine,
& similiter Conciliorum.

A

- A** Deodati Papæ vita. pag. 344.
Adriani I. Papæ vita. 396.
Adriani II. vita. 439.
Adriani III. vita. 454.
Adriani IV. vita. 463.
Adriani V. vita. 476.
Adriani VI. vita. 521.
Agapeti I. Papæ vita, & epistola
una. 231.
Agapeti II. vita. 459.
Agathonis Papæ vita. 344.
Alexandri I. Papæ vita, & ejus epis-
tolæ tres. 19.
Alexandri II. vita. 461.
Alexandri III. vita. 463.
Alexandri IV. vita. 475.
Alexandri V. vita. 481.
Alexandri VI. vita. 521.
Anacleti Papæ vita. 15.
Anastasio I. Papæ vita, & epistolæ
duæ. 138.
Anastasio II. vita & epistolæ duæ.
220.
Anastasio III. vita. 459.
Anastasio IV. vita. 463.
Aniceti Papæ vita, & epist. una. 21.
Antheri vita. 26.

B

- B**enedicti I. Pap. vita, & epist.
una. 271.
Benedicti II. vita. 389.

- Benedicti III. vita. 433.
Benedicti IV. vita. 458.
Benedicti V. vita. 459.
Benedicti VI. vita. ibid.
Benedicti VII. vita. ibid.
Benedicti VIII. vita. 460.
Benedicti IX. vita. ibid.
Benedicti X. vita. 461.
Benedicti XI. vita. 477.
Benedicti XII. vita. 479.
Bonifacii I. Papæ vita & epist. tres.
164.
Bonifacii II. vita & epist. una. 229.
Bonifacii III. vita. 289.
Bonifacii IV. vita. ibid.
Bonifacii V. vita. 293.
Bonifacii VI. vita. 458.
Bonifacii VII. vita. 459.
Bonifacii VIII. vita. 477.
Bonifacii IX. vita. 480.

C

- C**Aji, vide Gaji
Calisti, seu Calixti I. Papæ vi-
ta & ejusdem epist. quinque. 23.
Calisti II. vita. 462.
Calisti III. vita. 508.
Cœlestini I. Papæ vita, & epistolæ
quatuor. 165.
Cœlestini II. vita. 463.
Cœlestini III. vita. ibid.
Cœlestini IV. vita. 474.
Cœlestini V. vita. 477.

Christophori Papæ vita. 459.
Clementis I. Papæ vita, & ejusdem
epist. decretales quinque. 14.
Clementis II. vita. 460.
Clementis III. vita. 463.
Clementis IV. vita. 475.
Clementis V. vita. 477.
Clementis VI. vita. 480.
Clementis VII. vita. 521.
Cleti Episcopi vita. 14.
Cononis Papæ vita. 389.
Constantini I. Papæ vita. ibid.
Constantini II. vita. 395.
Cornelii Papæ vita & epistolæ. 28.

D

DAmasi I. vita & epistolæ. 109.
Damasi II. vita. 460.
Deusdedit Papæ vita. 289.
Doni I. vita. 344.
Doni II. vita. 459.
Dionysii vita. 32.

E

Eleutherii Papæ vita secundum
Damasum & epistola una. 22.
Evaristi Papæ vita secundum Dama-
sum & epistolæ duæ. 18.
Eugenii I. vita. 334.
Eugenii II. vita. 432.
Eugenii III. vita. 463.
Eugenii IV. vita. 501.
Eusebii vita. 42.
Eutychiani Papæ vita secundum
Damasum & epistolæ tres. 34.

F

Fabiani Papæ vita. secundum
Damasum & epistolæ tres. 26.
Felicis I. Papæ vita secundum Da-
masum, & epistolæ tres. 33.
Felicis II. vita & epist. una, & alia

illum concernentia. 102.

Felicis III. vita & epistolæ duæ. 215.
Felicis IV. vita & epistolæ duæ. 229.
Formosi Papæ vita. 458.

G

GAji Papæ vita secundum Da-
masum & epist. una. 34.
Gelasii Pap. I. vita & epist. septem.
216.
Gelasii II. vita. 462.
Gregorii Pap. I. vita cum duabus Sy-
nodis ipsius tempore celebratis. 288.
Gregorii II. vita. 390.
Gregorii III. vita. ibid.
Gregorii IV. vita. 433.
Gregorii V. vita. 460.
Gregorii VI. vita. ibid.
Gregorii VII. vita. 461.
Gregorii VIII. vita. 463.
Gregorii IX. vita. 474.
Gregorii X. vita. 475.
Gregorii XI. vita. 480.
Gregorii XII. vita. ibid.

H

Higinii Papæ vita. 20.
Hilarii Papæ vita. 214.
Honorii I. Papæ vita. 293.
Honorii II. vita. 462.
Honorii III. vita. 474.
Honorii IV. vita. 477.
Hormidæ Papæ vita, & epistolæ
decem. 225.

I

Innocentii I. Papæ vita. 146.
Innocentii II. vita. 462.
Innocentii III. vita. 464.
Innocentii IV. vita. 474.
Innocentii V. vita. 475.
Innocentii VI. vita. 480.
Innocentii VII. vita. ibid.
Innocentii VIII. vita. 513.



CANONES APOSTOLORUM.

Author.



E Canonibus Apostolorum varie tradiderunt scriptores Ecclesiastici, ut diligenter annotavit Gratianus in suo volumine decretorum dist. 16. Quidam in totum rejecerunt tanquam Apocryphos. Alii admiserunt sexaginta, ut Zephyrinus Papa scribens Episcopis per Siciliam constitutis. Alii vero quinquaginta recipiunt, ut Leo IX. Papa contra epistolam Niceti Abbatis. Sexta autem Synodus recepit, & probavit 85. in can. 2. prout in Græcis, & Latinis exemplaribus feruntur. Quam Synodum secutus, integros 85. canones ex Græcis & Latinis codicibus transcripsi.

ADDITIO FRANCISCI SYLVII.

NON magnam habendam esse rationem Canonum sextæ Synodi, eo quod illi, qui sub ejus nomine feruntur, non sint ullius legitimi Concilii, videri potest infra post illam Synodum. Canones autem Apostolorum etsi declarati sint esse apocryphi à Gelasio, dist. 15. can. Sancta Romana, quo modo etiam illos vocant Baronius ad ann. Christi 58. Bellarminus, lib. 1. de verbo Dei, cap. 20. & alii; quia tamen in eis multa sunt utilia, & omnes præter 65. & ultimum, qui manifestissime est suppositivus, vel Romanorum Pontificum autoritate, vel aliorum Conciliorum decretis, vel Patrum sententiis inveniuntur confirmati; quemadmodum videri potest apud Turrianum, lib. 1. pro Canonibus Apostolorum, & Coriolanum in summa Conciliorum: ideo non sunt contemnendi.

Can. Si Archiepiscopus, &c. Nec Episcopi.

De temp. ordinand. Sacrificium Missæ à domino ordinatum.

EPISCOPUS à duobus, aut tribus EPISCOPIS ordinetur.

CANON I.

CANON II.

Presbyter ab uno Episcopo ordinetur, & diaconus, & reliqui clerici.

CAN. III. *Quid offerendum sit in sacrificio altaris.*

Si quis Episcopus, aut presbyter præter ordinationem domini alia quædam in sacrificio offerat super altare, id est, aut mel, aut lac, aut pro vino siceram, & confecta quædam, aut volatilia, aut animalia aliqua, aut legumina contra consuetudinem domini faciens, congruo tempore deponatur.

CAN. IV. *Quæ liceant ad altare offerri.*

Offerri non liceat aliquid ad altare præter novas spicas, & uvas, & oleum ad luminaria, & thymiana, id est, incensum tempore quo sancta celebratur oblatio.

CAN. V. *Inter quos primitiæ dividendæ.*

Omnium aliorum primitiæ Episcopo, & presbyteris domum mittuntur, non super altare. Manifestum est autem quod Episcopus, & presbyteri inter diaconos, & reliquos clericos eas dividunt.

CANON VI.

Episcopus, aut Presbyter uxorem propriam nequaquam sub obtentu religionis abjiciat. Si vero rejecerit, excommunicetur: sed si perseveraverit dejiciatur.

Additio Francisci Silvii.

Isto Can. Episcopus, aut presbyter non sic prohibetur abjicere uxorem antea ductam, ut jubeatur operam dare liberis procreandis, sed tantum jubetur ejus curam habere, ipsique de omnibus ad vitam honestè degendam requisitis providere. Ut cum dicitur, ne abjiciat, subaudiatur, vel intelligatur, à sua cura.

CANON VII.

Episcopus, aut presbyter, aut diaconus nequaquam sæculares curas adsumant; sin autem, ejiciantur.

CANON VIII.

Si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus sanctum Paschæ diem ante vernale æquinoctium cum Judæis celebraverit, abjiciatur.

CAN. IX. *Ut omnes ex sacerdotali catalogo facta oblatione communicent.*

Si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, vel quilibet ex sacerdotali catalogo facta oblatione non communicaverit, aut causam dicat, ut si rationabilis fuerit, veniam consequatur: aut si non dixerit, communione privetur, tanquam qui populo causam læsionis extiterit, dans suspensionem de eo qui sacrificavit, quod rectè non obtulerit.

Missæ, & Sacrificium, & oblatio est.

Additio Francisci Sylvii.

De clericis illis qui diebus solemnibus assistunt, & ministrant solemniter celebranti, canonem hunc esse intelligendum colligitur ex epist. 1. Anacleti.

CAN. X. *Ut sine communionis perceptione fideles ab Ecclesia non discedant.*

Omnes fideles, qui conveniunt in solemnibus sacris ad Ecclesiam, scripturas Apostolorum, & Evangelium audiant. Qui autem non perseveraverint in oratione usque dum missa peragitur, nec sanctam communionem percipiunt, velut inquietudines Ecclesiae moventes, convenit communionem privari.

*De Cons. d. 1.
Omnes fideles*

C A N O N X I.

Si quis cum excommunicato saltem in domo locutus fuerit, iste communionem privetur.

C A N O N X I I.

Si quis cum damnato clerico veluti cum clerico simul oraverit, iste damnetur.

Additio Francisci Sylvii.

De tribus illis canon. vide Concilii Antiocheni Canon. I.

CAN. XIII. *Sine commendatitiis litteris in alia civitate non suscipiatur excommunicatus.*

Si quis clericus, aut laicus à communionem suspensus, seu communicans, ad aliam properet civitatem, & suscipiatur præter commendatitias litteras, & qui susceperunt, & qui susceptus est, communionem priventur. Excommunicato vero proteletur ipsa correptio, tanquam qui mentitus sit, & Ecclesiam Dei seduxerit.

CAN. XIV. *Ut propter majorem religionis profectum Episcopum de una ad aliam liceat transire Ecclesiam.*

Episcopo non licere alienam parochiam, propria relicta, pervadere, licet cogatur à plurimis. Nisi forte quis cum rationabili causa compeilatur, tanquam qui possit ibidem constitutus plus lucri conferre, & in causa religionis aliquid profectus prospicere: Et hoc non à semetipso pertentet, sed multorum Episcoporum judicio, & maxima supplicatione perficiat.

NOTA.

CAN. XV. *Ut presbyteris non liceat propriam relinquere Parochiam.*

Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut quilibet de numero clericorum relinquens propriam Parochiam pergat ad alienam, & omnino demigrans præter Episcopi sui consensum, in aliena Parochia commoretur, hunc ulterius ministrare non patimur: præcipue si vocatus ab Episcopo redire contempserit, in sua inquietu-

*Nic. Concil.
Can. 16. An-
tioch. Concil.
Can. 7.*

dine perseverans. Verumtamen tanquam laicus ibi communicet.

CAN. XVI. *Episcopus, qui commemoratos in præcedenti Canone presbyteros admisit, communione privetur.*

Episcopus vero apud quem moratos esse constiterit, si contra eos decretam cessationem pro nihilo reputans, tanquam clericos forte susceperit, velut magister inquietudinis, communione privetur.

Dist. 33. Si quis post.

CAN. XVII. *Ut non liceat bigamo gradum Ecclesiasticum suscipere.*
Si quis post baptismum secundis fuerit nuptiis copulatus, aut concubinam habuerit, non potest esse Episcopus, non Presbyter, aut Diaconus, aut prorsus ex numero eorum, qui ministerio sacro deserviunt.

Dist. 34. Si quis viduam.

CAN. XVIII. *Qui viduam uxorem duxit, Episcopus, aut Presbyter esse non potest.*

Si quis viduam aut ejectam acceperit, aut meretricem, aut ancillam, aut aliquam de iis, quæ publicis spectaculis mancipantur, non potest esse Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut ex eorum numero, qui ministerio sacro deserviunt.

CANON XIX.

Qui duas in conjugium sorores acceperit, vel viduam fratris, vel filiam fratris, clericus esse non potest.

CANON XX.

Clericus fidejusionibus inserviens abjiciatur.

CANON XXI.

Dist. 35. Eunuchus si.

Eunuchus si per insidias hominum factus est, vel si in persecutione ejus sunt amputata virilia, vel si ita natus est, & est dignus, efficiatur Episcopus.

CANON XXII.

Ibid. Si quis absciderit. Nic. Conc. can. 1.

Si quis abscidit semetipsum, idest, si quis amputavit sibi virilia, non fiat clericus, quia sui ipsius homicida est, & Dei conditionis inimicus.

CANON XXIII.

Si quis cum clericus fuerit, absciderit semetipsum, omnino damnetur quia sui ipsius est homicida.

CANON XXIV.

Laicus semetipsum abscindens, annis tribus communione privetur, quia vitæ suæ insidiator extitit.

CAN. XXV. *Ut Episcopus in fornicatione deprehensus, deponatur,*

Dist. 81. Presbyter, aut Diaconus

Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui in fornicatione, aut perjurio, aut furto captus est, deponatur, non tamen communione privetur. Dicit enim scriptura: Non vindicavit dominus bis in idipsum.

CANON XXVI.

Similiter & reliqui clerici huic conditioni subjaceant.

CAN. XXVII. *Qui clerici debeant conjugibus copulari.*

Innuptis autem qui ad clerum proveci sunt, præcipimus, ut, si voluerint, uxores accipiant: sed lectores cantoresque tantummodo.

CAN. XXVIII. *Quod Episcopus, aut Presbyter fideles peccantes verberare non debeant.*

Episcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles iniquè agentes, & terrorem ipsis per hujusmodi violentem incurrere, dejici ab officio suo præcipimus: quia nusquam hoc nos dominus docuit: è contrario verò ipse cum percuteretur, non repercutiebat: cum malediceretur, non remaledicebat: cum pateretur, non comminabatur.

CANON XXIX.

Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus depositus justè super certis criminibus, ausus fuerit attrectare ministerium dudum sibi commissum, hic ab Ecclesia penitus abscindatur.

CANON XXX.

Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, per pecunias hanc obtinuerit dignitatem, dejiciatur, & ipse ordinator ejus, & à communione modis omnibus abscindatur, sicut Simon Magus à Petro.

*Chalced. Con.
can. 1. Act. 2.*

CANON XXXI.

Si quis Episcopus sæcularibus potestatibus usus, Ecclesiam per ipsos obtineat, deponatur & segregetur, omnesque qui illi communicant.

*16. q. Si quis
Episcopus.*

CAN. XXXII. *Presbyter qui contempto Episcopo seorsum conventus congregaverit, deponatur.*

Si quis Presbyter contemnens Episcopum suum, seorsum collegerit, & altare aliud erexerit, nihil habens quo reprehendat Episcopum in causa pietatis, & justitiæ, deponatur quasi principatus amator existens; est enim tyrannus. Et cæteri clerici quicumque tali consentiunt deponantur, laici vero segregentur. Hæc autem post unam, & secundam, & tertiam Episcopi obsecrationem fieri conveniat.

CANON XXXIII.

Si quis Presbyter, aut Diaconus ab Episcopo suo segregetur, hunc non licere ab alio recipi, sed ab ipso qui eum sequestraverat, nisi forsitan obierit Episcopus ipse, qui eum segregare cognoscitur.

*Nic. Conc. c.
5. Antioch.
Conc. can. 6.*

CAN. XXXIV. *Ut nec etiam Episcopus sine commendatitiis litteris in aliena Ecclesia recipiatur.*

Antiochen.
Conc. can. 7.

Nullus Episcoporum peregrinorum, aut Presbyterorum, aut Diaconorum sine commendatitiis suscipiantur epistolis. Et cum escripta detulerint, discutiantur attentius, & ita suscipiantur. Et quidem si prædicatores pietatis fuerint, suscipiantur: sin minus, ubi necessaria ipsis suppeditaveritis, ad communionem & ulteriorem ipsos consuetudinem non admittitote: multa enim per subreptionem proveniunt.

CAN. XXXV. *De Metropolitanis.*

Antiochen.
Conc. can. 9.

Episcopos gentium singularum scire convenit, quis inter eos primus habeatur, quem velut caput existiment, & nihil amplius præter ejus conscientiam gerant, quam illa sola singuli, quæ Parochiæ propriæ & villis, quæ sub ea sunt, competunt. Sed nec ille præter omnium conscientiam faciat aliquid in eorum parochiis. Sic enim unanimitas erit, & glorificabitur Deus per Christum in Spiritu Sancto.

CAN. XXXVI. *Quod non liceat Episcopum in aliena provincia clericos ordinare.*

Episcopum non audere extra terminos proprios ordinationes facere in civitatibus, & villis, quæ illi nullo jure subjectæ sunt. Si vero convictus fuerit hoc fecisse præter eorum conscientias, qui civitates ipsas, & villas detinent, & ipse deponatur, & qui ab illo sunt ordinati.

CAN. XXVII. *Ut qui proprium non receperint Episcopum excommunicentur.*

Antiochen.
Conc. can. 8.

Si quis Episcopus non susceperit officium, & curam populi sibi commissam, hic communionem privetur, quousque consentiat, obedientiam commendans. Similiter autem, & Presbyter, & Diaconus. Si vero pertexerit, nec receptus fuerit, non pro sua sententia, sed pro malitia populi, ipse autem maneat Episcopus, clerici vero civitatis communionem priventur, eo quod eruditores inobedientis populi non fuerunt.

CAN. XXXVIII. *Ut bis in anno concilia celebrentur.*

Nic. Conc. c. 3.

Bis in anno Episcoporum concilia celebrentur, ut inter se invicem dogmata pietatis explorent, & emergentes Ecclesiasticas contentiones amoveant. Semel quidem quarta Septimana Pentecostes, secundo vero 12. die mensis Hyperberetei, idest juxta Romanos, 4. Idus Octob.

CAN. XXXIX. *Ut non liceat Episcopo parentibus ex Ecclesiæ bonis aliquid condonare.*

Omnium negotiorum Ecclesiasticorum curam Episcopus habeat & ea velut Deo contemplante dispenset: nec liceat ex eis aliquid omnino contingere, aut parentibus propriis (quæ Dei sunt) condonare. Quod si pauperes sunt tanquam pauperibus subministret, ne eorum occasione Ecclesiæ negotia deprædentur.

CAN. XL. *Ut ab Ecclesiæ bonis sint Episcopi bona divisa.*

Presbyteri, & Diaconi præter Episcopum nihil agere pertent: nam Domini populus ipsi commissus est, & pro animabus eorum hic redditurus est rationem. Sint autem manifestæ res Episcopi (si tamen habet proprias) & manifestæ dominicæ, ut potestatem habeat de propriis moriens Episcopus, sicut voluerit, & quibus voluerit derelinquere, ne occasione Ecclesiasticarum rerum, quæ Episcopi esse probantur, intercidant, fortassis enim aut uxorem habet, aut filios, aut propinquos, aut servos. Et justum est hoc apud Deum & homines, ut nec Ecclesia detrimentum patiatur ignoratione rerum Pontificis: nec Episcopus vel ejus propinqui sub obtentu Ecclesiæ proscribantur, aut in causas incidant, qui ad eum pertinent; morsque ejus injuriis malæ famæ subiaceat.

CAN. XLI. *Ut sicut spiritualium rerum cura ad Episcopum pertinet, sic etiam, & temporalium.*

Præcipimus, ut in potestate sua Episcopus Ecclesiæ res habeat. Si enim animæ hominum preciosæ illi sunt creditæ, multo magis oportet eum curam pecuniarum gerere, ita ut potestate ejus indigentibus omnia dispensentur per presbyteros, & diaconos & cum timore omnique sollicitudine ministrentur. Ex iis autem quibus indiget (si tamen indiget) ad suas necessitates, & peregrinorum fratrum usus ipse percipiat, ut nihil eis possit omnino deesse. Lex enim Dei præcipit, ut qui altari deserviunt, de altari pascantur: quia nec miles stipendiis propriis contra hostes arma sustulit.

CANON XLII.

Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus a leæ atque ebrietati deserviens, aut desinat, aut certe communione privetur.

CANON XLIII.

Subdiaconus, aut lector, aut cantor similia faciens, aut desinat, aut communione privetur. Similiter etiam laicus.

CANON XLIV.

Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus usuras à debitoribus exigens, aut desinat, aut damnatur.

CANON XLV.

Episcopus, Presbyter, & Diaconus qui cum hæreticis oraverit,
tan-

12. q. 1. *Sint manifesta.*

12. q. 1. *Præcipimus. Ibid. Ex iis autem Lev. in pluribus cap. Et Deut. 18. 1. Cor. 9.*

Distinct. 35. Episcop. aut presbyter.

tantummodo communione privetur. Si vero tanquam clericos, hortatus eos fuerit agere vel orare, damnetur.

CANON XLVI.

1. Cor. 6.

Episcopum, aut presbyterum hæreticorum suscipientem baptismum damnari præcipimus. Quæ enim conventio Christi ad Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli?

CAN. XLVII. *Qui verè baptizatos rebaptizaverint, deponantur.*

Episcopus, aut presbyter si eum qui secundum veritatem habuerit baptismum, denuo baptizaverit, aut pollutum ab impiis non baptizaverit, deponatur tanquam deridens crucem & mortem Domini, nec sacerdotes à falsis sacerdotibus discernens.

CANON XLVIII.

Si quis laicus propriam uxorem pellens, alteram vel ab alio dimissam duxerit, communione privetur.

CAN. XLIX. *Ut fiat baptismus trina mersione.*

De cons. dis.

4. Si quis

presbyter.

Matth. ait.

Si quis Episcopus, aut presbyter non trinam mersionem unius mysterii celebret, sed semel mergat in baptismo, quod dari videtur in Domini morte, damnetur. Non enim dixit nobis Dominus; in morte mea baptizate, sed: Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

CAN. L. *Ut si quis ex clero non propter abstinentiæ bonum à carnibus abstinerit, deponatur.*

Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut quivis omnino de sacerdotali consortio nuptiis, & carnibus, & vino abstinerit, non propterea quod mens ad cultum pietatis reddatur exercitior, sed propter abominationem, oblitus quod omnia pulchra valde, & quod masculinum, & fœminam Deus creavit hominem, sed diffamationibus lacessens creationem Dei vocat ad calumniam, aut corrigator, aut deponitor, & ex Ecclesia rejicitur. Consimiliter, & laicus.

CAN. LI. *Quod si pœnitentem presbyter non receperit, deponatur.*

Si quis Episcopus aut Presbyter, eum qui à peccato revertitur, non recipit, sed rejicit, deponitor, eo quod Christum offendant, qui dixit, ob unum peccatorem qui resipiscat, gaudium oboriri in cœlo.

CAN. LII. *Qui propter abominationem tantum carnibus in diebus festivis non utitur, deponatur.*

Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus carnibus, & vino festivis diebus non utatur, idque per abominationem, non propter exercitationem ad cultum pietatis, deponitor, tanquam
qui

qui cauterio notatam habeat conscientiam, & multis auctor sit offendiculi.

CAN. LIII. *Ut deponatur clericus, qui in caupona cibum sumpserit.*

Si quis clericus in caupona cibum capere deprehensus fuerit, à communione excluditor, excepto tamen eo, qui necessario itinere in commune diverterit hospitium.

CANON LIV.

Si quis clericus Episcopum contumelia affecerit, deponitor. *Exod. 28.*
Principi enim populi tui non maledices.

CANON LV.

Si quis clericus contumelia affecerit presbyterum, aut diaconum, à communione segregator.

CANON LVI.

Si quis mancum, aut mutum, surdumve, aut cœcum, aut eum, cui vitiosus incessus est, subsannaverit, communione privator: Consimiliter, & clericus.

CANON LVII.

Episcopus, aut presbyter, qui negligentius circa clerum, aut populum agit, nec in pietate eos erudit, à communione segregator: Si vero in ea socordia perseveraverit, deponitor.

CAN. LVIII. *Ut Episcopi in necessitate clericos alant.*

Si quis Episcopus aut presbyter clerico ex inopia laboranti necessaria non suppeditaverit, à communione rejicitor. Sin perseverat, deponitor, ut qui fratrem suum necaverit.

CANON LIX.

Si quis falso inscriptos impiorum libros tanquam sacros in Ecclesia ad populi, & cleri corruptionem publicaverit, deponitor.

CANON LX.

Si accusatio contra fidelem instituatur de fornicatione, aut de adulterio, aut quacumque alia actione prohibita, & convictus fuerit, in clerum non producitor.

CAN. LXI. *Qui Christi nomen metus causa negaverit, ab Ecclesia rejiciatur.*

Si quis clericus per metum humanum, vel Judæi, vel Græci, vel hæretici negaverit, siquidem nomen Christi, ab Ecclesia rejiciator: si vero nomen clerici, deponitor. Pœnitentia tamen ductus, ut laicus recipitor.

CANON LXII.

Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quicumque ex sacerdotali consortio comederit carnes in sanguine animæ ejus, aut à bestiis abreptum, aut suffocatum, deponitor. Hoc enim lex prohibuit. Sin vero laicus sit, à communione excluditor.

CAN. LXIII. *Ut deponatur qui cum hæreticis oraverit.*

Si quis clericus, aut laicus synagogam Judæorum, aut hæreticorum conventiculum ingressus fuerit, ut præces cum illis jungat, deponitor, & à communione secluditor.

CANON LXIV.

Si quis clericus in concertatione aliquem pulsaverit, & uno ictu, ac pulsatione interemerit, deponitor, propter temeritatem suam. Sin vero laicus sit, arcetor à communione.

CANON LXV.

*Sextæ Synodi
cap. 55.*

Si quis Dominicum diem, aut sabbatum, uno solo dempto, jejunare deprehendatur, deponitor. Sin laicus, è communione ejcitor.

CAN. LXVI. *Ut quam quis violaverit virginem, ducat in uxorem.*

Si quis virginem sibi non desponsatam admota vi detinet, à communione suspenditor. Non licitum autem esto ei aliam ducere, sed eam detineto, quam sollicitavit, quamvis paupercula sit.

CAN. LXVII. *Ut bis ordinati deponantur.*

Si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, secundam ab aliquo ordinationem susceperit, deponitor, tam ipse, quam qui ipsum ordinavit, nisi forte constet ordinationem eum habere ab hæreticis. Qui enim à talibus baptizati, & ordinati sunt, hi nec fideles, nec clerici esse possunt.

Auctor.

Secunda pars hujus Canonis intelligenda est de hæreticis, qui juxta ritum Ecclesiæ Catholicæ, nec ordinabant, nec baptizabant, ut Paulianistæ, & Cataphrygæ, qui sine invocatione trium personarum dispensabant baptismi Sacramentum, à quibus baptizati (ut explicat Can. 19. Concilii Nicæni, & cap. 95. sextæ Synodi) sunt rebaptizandi.

CAN. LXVIII. *Ut deponatur quicumque ex clericis quadragesimam non jejunaverit.*

Si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut lector, aut cantor sacram quadragesimam Paschæ, aut quartam feriam, aut Parascevem non jejunaverit, deponitor: præterquam si imbecillitate impeditur corporis. Sin laicus sit, communione privator.

CAN. LXIX. *Ut cum Judæis non liceat jejunare.*

Si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut omnino quicumque ex clericorum consortio cum Judæis jejunaverit, aut communem festum diem cum ipsis egerit, aut lautia festi, nempe azyma, aut aliud hujus generis ab eis susceperit, deponitor: Si laicus, à communione segregator.

CA-

CANON LXX.

Si quis Christianus oleum ad sacra gentilium, aut ad synagogam Judæorum in festis eorum detulerit, aut lucernas incendit, à communione excluditor.

CANON LXXI.

Si quis clericus, aut laicus ceram, aut oleum ex sancta surripiat Ecclesia, à communione sejungitor.

CAN. LXXII. *Qui in profanos usus vasa sacra assumpserit, excommunicetur.*

Vas aureum, & argenteum sanctificatum, aut velamen lineum nemo amplius in suos usus assumito: iniquum enim est. Cæterum, si quis deprehensus fuerit, excommunicatione mulctator.

CAN. LXXIII. *Qualiter contra Episcopum procedendum.*

Episcopum de aliquo per fidedignos accusatum homines, ab Episcopis vocari necessarium est. Et siquidem comparuerit, & confessus, convictusque fuerit, censura irrogator Ecclesiastica. Si vero vocatus non obtemperaverit, secunda quoque vice vocator, missis duobus ad ipsum Episcopis. Quod si per contumaciam nec sic quidem comparuerit, synodus suam contra ipsum pronunciat sententiam, ne quid tergiversando detrectandoque iudicium, lucri facere videatur.

CANON LXXIV.

In dictionem testimonii contra Episcopum hæreticus non admittitor, sed nec fidelis, si solus sit. In ore enim duorum, vel trium testium consistet omne dictum. *Matth. 18.*

CAN. LXXV. *Ut bona Ecclesiastica consanguineis Episcopus non conferat.*

Item, non oportet Episcopum fratri, aut filio, aut alteri cognato, humano gratificari affectu: nec enim Ecclesiam Dei conferre debet in hæredes. Enimvero, si quis id fecerit, irrita permanet ordinatio: ipse autem excommunicatione percellitor.

CANON LXXVI.

Si quis oculo defectus, aut obtuso crure existat, & dignus sit, Episcopus efficitur. Non enim mutilatio corporis ipsum poluit, sed inquinatio anime.

CANON LXXVII.

Qui vero mutus, surdusve, & cæcus est, Episcopus non efficitur: non quia ob læso corpore est, sed ne Ecclesiastica impediantur munia.

CANON LXXVIII.

Si quis dæmonem habeat, clericus non efficitur, sed nec cum

fidelibus preces fundito, Mandatus vero recipitor, & si dignus fuerit, efficitur.

CAN. LXXIX. *Ut à gentilitate conversus, non statim in Episcopum promoveatur.*

Qui ex vita gentili advenerit, & baptizatus est, aut ex conversatione prava, eum justum non est protinus promoveri in Episcopum. Injuriū enim est, eum, qui non prius specimen, & documentum de se præbuerit, aliorum doctorem existere, nisi alicubi dono divinæ gratiæ hoc fiat.

CAN. LXXX. *Quod non oportet Episcopum publicis se implicare administrationibus.*

Dicimus, quod non oporteat Episcopum, aut presbyterum publicis se administrationibus immittere, sed vacare, & commodum se exhibere usibus Ecclesiasticis. Animum igitur inducito hoc non facere: aut deponitor: Nemo enim potest duobus dominis servire, juxta præceptum Dominicum.

CAN. LXXXI. *Sine dominorum manumissione servi in clerum non promoveantur.*

Servi si in clerum non promoveantur citra dominorum voluntatem, hoc ipsum operatur redhibitionem. Si quando vero servus quoque gradus ordinatione dignus videatur (qualis, & noster Onesimus apparuit) & domini consenserint, manūque emiserint, & domo sua ablegaverint, efficitur.

CAN. LXXXII. *Ut Episcopus militiae vacans deponatur.*

Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui militiae vacaverit, & simul utrumque retinere voluerit, tam officium Romanum, quam functionem sacerdotalem, deponitor. Quæ enim Cæsaris sunt, Cæsari, & quæ Dei, Deo.

CANON LXXXIII.

Quisquis Imperatorem, aut magistratum contumelia affecerit, supplicium luito: & quidem si clericus sit, deponitor: si laicus, à communione removetur.

CAN. LXXXIV. *Qui libri sint canonici.*

Sunt omnibus vobis clericis simul, & laicis venerandi, ac sacri libri veteris quidem testamenti, Mosis quinque, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Jesu filii Nave unus, Judicum unus, Ruth unus, Regum quatuor, Derelictorum ex libro Dierum duo, Esther unus, De Machabæorum gestis

tres

tres, Job unus, Psalterii unus, Salomonis tres, Proverbia, Ecclesiastes, Canticum canticorum, Prophetarum duodecim unus, Esaiæ unus, Hieremiæ unus, Ezechielis unus, Danielis unus. Inquiritur autem à vobis extrinsecus ut adolescentes vestri addiscant item sapientiam eruditi Syrach.

Nostra vero (hoc est) novi Testamenti, Evangelia quatuor, Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis, Pauli epistolæ quatuordecim, Petri epistolæ duæ, Joannis tres, Jacobi una, Judæ una, Clementis epistolæ duæ, & præceptiones, quæ vobis Episcopis per me Clementem in libris octo nuncupatæ sunt, quas omnibus publicare non oportet, ob quædam arcana, quæ in se continent. Et actiones nostras Apostolorum.

Explicunt Canones Apostolorum.

Additio Francisci Sylvi.

Certum est hunc ultimum canonem esse apocryphum, & addititium. Nunquam enim epistolæ Clementis habitæ fuerunt ut Scripturæ sacræ, & canonicæ, sicut nec ejusdem Constitutiones.



SUMMA CONCILIORUM, PONTIFICUM,

ALIORUMQUE SANCTORUM PATRUM,
succincte complectens omnia, quæ alibi
sparsim tradita sunt.

PETRUS PAPA PRIMUS. Ann. Christ. 33.

PETRUS Apostolus, & Princeps Apostolorum, natione Galilæus, ex vico Bethsaida, filius Joannis, frater Andreæ, primo sedit in Cathedra Episcopatus Antiochiæ annis septem. Hinc ingressus est in Urbem Romam, Claudio Cæsare, ibique sedit in Cathedra Episcopatus annis 25. mensibus duobus, diebus tribus. Fuit autem temporibus Tyberii Cæsaris, & Caji, & Tyberii Claudii, & Neronis. Hic scripsit duas epistolas, quæ Catholicæ, & canonicæ nominantur, & Evangelium Marci, quia Marcus auditor ejus fuit, & filius à baptismo. Hic ordinavit duos

*Petrus primus Pontif.
Anno 33.*

Epis-

tres, Job unus, Psalterii unus, Salomonis tres, Proverbia, Ecclesiastes, Canticum canticorum, Prophetarum duodecim unus, Esaiæ unus, Hieremiæ unus, Ezechielis unus, Danielis unus. Inquiritur autem à vobis extrinsecus ut adolescentes vestri addiscant item sapientiam eruditi Syrach.

Nostra vero (hoc est) novi Testamenti, Evangelia quatuor, Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis, Pauli epistolæ quatuordecim, Petri epistolæ duæ, Joannis tres, Jacobi una, Judæ una, Clementis epistolæ duæ, & præceptiones, quæ vobis Episcopis per me Clementem in libris octo nuncupatæ sunt, quas omnibus publicare non oportet, ob quædam arcana, quæ in se continent. Et actiones nostras Apostolorum.

Explicunt Canones Apostolorum.

Additio Francisci Sylvi.

Certum est hunc ultimum canonem esse apocryphum, & addititium. Nunquam enim epistolæ Clementis habitæ fuerunt ut Scripturæ sacræ, & canonicæ, sicut nec ejusdem Constitutiones.



SUMMA CONCILIORUM, PONTIFICUM,

ALIORUMQUE SANCTORUM PATRUM,
succincte complectens omnia, quæ alibi
sparsim tradita sunt.

PETRUS PAPA PRIMUS. Ann. Christ. 33.

PETRUS Apostolus, & Princeps Apostolorum, natione Galilæus, ex vico Bethsaida, filius Joannis, frater Andreæ, primo sedit in Cathedra Episcopatus Antiochiæ annis septem. Hinc ingressus est in Urbem Romam, Claudio Cæsare, ibique sedit in Cathedra Episcopatus annis 25. mensibus duobus, diebus tribus. Fuit autem temporibus Tyberii Cæsaris, & Caji, & Tyberii Claudii, & Neronis. Hic scripsit duas epistolas, quæ Catholicæ, & canonicæ nominantur, & Evangelium Marci, quia Marcus auditor ejus fuit, & filius à baptismo. Hic ordinavit duos
Epis-

*Petrus primus Pontif.
Anno 33.*

*Marcus filius
Petri in bap-
tismate.*

Autor. 8.

*Verba Petri
ad Clemen-
tem.*

*Primum Con-
cilium Hiero-
solymsis sub
Petra.*

Episcopos, Linum, & Cletum, qui presentialiter omne ministe-
rium sacerdotale in urbe Roma, populo, vel supervenientibus ex-
hiberent. Beatus autem Petrus orationi, prædicatione populum
erudiens, vacabat. Hic cum Simone Mago multas disputationes
habuit, &c. Idem Petrus Beatum Clementem Episcopum conse-
cravit, cui & Cathedram, vel Ecclesiam omnem disponendam
commisit, ut refert idem Clemens in epistola prima ad Jacobum
fratrem Domini, dicens: Sicut mihi gubernandi tradita est à
Domino meo Jesu Christo potestas ligandi, solvendique, ita &
ego tibi committo, ut ordines dispositores diversarum causarum:
per quos actus non Ecclesiastici proficientur, & tu minime cu-
ris sæculi deditus reperiaris, sed solummodo orationi, & præ-
dicationi ad populum vacare stude. Deinde martyrio cum Pau-
lo coronatur, anno post Passionem Domini 38. qui sepultus est
via Aurelia, in templo Apollinis, juxta Palatium Neronianum,
in Vaticano, 3. kal. Julii, sub Petro celebratum est Concilium
primum Hierosolymis, cujus exemplar habes in Actis Aposto-
lorum, cap. 15.

Linus Episcopus. Ann. Dom. 70.

*Linus Epis-
cop. Hic nu-
dis capite scæ-
minis Eccle-
sia interdi-
xit.*

Linus, natione Italus, de regione Tusciæ, patre Herculano,
sedit Episcopus annis 11. menses 3. dies 12. Fuit autem tempori-
bus Neronis, martyrio coronatur à Saturnino Consule, & se-
pultus est juxta corpus B. Petri in Vaticano 9. kal. Octob.

Cletus Episcopus. Ann. Dom. 82.

Cletus Episc.

Cletus, natione Romanus, patre Æmiliano, sedit annis 12.
mense 1. diebus 12. Fuit temporibus Vespasiani, & Titi, & sub
Domitiano martyrio coronatur, & sepultus fuit juxta corpus B.
Petri in Vaticano.

Clemens Papa Secundus. Ann. Dom. 97.

*Clemens se-
cundus Pon-
tif. Hic Pon-
tificum orna-
tus instituit.
Matt. 16. Li-
num & Cle-
tum præmi-
sit, ambitio-
nis exempli
declinatione.*

Clemens, natione Romanus, de regione Cælio monte, ex patre
Faustino, sedit annis 9. Fuit autem temporibus Galbæ, & Vespas-
iani. Hic ex præcepto B. Petri suscepit Ecclesiæ Pontificatum
gubernandum, sicut ei fuerat à Domino Jesu Christo Cathedra
tradita, & commissa, ut ipse in epistola (quæ ad Jacobum scrip-
ta est) explicat. Sed Linus, & Cletus ante eum conscribuntur, qui
ab ipso Principe Apostolorum ad ministerium sacerdotale exhi-
bendum, sunt Episcopi ordinati. Clemens tamen fuit immediatus,
& proximus successor Petri in Cathedra Pontificali. Obiit martyr,
anno Trajani 3. Tenet hoc Joannes Papa tertius, in epistola de-
cretali ad Episcopos provinciarum Germaniæ, & Galliæ, & Ale-
xander Primus, in epistola decretali prima ad orthodoxos. Eusebius
vero Cæsariensis. Eccles. Hist. lib. 3. cap. 14. de Clemente scribit
di-

dicens. In urbe Roma 12. Annæleti annis in Episcopatu exactis sacerdotii sedem Clementi tradidit. Et cap. 34. Igitur in urbe Roma tertius ab Anostolis Clemens 9. annis sacerdotio perfunctus Evaristo divini verbi tradidit ministerium.

Platina enumerat Clementem Papam quartum à Christo post Linum, & Cletum. Et D. Hieronymus dicit fuisse quartum, sed alia ratione, quoniam recenset Anacletum prædecessorem Clementis, & tertium Papam, quod tamen communis sententia non recipit. Ego tamen puto secundum, sed in re tam perplexa lectoris arbitrio iudicium permitto.

Additio Francisci Sylvii.

Clemens etsi ordinatus à Petro, cessit Lino & Cleto, qui Petri viventis fuerant coadjutores. Baron. ad an. 69. Unde etiam Bellarminus & alii Clementem post illos duos collocant.

Extant epistolæ Clementis decretales quinque.

Anacletus Papa. Ann. Dom. 101.

Anacletus tertius Papa, natione Græcus, ex patre Antiocho, sedit annos 9. menses 2. dies 10. Fuit temporibus Domitiani, sepultus est in pace juxta corpus beati Petri.

Eusebius Eccl. hist. lib. 3. cap. 14. ait. sedisse annos 12. & tradidisse sacerdotium Clementi.

Additio Francisci Sylvii.

Anacletum sedisse post Linum, Cletum, & Clementem tradunt Platina, Baronius, Bellarminus & alii.

Decreta Anacleti in epistola prima.

Sacerdotes, quando Domino sacrificant, non soli hoc agere debent, sed testes secum adhibeant, ut Domino perfecte in sacratis Deo locis sacrificare probentur, juxta illud Deut. 12. Vide ne offeras holocausta in omni loco, quem videris, sed in loco, quem elegit Dominus Deus tuus. Episcopus Deo sacrificans, testes secum habeat, & plures, quam alius sacerdos, cum quo peracta consecratione, omnes ministri communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere liminibus. Sic Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia, de consecratione dist. 1. cap. Episcopus Deo, &c.

Additio Francisci Sylvii.

Tam in Epist. Anacleti, quam in cap. Episcopus Deo, de consecr. dist. 1. abest illud, cum quo. Et recensitis ministris, qui Episcopo debent in solemnioribus diebus assistere, ita sequitur. Peracta autem consecratione omnes communicent; non dicitur omnes ministri, sic tamen intelligi oportere contextus requirit.

In fine ejusdem epistolæ: Si difficiliore ortæ fuerint quæstiones, ad sedem Apostolicam (si appellatum fuerit) referantur: quoniam Apostoli hoc statuerunt jussu Domini Salvatoris, ut majores, & difficiliore quæstiones semper ad sedem referantur Apostolicam, super

Clemens secundum Hieron. quartus Pontifex. Opin. Auctoris.

Anacletus 3. Pontif. Sub hoc Pont. Joann. Apost. migravit ad Dominum.

Quo loco & quibus testibus sacrificandum.

De primatu Eccl. Roman.

per quam Christus universam construxit Ecclesiam, dicente ipso:
Tu es Petrus, &c.

Matt. 16. c.

Epistola secunda ejusdem, in qua de fide, & aliis causis rogatus respondit ad Episcopos Italiæ.

A quibus accusandus, & ordinandus Episcopus.

Primo, de ordinatione Episcopi habetur ex ejus decretis, & dist. 64. & 75. c. Ordinationes, quod per tres Episcopos fiat consecratio reliquis consentientibus. Secundo, habetur de eorum accusatione, quod non nisi ab idoneis, & probatissimis viris, qui suspicionibus, & sceleribus careant, fieri debeat, quia Dominus sacri sui corporis tractatores, à vilibus, & reprobis personis infamari noluit, nec calumniari permisit, sed ipse, proprio flagello, peccantes sacerdotes à templo ejecit, habetur 2. q. 7. cap. Accusatio quoque.

*De electione Episcoporum.
De nomine Presbyteri.
Abraham primus appellatus presbyter.
Genes. 14. d.*

Tertio de electione. Cum ejectionem summorum sacerdotum sibi dominus reservarit, electionem tamen eorum bonis sacerdotibus, & spiritualibus populis concessit, habetur dist. 79. cap. Ejectionem. Ante Abraham nullus alius vocatus est presbyter; idest, senior, cum ab Adam usque ad eundem, non geutos & amplius annos multos homines vixisse legimus, Abraham vero multo paucioribus annis vixisse convincitur. Unde non propter decrepitam senectutem sed propter sapientiam, sacerdotes presbyteri nominantur. Exod. 19. Mosi præceptum est, ut eligeret presbyteros.

*De origine sacerdotum.
Aaron primus Pontifex veter. test.
Exod. 29.*

Initium sacerdotii fuit Aaron, licet Melchisedech prius sacrificium obtulerit, & post hunc Abraham, Isaac, & Jacob, sed hi spontanea voluntate, non sacerdotali auctoritate ista fecerunt. Quo loco contemplari oportet Aaron, summum sacerdotem, idest, Episcopum fuisse. Porro filios ejus presbyterorum demonstrasse figuram dist. 21. c. In novo testamento.

*De primatu Petri.
Matth. 16.*

In novo testamento, post Christum Dominum, à Petro sacerdotalis cæpit ordo, juxta illud apud Matthæam: Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Et primus ille ligandi & solvendi potestatem accepit à Domino, priusque ad fidem populum virtute suæ prædicationis adduxit. Cæteri vero Apostoli cum eodem pari consortio, honorem & potestatem acceperunt, ipsumque principem eorum esse voluerunt, ipsis quoque decedentibus, in locum eorum successerunt Episcopi, dist. 2. cap. In novo testamento.

*De æqualitate Patris, & Filii.
Hebr. 2. d.*

Filius est æqualis Patri, quia licet Verbum fuerit abbreviatum, non tamen minutio Deitatis in Deo Filio significatur: sed dispensatio susceptæ carnis annunciat. In qua dispensatione non solum Patre, sed etiam Angelis, hominis filium legimus minoratum, idque probat multis testimoniis scripturarum.

Tertia epistola ejusdem.

Quæ in summa tractat Anacletus in hac epistola, sunt ista. Primum, à Domino constitutos esse hos duos ordines Episcoporum, & sacerdotum, & amplius quam isti duo, nec nobis à Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt. Ex quo colligitur reliquos ordines, aut gradus notos in Ecclesia, non à domino ordinatos, nec ab Apostolis. Secundo colligitur, Episcopos superiores esse sacerdotibus aliis, cum loco Apostolorum successerint. Presbyteri vero septuaginta discipulorum locum tenent. In sacerdotio complexus est Anacletus diaconos, & subdiaconos.

Sacerdotum,
& Episcoporum
ordo à
Deo constitu-
tur.

Additio Francisci Sylvii.

Verba Anacleti male hic referuntur. Ita enim habent: Sacerdotum ordo bipartitus est, & sicut Dominus illum constituit, à nullo debet perturbari. Et postea; amplius quam isti duo ordines sacerdotum, nec nobis à Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt. Unde patet quod Pontifex non dicit tantum esse duos ordines, sed tantum esse duos ordines sacerdotum. Quod sequitur in summa; ex quo colligitur reliquos ordines aut gradus notos in Ecclesia, non à Domino ordinatos, nec ab Apostolis, non est Anacleti, sed collectoris summæ perperam concludentis. Observa autem duos illos ordines sacerdotum, esse Episcopatum & simplex sacerdotium.

Secundum. Romana Ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Salvatore nostro primatum obtinuit, & eminentiam potestatis super universas Ecclesias, ac totum Christiani populi gregem assecuta est. Secunda sedes est apud Alexandriam sub Marco Evangelista. Tertia apud Antiochiam sub Petro Apostolo, qui illic prius quam Romam veniret, habitavit, & Ignatium Episcopum constituit.

Dist. 22. sa-
cro sanc. Quod
Ecclesia Ro-
mana sit ca-
put omnium
Ecclesiarum.

Petrus & Paulus, eodem tempore, & uno die sub Nerone Principe passi sunt, & ambo sanctam Romanam Ecclesiam sua morte consecrarunt, & aliis omnibus urbibus in universo mundo, eam suo venerando triumpho prætulerunt.

Petrus, &
Paulus una
die passi sunt.

Pro meritis plebis sæpe pastores depravantur Ecclesiæ, ut proclivius corruant qui sequuntur. Capite enim languescente, facilius reliqua corporis membra inficiuntur, juxta illud Esaiaë 1. Omne caput languidum, & omne cor mœrens. Et illud, Sicut populus, sic sacerdos, & sicut servus sic & Dominus ejus, & sicut ancilla, sic & domina ejus.

Juxta merita
plebis datur
sacerdos.
Esaï. 24.

Contra detractores prælatorum suorum, qui sententia Cham filii Noe damnantur, quia patris pudenda non operuit, sed magis deridenda aliis fratribus suis monstravit. Quia doctor, vel pastor Ecclesiæ, si à fide exorbitaverit, erit à fidelibus corrigendus, sed pro reprobis moribus, magis est tolerandus, quam distringendus, quia rectores Ecclesiæ à Deo judicandi sunt, ut dicitur in Psalm.

Contra de-
tractores præ-
latorum suo-
rum.

81. Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos dijudicat. 2. q. 7. cap. Sententia Cham, & 24. q. 3. cap. Tam sacerdotes.

Decreta Evaristi Papæ. Ann. Dom. 110.

Hic titulos in urbe Roma divisit presbyteris.

Evaristus Quartus Papa, natione Græcus, ex patre Judæo, nomine Juda, de civitate Bethlehem, sedit annos 9. menses 10. dies duos. Fuit temporibus Domitiani, & Nervæ Trajani, & martyrio coronatur, sepultus juxta corpus sancti Petri in Vaticano. Eusebius autem Ecclesiast. hist. 1. secus illius annos prosequitur.

Epistola prima ad Episcopos Aþbricanos.

Qualia sint Christiana conjugia.

Evaristus matrimonia publica benedixit.

Quale debet esse legitimum conjugium fidelium, ut à Patribus, & Apostolis, eorumque successoribus traditum invenimus. Non fit conjugium, nisi ab his, qui super ipsam fœminam dominationem videntur habere. Uxor petatur & à parentibus propinquioribus sponsetur, & suo tempore sacerdotaliter (ut mos est) cum precibus, & orationibus à sacerdote benedicatur, & paronymphis (ut consuetudo docet) custodiatur, & consocietur, & biduo & triduo orationibus vacent, & castitatem custodiant, ut bonæ soboles generentur, & Domino in actibus suis placeant. Aliter vero præsumpta non conjugia, sed adulteria, vel contubernia, vel stupra, vel fornicationes, potius quam legitima conjugia esse non dubitare, &c. Habetur 3. q. 5. Aliter legit.

Canon renovandus in reformatione ad caveuda clandestina matrimonia, quæ ipsa Venus solet contrahere.

Locus Pauli explicatus.

De hoc quod Paulus 1. Tim. 6. dicit: Qui solus habet immortalitatem, & lucem habitat inaccessibilem. Quod non de solo Patre dictum sit (ut quidam male interpretati sunt) probat rationibus, & testimoniis. De Filio etiam hunc locum intelligendum, post pauca subjungit.

Quod nullus mortalium viderit Deum in essentia. 1. Joan. 3. 1. Cor. 13.

Eam lucem inaccessibilem (quam Pater, & Filius inhabitant,) nullus in hoc mortali corpore constitutus potest aliquatenus contueri. Sed dum apparuerit, tunc vere eum videbit, sicuti est. Et non sicut Moses, cæterique Prophetæ per ænigmata & figuram, sed ipsam veraciter in Filio contuebitur Deitatis imaginem. Hic sentit, nullum Prophetam, nec Mosen vidisse Deum in natura sua.

Epistola secunda ejusdem ad Episcopos Ægypti, quod Christus sit sponsus Ecclesiæ.

Episcopus Ecclesiam suam non dimittat.

Sicut vir non debet adulterare uxorem suam, ita nec Episcopus Ecclesiam suam, idest, ut illam dimittat, ad quam sacratus est, absque inevitabili necessitate, aut Apostolica, aut regulari mutatione, neque alteri se ambitus causa conjungat. Et velut uxor, quæ sub manu viri est, obedire debet viro suo, eumque diligere & amare, sic Ecclesiam Episcopo suo in omnibus obedire, & ama-

amare, (ut animam suam) debet: quia illud fit carnaliter, istud vero spiritualiter, 7. q. 1. Sicut vir non, &c. Vide eruditam & elegantem epistolam.

Deus omnipotens, ut nos à præcipitatae sententiæ prolatione comperceret, cum omnia nuda & aperta sint oculis ejus, mala tamen Sodomæ noluit audita judicare, prius quam manifeste agnosceret, Gen. 18. Descendam & videbo, &c. Cujus exemplo monemur, ne ad proferendam sententiam, unquam præcipientes simus, aut temere, & indiligenter indiscussa quæque, quoquo modo judicemus, dicente Veritatis voce: Nolite judicare, &c.

Decreta Alexandri Papæ. Ann. Dom. 119.

Alexander Primus, fuit natione Romanus, temporibus Trajani, sedit annos 10. menses 7. dies. 2. De hoc Eusebius Eccl. hist. lib. 4. cap. 4. quintus Papa sub Petro.

Epistola ad omnes orthodoxos est erudita epistola.

In sacrificio missarum panis tantum & vinum aqua permixtum offeratur. Non debet in calice Domini, aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed utrumque permixtum, quia utrumque ex latere ejus in passione sua profluxisse legitur. De consecratione dist. 2. cap. In sacramentorum.

Aquam sale conspersam populis benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificentur, ac purificentur, quod & omnibus sacerdotibus faciendum esse mandamus. Nam si cinis vitulæ aspersus sanguine, populum sanctificabat, multo magis aqua sale aspersa divinisque precibus sacrata. Et si sale asperso per Helisæum Prophetam, sterilitas aquæ sanata est, quanto magis divinis precibus sacrata, sterilitatem rerum auferet humanarum, & insidias diaboli avertet, & à phantasmaticis versutiis homines defendet, & coinquinos sanctificabit?

Ibidem de fide Sanctæ Trinitatis docet & tradit multa, congestis multis testimoniis veteris testamenti.

Decreta Sixti Papæ. Ann. Dom. 129.

Sixtus Primus, natione Romanus, temporibus Adriani, sedit annos 10. menses tres. Eusebius Eccl. hist. lib. 4. cap. 5. ait sedisse annos 12. cui subrogatus est Telesphorus 7. Papa sub Petro.

Hic constituit sacra mysteria & ministeria, idest, sacrata vasa non tangi, nisi à ministris sacratis.

Constituit etiam, ut sacerdote incipiente actionem missarum, à populo cantaretur Sanctus, Sanctus, &c.

In prima epistola ostendit, secundum fidem, Patrem esse Deum, & ingenitum, Filium vero (in quo Pater visus est) esse genitum, unumque cum Patre Deum, non alium Deum Patrem, alium Filium. Hæc epistola scripta est ad universos Christi fideles.

In Conciliis fol. 36. Ne temerè aliquid diffiniamus. Hebr. 4.

Matth. 7.

Alexand. Papa quintus.

De pane, & vino offerendo in Sacrificio Missæ.

De aqua benedicta 4. Reg. 42. d.

De consecratione d. 2. cap. Aquam sale.

De fide Trinitatis.

Sixtus sextus Pont. Hic Gallor in fide continuit. A Sixto habuerunt initia missarum solemnia.

De fide Trinitatis.

Telesph. 7.
Pont. Hujus
temporib. in-
voluit Valen-
tiniana hære-
sis. De jeju-
nio quadrage-
simæ.

*Ter missa ce-
lebranda in
nocte nativi-
tatis domini-
cæ.*

Luc. 2. Marc.
15. & Act. 2.

Higinus 8.
Pontifex. Hic
patrinum, &
matrinambap-
tismo, & con-
firmationi ad-
hibuit.

Pius Pontif.
*9. Hic novati
thermas divæ
Potentianæ de-
dicavit. Pas-
tor inscribitur
ille liber. Non
prophanda res Ec-
clesiasticæ.*

*Lutherano-
rum iniqua
facta.*

Decreta Telesphori Papæ. Ann. Dom. 139.

Telesphorus fuit natione Græcus, temporibus Antonini Imperatoris, sedit annos 11. menses tres, convenit cum hoc Euseb. Eccles. hist. Lib. 4. cap. 10.

Summa epistolæ decretalis ad universos scriptæ.

Statuit, septem hebdomadas plenas ante sanctum pascha clericos omnes à carnibus jejunare, quia discreta debet esse vita clericorum, & laicorum, dicens: Sic ergo à carne, & delitiis jejunent, & Hymnis, & vigiliis, atque orationibus Deo inhærere diu, noctuque studeant, dist. 4. cap. Statuimus.

Statuit etiam, ut nocte Nativitatis dominicæ missas celebrent, & hymnum Angelicum in eis solemniter decantent: quoniam ea nocte ab angelo pastoribus nunciatus est. Reliquis vero temporibus missarum celebrationes ante horam diei tertiam minime sunt celebrandæ: quia eadem hora Dominus crucifixus est, & Spiritus Sanctus super Apostolos descendisse legitur.

Decreta Higinii Papæ. Ann. Dom. 143.

Higinus Papa natione Græcus, ex Athenis, sedit annos 4. menses 3. Octavus sub Petro.

Extat epistola decretalis ad omnes Christi fideles, de fide Trinitatis satis erudita, in qua de æqualitate personarum in divinis, multa congerit testimonia.

Ibidem, epistolam primam Joannis docet ad Parthos scriptam. Extat secunda epistola ejusdem ad Athenienses parænetica.

Decreta Pii Papæ. Ann. Dom. 147.

Pius primus, natione Italus, sedit annos decem & novem: Juxta Eusebium vero 15. histor. Ecclesiast. lib. 4. cap. 11.

Hermes frater hujus librum scribit, in quo refert, quod ei præcepit Angelus Domini (cum veniret ad eum in habitu pastoris,) ut pascha die Dominica celebraretur. Hoc approbat in epistola prima Pius Papa, & habetur de consecratione, dist. 3. cap. Nosse vos volumus.

In secunda epistola ad Italos directæ.

Prædia divinis usibus tradita, quidam humanis applicant usibus, & Domino Deo, cui tradita sunt, ea subtrahunt ut suis usibus inserviant, quod si quisque præsumpserit, sacrilegus habeatur, & sicut sacrilegus judicetur. Quod hac tempestate fecerunt Lutherani. 12. q. 2. cap. Prædia divinis.

Decreta ejusdem Pii Papæ.

Qui compulsus à domino, sciens pejerat, utrique sunt perjuri, & dominus & miles. Ille, quia præcepit hic, quia plus dominum, quam animam suam dilexit. Si liber est, quadraginta dies in

in pane & aqua pœniteat, & septem sequentes annos. Si servus est, tres quadragesimas, & legitimas ferias pœniteat.

Ex eodem.

Si quis per cappillum Dei, vel caput juraverit, vel alio modo blasphemia contra Deum usus fuerit, si in Ecclesiastico ordine est, deponatur, si laicus anathematizetur. Et si quis per creaturam juraverit, acerrimè castigetur, & juxta hoc, quod synodus judicaverit, pœniteat. Si quis autem talem hominem non manifestaverit, divina condemnatione similiter coerceatur. Et si Episcopus emendare neglexerit, acerrimè corripatur.

Pœna perjurii 22. q. 5. Qui compulsus.

12. q. 1. Qui pejerat.

De pœnitentia ejus, cujus negligentia aliquid de sanguine Domini distillat; de consecratione, dist. 4. cap. Si per negligentiam.

Laudabilis es consuetudo, qua nihil fidei contrarium agitur.

Consuetudinem laudamus, quæ tamen contra fidem Catholicam nil usurpare dignoscitur.

De consuetudine servanda, quæ non est contra fidem.

Petistis per Hilarium Carthularium nostrum à beatæ memoriæ decessore nostro, ut omnes vobis retro temporum consuetudines servarentur, quæ à Petri Apostolorum principis ordinationum initiis hæcenus vetustas longa servavit. Et nos quidem juxta seriem relationis vestræ consuetudinem laudamus, quæ tamen contra fidem Catholicam nihil usurpare dignoscitur.

Decreta Aniceti Papæ. Ann. Dom. 159.

Anicetus, natione Sirus, sedit annis 11. Decimus Papa.

Anicetus Pontifex 10.

Extat epistola decretalis ad Episcopos Galliæ, in qua docet sequentia.

Primo tradit, Jacobum, (qui dicebatur Justus) à Petro, Jacobo, & Joanne Apostolis, Hierosolimorum Episcopum fuisse ordinatum, citat Anacletum. 2. epist.

Secundo ibi, quod Archiepiscopi ab omnibus Episcopis suffraganeis ordinentur. 66. d. cap. Archiepiscopus ab omnibus.

Hic cavet à paucioribus quam tribus, ne consecratur Episcopus. Clerici comam non nutriant.

Tertio ibi, ut clerici comam non nutriant, sed desuper caput in modum spheræ radant, quoniam laicis & simplicibus, virtutis, honestatis, pudicitiae, & gravitatis exemplar esse debent, dist. 23. cap. Prohibet fratres.

Decreta Soteris Papæ. Ann. Dom. 163.

Soter, natione Campanus, ex Fundis, sedit annos 9. Et fuit undecimus Papa.

Epistola prima tota est de fide, in qua docetur, quod Christus in divinis scripturis dicitur secundum carnem factus, nam secundum Divinitatem nusquam à Patre dicitur factus, sed genitus.

Soter 11. Pontif. Hujus temporibus Cataphrygarum hæresis orta est.

Secunda epistola ad Episcopos Italiae.

Primo constituit, sacratas Deo fœminas, vel monachas, sacra vasa,

22 *Decreta Sother. Eleuth. & Victoris PP.*

vasa, aut sacratas palas non contingere, nec incensum circa altaria deferre, 23. dist. Sacratas Deo.

Sacerdotes sine socio sacerdote non sacrificent.

Secundo præcipitur ab eodem, ut sacrificans habeat secum adiutorem sacerdotem, ut si aliquo casu ille, qui officia impleturus accedit, turbatus fuerit, vel ad terram elisus, à tergo semper habeat, qui ejus vices insequatur intrepidus, & officium incœptum adimpleat. dist. 1. De consecratione.

Nullus, nisi jejunus sacrificet.

Tertio ibi, ut nullus post cibum, potumque, sive quolibet minimum sumptum missas facere, nullus absque patentis necessitatis proventu minister, vel sacerdos imperfecta officia præsumat omnino relinquere. Si quis hæc temerariè præsumpserit, excommunicationis sententiam sustinebit: habetur ubi supra cap. Ut illud & 7. quæst. 1. cap. Illud divinum.

Quarto idem, ut nullus presbyterorum missarum solemnia celebrare præsumat, nisi duobus præsentibus, sibi que respondentibus, & ipse tertius habeatur. Quia cum ab eo dicitur, Dominus vobiscum, & Orate pro me, aptissimè convenit, ut & ipsius responderetur salutationi. De consecratione, dist. 1. cap. Hoc quoque.

Incauta juramenta non servanda.

Quinto, si aliquid incautius aliquem jurasse contigerit, quod observatum, in pejorem vergat exitum, illud salubri consilio mutantium noverimus, & magis instante necessitate perjurandum nobis, quam pro factò juramento in aliud crimen majus divertendum: 22. quæst. 4. cap. Si aliquid.

In cœna Dñi, ab universis sumenda Eucharistia.

Sexto idem, quod à nullis in cœna Domini perceptio Eucharistiæ negligatur, exceptis his, quibus pro gravibus criminibus inhibetur, ab omnibus aliis percipiendam esse, Ecclesiasticus usus demonstrat, cum & poenitentes eadem die ad percipienda corporis, & sanguinis Domini sacramenta reconcilientur: de consecratione, dist. 2. cap. In cœna.

Eleutherius Pont. 12. Hujus tempore Marcionis secta varie divisa est. Non quod intrat per os, &c. Postera autem die, &c.

Decreta Eleutherii Papæ. Ann. Dom. 117.

Eleutherius, natione Græcus, sedit annos 15. menses 3. Duodecimus Papa sub Petro, temporibus Antonini Commodi. Euseb. Eccl. hist. lib. 5. cap. 22. Lucius Britanniaæ Rex hujus tempore se ab eo Christianum fieri per epistolam impetravit.

In epistola unica ad Galliaæ provincias.

De quibus audierat, ut certas escas vitarent, instruit eos (secundum Evangelium) nullas escas, tanquam communes, refutari debere: quoniam universas Deus ad cibos tribuit fidelibus suis: probat ex Matth. 15. & Act. 10.

Decreta Victoris Papæ. Ann. Dom. 198.

Victor Papa 13.

Victor, natione Apher, sedit annos 10. menses 2. Euseb. Eccl. hist. lib. 5. cap. 28. decimus tertius Papa sub Petro.

Sequentia in epistola ad Theophilum Alexandriae Episcopum.

Primo hic instituit die Dominica Pascha Domini celebrari, sicut constituerat & Pius Papa. De consecrat. dist. 3. cap. Celebritatem.

Secundo idem præcepit, ut si necesse fuerit, aut mortis periculum ingruerit, Gentiles ad fidem venientes, quocumque loco vel momento (ubicumque evenerit) sive in flumine, sive in mari, sive in fonte tantum Christianæ credulitatis confessione clarificata, baptizentur.

Eusebius lib. 5. Ecclesiasticæ historiæ cap. 22. & 23. & infra, scribit, quanta fuerit controversia inter Episcopos, & alios fideles de celebritate Paschæ tempore hujus Victoris Papæ. Quibusdam volentibus 14. luna Pascha Domini celebrandum, quacumque die septimanæ luna 14. venisset, quando Judæis Agnus præcipitur immolari, & tunc solvi debere jejunium. Aliis vero volentibus, ne aliquando nisi in die Dominica, quando Dominus surrexit à mortuis, Dominicum Paschæ celebraretur mysterium, & in hac sola solvendum esse Paschæ jejunium. Et ob hujusmodi causam congregata sunt Concilia nonnulla provincialia.

Extat epistola prima Victoris ad Aphros Parænetica.

Decreta Zepherini Papæ. Ann. Dom. 208.

Zepherinus, natione Romanus, sedit annos 9. menses 7. temporibus Antonini. Eusebius Eccl. hist. lib. 6. cap. 16. XIV. Papa sub Petro.

In epistola prima ad Episcopos Sicilienses.

Tradit illud, quod & alii multi tradiderunt, quod judicia Episcoporum, & majores Ecclesiæ causæ, à Sede Apostolica sunt terminandæ, quia sic Apostoli, & sancti successores eorum statuerunt.

Scribit alteram epistolam Episcopis Ægypti, qua hortatur eos ad patientiam, quia persequerentur, & bonis suis spoliabantur. Est epistola commendatione digna.

Decreta Calixti Papæ. Ann. Dom. 217.

Calixtus Primus, natione Romanus, sedit annos quinque, menses duos. Eusebius Eccl. hist. lib. 6. cap. 16. Papa 15. sub Petro.

In prima epistola ad Benedictum Episcopum.

Constituit jejunium quatuor temporum, propter fructuum terræ abundantiam, juxta prophetiam Zachariæ cap. 8. jejunium 4. & jejunium 5. Quia sicut replemur à Domino frumento, vino, & oleo ad alenda corpora, sic repleamur jejunio ad alendas animas.

In secunda epistola ad Episcopos Galliarum.

In ea generaliter instituit per divinas scripturas, servandos esse

Hujus temporis fuit hæresis Pauli Samosatani.

Tempore necessitatis, quo libet tempore, vel loco baptizandum. Controversia quo tempore celebranda sit Pascha.

Zepherinus Pontif. 14.

Graviores causæ ad sedem Rom. deferendæ.

Calixtus Papa 15. d. 76. Jejunium quod.

Cum excommunicatio non est conversandum.

à causis illicitis, & commonet delinquentes ad penitentiam. Ibi enim vetat, excommunicatos à sacerdotibus ab aliquo recipiendos, ante utriusque partis justam examinationem, & ne cum eis in oratione, aut cibo, aut potu, aut osculo communicent, nec Ave eis dicatur. Et quod simili excommunicationi subjacebunt, juxta Apostolorum institutionem, qui scienter cum excommunicatis communicaverint.

Affinitas conjunctis interdixit matrimonio.

Hic primus prohibet matrimonia inter consanguineos. Hos vero consanguineos appellat, quos divinæ, atque Imperatorum & Romanorum, atque Græcorum leges consanguineos appellant, & in hæreditatem suscipiunt, nec repellere possunt; talium enim conjunctiones nec legitimæ sunt, nec manere possunt, sed sunt repellendæ. Et si quæ ausu temerario attentatæ sint, autoritate Apostolica rescindendæ veniunt, can. 3. quæst. 4. cap. Consanguineorum.

Ibi, leges humanas rationi, & honestati non repugnantes, esse amplectendas censemus, præsertim ubi Reipublicæ consulunt utilitati, vel Ecclesiasticæ dignitatis auctoritatem defendunt, atque pro adminiculo tuentur, &c.

Decreta Urbani Papæ. Ann. Dom. 222.

Urbanus Pontif. 16. A. D. 230.

Urbanus primus, Romanus, sedit annos 4. 16. post Petrum. Eusebius lib. 6. cap. 18. tradit 8. annis administrasse sacerdotium, passus est sub Alexandro Imperatore, sub eodem passus est, & Calixtus prædecessor ejus.

Hic sua traditione, multos ab baptismum & fidelitatem convertit, Tiburtium, & Valerianum nobilem virum sponsum sanctæ Cecilie, quos etiam usque ad martyrii palmam perduxit, cujus monitis, & doctrina multi alii martyrio coronati sunt.

Extrat ejus epistola decretalis ad universos Episcopos spiritu Paulino digna, per quam statuit, ut oblationes fidelium relinquuntur Ecclesiis matricibus dispensandæ per Episcopos, juxta necessitatem fidelium.

12. q. 1. Videntes autem. Actor. 4.

Hic refert in eadem, quod in exordio nascentis Ecclesiæ, cum fideles universi venderent omnia, quæ possiderent, & pretium eorum ponerent ad pedes Apostolorum (ut legitur in Actis) tunc videntes sacerdotes summi, & alii, atque Levitæ, & reliqui fideles, plus utilitatis posse afferre, si hæreditates, & agros, quos vendebant, Ecclesiis (quibus præsidebant Episcopi) traderent, eo quod ex sumptibus eorum tam præsentibus, quam futuris temporibus, plurima & elegantiora possent ministrare fidelibus communem fidem ducentibus, quam ex pretio eorum: coeperunt prædia, & agros, quos vendere solebant, matricibus Ecclesiis tradere, & de sumptibus eorum vivere. Ipsæ vero res in ditione singularum parochiarum Episcoporum (qui locum tenent Apostolorum) erant,

Oblationes fidelium Episcopis creduntur dispensandæ juxta necessitatem fidelium.

&

& sunt usque adhuc, & futuris semper debent esse temporibus. E quibus Episcopi, & fideles dispensatores eorum, omnibus communem vitam degere volentibus, ministrare cuncta necessaria debent, prout melius potuerint, ut nemo in eis egens inveniatur. Ipse enim res fidelium oblationes appellantur, quia Domino offeruntur. Non ergo debent in aliis usibus, quam Ecclesiasticis, & prædictorum Christianorum fratrum, vel indigentium converti, quia vota sunt fidelium, & pretia peccatorum, ac patrimonia pauperum, atque ad prædictum opus explendum, Domino traditæ. Si quis autem (quod absit) secus egerit, videat, ne damnationem Ananiæ & Sapphiræ percipiat, & reus sacrilegii efficiatur, sicut illi effecti sunt, quia pretia prædictarum rerum fraudaverant, ut legitur Act. 5.

Addidit ad prædicta. Hæc igitur fratres, quæ Ananias, & Sapphira passi sunt, valde cavenda sunt, & timenda, quia res Ecclesiæ non quasi propriæ, sed ut communes & Domino oblatæ cum summo timore non in alios, quam in præfatos usus sunt fideliter dispensandæ, ne sacrilegii reatum incurrant, qui eas inde abstrahunt, ubi traditæ sunt, ne pœnam & mortem Ananiæ & Sapphiræ incurrant, & (quod pejus est) anathema, Maranatha, fiant. Et si non corpore ut Ananias & Sapphira, mortui ceciderint, anima tamen (quæ potior est corpore) mortua & alienata à fidelium consortio cadat, & in profundum barathri labatur.

Unde attendendum est omnibus, & firmiter custodiendum, ne prædia usibus sacrorum cœlestium dedicata à quibusdam irruentibus vexentur. Quod si quis fecerit, post debitæ ultionis acrimoniam (quæ erga sacrilegos jure promenda est) perpetua damnetur infamia, & carceri tradatur, aut exilio perpetuæ deportationis servetur, quoniam (juxta Apostolum) tradere oportet hujuscemodi hominem Satanæ, &c. Memoratis ergo augmentationibus, & cultibus, in tantum Ecclesiæ, quibus Episcopi præsent, Domino adminiculante creverunt, & tantis maxima pars earum abundat rebus, ut nullus sit in eis, communem gerens vitam, indigens, sed omnia necessaria ab Episcopo, suisque ministris percipit. Ideoque subjungit: Si aliquis extiterit modernis aut futuris temporibus, qui hæc avellere nitatur, jam dicta damnatione feriat.

Quod autem sedes in Ecclesiis Episcoporum excelsæ constitutæ, & præparatæ inveniuntur, ut thronus, speculationem, & potestatem judicandi, & solvendi, atque ligandi à Domino sibi datam materiam docent. Unde Matth. 16. legitur. Quæcumque ligaveritis, &c. Et Joann. 20. Quorum remiseritis. Ideo ista prætulimus Charissimi, ut intelligatis potestatem Episcoporum vestrorum, in eisque Deum venerimini, & eos, (ut animas vestras) diligatis, & quibus

Ecclesiæ dona non privata clericis, sed ad necessitatem singulis singulari.

12. q. 1. Res Ecclesiæ.

17. q. 4. attendendum est.

11. q. 3. quibus Episcopi non.

26 *Decreta Pontiani, Antheri, & Fabiani PP.*

*Sententia
Episcopi valde
timenda.*

bus illi non communicant, non communicetis, & quos ejecerint, non recipiatis. Valde enim timenda est sententia Episcopi, licet injustè liget aliquem: quod tamen summo opere praevidere debet.

De Confirmatione.

Omnes fideles per manuum impositionem Episcoporum Spiritum Sanctum post baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inveniantur: quia cum Spiritus Sanctus infunditur, cor fidele ad prudentiam, & constantiam dilatatur: de consecratione, dist. 5. cap. Omnes fideles. Et infra in epistola Melchiadis Papæ.

Decreta Pontiani Papæ.

*Pontianus
Papa 17.*

Pontianus Romanus, sedit annos novem, menses quinque: qui cum Hyppolito presbytero in Sardiniam insulam à Maximino Imperatore deportatus est, & ibi 12. kal. Decembris mactatus: cujus corpus Fabianus Papa reduxit, & Romæ in cœmiterio Calixti sepelivit.

Scripsit duas epistolas ad universos fideles. In prima tractat de honore, quo prosequendi sunt sacerdotes, quoniam proprio ore corpus Domini conficiunt, & populis tradunt.

In secunda generaliter hortatur ad fraternam dilectionem.

Decreta Antheri Papæ. Ann. Dom. 239.

*Antherus Pa-
pa 18.*

*7. q. 1. Mu-
tationes Epis-
coporum. Qui-
bus causis
transferend.
Episcopus de
una Ecclesia
in aliam.*

Antherus, natione Græcus, temporibus Maximini martyrio coronatus. Hic gesta martyrum diligenter exquisivit, & in Ecclesia recondidit. Propter quod à quodam Maximo præfecto martyr effectus est. Sedit annos tres: 18. Papa sub Petro. Hujus Papæ est inexplicabilis ferè annorum differentia.

Scribit rogatus ab Episcopis Beticæ, & Toletanæ provinciæ, si liceret mutari Episcopum de una civitate in aliam. Respondit, licere quidem communi utilitate, aut necessitate fieri, sed non libitu cujusquam, aut dominatione: Ut Petrus princeps Apostolorum de Antiochia translatus est Romam, & alii quidam Apostolica auctoritate mutati sunt. Eusebius de quadam parva civitate, auctoritate Apost. translatus est Alexandriam, & Felix electione civium propter doctrinam, & bonam vitam, quam habebat, communi Episcoporum, & reliquorum sacerdotum, ac populorum consilio translatus est Ephesum. Verum avaritiæ, vel præsumptionis, aut propriæ voluntatis causa, non sunt Episcopi mutandi de civitate in civitatem, sed utilitatis, & necessitatis.

Decreta Fabiani Papæ. Ann. Dom. 242.

*Fabianus Pa-
pa 19.
Sub Fabiano
Papa Novatus
hæreticus.*

Fabianus Papa, natione Romanus, sedit annos 14. temporibus Maximini martyrio coronatur: 19. Papa.

Hic fecit septem subdiaconos, qui septem notariis imminerent, ut gesta martyrum in integrum colligerent. Tempore hujus Novatus hæ-

hæreticus venit ex Aphrica, & separavit Novatianum ab Ecclesia, & quosdam confessores.

Hujus etiam tempore passa est Ecclesia persecutionem, & multi Christiani à Roma fugerunt.

Eusebius lib. 6. cap. 21. Histor. Eccl. tradit, Fabianum signo columbæ apparentis super ipsum cœlitus ostensæ, quæ ferebat figuram illius, quæ super Christum in Jordane descenderat, ab universo clero, & populo electum fuisse Episcopum, qui ante Episcopatum habuit uxorem, quæ postea martyrio coronata est.

*Sub hoc Pent. Caesar Philip-
pus baptism.
insignitus est*

Epistola prima est lectioe digna.

Præcipit universis Ecclesiis, ut ad officia divina peragenda ordinarent diaconos septem, cum subdiaconis, & acolitis, qui diebus Dominicis, & festivitibus solemnibus divina peragant ministeria, & omni hora parati sint ad divinum officium: & quidquid eis injungitur peragendum. Quod, & ipse servebat Romæ.

Ibidem commonet, ut caveant se ab hoc Novato, & similibus, qui alteram fidem, & doctrinam tenent, quam Apostoli, & successores tenuerunt, & docuerunt, ne (quod absit) post eum abeuntes, in laqueum Satanæ cadant.

*Ab hæreticis
abstinendum.*

A quibus abstinendum est, sicut ab illis, quos Apostolus commemorat, dicens: cum eis nec cibum sumere. Quoniam sic Apostoli statuerunt, dicentes: Cum excommunicatis non est communicandum. Et si quis cum excommunicatis, avertendo regulas, scienter psallat in domo, aut simul locutus fuerit, aut oraverit, ille communionem privetur: 11. quæst. 1. Sicut Apostoli; & supra in canonibus Apostolorum, cap. 10.

In secunda Epistola ad Episcopos Orientales.

Intellexerat ex litteris eorum, nonnullos Episcopos non per singulos annos in cœna Domini chrisma conficere, sed duos vel tres annos confectionem sancti chrismatis semel actam conservare, quoniam nec balsamum per singulos annos poterant reperire, nec necesse est singulis annis chrisma conficere, dum una confectio chrismatis abundat. Ad quos ait: Errant, qui talia excogitant, & mente vesana, potius quam recta sentientes, hæc dicunt. In illa enim die Dominus Jesus, postquam cœnavit cum discipulis suis, & lavit eorum pedes (sicut à sanctis Apostolis prædecessores nostri acceperunt, nobisque reliquerunt) chrisma conficere docuit. Ipsa enim lavatio pedum, nostrum significat baptismum, quando sancti chrismatis unctione perficitur, & confirmatur. Sicut igitur ipsius diei solemnitas per singulos annos est celebranda, ita ipsius sancti chrismatis confectio per singulos annos est agenda, & de anno in annum renovanda, & vetus chrisma in sanctis Ecclesiis cremandum.

*Quotannis
chrisma con-
ficiendum. De
consecrat. d.
3. litteris nos-
tris.*

dum. Ista à sanctis Apostolis, & à Successoribus eorum acceptimus, vobisque tenenda mandamus.

Hæc sancta Romana Ecclesia, & Antiochena à tempore Apostolorum custodit. Hæc Hierosolymorum, & Ephesianorum tenet. In quibus Apostoli præsidentes hæc docuerunt, & vetus chrisma incendi, & non amplius quam uno anno uti permiserunt.

Mali sacerdotes tolerandi, non feriendi. Matth. 13.

Quomodo sacerdotes non temerè accusandi, aut reprehendendi sint, nisi à magistris suis, quoniam eorum causas sibi Dominus reservare voluit, & suo iudicio vindicari. Tolerandi hi sunt potius à fidelibus, quam exprobrandi, veluti palea cum tritico, usque ad ultimum ventilabrum, & sicut pisces mali cum bonis, usque ad segregationem, quæ futura est in littore, idest in fine sæculi. Hinc colligitur, sacerdotes Domini non gladio nec morte feriendos.

11. q. 1. Statuimus ut si quis.

Nullus in iudicio præsumat accusator simul esse, & iudex, vel testis; quoniam in omni iudicio quatuor personas necesse est semper adesse, idest, iudices electos, & accusatores, ac defensores, atque testes.

In tertia ad Hilarium Episcopum.

Primò, nullus accusetur alicubi, quam in suo foro.

2. q. 6. Si quis iudicem.

Si quis vero iudicem adversum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat. Appellantiem autem non debet afflictio ulla, aut detentionis injuriare custodia: sed liceat appellatori viciatam causam appellationis remedio sublevare, &c. Liceat etiam in causis criminalibus appellare. Nec vox appellandi ei denegetur, quem supplicio sententia destinarit.

De remedio appellationis.

3. q. 6. Qui crimen.

De pœna talionis.

Ter in anno communicent fideles.

De consecrat. d. 1. & si non

30. annorum presbyt. ordinetur. 78. Si

quis triginta.

Diebus dominicis fiat oblatio panis, &

vini.

Si quis crimen alteri objecerit, nisi per scripturam se probaturum esse fateatur, non est pro accusatione habendum. Si vero scripserit, si non probaverit quod objecit, pœnam, quam intulerit, ipse patiatur.

Tertio idem, & si non frequentius, saltem in anno ter, homines communicent (nisi forte quis majoribus criminibus impediatur) in Pascha (videlicet) & Pentecoste, & Natali Domini.

Quarto idem. Si quis ætatis suæ triginta non impleverit annos, nullo modo presbyter ordinetur, etiam si valde sit dignus, quia & ipse Dominus 30. annorum baptizatus est, & sic cœpit docere.

Quinto idem decrevit, ut in omnibus diebus Dominicis, ab omnibus viris & mulieribus, oblatio, tam panis, quam vini fiat, ut per has immolationes à peccatorum suorum fascibus liberentur.

Sexto idem: ut presbyter illiteratus missam celebrare non audeat.

Decreta Cornelii Papæ. Ann. Dom. 255.

Cornelius Papa 20.

Cornelius Romanus, sedit annos 2. Vigésimus Papa sub Petro. Hujus tempore Novatus Novatianum extra Ecclesiam ordinavit, & in Aphrica Nicostratum, Hic à Decio martyrio coronatus est, quia noluit ductus ante templum Martis adorare.

Eu-

Eusebius histor. Ecclesiast. lib. 7. cap. 2. refert, eodem tempore Cornelium Romæ, & Cyprianum apud Carthaginem, Episcopatum gessisse. Et tunc in Africa quæstio exorta est, si oportet hæreticos rebaptizari. Cumque id à Cypriano, & cæteris penè omnibus per Africam sacerdotibus oportere fieri decerneretur, Cornelius, & cæteri omnes per Italiam sacerdotes, hujusmodi decretum, manente sacerdotali concordia, refutarunt, statuentes antiquam à Patribus super hoc traditam regulam debere servari, quæ continebat, Hæreticos sola manus impositione purgandos.

Quomodo reconciliandi sint hæretici.

In epistola prima.

Traçtat de translatione corporum Apostolorum Petri & Pauli, quæ rogatu devotæ matronæ Lucinæ, levata sunt de Cathecumbis.

In epistola secunda ad Rufum Episcopum Orientalem.

Vetat, à summis sacerdotibus, & Dei ministris exigi sacramentum juramenti, nisi pro recta fide.

2. q. 4. Sacramentum autem. Matt. 5.

Ibidem, testimoniis scripturarum ostendit, quam alienum sit ab hominibus Christianis jurare, exponens illud Domini. Quod autem his abundantius est, à malo est, idest, ab exigente, & à jurante.

Idem decrevit dicens: Honestum etiam videtur, ut qui in sanctis audet jurare, hoc jejunos faciat, cum omni honestate, & timore Dei. Et pueri ante annos 14. non cogantur jurare.

22. q. 5. Honestum etiam.

De hoc Pontifice meminit Eusebius, lib. 6. cap. 33. Et de Novato hæretico, qui spem salutis ademerat peccantibus, etiam si dignè pœnitissent. Hic exiit princeps Novatianorum, qui ab Ecclesia separati superbo nomine Catharos, idest, mundos appellarunt semetipsos. Ob hanc rem Concilium sacerdotale Romæ congregatum est, Episcoporum 60. totidem presbyterorum, cum diaconis multis. Et statuitur, Novatum cum his, qui cum sequerentur, alienum esse ab Ecclesia. Eos vero, qui lapsi fuerint in certamine, fraterna commiseratione curandos, & fomentis pœnitentiæ medicandos. Scribit hac de re Cornelius, urbis Romæ Episcopus, ad Ecclesiam Antiochenam, indicans quid statuerit Concilium Romæ congregatum, & quid Italis, Aphris, cæterisque Occidentalibus visum fuerit. De quo Cyprianus librum edidit lapsos ad pœnitentiam cohortando.

Hic Pontifex Novatum damnavit.

Hujus tempore (ut refert idem Eusebius) jam Ecclesia habebat, ad divina mysteria peragenda, cum Episcopis, Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Acolythos, Exorcistas, Lectores, Ostiarios. Et viduas habebat Ecclesia, quas cum aliis indigentibus alebat.

Item, sub hoc Pontifice celebratum est Concilium Carthaginense super ea quæstione: An baptizati ab hæreticis, venientes ad Ecclesiam essent rebaptizandi. In quo Concilio, ab omnibus unani-

Conc. Carthaginense sub Cypriano.

miter decretum est, ab hæreticis non conferri verum baptisma, sicut nec datur Spiritus Sanctus, nec vera remissio peccatorum. Inixi verbis Pauli ad Eph. 4. una fides, unum baptisma.

Verba Cypriani.

Audistis, Collegæ dilectissimi, quid mihi Jubajanus Coepiscopus noster scripserit, consulens mediocritatem nostram de illicito, & prophano hæreticorum baptismo. Et quid ego ei rescripserim, censens scilicet quod semel, atque iterum censuimus, hæreticos ad Ecclesiam venientes, Ecclesiæ baptismo baptizari, & sanctificari oportere; item: lectæ sunt vobis & aliæ litteræ Jubajani, quibus pro sua sincera, & religiosa devotione ad epistolam nostram rescribens, non tantum consensus, sed & instructum se esse gratias egit. Superest, ut de hæc ipsa re quid singuli sentiamus, proferamus, neminem judicantes, aut à jure communionis aliquem (si diversum senserit) amoventes. Neque enim quisquam nostrum Episcopum se esse Episcoporum constituit, ut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem collegas suos adegit, quando habeat omnis Episcopus pro licentia libertatis, & potestatis suæ arbitrium proprium, tamquam judicari ab alio non possit, cum nec ipse possit alterum judicare. Sed expectemus universi judicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus & solus habet potestatem, & præponendi nos in Ecclesiæ suæ gubernatione, & de actu nostro judicandi.

Responsio Cæciliæ Abilitæ. Ephes. 4.

Ego unum baptisma in Ecclesia sola scio, & extra Ecclesiam nullum. Hoc erit unum, ubi spes vera est, & fides certa. Sic enim scriptum est: Una fides, una spes, unum baptisma. Non apud hæreticos, ubi spes nulla est, & fides falsa. Ubi omnia per mendacium aguntur. Ubi exorcizat dæmoniacus. Sacramentum interrogat, cujus os & verba cancer emittunt. Fidem dat infidelis. Veniam delictorum tribuit sceleratus, & in nomine Christi tangit Antichristus. Benedicit, à Deo maledictus. Vitam pollicetur mortuus. Pacem dat impacificus. Deum invocat blasphemus. Sacerdotium administrat prophanus. Ponit altare sacrilegus. Ad hæc omnia accedit & illud malum, ut Antistes diaboli audeat Eucharistiam facere, aut qui illis assistunt, dicant hæc omnia falsa esse de hæreticis. Ecce ad qualia Ecclesia consentire cogitur, & sine baptismo, ac venia delictorum communicare compellitur. Quam rem (fratres) fugere ac vitare debemus, & à tanto scelere nos separare, & unum baptisma tenere, quod soli Ecclesiæ à Deo concessum est.

Cyprianus Carthaginensis dixit.

Censeo secundum Evangelicam & Apostolicam contestationem, adversarios Christi, & Antichristos appellatos, quando ad Ecclesiam venerint, unico Ecclesiæ baptismo baptizandos esse, ut possint fieri de adversariis amici, & de Antichristis Christiani.

Sententia Cypriani.

Revocata sunt hæc per Cornelium in sacerdotali concilio Romæ, & per Stephanum Papam. Ann. Dom. 258.

Lucius Romanus, sedit annos 3. à Valeriano martyrio coronatur.

Hic præcepit, ut duo Presbyteri, & tres Diaconi, in omni loco Episcopum comitarantur, propter testimonium Ecclesiasticum.

Idem cum ad passionem pergeret, omnem potestatem Ecclesiæ reliquit Archidiacono suo Stephano successori suo.

Hujus meminit Eusebius histor. Ecclesiast. lib. 7. cap. 3.

In epistola prima ad Episcopos Galliæ & Hispaniæ.

Excommunicavit bona Ecclesiæ expoliantes, vel Ecclesiis vexationem inferentes, quoniam erant pauperibus dedicata.

Ibidem de Romana Ecclesia tradit, quod est Apostolica mater omnium Ecclesiarum, quæ à tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probatur, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit, secundum ipsius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, qui principi discipulorum dixit: Petre ecce Satanas, &c. Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, &c.

Idem fecit decretum, ut ministri altaris Presbyteri & Diaconi, tales eligantur, qui continentiam servent.

Idem, ut clericus solus ad fœminæ tabernaculum non accedat, nec frequenter properet, sine majoris natu sacerdotis jussione. Et ne solus presbyter cum sola fœmina fabulas misceat. Et si quid agnitum fuerit, & ille deponatur, & illa à liminibus Ecclesiæ arceatur.

Idem, ut nullus clericus cum extranea habitet fœmina, nisi soror aut proxima fuerit, & cum magna sollicitudine fiat. Non enim ignoro malitias Satanæ.

Extant epistolæ Cypriani ad Lucium.

Decreta Stephani Papæ. Ann. Dom. 261.

Stephanus Romanus, sedit annos 7. martyrio coronatur: 22. Papa sub Petro.

In epistola prima ad Hilarium Episcopum.

Quod non sint admittendi ad gradus Ecclesiasticos omnes illi, qui pro crimine aliquo notantur infamia. Vide 6. quæst. 1. cap. Infames, ubi omnes ferè peccatores excludit.

Qualia debent esse vestimenta, quibus Domino ministratur, & cultus celebratur divinus. Ut sint sacrata, & honesta, quibus in aliis usibus quam Ecclesiasticis non utantur. Nec ab aliis contingantur, aut ferantur, nisi à sacratis hominibus, ne ultio, quæ Balthasarem Regem percussit, super talia præsumentes veniat divina.

Idem à Sixto Papa decretum est.

Lucius Pont. 21. Fuit temporibus Galli, & Volusiani. Hic Episcopum 30. annis minorem repudiavit.

Ecclesia Romana in fide nunquam erravit. Luc. 22. 81. d. c. ministri. Clericus matronarum domicilia frequentans deponitur. Ne clericus solus cum fœmina loquatur.

Stephanus Pontif. 22. Fuit temporibus Valeriani. Deconsecrat. d. 1. c. Vestimenta. Quibus vestibus celebrandum. Punitio Balthasaris Regis.

In secunda epistola.

De accusationibus sacerdotum, de qua re in decretis Telesphori, & Higinii.

Gal. 6.

1. Cor. 13.

Ibi, Apostolo prohibente, inter Christianos non debent accusationes exerceri: ex quo docemur à Paulo, lites non probari inter fideles. Eusebius de Sixto lib. 7. cap. 23.

Decreta Sixti Papæ. Ann. Dom. 264.

Sixtus Pontif. 23.

Sixtus Secundus, natione Græcus ex Athenis, sedit annos duos, 23. Papa sub Petro.

Hic sub Decio, & Valeriano martyrio coronatur. Quia noluit sacrificare dæmoniis, capite truncatus est, & cum eo sex diaconi. Et die tertio post passionem illius passi sunt Laurentius ejus Archidiaconus, Claudius subdiaconus, Severus presbyter, Romanus ostiarius, & Crescentius lector.

In epistola ad Gratum Episcopum explicat processum personarum divinarum.

In secunda ad Episcopos Hispaniæ.

Tempore hujus exorta est Sabellianorum secta.

Dionysius Pontif. 24. Fuit temporibus Galieni. Ab hoc Pontifice incepit Eccles.

Agit de accusationibus, & persecutionibus Episcoporum, &c. Consule Euseb. hist. Eccl. lib. 7. cap. 4. Et infra tradit multa, quæ hujus tempore contigerunt.

Decreta Dionysii Papæ. Ann. Dom. 266.

Dionysius Monachus, sedit annos 6. Fuit 24. Papa.

Hic presbyteris Ecclesias divisit, & cœmeteria, parochiasque, & diœceses constituit. Ejus epistolæ nihil habent, nisi generales commonitiones ab observationem legis Christianæ.

Hujus tempore congregatum est provinciale Concilium in Antiochia.

Hujus meminit Eusebius hist. Eccl. lib. 7. cap. 13. Et infra. Aggregatum verò contra Paulum Samosatenum, qui abjecta, & indigna de Christo sentiens, negabat eum de cœlis descendisse, sed à Maria originem cœpisse, & initium habuisse de terra, & communis naturæ hominem tantum fuisse.

Extat epistola Episcoporum Antiocheni Concilii ad Dionysium Papam, & ad alios Episcopos, & universum clerum & plebem, contra prædictam Paulum, apud Euseb. cap. 20.

Additio Francisci Silvii.

Sub Dionysio Papa duo fuerunt Concilia Antiochena, in quorum uno Paulus Samosatenus hæresim suam abjuravit; in altero convictus, quod hæresim abjuratam resuscitare conaretur, fuit condemnatus, & de throno Episcopali depositus. Vide Baron. t. 2. ad annos 265. 272.

Decreta Felicis Papæ. Ann. Dom. 272.

Felix Papa primus, Romanus, sedit annos 4. Papa 25. sub Petro.

Hic constituit, supra memorias, ac sepulchra martyrum, Missas celebrari. Quod destruxerunt Lutherani hac nostra tempestate.

Hujus meminit Eusebius lib. 7. cap. 27.

Extat epistola ejus ad Paternum Episcopum, & altera ad Episcopos Galixæ, quæ tantum generales commonitiones continent.

Extat alia ad Benignum Episcopum, à quo consultus est in rebus fidei, quoniam quidam in sua Ecclesia dicebant, Filium non posse propriè videre Patrem, juxta illud: Deum nemo vidit unquam. Et alii fingebant Filium minorem Patre, quoniam Pater illi perhibet testimonium. Et quia Pater invisibilis dicitur, Filius verò visibilis comprobatur. Atque consultus, respondit Felix. Isti ignorant divinarum scripturarum, & Apostolorum jura, ex proprio & adulterino sensu talia fabricant. Nos verò evidentioribus testimoniis veteris & novi testamenti, Filium Patrem semper videre posse doccamus, Salomone dicente: Est tecum sapientia, quæ novit opera tua, quæ affluit tibi, cum faceres orbem terrarum, &c. Et in Evangelio: Nemo novit Filium nisi Pater, nec Patrem quis novit nisi Filius, &c. Et iterum. Deum nemo vidit unquam, sed Unigenitus, &c. Item, Vos non nostis eum, ego autem novi eum. Et iterum. Qui ex Deo est, hic novit Deum.

Si sereno sensu recenseas scripturas, invenies, non solum Patrem Filio testimonium perhibentem, sed totam simul inseparabilem Trinitatem. Ego sum qui testimonium perhibeo de me, & testimonium perhibet de me, qui misit me Pater: Joan. 8. Et, Cum venerit Paracletus Spiritus veritatis, ille testimonium perhibebit de me &c. Joann. 15. Intende, quoniam in quibus una testificationis virtus ostenditur, nullus ab alio neque potior, neque inferior judicatur,

De alio sæpè diximus, quod secundum hominis formam Filius visibilis dicitur, secundum verò Deitatis substantiam, invisibilis prædicatur, ut Paulus multis in locis ostendit. Hæc est Apostolorum viva traditio. Hæc sancta, & Apostolica mater omnium Ecclesiarum Christi Ecclesia, quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apostolicæ traditionis numquam errasse probatur, nec ab hæreticis pravitatibus depravata succubuit, sed, ut in exordio normam fidei Christianæ percepit ab autoritatibus suis, Apostolorum Christi principibus, illibata manet, juxta illud Lucæ 22. Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. 24. quæst. 1. A recta ergo fide. Et supra in decretis Lucii Papæ.

Additio Francisci Sylæii.

Eadem de Christi Ecclesia quod à tramite Apostolicæ traditionis numquam errasse probatur; dudum postea dixit Agatho Papa in Synod. 6. Act. 4.

Felix I. Pont. 25. Fuit temporibus Claudii, & Valeriani. Sul hoc Pont. Manet Persa, Manicheorum intro duxit sectam. Joann. 1.

Sap. 9. Matth. 11. Joann. 1. Joann. 8. Joann. 7.

Rom. 2. Ecclesia Romana hæreticis pravitatibus numquam polluta est.

Eutychianus
1. Pont. 26.

Eutychianus Primus, natione Tuscus, sedit anno uno, Papa 26. sub Petro.

Hic temporibus suis per loca diversa 342. martyres propriis manibus sepelivit. Qui etiam statuit, ut cum Dalmatica, aut Colobio sepelirentur. Hujus meminit Eusb. His. Eccl. lib. 7. cap. 7:

Fuit tempore
Aureliani.

Extat epistola ejus prima ad Episcopos Bethicæ provinciæ, in qua veritatem Dominicæ Incarnationis explicat, quomodo salva proprietate utriusque naturæ Deus verus, & verus homo erat.

Extat altera ad Episcopos Siciliæ, tantum continens generales cõmonitiones ad fidem, & pietatem pertinentes.

Extant decreta ejus apud Gratianum, 20. q. 2. c. Statuimus.

Abbatissa præsumens velare virginem, vel viduam excommunicetur. Qui pœnitentiam perjurii agere noluerit, excommunicetur. 20. q. 1. Prædicandum.

Quam duxit
fidelis ante
baptismum,
liberum est il-
li habere, vel
non habere.

In potestate fidelis erit, si quis gentilis gentilem uxorem duxerit ante baptismum, post baptismum eam habere, vel non habere. sicut infidelem discedentem fidelis sequi non cogitur, 28. q. 1. Si quis gentilis.

Magnum malum ebrietatis, ex quo omnia vitia pullulant, Christianis modis omnibus cavere præcipimus. Qui autem hoc vitare noluerit, excommunicandum esse decrevimus, usque ad congruam emendationem.

Contra ebrie-
tatem.

21. Thez, 5.

Idem Episcopi, & Dei ministri non debent commensationibus, & vinolentiis nimis incumbere, considerantes sententiam Domini dicentis: Attendite, ne graventur corda vestra, &c. Lucæ 21. Moderatè enim cibum, & necessarium sumptum sumant, ut (juxta Apostolum) sobrii sint, & parati ad servitium Dei.

Decreta Gaij Papæ. Ann. Dom. 284.

Gajus Pontif.
27.

Gradus, qui-
bus ascendi-
tur ad Epis-
copatum.

Gajus, natione Dalmata, sedit annos 11. temporibus Diocleciani Imperatoris, cujus meminit Eusebius hist. Eccl. lib. 7. cap. 27. Papa 27. sub Petro.

Hic constituit, ut omnes ordines in Ecclesia sic ascenderent. Si quis Episcopus fieri mereretur, primo fiat ostiarius, lector, exorcista, acolythus, deinde subdiaconus, diaconus, presbyter. Et exinde Episcopus ordinaretur.

Extat epistola ejus elegantissima ad Felicem Episcopum de veritate Incarnationis Dominicæ, ubi ostendit primo, quod nullius innocentis occisio fuerit redemptio mundi, nec alicujus debitum quisquam suo sine persolvit, nisi Filius hominis Jesus Christus, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes etiam sunt suscitati, de quibus ita dicebat: Ego cum exaltatus fuero, &c. Joannes 12. Ubi secundo, postquam multa elegantissima collegit, subdit; Mun-

dum

dum Deo in Christo reconciliatum, ut nisi Verbum dignaretur 2. Cor. 5.
 caro fieri, nulla caro posset salvari.

Decreta Marcellini Papæ Ann. Dom. 295.

Marcellinus, natione Romanus, sedit annos 9. temporibus Diocletiani. Quo tempore fuit persecutio magna, ita ut intra 30. dies 17. millia hominum promiscui sexus per diversas provincias martyrio coronarentur. Et ipse Marcellinus ad sacrificium ductus est, ut thurificaret. Quod & fecit. Et post paucos dies poenitentia ductus, ab eodem Diocletiano pro fide Christi cum Claudio, & Cyrino, & Antonino capite truncatus est, & martyrio coronatus. Jacuerunt verò corpora sanctorum in platea dies 36. jussu Diocletiani. Deinde Marcellus presbyter noctu collegit cum presbyteris, & diaconis, & cum hymnis sepelivit.

Marcellinus Pont. 28. Sub quo decima Christianorum persecutio fuit.

Extat epistola ejus prima ad Salomonem Episcopum, in qua damnat errores quorundam dicentium, Patrem majorem esse Filio, quia illi soli sacrificium immolatur. Et quod Filius nullam cum Patre communionem operum habeat. Et quod illud Propheticum; sciant gentes, quoniam nomen tibi Deus, tu solus altissimus, de solo Patre dictum sit, Psalm. 82. Hæc refellit, adductis testimoniis satis idoneis sacrarum scripturarum.

Extat altera epistola ad Episcopos Orientales, solas monitiones generales continens.

Hic etiam Marcellinus convictus est, quod thurificasset in templo Isidis & Vestæ, per Gajum, & Innocentium diacos, & Urbanum, Castorium, & Juvenalem presbyteros, & per 28. alios testes. Et tandem in synodo 300. Episcoporum, & 30. presbyterorum, caput cinere convolutum habens Marcellinus Episcopus urbis Romæ, voce clara clamans, dixit: Peccavi coram vobis, & non possum in ordine esse sacerdotum, quoniam Avarus me corrupit auro. Et subscripserunt in ejus damnationem, & damnaverunt eum extra civitatem, dicentes: Quia ore suo condemnatus est, & ore suo anathematizatus accepit Maranatha. Nemo enim unquam judicavit Pontificem, nec præsul sacerdotem suum; quoniam prima sedes non judicabitur à quoquam. Tu eris iudex, ex te condemnaberis, tamen in nostra præsentia. Tu enim iudex, tu reus. Hoc autem factò, Diocletianus (dum esset in bello Persarum) audiens quod 300. Episcopi, & 30. presbyteri in ejus damnationem convenirent, iratus in eandem civitatem misit, & multos Episcopos ad martyrii coronam traxit. Inter quos damnatus est & Marcellinus, & (ut tradunt multi) vacavit Episcopatus ejus annos 7. De condemnatione Marcellini est ferme inexplicabilis scriptorum differentia. Diximus certiora in controversia quarta.

Marcellinus poenitentia ductus, à nemine hominum damnabilis se damnavit. De condemnatione Marcellini Pontificis.

Concilium Ancyranum post tempora Marcellini Papæ celebra-

tum parum ante Nicænum Concilium, circa annum Domini 308. Sub quo Cæsare ex scriptoribus constare non potest. Fuit provinciale Concilium, sed receptum in 6. synodo generali Constanti-nopoli, in Trullo celebrata, ut patet ex 2. Canone sextæ synodi.

*Ancyranum
melius dictum
ab Ancyra ci-
vitate sita in
Gallacia.*

Hoc Concilium vocatur à Gratiano in decretis Anchiritanum, ab aliis Anchyranum. Cui interfuerunt aliqui Episcopi, qui etiam affuerunt in Concilio Nicæno.

Continet canones generales 24. contra eos, qui inviti, vel diis thurificabant, vel immolabant.

Cap. 1. De presbyteris, qui immolaverunt tempore persecutionis.

*d. 50. Pres-
byteros, qui.*

Presbyteros, qui immolaverunt, & postea certamen iterum inierunt, si hoc ipsum ex fide, & non aliquo argumento, sibimet præparantes, egerunt, ut iterum teneri viderentur, aut tormen-tis subjici putentur, tanquam inviti. Si ex fide ergo luctati sunt, & non ex compacto, ad ostentationem, ut caperentur, ipsi fe- cerunt, hos placuit honorem quidem sedis propriæ retinere. Offer- re autem illis, & sermonem ad populum facere, aut aliquibus sa- cerdotibus officiis fungi, non liceat.

Cap. 2. De diaconis qui immolaverunt.

*d. 50. Pres-
byteros, qui.*

Diaconi similiter, qui immolaverunt, postea autem iterum reluctati sunt, illum quidem honorem habere oportet. Cæsare ve- rò debere ab omni sacro, ita ut nec panem nec calicem offerant, nec pronuncient, nisi fortè aliqui Episcoporum conscii sint labo- ris eorum, & humilitatis, & mansuetudinis, & voluerint eis ali- quid amplius tribuere, vel adimere. Penes ipsos ergo erit de his potestas.

Cap. 3. De his, qui ex fuga comprehensi sunt.

Qui fugientes timore persecutionis comprehensi sunt, vel à familiaribus, seu à domesticis traditi, & vel bona propria ami- serunt, vel sustinuerunt tormenta, vel etiam carceribus inclusi sunt, & tamen proclamaverunt se esse Christianos, quin etiam perseverante violentia, ad id usque perducti sunt, ut manus eo- rum apprehensas, & violenter attractas, super sacrificia impo- nerent, illis licet perseverantibus in fide, & Christianos se esse vociferantibus, hoc ergo quod eis invitis, & aliis consentibus, contingit, si luctu & mœrore animi, acerbè se ferre demonstrent, ipsique humili per bonam conversationem habitu incedentes, do- lere se, quod inviti coacti sunt, doceant, hos tanquam inculpa- tos à communionem non vetari. Si autem jam prohibiti sunt ab ali- quibus à communionem, majoris diligentia, & inquisitionis causa, aut per aliquorum ignorantiam, statim recipi oportet. Hoc autem observari convenit, & de clericis, & de laicis omnibus. Laicos sanè, qui in similes necessitatis causas inciderunt, tanquam si
ni-

nihil peccaverint, maximè si eos probabilis vita commendet, ad ordinationem recipi placuit.

Cap. 4. De his qui in templis idolorum cœnaverunt.

De his, qui sacrificare coacti sunt, insuper in templis idolorum cœnaverunt, si qui eorum cum habitu cultiore ad templa perducti sunt, atque ibi pretiosiori veste adhuc mutata, cœnæ participes facti sunt idolorum, indifferenter sumentes omnia, quæ fuerunt apposita, placuit, eos inter audientes uno anno constitui, tribus autem aliis annis agere pœnitentiam. Sed ex ipso triennio per biennium tantummodo orationi communicare, tertio autem anno reconciliari Sacramentis.

Cap. 5. De his, qui in locis idolorum manducaverunt.

Quotquot autem ascenderunt templa cum veste lugubri, & recumbentes inter alios manducaverunt, flentes; si compleverint pœnitentiam triennii temporis sine oblatione suscipiantur ad communionem, idest, ut ipsi oblationem non offerant. Si autem perducti ad templa, non manducaverint, biennio maneat in pœnitentia. Tertio verò anno communicent, sed sine oblatione, ut dictum est. In quarto autem anno perfectionem suam recipiant. Episcopum autem hanc habere licentiam oportet, ut perspecta singulorum conversatione, normam, regulamque conversationis attribuat, idest, ut humanius agens, secundum vitæ modum, tempus alicui pœnitentiæ breviare, aut etiam prolixius, quod correctioni necessarium viderit, addere. Discutiatur autem omnium horum & præcedens vita, & posterior. Et ita circa eos sacerdotalis se humanitas moderetur.

Additio Francisci Sylvii.

Confer. Nic. Conc. can. 11.

Cap. 6. De his qui ex timore, ritus gentilium peregerant.

De his, qui minis tantum cesserunt, aut bonorum ablatione, aut transportationis pœna deterriti, sacrificaverunt, & nunc usque non pœnituerunt, neque conversi sunt, modo autem, idest, tempore hujus Synodi se obtulerunt, conversionis suæ consilium capientes, placuit, eos usque ad magnum diem inter audientes suscipi, ac pœnitentiam agere triennio, & post duos alios annos sine oblatione communicare, & ita demum sex annis completis ad perfectum pervenire. Quod si aliqui ante hoc Concilium suscepti sint ad pœnitentiam, ex illo tempore imputabitur eis initium sexennii constituti. Quod si alicui horum quodlibet mortis periculum, aut ex ægritudine, aut ex aliqua causa acciderit, his communio propter viaticum suum non negabitur.

Cap. 7. De his qui frequenter idolis sacrificaverunt.

De his, qui in festis diebus paganorum, in remotis eorum locis

cis convivii interfuerunt, & suas nihilominus epulas ibidem portaverunt, & comederunt, placuit, ut post biennii pœnitentiam suscipiantur, ita tamen, ut utrum aut cum oblatione recipiendi sint, an ad solam communionem admitti debeant, unusquisque Episcoporum examinet vitam eorum, & præterita, ac præsentia, debita consideratione perpendat.

Cap. 8. *De his, qui vi coacti idolis immolaverunt.*

Hi autem, qui secundò, vel tertio, sacrificaverunt vi coacti, quatuor annis sese ad pœnitentiam submittant, deobus autem aliis sine oblatione communicent, septimo anno perfectionem recepturi communionis.

Cap. 9. *De his, qui aliis sacrificandi causam attulerunt.*

Quotquot autem non solum à fide dominica deviarunt, sed etiam insurrexerunt in alios, & fratribus persuaserunt, & rei facti sunt persuasionis, hi per triennium quidem inter catechumenos habeantur. Per aliud autem sexennium pœnitentiæ recipiant locum, alio verò anno, idest decimo, communionem sine oblatione recipiant, ut completo decennio perfectione fruantur. Ideò autem ipso tempore etiam vita eorum, & conversatio consideranda est.

Cap. 10. *De diaconis protestantibus eum ordinantur.*

d. 28. *Diaconi.*

Diaconi quicumque (cum ordinantur) si in ipsa ordinatione protestati sunt, dicentes, velle se habere uxores, nec posse se continere, hi postea, si ad nuptias venerint, maneat in ministerio, propterea quod his Episcopus licentiam dederit. Quicumque sanè tacuerunt, & susceperunt manus impositionem professi continentiam, si postea ad nuptias venerint, à ministerio cessare debebunt.

Additio Francisci Sylvi.

Quoniam ordo sacer non semper fuit impedimentum dirimens matrimonium, matrimonia eorum, qui erant in sacris, non fuerunt ab initio irrita, sed temporis progressu editi sunt canones illa irritantes, ut diximus Suppl. q. 53. art. 3. Hujus ergo canonis prior pars accipienda est pro illo tempore, quo sacer ordo etsi impediret, non tamen dirimebat matrimonium.

Cap. 11. *De desponsatis puellis.*

27. q. 2. *Desponsatas puellas.*

Desponsatas puellas, & postea ab aliis corruptas, placuit erui, & his reddi, quibus fuerant ante desponsatæ, etiam si à raptoribus florem pudoris sui amisisse constiterit.

Cap. 12. *De his qui ante baptismum sacrificaverunt idolis.*

Eos, qui ante baptismum sacrificaverunt, & postea baptismum consecuti sunt, placuit ad ordinem promoveri, tanquam ab omni crimine lavacri salutaris sanctificatione purgatos.

Cap. 13. *De Chorepiscopis & eorum potestate.*

Vicariis Episcoporum (quos Græci Chorepiscopos vocant) non
li-

licere, vel presbyteros, vel diaconos ordinare, sed nec presbyteris civitatis, sine Episcopi præcepto amplius aliquid imperare, nec sine auctoritate litterarum ejus in unaquaque parochia aliquid agere.

Cap. 14. De presbyteris à carnibus se abstinentibus.

De his, qui in clero sunt presbyteri, vel diaconi, & abstinent à carnibus, hoc placuit statui, ut non eas tanquam immundas, contemnant, sed contingant. A quibus quidem, qui se abstinere volunt, habeant potestatem, ita tamen, ut si quando cum ole-ribus coquantur, eadem tanquam carnibus polluta non judicent, sed his cibum assumant, quamvis à carnibus se abstineant. Quod si in tantum eas immundas, & abominabiles judicaverint, ut nec olera, quæ cum carnibus coquantur æstiment comedenda, tanquam non consentientes huic regulæ cessare eos oportet & à ministerio, & ordine suo. Si quis autem hujus regulæ monitis non obedierit, sed carnes (ut dictum est) immundas, & abominandas existimaverit, cessare debet ab ordine suo.

Cap. 15. Non debere Presbyteros Ecclesiastica jura vendere.

Si qua de rebus Ecclesiæ, cum Episcopus non est, presbyteri vendiderint, placuit, rescisso contractu ad jus Ecclesiasticum revocari. In judicio autem erit Episcopi, si constitutum pretium debeat recipi, necne, propter quod sæpè contingit distractarum rerum reditus ampliore summa pro accepto pretio reddi.

1. q. 2. Si
quæ.

Cap. 16. De his, qui irrationabiliter vixerint.

De his, qui irrationabiliter versati sunt, sive versantur. Quot quot ante vigesimum ætatis suæ annum tale crimen commiserint, quindecim annis exactis in pœnitentia, communionem mereantur orationum. Deinde quinquennio in hac communionem durantes, tunc demum oblationis sacramenta contingant. Discutiat autem vita eorum, quales tempore pœnitentis extiterint, & ita misericordiam consequantur. Quod si inexplebiliter his hæserint criminibus, ad agendam pœnitentiam prolixius tempus insumant. Quotquot autem peracta viginti annorum ætate, & uxores habentes, hoc peccato prolapsi sunt, viginti quinque annis pœnitentiam gerentes, in comunione suscipiantur orationum. In qua quinquennio perdurantes, tunc demum oblationis sacramenta percipiant. Quod si qui, & uxores habentes, transcendent quinquagesimum annum ætatis, ita deliquerint, ad exitum vitæ communionis gratiam consequantur.

Cap. 17. De his, qui alios ad antedicta peccata induxerint.

Hos eosdem sanè non solum leprosos crimine hujusmodi factos, sed & alios isto suo morbo replentes, placuit inter eos orare, qui tempestate jaçantur, qui à nobis energumini intelliguntur.

Cap.

De his, qui ad Episcopatum promoti sunt, nec recepti. Cap. 18.

d. 92. Si qui
Episcopi.

Si qui Episcopi suscepti non sunt à diœcesi, in qua fuerant denominati, compellantur ad eandem, iudicis edicto redire. Quod si voluerint alias Ecclesias occupare, & vim facere aliis Episcopis, quos ibi invenerint, seditiones excitando adversus eos, hos segregari oportet. Quod si volunt in presbyterio in Ecclesia ubi prius fuerant, tanquam presbyteri residere, non repellantur à propria dignitate. Quod si etiam ibi seditiones concitare probantur, Episcopis ibidem constitutis, segregari eos necesse est, & nihilominus presbyterii privari dignitate.

Cap. 19. De his qui virginitatem profitentur.

27. q. 1.
Quotquot vir-
ginitatem.

Quotquot virginitatem pollicitam prævaricati sunt, professione contempta, inter digamos, idest, qui ad secundas nuptias transierunt, haberi debent. Virgines autem puellas, quæ tanquam sorores cum nonnullis viris habitare volunt, ab eorum consortio prohibemus.

Additio Francisci Sylvii.

Canon iste aut loquitur de illis, qui simplex votum castitatis emiserant sed non fecerant professionem: aut cum Stanislao Hosio lib. 4. de Tradition. dicendum, quod cedere debeat Concilio Chalcedonensi, quod fuit generale. Vide can. dicti Chalcedon Conc.

Cap. 20. De adulteris, & eorum pœnitentia.

Si quis adulterium commiserit, septem annis in pœnitentia completis, perfectioni reddatur secundum pristinos gradus.

Cap. 21. De mulieribus, quæ partus suos ex fornicatione necant.

De mulieribus, quæ fornicantur, & partus suos necant, sed & de his, quæ agunt secum, ut utero conceptus excutiantur, antiqua quidem definitio est, usque ad exitum vitæ eas ab Ecclesia removeri. Humanius autem nunc definimus, ut eis decem annorum tempus tribuatur.

Cap. 22. De homicidiis.

d. 50. Eos
vero, qui.

Qui voluntariè homicidium fecerint, ad pœnitentiam quidem jugiter se submittant. Circa autem exitum vitæ communionem digni habeantur. Eos verò, qui non voluntariè, sed casu homicidium fecerint, prior quidem regula post septem annorum pœnitentiam communioni sociavit secundum gradus constitutos. Hæc verò humanior definitio, quinquennii tempus tribuit.

Cap. 23. De his, qui divinationes expetunt.

26. quest. 5.
Qui divina-
tiones.

Qui auguria, vel auspicia, vel somnia, vel divinationes quaslibet, secundum morem Gentilium observant, aut in domos suas hujusmodi homines introducunt in exquirendis aliquibus arte male-

fica, aut ut domos suas lustrent, confessi, quinquennio pœnitentiam agant, secundum antiquitus constitutas regulas.

Cap. 24. De his, qui virginum corruptionibus consentiunt.

Si quis sponsam habens, sorori ejus forsitam intulerit violentiam, eique inhæserit, tamquam suæ, hac autem decepta, postea uxorem duxerit desponsatam, illa vero quæ vitium passa est, si for. è necem sibi intulerit, omnes hi, qui facti hujus sunt conscii, decem annis in pœnitentiam redigantur secundum Canones constitutos.

In eodem Concilio mandatur decreto generali, ut Episcopi, eorumque ministri studeant, perniciosam, & à diabolo inventam maleficam artem, & sortilegam penitus è parochiis suis eradicare, & ab Ecclesia ejicere. Juxta illud Pauli, Hæreticum hominem post, &c.

Ad Tit. 3.

Ibidem. Quod sceleratæ quædam mulieres dæmonum illusionibus seductæ, nocturnis horis cum Diana Paganorum Dea, & innumera multitudine mulierum, credunt se equitare super quasdam bestias, & multa terrarum spatia pertransire, quæ falsa opinione deceptæ, hæc vera esse credunt, & credendo à recta fide deviant. Ideò Sacerdotes per Ecclesias sibi commissas populo prædicare debent hæc omnino esse falsa, & à maligno spiritu talia phantasmata mentibus fidelium irrogari. Siquidem Satanas transfiguratur se in Angelum lucis, & cum mentem cujusque mulierculæ ceperit, & hanc sibi per infidelitatem subjuga-verit, illico transformatur se in diversarum personarum species, atque similitudines, & mentem, quam captivam tenet, in somnis deludens, modo læta, modo tristia, modo cognita, modo incognita personas ostendens, per devia quæque deducit. Et cum solus spiritus hoc patitur, infidelis mens hæc non in animo, sed in corpore opinatur evenire. Cùm Ezechiel Propheta visiones Domini, non in corpore, sed in spiritu vidit. Et Joannes sacramentum Apocalypsis in spiritu, non in corpore vidit. Et Paulus non audeat dicere, se raptum in corpore. Omnibus itaque publicè annunciandum est, quod qui talia, & his similia credit, fidem perdit. Subscripserunt 18. Episcopi, qui in eo Concilio convenerunt.

De maleficis mulieribus.

2. Cor. 11.

*Apocal. 1.
2. Cor. 11.*

Additio Francisci Sylvii.

Non damnantur hic, qui existimant malefica opera dæmonis aliquando transferri de loco ad locum; sed mulieres illæ damnantur, quæ credunt se noctu cum Diana Paganorum Dea, vel cum Herodiade (nam & hæc exprimitur 26. q. 5. Can. Episcopi) & innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spatia pertransire, ejusque jussionibus velut Dominae obedire. Vide per nos dicta 1. p. q. 51, art. 2.

Decreta Marcelli Papæ. Anno Dom. 304.

*Marcellus
Pont. 29.*

Marcellus Romanus, sedit annis quinque. Hic à Maxentio comprehensus, ut negaret se esse Episcopum, & sacrificiis se humiliaret dæmoniorum. Qui semper contemnens, & deridens dicta Maxentii, damnatus est in Cacabulum: ubi dum multis diebus serviret, orationibus, & jejuniis Domino deservire non cessabat. Mense verò nono venerunt clerici ejus omnes, & eruerunt eum noctu de Cacabulo. Et matrona Lucina vidua suscepit beatum virum, quæ domum suam nomine tituli beati Marcelli dedicavit, ubi die, noctuque hymnis, & orationibus Domino Jesu Christo confitebantur.

*Marcellus
Cardinalium
titulos insti-
tuit.*

His auditis à Maxentio, tenuit iterum beatum Marcellum, & jussit in eadem Ecclesia iterum plateas externi, ut ibidem animalia Cacabuli congregata starent, & ipsis beatus Marcellus deserviret. Qui tandem in servitio animalium nudus, amictus cilicio defunctus est.

*De primatu
Ecclesiæ Ro-
mæ.*

Extat epistola ejus decretalis ad Episcopos Antiochenæ provinciæ. Ubi primò definit de primatu Ecclesiæ Romanæ, ad quam omnes, quasi ad caput juxta Apostolorum sanctiones, Episcopi suffugere, eamque appellare debent, ut inde accipiant liberationem, unde acceperunt informationem, & consecrationem. Cui cessit Antiochena, quæ olim erat prima.

*2. q. 2. Ad
Romanam.
Concilium abs
que Rom. Pon-
tif. auctorita-
te irritum.*

Ab eisdem constitutum est, ut nulla synodus fieret præter ejusdem sedis auctoritatem.

Extat alia ejus epistola ad Maxentium tyrannum, qua comonet, ut cesset sævire adversus Christi fideles.

Extat ejusdem decretum 20. q. 1. Illud autem statuendum esse censemus, ut si in minori ætate filii monasterio oblati fuerint, vel sacram tonsuram, vel velamina susceperint, dignum duximus, ut 15. anno, à prælatis moniti verbis, inquirantur, utrum in ipso habitu permanere cupiant, an non. Si verò permanere professi fuerint, ulterius pœnitendi locum minimè amplecti possunt. Si vero ad sæcularem habitum reverti voluerint, redeundi licentia nullo modo denegetur, quia satis inutile est, ut coacta servitia Domino præstentur.

Decreta Eusebii Papæ. Ann. Dom. 309.

*Eusebius Pon-
tif. 30.*

Eusebius, Græcus, sedit annos sex, temporibus Constantini. Fuit sub Petro 30. Papa.

*De consecra-
tione, d. 3. c.
Crucis Domi-
ni.*

Sub hoc Crux Domini nostri Jesu Christi 5. nonas Maji inventa est, & festum de ea celebrandum instituit, ut habetur in epistola ejus tertia ad Episcopos Tuscix, & Campanix provinciæ.

Ibidem definit, Hæreticos in Sanctæ Trinitatis nomine credentes, & sub hac invocatione baptizatos per solam manus impo-
si-

sitionem reconciliandos. Ibidem, manus impositionis sacramentum magna veneratione tenendum est, quo ab aliis perfici non potest, nisi à summis sacerdotibus, nec tempore Apostolorum ab aliis, quam ab ipsis Apostolis legitur, aut scitur esse peractum. Nam si aliter præsumptum fuerit, irritum habeatur, & vacuum, nec inter Ecclesiastica unquam reputabitur sacramenta.

Decretum est ab eodem, desponsatam puellam non licere parentibus alii viro tradere. Licet tamen illi monasterium sibi eligere, si voluerit.

Quod consulto omnium statuimus, sacrificium altaris non in serico panno aut tincto quisquam celebrare præsumat, sed in puro lineo ab Episcopo consecrato. Sic corpus Domini nostri Jesu Christi in sindone munda sepultum fuit.

Idem, jejunium Ecclesiæ à sacerdotibus constitutum, sine necessitate rationabili non solvatur.

Idem, oportet Episcopum moderatis epulis contentum esse, suosque convivas ad comedendum, & bibendum non urgere, quin potius sobrietatis præbeat exemplum. Removeantur ab ejus convivio cuncta turpitudinis argumenta, non ludicra spectacula, non fatuorum stultiloquia, non scurrilium admittantur præstigia. Adsint peregrini, & pauperes, & debiles, qui de sacerdotali mensa Christum benedicentes, benedictionem percipiant. Recitetur sacra lectio, subsequatur vivæ vocis exhortatio, ut non tantum corporali cibo, immò verbi spiritalis alimento, convivantes se refectos gratulentur, ut in omnibus honorificetur Deus per Jesum Christum Dominum nostrum.

Extant aliæ duæ epistolæ ejusdem. Una ad Episcopos Galix, altera ad Episcopos Ægypti.

Decreta Melchiadis Papæ. Ann. Dom. 311.

Melchiades Apher, sedit annos tres, Papa 31. Hic constituit, ut die Dominica, & quinta feria jejunium nullus fidelium ageret, quia eos dies Pagani, quasi sacrum jejunium, celebrabant.

Extat epistola ejus ad Episcopos Hispaniæ, in qua primum docet, quod inter beatos Apostolos fuit quædam discretio potestatis. Et licet cunctorum par electio foret, beato tamen Petro concessum est, ut aliis præmineret.

Ibi respondet ad quæstionem, scilicet utrum sit majus sacramentum manus impositio Episcoporum, an baptismus, dicens: Scitote utrumque magnum esse sacramentum. Et sicut unum à majoribus fit, quod à minoribus perfici non potest, ita & majori veneratione tenendum est. Sed ita conjuncta sunt hæc duo sacramenta, ut ab invicem, nisi morte præveniente, nullatenus possint segregari, & unum sine altero ritè perfici non potest. Nam (præveniente morte) unum salvare sine altero potest, aliud autem

De consecrat. d. 5. Manus quoque.

De sacramento confirmatio nis.

27. quest. 2. Desponsatam

De consecrat. d. 1. Consulto. Quibus vestibus sacrificium altaris offerendum.

De consecrat. d. 5. Jejunia. Præscribitur qualis debet esse mensa Episcoporum.

Melchiades Pontif. 31.

De primatu Petri. Matt. 16.

An baptismus sacramentum majus sit, quam confirmatio. De consecrat. d. 5. c. Spiritus Sanctus.

non potest. Ex quibus colligitur, quod baptismus est majoris necessitatis, manus vero impositio majoris dignitatis ex ministro.

Ibi distinguit effectus utriusque sacramenti, quia in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum verò confirmamur ad pugnam. In baptismo abluimur, post baptismum roboramur. Et quamvis transituris sufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria sunt confirmationis auxilia. Nam regeneratio per se salvat mox in pace beati sæculi recipiendos. Confirmatio verò armat, & instruit ad agones mundi hujus, & prælia reservandos. Qui autem post baptismum cum acquisita innocentia, immaculatus pervenit ad mortem, confirmatur morte, quia non potest peccare post mortem.

Ad hoc profuit Apostolis adventus Spiritus Sancti, quia ante descensum Sancti Spiritus, usque ad negationem Apostoli deterrentur. Post visitationem vero ejus, usque ad martyrium contemptu salutis armantur. Igitur secundum hoc per Christum redimimur, per sanctum vero Spiritum dono sapientiæ spiritualis illuminamur, ædificamur, erudimur, instruimur, confirmamur, ut illam Sancti Spiritus vocem audire possimus. Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, qua gradieris, Psalm. 31. De consecratione, dist. 5. cap. Spiritus Sancti.

Conc. Neocæsariense sub Melchida de Pontif.

Sub hoc congregatum est Concilium Neocæsariense parum ante Nicænum, quoniam idem Episcopus reperitur hic, & illic assignatus. Est vero civitas Neocæsariensis clara, nunc Trapezuntium, Imperii Turcici sedes, ante captam Constantinopolim, in provincia Cappadociæ, in qua patres 17. convenerunt. In Concilio Neocæsariensi adfuit Episcopus Lonuus, & in Concilio Nizæno. De hoc scribit Gratianus dist. 16. Sub quo Cæsare celebratum fuerit, ex scriptoribus constare non potest.

Habet Concilium Canones 14. parum ad hæc tempora pertinentes.

Probavit canones hujus Concilii 6. Synodus Constantinop. in Trullo celebrata, ut ex secundo canone editionis Græcæ constabit.

Additio Francisci Sylvii.

Probationis canonum Concilii Neocæsariensis, per sextæ Synodi canonem 2. parva aut nulla habenda es ratio, cum isti canones Syn. sextæ ascribantur potius, quam sint illius. Sed magni momenti est, quod Leo 4. canones Neocæsarienses probavit, dist. 20. Can. *De libellis*, quodque sess. 7. Conc. Flor. de conventibus Antiochiæ, Ancyæ, & Neocesariæ celebratis ante primam Nicænam Synodum, ita legitur: *Quos tamen conventus omnes Synodus ipsa Nicæna comprobavit, nonnullis ejusdem Neocæsariensis conventus de septem diaconibus, actis exceptis, quæ cum probandæ non essent, refellit.*

Cap. 1. *De Presbyteris, quod uxores ducere non debent.*

Presbyter, si uxorem duxerit, ab ordine suo illum deponi debere. Quod si fornicatus fuerit, vel adulterium commiserit, extra Ecclesiam abjici, & ad pœnitentiam inter laicos redigi.

Additio Francisci Sylvii.

Matrimonia sacerdotum necdum videntur fuisse irrita isto tempore, cum hic gravius puniatur sacerdos fornicans, quam matrimonium contrahens.

Cap. 2. *De muliere, quæ duobus fratribus nupserit.*

Mulier, si duobus nupserit fratribus, abjiciatur usque in diem mortis. Sed propter humanitatem in extremis suis, sacramentis reconciliari oportet, ita tamen, ut si forte sanitatem recuperaverit, matrimonio soluto, ad pœnitentiam admittatur.

Cap. 3. *De multinubis.*

De his, qui frequenter uxores ducunt, & de his, quæ sæpius nubunt, tempus quidem pœnitentiæ his constitutum, manifestum est: sed conversatio, & fides, eorum tempus abbreviat.

Additio Francisci Sylvii.

Quidam Episcopi severioris olim disciplinæ tenaces aliquam pœnitentiam (privatam tamen) injungebant iis, qui matrimonia sæpius contrahebant, non quod judicarent ea esse illicita, sed partim ob signum incontinentiæ, partim ne fideles licentius admitterent bigamiam, ut diximus Supplem. q. 63. art. 1. Confer. can. 1. Concil. Laodic.

Cap. 4. *De concupiscencia non consummata.*

Si quis concupita muliere, etiamsi concubitus ejus desiderium habeat, non autem subsequatur effectus, manifestum est, hunc fuisse per divinam gratiam liberatum.

Cap. 5. *De Catechumenis peccantibus.*

Catechumenus, id est, audiens, qui ingreditur in Ecclesiam, & stat cum Catechumenis, si peccare fuerit visus, figens genua, audiat verbum, ut se absteat ab illo peccato quod fecit. Quod si in eo perdurat, abjici omnino debere.

Cap. 6. *De pręgnantibus baptizandis.*

De pręgnantibus, quod oportet eas baptizari, quando volunt. Nihil enim in hoc sacramento commune est parituræ, & illi, qui de ejus utero fuerit editus, quia uniuscujusque in illa confessione libertas arbitrii declaratur.

Cap. 7. *Presbyteros in secundis nuptiis non debere orare.*

Pesbyterum convivio secundarum nuptiarum interesse non debere, maxime cum præcipiatur, secundis nuptiis pœnitentiam tribuere. Quis ergo erit presbyter, qui propter convivium illis consentiat nuptiis?

Canones Neocæsariensis Concilii.
d. 28. Presbyter.

31. q. 1. de his, qui sequenter.

31. q. 1. de his, qui.

Additio Francisci Sylvii.

Juxta Gloss. ad cap. *De his qui*, 31. q. 1. Concilium loquitur de iis, qui primis uxoribus viventibus, alias ducunt: Aut secundum alios, de iis qui secundas nuptias contrahere volunt cum solemnitate, quæ solis primis nuptiis adhibenda est. Talibus namque nuptiis, seu earum celebritati non debet sacerdos interesse.

Cap. 8. *Uxoris adulteræ virum, clericum fieri non debere.*

14. d. si cujus uxorem.

Si cujus uxorem adulterium commisisse, cum esset laicus, fuerit comprobatum, hic ad ministerium Ecclesiasticum admitti non potest. Quod si in clericatu jam constituto eo, adulteravit, dato repudio, dimittere eam debet. Si verò retinere ejus consortium velit, non potest suscepto ministerio perfrui.

Cap. 9. *De presbyteris, corporali peccato præoccupatis.*

15. d. 8. Qui admisit.

Qui admisit corporale peccatum, & hic postea presbyter ordinatus est, si confessus fuerit, quod ante ordinationem suam peccaverit, non quidem offerat, maneat tamen in aliis officiis, propter ejus studii utilitatem. Nam cætera peccata, censuerunt plurimi, etiam ordinatione privari. Quod si de his non fuerit confessus, nec ab aliquibus potest manifestè convinci, huic ipsi de se potestas est committenda.

Cap. 10. *De diaconis similiter.*

Ibidem.

Similiter & diaconus, si in eodem culpæ genere fuerit involutus, sese à ministerio cohibebit.

Cap. 11. *Quo tempore conveniat presbyterum ordinare.*

d. 78. Presbyter ante.

Presbyter ante triginta annorum ætatem non ordinetur, quamvis sit probabilis vitæ, sed observet usque ad præfinitum tempus: Dominus enim trigesimo anno baptizatus est, & tunc prædicavit.

Cap. 12. *De his, qui in ægitudine baptismum consequuntur.*

d. 57. Si quis in ægitudine.

Si quis, in ægitudine constitutus, fuerit baptizatus, presbyter ordinari non debet. Non enim fides illius voluntaria, sed ex necessitate est, nisi fortè postea ipsius studium, & fides probabilis fuerit, aut hominum raritas cogat.

Additio Francisci Sylvii.

Ideo non est ille ordinandus, sed est irregularis, quia præsumptio est, quod non ex voluntate, sed ex necessitate baptizetur. Posse tamen ex Episcopi dispensatione ordinari, si post baptismum fides, & vita probabilis apparuerit; vel si hoc raritas sacerdotum exegerit, intelligi potest ex can. *Si quis*, d. 57. & ex Sylvestro, verbo *Irregularitas*, q. 2.

Cap. 13. *De presbyteris alterius regionis.*

Presbyteri, qui conregionales sunt, in Ecclesia præsentibus Episcopis, vel presbyteris civitatis, offerre non possunt, nec dare panem sanctificatum, nec calicem porrigere. Quod si absentes sint civitatis sacerdotes, & fuerint invitati ad dandam orationem,

soli debebunt dare. Vicarii autem Episcoporum (quos Græci Co-repiscopos vocant) constituti sunt quidam ad exemplum septuaginta Seniorum, sed tanquam consacerdotes propter sollicitudinem, & studium, quod in pauperes agunt, offerant, & honorabiles habeantur.

Cap. 14. De numero certo diaconorum.

Diaconi septem esse debent secundum regulam, quamvis non magna sit civitas. Regulæ autem auctoritas ista est. Quod & lib. Act. Apostolorum insinuat.

d. 93. Diaconi 7. Ad. 6.

Decreta Sylvestri Papæ. Ann. Dom. 315.

Sylvester, natione Romanus, sedit annos 23. Temporibus Constantini, fuit exul in monte Soracte, persecutiones fugiens Imperatoris, ubi in cavernis petrarum cum suis clericis latitabat.

Sylvester Pontif. 32.

Postmodum rediens cum gloria, baptizavit Constantinum, quem Dominus curavit à lepra in baptismo, quoniam fugerat superstitionem idolorum, cui consignationem Sancti Spiritus adhibuit sancti Chrismatis unctione, dicens: Signet te Deus sigillo fidei suæ, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, &c. in consignatione fidei, Amen. Quæ forma parum immutata, nunc servatur in sacramento confirmationis.

Hæc eadem refert Constantinus in Edicto suo generali de conversione sua ad fidem Christi.

Nicænum Concilium sub Sylvestro Pontifice.

Hujus temporibus factum est Concilium in Nicæa Bithyniæ, ubi congregati sunt 318. Episcopi Catholici, qui exposuerunt fidem integram, sanctam, catholicam, & immaculatam. Et damnaverunt Arium, Photinum, & Sabellium. Et in urbe Roma congregavit ipse cum consilio Augusti Episcopos 277. & damnavit iterum Calixtum, & Arium, Photinum, & Sabellium.

Hic constituit, ut baptizatum liniat presbyter chrismate levatum de aqua, propter occasionem transitus mortis.

Idem constituit, ut sacrificium altaris non in serico, nec in panno tincto consecraretur, nisi tantum in lineo ex terra procreato, sicut corpus Domini nostri Jesu Christi in sindone lineæ, & munda sepultum fuit.

Constituit idem, ut presbyter Arianum resipiscentem non susciperet, nisi Episcopus loci designati.

Constituit, & chrisma ab Episcopo confici, & privilegium Episcopis contulit, ut baptizatum consignent propter hæreticam suasionem.

Hic constituit, ut nullus laicus crimen clerico audeat inferre.

Idem, ut diaconi Dalmaticis in Ecclesia uterentur, & palla linostima læva eorum tegetur.

Idem constituit, ut nullus clericus propter quamlibet causam in curiam introiret, nec ante judicem cinctum causam diceret, nisi in Ecclesia:

Referunt etiam, hujus temporibus Constantinum Romanam dotasse Ecclesiam, & multas constituisse Basilicas, quas ornavit magnificentissima largitione auri, & argenti.

*De primatu
Ecclesie Ro-
manæ.*

Matth. 16.

In præfatione Nicæni Concilii, primum notatur illud, quod Ecclesia Romana nullis synodicis decretis prælata est cæteris Ecclesiis, sed Evangelica voce Domini, & Salvatoris nostri primatum obtinuit, ubi dixit beato Petro Apostolo: Tu es Petrus. Et adhibita est etiam societas in eadem Romana urbe beatissimi Apostoli Pauli, qui uno die, unoque tempore gloriosa morte cum Petro (sub Nerone) agonizans, coronatus est. Et ambo pariter Ecclesiam Romanam Christo Domino consecrarunt, aliisque omnibus urbibus in universo mundo eam sua præsentia, atque venerando triumpho prætulerunt. Unde prima sedes est, cœlesti beneficio, Romanæ Ecclesiæ. Secunda apud Alexandriam, à Mattheo Evangelista Petri discipulo consecrata. Tertia apud Antiochiam, ubi beatus Petrus (prius quam Romam veniret) habitavit, & Ignatium Episcopum constituit. Quarta apud Hierosolimam, ubi Jacobus Apostolus est Episcopus ordinatus. Itaque secundum antiquorum Patrum definitionem, sedes prima Hierosolymis esse minimè dicitur, ne forte ab infidelibus, aut idiotis sedes Domini nostri Jesu Christi (quæ in cælo est,) in terra esse putaretur.

De origine Concilii Nicæni sub Constantino Augusto congregati.

Rufini nobis decimus liber, qui conjunctus est novem libris Eccles. Histor. quos Eusebius Cæsariensis edidit, necessario profertur ad medium. Quia dubium non est 318. sanctissimos Patres, ex universo Orientali, atque Occidentali orbe in Nicæa Bithyniæ congregatos, ut & Arii impium dogma, Christi auxilio, funditus damnaretur, & salubri providentia constituerent, quid in sancta Catholica Ecclesia debeat observari. Consule cap. 1. l. 10. hist. Eccles.

Etenim presbyter quidam apud Alexandriam, nomine Arius, vir ipse & forma magis, quam virtute religiosus, sed gloriæ, laudisque, & novitatis improbæ percipidus, prava quædam de Christi fide proferre, & quæ antea in quæstionem nunquam venerant, cœpit. Abscindere enim ac separare ab illa æterna, & ineffabili Dei Patris substantia, vel natura, filium conabatur. Quæ res in Ecclesia plurimos conturbabat, & à dulci mentis tranquillitate dimovebat. Sed cum Alexander Episcopus, natura lenis & quietus, assiduis commonitionibus Arium cuperet à pravo incepto, & assertionibus impiis revocare, nec tamen res ex sententia procederet, & quod plerosque quodam contagio pestiferæ assertionis infecerat, non solum apud Alexandriam, verumetiam per alias urbes, provinciasque disperserat, perniciosum fore credens,

si dissimularet à talibus, plurimis consacerdotibus suis rem indicat. Quæstio latius innotescit, sermo usque ad aures religiosi principis (quippe qui omni studio & diligentia curaret, quæ nostra sunt) pervenit. Tunc ille ex sententia sacerdotum apud urbem Nicæam Episcopale Concilium convocat, ibique Arrium trecentis decem & octo Episcopis residentibus adesse jubet, ac de ejus propositionibus, & quæstionibus judicare. Sed in eo Concilio admirabile factum principis non puto reticendum. Etenim cum ex omnibus penè locis Episcopi convenissent, & diversis ex causis inter se diversa jurgia detulissent, interpellabatur frequenter à singulis. Offerebantur libelli, culpæ proferebantur, & magis ad hæc, quam ad id, quod fuerat ventum, animos dabant. At ille suscepit à singulis libellos, quod simul omnes in sinu suo continens, nec in eis quod contineretur, aperiens, ait ad Episcopos: Deus vos constituit sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque judicandi; ideo nos à vobis rectè judicamur, vos autem non potestis ab hominibus judicari. Propter quod Dei solius inter vos expectate judicium, ut & vestra jurgia, quæcumque sunt, ad illud divinum reserventur examen. Vos enim nobis à Deo dati estis Dii; conveniens non est, ut homo iudicet Deos: sed ille solus, de quo scriptum est: Deus stetit in Synagoga Deorum, in medio autem Deos discernit. Et ideò, his omissis, alia, quæ ad fidem Dei pertinent, absque ulla an morum contentione discutite. Cum hæc dixisset, omnes simul quærimoniarum libellos jussit exuri, ne innotesceret ulli odium, & sigillatio sacerdotum, &c.

In hoc etiam Concilio adfuit Paphnutius, homo Dei, Episcopus Ægypti, in quo tanta inerat gratia, ut signa per eum non minus, quam olim per Apostolos fierent. Vide lib. 10. Ecclesiast. hist. cap. 4. & 5. ubi referuntur alia annotatione digna. Vide & historiam tripartitam, lib. 1. cap. 13 & deinceps usque ad 21. ubi plurima notantur ad hoc Concilium concernentia.

Interea, per dies singulos agitabatur conventus, neque facilè, aut temerè de re tanta statuere audebant. Evocabatur Arrius, frequenter in Concilium, & assiduo tractatu assertiones ejus discutebantur, & quid adversum hæc teneri deberet, ac statui, summa cum deliberatione quærebatur. Tandem post diutinum, multumque tractatum placuit omnibus, ac velut uno cunctorum ore & corde decernitur. Homousion conscribi debere, idest, ejusdem cum patre substantiæ filium confiteri; idque firmissima omnium sententia pronuntiatur. Decem & septem soli tunc fuisse dicuntur, quibus Arrii magis fides placeret, extrinsecus creatum Dei Filium, & non ex ipsa Patris Deitate progenitum confirmantes. Defertur ad Constantinum sacerdotum Concilii sententia. Ille tanquam à Deo prolatam veneratur. Cui si quis tentasset obni-

*Psalm. 81.**Homousion.*

ti, velut contra divina statuta venientem, in exilium se protesta-
tur acturum. Sex igitur soli cum Arrio se patiuntur expelli, re-
liqui verò undecim Concilio inter se habito, acquiescunt ad subs-
cribendum manu sola, non mente. Cujus simulationis auctor præ-
cipuè extitit Nicomediæ Episcopus Eusebius.

Post, iidem Patres ediderunt canones XX. quos habes à Gra-
tiano transcriptos in volumine decretorum variis in locis.

Athanasius Alexandrinus tradit 70. capitula decreta à Nicæno
Concilio, sed 20. tantum canones habet Ecclesia Romana, ut
vult Stephanus Papa. Et habetur dist. 16. cap. Viginti. Quomo-
do alia non extent, nescitur. Certum est, Antiochæno Concilio
aliqua esse inserta, & nonnulla alia in Sardinense Concilium
translata, ut patebit ex canonibus prædictorum Conciliorum, &
quædam alia in epistolis, & decretis Julii Papæ Primi.

Bona pars horum viginti canonum Concilii Nicæni repetita
est in Concilio Arelaten. 2. & aliqui ex 70. quorum meminit
Athanasius.

Regulæ sive Canones Nicæni Concilii.

Itaque cum convenisset hoc sanctum & magnum Concilium
apud Nicæam Bithyniæ civitatem, Constantino Augusto, &
Lycinio Cæsare, &c. decreta 393. statuta sunt ab Episcopis, quæ
infra scripta sunt, & ex Græco in Latinum versa sermonem. Et
placuit, ut hæc omnia mitterentur ad Episcopum urbis Romæ
Sylvestrum.

CANON I. De eunuchis, & de his, qui seipsos abscindunt.

d. 55. Si quis
à Medicis.

Si quis in ægritudine, vel à Medicis secus est, vel à Barbaris
castratus, placuit ut iste permaneat in clero. Si quis autem sanus
seipsum abscidit, hic (etiam si est in clero) cessare debet, & ex
hoc nullum talem oportet ordinari. Sicut autem de his, qui vel
affectaverint hæc, vel ausi sunt seipsos abscindere, hæc quæ di-
ximus, statuta sunt, ita si qui, vel à Barbaris, vel à Dominis
suis Eunuchi facti sunt, & probabilis vitæ sunt, tales hos suscipit
Ecclesiastica regula in clerum.

CAN. II. De his, qui post baptismum statim ad clerum applicantur.

d. 48. Quo-
niam multa.

Quoniam multa, sive per necessitatem, sive ex quacumque
causa contra regulam gesta sunt, ita ut homines ex vita gentili nu-
per adhuc catechizati, vel instruiti, statim ad spiritualem bap-
tismum venissent, & continuo cum baptizati sunt, etiam ad Episco-
patum, vel Presbyterium provecti sunt. Rectè igitur visum est,
de cætero nihil tale debere fieri. Nam & tempore opus est ut sit ca-
techumenus, & post baptismum multa probatione indiget. Evidens
namque Apostolicum præceptum est, dicens: Non neophytum,
ne forte eleatus iudicium incidat, & laqueam diaboli. Si verò
precedente tempore, aliquod peccatum admiserit, & convictus
duo-

1. Tim. 3.

duobus vel tribus testibus fuerit, cesset à clero, qui hujusmodi est. Si quis verò præter hæc facit, tanquam contraria statutis sancti Concilii gerens, ipse de clericatus honore periclitabitur.

CAN. III. De subintroductis mulieribus.

Omniis modis interdixit sancta Synodus, neque Episcopo, neque Presbytero, neque Diacono, neque ulli clericorum omnino licere habere secum mulierem extraneam, nisi forte mater, aut soror, aut avia, aut amita, vel matertera sit. In his namque solis personis, & harum similibus, omnis, quæ ex mulieribus est, suspicio declinatur. Qui autem præter hæc agit, periclitatur de clero.

d. 32. Interdixit. Et in decy. suo lib. 3.

CAN. IV. Qualiter Episcopi debeant ordinari.

Episcopum oportet ab omnibus Episcopis (si fieri potest) qui sunt in provincia ejus, ordinari. Si verò hoc difficile fuerit, vel aliqua urgente necessitate, vel itineris longitudine, certè tres Episcopi debent in unum esse congregati, ita ut etiam cæterorum, qui absentes sunt, consensum litteris teneant, & ita faciant ordinationem. Potestas sanè, vel confirmatio pertinebit per singulas provincias ad Metropolitanum Episcopum.

d. 94 Episcopi ab omnib

CAN. V. De excommunicatis clericis, vel laicis.

Servetur & ista sententia, ut hi, qui ab aliis excommunicantur, ab aliis ad communionem non recipiantur. Requiritur sanè, si fortè aliqua indignatione, aut contentione, aut qualibet commotione Episcopi sui, excommunicati sint. Ut ergo digna hæc possint examinatione perquiri, rectè visum est, per singulos annos in singulis provinciis bis in anno Episcoporum Concilium fieri, ut simul in unum convenientes ex communi provincia, hujusmodi examinent quæstiones, ita ut demum hi, qui ob culpas suas Episcoporum suorum offensas merito contraxerunt, dignè etiam à cæteris excommunicati similiter habeantur, quousque in communi, vel ipsi Episcopo suo visum fuerit, humaniorem circa eos ferre sententiam. Habeatur autem semel Concilium ante dies quadragesimæ, ut omnibus, si quæ sunt, simultatibus amputatis, mundum & solemne Deo munus possit offerri. Secundum vero agatur circa tempus Autumni.

11. q. 3. Servetur ista sententia.

d. 18. Habeatur semel Concilium.

CAN. VI. De primatibus Episcoporum Metropolitanorum.

Mos antiquus perdurat in Ægypto, vel Lybia & Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quoniam quidem & Episcopo Romano * parilis mos est. Similiter autem & apud Antiochiam, cæterasque provincias, honor suus unicuique servetur Ecclesie. Per omnia autem manifestum est, quod si quis præter voluntatem & conscientiam Metropolitanæ Episcopi fuerit ordinatus, hunc, Concilium magnum & sanctum censuit, non debere esse Episcopum. Sane si communi omnium consensu ra-

d. 65. Mos antiquus.

d. 56. Illud generaliter. d. 56. Sanè si communi omnium.

tionabiliter probato, secundum Ecclesiasticam regulam, duo vel tres animositate ducti, per contentionem contradicant, obtineat plurimorum sententia sacerdotum.

* Nonnullis perperam visum est, quod hic Canon sextus parem faceret Episcopum Romanum cum aliis Metropolitanis, quia dicit: Episcopo Romano parilis mos est. Sed licet hoc leve sit argumentum, ut eo ambigamus de re alioqui tam cognita, & probata, consului varias editiones, tam Græcas quam Latinas, in illis si inscriberetur hic Canon ad hunc modum. Et in editione quadam Latina antiquissima, quam exhibuit mihi Rev. Marcellus, Cardinalis sanctæ crucis amplissimus, & unus ex tribus vicariis Apostolicæ sedis in Synodo Tridentina inventus dignissimus, sic habet sextus hic Canon. Mos antiquus perduret in Ægypto, vel Lybia, & Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem: quoniam quidem Metropolitanus Episcopo hoc idem moris est, &c. Hunc scrupulum lectori eximere libuit, ne in eum impingat.

Additio Francisci Sylvii.

Cum in can. 6. dicitur, quoniam quidem & Episcopo Romano parilis mos est, sive talis consuetudo est; sensus est quod Episcopo Romano consuetudo sit permittere ut Episcopus Alexandrinus habeat regimen Ægypti, Lybiæ, & Pentapolis. Et propterea non assignantur hic fines Episcopi Romani, quemadmodum hæretici volunt: sed potius ex more Episcopi Romani sumitur exemplum, quid Alexandrinæ Ecclesiæ seu ejus Episcopo sit tribuendum, ut colligitur ex epistola Nicolai. 1. Papæ ad Michaellem Imper. Confer can. Mos antiquus, dist. 65. ex correctione Gregoriana.

CAN. 7. De honore Episcopi Hierosolymitani.

Quoniam mos antiquus obtinuit, ut vetusta traditio, ut Æliæ, id est, Hierosolymorum Episcopo honor deferatur, habeat consequenter honorem, manente tamen Metropolitanæ civitatis propria dignitate.

Additio Francisci Sylvii.

Habeat consequenter honorem, id est, post Romanum, Alexandrinum, & Antiochenum Episcopum.

CAN. VIII. De Novatianis.

Si qui voluerint venire ad Ecclesiam Catholicam ex Novatianis, placuit sancto Concilio, ut ordinentur, & sic maneant in clero. Ante omnia autem hanc habeant ab eis confessionem, quam per scripturam exigi oportet, ut fateantur se cum omni consensu Ecclesiæ Chatholicæ statuta observaturos, id est, communicaturos se & his, qui fortè secundas nuptias experti sunt, vel his, qui persecutionis tempore lapsi sunt. Quibus tamen lapsis pœnitentiæ modus & tempus adscriptum est, ut in omnibus sequantur ea, quæ in Ecclesia Catholica observantur. Et sicubi iidem ipsi fuerint inventi, sive in vicis, sive in urbibus, clerici ordinati à Catholicis, sic etiam

in

d. 65. Quoniam mos antiquus.

1. q. 7. Si qui voluerint.

in clero persistent, unusquisque tamen in suo ordine. Si verò Episcopus, vel Presbyter Ecclesiæ Catholicæ fuerit, ad quem aliqui ex his accedunt, certum est, quod Episcopus quidem Catholicus suam habeat dignitatem. Similiter autem Presbyteri & Diaconi habeant. Hi verò, qui ab istis veniunt, si fortè Episcopus fuerit habeat sacerdotii dignitatem, nisi forte placeat Catholico Episcopo concedere ei etiam Episcopalis nominis honorem. Si verò non placuerit, inveniatur ei locus, ut sit in parochia Chorepiscopus, aut in clero Presbyter, ut in civitate una non videantur duo Episcopi esse, & ille omnimodè in clero permanere videatur.

CAN. IX. De Presbyteris sine examinatione constitutis.

Si qui sine examinatione promoti, Presbyteri sunt, & postea examinati confessi sunt peccata sua, & cum confessi fuissent, contra regulam venientes homines manus eis temerè imposuerunt, hos Ecclesiasticus ordo non recipit. In omnibus enim, quod irreprehensibile est, defendit Ecclesia sancta.

d. 81. Si quis sine examine.

Cap. X. De lapsis clericis ordinatis.

Quicumque ex lapsis per ignorantiam sunt ordinati, vel contemptu eorum, qui eos ordinaverunt, hoc non præjudicat regulæ Ecclesiasticæ. Cum enim compertum fuerit, deponantur.

d. 81. Quicumq. ex his.

Cap. 11. De his, qui sponte lapsi sunt, qualiter debeant pœnitere.

De his, qui præter necessitatem prævaricati sunt, aut propter oblationem facultatum, aut propter periculum, aut aliquid hujusmodi, quod factum est sub tyrannide Licinii, placuit sanctæ Synodo, licet indigni sint misericordia, tamen aliquid circa eos humanitatis ostendi. Si quos ergo ex animo pœnitet, tribus annis inter pœnitentes habeantur. Si tamen fideles sunt, septem annis aliis inter pœnitentes sint, duobus autem annis iidem sine oblatione in oratione sola participant populo. Si qui verò per Dei gratiam vocati, primò quidem ostenderunt fidem suam, deposito militiæ cingulo, post hæc autem ad proprium vomitum reversi sunt, ut & pecunias darent, & ambirent redire rursum ad militiam, isti decem annis sint inter pœnitentes, post primum triennium, quo fuerint inter audientes. Ab omnibus verò illud præcipue observetur, ut animus eorum, & fructus pœnitentiæ attendatur. Quicumque enim cum omni timore, & lachrymis perseverantibus, & operibus bonis, conversationem suam non verbis solis, sed opere, & veritate demonstrant, cum tempus statutum etiam ab his fuerit impletum, & orationibus jam cœperint communicare, licebit etiam Episcopo humanius circa eos aliquid cogitare. Qui verò indifferenter habuerint lapsum, & sufficere sibi quod Ecclesiam introierunt arbitrantur, isti omnimodo tempora statuta complebunt.

Ad-

Ambirent redire rursum ad militiam. Hoc dicitur pro illo casu, & tempore quo redire ad militiam erat signum idololatriæ; sicut deponere cingulum militiæ, seu militiam deserere, erat signum Christianismi. Vide quæ diximus 2. 2. q. 40. art. 1. ad 4.

CAN. XII. *De excommunicatis à sæculo exeuntibus.*

26. q. 6. de
his verò, qui.

De his verò qui recedunt ex corpore, antiquæ legis regula observabitur etiam nunc, ita ut si fortè quis recedat ex corpore, necessario vitæ suæ viatico non defraudetur. Quod si desperatus aliquis, recepta communione supervixerit, sit inter eos, qui sola oratione communicant. De omnibus tamen his, qui à corpore recedunt, in tradendo eis communionem, & cura, & probatio sint Episcopi.

CAN. XIII. *De Catechumenis.*

Placuit huic sancto, & magno Concilio, de Catechumenis, qui lapsi sunt, ut tribus annis inter audientes verbum sint tantummodo, post hæc verò orent cum Catechumenis.

CAN. XIV. *De Diaconis, ne corpus Christi tradant Presbyteris.*

d. 93. Pervenit ad sancti.

Pervenit ad sanctum Concilium, quod in locis quibusdam, & civitatibus, Presbyteris sacramenta Diaconi porrigant. Hoc neque regula, neque consuetudo tradidit, ut hi, qui offerendi sacrificii non habent potestatem, his, qui offerunt, corpus Christi porrigant. Sed & illud innotuit, quod quidam Diaconi, etiam ante Episcopum sacramenta sumunt. Hæc ergo omnia amputentur, & accipiant secundum ordinem post Presbyteros ab Episcopo, vel à Presbytero sacramentum communionem. Quod si non fuerit in præsentia, vel Episcopus, vel Presbyter, tunc ipsi profert, & edant. Sed nec sedere quidem licet in medio Presbyterorum Diaconos. Si quis autem non vult his sufficiens esse, post hanc definitionem, cesset esse Diaconus.

CAN. XV. *De clericis temerè ab Ecclesia recedentibus.*

7. q. 1. Non oportet Episcopam.

Propter multas perturbationes, & frequentes tumultus seditio- num, quæ fieri solent, placuit omnimodo istam abscindi consuetudinem, quæ contra regulam est (sicubi tamen fit) idest, ne de civitate ad civitatem transeat vel Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus. Si quis vero post hæc statuta sancti hujus Concilii, tale aliquid agere tentaverit, infringatur omni genere hujusmodi conatus, & restituatur propriæ Ecclesiæ, in qua ordinatus est.

CAN. XVI. *De Presbyteris vel clericis, qui ad alias civitates transeunt.*

7. q. 1. Si qui vero.

Si qui vero, timorem Dei ante oculos non habentes, neque Ecclesiastica statuta custodientes, recesserint ab Ecclesia sua, sive Presbyter, sive Diaconus, vel in quocumque Ecclesiastico ordine po-

positi fuerint, non debent suscipi in alia Ecclesia, sed cum omni necessitate cogantur, ut redeant ad Ecclesiam suam. Quod si permanserint, excommunicare eos oportet.

CAN. XVII. De clericis non ordinandis sine consensu sui Episcopi.

Si quis ausus fuerit aliquem, qui ad alterum pertinet, ordinare in sua Ecclesia, cum non habeat consensum Episcopi ipsius, à quo recessit clericus; irrita erit hujusmodi ordinatio.

d. 71. Si quis ausus fuerit.

CAN. XVIII. De clericis usuras accipientibus.

Quoniam multi clerici, avaritiæ causa, turpia lucra sectantes, obliti sunt divini præcepti, quo dictum est: Qui pecuniam suam non dedit ad usuram, fœnerantes centesimas exigant, statuit hoc sanctum Concilium, ut si quis inventus fuerit post hanc diffinitionem, usuras accipere, vel ex quolibet tali negotio turpia lucra sectari, vel etiam species frumentorum ad septuplum dare, omnis, qui tale aliquid conatus fuerit ad quæstum, dejiciatur à clero, & alienus ab Ecclesiastico habeatur gradu.

14. q. 4. Quoniam multi clerici.

Psalm. 14.

CAN. XIX. De Paulianistis, & Cataphrygis rebaptizandis.

Si quis confugerit ad Ecclesiam Catholicam de Paulianistis, & Cataphrygis, statutum est, rebaptizari eos debere. Si qui verò clerici erant apud eos (siquidem inculpati fuerint, & irreprehensibiles) rursus etiam ordinentur ab Episcopo Ecclesiæ Catholicæ. Si verò examinati, minus fuerint apti deprehensi, deponi eos oportet. Similiter autem, & circa Diaconos, & de omnibus, qui in eodem clero inveniuntur, eadem forma servabitur. Commemoravimus autem Diaconissas, quæ in hoc ordine inventæ sunt, quæ nec manus impositionem aliquam habeant, & omni modo inter laicas habeantur. Similiter autem Diaconissæ, quæ in Catholico canone non habentur, simili loco, idest laicæ, & tamquam non consecratæ deputentur.

1. q. 1. Si quis confugerit.

Additio Francisci Sylvii.

Ex can. Paulianistæ 1. q. 1. observandum, quod ipsi non baptizabant in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; ideoque baptismus per eos datus non erat validus cum alioquin baptismus per Novatianos, & alios hæreticos datus validus esset, quia servabant formam necessariam.

CAN. XX. De flectendo genua.

Quoniam sunt in dominica die quidam ad orationem genua flectentes, & in diebus Pentecostes, propterea utique statutum est à sancta Synodo, quoniam consona, & conveniens per omnes Ecclesias custodienda consuetudo est, ut stantes ad orationem, vota Domino reddamus.

De consecr. d. 3. Quoniam sunt.

Et subscripserunt trecenti decem & octo Episcopi, qui in eodem Concilio convenerunt.

Osius Episcopus civitatis Cordubensis, provinciæ Hispaniæ dixit: Ita credo, sicut superius dictum est.

Victor, & Vicentius, Presbyteri urbis Romæ pro venerabili viro Papa, & Episcopo nostro Sylvestro, subscripsimus, &c.

Cæterorum vero Episcoporum nomina recitata sunt in Conciliorum volumine magno.

FIDES NICÆNÆ SYNODI.

*Symbolum
Nicæna Synodi.*

CRedimus in unum Deum Patrem omnipotentem, & omnium visibilium, invisibiliumque factorem. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei, natum ex Patre unigenitum, hoc est, ex substantia Patris, Deum ex Deo, lumen ex lumine. Deum verum ex Deo vero. Natum, non factum. Homousion, hoc est, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, & quæ in cælo, & quæ in terra. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælo, & incarnatus, & homo factus, est passus. Et resurrexit tertia die, & ascendit in cælos, & inde venturus est judicare vivos, & mortuos. Et in Spiritum Sanctum. Dicentes autem; erat, quando non erat: aut non erat, antequam fieret, & quia ex non extantibus factus est, aut ex altera substantia, vel essentia dicentes esse aut creatum, aut convertibilem Filium Dei, hos tales anathematizat Catholica, & Apostolica Ecclesia. Hanc venerabilem fidem trecenti quidem decem & octo & agnoverunt, & amplexi sunt, & (sicut ait Eusebius) consonantes, & unanimes, in scriptis explanaverunt. Quinque vero non receperunt, verbum consubstantialitatis reprehendentes.

Eodem tempore celebratum est Concilium Romanum, sub Sylvestro Papa, præsentem Constantino intra thermas Domitianas cum ducentis septuaginta quinque Episcopis, qui vocati à Sylvestro in ipsa Synodo convenerunt, in quo denuo damnavit Callixtum, Arrium, Photinum, & Sabellium, & ordinaverunt Canones sequentes.

CANONES SYLVESTRI EPISCOPI URBIS ROMÆ, ET Domini Constantini Augusti.

CANON I. *De congregatione Episcoporum, vel Diaconorum.*

Eodem tempore cum multi nobiles gauderent, quod Constantinus baptizatus esset à Sylvestro urbis Romæ Episcopo, & mundatus fuisset à lepra, per hoc beneficium, quod accepit à Domino Jesu Christo per Sylvestrum Episcopum, cœpit integrè prædicare Dominum Jesum Christum, & confiteri ejus beneficia. Sylvester igitur Episcopus urbis Romæ, congregavit fratres, compresbyteros, & corepiscopos, vel diaconos suos cives Romanos. Et quoniam Mater

Ec-

Ecclesia genuerat filium charissimum Constantinum, integrè igitur Sylvester Episcopus urbis Romæ, cum suis eam ordinare desideravit, & filios ejus frequenter lactare, & gradus ejus ordinis, & consuetudines consternere. Collegit autem universam Synodum Episcoporum cum consilio Augusti, vel matris ejus, & fecit parari in urbe Roma intra thermas Domitianas, quæ nunc cognominantur Trajanæ. Collegit autem in gremio sedis suæ ducentos octoginta quatuor Episcopos, quibus Augustus Constantinus vehicula, & annonas præstari præcepit. Et alii 57. Episcopi partis Rinocoruræ, quorum chirographus in eorum Concilio declaratur. Centum quadraginta duo presbyteri urbis Romæ, & Diaconi sex, Subdiaconi sex, Acolyti ejus consilio facti quadraginta quinque. Exorcistæ 22. Lectores urbis Romæ nonaginta, quorum præsentibus parentes audiebant. Notarii Ecclesiæ 14. qui gesta diversorum martyrum suscipientes, ordinare narrabant. Hos omnes etiam dum in uno articulo ad examen sanctitatis colligeret in thermas supradictas, voluit ut nullus laicorum præsens esse videretur.

CAN. IV. *Ut de redditibus Ecclesiæ quatuor partes fiant.*

Commoneo autem vobis omnibus, mihi consortibus monimentum hoc, ut de redditibus Ecclesiæ quatuor partes fiant, quarum una cedat Pontifici ad sui sustentationem. Altera Presbyteris, & Diaconis, & omni clero. Tertia Templorum, & Ecclesiarum reparationi. Quarta pauperibus, & infirmis, & peregrinis.

Facultas Ecclesie qua tripartienda.

Constituit & hunc ordinem, ut si quis de clero, vel Presbyteris universi loci transierit (quod commune est) de hoc mundo, si neminem de suo genere habuerit consortem, quicquid paupertas ejus haberet, conferret Ecclesiæ, & exinde quatuor partes fierent, sicut supra dictum est.

CAN. V. *Ut nullus Presbyter chrisma conficiat.*

Constituit etiam clara voce idem Sylvester Episcopus urbis Romæ, ut nemo presbyterorum chrisma conficeret, dicens, quoniam Christus à chrismate vocatur.

CAN. VI. *De numero Diaconorum parochiarum, & Cardinalium urbis Romæ.*

Et ut Diaconi non essent plures per Parochiarum examen, nisi duo, & Cardinales urbis Romæ 7. ita tamen, ut dalmaticis uterentur, & palla linostima læva eorum tegetur.

CAN. VIII. *Ut nullus Subdiaconus ad nuptias transeat.*

Nullum autem Subdiaconorum ad nuptias transire præcipimus, ne aliquam prævaricationem sumpserit.

Et subscripserunt supradicti Episcopi in istud, prædicante Sylvestro Episcopo urbis Romæ. Subscripsit autem, & novissimus Calphurnius præfectus urbis. Subscripsit Augustus Constantinus cum matre Helena Augusta. Tunc fecit orationem sedens in eodem loco, & discesserunt.

ACTIO SECUNDA.

ALia autem die venerunt omnes Presbyteri urbis Romæ, & Diaconi, & Episcopi, omnes 284. intra thermas Domitianas, quæ nunc Trajanæ vocantur, & sedit in sede sua in eodem loco. Ibi autem fecit septem regiones, & divisit Diaconis. Erant autem Diaconi isti Fabianus, Marcus, Liberius, Archidamus, Julius, &c.

CAN. XVI. Ut nullus clericus, vel Presbyter, propter causam suam intret in curiam.

Curia à cruore dicitur.

Nemo enim Clericus, vel Diaconus, aut Presbyter propter causam suam quamlibet intret in curiam, quoniam omnis curia à cruore dicitur, & immolatio simulachrorum est. Quoniam si quis clericus in curiam introiret, anathema suscipiat, nunquam rediens ad matrem Ecclesiam. A communione autem non privetur propter tempus turbidum.

CAN. XVII. Ut nullus peccantem clericum cæde attingat.

Nemo enim quisquam peccantem Clericum cæde attingat. Non Presbyter, non Diaconus, non Episcopus supra clericum, vel servitorem Ecclesiæ ad cædem perducatur. Sed si ita causa exigit, clerici triduo priventur honore, ut poenitentes redeant ad matrem Ecclesiam.

CAN. XX. Ut nullus dijudicet primam sedem justitiæ.

Nemo enim judicabit primam sedem, quoniam omnes sedes à prima sede justitiam desiderant temperari, neque ab Augusto, neque ab omni clero, neque à regibus, neque à populo iudex iudicabitur.

Et subscripserunt 284. Episcopi, & 45. Diaconi, & duo sequentes, Augustus Constantinus, & mater ejus Helena. Et fixit canonem hunc Sylvester Episcopus in urbe Roma, & omnibus Episcopis aspersit, & scripsit. Actum in Trajanas thermas, tertio kal. Junii. Domino Constantino Augusto Tertio, & Prisco consule.

Corroboratio Concilii Nicæni.

Sylvester Episcopus sanctæ, & Apostolicæ sedis præsul urbis Romæ, dixit: Quicquid in Nicæa Bithyniæ constitutum est ad robur sanctæ matris Ecclesiæ Catholicæ à sanctis Sacerdotibus 318. nostro ore confirmamus. Omnes, qui ausi fuerint dissolvere definitionem sancti, & magni Concilii, quod apud Nicæam congregatum est sub præsentia piissimi, & venerandi principis Constantini Augusti, anathematizamus. Et dixerunt omnes, Placet.

In exemplaribus hujus Synodi Romanæ est intolerabilis depravatio: & ne aliquid ex proprio adderemus, transcripsimus hæc parum explicata.

CON-

CONCILIUM ELIBERTINUM HISPANIÆ CIRCA
 Sylvestri Papæ Primi, & Nicæni Concilii tempora celebratum.
 Est provinciale Concilium 19. Episcoporum.

Additio Francisci Sylvii.

Concilium Elibertinum in Eliberi Betycæ provinciæ civitate celebratum est, & quidem juxta probabiliorem Bar. tom. 2. Annal. ad an. 305. sententiam ante tempora Constantini Magni, atque adeo ante Concil. Nic. sub Constantii & Galerii Imperio, quando necdum plenè reddita erat pax Ecclesiæ, sed adhuc vigeat persecutio, Constantio scilicet Christianos alios exilio, alios morte dirissima mulctante in Oriente. De hujus Concilii auctoritate admodum variant authores: Melchior Canus lib. 5. de locis cap. 4. Bellarm. tom. 2. lib. 2. de imaginibus, cap. 9. Latomus de cultu imaginum, Bannesius 2. 2. quæst. 1. simpliciter concedunt illud non fuisse approbatum, & errasse Baron. tom. 1. Annal. ad an. 57. asperè contra istud Concilium scribit, sed calamum temperat tom. 2. ad præfatum an. 305. ubi de Patribus in eo Conc. congregatis sic ait: *At cum quæ ab illis de ea re sunt statuta, excusentur ab eodem, qui supra Innocentio Romano Pontifice, nemo sit, qui accusare præsumat.* Ubi quoque ait, quod Patres illi nec in fine communionem lapsis dandam esse statuerint, ea de causa factum se putare, ut cum hæc displicerent successoribus, nulla sicut de aliis, ejus synodi nominatim ab antiquioribus mentio habeatur, atque sic prope antiquata remanserit. Quapropter nihil improbabile dixerit, qui omnes hujus Concilii canones ab errore vindicandos censuerit.

Concilium
 Elibertinum.

Cap. 1. De his qui post baptismum idolis sacrificant.

Placuit, ut quicumque post fidem baptismi salutaris, adulta ætate ad templum idoli idolatraturus accesserit, & fecerit, quod est crimen capitale, nec in fine eum ad communionem suscipere.

Additio Francisci Sylvii.

Hoc can. non negant Patres in fine vitæ veniam aut reconciliationem lapsis, (id quod ad Novatianorum dogma accederet) sed sacram duntaxat communionem, quemadmodum interpretatur Innoc. Primus epist. 3. cap. 2. Postea vero iste rigor mitigatus fuit, non solum ab ipso Innocentio, sed etiam à Conc. Nicæn. cujus can. 12. statuitur etiam viaticum lapsis dandum esse in fine vitæ. Estque verisimile Patres Eliberinos causam habuisse, ob quam eo rigore tunc agendum esse judicarent.

Cap. 2. De sacerdotibus gentium, qui post baptismum immolaverunt.
 Flamines, qui post fidem lavacri, & regenerationis sacrificaverunt.

verint, eo quod geminaverint scelera, accedente homicidio, vel triplicaverint facinus, cohærente mœchia, placuit eos nec in fine accipere communionem.

Cap. 3. *De eisdem, si idolis tantum munus dederint.*

Item, Flamines, qui non immolaverunt, sed munus tantum dederunt, eò quòd se à funestis abstinuerunt sacrificiis, placuit, in fine eis præstari communionem, facta tamen *legitima pœnitentia*. Item. Ipsi si post pœnitentiam fuerint mœchati, ulterius eis non esse dandam communionem, ne lusisse de Dominica communionem videantur.

Additio Francisci Sylvii.

Legitima pœnitentia vocabatur, quæ erat secundum canones pœnitentiales. Cæterum quia vexationem corporis ac vitæ redimere, oblati muneribus, non est malum, ac per consequens nec pœnitentia dignum, hi qui in isto can. dicuntur munus tantum dedisse, non videntur esse illi, qui munus dederant, ne juberentur idolis immolare, sed qui non immolaverant idolis, at munera solum eis obtulerant.

Cap. 4. *De eisdem, quando baptizabuntur.*

Item Flamines, si fuerint Catechumeni, & se à sacrificiis abstinuerunt, post triennii tempora, placuit ad baptismum admitti debere.

Cap. 5. *Si domina per zelum ancillam occiderit.*

d. 50. *Si qua femina.*

Si qua fœmina, furore zeli accensa, flagellis verberaverit ancillam suam, ita ut intra tertium diem animam cum cruciatu effundat, eò quòd incertum sit, voluntate, an casu occiderit, si voluntate, post septem annos, si casu, per quinque annorum tempora acta legitima pœnitentia, ad communionem placuit admitti. Quod si infra tempora constituta fuerit infirmata, accipiat communionem.

Cap. 6. *Si quis per malitiam hominem interfecerit.*

Si quis verò maleficio interficiat alterum, eò quòd sine idololatria perficere scelus non potuit, nec in fine impartendam esse illi communionem.

Cap. 7. *De pœnitentibus mœchiæ, si rursus peccaverint.*

Si quis fortè fidelis, post lapsum mœchiæ, post tempora constituta, acta pœnitentia, denuò fuerit fornicatus, placuit eum nec in fine habere communionem.

Cap. 8. *De fœminis, quæ relictiis viris suis, aliis nubunt.*

Item, fœminæ, quæ nulla præcedente causa, reliquerunt viros suos, & alteris se copulaverunt, nec in fine accipiant communionem.

Cap.

Cap. 9. *De eisdem, quæ adulteros maritus relinquunt.*

Item, fidelis sc̄emina, quæ adulterum maritum reliquerit fidelem, & alterum duxerit, prohibeatur ne ducat. Si autem duxerit, non prius accipiat communionem, quàm is, quem reliquit, de sæculo exierit, nisi necessitas infirmitatis dare compulerit.

22. q. 8. *Fidelis sc̄emina.*

Cap. 10. *De relicta à catechumeno, si alterum duxerit.*

Si ea, quam catechumenus reliquit, duxerit maritum, potest ad fontem lavacri admitti. Hoc & circa sc̄eminas catechumenas erit observandum. Quod si fuerit fidelis, quæ ducitur ab eo, qui uxorem inculpatam reliquit, & cum eluerit illam ab uxore, quam sine causa reliquit, placuit hujusmodi in fine dari communionem.

Cap. 11. *De eadem si graviter ægyptaverit.*

Intra quinquennii autem tempora, catechumena, si graviter fuerit infirmata, dandum ei baptismum, placuit non denegari.

Cap. 12. *De mulieribus, quæ lenocinium fecerint.*

Mater, vel parentes, vel quælibet fidelis, si lenocinium exercuerit, eo quod alienum vendiderit corpus, vel potius suum, placuit eam nec in fine accipere communionem.

Cap. 13. *De Virginibus Deo sacratis, si adulteraverint.*

Virgines, quæ se Deo dedicaverunt, si pactum perdiderint virginitatis, atque eidem libidini servierint, non intelligentes quid amiserint, placuit nec in fine dandam eis esse communionem. Quod si semetipsas pœnituerint quod infirmitate corporis lapsæ fuerint, & toto tempore vitæ suæ hujusmodi sc̄eminae egerint pœnitentiam, & abstinuerint se à coitu, eò quòd lapsæ potius videantur, placuit eas in fine communionem accipere debere.

27. q. 1. *Virgines.*

Cap. 14. *De virginibus sæcularibus, si mœchatae fuerint.*

Virgines, quæ virginitatem suam non custodierint, si eosdem, qui eas violaverunt, acceperint & tenuerint maritos, eò quòd solas nuptias violaverint, post annum sine pœnitentia reconciliari debebunt. Vel, si alios cognoverint viros, eò quòd mœchatae sint, placuit per quinquennii tempora, acta legitima pœnitentia, admitti eas ad communionem.

Cap. 15. *De conjugio eorum, qui ex Gentilitate veniunt.*

Propter copiam puellarum, Gentilibus minime in matrimonium dandæ sunt virgines Christianæ, ne ætas in flore tumens, in adulterio resolvatur anixæ.

Cap. 16. *De puellis fidelibus, ne infidelibus jungantur.*

Hæreticis, qui errant ab Ecclesia Catholica, nec ipsis Catholicas dandas puellas, sed neque Judæis, neque hæreticis dari placuit, eò quòd nulla possit esse societas fidelis cum infideli. Si contra interdictum fecerint parentes, abstinere per quinquennium placet.

De

Cap. 17. *De eis, qui filias sacerdotibus gentilibus conjungunt.*

Si qui fortè sacerdotibus idolorum filias suas junxerint, placuit nec in fine eis dandam communionem.

Cap. 18. *De Sacerdotibus, si mœchati fuerint.*

Episcopi, Presbyteri, Diaconi, si in ministerio positi, detecti fuerint quod sint mœchati, placuit & propter scandalum, & propter nefandum crimen, nec in fine eos communionem accipere debere.

Cap. 19. *De Clericis, negotia seclantibus.*

Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, de locis suis negotiandi causa non discedant, nec circumeuntes provincias, quæstuosas nundinas seclantur. Sanè, ad victum sibi conquirendum, aut filium, aut libertum, aut mercenarium, aut amicum, aut quemlibet mittant, & si voluerint negotiari, intra provinciam negotientur.

Cap. 20. *De Clericis, & laicis, & usurariis.*

d. 47. *Si quis clericorum.*

Si quis Clericorum detectus fuerit usuras accipere, placuit degradari, & abstinere. Si quis etiam laicus accepisse probatur usuras, & promiserit correptus se jam cessaturum, nec ulterius exacturum, placet ei veniam tribui. Si verò in ea iniquitate duraverit, ab Ecclesia sciat se esse projiciendum.

Cap. 21. *De his, qui ad Ecclesiam tardè accedunt.*

Si quis in civitate positus, tres dominicas Ecclesiam non accesserit, tanto tempore abstineat, ut correptus esse videatur.

Cap. 22. *De Catholicis in hæresim transeuntibus.*

Si quis de Catholica Ecclesia, ad hæresim transitum fecerit, rursusque ad Ecclesiam recurrerit, placuit huic pœnitentiam non esse denegandam, eò quòd cognoverit peccatum suum, qui etiam decem annis agat pœnitentiam, cui post decem annos præstari communitio debet. Si verò infantes fuerint transducti, quod non suo vitio peccaverint, incunctanter recipi debent.

Cap. 23. *De temporibus jejuniorum.*

Jejunia, seu abstinentias per singulos menses placuit celebrari, exceptis diebus duorum mensium Julii, & Augusti ob eorundem infirmitatem.

Cap. 24. *De his, qui peregrè baptizantur, ut ad clerum non veniant.*

Omnes, qui in peregrinatione fuerint baptizati, eò quòd eorum minimè sit cognita vita, placuit ad clerum non esse promovendos in alienis provinciis.

Cap. 25. *De epistolis communicatoriis confessorum.*

d. 98. *Omnis qui.*

Omnis, qui attulerit litteras confessorias, sublato nomine confessoris, eò quòd sub hac nominis gloria partim concutiant simplices, communicatoriæ ei dandæ sunt litteræ.

Cap.

Cap. 26. *Ut omni sabbato jejunetur.*

Errorem placuit corrigi, ut omni sabbati die jejunium super positionem celebremus.

Additio Francisci Sylvii.

Solere jam olim sabbato jejunari in Ecclesia Romana, quam imitata est Hispania, ostendimus 2. 2. q. 147. art. 5. quæsito 5. etsi in Orientali Ecclesia, quam imitati sunt aliquando Mediolanenses, aliter fieret.

Cap. 27. *De Clericis, ut extraneam mulierem in domo non habeant.*

Episcopus, vel quilibet Clericus alius, aut sororem, aut filiam virginem dicatam Deo, tantum secum habeat, extraneam verò nequaquam secum habeat.

Cap. 28. *De oblationibus eorum, qui non communicant.*

Episcopum placuit, ab eo, qui non communicat, munera accipere non debere.

Cap. 29. *De Energumenis, qualiter habeantur.*

Energumenum, qui ab erratico spiritu exagitur, hujus nomen, neque ad altare cum oblatione esse recitandum, neque permittendum, ut sua manu in Ecclesia ministret.

Cap. 30. *De bis, qui post lavacrum mœchati fuerint, ut nec Subdiaconi fiant.*

Subdiaconum eum ordinari non debere, qui in adolescentia sua fuerit mœchatus, eò quòd postmodum per subreptionem ad altiorem gradum non sit promovendus. Si autem aliqui sunt in præteritum ordinati, amoveantur.

Cap. 31. *De adolescentibus, qui mœchati fuerint.*

Adolescentes, qui post fidem lavacri salutaris fuerint mœchati, cum duxerint uxores, acta legitima pœnitentia, placuit ad communionem eos admitti debere.

Cap. 32. *De excommunicatis Presbyteris.*

Si quis gravi lapsu in ruinam mortis inciderit, placuit agere pœnitentiam non debere, sine Episcopi consultu, sed potius apud Episcopum agat, cogente tamen infirmitate. Non est Presbyterorum, aut Diaconorum communionem talibus præstare debere, nisi eis jusserit Episcopus.

Cap. 33. *De Episcopis, & ministris, ut ab uxoribus abstineant.*

Placuit in totum prohibere Episcopis, Presbyteris, Diaconis, ac Subdiaconis positis in ministerio, abstinere se à conjugibus suis, & non generare filios. Quod quicumque fecerit, ab honore clericatus exterminetur.

Cap. 34. *Ne cærej in cœmeteriis incendantur.*

Cæreos per diem, placuit in cœmeterio non incendi. Inquietan-

tandi enim sanctorum spiritus non sunt. Qui hæc non observaverint, arceantatur ab Ecclesiæ communione.

Additio Francisci Sylvii.

Neque novum neque illicitum esse accendi cereos in funeribus fidelium, ex Veteribus tradit Baronius tom. 1. Annal. ad an. Christi 34. nec putandum est id isto can. prohiberi: Solum enim prohibetur cereos more gentilium accendi, ad animas mortuorum sollicitandas & superstitiosis ritibus evocandas, ut tum ibi, tum tom. 2. ad an. 305. explicat Baron. Dicuntur autem animæ sanctorum inquietari, metaphoricè, quatenus eis displicet quod ritus superstitiosi exercentur propter illas.

Cap. 35. Ne fœminæ in cœmeteriis pervigilent.

Placuit prohiberi, ne fœminæ in cœmeterio pervigilent, eò quòd sæpè sub obtentu orationis scelera latenter committantur.

Cap. 36. Ne picturæ in Ecclesia fiant.

Placuit picturas in Ecclesia esse non debere, ne quo colitur, aut adoratur, in parietibus depingatur.

Additio Francisci Sylvii.

Non prohibent imagines fieri, vel haberi, sed solum depingi in parietibus. Vigebant enim tum persecutiones, eratque periculum, ne dum propter hostes fidei foret fugiendum, imagines, in parietibus depictæ ludibrio essent gentilibus. Quod periculum cessabat, quando tales fiebant imagines, quæ possent efferi, & ideo illa non prohibent. Vide quæ diximus, 3. p. q. 25. art. 3.

Cap. 37. De energumenis baptizandis.

Eos, qui à spiritibus immundis vexantur, si in fine mortis fuerint constituti, baptizari placet. Si verò fideles fuerint, dandam eis esse communionem. Prohibendum etiam ne lucernas publicè accendant. Si facere contra interdictum voluerint, abstineant à communione.

Additio Francisci Sylvii.

Non prohibent sacrificium offerri pro energumenis; sed tantum ne nomina eorum energumenorum peculiariter ad altare recitentur, qui sic à spiritu malo exagitabantur ut non essent sui compotes. Et hoc ad scandalum evitandum, quod tunc timebatur, ut declaravimus supp. q. 83. art. 1. quæsito 9.

Cap. 38. Ut in necessitate, & fideles baptizent.

Peregrè navigantes, aut si Ecclesia in proximo non fuerit, posse fidelem (qui lavacrum suum integrum habet, nec sic bigamus) baptizare in necessitate infirmitatis positum catechumenum, ita ut si supervixerit, ad Episcopum eum perducatur, ut per manus impositionem perfici possit.

Cap.

Cap. 39. Ut Gentilibus desiderantibus manus imponatur.

Gentiles, si in infirmitate desideraverint sibi manus imponi, si fuerit eorum ex aliqua parte honesta vita, placuit eis manum imponi, & fieri Christianos.

Cap. 40. Ne quod idolis datum est fideles accipiant.

Placuit prohiberi, ut cum rationes suas accipiunt possessores, quicquid ad idolum datum fuerit, acceptum non inferant.

Si verò post interdictum fecerint, per quinquennii spatia temporis à communione esse arcendos.

Cap. 41. Ut prohibeant domini idola colere servis.

Admonere placuit fideles, ut, quantum possunt, prohibeant, ne idola in domibus suis habeant. Si verò vim metuunt servorum, vel seipsos puros conservent. Si non fecerint, alieni ab Ecclesia habeantur.

Cap. 42. De his, qui ad fidem veniunt, quomodo baptizentur.

Eos, qui ad primam credulitatis fidem accedunt (si bonæ fuerint conversationis) intra biennium temporis placuit ad baptismi gratiam admitti debere, nisi infirmitate compellente, coegerit ratio, vel socio subvenire periclitanti, vel gratiam postulanti.

Cap. 43. De celebratione Pentecostes.

Pravam institutionem emendari placuit juxta auctoritatem scripturarum, ut cuncti diem Pentecostes celebremus. Quod qui non fecerit, quasi novam hæresim induxisse notetur.

Cap. 44. De meretricibus paganis, si convertantur.

Meretrix, quæ aliquando fuerit, & postea habuerit maritum, si postmodum ad credulitatem venerit, incunctanter placuit esse recipiendam.

Cap. 45. De catechumenis, qui Ecclesiam non frequentant.

Qui aliquando fuerit catechumenus, per infinita tempora, & numquam ad Ecclesiam accesserit, si eum de clero quisquam agnoverit voluisse esse Christianum, aut testes aliqui extiterint fideles, placuit ei baptismum non negari, eo quod in vetere homine deliquisse videatur.

Cap. 46. De fidelibus, si apostataverint.

Si quis fidelis apostata per infinita tempora ad Ecclesiam non accesserit, si tamen aliquando fuerit reversus, nec fuerit idolatra, post decem annos placuit eum communionem accipere.

Cap. 47. De uxoratis sæpius mœchantibus.

Si quis fidelis habens uxorem, non semel, sed sæpè fuerit mœchatus, in fine mortis est conveniendus. Quod si se promiserit cessaturum, detur ei communio. Si resuscitatus rursus fuerit mœchatus, placuit ulterius, non edere eum de communione panis.

Cap. 48. *De baptizandis ut nihil accipiant clerici.*

2. q. 1. *Emen-*
dari placuit.

Emendari placuit, ut hi qui baptizantur (ut fieri solebat) nummos in concham non mittant, ne sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur. Neque pedes eorum lavandi sunt à sacerdotibus, vel clericis.

Cap. 49. *Ne fruges fidelium Judæi benedicant.*

Admoneri placuit possessores, ut non patiantur fructus suos, quos à Deo percipiunt cum gratiarum actione, à Judæis benedici, ne nostram irritam, & infirmam faciant benedictionem. Si quis post interdictum facere usurpaverit, penitus ab Ecclesia abjiciatur.

Cap. 50. *De Christianis, qui cum Judæis vescuntur.*

Si verò aliquis clericus, sive fidelis fuerit, cum Judæis cibum sumpserit, placuit eum à communione abstinere, ut debeat emendari.

Cap. 51. *De hæreticis, ut ad clerum non promoveantur.*

Ex omni hæresi, qui ad nos fidelis venerit, minimè est ad clerum promovendus, vel si qui sunt in præteritum ordinati, sine dubio deponantur.

Cap. 52. *De his qui in Ecclesia libellos famosos ponunt.*

5. q. 1. *Si qui*
inventi.

Si qui inventi fuerint libellos famosos in Ecclesia ponere, anathematizentur.

Cap. 53. *De Episcopis, qui excommunicato alieno communicant.*

Placuit cunctis, ut ab eo Episcopo quisque abstineat (seu verius, quis recipiat) communionem à quo abstentus in crimine aliquo fuerit. Quod si aliquis Episcopus præsumpserit eum admittere, illo adhuc minimè sciente, vel consentiente, à quo fuerat communionem privatus, sciat se hujusmodi causas inter fratres esse cum status sui periculo præstaturum.

Cap. 54. *De parentibus, qui fidem sponsaliorum frangunt.*

Si qui parentes fidem fregerint sponsaliorum, trienii tempore abstineant se à communione. Si tamen iidem sponsus, vel sponsa, in illo gravi crimine fuerint deprehensi, excusati erunt parentes. Si verò in eodem fuerunt vitio, & polluerunt se consentiendo, superior sententia servetur.

Cap. 55. *De sacerdotibus Gentilium.*

Sacerdotes, qui tantum sacrificantium coronam portant, nec sacrificant, nec de suis sumptibus aliquid idolis præstant, placuit post biennium accipere communionem.

Cap. 56. *De Magistratibus, & dominantibus.*

Magistratum verò, anno, quo agit duumviratum, prohibere placet, ut se ab Ecclesia cohibeat.

Cap. 57. *De his, qui vestimenta ad pompam dederint.*

Matronæ, vel earum mariti, vestimenta sua ad ornandam seculariter pompam non dent. Et si fecerint, triennii tempore abstineant.

Cap. 58. *De his, qui communicatorias litteras portant.*

Placuit ubicumque, & maximè in eo loco, in quo primæ Cathedralæ constitutus est Episcopus, ut interrogentur hi, qui communicatorias litteras tradunt, an omnia rectè habeant, & suo testimonio comprobent.

Cap. 59. *Ne fideles ad capitolium sacrificandi causa ascendant.*

Prohibendum ne quis Christianus, aut Gentilis, ad idolum capitolii, sacrificandi causa ascendat, & videat; quod si fecerit, pari crimine teneatur. Si fuerit fidelis, post decem annos acta poenitentia recipiatur.

Additio Francisci Sylvii.

Hallucinantur, ait Baron. dicto ann. 305. qui putant de Romano Capitolio hæc dicta; sed quod instat Romani capitolii celsiora essent in aliis civitatibus loca, in quibus publica solerent offerri idolis sacrificia, ea dici consueverunt Capitolia.

Cap. 60. *De his, qui destruentes idola, occiduntur.*

Si quis idola fregerit, & ibidem fuerit occisus, quia in Evangelio non est scriptum, neque invenitur ab Apostolis unquam factum, placuit in numerum eum non recipi martyrum.

Additio Francisci Sylvii.

Baronius in Martyrol. ad 9. April. rectè canonem hunc interpretatur de illo, qui nullo legis præscripto munitus, spontè, & quasi furore percitus idola frangit. Alioquin vel auctoritate legis, vel ex Dei instinctu laudabile esse idola frangere, patet ibidem de Euppsychio, & 9. Jan. de S. Macrina; 9. Novemb. de S. Theodoro.

Cap. 61. *De his, qui duabus sororibus copulantur.*

Si quis post obitum uxoris suæ, sororem ejus duxerit, & ipsa sit fidelis, quinquennio à communione placuit abstinere, nisi fortè velocius dari pacem necessitas coegerit infirmitatis.

Cap. 62. *De Auguribus, & Pantomimis.*

Si Augur, aut Pantomimi credere voluerint, placuit ut prius artibus suis renuncient, & tunc demum suscipiantur, ita ut ulterius non revertantur. Quod si facere contra interdictum tentaverint, projiciantur ab Ecclesia.

Cap. 63. *De uxoribus, quæ filios de adulterio necant.*

Si qua mulier per adulterium, absente marito, conceperit, id-

que post facinus occiderit, placuit ei nec in fine dandam esse comunionem, eo quod geminaverit scelus.

Cap. 64. *De fæminis, quæ semper adulterantur.*

Si qua mulier, usque in finem mortis suæ cum alieno fuerit viro mœchata, placuit nec in fine dandam ei esse comunionem. Si verò eum reliquerit, post decem annos recipi ad comunionem, acta legitima pœnitentia.

Cap. 65. *De adulteris uxoribus clericorum.*

Si cujus clerici uxor fuerit mœchata, & sciat eam maritus suus mœchari, & eam non statim projecerit, nec in fine accipiat comunionem, ne ab his, qui exemplum bonæ conversationis esse debent, videantur magisteria scelerum procedere.

Cap. 66. *De his, qui privignas suas ducunt.*

Si quis privignam suam duxerit uxorem, eo quod sit incoestus, placuit nec in fine dandam esse ei comunionem.

Cap. 67. *De conjugio Catechumenæ fæminæ.*

Prohibendum, ne qua fidelis, vel Catechumena, aut comicos, aut viros scenicos habeat, quæcumque hoc fecerit, à comunione arceatur.

Cap. 68. *De Catechumena adultera, quæ filium necat.*

Catechumena, si per adulterium conceperit, & conceptum necaverit, placuit eam in fine baptizari.

Cap. 69. *De conjugatis in adulterium lapsis.*

Si quis fortè habens uxorem, semel fuerit lapsus, placuit eum quinquennio agere debere pœnitentiam, & sic reconciliari, nisi necessitas infirmitatis coegerit ante tempus dare comunionem. Hoc & circa fœminas observandum.

Cap. 70. *De fæminis, quæ consciis maritis adulterantur.*

Si conscio marito, fuerit mœchata uxor, placuit nec in fine dandam ei esse comunionem. Si verò eam reliquerit, post decem annos accipiat comunionem.

Cap. 71. *De stupratoribus puerorum.*

Stupratoribus puerorum nec in fine dandam esse comunionem.

Cap. 72. *De viduis mæchis, si eundem maritum duxerint.*

Si qua vidua fuerit mœchata, & eundem postea habuerit maritum, post quinquennii tempus, acta legitima pœnitentia, placuit eam comunione reconciliari. Si alium duxerit, relicto illo, nec in fine dandam ei esse comunionem. Vel si fuerit ille fidelis, quem acceperit, comunionem non accipiat, nisi post decem annos, acta legitima pœnitentia, nisi infirmitas coegerit velocius dare comunionem.

31. q. 1. Si
qua mulier.

Cap.

Cap. 73. *De delatoribus.*

Delator si quis extiterit fidelis, & per delationem ejus aliquis fuerit proscriptus, vel interfectus, placuit eum nec in fine accipere communionem. Si levior causa fuerit, intra quinquennium accipere poterit communionem. Si Catechumenus fuerit, post quinquennii tempora admittatur ad baptismum. 1. q. 6. Delator.

Cap. 74. *De falsis testibus.*

Falsus testis, prout crimen est, abstinere, si tamen non fuerit mortis, quod objecit, & si probaverit, quod diu tacuerit, biennii tempore abstinere. Si autem non probaverit in conventu clericorum, placuit per quinquennium abstinere.

Cap. 75. *De accusantibus sacerdotes.*

Si quis autem Episcopum, Presbyterum, vel Diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei esse communionem.

Cap. 76. *De Diaconis, si peccasse probentur.*

Si quis Diaconum se permiserit ordinari, & postea fuerit in crimine detectus mortis, quod aliquando commiserit, si sponte fuerit confessus, placuit eum, acta legitima poenitentia, post triennium accipere communionem. Quod si alius detexerit, post quinquennium, acta poenitentia, accipere communionem laicam debere.

Cap. 77. *De baptizatis, non confirmatis.*

Si quis Diaconus, regens plebem, sine Episcopo, vel Presbytero aliquos baptizaverit, Episcopus eos per benedictionem perficere debet. Quod si ante de sæculo recesserit, sub fide, qua quis crediderit, poterit esse justus.

Cap. 78. *De fidelibus, cum Judæa mœchantibus.*

Si quis fidelis habens uxorem, cum Judæa, vel Gentili fuerit mœchatus, à communionem arceatur. Quod si alius eum detexerit, post quinquennium, acta legitima poenitentia, poterit dominicæ sociari communioni.

Cap. 79. *De his, qui tabula ludunt.*

Si quis fidelis alea, idest, tabula luserit, placuit eum abstinere. Et si emendatus cessaverit, post annum poterit communionem reconciliari.

Cap. 80. *De Libertis.*

Prohibendum est, ut liberti, quorum patroni in sæculo fuerint, ad clerum non provehantur. d. 54. Prohibendum est.

Cap. 81. *De fœminarum epistolis.*

Ne fœminæ, suo potius quam maritorum nominibus, laicis scribere audeant, qui fideles sunt, vel litteras alicujus pacificas ad suum solum nomen scriptas accipiant.

Ex eodem Concilio Elibertino.

*De consecr. d.
4. Omnis ho-
mo.*

Omnis homo ante sacram communionem à propria uxore abstinere debet, tres, aut quatuor, aut septem dies, nec inter Catholicos connumerabitur, qui in istis temporibus, Pascha, Pentecoste, Natali Domini, non communicaverit.

Pueri ante annos quatuordecim non cogantur jurare. Puella quoque, si in puerilli ætate in doma patris, illo nesciente, se juramento constrinxerit, & si pater statim ut audierit, contradixerit, vota ejus, & juramenta irrita erunt, & facilius emendabitur.

Subscripsit in hoc Concilio Osius Episcopus Cordubensis, qui subscripsit in Concilio Nicæno, & Episcopus Hispalensis, & Mentanus, Toletanus, & Cæsaraugustanus, & Malacitanus.

Explicit Concilium Elibertinum.

Concil. Arelatense primum.

CONCILIUM ARELATENSE PRIMUM, TEMPORE Constantini Imperatoris, & Sylvestri Papæ Primi, in Galliis celebratum. Est provinciale, sed (ut apparet ex præfatione) auctoritate Pontificis Romani confirmatum.

PRÆFATIO.

Præfatio.

Domino, & Sanctissimo Fratri Sylvestro Episcopo, Marinus, vel coetus Episcoporum, qui adunati fuerunt in oppido Arelatensi. Quæ decrevimus communi Concilio, charitative significavimus, ut omnes sciant, quid in futurum observare debeant.

Cap. 1. Ut uno die, & tempore Pascha celebretur.

De observatione Paschæ Domini, ut uno die, & tempore per omnem orbem observetur, & juxta consuetudinem, litteras ad omnes tu dirigas.

Cap. 2. Ut ubi quisque ordinatur ibi permaneat.

De his, qui in quibuscumque locis ordinati fuerint, ministri, in ipsis locis perseverent.

Cap. 3. Ut qui in pace arma projiciunt, excommunicentur.

De his, qui arma projiciunt in pace, placuit abstinere eos à communione.

Cap. 4. Ut aurigæ, dum agitant excommunicentur.

De agitatoribus, qui fideles sunt, placuit eos quamdiu agitant, à communione separari.

Cap. 5. De his, qui conveniunt in theatris.

De theatricis, & ipsos placuit, quamdiu agunt, à communione separari.

Cap. 6. De conversis in infirmitate.

De his, qui in infirmitate credere volunt, placuit debere eis manum imponi.

Cap.

Cap. 7. De præsidiis.

De præsidiis, qui fideles ad præsdatum impetu prosiliunt, ita placuit, ut, cum promoti fuerint, litteras accipiant Ecclesiasticas communicatorias, ita tamen, ut in quibuscumque locis gesserint, ab Episcopo ejusdem loci cura de illis agatur, ut cum coeperint contra disciplinam publicam agere, tunc demum à communione excludantur. Similiter & de his fiat, qui Rempublicam agere volunt.

Cap. 8. Ut ex hæresi conversi, in Trinitate baptizentur.

De Arrianis, qui propria lege sua utuntur, ut rebaptizentur, placuit, si ad Ecclesiam aliqui de hac hæresi venerint, interrogent eos nostræ fidei sacerdotes symbolum. Etsi perviderint in Patre, & Filio, & Spiritu Sancto eos baptizatos, manus eis tantum imponatur, ut accipiant Spiritum Sanctum. Quod si interrogati, non responderint hanc Trinitatem, baptizentur.

Cap. 9. De afferentibus litteras confessorum.

De his, qui confessorum litteras afferunt, placuit, ut sublatis eis litteris, alias accipiant communicatorias.

Cap. 10. De illo, cujus uxor adulteravit.

De his, qui conjuges suas in adulterio deprehendunt, & iidem sunt adolescentes fideles, & prohibentur nubere, placuit ut in quantum potest, consilium eis detur, ne viventibus uxoribus suis, licet adulteris, alias accipiant.

Simile legitur in Concilio Elibertino, c. 26.

Cap. 11. De fæminis fidelibus, quæ Gentilibus se jungunt.

De puellis fidelibus, quæ Gentilibus junguntur, placuit, ut aliquanto tempore à communione separentur.

Cap. 12. De clericis scæneratoribus.

De ministris, qui scænerantur, placuit, eos juxta formam divinitus datam, à communione abstinere.

14. q. 4. Ministri qui.

Cap. 13. De proditoribus.

De his, qui scripturas sanctas tradidisse dicuntur, vel vasa dominica, vel nomina fratrum suorum, placuit nobis, ut quicumque eorum in actis publicis fuerit detectus, vel verbis nudis, ab ordine cleri amoveatur. Nam si iidem aliquos ordinasse fuerint deprehensi, & si in his, qui ordinaverunt ratio subsistit, non tamen illis obsit ordinatio; quoniam multi sunt, qui contra Ecclesiasticam regulam pugnare videntur, & per testes redemptos putant se ad accusationem admitti debere, qui omnino non admittantur, nisi (ut supra diximus) actis publicis docuerint omni se suspicionem carere.

Cap. 14. De falsis accusatoribus.

De his, qui falso accusant fratres suos, placuit eos usque ad exitum non communicare, sed falsum testem, juxta scripturam, impunitum non licere esse.

Prov. 19.

Cap.

Cap. 15. Ut Levitæ non offerant.

De Diaconis, quos cognovimus multis locis offerre, placuit minimè fieri debere.

Cap. 16. De pœnitentia.

De his, qui pro delicto suo à communione separantur, ita placuit, ut quibuscumque locis fuerunt exclusi, eodem loco communionem consequantur.

Cap. 17.

Ut nullus Episcop. alium Episcopum conculcet.

Cap. 18.

De Diaconis urbicis, ut non aliquid per se præsumant, sed honor Presbyteris reservetur.

Cap. 19.

Ut Presbyteri sine conscientia Episcoporum, nihil faciant.

Cap. 20.

Ut peregrino Episcopo locus sacrificandi detur.

Cap. 21. Ut sine tribus Episcopis nullus Episcopus ordinetur.

De his, qui usurpant sibi quod soli debeant Episcopum ordinare, placuit, ut nullus hoc sibi præsumat, nisi assumptis secum aliis septem Episcopis. Si tamen non potuerint septem, sine tribus fratribus non audeant ordinare.

Cap. 22. Ut clericus alibi transiens, excommunicetur.

De Presbyteris, aut Diaconis, qui solent dimittere loca sua, in quibus ordinati sunt, & ad alia loca se transtulerunt, placuit, ut his locis ministrent, quibus præfixi sunt. Qui relictis locis suis ad alium locum se deferre voluerint, deponantur.

Cap. 23. De Apostatis.

De his, qui apostatant, & antequam ad Ecclesiam se repræsentent, nec quidem pœnitentiam agere quærunt, & postea in infirmitate arrepti, petunt communionem, placuit eis non dandam communionem, nisi revelaverint, & egerint dignos fructus pœnitentiæ.

Explicit Concilium Arelatense primum.

CONCILIUM GANGRENSE CELEBRATUM CIRCA
Annum Domini 324. in Paphlagonia, seu regione Pelasgianorum.

Hæc epistola est pro argumento Concilii Gangrensis.

Dominis honorabilibus consacerdotibus, in Armenia constitutis Episcopis, qui convenerunt in Gangrense Concilium, in Domino salutem.

Quoniam conveniens sancta Synodus Episcoporum in Ecclesiam Gangrensem, propter quasdam Ecclesiasticas, & necessarias causas inquirendas, & ea, quæ secundum Eustachium gesta sunt dignoscenda, invenit multa fieri indecenter ab his, qui eundem Eustachium

chium sequuti sunt, necessario statuit palam omnibus factis amputare universa, quæ ab eodem malè commissa sunt. Declaratum est enim hos eosdem nuptias accusare, & docere, quod nullus in conjugali positus gradu spem habeat apud Deum. Unde factum est, ut mulieres multæ seductæ, relictis propriis viris, & viri uxoribus destitutis, vinculum conjugale dissolverent, continentiam profitentes, quam cum retinere non possent, adulterium commiserunt. Inventi enim sunt dissensiones, ac separationes in dominicis Ecclesiis docere, id est, traditiones Ecclesiasticas, & ea quæ in Ecclesiis aguntur, debere contemni, privatisque conventiculis institutis, ad imitationem eorum, quæ in domo Dei aguntur, omnia præsumere celebrare. Adhuc etiam vestibus communibus spretis, novos etiam, & insolitos habitus assumpsisse. Primitias quoque fructuum, & oblationes eorum, quas Veterum institutio Ecclesiis tribuit, sibimet vendicasse, id est, propria ratiocinatione doctrinæ, tanquam sanctis, sibi eas offerri debere, apud se, & inter se dispensandas. Servos à dominis recedentes, per hunc inusitatum religionis suæ habitum, sub specie religionis, dominos contempsisse. Mulieres quoque, præter consuetudinem, & sui sexus ornatus, hinc se justificari credentes, virilem habitum suscepisse, pluresque earum occasione religionis tonsas, genuini decoris comas penitus amputasse. Jæjuna, quæ in Ecclesia prædicantur, contemnenda asseruisse. Nonnullos eorum etiam cibos carniū, tanquam illicitos reputasse. In domibus conjugatorum nec orationes quidem debere celebrari persuasisse, in tantum ut easdem fieri vetent, & oblationibus, quæ in domibus factæ fuerint, minimè communicandum esse decernant. Presbyteros verò, qui matrimonia contraxerunt, sperni debere dicunt, nec sacramenta, quæ ab eis conficiuntur, attingi. Loca sanctorum martyrum, vel Basilicas contemnere, & omnes qui illuc conveniunt reprehendere. Divites fideles, qui non omnibus renunciant, quæ possident, spem apud Deum non habere. Et multa alia, quæ enumerare nulli possibile est. Singulos quoque eorum pro suo arbitrio constituere. Unusquisque enim eorum per tales institutiones ab Ecclesiastico canone recessit, tanquam proprias leges sibimet condidisse præsumens.

Sed nec communis his omnibus, & una sententia est. Singuli enim, prout viderur, & libet, ad accusationem Ecclesiæ nitendo, tanquam rector non sit, vel addunt decreta, vel minuunt. Propterea ergo coactum est hoc Concilium, in Gangrensi Ecclesia habitum, ut canones istos exponeret, quibus probantur memorati extra Ecclesiam esse. Quod si per poenitentiam condemnaverint omnia hæc, quæ malè senserunt, tanquam à se non bene prolata, acceptabiles fiant, atque ideò singula, quæ debeant condemnare, synodus credidit exponenda. Quod si quis renuerit hæc, quæ hodie

constituta sunt, tanquam hæreticus, & anathematizatus, & damnatus abjiciatur. Et erit non solum incommunicatus, verum etiam ab Ecclesia habeatur extorris, donec deprecetur Episcopos, & de universis, quæ penes eos detecta atque deprehensa sunt, providerit, quid horum susceperit observandum.

Cap. 1. *De his, qui nuptias execrantur.*

d. 31. *Si quis vituperat.*
Et d. 30. *Si quis nuptias.*

Si quis vituperat nuptias, & dormientem cum viro suo fidelem, ac religiosam detestatur, aut culpabilem æstimat, velut quæ in regnum Dei introire non possit, anathema sit.

Cap. 2. *De his qui carnes manducantes damnant.*

d. 30. *Si quis carnem.*

Si quis carnem edentem, præter sanguinem, & idolis immolatum, & suffocatum, cum religione, & fide condemnat, velut spem propter hujusmodi perceptionem non habentem, anathema sit.

Additio Francisci Sylvi.

A sanguine, idolis immolato, & suffocato, non est necessarium abstinere; sed aliquando fuit, scilicet ex præcepto, quod est Actor. 15. quodque ut hinc apparet, diu observatum fuit quibusdam in locis.

Cap. 3. *Non debere servum occasione religionis dominum contemnere.*

17. q. 4. *Si quis alienum.*

Si quis servum, prætextu divini cultus, doceat dominum contemnere proprium, ut discedat ab ejus obsequio, nec ei cum benevolentia, & omni honore deserviat, anathema sit.

Cap. 4. *De oblatione Presbyteri conjugati.*

d. 28. *Si quis discernit.*

Quicumque discernit à Presbytero, qui uxorem habuit, quod non oporteat, eo ministrante, de oblatione percipere, anathematizatus sit.

Additio Francisci Sylvi.

Sermo est de sacerdote, qui uxorem habuit, sed non amplius ea utitur, & procedit canon contra eos, qui nuptias ut per se malas damnant, eamque ob causam, refugiunt percipere de oblatione, quando sacerdos, qui conjugatus fuit, ministrat.

Cap. 5. *Ne orationes Ecclesie contemnantur.*

d. 30. *Si quis docet.*

Si quis docet domum Dei contemptibilem esse, & conventus, qui in ea celebrantur, anathema sit.

Cap. 6. *Non debere extra Ecclesiam congregari.*

d. 30. *Si quis extra.*

Si quis extra Ecclesiam seorsum conventus celebrat, & despiciens Ecclesiam, ea quæ sunt Ecclesie voluerit usurpare, non conveniente Presbytero, juxta decretum Episcopi, anathema sit.

Cap. 7. *De fructibus in Ecclesiam dandis.*

Si quis oblationes Ecclesie extra Ecclesiam accipere, vel dare voluerit, præter conscientiam Episcopi, vel ejus cui hujuscemodi officia commissa sunt, nec cum ejus voluerit agere consilio, anathema sit.

Cap.

Cap. 8. *De his, quæ in usus pauperum conferuntur.*

Si quis dederit, vel acceperit oblata, præter Episcopum, vel eum, qui constitutus est ab eo ad dispensandam misericordiam pauperibus, & qui dat, & qui accipit, anathema sit.

Cap. 9. *De his, qui in virginitate persistunt.*

Quicumque virginitatem custodiens, aut continentiae studens, velut horrescens nuptias temerat, nec propter hoc, quod bonum & sanctum est nomen virginitatis assumit, anathema sit.

Cap. 10. *De his, qui pro virginitate superbiunt.*

Si quis ex his qui virginitatem propter Dominum servant, extollitur adversum conjugatos, anathema sit.

Cap. 11. *Ne quis Agapes fratrum contemnat.*

Si quis despicit eos, qui fideliter Agapes, idest convivia pauperibus exhibent, & propter honorem Dei convocant fratres, & noluerit communicare hujusmodi vocationibus, parvipendens quod geritur, anathema sit.

Cap. 12. *De his qui paliis utuntur.*

Si quis virorum, propter continentiam, quæ putatur, amiectum pallii utitur, quasi per hoc habere se justitiam credens, & despicit eos, qui cum reverentia birris, & aliis communibus, & solitis utuntur, anathema sit.

Cap. 13. *Ne mulieres virilem habitum usurpent.*

Si qua mulier, propter continentiam quæ putatur, habitum mutat, & pro solito muliebri amiectum virilem sumit, anathema sit.

Cap. 14. *Non debere a viro discedere.*

Si qua mulier, virum proprium reliquens discedere voluerit, nuptias execrans, anathema sit.

Cap. 15. *De his qui filios despiciunt.*

Si quis filios suos relinquens, non eos enutrit, & quod ad se pertinet, non ad pietatem divini cultus informat, sed per occasionem continentiae negligit, anathema sit.

Cap. 16. *Ne filii parentes suos contemnant.*

Quicumque filii à parentibus prætextu divini cultus abscedunt, nec debitam reverentiam dependunt illis, qui divinum cultum sibi procul dubio præferunt, anathema sit.

Cap. 17. *Caput tondere mulieri non licere.*

Si qua mulier propter divinum cultum (ut æstimat) crines attondeat, quos ei Deus ad subjectionis materiam tribuit, tanquam præceptum dissolvens obedientiæ, anathema sit.

Cap. 18. *Non debere die dominico jejunare.*

Si quis propter continentiam, quæ putatur, aut contumaciam, in die dominico jejunat, anathema sit.

d. 30. *Si quis vel virginitatem.*

d. 30. *Si quis propter.*

d. 24. *Si quis despicit.*

d. 30. *Si quis virorum.*

d. 30. *Si qua mulier.*

d. 30. *Si quis reliquerit.*

d. 30. *Si qui filii.*

d. 30. *Quæcumque mulier.*

d. 30. *Si quis tanquam.*

Cap. 19. *Non licere communia jejunia solvere.*d. 30. *Si quis eorum.*

Si quis eorum, qui continentiae student, absque necessitate corporea tradita in commune jejunia, & ab Ecclesia custodita superbiendo dissolvit, stimulo suae cogitationis impulsus, anathema sit.

Cap. 20. *De his, qui collectas, quae fiunt in martyrum commemoratione, execrantur.*d. 30. *Si quis per.*

Si quis superbiae usus affectu conventus abominatur, qui ad confessiones martyrum celebrantur, & ministeria, quae in eis fiunt, simul cum eorum memoriis execratur, anathema sit.

d. 30. *Hae autem.*

Hae autem scripsimus, non eos qui in Ecclesia Dei secundum scripturas sanctum propositum continentiae eligunt, vituperantes, sed eos, qui abutuntur proposito in superbiam, & extolluntur adversus simplices, abscindimus, & damnamus eos, qui adversum scripturas & Ecclesiasticas regulas, nova introducunt praecipua. Nos autem & virginitatem cum humilitate admiramur, & continentiam, quae cum castitate & religione suscipitur, approbamus, & renunciationem saecularium negotiorum cum humilitate recipimus, & nuptiarum castum vinculum honoramus, & divitias cum justitia & operibus bonis non spernimus, & habitum simplicem, ac vestem viliores, pro corporis diligentia infucatum laudamus, sicut etiam solutas & fractas in vestibus processiones reprobamus. Et domos Dei honoramus, & conventus, qui in his fiunt, tanquam sanctos & utiles suscipimus, pietatem in privatis domibus non claudentes, sed omnem locum in nomine Dei aedificatum honoramus, & congregationem sanctam in eadem Ecclesia pro utilitate communi recipimus. Et bona opera, quae supra vires in fratres pauperes exercentur, secundum Ecclesiasticas traditiones beatificamus, & omnia, quae per sanctas scripturas, & per Apostolos sunt tradita, in Ecclesia celebrari exoptamus.

Explicit Concilium Gangrense provinciale, sed confirmatum in sexta synodo generali, Constantinopoli in Trullo celebrata, ut ex secundo canone editionis Graecae Parisinae constat.

Concilium
Arelatense 2.

CONCILIUM ARELATENSE SECUNDUM,
sub Sylvestro Papa celebratum. Est provinciale.

Cap. 1. *De neophytis clericis non ordinandis.*

Ordinari ad Diaconatus, vel Sacerdotii officium, neophytum non debere.

Cap. 2. *Ne conjugati ad sacerdotium provehantur.*d. 28. *Assumi aliquem.*

Assumi aliquem ad sacerdotium non posse in vinculo conjugii constitutum, nisi fuerit promissa conversio.

Cap.

Cap. 3. *Ne clericus in solatio extraneam habeat mulierem.*

Si quis de clericis à gradu diaconatus, in solatio suo mulierem, præter aviam, matrem, sororem, filiam, neptem, vel conversam, secum uxorem habere præsumpserit, à communione alienus habeatur. Par quoque & mulierem (si se separare noluerit) pœna percellat.

3. Canon in Concilio Nicæno.

Cap. 4. *Ne clericus in secreto intromittat puellam.*

Nullus Diaconus, vel Presbyter, vel Episcopus, ad cellarii secretum intromittat puellam, vel ingenuam, vel ancillam.

Canon quintus hic subicitur, eò quod nihil diversum complectatur à canone quarto Concilii Nicæni.

Cap. 6. *Ne Episcopus ordinetur sine consensu Metropolitanæ.*

Illud autem ante omnia clareat, eum, qui sine conscientia Metropolitanæ constitutus fuerit Episcopus, juxta magnam synodum esse Episcopum non debere.

Cap. 7. *De his, qui seipsos abscindunt.*

Si qui se carnali vitio repugnare nescientes abscindunt, ad clerum pervenire non possunt.

Cap. 8. *De his, qui excommunicatos alterius suscipiunt.*

Si quis excommunicatum alterius, sive clericum, sive sæcularem recipere post interdictum præsumpserit, noverit se reum fraternitatis factum, causam in Concilio redditurum.

d. 55. *Hi qui se.*

Cap. 9. *Ut Novatiani in communionem non suscipiantur.*

Novatianum in communionem recipi non debere, nisi suscepta pœnitentiâ incredulitatis, præteritum damnet errorem.

Decimum canonem hoc loco non interservimus, quod idem planè sit cum eo, qui in Nicæno Concilio undecimum locum sortitus est.

Cap. 11. *De his qui pœnis victi sacrificare coguntur.*

Si qui verò, dolore victi & pondere persecutionis, negare & sacrificare compulsi sunt, duobus annis inter Catechumenos, triennio inter pœnitentes habeantur à communione suspensi.

Ex eodem.

Cap. 17. *De excedentibus vitam in pœnitentiâ positis.*

De his, qui in pœnitentiâ positi, vitam excesserunt, placuit, nullum communionem vacuam debere dimitti, sed pro eo quod honoravit pœnitentiâ, oblatio illius recipiatur.

Ex c. 12. Nicæne syn.

Canonem 13. hic prætermisimus, ne 15. & 17. ex Concilio Nicæno otiose repetere videremur.

Canon 14. est à nobis sublatus, cum in Nicæna synodo 18. loco idem relatus sit.

Cap. 15. *Ne Diaconus coram Presbytero sedeat.*

In secretario Diaconus inter Presbyteros sedere non liceat, vel cor-

Ex c. 14. Eiusdem.

corpus Christi, præsente Presbytero, tradere non præsument. Quod si fecerint, ab officio Diaconatus abscedunt.

Cap. 16. *Ut Photiniani, & Paulianistæ baptizentur.*

Photinianos, seu Paulianistas, secundum Patrum statuta baptizari oportet.

Cap. 17. *Ut hæretici baptizati recipiantur.*

Bonasiacos autem, ex eodem errore venientes (quos sicut Arrianos baptizari in Trinitate manifestum est) dum interrogati, fidem nostram ex toto corde confessi fuerint, cum chrismate & manus impositione in Ecclesia recipi sufficit.

Additio Francisci Sylvii.

Sermo est de illa manus impositione, quæ erat cæremonia adhiberi solita in solemnibus hæreticorum reconciliatione. Vide infra Conc. Arausic. 1. can. 2.

Cap. 18. *Ut Metropolitanæ arbitrio synodus congregetur.*

1. 18. *Si quis autem.*

Ad Arelatensis Episcopi arbitrium synodus congreganda (ad quam urbem ex omnibus mundi partibus præcipuè Gallicanis, sub sancti Martini tempore legimus celebratum fuisse Concilium, atque conventum) si quis commonitus, infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat.

Cap. 19. *Ne Episcopi discedant ante peractam synodum.*

Si quis autem adesse neglexerit, aut cœtum fratrum, antequam dissolvatur Concilium, crediderit deserendum, alienum se à fratrum communione cognoscat, nec eum recipi liceat, nisi in sequenti synodo fuerit absolutus.

Cap. 20. *De aurigis fidelibus.*

De agitatoribus, sive theatricis, qui fideles sunt, placuit eos, quamdiu agunt, à communione separari.

Cap. 21. *Si post acceptam pœnitentiam quis nupserit.*

Pœnitentes, quæ defuncto viro, aliis nubere præsumperint, vel suspecta, vel interdicta familiaritate, se cum extraneo junxerint, cum eodem ab Ecclesiæ liminibus arceantur. Hoc etiam de viro in pœnitentia posito, placuit observari.

Cap. 22.

Pœnitentiam conjugatis non nisi ex consensu dandam.

Cap. 23. *De sacerdotibus, qui idololatriam non eruerunt.*

Si in alicujus Presbyterio infideles, aut faculas accenderint, aut arbores, fontes, vel saxa venerentur, si hæc eruere neglexerit, sacrilegii se esse reum cognoscat. Dominus autem, vel ordinator rei ipsius, si admonitus emendare noluerit, communione privetur.

Cap. 24. *De accusatoribus fratrum.*

30. q. 4. *Pœnitentiam.*

10. q. 1. *Eos qui hic est unus canon præ-*

Eos, qui falsa fratribus capitula objecisse convicti fuerint, placuit usque ad exitum non communicare (sicut magna synodus ante constituit) nisi digna satisfactione pœnituerint.

Cap.

Cap. 25. *De apostatis si non revertuntur.*

Hi, qui post sanctam religionis professionem apostatant, & ad sæculum redeunt, & postmodum pœnitentiæ remedia non requirunt, pœnitentiâ communionem penitus non accipiant. Quos etiam jubemus ad clericatus officium non admitti. & quicumque ille sit, post pœnitentiâ sæcularem habitum non præsumat. Quod si præsumperit, ab Ecclesia alienus habeatur.

Additio Francisci Sylvii.

Post illud, *non requirunt*, vel omittendum est vocabulum, *pœnitentiâ*, sicut omittit codex meus anni 1564. vel legendum est *sine pœnitentiâ*, quo modo habetur tomo 1. Concil. anni 1567. editionis Colon.

Cap. 26.

De his, quos clericatui ipsa vitæ gratia suggesserit; si fortè interrupta, & duplicata matrimonia inciderint, non ultra Subdiacognatum aliasve Ecclesiasticas capiant dignitates. Quod si facti forsitan sunt, ab Ecclesiastico removeantur officio.

Cap. 27.

Professas viduas, si in cohabitando perstiterint, cum raptoribus esse damnandas.

Cap. 28.

Secundùm constitutionem synodi Vasensis, qui oblationem fidelium suppresserit, aut negaverit, ab Ecclesia, cui fraudem fecit, excludatur.

Cap. 29.

Si quis Episcopus suæ sententiæ non acquiescit, synodi legibus audiendum.

Cap. 30. *De Episcopis suspensis.*

Secundùm instituta seniorum, si à communionem sacerdotali fuerit autoritate suspensus Episcopus, hunc non solum à clericorum, sed etiam à totius populi colloquio, atque convivio placuit excludi, donec resipiscens, ad sanitatem redire festinet.

Cap. 31. *De his, qui inter se odiis exardescunt.*

Hi, qui publicis inter se odiis exardescunt, ab Ecclesiasticis, conventibus sunt removendi, donec ad pacem recurrant.

Cap. 32. *De expositis ante Ecclesiam.*

Si expositus ante Ecclesiam, cujuscumque fuerit miseratione collectus, contestationis ponat epistolam. Et si is, qui collectus est, intra decem dies quæsitus agnitusque non fuerit, securus habeat, quæ collegit. Sanè qui post prædictum tempus calumniator extiterit, ut homicida, Ecclesiastica districtione damnabitur, sicut Patrum sanxit autoritas.

Cap. 33. *De puellis, quæ se Deo voverunt.*

De puellis, quæ se voverunt Deo, & præclari nominis decore flo-

*præter illos
20. ex Concilio
Nicæno,
quos supra re-
censuimus.*

floruerunt, si post 25. annos ætatis ad terrenas nuptias sponte transierint, id custodiendum esse decrevimus, ut cum his, cum quibus se obligaverint, communione priventur, ita ut eis postulantibus, pœnitentia non negetur, cujus pœnitentiæ communio multo tempore differatur.

Cap. 34. *De famulis se percutientibus.*

Si quis famulorum cujuslibet conditionis, aut generis, quasi ad exacerbendam Domini discretionem, se diabolico repletus furore percusserit, ipse tantum sanguinis sui reus erit, neque ad Dominum sceleris alieni invidia pertinebit.

Cap. 35. *De ordinatione Episcopi.*

Placuit, in ordinatione Episcopi hunc ordinem custodiri, ut primo loco venalitate, vel ambitione submota, ab Episcopis non nominentur, de quibus clerici vel laici cives erga unum eligendi habeant potestatem.

Cap. 36. *De sæcularibus hominibus.*

Si quis sæcularium, amore religionis, se ad quemcumque sacerdotum crediderit conferendum, ipse sibi eum, quem erudienti gratia suscepit, vindicabit.

Cap. 37. *De honore synodi Metropolitanæ.*

Hoc etiam placuit custodiri, ut nihil contra magnam synodum Metropolitanæ existiment vindicandum.

Finit Concilium Arelatense secundum.

Concil. Carthaginense I.

CONCILIIUM CARTHAGINENSE PRIMUM,
tempore Sylvestri Primi Papæ celebratum. Est provinciale, & ex diversis provinciis Africæ ad Carthaginem convenerunt multi Episcopi.

Cap. 1. *Ne baptismus reiteretur.*

Gratus Episcopus Carthaginensis, qui præsidebat in Concilio, dixit: Ergo si vobis placet, consideremus primum titulum rebaptizationis. Unde Sanctitatem vestram postulo, ut mentis vestræ placita producat. Universi Episcopi dixerunt: Absit. Illicitas esse sancimus rebaptizationes, & satis esse alienum à sincera fide & Catholica disciplina rebaptizari.

Cap. 2. *De martyrum sepulchris, & honorificentia.*

Martyrum dignitatem nemo prophanus infamet. At si quis ad injuriam martyrum claritati eorum adjungat infamiam, placet eos, si laici sint, ad pœnitentiam redigi. Si autem sunt clerici, post commonitionem, & post cognitionem honore privari.

Cap. 3. *Quod non liceat clericis habitare cum fœminis.*

Gratus Episcopus dixit: Et illud præcipuè, si videtur vestræ Dilectioni, cavendum est, ut pastoris cura, quantum debet & potest regularis providentia, præmoneat, ut nullis liceat, ab effectu

abs-

abstinentibus carnali, apud extraneas pariter commorari. Occasiones enim amputandæ sunt peccatorum, & tollendæ omnes suspensiones, quibus subtilitas diaboli, sub prætextu charitatis & dilectionis, incautas animas vel ignaras irretire consuevit. Nullus igitur, nullaque sanctimoniam & virginitati deserviens, propter blasphemiam Ecclesiæ, si vobis placet, in una domo cum extraneis penitus commorari debent. Universi dixerunt: Qui nolunt nubere, & pudicitiam meliorem eligunt partem, hæc vitare debent, & non solum habitare simul, sed nec habere ad se aliquem accessum. Hoc ergo & lex jubet, & Sanctitas vestra commendat, ut in singulis Conciliis statutum est. Gratus Episcopus dixit: Ergo persuasio interdum prudentes solet arcere à peccatis, dum imprudentes debet metus hujuscemodi constringere, si sanum consilium respuunt, & salutare mandatum. Si ergo laici sunt, post communionem, si contempserint, à communione separentur. Universi dixerunt: Placet.

Cap. 4. *Ut cum viduis non commorentur.*

Gratus Episcopus dixit: Et si infinita sunt, quæ lege præscripta, proficentia sunt disciplinæ, & unusquisque nostrum tractatu assiduo, & commonitione frequenti, per singulas quasque species, proficientes ad disciplinam poterit populos invitare, tamen aliqua ex eis propter blasphemias suggerenda sunt à nobis, & in Concilio statuenda. Si videtur vobis, pari sententia teneantur etiam hi, qui cum viduis commorantur, & nulla secum germanitate conjuncti sunt. Universi dixerunt: Juxta viduos & viduas, eadem lex maneat, & sententia.

Cap. 5. *Ne clerici ordinentur in Ecclesia alterius.*

Privatus Episcopus Vegesilitanus dixit: Suggero Sanctitati vestræ, ut statuatis non licere clericum alienum ab aliquo suscipi sine litteris Episcopi sui, neque apud se retinere, nec laicum usurpare sibi de plebe aliena, ut eum ordinet sine conscientia ejus Episcopi, de cujus plebe est. Gratus Episcopus dixit: Hæc observantia pacem custodit. Nam & memini in sanctissimo Concilio Sardicensi statutum, ut nemo alterius plebis hominem usurpet. Sed si fortè erit necessarius, petat à collega suo, & per consensum habeat.

Cap. 6. *Ut clerici actus secularium non suscipiant.*

Nicasius Episcopus Culusitanus dixit: Credo placere suggestionem meam Sanctitati vestræ, & displicere vobis, ut qui serviunt Deo, & annexi sunt clero, non accedant ad actus seu administrationem, vel procurationem domorum. Gratus Episcopus dixit: Et Apostolorum statuta sunt, quæ dicunt: Nemo militans Deo ingerit se negotiis sæcularibus. Proinde aut clerici sint sine actionibus domorum, aut actores sine officio clericorum. Universi dixerunt: Hoc observemus.

11. q. 3. Credo.

1. Tim. 2.

Cap. 7. *Ut clerici in Ecclesia aliena non communicent sine litteris sui Episcopi.*

Casianus Usulensis Episcopus dixit: Statuat Gravitas vestra, ut unusquisque clericus, vel laicus non communicet in aliena plebe sine litteris Episcopi sui. Gratus Episcopus dixit: Nisi hoc observatum fuerit, communio fiet fortè passim. Nam si cum litteris receptus fuerit, & concordia inter Episcopos servatur, & nemo subtilis alterius fugiens communionem, ad alterum latenter accedit. Universi dixerunt: Omnibus provides, & clero & laicis consulis.

Cap. 8. *Ne clerici ordinentur implicati negotiis alienis.*

d. 54. Magnus Episcopus.

Magnus Episcopus Astiagensis dixit: Quid dilectioni vestræ videtur? procuratores & actores, etiam per se tutores pupillorum si debeant ordinari? Gratus Episcopus dixit: Si post deposita universa, & reddita ratiocinia, actus vitæ ipsorum fuerint probati in omnibus, debent & cum laude cleri, si postulati fuerint, honore munerari. Si enim ante libertatem negotiorum vel officiorum, ab aliquo sine consideratione fuerint ordinati, Ecclesia infamatur. Universi dixerunt: Rectè omnia statuit Sanctitas tua, ideoque ita est & nostra ista quoque sententia.

Cap. 9. *Ut laici clericos actores non constituent.*

Metus Caunensis Episcopus dixit: Rectè statutum est, ut obnoxii alienis negotiis non ordinentur. Tamen dimissi, & gratias referre debent, & à clericorum injuria temperare. Et ipsis non liceat clericos nostros eligere apothecarios, vel ratiocinatores. Gratus Episcopus dixit: Nulli dubium est, quod omnes, vel Domini, vel procuratores, vel quicumque præsunt, cum audierint saluberrima instituta Concilii, & sibi esse consultum, nec impeditum, propriam debebunt temperare injuriam in clericis nostris. Quod si injuria constitutionis imperatoriae clericos inquietandos putaverint, si defensio Ecclesiastica nos non deridet, pudor publicus vindicabitur. Universi dixerunt: Saluberrimæ professiones debuerunt à tanto concedi Concilio.

Cap. 10. *Ne Episcopus alterius Episcopi plebes vel fines usurpet.*

1. Tim. 6.

Felix Episcopus Bajanen. dixit: Nullus debet collegæ suo facere injuriam. Multi enim transcendunt sua, & usurpant aliena, ipsis invitis. Gratus Episcopus dixit: Avaritiæ cupiditatem, radicem omnium malorum esse nemo est qui dubitet. Proinde inhibendum est, ne quis alienos fines usurpet, aut transcendat Episcopum collegam suum, aut usurpet alterius plebes, sine ejus peritu, quia inde cætera mala omnia generantur. Universi dixerunt: Placet, placet.

Cap.

Cap. 11. De numero judicantium Presbyterorum.

Si quis tumidus, vel contumeliosus extiterit in majorem natu, vel aliquam causam habuerit, à tribus vicinis Episcopis, si Diaconus est, arguatur, si Presbyter, à sex, si Episcopus, à duodecim consacerdotibus audiatur. Universi dixerunt Episcopi: Contemptus debet contumaciæ & superbiæ in omnibus frangi, causa verò pro personis à statuto numero audiatur.

11. q. 7. Si quis tumidus.

Cap. 12.

Optantius Episcopus circuibat, & usurpabat populos Antigonii Episcopi vicini, componitur hæc lis per synodum.

Can. 13. est in secundo Arelatensi 14. & in primo 12.

In 14. Canone commendatur observatio constitutionem hujus Concilii, & subscribunt Episcopi.

Finis Concilii Carthaginensis primi.

Decreta Marci Papæ. Ann. Dom. 336.

Marcus, natione Romanus, sedit annos 2. menses 8. dies 21. temporibus Constantini Junioris. Quæ sub illo acta sunt, habes hist. tripar. lib. 4. cap. 1. Papa 33. sub Petro.

Marcus Pontif. 33.

Hic symbolum missæ inseruit.

Hic misit ad Athanasium, & Episcopos Ægypti 70. canones Nicæni Concilii, fideliter transcriptos ex exemplaribus, quæ Sylvester Papa reliquerat Romæ, nunc non extant, nisi 20. canones. Bona pars horum viginti est in Concilio Arelat. 2. & aliqui illorum 70. (quos nunc non habemus) sunt in prædicto Concilio.

Decreta Julii Papæ. Ann. Dom. 338.

Julius Primus Papa, natione Romanus, sedit annos quindecim, de quo habes hist. tripart. l. 4. cap. 4. & infra. Extat epistola ejus increpatoria ad Episcopos Orientales pro causis Athanasii Episcopi Alexandrini, lectione digna: 34. Papa sub Petro.

Julius I.

Pont. 34.

Tempore hujus Ariana hæresis invaluit. Romana synodus sub Julio Pontif. Sub eodem Colon. synod.

Sub eodem Julio celebrata est synodus Romana, in qua convenerunt 116. Episcopi contra Arrium, & ejus discipulos, quem damnarunt cum suis dogmatibus, præside Julio, confirmantes acta in synodo Nicæna. De hac synodo nihil præterea habetur.

Sub eodem celebrata est synodus Coloniensis contra Eufrotam blasphemum, & hæreticum, qui Christum negabat Deum. Damnatus est, & privatus Episcopatu.

ANTIOCHENUM CONCILIUM.

REGULÆ ANTIOCHENI CONCILII EXPOSITÆ
apud Antiochiam.

Concilium Antiochen.

Sancta, & pacatissima synodus in unum congregata, his, qui per singulas provincias sunt, unanimis sanctis, & consacerdotibus in Domino salutem. Gratia, & veritas Jesu-Christi Domini, & salvatoris nostri, sanctam, & Antiochenam Ecclesiam visitans, & in unum connectens per concordiam pacatissimi spiritus, multa quidem, & alia perfecit, in omnibus autem, suggerente

sancto, & pacifico Spiritu, etiam hoc perfecit, ut quæ visa sunt rectè constitui, cum plurima consideratione, & iudicio una cum omnibus nobis Antiochiam ex diversis provinciis in unum collectis Episcopis, in vestram notitiam deferantur. Credimus autem gratiæ Domini, & Spiritui Sancto pacis, quod, & ipsi conspirabitis nobis, tanquam in unam fuissetis virtutem, & nobiscum orationibus adnitentes, magis autem muniti, & in Spiritu Sancto præsentem iisdem ipsis, quæ definita sunt, consentientes, & ea, quæ visa sunt recta, roborantes, cum consensu Sancti Spiritus consignabitis. Sunt autem præfiniti canones Ecclesiastici hi, qui infra sunt scripti.

Additio Francisci Sylvii.

Synodum hanc Antiochenam ab Arrianis factam esse tradunt Baron. tom. 3. ad an. 341. Bellarm. tom. 2. lib. 1. cap. 6. Coriolanus in sua Summa; ideoque non est pro Catholica recipienda, etsi quedam habeat non repudianda. Observant verò sex fuisse Concilia Antiochena. Duo, tempore Dionysii Papæ, de quibus supra 3. (quod est hoc præsens) Arrianorum, tempore Julii Papæ 4. Macedonianorum, tempore Liberii 5. Catholicum Provinciale, Episcoporum 30. Sextum, insertum Actioni 14. Concil. Chalced.

CANON I.

Non licere Pascha diverso tempore facere, nec cum Judæis celebrare, sicut in Nicæno Concilio statutum est.

CAN. II. *Non licere cum excommunicatis communicare.*

Omnes qui ingrediuntur Ecclesiam Dei, & scripturas sacras audiunt, nec communicant in oratione cum populo, sed pro quadam intemperantia se à perceptione sanctæ communionis averunt, hi de Ecclesia removeantur, quamdiu per confessionem penitentiae fructus ostendant, & precibus indulgentiam consequantur. Cum excommunicatis autem non licere communicare, nec cum his, qui per domos conveniunt devitantes orationes Ecclesiæ simul orandum est, ab alia quoque Ecclesia non suscipiendum, qui in alia minimè congregatur. Si quis autem de Episcopis aut Presbyteris, vel Diaconis, seu quilibet ex clero deprehensus fuerit cum excommunicatis communicare, etiam iste privetur communione tanquam qui regulam confundat Ecclesiæ.

CAN. III. *Non debere clericum ad Ecclesiam migrantem ibi perseverare.*

Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quilibet ex clero, parochiam propriam deserens, ad aliam properaverit, vel omnino demigrans, in alia parochia per multa tempora nititur immorari, ulterius ibidem non ministret, maximè si vocanti suo Episcopo, & regredi ad propriam parochiam componenti, obedire contempserit. Quod si in hac indiscipline perdurat, à ministerio modis

7. q. 1. Si quis Presbyter.

dis omnibus removeatur, ita ut nequaquam locum restitutionis inveniat. Si verò pro hac causa damnatum alter Episcopus suscipiat, hic etiam à communi coerceatur synodo, velut qui Ecclesiastica constituta dissolvat.

CAN. IV. *Non licere Episcopo, vel clerico si exauctorizatus fuerit ministrare.*

Si quis Episcopus damnatus à synodo, vel Presbyter aut Diaconus à suo Episcopo, ausi fuerint aliquid de ministerio sacro contingere, sive Episcopus juxta præcedentem consuetudinem, sive Presbyter, aut Diaconus, nullo modo liceat ei nec in alia synodo restitutionis spem aut locum habere satisfactionis, sed communicantes ei omnes abjici de Ecclesia, & maximè, si postea quam didicerit adversum memoratos prolatam fuisse sententiam, eisdem communicare tentaverit.

11. q. 4. Si quis Episcopus.

CAN. V. *Ne clerici, contempto Episcopo, seorsum se colligant.*

Si quis Presbyter, aut Diaconus Episcopum proprium contemnens, se ab Ecclesia sequestravit, & seorsum colligens, altare constituit, & commonenti Episcopo non acquieverit, nec consentire vel obedire voluerit, semel & iterum convocanti, hic damnatur omnimodo, nec ultra remedium consequatur, quia suam recipere non potest dignitatem. Quod si Ecclesiam conturbare, & sollicitare persistat, tamquam seditiosus per potestates exteras opprimatur.

CAN. VI. *De excommunicatis.*

Si quis à proprio Episcopo communionem privatus est, non ante suscipiatur ab aliis, quam suo reconcilietur Episcopo, aut certè ad synodum, quæ congregatur, occurrens pro se satisfaciatur. Et persuadens Concilio, sententiam suscipiat alteram. Hæc autem definitio maneat circa laicos, & Presbyteros, & Diaconos, omnesque, qui sub regula esse monstrantur.

11. q. 3. Si quis à proprio.

CAN. VII. *De peregrinis.*

Nullus peregrinorum sine pacificis, idest, commendatitiis suscipiatur epistolis.

CAN. VIII. *Ut epistolæ à solo fiant Chorepiscopo.*

Presbyteri, qui sunt in agris, canonicas epistolas dare non possunt, ad solos tantum vicinos Episcopos litteras destinabunt. Chorepiscopi autem, qui sunt irreprehensibiles, dare possunt pacificas, idest, generales epistolas.

d. 71. Nullus absque.

CAN. IX. *De metropolitanis Episcopis.*

Per singulas regiones Episcopos convenit nosse Metropolitanum Episcopum, sollicitudinem totius provinciæ gerere. Propter quod ad Metropolitim omnes undique, qui negotia videntur habere, concurrant. Unde placuit, eum, & honore præcellere, & nihil amplius præter eum ceteros Episcopos agere, secundum antiquam, à Patribus nostris regulam constitutam, nisi ea tantum, quæ ad suam dice-

6. q. 3. Per singulas.

diocesim pertinent, possessionesque subjectas. Unusquisque enim Episcopus habeat suæ parochiæ potestatem, ut regat juxta reverentiam singulis competentem, & providentiam gerat omnis possessionis, quæ sub ejus est potestate, ita ut Presbyteros, & Diaconos ordinet, & singula suo judicio comprehendat. Amplius autem nihil agere tentet præter Antistitem Metropolitanum, nec Metropolitanus sine cæterorum gerat consilio sacerdotum.

CAN. X. *De his, qui vocantur Chorepiscopi.*

Qui in vicis vel possessionibus Chorepiscopi nominantur, quamvis manus impositionem Episcoporum perceperint, & ut Episcopi consecrati sint, tamen sanctæ synodo placuit, ut modum proprium recognoscant, ut gubernent sibi subjectas Ecclesias, earumque moderamine curaque contenti sint. Ordinent etiam lectores, & subdiaconos, atque exorcistas, quibus promotiones istæ sufficiant. Nec Presbyterum verò, nec Diaconum audeant ordinare, præter civitatis Episcopum, cui ipse cum possessione subjectus est. Si quis autem transgredi statuta tentaverit, depositus, quo utebatur honore privetur. Chorepiscopum verò civitatis Episcopus ordinet, cui ille subjectus est.

Additio Francisci Sylvii.

Duplicis generis fuere olim Chorepiscopi. Nam aliqui eorum erant consecrati Episcopi, etsi absque certa Diocesi: Alii non erant Episcopi, sed Presbyteri tantum, ad instar Decanorum Christianitatis. De prioribus sermo est in hoc can. 10. De posterioribus incan. 13. Conc. Ancyran. Confer quæ diximus supp. q. 38. art. 1.

CAN. XI. *De Episcopis, vel clericis adeuntibus Imperatorem.*

Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut quilibet regulæ subjectus Ecclesiæ, præter Concilium, & litteras Episcoporum provinciæ, & præcipuè Metropolitanæ, adierit Imperatorem, hunc reprobari, & abjici oportere, non solum à communione, verum, & ab honore, cujus particeps videtur existere, quia venerandi Principis auribus molestiam tentavit inferre contra leges Ecclesiæ. Si igitur adire Principem necessaria causa deposcit, hoc agatur cum tractatu, & consilio Metropolitanæ, & cæterorum Episcoporum, qui in eadem provincia commorantur, qui etiam proficiscentem suis prosequantur epistolis.

CAN. XII. *De damnatis Episcopis, aut clericis, adeuntibus Imperatorem.*

Si quis à proprio Episcopo Presbyter, aut Diaconus, aut à synodo fuerit Episcopus fortè damnatus, & Imperatoris auribus molestus extiterit, oportet ad majus Episcoporum converti Concilium, & quæ putaverint habere justa, plurimis Episcopis suggerant, eorumque discussiones ac judicia præstolentur. Si verò hæc

par-

23. q. 8. Si quis Episcopus.

10. q. 5. Si quis à proprio.

parvi pendentes molesti fuerint Imperatori, hos nulla venia dignos esse, nec locum satisfactionis habere, nec spem futuræ restitutionis penitus operiri dijudicamus.

Additio Francisci Sylvii.

Iste canon 12. est ille, quem adversarii sancto Chrysostomo objecerunt, & quem ille ab Arrianis sancitum, meritoque per Concil. Sardicense (quo cuivis Episcopo à quovis Conc. deposito, libera facultas conceditur appellandi, & adeundi Romanum Pontificem) sublatum, & abrogatum esse respondit. Unde confirmari potest id, quod ante can. 1. annotavimus.

CAN. XIII. Ne Episcopi in aliena provincia ordinationes efficiant.

Nullus Episcopus ex alia provincia audeat ad aliam transgredi, & ad promotionem ministerii aliquos in Ecclesiis ordinare, licet consensum videantur præbere nonnulli, nisi literis tam metropolitani, quam cæterorum, qui cum eo sunt Episcoporum rogatus adveniat, & sic ad actionem ordinationis accedat. Si verò, nullo vocante, inordinato more deproperet super aliquibus ordinationibus, & Ecclesiasticis negotiis ad eum non pertinentibus, componendis, irrita quidem, quæ ab eo geruntur, existant, ipse verò incompositi motus sui, & irrationabilis audaciæ subeat ultionem, ex hoc jam damnatus à sancto Concilio.

9. q. 1. Nul-
lum Episco-
pum.

CAN. XIV. De Episcopis accusatis.

Si quis Episcopus de certis criminibus judicetur, & contingat de eo comprovinciales Episcopos dissidere, cum judicatus ab aliis innocens creditur, reus ab aliis æstimatur, pro totius hujus ambiguitatis absolute sanctæ synodo placuit, ut Metropolitanus Episcopus à vicina provincia iudices alios convocet, qui controversiam tollant, ut per eos, simul, & per comprovinciales Episcopos, quod justum visum fuerit, approbetur.

6. q. 4. Si
quis Episco-
pus.

CAN. XV. De quibus, ut supra.

Si quis Episcopus de certis criminibus accusatus, condemnetur ab omnibus Episcopis ejusdem provinciæ, cunctique consonanter eandem contra eum formam decreti protulerint, hunc apud alios nullo modo judicari, sed firmam concordantium Episcoporum provinciæ manere sententiam.

6. q. 4. Si
quis Episco-
pus.

CAN. XVI. De Episcopis vacantibus.

Si quis Episcopus vacans, in Ecclesiam vacantem prosiliat, sedemque pervadat absque integro perfectoque consilio, hic abjiciatur necesse est, etsi cunctus populus, quem diripuit, cum habere delegerit. Perfectum verò Concilium illud est, ubi interfuerit Metropolitanus Antistes.

d. 92. Si quis
Episcopus.

CAN.

CAN. XVII. *De Episcopis, qui cum ad Episcopatum convocantur, evitant.*

d. 92. *Si quis Episcop. per manus. De residencia Episcoporum.*

Si quis Episcopus, per manus impositionem Episcopatum acceperit, & præesse populo constitutus, ministerium subire neglexerit, nec acquieverit ire ad Ecclesiam sibi commissam, hunc oportet communione privari, donec susceperit coactus officium, aut certè de eo aliquid integra decreverit ejusdem provinciæ synodus sacerdotum.

CAN. XVIII. *De eisdem, quibus supra.*

d. 92. *Si quis Episcopus ordinatus.*

Si quis Episcopus ordinatus ad parochiam minimè, cui est electus, accesserit, non suo vitio, sed quod eum aut populus vetet, aut propter aliam causam, non tamen ejus vitio perpetrata; hic & honoris sit, & ministerii particeps, dummodo nil molestus Ecclesiæ rebus existat, ubi ministrare cognoscitur. Quem etiam observare conveniet, quicquid synodus perfecta provinciæ, quod visum fuerit, judicando decreverit.

CAN. XIX. *Non licere Episcopum ordinare sine consilio Metropolitan.*

d. 65. *Episcopus non est.*
d. 18. *Propter.*

Episcopus præter synodum, & præsentiam Metropolitan, nullatenus ordinetur.

CAN. XX. *Ut bis in anno synodus celebretur.*

Propter utilitates Ecclesiasticas, & absolutiones earum rerum, quæ dubitationem controversiamque recipiunt, optimè placuit, ut per singulas quasque provincias bis quotannis Episcoporum Concilia celebrentur.

CAN. XXI. *Ne Episcopus de una Parochia in aliam transeat.*

7. q. 1. *Episcopus.*

Episcopus ab alia parochia nequaquam migret ad aliam, nec sponte sua prorsus insiliens, nec vi coactus à populis, nec ab Episcopis necessitate compulsus, maneat autem in Ecclesia, quam primitus à Deo sortitus est. Nec inde transmigret secundum pristinum de hac re terminum constitutum.

CAN. XXII. *Episcopum non debere in alienam irruere civitatem.*

9. q. 2. *Episcopus non liceat.*

Episcopus alienam civitatem, quæ non est illi subjecta, non adeat, nec ad possessionem accedat, quæ ad eum non pertinet, super ordinationem cujusquam, nec constituat Presbyteros, aut Diaconos alteri subjectos Episcopo, nisi fortè cum consilio, & voluntate regionis Episcopi. Si quis autem tale aliquid facere tentaverit, irrita sit ejus ordinatio, & ipse coerceatur à synodo. Nam si ordinare non potuerit, nullatenus judicabit.

CAN. XXIII. *Episcopo non licere successorem sibi constituere.*

8. q. 1. *Episcopus non liceat.*

Episcopo non licere pro se alterum successorem sibi constituere, licet ad exitum vitæ perveniat. Quod si tale aliquid factum fuerit, irritum esse hujuscemodi est constitutum. Servetur autem jus Ecclesiasticum id continens, oportere non aliter fieri nisi cum synodo,

&

& iudicio Episcoporum, qui post obitum quiescenti potestatem habent, eum, qui dignus extiterit, promovere.

non licet successorem sibi constituere.

CAN. XXIV. De rebus ad Ecclesiam pertinentibus.

Quæ sunt Ecclesiæ, sub omni solitudine, & conscientia bona, & fide, quæ in Deum est, qui cuncta considerat, iudicatque, servantur, quæ etiam dispensanda sunt iudicio, & potestate Pontificis, cui commissus est populus, & animæ, quæ in Ecclesia congregantur. Manifesta verò sint, quæ pertinere videntur ad Ecclesiam, cum notitia Presbyterorum, & Diaconorum, qui circa ipsum sunt, ita ut agnoscant, nec ignorent, quæ sint Ecclesiæ propria, nec eos aliquid lateat, ut si contigerit Episcopum migrare de sæculo, certis existentibus rebus, quæ sunt Ecclesiæ, nec ipsæ collapsæ depereant, nec, quæ propria probantur Episcopi, sub occasione rerum pervadantur Ecclesiæ. Justum namque, & acceptum est coram Deo, & hominibus, ut sua Episcopus, quibus voluerit, derelinquat, & quæ Ecclesiæ sunt, eidem conserventur Ecclesiæ, ut nec Ecclesia aliquod patiatur incommodum, nec Episcopus sub occasione proscribatur Ecclesiæ, & in causas incidant, qui ad eam pertinent, & ipse post obitum maledictionibus ingravetur.

9. q. 1. Quæcumque res.

CAN. XXV. Ut Episcopus dispensandi res Ecclesiasticas habeat potestatem.

Episcopus Ecclesiasticarum rerum habeat potestatem ad dispensandum erga omnes, qui indigent, cum summa reverentia, & timore Dei. Participet autem, & ipse, quibus indiget, si tamen indiget tam in suis, quam in fratrum, qui ab eo suscipiuntur, necessariis usibus profuturis, ita ut in nullo qualibet occasione fraudentur, juxta sanctum Apostolum sic dicentem: Habentes victum, & tegumentum, his contenti simus. Quod si contentus istis minimè fuerit, convertat autem res Ecclesiæ in suos usus domesticos, & ejus commoda, vel agrorum fructus, non cum Presbyterorum conscientia, diaconorumque pertractet, sed horum potestatem domesticis suis, aut propinquis, aut fratribus, filiisque committat, ut per hujusmodi personas occultè cæteræ lædantur Ecclesiæ, Synodo provinciæ pœnas iste persolvat. Si autem, & aliter accusetur Episcopus, aut Presbyteri, qui cum ipso sunt, quod ea, quæ pertinent ad Ecclesiam, vel ex agris, vel ex alia qualibet Ecclesiastica facultate sibi met usurpent, ita ut ex hoc affligantur quidem pauperes, criminationi verò, & blasphemis tan sermo prædicationis, quam hi, qui dispensant, taliter exponantur, & hos oportet corrigi, sancta synodo, id quod condecet, approbante. Et subscripserunt 30. Episcopi, qui in eodem Concilio convenerunt.

12. q. Episcopus Ecclesiasticarum rerum.

1. Tim. 6.

Subscriptio Episcoporum

De hac synodo legitur in decretis dist. 16. c. Sexta Synodus.

Probatum est Concilium Antiochenum in sexta Synodo generali Constantinopoli in Trullo celebrata, ut ex secundo canone editionis Græcæ constat, & per Dionysium Papam. Ut patet per Eusebium lib. 7. cap. 24. & 25. in hist. Ecclesiasticæ.

CONCILIUM SARDICENSE, SUB JULIO PRIMO PAPA
de cujus origine, & causa, qua congregaretur, habes in hist. tri-
partita, lib. 4. cap. 21.

Concilium
Sardicense.

Congregatum est præcepto Constantii imperatoris, ut Athanasius ad suam rediret Ecclesiam, à qua expulsus fuerat per hæreticos Episcopos Arrianos. Convenerunt in eo Concilio, Orientales, & Occidentales Episcopi. Occidentales circiter 300. Orientales vero 76. Qui tamen continuò discedentes à Concilio, seorsum fecere Concilium aliud, in quo statuerunt dogmata Arrii, ut habes in historia prædicta. Causa discessus fuit, quia dixerunt se nolle ad verba procedere, nisi prius à Concilio submoverentur Pauli, & Athanasii defensores quod Occidentales passi non sunt. Cui Concilio affuit Osius Episcopus Cordubensis, qui & affuit Concilio Nicæno. Celebratum est anno 11. ab obitu Constantini patris duorum Augustorum, Constantis, & Constantii, ut habes lib. 4. Ecclesiasticæ historiæ tripar. cap. 23.

Additio Francisci Sylvii.

De Con. Sardicensi non una est omnium sententia. Bellarminus lib. 1. de Conciliis cap. 7. partim confirmatum, partim reprobatum dicit, quia ex Episcopis 376. trecenti fidem orthodoxam confirmarunt, quam explicavit S. Hilarius in lib. de Synodis, reliqui 76. Arrianum dogma scripserunt. Baronius ad ann. 347. Sardicense Concilium ex variis scriptoribus docet esse generale, Catholicum, & legitimum. Idemque asserit ipse Bellarminus, lib. 2. de Pontif. cap. 21. & 25. & hoc tenendum: Fuerunt enim duo Concilia dicta Concilium Sardicense. Unum, de quo loquimur, cui interfuerunt Legati Julii Pontif. Aliud ab Arrianis celebratum in Thraciæ urbe Philippis, ubi conscripserunt fidei formulam Arrianam sub nomine Concilii Sardicensis. Si quæras: Unde igitur factum est, quod post Generale Concil. Nicænum non ponitur Sardicense, sed Constantinopolitanum? Resp. cum Coriolano, quia Sardicense unum censetur cum Nicæno, vel saltem Nicæni appendix, tum quia utrique interfuerunt ferè iidem Patres, & vix aliud Sardicæ constituerunt, quam quod fidem Nicænam confirmarunt, & ejus canones explicarunt: tum quia canones utriusque Concilii in Bibliotheca Romana, & in quodam exemplari Concilii Nicæni (quod Dionysius ante mille annos è Græco vertit,

tit, quodque etiam num asservari dicitur Atrebatī in Monasterio S. Vedasti) ita habentur conjuncti quasi fuerint unius Concilii. Observandum porro Concilium hoc Sardicense legitimum non innotuisse Augustino, ut docet Baron. ad fin. an. 347.

Cap. 1. De Episcopis, qui civitates mutaverint.

Osius Episcopus dixit: Non minus mala consuetudo, quam perniciosa corruptela funditus eradicanda est, ne cui liceat Episcopo de sua civitate ad aliam transire civitatem. Manifesta est enim causa, qua hoc facere tentant, cum nullus in hac re inventus sit Episcopus, qui de majori civitate ad minorem transiret. Unde appareat avaritiæ ardore eos inflammari, & ambitioni servire, ut dominationem agant. Si omnibus placet, hujusmodi perniciēs sævius & austerius vindicetur, ut nec laicam communionem habeat, qui talis est. Responderunt universi: Placet.

d. 8. Mala consuetudo.

Prohibetur mutatio Episcoporum de una ad aliam Ecclesiam.

Cap. 2. De eisdem Episcopis.

Osius Episcopus dixit: Etiam si talis aliquis extiterit temerarius, ut fortassis talem excusationem afferens, assereret, quod à populis litteras acceperit. cum manifestum sit potuisse plures præmio & mercede corrumpi eos, qui synceram fidem non habent, ut clamarent in Ecclesia, & ipsum petere viderentur Episcopum. Omnino has fraudes damnandas esse arbitror: ita ut nec laicam in fine communionem talis accipiat. Si verò omnibus placet, Statuite. Synodus respondit: Placet.

Cap. 3. De Episcopo adjudicato.

Osius Episcopus dixit: Illud quoque necessario adjiciendum est, ut Episcopi de sua provincia ad aliam provinciam, in qua non sunt Episcopi, non transeant, nisi fortè à fratribus suis invitati, ne videamur januam claudere charitatis. Quod si in aliqua provincia aliquis Episcopus contra fratrem suum Episcopum litem habuerit, unus de duobus ex alia provincia advocet Episcopum cognitorum. Quod si aliquis Episcopus judicatus fuerit in alia causa, & putat se bonam causam habere, ut iterum Concilium revocetur, si vobis placet sancti Petri Apostoli memoriam honoremus, ut scribatur ab his qui causam examinarunt, Julio Romano Episcopo, & si judicaverit renovandum esse judicium, renovetur, & det iudices. Si autem probaverit talem causam esse, ut non refricentur ea, quæ acta sunt, quæ decreverit, confirmata erunt. Si hoc omnibus placet? Synodus respondit, Placet.

6. q. 4. Osius Episcopus.

Causæ Episcoporum deferendæ ad Episcopum Romanum.

Additio Francisci Sylvii.

Hoc tertio 4. & 7. can. declaratur expedire, ut Episcopis ad Romanum Pontificem appellanti bus ordinarie deferatur. Id quod non de novo statuerunt, sed juxta veterem morem, quem S. Leo epist. 89. vocat veterem consuetudinem, qua usi feruntur Marcion,

ad Pium I. Fortunatus & Felix ad Cornelium, & ad Julium S. Athanasius, appellantes.

Cap. 4. De Episcopis depositis.

Gaudentius Episcopus dixit: Addendum, si placet, huic sententiæ, quam plenam sanctitate protulistis, ut cum aliquis Episcopus depositus fuerit, eorum Episcoporum iudicio, qui in vicinis locis commorantur, & proclamaverit agendum sibi negotium in urbe Roma, alter Episcopus in ejus cathedra, post appellationem ejus, qui videtur esse depositus, omnino non ordinetur, nisi causa fuerit in iudicio Episcopi Romani determinata.

Cap. 5. Quando quis debeat à vicinis provinciæ Episcopis ordinari.

2. 69. a. fin.

Osius Episcopus dixit: Si contigerit in una provincia, in qua plurimi fuerint Episcopi, unum fortè remanere Episcopum, ille verò per negligentiam noluerit ordinare Episcopum, & populi convenerint, Episcopi vicinæ provinciæ debent illum prius convenire Episcopum, qui in ea provincia moratur, & ostendere, quod populi petant sibi rectorem, & hoc justum esse, & ut ipse veniat, & cum ipso ordinet Episcopum. Quod si, conventus literis, tacuerit, & dissimulaverit, nihilque rescripserit, satisfaciendum esse populis, ut veniant ex vicina provinciâ Episcopi, & ordinent Episcopum.

Cap. 6. De non ordinandis Episcopis per vicos.

Licentia verò danda non est ordinandi Episcopum, aut in vico aliquo, aut in modica civitate, cui sufficit unus Presbyter, quia non est necesse ibi Episcopum fieri, ne vilescat nomen Episcopi, & autoritas. Non debent illi ex alia provinciâ invitati facere Episcopum, nisi aut in his civitatibus, quæ Episcopos habuerunt, aut si qua talis, aut tam populosa est civitas, quæ meretur habere Episcopum. Si hoc omnibus placet? Synodus respondit, Placet.

Cap. 7. De Episcopis accusatis.

11. q. 9. Si quis Episcopus.

Osius Episcopus dixit: Placuit autem, ut si Episcopus accusatus fuerit, & judicaverint congregati Episcopi regionis ipsius, & de gradu suo eum dejecerint, si appellaverit, qui dejectus est, & confugerit ad Episcopum Romanæ ecclesiæ, & voluerit se audiri, si justum putaverit ut renovetur iudicium, vel discussionis examen, scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima & propinqua provinciâ sunt, ut ipsi diligenter omnino requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod si is, qui rogat causam suam iterum audiri, deprecatione sua moverit Episcopum Romanum, ut è latere suo presbyterum mittat, erit in potestate Episcopi, quid velit, & quid æstimet. Et si decreverit mittendos esse, qui præsentibus cum Episcopis judicent, habentes ejus auctoritatem à quo destinati sunt, erit in suo arbitrio. Si verò crediderit Episcopos sufficere, ut negotio terminum imponant, faciet, quod sapientissimo consilio judicaverit.

Cap.

Cap. 8. *Ut Episcopi passim ad comitatum non pergant.*

Osius Episcopus dixit: Importunitates, & nimia frequentia, & injustæ petitiones fecerunt nos non tantam habere vel gratiam, vel fiduciam, dum quidam non cessant ad comitatum ire Episcopi, & maximè Aphri, qui (sicuti cognovimus, sanctissimi Fratres & Coepiscopi nostri) Grati salutaria consilia spernunt, atque contempnunt, ut non solum ad comitatum, multas & diversas Ecclesiæ non profuturas perferant causas, ut fieri solet, aut oportet, ut aut pauperibus, aut viduis, aut pupillis subveniatur; sed & dignitates sæculares & administrationes quibusdam postulant. Hac itaque privatas olim non solum murmuraciones, sed & scandala excitat. Honestum est autem, ut Episcopi intercessionem his præstent, qui iniqua vi opprimitur, aut si vidua affligatur, aut pupillus expolietur, si tamen isthæc nomina justam habeant causam aut petitionem. Si vobis ergo, Fratres charissimi placet, decernite, ne Episcopi ad comitatum accedant nisi fortè hi, qui religiosi Imperatoris litteris, vel invitati vel vocati fuerint. Sed quoniam sæpe contingit, ut ad misericordiam Ecclesiæ confugiant, qui injuriam patiuntur, aut qui peccantes in exilio, vel insulis damnantur, aut certè quamcumque sententiam suscipiant, subveniendum est his, & sine dubitatione petenda indulgentia. Hoc ergo decernite, si vobis placet. Universi dixerunt: Placet, & constituatur.

Cap. 9. *De Diaconis ad comitatum dirigendis.*

Osius Episcopus dixit: Hoc quoque providentia vestra tractare debet, qui decrevistis, ne Episcoporum improbitas nitatur, ut ad comitatum pergant. Quicumque ergo (quales superius memoravimus) preces habuerint, vel acceperint, per Diaconum suum mittant, quia persona ministri invidiosa non est, & quæ impetraverit, celerius poterit referre. Et hoc consequens esse videtur, ut de qualibet provincia Episcopi ad eum fratrem & Coepiscopum nostrum preces mittant, qui in metropoli consistit, ut ille & Diaconum ejus, & supplicationes destinet, tribuens commendatitias epistolas pari ratione ad fratres & Coepiscopos nostros, qui in illo tempore in his regionibus & urbibus morantur, in quibus felix & beatus Augustus rempublicam gubernat. Si verò habeat Episcopus amicos in palatio, qui cupit aliquid (quod tamen honestum est) impetrare, non prohibetur per Diaconum suum rogare ac significare his, quos scit benignam intercessionem sibi absentem posse præstare.

Cap. 10. *Quod sit eundem ad comitatum pro pupillis & viduis.*

Si verò Romam venerint (sicut dictum est) sanctissimo fratri & Coepiscopo nostro Romanæ Ecclesiæ preces, quas habent, tradant, ut & ipse prius examinet, si honestæ & justæ sunt, & præstet

ret diligentiam atque sollicitudinem, ut ad comitatum perferantur. Universi dixerunt placere sibi, & honestum esse consilium.

Alipius Episcopus dixit: Si propter pupillos & viduas vel laborantes, qui causas non iniquas habent, susceperint peregrinationis incomoda, habebunt aliquid rationis. Nunc verò cum ea postulent præcipuè, quæ sine invidia hominum, & sine reprehensione esse non possunt, non necesse est ire ad comitatum.

Cap. 11. *Quod Episcopi euntes ad comitatum, sollicitè discutiant.*

Gaudentius Episcopus dixit: Ea quæ salubriter præmonuistis, convenientia & æstimatione omnium, & Deo placitura & hominibus, tenere hanc firmitatem possunt, si metus huic sententiæ jungatur. Scimus enim & ipsi, sæpissimè propter paucorum impudentiam religiosum sacerdotale nomen fuisse reprehensum. Si igitur aliquis contra omnium sententiam nisus, voluerit ambitioni magis placere, quam Deo, is debet scire, causis redditis, honorem dignitatemque se amissurum. Quod ita demum compleri poterit, si unusquisque nostrum, qui in Canali constitutus est, cum progredientem Episcopum viderit, inquiret de transitu ejus, causas videat, quo tendat agnoscat, & siquidem eum invenerit ire ad comitatum, requirat & illud, quod superius comprehensum est, ne fortè invitatus est, ut ei facultas eundi permittatur. Si vero (ut superius memoravit Sanctitas vestra) propter desideria & ambitiones ad comitatum pergat, neque in litteris ejus scribatur, neque in communionem recipiatur. Si vobis placet, omnium sententia confirmari debet. Universi dixerunt, hoc honestum esse, & placere sibi hanc constitutionem.

Osius Episcopus dixit: Sed & moderatio necessaria est, dilectissimi Fratres, ne adhuc aliqui, nescientes quid decretum sit in synodo, subito veniant ad civitates eas, quæ in Canali sunt. Debet ergo Episcopus civitatis ipsius admonere eum & instruere, & ex eo loco Diaconum suum mittat. Admonitus ipse tamen redeat in Parochiam suam.

Cap. 13. *Ut ne ex laico quilibet Episcopus ordinetur.*

d. 61. Osius
Episcopus.

Osius Episcopus dixit: Et hoc necessarium arbitror, ut diligentissimè tractetis, si fortè aut dives aut scolasticus de foro, aut ex administratore Episcopus fuerit postulatus, ut non prius ordinetur, nisi ante & lectoris munere, & officio Diaconi, aut Presbyteri fuerit perfunctus, & ita per singulos gradus (si dignus fuerit) ascendat ad culmen Episcopatus. Potest enim per has promotiones quæ habebunt utique prolixum tempus, probari, qua fide sit, quæve modestia, qua gravitate & verecundia, & si dignus fuerit probatus, divino Sacerdotio illustretur, quia conveniens non est, nec ratio vel disciplina patitur, ut temerè & leviter ordinetur au-

Epis-

Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui Neophytus est; maximè cum & magister gentium, beatus Apostolus, ne hoc fieret denunciasset & prohibuisse videatur, sed hi quorum per longum tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. Universi dixerunt placere sibi hæc.

Cap. 14. *Ut Episcopus in aliena provincia non immoretur.*

Osius Episcopus dixit: Et hoc quoque statuere debetis, ut Episcopus, si ex alia civitate, cum venerit ad aliam civitatem, vel ex provincia sua ad aliam provinciam, & ambitioni magis quam devotioni serviens, voluerit in aliena civitate multo tempore reside-
re (fortè enim evenit, Episcopum loci non esse tam instructum, neque tam doctum) is verò, qui advenit, incipiat contemnere eum, & frequenter facere sermonem, ut debonestet & deformet illius personam, ita ut ex hac occasione non dubitet relinquere adsignatam sibi Ecclesiam, & transeat ad alienam. Definite ergo tempus, quia & non recipi Episcopum inhumanum est, & si diutius resideat, perniciosum est, hoc ergo ne fiat, providendum est. Memini autem superiore Concilio Fratres nostros constituisse, ut si quis laicus in ea, in qua commoratur, civitate, tres dominicos dies, idest, per tres septimanas, non celebrasset conventum, communionem privaretur. Si ergo hæc circa laicos constituta sunt, multò magis Episcopo nec licet, nec decet, si nulla sit tam gravis necessitas, quæ detineat, ut amplius à supra scripto tempore absens sit ab Ecclesia sua. Universi dixerunt placere sibi.

*De residentia
Episcoporum
in sua Ecclesia.*

Cap. 15. *Quod non liceat Episcopo à sua Ecclesia plus tribus hebdomadis abesse.*

Osius Episcopus dixit: Quia nihil prætermitti oportet, sunt quidam fratres & Coepiscopi nostri, qui non eam civitatem possident, in qua videntur Episcopi esse constituti, vel certè quod parvam rem illic habeant, alibi autem idonea prædia habere cognoscuntur, vel affectionem proximorum, quibus indulgeant, hactenus permitti eis oportet, ut accedant ad possessiones suas, & disponant vel ordinent fructum laboris sui, ut post tres dominicos, idest, post tres hebdomadas, si morari necesse est, in suis potius fundis morentur. Aut si est proxima civitas, in qua est Presbyter, ne sine Ecclesia videatur facere diem dominicum, illuc accedat, ut neque res ejus domesticæ per absentiam ejus detrimentum sustineant, & non frequenter veniendo ad civitatem, in qua Episcopus moratur, suspicionem jactantiæ & ambitionis evadat. Universi dixerunt placere sibi.

Cap. 16. *De Clericorum excommunicatione.*

Osius Episcopus dixit: Hoc quoque omnibus placet, ut sive Diaconus, sive Presbyter, sive quis Clericorum ab Episcopo suo com-

communione fuerit privatus, & ad alterum perrexerit Episcopum, & scierit ille, ad quem confugit, eum ab Episcopo suo fuisse abjectum, non oportet, ut ei communionem indulgeat. Quod si fecerit, seiat se convocatis Episcopis, causas esse dicturum. Universi dixerunt: Hoc statutum & pacem servabit, & concordiam custodiet.

Cap. 17. *De excommunicatis, apud vicinos Episcopos audiendis.*

11. q. 3. Si
forte.

Osius Episcopus dixit: Quod me adhuc movet, reticere non debeo. Si Episcopus, qui fortè iracundus (quod esse non debet) citò & asperè commoveatur adversus Presbyterum sive Diaconum suum, & exterminare eum de Ecclesia voluerit, providendum est, ne innocens damnetur, aut perdat communionem. Et ideò habeat potestatem is, qui abjectus est, ut Episcopos finitimos interpellet, & causa ejus audiatur, aut diligentius tractetur, quia non oportet ei negare audientiam roganti. Et ille Episcopus, qui aut justè, aut injustè eum abjecit, patienter accipiat, ut negotium discutatur, ut vel probetur sententia ejus à plurimis, vel emendetur. Tamen priusquam omnia diligenter & fideliter examinentur, eum, qui fuerit à communionem separatus, ante cognitionem nullus alius debet præsumere, ut eum communioni societ. Hi verò, qui conveniunt ad audiendum, si viderint Clericorum esse fastidium, & superbiam, quia jam non decet, ut Episcopus injuriam vel contumeliam patiat, severioribus eos verbis castigent, ut obediant honesta præcipienti Episcopo, qui sicut ille Clericis syncerum exhibere debet amorem charitatis, ita quoque vicissim ministri infucata debent Episcopo suo exhibere obsequia.

Cap. 18. *De non solicitandis Clericis alienis.*

Januarius Episcopus dixit: Illud quoque statuatur Sanctitas vestra, ut nulli Episcopo liceat, alterius Episcopi civitatis ministrum Ecclesiasticum solicitare, & in suis Parochiis ordinare. Universi dixerunt: Placet, quia ex his contentionibus solet nasci discordia, & ideò prohibet omnium sententia, ne quis hoc facere audeat.

Cap. 19. *Non licere Episcopo, alterius clericum in sua Ecclesia ordinare.*

Osius Episcopus dixit: Ex hoc universi constituimus, ut quicumque ex alia Parochia voluerit alienum ministrum sine consensu Episcopi ipsius, & sine voluntate ordinare, non sit rata ordinatio ejus. Quicumque autem hoc usurpaverit, à fratribus & Coepiscopis nostris & admoneri debet, & corrigi.

Cap. 20. *Ut extranei Clerici apud Thessalonicam non tardent.*

Ærius Episcopus dixit: Non ignoratis, quanta & qualis sit Thessalonicensium civitas. Sæpè ad eam veniunt ex aliis regionibus Presbyteri & Diaconi, & non sunt contenti brevi tempore morari,

&

& aut resident ibi, aut certè vix post longa spatia ad sua redire coguntur. Universi dixerunt: Ea tempora, quæ constituta sunt circa Episcopos, & circa has personas, observari debent.

Cap. 21. *De suscipiendis his, qui persecutionem patiuntur.*

Osius Episcopus dixit: Suggestente fratre & Cœpiscopo nostro Olympio, etiam hoc placuit, ut si aliquis vim perpeusus est, & iniquè expulsus pro disciplina & Catholica confessione, vel pro defensione veritatis, effugiens pericula, innocens & devotus ad aliam venerit civitatem, non prohibeatur immorari, quamdiu aut redire possit, aut injuria ejus remedium acceperit, quia durum est eum, qui persecutionem patitur, non recipi. Etiam & larga benevolentia & humanitas ei est exhibenda. Omnis synodus dixit: Universa, quæ constituta sunt, Catholica Ecclesia in universo orbe diffusa custodiatur. Et subscripserunt qui convenerant, omnes Episcopi diversarum provinciarum, numero 121.

Est generale Concilium ex universis orbis provinciis, receptum ab universali Ecclesia, ut patet dist. 19. c. Quod dicitis ex Nicolao Papa, & in sexta synodo generali Constantinopoli in Trullo celebrata.

HIEROSOLYMITANUM CONCILIUM SUB EODEM

Julio celebratum est per Maximum Episcopum, cum Athanasius reverteretur ad Ecclesiam suam, litteris Constantii Imperatoris, & Julii Pontificis. In quo hoc tantum actum est, ut consensu omnium Episcoporum restitueretur Athanasius ad communionem & pristinam dignitatem. Quæ habentur fusius histor. tripart. lib. 4. cap. 34.

Concilium
Hierosolymi-
tanum.

PAULò post jussit Imperator Constantius, in Syrmio congregari Concilium, in quo tradiderunt regulas fidei orthodoxas contra Arriam, in quibus interpretati sunt locum illum Genes. 19. pluit Dominus à l. omino, ut sit sensus. Non quod ipse Pater à semetipso plure dicatur, sed pluit Dominus Filius, à Domino Patre. De hoc Concilio habetur histor. tripart. lib. 5. cap. 3. &c. Adfuit Osius Episcopus Cordubensis, ut refertur in historia prædicta.

Concilium Sy-
miense.

Additio Francisci Sylvii.

Istud Syrmiese Concilium esse illegitimum, utpote celebratum ab Episcopis, qui videri quidem volebant Catholici, sed erant Arriani, docent Baron. tom. 3. ad an. 357. Coriolanus, & Leonard. Marius ad cap. 19. Genes.

FIDES STRMIENSIS CONCILII.

CRedimus in unum Deum Patrem, omnipotentem, creatorem & factorem universorum, ex quo omnis paternitas in cælo, & in terra nominatur. Et in unigenitum ejus Filium, Dominum

noſtrum Jeſum Chriſtum, qui ante omnia ſæcula ex Patre natus eſt, Deum ex Deo, lumen ex lumine, per quem facta ſunt omnia in cœlis, & in terra, viſibilia, & inviſibilia, verbum exiſtens, & ſapientia, & lumen verum, & vita. Qui noviffimis diebus propter nos humanatus eſt ex ſancta Virgine, & crucifixus, & mortuus, & ſepultus. Et reſurrexit à mortuis tertia die, & aſcendit in cœlum, & ſedet in dextera Patris. Et venturus eſt in conſummatione ſæculi judicare vivos, & mortuos, & reddere unicuique ſecundum opera ſua, cujus imperium ſine fine exiſtens, in ſæcula permanet infinita. Erit enim ſedens in dextera Patris, non ſolum in hoc ſæculo, ſed etiam in futuro. Et in Spiritum Sanctum Paracletum, id eſt conſolatorem, quem promittens Apoſtoliſ post aſcensionem ad cœlos eſſe mittendum, ut doceret, & commemoraret eis univerſa, tranſmiſit. Per quem etiam ſanctificantur animæ credentium in eo veraciter. Eos autem, qui dicunt, ex non exiſtentibus Filium, aut ex altera eſſentia, & non ex Dei, & quia erat tempus, aut ſæculum, quando non erat, alienos novit ſancta Eccleſia. Ruruſus igitur dicimus:

1 Si quiſ Patrem, & Filium duos Deos dicit, anathema ſit,

2 Et ſi quiſ Deum Chriſtum, ante ſæcula Filium Dei, miniſtrantem Patri ad creationem univerſorum, non confitetur, anathema ſit.

3 Si quiſ ingenum, aut patrem ejuſ ex Maria natum dicere præſumit, anathema ſit.

4 Si quiſ ſecundum præſentiam ante Mariam dixerit Filium eſſe, & non ante ſæcula ex Patre natum, apud Deum eſſe, & per ipſum omnia facta, anathema ſit.

5 Si quiſ ſubſtantiam Dei dilatari, aut contrahi dixerit, anathema ſit.

6 Si quiſ dilatatam ſubſtantiam Dei Filium dixerit facere, aut dilatationem ejuſ ſubſtantię Filium nominaverit, anathema ſit.

7 Si quiſ affectivum, aut prolativum Verbum dixerit Dei Filium, anathema ſit.

8 Si quiſ hominem ſolum dixerit Filium, qui ex Maria eſt, anathema ſit.

9 Si quiſ Deum, & hominem ex Maria dicens, Deum ingenum eundem intelligit, anathema ſit.

10 Si quiſ illud, quod ſcriptum eſt. Ego Deus primus, & ego poſtea, & præter me non eſt Deus, cum ad deſtructionem idolorum, & Deorum non exiſtentium dictum ſit, ad deſtructionem magis unigeniti ante ſæcula Dei, judaice percipit, anathema ſit.

11 Si quiſ audiens, Verbum caro factum eſt, Verbum in carnem mutatum putaverit, aut converſione facta, ſuſcepiffe carnem, anathema ſit.

Matth. 16.

Joann. 14.

Apocal. 21.

Deuter. 22.

& Eſaia 41.

& 4. Joann.

12 Si quis unigenitum Filium Dei crucifixum audiens, corruptionem, aut passionem, aut conversionem, aut mutationem, aut peremptionem sustinuisse dicit, anathema sit.

13 Si quis, quod scriptum est, faciamus hominem, non Patrem ad Filium dicere, sed ipsum ad semetipsum asserit dixisse Deum, anathema sit.

14 Si quis contra Jacob, non Filium, tamquam hominem locutum esse, sed ingenitum Deum, aut Patrem ejus dixerit, anathema sit. *Genes. 1.*
Genes. 31.

15 Si quis, illud quod scriptum est: Pluit Dominus à Domino, non de Patre, & Filio perceperit, sed & ipsum à semetipso pluire dixerit, anathema sit. Pluit enim Dominus Filius à Domino Patre. *Genes. 19.*

16 Si quis audiens Dominum Patrem, aut Filium Dominum, & Dominum Patrem, & Filium, & Dominus à Domino, dicens, duos asseruerit Deos, anathema sit. Non enim coaptamus Filium Patri, sed subditum novimus. Neque enim descendit in corpus sine voluntate Patris, neque pluit à semetipso, sed à Domino, auctoritatem videlicet præbente Patre. Neque sedet à dextris à semetipso, sed audit, dicente Patre: Sede à dextris meis. *Ibidem.*
Psalm. 109.

17 Si quis Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum unam personam dicit, anathema sit.

18 Si quis Spiritum Sanctum Paracletum dicens, ingenitum asserit Deum, anathema sit.

19 Si quis sicuti docuit nos, non alium dicit Paracletum præter Filium, ait enim, & alium Paracletum mittet vobis Pater, quem rogabo ego, anathema sit.

20 Si quis Spiritum dicit Patrem Patris, aut Filii, anathema sit.

21 Si quis consilio Dei, tamquam unam creaturarum, factum asserit Filium Dei, anathema sit.

22 Si quis Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum tres dicit Deos, anathema sit.

23 Si quis, nolente Patre, natum Filium dixerit, anathema sit. Non enim invitus, & vim passus, Pater, necessitate naturali, quasi nolens, genuit filium, sed illico ut voluit, etiam sine tempore, & sine passione ex semetipso genuit eum.

24 Si quis ingenitum, & sine principio dicit Filium, tamquam duos sine principio, & duo ingenita dicens, & duos faciens Deos, anathema sit. Caput enim est, & principium omnium Filius. Caput autem Christi, Deus. Sic enim ad unum omnium principium, quod est sine principio, per Filium piè omnia referuntur. *1. Cor. 11.*

Rursus autem subtiliter inspicientes christianum sensum, dicimus:

25 Si quis Christum Deum, Filium Dei ante sæcula, ministrantem Patri ad omnem creationem non dixerit, sed ex quo ex

Maria natus est, ex eo dicit Filium, & Christum esse vocatum, & initium accepisse, ut Deus esset, anathema sit, sicut Samosatenus.

Decreta Liberii Papæ. Ann. Dom. 354.

*Liberius Pa-
pa.*

Liberius, natione Romanus, temporibus Constantii, filii Constantini Magni, sedit annos 6. menses tres. Deportatur in exilium à Constantio, eò quòd nolisset hæresi Arrianæ consentire, & fuit in exilio annos tres. Sacerdotes congregantes Concilium, ordinaverunt in locum ejus Episcopum Felicem Presbyterum. Et fecit Concilium Felix, & invenit duos Presbyteros consentientes Constantio Arriano, nomine Ursatium, & Valentem, & damnavit eos in Concilio 48. Episcoporum. Post paucos autem dies zelo ducti Ursatius, & Valens rogaverunt Constantium, ut revocaret Liberium de exilio. Qui rediens habitavit in cœmeterio sanctæ Agnetis apud germanam Constantii Augusti. Revocato Liberio, Constantius fecit Concilium cum hæreticis, & ejecit Felicem de Episcopatu, qui erat Catholicus. Qui Felix depositus habitavit in prædiolo suo via Portuensi, ubi & requievit in pace. Et revocavit Liberium. Ab eo die fuit persecutio maxima in clero, ita ut intra Ecclesiam Presbyteri, & clerici plures necarentur, & martyrio coronarentur. Ingressus autem Liberius in urbem Romam, consensit Constantino hæretico. Propter hoc nonnulli putant hunc Episcopum Romanum fuisse hæreticum.

*Maxima per-
secutio in cle-
ro.*

*Rationes pro
Liberio, quod
non fuerit hæ-
reticus.*

Sed hoc leve argumentum est, ut tali nota inuratur Pontifex Christi. Primum, ea historia quod senserit cum Arrianis, à multis revocatur in dubium.

Secundo, in epistola ad Athanasium, & Episcopos Ægypti in Alexandrina synodo congregatos, insectatur Arrianos, & gratulatur, quod Episcopi Ægyptiorum permaneant in fide synodi Nicænæ.

Tertio, extat alia epistola unicè Catholica ad universos Episcopos, in qua cum eruditione, & pietate exhortatur, ut nullus propter persecutiones, suam relinquat Ecclesiam, nec quietem magis eligat, quam pro populo sibi commisso laborare intendat. Hæc non cohærent cum priori opinione.

Additio Francisci Sylvii.

Observandum quod Liberius neque fuerit hæreticus, neque subscripserit hæresi: Sed Eudoxius, alijque sectatores Ætii sparserunt rumorem, quod ipse rejecisset verbum Consubstantialis. Quamvis autem uni formulæ fidei subscripserit non habenti istud verbum, non tamen illud rejecit, uti nec in ea fidei formula rejiciebatur, etiamsi reticeretur. Deinde, Liberius (cum diu constans fuisset) tandem minis flexus fuit, ut subscriberet damnationi Athanasii, non ad causam fidei respiciens, sed ad crimina alia, quæ illi falso ob-
cie-

ciebantur, & quæ Liberius non certò sciebat falsa esse. Et hæ sunt rationes, ob quas à quibusdam dictum, & existimatum fuit, Liberium hæresi subscripsisse. Postea verò ipse aliam fidei formulam scripsit, quæ omnes ab Ecclesiæ communionem arcebat, qui Filium Patri non secundum substantiam, & per omnia æqualem dicerent, ut scribunt Sozom. l. 4. c. 14. & Niceph. l. 9. c. 37.

Sub hoc tempore emersit in Antiochia Syriæ alter hæresiar-ches, cognomento Ætius, id est, sine Deo, vel sine causa. Is enim eadem quæ Arrius, sapiebat, sed ab Arrianis se segregabat. Is nihil solidæ eruditionis habebat, sed venientes ad se disputationibus sophisticis eludebat. Qui nunc Ætiani, nunc Eunomiani vocantur, quoniam Eunomius notarius ejus, eruditus ab illo editionem ejus hæreticam divulgavit. Habes hæc latius trip. hist. lib. 6. cap. 13. & infra.

Hac tempestate fecerunt Concilium hæretici Antiochiæ contra Athanasium, & alios Catholicos. Fuit Concilium prophanum, non Catholicum.

Sub eodem Liberio, Ursatius, & Valens hæretici fecere Concilium in Nicæa civitate Thraciæ. Ubi statuentes sua dogmata, divulgabant illam esse fidem, quæ ab universali Concilio dictata esset, & edita Nicææ, ut similitudine nominis Nicenæ urbis simpliciores hac subreptione deciperentur. Putabant enim in Nicæa Bithyniæ esse dictatam fidem, sed nihil profuit eis tale commentum. Paulò post namque confusi, ac derisi sunt.

Extat epistola Athanasii, & Ægyptiorum Episcoporum ad Liberium de oppressionibus Arrianorum, missa ex Concilio Alexandrino. Valde tunc opprimebantur Episcopi, maximè apud Orientem.

Extant decreta ejusdem Liberii. Primum, in diebus jejuniorum nullæ lites, nullæ contentiones esse debent, sed in Dei laudibus, & opere necessario persistendum. Arguit enim eos, qui contentiones & lites quadragesimæ tempore faciunt, & qui debita à debitoribus exigunt, ut Dominus per Prophetam, Esai. 58. Ecce in diebus jejunii vestri, &c. & debitores vestros repetitis, ecce ad lites & contentiones jejunatis.

Secundum, abstinendum est in his 40. diebus sacratissimis à conjugibus, & castè & piè vivendum, ut sanctificato corde & corpore, isti dies transigantur, donec perveniatur ad diem sanctum Paschæ, quia penè nihil valet jejunium, quod conjugali opere polluitur, & quod orationes, vigiliæ, & eleemosynæ non commendant.

Tertium, si evenerit fames, inæqualitas aeris, pestilentiæ, vel talis qualiscumque tribulatio, statim jejunis, eleemosynis, & obsecrationibus, Domini misericordia deprecetur.

Ætius hæresiar-ches suscitatur.

Concil. prophanum, in Nicæa Thraciæ.

Primum decretum Liberii Papæ.

Secundum.

Tertium.

De-

Decreta Felicis Secundi Papæ. Ann. Dom. 370.

*Felix Pontif.
36.*

Felix Secundus Papa, natione Romanus, sedit annum 1. menses tres. Hic declaravit Constantium, filium Constantini, hæreticum, & secundò rebaptizatum ab Eusebio Nicomediensi. Et pro hac declaratione ab eodem Constantio martyrio coronatur, & capite truncatur. Papa 36. sub Petro.

Extat epistola ejus una ad Athanasium, & alios Episcopos Ægypti, in Alexandrina synodo congregatos, distincta per 21. capitula.

*Concilium
Laodicense.*

CONCILIUM LAODICENUM IN FINE LIBERII

Papæ celebratum: Provinciale, sed confirmatum in sexta synodo generali, quæ in Trullo celebrata est, præsentate Constantino.

Congregatum est dictum Concilium in Laodicea circa annum Domini 364. sub Papæ Liberii finalibus annis. De eodem autem Concilio legitur in decretis, dist. 16. c. Sexta synodus Laodicens. in qua Patres 22. statuerunt canones 59. quorum author maximè Theodosius Episcopus extitit.

Additio Francisci Sylvii.

Non eo tempore celebratum fuisse hoc Concilium, sed ante Synodum Nicænam circa an. 321. benè docet Coriolanus.

Sancta Synodus, quæ apud Laodiceam Phrygiæ Pacatianæ convenit ex diversis provinciis Asiæ, regulas exposuit Ecclesiasticas, sicut infra scriptum est.

Cap. 1. De bigamis.

De eo, quod oportet secundum Ecclesiasticum canonem eos, qui liberè & legitimè, secundis nuptiis juncti sunt, nec occultam permissionem operati sunt, pauco tempore exempto, vacare orationibus & jejuniis, secundum veniam reddi eis communionem.

Additio Francisci Sylvii.

Istum canonem 1. confer cum canon. 3. Concilii Neocæsar.

Cap. 2. De bis, qui peccatorum lapsus incurrunt.

*26. q. 7. His
qui.*

His, qui diversorum peccatorum lapsus incurrunt, & oratione, & confessione, ac poenitentia malorum suorum perfectam conversionem demonstrant, pro qualitate peccati poenitentiae tempus attribuendum est, propter misericordiam & bonitatem Dei. Qui ergo hujusmodi sunt revocandi & ad communionem sunt applicandi.

Cap. 3. De Neophytis.

Non oportet Neophytum promoveri ad ordinem sacerdotalem.

Cap. 4. Non liceat coram catechumenis clericos fieri.

Non licere manus impositionem super ordinandos, præsentibus catechumenis, fieri.

Cap.

Cap. 5. *Ut hi qui in sacrario serviunt, usuras non exigant.*

Non licere foenerare ministris altaris, vel in sacerdotali ordine constitutis, vel usuras, vel lucra, quæ sextupla dicuntur, accipere. d. 64. Non licet.

Cap. 6. *De hæreticis intrantibus in Ecclesias.*

Non concedendum hæreticis ingressum domus Dei, in hæresi permanentibus.

Cap. 7. *De Novatianis, & Quartodecimanis.*

Novatianos, vel etiam Quartodecimanos, quos Græci Tessarescædecates appellat, idest, qui quartadecima luna primi mensis cum Judæis Pascha celebrant, sed & catechumenos eorum fideles non recipi, priusquam condemnent omnem hæresim, in qua detinebantur. Plenissimè autem ante omnia, & nunc qui apud eos fideles dicuntur, symbolum fidei doceantur, atque ita, unctos etiam sancto chrismate, divino sacramento communicare convenit.

Cap. 8. *De Cataphrygis ad Ecclesiam venientibus.*

Eos, qui convertuntur ab hæresi, quæ dicitur Cataphrygarum, qui se in clero constitutos existimant, quamvis magni dicantur, hujusmodi cum omni diligentia catechizari oportet, & baptizari ab Ecclesiæ Catholicæ Episcopis & Presbyteris.

Cap. 9. *De his, qui ad hæreticorum speluncas causa orationis accedunt.*

Non concedendum, in cœmeteria, vel quæ martyria hæreticorum dicuntur, Catholicos orationis gratia & petendæ curationis intrare. Sed & qui ierint, si sunt fideles, incommunicabiles factos ad pœnitentiam usque ad aliquod tempus redigi. Pœnitentes autem eos, & errasse se confitentes, suscipi oportere.

Cap. 10. *De his, qui cum hæreticis nuptiarum copula junguntur.*

Eos, qui ad Ecclesiam pertinent, indifferenter filios proprios hæreticorum nuptiis minimè sociare debere.

Cap. 11. *Non congruere Presbyteras ordinare.*

Mulieres, quæ apud Græcos Presbyteræ appellantur, apud nos viduæ seniores, univiræ, matricuriæ appellantur, in Ecclesia tanquam ordinatas constitui non debere. d. 32. Mulieres quæ.

Cap. 12. *De Episcopalibus ordinationibus.*

Episcopum non oportet præter iudicium Metropolitanorum & finitimorum Episcoporum constitui ad Ecclesiæ principatum. Nec eligantur nisi hi quos multò ante nota, probabilisque vita commendat; et nihilominus, si in sermone fidei, & recta operatione per suam conversationem fuerint probari. d. 61. Episcopum.

Cap.

d. 63. Non
est permit-
tendum.

Vide d. c. 5.
Conc. 3. Car-
thag.

Cap. 13. *Judicio multitudinis ordinationes fieri non debere.*
De eo quod non sit populis concedendum electionem facere eorum, qui altaris ministerio sunt applicandi.

Cap. 14. *Ad alias parochias, Eulogias minimè destinandas.*
Sanctas oblationes, ad vicem Eulogiarum, per festivitatem Paschalem ad alias parochias mitti, minimè oportere.

Cap. 15. *De Psalmistis.*
Non licere, præter canonicos psaltes, idest, qui regulariter cantores existunt, quique pulpitem ascendunt, & de codice legunt, alium quemlibet in Ecclesia psallere.

Cap. 16. *Ut sanctum Evangelium Sabbatis legatur.*
Sabbatis Evangelia cum aliis scripturis legenda esse censemus.

Cap. 17. *Psalmos sparsim non licere confundi.*
In processionibus non connectere, idest, ex diversis versibus & sensibus libri unum canticum minimè conjungere, sed singulorum Psalmorum ordinabiliter debere fieri lectionem.

Cap. 18. *De orationibus quotidianis.*
De eo, quod semper supplicationes orationum, & ad horam nonam, & vesperam oportet celebrari.

Cap. 19. *De ordine orationum catechumenorum, atque fidelium.*
Quoniam catechumeno orationem separatim, & prius prostratis eis, Episcopum oportet celebrare. Quibus egressis, orent etiam hi, qui in poenitentia sunt constituti. Et post manus impositionem, his quoque ascendentibus, tunc fideles orare debebunt. Quorum tres orationes fiant, una quidem, idest, prima, per silentium, secunda verò & tertia per vocis pronunciationem, & tunc demum osculum pacis dari debere. Et, postea quam Presbyteri Episcopo pacem dederint, tunc etiam laicos dare, & tunc oblatio offeratur. Solis autem ministris altaris liceat ingredi ad altare, & ibidem communicare.

Additio Francisci Sylvii.

Vitiosè admodum recitatur iste canon 19. in sui principio. Vera lectio est: Quod oporteat seorsim primum post allocutiones Episcoporum, orationes super catechumenos celebrari. Quibus egressis, &c. Ex tomis Concil. & Coriolano.

d. 99. Non
oportet.

Cap. 20. *De disciplina atque modestia clericorum.*
Quoniam non oportet Diaconum sedere ante Presbyterum, sed ex jussione Præsbyteri sedeat. Similiter autem honorificetur & Diaconus à ministris inferioribus, & omnibus clericis.

d. 23. Non
oportet.

Cap. 21. *De ministerio Subdiaconorum.*
Quoniam non oportet Subdiaconos licentiam habere in secretarium, sive sacrarium (quod Græci Diaconicon appellant) ingredi & contingere vasa dominica.

d. 23. Minis-
trum.

Cap. 22. *De ministris, ut orario non utantur.*
Ministrum non oportet orario uti, nec ostia derelinquere.

Ad-

Additio Francisci Sylvii.

Per orarium hic stolam intellige.

Cap. 23. *Non debere lectores cum graviis suum officium agere.*

Quoniam non oportet lectores aut psalmistas orariis uti, & sic legere aut psallere.

Cap. 24. *Quod nullus Ecclesiasticorum in tabernis comedere debeat.*

Quoniam non oportet Clericos servientes, à Presbyteris usque ad Diaconos, & deinceps ordinis Ecclesiastici omnes usque ad ministros, aut lectores, aut psalmistas, aut exorcistas, aut ostiarios, aut etiam eos, qui in proposito continentiae sunt, tabernas intrare.

d. 44. Non oportet.

Cap. 25. *Quod non liceat ministris panem dare, aut calicem benedicere.*

Non oportet Diaconum panem dare, nec calicem benedicere.

d. 93. Non oportet.

Cap. 26. *De exorcistis.*

Non oportet exorcizare eos, qui necdum ab Episcopis sunt provecti, neque in Ecclesiis, neque intra domos.

d. 69. Non oportet.

Cap. 27. *Non debere Clericos vel laicos ad Agapem vocatos, partes tollere.*

Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos aut laicos ad Agapem vocatos, partes tollere propter injuriam, quæ ex hac occasione Ecclesiastico ordini possit deputari.

d. 42. Non oportet.

Cap. 28. *In Ecclesiis prandia fieri non debere.*

Non oportet in Basilicis, seu Ecclesiis Agapem facere, & inquit manducare, vel accubitus sternere.

d. 24. Non oportet in Basilicis.

Cap. 29. *Non debere Christianos sabbatizare.*

Non oportet Christianos judaizare, & in sabbato vacare, sed operari eos in eadem die, dominicam præponendo eidem diei. Si hoc eis placet, vacent tanquam Christiani. Quod si inventi fuerint judaizare, anathema sint.

Cap. 30. *De viris cum mulieribus lavacra celebrantibus.*

Quoniam non oportet ministros altaris, vel etiam Clericos quoslibet, aut continentes, se aut omnem omnino Christianum cum mulieribus lavacra habere communia. Est enim apud Gentiles prima reprehensio.

Cap. 31. *De cavendis hæreticorum connubiis.*

Quoniam non oportet cum hæreticis commiscere connubia, & vel filios & filias dare, sed potius accipere, si tamen profiteantur Christianos se futuros esse, & Catholicos.

d. 81. Non oportet.

Cap. 32. *Ab hæreticis eulogias accipere non debere.*

Non oportet hæreticorum benedictiones accipere, quoniam maledictiones magis sunt, quam benedictiones.

Cap. 33. De schismaticis.

Non oportet cum hæreticis aut schismaticis orare.

Cap. 34. De martyribus hæreticorum.

Non oportet omnino Christianum, derelictis martyribus Christi, abire ad falsos martyres. Hi enim alieni à Deo sunt, Quicumque autem abire voluerint, anathema sint.

Cap. 35. De his, qui Angelos colunt.

Non oportet Christianos, derelicta Ecclesia, abire, & ad angelos idololatriæ abominandæ congregationes facere, quæ omnia interdicta sunt. Quicumque autem inventus fuerit occultæ huius idololatriæ vacans, anathema sit, quoniam derelinquens Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei, accessit ad idola.

Additio Francisci Sylvii.

Pro angulos, quod ante legebatur, ex Bar. & aliis, restituimus *Angelos*.

Loquuntur hic Patres non de sanctorum Angelorum cultu & invocatione, quam 2. 2. q. 83. art. 4. ex Gen. 48. & Suppl. q. 72. art. 2. ex Job. 5. probavimus; sed de falsorum Angelorum sicut can. præced. de falsorum martyrum invocatione: sive de invocatione eorum, quos magi prætenso nomine Angelorum, invocabant ad suas superstitiones. Unde canon sequens expresse agit contra magos. Vide Baron. tom. 1. ad an. 60. Si in can. legeremus angulos, ut quidam, non esset ex isto loco ulla difficultas, sed vera lectio habet Angelos.

Cap. 36. De his, qui incantationibus utuntur.

26. q. 5. Non oportet.

Quoniam non oportet ministros altaris, aut clericos magos, & incantatores esse, aut facere, quæ dicuntur phylacteria, quæ sunt magna obligamenta animarum. Hos autem, qui talibus rebus utuntur, projici ab Ecclesia jussimus.

Cap. 37. De his, qui ab hæreticis dona feriatica suscipiunt.

Quoniam non oportet à Judæis, vel hæreticis feriatica, quæ mittuntur, accipere, nec cum eis dies agere feriatos.

Cap. 38. De Christianis, qui Judæorum azyma comedunt.

Non oportet à Judæis azyma accipere, aut communicare impietatibus eorum.

Cap. 39. Non licere cum paganis festa celebrare.

Non oportet cum Paganis festa celebrare, & impietatis eorum habere societatem.

Cap. 40. Episcopus ad synodum vocatus, non debere contemnere.

d. 18. Non oportet.

Non oportet vocatus Episcopus ad synodum contemnere, sed abire debere, & aut docere, aut doceri, quæ sunt ad Ecclesiæ cæterorumque correctionem utilia. Quod si contempserit, seipsum videtur accusasse; nisi fortè pro infirmitate ire non possit.

Cap.

Cap. 41. Non debere Clericum sine epistolis peregrinari.

Non oportet ministrum altaris, vel etiam laicum sine canonicis litteris, idest, formata alicubi proficisci. de consecr. d. 5. Non oportet.

Cap. 42. Nullum clericum debere sine Episcopi sui jussione peregrinari.

Non oportet ministrum altaris vel quemlibet clericum præter jussionem Episcopi ad peregrinandum proficisci.

Cap. 43. Ut Subdiaconi ad ostia perseverent.

Non oportet ministros, idest, ostiarios, vel brevi tempore ab ostiis deesse, & orationi vacare.

Cap. 44. Ut ad sacrarium mulieres non introeant.

Non oportet mulieres ingredi ad altare.

Cap. 45. De his qui circa mediam septimanam ad baptismum veniunt.

Non oportet post duas hebdomadas quadragesimæ quemquam ad baptismum suscipi. de consecr. d. 4. Baptizandos.

Cap. 46. De redditione fidei baptizandorum.

Baptizandos oportet fidei symbolam discere, & quinta feria ultimæ septimanæ vel Episcopo, vel Presbytero reddere.

Cap. 47. De his, qui in ægitudine baptizantur.

Qui in ægitudine constituti, baptismum perceperunt, facti sani, fidei symbolum doceantur, ut noverint qua donatione digni sunt habiti.

Cap. 48. Ut post baptismum Chrisma detur.

Oportet baptizatos post baptismum sacratissimum chrisma percipere, & cœlestis regni participes fieri.

Cap. 49. Oblationes offerri in quadragesima non oportere.

Non oportet in quadragesima panem offerri, nisi sabbato & dominica tantum.

Cap. 50. Non licere quinta feria septimanæ majoris jejunium solvi.

Non oportet in quadragesima quinta feria ultimæ hebdomadæ jejunium dissolvi, & totam quadragesimam inhonorari, sed per totos hos dies jejunare, & escis abstinentiæ convenientibus, idest, aridioribus uti. de consecr. d. 3. Non oportet.

Cap. 51. Non debere in diebus jejuniorum commemorationes martyrum fieri.

Non oportet in quadragesima martyrum natalitia celebrari, sed eorum in sabbato & dominica tantum memoriam fieri. 33. q. 4. Non licet.

Cap. 52. Non licere nuptias fieri in quadragesima.

Non oportet in quadragesima, aut nuptias, vel quælibet natalitia celebrare. 33. q. 4. Non oportet.

Cap. 53. Ut in Christianorum non saltetur nuptiis.

Non oportet Christianos ad nuptias euntes, vel balare vel saltare, sed castè cœnare vel prandere, sicut competit Christianis.

de consecr. d.
5. Non oportet.

Cap. 54. *Non licere clericis, ludicris spectaculis interesse.*
Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus, quæ aut in nuptiis, aut in scenis exhibentur, interesse, sed antequam Thymelici ingrediantur, surgere eos de convivio, & abire debere.

d. 44. Non oportet.

Cap. 55. *Non congruere Christianis comessationibus interesse.*
Non oportet ministros altaris vel quoslibet clericos, vel etiam laicos Christianos ex symbolis (quæ vulgus commissalia appellat) convivia celebrare.

d. 59. Non oportet.

Cap. 56. *Non licere Presbyteris, ante ingressum Episcopi introire ad altare.*

Non oportet Presbyteros ante ingressum Episcopi ingredi Ecclesiam & sedere in tribunalibus, sed cum Episcopo ingredi, nisi fortè aut ægrotet Episcopus, aut in peregrinationis commodo eum abesse constiterit.

d. 80. Non debere.

Cap. 57. *Qui in agris vel possessionibus debeant ordinari.*
Non debere in villis & vicis Episcopos ordinari, sed visitatores, idest, qui circumeant constitui. His autem, qui ante hoc ordinati sunt, nihil agere censemus, sine conscientia Episcopi civitatis. Similiter etiam Presbyteri nihil sine præcepto & consilio Episcopi agant.

Cap. 58. *Oblationes offerri in domibus non oportere.*

Non oportet in domibus oblationes ab Episcopis, sive Presbyteris fieri.

Cap. 59. *Quæ psallere, vel legere in Ecclesia conveniat.*

Non oportet ab idiotis Psalmos compositos & vulgares in Ecclesiis dici, neque libros, qui sunt extra canonem legere, nisi solos canonicos novi & veteris testamenti. Quæ autem oporteat legi, & in auctoritatem recipi, hæc sunt.

Libri canonici in Ecclesia Dei.

Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Jesu Nave, Judicum, Ruth, Regnorum libri 4. Paralipomenon, libri 2. Esdræ, Liber Psalmorum numero 150. Proverbia Salomonis, Ecclesiastes, Cantica canticorum, Job, Esther, 12. Prophetarum libri, idest, Oseæ, & Amos, Joel, Abdias, Jonas, Michæas, Naum, Abacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias, Esaias, Hieremias, Ezechiel, Daniel. Novi Testamenti, idest, Evangelium secundum Matthæum, secundum Marcum, secundum Lucam, secundum Joannem, Actus Apostolorum, Canonice epistolæ 7. Jacobi una, Petri 2. Joannis 3. Judæ una, Epistolæ Pauli Apostoli, numero 14. ad Romanos, ad Corinthios 2. ad Galatas, ad Ephesios, ad Philipenses una, ad Colossenses una, ad The-

Thessalonicenses duæ, ad Timotheum duæ, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos.

Additio Francisci Sylvii.

Ne miretur quispiam hanc librorum scripturæ sacræ canonem non per omnia convenire cum Tridentino & aliis; observandum, quod Laodicenum hoc Concil. celebratum fuerit ante Nicænum, quando necdum constabat de omnibus sacris libris. Non enim ausi fuissent Patres in Concilio Provinciali omittere librum Judith, quem generale Concil. Nicænum recipit si Nicænum fuisset antèterius illo. Conferatur can. 47. Concil. 3. Carthag. & cap. 7. epistolæ 3. Innocentii I.

Decreta Damasi I. Papæ. Ann. Dom. 371.

Damasus, natione Hispanus, sedit annos 18. menses 3. dies 11. temporibus Juliani. Hic constituit ut Psalmi die, noctuque canerentur per omnes Ecclesias. Hoc præcepit Episcopis, Presbyteris, & monasteriis. Habes de eo, hist. Eccl. lib. 11. cap. 10. & de seditione facta contra illum per Ursinum ejusdem Ecclesiæ diaconum, qui voluit fieri Episcopus, collecta turbulentorum & seditiosorum hominum manu. Ex quo facta tanta bella coorta sunt, alterutrum descendentes populis, ut replerentur humano sanguine orationum loca, sed post ejectus est Ursinus ab urbe.

Damasus vitas Pontificum, qui ante se fuere, conscripsit. Primus etiam Hieronymi scriptis auctoritatem dedit, cum prius LXX. interpretum scripta tantummodo in pretio essent.

Extat epistola Damasi ad Paulinum Antiochenum Episcopum: per quam instruit illum in duobus. Primum, quod integrum hominem suscepit Christus sine peccato. Secundum, quod unus sit Christus, ante sæcula ex Patre natus, & in tempore ex virgine editus.

Extat ejusdem professio quædam fidei Catholicæ ad eundem Paulinum sub hac forma.

Anathematizamus omnes, qui non tota libertate proclamant, Spiritum Sanctum cum Patre & Filio unius potestatis esse, atque substantiæ. Anathematizamus quoque eos, qui Sabellii sequuntur errorem: eundem dicentes Patrem esse, quem & Filium. Anathematizamus Arrium, atque Eunomium, qui pari impietate (licet sermone dissimili) Filium & Spiritum Sanctum asserunt esse creaturas. Anathematizamus Macedonianos, qui de Arrii stirpe venientes, non perfidiam mutaverunt, sed nomen. Anathematizamus Photinum, qui Hebionis hæresim instaurat, qui Dominum Jesum Christum tantum ex Maria virgine confitetur. Anathematizamus eos, qui duos filios asserunt, unum ante sæcula, & alterum post assumptionem carnis ex virgine. Anathematizamus eos, qui pro hominis anima rationali & intelligibili dicunt, Dei verbum in hu-

*Damasus
Pontif. 37.
Hic eorum
instituit.*

*Professio fidei.
Error Sabellii.
Error Arrii.
Error Macedoniorum.
Error Photini.*

mana carne versatum, cum ipse Filius sit verbum Dei, & non pro anima rationali & intelligibili in suo corpore fuerit, sed nostram, idest, rationalem, & intelligibilem sine peccato animam susceperit, atque salvaverit. Anathematizamus eos, qui verbum Dei Filium extensione, aut collectione, & à Patre separatum in substantivum, & finem habiturum esse contendunt.

Extat epistola ejusdem ad Stephanum Archiepiscopum & ad tria Concilia Africæ, quod Episcoporum judicia, & majores causæ non nisi autoritate sedis Apostolicæ sunt terminandæ.

Extat epistola 4. Damasi, qua interrogatus de Chorepiscopis, an aliquid essent in Ecclesia, vel nihil, & quam haberent in Ecclesia auctoritatem: respondit eos nihil esse in Ecclesia, nec aliquam habere auctoritatem, sed eorum institutionem improbam, & nimis pravam, atque sacris canonibus contrariam, atque ad totius Ecclesiæ perturbationem. Idem definivit, vanum esse & inane, quicquid in prædicto sacerdotii summi egerunt ministerio, hisceque de causis prohibitos esse, & à sacra sede, & à totius orbis Episcopis.

Fuerunt in Ecclesia primitiva quidam vocati Chorepiscopi, visi tunc necessarii propter studium, quod erga pauperes exigebant qui cum ex consecratione sua nihil essent quam Presbyteri, tentarunt exercere ministeria Episcopalia, consecrare Subdiaconos, & Diaconos, & virgines, erigere altaria, ungere, & sacrare, & Ecclesias dedicare, quæ sunt propria ministeria Episcoporum. Hos damnavit Ecclesia, & rejecit ab eo gradu, ad quem ambitione sua ascenderant: tantum concessit eis, ut inter Sacerdotes locum haberent, & ministerio Presbyterorum essent contenti. Quoniam Ecclesia non novit inter discipulos Domini, nisi duos ordines, scilicet duodecim Apostolorum, & 70. discipulorum: Unde iste tertius processerit, funditus ignoramus. De his dist. 78. Chorepiscopi tam ab hac, &c.

In eadem epistola contra Episcopos, qui propter suam quietem Chorepiscopis plebes suas committere non formidabant: quos in hunc modum damnat. Primum, quod curam sive à Deo commissam negligant, cum Dominus dicat: Bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis: mercenarius autem videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit, &c. Secundo illi Episcopi, qui talia præsumunt, videntur (ait) mihi esse meretricibus similes, quæ statim ut pariunt infantes suos aliis nutricibus tradunt educandos, ut suam cicius libidinem explere valeant. Sic & isti, infantes suos, idest, populos sibi commissos, aliis educandos tradunt, ut suas libidines expleant, idest, pro suo libitu sæcularibus curis inhiant, & quod unicuique visum fuerit, liberius agant. Pro talibus enim animæ negliguntur, oves pereunt, morbi crescunt, hæreses & schismata prodeunt, Ecclesiæ destruuntur, sacerdotes

*In Concilio
Neocæsariensi
c. 13. & in
Concilio An-
tiocheno. c.
10.*

*De Chorepis-
copis.*

*De residentia
Episcoporum*

Joann. 10.

*Nota desi-
diam Episco-
porum.*

vitiantur, & reliqua mala proveniunt. Non taliter Dominus docuit, nec Apostoli instituerunt, sed ipsi, qui curam suscipiunt, ipsi peragant, & ipsi proprios manipulos Domino representent. Nam ipse ovem perditam diligenter quæsit, ipse invenit, ipse propriis humeris reportavit, nosque idipsum facere perdocuit. Si ipse pro ovibus tantam curam habuit, quid nos miseri dicturi sumus, qui etiam pro ovibus nobis commissis curam impendere negligimus, & aliis eas educandas tradimus? Corrigantur hæc (fratres) necesse est, quia qui plus laborat, majorem mercedem accipiet.

Luc. 15.

Tertiò audiant, quid beatus Jacob, qui pro uxoribus diu servierat, dixerit socero suo: Viginti annis fui tecum, oves tuæ & capræ steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi, nec captum à bestia ostendi tibi: ego damnum omne reddebam, & quicquid furto perierat, à me exigebas: die, noctuque æstu urgebat & gelu, fugiebat somnus ab oculis meis. Si ergo sic laborat & vigilat, qui pascit oves Laban, quanto labori, quantisque vigiliis debet intendere, qui pascit oves Dei? Sed in his omnibus ipse nos instruat, qui pro suis ovibus dedit animam, &c.

Gen. 31.

Idem Damasus in epistola quinta notat, quod in Concilio Romano per Episcopos 90. ex Italia & Gallia congregatos celebrato, professi sunt eandem fidem, quam tradiderant Patres in Concilio Nicæno & damnarunt, quod in Concilio quodam Ariminiensi tradiderant Episcopi quidam hæretici, ibi congregati.

Joann. 10.

CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM CENTUM quinquaginta Patrum, contra Macedonium Episcopum Constantinopolitanum, qui negabat Spiritum Sanctum Deum esse. Celebratum temporibus Trätiani, & Theodosii principum, Damasi Papæ, & Cyrilli Hierosolymitani. Est unum ex quatuor principalibus Conciliis, & quidem proximum post Nicænum, Statuerunt aliquos canones. Editum est & symbolum fidei, in nullo diversum ab eo, quod nunc publicè canitur in Ecclesia: nisi quod tantum dixerint, Spiritum Sanctum ex Patre procedentem, suppressa persona Filii. Subscripserunt 150. Episcopi, qui in eodem Concilio convenerunt.

Concil. Constantinopolitanum.

Cap. 1. Ut ea, quæ apud Nicæam constituta sunt, immota permaneant.

Custodiendam esse fidem 318. Patrum, qui apud Nicæam Bithyniæ convenerunt, ad anathematizandam omnem hæresim, specialiter Eunomianorum & Arrianorum, & Macedonianorum, & Photinianorum, & Apollinianorum.

Canones Concilii Constantinopolitani.

Cap. 2. Ut Episcopi suam diœcesim gubernent, nec ad alias accedant.

Episcopi, qui extra diœcesim sunt, ad Ecclesias, quæ extra terminos earum sunt, non accedant, neque confundant & permisceant Ecclesias secundum regulas constitutas. Alexandria quidem Epis-

Episcopi solius Orientis curam gerant, servatis honoribus primatus Ecclesiæ Antiochenæ, qui in regulis Nicænæ synodi continentur. Sed & Asianæ diœcesis Episcopi ea, quæ sunt in Asia, & quæ in Asianam tantummodo diœcesim pertinent gubernent. Ponticæ autem Episcopi, Ponticæ tantum diœcesim habeant curam. Thraciæ verò, ipsius tantummodo Thraciæ.

CAN. 3. *Non invitatos Episcopos, ultra diœcesim propriam accedere non debere.*

9. q. 1. *Non invitati Episcopi. Nicænæ synodi c. 5.*

Non invitati Episcopi, ultra diœcesim accedere non debent, super ordinandis aliquibus, vel quibuscumque disponendis Ecclesiasticis causis, servata regula, quæ superscripta est, de unaquaque diœcesi. Manifestum namque est, quod per singulas quasque provincias provincialis synodus administrare & gubernare omnia debeat secundum ea, quæ sunt in Nicæa definita.

CAN. 4. *De Ecclesiis apud Barbaros positis.*

Ecclesias autem Dei, quæ sunt in barbaricis gentibus constitutæ, regere atque administrare oportet, secundum consuetudinem, quam à patribus obtinuisse dignoscitur.

CAN. 5. *De honore Constantinopolitani Episcopi.*

d. 22. *Constantinopolitana civitatis.*

Constantinopolitanæ civitatis Episcopum habere oportet primatus honorem post Romanum Episcopum, propter quod sit nova Roma.

Additio Francisci Sylvii.

Baronius tom. 4. ad an. 381. istum canon 5. ostendit non fuisse ab Ecclesia Rom. receptum; additque imposturæ nomine esse suspectum. Confer Bellarm. tom. 2. lib. 2. de Conciliis cap. 8. & Coriolanum in sua summa.

CAN. VI. *De Maximo Cynico Philosopho.*

De Maximo Cynico, & ejus inordinata constitutione, quæ Constantinopoli facta est, placuit neque maximum Episcopum esse, nec eos, qui ab ipso in quolibet gradu clerici sunt ordinati, cum omnia, quæ ab eodem præpetrata sunt, in irritum deducta esse videantur.

CAN. VII. *De fide symboli apud Constantinop. constituti.*

Symbolum Constantinopolitanum.

Credimus in unum Deum Patrem Omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omnium, & invisibilium conditorem. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum vero, ex Deo vero, natum, non factum, Homousion Patri, hoc est, ejusdem cum Patre substantiæ, per quem omnia facta sunt, quæ in cœlo, & quæ in terra. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem, descendit de cœlis, & incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine. Homo factus, passus est sub

Pon-

Pontio Pilato, ac sepultus, & tertia die resurrexit. Ascendit in cœlos, sedet ad dexteram Patris, inde venturus est cum gloria iudicare vivos, & mortuos, cujus regni non erit finis. Credimus in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, ex Patre procedentem, cum Patre, & Filio adorandum, & conglorificandum, qui locutus est per Prophetas. Et unam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum. Expectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

Hæc in synodo Constantinop. generali.

CONCILIUM VALENTINUM PROVINCIALE *Concilium
Valentinum.*
*sub Damaso I. Papa celebratum. Convenerunt 30. Episcopi. Era
413. sub Gratiano, & Valentiniano Imperatoribus. Ediderunt
canones 4. ex quibus substituimus primum, & subjecimus tres
sequentes, quorum tenor est.*

CAN. II. De puellis, quæ se Deo voverunt.

DE puellis verò, quæ se Deo voverunt, & præclari nominis decore floruerunt, si ad terrenas nuptias spontè transierint, id custodiendum esse decrevimus, ut pœnitentia his non statim detur, & cum data fuerit, nisi plenè satisfecerint Deo, in quantum ratio poposcerit, eisdem communio differatur.

CAN. III. De his, qui post sanctum lavacrum sacrificiis dæmonum se polluerunt.

Circa eorum verò personas, qui se post unum, & sanctum lavacrum, vel prophanis sacrificiis dæmonum, vel incoesta lavalione polluerunt, eam censuræ formam duximus esse servandam, ut his juxta synodum Nicænam, satisfactionis quidem aditus non negetur, ne infelicibus lachrymis, vel solatii janua desperatione claudatur, acturi verò pœnitentiam usque in diem mortis, non sine spe tamen remissionis, quam ab eo plenè sperare debebunt; qui ejus largitatem, & solus obtinet, & tam dives misericordia est, ut nemo desperet. Deus enim mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum.

*Nicæne syno.
di c. 11.*

CAN. IV. Ut sacerdos deponatur, si de se crimen confitetur.

Nec illud, fratres, scribere alienum ab Ecclesiæ utilitate censuimus, ut sciretis, quicumque sub ordinatione, vel Diaconatus, vel Presbyterii, vel Episcopatus mortali crimine dixerint se esse pollutos, à supradictis ordinationibus submovendos, reos scilicet, vel veri confessione, vel mendatio falsitatis. Neque enim absolvi potest is, qui in seipsum dixerit, quod dictum in alios puni-

retur, cum omnis, qui sibi fuerit mortis causa, major homicida est. Divina pietas vos in æternum custodiat, dilectissimi fratres.

Explicit Concilium Valentinum Galliæ.

Decreta Siritii Papæ. Ann. Dom. 389.

Siritius Pont.
38.

Siritius, natione Romanus, sedit annos 15. menses 11. dies 25. fuit temporibus Valentiniani, & Valentis Augustorum. Hujus temporibus fuit Hilarius Pictavorum Episcopus, qui contra Arrianos duodecim libros scripsit. Isidorus tunc in pretio erat.

Extat epistola Siritii Papæ prima, ad Himerium Terracoensem Episcopum, quæ sic incipit: Siritius Himerio Terracoenensi Episcopo salutem, &c. Estque distributa in 15. capita, quorum argumenta placuit hoc loco referre.

Tituli capitulorum primæ epistolæ Siritii Papæ.

- 1 De Arrianis non rebaptizandis.
- 2 Ut præterquam in Pascha, & Pentecoste, baptismus non celebretur.
- 3 De Apostatis ab Ecclesia separandis.
- 4 Quod non liceat alterius sponsam in matrimonii jura sortiri.
- 5 De his, qui acceptam pœnitentiam minimè servaverunt.
- 6 De monachis, & virginibus propositum non servantibus.
- 7 De clericis, vel ministris incontinentibus.
- 8 Quales debeant ad clericatus officium pervenire.
- 9 De clericorum conversatione.
- 10 De his, qui grandævi ad sacram militiam convertuntur.
- 11 De clericis, qui ad secundas nuptias transeunt, ut deponantur.
- 12 Quæ fœminæ cum clericis debeant habitare.
- 13 De monachorum promotione ad clerum.
- 14 Quod pœnitens non fiat clericus.
- 15 De pœnitentibus, vel bigamis, vel viduarum maritis, ut non permittantur ad ordinem clericatus admitti.

2. Epistola.

Item ejusdem secunda, ad Ecclesiam Mediolanensem, qua damnat Jovinianum hæreticum, & præcipit illum, & socios ejus ab Ecclesiæ unitate removendos. Contra hunc scripsit D. Hieronymus.

Tertia.

Extat epistola ejusdem tertia ad universos orthodoxos, in qua tria servanda docet, & mandat.

Primum, ut nullus indignus efficiatur Episcopus.

Secundum, ut ignotis sacerdotium non detur.

Tertium, ut Neophyti, vel laici sacerdotes non fiant.

CONCILIUM TELENSE PROVINCIALE, *Concilium Te-
sub Siritio Papa, contra Jovinianum, & socios ejus. Lectæ, & lense.
recensitæ sunt litteræ Siritii Papa, & Concilium rescriptit ad
Siritium Papam. Hæc tantum acta sunt in hac synodo.*

E Pistolam Siritii quartam, & rescriptum Episcoporum ad eundem (veluti lectione dignum) hic subjecimus, etiam si compendii legem transiisse videamur.

Epistola Siritii Papæ quarta.

Dilectissimis Fratribus, & Coepiscopis per Aphricam, Siritius. Cum in unum plurimi fratres convenissemus, ad Sancti Apostoli Petri reliquias, per quem, & Apostolatus, & Episcopatum in Christo coepit exordium, placueritque propter emergentes plurimas causas, quæ in aliquantis non erant causæ, sed crimina, ut de cætero sollicitudo esset unicuique sacerdoti in Ecclesia sua curam hujusmodi habere (sicuti Apostolus prædicat Paulus) talem Deo Ecclesiam exhibendam, non habentem maculam, aut rugam, ne per alicujus morbide oviv afflatum, conscientia nostra contaminata videretur, hac de re meliore consilio id sedit, propter eos maxime, qui in præsentî, valetudine corporis aut fessæ ætatis causa adesse minime potuerunt, quo perpetuo istiusmodi forma servetur, litteras tales dare placuit, non quod nova præcepta aliqua imperentur, sed ea, quæ per ignaviam, desidiamque aliquorum neglecta sunt, observari cupiamus, quæ tamen Apostolica, & Patrum constitutione sunt constituta. Scriptum est: State, & tenete traditiones nostras sive per verbum, sive per epistolam. Illud certè vestram debet mentem, dilectissimi Fratres, vehementius excitare, ut ab omni labe sæculi istius immunes ante Dei conspectum, securique veniamus. Non enim erimus immunes, qui præsumus plebibus, cum scriptum sit: cui multum creditum fuerit, plus ab eodem requiretur. Ergo, quoniam non pro nobis tantum, sed pro populo credito cogimur præstare rationem, populum in disciplina deifica, & humili erudire debemus. Extiterunt enim nonnulli, qui statuta majorum contemnentes, castitatem Ecclesiæ præsumptione sua violarunt, voluptatem populi sequentes, Dei judicium non timentes. Ergo ne pari more silentio connivere, atque adhibere consensum talibus videamur, unde gehennæ poenas possimus incurrere, dicente Domino: Furem videbas, & currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas. Hæc sunt, quæ deinceps intuitu divini judicii omnes Catholicos Episcopos expedit custodire.

Primum, ut extra conscientiam sedis Apostolicæ, hoc est, primatis, nemo audeat ordinare. Integrum enim judicium est, quod plurimorum sententia confirmatur.

*Epistola Si-
ritii Papæ 4.*

Ephes. 5.

2. Thess. 2.

Luc. 12.

Psal. 49.

Nicæne synodi cap. 4.

Ne unus Episcopus Episcopum ordinare præsumat propter arrogantiam, ne furtivum beneficium præstitum videatur. Hoc enim in synodo Nicæna constat esse definitum.

Item, si quis post remissionem peccatorum cingulum militiæ sæcularis habuerit, ad clerum admitti non debet.

Additio Francisci Sylvii.

Pro isto can. 3. Vide additionem ad 11. can. Concilii Nicæni.

4 Ut mulierem, idest, viduam, clericus non ducat uxorem.

5 Ut is, qui laicus viduam duxerit, non admittatur ad clerum.

6 Ut de aliena Ecclesia ordinare clericum nullus usurpet.

7 Ut abjectum clericum alia Ecclesia non admittat.

8 Ut venientes à Novatianis, vel Montensibus per manus impositionem suscipiantur, præter eos, quos rebaptizant.

Additio Francisci Sylvii.

Istos Montenses fuisse Donatistas, qui quod in montibus agere, & convenire solerent, dicti fuerunt Montenses, scribit Coriolanus.

Præterea. Quod dignum, & pudicum, & honestum est, suademus, ut sacerdotes, & levitæ cum uxoribus suis non coeant, quia in ministerio divino quotidianis necessitatibus occupantur. Ad Corinthios namque sic Paulus scribit, dicens: Abstinetes vos, ut vacetis orationi. Si ergo laicis abstinence imperatur, ut possint deprecantes audiri, quanto magis sacerdos utique omni momento paratus esse debet, munditiæ puritate securus, ne aut sacrificium offerat, aut baptizare cogatur? Qui si contaminatus est carnali concupiscentia, quid faciet? Excusabitur? Quo pudore, qua mente usurpabitur? Qua conscientia, quo merito hic exaudiri se creditur? cum dictum sit: Omnia munda mundis, coinquinatis autem, & infidelibus nihil mundum. Qua de re, hortor, moneo, rogo, tollatur hoc opprobrium, quod potest jure etiam gentilitas accusare. Fortè creditur, quia scriptum est: Unius uxoris virum. Non permanenti in concupiscentia generandi dixit, sed propter continentiam futuram. Neque enim integros non admisit, qui ait: Vellem autem omnes homines sic esse sicuti & ego. Et apertius declarat, dicens: Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Vos autem jam non estis in carne, sed in spiritu.

Hæc itaque (Fratres) si plena vigilantia fuerint ab omnibus observata, cessabit ambitio, dissensio conquiescet, hæreses, & schismata non emergent, locum non accipiet diabolus sæviendi, manebit unanimitas, iniquitas superata calcabitur, charitas spirituali fervore flagrabit, pax prædicata labiis, cum voluntate concordabit. Pax utique Dei nostri Salvatoris, quam, proximus passioni servandam esse præcepit, & hæreditario eam nobis jure dereliquit,

di-

1. Cor. 7.

Ad Tit. 1.

1. Tim. 3.

1. Cor. 7.
Rom. 7.

dicens: Pacem do vobis, pacem relinquo vobis. Et dictum Apostoli, ut unanimes, unum sentientes permaneamus in Christo, nihil per contentionem nobis, neque per inanem gloriam vindicantes, nec hominibus, sed Deo nostro Salvatore placentes. His præceptis omnibus si fideliter voluerimus obedire, custodiet Dominus corpora nostra, & animas nostras in die, qua redditurus est unicuique juxta opera sua. Si quis sanè inflatus mente carnis suæ, ab hac canonis ratione voluerit evagari, sciat se, & à nostra communione seclusum, & gehennæ pœnas habiturum. Præterea, misericordia cum judicio esse debet, talibus oportet labentibus manum porrigere, qui sic currentem non pertrahant in ruinam. Data Romæ, in Concilio Episcoporum octoginta, sub die octavo Idus Januarii, post consulatum Arcadii Augusti, & Bautonis, viris clarissimis consulibus.

Joann. 4.
Philipp. 2.

Rom. 2.

Rescriptum Episcoporum ad Siritium Papam.

Additio Francisci Sylvii.

Hæc sequens epist. est apud S. Ambr. epist. 81.

Dilectissimo Domino Fratri Siritio, Ambrosius, Sabinus, Basilianus, & cæteri. Recognovimus litteris Sanctitatis tuæ boni pastoris excubias, qui diligenter commissam tibi januam serves, & pia solitudine Christi ovile custodias, dignus, quem oves Domini audiant, & sequantur. Et ideò, quia nosti oviculas Christi, lupos facilè deprehendis, & occurras (quasi providus pastor) ne isti morsibus perfidiæ suæ, feralique ululatu dominicum ovile dispergant. Laudamus hoc, Domine Frater nobis dilectissime, & toto concelebramus affectu. Nec miramur, si luporum rabiem grex Domini perhorruerit, in quibus Christi vocem non recognovit. Agrestis enim ululatus est, nullam virginitatis gratiam, nullum castitatis ordinem reservare, promiscuè omnia velle confundere, diversorum gradus abrogare meritorum, & paupertatem quamdam cœlestium remunerationum inducere, quasi Christo una sit palma, quam tribuit, ac non plurimi abundant tituli præmiorum. Simulant se isti condonare conjugio. Sed quæ potest laus esse conjugii, si nulla virginitatis est gloria? Neque verò nos negamus sanctificatum à Christo esse conjugium, divina voce dicente: Erunt ambo in una carne, & in uno spiritu, sed prius est quod nati sumus, quam quod effecti, multoque præstantius divini operis mysterium, quam humanæ fragilitatis remedium. Jure laudatur bona uxor, sed melius pia virgo præfertur, dicente Apostolo: Qui matrimonio jungit, benè facit, & qui non jungit, melius facit. Hæc enim cogitat quæ Dei sunt, illa quæ mundi. Illa conjugalibus vinculis colligata est, hæc libera vinculorum. Illa sub lege, ista sub gratia. Bonum conjugium, quo est inventa posteritas successionis huma-

Rescriptum
Episcoporum
ad Siritium.

Gen. 21.

1. Cor. 7.
Ibidem.

næ,

næ, sed melior virginitas, per quam regni cœlestis hæreditas acquisita, & cœlestium meritorum reperta successio. Per mulierem cura successit, per virginem salus evenit. Denique speciale sibi donum virginitatis Christus elegit, & integritatis munus exhibuit, atque in se repræsentavit, quod elegit in matre. Quanta amentia funestorum latratuum, ut iidem dicerent Christum ex virgine non potuisse generari, qui asserunt, ex muliere, editis humanorum pignorum partibus, virgines permanere? Aliis præstat ergo Christus, quod sibi (ut dicunt) præstare non potuit? Ille verò carnem sic suscepit, & homo factus est, ut hominem redimeret, atque à morte revocaret, inusitato tamen quasi Deus itinere venit in terris, ut quemadmodum dixerat: Ecce facio omnia nova, partu immaculatæ virginis nasceretur, & (sicut scriptum est) crederetur nobiscum Deus. Sed de via perversitatis produntur dicere, virgo concepit, sed non virgo generavit. Potuit ergo virgo concipere, non potuit virgo generare, cum semper conceptus præcedat, partus sequatur? Sed si doctrinis non creditur sacerdotum, credatur oraculis Christi, credatur monitis Angelorum dicentium: Quia non est impossibile apud Deum omne verbum: credatur symbolo Apostolorum, quod Ecclesia Romana intemperatum semper custodit, & servat. Audivit Maria vocem Angeli, & quæ dixerat ante, Quomodo fiet istud? non de fide generationis interrogans; respondit postea: Ecce ancilla Domini, contingat mihi secundum verbum tuum. Hæc est virgo, quæ in utero concepit, virgoque peperit filium. Sic enim scriptum est: Ecce virgo in utero concipiet, & pariet filium. Non enim concepturam tantummodo virginem, sed parituram virginem dixit. Quæ autem est sanctuarii illa porta, porta illa exterior ad Orientem, quæ manet clausa, & nemo (inquit) pertransibit per eam, sed solus Deus Israel transibit per eam? Nonne hæc porta Maria est, per quam in hunc mundum redemptor intravit? Hæc est porta justitiæ, sicut ipse dixit: Sine nos implere omnem justitiam. Hæc porta est Maria, de qua scriptum est: Quia Dominus pertransibit per eam, & erit clausa post partum, quia & virgo concepit, & genuit. Quid autem incredibile, si contra usum originis naturalis peperit Maria, & virgo permanet, quando contra usum naturæ mare vidit, & fugit, atque in fontem suum Jordanis fluente remearunt? Non ergo excedit fidem, quod virgo peperit, quando legimus, quod petra vomuit aquas, & in muri speciem maris unda solidata est. Non excedit fidem, quod homo exivit de virgine, quando petra fontem profluum scaturivit, ferrum super aquas natavit, ambulavit homo super aquas. Ergo, si hominem unda portavit, non potuit hominem virgo generare, atque hominem, de quo legimus: Et mittet illis Dominus hominem, qui salvos faciet eos, & notus erit Domi-

Apoc. 22. §
Esai. 43.
Matth. 1.

Luc. 1.

Ezech. 44.

Matth. 3.
Ezech. 44.

Psal. 123.

Exod. 17.

Exod. 14.

Exod. 17.

4. *Reg.* 6.

Matth. 14.

Esai. 19.

Exod. 14.

nus Ægyptiis: In veteri itaque testamento, virga Hebræorum per mare duxit exercitum. In novo testamento, virga regis aula cœlestis electa est ad salutem.

Quid autem? Etiam viduitatis adtexamus præconia, cum in Evangelio, post virginis celeberrimum partum, Anna vidua subrogetur, quæ vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua, & hæc vidua erat annorum 84. quæ non discedebat de templo, jejuniis, & obsecrationibus serviens die ac nocte. Meritò ab illis viduitas despicitur, quæ solet observare jejunia, quibus se dolent isti aliquo tempore esse maceratos, & propriam ulciscuntur injuriam, quotidianis quoque convivis, usuque luxuriæ, laborem abstinentiæ propulsare desiderant. Qui nihil rectius faciunt, quam quod ipsi se suo ore condemnant. Sed & metuunt, ne in istis illud jejunium reputetur. Eligant, quod volunt. Si aliquando jejunaverint, gerant ergo boni facti sui pœnitentiam. Si numquam, suam ergo ipsi intemperantiam, & luxuriam confiteantur. Et ideò dicunt Paulum luxuriæ magistrum fuisse. At quis erit sobrietatis magister, si fuit ille luxuriæ, qui castigavit corpus suum, & in servitutem redegit, atque jejuniis multis se debitam Christo observantiam detulisse memoravit, non, ut se suaque laudaret, sed, ut nos quid sequeremur, doceret? Ille ergo luxuriam docuit, qui ait: Quid adhuc, velut viventes, de hoc mundo decernitis? Ne tefigeritis, ne attaminaveritis, ne gustaveritis, quæ sunt omnia in corruptelam, qui ait: Non in indulgentia corporis, non in honore aliquo ad saturitatem, & diligentiam carnis, non in desideriis erroris, sed in spiritu, quo renovamur, esse vivendum. Sed parum est, quod Apostolus dixit, audiant Prophetam dicentem: Et operui in jejunio animam meam. Ergo, qui non jejunat, intectus, & nudus est, patet vulneri. Denique, si Adam se texisset in jejunio, non fuisset nudus effectus. Ninive se à morte jejunio liberavit. Et ipse Dominus ait: Non ejicient hoc genus, nisi per orationem, & jejunium. Sed quid plura apud magistrum atque doctorem? cum jam dignum pretium retulerint illi perfidiæ suæ, qui ideò huc venerunt, ne superesset locus, in quo non damnaretur, qui verè se Manichæos probaverunt, non credentes, quia ex virgine utique venisse creditur. Quænam hæc est suppar novorum Judæorum amentia? Si venisse non creditur, nec carnem creditur suscepisse, ergo in phantasmate visus est, in phantasmate crucifixus est. Sed nobis in veritate crucifixus est. In veritate redemptor est noster. Manichæus est, qui abnegat veritatem, qui carnem Christi negat, & ideò non est illis remissio peccatorum, sed impietas Manichæorum, quam & clementissimus execratus est Imperator, & omnes, qui illos viderunt, quasi quædam contagia refugerunt: sicut testes sunt fratres, & Conpresbyteri nostri, Crescens, Leopardus, & Alexander, sancto ferventes spiritu, qui eos omnium execratione dam-

Luc. 2.

1. Cor. 9.

Col. 2.

Ibidem.

Ephes. 4.
Psalm. 68.Gen. 3.
Matth. 17.
& Marci 9.

Error Manichæi.

Subscriptio.

damnatos, Mediolanensi ex urbe profugos, reliquerunt. Itaque Jovinianum, Germinatorem, Felicem, Plotinum, Genialem, Martialem, Januarium, & Ingeniosum, quos Sanctitas tua damnavit, scias apud nos quoque secundum iudicium tuum esse damnatos. Incolummem te, & florentissimum Deus noster tueatur omnipotens; Domine dilectissime Frater. Item subscriptio: Ego Eventus Episcopus saluto Sanctitatem tuam in Domino, & huic epistolæ subscripsi, Maximus Episcopus, Felix Episcopus, Bassianus Episcopus, Theodolus Episcopus: Ex jussu domini Episcopi Geminiani, ipso præsentem, Aprus Presbyter, Eutasius Episcopus, Constantinus Episcopus, Eustasius Episcopus, eo omnes ordine subscripserunt.

Concil. Carthaginense 2.

CONCILIUM CARTHAGINENSE SECUNDUM,
habitu Era 428. circa tempora Siricii Papæ. Provinciale, sed confirmatum in 6. synodo generali in Trullo celebrata.

Additio Francisci Sylvii.

DE canonibus Carthaginensibus per Leonem IV. probatis vide apud Gratian. dist. 20. can. de libellis, cum sua notatione.
Caput Primum.

Ut Trinitas & credatur & prædicetur.

Cap. 2. *Ut castitas à sacerdotibus custodiatur.**De calibatu sacerdotum & Episcoporum.*

Ita placuit, & condecet, sacrosanctos Antistites, Dei sacerdotes, nec non & levitas, vel qui sacramentis divinis inserviunt, continentes esse in omnibus, quo possint simpliciter, quod à Deo postulant, impetrare, ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus. Ab universis Episcopis dictum est: Omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, & qui sacramenta contrectant, pudicitie custodes etiam ab uxoribus se abstineant, dist. 84. Cum in præterito, & dist. 31. Episcopos.

Cap. 3. *Ut Chrisma à Presbyteris non fiat.*

Ut chrisma & consecratio puellarum & reconciliatio prænitentium, à Presbyteris non fiant. Dist. 26. q. 6. Si jabet sanctitas.

Cap. 4. *Ut Presbyter jussus ab Episcopo suo prænitentem reconciliet.*

Placuit universis Episcopis, ut Presbyter periclitantem prænitentem, de præcepto Episcopi absentis reconciliet. Dist. 26. q. 6. Aurelius Episcopus.

Cap. 5. *De diocesisibus.*

Placet, ut dioceses, quæ nunquam Episcopos acceperunt, non habeant, & illa diocesis, quæ aliquando habuit, habeat proprium Episcopum. Dist. 16. q. 1. Felix.

Cap.

Cap. 6. *De his, qui non debent clericos accusare.*

Placet, ut qui aliquibus sceleribus irretitus est, vocem adversus majores natu non habeat accusandi.

Cap. 7. *Ut nemo excommunicatum alterius suscipiat.*

Placeat, ut qui merito facinorum suorum ab Ecclesia pulsus est, si ab aliquo Episcopo, vel Presbytero, vel Clerico, fuerint in communione suscepti, etiam ipse pari cum eis crimine teneatur obnoxius. Dist. 11. q. 3. Qui merito.

Cap. 8. *Ut si Presbyter excommunicatus sacrificaverit, anathematizetur.*

Placet, ut si Presbyter excommunicatus, aut correctus à suo Episcopo, sacrificare præsumserit, anathematizetur.

2. q. 3. Si Presbyter.

Cap. 9. *Ne Presbyter inconsulto Episcopo celebret.*

Quisquis Presbyter, præsentem & inconsulto Episcopo, agenda in quolibet loco voluerit celebrare, ipse honori suo contrarius existit.

Cap. 10. *Quot debeant judicare sacerdotem.*

Placet, ut causa criminalis Episcopi à 12. Episcopis audiat, causa Presbyteri à sex, causa verò Diaconi à tribus cum proprio Episcopo. Dist. 15. q. 7. c. Felix, & 3. q. 9. Suggero secundum statuta.

Cap. 11. *Ut nullus parochiam alienam præsumat invadere.*

Placet, secundum divinæ legis, & sancti Evangelii auctoritatem, ut nemo nostrum alienos limites transgrediatur.

Cap. 12. *Ut nullus ordinetur Episcopus, sine consultu Metropolitan.*

2. d. 1. Placeat omnibus.

Placet omnibus, ut inconsulta Primæ cujuslibet provinciæ, nemo præsumat, licet cum multis Episcopis, in quocumque loco sine ejus præcepto Episcopum ordinare. Si autem necessitas fuerit, tres Episcopi, in quocumque loco sint, cum primatis præcepto ordinare debeant Episcopum.

Cap. 13. *Ut nemo contra subscriptionem veniat.*

Genedius Episcopus præses Concilii dixit: Omnia ergo, quæ à vestro cœtu statuta sunt, placet ab omnibus custodiri. Et qui contra suam professionem, vel subscriptionem venerit, ipse se ab hoc cœtu separabit. Et subscripserunt omnes.

Explicit Concilium Carthaginense 2.

Concil. Car-
thaginense 3.

CONCILIUM CARTHAGINENSE TERTIUM,
Provinciale, confirmatum in 6. synodo generali, in Trullo celebrata.

Cap. 1. *Ut Episcopi provinciales de pascha consulant primatem suum.*

Placuit ergo in principio propter errorem, qui sæpè solet aboriri, ut omnes Africanae provinciæ Episcopi observationem paschalem ab Ecclesia Carthaginensi curent accipere.

NOTA.

Quales ven-
turi sunt
Episcopi ad
concilium.

Cap. 2. *Ut per singulos annos Concilium fiat.*

Similiter placuit, ut propter causas Ecclesiasticas, quæ ad perniciem plebis sæpè veterascunt, singulis quibusque annis Concilium convocetur. Ad quod omnes provinciæ, quæ primas sedes habent, de Conciliis suis binos, aut quantos elegerint, Episcopos mittant, ut & minus invidiosi, minusque hospitibus sumptuosi existant, ut congregato conventu, plena possit esse auctoritas. De Tripoli autem, propter inopiam Episcoporum, unus Episcopus veniat.

Cap. 3. *Ut Episcopus canones agnoscat.*

d. 38. Placuit

Item placuit, ut ordinandis Episcopis vel clericis, prius ab ordinatoribus suis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne se aliquid contra statuta Concilii fecisse pœniteat.

Cap. 4. *Ut Diaconi ante 25. annos non consecrentur.*

d. 77. Placuit, & 20.
q. 1. Placuit.

Item placuit ut ante 25. annos ætatis, nec Diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur, & ut lectores populum non salutent.

Cap. 5. *Ut sacramentum catechumenis non præbeatur.*

Item, placuit ut per solemnissimos paschales dies sacramentum catechumenis non detur, nisi solitum sal, quia si fideles per illos dies sacramenta non mutant, nec catechumenis oportet mutari.

Additio Francisci Sylvi.

Per sacramentum non hic intelligitur sacra Eucharistia, de qua expresso nomine agitur can. seq. sed quicquid mysticum est ac sacrum signum, ut erant Eulogiæ, seu panis benedictus, qui ab Episcopis vel etiam à Presbyteris benedici olim solebat, ac in signum communionis Catholicæ fidelibus, qui Eucharistiam non recipiebant, diebus dominicis distribui, ut saltem hoc communionis signo censerentur esse fideles. Hinc can. 14. Conc. Laodic. ita statutum legitur: Sanctas oblationes ad vices Eulogiarum per festivitatem Paschalem ad alias parochias mitti minime oportere; quia scilicet omnes fideles tunc debebant sacram Eucharistiam percipere. Videri potest Baronius tom. 3. ad an. 313. Salis autem sacramentum, quo Catechumeni in exordio sui Catechismi ad salutem conditi erant, eis in can. præsentis accipere permittitur.

Cap. 6. *Ne liceat mortuis baptismum nec Eucharistiam dare.*

Mortuis non dan-

Item, placuit ut corporibus defunctorum Eucharistia non detur.

ur. Dicitur enim à Domino: Accipite & edite. Cadavera autem nec accipere possunt, nec edere. Cavendum est etiam, ne mortuos baptizari posse, fratrum infirmitas credat, quibus nec Eucharistiam dare licitum est.

danda Eucharistia, nec conferendus baptismus.

Cap. 7.

Episcopus accusatus, quo loco, & quo tempore sit examinandus.

4. q. 45. quisquis.

Cap. 8.

Qui sunt qui debent audire accusationes Diaconorum 15. q. 7. Si autem Presbyteri vel Diaconi.

Cap. 9.

Ut Clerici ad publica judicia non appellent, 11. q. 1. Placuit.

Cap. 10.

Quomodo provocandum Clericis ab inferioribus iudicibus ad superiores, 2. q. 6. Placuit.

Cap. 11. *Ut filii Clericorum ad spectacula non accedant.*

Ut filii Sacerdotum vel Clericorum spectacula secularia non exhibeant, sed nec spectent: quoniam quidem ab spectaculo & omnes laici prohibeantur. Semper enim Christianis omnibus hoc interdictum est, ut ubi blasphemi sunt, non accedant.

Cap. 12. *Ut Clericorum matrimoniis infideles non socientur.*

Item, placuit ut filii vel filiae Episcoporum, vel quorumlibet Clericorum Gentilibus, vel hæreticis, aut schismaticis matrimonio non jungantur.

Cap. 13. *Ut Clerici de rebus suis nihil infidelibus conferant.*

Ut Episcopi vel Clerici in eos, qui Catholici Christiani non sunt, etiam si consanguinei fuerint, nec per donationes rerum suarum aliquid conferant.

Cap. 14. *Ut Clerici filios suos à sua potestate exire non sinant.*

Ut Episcopi, vel Clerici filios suos à sua potestate per emancipationem exire non sinant, nisi de moribus eorum fuerint & ætate securi, ut possint ad eos jam propria pertinere peccata.

Cap. 15. *Ut Clerici non sint negotiatores.*

Item, placuit ut Episcopi, & Presbyteri, & Diaconi, vel Clerici non sint conductores, neque procuratores, neque ullo turpi vel inhonesto negotio victum quærant, quia respicere debent, scriptum esse: Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus.

21. q. 3. Placuit.

2. Tim. 2.

Cap. 16. *Ut Clerici non sint usurarii.*

Ut nullus Clericorum amplius recipiat, quam cuiquam accommodaverit. Si pecuniam, pecuniam accipiat, speciem eandem, quantum dederit, accipiat, & quicquid aliud tantum quantum dederit, accipiat.

14. q. 4. Nullus.

Cap. 17. *Ut extraneæ feminae cum Clericis non cobabitent.*

Ut cum omnibus omnino Clericis extraneæ feminae non coha-

d. 82. Cum omnibus.

bitent, sed solum matres, aviæ, materteræ, amitæ, sorores, & filia fratrum, aut sororum, & quæcumque ex familia, domestica necessitate etiam antequam ordinarentur, jam cum eis habitabant, vel si filii eorum, jam ordinatis parentibus, uxores acceperunt, aut servis non habitantibus in domo, quas ducant, aliunde ducere necessitas fuit.

Cap. 18. Ut Clerici non ordinentur, nisi qui cum eis sunt, fideles existant.

Ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, non ordinentur, prius quam omnes, qui sunt in domo eorum, Christianos Catholicos fecerint.

Cap. 19. De Clericis cum ad pubertatem veniunt.

d. 23. Lectores. Placuit ut lectores, cum ad annos pubertatis venerint, cogantur, aut uxores ducere, aut continentiam profiteri.

Cap. 20. Ut plebes alienas alius Episcopus non usurpet.

7. q. 1. Placuit. Placuit ut à nullo Episcopo usurpentur plebes alienæ, nec aliquis Episcoporum supergrediatur in diocesi suam collegam.

Cap. 21. Ut nullus Episcopus alienum Clericum ordinet.

d. 75. Clericum. Ut Clericum alienum, nisi concedente eis Episcopo, nemo audeat, vel retinere, vel promovere in Ecclesia sibi credita. Clericorum autem nomen etiam lectores, & psalmistæ, & ostiarii retineant.

Cap. 22. De Clericis non ordinandis, nisi probabiles fuerint.

d. 24. Nullus. Ut nullus ordinetur Clericus, non probatus, vel Episcoporum examine, vel populi testimonio.

Cap. 23. De precibus & orationibus.

In altari semper ad Patrem dirigatur oratio. Ut nemo in precibus vel Patrem pro Filio, vel Filium pro Patre nominet. Et cum ad altare assistitur, semper ad Patrem dirigatur oratio. Et quascumque sibi preces aliquis describit, non eis utatur, nisi prius eas cum instructoribus fratribus contulerit.

Cap. 24. Quid in sacrificio offeratur.

De cons. d. 2. In sacramento. Quid in sacramento altaris offeratur. Ut in sacramentis corporis & sanguinis Domini, nihil amplius offeratur, quam ipse Dominus tradidit, hoc est, panis & vinum aqua mixtum. Nec amplius in sacrificiis offeratur, quam de uvis & frumentis.

Cap. 25. Ne Clerici soli accessum habeant ad viduas vel virgines.

d. 81. Clerici. Ut Clerici, vel continentes, ad viduas vel virgines, nisi jussu vel permissu Episcoporum, & Presbyterorum non accedant. Et hoc non soli faciant, sed cum Clericis, vel cum quibus Episcopus jusserit, vel Presbyter. Nec Episcopi aut Presbyteri soli habeant accessum ad hujusmodi foeminas, nisi aut Clerici præsentibus sint, aut graves aliqui Christiani.

Cap. 26. *Quomodo Episcopus primæ sedis debeat appellari.*

Ut primæ sedis Episcopus non appelletur Princeps sacerdotum, aut summus sacerdos, aut aliquid hujusmodi, sed tantum primæ sedis Episcopus. *d. 99. Primæ sedis.*

Additio Francisci Sylvii.

Istud cap. 26. nihil impedit, quo minus Pontifex Romanus appelletur Princeps sacerdotum, aut summus sacerdos, aut aliquid hujusmodi, non solum quia Patres Carthaginenses non poterant ponere legem Romano Pontifici, sed etiam quia tantum loquuntur de Episcopo primæ sedis in Africa, non autem de Episcopo primæ sedis absolute, qualis est Papa Romanus. Confer. quæ diximus l. 4. de Rom. Pont. q. 2. art. 5.

Cap. 27. *Ut Clerici tabernas non ingrediantur.*

Ut Clerici edendi vel bibendi causa, tabernas non ingrediantur, nisi peregrinationis necessitate compulsi. *d. 44. Clerici.*

Cap. 28. *Quod Episcopus sine licentia non debet peregrinari.*

Item placuit, ut Episcopi trans mare non proficiscantur, nisi consulto primæ sedis Episcopo, sive cujuscumque provinciæ primæ, ut ab Episcopo præcipuè possint sumere formatam, vel commendationem. *Episcopi non peregrinari debent ultra mare, nisi cum venia Episcopi Romani.*

Cap. 29. *Ut Missa à jejuniis celebretur.*

Ut sacramenta altaris non nisi à jejuniis hominibus celebrentur, excepto uno die anniversario, quo cœna Domini celebratur. Nam si aliquorum, pomeridiano tempore, defunctorum sive Episcoporum, sive cæterorum commendatio facienda est, solis orationibus fiat, si illi qui faciunt jam præsi inveniuntur. *De cons. d. 1. Sacramenta altaris.*

Cap. 30. *Ut nullus in Ecclesia convivetur.*

Ut nulli Episcopi, vel Clerici in Ecclesia conviventur, nisi fortè transeuntes hospitiorum necessitate illic reficiantur. Populi etiam ab hujusmodi conviviiis, quantum fieri potest prohibeantur. *d. 42. Nulli Episcopi.*

Cap. 31. *De pœnitentiâ, quomodo danda sit pœnitentibus.*

Ut pœnitentibus secundùm peccatorum differentiam, Episcopi arbitrio pœnitentiæ tempora decernantur. *1. q. 7. Pœnitentibus.*

Cap. 32. *De modo reconciliandi pœnitentes.*

Ut Presbyter, inconsulto Episcopo non reconciliet pœnitentem, nisi absente Episcopo, & necessitate cogente. Cujuscumque pœnitentis publicum & vulgatissimum crimen est, quod universam Ecclesiam commoverit, ante apsidam, (idest atrium Ecclesiæ) manus eis imponatur. *16. q. 6. Presbyter.*

Cap. 33. *De custodia sacrarum virginum.*

Ut virgines sacræ, si parentibus, à quibus custodiébantur, privatæ fuerint, Episcopi providentia vel Presbyteri, ubi Episcopus absens est, in monasterio virginum, vel gravioribus scæminis commendentur. *26. q. 6.*

mendetur, ut simul habitantes, invicem se custodiant, ne passim vagantes Ecclesiæ ledant opinionem.

Cap. 34. *De baptizandis ægrotis.*

*De cons. d. 4.
Ægrotantes.*

Ut ægrotantes, si pro se respondere non possunt, cum voluntatis eorum testimonium sui dixerint, baptizentur. Similiter & de pœnitentibus agendum est.

Cap. 35. *Ne bistrionibus conversis pœnitentia negetur.*

*De cons. d. 2.
Scenicis.*

Ut scenicis atque histrionibus, cæterisque hujusmodi personis, vel apostaticis conversis vel reversis ad Dominum, gratia & reconciliatio non negetur.

Cap. 36. *Ut Presbyter Chrisma non conficiat.*

16. q. 6. Presbyter inconsulto Episcopo.

Ut Presbyter, inconsulto Episcopo, virgines non consecret. Chrisma verò nunquam conficiat.

Cap. 37. *Ne Clerici in aliena civitate non immorentur.*

Ut Clerici in aliena civitate non immorentur, nisi causas eorum justas Episcopi loci, vel Presbyteri locorum perviderint.

Cap. 38. *Ut non liceat fieri translationes Episcoporum.*

Placuit, quod etiam in Capuensi plenaria synodo videtur statutum, quod non liceat fieri rebaptizationes, & recordationes, vel translationes Episcoporum. De consecr. D. 4. Non licet fieri.

Cap. 39. *Ut non præsumant duo Episcopi ordinare Pontificem.*

Ut non minus quam tres Episcopi, qui fuerint metropolitano directi, sufficiant ad Episcopum ordinandum.

Cap. 40. *De electione Episcopi, si contradictores habeat.*

Dum Episcopus eligitur, si contradictores habeat, quinque sacerdotes convenient. D. 33. Illud statuendum est.

Cap. 41. *De Episcopis convenientibus ad Concilium.*

Ut per singulos annos convenientes Episcopi ad Concilium, etiam de paschali solemnitate à primato suo informentur.

Cap. 42.

Ut non accipiat alienum Episcopum plebs, quæ in diœcesi semper subjacuit. 10. q. 1. Multis Conciliis.

Cap. 43.

Ut qui, plebe sua contempta, ad Concilium venire detrectant, & plebem & honorem amittant.

Cap. 44.

Ut Clericum alienum nullus sibi præripiat Episcopus, præter ejus arbitrium, cujus fuerit Clericus.

Cap. 45.

Ut Episcopus, qui plures habet Clericos, ei, qui eget, ad ordinandum postulatus largiatur.

Cap. 46.

Ut Episcopus in diœcesi factus, solum eam plebem teneat, in qua exitit ordinatus.

Cap. 47. Ut præter scripturas canonicas nihil in Ecclesia legatur.

Item, placuit ut præter scripturas canonicas nihil in Ecclesia legatur, sub nomine divinarum scripturarum. Sunt autem canonicæ scripturæ, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Jesu Nave, Judicum, Ruth, Regum libri 4. Paralipomenon libri 2. Job unus, Psalterium Davidicum, Salomonis libri quinque, libri duodecim Prophetarum, Esaias, Hieremias, Ezechiel, Daniel, Tobias, Judith, Esther, Esdræ libri duo, Machabæorum libri duo. Novi autem Testamenti viginti septem, Evangeliorum libri quatuor, Actuum Apostolorum liber unus, Pauli epistolæ tredecim, ejusdem ad Hebræos una, Petri Apostoli duæ, Joannis Apostoli tres, Judæ Apostoli una, & Jacobî una, Apocalypsis Joannis liber unus, qui sunt viginti septem.

Scriptura canonica.

Hoc etiam fratri, & consacerdoti nostro Bonifacio, vel aliis earum partium Episcopis, pro confirmando isto canone, innotescat, quia à Patribus ista accepimus in Ecclesia legenda. Liceat etiam legi passiones martyrum, cum anniversarij dies eorum celebrantur.

Additio.

Cap. 48.

De baptizatis à Donatistis.

Cap. 49. De his, qui positi in Ecclesiastico gradu, aliquid acquirunt.

Placuit ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi, vel quicumque Clerici, qui nihil habentes, ordinantur, & tempore Episcopatus, vel clericatus sui agros, vel quæcumque prædia nomine suo comparant, tanquam rerum divinarum invasionis crimine teneantur obnoxii, nisi admoniti Ecclesiæ eadem ipsa contulerint. Si autem ipsis propriè aliquid liberalitate alicujus, vel successione cognationis venerit, faciant inde, quod eorum proposito congruit. Quod si à suo proposito retrorsum exorbitaverint, honore Ecclesiastico indigni, tanquam reprobi judicentur.

1. q. 4. Placuit ut de infantibus.

12. q. 3. Placuit ut Ep.

Cap. 50. Ut gesta Concilii confirmentur.

Aurelius Episcopus dixit: Quoniam igitur universa arbitror fuisse tractata, si omnia cum animo vestro convenerunt, sermone vestro cuncta roborate. Universi Episcopi dixerunt: Omnibus hæc placuerunt, & hæc nostra subscriptione firmamus. Et subscripserunt, Aurelius Episcopus Ecclesiæ Carthaginensis huic decreto consensi, & relecto subscripsi, Epigonius Episcopus Bullen. Regio. subscripsi. Augustinus, Episcopus plebis Hipponæ subscripsi. Similiter & omnes Episcopi, quadraginta quatuor numero subscripserunt.

Subscriptio.

Concilio tertii Carthaginensis finis.

Hæc tria decreta pertinent ad Concilium Carthaginense tertium.

Cap.

Cap. 1.

Presbyter, si fornicationem fecerit, &c. Vide in decretis, d. 82. Presbyter si fornicat.

Cap. 2.

Non est aliquid exigendum ab his, qui infantes suos ad baptizandum adducunt. Fusius apud Gratianum 1. q. Placuit ut unusquisque.

Cap. 3. De clericis scurrilibus.

Si quis clericus, aut monachus verba scurrilia jocularia, risumque moventia loquitur, acerrimè corripatur.

Concil. Carthaginense 4.

CONCILIUM CARTHAGINENSE QUARTUM, cui adfuerunt Episcopi 214. Era 436. Dicitur à Gratiano, quod interfuit Zosimus Papa per vicarios suos, quod tamen intelligendum est de Concilio Carthaginensi 6. non de 4.

Cap. 1. Qualiter debeant Episcopi ordinari.

d. 23. Qui Episcopus.

QUI Episcopus ordinandus est, antea examinetur. Si natura sit prudens, si docilis, si moribus temperatus, si vita castus, si sobrius, si semper suis negotiis cavens, si humilis, si affabilis, si misericors, si litteratus, in lege Domini instructus, si in scripturarum sensibus cautus, si in dogmatibus exercitatus, & ante omnia, si fidei documenta verbis simplicibus asserat, idest, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, &c. Quærendum etiam ab eo, si novi & veteris testamenti, idest, legis, & Prophetarum, & Apostolorum, unum eundemque credat authorem, & Deum. Si diabolus non per conditionem, sed per arbitrium factus sit malus.

Quomodo examinandus qui ordinatur Episcopus.

Cap. 2. Qualiter consecrentur Episcopi.

d. 23. Episcopus dum ordinatur.

Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi ponant & teneant Evangeliorum codicem super caput & cervicem ejus, & uno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput ejus tangant.

Additio Francisci Sylvii.

Pro isto Can. 2. Vide nostrum Com. ad Supplem. q. 40. art. 5. edition. tertie.

Cap. 3. Qualiter Presbyteri ordinentur.

Ib. Presbyt.

Presbyter cum ordinatur, Episcopo eum benedicente, manum super caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præsentibus sunt, manus suas juxta manum Episcopi super caput illius teneant.

Additio Francisci Sylvii.

Cum his cap. 3. 4. 5. confer Concil. Florentin. in compendio fidei, tract. de ordine, & Concil. Trid. sess. 23. can. 4. itemque ea quæ nos diximus in Supplem. q. 37. art. 2. quæsitis 3. & 4.

Cap.

Cap. 4. *Quomodo Diaconi constituentur.*

Diaconus, cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius ponat, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecratur. *Ib. Diaconus.*

Cap. 5. *Quomodo Subdiaconi ordinentur.*

Subdiaconus, cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, patenam de Episcopi manu accipiat vacuum, & calicem vacuum. De manu vero Archidiaconi, urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium. *Ib. Subdiaconus.*

Cap. 6. *Qualiter Acolytbi ordinentur.*

Acolytus, cum ordinatur, ab Episcopo quidem doceatur, qualiter in officio suo agere debeat. Sed ab Archidiacono accipiat censerarium cum cereo, ut sciat se ad accendenda Ecclesiae luminaria mancipari. Accipiat & urceolum vacuum, ad suggerendum vinum in Eucharistiam sanguinis Christi. *Ib. Acolytus.*

Cap. 7. *Qualiter exorcistae constituentur.*

Exorcista, cum ordinatur, accipiat de manu Episcopi libellum in quo scripti sunt exorcismi, dicente sibi Episcopo: Accipe, & commenda memoriae, & habeto potestatem imponendi manus super energumenum, sive baptizatum, sive catechumenum. *Ib. Exorcista.*

Cap. 8. *Qualiter lectores fiant.*

Lector, cum ordinatur, faciat de illo verbum Episcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Post hæc, spectante plebe, tradat ei codicem de quo lecturus est, dicens ad eum: Accipe, & esto lector verbi Dei, habiturus, si fideliter & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei ministraverunt. *Ib. Lector.*

Cap. 9. *Qualiter ostiarii ordinentur.*

Ostiarius, cum ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conversari, ad suggestionem Archidiaconi, tradat ei Episcopus claves Ecclesiae de altario, dicens: Sic age, quasi redditurus Deo rationem, pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur. *Ib. Ostiarius.*

Cap. 10. *Qualiter psalmistae.*

Psalmista, id est, cantor, potest absque scientia Episcopi, sola jussione Presbyteri, officium suscipere cantandi, dicente sibi Presbytero: Vide, ut quod ore cantas, corde credas: & quod corde credis operibus comprobes. *Ib. Psalmista*

Cap. 11. *Qualiter virgines sanctimoniales.*

Sanctimonialis virgo, cum ad consecrationem sui Episcopo offertur, in talibus vestibus applicetur, qualibus semper usura est, professioni, & sanctimoniae aptis. *Ibidem. Sanctimonialis.*

Cap. 12. *Qualiter viduae ad baptisterium ordinentur.*

Viduae, vel sanctimoniales, quæ ad ministerium baptizandarum

mulierum eliguntur, tam instructæ sint ad officium, ut possint apto, & sano sermone docere imperitas, & rusticas mulieres, tempore quo baptizandæ sunt, qualiter baptizatori interrogatæ respondeant, & qualiter accepto baptismate vivant.

Cap. 13. *Qualiter sponsi, & sponsæ benedicantur.*

d. 23. & 30.
q. 3. Sponsus.

Sponsus, & sponsa, cum benedicendi sunt à sacerdote, à parentibus suis vel paranympis offerantur. Qui cum benedictionem acceperint, eadem nocte, pro reverentia ipsius benedictionis, in virginitate permaneant.

Cap. 14. *De cellula sacerdotis.*

Ut Episcopus non longè ab Ecclesia hospitium habeat.

Cap. 15. *De victu & habitu Episcopi.*

D. 41. Episcopus vilem.
De familia, & mensa Episcopi.

Ut Episcopus vilem supellectilem, & mensam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis suæ autoritatem, fide & vitæ meritis quærat.

Cap. 16. *Ut Episcopus libros gentilium non legat.*

d. 37. Episcopus gentilium.

Ut Episcopus gentilium libros non legat, hæreticorum autem pro necessitate & tempore.

d. 88. Episcopus. 14. q. 1. Episcopus

Cap. 17. *Ut Episcopus indigentium curam per Presbyteros agat.*

Ut Episcopus gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum non per seipsum, sed per Archipresbyterum, aut Archidiaconum agat.

Cap. 18.

Ut Episcopus tuitionem testamentorum non suscipiat.

Cap. 19. *Ut Episcopus pro rebus sæcularibus non litiget.*

Ut Episcopus provocatus pro rebus transitoriis non litiget.

Cap. 20. *Ut Episcopus tantum divinis vacet.*

d. 88. Episcopus nullam rei.

Ut Episcopus nullam rei familiaris curam ad se revocet, sed ut lectioni, & orationi, & verbi Dei prædicationi tantummodo vacet.

Cap. 21. *Ut Episcopus ægrotans pro se legatum ad synodum mittat.*

d. 18. Episcopus ad synodum.

Ut Episcopus ad synodum ire non tardet, si non, sine satis gravi necessitate inhibeatur, sic tamen, ut in sua persona legatum mittat, suscepturus, salva fidei veritate, quicquid synodus statuerit.

Cap. 22. *Ne Episcopus Clericos instituat sine testimonio plebis.*

d. 24. Episcopus sine.

Ut Episcopus sine concilio clericorum suorum, Clericos non ordinet, ita ut civium assensum, & conniventiam, & testimonium quærat.

Cap. 23. *Ut Episcopus causas audiat, præsentibus Clericis.*

15. q. 1. Nullius causam.

Ut Episcopus nullius causam audiat, absque præsentia clericorum suorum, alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi clericorum præsentia confirmetur.

Cap. 24. *Ut nemo discedat, quando Episcopus verbum facit.*
 Sacerdote verbum faciente in Ecclesia, qui egressus de auditorio fuerit, excommunicetur.

De cons. d. 1. Sacerdote.

Cap. 25. *De discordantibus Episcopis.*

Dissidentes Episcopos, si non timor Dei, synodus reconciliet.

d. 99. Dissidentes.

Cap. 26. *Ut Episcopus dissidentes concordare compellat.*

Ibidem.

Studendum est Episcopis, ut dissidentes fratres, sive clericos, sive laicos, ad pacem magis, quam ad iudicium cohortentur.

Studendum est.

Cap. 27. *De Episcopo non transferendo.*

Ut Episcopus de loco ignobili ad nobile, per ambitionem non transeat, nec quisquam inferioris ordinis Clericus. Sanè si id utilitas Ecclesiæ fiendum poposcerit, decreto pro eo clericorum & laicorum Episcopis porrecto, in præsentia synodi transferatur, nihilominus alio in loco ejus Episcopo subrogato. Inferioris verò gradus Sacerdotes, vel alii Clerici, concessione suorum Episcoporum, possunt ad alias Ecclesias transmigrare.

7. q. 1. Episcopus de loco.

Cap. 28. *De damnatione Episcoporum.*

Irritam esse injustam Episcoporum damnationem, & idcirco à synodo retractandam.

11. q. 3. Irritum esse.

Cap. 29. *De Episcopo, qui alicui crimen objecerit.*

Episcopus, si Clerico vel laico crimen imposuerit, deducatur ad probationem in synodum.

6. q. 2. Episcopus.

Cap. 30. *Quod irrita sit sententia Episcopi in absentem.*

Caveant iudices Ecclesiæ, ne (absente eo cujus causa ventilatur) sententiam proferant, quia irrita erit, immò & causam in synodo pro facto dabunt.

11. q. 2. Sine exceptione.

Cap. 31. *Qualiter res Ecclesiæ ab Episcopo habeantur.*

Ut Episcopus rebus Ecclesiæ, tanquam commendatis, non tanquam propriis utatur.

NOTA.

Cap. 32. *De irritis distractionibus Episcoporum.*

Irrita erit donatio Episcoporum, vel venditio, vel commutatio rei Ecclesiasticæ, absque conniventia, & subscriptione Clericorum.

12. q. 2. Si exceptione.

Cap. 33. *De receptione Episcoporum.*

Episcopi vel Presbyteri, si causa visendæ Ecclesiæ alterius Episcopi, ad Ecclesiam venerint, & in gradu suo suscipiantur, & tam ad verbum faciendum, quam ad oblationem consecrandam invitentur.

Cap. 34. *De primatu consessus Presbyterorum cum Episcopo.*

Ut Episcopus, in quolibet loco sedens, stare Presbyterum non patiatur.

d. 95. Episcopus.

Additio Francisci Sylvii.

Iste canon 34. consuetudini Romanæ Ecclesiæ est conformis, de qua B. Hieronymus epist. 86. ad Evagrium scribit, quod in ea,

Presbyteri sedent, & stant Diaconi. Neque refert in Synodo Romana sub Sylvestro cap. 1. legi, Presbyteros & Diaconos stetisse à tergo Episcoporum sedentium: quia hoc molestiæ fuit, pro ea vice, non verò pro lege vel consuetudine.

Cap. 35. *De consessu Presbyterorum in Ecclesia.*

d. 95. *Episcopus.*

Ut Episcopus in Ecclesia, in consessu Presbyterorum sublimior sedeat. Intra domum verò collegam se Presbyterorum esse cognoscat.

Cap. 36. *Ut Presbyteri ab Episcopo chrisma petant.*

d. 95. *Presbyteri.*

Presbyteri, qui per dioceses Ecclesias regunt, non à quibuslibet Episcopis, sed à suis, nec per juniorem Clericum, sed omni anno, aut per se ipsos, aut per illum, qui sacrarium tenet, ante paschæ solemnitatem chrisma petant.

Cap. 37. *De obedientia Diaconorum.*

d. 93. *Diaconi.*

Diaconus, ita se Presbyteri, ut Episcopi ministrum esse cognoscat.

Cap. 38.

Ibidem. Presbytero.

Ut Diaconus, præsentem Presbytero, Eucharistiam corporis Christi populo (si necessitas cogat) jussus erogat.

Cap. 39. *Quando debeat Diaconus sedere.*

Ibidem. Diaconus.

Diaconus quolibet loco, jubente Presbytero, sedeat.

Cap. 40. *Quando Diacono liceat loqui.*

Ibidem. Diaconus sedeat.

Ut Diaconus, in conventu Presbyterorum interrogatus, loquatur.

Cap. 41. *Quando Diaconus alba uti debeat.*

Ut Diaconus, tempore oblationis tantum, vel lectionis, alba induatur.

Cap. 42. *De Clericis, qui pro fide tentati sunt.*

Clericum inter tentationes officio suo incubantem, gradibus sublimandum.

Cap. 43. *De his, qui pro fide persecutiones passi sunt.*

Christianum Catholicum, qui pro Catholica fide, & pro Ecclesiastica re, & Christiana religione tribulationes patitur, honore omni à sacerdotibus honorandum. Etiam & per Diaconum ei victus administratur.

Cap. 44. *De tonsura Clericorum.*

d. 42. *Clericus.*

Clericus nec comam nutriat, nec barbam.

Cap. 45. *De habitu Clericorum.*

Clericus professionem suam & in habitu & in incessu probet, & ideò nec vestibus, nec calceamentis decorem quærat.

Cap. 46. *De continentia Clericorum.*

Clericus cum extraneis mulieribus non habitet.

Cap. 47. *De incesso Clericorum.*

Clericus per plateas & andronas, nisi certa & maxima officii sui necessitate, non ambulet.

Cap. 48. *Ne Clerici ad nudinas vadant.*

Clericus, qui non pro emendo aliquid, in nudinis vel in foro deambulat, ab officio suo degradetur.

d. 91. Clericus.

Cap. 49. *De vigiliis Clericorum.*

Clericus, qui absque corpusculi sui inæqualitate vigiliis deest, stipendiis privatus, excommunicetur.

Cap. 50. *De Clericis ab officio continentibus.*

Clericum, inter tentationes ab officio suo declinantem, vel negligentius agentem, ab officio suo removendum.

Ibidem. Clericus.

Cap. 51. *Ut Clerici artificio victum quærant.*

Clericus, quantumlibet verbo Dei eruditus, artificio victum quærat.

NOTA.

Additio Francisci Sylvii.

Conditus fuit hic canon cum aliquot seqq. contra Massalianos hæreticos, qui volebant non licere religiosi operari & pro victu laborare, ut patet ex Epiphanio hæret. 80. & ex Aug. 1. 2. Retract. c. 21.

Cap. 52. *Quomodo Clerici debeant victum quærere.*

Clericus victum & vestimentum sibi artificioso vel agricultura, absque officii sui duntaxat detrimento, præparet.

Cap. 53. *Ut legant Clerici, qui orare possunt.*

Omnes Clerici, qui ad operandum validi sunt, & artificiosa & litteras discant.

Cap. 54. *De Clericis invidis.*

Clericus, invidens fratrum profectibus, donec in vitio est, non promoveatur.

d. 46. Clericus.

Cap. 55. *De Clericis accusatoribus.*

Ut Episcopus accusatores fratrum excommunicet. Et si emendaverint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum.

Ibid. Accusatores.

Cap. 56. *De Clericis adulatoribus.*

Clericus, qui adulationi & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur.

Ibid. Clericus qui.

Cap. 57. *De Clericis maledicis.*

Clericus maledicus, maximè in sacerdotibus, cogatur ad postulandum veniam. Si noluerit, degradetur, nec unquam ad officium absque satisfactione revocetur.

Cap. 58. *De Clericis frequenter litigantibus.*

Clericus, qui frequenter litigat, & ad causandum facilis est, testimonium nemo absque grandi examine recipiat.

Cap. 59. *De Clericis discordantibus.*

Discordantes Clericos Episcopus, vel ratione, vel potestate ad con-

d. 90. Discordantes.

concordiam trahat, inobedientes synodus per audientiam damnet.

Cap. 60. *De Clericis turpiloquis.*

Clericum scurrilem, & verbis turpibus jocularitatem, ab officio retrahendum.

Cap. 61. *De Clericis jurantibus.*

Clericum, per creaturas jurantem, acerrimè objurgandum. Si perstiterit in vitio, excommunicandum.

Cap. 62. *De Clericis inter epulas cantantibus.*

Clericum inter epulas cantantem, supradictæ sententiæ severitate coercendum.

Cap. 63. *De Clericis jejunia polluentibus.*

Clericum, qui tempore indicti jejunii, absque inevitabili necessitate jejunium rumpit, minorem habendum.

Cap. 64. *De his, qui dominico die jejunant.*

Qui dominico die studiose jejunat, non credatur Catholicus.

Cap. 65. *De pascha suo tempore celebrando.*

Paschæ solemnitas uno die, & tempore celebranda.

Cap. 66. *Quando Clericus recurrere debet ad synodum.*

Clericus, qui Episcopi circa se distractionem injustam putat, recurrat ad synodum.

Cap. 67. *De seditiosis, ne Clerici fiant.*

Seditiosos nunquam ordinandos Clericos, sicut nec usurarios, nec injuriarum suarum ultores.

Cap. 68. *Ut ex pœnitentibus ordinatus Clericus, deponatur.*

Ex pœnitentibus (quamvis sit bonus) Clericus non ordinetur. Si per ignorantiam Episcopi factum fuerit, deponatur à Clero, quia se ordinationis tempore non prodidit fuisse pœnitentem. Si autem sciens Episcopus ordinaverit talem, etiam ipse ab Episcopatus sui ordinandi duntaxat potestate privetur.

Cap. 69. *Ut Episcopus viduæ maritum ad Clerum promovens deponatur.*

Simili sententiæ subjacebit Episcopus, si sciens ordinaverit Clericum eum, qui viduam, aut repudiatam uxorem habuit, aut secundam.

Cap. 70. *Ut Clericus hæreticorum convivia fugiat.*

Clericus hæreticorum, aut schismaticorum, tam convivia, quam sodalitates evitet æqualiter.

Cap. 71. *De hæreticorum cœtu.*

Quod hæreticorum cœtus non Ecclesia, sed conciliabulum sit.

Cap. 72. *Quod nihil fiat cum hæreticis.*

Cum hæreticis nec orandum, nec psallendum.

Cap. 73. *De communicantibus cum excommunicatis.*

Qui communicaverit vel oraverit cum excommunicato, sive Clericus, sive laicus sit, excommunicetur.

Cap.

22. q. 1. Clericum.

76. q. 4. Sacerdotes.

d. 40. Seditiosos.

24. q. 3. Clericus.

11. q. 3. Qui communicaverit.

Cap. 74. *De pœnitentium lege.*

Ut sacerdos pœnitentiam imploranti, absque personæ acceptione pœnitentiæ leges injungat.

Cap. 75. *De negligentioribus pœnitentibus.*

Ut negligentiores pœnitentes tardius reconcilientur.

Cap. 76. *De poscentibus pœnitentiam, si postea obmutescant.*

Is, qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium, qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam. Et si continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia. Si supervixerit, admoneatur à supradictis testibus, petitioni suæ satisfactum, & subdatur statutis pœnitentiæ legibus, quamdiu sacerdos, qui pœnitentiam dederit, probaverit.

26. q. 7. Sacerdos.

26. q. 6. Is qui in infirmitate, in phrenesim versus, interdum & absolvendus, & communicandus.

Cap. 77. *De pœnitentibus infirmis.*

Pœnitentes, qui in infirmitate sunt, viaticum accipiant.

Cap. 78. *De eisdem, si post viaticum supervivant.*

Pœnitentes, qui in infirmitate viaticum Eucharistiæ acceperint, non se credant absolutos sine manus impositione, si supervixerint.

26. q. 6. Is qui.

Additio Francisci Sylvii.

Sermo est de pœnitentibus illis, qui publicam agebant pœnitentiam, qui licet in casu infirmitatis admitterentur ad sacram Eucharistiam, ideoque sacramentaliter absolventur, si tamen superviverent, debebant redire ad ordinem pœnitentium, ut cum illis per manus impositionem absolventur, sicque reconcilientur. Quod nisi facerent, non debebant existimare se esse absolutos à pœna temporali, quæ fuerat eis præscripta.

Cap. 79. *De pœnitentibus, si casu aliquo moriantur.*

Pœnitentes, qui attentè leges pœnitentiæ exequuntur, si casu in itinere, vel in mari mortui fuerint, ubi eis subveniri non possit, memoria eorum, & orationibus, & oblationibus commendetur.

26. q. 7. Sacerdos.

Cap. 80. *De manus impositione super pœnitentes.*

Omni tempore jejunii, manus pœnitentibus à sacerdotibus imponantur.

Ibidem.

Cap. 81. *Ut pœnitentes mortuos sepeliant.*

Mortuos pœnitentes Ecclesiæ afferant, & sepeliant.

Cap. 82. *Ut pœnitentes genua flectant.*

Pœnitentes etiam diebus remissionis genua flectant.

Cap. 83. *De senibus honorandis.*

Pauperes, & senes Ecclesiæ, plus cæteris honorandi sunt.

Cap. 84. *Usque ad missam catechumenarum nullus Ecclesiam ingredi prohibeatur.*

de cons. d. 1.
Episcop. mul-
tum.

Ut Episcopus nullum prohibeat ingredi Ecclesiam, & audire verbum Dei, sive gentilem, sive hæreticum, sive Judæum, usque ad missam catechumenorum.

Additio Francisci Sylvii.

Missa Catechumenorum durabat usque ad finem Evangelii, & concionis. Vide quæ diximus lib. 3. de Ecclesia q. 1. art. 3.

Cap. 85. *De baptizandis.*

de cons. d. 4.
Baptizandi.

Baptizandi nomen suum dent, & diu sub abstinentia vini, & carniū, ac manus impositione, crebra examinatione baptismum percipiant.

Additio Francisci Sylvii.

Intelligenda hæc sunt de manus impositione, quæ est cæremonia catechumenis adhiberi solita; de qua Augustinus, lib. 2. de peccat. merit. cap. 26. *Catechumenos secundum modum suum, per signum Christi, & orationem, manus impositione puto sanctificari.*

Cap. 86. *Ut nuper baptizati castè vivant.*

2. q. 6. Ca-
tholicus.

Neophyti, aliquandiu à lautioribus epulis, & spectaculis, vel conjugibus abstineant.

Cap. 87. *De Catholicis, qui apud infideles causam proponunt.*

Catholicus, qui causam suam, sive justam, sive injustam ad judicium alterius fidei judicis provocat, excommunicetur.

Cap. 88. *De his, qui missam prætermittunt.*

de cons. d. 1.
Qui die.

Qui die solemnæ, prætermisso solemnæ Ecclesiæ conventu ad spectacula vadit, excommunicetur.

Cap. 89. *De his, quæ Judaicis superstitionibus serviunt.*

26. q. 5. Au-
guriis.

Auguriis, vel incantationibus servantem, à conventu Ecclesiæ separandum. Similiter, & superstitionibus Judaicis, vel feriis inhærentem.

Cap. 90. *De energumenis.*

de cons. d. 5.
Omni die.

Omni die exorcistæ energumenis manus imponant.

Cap. 91. *De eisdem.*

Pavimenta domorum Dei energumeni verrant.

Cap. 92. *De victu energumenorum.*

Energumenis, in domo Dei assidentibus, victus quotidianus per exorcistas opportuno tempore ministretur.

Cap. 93. *De oblationibus discordantium.*

d. 90. Obla-
tiones.

Oblationes dissidentium fratrum, neque in sacrario, neque in gazophylacio recipiantur.

Cap. 94. *De oblationibus opprimentium pauperes.*

Ibid.

Eorum, qui pauperes opprimunt, dona à sacerdotibus refutanda.

Cap. 95. *De his, qui oblationes defunctorum defraudant.*

Qui oblationes defunctorum aut negant Ecclesiis, aut cum difficultate reddunt, tamquam egentium necatores excommunicentur.

De oblationibus que pro defunctis offeruntur.

Cap. 96. *De accusatore, & accusato.*

Quærendum in iudicio, cujus sit conversationis, & fidei, is qui accusat, & is qui accusatur.

2. q. 7. *Quærendum est.*

Cap. 97. *De eo, qui religiosis scæminis præficitur.*

Qui religiosis scæminis præponendus est, ab Episcopo loci probetur.

18. q. 2. *Qui.*

Cap. 98. *Ut laicus, præsentibus clericis, non doceat.*

Laicus præsentibus clericis, nisi ipsis rogantibus, docere non audeat.

Cap. 99. *Ut mulieres publicè non doceant.*

Mulier, quamvis docta, & sancta, viros in conventu docere non præsumat.

d. 23. *Mulier.*

Cap. 100. *Ut mulieres non baptizent.*

Mulier baptizare non præsumat.

Additio Francisci Sylvi.

Intellige extra casum necessitatis, vel etiam præsentibus clericis ac aliis ritus baptizandi peritis, juxta ea quæ diximus, 3. p. q. 67. art. 6.

Cap. 101. *De viduis infirmis.*

Viduæ adolescentes, quæ corpore debiles sunt, sumptu Ecclesiæ, cujus viduæ sunt, sustententur.

Cap. 102. *Ne clerici viduarum familiaritati associentur.*

Ad reatum Episcopi pertinet, vel Presbyteri, qui parochiæ præest, si sustentandæ vitæ præsentis causa, adolescentiores viduæ, vel sanctimoniales, clericorum familiaritatibus subjiciantur.

d. 91. *ad reatum.*

Cap. 103. *De viduis, quæ Ecclesiæ stipendiis sustentantur.*

Viduæ, quæ stipendio Ecclesiæ sustentantur, tam assidue in Dei opere esse debent, ut meritis, & orationibus suis Ecclesiam adjuvent.

Ib. Viduæ.

Cap. 104. *De viduis professis continentiam prævaricantibus.*

Sicut bonum est castitatis præmium, ita & majori observantia, & præceptione custodiendum est; ut si quæ viduæ, quantumlibet adhuc in minoribus annis positæ, & matura ætate à viro relicte, se devoverunt Domino, & veste laicali abjecta, sub testimonio Episcopi, & Ecclesiæ, religioso habitu apparuerint, postea verò ad nuptias sæculares transierunt, secundum Apostolum, damnationem habebunt, quoniam fidem castitatis, quam Domino voverunt, irritam facere ausæ sunt. Tales ergo personæ sine Christia-

1. *Tim. 5.*

norum communione maneat, quæ etiam nec in convivio cum Christianis communicent. Nam si adulteræ conjuges reatu suo sunt viris suis obnoxie, quanto magis viduæ, quæ religiositatem mutaverunt, crimine adulterii notabuntur, si devotionem, quam Deo spontè, non coactè obtulerunt, libidiosa corruperint voluptate, atque ad secundas nuptias transitum fecerunt? Quæ & si violentia irruente, ab aliquo præreptæ fuerint, ac postea delectatione carnis atque libidinis permanere in conjugio, raptori vel violento viro consenserint, damnationi superius comprehensæ tenebuntur obnoxie. De talibus ait Apostolus: Cum luxuriatæ fuerint, nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt: Aurelius Episcopus Carthag. Ecclesiæ subscripsi: Donatianus Talabricensis primæ sedis subscripsi: Augustinus Hipponæ Regien. Subscripsi. Similiter omnes Episcopi subscripserunt.

1. Tim. 5.
Subscriptio.

Finit Concilium Carthaginense IV.

Provinciale Concilium, confirmatum tamen in 6. Synodo generali, in Trullo celebrata. Ubi recepta sunt universa Concilia Carthagine habita.

Concil. Tauritanense.

CONCILIUM TAURITANENSE PROVINCIALE, celebratum tempore Siritii Papæ, & B. Ambrosii Episcopi Mediolanensis. Nihil habet annotatione dignum, totum consumitur in compositione causarum quarundam civilium, quæ inter Episcopos quosdam, & ceteros presbyteros tractabantur.

Decreta Anastasii Papæ Ann. Dom. 404.

Anastasius
Pontifex 39.
Sub hoc propter
scripta
Origenis in
Alexandria
celebrata est
synodus.

A Anastasius Papa, natione Romanus, sedit annos, 3. dies 10. Papa 39. sub Petro.

Sub Anastasio floruerunt apud Orientem Gregorius Nazianzenus, & Basilus.

Extat epistola decretalis ejus ad Episcopos Germaniæ, & Burgundiæ, in qua constituit, ut dum sancta Evangelia in Ecclesia recitantur, sacerdotes, & cæteri omnes præsentés, non sedentes, sed venerabiliter curvi in conspectu santi Evangelii stantes dominica verba intentè audiant, & fideliter adorent.

Qualiter
standum dum
legitur Evan-
gelium in Ec-
clesia.

Secundò significat eisdem, ne Manichæos, quos in urbe Roma invenit, recipiant, neque cum eis aliquam participationem habeant, priusquam ad rectam convertantur fidem, quorum ille aliquos Romæ convertit. Quos autem ad fidem trahere non potuit secundum Christianorum principum constituta, ne sanctum gregem sua contagione polluerent, per publicos judices perpetuò exilio relegavit.

CONCILIUM CARTHAGINENSE QUINTUM,
celebratum Era 428. presentibus 73. Episcopis.

Concil. Carthaginens. 5.

Cap. 1.

DE clericis ad testimonium non pulsandis, 2. q. 6. Statutum est.

Cap. 2.

De clericis, pro crimine suo damnatis, ut à quolibet non defensentur, 21. q. 5. Si quis cujuslibet.

Cap. 3.

De Sacerdotibus, & Levitis, ut ab uxoribus se contineant d. 84. Cum de quorundam.

Additio Francisci Sylvii.

In tomis Concil. atque etiam apud Gratian. d. 84. can. Cum de quorundam legitur, & legi debet, *Placuit Episcopos, & Presbyteros, & Diaconos secundum priora, vel propria statuta ab uxoribus continere: & relatio est ad illa, quæ ex Apostolica traditione statuta fuerant, Conc. 2. Carthag. cap. 1. Ac proinde perperam can. 13. sextæ syn. habet, vicis suæ tempore.*

Cap. 4.

De rebus Ecclesiæ, sine consilio Metropolitanæ Episcopi non alienandis.

Cap. 5. *Ut nullus Episcopus, relicta cathedra principali, in diocesi resideat.*

7. q. 1. Placuit ut.

Placuit ut nemini sit faculas, relicta principali cathedra, ad aliquam Ecclesiam in diocesi constitutam se conferre, vel in re propria, diutius quam oportet, constitutum, curam vel frequentationem propriæ cathedræ negligere.

Cap. 6. *De his qui nullo testimonio se baptizatos noverunt.*

Placuit de infantibus, quoties non inveniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur, neque ipsi sunt per ætatem idonei, de traditis sibi sacramentis respondere, absque ullo scrupulo eos esse baptizandos, ne ista trepidatio eos faciat sacramentorum purgatione privari. Hunc enim Legati Maurorum fratres nostri consuluerunt, quia multos tales à Barbaris redimunt. Similiter, & de Ecclesiis (quoties super earum consecratione hæsitatur) agendum est, idest, ut sine ulla trepidatione consecrentur.

de consec. d. 4. Placuit de.

Cap. 7.

De tempore Paschali, & Concilii.

Cap. 8.

De intercessoribus, ne cathedram morientis Episcopi diu retineant, sed infra annum sacerdotem provideant.

7. q. 1. Constitutum est.

Cap. 9. *De defensore Ecclesiarum.*

Ab Imperatoribus universis visum est postulandum, propter

23. q. 3. Ab Imperatoribus.

afflictionem pauperum, quorum molestiis sine intermissione fatigatur Ecclesia, ut defensores eis adversus potentias divitum cum Episcoporum provissione delegentur.

Cap. 10.

Ut Episcopi ad diem Concilii occurrant. d. 18. Placuit ut.

Cap. 11.

Ut lapsis sacerdotibus manus, sicut laicis non imponatur. d. 50. Confirmandum est.

Cap. 12.

De clericis excommunicatis, quamdiu eis asserere liceat innocentiam suam, 11. qu. 3. Rursus constitutum est.

Cap. 13.

De clericis, vel monachis ab alio Episcopo ordinatis. In decretis. d. 58. Si quis de alterius.

Cap. 14. *De basilicis quæ sine martyrum reliquiis dedicatæ sunt.*

*de cons. de 1.
Placuit altaria.*

*Eremitaria
per agros
constituta
evertantur.*

Item placuit, ut altaria, quæ passim per agros, aut vias, tamquam memoriæ martyrum constituuntur, in quibus nullum corpus aut reliquiæ martyrum conditæ probantur, ab Episcopis, qui eisdem locis præsent (si fieri potest) evertantur. Si autem hoc propter tumultus populares non finitur, plebes tamen admonentur, ne illa loca frequentent, ut qui recta sapiunt, nulla ibi superstitione devincti teneantur. Et omnino nulla memoria martyrum probabiliter acceptetur, nisi aut ibi corpus, aut aliquæ certæ reliquiæ sint, aut ubi origo alicujus habitationis, vel possessionis, vel passionis, fidelissima origine traditur. Nam quæ per somnia, & per inanes quasi revelationes quorumlibet hominum ubique constituuntur altaria, omnimode reprobentur.

Cap. 15. *De idolatriis destruendis.*

Item, placuit ab Imperatoribus gloriosissimis peti, ut reliquiæ non solum in simulachris, sed in quibuscumque locis, vel lucis vel arboribus omnimodo deleantur.

*Subscriptio
Concilii Carthaginens. 5.*

Aurelius Episcopus Ecclesiæ Carthaginis, supra comprehensis in nostro Concilio constitutis, subscripsi. Similiter 72. Episcopi subscripserunt.

Finit Concilium Carthaginense V.

*Toletanum
Concilium 1.*

CONCILIIUM TOLETANUM PRIMUM, XIX.

Episcoporum, Patrono Episcopo presidente. Est provinciale, sed confirmatum auctoritate Leonis Papæ.

Considentibus Presbyteris, astantibus Diaconis, & cæteris, qui intererant Concilio congregato, Patronus Episcopus dixit: Quoniam singuli cœpimus in Ecclesiis nostris facere diversa, & inde tanta scandala sunt, quæ usque ad schisma perveniunt, si
pla-

placet, communi Concilio decernamus, quid ab omnibus Episcopis, in ordinandis clericis sit sequendum. Mihi autem placet, constituta primitus Nicæni Concilii perpetuò esse servanda, nec ab his esse recedendum. Universi Episcopi dixerunt: Hoc nobis placet, ita ut si quis, cognitis gestis Nicæni Concilii, aliud quam statutum est, facere præsumpserit, & non in eo perseverandum putaverit, hic excommunicatus habeatur, nisi per correctionem fratrum emendaverit errorem.

Cap. 1.

De Presbyteris, & Diaconis, si post ordinationem filios genuerint, ad altiorem gradum non ascendant.

Cap. 2. *Ut pœnitens, si necessitas cogat, lector aut ostiarius fiat.*

Item placuit, ut pœnitentes non admittantur ad clerum, nisi tantum (si necessitas aut usus exegerit) & tunc inter ostiarios deputentur, vel inter lectores, ita ut Evangelia, aut Epistolam non legant. Si qui autem antè ordinati sunt Diaconi, inter Subdiaconos habeantur, ita ut manum non imponant, nec sacra contingant. Eum vero pœnitentem dicimus, qui post baptismum, aut pro homicidio, aut pro diversis criminibus, gravissimisque peccatis, publicam pœnitentiam gerens, sub cilicio diuino fuerit reconciliatus altario.

d. 50. Placuit.

Cap. 3. *De his, qui viduas acceperint, ne Diaconi fiant.*

Item constituit sancta synodus, ut lector fidelis, si viduam alterius uxorem acceperit, amplius nihil sit, sed semper lector habeatur, aut fortè Subdiaconus.

Cap. 4. *Ut Subdiaconus, si defuncta uxore aliam duxerit ostiarius fiat.*

Subdiaconus autem, defuncta uxore, si uxorem aliam duxerit, ab officio in quo ordinatus fuerat, removeatur, & habeatur inter ostiarios, vel lectores, ita ut Evangelium & epistolam non legat, propterea ne qui Ecclesiæ servierit, publicis officiis servire videatur. Qui verò tertiam (quod nec dicendum est) acceperit, abstinens biennio, postea inter laicos reconciliatus per pœnitentiam communicet.

Cap. 5. *De clericis tardius ad Ecclesiam venientibus.*

Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus, vel quilibet Ecclesiæ deputatus clericus, si intra civitatem fuerit, vel in loco in quo Ecclesia est, aut castella, aut vici sunt, aut villæ, si ad Ecclesiam, aut ad sacrificium quotidianum non venerit, clericus non habeatur, si castigatus per satisfactionem veniam ab Episcopo noluit promereri.

Cap. 6. *Ne religiosa puella virorum familiaritatem habeat.*

Itemque puella Dei nec familiaritatem habeat cum confessore, aut cum quolibet laico sanguinis alieni, aut convivium sola adeat,

ni-

nisi ubi sit seniorum honestorum, aut viduarum, honestarum frequentia, ubi honestè confessor quilibet, cum plurimorum testimonio testium, convivio interesse possit. Cum lectoribus autem in ipsorum domibus non admittendas penitus, nec videntas, nisi fortè consanguinea soror sit, vel uterina.

Cap. 7. *De Clerico cujus uxor peccaverit.*

33. q. 2. *Placuit, ut si.*

Placuit ut si quorumcumque clericorum uxores peccaverint (ne fortè licentiam peccandi plus habeant) accipiant mariti earum hanc potestatem (præter necem) custodiendi, ligandi in domo sua, ad jejunia salutaria, non mortifera eas cogentes; ita ut invicem sibi clerici pauperes auxilium ferant, si servitia fortè non habeant. Cum uxoribus autem ipsis, quæ peccaverint, nec cibos sumant, nisi fortè ad timorem Dei, acta pœnitentia, revertantur.

Cap. 8. *De his, qui post baptismum militaverint.*

d. 21. *Si quis post.*

Si quis post baptismum militaverit, & chlamydem sumpserit, aut cingulum ad necandos fideles, etiam si gravia non admisit, si ad clerum admissus fuerit, diaconii non accipiat dignitatem.

Cap. 9. *De professis, vel viduis, absente sacerdote.*

Nulla professa, vel vidua, absente Episcopo, vel Presbytero in domo sua antiphonas cum confessore vel servo suo faciat. Lucernarium verò nisi in Ecclesia non legatur, aut si legatur in villa, præsentem Episcopo, vel Presbytero, vel Diacono legatur.

Additio Francisci Sylvii.

Lucernarium dicebatur prior pars officii, quod nos vocamus vespas, quia tunc accendebantur lucernæ, eo quod officium istud vespere fieret. Post illud verò fiebat scripturæ interpretatio, quæ ad Episcopum, vel Presbyterum, vel Diaconum pertinet: Ideo jubetur legi in Ecclesia, vel si in villa, præsentem Episcopo, vel Presbytero, vel Diacono. Vide Coriolanum in Summa.

Cap. 10. *Ne Clericus fiat sine consensu domini aut patroni.*

Clericos, siquidem obligati sint vel pro æquatione, vel de genere alicujus domus, non ordinandos, nisi probatæ vitæ fuerint, & patroni consensus accesserit.

Cap. 11. *De potentibus, qui pauperem expoliant.*

24. q. 3. *Si quis de.*

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religiosum expoliaverit, & mandaverit eum ad se venire Episcopus, ut audiatur, & is contempserit, invicem mox scripta percurrant per omnes provinciæ Episcopos, & quoscumque adire poterint, ut excommunicatus habeatur ipse, donec obediat, & reddat aliena.

Cap. 12. *Ne clericus ab Episcopo recedat.*

Item, ut liberum nulli clerico sit, discedere ab Episcopo suo, & alteri Episcopo communicare, nisi fortè ei, quem Episcopus alius libenter habeat de hæreticorum schismate discedentem, & ad fi-

fidem Catholicam revertentem. Si qui autem de Catholicis disces-
serint, & in communione eorum, vel palam, vel occultè cum
eis (qui vel excommunicati sunt, vel per sententiam jam notati)
fuerint inventi, habeant illorum, ad quos ire voluerint, etiam in
damnatione consortium.

Cap. 13. *De his, qui Ecclesiam intrant.*

De his, qui intrant in Ecclesiam, & deprehenduntur, nun-
quam communicare admoneantur. Quod si non communicant,
ad pœnitentiam accedant. Si communicant, non semper absti-
neantur. Si non fecerint, abstineantur.

*de cons. d. 2.
Hi qui in-
trant.*

Cap. 14. *De accipientibus Eucharistiam.*

Si quis autem acceptam à sacerdote Eucharistiam non sumpse-
rit, velut sacrilegus propellatur.

Additio Francisci Sylvii.

Solitum fuisse olim dari viris, Eucharistiam in manus, hinc
potest haberi, & diximus 3. p. q. 80. art. 12. quæsito 1.

Cap. 15. *De escommunicatis à Sacerdote.*

Si quis laicus abstinetur, ad hunc, vel ad domum ejus, vel
clericorum, vel religiosorum nullus accedat. Similiter & clericus,
si abstinetur, à clericis devitetur. Si quis cum illo colloqui, aut
convivari fuerit deprehensus, etiam ipse abstinetur. Sed hoc per-
tinet ad eos clericos, qui ejus sunt Episcopi, & ad omnes qui
commoniti fuerint de eo, qui abstinetur, sive laico quolibet, sive
clerico.

Cap. 16. *De pœnitentia devotæ si adultera fuerit.*

Devotam peccantem, non recipiendam in Ecclesiam, nisi pec-
care desierit, & si desinens egerit aptam pœnitentiam decem an-
nis, recipiat communionem. Priusquam autem in Ecclesiam ad-
mittatur ad orationem, ad nullius convivium Christianæ mulie-
ris accedat. Quod si admissa fuerit, etiam hæc, quæ eam recepe-
rit, habeatur abstenta. Corruptorem etiam par pœna constringat.
Quæ autem maritum acceperit, non admittatur ad pœnitentiam,
nisi adhuc ipso vivente marito, castè vivere cœperit, aut post-
quam ipse decesserit.

*27. q. 1. de-
votam.*

Cap. 17. *De uxorato concubinam habente.*

Si quis habens uxorem fidelis, si concubinam habeat, non com-
municet. Cæterum is, qui non habet uxorem, & pro uxore con-
cubinam habet, à communione non repellatur, tantum ut unius
mulieris, aut uxoris, aut concubinæ (ut ei placuerit) sit conjuc-
tione contentus. Alias verò vivens abjiciatur, donec desinat, &
ad pœnitentiam revertatur.

*d. 34. His
qui.*

Additio Francisci Sylvii.

Concubina hic intelligitur uxor vera, sed ducta sine dote &
sine solemnitate. Vide Comment. nostrum in Supplem. q. 64. art. 5.

Cap.

Cap. 18. De vidua Episcopi si maritum acceperit.

Si qua vidua Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi, maritum acceperit, nullus clericus, nulla religiosa cum ea convivium sumat, nunquam communicet, morienti tantum ei sacramentum subveniat.

Cap. 19. Si filia sacerdotis religiosa peccaverit.

Episcopi, sive Presbyteri, sive Diaconi filia, sive devota fuerit, & peccaverit, & maritum duxerit, si eam pater vel mater in affectum receperint, à communionem habeantur alieni, pater verò causas in Concilio noverit se præstaturum. Mulier autem non admittatur ad communionem, nisi marito defuncto, egerit poenitentiam. Si autem (vivente eo) secesserit, & poenituerit, nullo modo nisi vitæ deficiens, accipiat communionem.

Cap. 20. Ut nullus præter Episcopum chrisma conficiat.

Quamvis penè ubique custodiatur, ut absque Episcopo chrisma nemo conficiat, tamen quia in aliquibus locis vel provinciis Presbyteri dicuntur chrisma conficere: Placuit ex hac die nullum alium, nisi Episcopum, chrisma conficere, & per diocesim destinare, ita ut de singulis Ecclesiis ad Episcopum ante diem Paschæ diaconi destinentur, aut subdiaconi, ut confestim chrisma ab Episcopo destinatum, ad diem Paschæ possint ad tempus deferre. Episcopo sanè, certum est, quod omni tempore licet chrisma conficere, sine conscientia autem Episcopi nihil penitus Presbyteri agere præsumant. Statutum verò est diaconum non chrismare: sed Presbyterum, absente Episcopo, præsentem verò non, nisi ab ipso fuerit præceptum. Hujusmodi constitutionem meminerit semper Archidiaconus, vel præsentibus vel absentibus Episcopis, suggerendam, ut eam & Episcopi custodiant, & Presbyteri non relinquant.

Additio Francisci Sylvii.

Unctio chrismatis ea debet hic intelligi, quæ est cæremonialis, & qua in baptismo solemniter uti solet Presbyter litiens verticem recens baptizati. Et ad hanc unctionem faciendam quidam Presbyteri quibusdam in locis præsumperant chrisma conficere: contra quos procedit hic canon. Confer per nos dicta 3. p. q. 72. art. 3. & quæ hic sequuntur epist. 1. Innoc. 1. cap. 3. ex quo discit, quod etsi olim non liceret Presbytero ungere verticem baptizati, Episcopo præsentem, nisi de ipsius licentia, ut & hic habetur, & expresse traditur ab Hugone Viêt. l. 2. de sacram. p. 7. cap. 3. postea tamen fuit ampliatur, ut etiam in Episcopi præsentia id possent.

Cap. 21. De regulis fidei Catholicæ.

Regulæ fidei contra omnes hæreses, maximè contra Priscillianistas. Quas Episcopi Tarraconensis, Carthaginensis, Lusitani, & Bethici fecerunt, & ex præcepto Papæ Leonis ad Balconium Episcopum

Nullus præter Episcopum chrisma conficiat.

Chrismare potest Presbyter absente Episcopo.

pum Galliciae transmiserunt. Ipsi etiam suprascripta viginti canonum capitula statuerunt in Concilio Toletano.

Assertio fidei ejusdem Concilii contra Priscillianistas.

Credimus in unum verum Deum, Patrem omnipotentem, & Filium, & Spiritum Sanctum, visibiliū & invisibiliū factorem, per quem omnia facta sunt, in cœlo & in terra, unum Deum, & unam esse divinæ substantiæ Trinitatem. Patrem autem non esse Filium ipsum, sed habere Filium, qui, Pater non sit. Filium non esse Patrem, sed Filium Dei de Patris esse natura. Spiritum quoque esse Paraclætum, qui nec Pater sit ipse, nec Filius, sed à Patre Filioque procedens. Est ergo ingenitus Pater, genitus Filius, non genitus Paraclætus, sed à Patre, Filioque procedens. Pater est, cujus vox hæc audita est de cœlis: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Filius est, qui ait: Ego à Patre exivi, & à Deo veni in hunc mundum. Paraclætus est Spiritus, de quo Filius ait: Nisi ego abiero ad Patrem, Paraclætus non veniet. Hanc Trinitatem personis distinctam, substantia unitam, virtute & potestate & majestate invisibilem, indifferentem. Præter hanc nullam credimus divinam esse naturam, vel angeli, vel spiritus, vel virtutis alicujus, quæ Deus credatur. Hunc ergo Filium Dei, Deum natum à Patre, ante omne omnino principium, sanctificasse uterum virginis Mariæ, atque ex ea verum hominem sine virili generatum semine suscepisse, duabus duntaxat naturis, idest, Deitatis, & carnis, in unam convenientibus omnino personam, idest, Dominum nostrum Jesum Christum. Nec imaginarium corpus, aut phantasmatis alicujus in eo fuisse, sed solidum atque verum. Hunc & esurisse, & sitiisse, & doluisse, & flevisse, & omnes corporis injurias pertulisse. Postremò à Judæis crucifixum, & sepultum, & tertia die resurrexisse. Conversatum postmodum cum discipulis suis, & quadragesima post resurrectionem die ad cœlum ascendisse. Hunc Filium hominis, etiam Filium Dei, & Filium Dei, & hominis filium appellamus. Resurrectionem verò futuram humanæ credimus carnis, animam autem hominis non divinæ esse substantiæ, aut Dei Patris, sed creaturam dicimus, Dei voluntate creatam. Si quis autem dixerit, aut crediderit à Deo omnipotente mundum hunc factum non fuisse, atque omnia ejus instrumenta, anathema sit. Si quis dixerit, atque crediderit Deum Patrem eundem esse Filium, vel Paraclætum, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit Filium eundem esse Patrem, vel Paraclætum, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit Paraclætum esse vel Patrem, vel Filium, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, carnem tantum sine anima, à Filio Dei fuisse susceptam, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit Christum innascibilem esse, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, Deitatem nascibilem esse, anathema sit. Si quis

*Assertio fidei
contra Priscillianistas.*

*Matth. 3.
Marc. 1. Luc.
3. Joan. 16.*

Gen. 1.

dixerit, vel crediderit, Deitatem Christi convertibilem fuisse, vel passibilem, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, alterum Deum esse priscae Legis, alterum Evangeliorum, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, ab altero Deo mundum factum fuisse, & non ab eo de quo scriptum est: In principio fecit Deus coelum & terram, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, corpora humana non resurgere post mortem, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, animam humanam Dei portionem, vel Dei esse substantiam, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, alias scripturas, praeter quas Ecclesia Catholica recipit, in autoritate habendas, vel esse venerandas, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, Deitatis & carnis unam in Christo esse naturam, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, esse aliquid quod se extra divinam Trinitatem possit extendere, anathema sit. Si quis Astrologiae, vel Mathesi existimat esse credendum, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, conjugia hominum, quae secundum legem divinam licet habere, execrabilia esse, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit, carnes avium, vel pecudum, quae ad escam datae sunt, non tantum pro castigatione hominum abstinendas, sed execrandas esse, anathema sit. Si quis in errore Priscilliani sectam sequitur, vel profitetur, ut aliud in salubri baptismo contra sedem S. Petri faciat, anathema sit.

Subscriptio.

Explicit regula fidei Catholicae adversus Priscillianistas, Patronus Episcopus subscripsi. Marcellus Episcopus subscripsi. Afrodisius Episcopus subscripsi. Subscripserunt & alii Episcopi, qui interfuerunt Concilio.

Decreta Innocentii Papae. Ann. Dom. 408.

Innocentius
Pont. 40. Sub
hoc cepit ha-
eresis, Deum
corpus habere
asserens, &
praedestinato-
rum, & Ca-
taphrygorum,
& Pelagii.

Innocentius Primus, Papa, natione Albanensis, sedit annis 15. mensibus 2. Hic constituit, ut qui natus fuerit de Christiana, denuo nasci debeat per baptismum, quod Pelagius damnavit. Eo tempore florebat Hieronymus Presbyter in Bethleem. Pelagium & Caelestinum invenit, quos tanquam haereticos damnavit.

Exrat epistola ejus decretalis ad Decentium Episcopum, in qua paucis admonet, antiquas Patrum traditiones servandas, nec novitates aliquas inducendas in sua Ecclesia, nec alterius Ecclesiae, quam Romanae in consecrandis mysteriis, vel caeteris agendis, consuetudinem esse servandam.

Et Roma a
Gothis capta
est. In Conci-
liis.
de c. d. 2.
Pacem igitur.
de cons. d. 2.

Cap. 1. De pacis osculo dando post confecta mysteria.

Pacis osculum dandum est post confecta mysteria, ut constet populum ad omnia, quae in mysteriis aguntur, atque in Ecclesia celebrantur, praebuisse consensum, ac finita esse, pacis conclusis signaculo demonstrantur.

Cap. 2. De non recitandis nominibus ante precem sacerdotis.

De nominibus vero recitandis, antequam preces sacerdos faciat,

at-

atque eorum oblationes, quorum nomina recitanda sunt, sua oratione commendat, quam superfluum sit, & ipse per tuam prudentiam recognoscis, ut cujus hostia necdum Deo offeras, ejus ante nomen insinues, quamvis illi incognitum sit nihil. Prius ergo oblationes sunt commendandæ, ac tunc eorum nomina, quorum sunt oblationes edicenda, ut inter sacra mysteria nominentur, non inter alia, quæ ante præmittimus, ut ipsis mysteriis viam futuris precibus aperiamus.

Cap. 3. Ut infantes baptizati à solo Episc. consignentur.

De consignandis verò infantibus manifestum est non ab alio quam ab Episcopo, fieri licere. Nam Presbyteri, licet sint Sacerdotes, pontificatus tamen apicem non habent. Hæc autem Pontificibus solis deberi, ut vel consignent, vel Paracletum spiritum tradant, non solum consuetudo Ecclesiastica demonstrat, verum & illa lectio Actuum Apostolorum, quæ asserit Petrum & Joannem esse directos, qui jam baptizatis traderent Spiritum Sanctum. Nam Presbyteris, seu extra Episcopum, seu præsentem Episcopum, cum baptizant chrismate baptizatos ungere licet: sed quod ab Episcopo fuerit consecratum, non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis, cum tradunt Spiritum Sanctum Paracletum. Verba verò dicere possum, ne magis prodere videar, quam ad consultationem respondere.

de nominibus cecitandis.

Confirmationis sacramentum.

Actor 4.

de cons. d. 4. Presbyteris.

Cap. 4. De jejuniis sabbati.

Quod ritè omni sabbato jejunetur, quia feria sexta, & sabbatum ambo dies tristitiam Apostolis, vel his qui Christum secuti sunt, indixerunt. Qui die dominico exhilarati non solum ipsum festivissimum esse voluerunt, verum etiam per omnes hebdomadas frequentandum esse duxerunt.

de cons. d. 3. Sabbato.

Cap. 5.

De fermento, idest, sacramento, quod civitatis tantum Presbyteris dirigatur.

Cap. 6.

De energumenis baptizatis, ut eis à Presbytero, vel cæteris Clericis, absente Episcopo, manus imponatur.

Additio Francisci Sylvii.

Sermo est de impositione manuum ad expellendos dæmones: ea namque cæremonia utebantur olim Episcopi, & de eorum licentia Presbyteri.

Cap. 7. De pœnitentibus.

De pœnitentibus verò, qui sive ex gravioribus commissis, sive ex levioribus pœnitentiam gerunt, si nulla interveniat ægritudo, quinta feria ante Pascha eis remittendum, Romanæ Ecclesiæ consuetudo demonstrat. Cæterum de pondere æstimando delictorum,

de cons. d. 3. de pœnitentibus.

sacerdotis est judicare, ut attendat ad confessionem pœnitentis, & ad fletus atque lachrymas corrigentis, ac tum jubere dimitti, cum viderit congruam satisfactionem. Sanè si quis in ægritudinem inciderit, atque usque ad desperationem devenerit, ei est ante tempus Paschæ relaxandum, ne de sæculo absque communione decedat.

Cap. 8. *Quod orandum sit pro infirmis.*

Extremam unctionem esse genus sacramenti.

Jac. 5.

d. 95. Illud superfluum.

Sanè quoniam de hoc, sicuti de cæteris, consulere voluit Dilectio tua, adjecit etiam filius meus Cælestinus Diaconus in epistola sua esse à tua Dilectione positum illud, quod in Beati Apostoli Jacobi epistola conscriptum est: Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & suscitabit illum Dominus: & si in peccatis fuerit, remittentur ei. Quod non est dubium de fidelibus ægrotantibus accipi vel intelligi debere, qui sancto oleo chrismatis perungi possunt, quo ab Episcopo confecto, non solum sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua aut suorum necessitate inungendo. Cæterum illud superfluum videmus adjectum, ut de Episcopo ambigatur, quod Presbyteris licere non dubium est. Nam idcirco de Presbyteris dictum est, quia Episcopi occupationibus aliis impediti, ad omnes languidos ire non possunt. Cæterum, si Episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem à se visitandum, & benedicere, & tangere chrismate, sine cunctatione potest, cujus est ipsum chrisma conficere. Nam non pœnitentibus istud fundi non potest, quia genus est sacramenti. Nam quibus reliqua sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi? His ergo, frater charissime, omnibus, quæ tua Dilectio voluit à nobis exponi, prout potuimus, respondere curavimus, ut Ecclesia tua Romanam consuetudinem, à qua originem ducit, servare valeat, atque custodire. Reliqua verò, quæ scribi fas non erat, quum adfuersis, interrogati poterimus edicere. Erit autem Domini potentia etiam id procurare, ut tuam Ecclesiam, & Clericos nostros, qui sub tuo Pontificio divinis famulantur officiis, bene institutas, & aliis formam tribuas, quam debeant imitari.

Epist. 2.

Extat epistola secunda ejusdem Innocentii Papæ ad Victricium Rothomagensem Episcopum, in qua eum instruit de Romanæ Ecclesiæ norma atque autoritate, digestas vitæ & morum probabiliū disciplinas annexens, per quas populum doceat, quibus rebus & regulis, Christianorum vita in sua cujusque professione debeat contineri, & quæ deinceps intuitu divini judicii omnem Catholicum Episcopum expediat custodire. Partita est in 13. capita, quæ in epist. 4. Siritii Papæ superius descripta sunt.

Sequitur ejusdem epistola 3. ad Exuperium Tolosanum Episcopum.

Innocentius Exuperio Episcopo Tolosano salutem. Consulenti tibi (Frater charissime) quid de proposita specie unaquaque sentirem, pro captu intelligentiæ meæ, quæ sunt visa, respondi, quid sequendum, vel quid vitandum docilis ratio persuaderet, vel auctoritas lectionis ostenderet, vel custodita series temporum demonstraret. Et quidem Dilectio tua institutum sequuta prudentiam, ad sedem Apostolicam referre maluit, qui de rebus dubiis custodire deberet, potius quam usurpatione præsumpta, quæ sibi viderentur, de singulis obtinere. Cur enim magis pudendum putemus discere aliquid, quam omnino nescire? Mihi quoque ipsi de collatione docilitas accedit, dum perscrutatis rationibus, ad proposita respondere compellor, eoque fit, ut semper aliquid addiscat, qui postulatur ut doceat. Proponam igitur singula, subjiciamque responsum.

Cap. 1. De incontinentia Sacerdotum, vel Levitarum.

Proposuisti, quid de his observari debeat, quos in Diaconii ministerio, aut in officio Presbyterii positos, incontinentes esse, aut fuisse, generati filii prodiderunt. De his & divinarum legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis viri Siritii Episcopi monita evidentia commearunt, ut incontinentes, in officiis talibus positi, omni Ecclesiastico honore privarentur, nec admittantur ad tale ministerium, quod sola continentia oportet impleri: Est enim vetus admodum sacræ legi auctoritas, jam inde ab initio custodita, quod in templo, anno vicis suæ habitare præcepti sunt Sacerdotes, ut servientes sacris oblationibus, puri & ab omni labe mundati sibi vindicent divina mysteria, neque eos ad sacrificia fas sit admitti, qui exercent, vel cum uxore carnale consortium, quia scriptum est: Sancti estote, quia & ego sanctus sum, Dominus Deus vester. Quibus utique propter sobolis successionem uxoris usus fuerat relaxatus, quia ex alia Tribu, & præterquam ex semine Aaron, ad Sacerdotium nullus fuerat præceptus accedere, quanto magis hi Sacerdotes, vel Levitæ pudicitiam ex die ordinationis suæ servare debent, quibus, vel Sacerdotium, vel ministerium sine successione est, nec præterit dies, qua vel à sacrificiis divinis, vel à baptismatis officio vacent? Nam si beatus Paulus Apostolus ad Corinth. scribit, dicens: Abstinetes vos ad tempus, ut vacetis orationi, & hoc utique laicis præcepit, multò magis Sacerdotes, quibus & orandi & sacrificandi jure officium est, semper debent ab hujusmodi consortio abstinere. Quod si contaminatus fuerit carnali concupiscentia, quo pudore vel sacrificare usurpabit, aut qua conscientia, quoque merito exaudiri se credit, cum dictum sit: Omnia munda mundis; coinquatis autem & infidelibus nihil mundum? Sed fortasse hoc licere credit, quia scriptum est: Unius uxoris virum, non permanen-

Epist. 3. de incontinentia sacerdotum.

d. 82. Proposuisti.

*Lucæ 1.
1. Par. 24.*

Levit. 11.

Num. 8.

1. Cor. 7.

Tit. 1.

1. Tim. 3.

nen-

1. Cor. 7.

Rom. 8.

Idem in Conc.

Agat. c. 9.

nentem in concupiscentia generandi hoc dixit, sed propter continentiam futuram. Neque enim integros corpore non admisit, qui ait: Vellem omnes autem sic esse, sicut & ego. Quod & apertius declarat, dicens: Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Vos autem jam non estis in carne, sed in spiritu, & habentem filios, non generantem, dixit: Sed ea planè dispar & divisa sententia est. Nam si ad aliquos forma illa Ecclesiasticæ vitæ, pariter & disciplinæ, quæ ab Episcopo Siritio ad provincias commisit, non probabitur pervenisse, his ignorantibus venia remittitur, ita ut de cætero penitus incipiant abstinere. Et ita gradus suos, in quibus inventi fuerint, sic retinent, ut eis non liceat ad potiora conscendere. Quibus in beneficio esse debet, quod hanc ipsam locum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem scivisse formam vivendi missa à Siritio, deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abjecisse, illi sunt modis omnibus submovendi, quia post admonitionem cognitam, præponendam arbitri sunt voluptatem.

Cap. 2. *De his, qui post baptismum omni tempore incontinentiæ voluptatibus sunt dediti, & in ultimo fine vitæ pœnitentiam possunt.*

Et hoc quæsitum est, quid de his observari oporteat, qui post baptismum omni tempore incontinentiæ voluptatibus dediti, in extremo fine vitæ suæ pœnitentiam simul & reconciliationem communionis exposcunt. De his observatio prior, durior; posterior, interveniente misericordia, inclinatio est. Nam consuetudo prior tenuit, ut concederetur pœnitentia, sed communio negaretur. Nam cum illis temporibus crebræ persecutiones essent, ne communionis concessa facilitas, homines de reconciliatione securos non revocaret à lapsu, negata meritò communio est, concessa pœnitentia, ne totum penitus negaretur: & durior esse remissionem fecit temporis ratio. Sed postquam Dominus noster pacem Ecclesiis suis reddidit jam depulso terrore, communionem dari obeuntibus placuit, & propter Domini misericordiam, quasi viaticum profecturis, & ne Novatiani hæretici negantis veniam, asperitatem & duritiam subsequi videamur. Tribuitur ergo cum pœnitentia extrema communio, ut homines hujusmodi, vel in supremis suis, permittente Salvatore nostro, à perpetuo exitio vindicentur.

Cap. 3. *De administratoribus, vel iudicibus sæcularibus.*

Quæsitum etiam est super his, qui post baptismum administraverunt, & aut tormenta sæva exercuerunt, aut etiam capitalem protulere sententiam. Nihil de his legimus à majoribus definitum esse. Meminerant enim à Deo potestates has fuisse concessas, & propter vindictam noxiorum gladium fuisse permissum, & Dei ministrum esse datum in hujusmodi vindicem. Quomodo ergo re-

23. 9. 4. Quæsitum est.

Rom. 13.

pre-

prehenderent factum, quod authore Deo viderent esse concessum? De his ergo, ita ut hætenus servatum est, sic habeamus, ne aut disciplinam evertere, aut contra auctoritatem Domini venire videamur. Ipsi autem, in ratione reddenda, gesta sua omnia servabuntur.

Cap. 4. *Quod viri cum adulteris uxoribus non conveniant.*

Et illud desideratum est sciri, cur communicantes viri cum adulteris uxoribus non conveniant, cum è contra uxores in consortio adulterorum virorum manere videantur. Super hoc Christiana religio adulterium in utroque sexu pari ratione condemnat. Sed viros suos mulieres non facile de adulterio accusant, & non habent latentia peccata vindictam. Viri autem liberius uxores adulteras apud sacerdotes deferre consueverunt, & ideo mulieribus, prodito earum crimine, communicatio denegatur. Virorum autem, latente commisso, non facile, quisquam ex suspicionibus abstinetur. Qui utique submovebitur, si ejus flagitium detegatur. Cum ergo par causa sit, interdum probatione cessante, vindictæ ratio conquiescit.

32. q. 5. Christiana r. ligio.

Cap. 5. *Quod, qui preces, vel crimina dictant, habeantur immunes.*

Illud etiam suscitari voluisti, an preces dictantibus liberum concedatur, utique post baptismi regenerationem, à principibus poscere mortem alicujus, vel sanguinem de reatu, quam rem Principes nunquam sine causæ cognitione concedunt, sed ad iudices commissa ipsa, vel crimina semper remittunt, ut causa cognita vindicentur. Quæ cum quæritori fuerint delegata, aut absolutio, aut damnatio, pro negotii qualitate profertur. Et dum legum autoritas in improbos exercetur, erit dictator immunis.

23. q. 4. Illud etiam.

Cap. 6. *Quod hi qui (intercedente repudio) divortium pertulerunt, si se nuptiis aliis junxerint, adulteri esse monstrantur.*

De his etiam requisivit Dilectio tua, qui interveniente repudio, alii se matrimonio copularunt, quos in utraque parte adulteros esse manifestum est. Qui verò, vel uxore vivente (quamvis dissociatum videatur esse conjugium) ad aliam copulam festinarunt, neque possunt adulteri non videri, in tantum, ut etiam hæ personæ, quibus tales conjuncti sunt, etiam ipsæ adulterium commisisse videantur, secundum illud, quod legimus in Evangelio: Qui dimiserit uxorem suam, & duxerit aliam, mœchatur. Similiter & qui dimissam duxerit, mœchatur. Et ideò tales omnes à communione fidelium abstinendos. De parentibus autem, aut de propinquis eorum, nihil tale statui potest, nisi incensores illiciti consortii fuisse detegantur.

Matth. 19. 5.

Cap.

Cap. 7. *Qui libri in canone recipiantur.*

Qui verò libri recipiantur in canone sanctorum scripturarum, brevis annexus ostendit. Hæc sunt ergo quæ desiderata moneri voce voluisti: Moysi libri quinque, idest, Genesis, Exodus, Leviticus, &c. Cætera autem, quæ vel sub nomine Matthiæ, sive Jacobi Minoris, vel sub nomine Petri, & Joannis, quæ à quodam Leutio scripta sunt, vel sub nomine Andreæ, quæ à Nexocharide, & Leonide Philosophis, & sub nomine Thomæ, & si quæ sunt alia, non solum repudianda, verum etiam noveris esse damnanda. Datum decimo Kal. Martii, Stilicone 2. & Antemio, viris clarissimis consulibus.

NOTA.

*Sequitur ejusdem epistola quarta ad Felicem Nucernianum
Episcopum.*

Epistola 4.

Innocentius Felici Episcopo Nucerniano. Mirari non possumus, Dilectionem tuam sequi instituta majorum, omniaque, quæ possunt, aliquam recipere dubitationem, ad nos, quasi ad caput, atque ad apicem Episcopatus referre, ut consulta (videlicet) sedes Apostolica, ex ipsis rebus dubiis, certum aliquid faciendum pronunciet. Quod & nos libenter accipimus, & Dilectionem tuam memorem canonum approbamus. Scripsisti ergo, quod fervore fidei, quo polles, & amore sanctæ plebis, vel reparaveris Ecclesias Dei, vel novas quasque construxeris, sed in his Clericos, quos constituas, non habere: aliquos verò mutilos, aliquos digamos esse. Ad quod studuimus prudentem virum de his noluisse consulere, quæ omnibus sunt certa ratione comperta. Ergo non quasi ignorantem dicimus, sed, in aliis forsitan occupato, istud oblitos vos esse dicimus.

Cap. 1. *Si quis volens partem sui corporis amputaverit, Clericus esse non potest: nolens autem potest.*

Qui igitur partem cujuslibet digiti sibi ipse volens abscidit, hunc ad clerum canones non admittunt; cui verò casu aliquo contigit, dum aut operi rustico curam impendit, aut aliquid faciens, se non sponte percussit, hos canones præcipiunt, & clericos fieri, & si in clero fuerint reperti, non abjici. In illis enim voluntas judicata est, quæ sibi ausa fuerit ferrum injicere, quod (scilicet) & alii id facere dubitari non possit, in istis verò casus veniam meruit.

Cap. 2. *Quod digami ad Clerum admitti non possunt.*

1. Tim. 3. ②
Tit. 1.

De digamis autem nec consuli debuit, quod manifesta lectio sit Apostoli, Unius uxoris virum ad Sacerdotium, sive ad Clericatum admitti debere, & hanc ipsam tamen, si virginem accepit. Nam ea, quæ habuerit ante virum, licet defunctus sit, tamen si Clerico postea fuerit copulata, Clericus, qui eam acceperit, esse non potest.

terit, quia in lege cautum est: Non viduam, non abjectam habere posse conjugem sacerdotem.

Lev. 21.

Cap. 3. *Qui de laicis ad Clerum non debeant promoveri.*

De laicis verò Religio tua consuluit, quos canones ordinare prohibeant. Certum est quidem, hoc regulas Ecclesiasticas continere: sed non ita definitum est, ut de omnibus sit laicis constitutum. Neque enim Clerici nasci, & non fieri possunt, sed designata sunt genera, de quibus ad Clericatum pervenire non possunt, idest, si quis fidelis militaverit, si quis fidelis causas egerit, hoc est, postulaverit, si quis fidelis administraverit. De curialibus autem manifesta ratio est, quoniam, & si inveniuntur hujusmodi viri, qui debeant Clerici fieri, tamen quoniam sæpius ad curiam repetuntur, cavendum ab his est propter tribulationem, quæ sæpè de his Ecclesiæ provenit.

d. 31. Designata sunt.

Cap. 4. *Qui de laicis possunt Clerici fieri. Hic aperte concubina prohibetur.*

Laici verò, qui habentes uxores, baptizati sunt, ac sic se instituerunt, ut opinio eorum in nullo vacillet, aut Clericis juncti sint, aut monasteriis, ex quo baptizati sunt, hæserint, & sic non concubinam, non pellicem noverint, si in bonis operibus vigilaverint, non prohibentur hujusmodi ad Clericatus sortem assumi.

d. 33. Laici

Cap. 5. *De temporibus in Clero immorandis.*

Ita sanè, ut in eos tempora à majoribus constituta serventur. Nec cito quilibet Lector, cito Acolythus, cito Diaconus, cito Sacerdos fiat, quia in minoribus officiis, si diu perdurent, & vita eorum pariter, & obsequia comprobantur, ut ad Sacerdotium post hæc emensis stipendiorum meritis veniant, nec præripiant, quod vita probata meretur accipere. Quoniam ergo certa definitione monstratum est, qui debeant admitti, quive reprobari, ex his omnibus, quos videt Dignatio tua, non posse reprobari, eligere debebis, quos Clericos facias. Si enim nullam gratiam hominibus, aut beneficium præstare velimus, tales invenire possumus, de quorum assumptione nec incurrere scandalum, nec erubescere valeamus.

Sequitur ejusdem epistola 24. ad synodum in Toletana civitate constitutum.

Cap. 1. *De Hispanorum reprehensione, qui inordinatè constituunt Clericos.*

Innocentius universis Episcopis in Toletana synodo constitutis, dulcissimis Fratribus, in Domino salutem. Sæpè me, & nimium cum teneret cura sollicitum, super dissensionis schismate Ecclesiarum, quod malum per Hispanias latius in dies separationis gradu incedere fama proloquitur, necessarium tempus emerit, quo non

Epist. 24.

possit emendatio tanta differri, & deberet congrua medicina provideri. Nam de ordinationibus, quas pravæ consuetudinis vitio Hispanienses Episcopos celebrare cognoscimus, fuerat aliquid secundum majorum traditionem statuendum, nisi perpenderemus, ne perturbationes quamplurimas Ecclesiis moveremus. Quorum factam ita reprehendimus, ut propter numerum corrigendorum, ea quæ quoquo modo facta sunt, non in dubium vocemus, sed Dei potius dimittamus iudicio.

Cap. 2. *Ut cauidici, vel curiales, vel seculari militiæ dediti, ad Clerum non admittantur.*

d. 51. *Ali-
quos ex.*

Quantos enim ex eis, qui post acceptam baptismi gratiam, in Forensi exercitatione versati sunt, & obtinendi pertinaciam susceperunt, accitos ad sacerdotium esse comperimus, è quorum numero Rufinus, & Gregorius perhibentur, quantos ex militia, qui cum potestatibus obedierunt, severa necessario præcepta sunt executi, quantos ex curialibus, qui dum parent potestatibus, quæ sibi sunt imperata, fecerunt, quantos, qui voluptates, & editiones populo celebrarunt, ad honorem summi sacerdotii pervenisse, quorum omnium neminem, ne ad societatem quidem ordinis Clericorum oportuerat pervenisse? Quæ si singula discutienda mandemus, non modicos motus, aut scandala Hispaniensibus provinciis, quibus mederi cupimus, de studio emendationis inducemus. Idcirco remittenda potius hæc putamus. Sed, ne deinceps similia committantur, Dilectionis vestræ maturitas providere debet, ut tantæ usurpationi saltem nunc finis necessarius imponatur, eo videlicet constituto, ut quicumque tales ordinati fuerint, cum ordinatoribus suis deponantur.

Cap. 3. *Ut quicumque tales ordinati fuerint, cum ordinatoribus suis deponantur.*

Post hæc, si quis adversus formas canonum, vel ad Ecclesiasticum ordinem, vel ad ipsum sacerdotium venire tentaverit, unà cum ordinatoribus suis, ipso, in quo inventi fuerint, ordine & honore priventur. Et quamvis Dilectioni vestræ, Fratres charissimi, regulæ Nicænæ sint cognitæ, secundum quas ordines esse faciendos per sententiam decernitis, tamen aliquam partem, quæ de ordinationibus est provisiva, inserendam putavi, ut secundum eam ordinationes in posterum celebrandas esse sciamus, ne cui interpretandi aliter liberum arbitrium relinquatur. Ac primum, quæ sunt prohibita, digerantur.

Cap. 4. *De commemoratione Nicæni Concilii, in quo supradicta prohibentur.*

Ne quispiam, qui post baptismum militaverit, ad ordinem debeat

beat Clericatus admitti, neque qui causas post acceptum baptismum egerint, aut qui post acceptam Dei gratiam administraverint, neque de curialibus aliquem ad Ecclesiasticum ordinem venire posse, qui post baptismum vel coronati fuerint, vel sacerdotium (quod dicitur) sustinuerint, & editiones publicas celebraverint. Nam & hoc de curialibus est cavendum, ne iidem, qui ex curialibus fuerint, aliquando à suis curiis, quod frequenter videmus accidere, possint. Quæ omnia, rationabiliter prohibita, oportet modis omnibus custodiri.

Cap. 5. Quales eligendi sunt in ordine Clericorum.

Quales verò eligendi sunt in ordine Clericorum evidens forma declarat, idest, qui ab ineunte ætate baptizati fuerint, & lectorum officio sociati, vel, si majores sunt, cum fuerint Dei gratiam consecuti, statim se Ecclesiasticis ordinibus mancipaverint. Et si uxores habuerint, quærendum si uxorem virginem habuerint, quia scriptum est in veteri Testamento: Uxorem virginem accipiat sacerdos. Et alibi: Sacerdotes mei semel nubant. Neque qui duas uxores habuerit, quia Paulus Apostolus ait: Unius uxoris virum.

In Decr. Sirithii ad Himerum.

*Levit. 21.
1. Tim. 3. &
Tit. 1.*

Cap. 6. De eo, qui ante baptismum uxorem habuit, & post baptismum aliam, ut Clericus non fiat.

Nec illud debere admitti, quod aliquanti pro defensione pravi erroris opponunt & asserunt, quod ante baptismum omnia dimittuntur, non intelligentes hujusmodi, quod sola in baptismo peccata dimittuntur, non uxoris numerus aboletur. Nam si à Deo ut scriptum est, præparatur viro uxor, & quod Deus junxit, homo non separet, & ipsi authores generis humani in origine à Deo benedicuntur, quomodo inter peccata ista creduntur posse dimitti? Quod si secundum illos, qui tanta credunt, verum est, ergo omnis injustitia, quæ à catechumenis ante baptismum fuerit operata, per baptismum aufertur. Nullus ergo contra Apostolum tale aliquid sentiat, nec admittat, sed fideliter intelligat: Unius uxoris virum, sive ante baptismum esse nominatum, sive post baptismum. Si enim uxor ante baptismum accepta, non ducitur in numerum, nec filii ex eadem suscepti, inter filios poterunt nominari. Quod, quam absurdum sit atque alienum, Prudentia vestra melius æstimabit. Unde neminem liceat interpretari aliter divinas scripturas, nisi quod recta ratio permittit, ne dum quidam remedia sibi iniqua ad excusationem præparant, ex eo rupisse legem, & regulas evertisse judicentur, sed ea tenenda sunt, quæ divinarum scripturarum series continet, & à sacerdotibus utili ratione sunt constituta. Benè valeatis, Fratres charissimi.

In epist. Innocent. ad Rufinum cap. 2.

*Proverb. 19.
Matth. 19. &
Marc. 10.*

Legit in volumine Conciliorum.

Extat epistola Concilii Carthag. ad Innocentium Papam, in qua sequentes damnantur errores Pelagii & Cælestii.

Error 1.

Quod naturaliter possit implere legem, qui vult, & quod Deus legem ad adiutorium dedit.

Error 2.

Ad perficiendam justitiam, & Dei mandata complenda, sola humana sufficere potest natura.

Error 3.

Parvuli propter salutem, quæ per salvatorem Christum datur, baptizandi non sunt.

Ad hæc rescripsit Innocentius in epist. 25. in qua gratulatur Episcopis Carthagen. Ecclesiæ, de solitudine sua. Deinde damnat propositos errores, & authores eorum, Pelagium & Cælestium, & quia nihil addit ad epistolam Concilii Carthagen. ideò non censuimus subjiciendam hoc loco.

Vide in Conciliis.

Epistola Concilii Milevitani ad Innocentium Papam, quæ incipit: Domino beatissimo meritoque venerabili Papæ Innocentio, &c. In qua sequentes damnantur errores.

Primus: potest homo in hac vita, præceptis Dei cognitis ad tantam perfectionem justitiæ, sine adiutorio gratiæ Salvatoris, per solum liberæ voluntatis arbitrium pervenire, ut etiam non sit necessarium dicere, dimitte nobis debita nostra.

Secundus, illud: Ne nos inferas in tentationem, non ita intelligendum, tanquam divinum adiutorium poscere debeamus, ne in peccatum tentati decidamus, quoniam hoc in nostra positum est potestate, & ad hoc implendum sola sufficit hominis voluntas.

Tertius: non est orandus Deus, ut contra peccati malum, & ad operandam justitiam, sit noster adiutor.

Quartus: non opitulatur parvulis, ad consequendam vitam æternam, Christianæ gratiæ sacramentum.

Rescripsit Innocentius Papa ad Milevitanum Concilium. Est inter epistolas illius 26. in qua primum gratulatur de solitudine sua, & quod in rebus arduis consulant Ecclesiam Romanam, deinde damnat propositos errores, & quia nihil addit ad epistolam Concilii Milevitani, censuimus eam non esse subjiciendam hoc loco.

Hæc eadem explicatius in Concilio Milevitano definita sunt.

Concilium Milevitanum.

Hæc Concilio interfuit Anselmus Rom. Ecclesiæ legatus contra Pelag.

CONCILIIUM MILEVITANUM SUB INNOCENTIO primo Papa, a quo confirmata sunt in eo definita.

Gloriosissimis Imperatoribus Archadio & Honorio Augustis, viris clarissimis consulibus 6. kalend. Septembris, in civitate Milevitana, in secretario Basilicæ, cum Aurelius Episcopus Ecclesiæ Carthagenis in Concilio universali consedisset, astantibus Diaconibus, Aurelius Episcopus dixit: Quoniam Ecclesiæ sanctæ unum

unum est corpus, omniumque membrorum caput est unum, factum est, volente Domino, ac nostram infirmitatem juvante, ut ad hanc Ecclesiam conveniremus, dilectionis & fraternitatis gratia invitati. Unde quæso Charitatem vestram, quia ita credendum est, quod noster accessus ad vos, nec superfluous, nec insuavis est cunctis, ideoque pariter quædam de causis fidei, unde nunc quæstio Pelagianorum imminet, in hoc cœtu sanctissimo primitus tractentur, deinde subsequantur & aliqua, quæ disciplinæ Ecclesiasticæ necessaria existunt.

Cap. 1. Contra Pelagianos, qui dicunt etiam sine peccato mori potuisse Adam.

Placuit ergo omnibus Episcopis, qui fuerunt in hac sancta synodo, constituere hæc, quæ in præsentî Concilio definita sunt. Ut quicumque dicit Adam primum hominem mortalem factum, ita ut sive peccaret, sive non peccaret, moreretur in corpore, hoc est, de corpore exiret, non peccati merito, sed necessitate naturæ, anathema sit.

Cap. 2. Quod omnes in peccatorum remissione veraciter baptizentur.

Item placuit, ut quicumque parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro expiatur, unde fit consequens, ut in eis forma baptismatis, in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligatur, anathema sit. Quoniam non aliter intelligendum est, quod ait Apostolus: Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt: nisi quemadmodum Ecclesia Catholica ubique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei, etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideò in peccatorum remissionem veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt.

Rom. 5.

Cap. 3. Quod gratia Dei non solum peccata dimittit, sed etiam adjuvat ne committantur.

Item placuit, ut quicumque dixerit, gratiam Dei, in qua justificamur per Jesum Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, quæ jam commissa sunt, non etiam ad adiutorium, ut non committantur, anathema sit.

d. 4. Placuit ut. de consec.

Cap. 4. Quod per gratiam Dei sciamus, quid facere debeamus, & diligere ut faciamus.

Item, quisquis dixerit eandem gratiam Dei, per Jesum Christum Dominum nostrum, propter hoc tantum nos adjuvare ad non peccandum, quia per ipsam nobis revelatur & aperitur intelligentia man-

de cons. d. 4. Quisquis dixerit.

mandatorum, "ut sciamus quid appetere, quid vitare debeamus, non autem per illam nobis præstari, ut quod faciendum cognoverimus, etiam facere diligamus atque valeamus, anathema sit. Cum enim dicat Apostolus: Scientia inflat, charitas verò ædificat, valde impium est, ut credamus ad eam quæ inflat, nos habere gratiam Christi, ad eam, quæ ædificat, non habere cum si utrumque donum Dei, & scire quid facere debeamus, & diligere ut faciamus, ut ædificante charitate, scientia non possit inflare. Sicut autem de Deo scriptum est: Qui docet hominem scientiam, ita etiam scriptum est: Caritas ex Deo est.

Cap. 5. *Quod gratia Dei præst, ut lex impleatur, non (sicut ait Pelagius) facilè, quasi sine gratia Dei difficilius possit impleri.*

Item placuit, ut quicumque dixerit, idèd nobis gratiam justificationis dari, ut quod facere per liberum habemur arbitrium, facilius possimus implere per gratiam, tanquam & si gratia non daretur, non quidem facilè, sed tamen possimus etiam sine illa implere divina mandata, anathema sit. De fructibus enim mandatorum Dominus loquebatur, ubi non ait, sine me difficilius potestis facere, sed ait: Sine me nihil potestis facere.

Cap. 6. *Quod juxta sententiam Joannis Evangelistæ, nemo sit, qui esse possit sine peccato.*

Item placuit, quod ait sanctus Joannes Apostolus: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Quisquis sic accipiendum putaverit, ut dicat, propter humanitatem non oportere dici nos non habere peccatum, non quia veritas est, anathema sit. Sequitur enim Apostolus, & adjungit: Si autem confessi fuerimus peccata nostra, fidelis est, & justus, qui remittat nobis peccata, & mundet nos ab omni iniquitate. Ubi satis apparet hoc non tantum humiliter, sed etiam veraciter dici. Poterat enim Apostolus dicere: Si dixerimus, quia non habemus peccatum, nos ipsos extollimus, & humilitas in nobis non est. Sed cum ait: Nos ipsos decipimus, & veritas in nobis non est, satis ostendit eum, qui se dixerit non habere peccatum, non verum loqui, sed falsum.

Additio Francisci Sylvii.

In hoc can. 6. vera lectio sic habet: *Quisquis sic accipiendum putaverit, ut dicat propter humilitatem oportere dici nos habere peccata, non quia vere ita est, aut non quia veritas est, &c. Ex tomis Concil. patet, atque etiam ita legit Coriolanus.*

Cap. 7. *Quod unicuique etiam justo, dicere oporteat, Dimmitte nobis debita nostra.*

Item placuit, ut quicumque dixerit, in oratione dominica idèd dicere sanctos: Dimitte nobis debita nostra, ut non pro seipsis hoc di-

1. Cor. 8.

Psalm. 63.
Joann. 4.

de consec. d.
4. Placuit ut.

Joann. 15.

1. Joann. 1.

1. Joann. 1.

Matth. 6.

Matth. 6.

dicant, quia non est eis jam necessaria ista petitio, sed pro aliis, qui sunt in suo populo peccatores, & ideò non dicere unumquemque Sanctorum: Dimitte mihi debita mea, sed dimitte nobis debita nostra, ut hoc pro aliis potius, quam pro se justus petere intelligatur, anathema sit. Sanctus enim & justus erat Apostolus Jacobus, cum dicebat: In multis enim offendimus omnes. Nam quare additum est omnes, nisi ut ista sententia conveniret & Psalmo, ubi legitur: Non intres in iudicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens? Et in oratione sapientissimi Salomonis: Non est homo, qui non peccet. Et in libro Job: In manu omnis hominis signat, ut sciat omnis homo infirmitatem suam. Unde etiam Daniel sanctus, & justus cum in oratione pluraliter diceret: Peccavimus, iniquitatem fecimus, & cætera, quæ ibi veraciter & humiliter confitetur, ne putaretur, quemadmodum quidam sentiunt, hæc non de suis, sed de populi sui potius dixisse peccatis, postea dixit: Cum orarem, & confiterer peccata mea, & peccata populi mei Domino Deo nostro, noluit dicere, peccata nostra, sed populi sui dixit, & sua, quia futuros istos, qui tam malè intelligunt, tanquam Propheta prævidit.

Jacob. 3.

Psalm. 142.

Eccles. 7.

Job. 37.

Dan. 9.

Dan. 9.

Cap. 8. *Quod à sanctis veraciter dicitur: Dimitte nobis debita nostra.*

Item placuit, ut quicumque verba ipsa Dominicæ orationis, ubi dicimus: Dimitte nobis debita nostra, ita volunt à Sanctis dici, ut humiliter, non veraciter hoc dicatur, anathema sit. Quis enim ferat, orantem, & non hominibus, sed ipsi Domino mentientem, qui labiis sibi dicit dimitti velle, & corde dicit, quæ sibi dimittantur, debita non habere? Hucusque de fide contra Pelag. nunc regulæ tractentur Ecclesiasticæ.

Matth. 6.

Cap. 9. *Quod ad communes causas Ecclesiæ, generale Concilium congregari oporteat, in privatis verò causis, speciale uniuscujusque provinciæ.*

Placuit, ut non sit ultra fatigandis fratribus anniversaria necessitas, sed quoties exegerit causa communis, idest, totius Africæ, undecumque ad hanc sedem pro Concilio datæ litteræ fuerint, congregandam esse synodum in ea provincia, ubi oportunitas persuaserit. Causæ autem, quæ communes non sunt, in suis provinciis judicentur.

Regulæ Ecclesiasticæ.

Cap. 10. *Ut epistolas ad Concilium evocandum, Metropolitanus subscribat, & dirigat.*

Placuit etiam pati, ut omnium Episcoporum epistolis omnibus, de Concilio dandis, Sanctitas tua sola subscribat.

Cap.

Cap. 11. *Ut de hæreticis & infidelibus quicquid in Concilio constituitur, à Principe impetretur.*

Placuit & illud adversus hæreticos, vel paganos, vel eorum superstitiones, ut legati missi de hoc glorioso Concilio, quicquid utile providerint, à gloriosissimis Principibus impetrent.

Cap. 12. *Ut preces & orationes compositæ, nisi probatæ fuerint in Concilio, non dicantur.*

Placuit etiam & illud, ut preces vel orationes, seu missæ, quæ probatæ fuerint in Concilio, sive præfationes, sive commendationes, seu manus impositiones, ab omnibus celebrentur. Nec aliæ omnino dicantur in Ecclesia, nisi quæ à prudentioribus tractatæ, vel comprobatæ in synodo fuerint, ne fortè aliquid contra fidem, vel per ignorantiam, vel per minus studium sit compositum.

Cap. 13. *Ut posteriores anterioribus Episcopis non præferantur.*

Palentinus Episcopus dixit: Si permittit bonum patientiæ vestræ, prosequar ea, quæ necessaria sunt Ecclesiasticæ disciplinæ. Scimus enim, sic inviolatè permansisse Ecclesiasticam disciplinam, ita ut nullus fratrum prioribus suis se aliquando auderet antepone, sed officiis legitimis id semper exhibitum est prioribus, quod ab insequentibus rationabiliter semper acciperetur. Hunc ordinem jubeat Sanctitas vestra, melius vestris interlocutionibus roborare. Aurelius Episcopus dixit: Non decuerat quidem, ut hæc repeteremus, nisi fortè existerent inconsideratæ mentes quorundam, quæ ad hæc statuenda nostros acuerent sensus. Sed & communis hæc causa est, quam insinuavit frater & Coepiscopus noster, ut unusquisque nostrum ordinem sibi decretum à Deo cognoscat, & posteriores anterioribus deferant, nec eis inconsultis, aliquid agere præsumant. Qua de re oportet eos, qui putaverint, spretis majoribus, aliquid præsumendum, competenter esse ab omni Concilio coercendos. Universi Episcopi dixerunt: Hic ordo & à Patribus & à majoribus est servatus, & à nobis, Deo propitio, servabitur, salvo etiam jure primatus Numidiæ & Mauritaniam.

Cap. 14. *Ut Episcopi, pro tempore consecrationis suæ litteras ab ordinatoribus habeant.*

Deinde placuit, ut quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur, litteras accipiant ab ordinatoribus suis, manu eorum subscriptas, continentes consulem, & diem, ut nulla altercatio de posterioribus vel anterioribus oriatur.

Cap. 15. *Ubi primum quis legerit, ibi permaneat Clericus.*

Item placuit, ut quicumque in Ecclesia, vel semel legerit, ab alia Ecclesia ad Clericatum non teneatur.

d. 72. Placuit
ut.

Cap.

Cap. 16. *Ut pro causis Ecclesiarum exequutores, vel advocati à principe postulentur.*

Placuit præterea, ut exequutoribus in omnibus justis desideriis impertiatur. Placuit etiam, ut petatur à gloriosissimis Imperatoribus, ut jubeant iudicibus dare petitos sibi defensores scholasticos, qui in actu sint, vel in officio defensionum causarum Ecclesiasticarum, more sacerdotum, ut provinciæ, iidem ipsi, qui defensionem Ecclesiarum susceperint, habeant facultatem pro negotiis Ecclesiarum (quoties necessitas flagitaverit) vel obsistendum calidè decipientibus, vel obrepentibus, vel ad necessaria suggerenda, ingredi iudicum secretaria.

Cap. 17. *Ut neque dimissus, neque dimissa alteri jungantur.*

Placuit, ut secundum Evangelicam & Apostolicam disciplinam, neque dimissus ab uxore, neque dimissa à marito, alteri jungantur, sed ita maneant, aut sibimet reconcilientur. Quod si contempserint, ad pœnitentiam redigantur. In qua causa legem Imperialem petendam promulgari.

32. q. 7. Placuit ut.

1. Cor. 7.

Additio Francisci Sylvii.

Patres hic legem imperialem desiderant, ut per potestatem temporalem punirentur transgressores, non verò ut declararetur novum conjugium post divortium utroque conjugate vivente esse illicitum; nam hoc ex Evangelica & Apostolica doctrina constare ipsimet affirmant.

Cap. 18. *Da his, qui in sua provincia non communicant, ut alibi non communicent.*

Placuit, ut quicumque non communicat in provincia propria, & in aliis provinciis, vel transmarinis partibus ad communicandum obrepserit, jacturam communionis, vel clericatus excipiat.

Cap. 19. *De clericis, qui apud Principem seculare iudicium, aut synodale impleverint.*

Placuit, ut quicumque ab Imperatore cognitionem iudiciorum publicorum petierit, honore proprio privetur, si autem Episcopale iudicium ab Imperatore postulaverit, nihil ei obsit.

11. q. 1. Placuit ut quicumque,

Cap. 20. *Ut sine formatis nemo ad comitatum proficiscatur, & qualiter formatæ fiant.*

Placuit, ut quicumque clericus propter necessitatem suam alicubi ad comitatum ire voluerit, formatam ab Episcopo suo accipiat. Quod si sine formata voluerit pergere, à communionem removeatur. Quod si alicubi repentina necessitas orta fuerit ad comitatum pergendi, alleget apud Episcopum loci ejus ipsam necessitatem, & de hoc scripta ejusdem Episcopi deferat: formatæ

autem, quæ à primatibus, vel à quibuscumque Episcopis clericis propriis dantur, habeant diem Paschæ. Quod si adhuc ejusdem anni Paschæ dies incerta est, ille præcedens adjungatur, quomodo solet, post consulatum, in publicis gestis ascribi.

Cap. 21. *De Episcopis, qui quod repetere poterant, prætermissa synodo invasent.*

16. q. 6. *Placuit ut,*

Item placuit, ut quicumque Episcopi, quascumque Ecclesias, vel plebes, quas ad suam cathedram æstimant pertinere, non ita repetierint, ut causas suas Episcopis judicantibus agant, sed alio retinente irruerint, sive volentibus, sive nolentibus plebibus, causæ suæ detrimentum patiantur. Et quicumque jam hoc fecerint, si nondum est inter Episcopos finita contentio, si adhuc inde contendunt, ille discedat, quem constiterit, prætermissis judiciis Ecclesiasticis, irruisse. Nec sibi quisque blandiatur, si à primatibus, ut retineat litteras impetrarit, sed sive habeat litteras, sive non habeat, conveniat eum, qui tenet, & ejus litteras accipiat, ut appareat pacificè tenuisse Ecclesiam ad se pertinentem. Si autem ille aliquam quæstionem retulerit, per Episcopos judices causa finiatur, sive quos eis primates dederint, sive quos ipsi vicinos ex consultu primatis delegerint.

Cap. 22. *De clericis, qui de judicio Episcoporum suorum conqueruntur.*

2. q. 6. *Placuit ut Presbyteri.*

Item placuit, ut Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores clerici in causis, quas habuerint, si de judiciis Episcoporum suorum quæsti fuerint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quicquid est, finiant adhibiti ab eis ex consensu Episcoporum suorum. Quod si ab eis provocandum putaverint, non provocent, nisi ad Africana Concilia, vel ad Primates provinciarum suarum. Ad transmarina autem, qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam in communionem suscipiatur.

Additio Francisci Sylvi.

Pro materia istius can. 22. videnda sunt, quæ scripsimus l. 4. de Rom. Pont. q. 2. art. 7. & specialiter in resp. ad 3. & 5.

Cap. 23. *De his, qui apud hæreticos pœnitentiam acceperunt.*

Placuit, ut quicumque conversus ab hæreticis, dixerit se apud eos pœnitentiam accipere, unusquisque Catholicus Episcopus requirat, ubi & ob quam causam apud eosdem hæreticos pœnitentiam susceperit: ut cum documentis certis hoc ipsum approbaverit, sibi pro qualitate peccati, sicut eidem Episcopo Catholico visum fuerit, tempus pœnitentiæ vel reconciliationis decernat.

Cap. 24. *De Episcopis negligentibus adversus hæreticos.*

16. q. 3. *Placuit ut,*

Item placuit, ut quicumque negligunt loca ad suam cathedram pertinentia, in Catholicam unitatem lucrari, conveniantur à diligentibus vicinis Episcopis, ut id agere non morentur. Quod

si

si intra sex menses à die conventionis, non hoc fecerint, qui potuerit ea lucrari, ad ipsum pertineant, ita sanè ut si ille, ad quem pertinuisse videbantur, probare potuerit, magis illius electam negligentiam ab hæreticis, ut impunè ibi sint, & suam diligentiam fuisse præventam, ut eo modo ejus cura solertior vitaretur, cum hoc iudices Episcopi cognoverint suæ cathedræ loca restituant. Sanè, si Episcopi, inter quos causa versatur, diversarum sunt provinciarum, ille Primas det iudices, in cujus provincia est locus, de quo contenditur. Si autem ex communi placito vicinos iudices elegerint, aut duo eligantur, aut tres. Quod si tres elegerint, aut omnium sententiam sequantur, aut duorum. A iudicibus autem, quos communis consensus elegerit, non liceat provocari. Et quisquis probatus fuerit, pro contumacia nolle obtemperare iudicibus cum hoc primæ sedis Episcopo fuerit probatum, det litteras, ut nullus ei communicet Episcoporum, donec obtemperet.

2. q. 6. A iudicibus.

2. q. 6. Quisquis.

Cap. 25. Unde supra.

Si in matricibus cathedris Episcopus negligens fuerit adversus hæreticos, conveniatur à vicinis Episcopis diligentibus, & ei sua negligentia demonstretur, ut se excusare non possit. Quod si ex die, quo convenitur, intra sex menses, si in ejus provincia executio fuerit, non eos ad unitatem Catholicam convertendos curaverit, non ei communicetur, donec impleat. Si autem executor ad loca non venerit, non ascribatur Episcopo. Si autem probatum fuerit eum de communione illorum fuisse mentitum, dicendo eos communicasse, quos (eo sciente) non communicasse constiterit, etiã Episcopatum amittat.

Cap. 26. De virginibus, quæ infra viginti quinque annos necessitate cogente velantur.

Item placuit, ut quicumque Episcoporum necessitate periclitantis pudicitie virginalis (cum vel petitor potens, vel raptor aliquis formidatur, vel si aliquo etiã mortis scrupulo periculoso compuncta fuerit, ne non velata moriatur, aut exigentibus parentibus, aut his, ad quorum curam pertinet) velaverit virginem, seu velavit intra viginti quinque annos ætatis, non ei obsit Concilium, quod de isto annorum numero constitutum est.

Cap. 27. De Episcopis, qui post acta Carthaginensis synodi, retenti sunt ad reliqua peragenda

Item placuit, ne diutius universi Episcopi, qui ad Concilium congregati sunt, tenerentur, ab universo Concilio ternos iudices de singulis provinciis eligi. Et electi sunt de provincia Carthag. Vincentius, Fortunatianus, & Clarus. De provincia Numidiæ Alypius, Augustinus, & Restitutus. De provincia Byzacena, cum

Subscriptio.

sancto sane Donatiano primate Cresconius, Jocundus, & Emilia-
nus. De Mauritania Sitifensi, Severianus, Asiaticus, & Donatus.
De provincia Tripolitana Plautius, qui (ex more) legatus unus
est missus; qui omnes cum sancto sane Aurelio universa cognos-
cant. A quo petiit universum Concilium, ut cunctis sive gestis,
quæ confecta jam sunt, sive epistolis ipse subscribat. Et subscrip-
serunt, Aurelius Episcopus Ecclesiæ Carthaginensis huic decreto
consensi, & per lecto subscripsi. Donatianus Telepiensis primæ
sedis subscripsi. Augustinus Hipponæ Regiensis subscripsi. Simi-
liter & omnes Episcopi subscripserunt.

Finit Concilium Milevitanum.

Zosimus Pont.

Decreta Zosimi Papæ. Ann. Dom. 417.

41. Tempore
hujus fuit Lu-
cius hæreticus
& Pelagius
damnatus est.

Zosimus Papa, natione Græcus, sedit annum 1. menses 2. dies
11. sub Honorio, & Theodosio Juniore. Hic Paschale cereum
sacravit. Servis sacerdotio, sacerdotibus verò tabernis interdixit.
Ex ejus decret. hoc extat ex Gratiano desumptum.

25. q. 1. Con-
tra decreta,

Contra statuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec hu-
jus quidem sedis potest authoritas. Apud nos enim inconvulsis
radicibus vivit antiquitas, qui decreta Patrum sanxere reveren-
tiam.

Additio Francisci Sylvii.

B. Thomas opusc. contra impugn. relig. cap. 4. interpretatur
hunc can. de iis, quæ statuta Patrum determinaverunt, esse de
jure divino sicut articuli fidei, qui sunt ab Ecclesia determinati.
Eum sequitur Cajetanus opusc. de auctoritate Papæ & Concil.
cap. 9. ad ultim. Confer quæ dicimus. l. 5. de Conciliis q. 2. art. 5.

Bonifacius I.
Pont. 42.
Hic. vita &
obitus.

Extant etiam ejusdem duæ decretales epistolæ, altera ad Isi-
chium Salonitanum Episcopum, altera ad clerum Ravennatum.

Decreta Bonifacii Primi Papæ. Ann. Dom. 419.

Bonifacius Primus: Romanus, sedit ann. 3. mens. 8. Hic, Eu-
lialio schismatico superato, statuit, ne mulier Sacra attingeret, nec
incensum adoleret. Prohibuitque, ne obnoxius, aut errans, aut
annis 30. minor ad sacerdotium admitteretur. Hujus Pontificatum
insignem reddidit D. Hieronymus Presbyter. Moritur in Bethlehem
ætatis suæ ann. 91. Quantum hic vita & doctrina juverit Ecclesiam
Dei, aliis judicandum relinquo. Siquidem claruit miraculis, &
ejus scripta omnibus sunt in pretio. Decretum ejusdem Bonifacii
de ætate Presbyterorum, ne ante 30. ann. ordinentur, prætermis-
simus, quia hoc idem exaratum est in statutis Fabiani.

*Concil. Car-
thaginense 6.*

CONCILIUM CARTHAGINENSE SEXTUM AB
Episcopis 217. celebratum.

IN hoc Concilio, quæ statuta sunt, brevis declarat annexus. Pri-
mum, interfuit Legatio Ecclesiæ Romanæ, Faustinus Episco-
pus, Philippus & Asellus Presbyteri. Deinde actum est, ut ab Epis-
co-

copis Orientalibus peteretur Nicænum Concilium. Ubi, in præsentia omnium, exemplaria Nicænae synodi (sicut à Patribus constituta fuere) in medium prolata sunt. Postremò recitata fuit professio fide Nicæni Concilii, quam superius post canones suo loco inseruimus.

Explicit Concilium Carthag. 6. provinciale.

Additio Francisci Sylvii.

Circa Concilia Carthagin. observa Auctorem hujus summæ perperam superius collocasse primum Concilium Carthaginense ante Sardicense, cum certum sit Sardicense fuisse prius, unde can. 5. istius Carthag. Concilii allegatur statutum Concilii Sardicensis. Pro isro Concil. 6. vide quæ diximus lib. 5. de Conciliis q. 1. art. 5.

CONCILIUM CARTHAGINENSE SEPTIMUM, sub eodem Bonifacio I. per 38. Episcopos celebratum est, nihil habens, quod ad nostra hæc tempora pertineat. In hac synodo fuerunt recitati canones Conciliorum diversorum universæ provinciæ Africæ, numero 105. Quos non recensemus, quia quæ ibi decreta sunt, superioribus probantur inserta.

HOC in loco adjecta sunt etiam capita Nicæni Concilii è Græco in Latinum conversa, missa ab Episcopis Orientalibus ad Concilium Africæ, sicut in Concil. Carthag. 6. latius explicantur in vol. Concil.

Decreta Cælestini Papæ. Ann. Dom. 423.

Cælestinus I. Romanus, sedit ann. 8. mens. 10. dies 17. Hic Psalmos Antiphonis interstrinxit, introitus, Gradus, Tractus, Offertoria, Communiones & Orationes inseruit Missæ. Clericos canonicarum institutionum doctos esse voluit. Scothos atque Britannos in viam Christi reduxit.

Extat Epistola ejus ad Episcopos Galliæ, in qua damnat errores Pelagii, quos jam damnarat Innocentius Primus in epistola ad Carthaginense Concilium, cujus initium est: Inquirendo de his rebus, quas omni, &c. Quos etiam damnavit Concilium Milevitanum. Ideo supervacaneum duximus hic omnia illa transcribere per capita, nisi titulis duntaxat in hac serie expressis.

Primum notat, quod nisi gratia Dei juvemur, insidias diaboli evitare non possumus.

Secundò, quod Adam omnes homines læserit, nec quempiam per liberum arbitrium posse consurgere, nisi eum gratia Dei creaverit.

Tertiò, quod nemo sit bonus suis viribus, nisi participatione ejus, qui solus est bonus.

Quartò, quod per Christum libero bene utamur arbitrio.

Quin-

Cælestinus I. Pontif. 43. Sub hoc Pontifice moritur B. Augustinus, & Nestorius in Mariam matrem Dei blasphemavit.

Quintò, quod omnia Sanctorum merita, dona sint Dei.

Sextò, quod omnis sancta cogitatio, & motus piæ voluntatis ex Deo sunt.

Septimò, quod gratia Dei non solum peccata dimittat, sed etiam adjuvet ne committantur, & præstet ut lex impleatur, non sicut Pelagius ait, facilè, quasi sine gratia Dei difficilius possit impleri.

Octavò, quod præter statuta sedis Apostolicæ omnes orationes Ecclesiæ Christi gratiam resonant, qua genus humanum reparatur, & ab æterna damnatione reducitur.

Nonò, quod gratiam Dei etiam baptizandorum testatur instituta purgatio, cum exorcismis, & insufflationibus spiritus ab eis expelluntur immundi.

Extat altera epistola ejusdem Cælestini ad eosdem Episcopos Galliæ, quos corrigit in nonnullis superstitionibus, ut sequitur.

Cap. 1. *Quod non debeant sacerdotes amicti pallis in Ecclesia ministrare.*

Luc. 12.

Matth. 5.

Didicimus quosdam Domini sacerdotes superstitioso potius cultui inservire, quam mentis, vel fidei puritati. Qui amicti pallio, & lumbos præcincti, credunt se sanctæ scripturæ finem, non per spiritum, sed per litteram complexuros. Nam si ad hoc ista præcepta sunt, ut taliter servarentur, cur non fiunt pariter, quæ sequuntur, ut lucernæ ardentes in manibus unà cum baculo teneantur? Habent autem suum ista mysterium, & intelligantibus ita clara sunt, ut ea magis, qua decet, significatione servantur. Nam in lumborum præcinctione castitas, in baculo regimen pastorale, in lucernis ardentibus boni fulgor operis indicatur, de quo dicitur: Sic luceant opera vestra. Discernendi à plebe vel cæteris sumus doctrina, non veste conversatione, non habitu, mentis puritate non cultu. Nam si studere incipiamus novitati, traditum nobis à Patribus ordinem calcabimus, ut locum supervacuis superstitionibus faciamus. Rudes ergo fidelium mentes ad talia non debemus inducere. Docendi enim potius sunt, quam illudendi. Nec imponendum est eorum oculis, sed mentibus infundenda præcepta sunt.

Cap. 2. *Quod nulli sit ultima pœnitentia neganda.*

Agnovimus pœnitentiam morientibus denegari, nec illorum desideriis annui, qui obitus sui tempore hoc animæ suæ cupiunt remedio subveniri. Horremus (fateor) tantæ impietatis aliquem reperiri, ut de Dei pietate desperet, quasi non possit ad se quovis tempore concurrenti, succurrere, & periclitantem sub onere peccatorum hominem redimere, quo se ille expediri desiderat & liberari. Quid hoc (rogo) aliud est, quam morienti mortem addere, ejusque animam sua crudelitate, ne absolvi possit, occidere? Cum Deus ad subveniendum sit paratissimus, & invitans ad pœnitentiam,

26. q. 6. Agnovimus morient.

tiam, sic promittat peccatori, inquiens: Quacumque die conversus fuerit, peccata ejus non imputabuntur ei: Et iterum: Nolo mortem peccatoris, sed tantum ut convertatur, & vivat. Salutem ergo homini adimit, quisquis mortis tempore pœnitentiam denegaverit. Et desperat de clementia Dei, qui cum ad subveniendum morienti sufficere, vel in momento posse non credit. Perdidisset latro in cruce præmium ad Christi dexteram pendens, si illum unius horæ pœnitentia non juvisset. Vera ergo ad Deum conversio in ultimis positorum, mente potius est existimanda, quam tempore, Propheta hæc taliter asserente. Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris. Cum ergo Dominus sit cordis inspector, quovis tempore non est deneganda pœnitentia postulanti, cum ille se obliget judici, cui occulta omnia noverit revelari.

Ezech. 33. ⑤
18.

Luc. 23.

Ezech. 18. ⑤
33.

*CANONES DUCENTORUM SANCTORUM, ET
beatorum Patrum, qui in Epheso convenerunt sub Theodosio Imperatore, & Cælestino Papa. Lucio Mantuano Monacho Casinense interprete.*

De hac synodo habes supra.

Cap. 1. *Ut qui cum Cælestino aut complicibus sentiunt, deponantur.*

QUONIAM autem oportebat & absentes à sancta synodo, morantesque in urbibus & provinciis ob aliquod impedimentum, seu Ecclesiasticum, sive corporeum, non ignorare, quæ de ipsis sunt constituta, significamus Sanctitati vestræ ac Dilectioni, ut si quidam Metropolitana provinciæ derelicta sancta & œcumenica synodo, aut accessit ad illorum defectionis consensum, aut accederet in posterum, sive cum Cælestio sensit, aut sentiet, ipse nihil amplius poterit agere adversus provinciæ Episcopos, ut qui jam inde à synodo totius Ecclesiasticæ communionis expers sit factus, & prorsus inutilis: Sed & ipsis Episcopis illius provinciæ circumque vicinis Metropolitanis recta sentientibus subjacebit, ut omnino dejectus sit à sede Episcopatus.

A synodo Ephesina recesserunt quidam numero circiter triginta, qui deprehensi sunt Nestorii atque Cælestii sensa tenere. Fugerunt autem nolentes unà cum Patribus Nestorium condemnare, quos sancta synodus omni Ecclesiastica communione privavit, & sacerdotii omne munus ademit. Hic est scopus hujus canonis.

Cap. 2. *Qui deficientibus à synodo adhæserunt, sacerdotio privantur.*

Si qui autem provinciales Episcopi à sancta synodo defeecerunt, vel deficientibus, adhæserunt, aut adhærere tentarunt, vel etiam postquam subscripserunt Nestorii depositioni, rursus ad defectionis consensum nihilominus recurrerunt: istos placuit sanctæ synodo penitus alienos esse à sacerdotio, à graduque cecidisse.

Cap.

Regiones intelligit pagos, aut vicos.

Cap. 3. Restituuntur, qui à Nestorio sunt sacerdotio prohibiti.

Si qui verò ex clericis in singulis urbibus, aut regionibus à Nestorio & conspirantibus sacerdotio prohibiti sunt, quod rectè sentirent, justum putavimus hos quoque proprium gradum accipere. In summa autem, clericos orthodoxæ & œcumenicæ synodo consentientes, jubemus eis, qui defecerunt, aut defecturi sunt, Episcopis nullo pacto aut ratione subjectos esse debere.

Cap. 4. Qui cum Nestorio, aut Cælestio sentiunt, deponantur à synodo.

Si qui autem clericorum defecerint, & ausi fuerint, vel privatim, vel publicè, quæ sunt Nestorii, aut Cælestii sapere, sancitum est à sancta synodo istos quoque depositos esse.

Cap. 5. Quos sancta synodus condemnavit, restitui non debere.

Quicumque autem ob turpia gesta sunt à sancta synodo condemnati, vel à propriis eorum Episcopis, quibus præter canones, Nestorius, qui nullum rerum discrimen habebat, & qui cum illo eadem sentiunt, restituere conati sunt gradum vel communionem, aut conarentur, istos censuimus inutiles esse, & manere nihilominus depositos.

Cap. 6. Contra turbatores gestorum in synodo.

Similiter autem, & si qui velint ea, quæ de singulis per sanctam synodum gesta sunt Ephesinam, quocumque modo movere, sancta synodus ipsa decrevit, siquidem Episcopi aut clerici fuerint, eos omnino à proprio cadere gradu: Sin verò laici, aut alii sine communionem permaneant.

Collocutio ejusdem sanctæ synodi edita postquam lecta fuit expositio sanctorum aut beatorum Patrum trecentorum decem & octo apud Nicæam, & impium symbolum à Theodoro Mopsuestiensi confictum, & à Carisio Presbytero Philadelphicæ porrectum sanctæ synodo Ephesinæ.

Cap. 7.

His igitur lectis, decrevit sancta hæc synodus alteram fidem nemini licere proferre, aut scribere, aut componere, præter eam, quæ definita fuit à sanctis Patribus apud Nicæam urbem in Spiritu sancto congregatis.

Eos autem, qui fuerint ausi aliam fidem componere, sive porrigere, aut proferre his, qui volunt ad cognitionem veritatis converti, vel ex Gentibus, vel ex Judæis, vel etiam ex qualibet hæresi, istos, siquidem Episcopi fuerint, aut clerici alienos esse Episcopos quidam ab Episcopatu, clericos autem à clericatu. Si verò laici fuerint, anathematizari. Pari modo si deprehensi fuerint aliqui, sive Episcopi, sive clerici, seu laici sentientes, aut docentes ea, quæ continentur in expositione per Carisium allata Presbyterum de in-

car-

carnatione unigeniti Filii Dei, seu scelerata atque perversa Nestorii dogmata, quæ & subjecta sunt, subjaceant sententiæ sanctæ hujus & œcumenicæ synodi. Unde liquet Episcopum quidem alienum ab Episcopatu, atque depositum esse, clericumque similiter cecidisse à Clero: & si laicus fuerit, anathemati subjacere, quemadmodum dictum est.

Edictum ejusdem sanctæ synodi ex adventu Cypriorum Episcoporum constitutum, atque vulgatum.

Cap. 8.

Rem novam, ac præter Ecclesiasticas leges & canones sanctorum Apostolorum, quæ & libertatem omnium tangit, Deo dilectus Coepiscopus Reginus annunciavit, unà cum Deo dilectis Episcopis provinciæ Cypri Zenone, & Evagrio. Nempè Episcopum Antiochenum in Cypro facere ordinationes, quemadmodum per libellos & proprias voces fidem fecere religiosissimi viri, qui ad sanctam synodum huc accesserunt, habebunt jus suum intactum & inviolatum, qui sanctis Cypriorum Ecclesiis præsent secundum canones sanctorum Patrum, & antiquam consuetudinem per seipsos religiosissimorum Episcoporum facientes ordinationes. Idem autem & in aliis diœcesibus omnibusque ubique provinciis erit servandum, ut nullus (videlicet Deo dilectorum Episcoporum) alienam invadat provinciam, quæ non prius atque ab initio sub illius, seu, antecessorum suorum fuerit potestate. Sed & si quis occupaverit, vel vi sibi subegerit, idem ipse restituat, ne Patrum statuta frangantur, neve sub specie sacræ functionis potentiæ tumor irrepat, sicque incogitantes & paulatim libertatem perdamus, quam Jesus Christus Dominus noster redemptor hominum omnium, proprio sanguine nobis quæsivit & condonavit.

Placuit igitur sanctæ & œcumenicæ synodo, ut singulis provinciis pura & inviolata, quæ jam inde ab initio habent, sua jura serventur, ut unusquisque Metropolita secundum priscum & solitum morem rerum faciendarum æqualiter facultatem obtineat, propriumque jus firmum possideat. Quod si quis superbia contumaci definitis obviam ierit, hunc abrogatum iri placuit toti sanctæ & œcumenicæ synodo.

Expliciant canones synodi Ephesinæ generalis.

CONCILIUM EPHESINUM UNUM EX QUATUOR
principalibus, sub Cælestino Primo Papa.

Habitum est adversus Nestorium Constantinopolitanum Episcopum, qui purum hominem ex sancta virgine Maria natum asseruit, ut aliam personam carnis, aliam faceret Deitatis. Nec unum Christum in verbo Dei & carne sentiret, sed sepa-

In sexta synodo gen. can. 39. Confirmat hunc octavum canonem, ut Cypri Ecclesia sit principalis & prima.

Secundum veterem translationem. Concil. Ephesinum contra Nestorium.

ratim atque sejunctim alterum Filium Dei, alterum hominis prædicaret. Convenit autem hæc synodus sub Theodosio Juniore, Era 468. Cui synodo vice sancti Cælestini Papæ (cujus anno penultimo celebrata est) præsedit beatissimus quondam Cyrillus Alexandriæ Episcopus, qui cum universo Concilio, ad eundem Nestorium synodalia decreta transmisit, ut habentur in Epistola Concilii Ephesini ad ipsum Nestorium. In qua symbolum fidei, quod à magno illo Concilio apud Nicæam congregato traditum est, prolixè interpretantur, ut jure optimo possint dici summa quædam totius doctrinæ Christianæ.

Sequuntur ea, quæ à 200. Episcopis in synodo Ephesina congregatis, cum anathemate definita sunt.

Cap. 1.

Decreta Concilii Ephesini
1.
Joann. 1.

Si quis non confitetur Deum esse veraciter Emmanuel, & propterea Dei genitricem sanctam virginem (peperit enim secundum carnem, carnem factum Dei Verbum, secundum quod scriptum est, Verbum caro factum est) anathema sit.

Cap. 2.

Si quis non confitetur carni secundum substantiam unitum Dei Patris Verbum, unumque esse Christum cum propria carne, eundem, scilicet Deum, simul & hominem, anathema sit.

Cap. 3.

Si quis in uno Christo dividit substantias post unitatem, sola eas connexionem conjungens, eamque, quæ secundum carnis dignitatem fit, vel etiam auctoritatem & potestatem, ac non potius conventu, qui per unitatem factus est naturalem, anathema sit.

Cap. 4.

Si quis in personis duabus, vel subsistentiis eas voces, quæ in Apostolicis scriptis continentur & Evangelicis, dividit, vel quæ de Christo dicuntur à sanctis, vel ab ipso, & aliquas quidem ex his, velut homini, qui præter Dei Verbum specialiter intelligatur, aptaverit, illas autem tanquam dignas Deo, soli Dei Patris verbo deputaverit, anathema sit.

Cap. 5.

Si quis audeat dicere, hominem Christum, Theophoron, idest, Deum ferentem, ac non potius Deum esse veraciter dixerit, tanquam Filium per naturam, secundumque Verbum factum est caro, & communicavit similiter ut nos carni & sanguini, anathema sit.

Cap. 6.

Si quis dicit Deum esse, vel Dominum Christi Dei Patris Verbum, & non magis eundem ipsum confitetur Deum simul & hominem, propterea quod Verbum caro factum est, secundum scripturas, anathema sit.

Joann. 1.

Cap. 7.

Si quis velut hominem Jesum, operante Deo Verbo dicit ad-
jectum, & Unigeniti gloriam, tanquam alteri præter ipsum exi-
genti, tribuat, anathema sit.

Cap. 8.

Si quis audet dicere assumptum hominem coadorandum Deo
Verbo, & conglorificandum, & nuncupandum Deum, tanquam
alterum cum altero (nam *con*, syllaba superadjecta hæc cogit in-
telligi) an non potius una supplicatione veneratur Emmanuel,
unamque ei glorificationem dependit, juxta quod Verbum caro
factum est, anathema sit.

Joann. 1.

Cap. 9.

Si quis unum Dominum Jesum Christum glorificatum dicit à
Spiritu Sancto, tanquam qui aliena virtute per eum usus fuerit,
& ab eo acceperit efficaciam contra immundos spiritus, posse &
coram hominibus divina signa perficere, ac non potius fatetur
ejus proprium spiritum, per quem divina signa explevit, ana-
thema sit.

Cap. 10.

Pontificem, & Apostolum confessionis nostræ factum esse
Christum, divina scriptura commemorat. Obtulit enim semetip-
sum pro nobis in odorem suavitatis Deo, & Patri. Si quis ergo
Pontificem & Apostolum nostrum dicit factum, non ipsum Dei
Verbum (quando caro factum est, & homo juxta nos homines)
sed velut alterum præter ipsum specialiter hominem ex muliere,
aut qui dicit, quod pro se obtulisset semetipsum oblationem, &
non potius pro nobis solis (non enim eguit oblatione, qui peccat-
um omninò nescivit) anathema sit.

Hebr. 3.

Ephes. 5.

Esai. 53.

Cap. 11.

Si quis non confitetur carnem Domini vivificatricem esse, &
propriam ipsius Verbi Dei Patris, sed velut alterius præter ipsum
conjuncti eidem per dignitatem, aut quasi divinam habentis ha-
bitationem, ac non potius vivificatricem esse, quia facta est pro-
pria Verbi cuncta vivificare valentis, anathema sit.

Cap. 12.

Si quis non confitetur Dei Verbum passum carne, & crucifi-
xum carne, & mortem carne gustasse, factumque primogenitum
ex mortuis, secundum quod vita est, & vivificator ut Deus, ana-
thema sit.

1. Cor. 5.

Cap. 13.

Ait igitur magna, & sancta synodus, ipsum, qui est ex Deo Pa-
tre naturaliter natus, Filium unigenitum, Deum de Deo verò, lu-
men de lumine, per quem & cum quo omnia fecerit Pater, hunc
descendisse, incarnatum esse, & hominem factum, passum esse, &
resurrexisse tertia die, ascendisse rursus in coelos. Hæc nos sequi

Idem habetur
in Concilio
Chalcedonensi.

*Nota, quid sit
Dei Verbum
factum esse ho-
minem.*

verba debemus, his nos convenit obtemperare dogmatibus, considerantes quid sit incarnatum esse, & hominem factum, Dei Verbum. Non enim dicimus quod Dei natura conversa vel immutata, facta sit caro, nec quod in totum hominem, qui est ex anima & corpore, transformata sit, sed magis quod carnem animatam anima rationali sibi copulaverit, Verbumque substantialiter, ineffabiliter, & incomprehensibiliter factus sit homo, & nuncupatus sit etiam filius hominis, non nuda tantummodo voluntate, sed nec assumptione sola personæ, sed quod diversæ quidem naturæ in unum convenerint, unus tamen ex ambabus Christus, & filius non evacuata, vel sublata diversitate naturarum per conjunctionem, sed quia simul nobis effecerunt unum Deum, & Christum, & Filium, id est, divinitas, & humanitas, per arcanam illam ineffabilemque copulationis adunationem. Itaque is, qui ante sæcula omnia est natus ex Patre, etiam ex muliere carnaliter est procreatus in tempore. Non quia divina ipsius natura de sacra Virgine sumpsit exordium, nec propter seipsam opus habuit secundò nasci post illam nativitatem, quam habebat ex Patre (est enim ineptum, & stultum hoc dicere, quod is qui ante omnia sæcula est, & consempternus Patri, secundæ generationis egerit, ut esse inciperet) sed quia propter nostram salutem, naturam sibi copulavit humanam, & processit ex muliere, idcirco dicitur esse natus carnaliter. Nec enim primum est natus homo communis de sancta Virgine, & tunc demum inhabitavit in eo Verbum, sed in ipsa vulva, uteroque virginali secum carnem conjunxit, & sustinuit generationem carnalem, carnis suæ nativitatem suam faciens. Sic illum dicimus, & passum esse, & resurrexisse, non quia Deus Verbum in sua natura passus sit, aut plagas, aut clavorum transfixiones, aut alia vulnera suscepit (Deus namque incorporalis extra passionem est) sed quia corpus illud, quod ipsius proprium factum est, hoc sustinuit, idè hæc omnia pro nobis ipse dicitur passus. Inerat enim in eo corpore, quod patiebatur, Deus, qui pati non poterat. Simili modo & mortem ipsius intelligimus. Immortale enim & incorruptibile est naturaliter, & vita, & vivificans Deus Verbum, sed quia corpus ipsius proprium, gratia Dei (juxta Pauli vocem) pro omnibus mortem gustavit, idcirco ipse dicitur mortem passus pro nobis. Non quod ipse mortem esset expertus, quantum ad ipsius naturam pertinet (insania enim est hoc vel sentire, vel dicere) sed quod (ut diximus) vera caro ipsius mortem gustavit. Ita & resurgente carne ipsius, rursus resurrectionem dicimus, non quia in corruptionem ceciderit (quod absit) sed quia ejus resurrexit corpus. Ita Christum unum, & Dominum confitemur, non tanquam hominem cum verbo coadorantes, ne divisionis quædam species inducatur, sed unum jam, & eundem adorantes, quia non est alie-

Hel. r. 2.

alienum à Verbo corpus suum, cum quo ipse etiam assidet Patri. Nec hoc ita dicimus, quasi duobus filiis assidentibus, sed uno cum carne per unitatem, quia si talem copulationem factam per substantiam, aut quasi præpassibilem, aut quasi parum decoram voluerimus accipere, in id incidemus, ut duos filios esse dicamus. Necesse est enim discernere & dicere hominem separatim fuisse sola filii appellatione honoratum, & rursus Verbum, quod est ex Deo in homine, in veritate Filium Dei. Sed discernere in duos filios non debemus unum Dominum Jesum Christum. Neque enim adjuvat rectam fidei rationem, licet nonnulli copulationem (nescio quam) perhibeant personarum. Non enim dicit scriptura, verbum Dei personam sibi hominis assumpsisse, sed carnem factum esse. Id autem est ostendere Dei Verbum similiter ac nos principium habuisse carnis & sanguinis, & corpus nostrum propriè suum fecisse, & hominem ex muliere processisse, non abjecta vel deposita Deitate, aut generatione illa, quam habebat ex Patre, sed mansisse etiam in assumptione carnis Deum, quod erat. Hoc itaque rectæ fidei ratio protestatur. In tali sensu sanctos Patres fuisse comperimus. Ideoque illi non dubitaverunt sanctam Virginem dicere Theotocon, non quia Verbi natura, Deitasque in sancta Virgine sumpsit exordium, sed quod ex ea natum sit sacrum illud corpus, animatum anima rationali, cui substantialiter adunatum Dei Verbum, carnaliter natum esse dicitur. Hæc igitur pro charitate in Christo scribo tibi, quærens tanquam frater, & contestans coram Deo & electis ejus angelis, ut hæc nobiscum sentias simul & doceas, ut Ecclesiarum pax salva servetur, & concordia, charitatisque vinculum indissolubile maneat sacerdotibus Dei.

Joann. 1.

Finis Concilii Ephesini.

Decreta Sixti Tertii Papæ. Ann. Dom. 436.

Sixtus Tertius, natione Romanus, sedit annis octo, diebus 16. Hic post annum unum & menses octo accusatur Romæ apud Augustum & plebem, ita ut Augustus & multus populus ab ejus communionem se segregaret. Accusatur autem à quodam Basso. Sixtus autem volens se purgare, fecit ut Valentinianus Augustus sanctam synodum congregaret in Basilica beati Petri Apostoli. Et facto conventu cum magna examinatione per judicium synodicum purgatur à 56. Episcopis, & condemnatur Bassus à synodo, ita tamen ut ultimo die viaticum ei non negaretur propter humanitatem pietatis Ecclesiæ. Hoc audiens Valentinianus Augustus, cum matre sua Placida furore sancto commoti, proscriptione Bassum condemnauerunt, & omnia prædia facultatum ejus Ecclesiæ Catholicæ sociarunt. Qui Bassus nutu divino intra tres menses defunctus moritur. Cujus corpus Sixtus Episcopus cum linteaminibus, & aromati-

Sixtus 3. Pontif. 44. De hoc 2. q. 4. can. Sixtus.

bus,

bus, manibus tractans, recondidit & sepelivit apud beatum Petrum Apostolum in cubiculo parentum ejus.

Extat epistola Sixti tertia ad Episcopos Orientales, elegans & lectione digna, gratias referens quod suis litteris illum visitaverint in tribulatione & persecutione sua: In qua hanc tradit regulam, qua persecuti nos consolari debeamus.

*Epistola hæc
est parænetica
& consolato-
ria. 11. q. 4.
Inter verba,
NOTA.*

Fratres, propter insidiantium vituperationes aut accusationes, vel propter laudantium opiniones, nec ad dexteram, nec ad sinistram declinare debemus, sed inter verba laudantium, sive vituperantium ad mentem semper recurrendum est. Et si in ea non invenitur bonum, quod de nobis dicitur, magnam tristitiam generare debet. Et rursum, si in ea non invenitur malum, quod de nobis homines loquuntur, in magnam debemus lætitiã prosilire. Quid enim si omnes laudent, & conscientia nos accuset, aut si omnes accusent, & conscientia nos liberos demonstret? Habemus Paulum dicentem, Gloria nostra hæc est, testimonium conscientie nostræ. Job quoque dicit: Ecce in cœlis testis meus. Si ergo est nobis testis in cœlo, testis in corde, dimittamus stultos foris loqui quod volunt. Quid enim aliud detrahentes faciunt, nisi in pulverem suflant, atque in oculos suos terram excitant? ut unde plus detractionis perflant, inde magis nihil veritatis videant. Vocandi tamen sunt etiam ipsi, & tranquillè admonendi, eisque satisfieri modis omnibus debet, scientes quod de Judæis veritas ait: Ne fortè scandalizemus eos. Si autem satisfieri sibi ex veritate noluerint, habes consolationem, quam in Evangelio aspicias. Quia cum Domino dictum fuisset: Scis quod Pharisæi, audito verbo hoc, scandalizati sunt, respondit: Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum.

*2. Cor. 1.
Job. 16.*

Matth. 17.

Matth. 15.

In capite secundo ejusdem epistolæ Sixtus decrevit, ut hi, qui non sunt bonæ conversationis, & quorum vita est accusabilis, vel quorum fides, vita, & libertas nescitur, non possint Domini sacerdotes accusare, nec viles personæ ad accusationem eorum admittantur.

*Supra in de-
cretis Fabiani.*

Ibidem.

In tertio agit de peregrinis, sive de provincialibus judiciis. Et si quis sibi judicem senserit adversum, appellationis utatur remedio.

In quarto, ut qui crimen objicit, scribat se probaturum, & qui non probaverit, similem pœnam sustineat.

In quinto, de Episcopis accusatis. Ubi placuit, ut si Episcopus accusatus appellaverit Apostolicam sedem, id statuendum, quod ejusdem sedis Pontifex censuerit.

CONCILIIUM PROVINCIALE RHEGIENE, SUB
Sixto 3. Papa, ab Episcopis 13. Era 472.
Canones Concilii Rhegien.

Concil. Rhe-
gien. can. 2.
Taurin. Con-
cilii.

UT perversi ordinatores, nullis denuò ordinationibus inter-
sint.

2 De remotione ejus, quem ordinare perperam duo præsump-
serunt.

Nicæn. Conci-
lii cap. 8.

3 De hereticis & schismaticis Episcopis, si ad Catholicam fi-
dem venerint, quid observari debeat.

4 Ut Episcopus benedicat, & confirmet neophytum.

5 Ut Episcopus, cum sepeliet Episcopum, curam habeat
Ecclesiæ ipsius.

6 Ut absque Metropolitanis litteris & consensu, nullus acce-
dat ad Ecclesiam destitutam Episcopo.

Finis Concilii Rhegiensis.

CONCILIIUM AGATHENSE PROVINCIALE IN CIVITATE
Agatha in Gallia habitum, ab Episcopis 35.

Concil. Aga-
thens.

CUM in Dei nomine ex permissu Regis Alarici in Agathen-
sem civitatem sancta synodus convenisset, & in sancti An-
dræe Basilica consedissemus, ibique flexis genibus in terra, pro
regno ejus, pro longævitate populi Dominum deprecaremur, ut
qui nobis congregationis permiserat potestatem, regnum ejus
Dominus felicitate extenderet, justitia gubernaret, virtute pro-
tegeret: de disciplina & ordinationibus Clericorum, atque Ponti-
ficum, vel de Ecclesiarum utilitatibus tractaturi, in primis id
placuit, ut canones & statuta Patrum per ordinem legerentur.

Exordium.

Additio Francisci Sylvii.

Hujus Concilii Agathensis præsidente Cæsario Arelat. Epis-
copo celebrati anno 506. qui erat Symachi Papæ octavus, cano-
nes 71. refert Coriolanus: inter quos secundus est, qui hic poni-
tur primus.

Cap. 1. De contumacibus Clericis, & ad officium tardis.

Contumaces verò Clerici (prout dignitatis ordo permiserit,) ab
Episcopis corrigantur, & si qui prioris gradus elati superbia, com-
munionem fortassè contempserint, aut Ecclesiam frequentare, vel
officium suum implere neglexerint, peregrina eis communio tri-
buatur, ita ut, cum eos pœnitentia correxerit, rescripti in matri-
cula gradum suum dignitatemque recipiant,

Conones Con-
cilii Agathens.
d. 50. Cantu-
maces.

Additio Francisci Sylvii.

Quid vocetur communio peregrina, dixi ad 3. p. q. 80. art.
12. quæsito 6.

Cap.

Cap. 2. *De Episcopis, qui pro minimis causis aliquos excommunicant.*

11. q. 6.

Episcopi, si sacer-
cerd.

Episcopi verò, si sacerdotali moderatione postposita, innocentes, aut minimis causis inculpabiles excommunicare præsumpserint, aut ad gratiam baptismatis festinantes fortassè recipere voluerint, à vicinis Episcopis ejusdem provinciæ litteris moneantur. Et si parere noluerint, communio illis usque ad tempus synodi à reliquis Episcopis denegetur, ne fortè per excommunicationis peccatum, excommunicati longo tempore, morte præveniantur.

Cap. 3. *De his, qui oblationes Ecclesiæ defraudant.*

13. q. 2. *Cle-*
rici, vel,

Clerici etiam vel sæculares, qui oblationes parentum, aut donatas, aut testamento relictas, retinere perstiterint, aut id, quod ipsi donaverint Ecclesiis, vel monasteriis, crediderint aufeendum (sicut sancta synodus constituit) velut necatores pauperum (quousque reddant) ab Ecclesiis excludantur.

Cap. 4. *Si Clericus furtum Ecclesiæ fecerit.*

Ibidem.

Si quis Clericus furtum Ecclesiæ fecerit, peregrina ei communio tribuatur.

Cap. 5. *Si quicquam fuerit Episcopo derelictum.*

12. q. 3. *Pon-*
tifici.

Pontifices, quibus in summo sacerdotio constitutis ab extraneis aliquid, aut cum Ecclesia, aut sequestratim dimittitur, aut donatur, quia hoc ille, qui donat pro redemptione animæ suæ, non pro commodo sacerdotis probatur offerre, non quasi suum proprium, sed quasi dimissum Ecclesiæ inter facultates Ecclesiæ computabunt, quia justum est, ut sicut sacerdos habet, quod Ecclesiæ dimissum est, ita & Ecclesia habeat, quod relinquitur sacerdoti. Sanè quicquid per fidei commissum, aut sacerdoti, aut Ecclesiæ fortasse dimittitur, cuicumque alii postmodum profuturum, id inter facultates suas Ecclesia computare, aut retinere non poterit.

Cap. 6. *De rebus Ecclesiæ, quomodo ab Episcopo habeantur.*

10. q. 2. *Ca-*
sellat, vel
manci.

Casellas verò vel mancipiola Ecclesiæ Episcopi (sicut prisca sanctorum canonum præcepit autoritas) vel vasa monasterii, quasi commendata fidei proposito, integro Ecclesiæ jure possideant, idest, ut Episcopi neque vendere, neque per quoscunque contractus res, unde pauperes vivunt, alienare præsumant. Quod si necessitas compulerit, ut pro Ecclesiæ necessitate, aut utilitate, vel in usufructu, vel in directa venditione aliquid distrahatur, apud duos vel tres comprovinciales, vel vicinos Episcopos, causa, qua necesse sit, vendi, primitus comprobetur, ut habita discussione sacerdotali, eorum subscriptione, quæ facta fuerit, venditio corroboretur. Aliter facta venditio vel transactio non valebit. Sanè, si quos de servis Ecclesiæ benemeritos sibi Episcopus libertate donaverit, collatam à successoribus libertatem placuit custodiri, cum

10. q. 2. *Ea*
enim.

hoc,

hoc, quod eis manumissor in libertatem contulerit, quod tamen jubemus viginti solidorum numerum & modum in terrula, vel vineola, vel hospitio tenere. Quod amplius datum fuerit, post manumissoris mortem Ecclesie revocetur. Minusculas vero res, aut Ecclesie minus utiles peregrinis vel clericis, salvo jure Ecclesie, in usum preestari permittimus.

Cap. 7. *De clericis, qui ad seculares judices confugiunt.*

Id etiam placuit, ut si clericus, relicto officio suo, propter distractionem ad secularem judicem fortasse confugerit, & is, ad quem recurrit, solatium ei defensionis impenderit, cum eodem de Ecclesie communione pellatur.

Cap. 8. *Ut in quadragesima non solvatur jejunium.*

Placuit etiam, ut omnes Ecclesie filii (exceptis diebus dominicis) in quadragesima, etiam in die sabbati, sacerdotali oratione, & discretionis communione jejunent.

Cap. 9. *De predicacione Symboli.*

Symbolum etiam placuit ab omnibus Ecclesiis una die, id est, ante octo dies Dominicæ resurrectionis, publice in Ecclesia competentibus predicari.

Cap. 10. *De benedictione, & unctioe altaris.*

Altaria placuit non solum unctioe chrismatis, sed etiam sacerdotali benedictione sacrari.

Cap. 11. *Qualiter majores & minores poenitentiam accipiant.*

Poenitentes tempore, quo poenitentiam petunt, impositionem manuum, & cilicium super caput à Sacerdote (sicut ubique constitutum est) consequantur. Si autem comas non deposuerint, aut vestimenta non mutaverint, abjiciantur. Et nisi dignè poenituerint, non recipiantur: Juvenibus autem poenitentia non facile committenda est propter ætatis fragilitatem. Viaticum tamen omnibus in morte positis non est negandum.

Cap. 12. *Qua ætate Diaconi ordinentur.*

Episcopus benedictionem Diaconatus minoribus viginti quinque annorum penitus non committat. Sanè si conjugati juvenes consenserint ordinari, etiam uxorum voluntas ita requirenda est, ut sequestrato mansionis cubiculo, religione promissa, posteaquam pariter conversi fuerint, ordinentur.

Cap. 13. *De sanctimonialibus, qua ætate velentur.*

Sanctimoniales, quantumlibet vita earum & mores probati sint, ante annum ætatis suæ quadragesimum non velentur.

Cap. 14. *Ut Solemnitates majores in civitatibus celebrentur.*

Si quis etiam extra parochias, in quibus legitimus est ordinariusque conventus, oratorium habere voluerit, reliquis festivitati-

12. q. 2. Si quis de servit.

21. q. 1. Placuit ut clericus.

de cons. d. 3. Placuit ut omnes.

de cons. d. 4. Symbolum.

de cons. d. 1. Altaria.

d. 50. Poenitentes.

d. 77. Episcopus benedictionem.

20. q. 2. Sanctimon.

de cons. d. 1. Si quis etiam.

*Solemnitates
maiores.*

*Idem Aug. Ig-
naro.*

bus, ut ibi Missam audiat, propter fatigationem familiæ, justa ordinatione permittimus. Pascha verò, Natali Domini, Epiphania, Ascensione Domini, Pentecoste, & natali sancti Joannis Baptistæ, & si qui maximi dies in festivitibus habentur, non nisi in civitatibus, aut in parochiis audiant. Clerici verò, si in his festivitibus, quas supra diximus (nisi jubente, aut permittente Episcopo) ibi Missas celebrare voluerint, communionem priventur.

*12. q. 2. Sta-
tuimus quod
Episcopi.*

Cap. 15. Ut non liceat Presbyterum rem Ecclesiæ vendere.
Statuimus (quod omnes canones jubent) ut civitatenses, sive dioecesani Presbyteri, vel clerici, salvo jure Ecclesiæ, rem Ecclesiæ (sicut permiserunt Episcopi) teneant; vendere autem, aut donare penitus non præsumant. Quod si fecerint, & facta venditio non valebit, & de facultatibus (si quas habent proprias) indemnem Ecclesiam reddant, & communionem priventur.

*d. 74. Episco-
porum etiam.
Idem Grego-
rius Joanni
Episcopo Sy-
rac.*

Cap. 16. Ut Clericus minor seniori non præponatur.
Episcoporum etiam, quorum vita non reprehenditur, posteriorem priori nullus præponat, nisi fortè elatus superbia, quod pro necessitate Ecclesiæ Episcopus jusserit, implere contemnat. Sanè si officium Archidiaconus, aut propter simpliciorum naturam implere, aut expedire nequiverit, ille loci sui nomen teneat, & ordinationem Ecclesiæ, quem elegerit Episcopus præponendum.

*33. q. 2. Sæ-
culares qui,*

*Idem Ambros.
super Lucam.*

Cap. 17. De sæcularibus, qui uxores suas derelinquunt.
Si verò seculares, qui conjugale consortium nulla culpa graviore dimittunt, vel etiam dimiserunt, & nullas causas dissidii probabiliter proponentes, propterea matrimonia sua dimittunt, ut aut illicita, aut aliena præsumant, si antequam apud Episcopos comprovinciales dissidii causas dixerint, & priusquam in judicio damnentur, uxores suas abjecerint, à communionem sanctæ Ecclesiæ, & populi coetu (pro eo quod fidem & conjugia maculant) excludantur.

*18. q. 2. De
Monachis.*

*20. q. 5. Mo-
nachis.*

Cap. 18. Ut monasterium novum, inconsulto Episcopo, nullus constituat de monachis.

Monasterium novum, nisi Episcopo aut permittente, aut probante, nullus incipere aut fundare præsumat. Monachi etiam vagantes ad officium clericatus, nisi eis testimonium Abbas suus dederit, nec in civitatibus, nec in parochiis ordinentur. Monachum, nisi Abbatis sui permissu, aut voluntate ad alterum Monasterium commigrantem nullus Abbas suscipere aut retinere præsumat: sed ubicumque fuerit, Abbati suo auctoritate canonum revocetur.

*16. q. 2. Mo-
nasteria puell-
arum.*

Cap. 19. Ut monasteria puellarum sint procul à monachis.
Monasteria puellarum longius à monasteriis monachorum, aut prop-

propter insidias diaboli, aut propter oblocutiones hominum, collocentur.

Cap. 20. *De libertis, ut in necessitate ab Ecclesia tueantur.*

Libertos, legitimè à dominis suis factos, Ecclesia (si necessitas exegerit) tueatur, quos si quis ante audientiam aut pervadere, aut expoliare, præsumpserit, ab Ecclesia repellatur.

d. 87. *Libertos legitime.*

Cap. 21. *Ut post Antiphonas orationes dicantur.*

Et quia convenit ordinem Ecclesiæ ab omnibus æqualiter custodiri, statuendum est (sicut ubique fit) ut post Antiphonas collationes ab Episcopis vel Presbyteris dicantur, & hymni matutini vel vespertini decantentur diebus omnibus, & in conclusione matutinarum vel vespertinarum, & missarum post hymnos capitula de Psalmis dicantur, & plebs, collecta oratione ad vesperam, ab Episcopo cum benedictione dimittatur.

de cons. d. 5. *Convenit.*

Cap. 22. *De his, qui propter odium ad pacem non revertuntur.*

Placuit etiam, ut (sicut plerumque fit) quicumque odio aut longinqua inter se lite dissenserint, & ad pacem revocari diuturna obstinatione nequiverint, à sacerdotibus civitatis primitus arguantur. Qui si inimicitias deponere perniciose intentione noluerint, de Ecclesiæ cœtu justissima excommunicatione repellantur.

d. 90. *Placuit etiam.*

Cap. 23. *Quod Clericus inconsulto Episcopo, ad judicem sæcularem pulsari non debet.*

Clericum nullus præsumat apud sæcularem judicem, Episcopo non permittente, pulsare. Sed si pulsatus fuerit, non respondeat, vel proponat, nec audeat criminale negotium in judicio sæculari proponere.

11. q. 1. *Clericum nullus.*

Cap. 24. *De Episcopis, quando hæredes non habent.*

Episcopus, qui filios aut nepotes non habuerit, alium quàm Ecclesiam non relinquat hæredem, si quid de Ecclesia non in Ecclesiæ causa aut necessitate præsumpserit, quod distraxit, aut donavit, irritum habeatur. Qui verò filios habet, de bonis, quæ reliquit, ab hæredibus ejus indemnitatibus ejus consulatur.

12. q. 2. *Episcopus qui.*

Cap. 25. *De Judæis, qui converti cupiunt.*

Judæi (quorum perfidia frequenter ad vomitum redit) si ad legem Catholicam venire voluerint, octo menses inter catechumenos Ecclesiæ limen introeant. Et si pura fide noscuntur venire, tunc demum baptismatis gratiam mereantur. Quod si casu aliquo periculum infirmitatis intra præscriptum tempus incurrerint, & desperati fuerint, baptizentur.

de cons. d. 4. *Judæi quorum.*

Cap. 26. *De stipendiis clericorum.*

Clerici etiam omnes, qui Ecclesiæ fideliter vigilanterque deser-

1. q. 2. *Clerici.*

serviunt, stipendia sanctis laboribus debita, secundum servitii sui meritum, vel ordinationem canonum à sacerdotibus consequantur.

24. d. Itaque.

Cap. 27. *De homicidis, & falsis testibus.*

Itaque censuimus homicidas, & falsos testes à communione Ecclesiastica esse submovendos, nisi poenitentiae satisfactione crimina admissa diluerint.

d. 34. Presbyteri.

Cap. 28. *Ut clerici nuptialia vitent convivio.*

Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, vel deinceps, quibus ducendi uxores licencia modo non est, etiam aliarum nuptiarum evitent convivio. Nec his cœtibus misceantur, ubi amatoria cantantur & turpia, aut obscœni motus corporum choreis, & saltationibus efferuntur, ne auditus & obtuitus sacris mysteriis deputati, turpium spectaculorum atque verborum contagione polluantur.

26. q. 6. Ministrare Diac.

Cap. 29. *Ne de poenitentibus clericus ordinetur.*

De poenitentibus id placuit observare, quod sancti Patres nostri synodali sententia censuerunt, ut nullus de his clericus ordinetur, & qui jam sunt per ignorantiam ordinati, aut sicut bigami, aut interruptarum mariti locum teneant. Ministrare Diaconus, aut consecrare altare Presbyter non præsumat.

Ibidem.

Cap. 30. *Ne Presbyter benedictionem populo dare præsumat.*

Benedictionem super plebem in Ecclesia fundere, aut poenitentem in Ecclesia benedicere Presbytero penitus non licebit.

de cons. d. 1. Missas.

Cap. 31. *Ut ante Missam expletam egredi populus non præsumat.*

Missas die dominico sæcularibus totas audire speciali ordine præcipimus, ita ut ante benedictionem Sacerdotis egredi populus non præsumat. Quod si fecerint, ab Episcopo publicè confundantur.

12. q. 2. Diacones.

Cap. 32. *De non alienandis ab aliquo rebus Ecclesiæ.*

Diaconi, vel Presbyteri in parochia constituti, de rebus Ecclesiæ sibi creditis, nihil audeant commutare, vendere, vel donare, quia res Ecclesiæ sacratæ Deo esse noscuntur. Similiter & Sacerdotes nihil de rebus Ecclesiæ sibi commissæ (ut superius comprehensum est) alienare præsumant. Quod si fecerint, convicti in Concilio, & ab honore depositi, de suo proprio aliud tantum restituant, quantum visi fuerint præsumpsisse. Sanè si quis qualibet conditione, de rebus Ecclesiæ aliquid alienare præsumperit, si de suo proprio tantum Ecclesiæ contulerit, quantum visus est abstulisse, tunc demum illud stare licebit.

12. q. 2. Si quis qualibet.

Cap. 33. *De clericis capitale crimen incurrentibus.*

d. 50. Si Episcopus.

Si Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, capitale crimen commiserit, aut chartam falsaverit, aut falsum testimonium dixerit, ab officii honore depositus in monasterium detrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat.

Additio Francisci Sylvii.

De communione laica confer. quæ art. 12. diximus, quæsitio
5. in 3. p. q. 80.

Cap. 34. De testamento Episcopi.

Si Episcopus, condito testamento, aliquid de Ecclesiastici juris
proprietae legaverit, aliter non valebit, nisi tantundem de juris
proprii facultate suppleverit.

Cap. 35. Ut Sacerdotes canibus ad venandum non utantur.

Episcopum, Presbyterum, aut Diaconum, canes ad venandum,
aut accipitres, aut hujusmodi res habere non liceat. Quod si quis
taliu personaru in hac voluptate sæpius detentus fuerit, si
Episcopus est, tribus mensibus à communione suspendatur, Pres-
byter duobus mensibus se absteineat, Diaconus verò ab omni of-
ficio, vel communione suspendatur.

d. 34. Episcopus,
Presbyterum.

Cap. 36. De venditionibus, quas Abbates facere præsumunt.

In venditionibus, quas Abbates facere præsumunt, hæc for-
ma servetur, ut quicquid sine Episcopi licentia venditum fuerit,
ad potestatem Episcopi revocetur. Mancipia verò monachis do-
nata, ab Abbate non liceat manumitti. Injustum enim putamus,
ut monachis quotidianum rurale opus facientibus, servi eorum
libertatis otio potiantur.

27. q. 4. In
venditione.

Cap. 37. De lapsis, qui de Catholica fide in hæresim transeunt.

Lapsis, idest, qui in Catholica fide baptizati sunt, si prævari-
catione damnabili post in hæresim transierint, grandem redeundi
difficultatem sanxit antiquitas. Quibus nos annorum multitudine
breviata, poenitentiam biennii conditione infra scriptæ observa-
tionis imponimus, ut præscripto biennio, tertio sine relaxatione
jejunent, & Ecclesiam studeant frequentare. In poenitentium loco
standi, & orandi humilitatem ita noverint observandam, ut etiam
ipsi, quum catechumeni egredi commonentur, abscedant. Hoc
si observare voluerint, constituto tempore admittendis ad alta-
rium observatio relaxetur. Quod si ardua vel dura fortè putave-
rint, statuta præteritorum canonum implere debebunt.

Cap. 38. De laicis, qui in solemnitatibus majoribus ad civitatem non occurrunt.

Cives, qui superiorum solemnitatum, idest, Paschæ, ac Na-
talis Domini, vel Pentecostes, festivitibus, cum Episcopis in-
teresse neglexerint (quum in civitatibus communionis vel benedi-
ctionis accipiendæ causa positos se nosse debeant) triennio com-
munionis priventur Ecclesiæ.

Cap.

Cap. 36. *De Clericis, qui ab Ecclesiæ officio diebus solemnibus desunt.*

7. q. 1. Si quis.

Si quis in Clero constitutus, ab Ecclesia sua diebus solemnibus defuerit, idest, Nativitate Domini, Epiphania, Pascha, vel Pentecoste, dum potius singularibus lucris studet, quam servitio Dei parere, convenit ut triennio à communione suspendatur. Similiter Diaconus vel Presbyter, si per tres hebdomadas ab Ecclesia sua defuerit, huic damnationi succumbat.

Item, Hilarius Papa.

Cap. 40. *De synodo annis singulis congreganda.*

Synodum etiam secundum constituta Patrum, annis singulis placuit congregari. Et quia in nomine Domini, omnibus salubriter constitutis, synodus cum pace dimittitur, gratias Deo primitus, & Domino nostro Regi agamus, orantes divinam clementiam, ut hæc eadem facere & docere per multos annos in honore Domini possimus.

Explicit Concilium Agathense.

Concil. Aquileiense.

CONCILIUM AQUILEIENSE SUB DAMASO I.
Celebratum, tempore quoque B. Ambrosii Mediolanensis Episcopi contra Palladium & Secundianum Arrianae hæresis defensores, quos damnarunt in prædicto Concilio provinciali, disputante Ambrosio cum Palladio. Sententia verò damnationis sub hac forma pronunciata est ab Episcopo Constantio.

Condemnatio Palladii hæretici à Concilio.

Palladium Arrii discipulum, cujus impietates jam olim damnatæ sunt à Patribus nostris in Concilio Nicæno, & nunc hodie probatæ, cum recenserentur à Palladio singulæ, quia non confusus est, dum Dei Filium à Deo Patre esse alienum, cum creaturam confitetur, cum tempore dicit, Dominum & Deum verum negat, solum Patrem esse sempiternum & immortalem, in sempiternum censeo esse damnandum, & ulterius sacerdotem dici non posse, nec inter Episcopos deputari.

In hoc Concilio pro provinciis Occidentalibus, quia propter prolixitatem itineris Episcopi venire non potuerunt, adfuerunt Legati provinciarum, ut legati Aphrorum, & legati Gallorum.

Additio Francisci Sylvii.

Istud Aquileiense Concilium habitum fuit ann. 381.

Leo I. Pontif.

45. Hic Accephalos confutavit, Atilam retro vertit, & Gesericum mitigavit.

Decreta Leonis Primi Papæ. Ann. Dom. 440.

Leo Primus, Papa, natione Tuscus, sedit annos 21. mensem unum, dies 13. Hic & doctrinæ, & vitæ præstantia magnus, Homiliarum declamator insignis, in Chalcedonensi 4. principali 360. Episcoporum synodo, Martiano Principe, contra Eutychem Abbatem, de Christi natura perperam sentientem (ut infra dicetur) ce-

lebrata omnium consensu ter sanctus acclamatus est. Hic Ecclesiam ab hæreticis penè disceptam, reparavit. Sanctorum statuta reverentiam sub anathematis nota decrevit. Secretæ missæ, sanctum sacrificium, immaculatam hostiam addidit. Monialibus ante 40. probatæ castitatis annum velum negavit. Ecclesias condidit, & Cubicularios instituit.

CONCILIUM ARAUSICANUM PROVINCIALE, Arausicantum Concilium.
sub Leone Primo Papa, tempore Theodosii Junioris.

Cap. 1. Ut nullus minister nusquam sine chrismate proficiscatur.

Nullus ministrorum, qui baptizandi recipit officium, sine chrismate usquam debet progredi, quia inter nos placuit semel in baptismate chrismari. De eo autem, qui in baptismate quacunque necessitate faciente, chrismatus non fuerit, in confirmatione sacerdos commonebitur. Nam inter nos chrismatis ipsius non nisi una benedictio est. Non præjudicantes cuiquam hoc dicimus, sed ut necessaria habeatur chrismatio.

de cons. d. 4. Nullus.

Cap. 2. De hæreticis, si in mortis discrimine convertantur.

Hæreticos in discrimine mortis positos, si Catholici esse desiderent, si desit Episcopus, à Presbyteris cum chrismate, & benedictione consignari placet.

Additio Francisci Sylvii.

Non sequitur hinc Presbyteros posse sacramentum Confirmationis ministrare: quia hic non agitur de illo sacramento, sed de consignatione, quæ in solemnibus hæreticorum reconciliatione solebat olim adhiberi, quando recipiebantur in Ecclesiam, de qua sermo quoque est Concil. Arelat. 2. can. 17.

Cap. 3. De pœnitentibus, qui de corpore exeunt.

Qui recedunt de corpore, pœnitentia accepta, placuit sine reconciliatoria manus impositione eis communicare, quod morientis sufficit reconciliationi secundum definitiones Patrum, qui hujusmodi communionem congruenter viaticum nominaverunt. Quod si supervixerint, stent in ordine pœnitentium, ut ostensis necessariis pœnitentiæ fructibus, legitimam communionem cum reconciliatoria manus impositione recipiant.

26. q. 6. Qui recedunt.

Cap. 4. De his, qui ad Ecclesiam confugiunt, ne tradantur.

Eos, qui ad Ecclesiam confugiunt, tradi non oportet, sed loci sancti reverentia & intercessione defendi.

d. 77. Eor qui.

Cap. 5. Quod nullus clericorum mancipia occupet.

Si quis autem mancipia clericorum pro suis mancipiis ad Ecclesiam confugientibus crediderit occupanda, per omnes Ecclesias districtissima damnatione feriatur.

Cap.

Cap. 6. *De libertis, qui in Ecclesia comendati sunt, ne opprimantur.*

In Ecclesia manumissos, & per testamentum Ecclesiæ comendatos, si quis in servitutem, vel obsequium, vel ad colonariam conditionem revocare tentaverit, animadversione Ecclesiastica coerceatur.

Cap. 7. *De his, qui clericum alienum ordinare præsumunt.*

Si quis alibi consistentem Clericum ordinandum putaverit, prius definiat, ut cum ipso habitet. Nec eum sine consultatione ejus Episcopi, cum quo ante habitavit, ordinare præsumat, quia non sine causa diu ab alio non ordinatus remansit.

Cap. 8. *De his qui cives alienos ordinaverint.*

Si quis autem alienos cives, aut alibi consistentes ordinaverint, nec ordinati in ullo accusantur, aut ad se eos revocent, aut ipsi eis impetrent, cum quibus habitent.

Cap. 9. *De Episcopis, qui in aliena civitate Ecclesiam ædificant.*

Si quis Episcoporum in alienæ civitatis territorio Ecclesiam ædificare disponit, non præsumat dedicationem, quæ illi omnimodè reservatur, in cujus territorio Ecclesia assurgit. Reservata verò ædificatori Episcopo hac gratia, ut quos desiderat Clericos in re sua videre, ipsos ordinet in cujus civitatis territorio est; vel si ordinati jam sunt, ipsos habere acquiescat.

Cap. 10. *De Episcopis, qui excommunicatum alterius suscipiunt.*

Placuit in reatum venire Episcopum, qui admonitur de excommunicatione cujusque sine reconciliatione ejus, qui eum excommunicavit, ei communicare præsumpserit, ut integra omnia (si reconciliatio intercesserit) de injustitia vel iniquitate excommunicationis proximæ synodo reserventur.

Cap. 11. *De his, qui subito obmutescunt.*

Subito obmutescens (prout statutum est) baptizari, aut poenitentiam accipere potest, si voluntatis præteritæ testimonium aliorum verbis habeat, aut præsentibus in suo nutu.

Cap. 12. *Ut Evangelia catechumeni non audiant.*

Placuit catechumenis non legi Evangelium in Ecclesia.

Cap. 13. *De eisdem, ne ad baptisteria accedant.*

Catechumeni nonnunquam admittendi sunt, etiam inter domesticas orationes, ad baptisteria nequaquam.

Cap. 14. *De eisdem, ne cum fidelibus benedictionem accipiant,*

Segregandi informandique sunt catechumeni, ut se revocent, & signandos vel benedicendos semotim offerant eos fideles.

Cap. 15. *De fæminis, quæ viduitatem professe sunt.*

Viduitatis servandæ professionem, coram Episcopo in secretario

rio habitam, imposita à Presbytero veste viduali, didicimus non resse violandam. Ejus verò repudiatorem, vel ipsam talis professionis desertricem, meritò esse damnandam decernimus.

17. q. 1. *Vindictatis.*

Ego Hilarius Episcopus subscripsi. Ego superventor pro Patre & meo Episcopo Claudio subscripsi, & recognovi.

Subscriptio.

Explicit Concilium Arausicanum.

CANONES CONCILII ARAUSICANI CIRCA tempora Leonis Primi, Papæ. De libero arbitrio, & de rebus necessariis per capitula requirentis.

Additio Francisci Sylvii.

HI sequentes Canones pertinent ad secundum Concil. Arausicanum celebratum tempore Felicis Papæ IV. Vide Baron. in additionibus, quas tom. 10. subnexuit ad ann. 529. Et observandum, quod non fuerint ab ipso Concilio compositi, sed in eo publicati, ut pote à Sede Apostolica transmissi ad Episcopos in Concilio congregatos; Cap. enim 1. sic loquuntur: *Nobis secundum auctoritatem & admonitionem Sedis Apostolicæ, justum & rationabile visum est, ut pauca capitula ab Apostolica nobis Sede transmissa, quæ ab antiquis Patribus de certis scripturarum voluminibus in hac præcipue causa collata sunt, ad docendos eos, qui aliter, quam oportet, sentiunt, ab omnibus observanda proferre, & manibus nostris subscribere deberemus.*

Cap. 1. *De gratia & libero arbitrio.*

Si quis per offensam prævaricationis Adæ non totum, idest, secundum corpus & animam, in deterius dicit hominem commutatum, sed animæ libertate illæsa durante, corpus tantummodo corruptioni credit obnoxium, Pelagii errore deceptus, adversatur scripturæ dicenti: Anima, quæ peccaverit, ipsa morietur. Et nescitis, quoniam cui exhibetis vos servos ad obediendum, servi estis ejus, cui obeditis? Et à quo quis superatur, ejus & servus addicitur?

*Ezech. 18.
Rom. 6.
2. Petr. 2.*

Cap. 2. *Quod prævaricatio Adæ omnes infecerit.*

Si qui soli Adæ prævaricationem suam, non & ejus propagini asserit nocuisse, aut certè mortem tantum corporis (quæ poena peccati est, non autem & peccatum, quod mors est animæ) per unum hominem in omne genus humanum transisse testatur, injustitiam Deo dabit, contradicens Apostolo dicenti: Per unum hominem peccatum intravit in mundum & per peccatum mors in omnes homines pertransiit in quo omnes peccaverunt.

Rom. 5.

Cap. 3. *De gratia Dei.*

Si quis per invocationem humanam gratiam Dei dicit posse conferri, non autem ipsam gratiam facere, ut invocetur à nobis, con-

Esai. 65. tradicit *Esaiæ Prophetæ*, vel *Apostolo idem dicenti*: Inventus sum non quærentibus me; palam apparui his, qui me non interrogabant.

Cap. 4. De purgatione peccati.

Si quis, ut à peccato purgemur, voluntatem nostram Deum expectare contendit, non autem, ut etiam purgari velimus, per Sancti Spiritus infusionem & operationem in nos fieri confitetur, resistit ipsi Spiritui Sancto per *Salomonem dicenti*: Præparatur voluntas à Domino, & *Apostolo salubriter prædicanti*, Deus est, qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate.

Cap. 5. Quod ad fidem & regenerationem baptismatis per gratiæ donum pervenimus.

Si quis, sicut augmentum, ita etiam initium fidei, ipsum credulitatis affectum, quo in eum credimus, qui justificat impium, & ad regenerationem baptismatis pervenimus, non per gratiæ donum, idest, per inspirationem Spiritus Sancti corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, & naturaliter nobis inesse dicit, *Apostolicis dogmatibus adversarius approbatur*, beato *Paulo dicente*: Confidimus, quia qui cœpit in vobis bonum opus, perficiet usque in diem Domini nostri *Jesu Christi*. Et illud: Vobis datum est pro Christo, non solùm ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini. Et gratia salvi facti estis per fidem, non ex vobis, Dei enim donum est. Qui fidem enim, qua in Deum credimus, dicunt esse naturalem, omnes eos, qui ab Ecclesia Christi alieni sunt, quodammodo fidelis esse definiunt.

Cap. 6. Quod gratia Dei sumus id, quod sumus.

Si quis sine gratia Dei credentibus, volentibus, desiderantibus & pulsantibus nobis misericordiam dicit conferri, non autem divinitus, ut credamus, velimus vel hæc omnia, sicut oportet agere, valeamus, per infusionem & inspirationem Sancti Spiritus in nobis fieri confitetur, aut humilitati aut obedientiæ humanæ subjungit gratiæ adjutorium, nec ut obediens & humillimus ipsius gratiæ donum esse consentit, resistit *Apostolo dicenti*: Quid habes, quod non accepisti? Et gratia Dei sum id quod sum.

Cap. 7. Quod non sumus idonei cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis.

Si quis per naturæ vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitæ æternæ, cogitare non expedit, aut eligere, sive salvari, idest, Evangelizanti prædicationi consentire posse confirmat, absque illuminatione & inspiratione Spiritus Sancti, qui dat omnibus suavitatem in consentiendo & credendo veritati, hæretico fallitur spiritu, non intelligens vocem Dei, in Evangelio dicentis: Sine me nihil potestis facere. Et illud *Apostoli*: Non quod idonei

nei sumus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.

Recentiores quidam Theologi interpretantur hæc duo loca de auxilio Dei generali, sine quo nihil omnino valemus facere, nec opus aliquod naturæ. Magis legitimum est, quod hic sentitur à Concilio & Pontifice, ut hic non negentur opera naturæ, sed quæ pertinent ad salutem æternæ vitæ. Censura Auctoris.

Additio Francisci Sylvi.

CANON 7. vitiosè tum hic, tum in tomis Concil. editionis Colon. tum in Coriolano est impressus; cum vera lectio sic habeat: *Si quis per naturæ vigorem, bonum aliquod quod ad salutem pertinet vitæ æternæ, cogitare ut expedit, aut eligere, sive salutare, idest, Evangelicæ prædicationi consentire, &c.*

Cap. 8. *Nemo per semetipsum salutis æternæ mysterium potest conquirere.*

Si quis, alius misericordia, alius verò per liberum arbitrium, (quod in omnibus, qui de prævaricatione primi hominis nati sunt) constanti sævitia hominem ad gratiam baptismi posse venire contendit, à recta fide probatur alienus. Is enim non omnium liberum arbitrium per peccatum primi hominis asserit infirmatum, aut certè ita læsum putat, ut tamen quidam valeant sine revelatione Dei mysterium salutis æternæ per semetipsos posse conquirere. Quod quam sit contrarium, ipse Dominus probat, qui non aliquos, sed neminem ad se posse venire testatur, nisi quem Pater atraxerit. Sicut & Petro dicit: *Beatus es Simon Bar-Jona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est. Et Apostolus: Nemo potest dicere Dominum Jesum Christum, nisi in Spiritu Sancto.*

*Joann. 16.
Matth. 16.*

*1. Cor. 12.
Philip. 2.*

Additio Francisci Sylvi.

Octavus ita ab aliis refertur: *Si quis alios misericordia, alios verò per liberum arbitrium (quod in omnibus qui de prævaricatione primi hominis nati sunt, constat esse vitiatum) ad gratiam baptismi pervenire posse contendit; à recta fide probatur alienus, &c.*

Cap. 9. *De adjutorio Dei.*

Divini est muneris, cum rectè cogitamus, & pedes nostros à falsitate, & injustitia tenemus. Quoties enim bona agimus, Deus in nobis, atque nobiscum, ut operemur, operatur.

Cap. 10. *De eodem.*

Adjutorium Dei etiam renatis, ac sanctis semper est implo-
randum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono possit opere
perdurare.

Cap. 11. *De obligatione votorum.*

Nemo quicquam Domino rectè voverit, nisi ab ipso acceperit, sicut legitur. *Quæ de manu tua accepimus, damus tibi.*

Cap. 12. *Quales nos diligit Deus.*

Tales nos amat Deus, quales futuri sumus ipsius dono, non quales sumus nostro merito.

Cap. 13. *De reparatione liberi arbitrii.*

Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum, nisi per gratiam baptismi non potest reparari. Quod amissum, nisi à quo potuit dari, non potest reddi. Unde ipsa veritas dicit: Si vos filius liberaverit, tunc verè liberi eritis.

Joann. 8.

Cap. 14. *De misericordia Dei.*

Nullus miser de quantacumque miseria liberatur, nisi qui Dei misericordia prævenitur, sicut dicit Psalmista: Citò anticipet nos misericordia tua, Domine. Et illud: Deus meus, misericordia ejus præveniat me.

Psalm. 118.

Psalm. 58.

Cap. 15. *De mutatione prævaricationis Adæ*

Ab eo quod formavit Deus, mutatur Adam, sed in pejus per iniquitatem suam. Ab eo quod operata est iniquitas, mutatur fidelis, sed in melius per gratiam Dei. Illa ergo mutatio fuit prævaricationis primi, hæc secundum Psalmistam, mutatio dexteræ Excelsi.

Psalm. 76.

Cap. 16. *Quod nemo gloriatur de substantia sua.*

Nemo ex eo quod videtur habere, gloriatur tanquam non acceperit, aut ideo se putet accepisse, quia littera extrinsecus, velut legitur, apparuit, vel ut audiretur, sonuit. Nam sicut Apostolus dicit: Si per legem justitia, ergo Christus gratis mortuus est. Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus. Inde habet, quicumque habet. Quisquis autem inde se habere negat, aut verè non habet, aut id quod habet, aufertur ab eo.

1. Cor. 4.

Gal. 2

Ephes. 4.

Psalm. 67.

Matth. 25.

Cap. 17. *De fortitudine christiana.*

Fortitudinem Gentilium mundana cupiditas, Fortitudinem Christianorum Dei charitas facit, quæ diffusa est in cordibus nostris, non per voluntatis arbitrium, sed per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis, nullis meritis gratiam prævenientibus.

Rom. 4.

Rom. 5.

Cap. 18. *De mercede boni operis.*

Debetur merces bonis operibus, si fiant, sed gratia quæ non debetur, præcedit ut fiant. Neminem, nisi Deo miserante, salvari.

Cap. 19. *De humana natura.*

Natura humana etiam si in illa integritate, in qua est condita permaneret, nullo modo seipsam, creatore suo non adjuvante, servaret. Unde cum sine gratia Dei salutem non possit custodire quam accepit, quomodo sine Dei gratia poterit reparare quod perdidit?

Cap.

Cap. 10. *Nihil boni hominem posse sine Deo.*

Multa in homine bona fiunt, quæ non facit homo. Nulla verò facit homo bona, quæ non Deus præstet, ut faciat homo.

Cap. 21. *De natura, & gratia.*

Sicut eis, qui volentes in Lege justificari, & à gratia exciderunt, verissimè dicit Apostolus: Si ex lege justitia est, ergo Christus gratis mortuus est, jam hic enim erat lex, & non justificabat, jam hic erat, & natura, & non justificabat, ideò Christus non gratis mortuus est, ut & lex per illum impleretur, qui dixit: Non veni legem solvere, sed adimplere, & natura per Adam perdita per illum repararetur, qui dixit: Venisse se quærere, & salvare quod perierat.

Esai. 26.

Gal. 2.

Matth. 25.

Luc. 19.

Psalm. 115.

Cap. 22. *De his quæ hominum propria sunt.*

Nemo habet de suo nisi mendacium, & peccatum. Si quis autem habet homo veritatem, atque justitiam, ab illo fonte est, quem debemus sitire in hac heremo, ut ex eo quasi guttis quibusdam irrorati, non deficiamus in via.

Esai. 10.

Cap. 23. *De voluntate Dei & hominis.*

Suam voluntatem homines faciunt, non Dei, quando id agunt quod Deo displicet. Quando autem ita faciunt quod volunt, ut divinæ serviant voluntati, quamvis volentes agant quod agunt, illorum tamen voluntas est, à quo præparatur, & obitur, quod volunt.

Cap. 24. *De palmitibus vitis.*

Ita sunt in vite palmites, ut viti nihil conferant, sed inde accipiant unde vivant. Sic quippe vitis est in palmitibus, ut vitale subministret eis, nonumat ab eis. Ac per hoc & manentem in se habere Christum, & manere in Christo, discipulis prodest, & non Christo. Nam præciso palmite, potest de viva radice alius pullulare. Qui autem præcisus est, non potest sine radice vivere.

Joann. 15.

Et Aug. super Joann.

Cap. 25. *De dilectione, qua diligimus Deum.*

Prorsus donum Dei est diligere Deum. Diffundit enim charitatem in cordibus nostris Spiritus Patris & Filii, quem cum Patre amamus & Filio. Ac si secundum supra scriptas sanctarum scripturarum sententiâs, vel antiquorum Patrum definitiones, hoc Deo propitiante, & prædicare debemus, & credere, quod per peccatum primi hominis ita inclinatum & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus postea aut diligere Deum, sicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum, quod bonum est, possit, nisi gratia eum & misericordia divina prævenierit. Unde Abel justo, & Noe, & Abraham, & Isaac, & Jacob, & omni antiquorum sanctorum multitudini, illam præclaram fidem, quam

Hebr. 11. per totum.

in

in ipsorum laudem prædicat Apostolus, non per bonum naturæ, quod prius in Adam datum fuerat, sed per gratiam Dei credimus fuisse collatam. Quia gratiam, etiam post adventum Domini omnibus qui baptizari desiderant, non in libero arbitrio haberi, sed in Christi novimus simul & credimus largitate conferri, secundum illud quod jam supra dictum est, & prædicat Paulus Apostolus. Vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini. Et illud, Deus, qui cœpit in vobis bonum opus, perficiet usque in diem Domini nostri. Et illud, Gratia salvi facti estis per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est. Et quod de se ipso, ait Apostolus: Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem: non dixit, quia eram, sed ut essem. Et illud: Quid habes, quod non accepisti? Et illud: Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre Luminum. Innumerabilia sunt sanctarum scripturarum testimonia, quæ possint ad probandam gratiam proferri, sed brevitatis studio prætermissa sunt, quia & re vera, cui non pauca sufficiunt, plura non proderunt. Hoc etiam secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptismum, gratia, omnes baptizati (Christo auxiliante & cooperante) quæ ad salutem pertinent, possint & debeant (si fideliter laborare voluerint) adimplere. Aliquos verò ad malum divina potestate prædestinatos esse non solum non credimus, sed etiam si sunt, qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione in illis anathema dicimus. Hoc etiam salubriter profitemur & credimus: quod in omni opere bono nos non incipimus, & postea per Dei misericordiam adjuvamus, sed ipse nobis, nullis præcedentibus bonis meritis, & fidem & amorem sui prius inspirat, ut & baptismi sacramenta fideliter requiramus, & post baptismum (cum ipsius adjutorio) ea, quæ sibi sint placita, implere possimus. Unde manifestissimè credendum est, quod & illius latronis, quem Dominus ad paradisi patriam revocavit, & Cornelii Centurionis, ad quem Angelus Domini missus est, & Zachæi, qui ipsum Dominum suscipere meruit, illa tam admirabilis fides non fuit de natura, sed divinæ largitatis donum.

Hanc definitionem antiquorum Patrum non solum Episcopi, sed laici etiam illustres & magnifici viri subscripserunt.

Ephus. 2.

Jac. 2.

Luc. 23.

Actor. 10.

Luc. 19.

Subscriptio.

CONCILIUM VASENSE SUB LEONE PRIMO PAPA,
& Theodosio Juniore celebratum est. In quo nonnullæ constitutiones sancitæ sunt per 18. Episcopos ibi congregatos ex quibus aliquas, tanquam præcipuas subjicere placuit.

Concil. Vasense.

Additio Francisci Sylvii.

TRia fuere Concilia Vasensia. Primum sub Julio I. Secundum sub Leone I. Tertium sub Joanne II. & eorum canones ita sunt confusi, ut sciri nequeat, qui cujus sint Concilii, an primi, an secundi, an tertii.

Cap. 1. Ut alterius Episcopi chrisma nullus accipiat, sed proprii.

Per singula territoria Presbyteri, vel ministri ab Episcopis non (prout libitum fuerit) à vicinioribus, sed à suis propriis per annos singulos petant chrisma appropinquante solemnitate Paschali, nec per quemcumque Ecclesiasticum, sed si qua necessitas, aut ministrorum occupatio est, per Subdiaconum, quia in-honorem est inferioribus summa committi.

Cap. 2. Ut qui oblationes defunctorum retinent, excommunicentur.

Qui oblationes defunctorum retinent, & Ecclesiis tradere demorantur, ut infideles ab Ecclesia sunt abjiciendi, quia usque ad exinanitionem fidei pervenire certum est hanc pietatis divinæ exacerbationem: quia & fideles de corpore recedentes, votorum plenitudine, & pauperes consolatu alimonie, & necessaria sustentatione fraudantur. Hi ergo tales quasi egentium necatores, nec credentes judicium Dei, habendi sunt. Unde & quidam * Patrum hoc scriptis suis insuerit, congruente sententia, qua ait: Amico quicquam rapere, furtum est, Ecclesiam vero fraudare, sacrilegium est.

13. q. 2. Qui oblationes.

** Hier. ut habetur.*

12. q. 2. Gloria Episcopi.

Cap. 3. De sepulturis, quomodo non est accipiendum pretium.

Præcipiendum est secundum canonum auctoritatem, ut de sepulchris & hominibus sepeliendis, nihil muneris exigant nisi fortè qui sepelitur, vivens jusserit Ecclesie, in cujus atrio sepelitur, aliquid de rebus suis tribuere, aut etiam post mortem ipsius illi, quibus commissum est ejus eleemosynam facere, de rebus illius aliquid sponte dare voluerint. Et tamen nullatenus à Presbyteris Ecclesie illius aliquid exigatur, sine illis, qui locis & villis præsent.

12. q. 2. Præcipiendum.

Cap. 4. Ut Presbyteris prædicandi potestas suis plebibus concedatur.

Hoc etiam pro ædificatione omnium Ecclesiarum, & pro utilitate totius populi nobis placuit, ut non solum in civitatibus, sed etiam in omnibus parochiis verbum faciendi daremus Presbyteris

po-

potestatem, ita ut si Presbyter, aliqua infirmitate prohibente, per seipsum non potuerit prædicare, sanctorum Patrum Homiliæ à Diaconis recitentur. Si enim digni sunt Diaconi, quæ Christus in Evangelio loquutus est, legere, quare indigni judicentur sanctorum Patrum expositiones publicè recitare?

Cap. 5. *Ut Kyrie eleison in omnibus Ecclesiis dicatur.*

Et quia tam in sede Apostolica, quam etiam per totas Orientis, atque Italiæ provincias dulcis & nimis salubris consuetudo intromissa est, ut Kyrie eleison frequentius cum grandi affectu ac compunctione dicatur, placuit, etiam nobis, ut in omnibus Ecclesiis nostris ista consuetudo sancta & ad Matutinum, & ad Missas, & ad Vesperam, Deo propitiante intromittatur.

Cap. 6. *Ut in omnibus Missis semper Sanctus, Sanctus, Sanctus, dicatur.*

In omnibus Missis, sive Matutinis, sive in quadragesimalibus, sive in illis, quæ pro defunctorum commemorationibus fiunt, semper Sanctus, Sanctus, Sanctus, eo ordine, quo ad Missas publicas, dici debeat. Quia tam dulcis & desiderabilis vox (etiam si die noctuque possit dici) fastidium non poterit generare. Et hoc nobis justum visum est, ut nomen domini Papæ, quicumque sedi Apostolicæ præfuerit, in nostris Ecclesiis recitetur.

Nomen Papæ
in Missa reci-
tandum.

Cap. 7. *Ut propter hæreticorum incredulitatem, post Gloria Patri, &c. Sicut erat in principio, &c. semper dicatur.*

Quia non solum in sede Apostolica, sed etiam per totum Orientem, & totam Africam, vel Italiam, propter hæreticorum astutiam, qua Dei filium non semper cum Patre fuisse, sed à tempore cœpisse blasphemant, in omnibus clausulis post gloria Patri &c. Sicut erat in principio, &c. dicatur, etiam & nos in universis Ecclesiis nostris hoc ita dicendum esse decrevimus.

Concil. Car-
pentoractense.

CONCILIIUM CARPENTORACTENSE, SUB LEONE. I.
Papa celebratum est, in quo hæc constitutio à Patribus est definita.

Constitutio sanctorum Episcoporum, in civitate Carpentoractensi.

Licet omnia quæ Ecclesiastica regula præcepit observari, in multis canonibus contineantur inserta, noscuntur tamen causæ, pro quibus necesse habent Sacerdotes Domini, quod ad justitiam pertinet, secundum disciplinam Ecclesiasticam ordinare. Et idè quia Carpentoracte convenientes, hujusmodi ad nos quærela pervenit, quod ea, quæ à quibusdam fidelibus parochiis conferuntur, ita ab aliquibus Episcopis præsumantur, ut aut parum, aut pro-

propè nihil Ecclesiis quibus collata fuerant, relinquatur; hoc nobis justum, & rationale visum est, ut si Ecclesia civitatis ejus cui præest Episcopus, ita est idonea, ut ipsa nullius indigeat, quicquid parochiis fuerit derelictum, Clericis, qui in ipsis parochiis deserviunt, vel reparationibus Ecclesiarum rationabiliter dispensetur. Si verò Episcopum multas expensas & minorem substantiam habere constiterit, parochiis, quibus largior fuerit collata substantia, hoc tantum, quod Clericis, vel architectis rationabiliter sufficiat reservetur.

Et subscripserunt hanc constitutionem Episcopi, quorum nomina in Conciliis habentur.

CONCILIIUM ARELATENSE TERTIUM SUB LEONE I.

Concil. Arelatense 3.

Papa, celebratum est à 34. Episcopis, Era 461. Martino Augusto. Opilione & Vincomalo Consulibus. 8. Idus Julii. Quum in Basilica sanctæ Mariæ in Arelatensi civitate sacerdotes Domini convenissent, congruum eis & rationale visum est, ut primùm de observandis canonibus attentissima sollicitudine pertractantes, qualiter ab ipsis Ecclesiasticæ regulæ servarentur, salubri concilio definirent.

Primùm, ut Diaconus ante 25. annos & sacerdos ante 30. non ordinetur.

2. Ut bigami, vel pœnitentes, vel repudiarum mariti ad sacerdotium non provehantur.

3. Ut laicus ante annum conversionis non ordinetur.

4. Ut qui Clericum alienum defendere nititur, communione privetur.

Ut laici, qui excubias funeris observant, cum timore, & terrore, & reverentia hoc faciant. Nullus ibi diabolica carmina præsumat cantare, nec jocos, nec saltationes facere, quæ Pagani, docente diabolo, adinvenerunt. Quis enim nesciat diabolicum esse, & non solum à religione Christiana alienum, sed etiam humanæ naturæ esse contrarium, ibi lætari, cantare, inebriari, & cachinnis ora dissolvi, & omni pietate & affectu charitatis postposito, quasi de fraterna morte exultare, ubi luctus & planctus flebilibus vocibus debuerit resonare pro amissione chari fratris? Patres si quidem veteris & novi testamenti, mortes sanctorum virorum legimus multis in locis cum fletu deplorassee, in nullo autem loco de illis, qui à sæculo discesserant, exultasse. Nam & Jacob Patriarcham tota flevit Ægyptus 70. diebus. Et Joseph, & fratres ejus, cum patrem deferrent in terram Chanaan ad sepeliendum, celebrantes exequias, planctu magno atque vehementi impleverunt septem dies. Tantus autem fuit planctus, ut locus inde nomen acceperit. Et de beato

De his qui vomitates in excubiis exercent.

Genes. 50.

Ibidem.

Añor. 8.

planctum magnum super eum. Et ideò talis inepta lætitia, & pestifera cantica, ex autoritate interdicenda sunt. Si quis autem cantare desiderat, Kyrie eleison cantet, si autem aliter, omnino taceat. Si autem tacere non vult, in crastino à Presbytero taliter coerceatur, ut alii timeant.

Concil. Chalcedonense.

CHALCEDONENSE CONCILIUM UNUM EX QUATUOR celeberrimis, celebratum est præsentibus DCXXX. Patribus, temporibus Leonis I. Papæ, & Martiani Imperatoris, contra Eutychem Constantinopolitanum Abbatem, qui asserebat Christum post humanam assumptionem non ex duabus naturis existere, sed solam in eo divinam naturam permanere, & contra Dioscorum ejusdem defensorem. Qui condemnata præscripta hæresi statuerunt hos canones, quorum auctor maximè sanctus Anatholius Constantinopolitanus Episcopus fuit.

CAN. I. De servandis canonibus synodorum.

25. q. 1. A sanctis Patribus.

A Sanctis Patribus in unaquaque synodo usque nunc prolatas regulas tenere statuimus.

CAN. 2. In quo damnatur Episcopus, qui per pecuniam ordinationem facit.

1. q. 1. Si quis Episcopus.

Si quis Episcopus per pecuniam ordinationem fecerit, & pretio redegerit Spiritus sancti gratiam, quæ vendi non potest, ordinaveritque per pecuniam Presbyterum, aut Diaconum, vel quemlibet de his, qui cognominantur in Clero, promoverit, & dispensatorem, aut defensorem, vel quemlibet, qui subjectus est regulæ, pro sui turpissimi lucri commodo, is, qui hoc attentare probatus fuerit, propii gradus periculo subjacebit, & qui ordinatus est, nihil ex hac ordinatione, vel promotione, quæ est pro negotiatione facta, proficiat, sed sit alienus à dignitate vel solitudine, quam pecuniis acquisivit. Si quis verò mediator tam turpibus & nefandis datis vel acceptis extiterit (siquidem Clericus fuerit) à proprio gradu decidat, si verò laicus, anathematizetur.

Item ex octava sanctam.

CAN. 3. Ut hi, qui connumerantur in Clero, turpibus lucris non inserviant.

86. Pervenit ad sanctam.

Pervenit ad sanctam synodum, quia de his, qui in Clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam, aliorum possessionum conductiones & causas sæcularium negotiorum suscipiunt, & à sacris officiis se per desidiam separant, ad domos autem sæcularium concurrunt, & substantiarum earum gubernationes (avaritiæ causa) suscipiunt. Decrevit igitur sancta, & universalis, & magna synodus, neminem horum deinceps, hoc est, Episcopum sive clericum, aut monachum, conducere possessiones, aut misceri sæcularibus possessionibus posse, nisi fortè qui legibus ad minorum

æta-

ætatis tutelam, sive curationes inexcusabiles attrahuntur, aut ipsius civitatis Episcopus Ecclesiasticarum rerum commiserit gubernacula, & orphanorum, ac viduarum, quæ indefensæ sunt, aut earum personarum, maximè quæ Ecclesiastico indigent adminiculo, propter Dei timorem. Si quis verò transgressus fuerit hæc præcepta, Ecclesiasticæ subiaceat correctioni.

CAN. 4. *Quod monachi in civitatibus, Episcopo debeant esse subiecti.*

Qui verè & purè solitariam eligunt vitam, digni sunt convenienti honore. Quidam tamen monachorum habitu utentes indifferenter per civitates incedunt, nec non & monasteria, & seipsum propria præsumptione commendant. Placuit igitur neminem aut ædificare, aut construere monasteria, aut oratorii domum, sine conscientia ipsius civitatis Episcopi. Eos verò, qui per singulas civitates, seu possessiones in monasteriis sunt, placet nobis Episcopo subiectos esse debere, & quieti operam dare, atque observare jejunia & orationes in locis, in quibus semel se Deo voverint, permanentes: & neque communicare Ecclesiasticas, neque sæculares aliquas atrectare actiones, relinquentes propria monasteria, nisi fortè jubeantur, propter urgentes necessitates ab ipsius civitatis Episcopo. Et neminem servorum suscipi in monasterium, ut sit cum eis monachus, nisi cum domini proprii licentia. Prætereuntem verò hæc decrevimus extra communionem esse, ne nomen Domini blasphemetur. Convenit ergo civitatis Episcopo, curam, sollicitudinemque necessariam monasteriis exhibere.

16. q. 1. Qui verè, & purè, & 18. q. 2. Quidam monachorum habitu. Nolent monachi.

CAN. 5. *Non licet Episcopo Ecclesiam suam relinquere & ad aliam transire.*

Propter eos Episcopos & Clericos, qui de civitate ad civitatem transeunt, placuit definitiones datas à sanctis Patribus, habere propriam firmitatem.

7. q. 1. Propter eos Nic. Concil. c. 15.

Cap. 6. *Ut nemo ordinetur absolute.*

Neminem absolute * ordinari jubemus Presbyterum, neque Diaconum, nec quemlibet in Ecclesiastica ordinatione constitutum, nisi manifestè in Ecclesia suæ civitatis, sive possessionis, aut in martyrio, aut in monasterio, hic qui ordinatur, mereatur ordinationis publicæ vocabulum. Eos autem qui absolute ordinantur, decrevit sancta synodus vacuam habere manus impositionem, & nullum tale factum valere ad injuriam ipsius qui eos ordinavit.

d. 70. Neminem * sine titulo.

Cap. 7. *Quod semel in Clero taxati, vel monasteriis deputati, ad militiam non redeant.*

Eos, qui semel in Clero taxati fuerint, sive in monasterio deputati, decrevimus, neque ad militiam, neque ad honores sæculares

27. q. 3. Eos qui semel.

venire. Eos autem, qui hoc nisi fuerint facere, & non ejus re-
pœnitere maluerint, ut ad hoc idem revertantur, quod ante ob-
tentu Dei sibi proposuerunt, convenit anathematizari.

CAN. 8. *Dispensatores pauperum Episcopo suo obediant.*

8. q. 2. *Qui-
dam monacho-
rum.*

Clerici in parochiis, monasteriis, aut martyriis constituti, sub
potestate sint ejus, qui in ea civitate est Episcopus, secundum
traditionem sanctorum Patrum, neque per præsumptionem reced-
ant à suo Episcopo. Eos verò qui ausi fuerint rescindere hujus-
modi institutionem quocumque modo, vel si noluerint subjacere
proprio Episcopo (siquidem fuerint Clerici) secundum persona-
rum ordinationem subjaceant condemnationibus canonum. Si ve-
rò monachi, seu laici fuerint, communione priventur.

CAN. 9. *Si Clericus contra aliam causam habeat, ante Episco-
pum suum examinetur.*

11. q. 1. *Si
Clericus ad-
versum Cleri-
cum.*

Si Clericus adversum Clericum habet negotium, non reliquat
suum Episcopum, & ad sæcularia judicia non concurrat, sed prius
negotium agitur apud proprium Episcopum. Vel certè si fuerit
negotium ipsius Episcopi, apud arbitros ex utraque parte electos,
audiatur negotium. Si quis verò contra hoc fecerit, canonum cor-
rectionibus subjaceat. Et si Clericus adversum suum vel alium
Episcopum habeat causam, apud audientiam synodi provinciæ
conqueratur. Si verò contra ipsius provinciæ Metropolitanum
Episcopum Episcopus sive Clericus habeat controversiam, per-
gant ad ipsius diœcesis primatem, aut certè ad Constantinopoli-
tanæ regiæ civitatis sedem, ut eorum ibi negotium terminetur.

Additio Francisci Sylvii.

In can. 9. & 16 Primas diœceseos intelligitur Romanus Pon-
tifex, ut ostendimus l. 4. de summo Pont. q. 2. art. 7. ad 2.

CAN. 10. *Ut non liceat de alia civitate in aliam transmigrare.*

21. q. 1. *Cle-
ricum in dua-
rum.*

Non liceat Clericum in Ecclesiis duarum civitatum ordinari,
sed in ea in qua ab initio ordinatus est, & cujus expetito erat an-
te profugium. Et si propter vanæ gloriæ desiderium contigerit,
ut post ad majorem Ecclesiam confugerit, eum indubitanter re-
vocari decet ad suam Ecclesiam, in qua ab exordio ordinatus est,
& ibi tantummodo ministrare. Si quis verò jam translatus est ab
una Ecclesia in aliam, nihil habeat commune cum priori, sive
sub Ecclesia constitutis martyribus, sive in parochiis, vel xeno-
dochiis, aut eorum negotiis. Eos verò qui ausi fuerint post or-
dinationem hujus magnæ & universalis synodi agere quæ prohi-
bita sunt, statuit sancta synodus cadere de proprio gradu.

*Ibidem 2. Si
quis.*

CAN.

CAN. 11. *Ut provincia in duos Metropolitanos Episcopos non dividatur.*

Pervenit ad nos, quod quidam præter Ecclesiasticas ordinationes affectantes potentiam, per pragmaticum sacrum unam provinciam in duas dividant, & ex hoc inveniantur duo Metropolitanæ Episcopi in una eademque provincia esse. Statuit ergo sancta synodus deinceps nihil tale attentari à quolibet Episcopo. Eos verò qui tale aliquid tentaverint, cadere de proprio gradu.

d. 101. *Pervenit ad nos.*

CAN. 12. *Ut sine litteris commendatitiis Clericus extra suam Ecclesiam non ministret.*

Extraneo Clerico, & lectori extra sua civitatem sine commendatitiis litteris proprii Episcopi nusquam penitus liceat ministrare.

d. 17. *Extraneo Clerico.*

CAN. 13. *Quod non liceat Clericis alterius sectæ uxorem accipere.*

Quoniam in quibusdam provinciis concessum est psalmistis & lectoribus uxores ducere, constituit sancta synodus prorsus cuiquam ex his non licere alterius sectæ accipere uxorem. Si quis verò pervenit, & habet jam de tali connubio filios, si fortè prævenierint eos jam apud hæreticos baptizari, debent eos offerre sanctæ Ecclesiæ Catholicæ, ut ibi communicent. Qui verò adhuc baptizati non sunt, omnimodo non posse eos in hæretica Ecclesia baptizari, nec in matrimonio jungi hæretico, Judæo, vel Pagano, nisi fortè sponderit se venire ad orthodoxam fidem, dum conjungitur personæ orthodoxæ. Si quis verò hanc definitionem sanctæ synodi præterierit, regularum condemnationibus subiaceat.

d. 32. *Quoniam in quibusdam.*

CAN. 14. *Diaconissa, quæ post ordinationem nubit, anathema sit.*

Diaconissam non debere ante annos 40. ordinari statuimus, & hoc cum diligenti probatione. Si verò ordinationem susceperit, & quantocumque tempore observaverit ministerium, & postea se nuptiis tradiderit, injuriam faciens gratiæ Dei, hæc anathema sit cum eo, qui in nuptiis illius convenerit.

27. q. 1. *Diaconissam non.*

CAN. 15. *Ut nec Deo dedicata virgo, nec monachus nuptiis jungi possint.*

Siqua virgo se dedicaverit Deo, similiter monachus, non licet eis nuptiis jungi. Si verò inventi fuerint hoc facientes, maneat excommunicati. Statuimus verò posse eis fieri humanitatem, si ita probaverit Episcopus loci.

87. q. 1. *Si qua virgo.*

CAN. 16. *De rusticis parochiis.*

Per singulas Ecclesias, parochias rusticanas permanere immobiles apud eos, qui eas tenent, Episcopos decrevimus, & maxime si eas sine violentia per triginta annos gubernaverunt. Si verò intra triginta annos facta fuerit de his dubitatio, liceat eis, qui se dixerint

16. q. 3. *Per singulas Ecclesias.*

læ-

læsos, propter ea movere apud synodum provinciæ certamen. Si quis verò putaverit se à proprio Metropolitanò gravari, apud primatem diocæseos, aut apud Constantinopolitanæ civitatis sedem agat negotium, sicut dictum est. Si verò quælibet civitas per auctoritatem imperialem renovata est, aut si renovetur in posterum, civilibus & publicis ordinationibus etiam Ecclesiarum parochianarum sequatur ordinatio.

Additio Francisci Sylvii.

Vide ad can. 9.

CAN. 17. *De his, qui conjurationem aut calumniam contra Episcopum faciunt.*

11. q. 1. Con-
jurationum.

Conjurationum & conspirationum crimen (quod apud Græcos dicitur phratría) publicis etiam legibus certum est penitus inhiberi, hoc multo magis in sancta Dei Ecclesia (ne fiat) convenit abdicari. Siqui verò Clerici vel monachi inventi fuerint conjuratores, aut phratrias, vel factiones componentes aliquas suis Episcopis, aut aliis, omnino cadant de proprio gradu.

CAN. 18. *Quod corripiantur Episcopi, qui ad Concilium vocati venire recusant.*

18. Pervenit
ad nostras.

Pervenit ad nostras aures, quod in provinciis constituta Episcoporum Concilia minimè celebrentur, hoc ex eo probatur quod multæ, quæ correctione opus habent, Ecclesiasticæ res negliguntur. Statuit ergo hæc sancta synodus secundum regulas Patrum, bis in anno in unum convenire per singulas provincias Episcopos, ubi singula, quæ emergerint, corrigantur. Qui verò noluerint convenire Episcopi constituti in suis civitatibus, & hoc maxime cum sui corporis sanitate sint consistentes, cum etiam ab omnibus aliis urgentibus necessitatibus, & inexcusabilibus negotiis sint liberi, licere eos fraternæ charitatis commonitionibus corripi-

CAN. 19. *Quod Clericus unius Ecclesie in aliena non ordinetur.*

71. Clericos
in singulis.

Item Grego-
rius Fastana-
to Episcopo.

Clericos in singulis Ecclesiis constitutos (sicut jam definitivimus) non liceat in alterius civitatis Ecclesiis ordinari, sed quiescant in ea, in qua ab initio ministrare meruerunt, exceptis illis, qui proprias civitates perdiderunt, & ex necessitate ad alias Ecclesias migraverunt. Si verò quicumque Episcopus post definitionem istam ad alium Episcopum pertinentem Clericum susceperit, placuit sanctæ synodo, & hunc, qui suscepit, & eum, qui susceptus est, tamdiu excommunicatos manere, quamdiu ipse Clericus ad propriam revertatur Ecclesiam.

CAN. 20. *De his, qui accusant Ecclesiam.*

2. q. 7. Cleri-

Clericos, aut laicos passim accusantes, & sine probatione Episco-

copos, aut Clericos ad accusationem non recipiendos decrevimus, nisi prius discutiatur eorum existimationis opinio. *cos, aut laicos.*

CAN. 21. *Clericis non licere diripere bona Episcopi.*

Non liceat Clericis post mortem Episcopi sui rapere res pertinentes ad eum, sicuti præcedentibus regulis constitutum habetur. Si verò hæc fecerint, periclitari se noverint à proprio gradu. *12. q. 2. Non liceat Clericis.*

CAN. 22. *Ut monachi, qui sine licentia Episcopi vagantur, ad propria loca redire cogantur.*

Quidam monachi nihil habentes sibi injunctum à proprio Episcopo, interdum verò etiam illi, qui ab eo fuerant excommunicati, veniunt ad civitatem Constantinopolitanam, & in ea perturbationes tranquillitati Ecclesiasticæ inferunt, & diversorum domos prorumpunt. Statuit igitur sancta synodus, hos primum commoneri, ut exeant à regia civitate, demum eos invitos dejici, ac inde per defensorem compelli, ut ad sua loca redeant. *16. q. 1. Quidam monachi. Item Pelagius Papa Paulino solitario.*

CAN. 23. *Ut quæ Deo semel dedicata sunt monasteria, cænacula sæcularium non fiant.*

Quæ semel sunt dedicata monasteria Concilio Episcoporum, maneant perpetuò monasteria, & res, quæ ad ea pertinent, monasteriis reservari oportet, nec posse ea ultra fieri sæcularia habitacula. Qui verò permiserint hoc fieri, subjaceant iis condemnationibus, quæ per canones constitutæ sunt. *19. q. 3. Quæ semel sunt.*

CAN. 24. *Quod intra tres menses Episcoporum ordinationes fiant.*

Quoniam quidam Metropolitanorum (sicut ad nos perlatum est) negligunt greges sibi creditos, & differunt ordinationes facere Episcoporum, placuit sanctæ synodo intra tres menses fieri ordinationes Episcoporum, nisi fortè inexcusabilis necessitas coegerit, ordinationis tempus amplius protelari. Si autem quis Episcoporum hoc non observaverit, ipsum debere Ecclesiasticæ condemnationi subjacere. Redditus verò ejusdem viduatæ Ecclesiæ integros reservari apud œconomum ejusdem Ecclesiæ censemus. *d. 57. Quoniam quidam metropol.*

CAN. 25. *Ut Episcopi dispensatores habeant.*

Quia in quibusdam Ecclesiis (ut rumore comperimus) Episcopi præter œconomos facultates Ecclesiæ tractant, placuit omnem Ecclesiam habentem Episcopum habere œconomum de Clero proprio, qui gubernet Ecclesiæ res cum arbitrio sui Episcopi, ut non sine testimonio sit gubernatio ipsarum rerum Ecclesiasticarum, & ex hoc deveniat dispergi ejusdem res Ecclesiæ, & sacerdotali dignitati obtrectatio generetur. Si verò quis non observaverit hoc, divinis subjaceat regulis. *d. 89. Quia in quibusdam. Et 16. p. 7. Quoniam in quibusdam.*

CAN.

CAN. 26. De his qui mulieres accipiunt.

36. q. 2. Eos qui rapiunt.

Eos, qui sibi rapiunt uxores, vel eos, qui eis auxilium præstiterint, statuit sancta synodus (siquidem Clerici fuerint) decidere à proprio gradu. Si verò laici fuerint, anathematizentur.

CANONES SANCTI CONCILII CHALCEDONENSIS
finiunt.

Subscriptio.

Bonifacius Presbyter S. E. R. statui & subscripsi, & cæteri Episcopi diversarum civitatum vel provinciarum subscripserunt.

Fides Romanorum ex Concilio Chalcedonensi.

Fides Romanorum.

Credimus in unum Deum omnipotentem, & in unigenitum Filium ejus Jesum Christum, & Dominum Salvatorem nostrum, & Spiritum Sanctum Deum, non tres Deos, sed Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum esse confitemur. Non sic unum Deum quasi solitarium, nec eundem, qui ipse sibi Pater sit ipse Filius, sed Patrem verum, qui genuit Filium verum, idest, Deum de Deo, lumen de lumine, vita ex vita, perfectum de perfecto, totum à toto, plenum à pleno, non creatum, sed genitum, non ex nihilo, sed ex Patre, unius substantiæ cum Patre. Spiritum verò Sanctum Deum non ingentum, neque genitum, non creatum, sed nec factum, sed Patris & Filii semper in Patre & Filio æternum veneramus, unum tamen Deum, qui ex uno.

Subscriptio Episcoporum.

Subscripserunt universi Episcopi, & Eusebius, & Constantius Presbyteri, agentes vicem Anastasii Episcopi Nicææ, & Aristo Presbyter, habens vicem Eunomii Episcopi Nicomediæ.
Finis Concilii Chalcedonensis.

SYNODUS CHALCEDONENSIS 630. EPISCOPORUM
habita contra omnes hæreses, maximè contra Entychem & Dioscorum Alexandrinum Episcopum, Era 488. sub Valentiniano & Martiano Imperatoribus.

Actio prima.

Bis ascribitur hoc Concilium ob versionem diversam. Et hæc est nova.

IN civitate Chalcedonensi Metropoli provinciæ Bithiniæ facta est synodus ex decreto piissimorum Imperatorum Valentiniani & Martiani sub die 8. Id. Oct. Ind. 4. in Ecclesia S. martyris Euphemie. Congregatis & consentibus Paschasino & Lucentio reverendissimis Episcopis, & Bonifacio religiosissimo Presbytero teneantibus locum sanctissimi & reverendissimi Archiepiscopi urbis Romæ Leonis, & Anatholio reverendissimo Episcopo inclytæ urbis Constantinopolitanæ, cæterisque reverendissimis Episcopis, & gloriosissimis iudicibus. Ecce advenientibus omnibus ante cancellos sancti altaris cum magnificentissimo & eximio Senatu, adveniente etiam piissimo Imperatore Martiano in supra dicta sanctissima Basilica, sanctam synodum allocutus est, animum Christia-

tianum declarans, qualiter inter tantas publicas utilitates nullum magis eum constringere negotium, quam rectam & veram fidem Christianorum (quæ sancta & vera consistit) indubitatam omnibus declarare: ob idque sanctam convenisse ostendit synodum, quam non semel hortatur, ut pro viribus invigilent Patres, omneque adhibeant studium, ut hæresibus, omnibusque pravis sublaris institutionibus, fides nostra pura & sancta in omnium ingrediens animas, propriæ veritatis effulgeret luce. Deinde subdidit, dicens: De cætero audeat nemo de nativitate Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi aliud disputare, præter quod Apostolicum præmium 318. sanctorum Patrum tradidisse noscitur, sicut sanctissimi Papæ Leonis, qui Apostolicum gubernat thronum, ad sanctæ memoriæ Flavianum urbis Constantinopolitanæ Episcopum testantur litteræ. Et post Regis hæc verba, Paschasius Rev. Episcopus & Vicarius sedis Apost. cum in medio unâ cum collegis suis stetisset, dixit: Beat. atque Ap. viri Papæ urbis Romæ (quæ est caput omnium Ecclesiarum) præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus est, ut Dioscorus, Alexandrinorum Archiepiscopus non sedeat in Concilio, sed audiendus intromittatur, quod nos servare necesse est. Si ergo præcepit vestra Magnificencia, aut ille egrediatur, aut nos exhibimus. Quibus in Græco interpretatis per Berovicianum virum devotissimum & Secretarium sacri Consistorii glorios. iudices, & ampliss. Senatus dixerunt. Quid enim specialiter ingeritur Dioscoro Episcopo? Paschasius vero Episcopus, & Vicarius sedis Apostolicæ dixit: Cum intromissus fuerit, necesse est, ut illi objiciatur. Iudices & Senatus dixerunt: Ut jam interfati sumus, causa, quæ objicitur, specialiter manifestetur. Lucentius Episcopus & Vicarius sedis Apostolicæ dixit: Iudicii sui necesse est eum dare rationem, quia cum nec personam judicandi haberet, subrepsit, & synodum ausus est facere sine autoritate sedis Apostolicæ, quod numquam ritè factum est, nec fieri licuit. Paschasius verò Vicarius sedis Apostolicæ dixit. Ista sic est. Nos contra præcepta beatissimi atque Apostolici Papæ Gubernatoris sedis Apostolicæ venire non possumus, nec contra Ecclesiasticas regulas, vel contra Patrum instituta. Iudices & Senatus dixerunt: Convenit vos specialiter quid erraverit, exponere. Lucentius Episcopus & Vicarius sedis Apostolicæ, dixit: Et ista sic est. Non patimur tantam injuriam, nec vobis fieri, nec nobis, ut iste sedeat, qui judicandus advenit. Iudices & Senatus dixerunt: Si iudicis obtines personam, non accusator debes prosequi. Et Dioscoro Episcopo Alexandriæ secundum jussionem iudicum, & Senatus residente in medio, & residentibus Romanis, & Episcopis in propriis locis, & tacentibus, Eusebius Episcopus Doryletanæ civitatis transiens in medium, dixit:

Per sanctam Trinitatem vos adjuro, quæ custos est Principum,

quamque colitis, & in qua baptizati estis, cujus quoque invocatione salvamini, jubete preces meas relegi. Clementissimi iudices miseremini, & adeste fidei, quæ violata est à Dioscoro. Clementissimi Iudices per salutem vos adjuro Imperatorum. Flavianus sanctus Episcopus iniquè occisus est. Lachrymis impleor: simul mecum injustè à Dioscoro damnatus est. Jubete preces meas perlegi. Et lectæ sunt publicè preces, & quærelæ Eusebii Doryletanæ civitatis contra Dioscorum, quibus ostendit ipsum Dioscorum in Concilio Ephesino secundo malis perturbationibus, atque seditionibus mundum replese, consensisseque Eutychi vaniloquo hæretico in destructionem religionis, fideique Catholicæ. Insuper quod injustè damnaverit, occideritque Flavianum Archiepiscopum Constantinopol. Ad quæ omnia petiit iudices, ut præcipiant Dioscorum respondere.

Quibus perlectis, petentibus Dioscoro & Eusebio, jussu iudicum atque senatus recensita sunt, quæ in Concilio Ephesino gesta fuerant, ut Dioscori causa innotesceret. Namque nitentur ipse probare prædictum Concilium legitimè congregatum, fuisseque Catholicum, & quod robur & auctoritatem habuerit, ut ex hoc tam ipse, quam Juvenalis Hierosolymorum Archiepiscopus, & Thalasius Cæsareæ Cappadociæ Archiepiscopus, qui præfati Concilii fuerant iudices, evaderent quam justè merebantur damnationem, vel si secus (ut successit) incideret in foveam, quam fecit. Quam ob causam, & pro manifestanda etiam Flaviani innocentia fecerunt Patres, ut legerentur in ista prima actione acta tam synodi universalis I. Constantinopolitanæ, quam & I. Ephesinæ: & quædam epistolæ Cyrilli ad Nestorium hæreticum, & ad Joannem Antiochiæ Episcopum de pace & de partu divinæ genitricis Virginis, & unigeniti Filii Dei humanitatis assumptione. Hac de causa nonnulla etiam recitantur acta in Concilio Nicæno. Et cum legerentur acta in II. Ephesina synodo, & Dioscorus in sui defensionem allegaret, quod tota illic congregata synodus secum, tam in depositionem & damnationem Flaviani, quam in omnibus aliis, quæ ibidem decreta sunt, consensisset, & propriis vocibus eadem confessa fuerit atque suscripserit. Orientales, & qui cum ipsis erant, omnes Episcopi dixerunt, illud esse falsum: & quod nullus voluntariè consenserit, & adiderunt: Violenta facta est vis cum plagis, in pura charta subscripsimus: minabatur nobis damnatio, minæ exilii tendebantur, milites cum fustibus & gladiis instabant. Timebamus & fustes & gladios. Ubi gladii & fustes qualis synodus est? Milites propter hoc accepit Dioscorus, ut nos terreret. Unde quidquid egimus, terrore compulsi fecimus. Peccavimus tamen, omnes veniam postulamus, etiamsi per vim & necessitatem in pura charta coacti fuerimus tunc subscribere.

Et

Et cum ex actis in præfata synodo legeretur, quod fuerit congregata in præceptione Imperatorum, residentibus sanctissimis Episcopis Dioscuro Alexandriæ, & Juliano Episcopo agente vices, & tenente locum sanctissimi Episcopi Roman. Eccl. Leonis, cujus lectæ & susceptæ fuerint epistolæ ad dictam synodum directæ. Insuper quod Patres omnes illic convenientes receperint libellum confessionis Eutychetis tanquam Catholicum, convictus est Dioscorus in multis: ipsa etiam synodus reprobata, & ut acephala damnata. Nam cum ista legerentur, Orientales, & qui cum ipsis erant reverendissimi Episcopi clamaverunt: Ejectus est, nullus illic suscepit nomen Leonis Papæ, nec ejus epistolæ receptæ, nec permissæ sunt à Dioscuro legi, & quod nec consenserint Patres confessioni Eutychetis, eo quod similis fuerit Apollinari, Valentiniano atque Macedoniano, qui verbum illud à Patribus de Christo in symbolo additum, scilicet (Qui conceptus est de Spiritu Sancto ex Maria virgine) nusquam susceperint. Deinde cum inter cætera alia multa, ex actis Ephesinæ II. synodi legeretur sic.

Consentimus & confitemur ex duabus naturis fuisse Dominum nostrum ante adunationem, post verò adunationem, unam naturam confitemur. Quæ verba in Concil. Constantinopolit. pronunciarat Eutyches in sua confessione, recepta tamen à Dioscuro in secunda synodo Ephesina, & hic recitata. Quæ cum legerentur, Orientales, & qui cum ipsis erant Episcopi dixerunt: Ista nemo dixit, Anathema ei, qui dixit ista. Homicida dixit, Ægyptii dixerunt. Ista Pharaonis sunt. Anathema, qui ista dixerunt. Hæc Dioscori sunt, & cætera. Perlectis, quæ in Ephesina secunda synodo acta sunt, iudices & Senatus dixerunt.

Quoniam verò Flavianus, religiosæ memoriæ, & Eusebius Episcopus ex gestorum & cognitionum scrutatione, & ipsa voce quorundam, qui tunc synodo præfuerunt, confitentium se errasse, & frustra eos damnasse, quia nihil circa fidem monstrantur errasse, ostenduntur injustè depositi, videtur nobis justum esse eidem pœnæ Dioscorum Episcopum Alexandriæ, & Juvenalem Episcopum Hierosolimorum, & Thalassium Episcopum Cæsareæ Cappadociæ, & Eusebium Episcopum Ancyræ, & Eustachium Episcopum Beryti, & Basilium Episcopum Seleuciæ Isauriæ, qui principatum tunc synodi tenuerunt, subjacere, & ab Episcopali dignitate fieri alienos. Quam sententiam ut justam cæteri omnes Episcopi approbarunt: Gratias deinde Imperatori, iudicibus, atque Senatui referentes. Et sic absoluta est actio prima.

Actio secunda.

Conveniente sancto & universali Concilio secundum sacram actionem in Chalcedonensi civitate congregato. 1. Paschasino &

Lucentio reverendissimis Episcopis, & Bonifacio reverentissimo Presbytero, agentibus vices sanctissimi, & Deo amantissimi Archiepiscopi senioris Romæ S. Leonis, & Anatholio sanctissimo Archiepisc. Constantinop. civitatis novæ Romæ, & cætero sancto Concilio, &c.

Præceptum est à Legatis & Senatu, ut in præsentia Concilii legeretur symbolum 318. Patrum in Nicæa congregatorum. Et lecta est per Episcopum Nicomediæ expositio fidei Concilii Nicæni. De quo vide supra fol. 56.

Rursus præceperunt, ut recitaretur symbolum 150. Patrum, qui in Constantinopolitana synodo prima convenerant, quod cum epistolis etiam Leonis Papæ ad Flavianum Episcopum de hæresi Eutythis Ætius archidiaconus Ecclesiæ Constantinopolitanæ recitavit.

Iterum etiam leguntur duæ epistolæ Cyrilli ad Nestorium, quæ habentur in prima actione hujus synodi, quarum etiam mentionem fecimus in eadem actione.

Hæc acta sunt, ut per hæc examinaretur Dioscorus discipulus Eutychetis, si sequeretur fidem prædictorum Patrum, aliam, vel quam docuerat Eutyches.

Post lectionem verò epistolæ Leonis (quæ est 10. in numero) Episcopi clamaverunt: Hæc Patrum fides. Hæc Apostolorum fides. Omnes ita credimus. Anathema, qui ita non credit. Petrus per Leonem locutus est. Apostoli ita docuerunt, &c.

Et cum legeretur prædicta epistola, in qua & ista verba continebantur, scilicet. Et ad resolvendum conditionis nostræ debitum, natura inviolabilis naturæ est unita passibili, ut quod nostris remediis congruebat, mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, & mori posset ex uno, & mori non posset ex altero; dubitantibus Illyricianis, & Palæstinis Episcopis, quidam Episcoporum surrexerunt, ut eos in his, quæ fidei sunt, instruerent. Et hac de causa, etiam & ut pertinentia ad fidem commodius tractarentur, inducias nonnulli petierunt, quas etiam iudices concesserunt, differentes audientiam usque ad quinque tantum dies. Et sic absoluta est actio 2.

Author. In actione videre licet quanta reverentia prosequantur, & titulis efferant Romanum Episcopum. Dominum enim nostrum vocant: ipsumque adorantem Apostolicam sedem fatentur, ejus doctrinam ut ter beatissimi Petri amplectuntur, nempe ut in primatu Ecclesiæ successor, in doctrinæ soliditate in pascendo sibi commisso grege esset & Petri hæres.

Actio tertia.

Conveniente sacro & universali Concilio, &c.

Accusatur Dioscorus ab Eusebio Dorylei Episcopo, sicut in actione prima, & supplicat sanctam synodum, ut sceleratum dogma Dioscori anathematizare dignaretur, ipsum etiam compellere, ut

coram Consilio compareret. Dioscorus enim continuat se domi, nolens coram synodo comparere.

Rursus accusatur absens à Theodoro Diacono Ecclesiæ Alexandrinæ. Primum de homicidio. Secundò de blasphemia in sanctam Trinitatem. Deinde quod cum Origene consentiret, quod incendiarius fuerit. Postremò, quod excommunicationem contra sanctissimum Apostolicæ sedis magnæ Romæ Episcopum Leonem fecerit: nec non etiam quod temerarius extiterit contra gestum in Metropoli Nicæna Concilium. Et dato libello accusationis subscripsit, dicens.

Paratus sum adveniente Dioscoro in hoc sacrum vestrum Concilium meis adesse accusationibus.

Post productus est alius libellus accusationis per Ischyriorem Diaconum, qui libellus sic incipit.

Sanctissimo & beatissimo universali Archiepiscopo, & Patriarchæ magnæ Romæ Leoni, & sanctæ & universali Chalcedonensi synodo, &c. Ubi de multis aliis criminibus prædictum accusat Dioscorum.

Quartò productus, & lectus est alius libellus accusationis adversus eundem Dioscorum per Athanasium Presbyterum de similibus sceleribus.

Quintò, productus & lectus est alius libellus contra Dioscorum per Sophronium laicum, in quo præter alia acusavit illum de adulterio: & quod iniquo desiderio captus suam rapuerat uxorem. Insuper quod ipsum Sophronium viribus totis Dioscorus de rebus humanis curaverat facere alienum.

Sextò, vocatus est Dioscorus ad Concilium per notarium Concilii, ut responderet ad prædictas accusationes. Ille tamen simulans ægritudinem, noluit venire.

Vocatus est secundò directis litteris à Concilio ad illum, & missis tribus Episcopis, qui commonefacerent illum, ut veniret, & satisfaceret de illis, quæ in Concilio illi ingerebantur. Quo adhuc renuente, directæ sunt litteræ à sacro Concilio ad illum, quibus jam tertio vocatus est, ut in sacrum illud Concilium dignaretur venire ad satisfaciendum, simul & reverendissimo Eusebio Episcopo, & iis, quæ illi tunc ingerebantur. Similiter responsurus & illis, qui illic adversus illum alios accusatorios dederant libellos: alias si post tertiam (dicunt Patres) hanc regularem vocationem ex omni parte nullam habentem suspicionem ad veniendum distuleris, præsens sancta synodus ad illum veniet modum, quem contra pertinaces & contemptores synodalis vocationis servare solet, &c.

Et cum adhuc in sua permaneret pertinacia, Paschasinus Episcopus, & cum ipso Lucentius Episcopus, & Bonifacius Presbyter

tenentes locum sanctissimi & beatissimi Archiepiscopi Apostolicæ sedis senioris Romæ Leonis Papæ, pronunciaverunt.

Manifesta facta sunt, quæ à Dioscoro quondam Alexandriæ Episcopo commissa sunt adversus sanctarum regularum ordinem, Ecclesiasticam disciplinam, tam ex iis, quæ dudum examinata sunt in priore consessu, quam ex iis, quæ hodie acta sunt. Hic enim ut plura intermittamus, Eutychem similia sibi sapientem, & regulariter à proprio damnatum Episcopo, idest, sanctissimo Flaviano, præsumens sibi primatum irregulariter in communione suscepit priusquam consideret in Epheso cum Deo amantissimis Episcopis. Sed & illis quidem Apostolica sedes veniam præstitit de his, quæ ibi non voluntariè ab eis gesta sunt, qui hæctenus permanserunt obedientes sanctissimo Archiepiscopo Leoni & omni sancto & universali Concilio. Hic autem & hæctenus permansit glorians in eis, pro quibus eum oportebat gemere, & se terræ prosternere. Super hæc nec epistolam beatissimi Leonis Papæ ad sanctæ memoriæ Flavianum scriptam legi permisit, etsi cum juramento fieri lectionem promiserit. Sed quoniam secundis excessibus priorem iniquitatem valdè transcendit, præsumpsit enim & excommunicationem dictare adversus sanctissimum Archiepiscopum magnæ Romæ Leonem: insuper etiam & multi libelli, multis ejus pleni iniquitatibus contra eum in sancto & magno Concilio oblatis sunt, & semel & 2. & 3. regulariter vocatus, minimè voluit obedire, & hos, qui à diversis Conciliis regulariter damnati sunt, contra divinas leges suscepit, ideò ipse contra se elicuit sententiam, sæpius Ecclesiasticos conculcans canones. Unde sanctissimus Archiepiscopus magnæ Romæ Leo per nos, & per præsentem sanctam synodum una cum ter beatissimo & omni laude digno beato Petro Apostolo, qui est petra & crepido Catholicæ Ecclesiæ, & ille, qui est rectæ fidei fundamentum, nudavit eum tam Episcopatus dignitate, quam etiam & ab omni sacerdotali alienavit ministerio.

Tunc Anatholius Archiepiscopus Constantinopolitanus dixit: Hæc eadem Apostolicæ sedis per omnia sapiens, concors sententiæ efficior. Similiter & omnes dixerunt consentientes sententiæ legatorum Apostolicæ sedis.

Post hæc sacrum Concilium epistolam ad Valentinianum & Martianum Imperatores misit, rationem reddens omnium, quæ in his tribus actionibus gesta sunt in depositionem Dioscori, hujus causas in eadem epistola breviter complectens, ut Dioscori malitiam, & in eum prolatæ justæ sententiæ sinceritatem considerarent.

Miserunt Patres & aliam epistolam ad sanctæ memoriæ Pulcheriam Augustam, quæ idem, quod in præcedenti continet argumentum.

Dein-

Deinde subjectum est edictum, sive leges Martiani Imperatoris ad Constantinopolitanos cives, quo interdicuntur & prohibentur disputationes Christianorum cum Paganis, & Judæis. Quas leges beatissimus Papa Leo in suis confirmavit epistolis, & confirmantur Chalcedonensis Concilii edita, atque statuta.

Extat in hac actione etiam relatio sanctæ synodi Chalcedonensis ad Leonem Papam de omnibus gestis generaliter in synodo. Quæ universa postulant confirmari autoritate Apostolica, ut latè ponitur in epistola, quæ incipit: Repletum est gaudio os nostrum, &c. Et inter alia hæc subjiciuntur. Hæc sunt, quæ tecum, qui spiritu præsens eras, & placere tanquam fratribus deliberasti, & qui penè per tuorum vicariorum sapientiam videbatis nobis, effecimus. Indicavimus verò, quia & alia quædam pro rerum ipsarum ordinata quiete, & propter Ecclesiasticorum statutorum definitivam firmitatem, scientes quia & vestra Sanctitas addiscens, & probatura & confirmatura est eadem. Rogamus igitur, & tuis decretis nostrum honora iudicium, &c.

Ad quam epistolam respondet Leo, & confirmat acta hujus synodi, excepto decreto primatus Constantinopolitanæ Ecclesiæ supra Alexandrinam & Antiochenam: & est inter epistolas Leonis epistola 59. quæ incipit: Omnem quidem fraternitatem vestram, &c.

Additio Francisci Sylvii.

Ista benè sunt notanda & conferenda cum epistolis S. Leonis 54. quæ incipit, *Magno munere*, 59. quæ incipit, *Multa mihi*, 61. quæ incipit, *Omnem quidem fraternitatem*, 62. quæ incipit, *Quantum dilectioni*, ubi istorum veritas patet.

Actio quarta.

Congregato sancto & universali Concilio, &c.

Primo, iudicum & Senatus jussu lecta sunt coram synodo, quæ in præcedentibus actionibus acta fuerant. Deinde iudices & Senatus dixerunt: Singuli reverendissimi Episcopi, qui hic conveniunt, doceant, si expositioni 318. Patrum, qui olim in Nicæa collecti sunt, & post hæc 150. qui Constantinopoli congregati sunt, consonat epistola reverendissimi Papæ Leonis. Anatholius Archiepiscopus Constantinopolitanus dixit: Non solum illis consonat epistola sanctissimi Leonis Papæ, sed & iis, quæ in Epheso sub beatissimo Cyrillo gesta sunt ab universali & sancto Concilio. Hoc idem Vicarii sedis Apostolicæ cum omnibus aliis Episcopis dixerunt.

Illyricani & Palæstini Episcopi, qui in 2. actione cum legere-
tur epistola Leonis Papæ (ut diximus) dubitare ceperant super
verbis illis jam recitatis consequenter dixerunt: Nos sanctorum
Patrum 318. qui in Nicæa convenerant fidem semper servavimus,
&

& servamus. Sequimur & 150. Patrum nullo modo dissonantem. Consentimus etiam actis & constitutis in prima synodo Ephesina. Sed & lecta est nobis epistola beatissimi Archiepiscopi Romani Leonis in plurimis rectè habens & prædictis consonans, & consentimus. Aliqua autem nobis ex ipsa apparuerunt verba, ut partitionem, & separationem aliquam à divinitate carnis Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi, quam sibi adunavit de sancta virgine Maria, demonstrantia de quibus paulò antè dubitabamus. Sed cum jam à sanctissimis Vicariis locum tenentibus ejusdem sanctissimi Leonis edocti simus, quia talia verba nullam partitionem in Domino & Salvatore nostro Jesu Christo, sed unum eundemque Dominum Filium Dei indicant, consentimus.

Deinde surrexerunt aliqui Episcopi Ægyptiæ regionis pro tota illa provincia, & suam confessionem in scriptis dederunt, in qua secundum fidem à sanctis prædictis Conciliis expositam fatebantur se credere, epistolæ autem Leonis Papæ volebant subscribere. Ob idque magna est orta concertatio & tumultus in synodo, ut compellerent illos Leonis Papæ epistolæ subscribere, aut regularem damnationem, ut excommunicati, susciperent: indignè ferentes Patres, ut decem homines præjudicium facerent synodo sexcentorum Patrum, & Catholicæ fidei. Illi verò instanter clamabant misericordiam petentes, ut concederetur illis à sancta synodo à tali subscriptione ut supersedere possent, quoadusque esset electus Archiepiscopus pro Ecclesia Alexandrina, cujus consensum (ut mos in Ægypto erat) Episcopi debebant expectare, ut tale quid possent deliberare. Sin autem quod in Concilio fieret Archiepiscopus Alexandrinus, & tunc subscriberent, & consentirent. Tandem datis fideijussoribus, quod non exirent de civitate, quoadusque acciperet Episcopum Alexandria, quando non ut repugarent Catholicæ fidei, nec ut non obtemperarent synodo, subscribere in præsentî distulerint, eorum petitioni sacra annuit synodus.

Extat in fine hujus actionis epistola Pseudo-Archimandritarum hæreticorum, quam protulerunt in Concilio pro restitutione Dioscori. Quæ cum legeretur, omnes Episcopi clamaverunt. Anathema Dioscoro. Dioscorum Christus deposuit. Istos foras mitte. Petitiones istas synodam audire non licet. Qui damnatus ab omni synodo Episcopum nominare non licet, &c. Et sic absoluta est Actio quarta.

Actio quinta.

In ista actione committitur quibusdam Episcopis cum Vicariis Apostolicæ sedis & Anatholio Archiepiscopo Constantinopolitano, ut definitionem de fide inter se ordinarent, cui omnes postea assentiri deberent, in quo decreto, quæ à 318. Patribus in Nicæa, & quæ à 150. in synodo Constantinopolitana prima statuta sunt, similiter & gesta in synodo Ephesina prima congregata sub Cælestino Papa,

& Cyrillo Archiepiscopo Alexandriae, revocantur, & recipiuntur. Similiter & epistola Leonis Papæ ad Flavianum pro expugnanda pravitate Eutychis perfidia, missa, recipitur à sancta synodo: & nihil præterea.

Actio sexta.

Conveniente sancta & universali synodo, &c. Ad hanc actionem venit Imperator Martianus, qui Græcè, & Latinè sanctam allocutus est synodum, cujus orationis eadem ferè sunt, quæ in prima actione (ut annotavimus) ad synodum verba fecit. Post verò allocutionem, lecta est Imperatori definitio fidei, quæ in actione quinta fuerat prolata.

Et post lectionem definitionis extant subscriptiones Episcoporum, & multi pro absentibus Episcopis subscripserunt. Paschasius Episcopus vice domini mei beatissimi atque Apostolici viri universalis Ecclesiæ Papæ urbis Romæ Leonis, synodo præsidens statui, consensi, & subscripsi. Similiter & alii duo vicarii beatissimi Leonis Papæ dixerunt, & subscripserunt. Consequenter & alii Episcopi subscripserunt.

Post hæc idem piissimus Imperator ad sanctam synodum dixit: Pia & Catholica fide à sancta & universali synodo secundum Patrum expositionem declarata, justum simul & expediens esse nostra tranquillitas approbavit, omnem de cætero contentionis occasionem de sanctæ fidei religione penitus amputari. Si quis igitur idiota, vel militaris, vel clericus publicè de fide turbam congregans, sub obtentu disputationis tumultum fecerit, sciat, quia siquidem idiota sit, ab urbe regia expelletur: Militaris verò & Clericus gradus sui periculum sustinebunt, & pœnis aliis subiacent. Tunc omnes clamaverunt: Multos annos Imperatori. Multos annos Augusto Pio & Christiano. Augustæ orthodoxæ multi anni, &c. Dioscoro anathema, &c.

Imperator ad sanctam synodum dixit: Quædam capitula sunt, quæ ad honorem vestræ Reverentiæ vobis servavimus, decorum esse judicantes à vobis hæc regulariter potius formari per synodum, quam nostra lege sanciri. Et jubente piissimo Principe lecta sunt capitula, quæ superfluum judicamus recense-ri, utpote quod primum caput sit can. 4. & 2. c. sit 3. can. & 3. c. sit can. 5. hujus Concilii, & in aliis sæpè repetitus.

Actio septima.

In ista actione agitur de concordia duorum Episcoporum jam inter se composita super quibusdam parochiis, quam postulant à sancto Concilio, ut permaneat confirmari: quod & factum est. Et nihil præterea.

Actio octava.

Residente sancto Concilio ante cancellos sanctissimi altaris, Re-
Dd ve-

verendissimi Episcopi clamaverunt: Theodoretus modò anathematizet Nestorium. Theodoretus dixit: Ego preces meas obrulpiissimo Imperatori & libellos obtuli reverendissimis Episcopis agentibus locum Archiepiscopi Leonis: & si vobis placet, legantur coram vobis, ut sicut sapio cognoscatis. Episcopi clamaverunt: Nihil relegi volumus, modò anathematiza Nestorium. Theodoretus dixit: Ego ab orthodoxis nutritus sum: orthodoxè prædicavi & docui: & non solum Nestorium, & Eutychem, sed & omnem hominem, qui rectè non sapit, aversor. Episcopi dixerunt: Clarè dic anathema Nestorio, & dogmatibus ejus anathema. Tandem compulsus est, ut expressè & clarè Nestorium & Eutychem, omnem hæreticum, & omnem hominem, dicentem vel opinantem duos filios, & eos, qui non dicerent Dei genitricem virginem Mariam, anathematizaret. Quod cum dixisset, omnes Episcopi clamaverunt: Theodoretus dignus est sede Ecclesiæ. Orthodoxum Ecclesia pastorem recipiat, orthodoxum Doctorem Ecclesia recipiat. Archiepiscopo Leoni multos annos. Post Deum Leo judicavit. Et sic decretum est à sancta synodo, ut Theodoro Ecclesia sua restitueretur, à qua fuerat & ejectus, & ab Episcopatu exclusus.

*Judex immo-
diatus post
Deum Episco-
pus Romanus.
Auctor.*

Theodoretus iste fuerat suspectus de Arriana hæresi, qua de causa apparet fuisse depositus. Et ob hoc (ut est videre supra in actione prima hujus Concilii) cum accusaretur Dioscorus ab Eusebio & Theodoro, ille conquerebatur, quod permissus fuerit à iudicibus & senatu Theodoretus Concilium intrare, qui nec Episcopus erat. Insinuans illum fuisse jam depositum, quia hæreticus. Hoc idem magis apparet ex sententia Theodosii junioris lata in Concilio Ephesino profano, ubi exclusit illum ab Episcopatu, & pari modo prohibuit scripta Theodoretæ legi sicut & Nestorii Arriani: & ob hanc causam patres in ista actione tanto clamore insurrexerunt in prædictum Theodoretum, quoadusque fidem suam palam & manifestam faceret, quod & fecit, addens etiam quod ille subscribebat epistolæ Leonis Papæ, unde ut per omnia orthodoxus à synodo receptus est.

Actio 9. & 10.

Conveniente sancta & universali synodo, &c. Ibas reverendus Episcopus, qui fuit Edessenæ civitatis Episcopus, dixit: Injustitiam ab Eutyche & falsa figmenta perpessus absens à quadraginta mansionibus & condemnatus, huc adveni impetrare clementiam, &c.

Deprecor igitur vos, ut cognoscatis quam falsam accusationem pertuli, & calumniam à quibusdam Clericis. Jubete omnia, quæ per absentiam meam in Epheso sub Dioscoro gesta sunt, evacuari: & justitiam mihi servari, qui sum in nullo culpabilis, & reddi mihi Episcopatum pariter & Ecclesiam, &c.

Accusabatur Ibas, quod publicè coram Clero & populo divisisset. Non invideo Christo factò Deo. Et etiam quod Cyrillum vocasset hæreticum.

Examīnatus tamen Ibas præsētibūs & instātibūs accusatoribūs suis, talem audīvit sententiā.

Paschasinus & Lucentius Episcopi, & Bonifacius Presbyter tenentes locum sedis Apostolicæ. Quia missi Apostoli semper in synodis prius loqui, & confirmare soliti sunt, per Paschasinum dixerunt: Relectis chartis agnovimus ex sententiā reverendissimorum Episcoporum Ibam reverendum innoxium approbari. Relecta enim ejus epistola cognovimus eum orthodoxum: & ob hoc decernimus ei honorem Episcopatus restituendum, & Ecclesiam, à qua injustè & absens expulsus est reparandam. De sanctissimo igitur Episcopo Nono, qui pro eo paulo antè factus est, existimationis erit venerabilis Episcopi Antiochenæ Ecclesiæ, quid oporteat de eo statui, & cætera. Omnes Episcopi clamaverunt; omnes eadem dicimus. Nestorium modo anathematizet: Eutychem & ejus dogma modo anathematizet: Ibas reverendus Episcopus dixit. Et jam in scripto anathematizavi Nestorium, ejusque dogma, & nunc anathematizo eum decies millies. Anathema Nestorio & Eutychi. Et omnem eum, qui non sapit sicut hæc sancta synodus, anathematizo. Gloriosissimi iudices dixerunt: Quæ iudicata sunt à sancta synodo de Iba Rev. Episcopo, propriam fortitudinem retinebunt. Et sic absoluta est actio decima.

Actio undecima & duodecima.

In istis duabus actionibus agitur causa inter Bassianum & Stephanum contendentes de Episcopatu Ecclesiæ Ephesinæ, & definitum est ambos esse removendos, quia præter regulas Episcopi facti fuerant, & alterum Episcopum ordinari: prædictos verò habere Episcopi dignitatem, & à sanctissima Ephesina Ecclesia nutriendos.

In 13. & 14. actionibus tractatur de compositione quorundam Episcoporum, & præterea nihil.

Actio decima sexta.

Conveniente sancto & universali Concilio, residentibus omnibus ante altaris cancellos sanctæ martyris Euphemie, vicarii sedis Apostolicæ ad iudices dixerunt: Hesternæ die postquam potestas vestra surrexit, & humilitas nostra vestigia vestra secuta est, quædam gesta facta dicuntur, quæ nos & præter canones Ecclesiasticos, & disciplinam æstimamus effecta. Poscimus ergo, ut vestra magnificentia relegi hæc præcipiat, ut omnis fraternitas inspiciat utrum justa, an injusta sint ea, quæ gesta sunt. Iudices dixerunt: Relegantur. Beronicianus vir devotus, secretarius divini consistorii legit sic:

Definitiones sanctorum Patrum sequentes ubique & regulam, & quæ nunc relecta sunt 150 Deo amantissimorum Episcoporum, qui congregati sunt sub piæ memoriæ Imperatore Majore Theodosio in regia civitate Constantinopoli, cognoscentes, & nos eadem definivimus de privilegiis ejusdem Constantin. Ecclesiæ no-

væ Romæ. Etenim sedis senioris Romæ propter imperium civitatis illius, Patres consequenter privilegia reddiderunt.

Additio Francisci Sylvii.

Isti rationi, *propter Imperium*, &c. ac aliis quæ sunt in præjudicium Sedis Apostolicæ, contradixerunt Legati, ut patet hic inferius. Confer quæ diximus l. 4. de Pont. q. 1. art. 5.

Et eadem intentione permoti centum quinquaginta Deo amantissimi Episcopi æqua sedi novæ Romæ privilegia tribuerunt, rationabiliter judicantes imperio & senatu urbem ornatam, æquis senioris Romæ privilegiis frui, & in Ecclesiasticis, sicut illa, majestatem habere negotiis, & secundam post illam existere: & ut his, qui de Ponto sunt, & de Asia, & de Thracia diœcesibus Metropolitanos solos: rursus autem & qui inter barbaros sunt Episcopos præfatarum diœcesum ordinari à prædictæ Constantinop. sedis Ecclesia, quippe ut unusquisque Metropolita præfatarum diœcesum cum Episcopis suæ provinciæ ordinet suæ regionis Episcopos, sicut divinis canonibus est præceptum. Ordinari autem (sicut dictum est) Metropolitanas præfatarum diœcesum à Constantinopolitan. Archiepiscopo, decretis consonis secundum morem factis, & ad eum relatis. Anatholius Episcopus Constantinopolis definiens subscripsi. Maximus Episcopus Antiochiæ definiens subscripsi, & cætera. Lucentius Episcopus Apostolicæ sedis vicarius dixit:

Primò gloria vestra perpendat, qua circumventionem cum Episcopis sanctis gestum sit, ut non conscriptis canonibus quorum mentionem fecerunt, subscribere sunt coacti. Episcopi clamaverunt: Nemo coactus est. Lucentius Episcopus sedis Apostolicæ dixit: Accedit ad cumulum, quod trecentorum decem & octo constitutionibus postpositis, centum quinquaginta quæ in synodicalibus canonibus non habentur, mentionem tantum fecisse noscuntur, quæ dicunt ante octoginta propè annos constituta fuisse. Si ergo his temporibus in hoc beneficio usi sunt, quid nunc requirunt? Si numquam usi sunt, quare requirunt? Aetius Archidiaconus Ecclesiæ Constantinop. dixit; Si de hoc capitulo aliquod mandatum acceperunt, proferant. Bonifacius Presbyter sedis Apostolicæ vicarius dixit: Beatissimus & Apostolicus vir Papa inter cætera hoc nobis mandavit, & ex chartula recitavit: sanctorum quoque patrum constitutionem prolatam, nulla patiamini temeritate violari, servantes omnimodo personæ nostræ in vobis, quos vice nostra transmisimus, dignitatem. Ac si qui fortè civitatum suarum splendore confisi aliquid sibi tentaverint usurpare, hoc qua dignum est constantia, retundatis, Judices dixerunt: Utraque pars canones proponant. Paschasius vicarius sedis Apostolicæ recitavit canonem sextum Concilii Nicæni, & secundum canonem Constantinopolitani Concilii, & alios recitaverant canones vicarii sedis Apostolicæ, ubi decernitur sedem Romanam esse in

omnibus & per omnia primam, & post illam secundum habere gradum Constantinopol. Quæ quæstio valdè inter vicarios sedis Apostolicæ cæterosque Episcopos controvertitur. Tandem iudices dixerunt: Ex his quæ gesta sunt, vel ab unoquoque deposita, perpendimus, omnem quidem primatum & honorem præcipuum (secundum canones) antiquæ Romæ Deo amantissimo Archiepiscopo conservari. Oportere autem Archiepiscopum Constantinopolitanum eisdem primatibus honoris, & ipsum dignum esse, & potestatem habere ordinare Metropolitanas in Asiana & Pontica, & Thracia diocæsisibus, hoc modo, ut electi à Clericis cujuscumque Metropolis Episcopi referantur ab eligentibus Archiepiscopo Constantinopolitano, ut penes eum sit (si velit) hunc, qui electus est, confirmare, repudiareve, &c. Episcopi dixerunt: Hæc omnes dicimus. Hæc omnibus placent. Lucentius Episcopus sedis Apostolicæ vicarius dixit. Sedes Apostolica nobis præsentibus humiliari non debet. Et idè quæcumque in præjudicium canonum vel regularum hesternæ die gesta sunt nobis absentibus, sublimitatem vestram petimus, ut circumduci jubeatis, sin aliàs contradictio nostra his gestis inhæreat, ut noverimus quid Apostolico viro universalis Ecclesiæ Papæ deferre debeamus, ut ipse aut de suæ sedis injuria, aut de canonum eversione possit ferre sententiam. Episcopus Sebastizæ dixit: Omnes in sententia vestræ Magnificentiæ permanemus.

Invalida quæ absque Apostolicæ Sedis legatis in Concilio geruntur.

CONCILIUM VENETICUM PROVINCIALE, SUB Leone Papa, in quo pauci Episcopi convenerunt, qui statuerunt 16. Canones, in quibus agitur de regula Ecclesiastica, quæ sacerdotibus (donante Domino) credita est, & de distractione, cujus cura non sine eorum culpa vitiata torpesoit. Et ea, quæ in priorum Patrum statutis ab eis visa sunt ommissa, & precedente tempore ex nimia licentia prolabente sæculari libertate præsumpta, statutis saluberrimis in hac synodo sancita sunt. Quæ omnia, quia abunde in superioribus adscripta sunt, ex industria subticemus.

Concil. Veneticum.

Finis Concilii Venetici.

Additio Francisci Sylvii.

Isti canones 16. reperiuntur in tomis Concil. & apud Coriolanum Summa.

CONCILIO TURONENSI PROVINCIALI INTERFUERUNT octo Episcopi, continet 13. canones, quorum summa hæc est.

Concil. Turonense.

Primùm hortatur Clericos ad castitatem, nam si laico abstinentia imperatur, ut possit orationi vacans exaudiri, quanto magis sacerdotibus, qui omni momento parati esse debent, sacrificium offerre pro populo cum omni munditia & puritate.

Se-

Secundò hortatur eos ad abstinentiam. Alii continent regularem institutionem Clericorum.

In ultimo Clericis prohibet usuras.

Decreta Hilarii Papæ. Ann. Dom. 485.

*Hilarius Pont
46.*

Hilarius, natione Sarduus, ex patre Crispino, sedit annos 6. menses 3. dies 10. Hic Pontificibus successoris substituendi, & laicis investiendi potestatem abrogavit, & epistolas de fide Catholica per universum Orientem sparsit, confirmans tres illas universales synodos, Nicenam, Ephesinam, & Chalcedonensem, & damnavit Eutychem & Nestorium, & eorum sequaces. Approbavitque dominationem & principatum sanctæ Ecclesiæ Catholicæ & Apostolicæ.

*Rom. Conc. 2.
q. 1. Nullifas.
d. 34. Curandum est.*

Sub hoc celebratum est Concilium Romanum, 50. ferè Episcopis ibidem congregatis, & statuerunt aliquos canones.

d. 55. Pœnitentes, vel inscii.

Primò, ut canones Nicæni Concilii, & Apostolicæ sedis decreta custodiantur.

8. q. 2. Plerique.

Secundò, ut bigami, aut viduæ, aut corruptæ mariti ad gradus Ecclesiasticos non accedant.

Nullus Episcopus eligat sibi successorem

Tertiò, ut pœnitentes, aut inscii litterarum, sive defectu membrorum, aut decisione aliquid minus habentes, ad superiorem ordinem non accedant.

Quartò, ut nullus Episcopus sibi eligat successorem, ad petitionem Episcoporum Tarraconensium. Nam Episcopus Barchinonensis post mortem suam velut jure hæreditatio voluit Irenæum successorem in Ecclesia derelinquere. Quibus Hilarius respondit ex sententia Episcoporum, qui in ipso Concilio sunt congregati per subjecta capita.

Primùm, quod nullus ordinetur Episcopus sine consensu Metropolitanæ Episcopi.

Secundùm, ut nullus Episcoporum, relicta una Ecclesia, ad aliam transeat.

Scripsit duas epistolas ad quosdam Episcopos, aliqua errata eorum emendare volens, nihil tamen continent notatione dignum.

Decretum Hilarii juxta Gratianum.

*de cons. d. 2.
Ubi pars est.
Exod. 16.*

Ubi pars est corporis, est & totum. Eadem ratio est in corpore Domini, quæ in Manna, quod in ejus figura præcessit, de quo dicitur, qui plus collegerat, non habuit amplius: neque qui minus paraverat, habuit minus. Non enim est quantitas visibilis in hoc æstimanda mysterio, sed virtus sacramenti spiritualis.

Decreta Simplicii Papæ. Ann. Dom. 471.

*Simplicius
Pont. 47.*

Simplicius, natione Tiburtinus, ex patre Castino, sedit annos 15, mensem 1. dies 7. Hic urbem Romam in quinque Ecclesias distribuit, quarum prima Petri, secunda Pauli, tertia Laurentii, quar-

quarta Joannis Laterani, nunc in urbe prima, quinta Mariæ Majoris. Tum Constantino Episcopo damnato, Ecclesiarum omnium primam Romanam esse declaravit. A laicis Ecclesiasticum beneficium recognosci noluit.

Hic scripsit aliquot epistolas ad quosdam Episcopos.

In quarum secunda ad Joannem Ravennatensem Episcopum habetur illa regula juris:

Privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate.

In tertia ad Florentinum, & Severum Episcopos scribit, quod ne redditibus Ecclesiæ, vel oblatione fidelium, sola Episcopis ex his una portio remittatur; duæ Ecclesiasticis fabricis, & erogationi pauperum profuturæ, à Presbytero sub periculo sui ordinis ministrentur: ultima Clericis pro singulorum meritis dividatur.

2. q. 1. *Privilegium.*

12. q. 2. *De redditibus.*

1. Greg. Maximo Episcopo.

Finis decretorum Simplicii Papæ.

Decreta Felicis III. Papæ. Ann. Dom. 486.

Felix Romanus, ex patre Felice Presbytero, sedit annos octo, menses undecim, dies septendecim. Fuit temporibus Odoacris Regis usque ad tempora Theodorici Regis.

Felix III. Pont. 48.

Hic cum intellexisset Petrum Eutyichianum ob hæresim ante in exilium pulsum, ab Achatio Constantinop. Episcopo revocatum, fraudem subesse veritus, autoritate Sed. Apost. ac Consilio bene sentientium approbata, Petrum & Achatium damnat. Post annos verò tres, cum Zeno Imperator fidem faceret, hos homines pœnitere: Felix eo misit Episcopos duos, Messenum & Vitalem, qui (re cognita) damnatos absolverunt. Hi itaque Heracliam civitatem ingressi, pecunia corrupti, nihil ex sententia Felicis egere. Unde Pontifex indignatus, habita (de more) synodo, hos, ut prævaricatores & simoniacos, à communione dejecit. Messeno tamen pœnitentiæ tempus adscriptum est, quia errorem suum confitebatur.

Hic congregavi Synodum multorum Episcoporum & Presbyterorum, eo quod in Africa rebaptizarentur Episcopi, & Presbyteri, & Diaconi. In quo primum statuitur, rebaptizatos Episcopos, Diaconos, Presbyteros, in pœnitentia manere usque ad diem obitus sui, & non communicare orationi fidelium, & Catechumenorum, & communio laica tantum in morte illis est reddenda.

de cons. d. 4. eos quos.

In Concil. Nicæno c. 41. &

14. q. 7. Qui in qualibet.

In Conciliis.

Alii verò per tres annos sint inter audientes, & septem annis pœniteant, & duobus annis non sinantur oblationes offerre.

Scripsit epistolam Achatio, in qua eum deposuit, & damnavit propter Eutyichianorum communionem.

Scripsit & aliam ad Zenonem Episcopum Italiæ.

CON-

Concil. Tarra-
conense.

CONCILIUM TARRACONENSE HUIUS ETIAM
tempore celebratum; est provinciale, decem Episcopis congrega-
tis. Fuit Concilium anno sexto Theodorici Regis. In quo.

Primò cavetur conversatio inter fœminas & clericos & mo-
nachos, etiam si earum curam ratione parentelæ gerant.

Secundò, ut quicumque in Clero esse voluerit, emendi vilius,
& vendendi carius, studio non utatur.

Tertiò, ut quantum Clericus præstiterit, tantum recipiat.

Quartò, quod nullus Clericus unquam iudicet criminalia: die-
bus verò dominicis nec etiam civilia, sed ut tantum Deo statuta
solemnia peragat.

Quintò, ut qui in Metropolitana civitate Episcopus non fue-
rit ordinatus, post duos menses se Metropolitanano præsentet.

Sextò, ut Episcopus contemnens venire ad synodum Metro-
politani vocatus, excommunicetur.

Septimò, ut Episcopi annuatim diœcesim visitent, & basili-
cas destitutas restituant, & non nisi tertiam partem de parochiis
accipiant.

Octavò, quod Clericus nullus accipiat munera pro iudiciis.

Nonò, quod monachus missus alicubi ministerium Clericatus
agere non præsumat, nisi cum Abbatis imperio, nec negotiator
existat 16. q. 1. Monachi.

Decimò, ut si Episcopus intestatus decesserit, inventarium de
rebus ejus fiat, & nullus exinde aliquid auferat.

Citat & Gratianus ex hoc Pontifice, quod nullus confirmetur
bis, aut ter, sicut nec baptizatur.

Expliciat Concilium Tarraconense.

Decreta Gelasii Papæ. Ann. Dom. 494.

Gelasius Pon-
tif. 48.

Gelasius, natione Apher, ex patre Valerio, sedit annos
quatuor, menses octo, dies 18. temporibus Theodorici Regis &
Zenonis Augusti. Hic sanctitate, doctrina, & pauperum dilec-
tione clarus, Manichæos, libris eorum combustis, proscripsit,
utriusque Testamenti libros ac doctorum scripta, ab ambiguis
Authentica separavit. Ordinum sacrorum administrationem à
mense Decembri, quatuor temporum Sabbathis attribuit, Episco-
pos 67. creavit. Canonem, & Præfationes Missæ, Prosas, &
Hymnos Canticis miscuit. Imperatore excommunicato, eundem
excommunicari posse probavit. Sub eo Honorius Sævus Van-
dalarum Aphricæ Rex, Arrianorum favore fideles gladio, flam-
maque sæviendo fatigatus, 4965. relegatis, Ecclesias, & bona
Arrianis tradidit.

Script

Scriptis epistolam ad Episcopos per Lucaniam & Brutios, & in Siciliam constitutos, in qua 30. decreta continentur, quæ omnia longum esset recensere, præsertim cum superioribus sparsim adscripta sint.

Scriptis & aliam epistolam ad Episcopos Siciliæ, in qua ita habetur.

Præsulum nostrorum autoritas emanavit, ut facultates Ecclesiæ Episcopi ad regendum habeant potestatem, ita tamen ut viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non & Clericorum stipendia distribuere debeant. Hoc etiam eis statuimus dari, quod hæctenus decretum est, reliquum sibi Episcopi vendicent, ut (sicut antea diximus) peregrinorum, atque captivorum largitores esse possint.

26. q. 3. Præsulum.

In quodam Tomo quem Gelasius fecit de vinculo anathematis super acta Concilii Chalcedonensis sunt aliqua annotatione digna.

Primum, Chalcedonen. Synodum admittendam, *excepto decreto illo de privilegio Ecclesiæ Constantinopolitanæ, cui repugnant Vicarii Apostolicæ sedis in ea præsidentes.*

Secundò, videtur favere sententiæ, quam Hieronymus habet de observantia legalium, quam Petrus simulavit, inquit enim sic Sanctus Petrus primus Apostolorum, sic existimans novi testamenti gratiam prædicandam, ut à legis veteris non recederet institutis, quædam per simulationem legitur inter Judæos Gentilesque gessisse.

Tertiò, ponit illud Matthæi de peccato in Spiritum Sanctum, & illud Joannis 5. Est peccatum ad mortem & cætera, de eo peccato, quod usque ad mortem durat. Nam nullum (inquit) est peccatum, pro quo, aut non oret Ecclesia remittendum, aut quod, data sibi divinitus potestate, desistentibus ab eodem, non possit absolvere, vel poenitentibus relaxare, cui dicitur: Quæcumque ligaveris, &c. Loquens etiam de vinculo anathematis dicit, quod Ecclesiastica sententia reos tantum & prævaricatores obligat.

Gal. 1.
Explicatur locus Matth. 12. de peccato in Spiritum Sanctum.

Habet etiam, quod quæcumque cujuscumque synodi acta, nisi per Rom. Pont. confirmantur, nullum habeant robur. Totum (inquit) in sedis Apostolicæ positum est potestate. Ita quod firmavit in synodo sedes Apostolica, hoc robur obtinuit. Quod refutavit, habere non potuit firmitatem, & sola rescindit, quod præter ordinem congregatio synodica putaverat, usurpandum.

Acta in synodo non firma sine autoritate Papæ.

Quintò dicit, quod comminationes, quæ fiunt in sacris literis, sunt intelligendæ, quamdiu permanserint in statu rationis, quo fiunt. Sic inquit, Tyrus, & Gaza, Beryton, & Ægyptus, pronuntiatae sunt periturae, quas postea per Evangelium novimus esse salvatas. Perierunt itaque duplici modo, aut permanentes in eo, quod talem sententiam susceperunt, aut deficientes ab eo, quo tales fuerant, & incipientibus esse, quo non tales fuerant.

Qualiter sint intelligendæ comminationes divine.

Hierem. 47.
Luc. 10.

Explicatur locus Esai. 6.

Sextò, Et super illud Esaiæ : claude oculos eorum, ut videntes non videant, &c. Sic etiam inquit, de gente Judæorum prophetatum est, Claude oculos, &c. ne unquam convertantur, & sanem illos, &c. hic etiam correctio & emendatio interdicta monstratur, & resipiscendi quoque spes prorsus abscinditur, de quo tamen populo Apostolos, & Ecclesiam primitivam novimus processisse, & tot millia hominum una die baptismate fuisse salvata.

Fuerunt olim aliqui, & reges & sacerdotes.

Genes. 14. & Hebr. 7.

1. Petr. 2.

Post Christum, diversa sunt Pontifex, & Imperator.

2. Tim. 2.

Epistola 3.

24. q. 2. Legatur.

24. q. 1. Achatius.

Dixit, quod fuerunt hæc ante adventum Christi, ut quidam figuratè, ahuc tamen in carnalibus actibus constituti, pariter reges existerent, & pariter Sacerdotes. Quod sanctum Melchisedech fuisse, sacra prodit historia. Quod in suis quoque diabolus est imitatus, ut pote qui semper, quæ divino cultui convenirent, sibimet tyrannico spiritu vindicare contendit, ut Paganum Imperatores, iidem & maximi Pontifices dicerentur. Sed cum ad verum ventum est, regem eundem atque Pontificem ultra sibi, nec Imperator Pontificis nomen imposuit, nec Pontifex regale fastigium vindicavit. Quamvis enim membra ipsius, idest, veri regis atque pontificis, secundum participationem naturæ, magnificè utrumque in sacra generositate sumpsisse dicantur, ut simul regale genus, & sacerdotale subsistant : quoniam Christus memor fragilitatis humanæ, quod suorum saluti congrueret, dispensatione magnifica temperavit, sic actionibus propriis, dignitatibusque distinctis officia potestatis utriusque discrevit, suos volens medicinali humilitate salvari, non humana superbia rursus intercipi, ut & Christiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro temporalium cursu rerum Imperialibus dispositionibus uterentur, quatenus spiritualis actio à carnalibus distaret incursum, & ideò militans Deo, minimè se negotiis sæcularibus implicaret, ac vicissim non ille rebus divinis præsidere videretur, qui esset negotiis sæcularibus implicatus, ut & modestia utriusque ordinis curaretur, ne extolleretur utroque suffultus, & competens qualitatibus actionum specialiter professio aptaretur. Ex quibus (inquit) aperte colligitur, à sæculari potestate nec ligari prorsus, nec absolvi posse Pontificem.

Misit etiam epistolam eloquentem & elegantem ad Faustum magistrum, fungentem legationis officio Constantinopoli, in qua docet nullum absolvi posse ab errore præterito, nisi resipiscat. Remitti culpa de præterito potest, correctione sine dubio subsequente, nam si deinceps sinitur mansura perversitas, non est benignitas remittentis, sed consentientis assensio.

Docet enim solum Pontificem posse hæreticos damnare sine aliorum consensu, immò & quemlibet Episcopum hoc posse. Et quod non opus est nova damnatione ei, qui in errorem jam alias

aliàs condemnatum incidit, sicut iste Achatius.

Appellationes etiam omnes ad Ecclesiam Roman. licere deferre, ab ipsa verò nunquam appellare sacri canones sanxerunt.

9. q. 3. *Ipsi sunt.*

Aliam etiam misit epistolam ad Anastasium Augustum, in qua & fidei zelum, & charitatem erga proximos argute demonstrat, sic dicens: Duo sunt Imperator Auguste, quibus principaliter hic regitur mundus, Authoritas sacra Pontificum, & regalis potestas. In quibus tanto gravius est pondus sacerdotum, quanto etiam pro ipsis regibus vel legibus hominum in divino sunt examine rationem reddituri. Licet enim præsideas humano generi dignitate rerum, tamen præsulibus divinarum devotus colla submittis, atque ab eis causas tuæ salutis expectas, inque sumendis cælestibus sacramentis, eisque (ut competit) disponendis, subdi te debere cognoscis religionis ordine, potiusquam præesse.

d. 96. *Epistola 4.*

Duo quippe.

Extat alia ejusdem epistola ad Episcopos Dardaniæ de ejusdem Petri & Achatii justa damnatione per sedem Apostolicam facta.

Epistola 5.

Ex hac epistola citat Gratianus duo decreta.

Primum, quod repeti non possunt, quæ 30. annis quiete possidentur.

Secundum, quod non oportet ab eorum elemosynis abstinere post mortem, quibus in vita communicare non destitimus.

Aliam etiam scripsit epistolam ad Euphemianum, in qua sanctissimè & doctissimè illum cohortatur ad unitatem fidei Catholicæ, & ut Petrum & Achatium hæreticos habeat.

Ordo veteris & novi testamenti, quem sancta & Catholica Romana suscipit & veneratur Ecclesia, digestus à Gelasio Papa cum 70. Episcopis, in superioribus jam bis relatus est.

Scriptura sacra digesta.

CONCILIUM EPAUNENSE TEMPORE GELASII I.

Concil. Epau-nense.

Papæ, est provinciale, tempore Sigismundi Regis celebratum.

Fuerunt vero 70. Episcopi in hoc Concilio, in quo ediderunt 40. decreta, quæ omnia ferè ad institutionem Clericorum, & Episcoporum, & Ecclesiarum pertinent. Sed ea, cum jam superius relata sint, maximè in Concilio Agathensi, hoc loco recensere non diximus necessarium. Ex præcipuis tamen hæc summa est.

UT Episcopi venatores non sint, nec accipitres habeant.

Ut clerici vagi ad communionem non assumantur.

Ut alterius Episcopi clericus in alia civitate non constituatur.

Ut unius monasterii sit unus Abbas.

De correctione Abbatis peccantis.

Quod Clericus publicum iudicium non interpellet.

Ne illicitis horis Clericus ambulet.

De pœnitentia homicidarum.

De confirmatione canonum.

Finis Concilii Epaunensis.

*Decreta Anastasii Papæ Ann. Dom. 498.**Anastasius 2.**Pont. 50.**De quo d. 19.**c. Anastas.**Hic à Nesto-
rianis corrup-
tus, viscerum
egestu pœnas
luit.*

Anastasius secundus, natione Romanus, ex patre Fortunato, sedit annum unum, menses 11. dies 24. Hic fuit temporibus Theodorici Regis, & Anastasii Imperatoris, cujus tempore multi Clerici ab ejus communione se subtraxerunt, quod communicasset Photino Thessalonicensi Diacono, sine consilio Episcoporum & Clericorum, qui communis erat Achatio, & quia occultè voluit revocare Achatium, & non potuit. Qui nutu divino subita morte percussus est.

Additio Francisci Sylvii.

Hæc de Anastasio 2. ita quidem referuntur tom. 2. Concil. & apud Gratian. d. 19. can. *Anastasius*. Sed annotatio Gregoriana optimè monet esse conficta; cum Achatius (sicut Nicephor. lib. 16. c. 12. & Evagrius l. 3. c. 18. & seqq. & clarissimè Anastasius bibliothecarius in chronologia testantur) tempore Felici III. obiisset, cui successit Gelasius, & Gelasio Anastasius, qui initio epistolæ suæ ad Anastasium Imperat. scripsit Achatium mortuum & ante judicem Christum una cum Felice astare, ut Gelasius quoque ante ipsum scripserat, cap. Nec quisquam 24. q. 2.

Hunc recensent aliqui inter hæreticos propter communionem Achatii & Photini Diaconi. Sed de hoc diximus in controversia 4. supra.

Scripsit Epistolam ad Anastasium Augustum, in qua hæc continentur.

Primùm, quod non sit temerè judicandum de his, qui ad Dominum migraverunt.

Secundùm, quod magnopere sit contentio vitanda.

Tertium, ut Imperator quoscumque potuerit, ad veram fidem pertrahat.

Quartùm, ut ipse monitis Apostolicis pareat.

*d. 19. Secun-
dum Ecclesiæ.*

Quintùm, quod mali ministrando sibi tantummodo noceant, non Ecclesiæ sacramenta commaculent, nec eos qui per hæreticos sunt, aut baptizati aut ordinati, portio læsionis attingat.

Decretum ejusdem ex Gratiano.

*23. q. 3. Qui
potest.*

Qui potest obviare & perturbare perversos, & non facit, nihil est aliud, quam favere impietati eorum, nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare.

*Decreta Symmachi Papæ. Ann. Dom. 499.**Symmachus**Pont. 51.*

Symmachus, natione Sardus, ex patre Fortunato, sedit annos 15. menses 7. dies 28. Hic fuit temporibus Theodorici Regis, & Anas-

Anastassi Augusti. Fuit verò ordinatus sub contentione unà cum Laurentio, Symmachus in Basilica Constantiniana, & Laurentius in Basilica beatæ Mariæ, ex qua causa separatus est clerus, & divisus est Senatus. Sed Schismaticis separatis, Symmachus pauperum & Clericorum amator & sustentator fuit. Eugenium fidelem Carthaginensem Episcopum cum 220. Episcopis à Transimundo Vandalorum rege in Sardiniam proscriptum piè fovit. Hic decrevit, ut vivente Pontifice, de futuri subrogatione præsumat nemo. Hic invenit Manichæos in urbe, quorum simulachra & codices cremans, ipsos in exilium relegavit. Innumeras ferè basilicas Sanctorum construxit & reparavit, & infinito auro & argento eas dotavit.

Hic constituit, ut omni die Dominico, & natalitiis martyrum, Hymnus Gloria in excelsis diceretur, multos captivos redemit, fecit ordinationes quatuor in urbe, Presbyteros 93. Diaconos 16. Episcopos 117. Sepelitur in basilica beati Petri, 14. Kal. Augusti, & cessavit Episcopatus dies 7.

Hic statuit bona Ecclesiæ non alienari, nisi magna & pia causa exigente.

Ut raptores viduarum vel virginum Ecclesiæ communionem priventur.

Ut viduæ & virgines diu in religioso proposito per tempus commoratae ultra non nubant.

Ut nullus per ambitum ad Episcopatum accedat.

Secunda synodus Rom. Sub Papa Symmacho.

Congregavit Romæ synodum in basilica beati Petri, & inter cætera statuit, ut si quis, Papa superstite, pro Romano Pontificatu cuiquam quolibet modo favorem præstare convincatur, loci sui honore privetur.

Item, quod si Papa, morte præventus, non potuerit de sui successoris electione antè decernere, is consecratur Episcopus, quem cunctus clerus, aut certè pars major elegerit.

Item, quod qui ambientes, vel ambientium fautores, conjuratoresque prodiderit, non solum purgatus ab omni culpa videatur esse (etiãsi fuerit particeps) verum etiam remuneratione dignissimus.

Aliam etiam synodum congregavit Romæ anno Domini 504. In qua cavetur sub anathematis pœna, ne bona Ecclesiastica alienentur.

Congregavit ibidem & aliam synodum, quæ dicitur Palmaris, tempore Theodorici, cujus jussu fuit congregata, ut Symmachus à sibi objectis criminibus se purgaret. Extat liber eruditus & elegans Ennodii Ecclesiæ Rom. Diaconi pro defensione quartæ & quintæ sy. Symmachi Papæ & 230. Episcoporum.

Decreta Symmachi.

16. q. 1. Possessiones.

36. q. 2. Raptores.

27. q. 1. Neque viduas.

1. q. 1. Nullus itaque.

Secunda Synodus.

d. 79. c. Si quis Papa.

d. 19. Si transitus.

Ibidem.

Si quis Papa. Romana synodus 3.

Synodus 4. Romana.

Addi-

Additio Francisci Sylvii.

Ex Baronio tom. 6. ad an. 502. hic observandum, quod schismatici varia crimina imponentes Symacho, volebant Visitatorem committi qui ea examinaret, at non successit. Rex tamen Theodoricus Arrianus obtinuit à Symmacho, ut Synodum congregaret. Sed Patres in ea congregati definierunt Symmachum non esse inquietandum, & totam causam Dei iudicio reservandam.

Ex quo desumptum est hujusmodi decretum.

8. q. 4. Nonne directa.

Nonne directa sunt verba canonum, si quis Clericorum ab Episcopo suo ante sententiæ tempus pro dubia suspitione discesserit, manifestam in eum manere censuram? Lex enim Ecclesiastica Pontificem ab aliis accusatum, priusquam sub luce objecta constiterit, exigit non relinqui.

9. q. 3. Aliorum hominum.

Item illud: Aliorum hominum causas Deus voluit per homines terminare, sed sedis istius præsulem suo sine quæstione reservavit arbitrio.

Synodus Romana 5.

Alia etiam synodus est Romæ congregata sub hoc Symmacho, in qua approbatur supra scriptus liber Ennodii Diaconi, & ei datur eadem authoritas, quæ decretis synodorum, & ita jussus est inter actiones synodicas adscribi.

Secundò.

2. q. 7. Oves quæ. Verba sunt Eusebii Papæ.

Statutum est Decretum illud à multis antecessoribus synodaliter firmatum.

3. q. 1. Reintegrandas.

Oves, quæ suo Pastori commissæ sunt, eum nec reprehendere nisi à fide exorbitaverit, nec ullatenus accusare possunt: quia facta Pastorum oris gladio ferienda non sunt, quamquam reprehenda rectè videantur.

Idem Euseb. omnibus Episcopis.

Ex hac etiam synodo habetur in Decretis, quod nullus Episcopus, aut Clericus, ante sententiam suis bonis spoliatur, & si spoliatus fuerit, restituatur in omnibus.

Synodus Romana 6. contra invasores rerum Ecclesiasticarum.

Fuit & alia synodus Romæ sub Symmacho tempore Theodorici Regis, ad Ecclesiæ reformationem & gubernationem congregata. In qua strictè & sub pœna anathematis prohibetur.

16. q. 1. In canonibus.

Ne ullus bona Ecclesiæ à fidelibus oblata occupet, & quasi propria possideat sine Episcopi licentia.

16. q. 1. Ferro. 11. q. 3. Injustum.

Quod ferro abscindenda sunt vulnera, quæ fomenta non sentiunt.

Quod injustum iudicium, & definitio injusta, regio metu vel jussu, aut à iudicibus ordinata non valeat.

Extant ejusdem epistolæ aliquot, quas recensere supervacaneum est.

CONCILIUM ILLERDENSE TEMPORE STMMACHI *Concilium Illerdense.*
 8. Episcoporum, habitum anno 15. Theodorici Regis. In hoc Concilio statuerunt canones sequentes.

CANON I.

UT Clerici in obsidionis necessitate positi à sanguine humano *d. 50. De his.*
 (etiam hostili) se abstineant, admittantur tamen ad pristina officia post 2. annos pœnitentiæ.

CANON II.

Quod his, qui abortivum faciunt, vel natos suos extinguunt, post 7. annorum curricula communio tribuatur.

CANON III.

Quod Monachi sine licentia Abbatis non ordinentur.

16. q. 1. Cum utilitate.

CAN. IV. De incæstis.

Ut hi, qui se incæstus pollutione commaculant (quousque in ipso detestando & illicito carnis contubernio perseverant) usque ab Missam tantum Catechumenorum in Ecclesia admittantur, cum quibus etiam nec cibum sumere ullum Christianorum (sicut Apostolus jussit) oportet. *35. q. 2. & 4. De his qui incæsti. 3. Cor. 5.*

CAN. V. De his, qui altario serviunt.

Hi, qui altario Dei deserviunt, si subito deflenda carnis fragilitate currerint, & Deo respiciente, dignè pœnituerint, ita ut si mortificato corpore cordis contriti sacrificium Deo offerant, maneat in potestate Pontificis, vel veraciter afflictos non diu suspendere, vel desidiosos prolixiori tempore ab Ecclesiæ corpore segregare, ita tamen, ut sic officiorum suorum loca recipiant, ne possint ad altiora officia ulterius promoveri. Quod si iterato, velut canes ad vomitum, reversi fuerint, & veluti sues in volutabris luti jacuerint, non solum dignitate officii careant, sed etiam sanctam communionem (nisi in exitu) non percipiant.

CAN. VI. De eo, qui viduæ, vel religiosæ Virgini stuprum intulerit.

Qui pœnitenti Viduæ, vel Virgini religiosæ, vim stupri intulerit, si se ab eo sequestrare noluerit, pariter à communione Christianorum, & consortio segregentur. Si verò illa, quæ vim pertulerit, ad sanctam religionem redierit, in illo solo sententia excommunicationis teneatur, quoadusque publicè pœniteat.

CAN. VII. De his qui sacramento se obligant.

Qui sacramento se obligaverit, ut litigans cum quolibet, ad pacem nullo modo redeat, pro perjurio uno anno à communione corporis & sanguinis Domini segregatus, reatum suum cleemosynis, fletibus, & quantis potuerit, jejuniis absolvat. Ad charitatem *22. q. 4. Qui sacramento. 1. Petr. 4.*

verò, quæ operit multitudinem peccatorum, celeriter venire festinet.

CAN. VIII. *Si Clericus servum de Ecclesia traxerit.*

17. q. 4. Nullus clericorum.

Nullus Clericorum servum vel discipulum suum, ad Ecclesiam confugientem, extrahere audeat, vel flagellare præsumat. Quod si fecerit, (donec dignè pœniteat) à loco cui honorem non dederit, segregetur.

CAN. IX. *De his, qui rebaptizati sunt.*

Can. 11. Nicœnæ synodi.

De his, qui in prævaricatione rebaptizati, sine aliqua necessitate vel tormento delapsi sunt: Placuit, ut circa eos illa Nicœnæ synodi statuta serventur.

CAN. X. *De his, qui jubente Episcopo ab Ecclesia exire contempnunt.*

13. q. 3. Qui jubente.

Qui, jubente sacerdote, pro qualicumque culpa ab Ecclesia exire contempserit, pro noxa contumeliæ, tardius recipiatur ad veniam.

CAN. XI. *De Clericis, qui in mutuam cædem prorumpunt.*

Si qui Clerici in mutuam cædem proruperint, prout dignitas officiorum in tali excessu contumeliam pertulerit, à Pontifice districtius vindicetur.

CAN. XII. *De his qui contra Canones ordinati sunt.*

Qui contra decreta Canonum indiscretè Clericos usque tunc ordinaverunt, eis Dominus, vel sancta & Ecclesiastica charitas ignoscat. Amodò verò si in tali ausu proruperint, decretum Canonum, quod circa eorum personas statutum est, observetur.

CAN. XIII. *De Catholicis, qui filios suos hæreticorum baptismati tradiderunt.*

Catholicus, qui filios suos in hæresi baptizandos obtulerit, oblatio illius in Ecclesia nullatenus recipiatur.

CAN. XIV. *De sacerdote moriente.*

Subscriptio.
Can. Gratiano citati de hoc Concilio.

Cum sacerdos moritur, res Ecclesiæ non diripiantur, sed fideliter observentur.

Sergius Episcopus relegi, & subscripsi, Gratus Episcopus directus à Domino meo Stephano Episcopo, his constitutionibus interfui, & subscripsi.

Ex hoc Concilio citat Gratianus quatuor Canones.

Primum, quod in diebus quadragesimæ nuptias celebrare non licet.

2. q. 4. Non oportet.

Non oportet à LXX. usque in octavam Paschæ & tribus hebdomadibus ante festivitatem Sancti Joannis Baptistæ, & ab adventu Domini usque post Epiphaniam, nuptias celebrare. Quod si factum fuerit, separentur.

Secundum.

Non prohibetur à sacris ordinibus, qui à medicorum incisione claudus efficitur.

2. q. 4. Presbyter n.

Tertium.

Statuitur, quomodo Clericus infamatus debeat se purgare 7. testibus, & juramento, ut fecit Leo Papa coram Cæsare Carolo. Et si hoc facere non potuerit, suspendatur usque ad dignam satisfactionem.

Quartum.

Statuitur, quod sacerdos ad baptizandi officium & ad vestimenta altaris lavanda, debet habere propria vasa.

de cons. d. 4. Omnis Presbyter.

CONCILIUM VALENTINUM PROVINCIALE sex Episcoporum, circa tempora etiam Symmachi celebratum est in Valentia Hispaniæ, Theodorici Regis anno 15.

Concilium Valentinum.

Cap. 1. Ut Evangelium post Apostolum legatur.

INter cætera, hoc esse censuimus observandum ut sacrosancta Evangelia, ante munerum illationem in Missa Catechumenorum, in ordine lectionum, post Apostolum legantur, quatenus salutaria Christi præcepta, vel sermones sacerdotis, non solum fideles, sed etiam Catechumeni, ac pœnitentes & omnes, qui è diverso sunt, audire licitum habeant. Sic enim Pontificum prædicatione audita, nonnullos attractos ad fidem evidenter scimus.

Nota quomodo intelligebatur à plebe Evangelium.

Statuitur, qualiter Episcopus defunctus per viciniorum Episcopum sit honorificè tumulandus, & ejus exequiæ celebrandæ.

Finit Concilium Valentinum.

Decreta Hormisdæ Papæ. Ann. Dom. 514.

Hormisda, natione Campanus, ex patre Justo, de civitate Frusinone, sedit annos 9. dies 17. temporibus Theodorici Regis & Anastasii Augusti. Hic Pont. regibus fuit charus, hæreticis exosus, & in Ecclesiam magnificus. Nuptias publicè agi decrevit. Manichæos palam combustis libris, oppressit. Ab Anastasio Imperatore contemptus, inquitente, Imperatoris esse imperare, non imperata Pont. vel cujusvis recipere. Sed à Justino confirmatus, Ecclesiarum pacem obtinuit.

Hormisda Pontif. 42. Tempore hujus fuit Boetius Severinus.

Scrpsit Epistolam ad Episcopos Hispaniæ, exhortans eos ad observantiam veterum Canonum, & in primis docet eos qui ad Clerum promoventur, debere aliis esse præstantiores, nam milites suos probatos sibi quærunt instituta fidelium, & prius debent exemplum religiosæ conversationis de se potius aliis præstare, quam sumere, & oportet emendatorem esse populo, quem necesse est orare pro

Argumentum epistolæ Hormisdæ Papæ. d. 61. c. non negamus.

populo: ideoque nullus ex pœnitentibus debet ordinari; quis enim eum, quem paulò ante jacentem viderat, veneretur antistitem?

Secundo.

Admonet secundò, ut pro Episcopatu præmium non accipiantur, ne spiritualia vilescant, dum pretio emuntur, & à Domino corripiantur: sicut Simon Magus Spiritum Sanctum mercari volens: nam quis non vile putat, quod venditur? Sed ita debet fieri electio, ut in gravi murmure populorum divinum credatur esse iudicium.

Tertio.

Tertiò, ut bis in unoquoque anno provincialia Concilia celebrentur, ut circa res Ecclesiasticas recta disponant, & de rectè dispositis, Deo gratias agant.

Epistola 2.

Hormisdæ.

Scriptis & aliam epistolam ad Episcopos Hispaniæ, in qua ponitur Joannis Episcopi Constantinopolitani professio, propter Clericos Orientales, qui ejus communionem pòposcerant, & docet quomodo sint recipiendi ad Ecclesiæ fidem, qui ante fuerant errores Nestorii, Eutychis, Achatii, & aliorum secuti.

Epistola 3.

Hormisdæ.

Aliam etiam misit epistolam ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum, de reconciliatione Romanæ & Constantinopolitanæ Ecclesiæ, Deo gratias agens, quod hoc beneficium suis temporibus exhibuerit.

Epistola 4.

Aliam scripsit epistolam ad Salustium Hispalensem Episcopum, cui commisit vicem suam super provinciam Beticam & Lusitaniam, admonens ut in omnibus statuta à patribus decreta observare faciat.

Epistola 5.

Aliam etiam misit ad Episcopos Beticæ, in qua eis gratulatur, quod pacem diu desideratam inter se composuerint.

Epistola Justiniani Imperatoris.

Habetur etiam epistola Justiniani Imperatoris ad Hormisdam Papam, rogans pro pace & unitate Ecclesiarum, maximè Hierosolymitanæ, sed nihil speciale continet annotatione dignum.

Deprecatio Hierosolymitanorum Clericorum.

Extat etiam deprecatio Hierosolymitanorum Clericorum, & Abbatum, ad eundem Justinum, in qua ei supplicant, ut pacem & unitatem Ecclesiarum pro virili conetur procurare, & offerunt ei libellum, in quo ostendunt, qualiter de sancta Trinitate, & de Jesu Christi Domini nostri Incarnatione sentiant, juxta Decreta à sanctis Pontificibus in Conciliis Nicæno & Chalcedonensi lata.

d. 50. Si ille.

Ex hoc Pontifice citat Gratianus decretum, quo statuitur, ne ille, qui in monasterio reclusus est, ut pœnitentiam agat, ordinetur Presbyter.

30. q. 5. Nullus.

Item, quod nullus fidelis cujuscumque conditionis sit, occultè nuptias faciat, sed benedictione accepta à sacerdote publicè nubat in Domino.

31. q. 2. De neptis tua.

Ibi etiam statuitur, ne aliquis ad matrimonium compellatur.

CONCILIUM AURELIANENSE TEMPORE HORMISDÆ. *Concilium Aurelianense.*
in hoc Concilio primum habetur epistola Clodovei Regis Franciæ ad synodum, in qua profitetur se pariturum præceptis Ecclesiæ & Papæ de non captivandis Clericis, monialibus, & servis Ecclesiarum, nec eorum filiis, &c. & de captivatis reddendis. Secundo loco habetur rescriptum synodi ad eundem; in quo

Primò, continetur de homicidis, adulteris, & furibus, si ad Ecclesiam confugerint, ut ab Ecclesiæ atriis, vel domo Episcopi eos abstrahere omnino non liceat. *17. q. 4. Id constituimus.*

Secundò, De raptoribus verò si ad Ecclesiam raptor cum rapta confugerit, & sceminam ipsam violentiam pertulisse constiterit, statim liberetur de potestate raptoris, & raptor mortis vel pœnarum impunitate concessa, aut ad serviendum subjectus sit, aut redimendi se liberam habeat facultatem. *36. q. 1. De raptoribus.*

Tertiò, De obligationibus vel agris, quos Dominus noster Rex Ecclesiæ contulerit, id esse justum definimus, ut in reparationibus Ecclesiarum, alimoniis sacerdotum, & pauperum refectioe, vel redemptionibus captivorum, quicquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur.

Quartò, Si servus, nesciente Domino, sciente tamen Episcopo, ordinetur, teneatur Episcopus ejus pretium in duplo reddere domino, & ipse permaneat in ordinibus. Si verò ignorante Episcopo, id ipsum facere teneatur, qui illum ordinandum obtulerit. *d. 54. Si servus.*

Quintò, si Diaconus, aut Presbyter, crimen capitale commiserit, simul & ab officio, & communione pellatur. *d. 81. Si Diaconus.*

Sextò, Episcopus pauperibus vel infirmis, qui debilitate faciente, non possunt suis manibus laborare, victum & vestitum, in quantum possibilitas habuerit, largiatur. *d. 82. Episcopus.*

Septimò, ne superstes frater thorum defuncti fratris ascendant, nec se quisquam amissæ uxoris sorori audeat sociare.

Octavò, quod Abbates Episcopis, monachi Abbatibus sint subjecti. *18. q. 2. Abbates.*

Nonò, quod monachus in monasterio orarium, vel zonas non habeat. *27. q. 1. Monach.*

Decimò, quod præscriptio non habeat locum in rebus Ecclesiæ. *16. q. 3. Si Episcopus.*

Undecimò, quod ante Paschæ solemnitate non quinquagesima, sed quadragesima teneatur. *de cons. d. 3. Sacerdotibus.*

Duodecimò, quod Rogationes idest Litanie ante Ascensionem Domini celebrentur, ita ut præmissum triduanum jejunium in Dominicæ Ascensionis solemnitate solvatur, per quod triduum, servi & ancillæ ab opere relaxantur. *de cons. d. 3. Rogationes.*

*de cons. d. 3.
Episcopus.*

Tertiodecimò, quod Episcopus, si infirmitate non fuerit impeditus, Ecclesiæ, cui proximus fuerit, die Dominico deesse non debet.

Alia multa sancita sunt circa partitionem bonorum Ecclesiasticorum, & Basilicas construendas, & honestatem monachorum, & Clericorum, & cætera. Subscriperunt in hoc Concilio 31. Episcopi.

Concil. Gerundense.

CONCILIUM GERUNDENSE EST PROVINCIALE, tempore Hormisdæ Papæ. Celebratum est anno 7. Theodorici Regis, in quo

*de cons. d. 2.
Instituto.*

Primò statuitur, ut unaquæque provincia in officio Ecclesiæ unum ordinem teneat.

Secundò, ut expleta solemnitate Pentecostes in sequenti septimana à quinta feria in sabbatum per hoc triduum abstinentiæ celebretur.

*de cons. d. 4.
Catechumeni.*

Tertiò, ut Catechumeni baptizentur die vel vigilia Paschæ, & Pentecostes. Cæteris solemnitatibus tantum infirmi.

Quartò, ut parvuli, si infirmari contingat, eodem die quonati sunt, baptizentur.

*de cons. d. 5.
Idem semper.*

Quintò, ut omnibus diebus post matutinas & vespas oratio dominica à sacerdote proferatur.

Alia statuuntur circa honestatem & vitam tam Clericorum, quam ordinandorum.

Concil. Cæsaraugustanum.

CONCILIUM CÆSARAUGUSTANUM A DUODECIM Episcopis celebratum. In quo primum statuitur, ut mulieres fideles ad virorum alienorum cætum & lectionem non accedant, nec ad ipsas legentes alii studio vel docendi, vel dicendi conveniant, ut Apostolus jubet.

*1. Cor. 14. &
1. Timoth. 2.*

*de cons. d. 3.
Ne quis.*

Item, ne quis jejuset die dominica causa timoris, aut persuasionis, nec quadragesimæ diebus ab Ecclesiis fideles desint, nec habitent in latibus cubiculorum aut montium, qui in suspicionibus perseverant.

Item, Eucharistiæ gratiam si quis probatur acceptam non consumpsisse in Ecclesia, anathema sit in perpetuum.

Item, vigesimo & primo die, idest, à 16. Kalendas Januarii usque in diem Epiphaniæ, quæ est 8. Id. Januarii, continuis diebus nulli liceat de Ecclesia se absentare, nec latere in domibus, nec secedere ad villam, nec montes petere, nec nudis pedibus incedere, sed ad Ecclesiam concurrere, quòd qui non observaverit, anathema sit in perpetuum.

Hebr. 5.

Item, ne quis Doctoris nomen sibi imponat præter has personas, quibus est concessum, secundum quod scriptum est,

Item,

Item, quod virgines non velentur, quæ se Deo voverunt, nisi 40. annorum probata ætate, quam sacerdos comprobaverit.

Decreta Joannis I. Papæ. Ann. Dom. 523.

Joannes, natione Tuscus, ex patre Constantio, sedit annos duos, menses novem, dies 17. temporibus Theodorici Regis, & Justinii Augusti, Christiani. Hic à Justino Constantinopoli honoratus, Theodorici Regis paulò post in Vulcani ollam dejecti jussu, carceris pœdore, fameque consumptus. Ravennæ martyrum numero est adscriptus.

Scrpsit epistolam ad quemdam Zachariam Archiepiscopum, ex qua illud decretum quod supra retulimus, desumptum est: Oves, quæ suo pastori, & cætera.

Item illud, ubi dicitur, quod nullus Episcopus vocetur ad Concilium, nec accusetur, donec omnia, quæ ab illo fuerint ablata, restituantur.

Aliam misit ad Episcopos Italiæ, de Theodorico Rege, hortans eos, ut pestem Arrianam contentur pro virili extirpare, & eorum Ecclesias Catholicas consecrent, non timentes minas Theodorici.

Decreta Felicis Papæ. Ann. Dom. 526.

Felix, natione Sammius, ex patre Castorio, sedit annos quatuor, menses duos, dies 13. fuit temporibus Theodorici Regis, & Justiniani Augusti. Hic divi medicis Cosmo & Damiano templum Romæ dedicavit. Hujus temporibus consumpra est incendio Basilica sancti Martyris Saturnini, quam à solo denuò extruendam curavit, & vixit usque ad tempora Athalarici.

Scrpsit epistolam ad Episcopos omnes per diversa loca constitutos, in qua primùm habetur Missam non debere celebrari nisi in sacratis Domino locis, nisi magna compulerit necessitas, quoniam scriptum est: Vide, ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris, sed in loco quem elegerit Dominus Deus tuus.

Sicut enim non alii, quam sacrati Domino sacerdotes debent missas cantare, nec sacrificia super altare offerre, sic non in aliis, quam in Domino consecratis locis, idest in tabernaculis, divinis precibus à Pontificibus delibatis, missas cantare, aut sacrificia offerre licet. Non ergò licet in domibus oblationes celebrari ab Episcopis, & Presbyteris. Idem habetur in Concil. Laodicen.

Decreta Bonifacii Papæ. Ann. Dom. 530.

Bonifacius, natione Romanus, ex patre Sigibuldo, sedit annos 2. dies 26. temporibus Athalarici Regis hæretici, & Justiniani Augusti. Hic cum Dioscuro ordinatur sub contentione: Dioscorus ordinatur in Basilica Constantiniana, Bonifacius verò in Basilica Ju-

Joann. I. Pontif. 53.

Tempore hujus floruit B. Benedictus.

Felix IV. Pontif. 54.

Hic Constantinop. Patriarcham damnavit. In quibus locis missa sit celebranda.

Deut. 12.

de cons. d. 1. Sicut non alii.

Cap. 26. & 58.

Bonif. II. Pontif. 55.

Hic Clericos à laicis in Ecclesia segregavit

Ju-

Julii, & fuit dissensio in Clero, & Senatu dies 29. Quo tempore defunctus est Dioscorus, & quievit seditio. Hic Bonifacius instituit ne quispiam sibi in Episcopatu successorem deligeret, quod postea multi Pontifices confirmarunt.

Extat Epistola ejusdem ad Eulalium Alexandrinum Episcopum, de reconciliatione Carthaginensis Ecclesiae, ostendens per divinam sapientiam optimè constitutum, ut majora minoribus subdantur, & omnes Episcopi Episcopo Romano. Et hinc desumptum est decretum illud.

d. 89. Ad hoc dispens.

Ad hoc dispensationis provisio gradus diversos & ordines constituit esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent, vera concordia fieret, & ex diversitate contentio, & rectè officiorum gereretur administratio singulorum: neque enim universitas alia poterat ratione subsistere, nisi hujusmodi manus causa differentiae ordo servaret.

Extat etiam epistola precum Eulalii Episcopi Carthaginensis, & Justiniani prædicti principis pro reconciliatione suæ Ecclesiae, in quo se submittit Romano Pontifici, asserens esse veram salutem in Ecclesia Romana, & veram fidem, & non extra illam, & anathematizat omnes hæreticos, qui oppositum tenent, & statuta Roman. Pontific. contradicunt.

Decreta Joannis 2. Papæ. Ann. Dom. 533.

Joannes II. Pont. 56.

Joannes, qui & Mercurius, natione Romanus, ex patre Projecto de Cælio monte, sedit annos 2. menses quatuor, dies 6. Fuit temporibus Athalarici & Justiniani, cujus tempore idem Imperator Justinianus misit fidem suam in scripto sub chirographo proprio ad sedem Apostolicam per Episcopos Apatium & Demetrium, cum ingentibus donis auri, argenti, & gemmarum.

In l. inter cl. de Summ. Trinitat. & fide Catholica.

Scrpsit unam Epistolam ad Valerium Episcopum, in qua ostendit, quod Filius est Patri æqualis, congestis multis & probatissimis sacrarum litterarum testimoniis.

Concil. Toletanum.

CONCILIUM TOLETANUM SECUNDUM ANNO quinto Amalarici Regis.

1. Decretum.

IN hoc Concilio primùm statutum est, ut Clerici, quos parentes ab infamia Clericatus officio manciperunt, si post velint ad nuptias accedere, permittantur. Et idem de monachis & cum pervenerint ad annum 18. eorum voluntas requiratur, & non antea, nec subdiaconatus officium ante 20. & Diaconatus ante 25. accipiant.

Secundum.

Similiter placuit, ut nullus Clericorum à gradu subdiaconatus, (ut supra) in consortio familiaritatis habeat mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam, &c.

Tertium.

Item, quod qui in terris Ecclesiae agellos sive vincolas, seu alia ædi-

œdificia fecerit, illa testamento legare non possit, sed Ecclesiæ relinquat.

Habetur etiam hic edictum piissimi Imperatoris Justiniani, fidei confessionem continens, & refutationem hæresum quæ adversantur Catholicæ Dei Ecclesiæ, Joanni Papæ 2. transmissum, ut patet in vita ejusdem in libro Pontificali, in quo optimè, & satis prolixè ostendit in sancta Trinitate tres personas, vel proprietates, & unam essentiam & naturam, in Christo verò duas naturas, unam personam, duas nativitates. Beatam verò Virginem propriè dici genitricem Dei. Et ultimo ostendit hæreticos, & post mortem posse anathematizari: hoc probat multis rationibus, & sanctorum testimonio.

In fine primi Tomi habetur epistola Pontiani Episcopi ad eundem Justinianum Imperatorem, illius fidem & religionem collaudans: supplicans tamen, ne Theodorum hæreticum post mortem jubeat anathematizari: nam licet ejus dicta possimus respicere, non tamen authorem damnare: nam si viveret, posset errorem admonitus corrigere.

Decreta Agapeti Papæ. Ann. Dom. 533.

Agapetus, natione Romanus, ex patre Gordiano Presbytero, sedit menses undecim, dies 18. Ille à Theodato Rege Gothorum, Constantinopolim Legatus missus, Justinianum Imperatorem ab Arrianis in Constantinop. synodo (ubi mortuus est) avertit, de cujus vita ac morum sanctimonia Gratianus dicit: Agapetus Papa, vas Catholicum, Evangelii tuba, præco justitiæ, sacra altaris, sedisque velamina, sacrilegis Anthemii infecta fabulis, suis Catholicis precibus delevit. Cujus corpus Romam translatum est.

Extat elegans & Catholica epistola ejusdem ad Anthemium Episcopum de duabus naturis in uno Christo.

Agapetus Pontif. 57.

Hic dominicas processiones instituit.

de cons. d. Agapetus.

In 2. Tomo Concil. fol. 2.

Decreta Silverii Papæ. Ann. Dom. 534.

Silverius, natione Campanus, ex patre Hormisda Episcopo Romano, ex matrimonio tamen natus, sedit annum unum, menses quinque, dies undecim. Qui quoniam noluit revocare Anthemium hæreticum in locum suum, quem deposuerat Agapetus Papa propter hæresim, præcepto Augustæ missus est in exilium ad Pontianas, ubi, accusante Vigilio, martyrium pertulit. De obitu autem ejus vide in exemplaribus.

Silverius Pontif. 58.

Tempore hujus Neapolis capta est, & Belisarius Romæ punitur.

Decreta Vigilii Papæ. Ann. Dom. 535.

Vigilius, natione Romanus, ex patre Joanne consule, sedit annos 17. menses 6. dies 26. Hic Constantinopolim Theodoræ Imperatricis jussu tractus, in quinta principe synodo contra Theodorum Constan. Patriarcham, Eutychi, Arrioque dissentiens, flagris expi-

Vigilius Pontif. 59.

piravit, & sanctis adnumeratus est: Obitus ejus diffusius scribitur in exemplaribus.

Exiat epistola ejusdem ad Eutherum, in qua eum instruit, quid juxta Catholicam disciplinam teneat Apostolicæ sedis autoritas. Divisa est in septem capita.

In primo agit de Priscillianistis, qui ab esu carniū se subtrahunt, dicens:

Hæc igitur sequentia Patrum Venerabilium constituta, specialiter eos censuerunt esse damnandos, qui cum carnibus abstinerent, eo quoque credebant esse vitanda, quæ carnibus fuisse videbantur admista. Nam & ipse Dominus noster Jesus Christus ita præmonuit dicens: Non quod intrat in os, coinquinat hominem, sed quæ procedunt de ore, hæc sunt quæ coinquinant hominem. Quapropter nec abstinentiam Deo placitam reprobamus, nec eos qui execrantur Domini creaturam recipimus in nostra societate.

In secundo agit de trina renescentium mersione dicens: De baptismo quoque solemniter adimplendo, similiter, quid Apostolica vel sanxerit vel observet autoritas, in subjectis tua Charitas evidenter agnoscet. Illud autem novelli esse judicamus erroris, quod cum in fine Psalmorum ab omnibus Catholicis (ex more) dicatur Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, aliqui (sicut indicas) subducta una syllaba conjunctiva, perfectum conantur minuire vocabulum Trinitatis, dicendo, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Quamvis ergo ipsa nos ratio evidenter edoceat, quia subducta una syllaba, personam Filii, & Spiritus Sancti, unam quodammodo esse designent, tamen ad errorem talium convincendum sufficit, quod Dominus Jesus Christus, designans in invocatione Trinitatis credentium debere baptisma celebrari, dixit: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: Ergo cum non dixerit, in nomine Patris, & Filii, Spiritus Sancti, sed æqualibus distinctionibus Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum jusserit nominari, constat illos omnino à doctrina dominica deviare, qui aliquid huic voluerint confessioni derogare. Qui si in errore permanserint, socii nobis esse non possunt.

In tertio agit de his, qui ab Arrianis iterum baptizantur, sic dicens. De his etiam, qui baptismatis gratia salutaris accepta, apud Arrianos iterum baptizati profundæ voraginis sunt morte demersi, quid per singulos ordines, vel ætates antecessorum nostrorum Decreta censuerunt, quæ multiplici sunt digesta ratione, è nostro scrinio revelata capitula, his subjecta direximus. In quibus tamen illud speciali charitate etiam convenit observari, ut quia pro peccatis plurimis in gentibus iniquitas ipsa surrexit, in æstimatione fraternitatis tuæ aliorumque Pontificum per suas dioceses relinquatur, ut si qualitas & poenitentis devotio fuerit approbata, indulgentiæ quoque

Matth. 16.

*Contra eos qui
Filium, & Spi-
ritum Sanctum
dicunt esse
personam.
Matth. ult.*

*De rebaptiza-
tis ab Arria-
nis.*

que remedio sit vicina. Quorum tamen reconciliatio non per illam impositionem manus, quæ per invocationem Sancti Spiritus fit, operatur, sed per illam, qua poenitentiae fructus acquiritur, & sanctæ communionis restitutio perficitur.

In quarto agit de Ecclesiarum restauratione in fabricis, quid sit observandum, dicens: De fabrica verò cujuslibet Ecclesiæ, si diruta fuerit instauranda, & si in eo loco consecratio sollemnis debeat iterari, in quo sanctuaria non fuerint, nihil judicamus officere, si per eam minimè jactetur aqua exorcizata, quia in consecratione cujuslibet Ecclesiæ, in qua Spiritus Sancti Ara non ponitur, celebritatem scimus tantum esse Missarum: & ideò si qua Sanctorum Basilica, à fundamentis fuerit innovata, sine aliqua dubitatione, cum in ea fuerit Missarum celebrata solemnitas, totius consecratio sanctificationis implebitur. Si verò sanctuaria quæ habebant, ablata sunt, rursus earum depositione, & Missarum solemnitate reverentiam sanctificationis accipiet.

In quinto agit de Paschæ festivitate, & precum ordine, ac Missarum solemnitis.

In sexto agit, quod in nomine Trinitatis debeat baptizari, sic dicens: Si quis Episcopus, aut Presbyter juxta præceptum Domini non baptizaverit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, sed in una persona Trinitatis, aut in duabus, aut in tribus patribus, aut in tribus filiis, aut tribus Paracletis, projiciatur de Ecclesia Dei.

In septimo agit de primatu Ecclesiæ Romanæ, sic dicens: Nulli vel tenuiter sentienti, vel pleniter sapienti dubium est, quod Ecclesia Romana fundamentum & forma sit Ecclesiarum, à qua omnes Ecclesias principium sumpsisse nemo rectè credentium ignorat. Quoniam licet omnium Apostolorum par esset electio, beato tamen Petro concessum est, ut cæteris præemineret, unde & Cephas vocatur, quia caput est, & primus omnium Apostolorum. Et quod in capite præcessit, in membris sequi necesse est. Quam ob rem sancta Romana Ecclesia ejus merito, Domini voce consecrata, & sanctorum patrum authoritate roborata, primatum tenet omnium Ecclesiarum, ad quam tam summa Episcoporum negotia, & judicia, atque querelæ, quam & majores Ecclesiarum quæstiones (quasi ad caput) semper referenda sunt. Nam & qui se scit aliis esse præpositum, non molestè ferat, aliquem esse sibi prælatum. Ipsa namque Ecclesia, quæ prima est, ita reliquis Ecclesiis vices suas credidit largiendas, ut in parte sint vocatæ sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Unde omnium appellantium Apostolicam sedem Episcoporum judicia, & cunctarum majorum negotia causarum eidem sanctæ sedi reservata esse liquet, præsertim cum in his omnibus ejus semper sit expectandum consultum, cujus tramiti si quis obviare tentaverit, sacer-

*de cons. d. 1.
de fabrica.
Verba sunt Ju-
liani Papæ.*

Joann. 1.

*Roman. Ec-
clesia mater
sacerdotalis
dignitatis, &
Ecclesiast. ma-
gistra ratio-
nis.*

dotum causas se non sine honoris sui periculo apud eandem sanctam sedem noverit redditurum.

Constantinop.
Synodus 5.

CONSTANTINOPOLITANA SYNODUS QUINTA, circa Tempora prædictorum Pontificum Agapeti, Silverii, & Vigili celebrata est, præsidente Menna Patriarcha, sedentibus verò multis aliis Episcopis Orientalis Ecclesiæ, & paucis quibusdam, qui ex Italia venerant. Congregata est synodus contra Petrum, Anthimum, Severum, & Zoaram hæreticos. Petrus Archiepiscopus Antiochenus tenuit in Trisagio addendam esse crucem, idest, Trinitatem esse crucifixam, ut diceretur, Sanctus, Sanctus, Sanctus, qui crucifixus est pro nobis, ubi necesse erat, aut confundi personas Trinitatis, aut negare duas naturas in Christo. Contra hunc scripserunt plures Episcopi Orientales, quæ omnia in secundo Tomo conscripta sunt, quapropter hic ea præcidimus, lectorem illuc destinantes. Epistolam tamen Felicis Papæ contra ipsum Petrum scriptam hic subjecimus, quia lectione digna est, & à memoria hominum nunquam excidenda.

Additio Francisci Sylvii.

Bellarminus tom. 2. l. 1. c. 5. ostendit istam synod. Constantinopol. sub Agapeto & Menna celebratam, fuisse particularem, ideoque non quintam generalem.

Epistola Felicis Papæ Romæ, ad Petrum Episcopum Antiochiæ monitoria, quoniam non oportet addere in Trisagio, crucifixus propter nos.

Hier. 9.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? qualem autem & dignum fletum adducam animæ meæ condolens Domini & Salvatoris nostri Christi, sanctæ Catholice & Apostolicæ Ecclesiæ? Ipsa enim plorans ploravit super filios & filias suas, & non est qui consoletur eam ex omnibus, qui diligunt eam. Universi tyranni & hæresiarchæ persequentes ipsam, apprehenderunt eam per te (frater honoratissime) & affligentes ipsam facti sunt in caput ejus. Omnis decor ipsius, quantum in te est, factus est ad nihilum. Videntes inimici ejus, gavisissimi super perditione filiorum ejus. Quos enim fovemat, quos enutrierat, quos ad mensuram ætatis perduxerat, lacteque paverat Prophetice & Apostolicis doctrinis, hos tu uno temporis momento veneno necasti. Quemadmodum enim, qui piscationem sectantur, hamam esca contegunt, & ex improvise capiunt pisces, sic & tu Angelicæ laudationi additionem induxisti, & Trisagiæ deprecationi, quasi pietatis obtentu, diram impietatem excogitasti. Ex pluribus enim Orientalibus provinciis litteras suscepimus, significantes nobis, quomodo veneratio tua dudum sopitum Valentiniani dogma resumpsit, & irritatur à vobis Salvatoris incarnatio,

Thren. 1.

Pulchra comparatio.

tio, quodque id Manichæorum dogma, & Arri, & Apollinaris, Paulique Sarnosateni incidistis. Dicere enim unigenitum filium & Dominam nostrum Christum Jesum perfectum non esse in Deitate, atque in humanitate perfectum, nec ipsum subiisse passionem crucis, sed unam verbi Dei naturam incarnatam, corpusque Domini sine anima & mente, Apollinaris hæresim roborat. Ille enim ignoravit, quod ab ipsis mundi nascentis exordiis primum anima primi parentis nostri mortua est, vel in mortem præcipitata est, atque ita demum corpus. Dicitur quippe illi est à Deo: In quacumque die comederis de ligno scientiæ boni & mali morte morieris. Itaque juxta latam in illum à Deo sententiam, qua die comedit ex ligno, in ipsa secundum animam mortuus est. Nam ipsius corporis mors post nongentos & triginta annos contigit. Itaque Deus donum non dimidiatum fecit, sed totum simul Adam ex utero virginis sumpsit, ut etiam perditum totum salvum faceret. Idcirco & Dominus ipse dicebat: Ego animam meam pro ovibus pono. Valentini item, & Marcionis, Manichæorum, ac gentilium innovare vis dogmata. Si enim Deus est, qui divisibiliter, atque substantialiter est mortuus, similiter & Sanctus Spiritus Deus, & ipse divisibiliter ac substantialiter invenietur, sicque juxta tuam & illorum rationem tres Dii erunt, ac per hoc plurium Deorum invalescet error, quantumque in te est, evacuabitur illud: Audi Israel: Dominus Deus tuus, Dominus unus est. Item quod ait Hieremias: Hic Deus noster, non reputabitur alius ad eum. Similiter & Dominus: Ut cognoscant te solum verum Deum. Cumque scriptura divina unum Deum, sanctam & individuum Trinitatem prædicet, tu, & hi qui ante te fuerunt hæresiarchæ, tres Deos dogmatizari ausi estis, alium quidem dicentes Deum patrem præter Filium, & alium Deum Filium præter Patrem. Rursusque alium Deum Spiritum Sanctum præter Patrem, præter Filium, & alium Deum Filium præter Patrem. Rursusque alium Deum Spiritum Sanctum præter Patrem & Filium.

Atque alium quidem mortalem, & noviter genitum, alium verò æternum atque immortalem. In his autem noxiis verbis tuis contraria sentire vis Patribus, qui in Nicæa, & qui in Costantinopoli, atque Chalcedone convenerunt, qui & consubstantialem roborarunt, & unam Deitatem Patris, & Filii, Sanctique Spiritus prædicarunt, atque Arri amentiam confuderunt. At verò tu in Ecclesia ausus es dicere, quod unus increatæ, atque individue Trinitatis passionem subiit, & per hoc consubstantialem quoque solvere niteris, ac Deum subjicere numero. Si enim unus est substantiæ Trinitatis & coæternus, qui crucifixus est Deus (hoc est) filius, sunt autem duo sanctæ Trinitatis Pater, & Spiritus Sanctus, dicuntur autem Dii, & non (ut habet vera ratio) Deus (sicut tra-

Gen. 2.

Joann. 10.

Deut. 6.

Bar. 3.

Joann. 17.

Joanu. 1.

Psalm. 79.

Joann. 15.
Matth. 26.Joann. 15.
Psalm. 81.

Philipp. 3.

Matth. 19.

diderunt nobis, qui ipsi inspexerunt, & ministri fuerunt verbi) inventis quoque consubstantialialem solvere. Quippe mortale & immortale consubstantialia jam esse non possunt, roborabitur autem sic pluralitas Deorum, dum tres Dii Christianis auribus ingeruntur. Cum itaque scriptum sit: Verbum caro factum est, & Deus erat Verbum, non alius Deus Verbum, præter Patrem invenietur. Verbum, non simpliciter, sed Verbum substantiale, & Deus Filius invenietur, ut ex vilitate nostra identitatem substantiæ Patris, & Verbi, & Sancti Spiritus agnoscamus. Nos enim non alii præter Verbum nostrum inveniemur. Quoniam igitur unigenitus Dei Filius, qua ratione Verbum est in propria substantia, non poterit pati, ne ad omnipotentis Dei Patris substantiam passio referatur, (est enim una Patris, & Filii, & Sancti Spiritus Deitas) patitur autem proprium animatum corpus, quod ipsum substantiale Dei Verbum ex ipsa sanctæ & intemeratæ Virginis vulva sibi conjungens, ex muliere processit, de qua Sancto Spiritu afflati prophætæ cecinerunt: Deus virtutum convertere, respice de cælo, & vide, & visita vitem istam, & perfice eam, quam plantavit dextera tua, & super filium hominis, quem confirmasti tibi vitem, & filium hominis, quem confirmavit Verbum, ut inferni claustra contereret & vivificaret eos, qui à sæculo mortui sunt, salutarem verbi Incarnationem vocans. Idcirco & Dominus dicebat discipulis suis: Ego sum vitis, vos autem palmites, & Pater meus agricola est, & tradetur filius hominis in manibus peccatorum. Patris enim intimum substantiale Verbum, ac Deus per sanctæ virginis aures illapsus, conceptionem ineffabiliter operatum est. Qua igitur parte unigenitus filius est consubstantialis Patri & unius individua Trinitatis increatus, atque invisibilis, impassibilis, & immortalis permansit.

Quod ergo increatum atque immortale est, creaturæ ne applices, neque Deorum pluralitatem confirmare pergas, dicens unum sanctæ Trinitatis mortuum esse. Rursus qua parte ex muliere natum est, & substantiæ nostræ ac generationis est particeps, absque peccato sustinuit passionem. Porro quod non modo consubstantialis, verum etiam cognatus secundum carnem sit nobis filius Dei, docet ipse Dominus, nunc quidem in Evangelio his, qui in se crediderant dicens: Ego sum vitis, vos autem palmites: nunc autem in Psalmis: Annunciabo nomen tuum fratribus meis. Unde autem tibi tam pessima superbia subrepere potuit, ut te ipsis quoque sanctis Angelis intelligentiorem, sapientioreque putares? Super his ingemisco, in his plango inimicos crucis Christi, quorum finis perditio, & quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum. Non cogitasti, quod scandalizare vel unum solum ex his, qui credant in Dominum nostrum Jesum Christum, quam gravi cruciatui facit obnoxium? Sed

ineautè, ut serpens Evæ, tu ipse quoque erroris venena multitudini fidelium atque auribus infudisti, traditamque ab Angelis sanctissimam laudationis formam corrupisti, inserens illi: Qui crucifixus est pro nobis. Ergone non advertisti, quod Paulum Samosatenum, Photinumque, & Artemium impietate trascendis, qui duos Dei filios posuerunt, unum quidem ante sæcula, alterum verò noviter natum, cum ipse quoque Trinitati invexeris pluralitatem, duos Dei filios dicens, unum fortem, alterum crucifixum? Ad hæc fidelissimum Christi gregem in Manichæi opinionem præcipitare contendis, qui Spiritum Sanctum asserit crucifixum. Nam quod post illud, sanctus immortalis, quod est Spiritus Sanctus, tunc infers, qui pro nobis crucifixus es, miserere nobis, quaternitatemque non Trinitatem populo insinuare videris. Nempe si ex humana traditione manasset hæc laus, non ita incautè crucem insereres laudi, in qua filii appellatio, fortis scilicet, ponitur. Quoniam verò ab Angelis nobis laus ita profluxit, qui ante crucem dicebant: Sanctus, Sanctus, Sanctus sicut respicere Esaias meruit, post crucem verò cum laude clamabant: Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis. Denique cum terræ motu Constantinopolis quateretur, populusque in campo oraret, infantulus, toto populo spectante cum Proclo civitatis Episcopo, in cœlum per unam horam raptus est, ibique hujusmodi didicit hymnum. Rursumque descendens, nunciavit, quæ in æthere audierat, dicens, de cœlo quasi de multitudine psallentium hujusmodi laudes insonuisse auribus suis, dictumque sibi, ut eam laudationem populo indicaret. Quam ubi populi inceperant, civitatem receperunt, Deoque per hujusmodi laudem propitio facta, ab imminente ira liberati sunt. At tu, quam temerè ut scripturas divinas reliquas, ita & Angelorum laudem pervertere præsumpsisti. Quis igitur in hujusmodi non ingemiscat, quis non lamentetur, quis dolor similis invenietur, sicut dolor Ecclesiæ Domini, & salvatoris nostri Christi? Conspice te constitutum, ut sis lumen his, qui in tenebris sunt, & eruditor insipientium: immò insipientiæ præceptor es, lucem in tenebras transferens, vide à te populos semel illuminatos, qui bona gustaverunt Dei verba, Dei mandata, Dei prophetias, prædicationes Dei, Apostolicas, Evangelicasque doctrinas abs te perverti magis, ac doceri non solum crucifigere Filium Dei, & ostentui habere, verum & contraria sentire scripturis divinis, & pacta abnegare, quæ accedentes ad sanctum baptismum fecerunt. Nam cum coram cœlestibus virtuosis omnibus, coram Apostolicis, Evangelicisque ordinibus sancti baptismatis tempore promiserint credere in unum Deum omnipotentem, nunc illos in tres Deos credere docuisti. Rursum cum polliciti sint credere in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei

Gen. 3.

Error Manichæi.

Esai. 6.

Miraculum.

Hebr. 6.

Dei incarnatum, & hominem factum de Spiritu Sancto, & Maria Virgine, tu eos doces, ne dicant Dominum Jesum Christum, Filium Dei, crucem perpassum esse, qui Deus est secundum sempiternam & impassibilem ex Patre generationem, & idem homo secundum eam, qua in novissimis diebus ex matre prodiit, natiuitatem, secundum quam etiam sustinuit passionem, sed unum Trinitatis mortuum esse, qui est ipsum Dei Verbum. Confessi sunt rursus Spiritum Sanctum, vivificum & immortalem, dicentes credere in Spiritum Sanctum, Dominum, & vivificantem, & mortalem esse ponis Spiritum Sanctum, cum dicis: Sanctus immortalis, qui crucifixus est pro nobis. Fuge obsecro hujusmodi errorem. Corruisti, noli in ruina persistere. Peccasti, jam peccare noli. Expectat te sancta Dei Ecclesia, cupit amplecti pœnitentem in vanis propositionibus tuis, & secum de Christo divina prædicantem, neque negantem ipsius animatam Incarnationem, secundum quam etiam passus esse memoratur, clamatque tibi per nos: Venite ad me omnes qui laboratis, & ego reficiam vos. Non vul Deus (frater charissime) mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat. Memor esto Jesum Christum resurrexisse à mortuis secundum Evangelium. Memento B. Matthæi scribentis: Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham, &c. Recordare quid Paulus scribat, segregatus in Evangelium Dei, quod promiserat ipse Deus in scripturis sanctis de filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui prædestinatus est filius. Memento etiam Joannis clamantis: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum (sicut etiam est) & Deus erat Verbum, quodque caro factum est, homine assumpto, & quod Deum nemo vidit unquam. Hæc tibi scripsi unâ cum præsentis synodo, conveniens te coram Deo & sanctis Angelis, ut ea doceas, ea nobiscum sentias, ut illibata fides nostra permaneat in gloriam Dei.

Sequitur expositio fidei secundum revelationem Gregorii Episcopi Neocæsariensis.

Expositio fidei.

Unus Deus Pater Verbi viventis, Sapientiæ subsistentis, & potentiæ, ac characteris sempiterni, perfectus perfecti genitor, Pater filii unigeniti. Unus Dominus, solus ex solo, Deus ex Deo, character & imago Deitatis, Verbum operativum, sapientiæ consistentiæ omnium comprehensiva, & virtus totius creaturæ factiva, filius verus veri patris, invisibilis invisibilis, ineffabilis ineffabilis, & immortalis immortalis, & sempiternus sempiterni. Unus Spiritus Sanctus ex Deo subsistentiam habens, & per filium existens (scilicet) hominibus imago. Filii perfecti perfecta vita viventium, causa, sanctificatio, sanctificationis donativus. In quo apparet Deus Pater, qui est super omnia in omnibus, & Deus filius, qui per omnia est. Trinitas perfecta, gloria, & æternitate, ac regno

&

& imperio non partita, idest, distributa, nec abalienata. Non ergo creatum quid, vel servitium in Trinitate, neque adventitium, tanquam prius non existens, & posterius adveniens. Non ergo defuit aliquando Filius Patri, neque Filio Spiritus, sed inconvertibilis & immutabilis semper ipsa Trinitas.

Actio prima.

In hac actione leguntur multi libelli Episcoporum & Monachorum, & aliorum Presbyterorum accusantium prædictos hæreticos, quibus auditis pronunciantur sequentes sententiæ damnationis contra Severum, & Petrum, &c.

Extant quoque sententiæ Epiphaniæ Patriarchæ, & synodi congregatæ, ac Mennæ contra Severum, Petrum, & Zoaram hæreticos ad quem locum (superfluitatem vitantes) remittimus Lectorem.

Accessit supra dictis sententiis constitutio Justiniani Imperatoris contra quatuor supra dictos hæreticos: qua jubet, eos de sacris sedibus deponendos, juxta sententiam Agapeti Papæ & sanctorum Episcoporum. Habetur in Exemplaribus hujus synodi.

In istis actionibus vocatus & inquisitus est Anthimus Archiepiscopus Trapezuntinus, & eo non comparente, nec volente respondere ad libellos accusationum, damnatus est à synodo, & ejectus à loco suo.

Extat sententia synodi præsentis contra Anthimum in actione 4. quæ incipit: Multarum transgressionum Anthimus, &c. In qua damnatur de hæresi, & deponitur de sede Trapezuntina, juxta sententiam beatissimi Agapeti Papæ.

Sequitur & alia sententia Mennæ contra Anthimum in eadem actione 4. quæ incipit: Cum Salvator noster Jesus, &c. In qua damnat & deponit prædictum Anthimum.

Hæc omnia, quæ in his actionibus definita sunt, à sanctis Patribus ibi congregatis (etiam per litteras Syrias) subscripta fuere.

CAPITULA SANCTI QUINTI CONCILII

Constantinopoli celebrati sub Justiniano Imperatore, anno ejus vigesimo septimo.

Additio Francisci Sylvii.

SEQUENTIA capitula non sunt istius synodi Constantinopolitanæ, quam diximus fuisse particularem; sed sunt Quintæ synodi generalis sub Vigilio celebratæ.

Cap. 1.

Si quis non confitetur Patris, & Filii, & Spiritus S. unam naturam sive essentiam, unam virtutem & potestatem. Trinitatem consubstantialem, unam Deitatem in tribus subsistentiis sive personis adorandam, talis anathema sit. Unus enim Deus & Pater, ex quo

Ibidem.
NOTA.

Ibidem.

Ibidem.

Subscriptio.

*De confessione
S. Trinitatis.*

quo omnia, & unus Dominus Jesus, per quem omnia, & unus Spiritus S. in quo omnia.

Cap. 2.

*Duplex verbi
nativitas.*

Si quis non confitetur Dei verbi esse duas natiuitates, unam quidem ante sæcula & sine tempore ex Patre incorporaliter, aliam verò ejusdem in ultimis diebus descendentis de cœlo, & incarnati ex sancta gloriosa Dei genitrice semperque virgine Maria, qui natus est ex ea, talis anathema sit.

Cap. 3.

*Idem erat qui
miracula fa-
ciebat, & qui
patiebatur.*

Siquis dicit alium esse Deum Verbum, qui miracula fecit, & alium Christum, qui passus est, vel Deum Verbum cum Christo esse dicit, quando ex muliere nascebatur, vel in ipso esse, ut alterum in altero, & non unum eundemque Dominum nostrum Jesum Christum, Dei verbum incarnatum, & hominem factum, atque ejusdem miracula & passiones, quas spontè passus est in carne, talis anathema sit.

Cap. 4.

*Facta est in
Christo unio
naturarum per
compositionem
in una perso-
na.*

Siquis dicit, secundum gratiam, vel secundum operationem, vel secundum dignitatem, vel secundum æqualitatem honoris, vel secundum authoritatem, aut relationem, aut effectum, aut virtutem unionem Dei verbi ad hominem factam esse, aut secundum bonam voluntatem, quasi quod placuit Deo verbo homini, quia bene visum est ei de ipso (sicut Theodorus insaniens dicit) vel secundum solam hominis similitudinem, quam Græci homonæmiam vocant, per quam Nestoriani Deum Verbum Jesum & Christum vocantes, & hominem separatam Christum, & filiam nominantes, & duas personas manifestè dicentes per solam nominationem, & honorem, & dignitatem, & adorationem & unam personam, & unum Christum confingunt dicere, sed non confitentur (sicut sancti Patres docuerunt) unitatem Dei verbi ad carnem animatam anima rationali & intellectuali secundum compositionem, idest, secundum substantiam factam, & propterea unam ejus subsistentiam, qui est Dominus noster Jesus Christus, unus de sancta Trinitate, talis anathema sit. Cum enim multis modis unitas intelligitur, aliquando quidem impietatem Apollinaris & Eutychetis sequuntur, in peremptionem eorum quæ conuenerunt colentes, unionem secundum confusionem prædicant. Theodori autem & Nestorii sequaces, divisione gaudentes, affectualem unitatem introducunt. Sancta Dei verò Ecclesia utriusque perfidiæ impietatem ejiciens, unionem Dei Verbi ad carnem, secundum compositionem confitetur quod est secundum subsistentiam. Unio enim per compositionem in Christi mysterio, non solum inconfusa ea quæ conuenere, conservat, sed neque divisionem suscipit.

Cap. 5.

Si quis unam subsistentiam Domini nostri JESU Christi intelligit, tanquam suscipientem multarum substantiarum significationem, & propterea conatur introducere in mysterio Christi duas subsistentias, vel personas, & ab eo introductis duabus personis unam personam dicit per dignitatem & honorem & adorationem, sicut Theodorus, & Nestorius insanientes conscripserunt, & calumniantur S. synodum Chalced. tanquam secundum hunc impiissimum intellectum usam unius intelligentiæ vocabulo, sed non confitetur Dei verbum carni substantialiter uniri, & propterea unam ejus subsistentiam, vel unam personam, & ita sanctam Chalced. synodum unam subsistentiam Domini Jesu Christi confiteri, talis anathema sit. Neque enim adjectionem personæ vel subsistentiæ sancta Trinitas suscepit ex incarnato uno de eadem Trinitate Deo Verbo.

Non introducende sunt in Christo duæ subsistentiæ, nec personæ.

Cap. 6.

Si quis abusivè & non verè Dei genitricem dicit sanctam gloriosam semper Virginem Mariam, aut per relationem tanquam homine puro nato. (Non enim Deo Verbo ex ea incarnato, sed relati, secundum illos, hominis natiuitate in Deum Verbum, tanquam coherens nascenti homini) & criminatur sanctam Chalcedon. synodum tanquam secundum eundem impium intellectum à Theodoro commentatum, Dei genitricem virginem asserentem, aut si quis hominis genitricem vocat eam, aut Christi genitricem, ut pote Christo non existente Deo, & non specialiter & secundum veritatem Dei genitricem eandem confitetur, ob id quod ante sæcula à Patre genitus Deus Verbum, in ultimis diebus ex ea incarnatus & natus est, atque ita piè sanctam Chalcedonens. synodum Dei genitricem eam confiteri, talis anathema sit.

Virgo Maria vere Dei genitrix & mater.

Cap. 7.

Si quis in duabus naturis dicens, non ut in Deitate & humanitate unum Dominum nostrum Jesum Christum cognosci confitetur, ut per hoc significet differentiam naturarum ex quibus inconfusa & ineffabilis unitas facta est, neque Verbo in naturam carnis transfigurato, neque ad Verbi naturam translata (Manet enim utrumque quod est secundum naturam & post factam unitatem substantialiter) sed in divisionem per partem hujusmodi suscipit vocem in mysterio Christi, aut numerum naturarum confitentes in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo Deo Verbo incarnato, & non tantum modo contemplatione differentiam eorum accipit, ex quibus & compositus est, non interempta proprietate propter unitatem. (Unus enim ex utrisque & per unum utraque) sed propterea numero utitur, tanquam divisus, & propriæ subsistentiæ consistentes naturas, talis anathema sit.

Cum dualitate naturarum unitas personæ.

Hh

Cap.

Cap. 8.

Si quis ex duabus naturis Deitate & humanitate confitens unionem factam fuisse, vel unam naturam Dei Verbi incarnati dicens, & non sic has voces intelligit, sicut sancti Patres docuerunt, quod ex divina natura & humana, unionem secundum subsistentiam facta, unus Christus factus est, sed ex huiusmodi vocibus, unam naturam, sive substantiam Deitatis & carnis Christi introducere conatur, talis anathema sit. Secundum substantiam enim dicentes carni unigenitum verbum unitum esse, non confusionem quandam ad vices naturarum factam fuisse dicimus, magis autem manente utraque, hoc quod est unitum esse carni intelligimus verbum. Propter quod & unus est Christus, idem Deus & homo, consubstantialis Patri secundum Deitatem, & consubstantialis nobis idem secundum humanitatem. Similiter enim & eos, qui per partes dividunt, vel incidunt, & confundunt dispensationis mysterium Christi, avertitur, & anathematizat Catholica Dei Ecclesia.

Cap. 9.

Una adoratione adorandus Christus, Deus & homo.

Si quis adorari in duabus naturis dicit Christum, ex quo duæ adorationes introducuntur semotim Dei Verbo, & semotim homini: Aut si quis ad peremptum carnis, aut in confusionem Deitatis & humanitatis, unam naturam sive essentiam convenientium portentuose dicit, sic adoratur Christum, sed non una adoratione Deum Verbum incarnatum cum ejus carne adoratur, juxta quod sanctæ Dei Ecclesiæ ab initio traditum est, talis anathema sit.

Cap. 10.

Si quis non confitetur crucifixum carne Dominum nostrum Jesum Christum esse verum & Dominum gloriæ, & unum de sancta Trinitate, talis anathema sit.

Cap. 11.

Condemnantur hæretici.

Si quis non anathematizat Arrium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Nestorium, Eutychem, & Origenem, cum impiis eorum scriptis, & omnes alios hæreticos, qui condemnati sunt, & anathematizati à sancta Dei Catholica, & Apostolica Ecclesia, vel prædictis sanctis quatuor Conciliis, sed & eos, qui similia cum prædictis hæreticis sapuerunt, aut sapere noscuntur, & usque ad finem permanserunt in propria impietate, talis anathema sit.

Cap. 12.

Damnatur Theodoretus cum dogmatibus suis.

Si quis defendit Theodorum impiissimum Mopsuestenum, qui dixit alium esse Deum Verbum, & alium Christum, & passionibus animæ, & concupiscentiis carnis molestatum, & à malis molestatum, & à malis paulatim separantem se, & ita ex promotione operum

rum melioratum, & ex vitæ conversatione in contaminatum constitutum, tanquam purum hominem baptizari in nomine Dei Patris, Filii, & Spiritus Sancti, & per baptismum gratiam Sancti Spiritus accipere, & adoptionem promereri, ad similitudinem Imperialis imaginis in persona Dei Verbi adorari. Post resurrectionem inconvertibilem secundum intellectum, & sine peccato penitus factum. Et iterum dicente eodem impiissimo Theodoro unionem Dei verbi ad Christum talem factum fuisse, qualem dixit Apostolus in marito & uxore: Erunt duo in carne una. Et super alias innumerabiles ejus blasphemias, præsumente dicere, quod post resurrectionem sufflans Dominus in discipulos suos, & dicens, Accipite Spiritum Sanctum, non dedit Spiritum Sanctum, sed tantum schemate sufflavit. Hic autem & confessionem Thomæ, per quam, dum palparet manum, vel latus Domini post resurrectionem, dixit: Deus meus, & Dominus meus, asseruit non fuisse dictum de Christo à Thoma. Nec enim esse eum Deum dicit, sed miraculo resurrectionis obstupescens Thomam glorificasse Deum, qui suscitavit Christum. Quod autem pejus est, & in interpretatione facta ab eo in gestis Apostolorum, quasi in interpretatione comparans idem Theodorus Christum Platoni, vel Manichæo, & Epicuro, & Marcioni, dicit, quia sicut unusquisque illorum inveniens propriam sectam, discipulos suos fecit nominari Platonicos, & Manichæos, & Epicureos, & Marcionistas, simili modo & Christo inveniente sectam, ex ipsa Christianos vocari. Si quis igitur defendit prædictum impiissimum Theodorum, vel impia ejus scripta, in quibus tam prædictas, quam & alias innumerabiles blasphemias evomuit adversus magnum Deum & Salvatorem nostrum Jesum Christum, & non anathematizat eum, vel impia ejus conscripta, & omnes, qui susceperint, aut defendunt eum, aut dicentes, rectè eum exponere, & eos, qui pro ipso scripserunt, & similia ei sapuerunt, aut pro eo scribunt, vel ejus impia conscripta, & eos, qui similia ei sapiunt, aut sapuerunt aliquando, & usque ad finem permanserunt, aut permanent in hujusmodi impietate, talis anathema sit.

*Ephes. 5.**Joann. 10.**Ibidem.**Hæretica comparatio.*

Cap. 13.

Si quis defendit impia scripta Theodoretæ, quæ contra rectam fidem exposita sunt, & primam Ephesinam sanctam synodum, & S. Cyrillum, vel 12. ejus capitula, & ab omnia quæ conscripsit pro Theodoro & Nestorio impiissimis, vel aliis, qui similia prædictis Theodoro, & Nestorio impiissimè sapuerunt, & recipit eos, vel impietatem eorum, atque propterea impios vocat Ecclesiæ doctores, qui substantialiter Dei unionem Dei Verbi ad carnem confitentur, & non anathematizat prædicta impiissimè conscripta & eos qui similia his sapuerunt, vel sapiunt, sed & omnes, qui contra rectam fidem scripserunt, aut contra beatæ memoriæ Cyrillum, vel

*Damnatur
Theodoretus
Episcopus.*

12. ejus capitula, & in hac impietate defuncti sunt, tales anathema sicut.

Cap. 14.

Si quis defendit epistolam, quam dicitur Ibam scripsisse ad Marim Persam, quæ denegat quidem Dei Verbum de sancta genitrice semperque Virgine Maria incarnatum hominem factum, dicit autem purum hominem ex ea natum fuisse, quem templum vocat, tanquam alio existente Deo Verbo, & alio homine, sed & S. Cyrillum rectam Christianorum fidem prædicantem, reprehendit hæreticum, & similia scælesti Apollinaris scribentem, atque vituperat Ephesinam sanctam primam synodum, tanquam sine judicio & requisitione Nestorium deponentem, sed & 12. capitula beatæ memoriæ Cyrilli impia & adversa rectæ fidei nominat prædicta impia epistola, & defendit Theodorum & Nestorium & impia eorum dogmata & conscripta. Si quis igitur prædictam epistolam defendit, & non ea anathemati submittit, & eos, qui defendunt eam, & dicunt rectam esse, aut partem ejus, & eos, qui conscripserunt, vel scribunt pro ea, sive pro impietatibus, quæ in ipsa continentur, & præsumentes ea defendere, aut positas in ea impietates ex nomine Sanctorum Patrum, aut sanctæ Chalcedonensis synodi, & usque ad finem in his permanserunt, talis anathema sit.

His igitur ita confessis à nobis, quæ & accepimus de divina scriptura à sanctorum Patrum doctrina, & definitis de una eademque fide à prædictis sanctis quatuor Conciliis, facta verò & à nobis super hæreticos, vel impietatem eorum, sed & contra eos, qui defendere præsumpserunt, aut defendunt prædicta tria capitula, aut permanserunt, & permanent in proprio errore & condemnatione: si quis conatus fuerit contraria his, quæ à nobis piè terminata sunt, tradere, aut docere, aut scribere, siquidem Episcopus est, aut in Clero connumeratus, talis extranea & à sacerdotum, & Ecclesiastica disciplina peragens denudabitur ab Episcopatu, aut Clero: si autem Monachus, aut laicus fuerit, anathematizabitur.

Finis capitulorum quintæ synodi.

*Damnatur
epistola, quam
scripsit Iba.*

AURELIANENSE CONCILIUM SECUNDUM, CIRCA Concil. 2.
Aurelian.
tempus Vigilii Papæ: & est provinciale. Cum ex præceptione gloriosissimorum Regum in Aurelianensem urbem de observatione legis Catholicæ tractaturi (Deo auxiliante) sancti Patres convenirent, ibique quid de antiquis regulis, quid de novis ambiguitatibus pro captu intelligentiæ (illuminante Domino) senserint, expresse atque sigillatim, descriptisque constitutionibus, atque (Deo propitio) in posterum quæ sint observanda, ex veterum canonum autoritate, sequentes canones conscripserunt.

CANON PRIMUS.

ID ergo est constitutum, ut nullus Episcoporum (admonente Metropolitano Episcopo) nisi certa tædii causa detentus ad Concilium, vel ordinationem consacerdotis venire penitus nulla excusatione detractet.

CANON II.

Ut Metropolitani singulis annis comprovinciales suos ad Concilium evocent.

CANON III.

Ne quis Episcopus quibuslibet causis, vel Episcoporum ordinationibus, cæterorumque Clericorum aliquid præsumat accipere: quia sacerdotem nefas est cupiditatis venalitate corrumpi.

CANON IV.

Si quis sacerdotum per pecuniæ nandinum execrabili ambitione quæsierit, abjiciatur ut reprobus, quia Apostolica sententia donum Dei esse præcipit pecuniæ trutina minimè comparandum. Matth. 10.

CANON V.

Nullus Episcopus ad sepeliendum Episcopum venire conficta occasione dissimulet, ne cujuslibet corpusculum diutius inhumatum, negligentia interveniente solvatur. Is verò Episcopus qui defunctum advenerit sepelire, præter expensam necessariam nihil pretii pro fatigatione deposcat.

CANON VI.

Ut Episcopus, qui ad sepeliendum Episcopum venerit, evocatis Presbyteris in unam domum Ecclesiæ, adeat descriptum, qui idoneis personis custodiendam sub integra diligentia derelinquat, ut res Ecclesiæ ullorum improbitate non pereant.

CANON VII.

In ordinandis Metropolitanis Episcopis antiquam institutionis formulam renovamus, quam per incuriam omnimodis videmus amissam. Itaque Metropolitanus Episcopus à comprovincialibus Cle-

Clericis, vel populis electus, congregatis in unum omnibus com-provincialibus Episcopis ordinetur, ut talis (Deo propitio) ad gra-dum hujus dignitatis accedat, per quem regula Ecclesiæ in me-lius aucta plus floreat.

CANON VIII.

Si quis Diaconus, in captivitate redactus, uxori fuerit copula-tus, reversus, ab officii omnino ministerio removendus est. Cui sufficere debet, pro actus sui levitate impleta pœnitentia, pro sa-tisfactione communio.

CANON IX.

Nullus Clericorum sine permissione Episcopi sui cum sæcu-laribus habitare præsumat. Quod si fecerit, ab officii communio-ne pellatur.

CANON X.

Nullus novercæ suæ, idest uxori patris sui, nulla copulatione jungatur. Quod si præsumpserit, noverit se anathematis suppli-cio feriendum.

CANON XI.

Contracta matrimonia, accedente infirmitate, nulla volunta-tis contrarietate solvantur. Quod si qui ex conjugibus fecerint, noverint se communione privandos.

CANON XII.

Ne quis in Ecclesia votum suum cantando, bibendo, vel las-civiendo exolvat, quia Deus talibus votis irritatur potius quam placatur.

CANON XIII.

Clerici, qui officium suum implere despiciunt, aut vice sua ad Ecclesiam venire detrectant, loci sui dignitate priventur.

CANON XIV.

Oblationem defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint inter-empti, recipi debere censemus, si tamen non ipsi sibi mortem probentur propriis manibus intulisse.

CANON XV.

Presbyter, vel Diaconus, si nec litteras vel baptizandi ordi-nem nesciat, nullatenus ordinetur.

CANON XVI.

Fœminæ, quæ benedictionem Diaconatus hætenus contra in-terdicta canonum acceperint, si ad conjugium probantur iterum debolutæ, à communione pellantur. Quod si hujusmodi contuber-nium, admonitæ ab Episcopo, cognito errore dissolverint, in com-munionis gratiam, acta pœnitentia, revertantur.

CANON XVII.

Placuit etiam ut nulli postmodum sceminae diaconalis benedictio pro conditionis hujus fragilitate credatur.

CANON XVIII.

Placuit, ut nullus Christianus Judæam, neque Judæus Christianam in matrimonio ducat uxorem, quia inter hujusmodi personas illicitas nuptias esse censemus. Qui si commoniti à consortio hoc se separare distulerint, à communionis gratia sunt sine dubio submovendi.

CANON XIX.

Catholici, qui ab idolorum cultu se non custodiunt, nec ad integram accepti baptismi gratiam revertuntur, vel qui cibis idolorum cultibus immolatis, gustu illicitæ præsumptionis utuntur, ab Ecclesiæ cœtibus arceantur.

CANON XX.

Similiter & hi qui bestiarum morsibus extincto, vel quolibet morbo, aut casu suffocato vescuntur.

CANON XXI.

Abbates, qui Episcoporum præcepta despiciunt ad communionem nec poenitus admittantur, nisi contumaciam humilitate suscepta deponant.

CANON XXII.

Sanè si qui post hanc diligentissimam sanctionem, non observaverint quæ sunt superius comprehensa, reos se divinitatis pariter & fraternitatis iudicio futuros esse cognoscant.

Explicit secundum Concilium Aurelianense.

CANONES AURELIANENSIS CONCILII TERTII tempore Childeberti Regis. Estque provinciale. Cum in Dei nomine Aurelianensem urbem ad synodale Concilium Patres venissent, de his, quæ per longum tempus, observatione cessante, fuerint intermissa, priorum canonum tenore servato, presentibus regulis vetera statuta servanda, & nova pro causarum vel temporum conditione addenda crediderunt.

Concil. 3.
Aurelian.

CAN. I. *Ne à subdiacono & supra, quis se propriis uxoribus misceat.*

UT nullus Clericorum à subdiacono & supra, quos uxores in proposito suo accipere inhibetur, propriæ (si fortè jam habeat) misceatur uxori. Quod si fecerit, laica communionem contentus, juxta priorum canonum statuta ab officio deponatur. Quem si sciens Episcopus suus in hac vilitate permisionis viventem, ad officium postea admiserit, & ipse Episcopus ad agendam poenitentiam tribus mensibus sit à suo officio sequestratus.

CAN.

CAN. II. *De electione Metropolitanorum.*

De Metropolitanorum verò ordinationibus id placuit, ut Metropolitanis à Metropolitanis omnibus (si fieri potest) præsentibus comprovincialibus ordinentur, ita ut ipsi Metropolitanis ordinandi privilegium maneat, quem ordinationis consuetudo requirat. Ipse tamen Metropolitanus à comprovincialibus Episcopis (sicut decreta sedis Apostolicæ continent) cum consensu Cleri vel civium eligatur. De comprovincialibus verò ordinandis, cum consensu Metropolitanis, Cleri, vel civium, juxta priorum canonum statuta, electio & voluntas requiratur.

CAN. III. *De oblatis, & collatis Basilicis.*

Si quæ oblationes, in quibuslibet rebus atque corporibus collatæ fuerint basilicis in civitatibus constitutis, ad potestatem Episcopi redigantur. Et in ejus sit arbitrio, quid in reparatione Basilicæ, aut observantium ibi substantiæ deputeretur: De facultatibus verò parochiarum vel basilicarum in pagis civitatum constitutis, singulorum locorum consuetudo servetur.

CAN. IV. *De ordinatis Clericis, ne nubant, & ne quis invitus ordinetur.*

Clerici verò, qui cum uxores non habuerint, benedictione suscepta, conjugia crediderint eligenda, qui volentes absque ulla reclamatione in ætate fuerint legitima ordinati, cum ipsis mulieribus, quas acceperunt, excommunicatione percillantur. Quod si invitum, vel reclamans fuerit ordinatus, ab officio quidem deponatur, sed non à communione pellatur. Episcopus autem, qui invitum aut reclamantem præsumpserit ordinare, annuali pœnitentiæ subditus, Missas facere non præsumat. De adulteriis autem honoratorum Clericorum, id observandum est, ut si quis adulterasse aut confessus vel convictus fuerit, depositus ab officio communione concessa, in monasterium toto vitæ suæ tempore detrudatur.

CAN. V. *De Clerico convicto de furto, aut falsitate, & de perjurio.*

Si quis Clericus furtum, aut falsitatem commiserit, quia capitalia etiam ipsa sunt crimina, communione concessa, ab ordine degradetur. De perjurio verò id censuimus observandum, ut si quis Clericus in causis, quæ sub jurejurando finiendæ sunt, præbuerit juramenta, & post rebus evidentibus detegitur pejerasse, biennii tempore à communione pellatur.

CAN. VI. *De his, qui uxoris defunctis, concubinas crediderint sociandas.*

De his, qui ex concubinis filios habent, & uxores legitimas post habuerint, aut defunctis uxoris, sibi concubinas publicè crediderint sociandas, id observandum esse censuimus, ut sicut eos, qui

d. 54. *Episcopus qui invitum.*

d. 81. *Si quis Cleric. invitum.*

qui

qui jam sunt Clerici per ignorantiam ordinati, non removemus, ita statuimus, ne ulterius ordinentur.

CAN. VII. *De incestis conjunctionibus, vel à quibus personis conjugalis copula sit observanda.*

De incestis conjunctionibus ita, quæ sunt statuta serventur, ut hi qui aut modo ad baptismum veniunt, aut quibus Patrum statuta sacerdotali prædicatione antea in notitia non venerunt, ita pro novitate conversionis, ac fidei suæ credimus consulendum, ut contracta hucusque hujusmodi conjugia non solvantur, sed in futurum, quod de incestis conjunctionibus in anterioribus canonibus interdictum est, observetur, idest, ne quis sibi sub conjugii nomine sociare præsumat relictam patris, filiam uxoris, relictam fratris, sororem uxoris, consobrinam, aut sobrinam relictam avunculi, vel patru. Quod siqui in hoc incesti adulterio, potius quam conjugio fuerint, sociatique diu, se non sequestraverint, à communione Ecclesiastica reppellantur. Illud etiam adjiciendum esse credidimus, ut in Episcopi discussione consistant. De his qui in civitate sua ac territorio consistunt, & tali sunt ordine sociati, utrum ignoranter ad illicita conjugia venerint, aut per contumaciam quæ sunt interdicta, præsumpserint, quia sicut his, qui per ignorantiam lapsi sunt, subvenitur, ita illis, quibus prius Patrum statuta in notitia venerunt, quique etiam contra sacerdotum interdicta in tali permisione versantur, priorum canonum in omnibus statuta serventur, ut non prius ad communionem recipiantur, quam incesti adulterium (sicut scriptum est) separatione sanaverint, quia in lege Domini manifestè legitur, **Maledictus qui dormit cum uxore patris sui, cum privigna, vel uxoris suæ sorore, & reliqua his similia.** Quo fit, ut quos Deus maledixit, non nisi emendatos, benedicere non possumus.

Deut. 27.

Additio Francisci Sylvii.

De isto can. confer quæ dixi Suppl. q. 55. art. 6. ad Conclus. 3.

CAN. VIII. *De Clericis propter patrocinia sæcularium officium suum minus implentibus.*

Si Clerici ministeria suscepta quacumque occasione agere sicut & reliqui detrectant, & excusationem de patrociniis quorumcumque, ne officium impleant, prætendant, ac sacerdotes suos sub hujusmodi causa æstimant per inobedientiam contemnendos, inter reliquos Clericos canonicos, ne ea licentia alii vitentur, nullatenus habeantur, nec ex rebus Ecclesiasticis cum canonicis stipendia aut munera ulla percipiant.

CAN. IX. *De agris Eccl. ab Episcopo inutiliter distractis.*

De agellis verò cæterisque facultatibus Ecclesiasticis à sacer-

notorius non alienandis, nec per contractus inutiles obligandis, priorum canonum statuta serventur, ut nobis per nullos contractus res Ecclesiasticas alienare, aut inutiliter liceat obligare. Ea etiam quæ de rebus Ecclesiasticis ab antecessoribus alienata, vel quibuscumque instrumentis inutiliter in dispendium Ecclesiæ obligata noscuntur, & intra trecentaria tempora repetitio suppedit, quæ acta sunt, suffragante justitia, per publicum aut clericorum judicium revocentur. Quod si is, qui rem Ecclesiasticam tenet, admonitus judicium declinarit, quousque aut ad discussionem veniat, aut rem Ecclesiasticam restituat, communione privetur.

CAN. X. *De mancipiis Christianis, quæ in Judæorum servitio detinentur.*

De mancipiis Christianis quæ in Judæorum servitio detinentur, si eis quod Christiana religio vetat, à dominis imponitur, aut si eos de Ecclesia excusatos tollant pro culpa, quæ remissa est, & affligere aut cedere fortasse præsumpserint, & ad Ecclesiam iterato confugerint nullatenus à Sacerdote reddantur, nisi pretium offeratur ac detur, quod mancipia ipsa valere pronuntiaverit juxta taxationem. Christianis quoque omnibus interdicimus, ne Judæorum conjugis misceantur. Qui, si fecerint, usque ad sequestrationem, quisque ille est, communionem pellatur. Item, Christianis convivia interdicimus Judæorum, in quibus si fortè fuisse probantur, annuali excommunicationi pro hujusmodi contumacia subiacent.

CAN. XI. *Ut missarum celebritas hora tertia inchoetur.*

De Missarum celebritate in præcipuis duntaxat solemnitatibus, in observare debemus, ut hora tertia missarum celebratio in Dei nomine inchoetur, quo facilius intra horas competentes ipso officio expedito, sacerdotes possint ad vespertina officia, id est, in vespertino tempore convenire, quia Sacerdotem vespertinis officiis ad Ecclesiam talibus præcipuè diebus, nec decet deesse, nec convenit.

CAN. XII. *Quod id, quod Clerici beneficio Ecclesiæ perceperint, à successore non auferatur.*

De munificentis verò sacerdotum id observandum, quod sicut si quid præsentis tempore à Clericis decentibus munificentis habetur vel possidetur, deinceps à successoribus nullatenus auferatur, ita qui decessorum largitatibus gaudent, officia & Ecclesiæ obedientiam, & affectum sacerdotibus præbent. De quibus tamen munificentis quæ præsentis tempore ab his (sicut dictum est) possidentur, si pro opportunitate Episcopo placuerit, quod voluerit communitate sine accedente dispendio, in locis aliis commutetur. De munificentis verò præsentibus, quas unusquisque Clericus pro

pro sua gratia eorum obsequiis existimat conferenda, sicut in arbitrio dantis est, ut tribuere quibus voluerit debeat, ita si inobedientia, vel contumacia in aliquo accipientis extiterit, culpa agnita in arbitrio sit presentis, utrum vel qualiter debeat revocare.

CAN. XIII. *De Clericis qui in oratoriis ordinationem acceperint.*

De his vero Clericorum personis, quæ de Civitatensis Ecclesie officio monasterii, vel diocesis, vel basilicis in quibuscumque locis positis, idest, sive in territoriis, sive in ipsis civitatibus suscipiuntur ordinandæ, in potestate sit Episcopi, si de eo quod antè de Ecclesia habebant, eos aliquid aut nihil exinde habere voluerit, quia unicuique facultas suscepti monasterii, diocesis, vel basilicæ debet plena ratione sufficere.

CAN. XIV. *De Clericis contumacibus.*

Si quis superbia elatus, officium suum indignatione quacumque implere noluerit, juxta statuta priora, à communionem retentus, & ab ordine depositus tamdiu habeatur, quamdiu (sicut scriptum est) poenitentiae suppletionem satisfecerit presentem Pontifice. Tamen illis regulariter, juxta charitatem integram, & quacumque illis stipendiorum juxta consuetudinem debentur, pro qualitate temporis sunt ministranda. De quibus si quærela procedat, officium agens recurrat ad synodum.

CAN. XV. *De Clericis injustè oppressis à suis Pontificibus.*

Si quis Clericorum circa se districtiorem Episcopi sui putat injustam, juxta antiquas constitutiones recurrat ad synodum.

CAN. XVI. *De Clericorum conspiratione per rebellionem in scripturis, aut alias factam.*

Si quis clericorum (ut nuper in multis locis per superbiam diabolo instigante actum fuisse perperit) rebeli auctoritate se in unum, conjuratione intercedente, colligerint, aut sacramenta inter se data, aut chartulam conscriptam fuisse patuerit, nullis excusationibus præsumptio elabatur, sed res detecta, cum in synodum ventum fuerit, in præsumptores juxta personarum & ordinum qualitatem à pontificibus, qui tunc in unum collecti fuerint, vindicetur. Quia sicut charitas ex præceptis divinis corde, non chartulæ conscriptione, vel conjuratione est exhibenda, ita quæ supra sacras admittunt scripturas, auctoritate & districtione Pontificali sunt reprimenda.

11. q. 1. Si quis Clericorum.

CAN. XVII. *De Sacerdotibus Ecclesie res debitas occupantibus.*

Si quis Sacerdos res Ecclesie debitas vel proprias horrenda cupiditate occupaverit, retinuerit, aut à potestate excommunicatione

De retinentibus defunctorum oblationes.

perceperit, si eas non restituerit, nullis rebus excusetur. Sed & si agnito jure Ecclesiastico non statim Ecclesiæ, vel Sacerdoti reformaverit, ut ipsum jus agnoscere possit, & in judicium electorum venire distulerit, tamdiu à communione Ecclesiastica suspendatur, quamdiu restitutis rebus, tam Ecclesiam, quam Sacerdotem reddat indemnem. Similis etiam de his, qui oblationes defunctorum legaliter dimissas quolibet ordine assignare tardaverint, vel detinere præsumpserint, districtiōis Ecclesiasticæ juxta priores canones forma servetur. Cui etiam sententiæ subiacebit, quisquis ille quolibet ordine, quod pro devotione sua Ecclesiis dedit, revocare præsumpserit.

CAN. XVIII. *Quod ministris Ecclesiarum non liceat Ecclesiæ res sine Episcopi consensu alienare.*

12. q. 2. Abbatibus, Presbyteris.

Abbatibus, Presbyteris, aliisque ministris de rebus Ecclesiasticis, vel sacro ministerio deditis, alienare & obligare, absque permissu & subscriptione Episcopi non liceat.

Quod si præsumpserint, degradentur communione concessa. Et quod alienatum vel temerè ordinatum est, ordinatione Episcopi revocetur.

CAN. XIX. *Quod pœnitentia non sit juvenibus temerè credenda.*

De pœnitentium conversione, ut neque benedictionem pœnitentiæ juvenibus personis credere præsumat. Certè conjugatis, nisi ex consensu pari, ætate jam plena eam dare non audeat. At si quis pœnitentiæ benedictione suscepta ad sæcularem habitum, militiamque reverti præsumpserit, excommunicatione plectatur, viatico concesso ad exitum.

CAN. XX. *Ne servus vel colonus ad honorem promoveatur ante acceptam ingenuitatem.*

Ut nullus servilibus colonariisque conditionibus obligatus, juxta statuta sedis Apostolicæ, ad honores Ecclesiasticos admittatur, nisi prius aut testamento, aut per tabulas cum legitimè constituerit absolutum. Quod si quis Episcoporum, ejus, qui ordinatur, conditionem sciens, transgredi per ordinationem indebitam fortasse voluerit, anni spatio missam facere non præsumat.

CAN. XXI. *Quod die dominico operari non permittatur.*

Quia persuasum est populis die dominico cum caballis & bobus & vehiculis itinerare non debere, neque ullam rem ad victum præparare, vel ad nitorem domus, vel hominis pertinentem, nullatenus exercere (quæ res, quia ad Judæam magis, quam ad observantiam Christianam pertinere probatur) id statuimus, die dominico, quod antè fieri licuit, licere. De opere tamen rurali, idest, agri-

agricultura, vel vinea, vel sectione, vel mensione, excussione, vel ex acto sæpè censuimus abstinendum, quo facilius ad Ecclesiam venientes, orationis gracia vacent. Quod si inventus fuerit quis in operibus suprascriptis, quæ interdicta sunt, se exercere, qualiter emendare debeat, non in laici districtione, sed in sacerdotis castigatione consistat.

CAN. XXII. *Ut ante dominicam orationem expletam de Ecclesia nullus discedat.*

De Missis nullus laicorum ante discedat, quam dominica dicatur oratio. Et si Episcopus præsens fuerit, ejus benedictio expectetur. Sacrificia verò matutina missarum sive vespertinarum nequis cum armis pertinentibus ad bellorum usum expectat. Quod qui fecerit, in sacerdotis potestate consistat, qualiter ejus districtione debeat castigari.

CAN. XXIII. *Quando Judæis inter Christianos procedere non liceat.*

Quia (Deo propitio) sub Catholicorum Regum dominatione vivimus, Judæi à die cœnæ Domini usque in secundam sabbati in Pascha, hoc est, ipso quadriduo procedere inter Christianos, neque Catholicis populis se ullo loco, vel quacumque occasione miscere præsumant.

CAN. XXIV. *De hæreticis vel Bonosiacis.*

Judex civitatis, vel loci, si hæreticum aut Bonosiacum vel cujuslibet alterius hæresis Sacerdotem, vel quancumque personam de Catholicis rebaptizasse cognoverit, quia reges non constat habere Catholicos non statim rebaptizantes adstrinxerit, & ad regis fidem propterea distringendos adduxerit, annuali excommunicationi subdatur.

CAN. XXV. *Ut non liceat laicis Clericos accusare.*

Clericum cujuslibet ordinis absque Pontificis sui permissu nullus præsumat ad sæcularem judicem attrahere. Nec laico quemlibet Clericum liceat accusare.

II. q. I. Clericum cujuslibet.

CAN. XXVI. *Quid de Episcopis, qui supra scripta observare distulerint.*

Quo circa hæc, quæ inspirante Deo, communi consensu placuerunt, si quis Antistitum, vel eorum, quos Spiritus Dei esse voluerit successores, relicta observationis integritate, custodire & implere neglexerit, reum se divinitatis pariter & fraternitatis judicio futurum esse cognoscat, quia & canones suos, nec ignorare quemquam, nec dissimulare, idest, præterire permittitur.

Expliciunt canones Aurelianensis Synodi.

Sanc-

Sancti Quintiani Episcopi Esculani ad Petrum Antiochenum fides.

*Fides à S.
Quintiano
Episcop. expo-
sita.*

Omnis qui dicit unam naturam Dei Verbi & carnis, & non duas unitas indivisasque, damnetur.

Si quis confundit duas Christi naturas, dicens Deum passum carne secundum Apostolum, damnetur.

Si quis impassibilem, immortalem Deum Verbum dicit, conversum in passione ac morte, & non hæc reddit ejus carni, damnetur.

Si quis vocem trisagiam, idest, ter sanctam dicit propter nos crucifixam, & non Dominum nostrum Jesum Christum filium Dei unigenitum, damnetur.

Si quis post vocem ter sanctam dicit Deum crucifixum propter nos, & non potius unum Filium, cui in medio ter sanctæ vocis hymnus dicitur, damnetur.

Si quis hominem dicit qui pro nobis crucifixus est, sive Deum, dividendo naturas, & non eas copulando in crucifixione ejus, damnetur.

Si quis dicit duas personas seu subsistencias, & non potius duas naturas in unam personam, & unam subsistentiam in unum concurrentes, damnetur.

Si quis Deum hominem, & non magis Deum & hominem dicit, damnetur.

Si quis dicit creatum Patris Verbum, & non magis ejus carnem, damnetur.

Si quis dicit consubstantialem carnem Domini Deo Patri, & non potius Deum Verbum, damnetur.

Si quis dicit sine mente & sine anima Dominum nostrum Jesum Christum, & pro ea habuisse divinitatem, & quia ex hoc dicendum passum carne Deum Verbum, & non magis mente cum anima rationali inhumanatum Deum Verbum, & impassibilem dicendo eundem divinitate, humanitate verò passibilem, damnetur.

Si quis quaternitatem introducit in trisagio, apponens post Trinitatem Christum crucifixum, anathema sit.

Si quis unum filium secat in dualitatem filiorum, anathema sit.

Si quis Dei verbum & carnem dicit unam naturam, ignorans naturarum differentiam, anathema sit.

Si quis confundit Trinitatem, eundem dicens esse Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, anathema sit.

Si quis distinguit unam essentiam Trinitatis in duas, anathema sit.

Si quis divinam naturam filii confundit passionibus carnis ejus

& non confitetur eum spiritu impassibilem, carne verò passum, anathema sit.

Si quis dicit, Deum passibilitatem, aut mortem gustasse, tanquam ad hæc eum bona voluntate venisse, cum conversus esset, & non confitetur eum tanquam Deum non fuisse sub damnatione mortis, mortem verò mortificasse per carnem suam mortalem, quam assumpsit, anathema sit.

Credimus enim quia Vita est, & non recedit in mortem. Tu autem cognosce, & abscinde in quibus iniquè locutus es. Tamen sit & est Dei gratia cum his, qui rectè prædicant verbum veritatis,

AVERNENSE CONCILIUM CIRCA TEMPORA VIGILII

Papæ. Apud Ecclesiam Avernam cum in Dei nomine, congregante S. Spiritu, consentiente Domino gloriosissimo, proque rege Theodeberto, in Avernam urbem sancta Synodus convenisset, ibique in Ecclesia (ex more) Patres consedissent, inspectisque canonibus, id eis rationabile visum est, ut quamvis Ecclesiasticæ regulæ penè omnia comprehendant, quædam tamen vel adderentur nova, vel repeterentur antiqua.

Concil. Avernense.

Cap. 1.

IN primis placuit, ut quoties secundùm statuta Patrum, sancta synodus congregaretur, nullus Episcopus aliquam prius causam suggerere audeat, quam ea, quæ ad emendationem vitæ, ad serenitatem regulæ, ad animæ remedium pertinent, finiantur.

In decret. Iovnis l. 4.

Cap. 2.

Placuit etiam, ut sacrum quis Pontificii honorem non votis quærat, sed meritis, nec divinum videatur munus comparare rebus, sed moribus, atque eminentissimæ dignitatis apicem omnium conscendat electione, non paucorum favore. Sit in eligendis sacerdotibus cura præcipua, quia irreprehensibiles esse convenit, quos præesse necesse est corrigendis.

Qualiter sit eligendus Pontifex.

Cap. 3.

De opertorio dominici corporis, seu palla altaris, numquam sacerdotis corpus, dum ad tumulum evehitur, obtegatur, quia sacro velamine usibus suis reddito, dum honorantur corpora, altaria polluuntur.

Cap. 4.

Ne ad nuptiarum ornatum ministeria divina præstentur, &c.

Cap. 5.

Ne Judæi Christianis populis iudices proponantur.

Cap. 6.

Episcopus, Presbyter, atque Diaconus tam sancta conscientia resplandeant, ut effugiant probitate actuum maledicorum ob-

loquia, & testimonium in se divinum implere contendant, quo
Matth. 5. Dominus ait: Sic luceat lux vestra, &c.

Cap. 7.

Ut Presbyteri plebes suas admoneant, quod hospitales sint.

Cap. 8.

Quod licitum sit Episcopo cum consilio cleri de thesauro Ecclesie pauperibus ejusdem Ecclesie secundum canonum instituta juxta quod indiguerint, erogare.

Decreta Pelagii Papæ. Ann. Dom. 552.

Pelag. Pontif.
60.

Pelagius, Romanus, sedit annos 11. menses 10. dies 28. Hic canonicas preces Ecclesiasticas quotidie perorandas instituit, & defunctorum suffragia approbavit. Hæreticos sæculari potestate coercendos indulsit.

Concil. Aurelian. 4.

AURELIANENSE CONCILIUM QUARTUM CIRCA tempora Pelagii Papæ 1. & est provinciale tempore Childeberti Regis. Cum in Aurelianensem urbem unanimiter in Christi nomine adfuissent Sacerdotes, & de his, quæ ad sacrum propositum pertinent, vel quæ secundum Eccl. ordinationem regulari conveniunt disciplinæ (DEO medio) tractata recepissent, placuit ut definita secundum antiquam consuetudinem inviolata monstrantur. Et quo firmitus statuta servantur, cum consensu omnium docet adnotata subscriptio.

Cap. 1. *De festivitate Paschali celebranda.*

Placuit, ut sanctam Pascha secundum laterculum Victori, ab omnibus Sacerdotibus uno tempore celebretur. Quæ festivitas annis singulis ab Episcopo Epiphaniarum die in Ecclesiis denunciatur. De qua solemnitate quoties aliquid dubitatur, inq̄uisita vel agnita per Metropolitanos à sede Apostolica sacra constitutio teneatur.

Cap. 2. *Ut quadragesima æqualiter teneatur.*

Hoc etiam decernimus observandum, ut quadragesima ab omnibus Ecclesiis æqualiter teneatur. Neque quinquagesima aut sexagesima, ante Pascha quilibet sacerdos præsumat indicere. Sed neque per sabbata abque infirmitate quisquam solvat quadragesimæ jejunia, nisi tantum die dominica prandeat. Quod fieri specialiter Patrum statuta sanxerunt. Si quis hanc regulam irruerit, tanquam transgressor disciplinæ à Sacerdote censeatur.

Cap. 3. *Ut primates civitatis Pascha in civitate celebrent*

Quisquis de prioribus civibus Pascha extra civitatem tenere voluerit, sciat sibi à cuncta synodo esse prohibitum. Sed principales festivitates sub præsentia Episcopi teneant, ubi sanctum decet tene-

nerere conventum. Tamen si aliquis certa necessitate astringatur, ut hoc implere non possit, ab Episcopo postulet commeatum. Quod si postulare despexerit, & eundem locum idem in festivitate præsentibus tenere voluerit, suspendatur.

Cap. 4. De ordinatione Episcopi.

Id etiam regulare esse perspeximus decernendum, ut Episcopus in civitate, in qua decreto eligitur ordinandus, in sua Ecclesia, cui profuturus est, constituatur, &c.

Cap. 5. Quod Clerici canonum statuta ab Episcopis percipiant.

Parochiani Clerici à Pontificibus suis necessaria sibi statuta canonum legenda percipiant, ne ipsi vel populi, quæ pro salute eorum decreta sunt, excusent postmodum ignorasse.

Cap. 6. De oratoriis, & Clericis in illis servire debentibus.

Ut in oratoriis Domini Clericorum nemo contra votum Episcopi, ad quem territorii ipsius privilegium noscitur pertinere, peregrinos Clericos intromittat, nisi forsitan quos probatos ibidem districtio Pontificis observare præcipit.

Cap. 7. De alienatis à sacerdote cujuslibet Ecclesiæ.

Ut Episcopus, qui de facultate propria Ecclesiæ nihil relinquit, de Ecclesiæ facultate, id est, si aliter quam canones eloquantur, obligaverit, vendiderit, aut distraxerit, ad Eccl. revocetur, &c.

Cap. 8. De indignis ad sacerdotium promotis.

Si quis Episcoporum sciens, aut bigamum, aut internuptæ maritum, ad officium Leviticæ dignitatis sive Presbyterii contra jus canonum promovere præsumperit, sciat se unius anni spatio ab omni officio sacerdotii esse suspensum. Qui si fortè sententiæ subjacere contempserit, à communione ejus usque in aliam synodum se fraternitas universa suspendat, illi verò, qui illicitè promoti sunt, degradentur.

Cap. 9. De non distrabendis bis quæ Ecclesiæ sunt collata.

Si quid Abbatibus, aut sacris monasteriis, aut parochiis pro Dei contemplatione oblatum fuerit, in sua proprietate hoc Abbates, aut Presbyteri minimè revocabunt, nec alienari à cunctis fratribus debet quacumque occasione. Quibus si fuerit necessarium, ut statuta convellant, non aliter valeat, nisi fuerit sui Episcopi subscriptione firmatum.

Cap. 10. De bis, quæ Episcopus Ecclesiæ dederit.

Quæcumque Ecclesiis à Pontificibus sub competenti ac justo documento fuerint derelicta, ab hæredibus legitimis dignum est ut pro Dei contemplatione serventur.

Cap. 11. *De his, qui post baptismum daemonibus oblata sumunt.*

Si quis post acceptum baptismi sacramentum ad immolata daemonibus sumenda, tanquam ad vomitum revertitur, si communitus à sacerdote se corrigere ex hac prævaricatione noluerit, à communione Catholica pro emendatione sacrilegii suspendatur.

Cap. 12. *Quod Christianus in pecudes non juret.*

Si quis Christianus (ut est Gentilium consuetudo) apud cujuscumque feræ, vel pecudis extra invocatis insuper nominibus Paganorum fortasse juraverit, si se ab hac superstitione communitus noluerit cohibere, donec reatum emendet à consortio fidelium, vel Ecclesiæ communione pellatur.

Cap. 13. *Quod Ecclesia præjudicium non patiatur ex alienatione bonorum per Clericos.*

Ut quicumque Clericus aliquid de jure Eccl. seu verbo, seu per scripturam acceperit ad utendum, & postmodum alienare quacumque occasione voluerit, non valebit, quia secundum canonum instituta proprietatem Ecclesiæ non violat in alios quælibet longa possessio. Sed in Pontificis potestate consistat, qualiter pro conservando jure Ecclesiastico rem possessam inter Clericos debeat communicare.

Cap. 14. *Quod Ecclesiæ collatum est, nec à collatore, nec ab illius hæredibus repeti debet.*

Quicumque pro devotione sua oblationis studio aliquid in campellis, vel in vineolis, etiam absque scriptura probatur Ecclesiæ contulisse, si postmodum ipse vel hæredes ejus quacumque occasione auferre à jure hoc Ecclesiæ, vel alienare voluerint, quoadusque à tali intentione discedant, aut pervasa restituant, aut certè à communione Ecclesiastica suspendantur.

Cap. 15. *De mancipiis propter spem conjugii ad Ecclesiam confugientibus.*

Quæcumque mancipia sub spe conjugii ad Ecclesiæ confugerint septa, ut per hoc credant posse fieri conjugia, minimè eis licentia tribuatur, nec talis conjunctio à Clericis defensetur, quia probatum est, ut sine legitima traditione conjuncti pro religionis ordine statuto tempore ab Ecclesiæ communione suspendantur, ne in sanctis locis talis coitus misceatur. De qua re decernimus, ut parentibus, aut propriis dominis (prout ratio poscit) personarum accepta fide restituti sub separatione promissioni reddantur. Postmodum tamen à parentibus atque dominis concessa libertate, si voluerint, eos propria voluntate conjungant.

Cap.

Cap. 16. *De homicidio voluntario.*

Quisquis homicidium voluntate commiserit, ita ut occidere, audeat innocentem, si à principibus, aut à parentibus quacumque re se reddiderit absolutum, eum, modus poenitentiae distringendae in sacerdotis potestate consistat.

Cap. 17. *De mulieribus in adulterio cum Clericis deprehensis.*

Si quae mulieres fuerint prolapsae in adulterium cum Clericis, districtione adhibita, mulieres ipsae, prout sacerdoti visum fuerit, districtioni subiaceant, & à civitatibus, ut sacerdos præceperit, propellantur.

Cap. 18. *De mancipiis Christianis servientibus Judæis.*

Cum prioribus canonibus fuerit definitum, ut de mancipiis Christianis, quae apud Judæos sunt, si ad Ecclesiam confugerint, & redimi se postulaverint, etiam si ad quoscumque Christianos refugerint, & servire Judæis noluerint, taxato & oblato à fidelibus justo pretio ab eorum dominio liberentur. Itidem statuimus, ut tam justa constitutio ab omnibus Catholicis observetur.

Cap. 19. *De Judæis, qui advenam vel Christianum ad Judaicam superstitionem seduxerint.*

Hoc etiam decernimus observandum, ut si quicumque Judæus proselytum (qui advena dicitur) Judæum facere præsumpserit, aut Christianum factum ad Judaicam superstitione adducere, vel si Judæus Christianam ancillam suam sibi crediderit sociandam, vel de parentibus Christianis natum, Judæum sub promissione fecerit, libertatis mancipiorum amissione mulctetur. Ille verò qui de Christianis natus Judæus factus est, si sub conditione fuerit manumissus, ut in ritu Judaico permanens, habeat libertatem, talis conditio non valebit: quia injustum est, ut ei libertas maneat, qui de Christianis parentibus veniens, Judaicis vult cultibus adhærere.

Cap. 20. *De existentibus genere servilibus personis.*

De genere servili id decrevimus observandum, ut descendens inde posteritas, ubicumque, quamvis post longa spatia temporum reperiatur in loco, cui authores ejus constat fuisse depositos studio sacerdotis, in ea quae constituta est à devotis, conditione permaneat. Cui præcepto si quis sæcularium humanæ cupiditatis impulsu crediderit obviandum, quousque se corrigat, ab Ecclesia suspendatur.

Cap. 21. *De facientibus in agro suo oratorium.*

Si quis in agro suo, aut habet aut postulat habere diocesim, primum & terras ei disponat sufficienter, & Clericos, qui ibidem sua officia impleant, ut sacratis locis reverentia condigna tribuatur.

Cap. 22. *De agellis sacerdotum.*

Quisquis agellum Ecclesiæ in die vitæ suæ à quocumque sacerdote cui potestas est, acceperit possidendum, quæcumque ibi profecerint, alienandi nullam habeat potestatem, nec ibi parentes sui ex ea re aliquid existiment vindicandum.

Cap. 23. *De substituendo Antistite.*

De substituendo Antistite, si fortassis mora extiterit, & voluntate decessoris antè fuerit res subarrata, quam successor accedit Ecclesiæ, non impediatur successorem. Si quispiam Clericorum aliquid de facultate illa præsumperit, in potestate sit advenientis Episcopi, utrum sua debeat voluntate adire, an rejicere decessori, nec Ecclesiæ in objecto veniant tempora legibus constituta, dum non extitit persona, quæ de utilitate Ecclesiæ cogitarit.

Cap. 24.

Si quis Episcopus alterius Ecclesiæ Clerico de facultatibus suæ Ecclesiæ aliquid sub titulo quocumque donaverit, post ejus obitum qui acceperit, ad Ecclesiæ jus, de cujus facultate discesserat, revertatur, quia iniquum est ut sub hac specie damnum Ecclesiæ, quæ multis subvenit, patiatur.

Cap. 25. *Ut quæ statuta sunt, observentur.*

Quapropter (auxiliante Domino) quæ synodus sancta constituit, decernimus, ut à cunctis fratribus hæc definitio sancta conservetur. Expliciant canones synodi Aurelianen. 4.

Turonica Synodus.

TURONICA SECUNDA SYNODUS CIRCA TEMPORA Pelagii Papæ primi, est provincialis.

Additio Francisci Sylvii.

I Stam Turon. 2. synodum alii ponunt tempore Joannis Papæ 3. ann. 570.

Proœmium.

Ecclesiasticæ disciplinæ debet esse suffragium congregatio sacerdotum, nec aliud erit suæ solitudinis tam peculiare conscribere, quam quod ad fundamentum religionis proficere recognoverit, operari non cesset, ut cum pastoralis cautela propagatur in ovilis custodia, paucorum veneranda decreta sint salutis publicæ documenta. Et quoniam, quod omitti non decet, oportet implere, præsertim eum cujus animarum intellectualium (de quibus Deo cura est) forma processit, ejus traditionis lex ad Pontifices manavit, necesse est vigilantissimè providere, repulso torpore, ut quicquid ab antiquis Patribus statutum de tramite canonico, qua-

rundam personarum temeritate cernitur imminutum, revocandam est in statum pristinum, ut possit malè admissa corrigi, & non admittenda damnari. Magna est enim in ipsa severitate pietas, per quam tollitur peccandi facultas. Nam ubi insana libertas generat vulnera, sacerdotalis districtio dat medelam. Quapropter (Christo auspice) in Turonica civitate Concilio concordante, juxta conniventiam gloriosissimi Domini Arithberti Regis annuentis coadunari pro pace & instructione Ecclesie, opportunum credidimus, subter adnexa decreta conficere, & subscriptionibus propriis roborare, ut retundantur noxia, propagentur optata, ne taciturnitate silentii, vitiosorum criminum nutriri videretur licentia, non abscindi, & quæ opportuna erant pro qualitate temporis adjici, non peterentur negligi, sed procurentur impleri.

NOTA.

CANON PRIMUS.

Ideò placuit, propter coeleste illud mandatum: Pacem meam do vobis, &c. ut Pontificalis affectus inter consacerdotes inviolabiliter conservetur. Verum si pro peccatis (ut assolet) ex causa livor emerit, ut pendente certamine sibi invicem reconciliari non possint, electis ab utraque parte fratribus, idest Presbyteris, præponderante dulcedine, litis jacula finiant, & vota pacis acquirant.

Joann. 14.
De pace sacer-
dotali.

CANON II.

Ut corpus Domini in altari, non in armario, sed sub crucis titulo componatur.

Additio Francisci Sylvii.

In tomis Conciliorum, ac etiam in Summa Coriolani sic iste canon hic secundus, alias tertius legitur: *Ut corpus Domini in altari, non in imaginario ordine, sed sub crucis titulo componatur.* Per eum autem prohibetur, ne corpus Domini ponatur inter sacras imagines super altare poni solitas; jubeturque ut sub ipsa cruce, quæ in medio altaris poni consuevit, componatur. Illis temporibus (ut ex Actis S. Basilii, quæ nomine Amphilochoi inscripta habentur, patet) servabatur Eucharistia intra columbam argenteam; & ea fortassis occasione, quorundam temeritas fuit, ut inter imagines collocaretur in altari.

CAN. III. *Ne laici in Ecclesia Clericis misceantur.*

Ut laici secus altare, quo sancta mysteria celebrantur, inter Clericos, tam ad vigiliis, quam ad missas, stare penitus non præsumant, sed pars illa, quæ à cancellis versus altare dividitur, choris tantum psallentium pateat Clericorum. Ad orandum & communicandum laicis & foeminis (sicut mos est) pateant sancta Sanctorum.

CANON IV.

Ut unaquæque civitas pauperes & egenos incolas alimentis con-

De pastu pau-
per-

*perum proprio-
rum.* gruentibus pascat secundum vires, ut tam vicini Presbyteri, quam cives omnes suum pauperem pascant, quo fiet, ut ipsi pauperes per civitates alienas non fatigentur.

CANON V.

*De epistolis
dan. lis.* Ut nullus Clericorum vel laicorum præter Episcopum epistolam facere præsumat.

CANON VI.

*De remotione
Abbatum.* Ut Episcopus, nec Abbatem, nec Archipresbyterum, sine omnium suorum compresbyterorum & Abbatum consilio de loco suo præsumat ejicere, neque per præmium alium ordinare, nisi factò Concilio tam Abbatum, quam Presbyterorum suorum. Cum autem negligentia ejicitur, cum omnium Presbyterorum consilio refutetur.

CAN. VII. *Ne Clericus familiaritate extraneorum mulierum utatur.*

*Vitan. de fami-
liaritas mu-
lierum.* De familiaritatibus mulierum licet crebrius sit in canonibus replicatum, attamen necesse est ut sicut secta virgulta, quæ malè pullulaverant, rursus fidei falce succidantur, atque etiam radicitus eruantur, nullus deinceps Clericorum pro occasione necessitatis faciendæ vestis, aut causa ordinandæ domus extraneam mulierem in domo sua habere præsumat. Et cum jubeamur victum aut vestitum artificioso quærere, & manibus propriis laborare, quid opus est in domo serpentem includere pro veste, quæ multiformem vestem non propterea deponit ut nudetur, sed ut se gratiorem, dum removetur, ostendat?

CANON VIII.

*Episcopus in
domo, ac alias
habere debet
sue bonæ con-
versationis
testes.* * Episcopus conjugem, ut sororem habeat, & ita sancta gubernatione gubernet domum omnem, tam Ecclesiasticam, quam propriam, ut nulla de eo suspicio quaqua ratione consurgat. Et licet (Deo propitio) Clericorum suorum testimonio vivat, qui cum illo tam in cella, quam ubicumque fuerit, secum habitent, eumque sequantur & Presbyteri, & Diaconi, vel deinceps Clericorum turba juniorum (Deo adjutore) conversentur, sic tamen propter Zelotem Deum nostrum tam longè absint, mansionis propinquitate divisi, ut nec hi, qui ad spem recuperandam Clericorum servitute nutriuntur, famularum propinqua contagione polluantur.

Censura.

* *Intellige hunc Canonem juxta usum Orientalis Ecclesiæ, in qua conjugatus promovebatur ad sacerdotium.*

CANON IX.

*Episcopum
mulieres pro-
sequi non de-
bent.* Episcopum Episcopam non habentem, nulla sequatur turba mulierum, licet salvetur vir per mulierem fidelem, sicut & mulier per virum fidelem, ut Apostolus ait. Nam ubi talis custodia necessaria non est, quid est necesse, ut miseria prosequatur, unde fama con-

consurgat? Habeant ministri Ecclesiæ, utique Clerici, qui Episcopo serviunt, & eum custodire debent, licentiam extraneas mulieres de frequentia cohabitationis ejicere.

CANON X.

Et ne occasio famam laceret honestatis, quia aliqui laici, dum diversa perpetrant adulteria, hoc quod de se sciunt, in aliis suspicantur (sicut ait Seneca) pessimum in eo vitium esse, qui in id quo insanit, ceteros putat furere. Ut ergo ipsi putandi, aut certe æstimandi locus amputetur, nullus sacerdotum aut monachorum colligere alium in lecto suo præsumat. Neque liceat monachis cellas habere communes, ubi aut bini maneant, aut singulares reponi possint, sed schola labore communi construatur, ubi omnes jaceant, aut Abbate, aut Præposito imminente, ut dum duo vel tres vicissim & legant, & excubent, aliis consolentur, ut non solum sit custodia corporum, sed & surgat pro lectione assidua profectus animarum.

CANON XI.

Si qui in monasterio conversi sunt, aut converti voluerint, nullatenus exinde habeant licentiam evagandi, nec (quod absit) ullus eorum conjugem ducere, aut extranearum mulierum familiaritatem habere. Nam (sicut supra dictum est) si uxorem duxerit, excommunicetur, & de uxoris malæ societatis consortio, etiam judicis auxilio separetur. Quod si iudex ad hoc solatium dare noluerit, excommunicetur: Qui infelix monachus tali conjunctione fœdatus, si per cujuscumque patrocinium se conatus fuerit defensare, & is qui in hac pertinacitate perdurat, & ille qui eum exceperit ad defensandum, ab Ecclesia segregentur, donec revertatur ad septa monasterii, & indictam ab Abbate, quamdiu præceptum ei fuerit, agat pœnitentiam.

CANON XII.

Mulier intra septa monasterii nullatenus introire permittatur: Si Abbas in hac parte, aut præpositus negligens apparuerit, qui eam viderit, & non statim ejecerit, excommunicetur:

CANON XIII.

De jejuniis verò antiqua à monachis instituta servantur, ut de Pascha usque ad quinquagesimam, exceptis Rogationibus, omni die fratribus prandium præparetur: Post quinquagesimam tota hebdomada exactè jejunent. Postea usque ad Calen. Augusti ter in septimana jejunent, secunda & quarta & sexta die, exceptis his, qui aliqua infirmitate constricti sunt. In Augusto quia quotidie Missæ Sanctorum sunt, prandium habeant. In Septembri toto, & Novembri (sicut prius dictum est) ter in septimana. De Decembri usque ad Natal. Domini, omni die jejunent. Et quia in-

1. Cor. 7.

Duo Clerici, aut duo monachi in uno strato recumbere non debent.

Monachus conjugio non copuletur.

Mulier solâ monasterium non adeat.

De observatione jejuniorum.

inter Natalem Domini, & Epiphaniam omni die festiuitates sunt, itemque prandebunt. Excipitur triduum illud, quod ad calcandam Gentilium consuetudinem Patres nostri statuerunt privatas in Kalen. Januarii fieri Litanias, ut in Ecclesia psallatur, & hora octava in ipsis Kalendis circumcisionis Missa (Deo propitio) celebretur. Post Epiphaniam verò usque ad quadragesimam ter in septimana jejurent.

CANON XIV.

Itemque pro reverentia Domini Martini, vel cultu ac virtute id statuimus observandum, ut tam in ipsa Basilica sancta, quam in Ecclesiis nostris, iste psallendi ordo servetur. Ut in diebus æstivis ad matutinum sex Antiphonæ binis psalmis explicentur. Toto Augusto manicationes fiant, quia festiuitates sunt & Missæ. Septembri septem Antiphonæ explicentur, binis psalmis. Octobri, octo ternis psalmis. Novembri, novem ternis psalmis. Decembri, decem ternis psalmis. Januario & Febuario itidem usque ad Pascha. Sed ut possibilitas habet, qui facit amplius pro se, & qui minus (ut potuerit) superest, ut vel duodecim psalmi expediantur ad matutinum, quia Patrum statuta præceperunt, ut ad sextam sex psalmi dicantur cum Alleluja, & ad duodecimam duodecim, itemque cum Alleluja, quod etiam (Angelo ostendente) didicerunt. Si ad duodecimam duodecim psalmi, cur ad matutinum non itemque vel duodecim explicentur? Quicumque minus quam duodecim psalmos ad matutinum dixerit, jejuret usque ad vesperam, panem cum aqua manducet, & non illi sit altera in illa die ulla refectio. Et qui hoc facere contempserit, una hebdomada panem cum aqua manducet, & jejuret omni die usque ad vesperum.

CANON XV.

Archipresbyteri verò vicani, & Diaconi, & Subdiaconi non quidem omnes, sed plures in hac suspitione tenentur à populo, quod cum conjugibus suis maneant. Pro qua re hoc placuit observare, ut quotiescumque Archipresbyter, seu in vico manserit, seu ad villam suam ambulaverit, unus lectorum canonicorum suorum, aut certus aliquis de numero Clericorum cum illo ambulet, & in cella, ubi ille jacet, lectum habeat pro testimonio.

CANON XVI.

Enimverò, quoniam cognovimus nonnullos inveniri sequipedas erroris antiqui, qui Kalend. Januarii colunt, cum Janus homo Gentilis fuerit rex quidam, sed Deus esse non potuit. Quisquis ergo unum Deum patrem regnantem cum Filio & Spiritu Sancto credit, certè hic non potest integer Christianus dici, quia aliqua de gentilitate custodit. Sunt etiam qui in festiuitate cathedræ Domini Petri Apostoli cibos mortuis offerunt, & post missas redeun-

tes

De observatione psallendi.

Id est, matutine conventiones.

Archipresbyteri conjugati sine testimonio Clericorum dormire non debent.

De Kal. Januarii.

De cathedra sancti Petri.

tes ad domos proprias, ad Gentilium revertuntur errores, & post corpus Domini sacratas dæmoni escas accipiunt. Contestamur illam sollicitudinem tam pastores quam Presbyteros gerere, ut quemcumque in hac fatuitate persistere viderint, vel (nescio) ad petras, aut arbores, aut ad fontes designata loca Gentilium perpetrare, quæ ad Ecclesiæ rationem non pertinent, eos ab Ecclesia sancta authoritate repellant, nec participare sancto altario permittant, qui Gentilium observationes custodiunt. Quid enim dæmonibus cum Christo commune, cum magis sumendo cibum delicta videatur addere, quam purgare?

CANON XVII.

Et licet Ambrosianos habeamus hymnos in canone, tamen quoniam reliquorum sunt aliqui, qui digni sunt forma, cantare volumus libenter, & amplecti eos, præter ea quorum authorum nomina, non fuerint in limine prænotata, quoniam quæ fidem constituerunt, dicendi rationi non obstant.

De hymnis recipiendis. Al. fama. Al. Authorum. Iste canon habetur in Parisiensi synodo prima, in primo cap.

CAN. XVIII. *De pervasoribus rerum Ecclesiasticarum.*

Placet itaque, ac omnibus nobis convenit observare, ut quia nonnulli memores sui, per quaslibet scripturas pro captu animi, de facultatibus suis Ecclesiis contulisse probantur, quod à diversis Deum minus timentibus, eatenus mortifera caliditate tenetur, ut aliorum oblatio illi pertineat ad ruinam, nec intueri corde possunt diem iudicii, dum nimis cupiditatis delectantur ardore. Quicumque ergo immemor interitus sui, res Ecclesiis delegatas injustè possidens, præsumpserit retinere, & veritate comperta, res Dei servis suis dissimulaverit reformare, ab omnibus Ecclesiis segregatus, à sancta communionem habeatur extraneus, nec aliud mereatur habere remedium, nisi culpam propriam rerum emendatione purgaverit. Indignè enim ad altare Domini properare permittitur, qui res Ecclesiasticas, & audet rapere, & injustè possidere, ac in iniqua defensione perdurat. Necatores enim pauperum iudicandi sunt qui eorum taliter alimenta subtraxerunt. Sacerdotalis tamen debet esse provisio, ut vindictam admonitio manifestam præcedat, ut res usurpata si injustè quis tulerit, adhibita æquitate restituat. Quod si neglexerit, & necessitas compulerit, postea prædonem sacerdotalis districtio maturata percellat, neque quisquam per interregna res Dei defensare nitatur, quia Dei potentia cunctorum regnorum terminos singulari dominatione concludit.

CAN. XIX. *De iudicibus qui pauperes opprimunt.*

Ut iudices, aut potentes qui pauperes opprimunt, si commo-
niti à Pontifice suo se non emendaverint, excommunicentur.

CANON XX.

*Sacerdotium
per pecuniam
atque non de-
bet.*

Cauta enim est in salute provisio ad effugiendam culpam delicti, aditum delinquendi repellere. Nullus Episcoporum de ordinationibus Clericorum præmia præsumat exigere; quia non sacrilegium, sed hæreticum est (sicut in dogmatibus Ecclesiasticis habetur insertum) ad ordinandum Clericum per ambitionem, ad imaginem Simonis Magi, pecuniam offerre Sacerdoti, quia dicitur, gratis accepistis, gratis date. Et cum talis sit, qui gratiam Dei à Sacerdote æstimat pro tio comparari, qualis ille qui vendit, uterque usque ad synodum ab Ecclesia segregetur. Explicunt canones 20. synodi Turonen.

Actor. 8.

*Ann. Dom.
552.
Concilium Pa-
risiense 1.*

*PARISIENSE CONCILIUM PRIMUM CIRCA
tempora Pelagii Papæ primi, estque provinciale.*

Conjuncti in unum (Christo opitulante) Parisiis pro utilitatibus Ecclesiarum, unde non leviter rationem sumus quandoque reddituri, in quantum divina pietas virtutem dare dignata est, tentavimus salubri consideratione prospicere, ne dum periculosa abusione ordinatio superna negligitur, in nobis aliorum crimina vindicentur.

Cap. 1.

ITaque placet, ac omnibus nobis convenit observare, ut quia non nulli memores sui, &c.

In isto cap. agitur contra raptores, & injustos possessores rerum Ecclesiasticarum, est idem, quod habetur in secunda synodo Turonen. cap. 18.

*Res Episcopi
confiscare præ-
sumat nemo.*

Cap. 2.

Et quia Episcoporum res propriè Ecclesiarum res esse noscuntur, si eorum facultatibus simili fuerit facultate grassatum, perversores rerum memoratarum, canonum districtione feriantur: ut dum viodicta corrigit qui moribus propriis ac nulla conscientie castigatione corripitur, saltem regulæ obtundatur aculeis. Perpetuò enim anathemate feriatur qui res confiscare, aut corrumpere, aut pervadere periculosa infestatione præsumperit.

Cap. 3.

*Episcopus al-
terius Episco-
pi res non com-
petat.*

Et quia exempla boni operis à Pontificibus debent primùm, (Christo opitulante) procedere: nullus Episcopus res competat alienas: aut si competitas, aut à se, aut ab antecessore suo fortè quis possedit, Domino proprietatis possessionem propriam absque præjudicio liberalitatis regie, integra reformidatione restituat, ut quia Deus dona reprobatur iniquorum, non ad iudicium suum Ecclesiæ res exteras derelinquat.

Cap.

Cap. 4.

Sacrarum etiam virginum, neque per raptum, neque per competitiones aliquas quisquam conjugia sortiatur. Similiter de earum conjunctionibus abstinendum (& hi qui eas rapere aut competere voluerint, à communione sunt removendi) quæ vestium commutatione, tam viduæ, quam puellæ religionem, pœnitentiam, aut virginitatem publica declaratione fuerint professæ. Quod si contra dicta quis venerit, & Sacerdotem suum audire neglexerit, & in præsentem à communione Catholice Ecclesiæ habeatur extraneus, & perpetuò anathemate feriat.

De sanctimonialium raptarum indecenti copula.

Cap. 5.

Et quia universis Sacerdotibus ita convenit, ut si quis de eis pro contemptu canonum, aut perversione legum Ecclesiasticarum à communione Ecclesiæ aliquem fortasse suspenderit, à nullo penitus Episcopo recipi præsumatur. Quod si factum fuerit, is qui eum contra indicta receperit, & à fratrum suorum erit concordia separatus, & æterni judicis in futurum (ut confidimus) iracundiam sustinebit.

Excommunicatus ab aliis colligi non debet.

Cap. 6.

Et quia in aliquibus rebus consuetudo prisca negligitur, ac decreta canonum violantur, placuit ut juxta antiquam consuetudinem canonum decreta serventur. Nullus civibus invitis ordinetur Episcopus, nisi quem populi & Clericorum electio plenissima quæsierit voluntate, non principis imperio, neque per quamlibet conditionem contra Metropolis voluntatem Episcoporum comprovincialium ingeratur. Quod si per ordinationem regiam honoris sui culmen pervadere aliquis nimia temeritate præsumperit, à comprovincialibus loci ipsius Episcopus recipi nullatenus mereatur, quem indebitè assumptum agnoscunt. Si quis de comprovincialibus recipere eum contra indicta præsumperit, sit à fratribus omnibus segregatus, & ab ipsorum omnium charitate remotus. Nam de actis ordinationibus pontificum ita convenit, ut conjuncti Metropolitanus cum suis comprovincialibus Episcopis, vel quos vicinos Episcopos eligere voluerint, in loco ubi convenierit, juxta antiqua statuta canonum, omnia communi consilio & sententia decernantur.

De ordinatione Episcoporum.

Cap. 7.

De degeneribus servis, qui sepulchris defunctorum pro qualitate ipsius ministerii deputantur, hoc placuit observari, ut sub qua ab actoribus fuerint conditione dimissi, & sive hæredibus, sive Ecclesiæ pro defensione fuerint deputati, voluntas defuncti circa eos in omnibus debeat conservari. Quod si Ecclesia eos defisci defunctionibus in omni parte defenderit, tam illi, quam posteris eorum Ecclesiæ defensione in omnibus potiantur, & occursum impendant. Et quia huic definitioni conjuncti fratrum in-

De ministerio servorum degenerum.

teresse minimè potuerunt, hoc omnis congregatio Sacerdotum (Christo propitiante) decrevit, ut constitutio præsens à quantis oblata fuerit, subscriptionibus tamen eorum debeat probari, quatenus in hoc quod ab universis observandum est, universitas debeat consentire.

Expliciumt canones Pariensis synodi 1.

Concil. Aurelianense 5.

AURELIANENSE CONCILIUM QUINTUM CIRCA tempora Pelagii Primi Papæ celebratum est.

Additio Francisci Sylvii.

Istud Concil. 5. Aurel. alii ponant celebratum an. D. 552. Pontificatus Vigilii 13.

Præfatio.

Ad divinam gratiam referendum est, cum vota Principum concordant animis Sacerdotum. Ut dum sit Pontificale Concilium, normam vivendi teneat recapitulatio antiqua canonum, ut locus & tempus, quia est in quibuscumque titulis veteribus adhærens nova constitutio sanctionum. Igitur clementissimus Princeps triumphorum titulis invictissimus dominus Childebertus, cum pro amore sacræ fidei, studio religionis in Aurelianensium urbem congregasset in unum dominos Sacerdotes, cupiens ex ore Patrum audire, quod sacrum est, & quod pro Ecclesiastico ordine auctoritate promoveretur pastorali, & quod advenientibus sit norma, & præsentibus sit disciplina, atque conveniens à præsentis tempore in posterum custodiri (præstante Deo) signanter est titulis prænotatum.

Cap. 1.

Dogmata Eutychetis, & Nestorii damnantur.

Primum itaque nefarias sectas Eutychetis & Nestorii, quas sedes Apostolica sancta condemnat, similiter & nos easdem cum suis auctoribus & sectatoribus execrantes, præsentis constitutionis vigore anathematizamus, atque damnamus, Apostolicum fidei ordinem in Christi nomine prædicantes.

Cap. 2.

Nullus pro levibus causis à communione suspendi debet.

Nullus Sacerdotum, quemquam rectæ fidei hominem pro parvis & levibus causis à communione suspendat, præter eas culpas, pro quibus antiqui Patres ab Ecclesiis arceri jusserunt committentes.

Cap. 3.

Nulli liceat Episcopatum pretio comparare.

Ut nullum Episcopatum per præmia aut comparatione liceat adipisci, sed voluntate Regis juxta electionem cleri, ac plebis (sicut in antiquis canonibus continetur scriptum) consensu cleri, ac plebis, a Metropolitanò, vel quem vice sua permiserit, cum comprovincialibus Pontifex consecratur.

Cap. 4.

Item (juxta quod antiqui canones decreverunt) nullus invitis

de-

detur Episcopus, sed nec per oppressionem potentium personarum, ad consensum faciendum cives, aut cleri (quod dici nefas est) inclinentur. Quod si factum fuerit, ipse Episcopus qui magis per violentiam, quam per decretum legitimum ordinatur, ab indepto pontificatus honore in perpetuum deponatur.

Cap. 5.

Nulli viventi Episcopo alius superponatur, aut superordine-
tur Episcopus, nisi forsitan in ejus loco, quem culpa capitalis de-
jecerit.

Cap. 6.

Quæcumque puellæ seu propria voluntate monasterium expe-
tunt, seu à parentibus offeruntur, annum in ipsa veste, qua in-
traverint, permaneant. In his verò monasteriis, ubi non perpetuo
tenentur inclusæ, triennium in ea, qua intraverint veste, per-
maneant, & postmodum secundum statuta monasterii ipsius in lo-
co quo elegerint permanere, vestimenta religiosæ accipiant.
Quæ si deinceps sacra relinquentes loca propositum sanctum sæ-
culi ambitione transcenderint, illæ, quæ in domibus propriis tam
puellæ quam viduæ commutatis vestibus convertuntur, cum his
quibus conjugio copulantur, Ecclesiæ communionem priventur.

Cap. 7.

Id etiam miseratione certè condiximus custodiri, ut qui pro
quibuscumque culpis in carceribus deputantur, ab Archidiacono,
seu à Præposito Ecclesiæ diebus singulis dominicis requirantur, ut
necessitas victorum secundum præceptum divinum misericordi-
ter sublevetur, atque à Pontifice instituta fidei & diligenti per-
sona, quæ necessaria provideat, competens victus de dono Ec-
lesiæ tribuatur.

Cap. 8.

Et licet (propitio Deo) omnium Domini Sacerdotum, vel quo-
rumcumque fidelium hæc cura posset esse, ut egentibus necessa-
ria debeant ministrari: specialiter tamen debilibus in pietatis causa
convenit, ut unusquisque Episcoporum incolis, quos infirmita-
tem incurrisse, tam territorii sui, quam civitatis agnoverint, de
dono Ecclesiæ juxta possibilitatem victui & vestitui necessaria
subministret, ut non eis desit misericordiæ cura, quos per duram
infirmitatem intolerabilis constringit inopia.

Cap. 9.

Nullus ex laicis absque annua conversatione præmissa Episco-
pus ordinetur, ita ut intra anni ipsius spatium à doctis & proba-
tis viris, disciplinis & regulis spiritualibus plenius instruat-
ur. Quod si hoc quisquam Episcoporum transcendere quacumque con-
ditione præsumperit, anno integro ab officio, vel charitate fra-
trum habeatur extraneus.

*Nullus in-
vis ordinari de-
bet Episcopus.*

*De oblatione
puellarum in
monasteriis.*

*Qui in carce-
ribus continen-
tur ab Archi-
diacono diebus
dominicis re-
quirantur.*

*De sollicitudi-
ne infirmorum,
vel susienta-
tione.*

*Hic canon etiam
renovandus.*

Cap. 10.

*Qui facultates
Ecclesie sub-
traxerit, pu-
niatur.*

Ne cui liceat res, vel facultates Ecclesie, aut monasteriis, vel Xenodochiis pro quacumque elemosyna cum justitia delegatas retentare, alienare, atque subtrahere. Quod si quis fecerit, tanquam necator pauperum, antiquorum canonum sententiis constrictus, ab Ecclesie liminibus excludatur, quamdiu ab ipso ea, quae sunt ablata vel retenta, reddantur.

Cap. 11.

*Nullus Eccle-
siae oblata au-
ferre praesu-
mat.*

Quisquis etiam aut majorum, aut mediocrium personarum, quodcumque muneris, vel facultatis Sacerdotibus, aut Ecclesiis, aut quibuslibet locis sanctorum studio mercedis cum justitia pro Dei contemplatione contulerit, & haec ipsa quae a parentibus donata noscuntur, postmodum quis auferre praesumpserit, superiori sententia, ut necator pauperum communione privetur.

Cap. 12.

*De annua evo-
catione Conci-
lii.*

His quoque (Deo propitio) constitutis, quod praecipue in omnibus Patrum Conciliis habetur scriptum, congrua definitione sancimus, ut intra anni circulum unusquisque Metropolitanus Episcopus, junctis in unum locum comprovincialibus suis, intra provinciam suam studeat habere Concilium, ut aut si qua accesserint, charitatis emendentur studio, aut si pax regalis, vel disciplina in cunctis permanserit, gratias Deo referant. Haec ergo unanimiter definita servantes, etiam praeteritorum statuta canonum his discernimus, ut inconversa universa serventur.

Finis Aurelianen. Concilii 5.

Decreta Joannis 3. Papae. Ann. Dom. 563.

*Joann. III.
Pontifex. 61.
Tempore hu-
jus Armeni
Christum re-
cepere.*

Joannes Tertius, natione Romanus, de patre Anastasio illustri, sedit annos 12. menses 11. dies 26. Fuit temporibus Justinii Junioris Imperatoris. Hic Pont. aedem Apostolorum Philippi & Jacobi a Vigilio inchoatam absolvit, & Narseti eunucho amicissimus fuit, eique consulatum impetravit: prodigiosam tempestatem perturbationibus & annis plenus superavit.

Extat ejusdem epistola decretalis ad universos Episcopos per Germaniae & Galliae provincias constitutos, in qua

Primò damnat Chorepiscopos, quomodo damnati sunt à Damaso, & Leone, & à Concilio Neocæsariensi.

*Cap. 13. 8. q.
1. Si Petr.*

Secundò tradit, quod Clemens post Petrum sedem Apostolicam & potestatem pontificalem tenuit, & id factum est tradente sibi beato Petro Apostolo.

Tertiò demonstrat quanto labore, quantisque vigiliis intendere debet, qui pascit oves Christi, quod fusius habetur in Epistola Leonis, & Damasi quarta.

Decreta Benedicti Papæ. Ann. Dom. 575.

Benedictus, natione Romanus, ex patre Bonifacio, sedit annos 4. mensem 1. dies 28. Hujus temporibus gens Longobardorum totam Italiam invasit, simulque & fames nimia, ut etiam multitudo castrorum se tradiderit Longobardis, ut temperare posset inopiam famis. In istis laboribus & afflictionibus positus Benedictus Papa, mortuus est.

Extat epistola decretalis ad Episcopum David, qui per litteras significaverat Apostolicæ sedi, esse quosdam intra provinciam Beticam, qui dicerent neminem veraciter posse probare Trinitatem unitatem fieri, cum neque tres unum, neque unum in tribus posse quemquam propriè approbari. Hos longa disputatione confundit testimoniis Veteris & Novi Testamenti. Quæ omnia habentur in epistola prima decretali Alexandri Papæ primi.

Primum est Esa. Vidi Dominum Sabaoth, &c. & Seraphim stabant in circuitu ejus, dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth. Quia Trinitas est, tertio Sanctus dixerunt. Quia unitas est, sub trini repetitione unum Deum, ac Dominum intimarunt.

Secundum Exod. Domine, Domine, Domine, miserator misericors, &c.

Tertium Gen. Abraham sedens ad ilicem Mambrae, tribusque occurrens, uni dixit, Domine, &c.

Quartum Esa. Domine Deus Sabaoth, Deus Israel, qui sedes super Cherubin, &c.

Item illud Reg. Domine Deus omnipotens, Deus Israel, sermones tui fideles sunt, &c.

Item Marth. Dominus discipulos suos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, universas gentes misit baptizare.

Decreta Pelagii 2. Papæ. Ann. Dom. 580.

Pelagius natione Romanus, sedit annos 10. menses 2. dies 10. tempore Mauriti Imperatoris. Hic absque Romani Principis auctoritate (contra consuetudinem) creatus est. Nihil enim tunc à clero in eligendo Pontifice actum erat, nisi Imperator approbasset. Sed Longobardis tunc Romam obsidentibus, facultas mittendi Constantinopolim nulla fuit. Postea verò offensam, misso illuc Gregorio, deprecatus est.

Extat decretalis epistola Pelagii, in qua primò definit generales synodos non posse convocari, nisi auctoritate Apostolicæ sedis, quoniam sedi beati Petri singulari privilegio hæc auctoritas est tradita, & quia nulla unquam synodus rata legitur, quæ Apostolica auctoritate non fuerit fulta. Hoc definit contra Joannem

*Benedictus I.
Pontifex. 62.
Fuit tempore
Mauritii Imperat.*

*Hæc epistola
plena est mysteriis.*

Esai. 6.

Exod. 34.

Gen. 8.

Esai. 37.

2. Reg. 7.

Matth. 28.

*Pelagius II.
Pontif. 63.
Hic basilicam
Laurentii martyris extruxit.*

Cons-

Constantinopolitanum Episcopum, qui intentarat Concilium quoddam generale convocari.

In eadem epistola adjecit, Orate fratres, ut honor Ecclesiasticus nostris diebus non evacuetur, neque unquam Romana sedes, (quæ instituyente domino, caput est omnium Ecclesiarum) privilegiis suis usquam careat, aut spoliatur.

*d. 17. Multis
denuo.*

In eadem sic: Majores verò & difficiles quæstiones (ut sancta synodus statuit, & beata consuetudo exigit) ad sedem Apostolicam semper referantur, &c.

*Quibus causis
possit mutari
Episcopus de
una civitate
ad aliam.*

Extat secunda epistola decretalis ejusdem, de mutatione Episcoporum, in qua Benigno Archiepiscopo respondet, sic dicens: Exigit ergo Dilectio tua consulta sedis Apostolicæ, si licitum foret Episcopum transire, aut mutari de civitate in civitatem, cum quidam canones (ut tibi videtur) hoc fieri prohibeant. Significasti etiam litteris tuis quendam fratrum nomine & actu Dei servum, causa utilitatis te velle mutare in locum & civitatem defuncti, licet quidam dicant hoc fieri non licere, nisi consensum Apost. sedis habuisses. Quapropter scias, frater dilectissime, aliud esse causam necessitatis & utilitatis, & aliud præsumptionis, ac propriæ voluntatis. Non ergo mutat sedem, qui non mutat mentem, idest, qui non avaritiæ causa, aut dominationis, aut propriæ voluntatis, aut delectationis suæ migrat de civitate ad civitatem, sed causa necessitatis & utilitatis mutatur. Nam plurimorum utilitas unius utilitati, aut voluntati præferenda est. Aliud est enim mutare, & aliud mutari. Quod enim in canonibus legitur, non debere Episcopum de civitate in civitatem transire, non de his dicitur, qui aut vi expulsi, aut necessitate coacti, auctoritate majorum hoc agunt, sed de his qui avaritiæ ardore inflammati, sponte sua prosiliunt, & potius ambitioni, quam utilitati Ecclesiæ servire, & ut damnationem agant, insistere cupiunt.

*d. 7. q. 1.
Scias frater.*

Quapropter (charissime) muta Episcopum causa necessitatis aut utilitatis, super quo consulere nos voluisti, & alios fratres nostros, quibus hoc faciendum necessitas aut utilitas compulerit, agere doce, quia hoc quod tibi soli scribimus, generaliter omnibus tenere mandamus. Quia sic potestatem habemus Episcopos, & Sacerdotes regulariter titolare & ordinare, ita (ut prædictum est) causa necessitatis aut utilitatis habes & mutare, ac de titulo ad titulum trasferre, licet de minori ad majorem urbem mutandus sit. Hoc tamen summo opere prævidendum est, ne causa arrogantiae aut avaritiæ unquam fiat, quia hi à prædictis canonibus damnantur, non illi, qui necessitate, aut utilitate, majorum consilio & sana ac pura, & Deo placita intentione hoc faciunt.

Extat epistola decretalis tertia ejusdem, ad universos Episcopos Italiæ, in qua eos adhortatur ad sollicitudinem Ecclesiarum.

Ex-

Extat quarta ad Episcopos Germaniæ & Galliæ, in qua ordinem præfationum, quem Ecclesia Romana habet, requirentibus Episcopis tradit. Invenimus has novem præfationes in sacro catalogo tantummodo recipiendas, quas longa retro veritas in Romana Ecclesia hætenus servavit. Unam in albis Paschalibus, aliam de Ascensione Domini, tertiam die Pentecostes, quartam de Natali Domini, quintam de Apparitione Domini, sextam de Apostolis, septimam de sancta Trinitate, octavam de Cruce, nonam de Jejunio in quadragesima tantummodo dicendam. Has præfationes tenet & custodit sancta Romana Ecclesia, has tenendas vobis mandamus.

de cons. d. 1.
Invenimus.

HISPALENSE CONCILIUM PRIMUM, SUB PELAGIO secundo Papa. Est provinciale, sed robur habet à sede Romana, ut patet ex præfatione Concilii, Presidente Leandro, Episcopo Hispalensi.

Concil. Hispal. I.

Domino sancto, & reverenter à nobis honorando, charissimo fratri Pelagio Episcopo. Leander, Agapius, &c. Episcopi, qui una in urbe Hispalensi adfuimus, sanctitatem tuam charitatis studio salutantes, precamur dominum qui nos de salute in tua, vel visione lætificare dignetur, te lætum multo conservet in tempore.

Præfatio.

Cap. 1. *De disponendis Ecclesiæ rebus post Episcopi excessum.*

* Comperimus autem in canone (consulentes vetera statuta) ut Episcopus, qui res proprias alteri & non Ecclesiæ suæ dimiserit, quicquid de Ecclesiæ rebus, aut donavit, aut vendidit, aut quoquo modo ab Ecclesia transtulit, irritum haberetur.

Hæres Episcopi defuncti est Ecclesiæ suæ.

* Canon hic erat renovandus in Concilio, ut hæres defuncti Episcopi esset Ecclesiæ, non tamen Papa. Secundo, alienum est à sententia horum Patrum licere Episcopo instituere primogenituras, vel locupletare consanguineos.

Cap. 2.

Ea verò mancipia, quæ memoratus de jure Ecclesiæ sublata, suis proximis contulit, si similia de proprio suo Ecclesiæ ipsi non compensavit, Ecclesiæ absque aliqua oppositione accipiat.

De mancipiis Ecclesiæ.

Cap. 3. *De Clericis, cum quibus mulieres cohabitant.*

Inter cætera verò hoc definitum à nobis est, pro abolendis maculis Clericorum, secundum edictum Concilii Toletani, ut si Presbyteri, Diaconi, vel Clerici consortia extraneorum foeminarum vel ancillarum familiaritatem, per sacerdotis sui admonitionem à se minus removerint, sæculi iudices easdem mulieres cum voluntate, & permissu Episcopi comprehensas, in suis lucris usurpent, ut vitium hoc, dum sacerdos inhibere non prævalet, potestas judicialis coerceat, dato tamen ab eisdem iudicibus sacramento Episcopo, ut eas Clericis nulla arte restituant. Quod si restituerint, ipsi

Cap. 3. secundum Concilium Toletani.

judices sententia excommunicationis feriantur. Mulieribus verò illis, juxta priores canones à sacerdote distractis, præteritum earum indigentibus dispensetur.

Subscriptio.

Quæ statuta manu nostra subscripsimus. Data ad Sanctitatem vestram, die 2. Nonas Novembris, anno 5. gloriosi domini nostri Reccaredi Regis. Era 628. Leander Ecclesiæ sanctæ Hispaniensis Episcopus, hanc constitutionem confirmavi, & subscripsi. Joannes Episcopus Agragensis, &c.

Concil. Toletanum III.

CONCILIUM TOLETANUM TERTIUM SUB PELAGIO secundo Papa, in quo Arrii hæresis in Hispania condemnatur, Mausona Emeritano Episcopo.

Additio Francisci Sylvii.

Præfatio.

CElebratum est an. Dom. 589. In nomine Domini nostri Jesu Christi, anno quarto, regnante gloriosissimo atque piissimo, & Deo fidelissimo Reccaredo rege, die octavo Iduum Majorum. Era 627. hæc sancta Synodus habita est in sancta civitate regia Toletana ab Episcopis totius Hispaniæ & Galliciæ, qui infrascripti sunt.

Cap. 1.

Cum pro fidei suæ synceritate, idem gloriosissimus Princeps omnes regiminis sui Pontifices in unum convenire mandasset, ut tam de ejus conversione, quam de gentis Gothorum innovatione in domino exultarent, & divinæ dignationi pro tanto munere gratias agerent, memoratus sanctissimus Princeps sic venerandum Concilium alloquitur. Non incognitum reor esse vobis Reverendissimi sacerdotes, quod propter instaurandam disciplinæ Ecclesiasticæ formam, ad nostræ vos Serenitatis præsentiam evocaverim, & quia decursis retro temporibus hæresis imminens in tota Ecclesia Catholica agere synodica negotia denegabat, Deus, cui placuit per nos ejusdem hæresis obicem depellere, admonuit instituta de more Ecclesiastico reparare. Ergo sit vobis jucunditatis, sit gaudii, quod mos canonicus prospectu Dei per nostram gloriam ad paternos reducit terminos. Prius tamen admoneo, pariter & exhortor, jejuniis vos & vigiliis, atque orationibus operam dare, ut ordo canonicus, quem à sacerdotalibus sensibus detraxerat longa ac diuturna oblivio, quam ætas nostra se nescire fatetur, divino dono vobis rursus patefiat.

Allocutio Reccaredi ad Concilium.

Sancta admonitio.

Gratiarum actio Concilii.

Ad hæc autem gratias Deo agentes & religiosissimo Principe universo Concilio in laudibus adclamante, triduanum est exinde prædicatum jejunium. Sed cum die octava Iduum Majorum in unum cœtum Dei sacerdotes adessent, & oratione præmissa, unusquisque sacerdotum competenti loco resedisset, ecce in medio eorum adfuit serenissimus Princeps, seque cum Dei sacerdotibus orationi com-

communicans, divino deinceps flamine plenus, sic ad loquendum exorsus est, dicens:

Non credimus vestram latere Sanctitatem, quanto tempore in errore Arrianorum laborasset Hispania, & non multos post decessum genitoris nostri dies, quibus nos vestra Beatitudo fidei sanctæ Catholicæ cognovit esse sociatos, credimus generaliter magnum & æternum gaudium habuisse, & idè, venerandi Patres, ad hanc vos peragendam congregari decrevimus synodum, ut de omnibus nuper advenientibus ad Christum ipsi æternas Deo gratias referatis. Quicquid verò verbis apud sacerdotium vestrum nobis agendum erat de fide atque spe vestra, quam gerimus, in hoc Tomo conscripta atque allegata, nota facimus. Relegatur ergo in medio vestri, & in iudicio synodali examinata, per omne successivum tempus gloria nostra ejusdem fidei testimonio declarata, clarescat.

Susceptus est autem ab omnibus Dei sacerdotibus (offerente rege) sacrosanctæ fidei Tomus, & pronunciante notario clara voce recensitus est, in quo confessus est fidem Catholicam juxta canones quatuor Conciliorum generalium, cui subscripsit Rex, his verbis: Huic verò confessioni meæ, sanctarum scripturarum, & Conciliorum constitutionibus consentiens, testimonio divino tota cordis simplicitate subscripsi.

Tunc acclamatum est in laudibus Dei & in favore Principis ab universo Concilio, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, cui cura est pacem & unitatem Ecclesiæ Catholicæ providere, &c.

Additio Francisci Sylvii.

Hymnum hunc glorificationis, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, ex Apostolorum instituto fluxisse author est S. Basilius cap. 7. 27. 29. de Spiritu Sancto. Cui Nicænæ synodi auctoritate jussum est contra Arrianos addi, *Sicut erat in principio & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen.* Confer Synod. Vasensis cap. 5. Baron. ad an. 325. Barthol. Gavantum ad rubricas Missalis.

Deinde universo Concilio jubente, unus Episcoporum Catholicorum ad Episcopos & religiosos Clericos, vel majores natu, ab hæresi Arriana conversos, sic est allocutus: Oficii nostri cura compellimur, à vestra charitate perquirere, quid damnetis in hæresi, aut quid intra sanctam Catholicam credatis Ecclesiam. Tunc Episcopi omnes unà cum Clericis suis, primoresque gentis Gothicæ pari consensione dixerunt: Licet hoc quod tua Paternitas atque Fraternitas vestra à nobis cupit audire, jam olim conversionis nostræ tempore egerimus, quando secuti gloriosissimum Recaredum Regem nostrum ad Ecclesiam transimus, & perfidiam Arrianam cum omnibus superstitionibus suis anathematizavimus, nunc tamen propter charitatem & devotionem, quam Deo & Ec-

Secunda allocutio Recaredi.

Subscriptio confessionis fidei per Recaredum.

Acclamatio Concilii.

clesiæ Catholicæ debemus, quæ petitis promptissimè agere pro-
peramus, sed & si qua adhuc congrua fidei esse perspiciatis, ac
nobis charitate persuadetis, faciemus.

*Confessio fidei
Episcoporum,
primorum Go-
thicæ gentis.*

Omnis ergo, qui fidem & communionem ab Arrio venientem,
& usque ad nos retentam adhuc tenere desiderat, & de tota cor-
dis intentione non damnat, anathema sit.

Quicumque Filium DEI, Dominum JESUM negaverit à
paterna substantia sine initio genitum, & æqualem Patri esse, vel
consubstantialem, anathema sit.

Quicumque Spiritum Sanctum non credit, aut non credide-
rit à Patre & Filio procedere, eumque non dixerit coæternum es-
se Patri & Filio, & coessentialem, anathema sit.

Quicumque in Patre, & Filio, & Spiritu Sancto, & personas
non distinguit, & unius divinitatis substantiam non agnoscit, ana-
thema sit.

Quicumque Filium Dei, Dominum nostrum Jesum Christum, &
Spiritum Sanctum juxta Deitatem esse Patre minorem asseruerit,
& gradibus separaverit, creaturamque esse dixerit, anathema sit.

Quicumque nescire Filium Dei, quod Deus Pater sciat, dixe-
rit, anathema sit.

Quicumque initium Filio Dei & Spiritui Sancto deputaverit,
anathema sit.

Quicumque Filium Dei secundum divinitatem suam visibi-
lem aut passibilem ausus fuerit proferre, anathema sit.

Quicumque Spiritum Sanctum, sicut Patrem, & Filium ve-
rum Deum & omnipotentem esse non credit, anathema sit.

Quicumque alibi fidem & communionem Catholicam, præ-
terquam in Ecclesia universali, quam Nicæni & Constantinopoli-
tani, & primi Ephesini, & Chalcedonensis Concilii decreta ten-
ent, pariter & honorant, anathema sit.

Quicumque Patrem & Filium & Spiritum Sanctum honore,
& gloria, & divinitate separat, aut disjungit, anathema sit.

Quicumque non dixerit, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui
Sancto, anathema sit.

Quicumque rebaptizandi sacrilegum opus esse bonum credit
aut crediderit, agit aut egerit, anathema sit.

Quicumque Arimin. Concilium ex toto corde non respuerit,
& damnaverit, anathema sit.

Sint ergo damnata in cœlo & in terra quæcumque per hanc
Catholicam fidem damnantur, & sint accepta in cœlo & in terra
quæcumque per hanc fidem accipiuntur, regnante Domino nostro
Jesu Christo, cui cum Patre & Spiritu Sancto est gloria in sæcu-
la sæculorum.

Subscriptio.

Subscripserunt Episcopi, Presbyteri, & Diaconi ex hæresi Ar-
riana conversi, & Gothorum viri illustres, & omnes seniores subs-
cripserunt.

De-

Decret. Concil. CAN. I.

Post damnationem hæresis Arrianæ, & fidei sanctæ Catholice expositionem, hoc sanctum præcipit Concilium, ut quia à nonnullis, vel hæresis, vel gentilitatis necessitate per Hispaniarum Ecclesias canonicus prætermisus est ordo, dum & licentia abundaret transgrediendi, & disciplinæ optio negaretur, dum omnis excessus hæresis foveretur patrociniis, & abundantia mali temporis procul esse districtio disciplinæ. At nunc pace Ecclesiæ, Christi misericordia reparata, quod priscorum canonum auctoritas prohibet, sit resurgente disciplina inhibita, & agatur omne quod præcepit fieri. Permaneant in suo vigore Conciliorum omnium constituta, simul & synodicæ sanctorum præsulum Romanorum epistolæ. Nullus deinceps ad promerendos honores Ecclesiasticos contra canonum statuta aspiret indignus. Nihil ex hoc fiat quod sancti Patres, Spiritu Dei pleni, sanxerunt debere non fieri. Et qui præsumpserit, severitate priorum canonum dstringatur.

Conciliorum statuta, & Pont. Rom. decreta custodiri debent.

Advertat lector.

CANON II.

Petitione Reccaredi Regis constituit synodus, ut per omnes Ecclesias Hispaniæ & Galliciæ secundum formam Orientalium Ecclesiarum Concilii Constantinopolitani, hoc est, centum quinquaginta Episcoporum symbolum fidei recitetur: & priusquam Dominica dicatur oratio, voce clara prædicetur, quo fides vera manifesta sit & testimonium habeat, & ad Christi corpus & sanguinem prælibandum, pectora populorum fide purificata accedant.

In omnibus Ecclesiis die dominica Symbolum recitetur.

CAN. III. *Ut nequis extra necessitatem, rem Ecclesiæ alienet.*

Hæc sancta synodus nulli Episcoporum licentiam tribuit res alienare Ecclesiæ, quia & antiquioribus canonibus hoc prohibetur. Si quid verò, quod utilitatem non gravet Ecclesiæ, pro suffragio monachorum, vel Ecclesiis ad suam parochiam pertinentium dederint, firmum maneat. Peregrinorum vel Clericorum, & egenorum necessitati, salvo jure Ecclesiæ, præstare permittuntur pro tempore, quæ potuerint.

CAN. IV. *Quod licet religionis intuitu res Ecclesiæ alienare.*

Si Episcopus unam de parochianis Ecclesiis monasterium dedicare voluerit, ut in eo monachorum regulariter congregatio vivat, hoc de consensu Concilii sui habeat licentiam faciendi. Qui etiam si de rebus Ecclesiæ pro eorum substantia aliquid, quod detrimentum Ecclesiæ non exhibeat, eidem loco donaverit, sit stabile. Rei enim bene statuendæ sanctum Concilium dat consensum.

21. q. 2. Si Episcopus.

CANON V.

*Sacerdotibus
non licet cum
societate libi-
dinosa vivere.*

Compertum est à sancto Concilio Episcopos, Presbyteros, & Diaconos, venientes ex hæresi, carnali adhuc desiderio uxoribus copulari. Ne ergo de cætero hoc fiat, præcipitur quod & canonicis prioribus continetur, ut non liceat eis vivere libidinosa societate, sed manente inter eos conjugali lege, communem utilitatem habeant, & non sub uno conclavi maneant. Vel certè si suffragatur virtus, in alia domo suam uxorem faciat habitare, ut castitas apud Deum, & apud homines habeat testimonium bonum. Siquis verò post hanc contentionem obscenè cum uxore elegerit vivere, ut neglector habeatur. Qui verò semper sub canone Ecclesiastico jacuerint, si contra veterum imperata in suis cellulis mulierum, quæ infamiæ suspicionem possunt generare, consortium habuerint, illi canonicè quidem distringantur, mulieres verò ab Episcopis venundentur, & pretium ipsum pauperibus erogetur.

Additio Francisci Sylvii.

Ex his colligitur quod isto tempore necdum imperata erat continentia subdiaconis Siciliae & Hispaniæ; cum hoc loco soli Episcopi, Sacerdotes, & Diaconi jubeantur absque uxoribus vivere. Confer notata per nos Supplem. quæst. 53.

CAN. VI. *Ut liberti ab Episcopo defendantur.*

De libertis autem hoc præcipit sancta synodus, ut siqui Presbyteri, vel Diaconi ab Episcopis facti sunt, secundum modum, quo canones antiqui dant licentiam, sint liberi, & tamen à patrocinio Ecclesiæ, tam ipsi quam ab eis progeniti non recedant. Ab aliis quoque libertati traditi, & Ecclesiis commendati, patrocinio Episcopi colligantur, & ne cuiquam donentur, hoc à principe Episcopus postulet.

CAN. VII. *Quod sacrarum scripturarum lectio sacerdotalibus conviviiis misceatur.*

*d. 44. Pro re-
verentia.*

Pro reverentia Dei & sacerdotum id universa constituit synodus, ut (quia solent crebrò mensis otiosæ fabulæ interponi) in omni sacerdotali convivio lectio divinarum scripturarum misceatur. Per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum, & fabulæ non necessariæ prohibentur.

CANON VIII.

*Clerici de fa-
milia fisci à
principe non
donentur.*

Jubente autem atque consentiente domino Reccaredo rege id præcipit sacerdotale Concilium, ut Clericos ex familia fisci, nullus audeat à principe donatos expetere, sed tradito capitis sui tributo, Ecclesiæ Dei, cui sunt alligati, usque dum vivunt, regulariter administrent.

CANON IX.

Decreto hujus Concilii hoc statuitur, ut Ecclesiæ quæ fuerunt in hæresi Arriana, nunc autem sunt Catholicæ, ad eos Episcopos eum suis rebus pertineant, ad quos parochiæ ipsæ, in quibus ipsæ Ecclesiæ fundatæ sunt, pertinere videntur.

Ecclesiæ Arrianorum in cuius diocesi sunt, permanere debent.

CAN. X. *Ut mulier invita viro non nubat.*

Viduæ, quibus placuerit, teneant castitatem, non tamen ad nuptias vi venire cogantur. Similis conditio & de virginibus habeatur. Si quis verò propositum castitatis viduæ, vel virgini impedierit, à sancta communione & à liminibus Ecclesiæ habeatur extraneus.

32. q. 2. Hoc sanctum confirmat.

CANON XI.

Quoniam comperimus per quasdam Hispaniarum Ecclesias, non secundum canones, sed fœdissimè pro suis peccatis homines agere pœnitentiam, ut quoties peccare libuerit, toties à Presbyteris se reconciliari expostulent, & idè pro coercenda tam execrabili præsumptione, id à sancto Concilio jubetur, ut secundum formam canonum antiquorum detur pœnitentia, hoc est, ut prius eum, quem sui pœnitet facti, à communione suspensum, faciat inter reliquos pœnitentes ad manus impositionem crebro recurrere. Expleto autem satisfactionis tempore, sicut sacerdotalis contemplatio probaverit, eum communioni restituat. Hic verò qui ad propria vitia, vel intra pœnitentiæ tempus, vel post reconciliationem labuntur, secundum priorum canonum severitatem damnentur.

Pœnitens pœnitentiam agere debet.

CANON XII.

Quicumque ab Episcopo, vel Presbytero, sanus vel infirmus pœnitentiam postulat, id ante omnia Episcopus servet & Presbyter, ut si vir est, sive sanus, sive infirmus, prius eum tondeat aut in cinere & cilicio habitum mutare faciat, & sic pœnitentiam ei tradat. Si verò mulier fuerit, non accipiat pœnitentiam, nisi prius aut velata fuerit, aut mutaverit habitum. Sæpius enim laicis cum fœminis tribuendo desidiosè pœnitentiam, ad lamentanda rursus facinora post acceptam pœnitentiam relabuntur.

De his qui pœnitentiam postulant.

CANON XIII.

Inolita præsumptio usque adeo illicitis ausibus aditum patefecit, ut Clerici Clericos suos (relieto suo Pontifice) ad judicia publica petraiant. Proinde statuimus, ut hoc de cætero non præsumatur. Si quis hoc præsumpserit facere, * conventus & causam perdat, & à communione efficiatur extraneus.

11. q. 2. Inolita præsumptio.

** Convictus.*

CANON XIV.

*Officia publica
Judæis non
sunt committenda.
Dist. 54. Nulla officia publica.*

Conventus noster hoc canonibus inserendum præcepit, ut Judæis non liceat Christianas habere uxores vel concubinas, neque mancipium Christianum in usus proprios comparere; sed & filios, qui ex tali conjugio nati sunt, assumendos esse ad baptismum. Nulla officia publica eis injungantur, per quæ eis occasio tribuatur Christianis pœnam inferre. Si verò Christiani ab eis in Judaismo ritu sunt maculati, vel etiam circumcisi, non reddito pretio ad libertatem, & religionem redeant Christianam.

CANON XV.

De servis fiscalibus.

Si qui ex servis fiscalibus fortasse Ecclesias construxerint, easque de sua paupertate dotaverint, has procuret Episcopus prece sua autoritate regia confirmari.

CANON XVI.

*Episcopi cum
judicibus idola
destruere
debent.*

Quoniam penè per omnem Hispaniam, sive Galliciam idololatriæ sacrilegium inolevit, hoc cum consensu gloriosissimi principis sancta synodus ordinavit, ut omnis sacerdos in loco suo, unà cum judice territorii sacrilegium memoratum studiosè perquirat, & exterminare inventum non differat. Omnes verò qui ad talem errorem concurrunt, sine discrimine, qua poterunt animadversione coerceant. Quod si neglexerint, sciant se utique excommunicationis periculum esse subituros. Siqui verò domini extirpare hoc malum de possessione sua neglexerint, & familiæ prohibere noluerint, ab Episcopo & ipsi à communione pellantur.

CANON XVII.

*Episcopi cum
judicibus necatores
filiorum corripiant*

Cum multæ querelæ ad aures sancti Concilii deferrentur, inter cætera tantæ crudelitatis opus est nunciatum, quantum consistentium aures sacerdotum non possent sustinere, ut in quibusdam Hispaniæ partibus filios suos parentes interimant fornicationis avidi, pietatis alieni, quibus si tædium est, filios numerosos alere, prius seipsos debent castigare à fornicatione. Nam dum causa propagandæ proles sortiuntur conjugia, parricidio & fornicationi tenentur obnoxii, qui filios necando proprios, docent se non pro filiis, sed pro libidine uxores duxisse. Proinde tantum nefas ad cognitionem gloriosissimi domini nostri Reccaredi regis perlatum est, cujus gloria digna est iudicibus earundem partium imperare, ut amovendum tantum facinus diligenter cum sacerdote procurent, & adhibita severitate prohibeant. Ergo & sacerdotes locorum eorundem, in quibus sceleris hujus immanitas peragitur, sancta synodus præcipiendo convenit, ut idem scelus cum judice curiosius quærant, & sine capitali vindicta acriori disciplina prohibeant.

CAN.

CAN. XVIII. *Ut Ecclesie cum dotibus suis in Episcopi potestate consistant.*

Sic quidam contra canonum auctoritatem Ecclesias, quas ædificaverunt, postulant consecrari, ut dotem, quam eidem Ecclesie contulerint, censeant ad Episcopi ordinationem non pertinere. Quod factum taliter in præterito corrigatur, ut in futuro non fiat, prohibeatur, & omnia secundum constitutionem antiquam ad Episcopi ordinationem & potestatem pertineant.

10. q. 1. *Si quidam contra.*
Et in decret. Ivo. lib. 2.

CANON XIX.

Quia cognovimus Episcopos per Parochias suas non sacerdotaliter agere, sed crudeliter desævire. Et dum scriptum sit. Forma estote gregi, non ut dominantes in clerum, qui exactiones diæcesi suæ, vel damna infligunt, idèd censemus (excepto quod veterum constitutiones à Parochiis habere jubent Episcopos) ut alia quæ illis hucusque præsumpta sunt, denegentur, hoc est, neque angariis Presbyteri, aut Diaconi, neque aliquibus fatigentur indictionibus, ne videantur in Ecclesia Dei exactores potius quam Pontifices nominari. Hi verò clerici tam locales quam diocesani, qui se ab Episcopo gravari cognoverint, quærelas suas ad Metropolitanum deferre non differant, & Metropolitanus non moretur hujusmodi præsumptiones avertere.

10. q. 3. *Quia cognovimus.*
 1. Petr. 5. *Episcopos non licet in diæcesi sua angarias imponere.*

CANON XX.

Ecclesiarum servos, & Episcoporum, vel Presbyterorum, vel omnium Clericorum à judicibus vel exactoribus publicis in diversis angariis fatigari dolemus. Propter quod omne Concilium à pietate gloriosissimi domini nostri poscit, ut tales usus deinceps inhibeat, sed servi supradictorum officiorum in eorum usibus vel Ecclesie laborent. Siquis verò judicum, aut actorum Clericum, aut servum Clerici, vel Ecclesie in publicis ac privatis negotiis occupare voluerit, à communione Ecclesiastica (cui impedimentum facit) efficiatur extraneus.

12. q. 2. *Ecclesiarum servos.*
Servi Ecclesiarum publicis angariis non fatigentur.

CAN. XXI. *Quod qui spem futuræ resurrectionis habent de mortuis tristari non debent.*

Qui divina vocatione ab hac vita recedunt, cum psalmis tantummodo, & psallentium vocibus debent ad sepulchrum deferri. Nam funebre carmen, quod vulgo defunctis cantari solet, vel in pectoribus se, aut proximos, aut familias cædere, omnino prohibemus. Sufficiat autem quod in spe resurrectionis Christianorum, corporibus famulatus divinatorum impenditur canticorum. Prohibet enim nos Apostolus sanctus, lugere defunctos, dicens: De dormientibus autem nolo vos contristari, sicut & cæteri, qui

13. q. 2. *Qui divina vocatione.*

1. Thes. 4-

Joann. 11.

spem non habent. Dominus non flevit Lazarum mortuum, sed ad hujus vitæ ærumhas ploravit resuscitandum. Si autem potest hoc Episcopus omnibus Christianis prohibere, non moretur agere: religiosis autem omnino aliter fieri non debere censemus. Sic enim Christianorum per omnem mundum humani oportet corpora defunctorum.

de cont. d. 3.
Irreligiosa
consuetudo.

CAN. XXII. *Quod in sanctorum natalitiis ballimathicæ prohibeantur.*

Irreligiosa consuetudo est, quam vulgus per sanctorum solemnitates & festivitates agere consuevit. Populi qui debent officia divina attendere, saltationibus turpibus invigilant, cantica non solum mala cantantes, sed etiam religiosorum officiiis pers-trepunt. Hoc enim ut ab omnibus provinciis depellatur, sacerdotum & judicum à Concilio sancto curæ committitur.

Post confessionem ergo & subscriptionem omnium Episcoporum, & totius gentis Gothicæ seniorum, Reccaredus rex, Dei sacerdotes piè & benignè affatus est, & post alia verba hoc sub-jecit decretum.

Decretum Rec-
caredi Regis.

Hoc adhuc necessariò pro firmitate Catholicæ fidei nostræ Deo supplex instituere decrevit authoritas, ut propter roborandam gentis nostræ novellam conversionem, omnes Hispaniarum & Gallicæ Ecclesiæ hanc regulam servant, ut omni sacrificii tempore ante communicationem corporis Christi & sanguinis, juxta Orientalium partium morem unanimiter clara voce sacratissimum fidei recenseant symbolum, ut primùm populi, quam credulitatem teneant, fateantur, & sic corda fide purificata, ad Christi corpus & sanguinem percipiendum exhibeant.

Descriptio
confirmationis
Concilii.

Publico edicto regis confirmatum est Concilium, & singula ejus capitula in unam summam redacta, confirmavit dicens: Flavius Recaredus rex hanc deliberationem, quam cum sancta definimus synodo, confirmamus; subscripsi. Subscripseruntque Episcopi præsentés.

Explicit Concilium Toletanum Tertium.

Concil. Ma-
tison. 1.

MATISONENSE CONCILIUM PRIMUM CIRCA tempora Petagii II. Papæ, & est provinciale.

Additio Francisci Sylvii.

Celebratum ponitur à Coriolano anno Christi 582.

CANON PRIMUS.

Prohibentur
Episcopi, &
Presbyteri in
monasteria
puellarum in-
gredi.

Ut nullus Episcopus, Presbyter, Diaconus, Clericus, vel quicumque sæcularis in monasteriis puellarum, nisi probatæ vitæ, & ætatis provectæ præter utilitatem, aut pro quacumque reparatione monasterii in quacumque earum necessitate habitare, aut secretas colloquutiones habere præsumant, neque intra saluatorium, aut

ora-

oratorium ingredi permittantur, præcipue Judæi, non pro quoruncumque negotiorum occasione puellis intra monasterium Deo dicatis aliquid secretius colloqui, aut familiaritatem, vel moras ibidem habere præsumant.

CANON II.

Ut nulla mulier in cubiculo Episcopi, absque duobus Presbyteris, aut certè Diaconis ingredi permittatur.

CANON III.

Ut nullus Clericus sagum, aut vestimenta, aut calceamenta sæcularia, nisi quod religionem deceat, induere præsumat. Quod si post hanc definitionem Clericus, aut cum indecenti veste, aut cum armis inventus fuerit, à seniore ita coerceatur, ut 30. dierum inclusione detentus, aqua tantum & modico pane diebus singulis sustentetur.

Sacerdotes secularia vestimenta induere non debent.

CANON IV.

Ut Archiepiscopus sine pallio Missas dicere non præsumat.

CANON V.

Ut nullus Clericus ad judicem sæcularem quemcumque alium fratrem de Clericis accusare, aut ad causam dicendam trahere, quocumque loco præsumat, sed omne negotium Clericorum, aut in Episcopi sui, aut in Presbyteri, aut Archidiaconi præsentia finiatur. Quod si quicumque Clericus hoc implere distulerit, si junior fuerit, uno minus quadraginta ictus accipiat, si certè honoratior 30. dierum inclusione mulsetur.

Clerico non licet alium Clericum coram judice sæculari accusare.

CANON VI.

Ut à feria sancti Martini usque ad Natalem Domini, secunda, quarta, & sexta sabbati jejunetur, & sacrificium quadragesimale debite quemadmodum ordine, celebretur. In quibus diebus canones legendos esse speciali definitione sancimus, ut nullus se fateatur per ignoratiam deliquisse.

De jejunio adventus Domini.

Cap. 7.

Ut Presbyteri, Diaconi, vel de quolibet ordine Clerici, ita Episcopo suo obedientie devotione subjaceant, ut non alibi dies feriatos, nisi in obsequio illius liceat tenere, aut celebrare. Quod si quis per quamcumque contumaciam, aut per cujuscumque patrocinium hoc facere distulerit, ab officio segregetur.

De obedientia circa Episcopum.

Cap. 8.

Nec Judæi Christianis populis judices deputentur, aut telonarii esse permittantur, per quod illis Christiani videantur esse subjeti.

De Judæis.

Cap. 9.

Ut Judæis à cœna Domini usque ad primam diem post Pascha, secundum edictum bonæ recordationis domini Childeberti regis

Canon hic debet renovari.

per plateas aut forum, quasi insultationis causa deambulandi licentia denegetur, & ut reverentiam cunctis sacerdotibus Domini, vel Clericis impendant, nec ante Sacerdotes consensum, nisi ordinati, habere præsumant. Qui hoc facere fortasse præsumperit, à judicibus locorum (prout persona fuerit) distringatur.

CANON X.

*De mancipiis
Judæorum.*

Præsenti Concilio (Deo authore) sancimus, quod qui Judæo deinceps debeat deservire, datis pro quolibet bono mancipio 17. solidis, ipsum mancipium quicumque Christianus, seu ad ingenuitatem, seu ad servitium licentiam habeat redimendi, quia nefas est, ut quos Christus Dominus sanguinis sui effusione redemit, persecutorum vinculis permaneant irretiti. Quod si acquiescere his, quæ statuimus, quicumque Judæus noluerit, quamdiu ad pecuniam constitutam venire distulerit, liceat mancipium ipsum cum Christianis ubicumque voluerit habitare.

CANON XI.

*De his qui
alios ad fal-
sum testimo-
nium attra-
hant.*

Id etiam pari conniventiâ placuit, ut si quis convictus fuerit alios ad falsum testimonium vel perjurium attraxisse, aut quicumque corruptione sollicitasse, ipsi quidem usque ad exitum non communicent. Hi verò, qui ei in perjurio consensisse probantur, post ab omni sunt testimonio prohibendi, & secundum legem infamia notabuntur.

CANON XII.

*De his qui in-
nocentes accu-
sant.*

De his verò, qui innocentes, aut coram Principe, aut judicibus accusare convicti fuerint, si Clericus honoratior fuerit, ab officii sui ordinis degradetur, si verò sæcularis, communione privetur.

Explicit Matisconen. Concilium primum.

*Concil. Matis-
con. 2.*

**MATISCONENSE CONCILIUM SECUNDUM, & EST
Provinciale.**

Celebratum anno 588. *Additio Francisci Sylvii.*

CANON PRIMUS.

*De observan-
tia diei domi-
nicæ.*

Custodire debemus diem dominicam, quæ nos denuò peperit, & à peccatis omnibus liberavit. Nullus vestrum litium fomitibus vacet, nullus causarum actiones exerceat, nemo sibi talem necessitatem exhibeat, quæ jugum cervicibus jumentorum imponere cogat. Estote omnes hymnis & laudibus Dei animo, corporeque intenti. Si quis vestrum proximam habeat Ecclesiam, properet ad eandem, & ibi dominico die semetipsum precibus lachrymisque afficiat. Sint oculi, manusque vestræ toto illo die ad Deum expansæ, ipse est enim dies requietionis perpetuus, ipse nobis per-

septimæ diei umbram insinuatus noscitur in Lege & Prophetis. Justum igitur est, ut hanc diem unanimiter celebremus, per quam facti sumus, quod non fuimus. Fuimus enim antè servi peccati, sed per eam facti sumus filii justitiæ. Exhibeamus Domino liberam servitutem, cujus nos novimus pietate de ergastulis liberatos erroris, non quia hoc Dominus noster à nobis expetit, ut corporali abstinence diem dominicam celebremus, sed quærit obedientiam, per quam nos calcatis terrenis actibus, ad cœlum usque misericorditer provehat. Si quis igitur vestrum hanc salubrem exhortationem parvipenderit, aut contemptui tradiderit, sciat se pro qualitatibus merito principaliter à Deo puniri, & deinceps Sacerdotali quoque iræ implacabiliter subjacere. Si Causidicus fuerit, irreparabiliter causam amittet; si rusticus aut servus, gravioribus fustium ictibus verberabitur, si Clericus aut Monachus, mensibus sex à consortio suspendetur fratrum.

CANON II.

Pascha nostrum, in quo summus Sacerdos & Pontifex pro nostris delictis immolatus est, omnes debemus festivissimè colere, & in illis sanctissimis sex diebus nullus servile opus audeat facere.

De veneratione Paschæ.

CANON III.

Decernimus ut extra tempora decreta baptismi, nullus filios suos baptizet, nisi infirmitas nimia vel dies extremus compulerit filios suos baptismum suscipere.

CANON IV.

Item statuimus, ut omnibus dominicis diebus altaris oblatio ab omnibus viris & mulieribus offeratur, tam panis quam vini, ut per has immolationes & peccatorum suorum fastibus careant, & cum Abel, vel cæteris justè offerentibus promereantur esse consortes.

De oblatione altaris diebus dominicis.
Gen. 4.

CANON V.

Omnes reliquas fidei sanctæ Catholicæ causas, quas temporis longitudine cognovimus deterioratas fuisse, oportet nos ad statum pristinum revocare, ne nobis simus adversarii, dum ea, quæ cognoscimus, ad nostri ordinis qualitatem pertinere aut non corriguntur aut (quod nefas est) silentio præterimus. Leges namque divinæ consulentes, sacerdotibus ac ministris Ecclesiarum, pro hæreditaria portione, omni populo præceperunt decimas fructuum suorum locis sacris præstare, ut nullo labore impediti per res illegitimas, spiritualibus possint vacare ministeriis, quas leges Christianorum congeries longis temporibus custodivit intemeratas. Unde statuimus, ut decimas Ecclesiasticas omnis populus inferat, quibus sacerdotes aut in pauperum usum, aut captivorum redemptionem prorogatis, suis orationibus pacem populo ac salutem

De decimis fructuum locis sacris præstantis.

tem impetrent. Si quis autem contumax nostris statutis fuerit, à membris Ecclesiæ omni tempore separetur.

Canon 6. est can. 29. Conc. Carthag. 3. qui etiam corrigitur per can. 29. 6. synodi.

CANON VII.

Statuimus insuper ut liberti Ecclesiæ, per solos Episcopos judicentur.

CANON VIII.

Item decernimus, ut quicumque culpa compellente, aut potentum importuna non sustinens, suæ gremium matris Ecclesiæ petierit, in eodem loco inconcussè permaneat, nulli permittentes quolibet gradu dignitatis sancto, fugitivo in locis sacris violentiam inferre.

CANON IX.

Humana temeritas in Sacerdotes Dei grassari non debet.

Statuimus etiam, ut Episcopus per sæcularem potestatem non judicetur. Nefas est enim ut illius manibus Episcopus aut jussione de Ecclesia trahatur, pro quo semper Deum exorat, & cui, invocato nomine Domini, ad salvationem corporis animæque Eucharistiam sæpè porrexit. Hoc enim decretum à nobis præfixum, qui fuerit audacter transgressus, tam ipse quam omnes, qui ei consenserint, usque ad generale Concilium anathemate de Ecclesia separentur.

CANON X.

Clerici à laicis injuriam pati non debent.

Quod de Episcopis censuimus, vim obtineat & in Clero, ut neque Presbyter, nec Diaconus, neque Subdiaconus de Ecclesiis trahantur, aut injuriam aliquam (in seio Episcopo eorum) patiantur, sed quicquid vis adversus eos habuerit, in notitiam Episcopi proprii perducatur, & ipse causam justitiae præeunte discutiens, animo clericos accusantis satisfaciatur.

CANON XI.

Matth. 25. Paulus in multis locis.

Sectatores hospitalitatis nos esse non solum Dominus Jesus admonet, cum se dicit in hospitem receptum fuisse, sed etiam Apostolus omnibus penè præceptis. Propterea beatissimi Fratres, unumquemque nostrum oportet non solum semetipsum ad hoc opus aptare, sed etiam omnium fidelium mentes, ut possint apud Deum misericordiæ operibus pro nostris peccatis intercedere, & nos ei per veram hospitalitatem reconciliari. Si quis ergo nostrum non admonuerit, aut exemplum exhortationis suæ ipse prius comprobaverit opere, indignationem divinæ proculdubio incurret majestatis. Prædicetur hoc nostræ mediocritatis statutum in auribus omnium Christianorum.

CANON XII.

De viduis, & pupillis.

Quid autem scriptura divina de viduis & pupillis præcipiat, nobis clam non est, ideoque quia provisioni nostræ (Deo auctore) cau-

causæ principaliter viduarum & pupillorum sunt commissæ, decernimus, ut iudices non prius viduas & pupillos conveniant, nisi Episcopo nunciarint, cujus sub velamine degunt. Quod si Episcopus præsens non fuerit, Archidiaconus & Presbyter pariter sedentes, communi deliberatione causis eorum terminos figant, ita justè & rectè, ut deinceps de talibus antedictæ personæ, non conquassentur. Quod si quis iudex, aut impeditor eis injuriam aliquam ingesserit, aut hanc definitionem transgressus fuerit, à communione suspendatur.

CANON XIII.

Volumus igitur quod Episcopalis domus, quæ ad hoc instituta est, ut sine personarum acceptione omnes in hospitalitate recipiat, canes non habeat, ne fortè hi, qui in ea miseriarum suarum levamen habere confidunt, dum infestorum canum morsibus laniantur, detrimentum versa vice suorum sustineant corporum. Custodienda est igitur Episcopalis * habitatio, hymnis, non latratibus, operibus bonis, non morsibus venenosis. Ubi igitur Dei est assiduitas cantilenæ, monstrum est, & dedecoris nota, canes ibi vel accipitres habitare.

Canon hic nostris temporibus negligitur.

* Nota.

CANON XIV.

Ex interpellatione quorundam cognovimus, quod calcatis canonibus & legibus; hi, qui lateri Regis adhærent, vel aliqui, qui potentia sæculari insulantur, res alienas competere, & nullis exertis actionibus, aut conjunctionibus prærogatis, non solum miseris de agris, sed etiam de domibus propriis exulare. Idcirco in remedium consulentes decernimus, ut deinceps hujus mali licentiam quispiam non habeat, sed secundum canonum atque legum tenorem causarum suarum actionem proponat, ut nullus miserorum rebus suis per vim, aut assentationem quamlibet defraudet. Illi autem, qui contrafecerint, procellosi anathematis ultione plectantur.

Quod nullus miserorum rebus suis fraudetur.

CANON XV.

Statuimus, ut si quis quempiam Clericorum honoratorum in itinere obvium habuerit, usque ad inferiorem gradum honoris veneranter illi colla subdat, prout is officia & obsequia fidelissima Christianitatis jure promuerit. Et siquidem ille sæcularis equo vehitur, clericusque similiter, sæcularis galerum de capite auferat, & clerico sinceræ salutationis manus adhibeat. Si verò clericus pedes graditur, & sæcularis vehitur equo, illico ad terram defluat, & debitum honorem illi sinceræ charitatis exhibeat. Qui verò horum quæ Spiritu Sancto dictante sancita sunt, transgressor fuerit, ab Ecclesia, quamdiu Episcopus illius Ecclesiæ voluerit, suspendatur.

De reverentia præstanda clericis.

CANON XVI.

Illud quoque rectum nobis visum est disponere, ut quæ uxor Subdiaconi, vel exorcistæ, vel acolythi fuerat, mortuo illo, secundo se non audeat sociare matrimonio. Quod si fecerit, separatur, & in cœnobiis puellarum Dei tradatur, & ibidem usque ad exitum vitæ permaneat.

CANON XVII.

Comperimus multos necdum marcidatis mortuorum membris sepulchra reserare, & mortuos suos superimponere, & aliorum (quod nefas est) pro mortuis suis religiosa loca usurpare sine voluntate Domini sepulchrorum: ideoque statuimus, ut nullus deinceps hoc peragat. Quod si factum fuerit, secundum legem superimposita corpora de iisdem tumulis rejaçtentur.

De his qui sepulchra reserant.

CANON XVIII.

Incæstam copulationem, in qua nec conjuges, nec nuptias rectè appellari leges sanxerunt, Catholica detestatur Ecclesia, & gravioribus pœnis eos afficere promittunt, qui natiuitatis suæ gradus libidinoso ardore contemnent in stercore, ut sues terribilissimi convolvuntur.

CANON XIX.

Item, statuimus ut ad locum, ubi pro reatus sui qualitate quispiam interficiendus est, nullus Clericorum accedat.

CANON XX.

Decernimus etiam, ut ad synodum post triennii tempus omnes conveniant, & hoc adimplere sollicitudinis sit Metropolitanæ Lugdonensis Episcopi, unâ cum dispositione magnifici Principis nostri definiens locum, ad quem omnes congregentur. Si aliquis eorum contumax fuerit, aut excusationem falsæ necessitatis invenerit, volumus, ut usque ad Concilium generale, à communionem maneat alienus.

Accessit ad hæc edictum Regis Guntraniti insigniter pium, de observando die dominico, & aliis statutis secundæ synodi Matisconensis.

Expliciunt canones Concilii Matisconensis secundi.

Gregorius I. sexagesimus quartus Papa. Ann. Dom. 590.

Gregorius, natione Romanus, ex patre Gordiano, sedit annos 13. menses 6. dies 10. Hic exposuit homilias Evangeliorum 40. in Job scripsit libros 35. in Ezechielem homilias 22. pastorale quoque, & Dialogorum libros quatuor, edidit & alia multa, quæ vulgo suo nomine circumferuntur. Sub Gregorio celebrata sunt duo Concilia Romæ quæ habentur in Registro, lib. 4. c. 88. Celebra-

Ann. Dom.
590.
Gregorius I.
Pontif. 64.

bra-

bratum est sub eodem Concilium Lateranense, de quiete & libertate atque exemptione nigrorum monachorum.

Sabinianus 65. Papa sub Petro, sedit annum unum, menses 5. dies 11. nihil fecit memoriæ dignum. Ejus patria ignoratur, successit Gregorio, cujus res bene gestas perpetuò adversatus est. Ann. Dom. 603.

Bonifacius III. patria Romanus, Papa 66. sub Petro, obtinuit à Phoca Imperatore, ut sedes beati Petri, quæ caput est omnium Ecclesiarum, ita & diceretur & haberetur ab omnibus, quem locum Ecclesia Constantinopolitana sibi vindicare conabatur, faventibus malis Principibus, & affirmantibus eo loco primam sedem esse debere, ubi imperii caput esset. Quantum temporis sederit Pontifex iste diversitas est inter scriptores, nam ex Platina colligitur, quod sederit menses novem, nonnulli quod octavum cum dimidio sederit annum 1. dies 25. Alii verò annum 1. menses 5. dies 28. Alii quod mense 8. & die 22. sui Pontificatus obierit. Sabinianus Pontif. 65. Ann. Dom. 605. Bonifacius Pontif. 66.

Bonifacius IV. Papa 67. sub Petro, natione Marsus, sedit annos sex, menses 7. dies 13. hic templum, quod Veteres Pantheon appellabant, (quia omnibus diis commune esset) à Phoca Imperatore obtinuit, & consecravit in honorem beatæ Mariæ virginis & omnium Martyrum, ejectis prius gentium simulachris, unde postea Virgo ad Martyres appellata est. Ann. Dom. 606. Bonifacius Pontif. 67.

Deusdedit Papa 68. sub Petro, natione Romanus, ex patre Stephano subdiacono, hic sedit annos 3. dies 23. sub hoc floruit in Hispania Isidorus Hispalensis Episcopus, Leandri successor. Iste Deusdedit fuit vir sanctitatis eximiæ. Sub hoc celebratum est Concilium Antisiodorensis, cujus canones sunt sequentes: hoc Concilium fuit provinciale. Ann. Dom. 613. Deusdedit Pontif. 68.

Additio Francisci Sylvii.

Coriolanus istud Concilium ponit sub Gregorio Magno ann. Dom. 590.

CANON I.

Non liceat Kal. Jan. vecolo, aut ceruolo facere, vel strenas diabolicas observare, sed in ipsa die sic omnia beneficia tribuantur, sicut & reliquis diebus.

CANON II.

Ut omnes Presbyteri ante Epiphaniam missos suos dirigant, qui eis de principio quadragesimæ nuncient, & in ipsa Epiphania ad populum indicent.

CANON III.

Non licet compensas in domibus propriis, nec vigiliis in festivitates Sanctorum facere, nec inter sentes, aut arbores sativas, vel ad fontes vota exsolvere, sed quicumque votum habuerit, in Ecclesia vigilet, & matriculæ ipsum votum aut pauperibus reddat, nec subtilia, aut pede, aut hominem linteo fieri penitus præsumat.

De superstitionibus quorundam.

Additio Francisci Sylvii.

Prohibentur hic vigiliæ, quæ in privatis domibus fieri consueverant, & superstitionem habebant admixtam: non autem illæ, quæ à fidelibus religiosè servabantur; cum hic addatur, *quicumque votum habuerit, in Ecclesia vigilet.* Et mox can. 11. commendetur vigilia Paschæ. Confer Concil. Brac. 1. can. 20. Alias cap. 2. Et nota pro *compensas*, fortè legendum *conventus*. In reliquis canon est obscurus.

CANON IV.

*De sortilegiis,
vel auguriis.*

Non licet ad sacrilegos vel auguria respicere, nec ad characteres, nec ad sortes, quas Sanctorum vocant, vel quas de ligno, aut de pane faciunt aspicere, sed quæcumque homo facere vult, omnia in nomine Domini faciat.

CANON V.

De vigiliis.

Omnino & inter suprascriptas conditiones, vigiliis, quas in honore Domini observant, omnibus prohibemus.

CANON VI.

*De Chrima-
te.*

Ut à media quadragesimæ Presbyteri Chrima petant, & si quis infirmitate detentus venire non potuerit, ad Archidiaconum suum, vel Archisubdiaconum transmittat, & Chrimatio, & linteo imponant, sicut reliquiæ Sanctorum deportari solent.

CANON VII.

Ut omnes Presbyteri ad synodum in civitatem veniant, & Kal. Novemb. omnes Abbates ad Concilium veniant.

CANON VIII.

*Extra vinum
non fiat conse-
cratio sangui-
nis Christi.*

Non licet in altario in sacrificio divino mellitum (quod mulsum appellatur) nec ullum aliud poculum extra vinum cum aqua mistum offerre, quia ad grandem reatum & peccatum pertinet Presbytero illi, quicumque aliud poculum extra vinum in consecratione sanguinis Christi offerre præsumperit.

CANON IX.

Matth. 21.

Non licet in Ecclesiis choro sæcularium, vel puellarum cantica exercere, nec convivia in Ecclesia præparare, quia scriptum est: *Domus mea, domus orationis vocabitur.*

CANON X.

Non licet super uno altario in una die duas missas dicere, nec in altario, ubi Episcopus missas dixerit, Presbyter in illa die missas dicat.

CANON XI.

Non licet in vigilia Paschæ ante horam secundam noctis vigiliam

liam expedire, quia in illa nocte non licet post mediam noctem bibere, nec in Natali Domini, nec in reliquis solemnitatibus.

CANON XII.

Non licet mortuis nec Eucharistiam, nec osculum tradi, nec velo, neque palliis corpora eorum involvi.

CANON XIII.

Non licet Diacono velo vel pallas scapulas suas involvi.

CANON XIV.

Non licet in baptisterio corpora sepelire.

CANON XV.

Non licet mortuum super mortuum mitti.

CANON XVI.

Non licet die dominico boves jungere, vel alia opera exercere.

CANON XVII.

Quicumque se propria voluntate in aquam jactaverit, aut collo ligato se suspenderit, aut de arbore præcipitaverit, aut ferro percusserit, aut qualibet occasione voluntate se morti tradiderit, istorum oblata non recipiantur.

CANON XVIII.

Non licet absque Paschæ solemnitate ullo tempore baptizare, nisi illos, quibus mors vicina est, quos Grabarios dicunt: quod si quis in alio pago, contumacia faciente post interdictum hoc infantes suos ad baptismum detulerit, in Ecclesias nostras non recipiantur, & quicumque Presbyter ipsos extra nostrum præceptum recipere præsumpserit, tribus mensibus à communione Ecclesiæ sequestratus sit.

CANON XIX.

Non licet Presbytero, aut Diacono, aut Subdiacono, post acceptum cibum vel poculum missas tractare, aut in Ecclesia, dum missæ dicuntur, stare.

CANON XX.

Quod si Presbyter (quod nefas est dicere) aut Diaconus, aut Subdiaconus post acceptam benedictionem infantes procreaverit, aut adulterium commiserit, & Archipresbyter hoc Episcopo, aut Archidiacono non intimaverit, integro anno non communicet.

CANON XXI.

Non licet Presbytero in uno lecto post acceptam benedictionem cum Presbytero dormire, nec in peccato miscere, nec Diacono, nec Subdiacono.

CANON XXII.

Non licet relictæ Presbyteri, nec relictæ Diaconi, nec Subdiaconi post ejus mortem maritum accipere.

CANON XXIII.

Si monachus in monasterio adulterium commiserit, aut peculiare habere præsumperit, aut furtum fecerit, & hoc Abbas per se non emendaverit, aut Episcopo, aut Archidiacono non intimaverit, ad poenitentiam agendam in alio monasterio retrudatur.

CANON XXIV.

Non licet Abbati, vel monacho ad nuptias ambulare.

CANON XXV.

Non licet Abbati filios de baptismo habere, nec monachis commatres habere.

CAN. XXVI. *Abbas non permittat mulieres monasterium ingredi.*

Quod si quis Abbas mulierem in monasterium ingredi permiserit, aut festivitates aliquas ibi spectare perceperit, tribus mensibus in monasterio tradatur, pane & aqua contentus.

A can. 27. usque ad 32. tantum agitur de personis, inter quas prohibitum est nuptias celebrare. Quod quidem omnibus notum est.

CANON XXXIII.

Non licet Presbytero, nec Diacono ad trepalium, ubi rei torquentur, stare.

CANON XXXIV.

Non licet Presbytero in iudicio illo sedere, unde homo ad mortem tradatur.

CANON XXXV.

Non licet Presbytero, aut Diacono, vel cuicumque Clericorum de qualibet causa conclericum suum ad iudicem sæcularem trahere.

CANON XXXVI.

Non licet mulieri nuda manu Eucharistiam sumere, nec manum suam ad pallas dominicas mittere.

CAN. XXXVII. *Nullus cum excommunicatis communicet.*

Si quis Presbyter, aut quilibet de Clero aut de populo excommunicatum, absque voluntate ipsius, qui eam excommunicavit, sciens receperit, aut cum illo panem manducaverit, vel colloquium habere decreverit, simili sententiæ subiaceat.

CANON XXXVIII.

Non licet Presbytero inter epulas cantare, nec saltare.

CANON XXXIX.

Unaqueque mulier quando communicat, *Dominicalem* suum habeat. Quod si non habuerit, usque in alium diem dominicum non communicet.

Additio Francisci Sylvi.

Iste canon apud alios est 42. Per Dominicalem intelligitur linteum nitidum, in quo mulieres olim recipiebant corpus Christi, quando viris solebat in manus dari. Ea de re diximus 3. p. q. 80. art. 12.

CAN. XL. *Judex sæcularis inconsulto Episcopo nulli Clericorum injuriam inferat.*

Quicumque judex, aut sæcularis, Presbyterum aut Diaconum, aut quemlibet de Clero, aut junioribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, aut Archipresbyteri injuriam inferre præsumpserit, anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus.

CAN. XLI. *Parendum est præceptis Archipresbyteri.*

Si quis ex sæcularibus institutionem, aut commonitionem Archipresbyteri sui contumacia faciente audire distulerit, tamdiu à limitibus sanctæ Ecclesiæ habeatur extraneus, quamdiu tam salutrem institutionem adimplere studuerit. Insuper & mulctam, quam gloriosissimus Rex Dominus instituit, sustineat.

Expliciant canones Concilii Antisiodorensis.

Bonifacius Quintus, Papa, natione Campanus, Heraclio Imp. sedit an. 5. dies 10. Hic Pontifex Campanos sacrilegos ab Ecclesiis exclusit; sed ad Ecclesias confugientes immunitate donavit.

Sub hoc Pontifice Mahometus Arabs natus est ex patre Pagano, & ex matre Hebræa Hismaelitici generis. Qui magnum in Christianum populum excitavit incendium. Qui cum magnum se Dei prophetam assereret, magicis artibus Asianos & Africanos deludens, ita populos quosdam concitavit nova à se religione imbutos, ut paulum abfuerit, quin omnino Imperii nomen deleret, capta Alexandria, multisque aliis Syriæ & Ciliciæ urbibus. Sarracenos sectatores suos habuit. Qui annos natus penè 40. postquam tam tetra peste animos hominum infecisset, extinctus est. Visitur in Arabiæ urbe Medina ejus sepulchrum uti Sanctorum apud nos.

Honorius Primus Papa 70. natione Campanus, ex patre Petronio viro consulari, sedit an. 12. menses 11. dies 17. Hic Pont. Ecclesias restaurans, Heraclii permissu æreas Romuli ædis tegulas S. Petro supertexit. Quo mortuo vacavit sedes menses 9.

Ann. Dom.
617.

Bonifacius 5.
Pontif. 69.
Mahometi origo, ingenium,
& obitus.

Ann. Dom.
622.
Honorius I.
Pontif. 70.

Concil. His-
palens. 2.

CONCILIUM HISPALENSE SECUNDUM, SUB
die iduum Novembrium, circa tempora Honorii Papæ, tempore
Sisebuti Regis, estque provinciale.

Additio Francisci Sylvii.

Alli Concil. Hisp. 2. ponunt sub Bonifacio Quinto, an. Dom.
619. Sisebuti an. 9.

Cap. 1. *Non est objicienda præscriptio, ubi necessitas interest
hostilitatis.*

Prima actione Theodolphi Malacitanæ Antistitis Ecclesiæ ad
nos oblata precatio est: Asserentis antiquam ejusdem urbis paro-
chiam militari quodam discrimine fuisse decisam, & ab aliis Ec-
clesiis esse remotam. Pro qua re placuit, ut omnis parochia, quæ
ab antiqua ditione ante militarem hostilitatem retinuisse Eccle-
siam suam quisquis comprobaret, ejus privilegio restitueretur.
Sicut enim per legem mundialem his, quos Barbarica severitas
captiva necessitate transvexit, postliminio revertentibus reddi-
tur antiqua possessio; sic Ecclesia receptura est parochiam, quam
antea tenuit cum rebus suis. Non enim erit objicienda præscrip-
tio temporis, ubi necessitas interest hostilitatis.

Cap. 2. *Legitimus, si deficiat limes, præscriptio longi temporis
silentium repetenti imponit.*

Placuit, ut si in diœcesi Episcopi possidentis sitam Basilicam
veteribus signis limes prævisus monstraverit, Ecclesiæ, cujus est
jus retentionis, sit æternum dominium. Quod & si limes legitimus
eamdem Basilicam non recludit, & tamen longi temporis probatur
objecta præscriptio, appellatio repetentis Episcopi non valebit,
quia illi triennalis objectio silentium imponit. Sin verò infra me-
tas triennalis temporis extra alienos terminos Basilicæ injusta re-
tentio reperitur, repetentis Episcopi juri sine mora restituatur.

Cap. 3. *De desertoribus Clericis, ut Episcopis suis restituantur.*

Placuit, ut si quis Clericus in monasteriis Ecclesiæ propriæ
destitutus, ad aliam transitum fecerit, compellente (ad quem fu-
gerit) sacerdote, ad Ecclesiam, quam prius incoluerat, remittatur.
Qui verò eum susceperit, nec statim sine ullo nisu exceptionis
ad propriam Ecclesiam remittendum elegerit, quamdiu eum res-
tituat, communionem se privatam agnoscat. Desertorem autem
Clericum cingulo honoris atque ordinationis suo exutum, aliquo
tempore monasterio relegari convenit: sicque postea in ministerio
Ecclesiastici ordinis revocari.

Cap.

C. de cap. &
post l. si quos.

Cap. 4. *Bigami ad Presbyterium vel Diaconatum non sunt promovendi.*

Nunciatum est nobis apud Astigitanam Ecclesiam quasdam nuper ordinationes illicitas extitisse, ita ut quidam viduarum mariti Levitarum ministerio sacrentur. Quos quidem convenit à gradu suscepto in irritum devocari, nec ultro provehi ad Diaconi ministerium, qui contra divina atque Ecclesiastica jura instituti reperiuntur.

Cap. 5. *Presbyteri non præsumant ordinare.*

Relatum est nobis de quibusdam Clericis, quorum dum unus ad Presbyterium, duo ad Levitarum ministerium sacrentur, Episcopus oculorum dolore detentus, fertur manum suam super eos tantum imposuisse, & Presbyter quidam illis, contra Ecclesiasticum ordinem benedictionem dedisse. Qui licet propter tantam audaciam poterat accusatus damnari, si adhuc viveret, sed quia jam ille examini divino relictus, humano judicio accusari non potest, hi, qui supersunt, gradum sacerdotii, vel Levitici ordinis, quem perversè adepti sunt, amittant.

dist. 23. Quorundam Clericor.

Cap. 6. *Presbyteri vel Diaconi ab uno Episcopo non sunt deponendi.*

Comperimus quemdam Presbyterum à Pontifice suo injustè olim dejectum, & innocentem exilio condemnatum. Ideò decrevimus (juxta priscorum Patrum decretum) synodali sententia, ut nullus nostrum sine Concilii examine, dejicere quemlibet Presbyterum vel Diaconum audeat. Episcopus enim sacerdotibus & ministris solus honorem dare potest: auferre solus non potest. Tales enim neque ab uno damnari, nec uno judicante poterunt honoris suis privilegiis exui: sed præsentari synodali judicio, quod canon de illis præceperit definiri.

Cap. 7. *Prohibita Corepiscopis & Presbyteris.*

Relatum est nobis, Agapium Cordubensem Episcopum, frequenter *Corepiscopos*, vel Presbyteros destinasse (qui tamen juxta canones unum sunt) qui absente Pontifice altaria erigerent, basilicas consecrarent. Quod quidem non est mirum id præcepisse virum Ecclesiasticæ disciplinæ ignarum. Ergo, ne ultra talis à nobis licentia usurpetur, communi sententia statuendum oportuit, scientes, quia sicut Presbytero, vel Corepiscopo illicita consecratio est altaris, ita & constitutio. In divinis enim litteris, præcipiente Domino, solus Aaron in tabernaculo erexit altare, solus ipse unxit, qui summus Dei sacerdos erat, sicut scriptum est de eo. Moyses, & Aaron in sacerdotibus ejus. Ideoque id, quod tantum facere principibus sacerdotum jussum est (quorum typum Moyses & Aaron tenuerint) Presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non præsumant. Nam quamvis cum Episcopis plurima illis mysteriorum

Aaron Summus Dei sacerdos.

Presbyteri fi-
com-

liorum Aaron gestant figuram.

*Prohibita Cor-
episc. & Pres-
byteris Eccle-
siastica sa-
cramenta.*

communis sit dispensatio, quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam novellis, & Ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint, sicut Presbyterorum, & Diaconorum, ac virginum consecratio, Constitutio altaris, benedictio, vel unctio, siquidem nec liceat eis benedicere Ecclesiam, vel altaria consecrare, nec per impositiones manus fidelibus baptizandis, vel conversis ex hæresi Spiritum Sanctum tradere, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontem signare, sed nec publicè quidem in missa quemquam pœnitentem reconciliare, nec *formas* cuilibet epistolas mittere. Hæc omnia illicita esse Presbyteris, qui Pontificatus apicem non habent, quem solis deberi Episcopis auctoritate canonum præcipitur, ut per hoc & discretio graduum, & dignitatis fastigium summi Pontificis demonstraretur. Sed nec coram Episcopo licere eis in baptisterium introire, nec præsentem Antistitem infantem tingere, aut signare, nec pœnitentem sine præcepto Episcopi sui reconciliare, nec eo præsentem sacramentum corporis & sanguinis Christi conficere, nec eo coram posito populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem utique exhortari. Quæ omnia eis à sede Apostolica prohibita esse noscuntur.

Additio Francisci Sylvi.

De Chorepiscopis lege quæ notavimus in Conc. Antioch. p. 115.

Quod altare à solo Episcopo consecrari possit diximus 3. p. q. 83. art. 3. q. 4. & hoc intelligendum est citra privilegium, quod à solo Summo Pontifice potest concedi.

Formatæ, de quibus hic sermo est, sunt epistolæ, quæ Clerico peregrinatio dabantur, & fidei & religionis ergo.

Cap. 8. *Ob ingratitude liberti libertate priventur.*

Statuimus, ut qui ab Episcopo suo libertati traditi sunt, si immemores beneficii accepti, ei ingrati ob superbiam suam extiterint, in servitutem revocentur: ut quorum libertas perniciosa est, sit salutifera servitus.

Cap. 9. *Est cap. 25. Concilii Chalcedonensis.*

Cap. 10. *Anathemate feriuntur monasteriorum expoliatores.*

Si quis nostrum, vel nobis succedentium sacerdotum quodlibet monasterium, aut vi cupiditatis expoliandum, aut simulatione aliqua fraudis convellendum, aut dissolvendum tentaverit, anathema affectus maneat, & à regno Dei extraneus, nec proficiat illi bonum fidei, vel operis ad salutem, qui tantæ & salutis vitæ destruxerit tramitem. Super hos etiam universi illius provinciæ Episcopi congregati, eundem sacrilegum, cœtusque sui eversorem à communione suspendant, quod impiè unus subverterit, omnes restaurent.

*Hic canon
discussus est
propter Eli-
seum Aga-
brensis Eccle-
siæ Episcop.*

*Salutaris vi-
ta via, monas-
tica vita.*

Cap.

Cap. 11. *Ut virginum monasteria monachorum curæ committantur.*

Decrevimus, ut monasteria virginum monachorum administratione gubernentur. Tunc enim salubria Christo dicatis virginibus providemus, quando eis patres spirituales eligimus, quorum non solum gubernaculis tueri, sed etiam doctrinis ædificari possint. Et tamen circa monachos * cautela servatur, ut remoti ab earum familiaritate maneant. Sed nec Abbati, vel ei, qui præficitur, extra eam, quæ præest, loqui virginibus Christi aliquid, quod ad institutionem morum non pertineat, licebit, nec cum ea sola, quæ præest, frequenter eis loqui oportet, sed sub testimonio duarum vel trium sororum, ita ut rara sit accessio, & brevis omnis locutio. Absit enim ut monachos (quod dictu etiam nefas est) Christi virginibus familiares esse velimus, sed eos tantum earundem gubernaculis deputamus, constituentes, ut unus monachorum probatissimus eligatur, cujus curæ sit prædiis earum rusticis, vel urbanis intendere, fabricas extruere, &c. ut Christi famulæ solis divinis cultibus, operibusque sanctis inserviant. Sanè is, qui ab Abbate præponitur iudicio sui Episcopi comprobetur. Vestes autem illæ iisdem cœnobis faciant, à quibus tuitionem expectant: & ab iisdem denuò laborum fructus, & procurationis suffragium recepturæ. Si qui monachorum contrafecerint, sciant, quod eorum temeritas excommunicationis sit plectenda censura.

NOTA.

Cap. 12.

In isto canone hæresis cujusdam Episcopi Acephalorum abnegantis proprietatem duarum naturarum in Christo, & asserentis Deitatem passibilem, damnatur, & ejusdem Episcopi conversio ad fidem describitur.

Iste Episcopus natione erus Syrus.

Cap. 13.

Tertia decima prosecutione breviter narrandum putavimus, ad refutationem eorundem hæreticorum, qui duas naturas Christi, post unionem delirantes confundunt, & passibilem in eo Divinitatis substantiam asserunt. Contra quorum blasphemias oportet nos in una persona Christi geminæ naturæ proprietatem ostendere, passionemque ejus in sola humanitatis susceptione manifestare, ut si fortè aliqui stultorum hujus sententiæ errore decepti sunt, dum ista legerint, resipiscant, rectæque fidei veritatem firmiter teneant. Ergo (sicut immaculata fides, & sancta Dei Ecclesia docet) confitemur Dominum nostrum Jesum Christum æternaliter ex patre Deum natum, temporaliter ex utero gloriosæ Virginis Mariæ hominem editum, & ob hoc in una persona duas naturas habentem, Deitatis, qua ante sæcula genitus est, & humanitatis, qua in tempore editus est. Cujus geminæ naturæ distinctio primùm ex litteris, deinde ex Prophetis, & Evangelicis atque Apostolicis depromenda

In hoc canone agitur de duabus in Christo naturis, & una persona.

est paginis, ut ea, quæ asserimus, non argumentis, sed exemplis scripturarum firmemus. Primò ex illo: Ecce mitto Angelum meum, qui præcedat te. Observa eum, &c. quia est nomen meum in illo. Hic divina demonstratur natura. Et illud: In semine tuo benedicentur omnes Gentes, idest, in carne Christi, quæ de Abrahamæ stirpe descendit. Hic humana demonstratur natura. Secundò in Psal. David sub una Christi persona sic ostendit utramque naturam divinam, secundùm illud: Ex utero ante luciferum genui te. Humanam, ibi: Homo natus est in ea. Rursus divinam, ibi: Eruçtavit cor meum Verbum bonum. Humanam, ibi: Speciosus forma præ filiis hominum. Tertio Esa. Sub una eademque Christi persona utramque ostendit naturam; Deitatis, ibi: Numquid qui alios parere facio, ipse non pariam? Humanitatem vero, secundùm illud: Ecce virgo in utero concipiet, & pariet filium. Rursus, Deitatis: Rorate cœli desuper, & nubes pluant justum. Humanitatis, ibi: Aperiatur terra, & germinet Salvatorem. Et iterum, Humanitatis, ibi: Parvulus natus est nobis. In Evangelio quoque in uno eodemque Christo divinæ naturæ significatio: Ego, & Pater unum sumus. Humanæ naturæ insinuat, ibi: Pater major me est. Item divinæ naturæ, ibi: Ego sum via, veritas, & vita. Humanæ naturæ, Tristis est anima mea usque ad mortem. Paulus quoque Apostolus in uno, eodemque Christo naturam Divinitatis exprimit, ibi: Primogenitus omnis creaturæ, ipse est ante omnes. Humanitatis, cum dicit: Ipse est caput corporis Ecclesiæ. De passione vero, quam in sola humanitate, non in Dietate sustinuit legis & Prophetarum auctoritas, Evangeliorum, & Apostolorum prædicatio adhibenda est. Ex Prophetis illud: Lavabit in vino stolam suam, & in sanguine quæ pallium suum. Quid hic pallium, quid stola, nisi caro Christi, passionis sanguine decorata? Et alia multa, quæ supervacaneum est referre. Probat ergo Veteris ac Novi Testamenti testimoniis, in quibus duæ naturæ Christi patefactæ sunt, in una subsistentes persona, in quibus & passio ejus apparuit, in homine solo expleta, deinde oportuit sententiis subnecti sanctorum Patrum, qui in sacris litteris ingenti gloria refulserunt, ut etiam eorum traditione perpateat, quia Dominus noster Jesus Christus ex duabus naturis, & una persona subsistit, & quia mortem & passionem in sola carne suscepit.

Recensentur ad hoc Hilarius, Ambrosius, Gregorius Nazianzenus, Basilius, Cyrilus, Athanasius, Augustinus, Leo Papa, Fulgentius: quorum etiam testimoniis concluditur quæstio.

Hæc quidem, quæ tam divinæ scripturæ, quam etiam sanctorum Patrum eloquia docuerunt, decretis nostris breviter inserta protulimus, demonstrantes geminam carnis & Deitatis naturam in

una Domini & Salvatoris nostri persona, passum quoque eundem in ea natura, quæ corporis est: non tamen passum in ea natura, quæ Deitatis est. His ergo concordi sententia in tribus secretariis definitis pro confirmatione sui propriam subscriptionem subjicimus. Isidorus in Christi nomine Ecclesiæ Hispalens. Episcopus subscripsi. Malacitanus Episcopus, Cordubens. Episcopus, & cæteri omnes fecerunt similiter.

*Subscriptio
Episcoporum.*

Explicunt canones secundi Concilii Hispalensis.

CONCILIUM TOLETANUM IV. SUB HONORIO I. PAPA,
& anno tertio, regnante Sisenando Rege, celebratum est ab omnibus Episcopis Hispaniæ & Galliciæ. Era 681.

*Concil. Tolet.
IV.*

Additio Francisci Silvii.
Alii ponunt celebratum Era 671. Anno Christi 633.

Præfatio.

Devotio Sisenandi.

Cum convenissemus sacerdotes Domini apud urbem Toletanam, ut Regis imperiis atque jussis commoniti, à nobis agitaretur de quibusdam Ecclesiæ disciplinis tractatus, primùm gratias Salvatori nostro Deo omnipotenti egimus. Post hæc antefato ministro excellentissimo, & glorioso Regi, cujus tanta erga Deum devotio extat, ut non solum in rebus humanis, sed etiam in causis divinis sollicitus maneat. Hic quippè dum in Basilica beatissimæ, & sanctæ martyris Leocadiæ omnium nostrum pariter jam cœtus adesset, pro merito fidei suæ cum magnificentissimis & nobilissimis viris ingressus, primùm coram sacerdotibus Dei humi prostratus, cum lacrymis, & gemitibus pro se interveniendum Domino postulavit. Deinde religiosa prosecutione synodum exhortatus est, ut paternorum decretorum memores, ad conservanda in nobis jura Ecclesiastica studium præberemus, & illa corrigere, quæ dum per negligentiam in usum venerunt, contra Ecclesiasticos mores licentiam sibi de usurpatione fecerunt. Talibus ejus monitis congaudentes, necessarium extitit (juxta ejus, nostrumque votum) quæ conveniunt tractare. Et quoniam generale Concilium agimus, oportet primùm nostræ vocis sermonem de cœlo esse, ut post professionem fidei sequentia operis nostri vota quasi super fundamentum firmissimum disponantur.

CAN. I. *De oratione & fidei confessione.*

In isto primo canone pronuntiatur publicè generalis professio omnium pertinentium ad fidem per formam symboli: Specialiterque explicatur illud symboli: Descendit ad inferos, ut sanctos, qui ibi tenebantur, erueret. Per quem, & nos sumus in novissimo die resuscitandi in ea, qua nunc vivimus carne, & in ea, qua resurrexit idem Dominus forma, percepturi ab ipso, alii pro justitiæ meritis vitam æternam, alii pro peccatis supplicium æternum. Quæ omnia in aliis symbolis explicite non tradita sunt.

*Explicatur
Descendit ad
inferos.*

CAN. II. *Diversitas in his, quæ ad religionem pertinent prohibetur.*

Nulla res magis discipline mores ab Ecclesia depulit, quam inordinata diversitas officii.

Placuit, ut unus ordo orandi atque psallendi à nobis per omnem Hispaniam atque Galliciam conservetur. Unus modus in missarum solemnitatibus, unus in vesperaliis officiis, nec diversa sit ultra in nobis Ecclesiastica consuetudo, quia in una fide continemur & regno.

CAN. III. *Statuitur formula pro Conciliis celebrandis.*

Statuimus, ut saltem semel in anno à nobis Concilium celebretur, ita tamen, ut si fidei causa est, aut quælibet alia Ecclesiæ communis, generalis Hispaniæ & Galliciæ synodus celebretur. Si verò talis non extiterit causa, speciale erit Concilium. Omnes autem, qui causas adversus quoscumque habere noscuntur, ad idem Concilium concurrant, & pro compellendis quibuscumque personis quidam executor à principe postuletur, &c. Deinde annotatur modus observandus in Concilio celebrando & in tractandis rebus synodalibus.

CAN. IV. *De solemnitate Paschali.*

Supr. in Concilio Aurel. 4.

Placuit, ut ante tres menses Epiphaniarum, Metropolitanus sacerdotes litteris se invicem inquirant, ut diem resurrectionis Christi comprovincialibus suis insinuent, & uno tempore celebrandum] annuncient.

CAN. V. *De baptismi sacramento.*

Libr. 1. Registri, Epist. 41.

de cons. d. 4. de trina mersione.

de cons. d. 4. c. Papa. vitandum.

In isto canone docetur, quod in usu baptismi teneatur modus ille, quem Gregorius Primus consultus à Leandro Episcopo Hispano definivit, scilicet ut sive trina, sive simpla mersione fuerit infans baptizatus, censeatur baptizatus, quia in illa trina mersione triduanæ sepulturæ sacramenta significamus, ut dum tertio infans ab aquis educitur, resurrectio triduanæ temporis exprimitur, etiam & Trinitas designatur. In simpla verò mersione unitas substantiæ in Trinitate datur intelligi. Ne tamen hæreticis videamur consentire, (qui tertio mergunt) dum eorum morem servamus, cautum est, ne in Hispania fiat baptismus nisi in una mersione.

In residuo capituli declaratur pulchrè mysterium, quare in una mersione debeat fieri baptismus.

CAN. VI. *Ut passio Christi populis prædicetur.*

Matth. 16.

Statuimus in sexta feria passionis Domini, mysterium crucis, quod ipse Dominus cunctis annunciandum voluit, prædicari, atque indulgentiam criminum clara voce omnem populum præstolari, ut pœnitentiæ compunctione mundati, venerabile festum dominicæ resurrectionis remissis iniquitatibus suscipere mereamur, corporisque ejus & sanguinis sacramentum mundi à peccato sumamus.

CAN-

CAN. VII. *In die passionis Christi jejunium solvi non debet.*

Quicumque in die passionis Domini jejunium, præter Parvulos, senes, & languidos, ante peractas indulgentiæ preces solverit, à paschali gaudio depellatur, nec in eo sacramentum corporis, & sanguinis Domini percipiat, qui diem passionis ejus per abstinentiam non honoravit.

CANON VIII.

Lucerna & cereus in vigilia sacræ resurrectionis propter gloriosum noctis ipsius sacramentum solemniter benedicatur, ut sacræ resurrectionis Christi mysterium, quod tempore hujus noctis votivè advenit, benedictione sanctificati luminis suscipiamus.

*Exprimitur
cauta benedic-
tionis cerei in
vigilia resur-
rectionis Do-
mini.*

CAN. IX. *De efficacia orationis Dominicæ.*

Nonnulli sacerdotum in Hispania reperiuntur, qui Dominicam orationem, quam Salvator noster docuit, & præcepit, non quotidie, sed tantum die dominica dicunt. Attamen, quia quotidiana oratio est, quotidie quoque ut detur, dici oportet. Delet enim hæc quotidiana oratio minima & quotidiana peccata. Delet & illa, à quibus vita fidelium (etiam scelerata gesta) pœnitendo in melius discedit mutata. Quisquis ergo sacerdotum, vel subadjacentium clericorum hanc orationem quotidie, aut in publico, aut in privato officio præterierit, ordinis suæ honore privetur.

Matth. 6.

Pro confirmatione hujus canonis adducitur Cyprianus in sermone de oratione dominica. Hilarius, & Augustinus in libro Enchiridion ultra medium.

CAN. X. *In quo tempore Alleluja decantari debeat.*

Statuimus, ut in omnibus diebus quadragesimæ Alleluja non cantetur, quia tempus mœroris est. In temporibus verò reliquis, idest, Kalen. Januarii, quæ propter errorem gentilium aguntur, omnino Alleluja non decantabitur. In quibus etiam, præter piscem & olus, sicut & in illis quadraginta diebus cæteris à carnibus abstinetur, & à quibus etiam nec vinum bibitur. Si quis ergo Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus contrafecerit, ordinis sui officio carere cogatur, & communione ejusdem Paschæ privetur.

CAN. XI. *Ut post Evangelium decantentur laudes.*

Item decrevimus, ut in missa laudes post epistolam non decantentur, donec prædicetur Evangelium. Nam laudes ideò Evangelium sequuntur propter gloriam Christi, quæ per idem Evangelium prædicatur. Qui verò hunc ordinem perturbaverint, excommunicationis pœnam suscipiant.

CAN. XII. *De hymnis canendis.*

De hymnis, & psalmis etiam canendis publicè in Ecclesia, &

Sal-

de cons. d. 1. Salvatoris, & Apostolorum habemus exemplum. Et hymno dic-
de hymnis. to, &c. Paulus hoc etiam docet: Implemini Spiritu Sancto, lo-
Matth. 16. quentes vobismetipsis in psalmis, & hymnis, &c. Et quia nonnulli
Ephes. 5. hymni humano studio in laudem Dei compositi esse noscuntur,
 sicut hi, quos Hilarius, & Ambrosius ediderunt, quos tamen
 quidam specialiter reprobant, pro eo quod de scripturis sancto-
 rum canonum, vel Apostolica traditione non existunt. Respuant
 ergo illum hymnum ab hominibus compositum, quem in fine
 omnium psalmorum dicimus, Gloria, & honor Patri, & Filio,
 & Spiritui Sancto, &c. Similiter, & totum illud, quod sequitur,
 post Angelicum hymnum, Gloria in excelsis Deo. &c. Quod
 tamen Ecclesiastici Doctores composuerunt. Ergo nec ipsi in
 Ecclesiis canendi sunt, qui in sanctarum scripturarum li-
 bris non inveniuntur? Componuntur missæ, sive preces, vel
 orationes, sive commendationes, seu manus impositiones, ex
 quibus si nulla decantentur in Ecclesia vacant omnia officia
 Ecclesiastica. Admonet enim hæc fieri, atque hortatur Apos-
 tolus Timotheum docens. Obsecro igitur primùm omnium fieri
 obsecrationes, postulationes, gratiarum actiones. Excommu-
 nicatione ergoplectendi sunt, qui hymnos rejicere fuerint ausi.

1. Tim. 2.

CAN. XII. *De hymno trium puerorum.*

*De hymno
trium puero-
rum.*

Hymnum quoque trium puerorum, in quo universa cœli
 & terræ creatura Deum collaudat, & quem Ecclesia tota Catho-
 lica, per totum orbem diffusa celebrat, publicè sanctum Con-
 ciliū decantari instituit.

CAN. XIV. *Quid in fine psalmorum dicendum.*

Ps. 28.
Apoc. 5.

Statuimus, ut in fine psalmorum, non Gloria Patri, sed glo-
 ria & honor Patri dicatur, David dicente: Afferte Domino glo-
 riam, & honorem. Et Joann. Evang. audivit vocem dicentem:
 Honor, & gloria Deo nostro, &c. Qui verò hoc præterierit,
 excommunicetur.

Additio Francisci Sylvii.

In Ecclesia mos Romanus prævaluit, ut dicatur, *Gloria Pa-
tri, & Filio, & Spiritui Sancto.* Vide Additionem ad Conc. To-
 let. 3. §. *Tunc acclamatum est.*

CANON XV.

Statuimus, ut gloria in fine responsoriorum in lætis sequatur;
 in tristioribus verò repetatur principium.

CAN. XVI. *De libro Apocalipseos.*

Apocalypsim librum multorum Conciliorum autoritas, & sy-
 nodica sanctorum præsulū Romanorum decreta Joannes Evan-
 gelistæ esse præscribunt, & inter divinos libros recipiendum cons-
 tituerunt. Et quia plurimi sunt qui ejus autoritatem non recipiunt,
 cum-

eumque in Ecclesia Dei prædicare contemnunt, si quis eum deinceps aut non receperit, aut à Pascha usque ad Pentecosten missarum tempore in Ecclesia non prædicaverit, excommunicationis sententiam habebit.

CAN. XVII. *Quo loco, & tempore communicandum.*

Nonnulli sacerdotes post dictam orationem Dominicam statim communicant, quod deinceps interdiximus, sed data benedictione ad populum, tunc corporis & sanguinis Domini sacramentum sumatur, eo videlicet ordine, ut sacerdotes, & Levitæ ante altare communicent, in choro clericus, extra chorum populus.

Additio Francisci Sylvii.

Confer additionem ad can. 31. Concilii Brachar. r.

CAN. XVIII. *A quibus debet esse immunis, qui in Episcopum ordinatur.*

In isto canone notantur, qui sunt indigni ad honorem sacerdotii, quos jus nunc vocat irregulares. Inter quos etiam recensentur & isti, qui manibus * honorem obtinere moliuntur. Qui à decessoribus in sacerdotium eliguntur. Qui inscii litterarum sunt. Qui nondum ad 30. annos pervenerunt. Qui nec à clero, nec à populo propriæ civitatis electi sunt. Qui verò probatus inventus fuerit, ab universis comprovincialibus Episcopis, aut certè à tribus in sacerdotem die dominica consecrabitur. Episcopus verò comprovincialis ibi consecrandus est, ubi Metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non nisi in civitate Metropolitana comprovincialibus ibi convenientibus. Siquis autem ad gradum sacerdotii indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit.

dist. 31. Qui in aliquo crimine.

* Nota.

CAN. XIX. *Quo tempore in veteri Lege Levitæ ordinabantur.*

Decrevimus, ut 25. annorum ætatis Levitæ consecrentur, & 30. presbyteri ordinentur, ita ut secundum præceptum Apostolicum probentur primùm, & sic ministrent, nullum crimen habentes. Quoniam & in veteri lege ab anno 25. Levitæ in tabernaculo servire mandantur.

d. 77. In veteri lege.

Num. 7.

CAN. XX. *De sacerdotibus, quales esse debeant.*

Quicumque in sacerdotio Dei positi sunt, irreprehensibiles esse debent, Paulo attestante: Oportet Episcopum irreprehensibilem esse. Inoffensos ergo & immaculatos decet Dei existere sacerdotes: nec ullius eos fornicationis contagio pollui. Abstineamus ergo nos ab omni opere malo, ut mundi corpore, purgati mente, possimus ad sacrificium Christi digni accedere, & Deum pro delictis omnium deprecari.

2. Tim. 3.

CA-

CANON XXI. *De eisdem.*

Rom. 12. d.
 & 2. Cor. 8.
 d.

Quamvis conscientiam puram apud Deum nos habere oporteat, tamen & apud homines famam optimam custodire oportet. Ideò convenit Episcopos testimonium probabiliam personarum conversationis & vitæ in conclavi suo habere, ut & Deo placeant per conversationem bonam, & Ecclesiæ per optimam famam.

CANON XXII. *De Presbyteris & Levitis.*

Item placuit, ut quemadmodum Antistites, ita Prebyteri, atque Levitæ, quos fortè infirmitas atque ætatis gravitas in conclavi suo manere non sinit, ut & iidem in cellulis suis testes vitæ habeant, vitamque suam sicut nomine, ita meritis teneant.

12. q. 1. Omnis ætas,
 Gen. 6. d.
 Prov. 30.

CAN. XXIII. *Quod adolescentes probatissimo seniori deputentur.*

Omnis ætas ab adolescentia prona est in malum. Nihil enim incertius quam vita adolescentium. Ob hoc constituere oportuit, ut si qui in clero impuberes, aut adolescentes existunt, omnes in uno conclavi commaneant, ut lubricæ ætatis annos, non in luxuria, sed in disciplinis Ecclesiasticis agant, deputati probatissimo seniori, quem & magistrum doctrinæ, & testem vitæ habeant.

dist. 38. Ignorantia.
 1. Tim. 4.

CAN. XXIV. *Quod sacerdotibus maximè ignorantia vitanda est.*

Ignorantia mater cunctorum errorum, maximè in sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium in populo Dei susceperunt. Sacerdotes enim legere sanctas scripturas frequenter admonet Paulus, dicens ad Timotheum: Attende lectioni, & exhortationi, &c. Sciant ergo sacerdotes scripturas, & canones meditentur, omne opus eorum in prædicatione divina & doctrina consistat, atque ædificent cunctos, tam fidei scientia, quam operum disciplina.

CAN. XXV. *Quod officialem libellum ab Episcopo accipiant Presbyteri cum ordinantur.*

dist. 28.
 Quando Presbyteri.

Quando presbyteri in parochiis ordinantur, libellum officialem à suo sacerdote accipiant, ut ad Ecclesias sibi deputatas instructi accedant, ne per ignorantiam etiam in ipsis divinis sacramentis Christum offendant: ita ut quando vel ad litanias, vel ad Concilium venerint, rationem Episcopo suo reddant, qualiter susceptum officium celebrent, vel baptizent.

Additio Francisci Sylvii.

Liber Officialis idem est, quod liber officiorum, seu Manuale, quo ritus sacramentorum ministrandorum continetur.

CAN.

CAN. XXVI. *De castitate servanda tempore suæ ordinationis Presbyteri & Diaconi votum emittant.*

Quando Presbyteri, aut Diaconi per Parochias constituuntur, oportet eos primùm professionem suo Episcopo facere, ut castè & purè vivant sub Dei timore, ut dum eis talis professio obligaverit, vitæ sanctæ disciplinam retineant.

*In Decr. Ivo,
lib. 3.*

CAN. XXVII. *Presbyteri injustè depositi, quomodo in pristinum restituantur statum.*

Episcopus, Presbyter, aut Diaconus à gradu suo injustè dejectus, si in sancta synodo innocens inveniatur, gradus amissos recipiat coram altari de manibus Episcoporum. Si Episcopus est, orarium, annullum, & baculum. Si Presbyter, orarium, & planetam. Si Diaconus, orarium, & albam. Si Subdiaconus, patenam, & calicem. Sic & reliqui gradus ea in reparatione sua recipiant, quæ, cum ordinarentur, perceperunt.

CAN. XXVIII. *Privetur honore quicumque ex ordine Clericorum magos consuluerit.*

Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut quilibet de ordinibus Clericorum, magos, aut aruspices, aut certè augures, vel sortilegos, vel eos, qui profitentur artem magicam, aut aliquos eorum similia exercentes, consuluisse fuerit deprehensus, ab honore dignitatis suæ depositus monasterii censuram excipiat: ibique perpetuæ poenitentiae deditus scelus admissum sacrilegii solvat.

*26. q. 5. Si
quis Episco-
pus.*

CANON XXIX.

Confinitimi hostium sacerdotes nullum mandatum ad gentem extraneam occultè accipere, vel dirigere præsumant.

CAN. XXX. *Nallus Sacerdos sit iudex, ubi sanguinis sententia præparatur.*

Si quis Sacerdotum, ubi sanguinis sententia præparatur, iudex extiterit, reus effusi sanguinis sit apud Christum: & apud Ecclesiam perdat proprium gradum.

CAN. XXXI. *Ne pauperes à potentibus opprimantur, Episcopis cura committitur.*

Episcopi (quibus hæc cura à Deo imposita est) dum conspiciunt iudices ac potentes pauperum oppressores existere, prius eos sacerdotali admonitione redarguant: & si contempserint emendari, eorum insolentiam Regis auribus intiment, ut quos sacerdotalis admonitio non flectit ad justitiam, regalis potestas ab improbitate coerceat. Si quis Episcoporum id neglexerit, Concilio erit reus.

NOTA.

CAN. XXXII. *Episcopi nihil de jure suæ diœcesis præsumant auferre.*

1. Tim. 6.
16. q. 1. *Constitutum est d.*

Avaritia radix est cunctorum malorum: cujus sitis etiam sacerdotum mentes obtinet. Ideò constitutum est à præsentis Concilio, Episcopos diœceses suas ita regere, ut nihil ex earum jure præsumant auferre: sed juxta priorem authoritatem Conciliorum, tam de oblationibus, quam de decimis, tributis, ac frugibus tertiam consequantur, ut concessa à fidelibus in Christi & Martyrum honorem, ipsorum Episcoporum parochiis intacta maneant. Noverint tamen conditores Basilicarum in rebus, quas eisdem Ecclesiis conferunt, nullam se potestatem habere, sed juxta canonum instituta sicut Ecclesia, ita & dos ejus ad ordinationem Episcopi pertineat.

10. q. 1. *No-
verint.*

CAN. XXXIII. *Quod triennialis possessio intra eandem provinciam servari debeat.*

16. q. 3. *Qui-
cumque Epis-
copus.*

Quicumque Episcopus alterius Episcopi diœcesim per triginta annos sine aliqua interpellatione possederit, admittenda non est contra eum actio repossendi. Sed hoc intra unam provinciam. Extra verò nullo modo: ne dum diœcesis defenditur, provinciarum termini confundantur.

CANON XXXIV.

10. q. 3. *Sicut
diœces.*

Sicut diœcesim alienam triennialis possessio tollit, ita territorii conventum non adimit.

CAN. XXXV. *Invaletudine gravatus Episcopus, visitationis officium aliis committat.*

10. q. 1. *Epis-
copum per.*

Episcopum per cunctas diœceses parochiasque suas per singulos annos ire oportet, ut exquirat, quo unaquæque Basilica in reparatione sui indigeat. Quod si ipse aut languore, aut aliis occupationibus implicatus id explere nequiverit, Presbyteros probabiles, aut Diaconos mittat, qui & redditus Basilicarum, & reparationes & ministrantium vitam inquirent.

CAN. XXXVI. *Exolvat Prælati, quod in remunerationem obsequii Ecclesiæ impensum alicui promissum.*

12. q. 2. *Qui-
cumque suffr.*

Quicumque suffragio cujuslibet aliquid Ecclesiasticæ utilitatis providerint, & pro eo quodcumque commodum in remunerationem promiserint, promissi solutionem eos exolvere oportebit.

CAN. XXXVII. *Fundatores Ecclesiarum si ad inopiam devenerint, ab eisdem alimenta accipiant.*

Quicumque fidelium de facultatibus suis Ecclesiæ aliquid devotione propria contulerit, si fortè ipsi, aut filii eorum redacti fuerint ad inopiam, ab eadem Ecclesia suffragium vitæ (pro tem-
po-

poris usu) percipiant. Si enim omnibus aliis necessitatem sustinentibus (pro solo religionis intuitu) in usum res Ecclesie largiantur, quanto magis consulendum est quibus retributio justa debetur?

Canon XXXVIII. est can. 7. sextae synodi.

CAN. XXXIX. *Ut Levita unum tantum humerorum ambiat orario.*

Unum orarium oportet Levitam gestare in sinistro humero, propter quod orat, idest, praedicat. Dexteram autem partem oportet habere liberam, ut expeditius ad ministerium sacerdotale discurrat. Caveant ergo Levitae gemino uti orario, sed uno tantum & puro, nec ullis coloribus, aut auro ornato.

dist. 25.

Unum orarium.

CAN. XL. *Ut Clerici tonsuram deferant.*

Omnes Clerici vel lectores, sicut Levitae & sacerdotes detonso superius capite toto, inferius solam circuli coronam relinquunt. Non sicut hucusque in Galliciae partibus facere lectores videntur, qui prolixis (ut laici) comis in solo capitis apice modicum circum tondunt. Ritus enim iste in Hispaniis hucusque haereticorum fuit. Unde oportet ut pro amputando ab Ecclesiis scandalo hoc signum dedecoris auferatur. Qui secus fecerit, fidei Catholicae reus erit.

Canon XLI. & XLII. idem continent quod & can. V. sextae synodi.

CANON XLIII.

Clerici, qui sine consulto Episcopi sui uxores duxerint, separari eos a proprio Episcopo oportebit.

dist. 81. Quinam Clerici.

CAN. XLIV. *De Clericis, qui voluntarie arma sumunt.*

Clerici, qui in quacumque factione arma volentes sumpserunt, amisso ordinis sui gradu in monasterio poenitentiae tradantur.

23. q. 8. Clerici.

CAN. XLV. *Ne clerici sepulchra demoliantur.*

Si quis clericus in demoliendis sepulchris fuerit deprehensus a clericatus ordine submoveatur, & poenitentiae triennio deputetur.

CAN. XLVI. *De libertate Clericorum.*

Praecipiente Domino nostro Sisebuto Rege, id constituit sanctum Concilium, ut omnes ingenui clerici pro officio religionis ab omni publica indictione, atque labore habeantur immunes, ut liberi Deo serviant.

Canon XLVII. est can. 25. Conc. Chalced.

CAN. XLVIII. *Quod paterna devotio monachum faciat, sicut propria professio.*

Monachum, aut paterna devotio, aut propria professio facit. Quicquid horum fuerit alligatum, tenebit. Proinde his ad mundum

20. q. 1. Monachum. De

hoc vide infra
in Concil. Vor-
mac. c. 5.

revertendi intercludimus aditum, & omnes ad sæculum interdi-
cimur regressus.

CAN. XLIX. *Quod liberum fit clericis monasticam profiteri
vitam.*

Clerici, qui monachorum propositum appetunt, (quia melio-
rem vitam sequi cupiunt) liberos eis ab Episcopo in monasteriis
largiri oportet ingressus, nec interdicti propositum eorum, qui ad
contemplationis desiderium transire nituntur.

CAN. L. *Quale jus Episcopi in monasteriis habere debeant.*

Nunciatum est præsentì Concilio, quod Monachi Episcopali
imperio servili opere mancipientur, & jura monasteriorum illicita
præsumptione usurpentur: ita ut penè ex cœnobio possessio fiat,
atque illustris portio Christi ad ignominiam, servitutemque per-
veniat. Quapropter monemus eos, qui Ecclesiis præsumunt, ut ultra
talia non præsumant. Sed hoc tantum sibi in monasteriis vindic-
ent Sacerdotes, Abbates, aliaque officia instituere, atque extra
regulam facta corrigere. Qui contra fecerit, excommunicetur.

18. q. 2. Hoc
tantum sibi.

CAN. LI. *De Monachis à monasterio egredientibus.*

Nonnulli monachorum egredientes à monasterio, non solum
ad sæculum revertuntur, sed etiam uxores accipiunt. Igitur revo-
cati in eodem monasterio, à quo exierant, poenitentiae deputentur.

CAN. LII. *Qui seipsos infamia notant, ad clerum pervenire non
possunt.*

Hi, qui in discrimine constituti poenitentiam accipiunt, nulla
manifesta crimina confitentes, sed tantum se peccatores esse præ-
dicantes, hujusmodi si revelaverint, possunt etiam per morum
probitatem ad gradus Ecclesiasticos pervenire. Qui verò ita poe-
nitentiam accipiunt, ut aliquod mortale peccatum se perpetrasse
publicè fateantur, ad clerum, vel honores Ecclesiasticos perve-
nire nullatenus poterunt: quia se confessione propria notaverunt.

CAN. LIII. *Poenitentiae statum, qui semel acceperint, mutare
non possunt.*

Quicumque ex sæcularibus accipientes poenitentiam totonde-
runt se, & rursus prævaricantes laici effecti sunt, ab Episcopo
suo ad poenitentiam revocentur. Quod si aliqui admoniti ad poe-
nitentiam reverti noluerint: ut verè apostatæ coram Ecclesia
anathematis sententia condemnentur. Hoc etiam totum serve-
tur in religiosis; etiam in viduis, virginibusque sacris, ac poeni-
tentibus foeminis, quæ habitum religionis mutaverunt, aut ad nup-
tias transierunt.

In cónone 54. idem habetur, quod de viduis in præcedenti dictum est.

CAN. LV. *Sicut Judæi ad fidem non sunt cogendi, ita nec conversi ab ea recedere permittuntur.*

De Judæis præcepit sancta synodus nemini deinceps ad credendum vim inferre. Cui enim vult Deus miseretur, & quem vult indurat. Non enim tales inviti salvandi sunt, sed volentes: ut integra sit forma justitiæ. Sicut enim homo propria arbitrii voluntate serpenti obediens periit: sic (vocante se gratia Dei) propriae mentis conversione quisque credendo salvatur. Qui autem jam pridem ad Christianitatem venire coacti sunt (sicut factum est temporibus religiosissimi principis Sisebuti) quia jam constat eos sacramentis divinis associatos, & baptismi gratiam suscepisse, & chrismate unctos esse, & corporis Domini & sanguinis extitisse participes, oportet ut fidem etiam quam vi, vel necessitate susceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blasphemetur, & fides, quam susceperunt, contemptibilis habeatur.

d. 45. D. Judæis.

Rom. 9.

Gen. 3.

CAN. LVI. *Judæis contra fidem Christianam dare suffragium prohibetur.*

Quicumque Judæis contra fidem Christianam suffragium qualecumque præstiterit, verè ut prophanus & sacrilegus anathemate effectus ab Ecclesia Catholica & regno Dei habeatur extraneus.

CAN. LVII. *De prævaricatione eorum, qui ad fidem Christianam promoti fuerant.*

Judæi, qui ad fidem Christianam promoti abominandas circumcisiones & alios Judaicos usus exercuerint, pontificali auctoritate corrigantur, & ad cultum Christiani dogmatis revocentur. Eos autem, quos circumciderunt, si filii eorum sint, à parentum consortio separentur. Si servi, pro injuria corporis sui libertati tradantur.

de consec. d.
Plerique.

CAN. LVIII. *Judæorum filii post baptismum à parentibus separentur.*

Judæorum filios, vel filias baptizatos, ne parentum involvantur erroribus, ab eorum consortio separari decernimus. Deputandos autem monasteriis, aut Christianis viris aut mulieribus Deum timentibus, ut in moribus & fide proficiant.

28. q. 1. Judæorum filios.

CAN. LIX. *Perfidia parentum filiis obesse non debet.*

Judæi baptizati, si postea prævaricantes in Christum qualibet pœna damnati extiterint, à rebus eorum fideles filios excludi non oportebit, quia scriptum est: Filius non portabit iniquitatem patris.

2. q. 4. Judæi baptizati,
Ezech. 18.

Hoc desideramus observari.

CAN.

CAN. LX. *Judæi ad fidem conversi cum remanentibus in veteri ritu non communicent.*

28. q. 1. *Sopè malorum.*

Nulla communio sit Hebræis ad fidem Christianam translatis cum his, qui adhuc in veteri ritu consistunt, ne eorum participatione subvertantur. Quicumque hoc non servaverint, & hi Christianis donentur: & illi, cum quibus prohibitum est eis conversari, publicis cædibus deputentur.

CAN. LXI. *Judæus ab uxore fidei separetur, nisi ad fidem accesserit.*

28. q. 1. *Judæi qui.*

Judæi, qui Christianas mulieres in conjugio habent, admonentur ab Episcopis civitatis illius, ut si cum eis permanere cupiunt, Christiani efficiantur. Quod si admoniti noluerint, separentur. Filii autem, qui ex talibus nati sunt, fidem atque conditionem matris sequantur. Similiter & illi, qui procreati sunt de infidelibus mulieribus, & fidelibus viris Christianam religionem sequantur, non Judaicam superstitionem.

CAN. LXII. *Judæi testes esse non possunt.*

2. q. 7. *Non potest.*

Judæi, qui Christiani effecti sunt, & Christi fidem prævaricati sunt, ad testimonium dicendum admitti non debent: quamvis se esse Christianos annuncient: quia sicut in fide Christi suspecti sunt, ita in testimonio humano dubii habentur.

CAN. LXIII. *Judæi publicis officiis non præficiantur.*

17. q. 4. *Constituit sanctum.*

Constituit sanctam Concilium, ut Judæi, aut hi, qui ex Judæis sunt, officia publica nullatenus appetant, nec illa exercere judices provinciarum permittant. Si quis judex hoc permiserit, excommunicetur, & is, qui subreperit, publicis cædibus deputetur.

CAN. LXIV. *Quod non liceat Judæis Christianos servos habere.*

Ex decr. Sisenanli Regis.

Judæis nullo modo liceat Christianos servos, nec Christiana mancipia emere. Si contra fecerint, ablati ad eis, à Principe libertatem consequantur.

CANON LXV.

22. q. 2. *Etti illi qui.*

Nullus Episcoporum liberos ex familiis Ecclesiæ facere præsumat. Si secus fecerit, per successorem Episcopum ad Ecclesiam revocentur.

CAN. LXVI. *Liberti Ecclesiæ à patrocínio Ecclesiæ non discedant.*

12. q. 2. *Liberti Ecclesiæ quia.*

12. q. 2. *Liberti Ecclesiæ.*

Liberti Ecclesiæ (quia nunquam moritur eorum patrona) ne à patrocínio Ecclesiæ aliquando discedant, necesse est ut tam hi liberti, quam ab eis progeniti, professionem Episcopo suo faciant. Qui si à patrocínio Ecclesiæ præmissa admonitione nihilominus discesserint, manumissio eorum irrita sit.

CAN.

CAN. LXVII. *Quando libertatem quis integram consequitur, ad clericatum suscipi potest.*

Quicumque libertatem à dominis suis ita percipiunt, ut nulum sibi in eis obsequium patronus retinet, isti si sine crimine capitali sunt, ad clericatus ordinem suscipiantur. *dist. 54. Quicumque.*

CAN. LXVIII. *Quod de familiis Ecclesiæ liceat Presbyteros constituere.*

De familiis Ecclesiæ constituere Presbyteros & Diaconos per parochias liceat, quos tamen vitæ rectitudo commendat. Ea tamen ratione ut antea manumissi libertatem status sui percipiant. In ultimo canone excommunicantur omnes, qui contra Regis regniq̄ue Hispaniæ conservationem aliquid tyrannicè attentaverint. Quibus omnibus subscripserunt omnes Episcopi numero septuaginta. Subscripsit etiam Episcopus Carcassonensis, & Vicarii etiam Episcoporum.

Explicit Concilium Toletanum IV.

CONCILIIUM TOLETANUM V. CIRCA TEMPORA *Concil. Tolet. V.*
*Honorii Papæ I. anno primo Chintillani Regis Gothorum, præ-
 sidente Eugenio Ecclesiæ Toletanæ & provinciæ Carthag. Epis-
 copo Metropolitano. Affuerunt & alii viginti Episcopi.*

Celebratum anno 636. *Additio Francisci Sylvii.*

CAN. I. *Quando Litiariæ dici debeant.*

In cuncto regno specialis & propria hæc religiosa omni tempore teneatur observantia, ut à die Iduum Decembrium Litiaria triduo ubique annua successione peragatur. Quod si dies Domini- ca intercesserit, in sequenti hebdomada celebretur.

In canone secundo nihil aliud tractatur, nisi de custodia salutis Regum & defensione prolis præsentium principum.

CAN. III. *Sine electione omnium nullus præficiatur in Regem.*

Si quis ad regiæ majestatis ambit pervenire fastigia, quem nec electio omnium præficit, nec Gothicæ gentis nobilitas ad hunc apicem trahit, sit consortio Catholicorum privatus, & divino anathemate condemnatus.

In reliquis canonibus cavetur sub anathemate, ne quis in Principem maledicta congerat: aut illi aliquo modo insidietur.

Subscripserunt omnes Episcopi, & vicarii etiam Episcoporum.

Explicit Concilium Toletanum V.

Concil. Tolet.
VL

CONCILIUM TOLETANUM VI. SUB EODEM HONORIO
Papa I. anno 2. Chintillani Regis in Ecclesia Leocadiæ Marty-
ris, celebratum ab Episcopis Hispaniæ, & Galliciæ quinquagin-
ta duobus, præsidente Eugenio Episcopo Toletano.

Additio Francisci Sylvii.

Ex tribus per-
sonis divinis
solutus Filius
humanitatem
sumpsit.

A Nno 635. celebratum.
In primo canone pronuntiatur symbolum fidei, in quo
explicatius habetur illud: Quod ex tribus personis divinis, solum
filium fatemur ad redemptionem humani generis propter culpa-
rum debita, quæ per inobedientiam Adæ originaliter, & nostro
libero arbitrio contraximus, resolvenda, à secreto patris arcano-
que prodiisse, & humanitatem sine peccato de sancta Virgine as-
sumpsisse, ut idem Filius Dei Patris, esset Filius hominis, Deus
perfectus, & homo perfectus, in duabus naturis una persona, ne
quaternitas Trinitati accederet, si in Christo gemina persona esset.

Filius Dei in
singularitate
personæ non in
unitate naturæ
humanitatem
assumpsit.

Et ibidem etiam habetur: Et cum tota cooperata sit Trinitas
formationem suscepti hominis (quoniam inseparabilia sunt opera
Trinitatis) solus tamen Filius suscepit humanitatem in singulari-
tate personæ, non in unitate divinæ naturæ, idest, in eo, quod
proprium est filii, non quod commune est Trinitati: quoniam
constat naturam Trinitatis esse, non tamen personam. Hic ergo
Dominus noster Jesus Christus mortuus est propter expiationem
nostram. Resurrexit propter justificationem nostram. Quem etiam
venturum in fine expectamus sæculorum cum resurrectione om-
nium, æquissimo suo iudicio redditarum justis præmia, & im-
piis pœnas, &c.

In can. 2. agitur tantum de observantia Litaniarum pro suc-
cessu Regum.

CAN. III. *Ut Hispaniarum Reges juramentum præstent de expellen-
dis à suo regno infidelibus.*

Sanctum Concilium simul & cum consensu Christianissimæ
Principis, suorumque optimatum, illustriumque virorum hanc pro-
mulgamus Deo placitum sententiam, ut quisquis succedentium
temporum regni sortitus fuerit apicem, non ante conscendat re-
giam sedem, quam inter reliqua conditionum sacramenta pollici-
tās fuerit nullum non Catholicum permittente in suo regno dege-
re. Si verò postquam ad regni gubernacula accesserit, ipse teme-
rator hujus extiterit promissi, sit anathema maranata in conspectu
sempiterni Dei, & pabulum efficiatur ignis æterni. Similiter &
omnes, qui cum eo consenserint.

Author. *Horum Patrum sententia usus est Ferdinandus Hispaniarum Rex,
cognomento Catholicus, cum à tota ditione sua expulit Judæos &
Sarracenos.*

Ad-

Additio Francisci Sylvii.

Et postea Philippus III. expellendo ex Hispania Mauros ad numerum 200. millium, qui multa moliebantur contra Regem & regnum.

CAN. IV. Est can. 22. sextæ synodi, de his, qui per pecunias Ecclesiasticos gradus assumunt.

CAN. V. *Qui beneficium ab Ecclesia accipit, ejus professionem nomine precariæ faciat.*

Si quis Clericorum stipendium de rebus Ecclesiæ cujusquam Episcopi percepit largitate, sub precariæ nomine debeat professionem scribere, ne per retentionem diuturnam præjudicium afferat Ecclesiæ.

12. q. 2. *Sæpe fit.*

CANON VI.

Quicumque religiosum spontaneè semel indutum habitum dimiserint, excommunicentur si reverti noluerint.

33. q. 2. c. fin. *Et habetur in epist. Leonis Papæ ad Rusticum Narbonensem Episc. que est 90. resp. 11.*

CAN. VII. Est can. 53. supra in Conc. Tol. 4.

CANON VIII.

Qui in ætate adolescentiæ positus, dum mortis formidat casum, pervenerit ad pœnitentiæ remedium, si conjugatus, & fortè fuerit incontinens, ne postea adulterii incurrat lapsum, redeat ad pristinum conjugium, quousque possit adipisci temporis maturitate continentiam statum. Quod nos sicut de viris, ita de fœminis æquo modo censemus: non quidem hoc generaliter & canonicè præceptum, sed pro humana fragilitate constat à nobis indultum: ea duntaxat ratione, ut si is, qui pœnitentiæ non est legibus deditus, ante ab hac vita decesserit, quam ex communi consensu ad continentiam unus eorum fuerit regressus, superstiti non liceat denuo transire ad uxoris amplexus. Si autem illius vita superstes extiterit, qui non acceperit * absolutionem pœnitentis, nubat si se continere non potest: & alterius consortio fruatur uxoris. In omnibus tamen sacerdotis expectetur ordinatio: ut juxta quod ætatem aptam perspexerit, pœnitentiæ absolutionis tribuat legem.

* *Vel benedictionem,*

Cum conjugatus in aptitudine vovet continentiam, si postea non potest continere, redibit ad uxorem. Ea tamen mortua non transibit ad secundas nuptias. Visum est synodo dispensandum cum illo in usu primi matrimonii, & arcere eum à secundis nuptiis. Quod tamen licebit conjugati non voventi. Atque hic est scopus hujus canonis.

Author.

CANON IX.

Novo adveniente Pontifice omnes Ecclesiæ liberti, & ab eis progeniti, chartulas & professiones suas in conspectu Ecclesiæ re-

novare debent. Quod si intra annum non fecerint, vacuæ remaneant & inanes.

CANON X.

Libertorum filii intra Ecclesiam erudiendi nutriantur: & Episcopo debitum reddant famulatum.

CANON XI.

Quisquis à quolibet criminatur, non antea accusatus supplicio detur, quam accusator præsentetur.

CANON XII.

Quisquis patrator culparum extiterit, & ad hostium refugium confugerit, excommunicetur.

CANON XIII.

Qui primatum dignitatis habent in palatio, à junioribus modestus honor per omnia deferatur & minores à senioribus dilectionis amplectantur affectu, & utilitatis imbuantur auxilio.

CAN. XIV. Est can. 6. Conc. Tolet. 5.

CANON XV.

Res Ecclesiæ à quibuslibet justè collatæ, in earum jure firma stabilitate permaneant.

CAN. XVI. Est can. 2. Conc. Toletani 5.

CAN. XVII. Est can. 4. in Conc. Tolet. 5.

CAN. XVIII. Est 18. can. in Conc. Tolet. 5.

CAN. XIX. Consumitur in gratiarum actionibus Deo, & deinde Regi: cujus studio & instantia collecti sunt Episcopi.

Subscripserunt Episcopi, qui ibi convenerunt n. 52. Ego Eugenius Ecclesiæ Tolet. Episcopus subscripsi.

Subscripserunt etiam vicem agentes absentium Episcoporum.

Explicit Concilium Toletanum VI.

Concil. Bracar. 1.

CONCILIUM BRACARENSE PRIMUM, SUB Honorio Papa I. & anno 3. Arriamiri Regis celebratum in Hispania Citeriori ab Episcopis Galliciæ provinciæ, in quo primum lectum est exemplar fidei cum capitulis, quæ Episcopi Tarracenses, & Carthaginenses, Lusitani & Bælici contra impiam Priscillianæ hæresis sectam olim factò inter se Concilio tanquam regulam fidei tradiderant. Proposita capitula sic habent.

Additio Francisci Sylvii.

PRIMUM Bracar. Conc. alii sub Joanne Papa III. ponunt ann. 563.

CANON I.

Si quis Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum non confitetur tres personas unius substantiæ, & virtutis, ac potestatis, sicut Catholica Ecclesia docet, sed unam tantum ac solitariam dicit esse per-

personam, ut ipse sit Pater, qui Filius, &c. sicut Sabellius & Priscillianus dixerunt: anathema sit.

CANON II.

Si quis extra sanctam Trinitatem alia (nescio quæ) Divinitatis nomina introducit, dicens: Quod ipsa Divinitas sit Trinitas, sicut Gnostici & Priscillianus dixerunt: anathema sit.

CANON III.

Si quis dicit, Filium Dei Dominum nostrum, antequam ex Virgine nasceretur, non fuisse, sicut Paulus Samosatenus, & Fotinus, & Priscillianus dixerunt: anathema sit.

CANON IV.

Si quis natale Christi secundum carnem non verè honorat, sed honorare simulat se, jejunans in eodem die, & in dominico, quia Christum in hominis vera natura esse non credit, sicut Cerdon, Marcion, Manichæus, & Priscillianus dixerunt: anathema sit.

CANON V.

Si quis animas humanas vel angelos ex Dei credit substantia extitisse, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt: anathema sit.

CANON VI.

Si quis animas humanas dicit prius in cœlesti habitatione peccasse, & pro hoc in corpora humana dejectas, sicut Priscillianus dixit: anathema sit.

CANON VII.

Si quis dicit, diabolum non fuisse prius angelum bonum à Deo factum, nec Dei opificium fuisse naturam ejus: sed dicit eum ex tenebris emersisse, nec aliquem sui habere authorem, sed ipsum esse principium atque substantiam mali, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt: anathema sit.

CANON VIII.

Si quis credit, quod aliquas immundas creaturas diabolus fecerit, & tonitrua, & fulgura, & tempestates, & siccitates ipse diabolus sua authoritate facit, sicut Priscillianus dixit: anathema sit.

CANON IX.

Si quis animas & corpora humana fatalibus stellis credit astringi, sicut Pagani & Priscillianus dixerunt: anathema sit.

CANON X.

Si quis duodecim signa, idest, sydera, quæ Mathematici observare solent, per singula animæ vel corporis membra dissipata credunt, & nominibus patriarcharum adscripta dicunt, sicut Priscillianus dixit: anathema sit.

CANON XI.

Si quis conjugia humana damnat, & procreationem nascentium

tium perhorreſcit, ſicut Manichæus & Priscillianus dixerunt: anathema ſit.

CANON XII.

Si quis plasmationem humani corporis diaboli dicit figmentum eſſe: & conceptiones in uteris matrum operibus dicit dæmonum figurari, propter quod reſurrectionem carnis non credit, ſicut Manichæus, & Priscillianus dixerunt: anathema ſit.

CANON XIII.

Si quis dicit creationem univerſæ carnis non opificium Dei eſſe, ſed malorum angelorum, ſicut Manichæus & Priscillianus dixerunt: anathema ſit.

CANON XIV.

*Iſta olim ne-
cabant ſub in-
troduſtas mu-
lieres, quas
ſynodus non
permittit.*

Si quis immundos putat cibos carniſum, quas Deus in uſu hominum dedit, & non propter afflictionem ſui corporis, ſed quaſi immunditiam putans, ita abſtineat ab eis, ut nec olera cocta cum carniſum præguſtet, ſicut Manichæus & Priscillianus docuerunt: anathema ſit.

CANON XV.

Si quis Clericorum vel monachorum præter matrem aut germanam, vel etiam quæ proxima conſanguinitate junguntur, alias aliquas quaſi adoptivas ſœminas ſecum retinet, & cum ipsis habitat, ſicut Priscilliani ſectæ docuit: anathema ſit.

CANON XVI.

Si quis feria Paſchali, quæ vocatur Cæna Domini, hora legitima poſt nonam jejunus in Eccleſiis miſſas non tenet: ſed ſecundum ſectam Priscilliani feſtivitatem ipsis ab hora tertia per miſſas defunctorum ſoluto jejunio colit: anathema ſit.

CANON XVII.

Si quis ſcripturas (quas Priscillianus ſecundum ſuum depravit errorem, vel tractatus Diſtini, quos ipſe Diſtinus, antequam converteretur, ſcripſit ſub nomine Patriarcharum, Prophetarum, & Apoſtolorum, & ſuo errori conſona conſinxit) legit, & impia eorum figmenta ſequitur, aut defendit, anathema ſit.

Hæc ſunt dogmata Priscillianistarum.

Post hæc pronunſiati ſunt canones ad inſtructionem clericalis diſciplinæ pertinentes.

CAN. XIX. Eſt canon 2. Conc. Tolet. 2. & Conc. Veneti cap. 15.

CANON XX.

Item placuit, ut per ſolemnium dierum vigilias, vel miſſas, omnes eandem & non diverſas lectiones in Eccleſia legant.

*d. 11. Placuit
omnibus.*

CAN. XXI. *Ut ſit unus modus ſalutandi in miſſa.*

Item placuit, ut non aliter Episcopi, & aliter Presbyteri populum,

lum, sed uno modo salutent, dicentes: Dominus sit vobiscum, sicut in libro Ruth legitur. Et ut respondeatur à populo: Et cum spiritu tuo, sicut & ab ipsis Apostolis traditum, omnis retinet Oriens, & non sicut Priscilliana hæresis permutavit.

Ruth 2.
Traditio Apostolorum.

Additio Francisci Sylvii.

Priscillianus ordinem ita permutaverat, ut vellet ab Episcopo semper dici, *Pax vobis*; à sacerdote verò: *Dominus vobiscum*. Contra quem hic statuitur, non quod Episcopus non debeat dicere *Pax vobis*; sed quod non minus quam sacerdotes salutare possit ac debeat populum, dicendo: *Dominus vobiscum*: Postquam scilicet prima vi e sic eum in missa salutavit, *Pax vobis*.

CAN. XXII. *Ut uno ordine missæ celebrentur.*

Item placuit, ut eodem ordine missæ celebrentur ab omnibus, quo Profuturus quondam hujus Metropolitanæ Ecclesiæ Episcopus, ab ipsa Apostolicæ sedis autoritate suscepit scriptum.

CAN. XXIII. *Ut si unus ordo baptizandi.*

Item placuit, ut nullus eum ordinem baptizandi prætermittat, quem & antea tenuit Metropolitana Bracarensis Ecclesia: & pro amputanda aliquorum dubietate prædictus Profuturus Episcopus scriptum, & sibi directum à sede beatissimi Petri Apostoli suscepit.

CAN. XXIV. *Episcopi secundum tempus ordinationis sedeant.*

Item placuit, ut conservato Metropolitanæ Episcopi primatu cæteri Episcoporum secundum suæ ordinationis tempus alius alii sedendi deferat locum.

CAN. XXV. *Res Ecclesiæ in quatuor partes dividendæ.*

Item placuit, ut de rebus Ecclesiasticis tres fiant æquæ portiones, idest, una Episcopi, alia Clericorum, tertia in reparatione, vel in luminaribus Ecclesiæ. De quarta parte sive Archipresbyter, sive Archidiaconus illam administrans Episcopo faciat rationem.

CANON XXVI.

Item placuit, ut nullus Episcopus Clericum alterius ordinare præsumat sine licentia alterius Episcopi.

CANON XXVII.

Item placuit, ut Diaconus superposito scapulae utatur orario.

CANON XXVIII.

Placuit, ut non liceat cuilibet ex lectoribus, sacra altaris vasa portare, nec aliis nisi his, qui ab Episcopo Subdiaconi fuerint ordinati.

d. 23. Non licet cuilibet.

CANON XXIX.

Lectores in Ecclesia in habitu sæculari ornato non psallant.

CANON XXX.

Extra Psalmos veteris Testamenti, nihil poeticè compositum in Ecclesia psallatur.

CA-

CANON XXXI.

Ingredi *sacrarium* ad communicandum non liceat laicis, nisi tantum Clericis.

Additio Francisci Sylvi.

Per *sacrarium*, vel locus *sacratior* hic intelligitur, qui est prope altare; vel velum, quo locus iste distinguebatur, ne pervius esset laicis. Juxta vero canonem 17. vel ut alii 18. Concilii Toletani 4. olim *sacra communio* dabatur sacerdotibus & Levitis ante altare, in choro, Clericis aliis; extra chorum populo. Hinc nata est distinctio *communio* laicæ & peregrinæ à sacerdotali, de quibus operæ pretium est videre nostrum *Commentarium* in 1. p. q. 80. art. 12. quæsito 5. & 6. Videat quoque *Lector Cone. Laodic. cap. 19.*

CAN. XXXII. *Ne ab esu carniū abstineat Clerus.*

Quicumque in Clero cibo carniū non utuntur, pro amputanda suspitione Priscillianæ hæresis, vel olera cocta cum carniibus tamen prægustare cogantur. Quod si contempserint, necesse est pro suspitione hæresis hujus, ut excommunicentur, & ab officio removeantur.

Additio Francisci Sylvi.

Hæc ita statuuntur, quia Priscillianistæ à carniibus abstinabant, reputantes eas esse immundas.

CAN. XXXIII. *Vitentur excommunicati.*

Qui pro hæresi, aut pro crimine aliquo excommunicantur, nullus cum eis communicare præsumat. Quæ si quis spernit voluntariè, seipsum alienum à *communione* facit.

CANON XXXIV.

23. q. 3. *Placuit ut hi qui,*

Qui sibiipsis, quolibet modo culpabili inferunt mortem, nulla pro illis fiat commemoratio, nec cum psalmis sepeliantur. Hoc idem observetur in illis, qui pro suis sceleribus puniantur.

CAN. XXXV. *De Catechumenis sine baptismo defunctis.*

Catechumenis sine redemptione baptismi defunctis, simili modo non oblationis sanctæ commemoratio, nec psallendi impendatur officium.

Can. 36. Est can. 17. Conc. Tiburiensis.

CAN. XXXVII. *Ne Presbyter altaria consecret.*

Si quis Presbyter, post hoc interdictum ausus fuerit *chrisma* benedicere, aut Ecclesiam, aut altaria consecrare, à suo officio deponatur.

CAN.

CAN. XXXVIII. *Ne quis ex ordine laico assumatur ad sacerdotium.*

Ex laico ad gradum sacerdotii, ante nemo veniat, nisi prius anno integro, in officio lectorum, vel diaconatus, disciplinam Ecclesiasticam discat: & sic per singulos gradus eruditus, ad sacerdotium veniat.

Hoc idem de Episcopis præcipitur in c. 5. octavæ synodi.

CAN. XXXIX. *Qualiter distribuendæ oblationes fidelium.*

Si quid ex collatione fidelium, aut per festivitates martyrum, aut per commemorationem defunctorum offertur, apud unum Clericorum fideliter colligatur, & constituto tempore aut semel, aut bis in anno inter omnes Clericos dividatur.

Explicunt canones Conc. Brac. I.

CONCILIUM BRACARENSE SECUNDUM ANNO secundo Regis Arriamiri, Era 610. sub Honorio Papa I. Est Concilium provinciale, in quo tractantur ea tantum, quæ ab Ecclesiasticam disciplinam pertinent.

Additio Francisci Sylvii.

Concilium Brac. 2. alii ponunt celebratum anno 572. post mortem Joannis Papæ III. tempore interregni Pontifici.

CAN. I. *Qua forma visitabunt Episcopi Ecclesias suas.*

Placuit omnibus Episcopis, atque convenit, ut per singulas Ecclesias Episcopi, & per diœceses ambulantes, primùm discutiant Clericos, quomodo ordinem baptismi teneant, vel missarum, & qualiter quæcumque officia in Ecclesia peragant. Et si rectè quidem invenerint, Deo gratias agant, sin autem minimè docere debent ignaros: & hoc modis omnibus præcipere, sicut antiqui canones jubent, ut ante dies 20. baptismi ad purgationem exorcismi concurrant catechumoni. In quibus viginti diebus omnes catechumeni symbolum, quod est, Credo in Deum, &c. specialiter doceantur. Postquam ergo ex his, suos Clericos discussissent, vel docuerint Episcopi (alia die vocata plebe ipsius Ecclesiæ) doceant illos, ut errores fugiant idolorum, vel diversa crimina, idest, homicidium, adulterium, perjurium, falsum testimonium, & reliqua peccata mortifera, & quod nolunt sibi fieri alteri non faciant, & ut credant resurrectionem omnium hominum, & diem judicii, in quo unusquisque secundum opera sua recepturus sit. Et sic postea Episcopus de illa Ecclesia proficiscatur ad aliam.

10. q. 1. Placuit omnibus Episcopis.

Quem ordinem servent Episcopi visitantes diœcesim suam.

CAN. II. *Quid accipient Episcopi visitantes.*

Nullus Episcoporum per suam diœcesim ambulans, præter honorem cathedræ suæ, idest, solidos duos, aliquid aliud per Ecclesias

10. q. 3. Placuit ut nullus.

1. q. 3. c.

tollat. Tertia verò pars oblationum populi pro luminaribus, vel reparatione, in Ecclesiis parochialibus servetur. Similiter & parochiales Clerici servili timore in aliquibus operibus Episcopis servire non cogantur, quia scriptum est: Neque ut dominantes in Clero, &c.

CAN. III. *Non sunt accipienda munera ab Episcopo.*

1. q. 1. Placuit ut de ord. Matth. 10. a.

De ordinatione Clericorum Episcopi munera nulla accipiant, sed sicut scriptum est: Gratis accepistis, &c. quia antiqua definitio Patrum ita de Ecclesiasticis ordinationibus statuit, dicens: Anathema sit danti, & accipienti.

CAN. IV. *Pro balsamo nihil accipiat Episcopus præter solitum.*

Astor. 2.

Modicum balsami, quod benedictum pro baptismi sacramento per Ecclesias datur, quia à singulis tremisses pro ipso exigì solent, nihil ulterius exigatur, ne fortè quod pro salute animarum per invocationem Sancti Spiritus consecratur, sicut Simon Magus donum Dei pecunia voluit emere, ita nos venundantes, damnabiliter venundemur.

CAN. V. *Pro consecratione Ecclesie nihil accipiendum.*

2. q. 2. Placuit ut quoties.

Placuit, ut quoties ab aliquo fidelium ad consecrandas Ecclesias Episcopi invitantur, non quasi ex debito munus aliquod à fundatore requirant, sed, si ipse quidem aliquid ex suo voto obtulerit, non respuatur. Si verò aut paupertas illum, aut necessitas retinet, nihil exigetur ab illo. Attamen unusquisque Episcoporum meminerit, ut non prius dedicat Ecclesiam, nisi antea dotem Basilicæ, & obsequium ipsius per donationem chartulæ confirmatum accipiat. Contra verò facere temeritas magna est.

CAN. VI. *Qualiter edificandæ Basilicæ.*

de cons. d. 1. Si quis Basilicam.

Si quis Basilicam, non pro devotione fidei, sed pro quæstu cupiditatis ædificat, ut quicquid ibi de oblatione populi colligitur, medium cum Clericis dividat, eo quod Basilicam in terra sua condiderit, nullus Episcoporum tam abominabili voto consentiat, nec talem Basilicam audeat consecrare.

CAN. VII. *Nihil exigendum pro baptismo.*

1. q. 1. Placuit, ut unusquisque.

Unusquisque Episcoporum per Ecclesias præcipiat, ut hi, qui infantes suos ab baptismum offerunt, si quid voluntariè pro suo offerunt voto, suscipiatur ab eis. Si qui verò per necessitatem paupertatis aliquid non habent quod offerant, nullum illis pignus violenter tollatur à Clericis.

CAN. VIII. *Qualiter accusandi Clerici.*

2. q. 5. Placuit

Si quis aliquem Clericorum in accusatione fornicationis impetit,

sc.

secundum præceptum Pauli, duo, vel tria testimonia requirantur ab illo. Quod si non potuerit datis testimoniis approbare quod dixit, excommunicationem accusati accusator accipiat.

ut si quis aliquem.

CAN. IX. De jejuniis quadragesimæ indicendo.

Adveniente natalis Domini die, post lectionem Evangelicam, superventurum ipsius anni Pascha, quota Kalendarum die, vel quota luna debeat suscipi, à sacerdotibus nuncietur populo, & quadragesimæ jejuniis populo servire præcipiant.

de cons. d. 3. Placuit ut postquam Quadragesimale jejunium præcipitur.

CAN. X. Ut nullus nisi jejunus missas peragat.

Cognovimus quosdam presbyteros in hujus præsumptionis audacia retineri, ut missas mortuorum etiam post acceptum merum, vel oblationem ausi sint consecrare. Idèdque hoc præfixæ evidentis sententiæ admonitione servetur, ut si quis presbyter post hoc edictum nostrum amplius in hac vesania fuerit deprehensus, hoc est non jejunus, sed quocumque cibo præsumpto oblationem consecraverit in altari, continuo officio suo privatus à proprio deponatur Episcopo.

Explicit Concilium Bracarense secundum.

Severinus Papa septuagesimus primus sub Petro, patria Romanus, patre Labieno, in locum Honorii subrogatus, ab Isatio totius Italiæ Exarcho, in Pontificatu confirmatur. Tunc enim non habebatur rata cleri ac populi electio, nisi id Imperatores, aut eorum Exarchi confirmassent. Severinus igitur Pontifex vir singularis pietatis & religionis, amator pauperum, sedit menses 11. dies verò 4.

Ann. Dom. 634. Severinus Pontif. 71.

Joannes IV. Papa septuagesimus secundus sub Petro, natione Dalmata, patre Venantio, sedit annum unum, juxta verò aliquos, tres annos.

Ann. Dom. 635. Joannes 4. Pontif. 72.

Theodorus Papa septuagesimus tertius, sub Petro, natione Græcus, ex patre Theodoro Episcopo, Hierosolymis oriundo sedit annos sex, menses quinque, dies octo. Hic fuit amator pauperum, largus, benignus super omnes: & multum misericors. Isti tres Pontifices fuerunt sub Heraclio Imperatore 57. anno Christi 622.

Ann. Dom. 636. Theodorus Pontif. 73.

CONCILIUM TOLETANUM SEPTIMUM. CIRCA tempora Theodori, vel Martini I. Papæ: in quo conveniunt triginta & octo Episcopi.

Additio Francisci Sylvii.

ANNO 646. fuit habitum.

CAN. I. De eventu languoris in clerico ministrante.

Censuimus convenire, ut cum à sacerdotibus missarum tempo-

7. q. 1. Nihil contra ordinis.

re sancta mysteria consecrantur, si ægritudinis accidit quilibet eventus, quo cœptum nequeat consecrationis expleri mysterium, sit liberum Episcopo, vel presbytero alteri consecrationem exequi officii cœpti. Non enim aliud ad supplementum initiatis mysteriis competit, quam aut incipientis, aut subsequenter completa benedictio sacerdotis, quia nec perfecta videri possunt, nisi perfectionis ordine compleantur. Cum enim simus omnes unum in Christo, nihil contrarium personarum diversitas format, ubi efficaciam prosperitatis unitas fidei repræsentat. Quod etiam consultum cuncti ordinis clerici individuum esse sibi non ambigant, sed præcedentibus libenter alii pro complemento succedant. Ne tamen, quod naturæ languoris causa consultitur, in præsumptionis perniciem convertatur, nullus post cibum potumque quemlibet minimum sumptum missas facere, nullus absque parentis proventu molestiæ minister, vel sacerdos cum cœperit, imperfecta officia præsumat omnino relinquere. Qui contra fecerit, excommunicetur.

CAN. II. De exequiis morientis Episcopi.

De exequiis morientis Episcopi habetur in c. 4. in Conc. Valentino Hispaniæ celebrato.

Si quis sacerdotum ad humana decedentis Episcopi membra venire commonitus distulerit, appellantis clericis abeuntis Episcopi, apud synodum, vel Metropolitanum Episcopum, tempore anni unius nec faciendi missam, nec communicandi habeat omnino licentiam. Presbyteri autem, sive cæteri clerici, quibus major honoris locus apud eandem Ecclesiam fuerit, cujus sacerdos obierit, si omni sollicitudine pro exequiis, aut jam mortui, aut continuo Antistitis morituri, ad commonendum Episcopum tardi inveniantur, aut per quancumque molestiam animi, id negligere comprobentur, totius anni spatio ad pœnitentiam in monasteriis deputentur.

CANON III.

10. q. 3. Inter cætera de-nique quæ.

Ultra duos solidos, à Parochianis Ecclesiis Episcopus non præsumat accipere, & amplius quam una die per unamquamque Basilicam morandi licentiam non habeat. Omisimus alia tria capita aliàs repetita.

Explicit. Conc. Tolet. VII.

Ann. Dom. 643. Martinus Pontif. 74.

Martinus Papa septuagesimus quartus sub Petro, de civitate Tudertina, provinciæ Tusciæ, sedit annos sex, mensem unum, dies viginti & sex, Imperatore Constante circa annum Christi 643. Hujus temporibus fuit Paulus Constantinopolitanæ urbis Episcopus hæreticus, contra quem congregavit synodum Lateranensem in urbe Roma, ubi convenerunt Episcopi, numero centum quinque, & condemnaverunt Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, & Paulum Patriarchas Constantinopolitanos, quia novitates

tes contra immaculatam fidem præsumpserunt innectere, anathematis ultione percussi sunt. Quæ synodus hodie in archivis Ecclesie continetur. Et faciens exemplaria, per omnes tractus Orientis & Occidentis direxit, & per manus orthodoxorum fidelium disseminavit.

Hic Paulus hæreticus suggestit Imperatori, ut deduceretur Martinus Constantinopolim occidendus, nisi cessaret à sua persecutione: quod obtinuit, quoniam delatus est Constantinopolim per Pellurium cubicularium Imperatoris. Qui cum nollet omnino acquiescere, directus est in exilium, in locum, qui dicitur Cersona, & ibidem vitam finivit in pace Christi confessor, ubi operatus est multa miracula.

Additio Francisci Sylvii.

Istud Conc. Lateran. sub Martino I. fuit celebratum Romæ ann. 649.

CANONES SYNODI LATERANENSIS, CONTRA *Synodus Lateranensis.*
Theodorum, & Cyrum, & Paulum hæreticos, quondam Episcopos, ac socios eorum.

CANON PRIMUS.

SI quis non confitetur, secundum sanctos Patres, propriè, & verè, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, Trinitatem in unitate, unitatem in Trinitate, &c. sit condemnatus.

CANON II.

Si quis non confitetur, secundum sanctos Patres propriè & verè, ipsum unum sanctæ & consubstantialis, & adorandæ Trinitatis Deum Verbum descendente de cælis, & incarnatum de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, & hominem factum, &c. sit condemnatus.

CANON III.

Si quis non confitetur propriè & verè Dei Genitricem sanctam semper Virginem immaculatam Mariam, in ultimis sæculorum absque semine concepisse ex Spiritu Sancto, & incorruptibiliter enixam esse, & indissolubili permanente, & ante, & post partum ejusdem virginitate, sit condemnatus.

CANON IV.

Si quis non confitetur propriè & verè ipsius unionis Domini nostri, & Dei nostri Jesu Christi, duas nativitates existere, unam ante sæcula ex Deo Patre incorporaliter & sempiternaliter, alteram autem de Virgine Maria carnaliter in ultimis sæculorum, & eundem Dominum, & Deum Jesum Christum consubstantialem Deo Patri secundum Deitatem, & consubstantialem virgini secundum humanitatem, ac eundem passibilem carne, impassibilem Deitate, &c. sit condemnatus.

CANON V.

Si quis non confitetur propriè & verè unam naturam Dei Verbi incarnatam, ex hoc quod incarnata dicitur nostra substantia perfectè in ipso Christo Deo, & indiminatè absque tantummodo peccato significata, sit condemnatus.

CANON VI.

Si quis non confitetur propriè, & verè ex duabus naturis Deitate, & humanitate, secundùm subsistentiam unitis, inconfuse & indivisè, eundem & unum Christum esse, sit condemnatus.

CANON VII.

Si quis non confitetur propriè & verè substantialem differentiam naturarum post ineffabilem unionem, ex quibus unus & solus extitit Christus in ea salvatam, sit condemnatus.

CANON VIII.

Si quis non confitetur propriè & verè secundùm compositionem, idest, secundùm subsistentiam naturarum unionem, ex quibus unus & solus extitit Christus, inconfusè & indivisè in eo cognitum, sit condemnatus.

CANON IX.

Si quis non confitetur propriè & verè naturales proprietates Deitatis Christi, & humanitatis, indiminutè in eo, & sine defectione salvatas in affirmationem veracem, eundem ipsum Deum perfectum & hominem perfectum secundùm naturam existere, sit condemnatus.

CANON X.

Si quis non confitetur propriè & verè, duas ejusdem & unius Christi Dei voluntates similiter & operationes cohærenter unitas, divinam & humanam, ex hocque in utraque ejus natura voluntarium efficacemque secundùm naturam eundem existere nostræ salutis, sit condemnatus.

CANON XI.

Si quis confitetur, secundàm sceleratos hæreticos, Deitatis & humanitatis Christi unam naturam, aut unam voluntatem, aut unam operationem, in peremptionem quidem sanctorum Patrum confessionis, abnegationem autem ejusdem Salvatoris nostri dispensationis, sit condemnatus.

CANON XII.

Si quis secundùm sceleratos hæreticos, in Christo Deo unitis substantialiter salvatis, & à sanctis Patribus nostris piè prædicatis duabus voluntatibus, & duabus operationibus, divinam & humanam subterfugit simul confiteri, asserens contra sanctorum doctrinam & unam voluntatem, & unam operationem, sit condemnatus.

CANON XIII.

Si quis secundum sceleratos hæreticos, cum una voluntate, & una operatione, quæ ab eisdem hæreticis in Christo Deo impiè confunduntur, & duas voluntates & duas operationes, divinam & humanam, simul abnegat, simul respuit, sit condemnatus.

CANON XIV.

Si quis secundum hæreticos, Dei virilem operationem unam insipienter suscipit, & non duplicem eam confitetur, hoc est, divinam & humanam, sit condemnatus.

CANON XV.

Si quis secundum hæreticos in peremptionem in Christo Deo secundum unitiorem, salvatis essentialiter, & à sanctis Patribus piè prædicatis duabus voluntatibus, & duabus operationibus, divinam & humanam, dissensiones & divisiones insipienter in mysterio dispensationis ejus innectit, & propterea Evangelicas & Apostolicas de eodem Salvatore voces non uni, & eidem personæ essentialiter tribuit, idest, Christo Jesu, sit condemnatus.

CANON XVI.

Si quis non confitetur secundum sanctos Patres, propriè & verè omnia, quæ tradita sunt, & prædicata, sanctæ & Apostolicæ Dei Ecclesiæ ab ipsis sanctis Patribus, & probabilibus & universalibus quinque Conciliis, usque ad unum apicem verbo & mente, sit condemnatus.

CANON XVII.

Si quis secundum sanctos Patres consonanter nobiscum eadem credens, non respuit, & anathematizat anima & ore omnes quos respuit & anathematizat nefandissimos hæreticos, cum omnibus impiis eorum scriptis, usque ad unum apicem, sancta Dei Catholica & Apostolica Ecclesia, hoc est, sancte & universales quinque synodi, & ipsi omnes consonanter probabiles Ecclesiæ Patres. Dicimus autem Sabellium, Arrium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Polemonem, Eutychem, Dioscorum, Timotheum, Eleuram, Severum, Theodosium, Cholutum, Themistium, Paulum Samosatenum, Chodorum, Theodorum, Nestorium, Periam, Origenem, Dydimum, Evagrium, & compendiosè alios omnes hæreticos, qui à Catholica Ecclesia reprobati atque abjecti sunt, quorum dogmata diabolicæ operationis sunt genimina, & eos, qui similia cum his usque ad finem sine pœnitentiâ sapuerunt, aut sapiunt, vel sapient: cum quibus meritò, utpote eadem dogmatizantes & docentes (sicut ostensum est) Theodorum quondam Episcopo-

Colluvias hæreticorum recensita.

copum Pharanitanum, & Cyrum Alexandrinum, & Sergium Constantinopolitanum, & ejus successores Pyrrum, & Paulum, & omnia impia eorum scripta anathematizamus, & eos, qui nobiscum consonanter non respuunt, & anathematizant predictos hæreticos eorumque scripta.

Et subscripserunt Martinus Papa, ac cæteri Episcopi numero 150.

Expliciunt canones Martini Papæ.

Concil. Tolet.
VIII.

CONCILIIUM TOLETANUM OCTAVUM
Tempore Martini Papæ.

IN primo canone pronunciatum tantum symbolum fidei, quomodo nunc proponit publicè Ecclesia.

CAN. II. De incauto juramento.

In secundo canone de incautis juramentis disserit multa. Primum, quod juramenta resolvi non possunt. Probat per illud Exodi: Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum, idest, frustra.

Exod. 20.

Ambros. lib.

1. de offic. c.

50. Matth.

14. Marc. 6.

Jud. 11. f.

g. 22. q. 2.

Non semper

pro.

22. q. 4. Non

est ola.

Secundò, quod juramenta illicita non sunt servanda, & comminatoria sunt mitiganda. Primum probat ex Ambrosio, qui pro hoc adducit illud Matth. 14. de Herode, qui juravit, quoniam quicquid petitura esset, daret filiaë Herodiadis, & necem Joannis præstitit, ne promissum denegaret: quod tamen negandum, & promissum servandum non erat: Et illud etiam de Jephthe, qui immolavit filiam, &c. Melius fuerat nihil tale promittere, quam promissum solvere. Mirabilis (inquit) necessitas, quæ solvitur parricidio. Et pro hoc alia multa adducit ex Augustino, & etiam ex Isidoro.

Jon. 3.

18. b.

Secundum probat, quia Deus multoties talia comminatoria mutabat, solvebatque juramenta. Hoc in Ninivitis patet. Similiter Israelitico populo sæpè ultio promissa suspenditur. Hinc etiam per Hieremiam Dominus ipse dicit: Si pœnitentiam egerit gens illa super malo suo, quod locutus sum adversus eam, agam & ego pœnitentiam, &c. Si ergo nostra conversio sic divinam mutat sententiam, cur miserorum tantæ lacrymæ, vel pressuræ, tam crudam non temperent ex miseratione vindictam?

Quartum, quod tractat, est: Ubi periculi necessitas compulerit, id debemus resolvere, quod minori nexu noscitur obligari. Quid autem ex his levius, quidve sit gravius. pietatis acumine investigemus. Etenim dum perjurare compellimur, Creatorem quidem offendimus, sed nos tantummodo maculamus. Cum verò noxia promissa complemus, & Dei jussa supervè contempnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & nos ipsos crudeliori gladio trucidamus.

Canon 3. de his, qui sacros ordines muneribus assequuntur, est canon plus millies repetitus, ideo hoc loco omissus.

CAN. IV. *De castitate Episcoporum.*

Omnes Episcopi inter cetera virtutum ornamenta nitore carnis debent propensius enitere, ut ex hoc audientes munditiam appetant, ex quo doctores aliorum immunditia non deturpat, adeo ut si deinceps Episcopi detecti fuerint, execrabilibus flagitiis cum quibuslibet foeminis pollui, ac familiari peculiaritate versari, noverint se irrevocabili sententia Patrum ulcisci, idest, & loci, & ordinis dignitate privari. Diaconi vero & presbyteri, si omnino coerceri nequiverint, usque ad exitum vitae suae monasteriis deputati, disciplinis monasticis maneant omnino subiecti. Hoc idem statuimus de subdiaconis, qui hoc deinceps vulnere fuerint sauciati, ita ut usque ad extremum vitae suae sub poenitentiae oneribus in monasteriis religantur.

Qualiter puniendi Episcopi fornicarii.

CAN. VII. *De his, qui post assumptum Ecclesiasticum gradum ad conjugia redire volunt.*

Sicut sanctum Crisma collatum, & altaris honor propter consecrationem (quae per Episcopos tantum exercenda & conferenda sunt) evelli non queunt, ita quoque sacrum decus honorum, quod his compar habetur & socium, qualibet fuerit occasione perceptum, manebit omnimode inconvulsum: sicut enim & sono sancti baptismatis inappretiabile donum semper, & saepe non solum nolentibus, verum etiam (quod majus est) nescientibus impartitur, tamen hoc a nullo penitus profanari permittitur, si nec quod divina jussione, simulque Apostolicae traditionis autoritate sacrum noscitur extitisse, a quoquam aliquando profanari licebit. Unde quicumque etiam si inviti, ad Ecclesiasticarum officia dignitatum assumuntur, deserere, quam semel receperunt gratiam, donumque nequaquam audeant. Si vero ad conjugia moresque saeculi redire attentaverint, omni Ecclesiastica dignitate priventur, & apostatae habeantur: & in monasterio, donec vixerint, sub poenitentia retrudantur.

CAN. VIII. *Non ordinandus nisi noverit Psalterium.*

Decrevimus, ut nullius cujuscumque dignitatis Ecclesiasticae deinceps percipiant gradum, qui non totum psalterium, vel Cantorum usualium, & hymnorum, sive baptizandi perfecte noverint supplementum. Qui vero jam honore dignitatum funguntur, & hoc ignorant, aut sponte sumant intentionem necessariam perdiscendi, aut a majoribus ad lectiones exercitia cogantur inviti. Solus ergo accedat ad sacra Dei mysteria tractanda, quem morum innocentia, & litterarum splendor reddunt illustrem.

CA-

CAN. IX. *De his qui jejunium quadragesimæ solvunt.*

*Quam severe
olim cæbe-
tur esus car-
nium in qua-
dragesima.*

Quisquis sine inevitabili necessitate, atque fragilitate, & evidente languore, seu etiam impossibilitate ætatis, diebus quadragesimæ esum carniū præsumpserit attentare, non solum reus erit resurrectionis Dominicæ, verum etiam alienus ab ejusdem diei sancta communione, & hoc illi cumuletur ad pœnam, ut ipsius anni tempore ab omni esu carniū abstineat gulam, quia sacris diebus abstinentiæ oblitus est disciplinam. Illi verò, quos aut ætas incurbat, aut languor extenuat, aut necessitas arctat, non ante prohibita violare præsumant, quam à sacerdote permissum percipiant.

In canone 10. commendatur observantia decretorum.

In canone ultimo tantum definitum est, ut circa Judæos serventur decreta in Concilio Toletano IV. Capitulis 56. 57. 58. 59. 60. & in multis aliis capp. illius Concilii.

Subscripserunt quinquaginta & quinque Episcopi. Subscripserunt & Abbates, deinde Vicarii Episcoporum absentium. Ultimo Viri illustres officii palatini.

Explicit Concilium Toletanum VIII.

*Concil. Tolet.
IX.*

CONCILIIUM TOLETANUM NONUM, HABITUM
anno septimo Reccesiantibi Regis, Kalend. Novemb. ab Epis-
copis 26.

Additio Francisci Sylvii.

Præfatio.

ANno 657. habitum est Conc. sub Vitaliano Papa.

*A correctione
Prælatorum
inchoanda sy-
nodus.*

Quia nequaquam rectè subditos judicat, qui non seipsum prius justitiæ censura castigat, aptum nobis & expedibile visum est, antè nostris excessibus imponere modum, & sic errata corrigere subditorum. Tunc namque melius judiciorum exordia ducuntur, cum vita judicum ante disponitur, eo quod potius judicii forma completur, cum negotiorum principiis æquitas judicantium antefertur. Idèd exordium æquitatis inchoari à judicibus debet, ut perfecta juris causatio limitem apertius formet.

CAN. I. *Qualiter heredes fundatoris Ecclesiæ sollicitudinem ejus gerant.*

Nullus sacerdotum, vel ministrorum ex rebus Ecclesiæ, quæ in quibuscumque locis à fidelibus largiuntur, aliquid auferat, vel juri suo connectat. Et ut hujus rei potior soliditas habeatur, condignis filiis, vel nepotibus, honestioribusque propinquis ejus, qui construxit, vel ditavit Ecclesiam, licitum sit, hanc bonæ intentionis habere solertiam, ut si sacerdotem, seu ministrum aliquid ex collatis rebus præviderint refraudare, aut commotionis honestæ conventionem compescant, aut talia Episcopo vel judici corrigenda denuncient. Qui verò hæc monita temerare voluerit, excommunicetur.

CAN.

CAN. II. *Fundatores Ecclesiarum, ministros eligant ibi servituros.*
 Quamdiu fundatores Ecclesiarum in hac vita superstites extiterint, pro eisdem locis curam permittantur habere sollicitam, atque Rectores idoneos in eisdem Basilicis iidem ipsi offerant servituros.

CANON III.

Si sacerdos, vel minister de rebus Ecclesiæ quidpiam alicui sub præstationis obtentu concedat, instrumento causam præstiti evidentè exponat. Aliter verò pro hujus negotii causa deinceps scriptura non valeat.

CAN. IV. *De rebus conquisitis à clericis, qualis divisio fiat.*

De rebus conquisitis per eos, quibus Ecclesiasticarum rerum cura commissa est, inter Ecclesiam & sacerdotis hæredes æqualis divisio fiat. Quicumque verò de prædictis sacerdotibus, vel ministris pro sui utilitate atque amicitia, vel præstatione, aut quocumque modo, aut per scripturæ seriem aliquid meruerint à quolibet percipere, in rebus Ecclesiasticis non poterit numerari, sed quod exinde voluerint facere, in ipsorum voluntatis arbitrio subiacebit.

12. q. 4. *Sacerdotes vel.*
 12. q. 3. *Quicumque de sacer.*

CAN. V. *Quid monasterio, vel Ecclesiæ, Episcopus conferre possit.*

Si Episcopus monasterium facit, vel Ecclesiam Parochialem, quam pro suis magnificare voluerit sepulturis, non amplius quam centesimam partem census Ecclesiæ, cui præsidet, ibidem conferre licebit. At verò monasterio quinquagesimam tantum partem dare debet.

12. q. 2. *Bona rei dare.*

CAN. VI. *Episcopus tertiam partem sibi debitam, cui voluerit conferat.*

Cum præteritis sanctionibus notissimum habeatur, quæ de rebus Parochialium Ecclesiarum pars Episcopo conferatur, opportunè tamen duximus decernendum, ut si Episcopus tertiam partem, quam de rebus earundem sanctione sibi debitam novit, aut ipsi Ecclesiæ, cujus res esse patebit, aut alteri Ecclesiæ, quam elegit, conferre decreverit, & licitum maneat, & irrevocabile robur ejus sententia ferat.

12. q. 2. *Episcopus si tertiam partem.*
Nota, quod hic nulla mentio fit consanguineorum, sed tantum Ecclesiarum suarum.

CAN. VII. *Ne extra ordinem præscriptum hæredes morientis sacerdotis res ejus adire præsumant.*

Propinqui morientis Episcopi nihil de rebus ejus absque Metropolitanæ cognitione usurpare præsumant. Quod si is, qui deceserit, Metropolitanus fuerit, successoris ejus sententiam aut consilium sustinebunt, ne passim hæreditatis adeundæ data licentia de rebus Ecclesiæ, aut non retineatur ratio plena, aut fraus in-

Simile quiddam in Conc. Valentin. can. 2.

veniatur illata. Quod si Presbyteri, aut Diaconi fuerint, quos obiisse constiterit, non sine agnitione sui Episcopi rem ejus hæredibus adire licebit.

CAN. VIII. *A quo tempore incipiat præscriptio in rebus Ecclesiæ.*

16. q. 3. Si
sacerdos.

Si Episcopus, vel Sacerdos, vel minister, illicitè alienavit res Ecclesiæ, vivente ipso, nulla præscriptio currit contra Ecclesiam in rebus illis, sed eo mortuo incipit currere.

CAN. IX. *Quantum commodum sibi Episcopus tollat de Ecclesia, cujus tumulaverit sacerdotem.*

In Concil. Va-
lentin. can. 2.

Communi decreto sancimus, ut cum Pontificem mori contigerit, Episcopus, qui ad humandum corpus advenerit, descriptis thesauris, atque ornamentis omnibus, si locuples decedentis Ecclesia fuerit, non amplius quam libram auri in rebus, quibus ei placuerit (exceptis ornamentis Ecclesiæ) cum gratia offerentium auferre pertentet. Si verò minor rebus extiterit, dimidiam libram sibi scienter usurpet.

CAN. X. *De filiis Clericorum.*

15. q. 8. Cum
multa.

Nota pro filiis
clericorum.

Cum multæ super incontinentia ordinis Clericorum hætenus emanaverint sententiæ Patrum, & nullatenus ipsorum reformari quiverit correctio morum: Ideòque quilibet ab Episcopo usque ad Subdiaconum deinceps, qui vel ex ancillæ, vel ex ingenuæ detestando connubio in honore constituti filios procrearint, illi quidem, ex quibus geniti probantur, canonica censura damnentur. Proles autem ex tali pollutione nata, non solum hæreditatem parentum nunquam accipiet, sed etiam in servitutem ejus Ecclesiæ, de cujus sacerdotis vel ministri ignominia nati sunt, jure perenni manebunt.

CAN. XI. *Servi Ecclesiarum non ordinandi.*

dist. 54. Qui
ex familiis.

Servi Ecclesiarum ordinari non debent, nisi prius libertatem ab Episcopis consequantur. Et si honestè in clericatu vixerint, poterunt ad officia majora promoveri.

CANON XII.

Si servis Ecclesiæ à Sacerdote libertas conferatur, tempus annorum à die mortis ejus tantum computari debet.

CAN. XIII. *Ut liberti Ecclesiæ abstineant à conjugio Romanorum, & Gothorum.*

Cunctis Ecclesiarum libertis, tam viris quam foeminis, eorumque propagini interdicitur judicio generali, ne deinceps causa connubii, aut Romanis ingenuis copulentur, aut Gothis. Quod si hoc factum quandoque paruerit, permissione tali genita proles nunquam merebitur jus debitæ dignitatis, nec Ecclesiæ unquam carebit obsequiis.

CANON XIV.

Quod si tales liberti ad Ecclesiam reverti noluerint, quæcumque vel parentes eorum, vel ipsi ab Ecclesia sunt adepti, insistente Pontifice, in ditionem propriæ reducantur Ecclesiæ.

CANON XV.

In can. 15. tantum agitur de obsequio & disciplina libertorum Ecclesiæ.

CANON XVI.

Libertis Ecclesiæ, eorumque propagini ex omnibus, quæ de jure Ecclesiæ noscuntur habere, nihil licebit in extraneum dominium transferre. Suis ergo filiis, vel propinquis ejusdem Ecclesiæ, vel servitio, vel patrocinio subjugatis, quæcumque donare, vel vendere voluerint, poterunt.

CAN. XVII. *Baptizati Judæi cum Episcopis celebrent dies festos.*

Baptizati Judæi quocumque loco certo tempore conversentur, Festis tamen præcipuis novi testamenti seriè consecratis, ac diebus illis, quos olim sanctione veteris legis sibimet censebant esse solemnes, in civitatibus, publicisque conventibus cum summis Dei sacerdotibus celebrare præcipimus, ut eorum conversationem & fidem & Pontifex approbet, & veritas servet. Hujus ergo temerator edicti prout Episcopus permiserit, aut flagris, aut abstinentiæ subjacebit.

Explicit Concil. Tolet. IX.

CONCILIIUM TOLETANUM DECIMUM ANNO
octavo Reccesuntibi Regis, tempore Martini Papæ.

Concil. Tolet.
X.

Additio Francisci Sylvii.

ALii celebratum volunt anno 658. sub Papa Vitaliano.

CANON I. *De celebritate annunciationis Dominicæ.*

Quoniam die, qua invenitur angelus Virgini Verbi conceptum, & nunciasse verbis, & indidisse miraculis, eadem die festivitas non potest celebrari condignè, quod interdum quadragesima, vel paschale festum videatur incumbere, in quibus nihil de sanctorum solemnitatibus, sicut ex antiquitate regulari cautum est, convenit celebrari: cum secundum ipsam Incarnationem Verbi non conveniat tunc celebritatibus prædicari, quando constat ipsum Verbum post mortem carnis gloria resurrectionis attolli. Ideo speciali constitutione sancitur, ut ante octavum diem, quo natus est Dominus, Genitricis quoque ejus dies habeatur celeberrimus, & præclarus. Ex pari enim honore constat, ut sicut natiuitatem Filii sequentium dierum insequitur dignitas, ita festivitatem matris tot dierum sequatur sacra solemnitas. Nam quod festum

*Hæc festivitas
in sola Hispania
celebratur.*

matris est nisi Incarnatio Verbi? Cujus festum ita debet esse solemne, sicut est & ejusdem Nativitatis Verbi. In multis itaque Ecclesiis à nobis & spatio remotis, & terris, hic mos agnoscitur retineri. Solemnitas itaque Dominicæ matris die 25. Kalend. Januar. omnimodo celebretur.

CANON II.

Qui contra salutem Principum, gentis, aut patriæ aliquid machinatur, ab Episcopo usque ad extremum ordinis clericorum, aut monachorum mox omni dignitate & honore privetur.

CAN. III. *Contra Episcopos, qui monasteriis, vel Ecclesiis consanguineos, vel sibi faventes præficiunt.*

1. Petr. 5. d

Agnovimus enim quosdam Pontifices præcepti Principis Apostolorum, qui ait: Pascite, qui in vobis est gregem, non coactè, sed spontaneè, neque vi dominantes in Clero, &c. ita esse immemores, ut quibusdam monasteriis, Parochialibusque Ecclesiis, aut suæ consanguinitatis personas, aut sui favoris participes, iniquum sæpè statuunt Prælatum, ita illis providentes commoda inhonesta, ut aut eisdem deferantur, quæ proprio Episcopo dari justus ordo depoposcerit, aut quæ rapere deputati exactoris violentia poterit. Proinde placuit nobis, & in præsentem tale rescindere factum, & non esse de cætero faciendum. Nam quisquis Pontificum deinceps, aut sanguine propinquus, aut favore personis quibuscumque sibi conjunctis, talia commendare lucra tentaverit, ad suum nefandæ præsumptionis excidium, & quod justum fuerit, revocetur in irritum, & qui ordinavit, annuæ excommunicationi subiaceat.

d. 89. Decenter omnibus placet.

Quæ verò ablata fortasse fuerint, ab eo, qui tulit, reddantur in duplum.

CAN. IV. *De professione & habitu viduæ professæ.*

Q. 1. Vidua, quæ sanctæ religionis

Vidua, quæ sanctæ religionis obtinere propositum voluerit, Sacerdoti vel ministro, ad quem aut ipsa venerit, aut quem ad se venire contigerit, scriptis professionem faciat à se, aut signo, aut subscriptione notatam, continentem se & religionis propositum velle, & hoc perenniter inviolatè servare. Tunc accepta à sacerdote vel ministro apta religionis hujus veste, seu lectulo quiescens, sive in quocumque loco consistens, incunctanter ea utatur.

Nec diversi coloris, aut diversæ partis eadem sit notabilis vestis, sed religiosa & non suspecta, quæ careat varietatibus colorum. Pallio purpureo, vel nigri coloris caput contegat ab initio susceptæ religionis, ut dum illic tulerit signum probabilis sanctitatis, ubi nullius falli poterit visio intuentis, numquam ausus attentet detestande præsumptionis.

CAN. V. *De fœminis, quæ propositum religionis abjecerunt.*

27. q. 1. Om-

Sanctimoniales fœminæ, quæ propositum abjecerunt religionis,

nis commoneantur Sacerdotis autoritate, ut redeant spontè. Quæ si redire noluerint, impulsu Sacerdotis ad religionis cultum reducantur, & in monasteriis redactæ excommunicationis sententia feriuntur. Hic idem quoque ordo in illarum condemnatione manebit, quæ quanquam à Sacerdote sanctimonix vestem non accepissent, ipsæ tamen aut indutæ sunt, aut in illo diu habitu consenserunt, qui religionis esse cultus ab intuentibus crederetur, si coram Ecclesia, vel Sacerdote, aut etiam competentibus testibus, quandoquæ indutæ certis indiciis, aut testimoniis approbantur.

nes fæminæ venientes.

CAN. VI. *Quoto anno liceat parentibus filios tradere religioni.*

Si in qualibet minori ætate, vel religionis tonsuram, vel religionis debitam vestem in utroque sexu filiis, aut unus, aut ambo parentes dederint, certè, aut nolentibus, vel nescientibus sese susceptam, & non mox visam in filiis abdicaverint, sed vel coram se, vel coram Ecclesia palamque in conventu eosdem filios talia habere, permiserint ad sæcularem reverti habitum, ipsis filiis, quandoque penitus non licebit, sed convicti, quod tonsuram aut religiosam vestem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum habitumque revocentur, & sub strenua districtione hujuscemodi observantiæ inservire cogantur. Parentibus sanè filios suos religioni contradere non amplius quam usque ad quartum decimum ætatis eorum annum licentia poterit esse.

20. q. 2. Si in qualitate minori. Et in decret. Ivo. lib. 3.

Item decretum pro Potamio Episcopo.

Ecce enim tractantibus nobis in pace de Ecclesiasticis regulis, delatum est conventui nostro epistolium confusæ confessionis, & abolendæ subscriptionis, quo Potamius Bracarensis Ecclesiæ Episcopus de factis propriis, suisque verbis annotaret articulis. Quo reserato, quid obliteranda pagina, & abolenda litterarum panderent elementa, fletibus potius quam sermonibus lachrymosa concio recensuit. Tunc solitariè tantum secretisque adunatis Pontificibus Dei, prædictum adesse coram nobis ferimus Episcopum. Quem singultibus aggredientes, amplius quam loquelis reseratam illi suæ deformitatis, & nostræ confusionis scripturam protulimus. Quam accipiens, ac recurrens sciscitantibus nobis, utrum sui operis & suæ annotationis intimatio esset: Ille suum actum, sui que oris eloquium, suorum quoque digitorum esse robur asseruit, quod illic relegendo pervidit. Rursum divini nominis contestatione hunc adjurantes obtestati sumus, ut an de se spontè mendacium diceret, aut alicujus violentia premeretur, & perterritus talia narraret. Qui mox flebili voce, luminibusque ploratu madentibus, & fragore singultuum, cum unius Dei nominis juramento clamavit, se & verè eadem mala de se confiteri, & ad hæc confitenda nulla se violentia prægravari. Unde etiam per novem menses spontè deseruisse regimen Ecclesiæ suæ, &

In decret. Ivo. habetur, usque ad decimum.

Confessio Episcopi qui tactu fæmineo se polluerat.

NOTA.

er-

ergastulo quodam, pro admissio flagitio acturus pœnitentiam se conclusisse dixit. Tunc per *fidelem confessorem ejus*, agnito, quod tactu fœmineo sorduisset, & declarato, licet hunc paterna antiquitas sacris regulis dejicere ab honore decernat, nos tamen miserationis jura servantis, non abstulimus nomen honoris, sed valida autoritate dœrevimus, perpetua pœnitentia hunc inservire officii, & ærumnis: providentes, melius illum per asperam & dumosam ire pœnitentiæ solitudinem, ut quandoque perveniret ad refrigerii mansionem, quàm relictum in voluntatis suæ latitudine, ad præcipitium dejici æterna damnatione. Tunc venerabilem Fructuosum Ecclesiæ Dimeñsis Episcopum communi omnium nostrum electione constituimus Ecclesiæ Bracarensis gubernacula continere. Eugenius indignus Toletanæ sedis Metropolitanus Episcopus, hoc judicii nostri decretum subscripsi. Similiter & alii Episcopi subscripserunt, numero decem & septem.

Additio Francisci Sylvii.

Pro *fidelem confessorem*, legendum videtur *fidelem confessionem*: eam enim ipse Potamius hic fecisse, & juramento confirmasse legitur, & de illa sermo est.

Explicit Concil. Tolet. X.

Ann. Dom.
650.
Eugenius Pontif. 75.

Eugenius Primus, septuagesimus quintus Papa sub Petro, natione Romanus, Clericus à cunabulis, ex patre Ruffiniano, sedit annos duos, menses novem, dies viginti quatuor. Benignus, mitis, mansuetus, omnibus affabilis, & sanctitate præclarior. Imper. Constante. Eodem tempore Petrus in locum Pauli hæretici Constantinopoli sufficitur, quo Eugenius Romæ in locum Martini Papæ.

Cabilonense Concilium.

CABILONENSE CONCILIUM, IN GALLIIS celebratum tempore Eugenii Papæ. Est provinciale.

Additio Francisci Sylvii.

SUB Vitaliano celebratum anno 663. ponit Coriolanus.

CANON I.

Omnes inspirante Domino uno animo definimus, ut fidei norma, sicut & in Nicæno Concilio pia est professione firmata, vel à sanctis Patribus tradita, atque ab ipsis exposita, vel postmodum à sancto etiam Chalced. Concil. firmata, in omnibus, & ab omnibus conservetur.

CANON II.

Canonum statuta ab omnibus intemerata serventur.

CA-

CANON III.

Si quis Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, vel quicumque ex sacerdotali cathalogo, cum qualicumque extranea muliere familiaritatem habuerit, quæ dedecoris, vel adulterii possit afferre suspicionem, ab ordine degradetur.

CANON IV.

Ut duo in una civitate penitus uno tempore, nec ordinentur, nec habeantur Episcopi.

CANON V.

Sæculares verò qui necdum sunt ad clericatum conversi, res parochiarum, vel ipsas Parochias ad regendum non habeant commissas.

CANON VI.

Nullus ante audientiam res quorumlibet invadere, aut auferre præsumat. Quod qui fecerit, ut necator pauperum habeatur.

CAN. VII. *Ut bona Ecclesiarum integra maneant.*

Defuncto Presbytero, vel Abbate, nihil ab Episcopo auferatur, vel à quocumque de rebus Parochiæ, vel Xenodochii, vel Monasterii, aliquid debeat minuere. Quod qui fecerit, juxta decreta canonum coerceatur.

CAN. VIII. *Confitentibus propria peccata à Sacerdote imponatur pœnitentia.*

De pœnitentia verò peccatorum, quæ est medela animæ, utilem omnibus hominibus esse censemus, & ut pœnitentibus à sacerdotibus facta confessione indicatur pœnitentia.

CANON IX.

Nullus mancipium extra fines vel terminos, qui ad regnum Clodovei regis pertinent, penitus debeat venundare, ne per tale commercium, aut captivitatis vinculo, vel Judaicæ servituti mancipia Christiana teneantur implicita.

CAN. X. *Ad quos pertineat electio Episcoporum.*

Si quis Episcopus de quacumque civitate fuerit defunctus, non ab alio, nisi à comprovincialibus, Clero & civibus suis, alterius habeatur electio. Sin autem, hujus ordinatio irrita habeatur.

CANON XI.

Statuimus, ut si judices publici, præsumptione, vel potestate, qua pollent, Clericos, vel Abbates coram se comparere fecerint, à communione omnium sacerdotum eos convenit sequestrari.

CANON XII.

Duo Abbates in uno monasterio esse non debent; verumtamen si quilibet Abbas sibi elegerit successorem, ipse, qui sic eligitur, de facultatibus ipsius monasterii ad regendum nullam habeat potestatem.

CANON XIII.

Nullus alterius Clericum retinere præsumat, nec ad sacrum ordinem sine voluntate Episcopi penitus promovere.

CANON XIV.

Statuimus ut Episcopis cura & potestas sit tam de ordinatione Clericorum, quam de facultatibus collatis oratoriis, quæ per villas fiant, qualiter ad ipsa oratoria & officium divinum possit impleri, & sacra libamina consecrari. Quod si aliqui, etiam fundatores illorum contradixerint, communione priventur.

CANON XV.

Abbates, vel Monachi, aut agentes manasteriorum, patrocinio sæculari penitus non stantur, nec ad Principis præsentiam, sine Episcopi sui permissu ambulare audeant. Aliàs excommunicentur.

CANON XVI.

Nullus Episcopus, nec Presbyter, vel Abbas, seu Diaconus per præmium ad sacrum ordinem accedat. Si accesserit, ipso honore privetur.

CANON XVII.

Nullus sæcularium nec in Ecclesia, nec infra atrium ipsius Ecclesiæ qualecumque scandalum, aut similtates excitare præsumat, nec arma trahere, aut quemcumque ad vulnerandum vel interficiendum appetere. Quod si fecerit, communione privetur.

CANON XVIII.

Hic agitur de observatione Dominici diei tantum, secundum statuta Concilii Aurelianensis Tertii, can 27.

CAN. XIX. *Ne turpia cantica in Ecclesiis cantentur.*

Valdè enim omnibus noscitur indecorum, quod per dedicationes Basilicarum, aut festivitates martyrum, ad ipsa solemnia confluentes chorus fœmineus turpia quidem & obscœna cantica decantare videntur, dum aut orare debeant, aut clericos psallentes audire. Unde convenit, ut Sacerdotes loci talia à septis basilicarum vel porticibus ipsarum, ac etiam ab ipsis atrii vetare debeant. Et si voluntariè noluerint emendare, aut excommunicari debeant, aut disciplinæ aculeum sustinere.

Explicit Concilium Cabilonense.

Ann. Dom.

653.

Vitalianus 76.

Pontif. aliàs

Vitellianus.

Vitalianus Papa 79. natione Signensis provinciæ Campaniæ, de patre Anastasio, sedit annos 14. menses 6. Imp. Constante, circa annum Domini 656. Hic regulam Ecclesiasticam, ac rigorem (ut mos erat) omnimodè conservavit.

CONCILIUM TOLETANUM UNDECIMUM ANNO
quarto Bambæ regis, septimo Idus Novembris, circa tempora Vi-
taliani Papæ.

Concilium To-
let. XI.

Additio Francisci Sylvi.

ANNO 675. sub tempore Adeodati Papæ fuit celebratum.

Primum omnium publicè pronuntiatur fides Catholica, & declarantur universa dogmata fidei, maximè quæ ad Incarnationis & Trinitatis mysteria pertinent, & hoc longa & elegantissima disputatione. Ex quibus omnibus nonnullos articulos hoc in loco censuimus annotandos.

Primus, De processione Spiritus Sancti.

Spiritum quoque sanctum, qui est tertia in Trinitate persona, unum, atque æqualem cum Deo Patre & Filio credimus esse Deum, unius substantiæ, unius quoque esse naturæ, non tamen genitum, vel creatum, sed ab utrisque procedentem, amborum esse Spiritum. Hic etiam Spiritus Sanctus nec ingenitus, nec genitus creditur, ne, aut si ingenitum dixerimus, duos Patres dicamus, aut si genitum, duos filios prædicare monstremur, qui tamen nec Patris tantum, nec Filii tantum, sed simul Patris & Filii Spiritus dicitur. Nec enim de Patre procedit in Filium, vel de Filio procedit ad sanctificandam creaturam, sed simul ab utrisque processisse monstratur, quia charitas sive sanctitas amborum esse agnoscitur. Hic ergo Spiritus S. missus ab utrisque creditur, sed minor Patre & Filio non habetur, sicut Filius propter assumptam carnem minorem se Patre & Spiritu Sancto esse testatur. Hæc est sanctæ Trinitatis relata narratio, quæ non triplex, sed Trinitas & dici & credi debet. Nec rectè dici potest, ut in uno Deo sit Trinitas, sed unus Deus Trinitas. In relativis verò personarum nominibus Pater ad Filium, Filius ad Patrem, Spiritus Sanctus ad utrosque refertur. Quæ cum relativæ tres personæ dicantur, unà tamen naturalis substantia creditur.

Secundus: Hæc ergo sancta Trinitas, quæ unus & verus est Deus, nec recedit à numero, nec capitur numero. In relatione enim personarum numerus cernitur, in divinitatis verò substantia quid enumeratum sit, non comprehenditur. Ergo hoc solo numerum insinuat, quod adinvicem sunt; & in hoc numero carent, quod in se sunt. Nam ita sanctæ huic Trinitati unum naturale convenit nomen, ut tribus personis non possit esse plurale. Ob hoc ergo credimus illud in sacris litteris dictum: Magnus Dominus noster, & magna virtus ejus, & sapientiæ ejus non est numerus.

Tertius: Tres igitur personæ istæ dicuntur, juxta quod majores

In uno Deo non est Trinitas, sed unus Deus est Trinitas. Trinitas sancta nec capitur numero, nec recedit à numero.

Psalm. 146,

*Sap. 7. d.
In sancta Tri-
nitate una per-
sona non in-
telligitur sine
alia quicquid
disputent ali-
qui recentio-
res.*

*Explicatur
Filius Dei mys-
terium.*

res definiunt, ut agnoscantur. Nam & si attendamus illud quod scriptura sancta dicit de sapientia: Splendor est lucis æternæ; sicut splendorem luci videmus inseparabiliter inhærere, sic confitemur Filium à Patre separari non posse. Tres ergo illas unius atque inseparabilis naturæ personas, sicut non confundimus, ita separabiles nullatenus prædicamus, quandoquidem hoc nobis dignata est ipsa Trinitas evidenter ostendere, ut etiam in omnibus, quibus voluit sigillatim personas agnosci, unam sine altera non permittat intelligi. Nec enim Pater absque Filio cognoscitur, nec sine Patre Filius invenitur. Relatio quippe ipsa vocabuli personalis, personas separari vetat.

Quartus: De his tribus personis solam Filii personam pro liberatione humani generis, hominem verum sine peccato de sancta & immaculata Maria virgine credimus assumpsisse, de qua novo ordine, novaque nativitate est genitus. Novo ordine, quia invisibilis divinitate, visibilis monstratur in carne. Nova autem nativitate est genitus, quia intacta virginitas & virilem coitum nescivit, & fœcundata per Spiritum S. carnis materiam ministravit. Qui partus virginis nec ratione colligitur, nec exemplo monstratur. Quod si ratione colligitur, non erit mirabile, si exemplo, non erit singulare. Nec tamen Spiritus S. Pater esse credendus est Filii, pro eo, quod Maria eodem Spiritu Sancto adumbrante, concepit, ne duos Patres Filii videamur asserere, quod utique nefas est dici. In quo mirabili conceptu, ædificante sibi Sapientia domum, Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.

Quintus: Nec tamen, quia duas in Filio diximus esse naturas, duas causabimur in eo esse personas, ne Trinitati (quod absit) accedere videatur Quaternitas. Deus enim Verbum non accepit personam hominis, sed naturam, & in æternum persona divinitatis temporalem accepit substantiam carnis.

Sextus: Item, idem Christus in his duabus naturis tribus extat substantiis, Verbi, quod ad solius Dei essentiam referendum est; corporis & animæ, quod ad verum hominem pertinet. Habet ergo in se geminam substantiam, divinitatis suæ & humanitatis nostræ. Hic tamen per hoc, quod de Deo Patre sine initio prodiit, natus tantum (nam neque factus, nec prædestinatus accipitur) per hoc tamen, quod de Maria virgine natus est, & factus & prædestinatus esse credendus est.

Septimus: Exemplo ergo capitis nostri confitemur vera fide resurrectionem carnis omnium mortuorum, nec in aere, vel qualibet alia carne (ut quidam delirant) resurrecturos nos credimus, sed in ista, qua vivimus, consistimus, & movemur. Peracto huius sanctæ Christi resurrectionis exemplo idem Dominus noster paternam ascendendo sedem repetiit, de qua nunquam per divi-

ni-

*Cum duabus
naturis non
sunt in Christo
duæ admitten-
dæ personæ.
Tres in Chris-
to substantiæ.*

*Exponitur ar-
ticulus resur-
rectionis.*

nitatem discessit. Illic ad dexteram Patris sedens, expectatur in fine sæculorum iudex omnium vivorum & mortuorum. Inde cum Sanctis omnibus veniet ad ferendum iudicium, reddere unicuique mercedis propriæ debitum, prout quisque gessit in corpore, sive bonum, sive malum.

Octavus: Hæc est confessionis nostræ fides exposita, per quam omnium hæreticorum dogma perimitur, & per quam omnium fidelium corda mundantur, per quam & ad Deum gloriosè acceditur.

In primo canone tantùm decernitur ne tumultu Concilium agitetur.

Canones Concilii Tolet. XI.

CAN. II. *Quod necesse sit Episcopum prædicare, & ab aliis curis cessare.*

Quantùm quis præcelsi culminis obtinet locum, tantùm necesse est præcedat cæteros gratia meritorum, ut in eo, quod præsidet singulis, singulariter ornatur eminentia sanctitatis, habens semper in ore gladium veritatis, & in opere efficaciam luminis, ut juxta Paulum, potens sit exhortari in doctrina sana, & contradicentes revincere. Nos proindè nostri ordinis gradum, vel suscepti regiminis modum magnopere cogitare debemus, ut qui officium prædicationis suscepimus, nullis curis à divina lectione privemur. Nam quorundam mentes Pontificum, ita torporis otio à lectionis gratia secluduntur, ut quid doctrinæ gregibus subditis exhibeat, non inveniat præco mutus. Insistendum ergo semper erit majoribus, ut quos sub regiminis cura tuentur, fame Verbi Dei perire non sinant.

Ad Tit. 1.

In residuo canonis tractatur id, quod habetur in Conc. Tol. 8. can. 8.

CAN. III. *Quod etiam Episcopi eundem habeant modum psallendi.*

Pontifices rectoresque Ecclesiarum, unum eundemque in psallendo teneant modum, quem in Metropolitana sede cognoverint institutum. Qui contra fecerit, sex mensibus communione privatus apud Metropolitanum sub prænitentiæ censura permaneat corrigendus.

d. 12. De his qui contra.

CAN. IV. *De discordia Sacerdotum componenda.*

Relatum est nobis quosdam Sacerdotes in tantam obstinationis efferbuisse discordiam, ut non solùm illos ab ira occasus solis non revocet, sed nec annosa quidem transactio temporum ad bonam charitatis reclinet, quippe in quorum cordibus sol justitiæ Christus occubuit, ut ad lumen charitatis redire vix possint. Horum ergo, & similium discordantium fratrum oblationes nullo modo recipiendas censuimus. De personis tamen discordantium id precipimus, ut antequam eos reconciliatio vera innectat, nullus eorum accedat ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis

Ephes. 4. f.

sanctæ percipiat. Quod si unus eorum alio contemnite ad satisfactionem charitatis occurrerit, ex eo tempore ut pacificus intra Ecclesiam reputetur, ex quo ad concordiam festinasse convincitur. Hoc tamen servato, ut tempus quod in ita expendit, geminatum in pœnitentiæ satisfactione persolvat.

In can. 5. agitur de corrigendis excessibus sacerdotum. Nihil tamen habet annotatione dignum.

CAN. VI. *A Clericis causa sanguinis non judicetur.*

23. q. 8. *His, à quibus do-*
mini.

His, à quibus Domini sacramenta tractanda sunt, iudicium sanguinis agitare non liceat. Aliàs verò, & ordinis honore privetur, & loco sub perpetuo quoque damnationis teneatur relegatus ergastulo.

CANON VII.

Ecclesiarum rectoribus discretio esse debet, ne per inconditam & indiscretam disciplinam subeant homicidii notam.

CAN. VIII. *Ne merces aliqua pro divinis sacramentis sumatur.*

1. q. 1. *Quic-*
quid invisibi-
lis.

Quicumque in Ecclesiastico ordine constitutus pro baptizandis, consignandisque fidelibus, aut collatione chrismatis, vel promotionibus graduum, pretia quælibet, vel præmia, nisi voluntariè oblata susceperit, si sciente loci Episcopo, hoc impunè evaserit, idem Episcopus duobus mensibus excommunicationi subiacet. Sin autem patrator, si Presbyter est, trium mensium excommunicatione plectatur, si Diaconus, quatuor, si Subdiaconus vel Clericus, excommunicentur.

CAN. IX. *Quid custodiri debeat, si per præmium quis Episcopus fiat.*

Quisquis Pontificale culmen ante Domini altare percepturus accenderit, sacramenti exactione astringatur, quod pro conferenda sibi consecratione honoris, nulli personæ cujuslibet præmii collationem, vel aliquando dedisset, vel aliquando in futurum dare procurat. Sicque aut mundus accedat, aut publicato hoc scelere, denudatus coram Ecclesia ad talem honorem non accedat. Quos autem post prælationem per pretium ordinatos fuisse patuerit, ut verè Simoniaci ab Ecclesia separentur, & duorum annorum spatium ex illo relegentur, ut lachrymis & pœnitentiâ honorem conquirere, & reparare intendant, quem præmiis emerant. Unde si digna eos satisfactio commendaverit, peracto indictæ pœnitentiæ tempore, non tantum communioni, sed & loco, & totius ordinis officiis, à quibus separati fuerant, restaurandi sunt.

CAN. X. *Quæ sint promittenda in ordinatione Pontificum.*

Omnes Pontifices, rectoresque Ecclesiarum tempore quo ordinandi sunt, sub cautione promittant, ut fidem Catholicam sincera cor-

cordis devotione custodientes, justè & piè vivere debeant, atque obsequii reverentiam præ eminenti sibi dependant.

CAN. XI. *Quomodo puniendus qui acceptam à sacerdote Eucharistiam non sumpserit.*

Quicumque fidelis inevitabili qualibet infirmitate coactus Eucharistiam perceptam rejecerit, in nullo Ecclesiasticæ damnationi subjaceat. Similiter nec illos cujusquam punitionis censura rearguet, qui talia, aut tempore infantia faciunt, ut in qualibet mentis alienatione positi, qui quod fecerint, ignorare videntur. Jam verò quicumque aut de fidelium, aut infidelium numero corpus Domini absque inevitabili infirmitate projecerit, si fidelis est, perpetua communione privetur: si infidelis, & verberibus subdatur, & perpetuo exilio relegetur. Quod si horum quilibet hujusmodi excessus digna pœnitentiæ satisfactione deflexerit, post quinquennium licebit illum communioni pristinae reformari.

Additio Francisci Sylvii.

Iste canon II. procedit juxta consuetudinem, qua olim dabatur infantibus post baptismum Eucharistia. Quæ pridem est abolita. Vide nostra ad 3. p. q. 80. art. 9.

CAN. XII. *Qualiter agendum cum pœnitente in mortis periculo.*

Qui pœnitentiam in mortis agit periculo, non diutius à reconciliationis gratia differendus est. Sed si præcincto mortis urgeatur periculo, pœnitentia per manus impositionem accepta, statim ei reconciliatio adhibenda est, ne prius ab humanis rebus æger abscedat, quam donum reconciliationis accipiat. Unde juxta Papæ Leonis edictum his, qui in tempore necessitatis, & in periculi urgentis instantia præsidium pœnitentiæ ex more reconciliationis implorant, nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda, quia in misericordia Dei, nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire. De his autem qui accepta pœnitentia antequam reconcilientur, ab hac vita recesserint, Placuit nobis ut & memoria talium in Ecclesiis commendetur, & oblatio pro eorum delicto à Presbyteris recipiatur.

26. q. 6. *His qui tempore. Et in epistolis Leonis epistola 89.*

CAN. XIII. *De sacerdotibus, qui vexantur à spiritu.*

Benè si quidem majorum regulis definitum est, ut dæmoniis, aliisque passionibus irretitis, mysteria sacra tractare non liceat. Cui præcepto consensu rationis adhibito id communiter difinivimus, ut nullus de his, qui in terram arrepti à dæmonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationis incursibus efferuntur, vel sacris audeant ministrare altaribus, vel indiscussi se divinis inge-

gerant sacramentis: exceptis illis, qui variis corporum incommoditatibus dediti, in huiusmodi passionibus in terram approbantur elisi. Qui tamen & ipsi tamdiu erunt officii sui, & ordine, & loco suspensi, quousque unius anni spatio per discretionem Episcopi inveniantur ab incursu dæmonum alieni.

CAN. XIV. *Ut qui Domino sacrificant, secum semper habeant adiutoria constituta.*

7. q. 1. *Illud divini oraculi.*

Summopere cavendum est, ne horis illis atque temporibus, quibus Domino psalitur, vel sacrificatur, unicuique divinis singulariter officiis insistenti pernicioza passio, vel corporis quælibet valetudo occurrat, quæ aut corpus subito subruat, aut mentem alienatione, vel terrore confundat. Ob hoc ergo institutum, ut ubi temporis, vel loci, sive Cleri copia suffragatur, habeat ille quisquis canens Deo atque sacrificans, post se vicini solaminis adiutorem, ut si aliquo casu ille, qui officia impleturus accedet, turbatus fuerit, vel ad terram elisus, à tergo semper habeat, qui ejus vicem exequatur intrepidus.

In canone 15. habetur tantum, ut omni anno conveniant Episcopi ad celebrandum Concilium.

In canone 16. agitur solum de gratiarum actione Deo & Regi.

Subscripserunt præsentibus Episcopi, & Abbates monasteriorum, & Egila Diaconus agens vicem Episcopi Arcobricensis, & Liberatus Diaconus agens vicem Episcopi Segoviensis.

Explicit Concilium Toletanum II.

Concil. Bracarense III.

CONCILIUM BRACARENSE TERTIUM, TEMPORE Vitaliani Papæ celebratum, & est provinciale.

Additio Francisci Sylvii.

SUB Adeodato Papa celebratum alii volunt anno Domini 675.

CAN. I. *Ut exclusis omnibus opinionibus, panis tantum & vinum aqua permistum in sacrificio offerantur.*

de omni d. 2. cum omni crimine.

Audivimus quosdam schismatica ambitione detentos, contra divinos ordines, & Apostolicas institutiones, lac pro vino in divinis sacrificiis dedicare, alios quoque intinctam Eucharistiam populis pro complemento communionis porrigere, quosdam etiam expressum vinum in sacramento Dominici calicis offerre. Quod quam sit Evangelicæ atque Apostolicæ doctrinæ contrarium, & consuetudini Ecclesiasticæ adversum, non difficile ab ipso fonte veritatis probatur, à quo ordinata ipsa sacramentorum mysteria processerunt. Ait enim Evangelista: *Acceptit Jesus panem & calicem, &c.*

Matth. 26. c.

Ces-

Ceſſet ergo lac in ſacrificio offerri, quia evidens exemplum Evangelicæ veritatis aliud offerri non ſinit. Illud verò quod pro complemento communionis intinctam tradunt Euchariftiam populis, nec hoc prolatum testimonium ex Evangelio recipit, ubi Apoſtoliſ corpus ſuum & ſanguinem commendavit. Nam quod Dominus intinctam buccellam Judæ dedit, id fecit ut proditorem oſtenderet, non tamen ut ſacramenti hujus institutionem monſtraret. Quod verò de expreſſo botro, id eſt, de uvarum granis populus communicatur, valde eſt omnino confuſum. Calix enim Dominicus vino & aqua permixtus debet offerri, quia videmus in aqua populum intelligi: In vino verò oſtendi ſanguinem Chriſti. Ergo quando in calice vino aqua miſcetur, Chriſto populus adunatur. Non enim poteſt calix Domini eſſe aqua ſola, aut vinum ſolum, niſi utrumque ſimul miſceatur.

CAN. II. Ne vaſa Domino ſacrata, humanis uſibus ſerviant.

Si quis ſcienter divina vaſa, vel miniſteria, aut in uſus ſuos tranſtulerit, aut comedere in his, vel poculum ſibi ſumendum elegerit, gradus ſui, vel officii periculum ſuſtinebit. Si ſæcularis fuerit, perpetua excommunicatione damnetur: ſi religioſus, ab officio deponatur. Sub hac ſententia tenebuntur, qui Eccleſiaſtica ornamenta, vela, vel alia quælibet indumenta, atque etiam utenſilia ſcienter in ſuos vel aliorum uſus tranſtulerint.

CAN. III. Ne Sacerdos ſine orario ſacrificet.

Quando Sacerdos miſſam celebraturus accedit, non aliter accedat, quam orario utroque humero circumſepto, ſicut & quando fuit conſecratus, ita ut de uno eodemque orario cervicem pariter & utrumque humerum premens, ſignum in ſuo pectore præparet crucis. Si quis aliter egerit, excommunicationi ſubjaceat.

23. de Eccleſiaſticis. inſtit.

CAN. IV. De vitanda extranearum mulierum familiaritate.

Nullus de Clero abſque honeſto & competenti testimonio excepta ſola matre, cum quibuslibet ſcæminis ſecretè ſe præſumat adjungere. Et non ſolum cum extraneis, ſed nec cum ipsis etiam ſororibus, vel propinquis, ne licentia ſororum, vel propin quarum mulierum, quiſque ſolus familiarior habeatur ad perpetrandum ſcelus. Hujus præceptionis tranſgreſſor ſex menſibus poenitentiae ſubjaceat.

CAN. V. A quibus & quomodo geſtandæ martyrum reliquie.

In feſtis quibusque diebus arcam Domini cum reliquiis, non Episcopi, ſed Levitæ in humeris geſtent, quibus & in veteri lege onus idem impoſitum novimus eſſe præceptum. Quod ſi Episcopus per ſe reliquias deportare elegerit, non ipſe à Diaconibus in cella vehatur, ſed potius pedestri eo una cum populis progressionem pro-

Par. 15. a.

ce-

cedente ad Eccleſias per eundem ſanctæ Dei reliquæ portabuntur.

CAN. VI. *Quomodo pleſtendi Eccleſiaſtici ab Epilcopo.*

d. 15. *Cum beatus Paulus.*

Qui gradus jam Eccleſiaſticos meruerunt, ideſt, Presbyteri, Abbates, & Levitæ, exceptis gravioribus & mortalibus culpis, nullis debent verberibus ſubjacere. Non eſt dignum ut paſſim unusquiſque prælatuſ honorabilia membra ſua, prout voluerit, verberibus ſubjiciat, & dolori, ne dum incautè ſubdita percutit membra, ipſe quoque debitam ſibi ſubditorum reverentiam ſubtrahat.

12. q. 4. *Quicumque ſub hoc.*

Canon ſeptimus eſt ſecundus canon in Chalced. Concilio.

In canone octavo habetur, ut rectores Eccleſiarum curent magis Eccleſiaſtica jura, quam ſua.

Explicit Conc. Bracar. 3.

Ann. Dom. 671.

Adeodatus Pontif. 77.

Adeodatus ſeptuageſimus ſeptimus Papa ſub Petro, anno Chriſti 671. Sedit annos 4. menses 2. dies 5. patria Romanus, ex monacho Pontifex creatur, vir religione & omni comitate præditus, Constantino Progonato Imp. 61.

Ann. Dom. 672.

Donus Pontif. 78.

Donus 78. Papa, natione Romanus, ex patre Mauritio, ſedit annum unum, menses 5. dies 6. Sub hoc convocata eſt ſynodus Constantinopolitana ſexta, ſub Agathone cœpta, ſub Leone Secundo absoluta eſt: Donus tantum doctrina & ſanctitate vitæ aded floruit, ut Ravennatum Eccleſiam jam pridem à Romana ſegregatam, ſedi Apoſtolicæ obtemperantem reddiderit.

Ann. Dom. 673.

Agatho Pontif. 79.

Agatho ſeptuageſimus nonus Papa, natione Siculus, ex monacho Pontifex creatur, ſedit annos 2. menses 6. dies 4. Vir fuit aded benignus & mansuetus, ut univerſis hilaris & jocundus comprobaretur, & tantæ ſanctitatis, ut leproſum obvium factum osculo ſuo ſtatim liberaverit. Hujus Pontificis morte, vacat ſedes annum unum, menses quinque.

Ann. Dom. 676.

Leo II. Pontif. 80. ſub Petro.

Leo Junior, Papa octuageſimus ſub Petro, natione Siculus, ex patre Paulo, ſedit menses 10. dies 17. Vir in humanis & divinis ſcripturis ſufficienter inſtructus, Græca & Latina lingua eruditus, paupertatis amator, erga inopum provisionem, non ſolum mentis pietate, ſed & ſtudii ſui labore ſollicitus. Hic excepit, & probavit acta ſextæ ſynodi in nova Roma celebratæ, residente magno principe Constantino, ſimulque cum eo legatis ſedis Apoſtolicæ, & duobus Patriarchis Constantinopolitano, & Antiocheno, ac centum quinquaginta Epilcopis. In qua condemnati ſunt Cyrus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus, & Macarius cum diſcipulo ſuo Stephano, qui unam voluntatem & unam operationem in Chriſto prædicaverant, ſed & ſupra ſcriptos defenſores hæreticos Macarium, Stephanum, Polycronium, & Anaſtaſium, dum nollent à

ſuo

suo recedere proposito, per diversa monasteria retrusit. Mense decimo sui Pontificatus prædictus Leo moritur, & sepelitur collachrimantibus omnibus tanquam publico parente orbatis: vacat sedes menses 11. dies 21.

SEXTA SYNODUS CONSTANTINOPOLITANA, SUB tribus supradictis Pontificibus adversus Sergium, Paulum, Pyrrum, Petrum, Cyrum, & Theodorum, omnes Archiepiscopos Constantinopolitanos. Qui impiè docuerunt unam voluntatem, & unam operationem in dispensatione incarnationis Domini nostri Jesu Christi; præsertim Constantino Imperatore, & legatis missis ab Agathone Papa, Theodoro, & Gregorio Presbyteris, & Joanne Diacono, qui præsentabant in Concilio locum Archiepiscopi antiquæ Romæ Agathonis.

6. Synodus Generalis.

Actio prima sub Agathone Papa.

IN nomine Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, præsertim piissimo & Deo dilecto Magno Imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, &c. Conveniente quoque sancta & universali synodo, quæ secundum imperialem sanctionem congregata est in hac regia urbe, Theodoro & Georgio Presbyteris, & Joanne Diacono vicem agentibus Archiepiscopi antiquæ Romæ, & Georgio Archiepiscopo magnæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili Presbytero, & Monacho, & locum servante sedis magnæ civitatis Alexandriæ, & Macario Archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso Presbytero monacho, & Apocrisario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum, Joanne Episcopo Portuensi, Abondantio Episcopo civitatis Paternensis, Joanne Episcopo civitatis Rhegitanæ locum præsentantibus 125. venerabilium Episcoporum sancti Concilii antiquæ Romæ, residentibus gloriosis patriciis & consulibus ex latere piissimi nostri Imperatoris Constantini, & ex læva quidem ejus parte residentibus vicariis Agathonis Archiepiscopi antiquæ Romæ, & qui ex persona synodi erant Deo amabiles Episcopi. A dextera verò ejus parte residentibus Georgio Archiepiscopo novæ Romæ, &c. Propositis in medio sacrosanctis Evangelii Christi Dei nostri, Theodorus & Georgius Presbyteri, & Joannes Diaconus vicarii Apostolicæ sedis Antiquæ Romæ, nection & qui ex persona synodi erant, dixerunt.

Consensus synodi in actione I.

Benignissimè Domine secundum sacram à vestra Fortitudine ad sanctissimum Papam rogationem demandati sumus ad piissima vestigia vestræ Serenitatis unà cum ejus suggestionem, quam & obtulimus coronatæ vestræ Serenitati. Quoniam igitur ante hos

thodoxæ fidei introduxerunt, qui in illo tempore fuerunt præsu-
les hujus regiæ vestræ civitatis, idest Sergius, Paulus, Pyrrhus,
& Petrus, necnon & Cyrus quondam Alexandrinæ civitatis
Antistes, & Theodorus Episcopus civitatis Pharam, & alii qui-
dam, qui eos secuti sunt, non modicè (quæ per totum orbem
terrarum est) Ecclesiam turbaverunt, unam voluntatem in In-
carnationis dispensatione Domini nostri Jesu Christi, unamque
operationem dogmatizantes, & docentes, quæsumus à Deo co-
ronatam vestram Fortitudinem, ut dicant, qui ex parte sunt sanc-
tissimæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ, unde hujusmodi vo-
cum adinventæ est novitas.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Audientes Geor-
gius Archiepiscopus nostræ hujus civitatis, & Macarius Archie-
piscopus Antiochenæ civitatis, & ei adjacens synodus, quæ à
parte Apostolicæ magnæ Romæ sedis dicta sunt, quæ eis vi-
dentur, pro equantur.

Macarius Archiepiscopus Antiochiæ, unà cum Stephano
Presbytero, & Monacho ejus discipulo, & alii Episcopi Orien-
tis dixerunt: Has quidem vocum novitates non edidimus, sed
quicquid percepimus tam à sanctis universalibus synodis, & sanc-
tis probabilibus Patribus, quamque à præsulibus hujus regiæ ur-
bis, idest, Sergio, Paulo, Pyrrho, & Petro, necnon & Hono-
rio, qui fuit Papa antiquæ Romæ, & Cyro, qui fuit Papa Ale-
xandriæ, hoc est, de voluntate, & operatione, sic & credimus,
& prædicamus, & docemus, & parati sumus hoc ostendere. Et
petentibus illis jussit Imperator proferri & in medium legi ges-
ta tertiæ synodi generalis Ephesinæ, & epistolam Cyrilli: & in-
ter alia verba ejus epistolæ, habentur & ista: Christus Jesus
est per quem reges regnant, &c. sequitur: Est enim ejus omni-
potens voluntas, &c. Quibus verbis perperam intellectis, contende-
bat Macarius Archiepiscopus Antiochiæ probare unam volun-
tatem in Christo. Et tandem consideratis, & examinatis verbis
illis Cyrilli, redargutus, & confusus est Macarius à Vicariis
Apostolicæ sedis, & ab aliis Episcopis Orientalibus, & præ-
cepto Imperatoris absoluta est prima actio.

Additio Francisci Silvii.

Ex eo quod initio Actionis 1. dicitur Synodus congregata se-
cundum Imperialem sanctionem, perperam concludunt sectarii
eam fuisse congregatam, autoritate Imperatoris: Imperator
enim convocavit quidem Episcopos imperio subjectos in suam
urbem Imperialem, sed habito prius consensu Agathonis, quem
Imperator requisierat, ut intelligere est ex ipsius Imperatoris Di-
vali duplici, quæ extat in tomis Conciliorum ante 1. Actionem
hujus sextæ Synodi, & ex hac Actione §. *Benignissime Domine.*
Vide & quæ diximus l. 5. Controv. q. 1. art. 8. & quæ habentur in-

infra sub finem Action. 18. ibi pio vestræ Serenitatis adnissu.

Additio Francisci Sylvii.

Quoniam frequenter in hac Syn. legitur, *Præsidente piissimo & magno Imperatore*: sciendum est sermonem dumtaxat hic esse de præsentia honoraria, secundum quam ille præsidere dicitur qui primò loco sedet: Quod autem attinet ad præsentiam authoritativam, quia is præsidet qui ex authoritate primus loquitur, primusque definit, ac subscribit, non Imperator huic aut alteri legitimo Concilio præfuit, sed Romanus Pontifex per se, quando præsens erat; per legatos suos, quando aberat, veluti in hac synodo, in qua & legati Agathonis adfuerunt, & primi locuti sunt ac subscripserunt, & instructionem attulerunt ab ipso Agathone. Confer sess. 18. & quæ scripsimus dicto l. 5. controv. art. 12.

Additio Francisci Sylvii.

Cum in præsentí actione ut & in aliis Honorius Papa renceatur inter Monothelitas; sciat Lector hujus Synodi acta esse depravata, & per fraudem Monothelitarum inserta esse, quæ de illo habentur. Quod faciliè credet, si Actionem 3. examinaverit, ubi reperitur falsatus fuisse codex quintæ Synodi, sicut & Act. 14. Confirmatur, Agatho in epistola quæ Act. 4. lecta est, & Act. 8. recepta, dicit quod *Christi Ecclesia à tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probabitur*, nec hæreticis novitatibus succubuit, quodque cunctis sit cognitum suos prædecessores semper confirmasse fratres. Nullo autem modo credi potest Agathonem ausurum ita confidenter loqui, si in hac ipsa Synodo damnatus fuisset Honorius tamquam Monothelita. Sed nec verisimil est, nullos Episcopos isti ejus assertioni contradicturos fuisse, si vel Honorius fuisset hæreticus, vel pro tali damnatus. Conferantur quæ adduximus l. 4. Controv. quæst. 2. art. 12.

Actio secunda.

Præsidente eodem piissimo & Magno Imperatore Constantino, &c. & conveniente sancta & univessali synodo, &c. sicut in actione prima.

Sessio 2.

Prolata & lecta sunt acta quartæ synodi Chalcedonensis, & cum legeretur epistola Leonis Papæ, & ventum est ad illud: Agit enim utraque forma cum alterius communionem, quod proprium habuit, verbo quidem operante quod verbi est, carne autem exequente quod carnis est: & horum unum coruscat miraculis, aliud verò succumbit injuriis: exurgentes, qui ex parte Apostolicæ sedis erant antiquæ Romæ clamaverunt: Ecce benignissime Domine, manifeste duas naturales operationes inconfusè & indivisè in Domino nostro Jesu Christo. Et respondente Macario, & qui cum eo erant, finita est actio secunda.

Præsidente eodem piïssimo & Magno Imperatore Constantino &c. sicut in actione prima.

Præceptum est, ut legerentur acta in quinta synodo generali, & cum lector incepit legere initium libri, qui ita continebat: Sermo sanctæ memoriæ Mænæ Archiepiscopi Constantinopolis ad Vigiliam beatissimum Papam Romanum, de eo, quod una sit Christi voluntas. Exurgentes legati Apostolicæ sedis Romanæ, exclamaverunt:

Piïssime Domine falsatus est præsens liber quintæ synodi. Nequaquam relegatur sermo, qui dicitur Mænæ ad Vigiliam, quia fictus est: sed jube diligenter advertere præsentem librum. Et inspicientes Imperator unà cum iudicibus, & quibusdam de sancta synodo Episcopis, invenerunt tres quaterniones in principio libri additos, non habentes subnotationem numeri: falsatus enim erat liber ab hæreticis in nonnullis locis. Lecta sunt reliqua gesta quintæ synodi, & absoluta lectione, sancta synodus & iudices dixerunt: Ex lectione summorum Conciliorum (sicut audistis) non invenimus in Incarnationis dispensatione Domini nostri Jesu Christi unam voluntatem, & unam operationem.

Falsatus codex ab hæreticis.

Præsidente piïssimo Imper. &c. sicut in actione 1. Prolata & lecta est epistola Agathonis Papæ ad Cæsarem, & synodum, cujus quidem epistolæ nonnulla duximus his subjicienda, quæ sic habet:

Epistola Agathonis ad Cæsarem, & synodum.

Ut autem vestræ Pietati, quid Apostolicæ nostræ fidei vigor contineat, breviter intimemus, quam percepimus per Apostolicam Apostolicorumque Pontificum traditionem, & sanctorum quinque generalium synodorum, per quas fundamenta Catholicæ Christi Ecclesiæ firmata sunt. Hic igitur status est Evangelicæ, atque Apostolicæ fidei, regularisque traditio, ut confitentes sanctam & inseparabilem Trinitatem, idest Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum unius esse Deitatis, unius naturæ, & substantiæ, sive essentiæ, unius eam prædicemus & naturalis voluntatis, virtutis, operationis, dominationis, & majestatis, potestatis & gloriæ.

Additio Francisci Sylvii.

Unius naturæ & substantiæ. Ita legendum, *substantiæ*; non ut alli corruptè, *subsistentiæ*; ut explicatio subjecta, *sive essentiæ*, omnino requirit. Similiter sub fin. hujus Act. 4. in his verbis, *sed bene trium personarum subsistentiam*; legendum est *substantiam*, ut est in tomis Concil.

Et quicquid de eadem sancta Trinitate essentialiter dicitur singulari numero, tanquam de una natura trium consubstantialium personarum comprehendamus regulari ratione hoc institui. Cum

verò de uno earundem trium personarum ipsius sanctæ Trinitatis, Filio Dei, Deo Verbo, & de mysterio admirandæ ejus secundùm carnem dispensationis confitemur omnia duplicia unius ejusdemque Domini Salvatoris nostri Jesu Christi (secundùm Evangelicam traditionem) asserimus, idest, duas ejus naturas prædicamus, divinam scilicet & humanam, ex quibus & in quibus etiam post admirabilem, atque inseparabilem unionem subsistit. Et unamquamque ejus naturam proprietatem naturalem habere confitemur, & habere divinam omnia quæ divina sunt, & humanam omnia quæ humana sunt absque ullo peccato. Et utrasque unius ejusdem Dei Verbi Incarnati, idest, humanati, inconfusè, inseparabiliter, immutabiliter esse cognoscimus, sola intelligentia, quæ unita sunt discernentes propter confusionis dumtaxat errorem. Æqualiter enim & divisionis, & commisionis detestamur blasphemiam. Cum duas autem naturas, duasque naturales voluntates, & duas naturales operationes confitemur in uno Domino nostro Jesu Christo, non contrarias eas nec adversas ad alterutrum dicimus, sicut à via veritatis errantes Apostolicam traditionem accusant, (absit hæc impietas à fidelium cordibus) nec tanquam separatas in duabus personis, vel subsistentiis, sed duas dicimus unum eundemque Dominum nostrum Jesum Christum, sicut naturas, ita & naturales in se voluntates & operationes habere, divinam scilicet, & humanam: divinam quidem voluntatem & operationem habere ex æterno cum coessentiali Patre communem: humanam, temporaliter ex nobis cum nostra natura susceptam. Hæc est Apostolica atque Evangelica traditio, quam tenet spiritualis vestri felicissimi Imperii mater Apostolica Christi Ecclesia.

Hæc est mera confessio pietatis. Hæc est enim veræ fidei regula, quam & in prosperis & adversis vivaciter tenuit Apostolica Christi Ecclesia, quæ per Die gratiam à tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit: quia dictum est Petro: Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Hic Dominus fidem Petri non defuturam promisit, & confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis prædecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum, quorum & pusillitas mea licet impar & minima, pro suscepto tamen divina dignatione ministerio pedissequa cupit existere.

Ibidem anathematizat hæreticos, qui contra prædicta senserunt, Theodorum, Sergium, Pyrrum, Paulum, Petrum, qui fuerunt Novæ Romæ Antistites, & Honorium qui fuit Papa antiquæ Romæ, & Cyrum Alexandrinum Episcopum, & Macarium, qui nuper fuerat Antiochiæ Præsul, & Stephanum ejus discipulum. In-

*Explicatur
pluralitas vo-
luntatum, &
operationum
in Christo.*

Luc. 22. 32.

super & Arrianos, Apollinaristas, Eutychianos, Thimoteranos Acephalos, Theodosianos, Sayanitas, & omnem denique furorem hæreticorum, sive confundentium, seu dividendum Incarnationis Christi mysterium.

Probatur articulus de pluralitate voluntatum, & operationum multiplicitate.

Quod autem duæ sint naturales voluntates & operationes in Christo, probat prædictus Papa multifariè.

Primum, quia Deus perfectus est, & homo perfectus est Christus Jesus, ergo naturalibus proprietatibus utramque naturam perfectam necesse est esse, & duas in eo operationes & voluntates. Igitur sicut in tribus personis Trinitatis tres personales voluntates asserere absurdum est, quoniam una natura est, quam sequitur voluntas una: ita in una Christi persona, quæ duas naturas habet, duas voluntates, & duas operationes naturales negare impium est.

*Marc. 14. d.
Luc. 22. d.
Marc. 7. a.*

Secundo testimoniis scripturarum Matt. 26. Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis. Et alibi: Non mea voluntas, sed tua fiat. Et in alio loco dicit: Non veni ut facerem voluntatem meam, sed ejus qui misit me, Patris. Et iterum, Surgens venit in partes Tyri, & ingressus domum, noluit aliquem scire, & non potuit latere, cum tamen ille sit, de quo dicitur: Omnia quæcumque voluit Dominus, fecit in coelo & in terra. Igitur hoc ad humanam ejus voluntatem redigi oportet. Et alibi etiam, Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma, Spiritum, voluntatem intelligit divinam, carnem verò voluntatem humanam.

Synodus testimonii Patrum probat ad fidem pertinentia.

Tertiò, ut synodus probet hæc pertinere ad fidem utebatur expositione sanctorum Doctorum, Ambrosii, Augustini, Chrysostomi, Athanasii, Cyrilli, utriusque Gregorii, Leonis Pontificis, cujus testimonio multoties libenter utitur, præcipuè cum scribit ad S. Fabianum Episcopum Constantinopolitanum ubi sic habet: Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium est, Verbo scilicet operante, quod Verbi est, & carne exequente quod carnis est, &c. Et sicut Verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recedit, ita caro naturam nostri generis non relinquit. At verò illa ad divinam naturam pertinere dicuntur: scilicet, sicut Pater suscitavit mortuos, ita dedit & Filio &c. Et illud: Nemo potest cognoscere Patrem, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare. Ad humanam tamen illa: Nolebat per Judæam ambulare, quia quærebant Judæi eum interficere. Et quæ supra citavimus ex Evangelio. Illud, etiam quod David in persona Chrisiti ait, Ut faciam voluntatem tuam Deus meus, &c. & illud: Voluntariè sacrificabo tibi.

*Joann. 5.
Matth. 11. d.
Joann. 7. a.
Psalm. 142.
Psalm. 53.*

Solet hoc aliàs fieri in Conciliis, etiam cum definiunt ad fidem pertinentia, juvari sententiis antiquorum Patrum.

Postremò confirmantur omnia ista definitione sancti Conc. Chalced. actione quinta, ubi hæc fides asseritur. Etiam & ex Conc. Cons-

Constantin. 5. cap. 7. Deinde refertur ex integro symbolum, quod publicè in Ecclesia cantatur, in quo observatur hæc forma loquendi.

Confitemur Trinitatem personarum sive subsistentiarum, non trium nominum subsistentiam, sed benè trium personarum unam, subsistentiam. Item confitemur & Christum ex duabus naturis compositum.

*Desideratur
hoc symbolum.*

Additio Francisci Silvii.

Vide additionem supra positam.

Hæc fuit instructio legatorum, quorum superius fecimus mentionem. Author.

Quibus omnibus subscripserunt, primùm Agathò Papa, deinde innumerabiles Episcopi Occidentales, per quos delecti sunt tres prædicti legati, qui ad Concilium generale Constantinopolitanum mitterentur, ut hæc certa fidei confessio publicè prædicaretur.

Habentur ibidem etiam argumenta hæreticorum, Apollinaris, Severi, Theodosii, Cyri Alexandrini, & Theodori Episcopi, contra pluralitatem operantium in Christo Domino, quæ quoniam nihil habent, nisi verba, missa facimus.

Actio quinta.

Præsidente piissimo & magno Imperatore Constantino, &c. *Sessio 5.*
ut in actione prima.

In hac actione commonuit Imperator Macarium, & socios, ut proferrent testimonia sanctorum patrum demonstrantia unam voluntatem, & unam operationem in Domino nostro Jesu Christo, sicut dudum promiserant, & protulerunt duos codices, quorum prior in subscriptione ita continebat.

Testimonia sanctorum Patrum, unam Domini nostri Jesu Christi voluntatem docentia, quæ est etiam Patris, & Spiritus Sancti. Quibus lectis absoluta est jussu principis actio quinta.

Actio sexta.

Præsidente piissimo & Magno Imperatore, &c. sicut in actione prima. *Sessio 6.*

In actione hac rursus commonitus est Macarius cum sociis, si haberet alia testimonia de una voluntate, & operatione Domini nostri Jesu Christi, quæ proferret in Concilio. At ille protulit & alium codicem, qui in subscriptione continebat sic.

Sequentia testimoniorum de voluntate.

Et lectus est coram Concilio. Quo lecto & predicto Macario cum sociis suis contentis & nolentibus alia testimonia pro se afferre, vicarii Apostolicæ sedis Romanæ, & qui cum eis erant Episcopi & clerici, & monachi dixerunt: Piissime Domine, adhuc aliquid de una voluntate, & una operatione

*Testimonia
prolata ab hæ-
reticis detrun-
cata.*

non

non ostenderunt Macarius Amabilis Archiepiscopus, & ejus socii per testimonia ab eis prolata, sed & ipsa quæ protulerunt, detruncaverunt, & quæ ad Trinitatis quidem attinent rationem de una voluntate pro Incarnationis dispensatione Domini nostri Jesu Christi protulerunt. Quæ verò conveniunt, & quæ propriè pro hujusmodi Incarnationis dispensatione posita sunt, tam sensum quam verba detruncaverunt. Undè petimus vestram piissimam Fortitudinem jubere authenticos codices proferri ex venerabili patriarchio hujus regie civitatis, & conferri cum codicibus ab eis oblatis, &c. Piissimus Imperator præcepit, ut id in sequenti actione fieret.

*Actio septima.**Sessio 7.*

Conveniente sancta & universali synodo, quæ per Imperialem sanctionem congregata est, &c. ut in actione prima.

Commoniti sunt vicarii sanctissimi Agathonis Papæ urbis Romæ, ut proferrent testimonia prædicantia duas voluntates naturales, & duas operationes etiam naturales in dispensatione Incarnationis Domini nostri Jesu Christi, & prophanorum hæreticorum similiter testimonia, manifestantia unam voluntatem, & unam operationem. Et protulerunt codicem superscriptum ita.

Testimonia sanctorum ac probabilium Patrum demonstrantia duas voluntates & duas operationes in Domino Deo & Salvatore nostro Jesu Christo. Quem Stephanus monachus relegit ab initio usque ad finem, tam sanctorum ac probabilium testimonia, quamque prophanorum hæreticorum. Et absoluta est actio septima.

*Actio octava.**Sessio 8.*

Præsidente eodem Magno Imperatore, &c. sicut in actione prima.

Piissimus Imperator præcepit, ut Georgius Archiepiscopus Constantinop. & Macarius, & ei subjacens synodus edicat, si convenit ei sensus suggestionum directarum ab Agathone sanctissimo Papa Romæ, & ejus synodo. Respondit Georgius Archiepiscopus; suscipio, & sequor, Domine, directas suggestiones à sanctissimo Agathone Papa Romæ, & credo, & sic confiteor in uno Sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo verò Deo nostro duas naturales voluntates, & duas operationes. Sic cæteri dixerunt, sic credimus, & sequimur: Et omnes, qui docuerunt, & dicunt unam voluntatem, & unam operationem in duabus naturis unius Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri anathematizamus. Macarius protulit voce & scripto suam fidem juxta editionem sanctarum & universalium quinque synodorum. Rogatus verò si confiteretur apertè duas naturales voluntates, & duas operationes in Domino nostro Jesu Christo, respondit: Non dico duas voluntates, aut duas operationes in Incarnationis dispensatione Domini nostri Jesu Christi, sed

unam

unam voluntatem, & Dei virilem operationem : non tamen duas confiteor, etiamsi membratim incidar & mittar in mare. Tandem omnes Episcopi consenserunt unanimes his, quæ per Agathonem Papam, & ejus synodum ante dicta sunt in epistola, & in legatorum suorum instructione lecta actione quarta, exceptis Macario, & duobus, aut tribus ejus discipulis, qui noluerunt consentire quod in Christo essent duæ naturales voluntates, & duæ operationes. Quos exilio relegatos coram toto Concilio denudaverunt pallio Episcopali, quo & nunc etiam utantur Episcopi, alba scilicet camisia.

*Suscipitur a
Concil. episto-
la Agathonis
Papæ.*

In eadem actione examinantur testimonia, quibus inducuntur hæretici unam in Christo ponere voluntatem, & operationem, & repertum est illos multa consultò omisisse, alia depravasse in codicibus, quæ possent suum errorem demonstrare. Tandem convicti sunt de errore suo per duos Presbyteros legatos Episcopi Romani. Convincuntur verò primùm ex Ambrosio ad Gratianum, deinde ex Athanasio in libro de Incarnatione Verbi. Ultimò & efficacissimè cum mirabili eloquentia ex Chrysostomo in sermone illo : Pater, si possibile est, transeat à me calix iste.

Matth. 26.

Actio nona.

Conveniente sancta & universali synodo, quæ per Imperialem sanctionem congregata est in hac regia urbe, &c. Sicut in actione prima.

Sessio 9.

Prolatus est codiculus testimoniorum, qui oblatus à Macario & Stephano, & collatus est cum aliis codicibus authenticis, & inventus est depravatus & corruptus, & ex Athanasio Alexandrino, & Gregorio Nazianzeno, & Cyrillo evidenter demonstratum est, duas esse naturales voluntates, & duas operationes in Christo Domino nostro, & sic absoluta est actio nona.

Actio decima.

Præsidente eodem Magno Imperatore Constantino, &c. Sicut in actione prima.

Sessio 10.

Rursus collata sunt testimonia aliquorum Patrum, nempe Leonis Papæ ex epistola secunda ad Leonem Imperatorem, & Ambrosii Mediolanensis Episcopi ex 2. l. ad Gratianum Imperatorem, prolata à Macario & Stephano cum codicibus authenticis ex patriarchio regie civitatis : & demonstratum est id, quod supra. Rursus idem demonstratum est ex testimoniis multis adductis Joannis Chrysostomi, Athanasii, Gregorii Nazianzeni, & Gregorii Nissenii, & Cyrilli.

Actio undecima.

Tota hæc actio consumitur in propositione epistolæ Sophronii Patriarchæ Hierosolymorum ad Concilium, quæ postea in actione

Sessio 11.

Epistola So-
phronii Pa-
triarchæ, eru-
ditionis chris-
tiane plenis-
sima.

tertiadecima à tota synodo probata est. In qua longa admodum oratione, eloquentia, & Christiana sapientia plenissima, & omnibus numeris absolutissima, disputat præcipua mysteria fidei.

Primò sanctæ Trinitatis mysterium.

Secundò Incarnationis Dominicæ sacramentum, probans, quod potissimum intenderat, unam esse in Christo personam, sed duas distinctas naturas, humanam scilicet & divinam, & duas distinctas operationes, &c.

Tertiò, quod in Incarnatione Verbi non fuit Deitas copulata carni prius animatæ, aut prius præfactæ, vel animæ præexistenti conjuncta, sed tunc his, anima scilicet & carne ad subsistendum venientibus, quando eis ipsum Verbum & Deus naturaliter copulatus est, sed cum ipso Verbo existentiam habuerunt, & nequaquam in ictu oculi hanc illa priorem habentia (sicut Paulus Samosatenus perstrepat, atque Nestorius) simul quippe caro, simul Dei Verbi caro animata rationalis. Cum conceptu quippe Verbi hæc ad subsistentiam prolata sunt, & secundum subsistentiam ei unita sunt, quando ad subsistendum prolata sunt, nullumque prorsus tempus propriæ constitutionis tulerunt, quod inconfusam atque inseparabilem ad eum compositionem præcederet. Ex inviolabili namque & virginali sanguine sanctæ & immaculatæ virginis Mariæ Verbum verè factum est Incarnatum, & veraciter homo, & in utero virgineo deportatus, & tempus explevit legitimi puerperii, & per singula naturalia, & peccatum non trahentia, nobis omnibus similis factus, nostramque non dedignatus passibilem vilitatem: Nascitur Deus humano corpore, similiterque habitu animam rationalem & incorpoream habens, & virginem generantem conservat *theotokion* eam propriè & veraciter demonstravit, quamvis Nestorius vecors scindatur, & ejus Deo rebellis exercitus lachrymetur, lamentetur, & exultet, &c.

Hoc in loco singulariter & devotissimè de hoc divino mysterio disputat sanctus iste Episcopus, libenterque utitur testimoniis beati Dionysii desumptis ex libro de divinis nominibus, quoniam persuasum habebat hunc librum esse Dionysii, & hunc esse illum Dionysium, quem Paulus ex Ariopago vocavit ad Evangelium, &c.

Christus ho-
mo creatus, &
increatus, cor-
poreus, & in-
corporeus.

Ibidem etiam, non abhorret hanc formam loquendi, ut Christum vocet hominem creatum, & increatum, corporeum & incorporeum, per omnia nobis similem, excepto peccato, & omnibus ipsum consequentibus, quoniam Christus arbiter & dominus erat motuum naturalium, & omnium suorum affectuum, sive passionum, quæ nisi eo annuente, non movebantur, quod nos minimè sumus.

Ibidem docet Angelos, & animas, & cæteras invisibiles substantias non corrumpi, sed omnia esse à Deo immortalia creata. Quod verò ait illa esse immortalia, non per naturam sicut Deus, sed

sed per gratiam eas à morte coercentem, puto intelligit, quod naturaliter à se non habeant hanc immortalitatem, sed ex generali dono Dei.

Deindè explicat eleganter mysterium sanctæ Trinitatis, docens in divinis esse tres subsistentias, sic: Trinitatem itaque in unitate credimus, & in unitate Trinitatem glorificamus. Trinitatem quidem pro tribus subsistentiis, unitatem autem propter singularitatem Deitatis. Et iterum: Sed igitur sancta Trinitas numerabilis personalibus facta est subsistentiis, sive sancta Unitas extra omnem numerum est, & hæc quidem indivisibilem habet divisionem, & inconfusam gerit conjunctionem.

Undè collige subsistentiam in divinis & personaliter & essentialiter dici. Si personaliter accipias, tres subsistentiæ sunt, si essentialiter, unica est subsistentia.

Additio Francisci Sylvii.

Ista verba, *Unde collige*, &c. non sunt verba Concilii; sed Barthol. Caranzæ Authoris Summæ Conciliorum, & quidem inefficaciter concludentis, si quæ antea notavimus benè perpendantur, & quæ diximus 3. p. q. 3. art. 3.

Idem in eadem epistola. Suscipio autem & veneror post quinque universalis Concilia, conscripta Cyrilli, præsertim quæ contra Nestorii insaniam facta sunt. Similiter & epistolam Orientalium Episcoporum, quæ ad eundem Cyrillum scripta est, quam & ipse orthodoxam esse testatus est, & quæcumque Leo sanctissimæ Romanæ Ecclesiæ sanctissimus dispensator scribit & maxime quæ contra Eutychianiam & Nestorianam prophanationem scripsit: hæc quidem ut Petri, illa verò ut Marci definitiones agnoscens.

Ultimò recenset ferè omnes hæreticos à Simone Mago ad illorum usque tempus, qui perperam de mysterio Trinitatis sunt locuti. Recensetur inter cæteros Origenes, & hujus discipuli Didymus & Evagrius, qui animas antè corporum constitutionem aiebant fuisse creatas, hoc dicit esse hæreticum & deliramentum impudens.

Finitis omnibus, quæ in ista actione acta sunt, Constantinus piissimus Imperator dixit: Sufficientia sunt etiam, quæ hodierna die sunt gesta. Quia verò in Christo amabilis vestræ reipubl. causis occupamur, jubemus Constantinum & Anastasium patritios, Polyeuctum quoque & Petrum exconsules ex persona nostræ pietatis cum sancto & universali vestro Concilio in reliquis conventibus inveniri, postquam præsentis causæ plurima & præcipua capitula coram nostra pietate jam peracta sunt.

Actio duodecima.

Conveniente sancto & universali Concilio, &c. sicut in actione prima. Sessio 12.

*Explicatur
mysterium
Trinitatis.*

Rursus disputatum est cum hæreticis, si ex scripturis Sancto-
rum Patrum possent demonstrare unam voluntatem, & unam
operationem in Domino nostro Jesu Christo, & non valentibus
illud ostendere, prolata est à Catholicis & lecta Epistola Leonis
Papæ decima, & luce clarius demonstraverunt duas voluntates,
& duas operationes in Christo Jesu, & dixit sancta synodus: Om-
ninò necessè est, non solùm secundùm sensum sequi sanctorum
Patrum dogmata, sed & eisdem vocibus uti cum illis, nihilque
penitus innovari.

*Sanctor. Pa-
trum dogmata
non solùm se-
cundùm sen-
sum sequen-
da, sed eisdem
uti cum illis
vocibus.*

1. Cor. 12.

Ibidem relectum est rescriptum epistolæ Honorii Papæ Roma-
ni ad Sergium Constantinopolit. in quo post explicatum satis la-
tè sacramentum Dominicæ Incarnationis, subjungit: Quod Do-
minus Jesus Christus, Filius, ac Verbum Dei, ipse sit unus ope-
rator Divinitatis atque humanitatis, plenæ sunt sacræ litteræ lu-
culentius demonstrantes. Utrum autem propter opera Divinita-
tis & humanitatis geminæ operationes debeant derivatè dici vel
intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea Gram-
maticis, qui solent parvulis exquisita derivando nomina vendica-
re. Nos enim non unam operationem, vel duas Dominum Je-
sum Christum, ejusque sanctum Spiritum, sacris litteris percepimus,
sed multiformiter cognovimus operatum, juxta illud: Di-
visiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus, &c. Si enim divi-
siones operationum sunt multæ, & has omnes Deus in membris
omnibus pleni corporis operatur, quanto magis capiti nostro
Christo hæc possunt plenissimè coaptari: ut caput & corpus unum
sit perfectum, &c. Et nos quidem secundùm sanctiones divino-
rum eloquiorum oportet sapere, vel sperare, illa videlicet refu-
tantes, quæ quidem novæ voces noscuntur sanctis Dei Eccle-
siis scandalum generare, ne aut duarum operationum vocabulo
offensi, sectantes Nestorianos nos vesana sapere arbitrentur, aut
certè, si rursus unam operationem Domini nostri Jesu Christi
sitendam esse censuerimus, stultam Eutychianistarum autonitis
auribus dementiam fateri putemur, &c.

Additio Francisci Sylvi.

Allatam hic epistolam Honorii, ut & eam, de qua Actio 13.
esse ab hæreticis confectam tradit Bellarm. lib. 4. de Pontif. cap.
11. nihilominus explicans quo modo ipse nihil à fide alienum
docuerit, sicut & nos fecimus lib. 4. Controv. quæst. 2. art. 12.
Relatum est & aliud rescriptum Sergii Patriarchæ Constans-
tinop. ad prædictum Honorium Papam, & collata sunt rescrip-
ta hæc cum exemplaribus authenticis, quæ producta sunt ex pa-
triarchio regie urbis, & consistebant exemplaria. De quibus pro-
feretur sententia in sequenti actione.

Ibidem confirmata est depositio Macarii, & sociorum ejus,
&

& petitum est à Clericis Antiochiæ, ut alius pro Macario crearetur Archiepiscopus: & sic absoluta est actio duodecima.

Actio terciadecima.

Conveniente sancto & universali Concilio, quod per imperiale decretum in hac regia urbe, &c. sicut in actione prima.

Sessio 13.

Postulatum est, ut pronunciaretur sententia de epistolis Sergii, Honorii, & Sophronii, quæ in actione præcedenti lectæ sunt. Sanctum Concilium dixit: Secundum promissionem, quæ à nobis ad vestram gloriam facta est, retractantes dogmaticas epistolas, quæ à Sergio Patriarcha hujus regis urbis scriptæ sunt, tam ad Cyrum, qui tunc fuerat Episcopus Phasidis, quam ad Honorium Papam antiquæ Romæ: similiter autem & epistolam ab illo, idest, Honorio rescriptam ad eundem Sergium: Hasque inveniunt omnino alienas existere ab Apostolicis dogmatibus, & à definitionibus sanctorum Conciliorum, & cunctorum probabilium Patrum, sequi verò falsas doctrinas hæreticorum, eas omnimodo abjicimus, & tanquam animæ noxias execramur. Quorum autem, idest eorundem impia execramur dogmata, horum & nomina à sancta Dei Ecclesia projici judicavimus, idest Sergii præsulis hujus urbis, qui aggressus est de hujusmodi impio dogmate conscribere, Cyri Alexandriæ, Pyrrhi, Petri, & Pauli, præsulum hujus etiam civitatis, qui & similia eis senserunt.

Hæreses damnantur hoc loco septem Pontifices, Sergius, Cyrus, Pyrrhus, Petrus, Paulus, Honorius, Theodorus.

Ad hæc & Theodori Episcopi Pharam; quarum omnium superscriptarum personarum mentionem fecit Agatho sanctissimus Papa antiquæ Romæ in suggestione, quam fecit ad piissimum & magnum Imperatorem nostrum, eosque abjicit, ut potè contraria rectæ fidei sentientes, quos anathemati submitti definivimus. Cum his verò simul projici à sancta Dei Catholica Ecclesia, simulque anathematizari prævidimus & Honorium, qui fuerat Papa antiquæ Romæ, eo quod invenimus perscripta, quæ ab eo facta sunt ad Sergium, quia in omnibus mentem ejus secutus est, & impia dogmata confirmavit. Pertractavimus autem & synodica Sophronii Archiepiscopi Hierosolymitani, & hæc reperientes cum una fide convenientia, Apostolicisque, & sanctorum Patrum doctrinis paria, utpotè quæ sunt orthodoxa, recipimus, & ut salubria sanctæ Dei Ecclesiæ suscipimus, & nomen ejus inseri sanctis diptychis sanctarum Ecclesiarum justum esse judicavimus.

Post hæc produxit Georgius Diaconus chartophylas epistolas Cyri duas ad Sergium & Constantin. & unam Theodori ad eundem Sergium, & unam Pyrrhi, & unam Pauli, & unam Petri Constant. quondam antistitem, & unam Honorii Pa-
pæ

pæ totam hæreticam ad eundem Sergium, de quibus omnibus sanctum Concilium dixit: Cognitionem accipientes prolatorum nobis à Georgio Diacono libellorum, atque chartarum, sivè aliorum opusculorum, comperimus in unam eandemque impietatem concurrere, & prævidimus hæc tanquam prophana, & animæ perniciosa continuò ob perfectum exterminium igne concremari, & combusta sunt, & sic præcepto judicum, & sancti Concilii absoluta est actio terciadecima.

Additio Francisci Sylvii.

De epistolis Honorii vide additionem superiorem.

Actio quartadecima.

Sessio 14.

Conveniente sancto & universali Concilio, &c. & residenti-
bus gloriosissimis patribus & consulibus, & omnibus Deo amabi-
libus Episcopis per ordinem in eodem secretario Trulli, & pro-
positis in medio sacrosanctis Christi Dei nostri Evangelis, Geor-
gius Diaconus produxit duos codices continentes acta sancti &
universalis quinti Concilii, & Tomum septimæ actionis ejusdem
Concilii, & jussu Concilii, tangens præposita sacrosancta Evan-
gelia, dixit: Per istas sanctas virtutes, & Deum qui locutus
est per eas, cum veritate hi duo libri membranacei, sunt li-
bri sancti quinti Concilii, & volumen septimæ actionis ejusdem
Concilii juxta quod jam excusi sunt, ita etiam nunc manifestati
sunt, & pridem in bibliotheca inventi, atque suscepti, & neque
additum est quicquam à me, nec subtractum per me, neque
cum conscientia mea à quoquam omnium. Surgentes Episcopi
Concilii, & conferentes cum exemplaribus authenticis, inve-
nerunt ab hæreticis adjectos esse tres quaterniones in primò li-
bro quinti Concilii, & in secundo libro circa septimam actio-
nem mutatum quidem fuisse quintum decimum quaternionem, &
adjectum esse quadrifolium non superscriptum ante decimum
sextum quaternionem. Quocirca acclamatum est à Concilio: Ana-
thema libello, qui dicitur Mænæ ad Vigilium. Anathema libellis,
qui dicuntur facti fuisse à Vigilio ad Justinianum & Theodorum
divæ memoriæ; anathema simul qui falsaverunt acta sancti &
universalis quinti Concilii.

*Falsati codi-
ces per hære-
ticos.*

Introduxerunt Græci sub nominibus Vigilii Papæ, similiter
& Mænæ, hos libellos continentes unam voluntatem, & unam
operationem in Christo, cum tamen nullos tales scripsisset Vi-
gilius, nec Mæna, & hac de causa acclamatum est à Concilio, &
anathematizati sunt libelli illi.

Sermo Atha-

Deinde productus & lectus est sermo Athanasii super verbis
illis

illis Domini. Nunc anima mea turbata est, de quo sanctum Concilium dixit aperte: Nunc in sermone, qui lectus est, duas naturales voluntates in dispensatione incarnationis unius de sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei, laudabilis Athanasius declaravit: & sic præcepto judicum, & sancti Concilii actio quartadecima absoluta est.

nasii de duabus voluntatibus in Christo.

Actio quintadecima.

Conveniente sancto Concilio, &c. ut supra.

Adductus est ad Concilium Polychronius religiosus Presbyter & monachus, & interrogatus, quæ esset fides ejus in dispensatione Incarnationis Domini nostri Jesu Christi, Polychronius monachus dixit: Ego expositionem fidei meæ do in opere mortui, rogans pro eo Filium Dei, ut suscitet eum, sin autem non resurrexerit, ecce Concilium, & Imperator, quæ eis placuerint, in me faciant. Sanctum Concilium dixit: Expositionem fidei tuæ profer, nam ecce mortuus præparatus est. Ille ait: In hoc est fides mea, & ita mihi ostendit Deus, ut ponam eam super mortuum, & si non resurrexerit, ecce ut prædixi. Et protulit in medio unam chartulam propria scriptam manu, & ab Antiocho religioso lectore & notario aperta & lecta est habens his verbis ita.

Sessio 15.

Insania Polychronii contententis suscitare mortuum in hereticorum veritatis testimonium.

Constantino à Deo coronato, ac mansuetissimo magno Principi, ego Polychronius tanquam præsens, saluto & adoro: & quia vidi multitudinem virorum & candidatorum, & in medio virum, cujus virtutem narrare non valco, dicentem mihi: Quia novam fidem componis, festina, & dic Imperatori Constantino: Non facias novam fidem, neque acquiescas. Et veniente me ab Heraclea Chrisopolim, & stante me in solario (hora erat quasi septima diei) vidi virum terribilem candidatum valdè, & stetit coram me, dicens. Quia qui non confitetur unam voluntatem, & Dei virilem operationem, non est Christianus. Ego autem dixi: Hoc & Constantinus sapientissimus Imperator præfinivit unam voluntatem, & Dei virilem operationem. Ille autem dixit. Multum benè & Deo placet. Sanctum Concilium dixit, ut illa chartula ab eodem Polychronio juxta propositionem suam poneretur super mortuum jam ad hoc præparatum in loco publico in præsentia Concilii & populi ad satisfactionem Christo amabilis plebis, qualiter Deus veritatem demonstraret. Et congregato plurimo populo in atrio publici lavacri, quod dicitur Zeuxippus, idem Polychronius posuit super mortuum hujusmodi fidei suæ chartulam, quæ per plures horas perseverans, & insusurrans ei nihil horum, quæ ab eo stolidè ac blasphemè promissa fuerant valens peragere, idem Polychronius dixit, nullatenus se posse mortuum suscitare. Populus qui ibidem aderat, exclamavit di-

Chartula fidei Polychronii heretici.

cens:

cens: Novo Simoni anathema, Polychronio seductori populi anathema. Sancto Concilio iterum interroganti, si adhuc perseveraret in illa sua fide, Polychronius respondit: Sicut continet chartula, quam obtuli, & posui supra mortuum, ita credo unam voluntatem & Dei virilem operationem, & alterum quid non dico. Et cum perseveraret in proprio errore, per sanctum Concilium tanquam seductor populi & manifestus hæreticus, depositus est ab omni ordine & officio sacerdotali. Gloriosissimi principes, & sanctum Concilium dixerunt: Sufficiunt, quæ hodierna die acta sunt.

*Actio sextadecima.**Sessio 16.*

Conveniente sancto & universali Concilio, &c. ut supra.

Adductus est Constantinus Presbyter Ecclesiæ, quæ est in Apamia secundæ Syriorum provinciæ ad Concilium, & examinatus est de sua fide, qui rogatus à Concilio, dixit se non cognoscere nisi unam voluntatem, & unam operationem in Christo, sicut Macarius sentiebat. Cui post longam disputationem, sanctum Concilium dixit: Ita sentis, & ita perseveras usque ad finem in hac secta? Et Constantinus dixit. Etiam Domini, & sic sentio, & sic credo, & non est possibile aliter. Sancta synodus exclamavit: Hæc secta Manichæorum est. Hæc est fides Apollinarii; Anathema illi cum dogmatibus suis. Anathema Theodoro hæretico Pharanitano, Sergio hæretico anathema, Pyrrho hæretico anathema, Paulo hæretico anathema, Petro hæretico anathema, Macario hæretico anathema, Polychronio hæretico anathema, Aspergio Pragensi anathema. Omnibus qui suffragantur hæreticis, anathema. Sic absoluta est actio sextadecima.

*Actio decimaseptima.**Sessio 17.*

In hac actione profertur symbolum, quod dominicis diebus nunc publicè in Ecclesiis cantatur, à synodo Nicæna constitutum, ubi obiter condemnatur Arrius, qui aiebat de Verbo, quod erat aliquando, quando non erat, & antequam nasceretur, non erat, & quia ex nihilo factus est, vel ex altera substantia, vel essentia, dicentes esse aut veribilem, aut mutabilem Filium Dei, hos anathematizat Catholica & Apostolica synodus.

Ibidem longa oratione explicatur mysterium Dominicæ Incarnationis in unitate personæ, & unius substantiæ duas concurrisse naturas & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes indivisè, inseparabiliter, inconfusè, secundum sanctorum Patrum, doctrinam, in Christo copulatas, non contrarias, juxta quod impii asserunt hæretici, sed voluntatem humanam nunquam reluctantem, sed subjectam divinæ ejus, atque omnipotenti voluntati juxta sententiam sapientissimi Athanasii.

Idem

Idem recenset hæreticos, quos supra anathematizat, & recipit tomum sanctissimi Leonis Papæ ad sanctum Flavianum, quem & titulum rectæ fidei appellat sancta synodus.

Item, epistolas synodicas, quæ scriptæ sunt à beato Cyrillo adversus ipsum Nestorium & ad Orientales Episcopos.

Item etiam approbat & recipit quinque universalia Concilia, & sanctos & probabiles Patres definiens Dominum Jesum Christum unum de sancta Trinitate. Et subscripserunt omnes Episcopi, & absolutus est conventus decimus septimus.

Recipitur epistola Leonis Papæ ad Flavianum.

Recipiuntur epistolæ synodicae Cyrilli adversus Nestor.

Actio decima octava.

Præsidente piissimo & magno Imperatore, conveniente quoque sancto & universali Concilio, quod per Imperialem sanctionem congregatum est, &c. ut supra.

Sessio 18.

In hac actione præsentem Imperatore confirmaverunt acta in actionibus præcedentibus & subscripserunt omnes Episcopi præsentem, & vices gerentes absentium Episcoporum. Deinde & Constantinus Imperator subscripsit. Post subscriptionem habentur explicatæ hæreses, quæ circa Christi humanitatem sunt exortæ. Quidam enim personas in Christo dividunt. Alii contra, naturas permiscet & confundunt, &c. Nos autem altrinsecus positam voraginem, divisionisque, & confusionis declinantes periculum, tanquam iter regale pergentes, duas in Christo naturas, & harum pari numero naturales operationes confitemur, in unam & individuam concurrentes subsistentiam, & quæ sua sunt alterutrum, in communes proprietates conferentes. Superfluas autem vocum novitates, & earum inventores procul ab Ecclesiasticis septis abjicimus, & anathemati merito subjicimus, idest, Theodorum Pharanitanum, Sergium, & Paulum, Pyrrhum simul & Petrum, Cyrum, & Honorium, deponentes Macarium, qui fuerat Antiochensis Episcopus, & Staphanum ejus discipulum. Similiter & Polychronium infantilis intelligentiæ delirum senem, qui mortuos suscitare pollicitus, dum non suscitaret, derisus est, & omnes, qui constituerunt, vel constituunt, vel constituere præsumpserint unam voluntatem, & unam operationem in dispensatione humanitatis Christi.

Ad hæc accessit edictum Constantini Imperatoris non minus Christiana eruditione, quam pietate refertum. Datum est autem ad populum Occidentalem ad corroboranda, & firmanda omnia, quæ à præsentem synodo definita sunt. Amplectitur autem & suscipit piissimus Imperator quinque universales synodos, & hanc sextam cum eis, sub hac forma verborum.

Quinque universalia, & à Deo consita Concilia, sicut quandam hæreditatem cœlestem in cordis conclavi reponentes, tanquam intellectuales margaritas, ab eis thesaurizamus dogmata,

& quos anathematizarunt, & quæ refutarunt, anathematizamus atque refutamus, quosque susceperunt, suscipimus, patresque nostros scribimus. Anathematizamus omnem hæresim, quæ à Simone usque nunc in Dei Ecclesiam introducta est, ad scindendam pacem & unitatem credentium. Super hæc omnia anathematizamus Theodorum, Sergium, Cyrum, Petrum, &c. quos supra pluries recensuimus.

Ultimò est epistola Leonis Papæ ad Constantinum Augustum, habens sic.

Regi regum in cujus potestate sunt regna mundi, magnas gratias agimus, quod sancta universalis & magna sexta synodus, quam nutu Dei vestra Clementia, & sedulè convocavit, & cui pro Dei ministerio præfuit, Apostolicam in omnibus regulam, & probabilium Patrum secuta fuerit. Et quia definitionem rectæ fidei plenissimè prædicaverit, quam & Apostolica sedes Beati Petri Apostoli (cujus licet impares ministerio fungimur) veneranter suscipit, idcirco & nos, & per nostrum officium hæc veneranda sedes Apostolica concorditer, ac unanimiter his, quæ definita sunt ab ea, consentit, & B. Petri autoritate confirmat, sicut supra solidatam petram, qui Christus est, ab ipso Domino adeptus firmitatem. Propterea sicut suscipimus atque firmiter prædicamus sancta quinque universalis Concilia, Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum primum, Chalcedonense, & Constantinopolitanum, & quæ omnis Christi Ecclesia approbat & sequitur: ita & quod nuper in regia urbe pio vestræ Serenitatis adnitu celebratum est, sanctum sextum Concilium, ut eorum pedissequi interpretes, pari veneratione, atque cura suscipimus, & hoc cum eis dignè connumerari, tanquam una & æquali Dei gratia congregatum, decernimus: & qui in eo fideliter convenerunt Christi Ecclesiæ sacerdotes, inter sanctos Ecclesiæ Patres atque Doctores ascribendos æquè censemus. Nam & istis sicut & illis, idem Dei Spiritus salutem animarum operatus est: & hujus immarcessibilis fructus imperiali pietati vestræ à Domino reputabitur, cujus & per sæcula prædicando labore perfectum est.

Deinde anathematizat omnes hæreses & earum authores, quos supra nominavimus.

CANONES SEXTÆ SYNODI IN TRULLO CELEBRATÆ
*ex Græcis exemplaribus desumpti, interprete Gentiano Herveto
 Aurelianensi.*

IN nomine Conciliorum excuso Coloniae feruntur novem Canones *Author.*
 adscripti sextæ synodo, cum tamen sciamus sextam synodum,
 quando primò sub Constantino congregata est, nullos edidisse Ca-
 nones: Sed post, sub Justiniano convenientes 227. Patres in Trullo
 regie Palatii Constantinopoli Canones ediderunt sequentes 102. Hoc
 ita tradunt Patres, qui ad septimam synodum convenerunt in Nicæa
 sub Constantino filio Leonis, & Irene ejus matre in actione quinta,
 & explicatius in actione sexta, Tom. 1. in utroque loco citant Ca-
 nonem octuagesimum secundum. Horum etiam Canonum meminit Ni-
 colaus Primus in epistola ad Michaelem Imperatorem. Item & Anas-
 tsius Abbas Apostolicæ sedis Bibliothecarius in præfatione octavæ
 synodi, dicens; cum sexta synodus nullam protulerit, præter fidem,
 regulam, sed quas ejus asseverant regulas, longè post sextam syno-
 dum ab ipsis constat esse penes se privatimque depromptas, &c.

Item Patres qui ex Oriente & Occidente convenerunt ad synodum
 Florentinam, in sessione quinta citant hos 102. Canones sextæ syno-
 di in Trullo.

Item Gratianus in decreto citat aliquot Canones istorum (ut in
 propriis locis indicabimus) & ascribit illos sextæ synodo. Propter
 hæc & alia visum est novem Canones prædictos, ut nothos & adul-
 terinos rejicere, & istos 102. ex Græco Nono canone vetustissimo
 nondum excuso.

Præmittitur loco præfationis allocutoria oratio Patrum, qui in
 Trullo convenerunt ad Imperatorem Justinianum, qua ostenditur quod
 cum duæ universales synodi, quinta scilicet, quæ fuit regnante Mag-
 no Justiniano, & sexta, quæ fuit regnante Constantino Pogonato,
 non fecerint Canones ad Ecclesiarum constitutionem, sicut reliquæ
 quatuor sanctæ universales synodi fecerunt, hæc facta est ad supplē-
 mentum duarum. Propterea enim nec sexta propriè numeratur, sed
 penthekte, idest, Quini sexta. Nam quod quintæ & sextæ synodo
 deerat, replevit. Est autem etiam universalis.

Additio Francisci Sylvii.

Sequentes canones 102. qui sub nomine Concilii sexti genera-
 lis circumferuntur, neque sunt sexti Concilii, neque alicujus alte-
 rius legitimi; cum annis pluribus post Concilium solutum editi
 fuerint ab Episcopis sine autoritate Romani Pontificis congreg-
 atis in Trullo: (quæ causa est cur vocentur Trullani.) Et idèd
 quatenus tales sunt, autoritatem non habent, etsi quidam con-
 tineant veram doctrinam, & eatenus non sint rejiciendi. Plura
 diximus l. 5. Controv. q. 2. art. 2.

CAN. I.

In primo canone proponitur fides tenenda, ut per Apostolos & sacra Concilia tradita est: & explicatur ratio sex synodorum universalium, sicut in multis aliis Conciliis explicata est. Sub anathemate etiam decernitur tenenda universa, quæ in eis sunt à Patribus definita.

CAN. II. *Ut tam synodorum generalium quarundamque provinciarum, quam Apostolorum, & aliorum Patrum Canones stabiles maneant, definitur.*

Hoc quoque huic sanctæ synodo pulcherrimè & honestissimè placuit, ut ab hoc nunc tempore deinceps ad animarum medellam, & peturbationum curationem firmi, stabilesque maneant, qui à sanctis Patribus, qui nos præcesserunt, suscepti, ac confirmati sunt, atque à Deo nobis etiam traditi sunt, sanctorum Apostolorum nomine octuaginta quinque Canones. Quoniam autem in his nobis Canonibus præceptum est ut eorundem sanctorum Apostolorum per Clementem Constitutiones susciperemus, quibus jam olim ab iis qui à fide aliena sentiunt, adulterina quædam & à pietate aliena introducta sunt, quæ divinorum nobis decretorum elegantem & venustam speciem obscurarunt: Has constitutiones ad Christianissimi gregis ædificationem ac securitatem utiliter rejicimus, hæreticæ falsitatis foetus nequaquam immiscentes, & germanæ ac integræ Apostolorum doctrinæ inserentes. Obsignamus etiam reliquos omnes canones, qui à sanctis & beatis nostris Patribus expositi sunt, idest, à trecentis decem & octo divis Patribus, qui Nicææ convenerunt: ab iisque, qui Ancyra: etiam ab iis qui Neocæsareæ, similiter & qui Gangris. Præterea & ab iis, qui Antiochia Syriæ: ab iis etiam qui Laodicea Phrygiæ. Præterea autem à 150. Patribus, qui in hac Dei cultrice & regia civitate convenerunt: & ducentis qui in Ephesiorum Metropoli prius coacti sunt, & 630. Sanctis Patribus, qui Chalcedone, similiter & ab iis qui Sardicæ, & qui Charagine, & qui rursus in hac regia urbe convenerunt sub Nectario, qui regis huic civitati præsidebat, & Theophilo, qui fuit Alexandriae Archiepiscopus. Quin etiam canones Dionysii Archiepiscopi Alexandrinorum Megalopolis. Et Petri Alexandriae Archiepiscopi, & martyris Gregorii Neocæsareæ Episcopi, qui *thaumaturgos*, idest, mirabilium operum effector dictus est, Athanasii Alexandrini Archiepiscopi, Basilii Archiepiscopi Cæsareæ Cappadociæ, Gregorii Episcopi Nissæ, Gregorii Theologi, Amphilochei, Iconii, Timothæi Archiepiscopi Alexandrini, Cyrilli ejusdem Alexandriae Archiepiscopi. Et Gennadii Patriarchæ hujus regis civitatis. Præterea verò & à Cypriano Aphrorum regionis Archiepiscopo & martyre, & synodo, quæ sub ipso fuit emissum canonem, qui in prædictorum præsulum locis, & solùm secundum

Quomodo hic canon Cypriani recipiatur

dum traditam eis consuetudinem servatus est. Et nulli licere prius declaratos canones adulterare, vel abolere, vel alios præter prius hic propositos canones admittere, à quibusdam falsa adjecta inscriptione compositos, qui veritatem cauponari nati sunt. Si quis autem quod prædictorum canonum aliquem innovare, vel subvertere conetur, convictus fuerit, reus erit se cundum cum canonem, ut ipse pronunciat canon, pœnam luens, & per ipsum, in eo, in quo offendit, medelam suscipiens.

*explicat. 95.
c. infra § 19.
Nic. Synodi.*

Additio Francisci Sylvii.

Canones 85. qui dicuntur Apostolorum, à Gelasio cap. Sancta Romana d. 15. sunt inter apocryphos rejecti. Concilium quoque habitum sub Cypriano de hæreticis rebaptizandis ab Ecclesia Romana semper fuit explosum,

CAN. III. *Qualiter puniendi Clerici, qui præter canonicas sanctiones uxores duxerint.*

Rex noster allocutus est, ut ministros Ecclesiæ puros, & eo ministerio dignos exhiberet synodus. At cum hi qui sunt Romanæ Ecclesiæ, canonis summum jus servare proposuerint, hujus autem civitatis sedes benignitatem, nos verò unum è duobus componentes (ut nec ex lenitate dissolutionem, nec ex rigore austeritatem) sancimus, eos qui ad secundas transierunt nuptias, nec à peccato, cui mancipati sunt, respiscere voluerint, depositioni canonicæ subjacere. Qui verò ad hanc secundarum nuptiarum affectionem transierunt quidem, sed ante nostram cognitionem procul peregrinam spuriamque conjunctionem abjecerunt, vel quorum uxores secundæ obiire, vel ipsi ad conversionem providentes, in animum sobrietatem revocarunt, & subitò eorum omnium quæ prius contra leges erant, oblii sunt, sive Presbyteri, sive Diaconi sint, visum est eos cessare debere ab omni sacro munere & actione, in certum tempus damnatos, dummodo honores quidem suæ sedis & statum retineant contenti primo accubitu: lachrymis à Domino efflagitantes, ut sibi remittat illud ignorantia peccatum: ineptum enim est ut aliis bene preceatur, qui necessè habet curare sua vulnera. Cæterum qui uni quidem conjuncti sunt uxori, sed quæ vidua esset cum ascita fuit, similiter & qui postquam fuere electi nuptiis illegitimis adhæsere, hoc est Presbyteri, Diaconi, & Hypodiaconi, ad breve aliquod tempus dampnati, semotique à sacra administratione, rursus ad eodem restituantur gradus, dummodo ad maiorem non procedant gradum, latenter illegitimo contubernio soluto. Et hæc quidem solum in Sacerdotibus disposuimus, definientes ab hoc tempore, & restituentes canonem illum, qui prohibet, ut qui ad secundas nuptias transierit post baptismum, vel pellicem habuerit, non possit

*Can. Ap. 17.
§ 18.
d. 33. Si quis
post.*

d. 34. Si quis
viduam.

sit Episcopus aut Presbyter creari, vel Diaconus, aut omnino ordinis sacri. Similiter & qui viduam assumpserit, vel repudiatam, vel amitam, vel ancillam, vel meretricem, esse non potest Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ordinis sacri.

Additio Francisci Sylvii.

Ex 25. can.
Apostolorum,
qui qualem-
cumque mulie-
rem stupravit
clericus, depo-
niuntur.

Initio can. 3. Græci traducunt legem Ecclesiæ Romanæ de digamis non ordinandis, velut nimis duram. In quo non merentur audiri.

CAN. IV. Clericus vitians monacham, deponatur.

27. q. 1. Si
quis.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus, vel lector, vel cantor, vel Ostiarius cum muliere Deo dicata coierit, deponatur, ut qui Christi sponsam violaverit. Si autem laicus, segregetur.

In quinto canone statuitur, nequis ex clero habeat secum mulierem extraneam. Canon repetitus in multis Conciliis.

CAN. VI. Soli cantores & lectores possunt uxorem ducere.

d. 32. Si quis
coram.

Quoniam in Apostolicis canonibus dictum est, eorum qui non ducta uxore in clerum promoventur, solos lectores & cantores uxorem posse ducere. Et nos hoc servantes decernimus, ut deinceps nulli penitus Hypodiacono, vel Diacono, vel Presbytero post sui ordinationem conjugium contrahere liceat. Si autem hoc facere ausus fuerit, deponatur. Si quis autem eorum qui in clerum accedant, velit lege matrimonii mulieri conjungi antequam Hypodiaconus, vel Diaconus, vel Presbyter ordinetur, hoc faciat.

CAN. VII. Diaconi non sedeant loco honoratiori, quam Presbyteri.

d. 03. Præci-
piuntur.

Quoniam in nonnullis Ecclesiis Diaconos officia Ecclesiastica habere cognovimus, & ex hoc nonnullos eorum arrogantia & licentia fretos ante Presbyteros sedere, statuimus ut Diaconus etiam si in dignitate, id est, in quovis sit officio Ecclesiastico ante Presbyterum non sedeat, præterquam si proprii Patriarchæ, vel Metropolitanæ vicem gerens, adsit in alia civitate super aliquo capite. Tunc enim ut locum illius impletus honorabitur. Si quis autem tyrannica adductus audacia tale quicquid efficere ausus fuerit, is ex proprio gradu dejectus, sit omnium ultimus ejus ordinis, in cujus est Catalogo in sua Ecclesia.

Author.

Hic canon erat renovandus, quoniam videmus Diaconos in dignitate constitutos ante Presbyteros sedere. Puto exemplum ab Ecclesia Romana sumentes in qua ante Episcopos etiam sedent Diaconi Cardinales.

Can. Apostol.
36.

In canone octavo statuit ut quotannis synodi provinciales fiant, estque can. 5. Nic. & Chalced. 19. Addit tamen ut saltem semel in anno fiat synodus.

Nulli liceat Clerico cauponariam habere tabernam. Canon Apostolicus in cauponam ingredi Clericum non permittit.
Hic, habere, pro eo, quod est exercere, accipe.

Can. Apost. 54. & 44. d. c. Nulli. Author.

CAN. X. Clerici usuras non accipiant.
Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, qui usuras vel centesimas accipit, vel cesset, vel deponatur.

Can. Nic. Concil. 18. Apost. 44.

CAN. XI. Nulli fidelium licet Judæorum azyrna comedere.
Nemo eorum qui in sacro ordine censentur, aut laicus, Judæorum azyrna comedat, vel ullam cum eis familiaritatem ineat, vel in morbis accersat, vel medicinam ab eis suscipiat, vel unâ cum eis in balneis lavetur. Si quis contra fecerit, si sit Clericus, deponatur: si laicus, excommunicetur.

28. q. 1. Nullus.

Nemo putet quod hic Patres prohibuerint azyrum panem comedere, sed per azyrna more Judaico festa celebrare.

CAN. XII. Post ordinationem suam Episcopi à propriis uxoribus secedant.

Jubet omnino Antistites postquam sunt ordinati, à propriis uxoribus secedere. Ne autem contra quintum Apostolicum canonem facere videantur, qui Episcopis cum uxoribus suis habitare permittit, inferunt, quod non divinis Apostolis adversantes hæc decernunt, sed statum Ecclesiasticum in pulchriorem ordinem provehi volentes, quoniam Apostoli, cum fides inciperet, ad fidelium imbecillitatem se magis demittebant; cum autem Evangelii prædicatio sit magis ampliata, oportet & Pontifices ad perfectam continentiam vitam suam dirigere, ne status Ecclesiasticus ullo probro afficiatur.

CAN. XIII. Subdiaconi, & supra vicis suæ tempore ab uxoribus separentur.

Hoc canone Patres decernunt. Primò eos, qui ut ordinentur Hypodiaconi, Diaconi, aut Presbyteri digni sunt, à prioribus suis legitimis uxoribus noti separari. adjiciunt autem eos non cum suis conjugibus conjunctionem indiscriminatim habituros, sed ab eis abstenturos vicis suæ tempore, eo scilicet tempore, quo sacrificant, sicut definit Carthaginensis synodus secunda, can. 2.

dist. 31. Quoniam in. It mos servatus in est Oriente, ut ex conjugio licite assumatur ad clerum.

Additio Francisci Sylvii.

Canon 13. repugnat consuetudini Ecclesiæ Romanæ: & quod ex Conc. 2. Carthagin. legitur, ut abstineant vicis suæ tempore; male adfertur, cum potius dicendum foret, secundum priora statuta, ut intelligi potest ex additione ad can. 3. Conc. 5. Carthaginensis.

Secundò decernit deponendos eos, qui audeant post ordinationem, Diaconos & Sacerdotes cum prioribus suis legitimis uxoribus consuetudine privare: & ipsos, qui ordinantur, suas uxores pietatis prætextu expellentes, excommunicandos statuit.

Tertiò dicunt Patres se id facere cognoscentes Romanæ Ecclesiæ pro canone traditum esse, ut Diaconi vel Presbyteri in sua ordinatione profiteantur se non amplius suis uxoribus conjugendos.

Author.

Can. 13. *Prohibuit Episcopus cum propriis uxoribus post ordinationem habitare, hic autem canon de Diaconis & Sacerdotibus subdistinguit, veluti corrigens quod ea de re fit in Ecclesia Romana, sed tu Lector intellige, si justè prohibentur in Oriente sacris initiati, cum propriis uxoribus manere vicis suæ tempore, ubi Sacerdotes & reliqui non præfinitis vicissim hebdomadibus, sed perpetuò sacrificant, ut fit in Occidente, nonne æqua erit ea constitutio? De hac constitutione latius Innoc. in epist. 3. ad Ex. p. Thol. Episc. can. 1. habes supra.*

Ab hac constitutione excipit Sacerdotes, qui sunt in Ecclesiis Barbaricis, can. 30. hujus sextæ synodi.

dist. 77. Sub-
diaconus.

Can. 14. & 15. prohibet, ne Diaconus ante 25. ann. creetur nec Hypodiaconus ante 28. nec Presbyter ante 30. nec diaconissa ante 40.

Can. 14. Neo-
cæsar. synodi
corrigitur per
presentem ca-
nonem.

CAN. XVI. *De quibus Diaconibus loquatur liber Act. Apostolorum.*

Quoniam Actorum liber septem Diaconos ab Apostolis constitutos esse tradit, & Neocæsariensis synodus, in canonibus suis sic apertè dissuerit, quod septem debent esse Diaconi, &c. Nos cum dicto Apostolico mentem Patrum adaptassemus, invenimus eos esse locutos non de viris qui ministrant mysteriis, sed de ministerio quod in usu mensarum adhibetur, cum liber Actorum sic habeat: Cum discipulorum multitudo, &c. Quod & accepimus à Joanne Chrysostomo sic hæc verba interpretante in comment. super Acta Apostolorum c. 6.

Additio Francisci Sylvii.

Quod can. 16. dicitur de Diaconis, quorum est Act. 6. mentio, nec verum est, nec receptum ab Ecclesia. Vide quæ scripsimus ad Supplem. q. 31. art. 4. quæsitio 3.

CAN. XVII. *Sine dimissoriis Episcopi Clerici, à propriis Ecclesiis non recedant.*

Excipe Cons-
tantin. & Car-
thag. Eccle-
siam.

Statuimus ut nullus omnino Clericus possit sine proprii Episcopi scriptura dimissoria in alienæ Ecclesiæ catalogum referri. Qui secus fecerit, deponatur.

CAN. XVIII. *Cessante causa recessus, Clericus ad propriam redeat Ecclesiam.*

Clericus qui propter Barbaricam incursionem, vel aliquo alio

mo.

modo reliquit suam Ecclesiam, cessante hac circumstantia propter quam secessit, redeat statim ad Ecclesiam.

CAN. XIX. *Episcopi diebus omnibus, precipuè Dominicis docere populum debent.*

Quod oportet eos, qui præsunt Ecclesiis in omnibus quidem diebus, sed precipuè Dominicis, omnem clerum & populum docere pietatis ac rectæ religionis eloquia, ex divina scriptura colligentes intelligentias & iudicia veritatis, & non transgredientes jam positos terminos, vel divinorum Patrum traditionem. Sed & si ad scripturam pertinens controversia aliqua excitata fuerit, nec eam aliter interpretentur, quam quomodo Ecclesiæ luminaria & doctores suis scriptis exposuerunt: & majorem ex iis laudem assequuntur, quam si quæ à se dicuntur, componant: ne dum quandoque ad id hæsitant, ab eo quod convenit excident. Per prædictorum enim Patrum Doctrinam populi ad eorum quæ sunt bona & expetenda, & iniuria ad rejicienda cognitionem venientes, vitam in melius componunt, nec ignorantia vitii convincuntur, sed doct. in e mentem adhibentes, seipsos ad id ne mali quid eis accidat, excitant, & imminentiam suppliciorum metu sibi salutem procurant.

Docere populum solis Episcopis ex officio datum.

De scriptura suborta controversia per Patrum interpretationem diluenda.

CAN. XX. *Ne in alia civitate Episcopus doceat.*

Non licet Episcopo in aliena civitate publicè docere. Si hoc facere deprehensus fuerit, cesset ab Episcopatu, Presbyteri autem in mutere fungatur.

CANON XXI.

Clerici propter canonicum crimen depositi, si resipiscant, recipiantur ab Ecclesia.

CANON XXII.

Ob pecuniam promotos, sive Episcopos, sive Clericos deponi jubemus.

CAN. XXIII. *Pro Eucharistiæ administratione nihil exigendum est.*

Nullus Episcopus, sive Presbyter, sive Diaconus purissimam præbens communionem, ab eo, qui communicat ejus participationis gratia, óbolos, vel quamvis aliam speciem exigat. Non est enim venalis gratia, nec pecuniis Spiritus Sanctificationem impartitur: sed ea iis, qui digni sunt absque ulla fraude est communicanda. Qui secus fecerit, deponatur.

1. q. 1. Nullus Episcopus, aut.

Canon 24. est 25. can. Concilii Laodicensis, & 11. can. Con. Carthag. 3. ne Clerici aut monachi intersint ludis theatricis. Canon 25. est canon 17. synodi Chalcedonensis.

CAN. XXVI. *Ignorantia non impedit, quin ab illicitis nuptiis Presbyter abstinere teneatur.*

dist. 28. Presbyterum.

Presbyter, qui per ignorantiam illicitis nuptiis est implicatus, sit quidem cathedræparticeps, à reliquis autem operationibus abstineat. Ei enim qui talis est, satis est, si venia detur. Nec ergo publicè, nec privatim benedicat, nec Christi corpus aliis distribuat, nec aliquod aliud ministerium obeat: sed prima sede contentus, domino defleat, ut illi ex ignorantia peccatum condonetur. Manifestum est quod nefarium conjugium dissolvatur.

CANON XXVII.

Clericus vestem sibi convenientem induat tam in urbe, quam in via.

CAN. XXVIII. *Uva non distribuatur simul cum Eucharistia.*

de cons. d. 2. Didicimus.

Quoniam in diversis Ecclesiis intelleximus uvam ad altare allatam ministros cum incruento illo oblationis sacrificio conjunctam ex quadam, quæ invaluit, consuetudine, utraque simul populo distribuere, decernimus ut nullus sacerdos hoc amplius faciat, sed ad vivificationem & peccatorum remissionem solam oblationem populo impertiat. Sacerdotes verò has uvas allatas privatim benedicentes, non secus ac primitias quasdam distribuunt pœnitentibus ad laudem datoris fructuum, per quas nostra corpora divina dispositione augentur & nutriuntur. Si quis secus fecerit, deponatur.

CAN. XXIX. *Nec feria 5. in cœna Domini solvatur jejunium, nec non jejuni communicent.*

29. Can. Carthag. 3.

Hoc canone abrogatur synodi Carthaginensis tertiæ decretum, ut quinta feria in qua cœna Domini peragitur, fideles cœnati communicent. Et renovatur canon 50. synodi Laodicensis. Ne ea die solvatur jejunium.

CAN. XXX. *Sacerdotes Barbarici cum ordinantur, uxores relinquere possunt.*

Dispensat hic canon cum sacerdotibus, qui sunt in Barbaricis Ecclesiis, ut mutua consuetudine suarum uxorum abstineant. Sic tamen, ut cum illis non amplius cohabitare contingat. Hoc autem indulgetur propter externos, ac non satis firmos, sed agrestes mores.

CAN. XXXI. *Sine Episcopi licentia Clerici intra domos non baptizent.*

de cons. d. 1. Clericos. Infr. can. 59.

Clericos, qui in oratoriis, quæ sunt intra domos ministrant, vel baptizant, hoc illius loci Episcopi sententia facere decernimus. Qui hoc sic non servaverit, deponatur.

CAN.

CAN. XXXII. *Ut in sacrificio vinum aqua mistum offeratur.*

Quoniam novimus in Armeniorum regione vinum tantum in sacra mensa offerri, aquam illi non miscentes, qui incruentum sacrificium peragunt, prætexentes Ecclesiæ Doctorem Joannem Chrysost. in interpretatione Matthæi hoc asserentem. Ut jam nunc ab ignorantia liberentur, illius Patris mentem orthodoxè aperimus. Cum enim antiquam Hydroparastarum hæresim, qui pro vino sola aqua in sacrificio usi sunt, subverteret, illam orationem composuit, in qua aquæ in sacrificio missæ adjunctionem amovere illi existimant, cum tamen non doceat sanctus pater per solum vinum oblationem fieri, quandoquidem & suæ Ecclesiæ, ubi est illi pastoralis administratio tradita, aquam vino miscendam tradidit, quando incruentum peragi sacrificium oportet, ex pretioso & honorando nostri Redemptoris sanguine & aqua contemperationem attendens, quæ in totius mundi vivificationem effusa est & peccatorum redemptionem. Et in omni etiam Ecclesia ubi spiritualia luminaria refulserunt, hic ordo divinitus traditus servatur. Nam & Jacobus Domini nostri Jesu Christi secundum carnem frater, & Basilius Cæsariensis Archiepiscopus, cujus gloria omnem terrarum orbem pervasit, mystico nobis in scripto tradito sacrificio, ita peragendum in sacro ministerio, ex aqua & vino sacrum poculum ediderunt. Et qui Carthagine convenerunt sancti patres, ita apertè tradiderunt. Si quis ergo Episcopus, vel Presbyter non secundum traditum ab Apostolis ordinem facit, deponatur, ut imperfectè ac simpliciter mysterium enuncians, & quæ tradita sunt, innovans.

Annota, quod à præsentis canonis duæ hæreses subvertuntur Hydroparastarum & Armeniorum. Isti in solo vino, illi in sola aqua sacrificium peragebant. Secundò apparet ex præsentis canonis ritum sacri mysterii à Jacobo, fratre Domini, qui fuit primus Hierosolymorum Episcopus, fuisse traditum, quæ quidem traditio apud nos non invenitur, nec recognoscitur, ut quæ exoleverit. Tertiò apparet à S. Basilio, & S. Joanne Chrysostomo traditos nobis mysterii ritus, quos nunc observant Græci.

Armenii malè intellexerunt verba Chrysostomi.

de cons. d. 1. Jacobus.

Author.

CAN. XXXIII. *Non attendatur genus, sed mores, ad manus impositionem.*

Quoniam cognovimus in Armeniorum regione eos solos ad clerum admitti, qui sunt ex genere sacerdotali: imò & nonnullos eorum non attonsos cantores, & divinæ legis lectores constitui: Decernimus ut deinceps non liceat ad ejus, cui manus imponitur, genus respicere, sed examinantes an digni sint, expositis in acris canonibus decretis, eos in cleri catalogum referri, & ecclesiasticè promoveri, sive sint ex majoribus suis sacerdotibus, sive non. Item ut nulli eorum liceat populo in suggestis divi-

Apud Judæos lege sancitum erat ut ex tribu Levitica sola sacerdotet fierent.

nas scripturas explicare, nisi is sacerdotali tonsura usus fuerit, & benedictionem a suo pastore canonicè suscepit. Si quis secus fecerit, deponatur.

Can. 34. est can. 18. synodi Chalcedonensis de conjunctionibus.

CAN. XXXV. *Spolia Episcopi defuncti indiminuta futuro serventur.*

Nulli omnium Metropolitanarum liceat mortuo Episcopo, qui ejus throno subest, res ejus vel ipsius Ecclesie sibi vendicare, sed sint sub custodia cleri Ecclesie, cui defunctus præfuit, usque ad alterius Episcopi promotionem præterquam si in eadem Ecclesia non relictis sint cleri, tunc enim Metropolitanus ea non diminuta servabit, ordinando Episcopo omnia reddens.

Can. 22. Chalced. Apost. c. 40.

CAN. XXXVI. *Sedes Constantinopolitana æquatur Romanæ, dummodo sit secunda.*

Renovantes quæ à Sanctis Patribus 150. qui in hac regia urbe convenerunt, & à 630. qui Chalcedone convenerunt, constituta sunt, decernimus ut thronus Constantin. æqualia privilegia cum antiquæ Romæ throno obtineat, & in Ecclesiasticis negotiis ut illa emineat secundus post illam existens. Post quem Alexandrinorum Metropolis numeretur thronus. Deinde Antiochiæ, & post eum Hierosolimitanæ civitatis.

d. 22. Renovantes, & in c. 5. Constantin. Conc. c. 28. Chalced. synodi juxta editionem Græcam, quoniam dicit hic canon in Latinis exemplaribus.

Additio Francisci Silvii.

Iste canon 36. est erroneus, tum quia Synodus Constantinopolitana 150. Episcoporum, non æquavit Episcopum Constantinopolitanum Romano, sed postposuit: tum quod Legati Apostolici contradixerunt iis, quæ in Chalcedon. dicta erant contra prærogativam Romani Pontificis. Vide ad can. 5. Concil. Constantinop. & ad act. 16. Conc. Chalced. & quæ diximus l. 4. de Pont. q. 1. art. 5.

CAN. XXXVII. *Episcopi, si Episcopali urbe priventur, sua tamen privilegia non amittunt.*

Episcopo, qui propter Barbaricam incursionem ad suam Ecclesiam venire non potuit, suus honor deferatur, ut in canone 18. Antioch. synodi decretum est.

CAN. XXXVIII. *Nova civitas novam habeat dignitatem Episcopalem, vel Metropolitanam.*

Canonem, quia à Patribus factus est, nos quoque observamus, Qui sic dicit: Si qua civitas à Regia potestate innovata est, vel innovabitur, civilem ac publicam formam, Ecclesiasticarum quoque rerum ordo consequatur.

Chalced. synodis c. 12.

CANON XXXIX.

Hic canon confirmat canonem octavum Ephesinæ synodi quo con-

con-

concessum est Cypri Ecclesiam esse principalem & primam. Et prohibitum est Antiochenum Episcopum facere in ea ordinationes.

CAN. XL. *De etate ingredientium monasteria.*

Magnus Basilius in 18. suo canone eas, quæ post sedecim annos se virginitatem suscipere profitentur, admittit, ut quæ bonum à malo possint secernere. Præsens autem canon eum, qui decem annos natus est, si monachus esse elegerit, non rejicit. Sed eum ad vitam monasticam non aliter recipiendum decernit, quam si ab Episcopo probatus examinatusque fuerit; ut sua prudentia admittatur, vel repellatur, vel prorogetur tempus. Adjicit autem se hoc statuere, quoniam Ecclesia Dei gratia ad anteriora procedat, & ad divinorum mandatorum observationem firmior & validior evadat.

CAN. XLI. *Quomodo probandi, qui profitentur monachatum.*

Eos, qui in urbibus, vel villis volunt secedere, ac sibi separatim attendere, prius quidem in monasterium ingredi oportet, & anachoritiam (hoc est) ab aliis separatam, ac semotam vivendi rationem exercere, & spatio triennii ei, qui in mansione præst, in Dei timore parere, & obedientiam in omnibus (ut æquum est) implere. Et ita hujus vitæ eligendæ institutum profitentes, & quod eam ex toto corde sua sponte amplectuntur, ab ejus loci præsule examinati approbentur. Deinde sic alio anno extra clausuram fortiter se gerere debent, ut scopus eorum magis manifestetur: tunc enim plenè, ac perfectè significabunt, quod non inanem gloriam captantes, sed propter ipsum pulchrum & honestum hoc silentium prosequantur. Post tanti autem temporis complementum, si in eodem eligendæ vitæ instituto permaneant, includi ipsos, & eis non amplius licere, quando voluerint, ex tali mansione egredi: præterquam si propter communem utilitatem, vel etiam necessitatem ad mortem urgentem ad id trahantur, & ita cum benedictione ejus loci Episcopi. Qui autem exceptis his casibus exierint, primò quidem, vel invitos ipsos dicta clausura coerceri: Deinde jejuniis & aliis afflictionibus ipsos curare, scientes quoniam nemo, qui manum suam aratro immisit, & retrò conversus est, aptus est regno cœlorum.

CAN. XLII. *Eremitæ habitum cæterorum monachorum sumant.*

De eremitis, qui quidem nigris vestibus induti, & capite comati urbes obeunt, & cum viris ac mulieribus versantur, & propriæ professioni faciunt injuriam, statuimus tonsis comis reliquerum monachorum amictum suscipere, eosque in monasterio constitui. Quod si hoc non elegerint, eos omninò ex urbibus expelli, & soli-

litudines, quæ eremi dicuntur, habitare, ex quibus sibi etiam denominationes contraxere.

CAN. XLIII. *Propter nullum crimen arcendus aliquis à monachatu.*

Novatiana heresis est, venientes ad penitentiam non suscipere.

Liceat omni Christiano vitam therapeuticam eligere, & rerum ad vitam pertinentium deposita tempestate monasterium ingredi, atque instar monachi tonderi, in quocumque crimine deprehensus fuerit. Salvator enim noster Deus inquit, Eum, qui ad me venit, non ejiciam foras. Nam sicut columna id, quod in ea describitur, exprimit; ita & monachica professio, monachi penitentiam describit. Ei ergo, qui ad illud germanè ac sincerè accedit, acquiescimus, ac favemus, ne ulli ei mores impedimentum afferrent, quominus proprium votum adimpleat.

Author.

Ut est verisimile, prohibebantur quidam, qui tonderi volebant, vel propter suam vitæ turpitudinem sordesque, vel propter aliquod delictum. Præsens canon dicit, quod nullum peccatum prohibet Christianam vitam exercitatricem eligere, & per penitentiam Deum placare, cum nullum sit peccatum, quod Dei clementiam superet. Aliæ tamen sunt causæ, quæ tonderi prohibeant.

CAN. XLIV. *Monachus fornicator jure communi punitur.*

Monachus fornicator, vel qui ad matrimonii communionem, vitæque societatem uxorem duxerit, fornicatorum pœnis subiciatur.

CAN. XLV. *Futuræ monastriæ non induantur sumptuosis vestibus eo die, quo ingressuræ sunt monasterium.*

Quoniam intelleximus in nonnullis mulierum monasteriis mulieres, quæ sacro illo amictu dignæ habentur, prius sericis, & omnis generis vestibus, præterea autem & mundis auro & gemmis variegatis, ab iis, qui illas ducunt exornari, & sic ad altare accedentes exui tanto materiæ apparatus, & statim in illis fieri habitus benedictionem, illasque nigro amictu indui statuimus; ne hoc deinceps fiat. Neque enim fas est, ut quæ jam propria voluntate omnem vitæ jucunditatem deposuit, & eam, quæ est secundum Deum vitæ agendæ rationem amplexa est, & ita monasterium accessit, per eum, qui interit, ac fluit mundum, & quorum jam oblita erat, memoriam revocet, & ex eo anceps redatur, & ejus anima perturbetur instar exundantium fluctuum, hucque, & illuc versantium, aded ut aliquam nonnunquam lachrymam emittens cordis per corpus, compunctionem ostendat: sed & si exigua aliqua lachryma exilierit, non tam propter affectionem, quam habet propter exercitatorium certamen, quam propterea, quod

quod mundum relinquat, & ea à videntibus profluxisse patetur.

CAN. XLVI. *Monastria non exeant à monasterio, nisi sub certa forma.*

Quæ vitam exercitatoriam eligunt, & in monasteriis sunt constitutæ, ne omnino progrediantur. Si qua autem inexorabilis necessitas ad hoc trahit, cum benedictione ejus, quæ præest, hoc agant. Tuncque non solæ per se, sed cum aliquibus vetulis, & quæ in monasterio primæ sunt, cum mandato ejus, quæ præfecta est. Eis autem omninò extra cubare non licet. Hoc idem & de viris, qui monasticam vitam persequuntur, statuimus.

CAN. XLVII. *Vir in monasterio mulierum non dormiat, nec è diverso.*

Nec mulier in virorum monasterio, neque vir in mulierum dormiat. Extra offendiculum enim & scandalum fideles esse debent. Qui secus fecerit, segregetur.

CAN. XLVIII. *Uxor Episcopi reponatur in monasterium.*

Uxor ejus, qui ad Episcopalem dignitatem promotus est, communi sui viri consensu prius separata, postquam in Episcopum ordinatus est, ac consecratus, monasterio ingrediatur procul ab Episcopi habitatione extructum, & Episcopi providentia fruatur. Sin autem digna visa fuerit, etiam ad Diaconatus dignitatem provehetur.

Leg. c. 12.
supra.

Canon 49. est canon 24. synodi Chalcedonensis.

CAN. L. *Aleæ Clericis interduntur.*

Nullum omninò sive Clericum, sive laicum ab hoc deinceps tempore alea ludere. Qui secus fecerit, excommunicetur.

CAN. LI. *Ne mimi aut venationes spectentur.*

Omninò prohibet hæc sancta & universalis synodus eos, qui dicuntur mimos, & eorum spectacula, deinde venationum quoque spectationes, easque quæ fiunt in scena, saltationes perfici. Qui secus fecerit, si sit Clericus, deponatur: si laicus, segregetur.

CAN. LII. *Ut sabbato & Dominica in quadragesima consecratio, amen fiat.*

In omnibus sanctæ quadragesimæ jejunii diebus, præterquam sabbato & dominica, & Annunciationis die, fiat sacrum præsanctificatorum sacrificium,

Sacrificium præsanctificatorum, est oblatio sacrificii jam peracti,

& perfecti, jejuniorum autem dies, luctus & compunctionis in expiationem peccatorum, & quia Deo sacrificium offerre est festum diem agere, statuerunt Patres non fieri novam consecrationem tota quadragesima, nisi sabbato & dominica, &c. In his enim festum agere, non lugere, nec jejunare jussi sumus. Quod nunc observatur apud Latinos in die Parasceves. Hæc ex Theodoro Balsamon.

Additio Francisci Silvii.

Canon hic ea præscribit, quæ sunt contra morem Romanæ Ecclesiæ; ideoque non recipiendus.

CAN. LIII. Ordo cognationis spiritualis observetur.

Quoniam spiritualis cognatio corporum conjunctione major est, novimus in quibusdam locis exceptores puerorum ex sacro & salutari baptisate, postea, cum matribus illorum viduis matrimonium contrahere: statuimus, ne in posterum tale aliquid fiat. Siqui verò secus fecerint, hi quidem primò ab illicito matrimonio separentur, deinde fornicatorum pœnis subiciantur.

CAN. LIV. Nuptiæ prohibitiæ.

Decernimus, ut qui deinceps cum fratris sui filia matrimonii societatem coierit, vel pater & filius, qui cum matre & sorore, vel cum duabus puellis sororibus pater & filius, vel cum duobus fratribus mater & filia, in septenii canonem incidant, separatis ipsis publicè à nefario contubernio.

CAN. LV. Ne sabbatis aut Dominicis diebus quadragesimæ jejunetur.

Quoniam intelleximus in Romanorum civitate in sanctis quadragesimæ diebus, in ejus sabbatis jejunare præter Ecclesiæ traditam consuetudinem, sanctæ synodo visum est, ut in Romanorum Ecclesia canon inconcussè obtineat, qui dicit: Si quis Clericus inventus fuerit in sancto Dominico, vel sabbato jejuniatis, præter unum & solum, deponatur. Si autem laicus, segregetur.

Additio Francisci Sylvii.

Iste quoque canon apertè Romanæ Ecclesiæ mori contradicit.

CAN. LVI. Ne ova & caseus in quadragesima comedantur.

Accepimus in Armeniorum regione, & in aliis locis in sabbatis & Dominicis sanctæ quadragesimæ quosdam ova & caseum comedere: visum est ergo, ut omnis Dei Ecclesia, quæ est in universo terrarum orbe, unum ordinem sequens, jejunium perficiat: & abstineant sicut ab omni mactabili, sic & ab ovis & caseo: quæ quidem sunt fructus & foetus eorum, à quibus abstinemus.

Propter hunc canonem aliqui Romani non recipiebant hanc synodum tanquam universalem.

Can. Apost.

mus. Si autem hoc non servaverint, si sint Clerici, deponantur, si laici, segregentur.

CANON LVII.

Ad altare mel & lac offerre non oportet.

Can. Apost. 3.

CAN. LVIII. *Ne laicus sacramenta sibi ministret.*

Nemo eorum, qui sunt ex ordine laicorum divina sibi mysteria impertiat præsentate Episcopo, vel Presbytero, vel Diacono. Qui secus fecerit, una septimana segregetur.

Can. 31. per-
mittit de vo-
luntate Epis-
copi id fieri
posse.

CAN. LIX. *Baptismas in Ecclesiis tantum celebretur.*

In oratorio privato, quod domi est, nullatenus baptismus peragatur, sed qui digni habebuntur hujus purissimi luminis, ad Catholicas Ecclesias accedant, & hoc illic munere perfruantur. Si quis contra fecerit, si Clericus est, deponatur, si laicus excommunicetur.

CAN. LX. *De his, qui se simulant Dæmoniacos.*

Eos, qui se Dæmone correptos esse simulant, & morum improbitate eorum figuram & habitum simulatè præ se ferunt, visum est omnimodò puniri, & ejusmodi afflictionibus & laboribus eos subjici oportere, quibus hi, qui à Dæmone verè correpti sunt, ut à Dæmonis operatione liberentur, verè subjiciantur.

De hoc lege
Chrysost. in et.
Pauli ad Col.
hom. Et sex-
tam ejusdem
orationem ad-
versus Ju-
deos.

CAN. LXI. *De sortilegiis damnandis.*

Qui se vatibus tradiderunt, vel iis, qui Centuriones dicuntur, aut iis similibus, ut ab illis discant, si quid sibi revelari velint, secundùm ea, quæ prius à Patribus sancita sunt, canoni qui est de sexennio, subjiciantur. Eidem pœnæ subjicere oportet eos, qui ursas, aut similes bestias ad lusum & perniciem simpliciorum circumferunt: & eos qui fortunam, fatum genealogiam, aut similibus verborum turbam ad nugas deceptorias obloquuntur; eosque, qui nubes fugare dicuntur, & Imprecatores, & Amuletarios, & Vates. In his autem perseverantes, nec mutantes sententiam, nec fugientes hæc perniciose & thnica instituta, omninò ejiciendos ab Ecclesia definimus, sicut sacri canones dicunt. Nam quæ lucis cum tenebris communio? Aut quæ concordia Christi & Belial.

Legi sexenii
subjici, est
sexennio ex-
communicari.

Præsentis canon universas Dæmoniacas operationes avertit. Vates dicuntur palmæ inspectores, & qui in pelvi divinant, aut per sacrificia aliqua Sathanam interrogant, se Dæmini addicentes. Centuriones dicebantur senes quidam, qui se reliquis consilere præ se ferentes, per ejusmodi execrabiles operationes simpliciores seducebant, & ut Pseudotibæi colebantur.

Author.

Ursas trahere dicebantur. qui urorum altores appellabantur, qui quidem in capite & totius animalis corpore tinturas appendentes, & pilos tondentes, eos unà cum tinturis dabant, ut remedia tamquam in morbis & fascinantibus oculis conferre possint. Alii verò serpentes in sinu gestantes, hunc quidem die maligno natum esse, illum verò felici sydere natum dicunt, & futuras felicitates & infelicitates annuntiant, & alia multa nugantur. Nubium inspectores dicuntur, qui, quæ multis ignota sunt, ex nubibus significant: maximè autem si Sole occidente inspiciantur.

Imprecatores sunt, qui divina quædam cantica dicunt, & nominum martyrum & sanctissimæ Virginis meminerunt. Quæ omnia divina Patres & Ecclesiæ Doctores fugienda statuunt: & plusquam alii Chrys.

CAN. LXII. *Nefesta Gentilium celebrentur.*

Brumalia fortè sunt Saturnalia, quæ Bruma mense scilicet Decembri fiebant.

Kalendas, & vota, & Brumalia, quæ vocantur, & qui in primo die Martii mensis fit conventus ex fidelium civitate omnino tolli volumus: Sed & publicas mulierum saltationes multam noxam, exitiumque afferentes. Præterea & eas, quæ nomine eorum, qui falsò apud Græcos Dii nominati sunt, vel nomine virorum, ac mulierum fiunt saltationes, ac mysteria more antiquo, & à ritu Christianorum alieno, rejicimus: statuentes, ut nullus vir deinceps muliebri veste induatur, nec mulier veste viro conveniente. Sed nec Comicas, nec Tragicas, nec Satyricas personas induant, nec execrandi Bacchi nomen, uvam in torcularibus exprimentes invocent, nec vinum in doliis effundentes, risum moveant, ignorantia, vel vanitate ea, quæ à Dæmonis impostura procedunt, exercentes. Qui secus fecerint, si Clerici sint, deponantur: si laici, segregentur.

Author.

In mense Martio fiebat Græca universalis concio propter temporum, & acris temperiem, in qua indecorè saltationes à mulieribus virisque fiebant. Quas & indecora alia similia Patres nullo modo permittebant.

CAN. LXIII. *Martyrum historiæ ab infidelibus scriptæ damnantur.*

Quæ à veritatis hostibus falsò confictæ sunt Martyrum historiæ, ut Dei Martyres ignominia afficerent, & qui eas audituri essent, ad infidelitatem deducerentur, in Ecclesia non publicari jubemus, sed eas igni tradi. Eos autem, qui eas admittunt, vel tanquam veris eis mentem adhibent, anathematizamus.

CAN. LXIV. *Prohibetur laico publicè docere.*

Gregor. Nazian. latè tractat. de hoc in lib. Theo.

Non oportet laicum publicè disputare, vel docere, sed ordini à Domino tradito cedere, & aurem iis, qui docendi gratiam acceperint aperire, & divina ab eis doceri. Qui hæc transgressus fuerit, quadraginta diebus excommunicetur.

CAN.

CAN. LXV. *Ne rogi in Novilunii ritu Gentili accendantur.*

Quos in Noviluniis quidam antè suas officinas & domos accendant rogos, supra quos etiam antiqua quadam consuetudine salire ineptè, ac delirare solent, deinceps cessare jubemus. Qui contra fecerit, si Clericus sit, deponatur: si laicus, segregetur.

log. ejus testimonio utitur hic synodus.

CAN. LXVI. *A die resurrectionis per integram hebdomadam fideles ferientur.*

A sancta die resurrectionis usque ad novam Dominicam tota septimana Ecclesiis vacare fideles jugiter oportet, psalmis, & hymnis, & spiritualibus canticis in Christo gaudentes, festumque celebrantes & divinarum scripturarum lectioni mentem adhibentes, & sanctis mysteriis jucundè & lautè fruentes. Sic ergo cum Christo exultabimus & unà resurgemus. Nequaquam ergo prædictis diebus equorum cursus, vel aliquod publicum fiat spectaculum.

CAN. LXVII. *Ut abstineant à sanguine & suffocato.*

Sacra scriptura nobis præcipit, ut abstinemus à sanguine & suffocato & fornicatione. Meritò igitur damnamus eos, qui cum juscumque animalis sanguinem arte aliqua condiunt, & sic comedunt. Qui hoc fecerit, Clericus deponatur: laicus excommunicetur.

Apud Latinos jam exsolverat illa constitutio Apostolorum, ut referunt commentarii Græci.

Additio Francisci Sylvii.

Non est iste canon scripturæ novi testamenti consentaneus, uti nec Ecclesiæ, quæ agnoscit ciborum legalium discrimen diu cessasse, & præceptum de abstinence sanguinis & suffocati, Act. 15. latum, pridem esse exoletum, cum non fuerit universale.

CAN. LXVIII. *Libri sacri communi & prophano usu non consumantur.*

Nulli ex omnibus licere veteris & novi Testamenti librum, nec sanctorum nostrorum præconum, ac Doctorum corrumpere, vel conscindere, vel librorum cauponatoribus, vel unguentariis, vel alicui alii delendum tradere, nisi usque vel à tineis, vel ab aqua, vel alio modò redditus fuerit inutilis. Qui tale aliquid fecerit, uno anno excommunicetur.

CAN. LXIX. *Laicus non ingrediatur chorum, excepto Cæsare.*

Nulli omnium, qui sit in laicorum numero, liceat intra sacrum altare ingredi. Ab eo tamen nequaquam prohibita potestate & autoritate regia, quando quidem voluerit creatori dona afferre ex antiquissima traditione.

CAN. LXX. *Mulieres in Ecclesia taceant.*

2. Cor. 14.

Ne liceat mulieribus in celebrationis tempore loqui, sed, ut est vox Pauli, sileant.

Legit Gregor.

CAN. LXXI. *A quibus cavere debeant juris professores.*

Naz. in ora
tione funebri
magni Basi-
lii.

Eos, qui docentur legibus civilibus, Græcis moribus uti non oportere, & neque in theatrum induci, aut quæ volutabra dicuntur celebrare, vel præter usum communem sibi vestem induere, neque quo tempore disciplinam aggrediantur, vel ad finem ejus perveniunt. Qui secus fecerit, segregetur.

CAN. LXXII. *Ne orthodoxus Ethnicam ducat, aut contra.*

Non licere virum orthodoxum cum muliere hæretica, nec orthodoxam cum viro hæretico copulari, sed si quid ejusmodi ab ullo ex omnibus factum apparuerit, irritas nuptias existimari, & nefarium conjugium dissolvi. Si autem adhuc infideles sunt inter se legitimo matrimonio conjuncti, deinde alter eorum convertatur ad fidem, alterò in infidelitate manente, si fideli placeat cum infideli habitare, non à se invicem separentur, juxta Pauli sententiam.

1. Cor. 7.

CAN. LXXIII. *Ne crucis figura in pavimento fiat.*

Cum Crux vivifica illud salutare nobis ostenderit, nos omne studium adhibere oportet, ut ei per quam ab antiquo lapsu salvati sumus, eum, qui par est, honorem habeamus. Unde & mente & sermone & sensu adorationem ei tribuentes, crucis figuras, quæ à nonnullis in solo, ac pavimento fiunt, omnino deleri jubemus, ne incedentium conculcatione victoriæ nobis trophæum injuria aficiatur. Qui secus fecerit, excommunicari decernimus.

CAN. LXXIV. *Ut ne agapes fiant in Ecclesia.*

Locos Domi-
nicos vocat
vestibula, &
porticus Ec-
clesiæ. Ac-
cubitus, lec-
tulos molles,
quos ad deli-
ceat sterne-
bant in templo.
Lege Chry-
sost. in ora-
tione paregy-
rica super 6.
c. Esai.

Non oportet in Dominicis locis, vel Ecclesiis charitates, quas vocant, facere: & intus in æde comedere, & accubitus sternere. Qui hoc fecerint, cessent, vel excommunicentur.

CAN. LXXV. *Ut cantores Ecclesiastici non utantur modulatione inordinata.*

Eos, qui in Ecclesiis ad psallendum accedunt, volumus nec inordinatis vociferationibus uti, nec naturam ad clamorem urgere, nec aliquid eorum, quæ Ecclesiæ non conveniunt, sed cum magna attentione & compunctione psalmodias Deo, qui est cultorum inspector, offerre.

CAN. LXXVI. *Ne intra Ecclesiarum ambitum mercimonia vendantur.*

Non oportet intra sacros ambitus, cauponam, vel aromatum species proponere, vel alias venditiones facere, suam venerationem Ecclesiis servantes. Salvator noster nos instituit non facere domum Patris nostri domum negotiationis. Qui secus fecerit, segregetur.

CAN.

CAN. LXXVII. *Ne fideles cum mulieribus unà laventur.* Canon 30. synodi Laodicensis. Conjugibus prohibetur etiam unà lavari.

Non oportet sacris initiatos, vel Clericos, vel exercitatores, sive monachos lavari cum mulieribus, nec omnem Christianum laicum. Hæc est enim prima condemnatio apud Gentes. Qui hoc fecerit Clericus, deponatur, laicus excommunicetur.

CAN. LXXVIII. *Ut fideles s. feria apud cathecistas fidem recitent.* Canon 46. in synodi Laodic.

Quod oportet eos, qui illuminantur, fidem addiscere, & quinta septimanæ feria Episcopo, vel Presbyteris renunciare.

CAN. LXXIX. *Partus virginis fuit citra ullum dolorem.*

Absque ullo dolore virginis partum esse confitentes (ut qui sine semine constitutus sit) eos, qui propter ignorantiam aliquid indecens faciunt, correctioni subijcimus. Undè quando aliqui post diem natalis Christi DEI nostri reperiuntur coquentes similam, & se hac mutuo donantes, prætextu scilicet honoris secundinarum impollutæ Virginis matris, statuimus ut deinceps nihil tale fiat à fidelibus. Nec enim hoc honor est Virginis (quæ supra mentem & sermonem, quod comprehendi non potest, Verbum peperit carne) ex communibus & iis, quæ in nobis fiunt, inenarrabilem ejus partum metiri, ac describere. Si quis hoc fecerit Clericus, deponatur: laicus segregetur.

CAN. LXXX. *Clericus, vel laicus per tres hebdomadas absens ab Ecclesia punitur.*

Si quis Episcopus vel eorum, qui in clero censentur, vel laicus nullam graviorem habeat necessitatem, vel negotium difficile, ut à sua Ecclesia absit frequentius, sed in civitate agens tribus diebus Dominicis unà non conveniat, si Clericus est, deponatur: si laicus, à communione separetur.

CAN. LXXXI. *In trisagio non apponendam crucem.*

Quoniam novimus in quibusdam locis in trisagio acclamari post illud; Sanctus immortalis, ille crucifixus pro nobis, misere-re nobis: Nos cum antiquis Patribus statuentes, anathematizamus eos, qui deinceps talem susceperint vocem in Ecclesia, vel alias ter sancto hymno apponentes. Si transgressor fuerit sacerdos, deponatur: si laicus, excommunicetur.

Trisagium appellant Græci hymnum, in quo Deus ter sanctus nominatur, ut ibi Sancte Deus, Sancte fortis, Sancte & immortalis. Anathematizant ergo Patres, illos, qui sic acclamaverint: Sancte Deus crucifixus, &c. Sancte fortis crucifixus, Sancte, & immortalis crucifixus, &c.

LXXXII. *Ut Christus deinceps in figura humana pingatur, non Agni.*

Inter venerabilium imaginum picturas Agnus digito Præcursoris mons-

Petrus Fallo innovator hujus hæresis quod Trinitas sit crucifixa in 5. synodo generali damnatur. Author.

monstratus depingitur, qui in figuram receptus est gratiæ, adumbrans nobis verum illum (per legem) agnum Christum demonstratum. Antiquas ergo illas figuras & umbras velut quasdam veritatis notas, adumbrationesque Ecclesiæ traditas vendicantes, gratiam eisdem præponimus, & veritatem hanc (ut legis complementum) suscipimus. Itaque hoc jam quidem re perfectum, pictorum artibus ante omnium oculos præscribatur, & picturam illius Agni Christi Dei nostri, qui tollit peccata mundi, ut humanus character valet exprimere, & in imaginibus in posterum pro vetere agno erigendam sancimus, per quam humilitatem Dei Verbi contemplamur, & velut manuducimur ad memoriam illius conversationis in carne, & passionis, ejusque mortis salutaris, & redemptionis, quæ huic pro mundo facta est.

Author.

Patres voluerunt cessare typos præsentate veritate. Hinc probibuerunt Spiritum Sanctum sub columba figurari, & Magos sub stella, & Christum sub vetere agno, sed humana forma.

Additio Francisci Silvii.

Si hoc voluerunt Græci Patres, non juxta Ecclesiæ Romanæ consuetudinem statuerunt.

CAN. LXXXIII. Mortuis non danda Eucharistia.

Hec idem præcipitur c. 12. Concil. Antisiodorens. supra.

Nemo cadaveribus mortuorum Eucharistiam impartiat, scriptum est: Accipite & comedite. Cadavera nec accipere valent, nec comedere.

Canon 84. est canon 6. Con. Carthag. 5. De baptizandis infantibus, quandò non est certum eos baptizatos.

CAN. LXXXV. Quomodo libertas donata servis, valeat.

Servi à propriis dominis libertate donati coram tribus testibus (ut hoc honore fruantur) sancimus.

CAN. LXXXVI. Contra alentes scorta.

Qui scorta in perniciem animarum congregant, & alunt, si Clerici fuerint, deponantur: si laici, segregentur.

CAN. LXXXVII. Vir, qui relicta uxore, aliam ducit, adulter est.

Lehem. 3.

Quæ virum reliquit adultera, si ad alium se contulit (secundùm sacratum Basilium, qui optimè hoc ex Propheta Hieremia colligit, &c.) & qui reliquerit legitimam uxorem, & aliam duxerit, juxta Domini sententiam, adulter est. Sancitum est, ut, hi tales per annum lugeant, per biennium sint audientes, per triennium subjaceant: & tandem sexto anno congregentur cum fidelibus, & ita demùm mensa Domini digni habeantur, si cum lacrymis pœnituerint.

CAN. LXXXVIII. Nemo quis jumentum in templum inducat.

Nemo in sacra templa jumentum inducat, præterquam si quis iter faciens maxima opprimatur necessitate, & carens domuncula
aut

aut diversorio, ad hujusmodi templum divertit. Si enim jumentum non introduceret, fortè illud periret, & ipse ob jamenti jacturam, inops consilii, ad celeriter viam capessendam mortis periculo objiceretur. Sabbatum enim propter hominem esse factum docemur. Quare præ omnibus æstimanda est hominis salus, & commoditas. Qui secus fecerit Clericus, deponatur: laicus segregetur.

CAN. LXXXIX. *Dies passionis Domini nostri jejunio celebretur usque ad mediam noctem.*

Qui dies salutaris passionis in jejunio & oratione & compunctione cordis peragunt, oportet circa horam mediæ noctis magni sabbati jejunos esse, cum Evangelistæ Matthæus & Lucas, ille per dictionem, vesperè autem sabbati, hic verò per profundum diluculum, tarditatem noctis nobis præscribant.

CAN. XC. *Ne Dominicis diebus genua flectamus.*

Ne Dominicis diebus genua flectamus, à divinis Patribus nostris canonicè accepimus. Quare post vespertinum ingressum sacerdotum in sabbato ad altare (ut more observatum est) nemo genuflectit usque ad sequentem vesperam post Dominicam, in qua post accessum ad candelabrum, rursus genua flectentes, sic preces Domino offerimus, sic celebramus resurrectionem Domini nostri Jesu Christi.

CAN. XCI. *Contra fœminas, quæ abortus procurant.*

Quæ pharmaca procurant abortus facientia, & quæ venena suscipiunt partus perimentia, pœna occisoris accusentur.

CAN. XCII. *Puniantur raptores & conscii.*

Raptores fœminarum sub nomine consortii, sive patratores ipsi, sancivit synodus sancta, ut Clerici deponantur, laici anathematizentur.

CAN. XCIII. *Ne quis ad secunda vota transeat, nisi certus sit de morte conjugis.*

Mulier, quæ viro secedente & incomperato, quo terrarum agat, antequam de morte certa sit, alteri si nupserit mœchatur. Similiter & militum uxores, quæ nubunt ignorantes virorum facta, eidem subiaceant rationi, ut quæ non expectant redditum viri peregrinantis. Quamquam in hac re est quodammodo venia digna, quia plerumque mors præsumitur.

CAN. XCIV. *Ne quis ethnice juret.*

Jurantes juramenta Ethnica, nos hujusmodi homines excommunicandos decernimus.

CAN. XCV. *Qualiter suscipiendi hæretici.*

Venientes ad Ecclesiam hæreticos suscipimus secundum morem & ordinem traditum. Arrianos quidem & Macedonianos & Novatiana-

Con. 19. Con. Nic. & c. 7.

§ 8. *Laodic.*
 § c. 7. *synod.*
 2. *Juxta editionem Græcam, quoniam deest in Latine exemplaribus.*

tianos (qui se puros sincerosque vocant) & Tetradistas & Apollinaristas suscipimus, si libellos afferant, & execrentur quamlibet hæresim. De Paulianistis autem constitutio ab Ecclesia Catholica facta est, ut omninò rebaptizentur. Eunomianos verò, qui una submersione baptizantur, & Montanistas, qui hic Phryges dicuntur, & Sabellianos & reliquas omnes hæreses, præsertim qui à Galatarum regione sunt profecti, venientes ad Ecclesiam non secùs ac Gentes suscipimus. Et primo die ipsos Christianos facimus. Secundo verò catechumenos. Tertio tamen ipsos auctoramus, postquam ter insufflavimus in faciem & aures. Sic illos iniciamus, facimusque ut in Ecclesia numerentur, & audiant scripturas, & tunc illos baptizamus. Manichæos verò & Valentinianos, & Marcionistas, & hujusmodi hæresum libellos oportet facere, & execrari hæresim, & Nestorium, & Eutychem, & Dioscorum, & Severum, & reliquos hujusmundi hæresum principes, & omnes prolatas hæreses: & sic participes esse sanctæ communionis.

CAN. XCVI. *Ne quis calamistratis crinibus incedat.*

Qui per baptismum Christum induerunt, conversationem ejus in carne imitaturos professi sunt. Qui igitur capillos in perniciem intuentium excogitata quadam implicatione digerunt, intentèque ornant, veluti quasdam escas infirmis animabus ex eo proponentes, ea ratione paterna pœna curamus, ut pædagogi ipsos instruentes, & modestè vivere docentes, ut cum reliquerint deceptionem hanc, & ineptias, ad perpetuam beatamque vitam assiduè mentem convertant, & in timore purè & castè conversentur, ad Deumque, quantum fieri potest, accedant, & interiorum potiusquam exteriorum hominum virtutibus ornent, ut nullas secum reliquias ferant adversæ stoliditatis. Qui secus se gesserit, excommunicetur.

CAN. XCVII. *Qui templa prophanant rejiciendi.*

Qui cum uxore habitant, vel temerè aliàs sacra loca prophanant, & sic in ipsis diversantur, ejiciendos sancimus à penetralibus ædium sanctarum. Qui hoc non servaverint, si Clericus est, deponatur: si laicus, segregetur.

CANON XCVIII.

Qui mulierem alii desponsatam vivente adhuc sponso, in uxorem duxerit, judicio adulterii subiaceat.

CAN. XCLX. *Ne particule statæ sacerdotibus offerantur.*

Ex hoc in Armeniorum regione fieri intelleximus, quosdam intus in sacris altaribus cum carniū portiones elixaverint, offerre particulas quasdam sacerdotibus, quæ solemniter à victimis abscondebantur, eas Judacè distribuentes. Quare sancimus, ne sacerdotibus liceat præcipua, certa que tornacula carniū ab offerentibus

accipere, sed illis contecti sint, quæ offerenti placuerint, & hujusmodi oblatio extra Ecclesiam fiat. Qui secus fecerit, excommunicetur.

CAN. C. *Ne turpes imagines pingere liceat.*

Facilè sensus corporei, quæ sua sunt, in animam derivant. Picturas igitur oculorum præstigiatrices sive in tabulis, sive aliàs propositas, & mentis corruptrices, & sufflammationum ad turpes voluptates incitatrices, sancimus, ut nullatenus in posterum pingantur. Si quis autem hoc fecerit, excommunicetur.

CAN. CI. *Quo gestu accedere oportet ad Eucharistiam.*

Hominem ad Dei imaginem factum divinus Apostolus vocat corpus Christi & templum. Cum omnem ergo sensibilem possessionem superet, qui salutari passione cœlestem assecutus est dignitatem, manducans & bibens Christum, omnino vitæ applicatur æternæ, anima & corpore sanctificatus particeps est Divinæ gratiæ. Quare si quis voluerit sinaxis tempore communicare purissimo Christi corpore, & coram ipso participatione esse, manus in formam crucis figurans, sic adeat, & suscipiat gratiæ communionem. Eos enim, qui pro manu vascula quædam aurea, vel ex alia materia construunt ad susceptionem Divini doni, & per illa immaculatam communionem volunt, nullo modo admittimus, ut præferentes materiam inanem, hominique obnoxiam, Dei imagini. Si quis sacerdos participes fecerit communionis hujusmodi vascula admoventes, excommunicetur qui hæc infert.

CAN. CII. *In absolvendis hominibus à peccatis quæ cura adbibenda.*

Oportet, qui facultatem absolvendi & ligandi à Deo receperunt, peccati qualitate speculentur, & peccatoris promptitudinem ad reversionem, ut sic medicamentum admoveant ægritudini aptum, ne si de peccato sine discrimine statuunt, aberrent à salute ægrotantis. Non enim simplex est peccati morbus, verùm varius & multiformis, plurimisque noxiis propaginibus suppullulans, ob quas malum longè, latèque diffundit, ac serpit quousque tandem virtuti medicantis resistat. Igitur qui ostendere voluerit quantum valeat in spiritali medendi arte, oportet attentè rimari, qualiter affectus sit, qui peccavit, an ad salutem inclinet, an contra moribus, quibus familiariter assuevit, adversus se ægritudinem provocet inspicere: & quid ille secum deliberet ad reddeundum ad meliorem vitæ frugem. An obtemperet magistro, an mentis ulcus per admota pharmaca crescat: & sic misericordiam æqua lance impartiri. Summa enim ratio & Deo & præfecto huic pastoralis curæ errantem ovem reducere, & vulneratam ab angue curare, & nec per præcipitia desperationis detrudere, nec habenas la-

*Infr. Canon 7.
Concilii Vorn
maciensis.*

xare ad vitæ dissolutionem, & contemptum, sed omnimodo qua pharmacis austerioribus, qua mollioribus, & lenioribus morbo contrahere pugnareque, ut ulcus cicatricem obducatur, ut qui notos habeat pœnitentiæ fructus, & hominem (ad claritatem illam supernam vocatum) prudenter gubernet. Utraque igitur scire oportet, & quæ sunt rigoris, & quæ commiserationis, sequi verò non eos, qui superficiem traditarum figurarum susceperunt, ut nos divinus Basilius docuit: Imperator Justinianus fidelis in Deum Jesum Christum assistens omnibus decretis & obtemperans, subscripsi. Sanctissimus Papa Romanus: Paulus Episcopus Constantinop. novæ Romæ, definiens subscripsi. Similiter & reliqui Episcopi ex omni provincia subscripsere 227.

Expliciantur canones sextæ synodi in Trullo congregatæ. In Decreto Gratiani adscribuntur aliquot decreta hæc synodo, & septimæ etiam generali, quæ inter supra scriptos Canones non continentur. Ex quo certò apparet vitio typographorum id factum esse.

*Concil. Tolet.
XII.*

CONCILIUM TOLETANUM XII. TEMPORE AGATHONIS
Papæ, vel Leonis Papæ, anno primo Eringii Regis.

CANON PRIMUS.

*Rex Hisp. ele-
git sibi suc-
cessorem.*

Agnoscutur verus Rex, & legitimus Bambæ successor Eringius, quem & divinum iudicium in regno prælegit, & decessor Princeps successorem sibi instituit, & totius populi amabilitas exquisivit, unde subiecit synodus sic: Dignum est, ut sacerdotum ordo honorabiliter veneretur & suscipiat in Regem. Unde non erit jam deinceps ab anathematis sententia alienus, quisquis contra salutem ejus erexerit vocem.

CAN. II. De his, qui pœnitentiam nescientes accipiunt.

Multos sæpè aspeximus in salute positos, ultimum desiderantes pœnitentiæ fructum: & rursus nimietate ægritudinis ita loquendi & sentiendi naturale perdidisse officium, ut nulla illis cura salutis suæ videretur inesse, nullo etiam pristinæ devotionis noscerentur desiderio anhelare: quorum tamen casibus fraternitas condolens ita talium necessitates in fide susceperit sua, ut ultimum illis tribuatur viaticum, scilicet ne sine fructu pœnitentiæ videantur transire à sæculo. Quod si forsitan, respiciente Domino, saluti pristinæ reformentur, agunt cautionibus vanis & oppositionibus execrandis, qualiter à se tonsuræ venerabile signum expellant, atque habitum religionis abjiciant, impudentissimè asserentes idè se nullis regulis Ecclesiasticæ disciplinæ sub hoc voto teneri, quia pœnitentiam nec ipsi petierunt, nec consentientes acceperunt: quorum impudentia divinæ bonitatis, quæ eos ad tam venerabile ac fecundi fructus vocavit sacramentum, turpiter immemor, & obs-

obstinata procacitas non aliquando diceret talia, si qualiter ad vitam per sacrosancti lavacri gratiam veniret, meminisset. Etenim parvulorum infantium vita originali peccato obnoxia, quæ nulli propter ætatem discernendi, vel expetendi sensui aptior iudicetur, nisi ex sponione fidelium baptismi accipiant sacramentum, nullo sensu, nulla etiam discretionis industria id appetere possunt. Unde sicut baptismus, quod, nescientibus parvulis, sine ulla contentione in fide tantum proximorum accipitur, ita pœnitentiæ donum, quod nescientibus illabatur, aliisque impugnantia violationis, hi qui illud acceperint, observabunt. Si quis autem quolibet modò pœnitentiam accipiens, hoc violaverit synodale institutum, ut verè transgressor paternis regulis ferietur. Nec enim ista statuentes, Sacerdotes quosque ut passim & licenter donum pœnitentiæ non pœnitentibus audeant prorogare, absolvimus: sed hos, qui qualiter sorte pœnitentiam susceperint, ne ulterius ad militare cingulum redeant, religamus.

CAN. III. *Ut quos regia admittit potestas, Clerus non evitet.*

Vidimus nonnullos & flevimus, ex numero culpatorum, receptos in gratiam Principum, extorres exitisse à collegio sacerdotum, ab eis nulla se abstinebit sacerdotum communio, sed quos Regia potestas aut in gratiam benignitatis receperit, aut participes mensæ suæ effecerit, hos sacerdotum & populorum conventus suscipere in Ecclesiasticam communionem debet, ut quod principalis pietas habet acceptum, non à sacerdotibus Dei debet esse extraneum.

CANON IV.

Ut in villulis nullus ordinetur Episcopus, in Sardic. Conc. 26. in Laodic. 57. in Carthagin. 2. c. 5. & Carthag. 3. c. 42.

CAN. V. *Contra Sacerdotes, qui non semper sacrificantes communicant.*

Relatum nobis est, quosdam de sacerdotibus non tot vicibus communionis sanctæ gratiam sumere, quot sacrificia in unâ die videntur offerre: sed in uno die, si plurima per se Deo offerant sacrificia, in omnibus se oblationibus à communione suspendunt, & in sola tantum extrema sacrificii oblatione communioni sanctæ gratiam sumunt, cum dicat Apostolus: Nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris? Certum est, quod hi, qui sacrificantes non edunt, rei sunt Dominici sacramenti. Quicumque ergo sacerdotum deinceps, divino altari sacrificium oblaturus accesserit, & se à communione suspenderit, ab ipsa, qua se indecenter privavit, gratia communionis, anno uno repulsum se noverit.

*de cons. d. 2.
Relatum est
nobis quos-
dam. Semper
in oblatione
sacrificii fiat
communio.
1. Cor. 10.*

CAN. VI. De auctoritate concessa Pontifici Toletano in promotione Episcoporum.

d. 63. Cum
longè latèque.

Toletan. Pon-
tifax præficit
novos Episco-
pos, quos re-
gia potestas
prius eligit.

Illud quoque decernendum nobis occurrit, quod in quibusdam civitatibus, decedentibus Episcopis propriis, dum differtur diè ordinatio successoris, non minima creatur officiorum divinatorum offensio. Unde placuit omnibus, (salvo privilegio uniuscujusque provinciæ) ut licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoscumque regalis potestas elegerit, & jam dicti Toletani Pontificis iudicium dignos esse probaverit, in quibuslibet provinciis præficere præsules, & decedentibus Episcopis eligere successores. Sic tamen, ut quisquis ille fuerit ordinatus, post ordinationis suæ tempus infra trium mensium spatium proprii Metropolitanæ præsentiam visurus accedat, qualiter ejus auctoritate, vel disciplina instructus, condignè susceptæ sedis gubernacula teneat. Quod si per desidiam, aut neglectum, quilibet constituti temporis metas excesserit excommunicetur. Hanc quoque definitionis formulam sicut de Episcopis, ita de cæteris rectoribus placuit observandum.

CANON VII.

De recepto testimonio personarum, quæ per legem testificandi licentiam perdiderunt. Nihil habet annotatione dignum.

CAN. VIII. De his, qui uxores suas temerè relinquunt.

23. q. 5. Præ-
ceptum Domini
est. Et in
Decret. Ivo
lib. 7.
Matt. 5.

Præceptum Domini est, ut excepta causa fornicationis, uxor à viro dimitti non debeat. Et ideò quicumque citra culpam criminis suprascripti uxorem suam quacumque occasione dimiserit, quia quos Deus junxit, ille separare disposuit, tandiù ab Ecclesiastica communione privatus, & a cœtu omnium Christianorum maneat alienus, quamdiù societatem relicte conjugis sinceriter amplectatur & foveat. Ita tamen, ut qui jam admoniti à sacerdote semel, bis, terque, ut corrigerentur, ad thorum suæ conjugis noluerint reddere, & à palatinæ dignitatis officio ipsi se separabunt, & insuper generosæ dignitatis testimonium, quamdiù in culpa fuerint, amissuri sunt.

CANON IX.

De confirmatione legum, quæ contra Judæorum nequitiam promulgatæ sunt per Eringium Regem.

CANON X.

d. 53. Et si
Judæor. ser-
vi.

17. q. 4. Defi-
nit sanctum.

Consentiente pariter Domino nostro Eringio Rege hoc sanctum Concilium definivit, quod nullus audeat eos, qui confugiunt ad Ecclesiam metu, vel terrore, vel qui ibi resident, inde vi abstrahere.

CANON XI.

Contra cultores Idolorum, ut per Regiam potestatem puniantur, Exod. 22. Deut. 17.

CANON XII.

Ut annis singulis in unaquaque provincia Concilium celebretur.

CANON XIII.

Totum consumitur in gratiarum actionibus Deo, & Regi Eringio, & subscriptoribus Episcoporum.

Explicit Concilium Toletanum XII.

Benedictus II. Papa 81. sub Petro, patria Romanus, divinæ scripturæ ita operam dedit, ut exercitatione, & doctrina in rebus divinis singularis tunc haberetur. Ad hunc Constantinus Imperator 61. (hominis sanctitate permotus) Sanctionem misit, ut deinceps, quem Clerus, populus, exercitusque Romanus in Pontificem elegisset, eundem statim verum Christi Vicarium esse omnes crederent, nulla, aut Constantinop. Principis, aut Italiæ Hæxarchi expectata autoritate, ut antea fieri consueverat, id enim ratum erat in creando Pontifice, quod Princeps confirmasset, vel qui ejus vices in Italia gerebat: sedit annum unum.

Joannes V. Antiochenus, 82. sub Petro, sedit annos duos, vir singularis religionis, & mansuetudinis. Constantino Pogonato Imper. circa annum Domini 685.

Conon, Tracia oriundus, 83. sub Petro, sedit annum 1.

Sergius Antiochenus, 84. Papa sub Petro, sed annos 9. Hic tempore Deodati Pontificis Rom. veniens, in Clerum Romanum asciscitur. Deindè verò ob ejus doctrinam & diligentiam circa mysteria, & rem divinam, per ordines conscendens, sanctæ Susannæ Presbyter cum titulo ejus loci creatur: Nunc vocatur Cardinalis ejus tituli, inde assumptus est ad Pontificatum Justiniano Imperatore 62.

Joannes VI. Græcus, 85. sub Petro, sedit annos tres. Tempore hujus Pontificis Sarraceni occupata Libya & Aphrica, transmissis Atlantico freto, omnes Hispanias, præter Astures, & Cantabros, occupant. Sub hoc floruit Beda, qui ob religionem & modestiam Venerabilis nuncupatus est, & Strabo, & Haymo Bedæ fratres.

Joannes VII. Papa 86. sub Petro, natione Græcus, sedit annos 2.

Sisinius, Syrus, 87. Papa sub Petro, sedit dies viginti.

Constantinus, Syrus, 88. sub Petro, sedit annos 7. Prædicti Pontifices fuerunt sub Justiniano.

Benedictus Pontif. 81.

Ann. Dom.

679.

Joannes V.

Pontif. 82.

Ann. D. 680.

Conon Pont.

83.

Ann. Dom.

681.

Sergius Pont.

84.

Ann. Dom.

690.

Joannes VI.

Pontif. 85.

Hujus tempo-

rib. Beda vi-

xit in Anglia.

Joann. VII.

Pontif. 86.

Sisin. P. 87.

Constantinus

Pontif. 88.

Concl. Tolet.
XIII.

Ann. Dom.
708.

Gregorius II.
Pontif. 89.

CONCILIUM TOLETANUM XIII. ANNO IV.
— *ejusdem Regis Eringii, nihil habet singulare annotatione dignum.*

Gregorius II. Papa 89. natione Romanus, ex patre Marcello, sedit annos 16. menses 9. dies 12. Leone Iconomacho Imp. 68. Fuit hic Pontifex divina scriptura eruditus, facundus eloquentia, constans animo, Ecclesiasticorum dogmatum defensor, & contrariorum fortissimus impugnator. Eo tempore fluvius Tyberis alveum suum egressus se per campestria dedit, & intumuit inundatione aquarum multarum, & transcendit aliquibus locis muros urbis, & ultra Basilicam S. Marci per plateas se extendit, ita ut in via lata ad unam & semis staturam aqua ejusdem fluminis excrevisset.

— Similis inundatio fuit sub Clemente VII. anno Domini 1530. 8. die Octobris.

Extant aliquot hujus Pontificis epistolæ, maximè ad Thuringos, & Saxones, & Germanos, qui deserta fide, ad idola colenda fuerant compulsi per Paganos, ad quos misit Bonifacium Episcopum, qui eos ad fidem Catholicam revocaret.

Ann. Dom.
729.

Gregorius III.
Pontif. 90.

Gregorius III. 90. Papa sub Petro, natione Syrus, ex patre Joanne, sedit annos 10. menses 8. dies 25. vir mitissimus, & valdè sapiens, in divinis scripturis sufficienter instructus, Græca Latinaque lingua eruditus. Psalmos omnes per ordinem retinens memoriter, & in eorum sensibus subtilissima exercitatione limatus, Leone III. Iconomacho Imp. circa annum Domini 731.

Extant decreta illius, quæ in synodo quadam instituit observanda, in quibus cavetur, ne inter consanguineos celebrentur conjugia, quomodo nunc cautum est in jure.

Extat epistola ejus ad Bonifacium apud Germaniam Legatum, in qua consultus de duobus articulis, respondet. Primò legabatur in tua epistola, ut quota progenies propinquorum matrimonio copuletur. Dicimus quod oportuerat quidem quamdiù se agnoscunt affinitate propinquos, ad hujus copulæ non accedere societatem, sed quia temperantia magis & præsertim in tam barbaram Gentem plus placet, quam districtio censuræ, concedendum est, ut post quartam generationem jungantur. Secundùm, quod quæris: Si mulier infirmitate correpta non valuerit debitum viro reddere, quid ejus faciat jugalis. Respondet: Bonum esset si sic permaneret, ut abstinentiæ vacaret: sed quia hoc magnorum est, ille, qui se non poterit continere, nubat magis: non tamen subsidii opera subtrahat ab illa, quam infirmitas præpedit, & non detestabilis culpa excludit.

Author.

Forsan ea infirmitas præcessit vinculum matrimonii, & erat ta-
lis-

lis, quæ redderet illam incapacem conjugii: quoniam si subsecuta est infirmitas conjugium, non daretur ei venia denuo nubendi.

Additio Francisci Sylvii.

Ita esse quod infirmitas mulieris istius esset impotentia perpetua eaque prior matrimonio, diximus l. 4. de Pont. q. 2. art. 10. ad 6.

Zacharias Papa 91. sub Petro, natione Græcus, ex patre Polychronio, sedit annos 10. menses 3. dies 14. vir mitissimus atque suavis, amator Cleri & totius populi Romani, tardus ad irascendum, & velox ad miserendum, Constantino, & Irene ejus matre imperantibus. Hic invenit totam Italiam bellorum turbatione commotam, quam suo prudentissimo studio penè totam pacavit. Extat epistola Bonifacii apud Germanos Legati ad Zachariam Papam, in qua requirit voluntatem sedis Romanæ in quibusdam, quæ visa sunt illi necessaria ad confirmandam fidem Germanorum.

Primum: Necessè habemus indicare Paternitati vestræ, quia per Dei gratiam Germaniæ populis aliquantulum correctis, tres ordinavimus Episcopos, & provinciam in tres parochias discretivimus, & in illas tres urbes, in quibus constituti & ordinati sunt, scriptis Authoritatis vestræ confirmari & stabiliri precantes desideramus: ut (si Dominus voluerit) per authoritatem & præceptum sanctisque jussionibus Apostolicis fundatæ & stabilitæ sint tres in Germania Episcopales sedes, & ut præsentis, vel futuræ generationes non præsumant, vel parochias corrumpere, vel violare præceptum Apostolicæ sedis.

Secundum: Notum sit similiter Paternitati vestræ, quod Carolomagnus Rex Francorum me accersitum ad se rogavit, ut in parte regni Francorum, quæ in sua est potestate, synodum inciperem congregare, & promisit se de Ecclesiastica religione, quæ jam longo tempore, idest, non minus quam per 60. vel 70. annos calcata & dissipata fuit, aliquid corrigere & emendare velle. Quæ propter si hoc (Deo inspirante) veraciter implere voluerit, consilium & præceptum sanctæ vestræ Authoritatis, idest, Apostolicæ sedis habere, & scire debeo.

Tertium: Deinde si invenero apud alios Diaconos, & Presbyteros fornicarios, & adulteros, & sic pro populo sacras oblationes offerre, volo habere præceptum, & conscriptum Authoritatis vestræ quid de talibus definiatis, ut per responsum Apostolicum convincantur, & arguantur peccatores.

Quartum: Inveniuntur quidam inter eos Episcopi, qui licet dicant se fornicarios, vel adulteros non esse, sed sunt ebriosi, & incuriosi, vel venatores, & qui pugnant in exercitu armati, & effundunt propria manu sanguinem hominum paganorum, sive

Chris-

Ann. Dom.
741.
Zacharias
Pontif. 91.

Bonifacius petit confirmari per Episcopum Rom. sedes Episcopales, quas crexerat in Germania.

Requirit authoritatem Pontificis Romani ad congregandam Synodum.

Christianorum: Volo scire sententiam vestram: quia servus Legatus Apostolicæ sedis esse dignoscor, ut unum sit verbum meum hic & vestrum ibi.

Rogat Bernifacius si possit eligere successorem sedis sue.

Quintum: De una re, & consilium quærere & licentiam petere necessè habeo, eo quod venerandæ memoriæ prædecessor vester, sicut audistis, in præsentia vestra mihi præcepit, ut Presbyterum post obitum meum (Deo volente) in Ecclesiastico ministerio hæredem & successorem constituere deberem, & hoc mihi (si Dei voluntas est) placet, sed modo dubito, & nescio si fieri possit, quia postea frater illius avunculum ducis Regis Francorum occidit, & adhuc ignoramus qualiter ista discordia pacificari & finiri valeat. Ideò obsecro, ut Authoritate vestra licentia sit, ut cum consilio servorum Dei de ista electione faciam, quod nobis in communi pro Deo, & pro Ecclesiæ utilitate, vel fructu spirituali, & defensione religionis optimum esse videatur, & mihi inspirare dignetur Deus: quia hoc non videtur posse fieri, si contrarius Princeps fuerit.

De scandalo orto ex dispensatione.

Sextum: Quærere, & interrogare, Paternati vestræ consilium debeo de quadam confusione & scandalo prædicationis, quæ nuper ad nos veniens, mentem nostram conturbavit, & sacerdotibus Ecclesiarum verecundiam incutiebat, quia laicus quidam dicebat sibi ab Apostolicæ sedis Pontifice sanctæ memoriæ Gregorio datam fuisse licentiam, ut in matrimonium acciperet viduam avunculi sui, quæ & ipsa fuit uxor consobrini, & illa eo vivente discessit ab eo, & isti viro in tertio gradu propinqua illius esse dignoscitur, qui nunc eam accipere desiderans affirmat sibi licentiam datam, & deindè votum vovit Deo castitatis, & velata fuit, & iterum abjecto velamine maritata: tale enim matrimonium supradictus homo ab Apostolica sede sibi affirmat esse concessum, quod non æstimamus verum, quia synodus in Ecclesia in qua natus & nutritus fuit, talem copulam & matrimonium maximum scelus, & incoestum, & horribile flagitium, & damnabile piaculum fieri ex autoritate S. Scripturæ iudicabat. Quapropter Paternitas vestra hujus rei veritatem nobis indicare non dedignetur, ut Ecclesiæ sacerdotibus, vel populo Christiano indè scandala, vel schismata, vel novi errores non orientur & concrecant.

Facile trahitur in exemplum, quod Rom. peccatur.

Septimum: Quia carnales homines idiotæ, Germani, vel Franci, si juxta Romanam urbem aliquid facere viderint ex his peccatis, quæ nos prohibemus, licitum & concessum à sacerdotibus esse putant: & dum nobis improprium deputant, sibi scandalum vitæ accipiunt, sicut affirmant se vidisse annis singulis in Romana urbe, & juxta Ecclesiam sancti Petri in die, vel nocte, quando Kalendæ Januarii intrant, Paganorum consuetudine choros ducere per plateas, & acclamationes ritu Gentilium, & cantationes sacrilegas cele-

lebrare, & mensas illa die, vel nocte dapibus onerare. Quæ omnia, eo quod ibi à carnalibus & insipientibus videntur, nobis hic improprium, & impedimentum prædicationis & doctrinæ perficiant. Et istas Paganias si paternitas vestra ibi in Romana urbe prohibuerit, & sibi mercedem, & nobis maximum profectum in doctrina Ecclesiastica perficiet. Hæc omnia, Domine charissime, propterea vobis nota facimus, ut vestræ Authoritatis responsum talibus dare possimus, & per cautelam vestræ doctrinæ oves Ecclesiæ non seducantur, sed lupi rapaces separati pereant.

Epistola Zachariæ Papæ ad Bonifacium Episcopum.

Suscepimus Fraternitatis tuæ litteras, & petis ut per auctoritatem nostræ sedis Episcopales ibidem sedes firmentur. Sed tua sancta Fraternitas pertractet maturè, si expedit, aut si loca, vel populorum turbæ talia esse probantur, ut Episcopos habere mereantur. Memineris quod in sacris canonibus præcipimur observare, ut minime in villulas, vel in modicas civitates Episcopos ordinemus, ne vilescat nomen Episcopi. Sed nos tuis litteris provocati, quæ proposuisti absque mora concedi patimur, & statuimus per Apostolicam auctoritatem Episcopales illic sedes, quæ per successionem Episcopos mereantur, & populis præsent, atque in quibus verbum prædicationis subjectis insinuetur. Et nulli post hæc liceat, hæc quæ à nobis sancita sunt, quoquo modo violare, quæ auctoritate B. Petri Apostoli firma esse decernimus.

De eo autem, quod intimasti quod Carlomagnum te rogavit: Respondemus, quod dum juvante Deo, quæ à præfato filio nostro promissa sunt, ad effectum perducta fuerint, tuæque Fraternitas memorato Concilio consederit, si quos repererit Episcopos, Presbyteros, aut Diaconos, contra canones, vel statuta Patrum excessisse, idest, in adulterio, vel si plures uxores habuerunt, aut si sanguinem Christianorum sive Paganorum effuderunt, &c. nulla ratione Apostolica auctoritate permittas sacerdotio fungi, quia tales à suo proprio ore falsi nominantur Sacerdotes, & pejores, ac deteriores sæcularibus esse noscuntur, qui se neque à fornicationibus nec à nefariis matrimoniis abstinere, neque ab hominum sanguinis effusione manus servant innoxias.

Quales se esse Sacerdotes existimant, dicente Domino: Sacerdotes mei semel nubant, & Apostolus, unius uxoris virum, &c. Et hoc ante susceptum sacerdotium uti licitum est, nam à die suscepti sacerdotii, etiam ab ipso proprio conjugio prohibendi sunt, &c. Quomodo se Sacerdotio fungi considerant, qui talibus sceleribus involuti esse monstrantur? Qui pejora sæcularium scelera committunt, ut plures uxores habere præsumant, quibus nec unam concessum est post susceptum ministerium atrectare? Isti namque (ut præmissi) nec sacerdotio fungi pa-

*Quomodo
constituendæ
sedes Episco-
pales. d. 80.
per totum.*

*Qualiter olim
permisum est
Sacerdotibus
conjugium.*

Tit. 1.

tiantur, nec divina contingere mysteria commonemus.

7. q. 1. c. De
eo autem.

Non concedi-
tur ut Episco-
po superstitie
alius successo-
rem subroget.

7. q. 1. c. Pe-
tisti ut cum
nostro.

Conceditur Bo-
nifacio ut hora
mortis sibi suc-
cessorem de-
signet.

Quantum ca-
vebat Episco-
pus Romanus
dispensare con-
tra canones
Patrum.

Ad quintum: De eo autem, quod tibi successorem constitue-
re dixisti, ut te jubente in tuo loco eligat Episcopum, hoc nulla
ratione conce- li patimur, quia contra omnem Ecclesiasticam re-
gulam, vel instituta Patrum esse monstratur. Sed volumus ut
tibi ministret, & sit in Evangelium Christi adjutor. Namis enim
reprehensibile manifestum est, ut te vivente tibi alium substi-
tuamus. Sed hoc commonemus, ut quamdiu te divina jusserit
clementia superesse, sine intermissione orare non cesses, ut tibi
Deus illum successorem concedat, qui ei possit esse placabilis,
& populum, quem ad suam gratiam (per vestræ Sanctitatis in-
dustriam) vocare voluit, irreprehensibiliter regere valeat, atque
ad viam vitæ elaborat perducere. Si autem contingat aliquem
post tui transitus diem superesse, quem idoneum cognoveris, &
in tua voluntate fuerit definitum, ea hora, qua te de præsentis
seculo migraturum cognoveris, præsentibus cunctis, tibi suc-
cessorem designa, ut huc veniat ordinandus. Hoc nulli alii conce-
di patimur, quod tibi (charitate cogente) largiri censuimus.

Ad sextum: De illo autem, qui viduam avunculi sui, &c.
Absit hoc, ut prædecessor noster ita præciperet. Nec enim ab
Apostolica sede illa diriguntur, quæ contraria esse Patrum sive
canonum institutis perhibentur. Idè admonere, adhortari, in-
crepare eos fratres ne cesses, quatenus à tali scelesto recedant
matrimonio, ut non in æternum pereant.

Ad septimum: De Kalendis verò Januarii, vel cæteris au-
guriis, vel aliis diversis observationibus, quæ Gentili more obe-
servari dixisti apud beatum Petrum Apostolum, vel in urbe Ro-
ma, hoc à nobis & omnibus Christianis detestabile & perniciosum
esse judicamus, dicente Leo: Non augurabimini, neque obser-
vabitis somnia. Ita & à nobis cavendum esse censemus, ut nullis
auguriis, vel observationibus attendamus, quia omnia hæc abs-
cissa esse à Patribus sumus edocti. Et quia per instigationem dia-
boli iterum pullulabant à die qua nos jussit divina clementia
Apostoli vicem gerere, illico omnia hæc amputavimus. Pari enim
modo volumus tuam Sanctitatem populis tibi subditis prædicare,
atque ad viam æternæ vitæ perducere, &c. Deus te incolumen
custodiat, reverendissime Frater.

Lev. 19.
Num. 23.

Extat altera epistola ad eundem Bonifacium.

Ignorantia lin-
guæ Latine
mutans verba
baptismi, ve-
rum confert
baptismum.

Reverendissimo Fratri Bonifacio Episcopo, &c. Retulerunt
quod fuerit in eadem provincia Sacerdos, qui Latinam linguam
penitus ignorabat, & dum baptizaret, nesciens Latinum eloquium
infringens linguam, diceret: Baptizo te in nomine patria, & filia,
& Spiritu Sancta: ac per hoc tua Fraternalitas consideravit rebap-
tizare. Sed sanctissime Frater, si ille, qui baptizavit non errorem
in-

roducens, aut hæresim, sed pro sola ignorantia Romanæ locutionis, infringendo linguam baptizans dixisset, non possumus consentire, ut denuo baptizentur, quia quicumque baptizatus fuerit ab hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti (ut tua Fraternitas benè compertum habet) nullo modo rebaptizari debet, sed per solam manus impositionem purgari. Vale Frater.

SYNODUS SUB ZACHARIA PAPA, MANDATO Apostolico à sancto Bonifacio & Francorum Episcopis sub Carlomagno duce, habita anno 742.

IN nomine Domini, &c. Ego Carlomagnus dux, &c. Anno ab Incarnatione Christi 742. 11. Kalend. Martii, cum consilio servorum Dei, & Optimatum meorum, Episcopos, qui in regno meo sunt, cum Presbyteris ad Concilium, & synodum pro timore Christi congregavi, Bonifacium Archiepiscopum ac reliquos Episcopos cum Presbyteris eorum, ut mihi consilium darent, quomodo lex Dei & Ecclesiastica religio recuperaretur, quæ in diebus præteritorum Principum dissipata corruit, & qualiter populus Christianus ad salutem animæ pervenire possit. Et ordinavimus consilio Sacerdotum, & Optimatum meorum per civitates Episcopos, & constituimus super eos Archiepiscopum Bonifacium, qui est missus S. Petri.

CANON I. Quæ sint Prohibita Ecclesiasticis.

Statuimusque per annos singulos synodum congregari, & falsos Presbyteros, & adulteros, vel fornicatores Diaconos, & Clericos de peculiis Ecclesiarum abstulimus, degradavimus, & ad pœnitentiam coegimus: Et servis Dei per omnia omnibus armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitum, & in hostem pergere omnino prohibemus, nisi illi tantummodo qui propter divinum ministerium, idest, missarum divina adimplenda, & sanctorum patrocinia portanda ad hoc electi sunt, idest, unum vel duos Episcopos cum Capellanis Presbyteris Princeps secum habeat, & unusquisque præfectus unum Presbyterum, qui hominibus peccata continentibus judicare, & indicare pœnitentiam possit. Nec non & illas venationes, & sylvaticas vagationes cum canibus, omnibus servis Dei interdiximus. Similiter accipitres & falcones non habeant.

CAN. II. Ut singulis quadragesimis Episcopo Presbyter rationem ministerii sui reddat.

Decrevimus quoque juxta Sanctorum canones, ut unusquisque Presbyter, in Parochia habitans, Episcopo illi subiectus sit, in cujus Parochia habitat, & semper in quadragesima rationem &

Permittitur Principi ad sacra ministeria unum aut duos Episcopos secum habere.

ordinem ministerii sui, puta de baptismo, de fide Catholica, de precibus & ordine missarum Episcopo reddat, & ostendat. Et quandocumque jure canonico Episcopus circuit Parochiam ad populos confirmandos, presbyter semper paratus sit ad suscipiendum Episcopum cum collectione & adjutorio populi, qui ibi confirmari debet: & in cœna Domini semper novum chrisma ab Episcopo quærat, & Episcopo testis assistat castitatis & vitæ, & fidei, & doctrinæ illius.

CAN. III. *Absque probatione synodali ignoti Episcopi, aut Presbyteri non admittantur.*

Statuimus etiam, ut secundum cautelam omnes undecumque supervenientes ignotos Episcopos, vel Presbyteros ante probationem synodalem in Ecclesiasticum ministerium non admittamus.

CAN. IV. *Ut cum Presbyteris vel Diaconibus nulla mulier cobabitet.*

Decrevimus quoque ut Presbyteri, vel Diaconi non sagis, laicorum more, sed cassulis utantur, ritu servorum Dei, & nullus in domo sua mulierem habitare permittat.

CAN. V. *Episcopo sit cura spurcitas omnes Gentilitatis abjicere.*

Item decrevimus, ut unusquisque Episcopus in sua Parochia solitudinem habeat, adjuvante Graphione, qui defensor Ecclesiæ est, ut populus Dei paganas non faciat, sed ut omnes spurcitas Gentilitatis abjiciat.

Explicit synodus sub Carlomagno.

Stephanus II.
Pontif. 92.
Ann. Dom.
750.

Paulus Pont.
NOTA.

Ann. Dom.
760.

Constantinus
Pontif. 94.

Ann. D. 761.
Steph. P. 95.

Ann. D. 764.
Adrian. Pont.

96.

Stephanus II. Papa 92. sub Petro, sedit ann. 5. dies 28. vir singularis religionis & prudentiæ.

Paulus I. Papa 93. sub Petro, natione Romanus; Stephani Secundi frater, sedit annos decem, mensem unum, vir tantæ pietatis & humanitatis, ut noctu cum duobus, aut tribus familiaribus cubicula pauperum ægrotantium circumiret, unumquemque eorum & verbis & elemosynis ad recuperandam valetudinem cohortaretur, & carcerem quoque frequenter adibat.

Constantinus II. Papa 94. sedit ann. 1.

Stephanus III. Siculus, Papa 95. sedit annos 3. menses 5.

Adrianus I. Romanus, 96. Papa sub Petro, sedit 23. annos, menses 10. dies 17. nequaquam a prædecessoribus degeneravit, cum quovis optimo Pontifice comparari potest.

SYNODUS SECUNDA NICÆNA, QUAM GRÆCI septimam generalem appellant, Anno Domini 781. Imperantibus Constantino & Irene ejus matre, sub Episcopo urbis Romæ Adriano I. Papa, celebrata contra eos, qui imagines in Ecclesiis damnant & ejiciunt, in qua imaginum expressiones adorandas & amplectendas relativè, decretum est, & honorandas reliquias Sanctorum.

Additio Francisci Sylvii.

Synodus hæc septima generalis congregata fuit rogatu & auxilio Imperatorum, sed Adriani Summi Pontificis autoritate & consensu, quem Imperatores Constantinus & Irene petierunt, rogantes ut ipse adesset, si posset; sin minus, legatos suos mitteret, qui ab eo instructionem haberent, & ex ejus persona adessent, quemadmodum ex ipsorum Imperatorum Divali liquet, quam recitat Baronius tom. 9. Annal. ad annum Christi 785. probatque ex epistola Nicolai Papæ ad Michaellem Imp. Unde ex ipsius Synodi actis constat Vicarios Sedis Apostolicæ adfuisse, imò & præsedisse. Accedit quod in Actione 6. Ideò rejicitur Synodus sub Leone celebrata, quia non habuit cooperarium, ut hæc, Romanum Pontificem.

Actio prima.

Imperantibus piissimis Constantino cum matre sua Irene, conveniente sancta & œcumenica synodo in Nicæa Bithyniæ Petro Archipresbytero Romanæ Ecclesiæ, & Petro Monacho Vicariis existentibus Apostolicæ sedis, præsentè Tarasio Archiepiscopo inclytæ Constantinopol. novæ Romæ & cæteris Episcopis, &c.

Additio Francisci Sylvii.

Cum infra dicitur, *venerunt in Concilium tres Episcopi ex Conciliabulo Ephesino*; verisimilè est sermonem esse de Conciliabulo Constantinopolitano, in quo damnatæ prius fuerant imagines, & quod hæretici quidam abusivè vocabant septimam Synodum. Videat Lector hujus (quæ verè septima est) Acta in tomis Conciliorum.

Primò omnium venerunt in Concilium tres Episcopi ex Conciliabulo Ephesino, in quo damnatæ fuerant imagines, respicientes, & attulerunt libellos confessionis suæ. Primus erat Basilius Ancyrae Episcopus. Secundus Theodorus Cyrus Episcopus Myron. & tertius Theodosius Episcopus Amorii. Basilius Episcopus sic cœpit legere.

Confessio Catholica.

Credo & confiteor in Deum Patrem omnipotentem, & in unicum Dominum Christum Filium ejus unigenitum, & in sanctum Spiritum Dominum vivificantem, & Trinitatem, consubstantialem

Basilii prius hæretici confessio Catholica.

lem in throno eodem conedentem, in una Deitate, potestate & auctoritate, adoratam & glorificatam, in unius sanctæ Trinitatis, & Domini Dei nostri Jesu Christi œconomia, quemadmodum sex sacræ œcumenicæ synodi tradiderunt. Hæc omnia sic confiteor. Universam autem hereticorum linguæ in continentiam abjiciens execror, quemadmodum ipsi sese reddiderunt execrabiles. Interpellans etiam intemeratæ virginis nostræ Deiparæ, sanctarum cœlestium potestatum, omniumque Sanctorum intercessionem: horum etiam sanctas reliquias cum omni honore suscipiens & amplectens honorificè veneror, firmiter credens me illorum sanctitatis fieri posse participem. Eodem modo venerandas imagines, atque œconomiam Jesu Christi Domini & Dei nostri, qui propter salutem nostram homo factus est, & inviolatæ virginis Domine nostræ Deiparæ, sanctorumque Apostolorum, Prophetarum, Martyrum, & omnium Sanctorum suscipio & amplector, eisdemque honorem debitum exhibeo: Abjiciens & execrans ex toto animo & corde congregatam, ex depravata mente & insania, & appellatam septimam synodum apud eos, qui rectè sapiunt, nimirum quam justè, & canonicè *pseudosinodon*, hoc est, falsum conciliabulum appellatum: utpote ab omni pietate & religione alienam, & à Deo traditæ Ecclesiasticæ legislationi audenter & præfractè, ne dicam impiè oblatrantem: Venerandasque imagines contumeliam afficientem, jubentemque has è medio sacrarum Ecclesiarum tolli, cui præfuit Theodosius falsò nominatus Ephesi Episcopus, Sisinnius item Pergæ cognomine Pastillas.

Anathematismi ejusdem Basilii Ancyrae Episcopi.

Primus: Qui doctrinas sanctorum Patrum, & traditionem Catholicæ Ecclesiæ contemnunt: quique causantur & voces Arrii, Nestorii, Eutyichis, & Dioscori jactant, dicentes, quod nisi satis ex veteri & novo Testamento instructi essemus, sanctorum Patrum, sacrarum sex synodorum doctrinas, & Catholicæ Ecclesiæ traditiones sequeremur, execratio.

Secundus: qui inquirunt diabolicarum insidiarum inventum sacrarum imaginum culturam & ædificationem, nequaquam autem sanctorum Patrum nostrorum traditionem, execratio.

Ceteri anathematismi eadem continent, quæ & illi, qui sunt in fine septimæ actionis.

Hæc quidem confiteor & approbo, & ex tota anima, corde, & mente demonstro. Quod si autem sive ex calumnia, sive ex instinctu volens nolens ullo tempore ab his descivero, alienus sim & à S. Trinitate, & à Catholica Ecclesia.

Similiter & alii duo produxerunt libellos confessionis suæ sequentes Basilium Ancyrae Episcopum ex Chrysostomo, & ex Basilio in oratione in quadraginta martyres, probantes venerationem imaginum, & cinerum sanctorum Martyrum: quos benignè

exceptit sacra synodus: etiam restitutis eis suis sedibus, in quibus continuò jussi sunt residere.

Deinde adducti sunt & alii plures Episcopi ex eadem hæresi: & placuit sanctæ synodo, secundùm canonem octavum Nicænæ synodi, & tertium Ephesinæ, & epistolam divi Basilii ad Amphilo-
 chium super simili negotio scriptam, eos ab hæresi venientes recipi cum manuum impositione.

1. q. 7. Con-
 venientibus.

Præcessit autem longa disputatio quomodo hæretici pœnitentes, cum redeunt ad Ecclesiam Catholicam, sint recipiendi: sed ex sententiis Patrum, Basilii, Athanasii, Cyrilli, Chrysostomi, & Sardic. synodi deliberatum est eos cum manuum impositione recipiendos: & sic absoluta est actio prima.

Actio secunda.

Imperantibus Constantino, & Irene, ejus matre, &c. ut in actione prima.

Primò, producta est in synodo epistola Adriani Archiepiscopi Romani ad Constantinum & Irenem Augustos, in qua hæc insunt.

Primò, historia Sylvestri, & Constantini de lepra, & exilio montis Soracte, de visione Apostolorum Petri & Pauli in somno, & de baptismo Constantini: de quibus in præfatione Concilii Nicæni.

Secundò, Gregorii Nisseni locus pro veneratione imaginum.

Tertiò, Basilii Magni testimonium, in libro adversus Julianum de invocatione Sanctorum, & imaginum veneratione.

Item Chrysostomi in eandem rem sententia.

Item Cyrilli ad idem locus,

Item Athanasii & Ambrosii ad Imperatorem Gratianum sententiæ.

Item Hieronymi locus de imaginibus habendis.

Item Stephani Episcopi Bostrorum sermo de imaginum veneratione.

In eadem actione lecta est epistola synodica ejusdem Adriani Papæ ad Tarasium Patriarcham: in qua primò dicitur, quod pictura illa veneranda, in qua agnus digito præcursoris demonstratur, à sexta synodo probata sit, unde usus invaluit ejus frequentissimæ picturæ.

Deinde tractat de authoritate Romani Pontificis, & quod Ecclesia Romana sit caput omnium Ecclesiarum.

Postremò adjectæ sunt sententiæ omnium Episcoporum, & Synodi. Petrus & Petrus locum tenentes sanctissimi Papæ veteris Romæ Adriani dixerunt: Dicat nobis Tarasius Patriarcha regis urbis, consentit ne litteris sanctissimi Papæ, an minus?

Tarasius Patriarcha respondit: Nos Patrum præceptis imbuti, sic confessi sumus, & confitemur, concordamus, & vim litterarum

lectarum confirmamus, & imaginum picturas secundum præscam Patrum traditionem recipimus, & has desiderio nostro adoramus, ut in nomine Christi Dei nostri, & intemeratæ Deiparæ virginis, sanctorum Angelorum, & omnium Sanctorum factas: sed apertis verbis testamur nos duntaxat in unum Deum verum, Iatriam, hoc est, cultum & fidem nostram referre & reponere.

Sancta synodus dixit: Universa sancta synodus sic credit, & sic docet.

Petrus, & Petrus Legati Apostolicæ sedis dixerunt: Dicat nobis sacra synodus, num recipiat sanctissimi Papæ veteris Romæ litteras, an minus?

Sancta synodus respondit: Sequimur, recipimus, & probamus.

In eandem sententiam & reliqui Episcopi pronunciaverunt. Et sic absoluta est actio secunda.

Actio tertia.

In hoc secundo consessu, primò restitutus est Gregorius Episcopus Neocæsareæ ex hæresi veniens, in priorem gradum dignitatis suæ.

Secundò, producta est epistola synodica Tarasii Archiepiscopi ad Episcopos Orientales, & alia eorundem Episcoporum ad prædictum Tarasium, in quibus explicantur per capita sex synodi generales, & quæ in eis gesta sunt.

Deinde adduntur sequentia:

Additio Francisci Sylvii.

In ista Act. 3. sicut & in Act. 7. Honorius recensetur inter Monotelitas: sed vel harum Actionum acta fuere corrupta, vel Patres isti per errorem sequuntur sextam synodum quatenus corrupta est, nescientes Honorium fuisse à Monotelita quodam cum aliis additum. Vide quæ diximus l. 4. Controv. q. 2. art. 12. in Honorio.

His itaque sex sacris synodis, quas solas universales agnoscimus, concorditer orthodoxa fides stabilita est, nec aliam præter has synodum accipimus. Locales autem synodos non aversamur, sed magis amamus, amplectimur, & recipimus; earum etiam divinitus inspiratas canonicas constitutiones, correctiones, & utiles earum legislationes summa observantia colimus.

*Sancti us filii
Dei coluntur.*

Apostolicas autem Ecclesiæ traditiones, quibus veneratio culturaque Sanctorum docetur, recipimus & veneramur. Eos autem ut ministros, amicos, & filios Dei existentes honoramus. Honor enim, qui à conservis idem sentientibus invicem exhibetur, indicium est benevolentiae erga Dominum. Sunt enim promptuarla Dei & pura Christi habitacula, Spiritusque S. immaculata specula. Sancti enim in Dei manu sunt, ob idque pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus. Servator noster Christus fontes saluta-

*Reliquiae sanc-
torum virtute
potentes.*

res,

res, Sanctorum reliquias nobis reliquit multis modis beneficia fundentes, martyrum enim ossa virtutes multas operantur, atque id per Christum, qui in ipsis habitat. Cum his etiam sanctas imagines reveremur, principio adorantes Dei Verbi propter nos incarnati, Domini nostri & Servatoris Jesu Christi, qui formam servi assumpsit, imaginem. Quamquam sciamus ipsam imaginem & typum Deitatis, quæ cum caræ illius immaculata inconvulsim unita est, minimè posse figuram præstare. Invisibilis enim est divina natura, nec depingi, nec figurari se permittit. Deum enim (ut ipse inquit) nemo vidit unquam: sed humanitatis illius imaginem coloribus ducentes adoramus. Venaramur etiam & adoramus imaginem Deiparæ & Dominae nostræ, irreprehensibilis, immaculatæ, & inexplicatæ castitatis matris, quæ illum peperit. Quin etiam sanctorum Apostolorum, Prophetarum, & Victorum Martyrum, Sanctorumque, & Beatorum, veluti amicorum Dei imagines colimus, non in materia, aut in coloribus honorem constituentes, sed per hoc officium nostrum, quod ipsis à Deo, quorum typum imagines gestant, debemus, impartientes, cum sciamus juxta Basilii Magni sententiam, quod imagini honor exhibitus, ad ipsum prototypum referatur.

Joan. 1.

Omnia prædicta qui convenerant Episcopi receperunt & approbarunt, & subscripserunt omnes Episcopi, numero 350. & sic absoluta est actio tertia.

Actio quarta.

Imperantibus Costantino & Irene, ejus matre, conveniente sancta & universalis synodo, &c. juxta ordinem in prima actione præscriptum.

In hac actione quarta multa ex scriptura & Sanctorum doctrinis afferuntur testimonia de usu pio & utili imaginum.

Quod in sacris scripturis imagines admittantur. Primò adducitur locus ex libro Exodi, ibi: Facies propitiatorium, &c.

Exod. 25.

Secundò ex Numeris, ibi: Ipsa est dedicatio altaris, &c.

Tertiò ex Ezechiele: Introduxit me in templum, ut metiretur, &c.

Ezech. 41.

Quartò ex epistola ad Hebræos: Habebat quidem etiam prius tabernaculum justificationes, &c.

Hebr. 9.

Item temporibus Chrysostomi Sanctorum imagines pingebantur: & ipse Chrysostomus habuit tabulam continentem picturam cædis Assyriorum veteris Testamenti.

Item recensetur Gregorii Nissenii pathetica oratio de pictura, in qua à patre Isaac immolabatur, in qua in hunc modum loquitur Gregorius: Vidi sæpius inscriptionis imaginem, & sine lacrymis transire non potui, cum tam efficaciter ob oculos poneret historiam, &c.

Quibus verbis auditis, aliqui Patres dixerunt: Si tanto Doctore historia inspecta peperit utilitatem & lachrymas, quanto magis rudibus & idiotis utilitatem & commoditatem afferet? Alii verò sic dixerunt: Si Gregorius vigilantissimus ad divina oracula, inspecta historia Abrahamæ fleuit, quanto magis œconomia incarnati Domini nostri Jesu Christi Verbi Dei nostri à nobis inspecta ad lachrymas, & utilitatem contemplantes nos adhortabitur? Et Cyrillus eandem picturam suo tempore extitisse probat in epistola ad Aعاتium Episcopum.

Extat adhuc sermo sancti Athanasii de imagine Domini nostri Jesu Christi, & de miraculo in Beryto civitate prodito, cum imago cæsa est à perfidis Judæis, & percusso latere sanctæ imaginis continuo exivit sanguis & aqua, &c.

Hic sermo totus lectus est in Concilio ad statuendam venerationem imaginum.

1. Cor. 14.

Ibidem annotatur à Patribus ratio cur miracula à nostris imaginibus nunc non edantur: nempe (ut dicit Apostolus) quoniam miracula non credentibus data sunt, sed his, qui in incredulitate versantur.

Ibidem docetur & decernitur à sanctis Episcopis, quod templa non nugacibus & vanis picturis ornanda sunt, sed historiis veteris, & novi Testamenti parietes templi replere convenit, ut hi, qui litteras non norunt, nec S. Scripturam legere queunt, contemplatione picturæ in memoriam reducant, quinam germane verò illi Deo per fortia facta servierunt, atque in certamen excitentur laudatorum facinorum, per quæ cum cælo terram commutaverunt.

Ibidem lecta est docta disputatio Leontii Episcopi Neapoleos Cypri contra Judæos pro imaginibus Sanctorum conservandis: est dialogus quidem satis elegans, lectione dignus, desumptus ex lib. 5. Apologiæ ejus: extabant tunc & alia opera sancti Episcopi Leontii.

Item recensita sunt tria miracula ex lib. miraculorum SS. Martyrum Cosmæ, & Damiani pro statuenda imaginum veneratione.

Item traditur, quod omnis honor imagini exhibitus, ad prototypum refertur. Quod probatur primò ex 4. lib. contra Arrianos Patris Athanasii.

Secundò ex codice 30. capitum ad Amphilochem de Spiritu Sancto beati Basilii, cap. 7. Ex quo colligitur falsum & stultum esse axioma, quod falsa synodus sparserat, quicumque imaginem adorat, in duo Christum dividit, & quicumque imaginem aspiciens dixerit aut inscripserit ei, hic est Christus, Christum dividit.

Deindè produxerunt Vicarii Adriani Papæ veteris Romæ in codice parvo verba Basilii in Epistola ad Julianum apostatam, quæ
sic

sic habent: Confiteor etiam filii incarnatam œconomiam. Deinde sanctam Mariam, quæ secundum carnem illum peperit (hanc Deiparam vocans) suscipio enim sanctos Apostolos, prophetas, & Martyres, qui pro me apud Deum supplicant, quo per illorum meditationem propitius sit mihi Deus noster benignissimus, & remissionem peccatorum mihi gratis largiatur. Quam ob causam & historias imaginum illorum honoro, & palam adoro: hoc enim nobis & à sanctis Apostolis non est prohibitum, sed in omnibus Ecclesiis nostris eorum historias erigimus.

Postremò productæ & lectæ sunt quatuor epistolæ prima Gregorii Papæ Romani ad Germanum Patriarcham Constantinopolitanum. Alii tres Germani ad diversos Episcopos Orientis prorefellenda hac improbitate hæreticorum, & statuenda veneratione imaginum.

In confirmationem prædicti dogmatis adductus est ab Helia protopresbytero Ecclesiæ Deiparæ virginis in Blachernis sextæ synodi, can. 82.

Recitato itaque ab Helia prædicto canone, Tarasius Patriarcha dixit.

Quæ est hæc ignorantia, qua plerique laborant circa hos canones? scandalum enim est dubitare num sint sextæ synodi. Cognoscant igitur tales sextam synodum temporibus Constantini fuisse congregatam, nimirum contra eos, qui tantummodò unam actionem & voluntatem in Christo collocant. Illi igitur hæreticos anathemate verberantes, orthodoxamque fidem confirmantes, sub annum decimum quartum Imperii Constantini domum reddierunt, post annos autem quatuor aut quinque idem illi Patres sub Justiniano Constantini filio congregati, prædictos canones ediderunt; neque hac de re quisquam dubitet, nam qui temporibus Constantini subscripserunt, iidem illi sub Justiniano quoque præsentem hanc chartam subsignarunt: quæ res satis clara est ex eorundem proprietarum nanuum inmutabili similitudine. Necessum autem erat post synodum universalem definitam, canones quoque Eclesiasticos ederent.

Sexta synodus Ex hac sententia apparet novem canones, qui in exemplaribus Latinis sextæ synodi scribuntur, falsò ei synodo ascribi.

Additio Francisci Sylvii.

Canones sextæ Synodo ascriptos, non ab ea, neque ex Auctoritate Summi Pontificis esse editos, supra diximus.

Igitur ad recordationem salutaris illius mortis in carne politiæ ex venerandis imaginibus nos manuduci declararunt. Quod si autem in dispensationem Christi Verbi Dei hoc modò manuducimur, quales eos esse arbitrandum est, qui has subvertere conantur?

Petrus Primas Presbyterorum in sancta Romana Ecclesia subscripsi: & ceteri Episcopi recipientes, & approbantes omnia prædicta subscripserunt, & absoluta est actio quarta.

Actio quinta.

Imperantibus Constantino & Irene matre ejus, conveniente sancta & universali synodo, &c.

Productus & lectus est liber quidam beati Joannis Episcopi Thessalonicensis, in quo disputat cum gentili quodam de usu imaginum, interrogante gentili, respondente verò Joanne; objecit autem gentilis in hunc modum:

Sancte, Deum Verbum hominem factum icone exprimatis, quid ad Angelos, hoc facit, quos ut homines pingitis & adoratis? Hi tamen homines non sunt, sed intellectuales & incorporei, & simpliciter existentes dicuntur. Sanè ea ratione & à nobis Deos venerabiles existima, non enim sic quicquam absurdi agimus, quemadmodum nec vos cum Angelos adoratis.

Sanctus dixit: De Angelis & Archangelis, & eorum potestatibus, quibus & nostras animas adjungo, ipsa Catholica Ecclesia sic sentit, esse quidem intelligibiles, sed non omninò corporis expertes, & invisibiles, ut vos Gentiles dicitis, verùm tenui corpore præditos & aereo, sive igneo, ut scriptum est: Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros ejus ignem urentem. Sic autem multos sanctorum Patrum sensisse cognovimus, quorum est Basilius, cognomento Magnus, & beatus Athanasius, & Methodius, & qui stant ab illis. Solummodò autem Deus incorporeus & informabilis: intelligibiles autem creaturæ nequaquam ex toto sunt incorporeæ, & imitabiles pictura existunt, quare etiam in loco existunt, & circumferentiam habent. Quamquam autem non sunt, ut nos corporei, utpotè ex quatuor elementis & crassa illa materia; nemo tamen vel Angelos, vel dæmones, vel animas dixerit incorporeas, multoties enim in proprio corpore visi sunt, sed ab illis, quibus Dominus oculos aperuit. Nos igitur eos non ut Deum, sed ut creaturas intelligibiles & ministros Dei, non tamen ut verè incorporeos pingimus, & colimus. Quod autem forma hominis pingantur, in causa est, quod in ea visi sunt, si quando ministerium Dei apud homines obierunt.

Synodus non improbat, sed magis visa est approbare hanc sententiam, dicente Tarasio Patriarcha: Ostendit autem Pater quod & Angelos pingere oporteat, quando circumscribi possunt, & ut homines apparuerunt. Sacra Synodus respondit: Etiam Domine Augustinus ad Nebridium epistola 115. dicit Angelos aerea, aut ætherea animantia, & in lib. de Eccles. dog. cap. 11. dicit: Nihil incorporeum & invisibili natura credendum, nisi Deum solum.

Et c. 12. Creaturam omnem corpoream esse, Angelos & omnes Virtutes cælestes corporeas, licet non carne subsistant, (addentes) Ex eo autem corporeas esse credimus, quod localiter circumscriban-

Disputatur an
Angeli sint
corporei.

Author.

hantur, sicut anima, quæ carne clauditur. Et in q. 67. dixerat infimos Angelos animaliter vivere, quod tamen in primo retract. temperavit. Et nuper Cardinalis Cajetanus in comm. ad Eph. 2. dixit. Dæmones esse aereos spiritus. Hæc dixerunt Patres isti secuti Platonem. Et contra multi alii Patres Ecclesiæ sentiunt Angelos, omnino incorporeos: quos, ut videtur, secuti sunt Patres Concil. Lateran. 1. dicentes; Deus ab initio utramque de nihilo condidit creaturam corporalem & spiritualem. Angelicam scilicet & mundanam. Hæc illi. Quibus verbis spirituale opposuerunt corporali. Sed hæc controversia nondum Ecclesiæ censura terminata est.

Additio Francisci Sylvii.

Angelos & animas humanas esse corporeas, Joannes Thesalon. asserit in hac sua disputatione: sed illa ejus fuit opinio, non Ecclesiæ, vel Synodi sententia. Angelos tamen pingi posse recepit Ecclesia. Plura diximus 1. p. q. 50. & 51. ostendentes Angelos non esse corporeos.

Deinde productus est ab Epiphanio Diacono locum tenente Thomæ Episcopi Sardinia, codex quidam ex itinerariis falso inscriptis sanctorum Apostolorum, in quo multa indigna, & ridicula de Christo Domino legebantur, ut illum nec bibisse, nec edisse, nec pedibus terram calcasse, & his similia. Quo lecto sancta synodus dixit: Omnis hæresis ab hoc libro dependet.

Rursus sancta synodus dixit: Anathema sit illi libro à principio usque ad calcem.

Deinde Cosmas cubicularius protulit ex Patriarchio codicem veteris Testamenti cum scholiis suo loco appositis, in quo continebantur sequentia: Non erunt tibi Dii alieni præter me. Non facies tibi idolum, nec alicujus similitudinem. Quæcumque existunt in cælo supra, aut quæcumque in terra infra, & quæcumque in aquis deorsum subter terram, non adorabis ea, nec servies illis. Scholion. Et si facimus hominum piorum similitudines, non tamen eæ fiunt, ut adorentur ut Dii, sed ut eas videntes ad imitationem facinorum illorum irriteamur. Si verò similitudines Christi facimus, sanè non propter similitudinem adoramus, sed quo mens per ea, quæ conspexit, sursùm volet. Non enim imaginem corruptibilem hominis corruptibilis adoramus, sed quia Deus homo incommutatè dignatus est fieri, facimus illius imaginem velut hominis, quamvis sciamus eum natura Deum existentem. Non idem igitur Deum & imaginem dicimus, sed Deum cognoscentes, similitudinem in imagine dispensationis illius humanæ figuramus. Gentiles autem errantes, similitudines Deos esse arbitrantur.

Post hæc lectæ sunt historiae quædam Sanctorum, cum miraculis, quæ fiebant pro veneratione imaginum.

Exod. 20.

Levit. 6.

Qualiter imagines adorantur à fidelibus.

Postremò lectis omnibus prædictis, & aliis fragmentis scripto-
rum Ecclesiasticorum, tota synodus proclamavit: Diviniloquo-
rum Patrum doctrinæ nos correxerunt: ex illis haurientes, fi-
dem & veritatem potati sumus, illos insequentes, mendacium
persecuti sumus. Nos venerandas imagines suscipimus. Nos ita
non affectos anathemate devovemus, &c.

Actio sexta.

Hæc actio continet refutationem hæreticorum, qui in Cons-
tantinopolitano conciliabulo sub Leone hæretico Imperatore,
præsidente Phocio, imagines damnaverant, quorum dicta refe-
runtur per Gregorium, qui tunc fuerat conversus ad meliorem
mentem, & redarguuntur per Epiphanium. Distributa est hæc
actio per sex tomos.

Tomus Primus.

*Non est vera
synodus, quæ
authoritate
Papæ Romanæ
caret.*

Quod non fuerit vera synodus sub Leone celebrata, quo-
niam non habuit cooperarium, ut hæc, quæ nunc celebratur,
Romanum Papam, nec illius sacerdotes, nec per Vicarios, nec
per provinciales litteras, quemadmodum fieri in synodis de-
bet. Quin etiam nec concordantes sibi habuit Orientis Patriar-
chas, Alexandrinum, Antiochenum, & urbis sanctæ summos
Pontifices.

Additio Francisci Sylvii.

Sermo est de quadam Synodo Constantinopolitana, sub Cons-
tantino Copronymo celebrata, quæ interdum vocatur septima;
sed falsò, cum non fuerit vera Synodus, sed prorsus illegitima,
utpotè sine authoritate Romani Pontificis tacta ab Iconoclastis.

Secundò ostendit, quod imagines ab Apostolorum temporibus
in Ecclesia fuerint. Quod potissimum probat ex canone 82.
sextæ synodi; de qua dicit in hunc modum:

Sacra sexta & universalis synodus, posteaquam sententiam
suam de una voluntate Christi, sub Constantino, qui per ea tem-
pora imperium administrabat, cujusque nutu & voluntate con-
ventus is erat indictus, pronunciasset, contigit Imperatorem de
vita decedere. Justiniano autem ejus filio Imperium adsumente,
iterùm unanimitè omnes divina voluntate post quatuor aut quin-
que annos congregati, de rebus Ecclesiasticis, statusque earum
correctione circiter duos & centum canones edidit: in quorum
octuagesimo secundo de imaginibus sic tradiderunt.

In quibusdam venerandarum imaginum picturis agnus digi-
to Præcursoris indicatus, &c.

Videmus igitur omnes, & intelligimus, quod & antè sacras
sex synodos, & post has etiam Sanctorum picturæ in Ecclesia tra-
ditæ fuerint, non aliter ac sacra Evangelii lectio. Nam quæ le-
guntur, ubi ad aures venerint, ad animum deindè legamus,
& transmittimus: & quæ oculis videmus in picturis, ea quo-
que

que mente complectimur: atque ita per duo ista invicem consequentia, lectionem & picturam, unam cognitionem acquirimus, qua ad recordationem rerum gestarum pervenitur. Undè ex duobus istis sensibus in Canticis canticorum invenire licet efficacem conjunctionem. Sic enim ibi dicitur: Ostende mihi faciem tuam, & audire fac mihi vocem tuam, &c. Quibus & adjungimus illud: Sicut audivimus, ita & vidimus.

Cant. 2.

Psalm. 47.

Tomus secundus.

De sex synodis contra hæreticos celebratis, quas recensent hæretici Iconoclastæ. Deinde Epiphanius ostendit picturam necessariam & utilem, quæ vulgus erudiat. Nihil habet singulari annotatione dignum.

Idem prosequitur in tertio Tomo, tantùm eludit verba hæreticorum.

Tomus quartus.

Convenientes in scelestâ synodo dixerunt:

Imaginum falsi nominis prava appellatio, nec Christi, nec Apostolorum, nec Patrum traditione cœpit, &c.

Epiphanius respondet.

Quod autem cum multis aliis, quæ in Ecclesia observantur, sine scriptura nobis imaginum veneratio tradita sit, ab Apostolorum temporibus latè per historias traditum est, de imagine maximè Hæmorrhoidis, quam multis scriptoribus confirmare possumus. Basilius Magnus in diversis opusculis suis mentionem imaginum facit. Gregorius etiam, illius & carne & spiritu frater Nissensium præsul, in sermone in Abraham idem sentit. Item alter Gregorius, qui à Theologia nomen sortitus est, in versibus à se conditis, qui de virtute inscribuntur, assentit. Chrysost. etiam in oratione funebris in Meletium Episcopum Antiochiæ, & in sermone, qui inscribitur, quod veteris & novi Testamenti unus sit Legislator. Cyrillus in epistola ad Acatium Episcopum Scythopoleos, Athanasius Episcopus Theopoleos, Sophronius, Maximus. Sed quid hos nominatim citamus? Omnes enim sancti Patres nostri imagines receperunt. Quam ob causam mendaces deprehenduntur in hoc quod dicunt, non esse Patrum traditionem.

Pro veneratione imaginum recensentur Patres Ecclesiæ.

Et post pauca idem Epiphanius subdidit.

Qui imaginem Imperatoris videt, in ea ipsum Imperatorem contemplatur. Et qui imaginem ejusdem adorat, ipsum Imperatorem & adorat: hujus enim forma & figura illius est imago. Et quemadmodum despiciens imaginem Imperatoris, non aliter castigatur, quam si ipsum Imperatorem contumelia affecisset (cum tamen illa ipsa imago præter lignum & colores nihil sit) eodem modo,

Qui imagines
rejiciunt, etiam
contra natu-
ram agunt.

do, qui typum sivè figuram alicujus ignominia afficit, in illum ipsum, quem typus representat, injurius est. Quod quidem ipsa rerum natura repræsentat. Hoc etiam universi mortales agnoscunt, Patresque sanctos ita tradidisse norunt: & eos, qui aliter docent, Ecclesiæ Catholicæ, immò naturæ rerum contradicunt.

Hæretici dixerunt.

Joan. 4.
Joan. 1.
Joan. 20.

Tam ex scriptura divinitus afflata, quam ex Patrum electorum testimoniis asserentibus piam nostram intentionem, exhibebimus nostram definitionem. Principio Verbum divinæ vocis sic dicentis præmittimus: Deus est spiritus. Quicumque Deum adoravit, in spiritu, & veritate adoret. Et iterum: Deum nemo vidit unquam, &c. nec formam ejus vidistis. Beati sunt, qui non viderunt, & crediderunt.

Epiphanius pro synodo.

2. Petr. 3.

Quoties recta dogmata homines juxta suam opinionem subvertere conantur, non miretur aliquis, si scripturæ verba usurpent. Nam & omnes hæresiarchæ suorum errorum occasiones è divina scriptura collegerunt, & quæ rectè à Spiritu Sancto dicta erant, perversa animi sententia convellunt. Atque hoc Coryphæus Apostolorum Petrus olim prædixerat, dicens: Quæ imperiti & minimè constantes, secundùm proprias cupiditates pervertunt, &c. Quamobrem non est mirandum, si novæ istius pravitatis hæretici nobis è divina scriptura sumptiones quasdam adferunt. Et ideò quæ de invisibili & incomprehensibili Deitate dicta sunt, in dispensationem Domini nostri Jesu Christi secundùm carnem commutarunt, ut illud: Deum nemo vidit unquam, quod de divina natura scriptum esse nemo ignorat. Et illud: Nec vocem ejus audistis, nec formam ejus vidistis. Quod si hæc secundùm humanitatem quispiam intellexerit, totum Evangelium subvertet. Item: Cognovimus Deum esse spiritum & qui adorant eum, in spiritu, & veritate id facere debere, & quæ secundùm fidem est, adorationem & cultum illi soli (utpotè omnium Deo in Trinitate laudato) offerendum. Non enim Christiani adorationem in spiritu & veritate imaginibus exhibuerunt, nec etiam divinæ crucis effigiei, nec etiam unquam invisibilis & incomprehensibilis naturæ imaginem appararunt. Nam cum divinam crucis effigiem, & venerandas imagines amore & desiderio amplectimur, ad ipsum prototypum respicimus. Sed quemadmodum Verbum caro factum est, ita quoque humanam ejus œconomiam describimus, & depingimus. Quam ob causam nugamenta illorum vana, & nupera, item putrida & à veritate exorbitantia deprehenduntur.

Deut. 4.

Hæretici dixerunt.

Ait Dominus ad Moſen & populum: Non facies tibi idolum, neque omnem ſimilitudinem, quæcumque ſunt in cœlo ſupra, & in terra infra. Quam ob cauſam in monte in medio ignis vocem verborum vos audistiſ, ſimilitudinem autem non vidistiſ, ſed tantummodo vocem. Levit. 26.

Epiphanius pro ſynodo.

Quæ in veteri lege contra eos, qui inter filios Iſrael vitulum adorabant, & Ægypti abominationibus inſiſtebant, dicuntur, in Chriſtianos quoque jaçtare non deſinunt. Capiuntur autem labiis proprii oriſ. Utinam autem cogitaſſent, quia Dominus eam gentem ducturus erat in terram Promiſſionis, in qua habitabant gentes, quæ adorabant & colebant idola, dæmones, Solem, Lunam & aſtra, reliquaſque creaturas, etiam volucres, quadrupedes & ſerpentes, Deum autem verum ignorabant. Quare tam diligenter eis præcepit ne facerent ullam ſimilitudinem eorum, quæ in cœlo, aut in terra ſunt. Poſtquam autem eos ab idololatria abduxisset, juſſiſſetque tabernaculum testiſonii fabricari, Moſes ſenſibilia Cherubin habentia hominum formam, obumbrantia propitiatorium, quod Chriſtum præfiguravit, (nam ipſe propitiatio fuit pro peccatiſ noſtriſ) formavit.

Hæretici dixerunt.

Et mutaverunt gloriam immortalis Dei, per imaginem, non ſolum ad mortaliſ hominiſ ſimilitudinem effectam, & venerati ſunt, & coluerunt ea, quæ condita ſunt ſupra eum, qui condidit. Et ruruſum: Si enim cognovimus Chriſtum ſecundum carnem, jam non cognoscimus; per fidem enim ambulamus, non per ſpeciem. Et hoc, quod ab Apoſtolo aperte dictum eſt: Igitur fides ex auditu, auditus autem per verbum Dei. Rom. 1.
2. Cor. 5.
Rom. 10.

Epiphanius pro ſynodo.

Clarum enim omnibus eſt, Apoſtolum Gentes reprehendiſſe in eo, quod ait: Commutaverunt gloriam incorruptibiliſ Dei, in ſimilitudinem imaginis corruptibiliſ hominiſ. Inſert etiam, volucrum, quadrupedum, & ſerpentum. Doloſè tamen iſti totam phraſin contaminaverunt, ut per eam immutatam ſimpliciores inſcarent, quaſi Apoſtoliſ de imaginum in Eccleſia pictura verba faceret. Nam quæ ab Apoſtolo inferuntur, apertam habent manifeſtationem: volatilium enim, quadrupedum, & ſerpentum mentionem facit. Item ea & venerati ſunt, & coluerunt (creaturas ſcilicet) ſupra Creatorem. Norunt enim qui in hitoriis triti ſunt, Ægyptioſ olim & boves & reliqua animalia coluiſſe, ut diverſa volatilia, mures, veſpaſ, item villa alia & abjecta animalium. Perſæ vero ignem & ſolem adorabant. Græci præter iſta, quamvis creaturam colebant. Quin etiam Hebræi quidam (ut teſtatur

liber Regum) & propheticae enarrationes. Decepti denique sunt omnes & gentes vanitatem induerunt, quare obscuratum est stultum cor eorum, & ante Christi adventum, & post Christum, maximè tamen omnium antequam in Christum credidissent: clarum enim est hoc

Rom. 1.

Ad illud verò (Si enim cognovimus Christum secundum carnem, &c.) adducemus insignes hujus loci interpretes. Joannes Chrysostomus interpretando sic ait: Neminem fidelium juxta carnem novimus. Quid enim si in carne fuerint, cum vita illa carnalis perierit: de supernis enim nati sumus in spiritu. Novimus aliam vitam, & statum, qui in cœlis est. Et mox ejusdem ducem Christum existentem ostendit, quapropter etiam induxit. (Si verò juxta carnem Christum novimus) sed amplius jam non cognoscimus, quia si passibilem cognovimus Christum, at jam non amplius: non quod reliquerit carnem, nam cum hac veniet judicaturus terrarum orbem, &c.

Cyrillus Alexandrinus idem illud dictam explicans, ita commentatur: Quod Paulus inquit, tale est: Verbum caro factum est, & pro omnibus occubuit, atque ita illum cognovimus secundum carnem, sed amodò non cognoscimus. Nam etsi nunc sit in carne (resurrexit enim tertia die, ascendit in cœlos,) verùm hæc supra carnem considerantur. Non enim amplius moritur, nec ullam aliam carnis infirmitatem sustinet, omnibus enim his superior est.

Animadvertitis igitur qui adversari semper didicistis, quod non modo Apostolicas sententias pervertitis, sed & sanctis Patribus contraria statuistis?

1. Cor. 13.

Ad alium etiam locum ejusdem Apostoli (per fidem ambulamus, & non per speciem) idem Chrys. enarrans ait: Porro nequis audiens, (peregrinamur à Domino,) dicat: cur hæc dicis? Alieni enim ab illo sumus, dum hic agimus, prius hæc corrigit dicens: Per fidem enim ambulamus, non per speciem: & hic quidem ista scimus, verùm haud ita apertè. Quod & alibi dicit (in speculo & ænigmate, tum autem facie ad faciem.)

Atque hæc à divinis istis Patribus dicta sunt.

Tomus Quintus.

Gregorius pro hæreticis.

Eadem etiam Apostolorum discipuli, & successores divini Patres nostri tradiderunt. Epiphanius enim Cyprus inter antesignanos præclarus sic inquit: Estote memores dilecti filii, ne in Ecclesiam imagines inferatis, nec in Sanctorum cœmiteriis eas statuatis, sed perpetuò circumferre Deum in cordibus vestris. Quin etiam nec in domo communi tolerentur. Non enim fas est Christianum per oculos suspensum teneri, sed per occupationem mentis.

Epi-

Epiphanius pro synodo.

Decet omnem Christianum cum libros aliquot adulterinos audit, aut legit, respuere, nec omnino animum adhibere. Nam & inter epistolas divini Apostoli quædam fertur ad Laodicenses, quam Patres nostri tanquam alienam reprobaverunt. Ad hæc Manichæi Evangelium secundum Thomam invexerunt, quod Ecclesia Catholica meritò (ut impium) aversatur, quemmadmodum etiam id quod nunc à beato Patre nostro Epiphanio dictum est, cum illius nequaquam existat. Divinus enim hic Pater octoginta capitum librum edidit, in quo omnes hæreses Gentiles & Judaicas, item quotquot post Christianismum susceptum inventæ sunt, damnavit: in quo proculdubio & eam posuisset, quæ de imaginibus ab istis fertur, si alienam à Christi religione hanc existimasset. Ita & libros illos contra imagines nemo Christianorum, (præter istos novitatis magistros) recepit. Quod si rato tempore in Ecclesia non sunt recepti, quam ob rem nunc à nobis recepti debent? Attendamus autem qui floruerint per tempora suprascripti Patris nostri Epiphanii in Ecclesia, quos tanquam gloriosos Doctores & tuta monumenta Ecclesiæ dicere possumus. Profectò Basilius Magnus, Gregorius cognomento Theologus, Gregorius Nyssensium Episcopus, quem omnes Patrum Patrem vocant, Chrysostomus. Præter hos etiam Ambrosius, Amphiloehius, Cyrillus Hierosolimorum Episcopus. Quod si is qui hanc expositionem Doctorem contra venerandas imagines edidit, ait se à sanctis Patribus, qui per ea tempora floruerunt, non fuisse receptum, quomodo ea, quæ sancti Patres non probaverunt, nos qui circa fines sæculorum occurrimus & indigni sumus ut discipuli eorum vocemur, recipimus? Præsertim cum falsò contra Ecclesiam edita sint. Apage cum ista impia & intolerabili editione. Neque hic linguas suas acuant & exerceant vaniloqui isti accusatores rectè sentientium, quasi illi, qui antiquam Ecclesiæ traditionem recipiunt, beato Epiphanio adversentur. Nequaquam. Commentarium enim illud rejicimus, beatum autem Patrem Catholicæ Ecclesiæ Doctorem cognoscimus. Nam & divini Patres, qui in quarta universali synodo fuerunt congregati, epistolam, quæ nomine Ibæ Episcopi Edessæ ad Marin Persam circumferebatur, anathemate damnaverunt, quasi Nestorio consentientem. Eodem etiam modo in sacra quinta Synodo convenerunt: Ipsum autem Ibam nequaquam (non enim demonstrari poterat quod esset Ibæ.) Quamobrem in anathematismis non ipsum Ibam devoverunt, sed Ibæ epistolam. Dicebant enim Ibæ, cum tamen illius nequaquam esset. Judicate ergo omnes qui auditis, & verum à falso discernite, quia editiones istæ non sunt beati istius Patris, sed potius Manichæacæ, quas veluti amara bile plenas fugiamus. Manichæi enim & quicumque

confusionis fuerunt authores, contemplationem istam nunquam ferre potuerunt.

Gregorius pro hæreticis.

Similiter & Gregorius Theologus in versibus suis dicit: Flagitium est, fidem habere in coloribus, & non in corde. Ea enim quæ in coloribus existit faciliter eluitur; quæ verò in profundo mentis, illa mihi amica.

Epiphanius pro Synodo.

Perversè rursus cogitantis & aliud dictam Gregorii Theologi subjiciunt, quod à dicto Patre sic editum est: Flagitium fidem habere in coloribus, non in animis, quæ facile elui potest, sed profunditas mihi cara. Ab his autem sic falso scribitur: Flagitium est, fidem habere in coloribus, & non in corde: ea enim quæ in coloribus existit, faciliter eluitur: quæ verò in profundo mentis, illa mihi amica. Beatus enim Gregorius Theologus in metricis suis opusculis dictum illud quod hi citant, ad moralem quendam sensum attulit: Corrigit enim vitam nostram, ut abstinemus à temporalibus & mundanis rebus, voluptatibus scilicet carnalibus, & spiritualem rursus vitam (quæ ad cœlestia perducatur) eligamus. Nec credamus mundo huic, nec temporaneis, & non manentibus adhæreamus (hæc enim colores vocavit) sed potius spiritualibus & veris insistamus, quæ in corde stabilimentum habent, & in æternum manent.

Gregorius pro hæreticis.

Chrysostomus sic docet: Nos per scripta, Sanctorum fruimur præsentia, non sanè corporum ipsorum, sed animarum imagines habentes. Nam quæ ab ipsis dicta sunt, animarum illorum imagines sunt. Maxima verò recti investigatio (inquit Magnus Basilius) meditatio scripturarum divino afflatu nobis datarum. In his enim & rerum argumenta inveniuntur, & vitæ beatorum virorum præscriptæ, veluti imagines quædam animatæ.

Epiphanius pro Synodo.

Qui quicquam rectè sapit, nequaquam hæc ad subversionem sacrarum imaginum pertinere intellexerit. Omnibus enim manifestum est, cum audivimus virilia & fortia Sanctorum facta, constantiam, firmitudinemque animorum illorum nos beatificare, & laudare. Quin etiam cum in divinis scripturis Sanctorum vitas legimus, cumque in picturis easdem contemplamur, in memoriam revocamus quantopere in Deum fervore fuerint accensi. Nam quæ oratio per auditum exhibet: hæc scriptura tacens per imitationem ostendit, ut Magnus inquit Basilius.

Gregorius pro hæreticis.

Et Alexandria lumen Athanasius dixit: Quomodo non miseratione persequendi sunt, qui creaturas adorant, quod illi qui vident,

vident, non videntibus cultum exhibent, & audientes non audientes orant, præcanturque. Creatura enim à creaturâ nunquam servabitur.

Epiphanius pro Synodo.

Papè quanta insania! Nunc enim novam quandam blasphemiam excogitantes, planè à veritate deviant. Nam ea quæ divinus vir contra idola locutus est, hæc isti homines etiam post cognitionem veritatis & confessionis sinceræ, & divinæ regenerationis tribuunt, & præter unum universorum Dominum, creaturis Christianos & idololatriam commisisse asserunt.

Gregorius pro hæreticis.

Similiter Amphilochius Iconii Episcopus ita inquit: Non enim nobis sanctorum corporales vultus in tabulis coloribus effigiare curæ est, quoniam his opus non habemus, sed politiam illorum virtutum memores esse debemus.

Epiphanius pro Synodo.

Hæreticis proprium est mutilatas exquirere sententias. Nam si quis studiosè exquirat, haud facillè hanc beati Patris sententiam invenerit contra venerandarum imaginum repræsentationem: sed affectionis animæ sanctorum virilitatem & constantiam celebrans, & prædicans virtutum efficaciam. Hæc dicit beatus Pater: maxime quo nos ad imitationem perducatur. Non enim sanctos propter carnalem amorem laudamus, nec pingimus, sed quo virtutum illorum simus memores. Et in libris quoque vitas illorum describimus, in tabulisque illos depingimus: non quod hoc à nobis postulent ipsi, verùm id nostra causa, & propter utilitatem nostram sancimus. Non enim solùm passiones Martyrum nos instituunt, sed & contextus, & scriptum de illorum passionibus, picturaque idem indicant. Unde (ut veritatis verbum nos docet) hæc oportet facere, & illa non omittere. Hoc idem latè disputat Magnus Basilius in suis moralibus sermonibus. Asterius etiam Amasiæ Episcopus similiter docet veterem esse de imaginibus traditionem, ut patet præter alia ex sermone, quem in Lazarum, & divitem Epulonem conscripsit.

Matth. 23.

Gregorius pro hæreticis.

Consentanea his etiam Theodorus Ancyrae Episcopus sic docet: Sanctorum formas & species ex materialibus coloribus formari minimè decorum putamus: horum autem virtutes, quæ per scripta traditæ sunt, veluti vivas quasdam imagines reficere subinde oportet. Ex his enim ad similitudinem imitationem & zelum pervenire possumus. Dicant enim nobis, qui illas erigunt statuas, quænam utilitas ex illis ad se reddit? an quod qualiscumque recordatio eos habet ex tali speciei contemplatione? sed manifestum est quod vana sit ejusmodi cogitatio, & diabolicæ deceptionis inventum.

Epi-

Epiphanius pro Synodo.

Multi nostrum diligenter quærentes & indagantes in sermonibus hujus Theodori præsentem sententiam, nusquam sanè invenimus. Ex quo convincitur e mentita esse testimonia ab istis citata: idèque nec locum sermonis, nec librum unde hæc sententia descripta esset, designarunt.

Deinde adducunt & quædam alia testimonia similia ex Eusebio Pamphili hæretico, quæ Epiphanius contemnens, refellit, quoniam author in reprobum sensum traditus, Arrii placitis consensit, ut ex cunctis historicis suis libellis constat, in quibus Filium & Verbum Dei creaturam vocat, & secundò adorandum loco. Huic opponit Epiphanius Athanasium in dogmatica ad Eusichium Presbyterum epistola, cujus initium: in quibus existimasti Nos, &c. & Cyrillum in epistola ad Succensum, &c. contrarium docentes.

Tomus sextus.

Continet tantùm anathematismos 19. conciliabuli sub Leone habiti: in quorum septem prioribus rectè sentiunt, & Patrum traditionibus convenientia dicunt, quippe qui mysterium S. Trinitatis, & Incarnationis Dominicæ juxta orthodoxas fidei regulas explicant. In reliquis verò anathematismis abrogandum imaginum usum, & damnandum in Ecclesia Catholica definiunt.

Actio septima.

Conveniente sancta & universali synodo, juxta divinum & piæ Imperatorum à Deo electorum decretum, congregata in Nicæa, &c.

Definitio sanctæ, magnæ & universalis in Nicæa synodi secundæ.

In hac definitione primò approbant sex universales synodos. Deinde pronunciant, profitenturque symbolum fidei. Tertio damnant omnes hæreticos, quos & sex universales synodi damnaverant. Ultimo subjiciunt sic.

Fatemur autem unanimiter nos Ecclesiasticas traditiones, sive scripto, sive consuetudine valentes & decretas retinere velle: quarum de numero est imaginum effiguratio, ut quæ historiæ Evangelicæ promissionis concinat ad credulitatem veræ & non phantasticæ Incarnationis Dei, & ad utilitatem similitudinis, quam nobis exhibet utiliter inventam. His se sic habentibus regiam viam incedentes, & Sanctorum nostrorum & divinorum Patrum doctrinæ insistentes, & Catholicæ Ecclesiæ, in qua sanctus Spiritus inhabitat, traditionem observantes definimus cum omni diligentia & cura, venerandas & sanctas imagines ad modum & formam venerandæ & vivificantis crucis è coloribus & tessellis, aut alia quavis materia commodè paratas dedicandas, & in templis sanctis Dei collocandas, habendasque, tum in sacris vasis & vesti-

tibus, tum in parietibus, & tabulis, in ædibus privatis, in viis publicis, maximè autem imaginem Domini & Dei Servatoris nostri Jesu Christi, deinde intemeratæ Dominæ nostræ Deiparæ, venerandorum Angelorum, & omnium deinde sanctorum viro- rum. Quos scilicet per hanc imaginum pictarum inspectionem omnes qui contemplantur, ad prototyporum memoriam & recordationem & desiderium veniant, illisque salutationem & honorariam adorationem exhibeant. Non tamen secundùm fidem nostram veram latriam, quæ solùm divinæ naturæ competit, sed quemadmodum typo venerandæ & vivificantis crucis, & sanctis Evangeliiis, & reliquis sacris oblationibus suffitorum, & luminarium reverenter accendimus, quemadmodum veteribus piè in consuetudinem hoc adductum est. Imaginis enim honor in prototypum resultat, & qui adorat imaginem, in ea adorat quoque descriptum argumentum. Sic enim sanctorum nostrorum Patrum obtinet disciplina, vel traditio Catholicæ Ecclesiæ, quæ à finibus usque ad fines Evangelium suscepit. Igitur qui ausi fuerint aliud sentire, aut docere, aut more impiorum hæreticorum Ecclesiasticas traditiones contaminare, aut novam vaniloquentiam inducere, aut quicquam de consecratis in Ecclesia abjicere, Evangelii inquam, depictum codicem, aut figuram crucis, aut imaginis alicujus picturam, aut reliquias Martyrum, quas sciverit esse germanas, & veras, aut contra istas vafre, & improbè aliquid cogitare, quod sit contra constitutionem Ecclesiasticam, aut uti tantquam communibus sacratis Deo, repositis pretiosis, aut monasteriis reverendis, si fuerint Episcopi, aut Clerici, deponuntur: si monachi, aut laici, communionem privantur.

Additio Francisci Sylvii.

Rectè hic Scholæ Theologicæ Doctores statuunt veram ac propriè dictam latriam non esse imaginibus exhibendam. Qua de re scripsimus in 3. p. q. 25. art. 3. quæsito 5. Quo modo autem quidam alii Scholastici S. Bonaventura, Marsilius Almaynus, Carthusianus, Capreolus, S. Thomas, Cajetanus, Alensis docuerint quod idem honor debeat imaginibus & exemplari, ac proinde Christi imago adoranda sit cultu latriæ; Franciscus Longus Coriolanus in sua Summa Concil. explicat, dicens imagines posse coli impropiè vel per accidens eodem genere cultus, quo exemplar ipsum colitur: & sic intelligi debent Scolastici citati: Per se verò & propriè (aliquanto ante dixerat, propter se atque ex sua natura) non sunt adorandæ eodem cultu, quo ipsum exemplar, sicut Concilium prohibet. Atque his prorsus consentanea scribit Baronius tom. 9. Annal. ad an. Christi 787. Adriani Papæ 16. additque id quod & nos in 3. p. monuimus, hujus 7. Synodi definitionem non innotuisse veteribus Scholasticis.

Sancta synodus exclamavit: Omnes sic credimus, omnes idem

Reliquiæ sanctorum venerandæ.

sapimus, omnes aprobantes subscripsimus. Hæc est fides Apostolorum. Hæc est fides Patrum, hæc est fides Orthodoxorum, hæc fides orbem terrarum confirmavit. Credentes in unum Deum in Trinitate laudatum, venerandas imagines amplexamur. Qui secus agunt, anathemate percelluntur: qui sic non sentiunt ab Ecclesia depelluntur.

Additio Francisci Sylvii.

Quomodo in Tomis Conc. Honorius numeretur in hac Actione 7. cum hæreticis, pete ex additione ad Actio. 3.

Quicumque sententias. S. Scripturæ de idolis contra venerandas imagines adducunt, anathema.

Qui venerandas imagines idola appellant, anathema.

Qui dicunt, quod Christiani imagines ut Deos adorent, anathema.

Qui scientes communicant cum illis, qui contra venerandas imagines sentiunt, aut, eas dehonestant, anathema.

Qui præter Christum Dominum Deum nostrum dixerit alium nos à cultu idolorum liberasse, anathema.

Qui audent Ecclesiam Catholicam dicere idola aliquando suscepisse, anathema.

Si quis ex Iconoclastarum hæresi, aliquem existentem defenderit, anathema.

Si quis Deum secundùm humanitatem non circumscriptibilem confessus fuerit, anathema.

Si quis Evangelicas narrationes per picturam repræsentatas non acceptaverit, anathema.

Si quis has non salutaverit in nomine Domini, & sanctorum ejus, anathema.

Si quis traditiones Ecclesiæ sive scripto, sive consuetudine valentes non curaverit, anathema.

Ex hac septima synodo desumit argumenta Nicolaus Primus in epistola ad Michaellem Imperatorem.

Additio Francisci Sylvii.

Objiciunt quidam Synodum hanc septimam (quæ sine dubio legitima est & œcumenica) fuisse rejectam à Concilio Francoford, eoque legitimo. Sed etsi concedatur quod à Patribus Francofurti congregatis rejecta fuerit, per errorem existimantibus, quod septima synodus, hoc est, secunda Nicæna vellet imagines vera propriæque dicta latria adorari, quodque non esset per Romanum Pontificem probata: concilium tamen ipsum Francofordense, non ejecit synodum Nicænam secundam; quia & Pontifex & ejus legati aliis restiterunt, & irritaverunt omnia, quæ contra illam Synodum egerant. Confer quæ 3. p. q. 25. art. 3. quæsito 1. explicavimus.

Cæterum quod Patres Concilii Francoford. nihil omninò contra synodum Nicænam secundam egerint, sed contra aliam, quæ sub Copronymo fuit habita Constantinopoli pro Iconoclastis; quodque synodus Francoford. Nicænae hujus 2. synodi Acta receperit ac confirmaverit, sacrarumque imaginum cultum promoverit, verosimilius asserunt Surius in Admonitione ad Lectorem pro Syn. Francof. & postea ex multis aliis Coriolanus in Summa Concilior. in Concil. Francof. ad an. 794.

SEPTIMA SYNODUS, QUÆ SEMEL EXCUSA EST,

Coloniæ non habet suos Canones Latine excusos, nos autem ex Nomocanone Græco, ex quo & canones sextæ synodi assumpsimus, eos partim integros, partim in Epitomen redactos, ne cresceret volumen summæ, hic adjecimus, interprete eodem Gentiano Herbeto, Gallo.

IN primo canone hujus sanctæ synodi, hæc dicunt Patres. A sanctis Apostolis prius editos canones, & à sanctis universalibus, & localibus synodis amplectentes, eos anathematizamus, qui ab ipsis anathematizati fuere: deponimus, qui depositi fuere, nihilque his adjicimus, non inexplebiles ut avari existentes: sed his quæ ab illis constituta sunt, contenti sumus. Atque hic est quidem scopus hujus canonis,

Hic Canon Apostolorum tantum & synodaliū canonum meminit, secundus tamen Canon synodi in Trullo aliorum quoque Sanctorum decreta, ut sacros canones observari jubet.

CAN. II. Non ordinandus quispiam, nisi saltè bene norit Psalterium.

Decernimus, quemlibet quidem, qui ad Episcopalem gradum est promovendus, Psalterium omninò nosse, ut ex eo omnem quoque suum clerum ita imitari moneat. A Metropolitano autem benè examinari, an ad sacros canones diligenter, ac cum perscrutatione, non autem cursim, obiterque legendos, prompto paratoque sit animo, & sacrum etiam Evangelium, & librum divini Apostoli, omnemque divinam scripturam & in divinis præceptis versari, & populum docere. Nostræ enim hierarchiæ substantia, sunt eloquia divinitus tradita, divinarum scilicet scripturam vera scientia: sicut & Magnus Dionysius ostendit. Si quis autem dubius fuerit animi, & non lubenter hæc facere & docere voluerit, non ordinetur. Prophetice enim dicit Deus: Tu repulisti scientiam, & ego te repellam, ne sis mihi sacerdos.

d. 38 c. Omnes psallentes.

Osee 4.

CAN. III. Electiones Episcoporum, quæ vi Principum procedunt, infirmari debent.

31. canon Ap.
16. q. 7. Si
quis Episco-
pus. Et habe-
tur etiam d.
67. Omnis.
16. q. 1. Præ-
dicator.

Omnem electionem, quæ fit à magistratibus, Episcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi irritam manere ex canone dicente: Si quis Episcopus magistratibus sæcularibus usus, per eos Ecclesiam obtinuerit, deponatur, & segregetur, & omnes, qui cum eo communicant: Oportet enim eum, qui est promovendus ad Episcopatum, ab Episcopis eligi, quemadmodum à sanctis Patribus Nicænæ decretum est, can. 4.

In Episcopo electio proprie dicta est, in Presbytero autem & Diacono abusive, pro ordinatione, quod non infrequenter offendet in canonibus.

CAN. IV. Pœna Talionis puniendus Antistes, qui injustè Clericos arcet, vel templa claudit.

Act. 10.

Præco veritatis Paulus, quendam veluti canonem Ephesiorum Presbyteris imponens, vel universæ potius sacerdotali multitudini sic liberè dixit: Argentum, vel aurum, vel vestem nullius concupivi, omnia vobis ostendi, quoniam oportet sic laborantes infirmos acquirere, & apprehendere, dare beatum existimantes. Quocirca nos ab eo edocti statuimus, ne turpis lucri gratia Antistiti in mentem veniat quærenti excusationes in peccatis, aurum, vel argentum, vel ullam aliam speciem ab iis, qui sibi subsunt Episcopis, vel Clericis, vel monachis exigere. Dicit enim Apostolus: Non debent liberi parentibus thesaurum parare, sed parentes liberis. Si quis ergo per auri exactionem, vel alicujus speciei, vel propter aliquam propriam affectionem à ministerio arce re inventus fuerit, vel segregare suorum clericorum aliquem, vel venerandum templum claudere, ne in eo fiant divina mysteria, talionis erit legi obnoxius, ut qui sit mandati Dei transgressor. Præcipit enim & Petrus Apostolorum summus: Pascite gregem Domini non coactè, sed spontaneè, &c.

2. Cor. 11.

In Can. 5. definiunt Patres severè puniendos Clericos, qui per auri dationem primas sedes, prioresque honores querunt.

Canon 30. Ap.
& can. 2. Con-
cil. Chalced.
d. 18. c. Quo-
niam quidem.

Sexto canone definitur, saltem semel in anno celebrari synodos provinciales, sicut Patres sextæ synodi in Trullo statuerunt, can. 8. Additur autem non licere Metropolitanano ex his quæ secum affert Episcopus, vel jumentum, vel aliquam rem aliam petere. Si verò hoc fecisse deprehensus fuerit, reddet quadruplum.

CAN. VII. Ut templa sine reliquiis Sanctorum non consecrentur.

Ecclesiasticus
mos erat tem-

Quia venerabilium imaginum aspectum ex Ecclesia sustulerunt, alios quoque mores reliquerunt, quos quidem oporteat renovari, & tam ex jure scripto, quam non scripto sic observari.

Quæ-

Quæcumque ergo templa consecrata sunt absque reliquiis Martyrum, in eis fieri statuimus reliquiarum depositionem cum consuetis precibus. Qui autem templum consecraverit sine sanctis reliquiis, deponatur.

Judæi cum quorundam criminum rei agerentur, vellent autem damnationem effugere, ad fidem Christianam fictè accedebant, quod cavetur in sequenti canone.

pla per S. Martyrum reliquias consecrare.

Autor.

CANON VIII.

Quoniam Hebræorum religionis quidam errantes Christum Deum nostrum subsannari visi sunt, sese Christianos esse fingentes, ipsi autem clanculum eum negantes, sabbata observantes, & multa alia Judaica facientes: statuimus, ut nec ad communionem, nec ad orationem, nec ad Ecclesiam admittantur, sed apertè sint secundum suam religionem Hebræi, & nec filios eorum baptizent, nec servum emant, vel possideant. Si autem ex pura & sincera fide quis eorum convertatur, & ex toto corde confessus fuerit, eum recipiant, & baptizent eorum filios. Et caveant ipsi se ab Hebræorum studiis, & institutis destitutos. Si autem non ita se gerant, eos nullo admittant modo.

CAN. IX. *Hæreticorum scripta vulgo non permittuntur.*

Puerilia omnia ludibria, furiosaque dicta, ac scripta, quæ adversus sanctas imagines edita sunt, oportet dari Episcopo Constantinopolitano, ut cum reliquis hæreticis libris reponantur. Si quis autem hæc celare inventus fuerit, si sit Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, deponatur: si autem laicus aut monachus segregetur.

Scripta hæreticorum, puerilia, ludibria, quia sunt solutu facilia, ut puerorum ludibria.

Can. 10. est, can. 17. & 18. sextæ synodi in Trullo, etiam 13. & 23. Chalced.

21. q. 2. quoniam diversorum,

Can. 11. est can. 26. Conc. Chalced.

Can. 12. est can. 39. Apost. Cavit synodus non alienandas res Ecclesiæ, aut monasterii.

9. q. 3. cum sing.

Can. 13. est can. 24. in Conc. Chalced. & 49. can. 9. synodi in Trullo.

19. q. 3. quoniam à quibusdam,

CAN. XIV. *Absque Episcopi manus impositione nullus fiat lector.*

Nullus efficiatur lector absque Episcopi manus impositione. Hoc ipsum etiam in monacho servetur. Lectoris autem manuum impositionem licet in proprio monasterio, etiam soli monasterii præfecto facere, si ipsi præfecto ab Episcopo manus est imposita. Similiter & ex antiqua consuetudine Corepiscopus, Episcopi permissu, oportet per manuum impositionem lectores creare.

d. 69. c. Quoniam videmus, Abbates nunc in propriis possunt etiam lectores creare.

CAN. XV. *Ne aliquis Clericus in duabus collocetur Ecclesiis.*

21. q. 1. Clericus.

Matth. 3.

1. Cor. 7.

Malunt Patres ut Clericus artificio parci videtur, quam ut in duabus collocetur Ecclesiis.

Aclor. 10.

Clericus ab hoc deinceps tempore in duabus Ecclesiis non collocetur: hoc enim est negotiationis & turpis lucri proprium, & ab Ecclesiastica consuetudine alienum. Ab ipsa enim Domini voce audivimus non posse quenkum duobus dominis servire, aut unum amplectetur, & alterum negliget. Unusquisque ergo (ut vox est Apostolica) in eo, in quo vocatus est, debet manere, & in una Ecclesia assidere. Quæ enim propter turpe lucrum fiunt in Ecclesiasticis negotiis, ea à Deo sunt aliena. Ad hujus autem vitæ usum sunt diversa studia: ex his ergo si quis velit ea, quæ sunt corpori ad usum necessaria, comparet. Dixit Apostolus: Usui meo, & his, qui mecum sunt, subministraverunt manus meæ. Et hæc quidem in hac regia civitate, in his autem qui extra sunt locis, propter hominum inopiam permittitur.

CAN. XVI. *Ne insignem vestem induat Clericus.*

31. q. 4. Omnis jactura.

Hostes imaginum irridebant eos qui vilioribus utebantur vestibus propter humilitatem.

Omnis ornatus corporeus est à sacerdotali ordine alienus. Episcopus ergo vel Clericos, qui se splendidis & insignibus vestibus exornant, corrigere oportet. Sin autem permaneant, supplicio tradi similiter, & eos qui sunt unguentis delibuti. Et si inventi fuerint aliqui, qui eos, qui vilem & modestum amictum induti sunt, irrideant, pœna corrigantur: à superioribus enim usque temporibus, omnis vir sacerdotalis cum moderato & honesto indumento versatur.

In canone 17. prohibetur, ne alicui monacho permittatur oratorium extra monasterium ædificare, si non habeat ea quæ ad perfectionem domus pertinent.

In canone 18. cavetur, ne ulla ratione in Episcopatu, aut monasterio mulier aliqua, ancilla vel libera versetur ad aliquod ministerium. Si secus fiat, Episcopus, aut præfectus deponatur.

Canon 19. est can. 2. synodi Chalced. Additur ad illud, ne quis admittatur in monasterio per largitionem pecuniæ, excepta ea, quæ datur liberis à parentibus instar dotis, vel cum spontè offertur.

CAN. XX. *Ne fiant duplicia monasteria.*

Duplicia vocant monasteria, quia in uno, & eodem viri, & mulieres habitabant.

Statuimus, non fieri duplex monasterium, quoniam hoc sit multis scandalum & offensio. Si quæ autem sunt duplicia, serventur secundum constitutionem Patris Basilii, quæ sic definit: In uno monasterio ne versentur monachi, & monachæ: nec monachus liberè cum monacha loquatur, &c. Si autem eveniat ut aliquam cognatam monachus velit aspicere, præsentè præfecta cum ea colloquatur exiguo & brevi sermone: mox ab ea recedat.

CANON XXI.

Non oportet monachum, vel monacham proprium relinquere monasterium, & ad aliud se conferre. Si autem hoc contigerit, ipsum in hospitem accipi est necessarium. 18. q. 2. Def-nimus.

CANON XXII.

Præsens canon prohibet laicis, ne cum scenicis ludicris, & sal-tationibus, aut meretriciis vocibus comedant, sed ei, qui nu-trimentum dat, gratias agant. Porro monachis & sacerdotibus præcipit, ne seorsum cum mulieribus comedant, etiam si cog-natæ fuerint, nisi peregrè versentur, & non haberent ea, quæ sunt ad usum necessaria. Hic est hujus canonis scopus.

Explicit septima synodus generalis cum suis canonibus.

Leo 3. Papa 97 natione Romanus, patre Azupio, vir cas-tus & integer, doctorum virorum ita amator, ut eos undequaque præmiis alliceret, eorumque consuetudine mirum in modum de-lectaretur. Præterea verò ægrotos visere, eosque ad patientiam adhortari, eleemosynas indigentibus præbere: prædicationibus & admonitionibus (quibus plurimum ob eloquentiam & doctri-nam valebat) incumbere ei peculiare fuit. Moritur anno 21. Pontificatus sui. Quo etiam cometes apparuit (ut nonnulli pu-tant) tantæ calamitatis indicium.

Prædicti Pontifices fuerunt sub Constantino & Irene ejus ma-tre. Sub hoc Pontifice translatum est Imperium ad Germanos. Hic coronavit Carolum Magnum.

CONCILIUM MAGUNTIACUM CELEBRATUM ANNO
Salutis 813. quinto idus Junii.

Congregati sunt ad Concilium celebrandum Episcopi, Presby-teri, & monachi jussione Caroli Imperatoris, qui inchoantes tractare de statu veræ Religionis & profectu Christianæ plebis:

Primò statuerunt de toto collegio clericorum sive laicorum tres turmas fieri in hunc modum.

In prima turma consederunt Episcopi cum quibusdam nota-riis, legentes ac tractantes sanctum Evangelium, & epistolas, & Actus Apostolorum, canones quoque, ac diversa sanctorum Pa-trum opuscula, & pastorem librum Gregorii, cum cæteris sanc-tis dogmatibus, diligenti studio perquirentes quibus modis statum Ecclesiæ Dei & Christianæ plebis perfectum sana doctrina, & exemplis justitiæ inconvulsum (largiente gratia Dei) perficere & conservare potuissent.

In secunda turma consederunt Abbates, ac probati monachi re-gulam sancti Benedicti legentes ac tractantes diligenter qualiter

Habetur etiam in 53. can. Apóst. & in can. 62. sextæ synodi in Trul-lo.

Ann. Dom. 798. Leo III. Pont. 97.

Concil. Ma-gunt.

In tres turmas distinguitur Concilium, ad instaurandam collapsam Ec-clesiam.

Secunda tur-ma.

mo-

monachorum vitam in meliorem statum, atque augmentum cum Dei gratia perducere potuissent.

Tertia turma.

In tertia turma sederunt comites, & iudices in mundanis legibus decertantes, vulgi iustitias perquirentes, omniumque advenientium causas diligenter examinantes, quibus modis poterant iustitias terminantes.

Statuta Concilii Maguntiaci.

CAN. I. *Sine operibus fides mortua est.*

Initium actionis nostræ de fide esse decrevimus, quæ bonorum omnium est fundamentum, quia sine fide Deo placere non possumus: fides tamen indiget opere, quia fides sine operibus mortua est. Unde Gregor. Ille verè credit, qui exercet operando quod credit.

CAN. 2. 3. & 4.

Commendant fidem, spem, charitatem, & sacramenta Christiana secundum Romanum ordinem celebranda.

CANON V.

Commendantur pax & concordia in populo Christiano: quoniam ad unam & veram hæreditatem regni cœlestis vocati sumus, ad quam cupimus pervenire.

CAN. 6. & 7.

Commendantur Episcopis res pauperum.

CANON VIII.

De convenientia Episcoporum cum laicis.

CAN. IX. *De regulari observantia canonicorum.*

Decrevimus ut canonici Clerici canonicè vivant, observantes divinam scripturam & doctrinam, & documenta sanctorum Patrum, & nihil sine licentia Episcopi sui, vel magistri eorum agere præsumant: & ut simul manducent, & dormiant, ubi his facultas id faciendi suppetit, vel qui de rebus Ecclesiasticis stipendia accipiunt, & in suo claustrò maneant, & singulis diebus manè prima ad lectionem veniant, & audiant quod eis imperatur. Ad mensam verò similiter lectionem audiant, & obedientiam secundum canones suis magistris exhibeant.

CAN. X. *De vita Clericorum.*

Placuit sancto Concilio, ut qui dicunt se sæculum reliquisse, & qui adhuc sæculum sectantur, ita discernantur sicut in regula Clericorum dictum est. His igitur lege Patrum cavetur, ut à vulgari vita seclusi, à mundi voluptatibus sese abstineant. Non spectaculis, non pompis intersint. Convivia inhonesta, turpia fugiant. Hi-

ronymus ad Nepotianum dicit: Omnium Christianorum domos quasi proprias amare debemus, ut consolatores nos in mœroribus suis, potius quam convivias in prosperis noverint. Et Isidorus: Clerici tamen convivias privata, non tantum pudica, sed & sobria colant, usuris nequaquam incumbant, nec turpium occupationes lucrorum, fraudisque alicujus studium non appetant. Amorem pecuniæ quasi matrem cunctorum criminum fugiant: sæcularia officia negotiaque abjiciant. Honorum gradus per ambitionem non subeant, non vagis oculis, non infræni lingua, aut petulantis tumidoque gestu incedant, sed pudorem ac verecundiam mentis, simplici habitu, & incessu ostendant, obscœnitatem etiam verborum sicut & operum penitus execrentur, viduarum & virginum visitationes frequentissimas fugiant, contubernia foeminarum nullatenus appetant, castimoniam quoque inviolati corporis perpetuo conservare studeant, senioribus quoque debitam præbeant obedientiam, neque ullo jactantiæ studio se attollant. Postremò in doctrina & lectionibus, psalmis, & hymnis & canticis exercitio jugi incumbant. Tales enim debent esse, qui divinis cultibus se mancipandos student exhibere, scilicet, ut dum scientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis administrent.

CAN. XI. *De vita monachorum.*

Abbates autem censuimus cum monachis suis pleniter vivere, secundum doctrinam regulæ sancti Benedicti, quantum humana permittit fragilitas.

CAN. XII. *Ne monachi ad placita sæcularia veniant.*

Hoc tamen omnino volumus, ut monachi ad sæcularia placita nullatenus veniant, nec ipse Abbas sine consensu Episcopi sui, & cum necessitas exigit, tunc per jussionem & consilium Episcopi illuc vadat: nequaquam tamen contentiones aut lites aliquas ibi movere præsumat, sed quicquid quærendum vel respondendum sit, per advocatos suos hoc faciat.

CANON XIII.

Abbatissæ cum monialibus regulariter vivant.

CANON XIV.

Ministri altaris, Clerici, vel monachi à negotiis sæcularibus omnino abstineant.

CANON XV.

Interpretatus est hic locus Pauli Philip. 3. Imitatores mei estote, &c. ex Hieronym. in Comment. ad Galat. & August. in primo libro de Agone Christianorum.

CAN. 16. & 17.

Quod Clericos conveniat mundum & arma relinquere.

CANON XVIII.

De fictis virtutibus, & ex veris vitiis discernendis.

Ut plus non mittantur in monasteria canonicorum, vel monachorum, aut puellarum, quam sufferri possit.

CAN. XX. *De locis monasteriorum providendis.*

Prospiciendum monasteriis, ut nulla sit necessitas monachis vagandi.

Deinde dignum ac necessarium est ut missi per quæque loca directi simul cum Episcopis ubiuscujusque diœcesis perspiciant loca monasteriorum canonicorum pariter & monachorum, similiterque puellarum, si in apto & congruo loco sint posita, ubi commodum necessarium possit acquiri, quod ad utilitatem pertinet monasterii, sicut in sancta regula dicitur. Monasterium autem ita debet constitui, ut omnia necessaria intra monasterium exerceantur, ut non sit necessitas monachis, vel Clericis, vel puellis vagandi foras, quia omnino non expedit animabus eorum. Similiter quoque ædificia monasteriorum suprædicti missi & cum eis Episcopi, per diversa loca prævideant, si apta sint, & congruenter sanctæ professioni composita: vel si claustrum firmum habeant, in quo salvari possint animæ in eis commorantium sub disciplina canonica, vel regulari. Ubi autem aliter inventum fuerit, hoc omnimodo Episcopus loci ipsius faciat emendari, ita ut condignam professionem eorum custodiam habeant Canonici vel Monachi, atque Nonnæ, ne detur eis occasio malefaciendi, quod absit.

CANON XXI.

Sciant Episcopi qualiter canonici vivant.

CAN. XXII. *De Clericis vagis.*

Hos potes nunc dicere exemptos ab obedientia suorum prælatorum.

De Clericis vagis, seu de Acephalis, idest, de his, qui sunt sine capite, neque in servitio Domini nostri, neque sub Episcopo, neque sub Abbate, sed sine canonica vel regulari vita degentes, ut in libro Officiorum secundum capitulum & tertium de eis dicit. Hos neque inter laicos sæcularium officiorum studia, neque inter Clericos religio tenet divina, sed solivagos atque oberrantes sola turpis vita complectitur, & vaga: quique dum nullum metuunt explendæ voluptatis suæ licentiam sectantur, quasi animalia bruta, libertate ac desiderio suo feruntur, habentes signum religionis, non religionis officium, hippocentauris similes, nec equi, nec homines. Tales omnino ubicumque inventi fuerint, præcipimus ut Episcopi sine ulla mora eos sub custodia constringant canonica, & nullatenus eos amplius ita errabundos & vagos secundum desideria voluptatum suarum vivere permittant. Sin autem Episcopis suis canonicè obedire noluerint, excommunicentur, usque ad judicium Archiepiscopi regionis illius. Et si ille eos corrigere non valuerit, tunc omnino sub vinculis constringantur usque ad synodum, ut ibi eis indicetur, utrum ad

ad iudicium Domini nostri, aut ad istam magnam synodum afferantur sub custodia publica.

CAN. XXIII. De Clericis injustè tonsuratis.

De Clericis verò hoc statuimus, ut hi qui hæctenus inventi sunt, sivè in canonico, sivè in monachico ordine tonsurati sine eorum voluntate, si liberti sunt, ut ita permaneant: & deinceps cavendum, ut nullus tondeatur sine legitima ætate, & spontanea voluntate, vel cum licentia Domini sui.

CANON XXIV.

De Clericis adeuntibus Imperatorem, hoc placet omnibus modis observare, quod de eis in sacris canonibus constitutum est.

CANON XXV.

De officio prædicationis si fortè Episcopus non fuerit in domo sua, aut infirmus est, aut aliqua causa exigente non valuerit, nunquam tamen desit diebus Dominicis aut festivatibus, qui verbum Dei prædicet, & juxta quod intelligere vulgus potest.

Diebus Dominicis, & aliis festivatibus verbum Dei prædicandum.

CANON XXVI.

Ut Presbyteris per monasteria puellarum opportuno tempore liceat missarum solemnias celebrare, & iterum ad proprias Ecclesias reddere.

CAN. XXVII. Diligenter chrisma custodiendum.

Presbyteri sub sigillo custodiant chrisma & nulli sub prætextu medicinæ, vel maleficii, donare inde præsumant; quod si fecerint, honore priventur.

CANON XXVIII.

Presbyteri sine intermissione utantur orariis propter differentiam sacerdotii dignitatis.

CANON XXIX.

Ut laici Presbyteros non ejiciant de Ecclesiis, neque constituent sine consensu Episcoporum suorum.

CANON XXX.

Ut laici omnino munera injusta non exigant à Presbyteris propter commendationem Ecclesiæ cuiquam Presbytero.

CAN XXXI. De Clericis fugitivis.

Ut unusquisque Episcopus in sua parochia diligenter Presbyteros vel Clericos inquirat, undè sint: & si aliquem fugitivum invenerit, ad suum Episcopum reddere faciat.

CAN. XXXII. Quid sit Litania.

Litanie autem Græco nomine appellantur, quæ Latine dicuntur

tur Rogationes. Inter *Litanias* autem & *Exomologesis* hoc differt, quod *exomologesis* pro sola peccatorum confessione agantur: *Litaniæ* verò indicuntur propter rogandum Deum, & impetrandum in aliquo misericordiam ejus. Sed nunc jam utrumque vocabulum sub una significatione habetur.

CAN. XXXIII. *De Litania majore.*

Placuit nobis ut *Litania* major observanda sit à cunctis Christianis diebus tribus, sicut legendo reperimus, & sicut sancti Patres nostri instituerunt, non equitando, nec pretiosis vestibus induti, sed discalciati, cinere & cilicio induti, nisi infirmitas impediens.

CAN. XXXIV. *De quatuor temporibus observandis.*

Constituimus ut quatuor tempora anni ab omnibus cum jejunio observentur, idest mense Martio hebdomada prima, & feria quarta & sexta & sabbato veniant omnes ad Ecclesiam hora nona cum litanis ad missarum solemniam. Similiter in mense Junio, hebdomada secunda, feria quarta & sexta & sabbato jejunetur usque ad horam nonam, & à carne ab omnibus abstinenceatur. Similiter in mense Septembri, hebdomada tertia, & in mense Decembri, hebdomada, quæ fuerit plena ante vigiliam Natalis Domini, sicut est in Romana Ecclesia traditum.

CAN. XXXV. *De indicto jejunio.*

Si quis indictum jejunium superbiendo contempserit, & observare cum cæteris Christianis noluerit, in Gangrensi Concilio præcipitur, ut anathematizetur, nisi emendare se studeat.

CAN. XXXVI. *De festivitibus.*

Festos dies in anno celebrari sancimus. hoc est, diem Dominicam Paschæ, cum omni honore & sobrietate venerari. Similiter feriam secundam, tertiam, & quartam, à feria quinta ante missam, licentia sit arandi vel seminandi, & hortum & vineam excolendi, & sepem circumcludendi, ab alio verò opere cessare decrevimus. Post missam autem ab opere vacare. Diem Ascensionis Domini pleniter celebrare. Item Pentecosten similiter ut in Pascha. In Natali Apostolorum Petri, & Pauli, diem unum, Nativitatem S. Joannis Baptistæ, Assumptionem sanctæ Mariæ, Dedicationem sancti Michaelis, Nativitatem sancti Remigii, sancti Marvini, sancti Andreæ. In Natali Domini dies quatuor, Octavas Domini, Epiphaniam Domini, Purificationem sanctæ Mariæ: & illas festivitates Martyrum vel Confessorum observare decrevimus, quorum in unaquaque parochia sancta corpora requiescunt. Similiter etiam dedicationem templi.

CAN. XXXVII. *De Dominicis diebus.*

Omnes dies Dominicos cum omni veneratione decrevimus observare, & à servili opere abstinere, & ut mercatus in eis minimè sit, nec placitum, ubi aliquis ad mortem vel ad pœnam judicetur.

CAN. XXXVIII. *De decimis*

Admonemus, vel præcipimus, ut decima de omnibus dari non negligatur, quia Deus ipse sibi dari constituit. Quia timendum est ut quisquis Deo debitum suum abstrahit, ne fortè Deus per peccatum suum auferat ei necessaria sua.

CAN. XXXIX. *De fugientibus ad Ecclesiam.*

Reum confugientem ad Ecclesiam nemo abstrahere audeat, nec inde donare ad pœnam, vel ad mortem, ut honor Dei & Sanctorum ejus conservetur: sed rectores Ecclesiarum, pacem & vitam ac membra ejus obtinere studeant, tamen legitimè componant, quod iniquè fecit.

CANON XL.

Præcipimus ut in Ecclesiis, aut in domibus Ecclesiarum, vel atriis placita sæcularia minimè fiant.

CANON XLI.

Ecclesiæ antiquitus constitutæ, nec decimis, nec aliis possessionibus priventur, ita ut novis oratoriis tribuatur.

CANON XLII.

Quicumque beneficium Ecclesiasticum habent, ad tecta Ecclesiæ restauranda, vel ipsas Ecclesias emendandas, omninò adjuvent, & novam decimam reddant.

CAN. XLIII. *Ne solus Presbyter peragat sacrificium.*

Nullus Presbyter, ut nobis videtur, solus missam cantare valet rectè. Quomodo enim dicet, Dominus vobiscum, vel sursum corda admonebit habere, & alia multa his similia, cum alius nemo cum eo sit?

CANON XLIV.

Oblationem quoque & pacem in Ecclesia facere jugiter admoneatur populus Christianus, quia ipsa oblatio sibi & suis magnum remedium est animarum, & in ipsa pace vera unitas & concordia demonstratur.

CAN. XLV. *De Symbolo & Oratione Dominica.*

Symbolum quod est signaculum fidei, & orationem Dominicam discere, semper admoneant sacerdotes populum Christianum. Volumusque ut disciplinam condignam habeant, qui

NOTA.

hæc discedere negligunt, sivè in jejunio, sivè in alia castigatione emendentur. Propterea dignum est ut filios suos donent ad scholam, sivè ad monasteria, sivè foras Presbyteris, ut fidem Catholicam rectè discant, & orationem Dominicam, ut domi alios edocere valeant. Et qui aliter non potuerit, vel in sua lingua hoc discat.

CAN. XLVI. *De malo ebrietatis.*

Magnum malum ebrietatis, undè omnia vitia pullulant, modis omnibus præcipimus cavere, & qui hoc cavere noluerit, excommunicandum eum esse decrevimus, usque ad emendationem congruam.

CANON XLVII.

Deindè præcipimus ut unusquisque compater spirituales filios suos Catholicè instruat.

CANON XLVIII.

Canticum turpe atque luxuriosum circa Ecclesias agere omninò contradicimus, quod ubique vitandum est.

CAN. XLIX. *De subintroductis mulieribus.*

Omnibus igitur clericis fœminas secum in domibus suis habere ultra licentiam canonum, firmiter sit contradicendum.

CAN. L. *Quales debeant esse ministri Episcoporum.*

Omnibus igitur Episcopis, Abbatibus, cuncto clero omninò præcipimus, vice dominos, præpositos, advocatos, sivè defensores bonos habere, non malos, non crudeles, non cupidos, non perjuros, non falsitatem amantes, sed Deum timentes, & in omnibus justitiam diligentes. De iudicibus autem, vel centenariis, atque tribunis, seu vicariis, dignum esse censemus, ut si mali reperti fuerint, de ministerio suo abjiciantur.

CAN. LI. *Corpora Sanctorum de loco ad locum non transferantur.*

Deinceps verò corpora Sanctorum de loco ad locum nullus præsumat transferre, sine consilio Principis, vel Episcopi, & sanctæ synodi licentia.

CAN. LII. *Qui mortui possunt in Ecclesia sepeliri.*

Nullus mortuus intra Ecclesiam sepeliatur, nisi Episcopi, aut Abbates, aut digni Presbyteri, aut fideles laici.

CAN. LIII. *De incæstuousis.*

Ut Episcopi incæstuosos pariter investigari studeant, omninò præcipimus. Et si penitere noluerint, de Ecclesia expellantur, donec ad poenitentiam revertantur.

CANON LIV.

Contradicimus quoque, ut in quarta generatione nullus amplius conjugio copuletur, & si post interdictum inventum fuerit, separetur.

CAN. LV. *Ne proprium filium de baptismo qui suscipiat.*

Nullus igitur proprium filium, vel filiam de fonte baptismatis suscipiat, nec filiolum, nec commatrem ducat uxorem, nec illam cujus filium aut filiam ad confirmationem duxerit. Ubi autem factum fuerit, separentur.

CAN. LVI. *De damnatis nuptiis.*

Si quis uxorem viduam duxerit, & postea cum filiastra sua fornicatus fuerit, seu duabus sororibus nupserit, seu cum patre & filio, tales copulationes anathematizari & disjungi precipimus, nec unquam amplius conjugio copulari, sed magna distinctione fieri.

CAN. LVII. *Clerici boris matutinis intersint.*

Clericus quem intra muros civitatis suae manere constiterit, & matutinis hymnis sine probabili excusatione ægritudinis inventus fuerit defuisse septem diebus, à communionem habeatur extraneus, quia ministrum sacrorum eo tempore quo non potest ab officio suo ulla honesta necessitas occupare, fas non est à salubri cessare.

In Concil Veneto can. 14.

CONCILIUM FORMACIENSE; EST PROVINCIALE.

Primò pronunciatum professio fidei Christianæ, in qua fusius quæ habentur in symbolo explicantur: maximè illud de Incarnatione Christi in hunc modum. Dei Filius personam hominis non accepit, sed naturam. Naturam quippè nostram in unitatem suæ personæ assumpsit: & idcirco filius Dei & filius hominis unus est Christus. In eo namque quod filius est Dei, æqualis est Patri, & in eo quod est filius hominis, minor est Patre.

CANON PRIMUS.

Quid in sacrificio altaris offerri debeat: nihil additur ad ea, quæ in Conc. Bracar. 3. can. 1. Estque can. 3. Apost.

Additio Francisci Sylvii.

Canon 2. in tomis Conc. sic habet: Chrisma conficere nullus præter Episcopum præsumat: Nam illi soli hæc dignitas concessa est. Vide ad Conc. Tolet. 1. can. 20.

de Cons. d. 2. cum omne.

CAN. II. *Episcopus pro parvis causis neminem excommunicet.*

Mandamus quod nullus sacerdotum quenquam recte fidei hominem pro parvis & levibus causis à communionem suspendat, præter eas culpas, pro quibus antiqui Patres arceri jusserunt aliquid committentes.

NOTA.

CAN.

CAN. III. *Qualiter se expurgare debeant fratres à furtis.*

2. q. 4. Sæpè contingit.

Sæpè contingit, ut in monasteriis furta perpetrentur, & qui hæc committat, ignoretur. Idcirco statuimus ut quando ipsi fratres de talibus sese expurgare debeant, missa ab Abbate celebretur, vel ab aliquo, cui ipse Abbas præceperit præsentibus fratribus: & sic in ultima missæ celebratione pro expurgatione sua, corpus, & sanguinem Domini nostri Jesu Christi percipiant, quatenus ita indè innocentes se esse ostendant: Ubi additur ad hæc, ut communicantibus dicatur, corpus Domini sit tibi hodiè in probationem.

Author.

Est derogatus hic canon de consec. dist. 2. c. Tribus & aliis locis prohibetur, ne suspectis detur Eucharistia. Et per beatum Stephanum Papam, ut S. Thom. vult. in 3. p. q. 80. art. 6. ad. 3.

CAN. IV. *De Clericis iter agentibus sine epistola Episcopi.*

Presbytero, aut Diacono, aut Clerico sine antistitis sui epistola ambulanti, communionem in officio celebrando nullus impendat.

CAN. V. *De parvulis à parentibus traditis monasteriis.*

Si pater filium filiamque intra septa monasterii in infantia annis sub regulari tradiderit disciplina, non liceat eis postquam ad pubertatis pervenerint annos egredi, & matrimonio copulari, quia nefas est, ut oblatis à parentibus Deo filiis voluptatum fræna laxentur.

Igitur, ut prædiximus, non liceat eis susceptum habitum unquam deserere, sed convicti quod tonsuram, aut religiosam vestem aliquando habuerint, in religionis cultu habituque velint nolint permanere cogantur.

CAN. VI. *De professione monachorum.*

Monachum ergo, aut paterna devotio, aut professio facit. Quicquid horum fuerit allegatum, tenebit. Proindè huic ad mundum reverti intercludimus aditum, & omnes ad sæculum interdiciamus regressus.

CAN. VII. *Cautus sit sacerdos erga pœnitentes.*

De hoc supra præd. can. 101. sextæ synodi.

Pœnitentibus secundum differentiam peccatorum sacerdotis arbitrio pœnitentiæ decernantur. Debet itaque sacerdos in pœnitentia danda singulorum causas singulatim considerare: originem quoque, modumque culparum, & affectus gemitusque delinquentium diligenter examinare, manifestèque cognoscere: temporum etiam & personarum, locorum quoque, & ætatum qualitates inspicere, ut etiam pro consideratione locorum, ætatum, vel temporum, seu pro qualitate delictorum atque gemituum uniuscujusque delinquentis, à sacris regulis oculos non reflectat.

CAN.

CAN. VIII. *De his, qui sacerdotem spontè occiderint.*

Qui sacerdotem morti voluntate tradiderit, carnem non comedat, nec vinum bibere præsumat: & jejUNET usque ad vesperam, exceptis festis diebus, atque Dominicis; arma non sumat, & ubicumque ire maluerit, nullo vehiculo deducatur, sed propriis pedibus proficiscatur. Ecclesiam per quinquennii tempus non ingrediatur, sed cum sacrarum orationum officia, aut missarum solemnità celebrantur, antè fores Basilicæ perseveret orans ac deprecans Dominum, ut tanto crimine abluatur. Post expletum verò quinquennium ingrediatur Ecclesiam, nondum verò communicet, sed inter audientes tantummodò stet, vel dum facultas conceditur, sedeat. Et cum decimus anni cursus fuerit finitus, communicandi ei licentia concedatur, & equitandi tribuatur medela, maneatque in reliquis observationibus, & tres dies per hebdomadam jejUNET, ut perfectius ad culmen purificationis pervenire mereatur.

CAN. IX. *De adulteris.*

Si cujus uxor adulterium fecerit, aut vir in alienam uxorem irruerit, septem annis pœnitentiam agat.

CANON X.

De his qui suspenduntur in patibulis ne iis denegentur sepulturæ, & quod oblationes pro eis fiant, & missæ celebrentur.

Reliqua decreta hujus Concilii sunt ex Carthaginensi Concilio 2. 3. & 5. desumpta, ideò missa fecimus.

Rhemensis synodus sub Leone Tertio, anno Domini 813. congregata per piissimum Carolum Cæsarem, more priscorum Imperatorum.

Capitula in hoc Concilio ordinata universa tractant de institutione Clericorum, aliqua duximus anotanda.

CANON XI.

Lectæ sunt sententiæ libri pastoralis Beati Gregorii in præsentia omnium, ut pastores Ecclesiæ intelligerent quomodò ipsi viverent, qualiter sibi subjectos deberent admonere, quoniam teste eodem beato Gregorio, aliter admonendi sunt Prælati, aliter subditi.

CANON XII.

Ventilata est ratio pœnitentiæ, ut sacerdotes certius intelligerent, quomodò confessiones recipere & pœnitentiam secundum canonicam institutionem pœnitentibus deberent indicare.

CANON XIII.

Ventilata est ratio octo principaliorum vitiorum, ut unusquisque diversitatem illorum sciret, & ab aliis Domino auxiliante se intelligerent custodire & aliis prædicare.

CAN.

CAN. XIV. *Cui lectioni Episcopi incumbere debeant.*

Episcopi diligentius operam dent, lectionique divinæ incumbant, idest, canonicis libris, & opusculis Patrum, & Verbum Dei omnibus prædicent.

CAN. XV. *Quid Episcopi prædicare debeant.*

Episcopi sermones & homilias sanctorum Patrum, prout omnes intelligere possint, secundum proprietatem linguæ prædicare studeant.

CANON XVI.

Ut Episcopi & Presbyteri examinent qualiter confitentibus peccata dijudicent, & tempus poenitentiae constituent.

CAN. XVII. *Qualis debet esse mensa Episcoporum & Abbatum.*

Episcopi & Abbates ante se joca turpia facere non permittant, sed pauperes, & indigentes secum ad mensam habeant, & lectio divina ibi personet, & sumant cibum cum benedictione & laude Domini, secundum Apostolum, sive manducent, sive bibant, omnia in laudem Dei faciant.

1. Cor. 10.

CAN. XVIII. *Ut ministri Dei sobrii sint.*

Episcopi & Dei ministri non debent comessionibus & vinolentiis nimis incumbere, sed considerent sententiam Domini: Attendite ne graventur corda vestra crapula, &c. Moderatè enim cibum & necessarium potum sumant, ut juxta Apost. sobrii sint, parati ad servitium Domini.

Lac. 21. 1.
Petr. 5.

CAN. XIX. *Non omnia delicta ab hominibus punienda.*

Episcopi & judices judicia discernant, quia sunt quædam judicanda modò, quædam Dei judicio reservanda, scriptum est: Nolite antè tempus judicare quoadusque veniat Dominus, &c. Et illius memores sint: In quo enim judicio judicaveritis, judicabitur de vobis.

1. Cor. 4.
Matth. 7.

CANON XX.

Ut monachi ad placita sæcularia nullatenus vadant.

Reliqua capitula in Laodincens, & Carthag. 3. & 6. require.

An. D. 819.
Steph. P. 98.
An. D. 820.
Paschal. P.
99. An. D.
829. Eugen.
Pontif. 100.

Stephanus Papa Quartus, sub Petro 98. vir sanctus, sedit menses septem, sub Ludovico Pio Secundo Germano Cæsare.

Paschalis Romanus, sedit annos septem, 99. Papa sub Petro.

Eugenius Secundus Papa 100. sub Petro.

Eugenius Secundus, patria Romanus, sedit annos quatuor, menses sex, dies 24. Sub hoc Eugenio celebrata est synodus apud vil-

villam Theodonis, per Carolum Magnum congregata, ad conibendam præsumptionem quorundam tyrannorum in Sacerdotes Domini grassantium. Nihil habet præterea.

Valentinus Papa 101. tantæ sanctitatis, ut nondum Presbyter, sed Diaconus, Summum Pontificatus gradum ascendere meruerit: sedit dies 40.

Gregorius Quartus 102. Papa sub Petro, sedit annos 16. Sunt qui velint post mortem ejus annis 8. mensibus 7. diebus 9. sedem vacasse. Prædicti Pont. fuerunt sub Ludovico Pio secundo Germano Cæsare, a quo eorum quilibet sui pontificatus confirmationem petiit, adeo tunc premebatur Ecclesia Christi, ut recusaret electus Pontificatum recipere priusquam à Cæsare confirmaretur.

Sub hoc corpus sancti Marci ab Alexandria à mercatoribus Venetis in patriam delatum est, ubi nunc maxima veneratione habetur, extructo templo in celebriore urbis loco.

Sergius Secundus, Papa 103. sub Petro, sedit annos duos, mensem unum, dies 3. sub Lothario Primo Germano Cæsare 3. Is Pont. primus mutavit suum nomen, nam antea Osporci fuit appellatus.

Leo 4. Papa 104. sub Petro.

Joannes 8. Papa 105. sub Petro, sedit annos 2. mensem 1. dies 4. De hoc ferunt quod malis artibus Pontificatum adeptus est, quoniam cum esset foemina, sexum mentitus est, & postea à servo compressa, doloribus circumventa mortua est. Hæc vulgo feruntur, incertis tamen & obscuris authoribus.

Additio Francisci Sylvii.

Fabulosa esse quæ de Joanne 8. feruntur, quod fuerit mulier luculenter ostendimus l. 4. Controv. quæst. 2. art. 9.

Benedictus 3. Papa 106. sub Petro, diu reluctatus & invitus Pontificium munus suscepit. Sedit annos 2. menses 5. sub hoc tempus magæ contentiones, & tumultus exorti sunt propter electionem, sed hos sedavit Lotharius Imperator.

Nicolaus 1. Papa 107. natione Romanus, sedit annos 9. menses 6. dies 21. sub Ludovico 2. Germano Cæsare quarto, circa annum Domini 858. Scripsit plures decretales epistolas, ut patet ex volumine per Gratianum collecto.

Extat Nicolai Papæ antiqua & insignis epistola ad Michaellem Imperatorem Constantinopolitanum super depositione Ignatii Patriarchæ Constantinopolitani, quem quidam Episcopi ab Ecclesia, cui jure præsidebat, tyrannicè projecerunt, & Phocium quemdam ex foro, ac sæculari militia eductum, ac subito tonsuratum, eidem Ecclesie, contra sacros canones, præfecerunt.

Tractat multa in epistola. Primum invehitur acriter in Impera-

An. D. 833.

Valentin. Pontif. 101.

Eodem.

Greg. Pontif. 102.

An. D. 849.

Sergius Pontif. 103.

An. D. 851.

Leo P. 104.

Joann. VIII.

Pontif. 105.

An. D. 860.

Benedict. Pontif. 106.

An. D. 862.

Nicolaus Pontif. 107.

ratores (servata tamen modestia Christi Vicario digna) propter Epistolam quam ab eo acceperat, irreverentem admodum, blasphemis undique & injuriis plenam. Docet ibidem, quanta secundum Deum sacerdotibus reverentia debeatur, & quanta religione venerati sint Apostolicam sedem Catholici Imperatores, ut ex historia Ecclesiastica lib. 10. cap. 28. d. 97. c. victor. facile constare potest.

Heretici julices esse non possunt.

Secundò: Demonstrat quomodo inimici, & suspecti judices esse non possunt.

Subditi nec leviter reprehendere praelatos suos debent.

Tertiò: idem de hæreticis & excommunicatis demonstrat, quia neminem deicere potest ipse primò prostratus.

Quanta reverentia à minoribus circa suos majores consacerdotes.

Quartò: eleganter & erudite disserit, quod subditi praelatos suos aut judicare, aut accusare, aut leviter etiam reprehendere nec debent, nec possunt. In quod probandum inter cætera habet argumentum ex facto David, 1. Regum cap. 24. ubi legimus quod David percussit cor suum, eo quod oram chlamydis Saulis abscidisset, &c. Sic (inquit) faciunt piæ subditorum mentes, si quando contra praelatos suos vix sese pro infirmitate sua continere valentes, levia quædam loquuntur, eorum manifesta mala tenuiter mordentes: utique ad semetipsos reddeunt, seque vehementissimè, vel de tenuissima verbi laceratione reprehendunt. Facta quippe præpositorum oris gladio ferienda non sunt. Secundò addit & aliud argumentum, quo & tempore ejus Pontificis adhuc ea servaretur consuetudo in Ecclesiis, ut nullus Sacerdos majore suo consacerdote non innuente, cuilibet rei benedicere sit ausus. Sed & anterior sacerdos stans ad pronunciandam aliquam lectionem, benedictionem quidem postulat. Sed ei quilibet inferior non audet penitus benedicere, quia ad Hebræos legimus, quod minor à majore benedicitur: per quod innuitur quantæ censuræ fræno inferiores quique à suis judicandis præpositis coercendi sunt, si hi nec benedicendum jus ullum penitus obtineant, ut revera appareat, quod non est discipulus supra magistrum. Et si ad benedicendum non est jus, quanto minus ad maledicendum? Quocirca minor non accuset, nec maledicat majorem Sacerdotem.

d. 21. In tantum.

Sedes Romana à nomine judicatur.

Quintò: Quod Romana sedes à nemine judicari potest: quod inter cætera duobus demonstratur exemplis. Primò Concilii Chalcedonensis, in quo Sancti Patres Dioscorum Alexandrinum Antistitem inter cætera idcirco potissimum, & sine ulla restitutione damnaverunt, quod ponens in cælum os suum, lingua ejus traseunte super terram, excommunicationem in sanctum Leonem Papam dictavit. Secundò exemplo Concilii Romani, in quo habetur sic. Unde factum est, ut in Concilio Episcoporum nullus in Marcellinum Papam, qui tempore Diocletiani & Maximiani Augustorum idolis compulsus sacrificaverat (sed postea insignis martyr effectus est) sententiam proferre ausus fuerit, dum ei sæpissimè omnes dice-

cerent: Tuo ore judica causam tuam, non nostro iudicio. Et iterum: Noli audiri in nostro iudicio, sed collige in sinu tuo causam tuam, ex te justificaberis, & ex ore tuo condemnaberis. Et rursus: Prima sedes non iudicatur à quoquam, &c.

Ultimò disseruntur multa de primatu Rom. sedis. Maxima pars epistolæ in hoc sumitur, ut demonstret hanc primam esse inter omnes, superque omnes potestatem habere ut pote quæ sola à Domino immediatè super Petrum fundata fuerit. Ibidem, quod synodus absque authoritate Roman. Pontif. non valet. Deindè quod Ecclesiæ Romanæ non Nicæna, nec ulla alia synodus privilegium aliquod contulit, quæ in Petro noverat eam totius potestatis jura pleniter meruisse, & cunctarum Christi ovium regimen accepisse, cum cæteras alias Episcopatum cathedras instituerit Ecclesia Romana.

Decreta ejusdem Nicolai ex Gratiani volumine in unum collecta, & in aliquot titulos distributa.

De sede Apostolica, titulus primus.

Si quis pecunia, vel gratia humana, aut populari seu militari tumultu, Apostolicæ sedi sine concordia & canonica electione Cardinalium ejus Ecclesiæ, & sequentium Clericorum religiosorum inthronizatur, non Papa, vel Apostolicus, sed Apostaticus habeatur.

Contra contemnentis mandata Apostolica.

Si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones, vel decreta pro Catholica fide, vel Ecclesiastica disciplina, pro correctione imminentium & futurorum malorum à sedis Apostolicæ præsule salubriter promulgata contempserit, anathema sit.

Quanti facienda decreta Apostolica in his, quæ ad fidem spectant.

Si Romanorum Pontificum decreto, cæterorum opuscula tractatorum approbantur, vel reprobantur, ita ut quod verè sedes Apostolica probarit, hodie teneatur acceptum: & quod illa repulit, hætenus inefficax habeatur, quanto potius ea, quæ ipsa pro Catholica fide, pro sanis dogmatibus, & multifariis Ecclesiæ necessitatibus, & fidelium moribus diverso tempore scripsit, omni honore debent præferri, & ab omnibus prorsus in quibuslibet necessitatibus, vel opportunitatibus, discretionem, vel dispensationem magistra, reverenter assumi?

De imperatoribus, titulus secundus.

Ubinam legistis Imperatores antecessores vestros synodalibus conventibus interfuisse, nisi fortè in quibusdam, ubi de fide tractatum est, quæ universalis est, quæ omnium communis, quæ non solum ad Clericos, verum etiam ad laicos, & ad omnes omninò pertinet Christianos?

d. 11. can. nunc autem.

Ecclesiæ Romanæ nulla Synodus privilegium aliquod contulit. d. 22. c. 1.

d. 79. c. 1. &c. Si quis.

Non papa, sed apostata qui sine canonica electione Cardinalium eligitur.

25. q. 7. Si quis.

d. 19. Si Romanorum.

d. 96. Ubinam Imperatores universalibus dumtaxat synodis interesse possunt.

d. 99. Cum a.l.

Quæ spiritualia sunt non ad Imperatores attinent.

Mediator Dei & hominum Christus Jesus, idem Rex & Pontifex actibus propriis, & dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusque discrevit, ut Christiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum Imperialibus legibus uterentur, quatenus spiritualis actio à carnalibus distaret incursum, & Deo militans, minimè se negotiis sæcularibus implicaret, ac vicissim, non ille rebus divinis præsidere videretur qui esset sæcularibus negotiis implicatus.

Non vita, sed dignitas in Sacerdotibus consideranda.

Non quales Sacerdotes Domini sunt, sed quid de Domino loquantur, est vobis magnopere providendum, nec in Vicariis beati Petri Apostoli vobis est attendendum quid sint, sed quid pro correctione Ecclesiarum, quid pro salute vestra satagent: Nec enim illos dicetis inferiores Scribis & Phariseis sedentibus super cathedram Moysi, de quibus Dominus præcepit, dicens: Quæcumque dixerint vobis, facite, &c.

1. q. 1. Non
quales. Malus
Prælati non
emittit potes-
tatem.
Matth. 23.

De dignitate Sacerdotali idem Nicolaus in epistola ad Michaelem Imperatorem, quæ incipit: Proposueramus, &c. in 2. tom.

Conc. multa dicit.

An non districta ultione feriendus est, qui in duabus uxoribus adulterium Lamech & flagitium imitatus esse dignoscitur? Quod Dominus non nisi post septuaginta septem generationes suo salutifero adventu delevit, cum Cain fraticidium septima generatione, aquis abolitum sit cataclysmi, idest, diluvii.

24. q. 3. An
non.

De Episcopis, titulus tertius.

Episcopi ab omnium bestiarum, vel volucrum venatione penitus alieni existere, & ab immoderata filiarum suarum familiaritate, unde mala oriatur fama, abstinere debent. Nullum enim sanctum (ut ait beatus Hieronymus) venatorem legimus.

Episcopis dispensatio cœlestis seminis injuncta est, vae! si non sparserint, vae! si tacuerint, sicut vas electionis formidat & clamat.

d. 34. c. 1.

d. 43. c. fin.
1. Cor. 9.

Propter infirmitatem impediti Pontifices abjiciendi non sunt.

Pontifices, qui aliqua occupantur infirmitate abjiciendi non sunt, nec alii in loco eorum consecrandi sunt, nisi ex hac fuerint luce subtracti. Quod si de ministerio sibi concessa conqueruntur, quæ licita sunt, sacerdotes expleant. In iis verò, quæ his præsumere non licet, vicinorum Episcoporum usque ad recipiendam sanitatem, auxilia subrogentur.

7. q. 1. Pon-
tifices.

Ut solliciti sint Prælati ne vel coronam amittant.

Episcopus verò, qui dominici gregis suscipiunt curam atque sollicitudinem, ab administratione eorum discedere non oportet, ut accepti talenti pulchritudo non deleatur, sed certamen eorum salubriter augeatur, & triplicetur fructus.

Ibidem.

Ibidem.

In persecutionibus Episcopus oves suas non deserat.

Sciscitaris, utrum cum à Normanis ab Episcopo depellaris, debeas de cætero in monasterio conversari. In quo scias, charissime frater, quod si perniciosum est proreptam in tranquillitate navim deserere, quanto magis in fluctibus? ubi non dicimus, quod persecutorum non fugiamus insidias (maximèque paganorum) cum ad tempus sæviunt, & ob multitudinem delictorum nostrorum nocendi facultatem divinitus assequuntur, præsertim cum eis prodire ultrò non debeamus, & multos Prophetas, ac Apostolos, ipsum quoque Dominum hujusmodi fugisse insecutores luce clarius constet, sed quod præcipuè nos, qui tanquam arietes ducatum gregibus præbemus, imò qui & horum pastores sumus, Deo auctore, cum eis in periculis pro viribus persistere pro cætero conveniat. Et cum tranquillitas reddita divina fuerit pietate, sopitaque furentium infestatio, mox gregem perquirere, & in unum colligere, & ejus animos cœlesti pane, pace, ac securitate prædicata, erigere debemus.

Ibidem.

Sciscitaris.

Non licet Episcopis sæcularibus implicari negotiis. Quid enim ad Episcopos & milites Christi pertinet, nisi ut vacent orationibus.

23. q. 8. Re-
prehensibile.

De Presbyteris, titulus quartus.

Nullus Missam audiat Presbyteri, quem scit concubinam indubitanter habere, aut sub introductam mulierem.

32. Nullus.

De sacerdote fornicario.

Sacerdotes si in fornicationis ceciderint laqueum, & criminis manifestus sit actus, sacerdotii honorem habere non possunt, secundùm canonicæ institutionis auctoritatem.

d. 50. Sacer-
dotes.

Etiam à Sacerdote manifestè malo licitè sacramenta sumuntur.

Ab omni Sacerdote & manifestè malo possunt fideles sacramenta percipere. quoniam mali bona administrando se tantummodo lædunt. Fax accensa sibi quidem detrimentum præstat, aliis verò lumen in tenebris administrat, & unde aliis commodum exhibet, inde sibi dispendium præbet. Sumite ergo, &c qualiscumque enim sacerdos sit, quæ sancta sunt, coinquinari non possunt.

15. q. 8. e. fin.

De Clericis titulos quintus.

Clericus, qui usque ad Subdiaconatum castè vixit, uxorem ducere non potest.

32. De illo.

Cle-

d. 50. Clericus.

Clericus, qui Paganum occiderit, erit irregularis: nam discreti sunt milites sæculi à militibus Ecclesiæ, quibus militare sæculo non convenit.

De votis monasticis, titulus sextus.

20. q. 3. Præsent.

Non debet quispiam ad regularem disciplinam invitus cogi, id circo Dominus non ferendam in via virgam, per quam violentia ulli inferatur, præcepit, &c. Nullum enim bonum nisi voluntarium.

De laicis, titulus septimus.

d. 28. c. fin.

Non debent laici Presbyterum judicare, nec de vita ejus quicquam investigare, sed Episcoporum judicio quicquid id sit, est reservandum.

Facta Pontificum Imperator judicare non debet.

d. 96. In scripturis.

Non debet Princeps sæcularis facta Pontificum quorumcumque, Presbyterorumque judicare, exemplo Constantini Imperatoris, quem scripturæ narrant dixisse. Verè si propriis oculis vidissem Sacerdotem Dei, aut aliquem eorum, qui in monachali habitu amicti sunt, peccantem, chlamydem meam expoliarem, & cooperirem eum, ne ab aliquibus videretur. Hoc dicimus cautos vos reddere cupientes, ut si de Domini Sacerdotibus (qui jure Patres animarum dicuntur) aliquid contigerit vos audire, quod confusionem piis mentibus ingerat, non infruitos, sed pudoratos filios Noe imitantes, paternam verecundiam contegatis, ut affluenti benedictione repleti (sicut & illi) moderante Domino mereamini.

De Ecclesiis, titulus octavus.

17. q. 4. Sicut.

Sicut antiquitus à sanctis Patribus statutum est, statuimus, ut major Ecclesia per circuitum quadraginta passus habeat. Capellæ verò, vel minores Ecclesiæ triginta. Qui autem confinia eorum confringere tentaverit, aut personam hominis, aut bona ejus inde subtraxerit, nisi publicus latro erit, quousque emendet, & nisi, quod rapuerit, reddat, excommunicetur.

De baptismo, titulus nonus.

d. 4. A quodam Judæo.

A quodam Judæo, nescitis utrum Christiano an Pagano multos in patria vestra baptizatos asseritis, & quid inde sit agendum consulitis. Si profectò si in nomine Trinitatis, vel tantum in nomine Christi (sicut in Actis Apostolorum legitur) baptizati sunt, rebaptizari non debent.

De Pœnitentia, titulus decimus.

De publica pœnitentia, qua invasores & grassatores itinerum pœnitere debent, habes 12. q. 2. c. de viro.

De pœnitentia publica interfectorum suarum conjugum, &c. 33. q. 2. c. Interfector.

Statuitur pœna pro matricidis.

Matricida sic pœniteat, per unum annum integrum Ecclesiam non

non ingrediatur, sed ante fores Basilicæ stans orans & deprecans Deum perseveret, qualiter tanto eripiatur piaculo. Completo anno introeundi in Ecclesiam licentiam habeat, tantùm inter audientes stet, sed nondum communicet. Completis tribus annis sacræ communionis ei gratia concedatur, oblationes verò non offerat, nisi prius aliorum septem annorum curricula expleantur. His autem omnibus annis carnem non manducet, nec vinum bibere præsumat, exceptis festis diebus, atque dominicis, & à Pascha usque ad Pentecostem. Et quocumque ire voluerit, à nullo deducatur, sed pedes proficiscatur. Arma non sumat, nisi contra Paganos. Jejunet autem tribus diebus per hebdomadam usque ad vesperam, & à propria & legitima conjuge non separetur, ne in fornicationis voraginem corruat. Si autem ante annorum trium cursum finis vitæ illius appropinquaverit, corporis & sanguinis Domini nostri particeps fiat. Sin autem, ut supra statuimus efficiatur; tamen si illius conversionem & lachrimarum fontem in omnibus videritis floridis actionibus & optimis operibus pullulare, humanus circa eum sollicitudo pervigil appareat, mitisque in omnibus demonstratur.

33. q. 2. *Latorum.*

De Matrimonio, titulus undecimus.

Sufficiat solus, secundùm leges, consensus ad conjugium: qui solus si defuerit, cætera etiam cum ipso coitu celebrata frustrantur.

27. q. 2. *Sufficiat.*

Nec uxorem ducere, nec convivium facere in quadragesima convenire posse, ullo modo arbitror.

33. q. 5. *Nec uxorem.*

Reliqua cap. hujus tituli explicant impedimenta matrimonii. Quæ quia circumferuntur in jure canonico, missa fecimus.

De bellis, titulus duodecimus.

Monomachiam in lege non assumimus. Quam præceptam fuisse non reperimus, cum hæc & hujusmodi sectantes Deum solummodo tentare videantur.

2. q. 4. *Monomachiam.*

Quod omni tempore sit à præliis abstinendum.

Si nulla urget necessitas, non solùm quadragesimali tempore, sed etiam omni tempore est à præliis abstinendum. Si autem inevitabilis urget importunitas, nec quadragesimali tempore pro defensione tam sua, quam patriæ, seu legum paternarum, est belli præparationi procul dubio parcendum, ne Deum videatur homo tentare, si habet quod faciat, & suæ ac aliorum saluti consulere non procurat, & sanctæ religionis detrimenta non præcavet.

73. 4. 8. *Si nulla.*

Omisimus aliqua capitula Nicolai Papæ, ne eadem vel communia toties repeteremus.

Adrianus II. Papa 107. sedit annos 5. menses 9. dies 12. sub Ludovico II. Germano Cæsare Quarto, à Clero & populo electus est.

An. D. 871.
Adrianus
Pontif. 107.

SYNODUS UNIVERSALIS OCTAVA CONSTANTINOPOLI
 anno Basilii Imperatoris tertio celebrata sub Adriano Papa
 Secundo.

Additio Francisci Sylvii.

HÆC est Octava Synodus verè generalis, in qua Photius fuit depositus, & Ignatius in Sedem Constantinop. restitutus. Hi præ sederunt Legati Sedis Apostolicæ; qui etiam in fine primi subscripserunt, & quidem definiētes. Imperatores autem subscripserunt post legatos Patriarcharum Orientis, non definiētes, sed Synodum suscipientes.

De origine hujus synodi dixi in controversia quarta, & etiam cum ageremus de Nicolao Primo. Tota synodus consumitur in depositione Photii, & restitutione Ignatii Archiepiscopi Constantinopolitani.

Actio prima.

Anno tertio piissimorum Imperatorum Basilii & Constantini, convenientibus Donato & Stephano Episcopis, & Marino Diacono, & locum tenentibus Adriani sanctissimi Archiepiscopi senioris Romæ, & Ignatio Archiepiscopo Constantinop. novæ Romæ, &c.

Hic primò synodus exegit à legatis Romanæ sedis litteras, quibus notam facerent potestatem suam, ut præ siderent in synodo. At illi produxerunt epistolam Adriani Papæ ad Basilium Imperatorem, cujus titulus est:

Adrianus Episcopus servus servorum Dei, piissimo Imperatori Basilio Augusto Christianissimo & desiderabilissimo filio. Legationis Excellentie tuæ, &c. Et post pauca subjungit: Volumus per vestræ Pietatis industriam Constantinopoli numerosum celebrare Concilium, cui nostri quoque missi præ sidentes, & culparum personarumque differentias liquido cognoscentes (juxta quod in mandatis acceperunt) singulorum liberè discretionēs exerçant: in quo sacro cœtu, execrandi vanitatis Concilii, quod adversum hanc sedem actum est, cuncta decernimus exemplaria à possessoribus suis ablata contemplantibus cunctis, igne cremari, nec superesse apud quemlibet ex his omnibus, saltem unum jota, vel unum apicem, nisi quis totius clericatus, immò totius nominis Christiani (anathemate percussus) carere voluerit. Non enim tam detestandam collegiam nisi Ariminense sub Constantio, vel Ephesino à Dioscoro congregato, latrocinio comparandum decernimus. Et dilectos fratres meos Donatum sanctæ Ecclesiæ Hostiensis, & Stephanum Ecclesiæ Revesinæ reverend. Episcopos, atque filium meum Marinum Apostolicæ sedis Diaconum consiliarios nostros tuæ commendamus Pietati. Precamur, ut eos ob amorem præci-

quorum Apostolorum Petri & Pauli (à quorum sede mittuntur) benignè suscipias, & tanquam nobismetipsis aures credulitatis accommodes.

Deindè productus est libellus à sancta Romanorum Ecclesia missus, & lectus audiente tota synodo. Cujus summa est:

Anathematizamus omnes hæreses simul cum Iconomachis. Anathematizamus etiam Photium, qui contra sacras regulas, & sanctorum Pontificum Romanorum veneranda decreta repente de curiali administratione, sæcularique militia sublatus (superstite Ignatio Patriarcha) in Constantinopol. est persvasoriè, imò tyrannicè à quibusdam schismaticis, vel anathematizatis, atque depositis institutus in Ecclesia, donec sedis Apostolicæ sanctionibus inobediens perseverans, ejus sententiam tam de se, quam de Patriarcha nostro Ignatio spreverit, & conciliabuli acta, quod se authore contra sedis Apostolicæ congregatum est, anathematizare distulerit. Sequimur autem sanctam synodum, & amplectimur, quam beatæ recordationis Papa Nicolaus (cui & ipse Domine coangelice summæ Pontifex Adriane subscripsisti) antè sacratissimum Petri & Pauli (Apostolorum eximii) corpus celebravit. Simul & quam tu ipse nuper egisti, & omnia, quæ in his statuta sunt, secundùm decreti vestri moderationem venerabiliter conservabimus, recipientes quos recipiunt, & damnantes omnes, qui in illis damnati sunt, & præcipuè jam dictum Photium & Gregorium Syracusanum, patricidas videlicet, qui contra spiritualementem Patrem suum linguas eximere minimè formidarunt, atque perseverantes in schismate sequaces eorum, necnon & qui in illorum communionis societate permanserint.

Sancta synodus dixit: Omnibus placet libellus à sancta Romanorum Ecclesia expositus.

Deindè lecta est definitio Episcoporum Orientis super depositione Ignatii, quæ facta fuerat priusquam Vicarii senioris Romæ venissent, quæ conveniebat cum ea, quæ facta fuerat à synodo Romana, præsentè Nicolao Papa. Et sic absoluta est actio prima.

Actio secunda.

Ad hanc sessionem venerunt, qui ceciderant cum Photio, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi: & proferentes libellos pœnitentiæ coram synodo, recepti sunt ab ea cum sola manus impositione. Et absolutus est conventus secundus.

Actio tertia.

In hoc conventu lecta est epistola Imperatoris Basilii, & epistola Ignatii Patriarchæ ad Nicolaum Papam: & deindè epistola Adriani Papæ ad Ignatium Patriarcham super damnatione Photii, & suorum sectatorum.

33. q. 2. *Lats-
ron.*

*Definitio sy-
nodi Romanæ
celebratæ sub
Nicolaio.*

d. 63. c. *Adrianus.*

In hac sessione primò legitur epistola Nicolai ad Michaellem Imperatorem, missa per Rhodoaldum & Zachariam olim Episcopos, in qua ostendit Cæsari; hominem laicum non promovendum ad sacerdotium subitò, sed per suos gradus, sicut Sardicense Concilium (ut de laicis non eligerentur autistites) in cap. 13. per omnia prohibuit. Item & Cælestinus Papa in decreto suæ sanctionis cap. 21. & Leo Romanæ sedis Pontifex hoc ipsum in decretalibus suis prohibuit, c. 33. Item & Gelasius non solùm Episcopos de laicis fieri prohibuit, sed etiam Presbyteros ne talia præsumerent, vetuit in decretorum suorum c. 3.

Accedit quod prædecessor noster Adrianus I. in epistola, quam Constantinopolim pro venerandis imaginibus destinaverat, ita instituit, ut amplius de laicis nullatenus ordinarentur Artistites. Hæc Nicolaus. Subindè verò commendat venerationem sanctarum imaginum.

Secundò, legitur altera ejusdem Nicolai ad Photium epistola, in qua invehitur in illum propter usurpatum sacerdotium contra ordinem sacrorum canonum. Deindè ad illud, quod scripserat ad Nicolaum Papam, quod exemplo aliorum Patrum fecerat, respondet.

Nectarius ex prætore urbano Catechumenus sacerdotium suscipit in secunda synodo generali, cui præfuit, ut refert hist. Eccles. l. 11. c. 21. & Trip. hist. lib. 9. c. 13.

Temerè & imprudenter ad tanti honoris culmen ascendere præsumpsisti, assumens tibi quasi à sanctissimo viro Nectario occasionem, quem sancta secunda synodus non ob aliud ad sacerdotalem eligere, atque ordinare ex laicali ordine voluit dignitatem, nisi quia magnæ necessitatis contritione anxiabatur, eo quod in Constantinopolitana Ecclesia nullus Clericorum inveniri poterat, qui pessimæ hæreseos nimbo caligine non fuerat impeditus. Et ob hoc ne diutius dicta Ecclesia sub destitutione pastoris quasi viduata maneret, prædictum Nectarium expugnatorem hæreticorum, & defensorem Ecclesiarum ad Ecclesiasticam curam & dignitatem sacerdotalem secunda sancta synodus elegit. Sed ne hoc iterum fieret, non confirmavit, nec instituit. Et idè licet contra Patrum, atque canonicas institutiones, quod per necessitatis fieri eventus comprobatur, non in autoritate tenendum est: sed ne iterum talis proveniat necessitas, magis magisque cavendum.

Tarasius ex laico ordine assumitur ad Archiepiscopatum.

De Tarasii quidem promotione, qui similiter ex laicali cœtu ad Patriarchatus culmen promotus est, quam & vos quasi in autoritate vestræ defensionis assumere vultis, si sanctam (quæ apud vos tempore sanctissimi viri Adriani Papæ celebrata est) synodum diligentius scrutati fueritis, invenietis quid in eadem sanctissimus vir consultus decrevit: & quod dum ejus consecrationis reprehendere tactus, & inærorem se pro tam præsumptiva factione minimum sustinere profiteretur. Dicit enim, quod

quod nisi in erigendis imaginibus ferventius contra illorum de-
positores atque conculcatores, ut verus miles Christi resisteres,
nequaquam vestrae consecrationi assensum præberemus, aut in
ordine Patriarchatus vestram Dilectionem susciperemus, quæ
tantum declaratur inordinate promota, quantum comprobatur
contra Apostolica decreta enormiter præsumpta.

Beatissimum quoque Ambrosium splendissimam lucernam
Ecclesiæ, qui ex catechumeno (divino præsidio) ad Episcopa-
lem per continuos gradus promotus est dignitatem, cur nobis pro
vestro tutamine opponitis? Qui non instinctu hominum, sed
divina vocatione per miraculorum prodigia electus est.

Tertiò, legitur & alia epistola Nicolai ad Imperatorem, quæ
idem tractat argumentum.

Actio quinta.

Ad sessionem venit Photius, & statim in præsentia Patrum
interrogaverunt eum ter legati, si susciperet constituta sancto-
rum Patrum. At Photius non respondit verbum. Sed tamen ur-
gentibus Vicariis senioris Romæ, tandem dixit: Vocem meam
etiam me tacente Deus audit.

Præsidentes synodi dixerunt: Per silentium non effugies ma-
nifestiorem damnationem. Et eo præsentem fecerunt, ut legeren-
tur epistolæ, quæ in actione quarta fuerunt lectæ. Quibus lec-
tis Vicarii senioris Romæ dixerunt: Nos ergo non novum ali-
quod, vel recens iudicium iudicabimus, aut introducemus, sed
vetus ex multo tempore iudicatum à beatissimo Papa Nicolao:
firmatum autem à sanctissimo Papa Adriano, & nos non possu-
mus commoveri à paternis definitionibus & legibus. Quem er-
go nec sedes nostra Apostolica, nec sedes receperunt Orienta-
lium, quis de cætero (Christianus esse volens) ulterius suscipiet?
Sed talem conatum abjicimus, & anathematizamus, ne ulte-
rius contra Ecclesiam talis quælibet alia fortè in omne sæculum
maligna introducat actio, nec temerè à mundana potestate effi-
ciatur legitimus Pontifex, & pro eo subrogetur alter iniquè & il-
legaliter.

Sancta & universalis synodus exclamavit: Recipimus hæc
omnia, valdè quippe sunt discreta, & congrua Ecclesiasticis
regulis, atque legibus. Et sic commonitus est ad pœnitentiam
Photius & dimissus, & absoluta est actio quinta.

Actio sexta.

Vocati sunt ad synodum Episcopi Photii, antè quos lectæ sunt
epistolæ Nicolai Papæ ad Michaellem Imperatorem, & Photium
per Leonem à secretis missæ (quasque quarta continet actio) &
cum nollent resipiscere, commonuit eos coram synodo Basilius
Imperator. Et cum nec sic agnoscerent errorem suum, denuò com-

*Histor. Eccl.
l. 11. c. 1.
Ambrosius Ca-
techumenus
assumitur ad
Episcopatum.*

monuit eos Imperator, dicens: Ecce qualiter, & quoties admonuimus vos, & audistis, & non est vobis rationis sermo. Si enim vultis subijci admonitionibus omnium nostrum, ecce potus & medicina: quod si non, Imperium nostrum præbet vobis inducias septem dierum, ut si quidem curam gesseritis salutis vestræ, benè & optimè: si verò minimè, ventura sexta feria in sancta & universali synodo stare omnes, & quicquid definerit universalis synodus, fiet. Et absoluta est actio sexta.

Actio septima.

Ingressus est Photius ad synodum baculo innixus, quem ab eo Marinus Vicarius Romanus jussit auferri, dicens: Baculus signum est dignitatis pastoralis, quod hic habere nullatenus debet, quia lupus est, non pastor. Et hortabantur illum Vicarii senioris Romæ ad faciendum libellum pœnitentiæ: & tota synodus provocabat illum ad pœnitentiam, sed ille eos è contrario cum suis Episcopis ad pœnitentiam magis impellebat.

LECTA epistola Nicolai Papæ ad Clerum Constantinopolitanum, in qua latè tractat hoc argumentum de scelestâ depositione Ignatii, & introductione Photii.

Episcopus Romanus non iudicatur à quocquam nisi in casu hæresis.

Mox recitata sunt gesta synodi, quæ facta est ab Adriano Romanorum Papa super promotione Photii. In tertia autem allocutione Adriani ad synodum sic habetur: Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum præsulibus iudicasse legimus: De eo verò quenquam iudicasse non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum, sciendum tamen est, quia fuerat super hæresi accusatus propter quam solum licitum est minoribus, majorum suorum motibus resistere, vel pravos suos sensus liberè respuere, quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec cæterorum Antistitum cuiquam de eo quamlibet fas fuerit proferre sententiam, nisi ejusdem primæ sedis Pontificis consensus præcessisset.

Additio Francisci Sylvii.

Honorium non fuisse hæreticum, neque ut talem ab Ecclesia vel Concilio aliquo legitimo damnatum, ad sextam synodum annotavimus. Et verisimile esse quod verba ista, *Licet enim*, &c. non sint Adriani II. Pontificis ostendimus l. 4. Controv. quæst. 2. art. 12. etiam si hic recitentur tanquam essent illius. Interim nota tantum dici quod fuerit accusatus, non autem quod convictus; eo quod fuit ei dictum anathema, non ab Ecclesia, sed Orientalibus, qui Romanæ Ecclesiæ solent esse æmuli; idque post mortem.

Adrianus Papa de profano conciliabulo Constantinopoli congregato penitus abolendo.

Hic damnatur Synodus in

Conciliabulum vanitatis à Photio, & hujus fautore Michaelè videlicet tyrannicè imperante, Constantinopoli nuper adversus Apos-

Apostolicæ sedis reverentiam, & privilegium congregatum, ut pote veritatis inimicum, & omni falsitate repletum: cum & sibi consentientium animas interficiens Ephesino latrocínio comparandum fore statuimus, & ipsius execranda gesta (quibuscumque habeantur monumentis inserta) summi judicis Domini nostri Jesu Christi, sanctorum Apostolorum principum Petri & Pauli, nostræque mediocritatis autoritate penitus abolenda decernimus, ita ut igni tradantur, & anathemate perpetuo percillantur. Similiter & de cæteris scripturis, quæ (viris jam nominatis autoribus) contra eandem sedem tempore diverso sunt editæ, gerendum definimus.

Pari etiam modo de conventiculis ab eisdem viris Michaelæ scilicet imperante, seu Photio Constantinopolitano invasore bis adversum fratrem & Coepiscopum nostrum Ignatium factiosè collectis, deliberamus.

Photium, qui licet sit à decessore meo & à nobis pro criminibus antè patratis jure damnatus & anathematizatus, nunc tamen, quia recentioribus excessibus priores iniquitates transcendit, & ponens in cælum os suum adversus veneranda sedis Apostolicæ privilegia nova temeritate prorupit, cui resistere minimè formidavit, Apostolicæ autoritatis censura iterato damnamus, & anathematis nexibus innodamus. Si tamen viva voce, ac propria Apostolicæ sedi in omnibus obedire sponderit, & prophanum conciliabulum à se Constantinopoli celebratum damnaverit, læcæ communionis gratiam non negamus.

His sententiis subscripsit Adrianus Papa, etiam & alii Episcopi.

Post hæc verò Stephanus Diaconus fecit anathematismum Photii, & sequacium, & cooperatorum ejus, in quo ipsum Photium ut sæcularem & tyrannum, ut schismaticum & vanum, ut mœchum, & parricidam, ut fabricatorem mendacii, & ut novum Dioscorum anathematizat cum omnibus sequacibus & fautoribus ejus.

Actio octava.

In conventu octavo tractatum est de abolendis chirographis injustis, & universis actis conciliabulorum, quæ à Photio contra Papam Nicolaum, & Patriarcham Ignatium celebrata sunt. Quæ universa præcepto Imperatoris & synodi combusta sunt.

Deindè venerunt ad synodum aliqui sacerdotes Iconomachi, & monitis sanctæ synodi & Imperatoris conversi, recepti sunt cum sola manus impositione.

Postremo Stephanus Diaconus è suggestu anathematizavit Iconomachos & Photium in hac forma: Concilio, quod adhuc fremit contra venerabiles imagines, anathema.

His, qui sumunt divinæ scripturæ dicta, quæ sunt adversus ido-

templo Apostolorum celebrata Constant. per Photium, quæ habet 17. canones.

De conventiculis contra Ignatium collectis similiter abolendis. De Photio invasore iterato damnato. Damnatur & altera synodus Photii in templo Sophiæ celebrata habens tres canones.

ido-

idola contra venerandas imagines, anathema. Cætera sicut in synodo septima & universali actione 7. in fine.

Actio nona.

Quæ nona continentur actione. Nuntiatur synodo venisse Joseph Vicarium Alexandrinæ sedis: hujus, hortante synodo, epistola commendatitia legitur, & ipse receptus, quæ acta sunt in octo actionibus prædictis approbat.

Mox examinantur falsi testes, qui contra Ignatium juraverant, & cum præscripta à synodo satisfactione pœnitentiæ recepti sunt ad communionem Ecclesiæ. Sic recepti sunt & cæteri, qui defecerant ad Photium deserto legitimo antistite Ignatio.

Actio decima.

In postrema sessione, annuente tota synodo præceperunt Vicarii senioris Romæ, ut legerentur canones, quos statuerat sancta synodus: quos integros nec libuit, nec licuit transcribere propter intolerabilem codicum depravationem. Nactus sum exemplar quoddam Latinum, & per Amanuensem scriptum insigniter depravatum; Græcum aliquod exemplar, cum quo conferrem Latinum, nunquam potui videre, ideò plerosque canones in epitomen redegei.

CAN. I. *De observatione canonum universalium & localium synodorum.*

Regulas, quæ sanctæ, Catholicæ, & Apostolicæ, tam à sanctis Apostolis, quam ab orthodoxorum universalibus, nec non & localibus Conciliis, vel etiam à quolibet Deiloquo Patre, ac Magistro Ecclesiæ, traditæ sunt, servare ac custodire profiteamur: quibus & propriam vitam, & mores, & omnem sacerdotii catalogum rogamus. Sed & omnes, qui Christiano censentur vocabulo, damnationibus, & justificationibus, quæ per illas prolatae sunt, canonicè subjici decernimus. Tenere quippe traditiones, quas accepimus sive per sermonem, sive per epistolam Sanctorum, qui antè fuerunt, Paulus aperte admonet.

2. *Thess.* 2.

CAN. II. *Ut serventur definitiones Nicolai, & Adriani Papæ.*

d. 63. c. *Adrianus.*

Secundus canon habet, ut conserventur definitiones synodicæ à beatissimo Nicolao Papa & Adriano Romanis Patriarchis pro defensione Ecclesiæ Constantinop. ac restitutione Ignatii, atque Photii neophyti expulsionem, ac condemnationem ejusdem Photii. De quibus in actione quarta.

CAN. III. *Ut venerentur imagines.*

De observatione imaginum.

Sacram imaginem Domini nostri Jesu Christi & omnium Salvatoris æquo honore cum libro sanctorum Evangeliorum adorari decernimus. Sicut enim per syllabarum eloquia, quæ in libro fe-

feruntur, salutem consequuntur omnes, ita per colorum imaginariam operationem & sapientes & idiotæ cuncti, ex eo quod in promptu est, perfruuntur utilitate. Quæ enim in syllabis sermo, hæc & scriptura, quæ in coloribus prædicat, & commendat. Dignum est enim ut secundum congruentiam rationis, & antiquissimam traditionem propter honorem, quia ad principalia ipsa refertur, etiam derivativè imagines honorentur, & adorentur ut sanctorum Evangeliorum sacer liber, atque typus præciosæ crucis.

Quartus canon declarat, quod neophytus Photius nunquam fuerit Episcopus, nec illi, qui in sacerdotali gradu consecrati sunt ab eo, putentur esse sacerdotes: sed subvertenda esse omnia quæcumque ille ad dandum aliis gradum sacerdotii operatus est.

CAN. V. *Nullus ex laico ordine assumatur Episcopus.*

Nullus de Senatoria dignitate, vel de aliquo laicorum ordine nuper tonsus eligatur, vel suscipiatur Patriarcha, nisi secundum definitionem, quæ prolata ab hac sancta & magna synodo, scilicet si omnem gradum Ecclesiasticum transigens per definita nunc tempora irreprehensibilis inventus extiterit, & probatus, ita ut in gradu lectorum annum compleat, in subdiacono verò duos, sitque Diaconus tribus, & Presbyter quatuor annis: bene placuit huic sanctæ universali synodo eligi hunc, & admitti.

Hoc idem de sacerdotali dignitate statuitur in can. 38. Concil. Brac. 2.

CAN. VI. *Anathematizatur Photius.*

Anathematizamus Photium. Primò, propter nequissimam invasionem Ecclesiæ Constantinopolitanæ cum aliis malis operibus suis. Secundò propter inventionem falsorum Vicariorum. Tertiò, propter Concilium vanitatis, quod celebrare tentavit. Quartò, propter crimina, quæ falsò contra sanctissimum Papam Nicolaum in suo conciliabulo proposuit.

CAN. VII. *De non admittendis hostibus imaginum.*

Valdè proficuum est venerabiles imagines pingere, sed & proximo disciplinas divinæ ac humanæ sapientiæ docere. Non autem bonum est, nec omnino proficuum ab indignis horum aliquid fieri hujus rei gratia, nequaquam imagines operari in sacris templis: sed neque in quovis loco docere anathematizatos ab hac sancta & universali synodo, definimus & promulgamus, quo usque à propria seductione ac malitia convertantur. Quisquis ergo post hanc definitionem ad picturæ sanctarum imaginum in Ecclesiis, aut doctrinæ actionem quoquo modo eos admiserit, siquidem Clericus fuerit, proprio gradu periclitetur: si laicus, commuione privetur.

Can. 8. & 9.

Apparet ex actis octavæ sessionis hujus synodi solitum fuisse Pho-

Photium, cum ejus vigeat hæresis, extorquere chirographas tum à quovis ordine clericorum, tum etiam à nobilibus & ignobilibus usque ad cerdones, & pelliones, & reliquam plebis faciem, quibus promittebant se illi adhæsurus pugnaturusque pro ejus opinione. Ipse præterea Photius solebat alias vicissim chirographas dare, quibus facultatem dabat ad docendum, vel discendum. Ex hoc improbo more arripuere ansam & Catholici, ut vellent à piis sacerdotibus habere syngraphas, ut discerent, & docerent, essentque tuti & securi talibus muniti scripturis. Ob hoc sancitum est his duobus canonibus octavo & nono, ut qui creantur Episcopi, vel Patriarchæ, nullas chirographas à Catalogo clericorum exoptulent, sed tantum fiant solemnitates de more: & ut liceat omnibus idoneis discere, vel docere liberè, sine facultate per chirographas.

CAN. X. *Ne quis vitet superiorem præsulem ante sententiam.*

Nullus Clericus antè diligentem examinationem & synodicam sententiam à communionem proprii Patriarchæ se separet, licet criminalem quamlibet causam ejus se nosse prætendat, nec recuset momen ipsius referre inter divina mysteria. Idem statuimus de Episcopis erga proprios Metropolitans: similiter & de Metropolitis circa Patriarcham suam. Qui verò contra fecerit, ab omni sacerdotali operatione & honore decidat.

CAN. XI. *Quod unica sit hominis anima.*

Apparet quosdam id temporis in tantum impietatis venisse, ut hominem duas animas habere impudenter dogmatizarent. Tales igitur impietatis inventores & similia sentientes, cum vetus & novum Testamentum, omnesque Ecclesiæ Patres unam animam rationalem habere hominem asseverent, sancta & universalis synodus anathematizat.

CAN. XII. *Ne quis potentia principum fretus assumat dignitatem Episcopi.*

Si quis Episcopus per versutiam, vel tyrannidem principum suæ dignitatis consecrationem susceperit, deponatur, utpote qui non ex voluntate Dei, & ritu, ac decreto Ecclesiastico, sed ex voluntate carnalis sensus ex hominibus & per homines Dei donum possidere voluit, & consensit.

CAN. XIII. *Ex minoribus ordinibus assumantur ad majores.*

Decernimus, ut soli Clerici magnæ Ecclesiæ, qui in minoribus ordinibus morati sunt, ad majores gradus & honores Ecclesiasticos (si digni inveniantur) ascendere debeant. Nullo tamen modo hi, qui foris sunt, ad tales dignitates vel honores admittantur.

CAN.

CAN. XIV. *In quanto honore habendi sunt Episcopi à principibus secularibus.*

Qui divina gratia Episcopalem sortiuntur dignitatem, ordinem cœlestis hierarchie referunt in terris. Quare meritò sancimus, ut digno in honore tam à principibus, quam à cæteris omnibus habeantur. Non oportet itaque, ut principibus, vel viris militari dignitate præditis obviam longissimè procedant ab eorum Ecclesiis: nec à mulis, equisve descendant in occursum, aut timidè abjectèque ante genua procidant, velut adoraturi. Immo verò non accedant ad mensas sæcularium Principum, sed cum omni modestia, quæ spiritalem deceat dignitatem, officia omnibus & debita tribuant, cui vestigal, vestigal, cui honorem, honorem. Dummodo principes, & pii Imperatores agnoscant sibi æquales Episcopos, ut liberè audeant reprehendere increpareque principes & cæteros, qui militari honore fruuntur, si quid peccaverint. Si quis verò Episcopus post hanc sanctionem suam dehonestaverit dignitatem, cadens ab honore sibi per canones debito, vixeritque abjectè secundum veterem & agrestem consuetudinem, amoveatur per annum, & princeps, qui in causa fuerit, excommunicetur per biennium.

CAN. XV. *In quem usum Ecclesie possessiones servari debeant.*

Decernimus, ut Episcopo vendere, vel utcumque alienare vasa aut vestes sanctas, nec alias rusticas possessiones venundare liceat, ne propter hoc Ecclesiastici redditus lædantur, quos ad propriam utilitatem & in escam pauperum & peregrinorum sustentationem esse definimus. Nec etiam per emphiteosim salaria Ecclesiarum tribuere possit, excepta causa olim ab antiquis canonicis ordinata, videlicet in redemptionem captivorum.

12. q. 2. Apostolic.

CANON XVI.

Colligere licet solemne fuisse in aulis principum statis quibusdam diebus, componere aliquem laicum insignibus Episcopalis, qui & tonsura & cæteris ornamentis personatum Episcopum ageret: & creasse etiam ridiculum Patriarcham, quo se oblectarent. Quæ omnia, ut in dedecus Ecclesie accersita, prohibentur sub gravibus censuris

CANON XVII.

Quia depravata exemplaria reddunt hunc canonem insigniter obscurum, visum est hæc summa illum complecti, & non integrum transcribere, triaque continet canon præsens.

Author.

Primum: quod Metropolitanis super universos Episcopos, qui ab ipsis promoventur, & sive per manus impositionem, sive per paladationem Episcopalis dignitatis firmitatem accipiunt, habeant potestatem, videlicet ad convocandum eos (urgente necessitate)

ad synodalem conventum: vel etiam ad coercendum illos & corrigendum, cum fama eos super quibusdam delictis forsitam accusaverit. Hoc primum est ex canone sexto Nicœni Concilii desumptum, quem referre in hac forma: Quia & in Romanorum civitate hujusmodi mos prevaluit.

De Episcopis, qui causantur se impeditos à mundi principibus ne veniant ad synodos.

Secundùm: Quoniam sunt quidam Episcoporum, qui ne se eundem vocationem Apostolici præsulis occurrant, se à mundi principibus impeditos causantur: Placuit talem excusationem omnimodo esse invalidam. Cum enim principes pro suis causis frequenter conventum agant, impium est ut summos præsules ad synodos pro Ecclesiasticis negotiis celebrandas impediunt, vel quosdam à Conciliis eorum prohibeant, licet tale impedimentum & fictam prohibitionem Episcoporum suggestionem diversis modis fieri didicerimus.

Quomodo ad principes sæculares non pertineant synodis interesse.

Tertium est: Illud autem tanquam perosum quiddam ab auribus nostris repulimus, quod à quibusdam imperitis dicitur, non posse synodum absque principali presentia celebrari, cum nusquam sacri canones convenire sæculares principes in Conciliis sanxerint, sed solos Antistites. Unde nec interfuisse illos synodis, exceptis Conciliis universalibus, invenimus. Nee enim fas est sæculares principes spectatores fieri rerum, quæ sacerdotibus Dei nonnumquam eveniunt.

CAN. XVIII. Ut in Ecclesiis antiqua conserventur privilegia.

Placuit huic sanctæ & magnæ synodo, ut res, vel privilegia, quæ Dei Ecclesiis ex longa consuetudine pertinent, & sive à divæ recordationis Imperatoribus, sive ab aliis Dei cultoribus in scriptis donata, & ab eis per annos triginta possessa sunt, nequaquam à potestate præsulis quæcumque persona secularis per potestatem subtrahat, aut per argumenta quælibet auferat, sed sint omnia in potestate ac usu præsulis Ecclesiæ quæcumque intra triginta spatium annorum ab Ecclesiis possessa fuisse nocentur. Qui contra fecerit, ut sacrilegus judicetur, & donec talia privilegia seu res restituerit, Anathema sit.

CAN. XIX. Ne Metropolitanus gravet subiectos Episcopos.

Definivit sancta hæc & universalis synodus, nullum Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum relinquere propriam Ecclesiam, & sub occasione quasi visitationis ad alias accedere, & consumere redditus, qui apud illos inveniuntur, ad Ecclesiasticam dispositionem & alimenta pauperum. Sed tamen si contingat aliquo per illas Ecclesias necessario iter agere, tunc non alia, nisi ex his, quæ ad præsens de compendio præparata inveniuntur, cum reverentia, & cum timore Dei dignanter accipiat, & maturius propositum iter perambu-

bulet. Si enim unumquemque Episcoporum Ecclesie propriae rebus cum multa parcitate uti, & nullatenus in proprias utilitates importunè, ac sine ratione consumere redditus Ecclesiasticos sacri canones decernunt, qua putas impietate judicabitur dignus, qui aliis Episcopis commissas Ecclesias gravare non formidat? Qui contra fecerit, deponatur, & sequestretur ut sacrilegus, & alter idolatra factus, juxta magnum Apostolum.

CANON. XX.

Hoc canone sancitum est, ut possessiones in emphiteosim datas ab Ecclesia, non liceat emphiteotam spoliare prætextu non servati pacti. Verum si tres annos continuos pensionem non solverit, liceat tunc Ecclesie vindicare suas possessiones, dummodo id fiat ordine judiciali coram competente iudice. Qui secus fecerit, cogetur ad restitutionem in integrum. Quod si noluerit parere, deponitur.

CAN. XXI. *Quanta reverentia agendum est erga Episcopum Romanum.*

Definimus neminem prorsus mundi Potentium quemquam eorum qui Patriarchalibus sedibus præsent, inhonorare, aut movere à proprio throno tentare, sed omni reverentia & honore dignos judicare, præcipuè quidem sanctissimum Papam senioris Romæ: deinceps autem Constantinopoleos Patriarcham. Deindè verò Alexandriæ, ac Antiochiæ, atque Hierosolymorum. Sed nec alium quenquam conscriptiones contra sanctissimum Papam senioris Romæ, ac verba complicare, vel componere liceat, sub occasione quasi diffamatorum quorundam criminum, quod & nuper Photius fecit, & multò antè Dioscorus. Quisquis autem tale facinus contra sedem Petri Principis Apostolorum ausus fuerit intentare, æqualem & eandem, quam illi, condemnationem recipiat. Porrò si synodus universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de sancta Romanorum Ecclesia quævis ambiguitas & controversia, oportet venerabiliter, & cum convenienti reverentia de proposita questione sciscitari, & solutionem accipere, aut proficere, aut profectum facere: non tamen audacter sententiam dicere contra summos senioris Romæ Pontifices.

22. d. c. Definimus.

CAN. XXII. *Ne princeps sæcularis se immisceat promotioni Episcoporum.*

Sancta & universalis synodus definit neminem laicorum principum, vel potentum semet inserere electioni, vel promotioni Patriarchæ, vel Metropolitæ, aut cujuslibet Episcopi, ne videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confusio, vel contentio: præsertim cum nullam in talibus potestatem quemquam potestativorum, vel cæterorum laicorum habere conveniat, sed potius silere, ac attendere sibi usque quo regulariter à collegio

Ecclesiæ suscipiat finem electio futuri Pontificis. Quisquis autem sæculariam principum, potentum, vel alterius dignitatis laicæ adversus communem, ac consentaneam, atque canonicam electionem Ecclesiastici ordinis agere tentaverit, Anathema sit.

CAN. XXIII. Ne quid præsumat agere Episcopus in aliena Ecclesia.

Nullus Episcoporum possessionum aliarum Ecclesiarum locationem sibi fieri ab alio Episcopo rogare audeat: nec ipse rogatus suæ Ecclesiæ possessiones alicui conferat: nec etiam constituat Presbyteros, aut quemlibet alium Clericum in Ecclesiis, quæ sibi subjectæ non sunt, præter voluntatem Episcopi.

CAN. XXIV. Ne Metropolitanæ exerceant ministeria Episcopalia per subiectos Episcopos.

Divina scriptura dicente: Maledictus homo, qui facit opus Domini negligenter, quidam Metropolitanorum extrema negligentia & desidia delapsi, præceptionibus suis subiectos ad se adducunt Episcopos, & committunt eis Ecclesiæ propriæ divina officia & litanias, & cuncto omninò sacra, quæ ad se pertinent mysteria, ut per illos celebrent omnia, quæ per semetipsos alacriter agere debuerunt: ac per id eos, qui Episcopalem dignitatem meruerunt, quodammodò Clericos sibi subiectos exhibent. Vacant iidem præter Ecclesiasticas leges sæcularibus curis, atque dispositionibus, dimittentes perseverare in orationibus & obsecrationibus pro suis delictis, ac populi ignorantibus: quod nusquam apud aliquos penitus invenitur, cum sit canonicis nimirum contrarium omninò præceptis.

*Ecclesiastici
præsules abstineant a curis sæcularibus, & vacent orationi, & lectioni.*

Hæc autem omnia magnis & multis, ac vehementissimis damnationibus dignos hujusmodi statuunt. Probatum enim tales per hæc quæ faciunt, etiam satanica jactantia & superbia languere. Quisquis ergo Metropolitanorum post hanc sanctæ, ac universalis synodi definitionem eadem audacia, vel superbia & contemptu abusus, non per se cum timore & alacritate, seu conscientia bona debita ministeria in propria civitate, sed per suffraganeos Episcopos suos efficere tentaverit, pœnas exolvat coram proprio Patriarcha, & aut corrigatur, aut deponatur.

XXV. CAN. Ut deponantur Clerici, qui defecerunt ad Photium.

Definimus, ut Clerici ritè prius ordinati à Methodio, vel Ignatio, & resilierunt à consortio fidelium ut adhærerent Photionis hæresi, & obdurati exemplo Pharaonis nolunt resipiscere, deponantur omninò, nec postea recipiantur in ordinem clericorum, imò semper exosi sint, ut Esau. Nisi fortè ad magnam pœnitentiam à misericordia Ecclesiæ admissi fuerint.

CAN.

CAN. XXVI. De ordine appellationis.

Ordo provocationis datur in hoc canone, ut qui se læsum arbitrabitur à proprio Episcopo, possit Metropolitanum appellare, qui datis dimissoriis ad se causam advocet. Liceat tamen Episcopis provocare ad Patriarcham, si crediderint se injustitiam pati à Metropolitanò, à quo litibus finis imponatur, ut nullatenus Metropolita in Metropolitanam, aut Episcopus in Episcopum vicinum jus habeat.

CANON XXVII.

Hic canon decernit qualiter oporteat uti pallio, ut scilicet Episcopi non ultra stata tempora & loca eo utantur, ne signum sit superbix, aut arrogantix. Præterea monachi, qui vita & doctrina ut Episcopi creentur, meruerint, non mutant habitus, vestisque rationem ob novam dignitatem: non minus enim hoc arrogans esset, quam pallio ineptè tui. Quisquis ergo Episcopus præter definita sibi tempora se pallio induerit, aut monasticam vestem deposuerit, aut corrigatur, aut à Patriarcha proprio deponatur.

Monachi creati Episcopi non mutant vestis rationem.

Postremò jussu Vicariorum senioris Romæ prolatus est & lectus terminus (ut illi vocant) in quo ad modum epilogi continentur omnia, quæ acta sunt in hac sancta synodo. Primò ibi paucis explicantur mysteria SS. Trinitatis, & Dominicæ Incarnationis. Mox explicatur ratio septem synodorum generalium, & probantur à tota synodo præsentì. Deindè explicatur etiam intentio hujus octavæ synodi, & quæ acta sunt pro Ignatio Patriarcha contra Photium: & ultima Episcoporum universorum acclamatione recepta sunt & probata, subscribentibus universis. Primò Vicariis senioris Romæ. Secundo, Ignatio Patriarcha Constantinop. Tertio, Vicariis Ecclesiarum Orientis. Quarto, Imperatoribus Basilio, Constantino, & Leone, qui noluerunt ante Vicarios subscribere. Postremò reliquis Episcopis. Et absoluta est octava synodus generalis.

Extat allocutio quædam Basili Imperatoris ad totam synodum, in qua post alia amica & gratulatoria verba subjungit: Quisquis habet aliquid contra hanc sanctam & universalem synodum, aut ejus canones, stet in medio, & quæ sibi videntur, dicat, sive sit de Ecclesiastico clero, sive etiam laicus sit, aut ex his, qui civilibus officiis manciantur. Quanquam non datum sit istis secundum canonem dicendi quicquam penitus de Ecclesiasticis causis. Opus enim hoc Pontificum & sacerdotum est. Sed ex abundantia omne os iniquum obstruere volentes, licentiam præstamus omnibus, ut qui in mente habet quid ambiguum de his, quæ decreta sunt ab hac sancta synodo, hoc in medium exhibeat, & suscipiat satisfactionis salubre remedium. Nam soluta sancta & universali synodo, qui apparuerit Ecclesiæ Dei contradicens, aut non commu-

ni-

nicans ei (quicumque ille sit) veniam ab imperio nostro minimè consequetur, sed justè condemnabitur, & à civitate nostra pelletur ut pestilens & corruptor, & membrum putridum & inutile, & commune corpus Ecclesiæ violans.

Explicit octava synodus universalis Constantinopoli celebrata.

In decreto Gratiani ascribuntur multa decreta huic octavæ synodo, quæ in exemplaribus Latinis non invenimus. Undè vel falsò illi ascribuntur, vel Gracianus nactus fuit alia exemplaria magis integra.

An. D. 877.

Joannes IX.

Pontif. 109.

An. D. 883.

Martin. Pont.

110.

An. D. 888.

Adrian. III.

Pontif. 111.

Joannes IX. Papa 109. sedit annos 10. dies 2. sub Ludovico II. Imp.

Martinus II. Papa 110. malis artibus Pontificatum adeptus, sedit annum 1. menses 5. sub Arnolpho Germano Cæsare Sexto.

Adrianus III. Papa 111, sub Petro, natione Romanus, hic tanti animi fuit, ut initio sui Pontificatus ad Senatum populumque retulerit, ne in creando Pontifice Imperatoris auctoritas expectaretur, utque libera essent & cleri & populi suffragia, quod institutum à Nicolao I. tentatum potius quam inchoatum fuerat, &c. Obiit anno primo, mense secundo sui Pontificatus, sepeliturque in Basilica S. Petri collachrymantibus omnibus tantum parentem tam repentè sibi sublatum esse.

CONCILIIUM TRIBURIENSE PROVINCIALE,
celebratum est sub Imperatore Arnolpho à 22. Episcopis Germanorum, anno Domini 895. ad reformationem morum & status non modò Clericorum, sed etiam laicorum, à quo Gratianus transcripsit multa in volumine Decretorum.

Cap. 1.

Quod excommunicati, si post excommunicationem non se inclinaverint ad pœnitentiam, per principem puniri debent.

Cap. 10.

Ut Episcopus non deponatur nisi à 12. Episcopis, Presbyter à 6. Diaconus à 3.

Cap. 11.

Si quis Clericus homicidium fecerit, etiamsi nimium coactus, ab ordine cessare debet.

Cap. 12.

Ut præter Pascha & Pentecosten baptisma non celebretur, excepta necessitate periclitantium.

Cap. 13. *Quibus de causis offerendæ sint decimæ.*

Decimæ offerendæ sunt à populo, ut hac ratione Deus placatus largius præstet, quæ necessaria sunt, & ut ministri Ecclesiæ exindè relevati liberiores fiant ad spiritualis officii expletionem, & ut munus populi ex hinc in quotidiana oblatione Domino immoletur,
nec

nec non secundum statuta canonum in sustentationem pauperum & restaurationem Ecclesiarum proficiant. Quatuor enim fieri partes, juxta canones judicamus de decimis & oblationibus fidelium, ut una sit Episcopi, altera Clericorum, tertia pauperum, quarta restaurationi Ecclesiarum serveatur, sicut in epistola Gelasii Papæ c. 27. legitur.

Cap. 15. *Ubi quis decimam solvit, ibi sepeliendus.*

Ubicumque facultas rerum & opportunitas temporum suppetit, sepulturam morientium apud Ecclesiam, ubi est Episcopi sedes, ordinamus celebrari. Quod si ex aliqua causa difficile aestimetur, ubi decimam persolvebat vivus, sepeliatur mortuus.

Cap. 16. *Ne sepulturae pro mortuis vendantur.*

Interdictum sit omnibus Christianis terram mortuis vendere, & debitam sepulturam denegare, nisi forte proximi & amici defuncti propter nomen Domini, & redemptionem animæ viri gratis aliquid donare velint.

*Eleemosyna
prosumt de-
functis.*

Cap. 17. *Ubi sepeliendi sint laici.*

Nullus laicus in Ecclesia sepeliatur, nisi in communi cœmiterio: corpora tamen antiquitus in Ecclesia sepulta nequaquam projiciantur, sed pavimento desuper facto nullo tumulorum vestigio apparente Ecclesie reverentia conservetur.

Cap. 18. *De vasculis, in quibus mysteria sacra conficiuntur.*

Vasa, in quibus sacrosancta conficiuntur mysteria, calices sunt & patenæ, de quibus Bonifacius Martyr & Episcopus interrogatus, si liceret in vasculis ligneis sacramenta conficere: respondit: Quondam sacerdotes aurei ligneis calicibus utebantur, nunc è contra, lignei sacerdotes aureis utuntur calicibus. Zepherinus XIV. Romanus Episcopus patenis vitreis missas celebrari constituit. Nos statuimus, ut deinceps nullus sacerdos sacrum mysterium corporis & sanguinis Domini in ligneis vasculis ullo modo conficere præsumat.

*De cons. d. 1.
Vasa, in qui-
bus, &c.*

Cap. 19. *Ne vinum sine aqua in calice offeratur.*

Non debet in calice Domini aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed utrumque permistum, quia utrumque ex latere ejus profluxit: sed sic ut duæ partes sint vini, tertia verò aquæ, quia major est majestas sanguinis Domini, quam fragilitas populi, qui per aquam designatur, juxta illud: Populi multi, aquæ multæ.

*Est canon 32.
sextæ synodi.
Apocal. 17.*

Additio Francisci Sylvii.

Quod hic statuitur, ut tertia pars sit aquæ, non est usu receptum, nec recipiendum, sed observari debet, ut aqua modicissima adhibeatur, sicut in Florent. dicitur. Idèò notandum quod hoc Triburiense Concil. tantum fuit provinciale.

Cap.

Cap. 20. De rasura Clericorum.

Numer. 8.
Deuter. 18.

Clerici in hoc raduntur, ut solitudinem coronæ Domini in capitibus suis gerant, quos & servos suos dici & esse voluit, sortemque illorum se constituit, sicut de eis scriptum est: Ego hæreditas eorum, quos qui percusserit, aut injuria aliqua affecerit, graviter puniri debet.

Cap. 21. Ut Presbyteri jurare non cogantur.

2. q. 4. Si quis
Presbyter.

Matth. 5.

Presbyter in judicio ad jurandum cogi non debet, sed vice sacramenti per sanctam consecrationem interrogetur: quia sacerdotes ex levi causa jurare non debent, cum Dominus in Evangelio discipulis suis dicat: Nolite jurare omnino, &c. quod autem his abundantius est, à malo est. Non dixit: Quod amplius est, malum est, sed à malo est, idest, à malo homine, de cujus incredulitate cogimur jurare.

Cap. 22.

Qui infamia laborat, permittitur ut per ignem candenti ferro se purget. Colligitur ex hoc non esse natura sua malum. Sunt tamen hæc jam abrogata.

Additio Francisci Silvii.

Abstinentum omnino est ab ista purgatione, tanquam illicita: ut ostendimus 2. 2. q. 85. art. 8. Concl. 4. ad 3.

Cap. 27. De his, qui in clero jam deputati sunt.

Semel in clero deputati, nec ad militiam, nec ad aliquam veniant dignitatem mundanam, ut in synodo Chalced. statutum est cap. 7. ne tales sint, sicut S. Isidorus dixit esse, similes hyppocentauris, qui nec equi, nec homines, sed quasi bruta animalia libertate ac desiderio suo feruntur.

Cap. 31. De furibus & latronibus.

Dura admodum
sanctio.

Si inventus fuerit quis furtum aut rapinam exercere, & in ipso diabolico actu mortem meretur incurrere, nullus pro eo præsumat orare, aut eleemosynam dare, & eleemosyna pro eo data in memoriam nec Clericorum nec pauperum veniat, sed execrabilis sordescat.

Additio Francisci Sylvii.

Quod hic statuitur, accipiendum est, quando probabiliter præsumitur fur aut latro in peccato mortali decessisse, nec ullum pœnitentiæ signum dedisse. Si enim aliquod ejus signum dederit, ita faciendum in verbis sequentibus decernitur: Si autem ille fur, vel latro vulneratus elavitur, & expectatione mortis desperatus putatur, atque reconciliari se mysteriis sacrosanctis, habitu corporis, & voluntate piæ mentis deprecatur, Deoque, & sacerdoti, comite vita, emendatione morum & actuum confitetur, communionis gratiam non negamus tribuendam.

CAN.

Cap. 35. Placita in diebus festis iudices non habeant.

Ut nullus iudex diebus festis, vel dominicis, seu jejuniorum, aut quadragesimæ placitum habere præsumat. Et ut nullus poenitens eo veniat in hoc sancto statuimus Concilio, quia inde irascitur Deus, cum quando suo sancto servitio debet populus desudare, inveniatur lites & contentiones frequentare. Diebus verò Dominicis & Sanctorum festis, vigiliis & orationibus insistendum, & ad missas cuilibet Christiano cum oblationibus est currendum, & tantum Deo vacandum. Diebus quadragesimæ & jejuniorum summa devotione jejunandum, & omni devotione est orandum, arque ab unoquoque pro facultatibus suis eleemosynæ tribuendæ, & nullæ lites vel contentiones habendæ. Arguit enim Dominus per Prophetam eos, qui contentiones & lites tempore jejuniorum exercent.

Quid in jejuniis quadragesimæ agendum

Esai. 58.

Cap. 39. De matrimonio inter alienigenas.

Si quis alienigenam, hoc est, alienæ gentis, non tamen religionis, fœminam in matrimonium duxerit, velit nolit tenenda est, nec ultra ab eo separanda, excepta fornicationis causa, sicut synodus Romana ait, quod non dimittenda sit uxor post baptismum, quæ habita est & antè baptismum. In baptismo solvantur crimina, non tamen legitima conjugia.

Extra de eo, qui du. in ma. & c. Cum haberet.

Cap. 40. Prohibetur matrimonium inter adulteros.

Qui uxorem alterius eo vivente, constupravit, & insuper juramento confirmavit, si ambo ejus legitimum supervixissent maritum, ut ille fornicator illam adulteram ad altero pollutam sibi associaret legitimo conjugio. Nos tale conjugium anathematizamus, & Christianis omnibus obsecramus, quia non oportet Christianæ religioni, ut ullus ea utatur in matrimonio, cum qua prius pollutus est adulterio. Idem sine ulla limitatione prohibetur infra c. 51.

Cap. 45. De illo, qui cum duabus sororibus fuerit pollutus.

Qui cum duabus sororibus fuerit pollutus, usque ad exitum vitæ poenitens & continens permaneat, & soror, quæ posterior scienter se cum eodem commaculaverit, usque ad finem vitæ poenitens & continens perduret.

Cap. 46. De confugiente ad Episcopum, ne ob adulterium à marito interficiatur.

Si cujus uxor constuprata fuerit, & propterea maritus capitali sententia delere illam machinaverit, ipsa verò urgentis moris periculo ad Episcopos confugerit, & auxilium quæsierit, operosiore, si potest, Episcopus labore desudet, ne occidatur; si vitam ei obtinere possit, reddat; sin autem omnino non reddat. Maritus verò quamdiu ipsa vivat, nullo modo alteram ducat,

Cap. 47. Statuitur pœna pro homicidio voluntario.

Qui voluntariè homicidium fecerit, quod in Ancyrano Concilio c. 22. legitur, observet, quia instituta canonica & SS. Patrum decreta, nostro & omnium orthodoxorum iudicio inviolabilem habent firmitatem. Nobis tamen, quia pastores ovium Christi sumus, pro moderni temporis qualitate, & hominum fragilitate, bonum & utile videtur, ut autoritate synodali modum castigationis imponamus, ne prolixum tempus pœnitentiæ generet fastidium negligentibus. Igitur si quis spontè homicidium fecerit, 40. diebus ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & nihil manducet in illis 40. diebus, præter solùm panem & salem, nec bibat nisi puram aquam, nudis pedibus incedat, lineis non induatur vestibus, nisi tantùm femoralibus, sæcularia arma non portet, nullo vehiculo utatur, &c. post illos 40. dies unum annum integrum ab introitu Ecclesiæ suspendatur, & abstineat se à carne, & caseo, & vino. Secundum verò & tertium annum simili modo pœniteat, quartum autem annum & 5. 6. & 7. isto modo observet. Jejunet autem his singulis tres quadragesimas. Unam ante pascha Domini à caseo & pinguibus piscibus, à vino & medone: Alteram ante nativitatem S. Joannis Baptistæ. Tertiam ante nativitatem Domini Salvatoris, jejunet, & abstineat se à carne & cæteris rebus prædictis. His septem annis ritè expletis reconcilietur, & more pœnitentium sacris altaribus & sanctæ communioni restituatur, atque perfectionem consequatur, idest, communionis Christi gratiam.

Unanimes subscripserunt 22. Episcopi, præsertim & adjuvante pio principe Arnolpho.

Reliqua capitula requirat Lector in volumine magno Conciliorum, quæ sustulimus, ne aliàs dicta repeteremus.

Ann. D. 890.

Steph. P. 112.

Ann. D. 896.

Ann. D. 901.

Bonif. VI. P.

114.

Eodem.

Steph. P. 115.

Ann. D. 902.

Roman. I. P.

119. 902.

902.

Ann. D. 904.

Bened. IV. P.

119.

Stephanus V. Papa 112. sub Petro, sedit annos 7.

Formosus 113. Papa, sedit annos 6. Iterum tum ingens dissidium fuit Romæ de electione.

Bonifacius VI. Papa 114. sedit dies 26. De tempore, quo sedit in sede Petri, magna controversia est inter scriptores.

Stephanus VI. Papa 115. sedit annum 1. Hic magno odio persecutus est Formosi nomen, cujus & ordinationes omnes rescidit & damnavit. Jam enim tunc cœperat Pontificum, & virtus, & integritas deficere.

Romanus I. Papa 116. sedit menses 3. in quibus universa acta Stephani improbat, & abrogat.

Theodorus II. Papa 117. sedit dies 20.

Joannes X. Papa 118. sedit annos 2.

Benedictus IV. Papa 119. sedit annos 4.

Leo V. Papa 120. sedit dies 40. quem Christophorus familiaris illius honore Pontificatus spoliavit, cupidine quadam dominandi.

Christophorus I. Papa 121. Pontificatum malis artibus adeptum malè amisit, septimo mense dignitate ejectus, monasticam vitam obire cogitur. *Ann.D. 907. Christoph. I. P. 121.*

Sergius III. Papa 122. sedit annos 7. Hic Christophorum è monasterio tractam in vincula conjecit, & Formosi nomen subinde prosequitur, cujus corpus humatum truncari capite jussit, res plena horroris, ut videas quantum jam degenerabant Pontifices à Majoribus suis, nec cui mirum sit, interim si qui abusus & perversæ opiniones in Ecclesiam irrepserunt. *Sergius III. P. 122. Ann.D. 907. Ann.D. 914. 916.*

Anastasio III. Papa 123. sedit annos 2.

Landus I. Papa 124. sedit menses 6. *Landus I. P. 124.*

Joannes XI. Papa 125. sedit annos 13.

Leo VI. Papa 126. sedit menses 7. sub Henrico Germano Cæsare IX.

Stephanus VII. Papa 127. sedit annos 2.

Joannes XII. Papa 128. sedit annos 4. *Joannes XII. Pont. 128.*

Leo VII. Papa 129. sedit annos 3. sub eodem Henrico Cæsare.

Stephanus VIII. Papa 130. sedit annos 3.

Martinus III. Papa 131. sedit annos 3. menses 6. dies 10. Electus fuit sub Othone I. Germano Cæsare Decimo.

Agapetus II. Papa 132. sedit annos 9. sub eodem Cæsare. *Agapetus II. Pont. 132.*

Joannes XIII. Papa 133. potentia patris fretus Pontificium mutus sibi desumit. Vir, qui venationibus magis, quam orationibus vacabat, & multa alia auditu indigna de eo dicuntur. Sedit annos 8. Is Othonem Cæsarea corona exornavit.

Benedictus V. Papa 134. sedit menses 6. Hunc ejecit Otho Imperator à sede sua, & compulit Clerum, ut susciperet Leonem illius loco. *Benedictus V. Pontif. 134.*

Leo VIII. Papa 135. sedit annum 1. *Leo VIII. P. 135.*

Joannes XIV. Papa 136. sedit annos 6. Ab hoc Otho II. corona Imperii donatus est.

Benedictus VI. Papa 137. sedit annum unum. Hic à Cyathio Romano cive capitur, & in arcem (quam sancti Angeli vocant) includitur, & eodem loco non multo post fame moritur sub Othone II. Cæsare. *Benedict. VI. Pont. 137.*

Donus II. Papa 138. sedit annum unum sub eodem Cæsare. *Donus II. P. 138.*

Bonifacius 7. Papa 139. sedit menses septem, malis artibus Pontificatum adeptum, malè amisit, sub eodem Cæsare.

Benedictus 7. Papa 140. sedit annos octo, sub eodem Cæsare.

- Joannes XV.*
Pont. 141. Joannes 15. Papa 141. sedit menses 4. Hic mense 3. sui Pontificatus à Romanis capitur, & in mole Adriani inclusus, pædore carceris inedia moritur sub Othone 3. Germano Cæsare 12.
- Joannes XVI.*
Pont. 142. Joannes 16. Papa 142. sedit menses 8. nihil commemoratione dignum gessit hoc tempore, sub eodem Cæsare.
- Joannes 17. Papa 143. sedit annos 10. menses 6. dies 10. sub eodem Cæsare.
- Gregorius V.*
Pont. 144. Gregorius 5. Papa 144. sedit annos 2. menses 5. Hic seditione quadam ejectus est à Pontificatu: sed undecimo mense præsidio Imperatoris Othonis restitutus est.
- Joannes 18. Hic fuit, qui vivente Gregorio sedem per tyrannidem occupavit. Moritur autem & cum ignominia decimo mense usurpati Pontificatus sub eodem Cæsare, annumeratur Papa 145.
- Sylvester II.*
Pont. 146. Sylvester 2. Papa 146. malis artibus Pontificatum adeptus, anno 4. moritur sub eodem Cæsare. Is Magus fuisse fertur.
- Joannes 19. Papa 147. sedit menses 4. dies 20. electus sub Henrico II. Germano Cæsare 13.
- Joannes 20. Papa 148. sedit annos 4. menses 4. sub eodem Cæsare, ad otium conversus, nihil dignum memoria gessit.
- Sergius IV.*
P. 149. Sergius 4. Papa 149. sanctissimus Pater Ecclesiæ, anno secundo sui Pontificatus moritur sub eodem Cæsare.
- Benedictus 8. Papa 150. sedit annos 11. sub eodem Cæsare.
- Joannes 21. Papa 151. sedit an. 11. sub eodem Cæsare.
- Benedictus 9. Papa 152. sedit annos 11. electus sub Corrado 2. Germano Cæsare 14. Hunc propter ignaviam ejecerunt Romani à sede, & in ejus locum suffecerunt Joannem Sabinum Episcopum, Sylvestrum Tertium appellantes: sed post novem & quadraginta dies pulso adulterino Pontifice Benedictus restituitur.
- Sylvester III.*
Pont. 153. Sylvester Tertius annumeratur Papa 153. qui tamen (ut diximus) non fuit verè Papa, sed seditione populi intrusus.
- Gregorius VI.*
Pont. 154. Gregorius 6. Papa 154. sedit annos 2. vivente adhuc Benedicto, à quo Pontificatum (ut quidam volunt) acceperat, quamvis alii aliud dicant.
- Clemens II.*
Pont. 155. Clemens 2. Papa 155. in synodo Pontifex creatur, imperante, & cogente Henrico 3. sed abeunte Imperatore Romani veneno Pontificem à medio sustulere, Pontificatus sui mense nono.
- Damasus II.*
P. 156. Damasus 2. Papa 156. per vim Pontificatum occupat, nullo Cleri populique consensu. Adeo inoleverat hic mos, ut cuique ambitioso liceret Petri sedem invadere. Sed non diu tulit Deus hanc tyrannidem, nam 23. die usurpati Pontificatus moritur: quare meritò à nonnullis non recensetur inter Pontifices.
- Ann. Dom.*
1049.
Leo IX. Pont.
157. Leo 9. Papa 157. anno Domini 1049. Pontificatum optima ratione obtinuit, non assumens sibi honorem, sed à Deo vocatus

velut alter Aaron, sic optimè functus est officio suo. Sedit annos 5. menses 2. dies 6. sub Henrico 3. qui Niger dictus est. Sub hoc tempus fuit Berengarius author erroris de sacramento Coenæ Dominicæ: cujus error à Leone in Concilio Vercellensi damnatus est.

Victor 2. Papa 158. hic magnam synodum Florentiæ habuit, in qua multos Episcopos, tum simoniæ, tum fornicationis causa Episcopatu privavit, clerumque admonuit, quid maximè ad se pertineret, proposita pœna his, qui leges transgredierentur. Moritur anno secundo, mense 3. die 14.

Stephanus nonus, Papa 159. sedit menses septem, dies 8.

Benedictus 10. Papa 160. sedit menses 9. dies 20. ejectus est è sede, suborta Romæ contentione quadam super electione sua, subrogatus est ejus loco Gerardus quidam Episcopus Florentinus.

Nicolaus 2. Papa 161. qui pro Benedicto suscectus est. Hic apud Lateranum habito Concilio sacerdotali, legem tulit, quæ sic habet.

Si quis pecunia, aut gratia humana, aut populari militarive tumultu sine concordia & canonica electione Cardinalium fuerit in throno Petri collocatus, is non Apostolicus, sed Apostaticus, id est, à ratione deliciens meritò vocetur. Liceatque Cardinalibus clericis, & laicis Deum colentibus illum (ut prædonem anathematizare, & quovis humano auxilio à sede Apostolica propellere, atque quovis in loco (si in urbe non liceat) Catholicos hujus rei causa congregare.

In eodem Concilio ferunt revocatum ab errore suo Berengarium Diaconum Andegavensis Ecclesiæ, qui arbitrabatur in sacramento Eucharistiæ non esse verum Christi corpus integrumque sanguinem, nisi ut in signo & figura: quem errorem instante & urgente Nicolao publicè confessus est. Tertio Pontificatus sui anno moritur, sub Henrico 3. Germano Cæsare 15.

Alexander 2. Papa 162. sedit annos undecim, menses sex, sub eodem Cæsare.

Gregorius 7. Papa 163. omnium bonorum consensu Pontifex creatur anno salutis 1072. Habes formam electionis suæ & alia annotatione digna in Platina, ex quibus unum est, quod Henricum Quartum Imperatorem, qui quia multis malis & injuriis affecerat Ecclesiam Romanam, ipsum privatam prius omni regia administratione, anathemate notavit, nec fuit absolutus, donec deposito regali ornamento nudis pedibus (quamvis aspera esset hyems, & gelo cuncta rigescerent) venit ad ipsum Pontificem, & veniam petens absolviitur, & Ecclesiæ reconciliatur, pace jurjurando confirmata, & integra obedientia præmissa. Sedit annos 12. mensem unum.

Victor II. P.
158.

Steph. IX. P.
159.

Benedictus X.
Pont. 160.

Nicolaus II.
Pont. 161.
1057.

Is Pontif. pri-
mus statuissè
dicitur jus eli-
gendi Pontif.
in posterum
penes Cardì-
nales tantum
ferd.

Alexander II.
Pont. 162.

Gregor. VII.
Pont. 163.

Victor III. P.
164.

Victor 3. Papa 164. ex Abbate montis Cassini Pontifex creatur, qui (ut aliqui ferunt) opera Henrici veneno in calice injecto, dum sacrificat necatur, anno primo sui Pontificatus sub Henrico 4. Germano Cæsare 16.

Urbanus II.
Pont. 165.
1086.

Urbanus Secundus, Papa 165. Hic Archiepiscopo Toletano pallium & privilegia multa concessit, eundemque totius Hispaniæ primatem instituit, & regem Galliciæ cum omni diocesi sancti Jacobi anathematis vinculo alligavit, quia provinciæ Episcopum in carcerem inaudita causa coniecerat. Cisterciensium ordinem primò in Burgundia excitatum sua autoritate confirmavit. Sunt etiam qui scribant Carthusianos monachos hujus Pontificis tempore originem habuisse, quamvis alii temporibus Victoris Tertii hoc adscribant. Sedit annos 12. sub eodem Cæsare.

Paschalis II.
Pont. 166.

Paschalis secundus, Papa 166. Hunc totus Clerus nolentem & latitantem Pontificem creat, quod diceret humeros suos nequam tanto oneri suffecturos. Sub hoc floruit Anselmus vir æque sanctus & doctus, & divus Bernardus vitæ monasticæ facillè princeps, Abbas Clarevallensis. Sedit autem Paschalis annos decem & octo, menses sex, electus sub eodem Cæsare.

Gelasius II.
Pont. 167.

Gelasius Secundus, Papa 167. Hujus temporibus scribunt quidam habuisse originem Templarios milites, qui non longè a sepulchro Domini habitantes, peregrinos suscipiebant, eosque per loca sacra armati ducebant, ac reducebant: quo eis sine periculo invisere loca sacra liceret. Sedit annum unum.

Calixtus II.
Pont. 168.

Calixtus Secundus, Papa 168. Electus est in Cluniacensi cœnobio, in quo loco obierat Gelasius. Verùm is non prius Pontificium habitum sibi desumpsit, quam intellexit se ab his quoque Cardinalibus confirmari, qui Romæ & in Italia remanserant. Anno 5. mense decimo sui Pontificatus moritur in Domino, electus sub Henrico V. Germano Cæsare 17.

Honorius II.
Pont. 169.

Honorius 2. Papa 169. Familiaritate præclarorum virorum mirificè delectatus est, quos & Romæ retinebat. Sub hoc floruit Hugo de Sancto Victore, qui scribendo sui ingenii præclara monumenta reliquit. Hujus tempore Araulphus Christianæ religionis prædicator egregius Clericorum insidiis necatur, quod acerbè nimium in eorum lasciviam & libidinem inveheretur, quodque eorum pompam & in comparandis divitiis nimium studium improbaret, paupertatem Christi & integerrimam vitam ad imitationem omnibus proponens. Moritur anno quinto sui Pontificatus, & mense secundo sub eodem Cæsare.

Innocentius II.
Pont. 170.

Innocentius 2. Papa 170. Contra hunc Petrus Romanus civis Romæ Antipapa (eo absente) creatur, Anacletusque vocatur: quem post dies aliquot Lotharius Germanorum rex, Roma expulit, & Innocentium restituit. Sedit annos 14. menses 7. sub eodem Cæsare.

Cælestinus 2. Papa 171. sedit menses 5. electus sub Corrado Suevo Germano Cæsare 19.

*Cælestinus II.
Pont. 171.
Lucius II. P.
172.*

Lucius 2. Papa 172. Hujus consensu in Gallia synodus Episcoporum & Abbatum facta est contra Biliardum Philosophum peripateticum, qui præsentem Ludovico rege, rationibus victus, non modo sententiam mutavit, sed monasticam vitam & religionem professus est. Sedit menses 7. dies quatuor sub eodem Cæsare.

Eugenius 3. Papa 173. antea sancti Anastasii Abbas, quem sanctus Bernardus monachum induerat, ad quem sedentem in cathedra Petri scripsit libros de consideratione, sua religione & eruditione refertissimos. Sedit annos 8. menses 4. dies 20. sub eodem Cæsare.

*Eugen. III. P.
173.*

Anastasius 4. Papa 174. sedit annum unum menses 4. sub eodem Cæsare. Tunc doctrina, & vita florebat Richardus de sancto Victore, ejus scripta nunc extant integra.

*Anastasius
IV. Pont. 174.
Adrianus IV.
Pont. 175.*

Adrianus Quartus, Papa 175. sedit annos 4. menses 10. sub eodem Cæsare.

1161.

Alexander 3. Papa 176. sub eodem Cæsare. Contra hunc electus est per tres Cardinales Octavianus Romanus civis (Victor appellatus) & fuit schisma in Ecclesia ferme per 20. annos. Alexander verò post longos & assiduos labores, cum jam quieturus à tyrannicis perturbationibus videretur, Pontificatus sui anno 21. Romæ moritur, sublatis prius è medio quatuor schismaticis Pontificibus, quorum seditionibus Ecclesia Romana ferè subversa est. Sub hoc Pontifice beatus Thomas Cantuariensis Archiepiscopus martyrii mercedem assecutus est.

*Alexand. III.
Pont. 176.
Hic Senatus
Veneti opera
contra vim Imper.
est in sede
repositus.*

Lucius 3. Papa 177. Hic ab urbe dejectus, eo quod consulum nomen abolere adnitebatur; Pontificatus sui anno 4. mense 2. die 18. moritur Veronæ sub Friderico I. Germano Cæsare 20. Scribunt aliqui Petrum Comestorem, qui historiam utriusque testamenti conscripsit, in pretio tunc fuisse.

*Lucius III.
Pont. 177.*

Urbanus 3. Papa 178. Hoc administrante sacerdotium, occupata est ab infidelibus Hierosolyma civitas sancta. Urbanus proficiscens Venetias comparandæ classis gratia, dolore animi, quem ex calamitate Christianorum acceperat, Ferrariæ moritur, Pontificatus sui anno 1. mense 10. die 25. sub eodem Cæsare.

*Urbanus 3.
P. 178.*

Gregorius Octavus, Papa 179. tractat de recuperanda Hierosolyma, sed dum hæc agit, Pisis moritur, Pontificatus sui die quinquagesimo septimo, Sub eodem Cæsare.

*Gregorius 8.
Pont. 179.*

Clemens 3. Papa 180. sedit annos 3. menses 5. sub eodem Cæsare.

*Clemens 3.
Pont. 180.*

Cælestinus 3. Papa 181. Hic Constantiam monacham rege Rogerio natam occulte è monasterio Panormitano eduxit, & Henrico Sexto dispensatione Apostolica in matrimonium collocavit.

*Cælestinus 3.
Pont. 181.*

Vir sanctissimus, nihil in vita prætermisit, quo terra sancta recuperaretur: sedit annos 6. menses septem, dies 11. electus sub Friderico Primo.

*Innocentius 3.
Pont. 182.*

Innocentius 3. Papa 182. vir ante Pontificatum doctrina & moribus insignis à Coelestino in numerum cardinalium refertur, quo mortuo, omnium consensu in ejus loco Pontifex sufficitur, sub Henrico 6. Germano Cæsare 21. Hujus temporibus oborta apud Tholosam hæresis est, quam eodem procurante beatus Dominicus (à quo ordo fratrum Prædicatorum fuit institutus) mira celeritate compescuit.

CONCILIUM LATERANENSE.

Concilium Lateranum maximum sub Innocentio Tertio celebratum anno salutis 1215. cui interfuit Hierosolymitanus, & Constantinopolitanus Patriarcha, Metropolitanæ 70. Episcopi 400. Abbates 12. Priores conventuales 800. Græci & Romani Imperii legati, Regum verò Hierusalem, Franciæ, Hispaniæ, Angliæ, & Cypri Oratores. Papa moritur Perusii, Pontificatus sui anno 18. mense 7. dies 16. Adjuvarunt hujus Pontificis virtutem & doctrinam beati Dominici & beati Francisci Assisinatis sanctitas, è quibus Prædicatorum & Minorum ordo ortum habuit.

ACTA CONCILII LATERANENSIS PER TITULOS distributa.

Cap. 1. De fide Catholica.

IN capitulo primo sunt articuli sequentes, qui ad fidem pertinent.

Unus est Deus indivisus in essentia, & discretus in personis, creator omnium, &c. Is ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam corporalem & spiritualem (Angelicam scilicet & mundanam.) Deindè humanam, quasi communem ex spiritu & corpore constitutam.

Diabolus à Deo quidem, natura creatus est bonus, sed ipse per se factus est malus: homo verò diaboli suggestionem peccavit, &c.

Hæc sancta Trinitas secundum communem essentiam individa, & secundum personales proprietates est discreta &c.

Unigenitus Dei Filius à tota Trinitate communiter est incarnatus, ex Maria virgine Spiritus Sancti cooperatione conceptus.

Omnes mortales cum suis propriis corporibus resurgent, que nunc gestant, ut recipiant secundum merita sua, sive bona fuerint,

rint, sive mala, mali cum diabolo pœnam perpetuam, boni cum Christo gloriam sempiternam.

Una est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus salvatur, &c.

Verum Christi corpus & sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis & vini veraciter continentur, transubstantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem potestate divina, &c.

Hoc sacramentum nemo potest conficere, nisi Sacerdos fuerit ritè ordinatus secundùm claves Ecclesiæ, quas ipse concessit Apostolis, & eorum Successoribus Jesus Christus.

Sacramentum Baptismi, quod cum invocatione Trinitatis consecratur in aqua, tam parvulis, quam adultis, in forma Ecclesiæ à quocumque ritè collatum fuerit, proficit ad salutem, &c. Si tamen post susceptionem baptismi contingat prolabi in peccatum, per veram pœnitentiam semper potest recuperari, &c.

Non solum virgines & continentes, verùm etiam conjugati per fidem rectam & operationem bonam, ad æternam merentur beatitudinem pervenire, &c.

*De summa tr.
& fid. c. 1.*

Cap. 2. De errore Abbatis Joachim.

Dampnamus ergo, & reprobamus libellum, sive tractatum, quem Abbas Joachim edidit contra Magistrum Petrum Lombardum de unitate, seu essentia Trinitatis, appellans hæreticum & insanum, pro eo quod in suis dixit sententiis, quod quædam summa res est Pater & Filius & Spiritus sanctus, & illa non est generans, neque genita, nec procedens. Unde asserit, quod ille non tam Trinitatem, quam Quaternitatem astruebat in Deo, videlicet, tres personas, & illam communem essentiam, quasi quartam, manifestè protestans, quod nulla res est, quæ sit Pater & Filius, & Spiritus Sanctus. (*Hic deest aliquid*) sunt una essentia, una substantia, unaque natura, verùm unitatem hujusmodi non veram & propriam, sed quasi collectivam, & similitudinariam esse fatetur, quemadmodum dicuntur multi homines unus populus, & multi fideles una Ecclesia, juxta illud: Multitudinis credentium erat cor unum & anima una: Et qui adhæret Deo, unus spiritus est. Item: Qui plantat & qui rigat unum sunt: & omnes unum corpus sumus in Christo. Rursus in libro Regum, populus meus & populus tuus unum sunt. Ad hanc autem suam sententiam astruendam illud potissimum verbum inducit, quod Jesus Christus de fidelibus inquit in Evangelio: Volo Pater, ut sint unum in nobis, sicut & nos unum sumus, ut sint consummati in unum. Non enim ait, ut fideles Christi sint unum, idest, una quædam res, quæ communis sit omnibus, sed tantùm sint unum, idest, una Ecclesia propter Catholicæ fidei unitatem, & tandem unum regnum propter unionem indissolubilis charitatis. Quem-

Act. 4.

*1. Cor. 6. 3.
& 12.*

3. Reg. 21.

Joann. 17.

1. *Joann. 5.* admodum in canonica Joannis epistola legitur. Quia tres sunt qui testimonium dant in cœlo, Pater, & Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt; statimque subjungit: Et tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua & sanguis, & hi tres unum sunt; sicut in codicibus quibusdam invenitur. Nos autem sacro & universali Concilio approbante, credimus & confitemur cum Petro, quod una quædam res est incomprehensibilis quidem & inæstimabilis, quæ veraciter est Pater & Filius & Spiritus Sanctus, tres simul personæ, ac singulatim quælibet earumdem; & ideò in Deo Trinitas est solummodo, non Quaternitas, quia quælibet trium personarum est illa res, videlicet, substantia, essentia, sive natura divina, quæ sola est universorum principium, præter quam aliud inveniri non potest; & illa res non est generans, neque genita, nec procedens: sed est Pater qui generat, Filius qui gignitur, & Spiritus Sanctus, qui procedit, ut distinctiones sint in personis, & unitas in natura. Licet igitur alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, non tamen aliud, sed id quod est Pater, est & Filius, & Spiritus Sanctus, idem omnino, ut secundum orthodoxam & Catholicam fidem consubstantiales esse credantur. Pater enim ab æterno filium generando, suam substantiam ei dedit, juxta quod ipse testatur: Pater quod dedit mihi, majus est omnibus: at dici non potest, quod partem suæ substantiæ illi dederit, & partem retinuerit ipse sibi, cum substantia Patris indivisibilis sit, utpote simplex omnino. Sed nec dici potest, quod Pater in Filium transtulit suam substantiam generando, quasi sic dederit eam Filio, quod non retinuerit ipsam sibi: alioquin deseruisset esse substantia. Patet ergo quod sine ulla diminutione Filius nascendo substantiam Patris accepit, & ita Pater & Filius habent eandem substantiam, & sic eadem res est Pater & Filius & Spiritus Sanctus ab utroque procedens. Cum ergo Veritas pro fidelibus suis ad Patrem orat: Volo inquit, ut ipsi sint unum in nobis, sicut & nos unum sumus: hoc nomen, unum, pro fidelibus quidem accipitur, ut intelligatur unio charitatis in gratia: pro personis verò divinis, ut attendatur identitatis in natura unitas, quemadmodum Veritas alibi ait: Estote perfecti, sicut & pater vester cœlestis perfectus est, perfectione naturæ, utrumque videlicet suo modo: quia inter creatorem & creaturam non potest tanta similitudo notari, quin inter eos major sit dissimilitudo notanda. Si quis igitur sententiam, sive doctrinam præfati Joachim in hac parte defendere vel approbare præsumpserit, tanquam hæreticus ab omnibus confutetur. In nullo tamen per hoc florenti monasterio, cujus ipse Joachim extitit Institutor, volumus derogari, quoniam regularis institutio est & observantia salutaris, maximè cum idem Joachim omnia scripta sua nobis assignari mandaverit, Apostolicæ sedis judicio approbanda, seu etiam

Joann. 10.

Aliter sunt unum fideles Christi, aliter tres personæ divine.
Matth. 7.

Non ipse Joachim, sed ejus liber damnatur.

etiam corrigenda, dictans epistolam, cui propria manu subscripsit, in qua firmiter confitetur se illam fidem tenere, quam Romana tenet Ecclesia, quæ cunctorum fidelium, disponente domino, mater est, & magistra. Reprobamus etiam & damnamus perversissimum dogma impii Amalrici, cujus mentem sic pater mendacii excæcavit, ut ejus doctrina, non tam hæretica censenda sit, quam insana.

Additio Francisci Sylvii.

Iste Amalricus dicebat Corpus Christi non aliter esse in pane altaris, quam in alio pane: Deum sic esse locutum in Ovidio, sicut in Augustino.

Negabat resurrectionem corporum, & Paradisum, & infernum.

Sanctorum invocationem, idololatriam esse asserebat & alia plura dicebat fidei & rationi adversa. Propter quæ à Generali Conc. Lateran. ea potissimum de causa celebrato, hæreseos condemnatus & anathematizatus, postea jussu Philippi Gallorum regis exhumatus, exustusque est.

Cap. 3. De hæreticis.

Excommunicamus & anathematizamus omnem heresim, extollentem se adversus hanc sanctam orthodoxam Catholicam fidem, quam superius exposuimus, condemnantes universos hæreticos, quibuscumque nominibus censeantur: facies quidem habentes diversas, sed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipsum.

Damnati verò, sæcularibus potestatibus præsentibus, aut eorum balivis relinquuntur animadversione debita puniendi, Clericis prius à suis ordinibus degradatis, ita quod bona hujusmodi damnatorum, si laici fuerint confiscentur: si verò Clerici, applicentur Ecclesiis, à quibus stipendia perceperunt.

Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles nisi juxta considerationes suspitionis qualitatemque personæ propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint, anathematis gladio feriantur, & usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evitentur, ita quod si per annum in excommunicatione persisteant, ex tunc velut hæretici condemnentur.

Punitio hæreticorum sæcularibus potestatibus committenda.

Contra suspectos de hæresi.

Quod juramentum debeant præstare sæculares potestates.

Moneantur autem & inducantur, & si necessè fuerit, per censuram Ecclesiasticam compellantur sæculares potestates cujuscumque officii, etiam sicut reputari cupiunt & haberi fideles ita pro defensione fidei præstent publicè juramentum, quod de terris suæ jurisdictioni subjectos universos hæreticos ab Ecclesia denotatos, bona fide pro viribus exterminare studeant, ita quod amo-

do quoadcumque quis fuerit in potestatem sive spiritualem, sive temporalem assumptus, hoc teneatur capitulum firmare.

Si verò dominus temporalis requisitus & monitus ab Ecclesia, terram suam purgare neglexerit, ab hac hæretica foeditate, per Metropolitanum & comprovinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur. Et si satisfacere contempserit infra annum, significetur hoc summo Pontifici, ut ex tunc ipse vasallos ab ejus fidelitate denunciaret absolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, qui eam exterminatis hæreticis sine ulla contradictione possideant, & in fidei puritate conservent, salvo jure domini principalis, dummodo super hoc ipse nullum præstet obstaculum, nec aliquod impedimentum opponat, eadem nihilominus lege servata circa eos, qui non habent Dominos principales.

De privilegiis concessis Catholicis, qui hæreticorum exterminio insistant.

Catholici verò qui crucis assumpto charactere, ad hæreticorum exterminium se accinxerint, illa gaudeant indulgentia, illor- que privilegio sint minuti, quod accedentibus in terræ sanctæ subsidium conceditur.

Excommunicentur qui sine licentia prædicant.

1. Tim. 3.
Rom. 10.

Quia verò nonnulli sub specie pietatis, virtutem ejus (juxta quod ait Apostolus) abnegantes, auctoritatem sibi vendicant prædicandi, cum ipsæ Apostolus dicat: Quomodo prædicabunt, nisi mittantur? omnes qui prohibiti, vel non missi, præter auctoritatem ab Apostolica sede vel Catholico Episcopo loci susceptam, publicè, vel privatim prædicationis officium usurpare præsumpserint, excommunicationis vinculo innodentur: & nisi quanto- cius resipuerint, alia competenti pœna plectantur.

Deponatur Episcopus, qui ad expurgandas hæreses negligens invenitur.

Volumus ipitur & mandamus, & in virtute obedientiæ distric- tè præcipimus, ut ad hæc efficaciter exequenda Episcopi per dioc- ceses suas diligenter invigilent, si canonicam effugere voluerint ultionem. Si quis enim Episcopus super expurgando de sua dioc- cesi hæreticæ pravitatis fermento negligens fuerit, vel remissus, cum id certis indiciis apparuerit, ab Episcopali officio deponatur, & in loco ipsius alter substituatur idoneus, qui velit & possit hæ- reticam confundere pravitatem.

Cap. 4. De superbia Græcorum contra Latinos.

De hoc habes extr. de bapt. & ejus effectu, &c.

Cap. 5. De ordine sedium Patriarchalium.

Ut post Romanam Ecclesiam, quæ mater universorum Chris- ti

ri fidelium est & magistra, Constantinopolitana primum, Alexandria secundum, Antiochena tertium, Hierosolymitana quartum locum obtineant, &c.

Cap. 6. *Ut singulis annis provincialia celebrentur Concilia.*

Metropolitani singulis annis cum suis suffraganeis provincialia non omittant Concilia celebrare, in quibus de corrigendis excessibus, & moribus reformatandis, præsertim in clero, diligentem habeant cum Dei timore tractatum, &c.

Cap. 7. *De correctione excessuum.*

De hoc habes extra. De officio judicis ordinarii, c. Irrefragabili.

Cap. 8. *De inquisitionibus.*

Contra delinquentes tribus modis potest procedi, per accusationem, denunciationem, & inquisitionem. Diligens tamen adhibeatur cautela, ut sicut accusationem legitima debet præcedere inscriptio, sic & enunciationem charitativa admonitio, & inquisitionem clamosa insinuatio prævenire, &c.

Extra de accurat. c. Qualiter & quando.

Cap. 9. *De diversis ritibus in eadem fide per Episcopum tolerandis.*

De hoc habes extra de officio judicis ordinarii, c. Quoniam.

Ibid. c. sequenti.

Cap. 10. *De prædicatoribus instituendis cum Episcopi prædicare non valeant.*

Cum sæpè contingat, quod Episcopi propter occupationes multiplices, vel invaletudines corporales, seu occasiones alias (ne dicamus defectum scientiæ, quod in eis est reprobandum omninò, nec de cætero tolerandum) per seipsos non sufficiunt ministrare populo verbum Dei, maximè per amplas dioceses & diffusas, generali constitutione sancimus, ut Episcopi viros idoneos ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum assumant, potentes in opere & sermone, qui plebes sibi commissas vice ipsorum (cum per se idem nequeunt) sollicitè visitantes, eas verbo ædificent & exemplo, quibus ipsi cum indiguerint congruè necessaria ministrent: quos habebunt Episcopi coadjutores & cooperatores, non solum in prædicationis officio, verum etiam in audiendis confessionibus, & pœnitentiis injungendis, ac cæteris quæ ad salutem pertinent animarum. Siquis autem hoc neglexerit adimplere, districtæ subiaceat ultioni.

Officium Episcoporum prædicare populo.

Cap. 11.

De magistris scholasticis in Ecclesiis cathedralibus instituendis, de triennio in triennium celebrandis, &c.

Extra de magistr. quia.

Cap. 12. *Extra de statu monast. in singulis.*

Extra de religion. dem. c. fin.

Cap. 13.

De novis religionibus prohibitis.

Cap.

Cap. 14. *De incontinentia Clericorum puniendâ.*

De hoc habes extra. de vita, & honestate cleric. ut clericorum.

Cap. 15.

De arcenda ebrietate Clericorum, ibid. c. seq.

Cap. 16.

De Jumentis Clericorum, ibid.

Cap. 17. *De comessationibus prælatorum, & negligentia eorum super divinis officiis, &c.*

De hoc habetur in celebratione missarum cap. dolentes.

Cap. 18.

De judicio sanguinis Clericis interdicto, & de duello ab eis non exercendo, & præcipuè ne quisquam Sacerdos, & Diaconus purgatione aquæ ferventis, vel frigidæ, seu ferri candentis ritum cujuslibet benedictionis, aut consecrationis impendat, salvis nihilominus prohibitionibus de monomachiis, sive duellis antea promulgatis, &c.

Cap. 19.

Relinqui nolumus incorrectum, quod quidam Clerici sic exponunt Ecclesias supellectilibus propriis & etiam alienis, ut domus potius laicæ quam Dei basilicæ videantur, &c.

Cap. 21. *Fideles omnes semel in anno confiteri tenentur.*

Omnis utriusque sexus omnia sua peccata confiteatur fideliter, saltem semel in anno, proprio Sacerdoti, vel alieno, prius tamen à proprio Sacerdote impetrata venia, quoniam aliter ille ipsum non potest absolvere, vel ligare. Et suscipiat reverenter, ad minus in Pascha, Eucharistiæ sacramentum, nisi proprius Sacerdos ab ejus perceptione duxerit abstinendum, &c. Sit autem Sacerdos discretus & cautus, diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati, per quas prudenter intelligat quale illi consilium debeat exhibere, & cujusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum ægrotum, &c. Caveat autem omnino ne verbo, vel signo, vel alio quovis modò prodat aliquatenus peccatorem, sed si prudentiorum consilio indiguerit, illud absque ulla expositione personæ cautè requirat, &c.

Cap. 22.

Quoniam infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato provenit, medici ante omnia curent advocare medicos animarum, ut postquam infirmis fuerit de spiritali salute provisum, ad corporalis medicinæ remedium salubris procedatur, cum causa cessante cesset effectus. Cæterum cum anima sit multò præstantior corpore, sub anathemate prohibemus, ne quis medicorum pro corporali salute aliquid ægrotò suadeat, quod in periculum animæ convertatur.

Cap.

*Extra de Cler.
vel mon. Sen-
tentiam.*

*Extra de cus-
todia Eucha-
ristiæ.*

*Extra de pœ-
nit. & remis.
c. omnis.*

*Can. 202. sex-
te syn.*

*Extra ibid. c.
seq.*

Cap. 24.

Triplex est dumtaxat via juridicæ electionis, per inspirationem Spiritus Sancti, per scrutinium, per compromissionem; qui verò contra prædictas formas eligere tentaverit, eligendi (ea vice) potestate privetur, &c.

Extra de election.

Cap. 19. *De multa providentia.*

Fuit in hoc Concilio prohibitum, ut nullus diversas dignitates Ecclesiasticas, & plures Ecclesias parochiales reciperet contra sacrorum canonum instituta. Hoc idem in personatibus decernimus observandum, addentes, ut in eadem Ecclesia nullus plures dignitates habere præsumat, aut personatus, etiam si curam non habeant animarum. Circa sublimes tamen & litteratas personas, quæ majoribus sunt beneficiis honorandæ (cum ratio postulaverit) per sedem Apostolicam poterit dispensari, &c.

Extra de præbend. & dignit. c. Cum multa.

Cap. 31.

Ad abolendam pessimam, quæ in plerisque inolevit Ecclesiis, corruptelam, firmiter prohibemus, ne canonicorum filii (maximè spurii) canonici fiant in sæcularibus Ecclesiis, in quibus instituti sunt Patres, &c.

Extra de fil. presb.

Cap. 32.

Extirpandæ consuetudinis vitium in quibusdam partibus inolevit, quod patroni Ecclesiarum parochialium, & aliæ quædam personæ, proventus ipsarum sibi penitus vendicantes, Presbyteris earundem servitio deputatis relinquunt adeò exiguam portionem, ut ex ea congruè nequeant sustentari, unde fit ut in his regionibus penè nullus inveniatur Sacerdos parochialis, qui vel modicam habeat notitiam litterarum. Cum igitur os bovis triturantis alligari non debeat, &c. Statuimus, ut portio sufficiens ipsis assignetur. Qui verò parochialem habet Ecclesiam, non per vicarium, sed per seipsum illi deserviat, in ordine, quem ipsius Ecclesiæ cura requirit, nisi fortè præbendæ, vel dignitati, parochialis Ecclesia sit annexa: in quo casu concedimus ut is, qui talem habet præbendam vel dignitatem, cum oporteat eum in Ecclesia majori servire, in ipsa parochiali Ecclesia idoneum & perpetuum studeat habere vicarium canonicè institutum, &c. Illud autem penitus interdiciamus, nequis in fraudem de proventibus Ecclesiæ (quæ curam proprii Sacerdotis debet habere) pensionem alii quasi pro beneficio conferre præsumat, &c.

Extra de præbend. & dig. c. extirpandæ.

Cap. 41.

Nulla valet absque bona fide præscriptio tam canonica quam civilis, cum sit generaliter omni constitutioni atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienæ.

Extra de præscrip. Quoniam.

Cap.

Cap. 46. Clerici etiam propter communes utilitates gravari non possunt.

Extra de immunit. Eccl. Adversus.

Adversus consules & alios, qui Ecclesias & viros Ecclesiasticos tallis, seu collectis & exactionibus aliis gravare nituntur, Concilium Lateranense immunitati Ecclesiasticæ volens providere, præsumptores hujusmodi sub anathematis districtione prohibuit, excommunicationi præcipiens subjacere transgressores & fautores eorum, donec satisfactionem impendant competentem. Verùm si quando forsitan Episcopus simul cum Clericis tantam necessitatem & utilitatem inspexerint, ut absque ulla coactione ad revelandas utilitates & necessitates communes (ubi laicorum non suppetunt facultates) subsidia per Ecclesias duxerint conferenda, prædicti laici humiliter & devotè recipiant, cum actionibus gratiarum. Propter imprudentiam tamen quorundam Romanum prius consulant Pontificem, cujus interest communibus utilitatibus providere, &c.

Cap. 50. Prohibitio copulæ conjugalis quartum gradum non excedat.

Extra de consang. & affin. Non d. bet.

Prohibitio copulæ conjugalis quartum consanguinitatis & affin. gradum de cætero non excedat, quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest absque gravi dispendio hujusmodi prohibitio generaliter observari.

Cap. 51.

Clandestina conjugia penitus inhibemus, &c.

Extra de clandest. despons. cum inhibitis.

Cap. 54. Ut prius solvantur decimæ quam tributa.

Extra de primic. & oblat. Cum non.

Statuimus, ut exactionem tributorum & censuum præcedat solutio decimarum, vel saltem hi ad quos census & tributa indecimata pervenerint (quoniam res cum onere suo transit) ea per censuram Ecclesiasticam decimare cogantur Ecclesiis, quibus jure debeantur.

Cap. 58. Tempore interdicti possunt monachi divina celebrare.

Extra de privil. Quod nonnullis.

Celebrare divina possunt tam monachi, quam clerici tempore interdicti (sed exclusis excommunicatis & interdictis) januis clausis & suppressa voce, non pulsatis campanis.

Cap. 61. De reliquiis Sanctorum.

Extra de reliq. & vener. sancti. Cum ex eo.

Cum ex eo quod quidam Sanctorum reliquias exponunt venales, ut eas passim ostendant, Christianæ religioni sit detractum sæpius, imposterum præsentis decreto statuimus, ut antiquæ reliquiae amodo extra capsam non ostendantur, nec exponantur venales. Inventas autem de novo nemo publicè venerari præsumat, nisi prius autoritate Romani Pontificis fuerint approbatæ. Prælati verò de cætero non permittant illos, qui ad eorum Ecclesias causa venerationis accedunt, vanis figmentis, aut falsis decipi documentis, sicut & in plerisque locis occasione quæstus fieri consuevit. Eleemo-

synarum quoque quæstores quorum quidam se alios mentiendo abusiones nonnullas in sua prædicatione proponunt, admitti (nisi Apostolicas, vel diœcesani Episcopi litteras veras exhibeant) prohibemus, & tunc præter id, quod in ipsis continebitur litteris, nihil populo proponere permittantur.

Cap. 62.

Qui autem ad quærendas eleemosynas destinantur, modesti sint & discreti, nec in tabernis, aut locis incongruis hospitentur: nec inutiles faciant aut sumptuosas expensas, caventes omnino ne falsum religionis habitum gestent.

Quæstores modesti, & discreti.

Ad hæc, quia per indiscretas indulgentias atque superfluas, quas quidam Ecclesiarum prælati facere non verentur, & claves Ecclesiæ contemnuntur, & pœnitentialis satisfactio enervatur, decernimus, ut cum dedicatur basilica, non extendatur indulgentia extra annum, sive ab uno solo, sive à pluribus Episcopis dedicetur: ac deinde in anniversario dedicationis tempore quadraginta dies de injunctis pœnitentiis indulta remissio non excedat: & intra hunc quoque dierum numerum indulgentiarum litteras præcipimus moderari, quæ pro quibuslibet causis aliquoties concedantur, cum Romanus Pontifex (qui plenitudinem obtinet potestatis) hoc in talibus moderamen consueverit observare.

Moderamen indulgentiarum.

Cap. 63.

Ne pro consecrationibus Episcoporum aut benedictionibus, aut ordinibus Clericorum aliquid accipiatur.

Extra de Sim. Sicut pro cæro.

Cap. 64. *Monachæ pretio receptæ una cum recipientibus de monasterio expellantur.*

Quoniam symoniaca labes adeo plerasque moniales infecit, ut vix aliquas sine pretio recipiant in sorores, paupertatis prætextu volentes hujusmodi vitium palliare: ne id de cætero fiat, penitus prohibemus, statuentes, ut quæcumque de cætero talem pravitatem commiserit, tam recipiens, quam recepta, sive sit subdita, sive prælata, sine spe restitutionis de suo monasterio expellatur, in locum arctioris regulæ ad agenda perpetuo pœnitentiam retrudenda.

Extra ib. Quoniam.

De his autem, quæ ante hoc synodale statutum taliter sunt receptæ, ita duximus providendum, ut remotæ de monasteriis, quæ perperam sunt ingressæ, in aliis ejusdem ordinis collocentur.

Quod si propter nimiam multitudinem alibi fortè nequiverint commodè collocari, ne fortè damnabiliter in sæculo evagetur, recipiantur in eodem monasterio dispensativè de novo, mutatis prioribus locis, & inferioribus assignatis.

Hoc etiam circa monachos & alios regulares decernimus obser-

servandum. Verùm ne per simplicitatem vel ignorantiam se valeant excusare, præcipimus ut diocesani Episcopi singulis annis hoc faciant per suas dioceses publicari.

Cap. 65. Extra ibidem.

Cap. 66. Extra ibidem.

Cap. 67. *Judæi etiam compellendi sunt ad restituendas usuras.*

Statuimus ut si de cætero quocumque prætextu Judæi à Christianis graves & immoderatas usuras extorserint, Christianorum eis participium subtrahatur, donec de immoderato gravamine satisfecerint competenter. Censura etiam Ecclesiastica Judæos decernimus compellendos ad satisfaciendum Ecclesiis pro decimis & oblationibus debitis, quas à Christianis de domibus & possessionibus aliis percipere consueverant, antequam ad Judæos quocumque titulo devenissent.

Extra de usuris.

Quanto amplius.

Quando coguntur Judæi satisfacere pro usuris.

Cap. 68.

Statuimus ut Judæi utriusque sexus in omni Christianorum provincia, & in omni tempore, qualitate habitus publicè ab aliis populis distinguantur.

Extra de Judæis. & Sarracenis.

Cap. 69.

Nec Judæi, nec Pagani officiis publicis præfiantur.

Postremo loco habetur in hoc Concilio bulla expeditionis pro recuperanda terra sancta, sanctissimè edita. In qua expeditione omnes Clerici mandato Concilii bonam partem Ecclesiasticorum proventuum in subsidium terræ sanctæ tradiderunt. Papa verò & Cardinales integram decimam. In reliquis capitulis remmittimus lectorem ad magnum volumen Conciliorum, quæ ne eadem pluries repeteremus, omisimus.

Extra ib. Cum sit.

Explicit Concilium Lateranense primum.

Ann. Dom. 1214.

Honorius 3.

Pont. 183.

Honorius 3. Papa 183. ordinem B. Dominici eo instante confirmat, & Fridericum secundum anathemate notatum imperii dignitate privat.

Idem & ordinem B. Francisci comprobavit, quem biennio post Gregorius in cathalogo Sanctorum retulit. Sedit annos 10. menses 7. dies 13.

Gregor. 9. P. 184.

Gregorius 9. Papa 184. Hic beatum Dominicum & beatum Franciscum in Sanctos retulit, circa annum Domini 1240. Sedit annos quatuordecim, menses quinque, sub Friderico secundo Germano Cæsare 24.

Cælestinus 4. Pontif. 185.

Cælestinus 4. Papa 185. sedit tantum dies 18. vacat sedes uno & viginti mensibus, donec Cardinales qui à Friderico Imperatore in carcere detinebantur, libertate donati sunt.

Innocentius 4. Pontif. 186.

Innocentius 4. Papa 186. Hic B. Petrum Veronensem ordinis Prædicatorum ab hæreticis occisum inter sanctos martyres retulit. Idem

Idem statuit ut Cardinales galero rubeo uterentur honestandi ordinis causa: & Hugonem ex ordine S. Dominici, virum vita & doctrina insignem, in Cardinalis dignitatem evexit, qui commentarios in totam Bibliam scripsit. Sub hoc floruit Alexander ordinis Minorum, qui summam in theologiam scripsit. Sedit annos 11. menses 6. dies 12. sub eodem Cæsare.

Alexander 4. Papa 187. sedit annos 7. Vacat sedes mensibus 3. diebus 4. Hujus Pontificis vita ab omnibus certè mirificè laudatur, electus sub Wilhelmo Germano Cæsare 26.

Urbanus 4. Papa 188. Scribunt aliqui sub Urbano fuisse Albertum, cognomento Magnum, & Divum Thomam Aquinatem ordinis Prædicatorum. Sedit autem annos 3. mensem 1. sub eodem Cæsare.

Clemens 4. Papa 189. Hic uxorem & liberos habuerat, qua mortua factus est Episcopus, deinde Cardinalis, & absens electus Papa sub eodem Cæsare. Sedit annos tres. Quo mortuo non solum inter populos Italiæ, quos in officio sanctissimus Pontifex autoritate sua continebat, verùm etiam inter Cardinales discordia orta est de creando novo Pontifice, ut biennio sedes vacaverit. Bona Ecclesiæ Clemens vir integerrimus adeò accuratè dispensavit, ut cum haberet duas filias ex mortua uxore ante Pontificatum susceptas, uni in monasterio collocatæ triginta tantum libras dedit. Alteri, quæ marito suæ conditionis nupserat, trecentas libras dotis nomine numeravit, & hac conditione ne quid unquam amplius peteret. Habuit & nepotem clericum, quem ubi comperit tres præbendas habere, optionem facere compulit, ut quam vellet ex his retineret & duas relinqueret. Instantibus autem amicis ut non tantùm nepoti illa diuitteret, sed majora & plura tribueret, respondit se Deo, non autem carni & sanguini acquieturum: quem utinam universi Pontifices imitati essent.

Gregorius 10. Papa 190. sub eodem Cæsare, sedit annos quatuor. Sub hoc celebratum est *Concilium Lugdunense generale*, in quo sequens veritas definita est.

Fideli & devota professione fatemur, quod Spiritus Sanctus æternaliter ex Patre & ex Filio, non tanquam ex duobus principis, sed tanquam ex uno principio, non duabus inspirationibus, sed unica inspiratione procedit. Hoc professa est hætenus, prædicavit, & docuit sacrosancta Romana Ecclesia, mater omnium fidelium & magistra. Hoc habet orthodoxorum Patrum atque Doctorum Latinorum pariter & Græcorum incommutabilis & vera sententia. Sed quia nonnulli propter irrefragabilis præmissæ veritatis ignorantiam in errores varios sunt prolapsi, nos sacro approbante Concilio, damnamus & reprobamus omnes, qui negare præsumperint æternaliter Spiritum Sanctum ex Patre

Sub hoc etiam Decretalium volumen est editum.

Alexand. 4. Pont. 187.

Urbanus 4. P. 188.

Ann. Dom. 1263.

Clemens 4. P. 189.

NOTA.

Deo non tamen carni & sanguini acquievit sanctus Pontifex.

Processio Spiritus Sancti à Patre & Filio profertur. Unica inspiratione Spiritus Sanctus æternaliter procedit.

& Filio procedere: sive etiam temerario ausu asserere quod Spiritus Sanctus ex Patre & Filio tanquam ex duobus principiis, & non tanquam ex uno procedat. Habentur de summa Trinit. & fid. Cath. in 6.

Usurarii non absolvendi.

In eodem Concilio mandatum est, quod nullus sacerdos manifestos usurarios ad confessionem admittat, sive ipsos absolvat, nisi de usuris satisfecerint, vel de satisfaciendo pro suarum viribus facultatum præstent idoneam cautionem.

Innocentius 5. Pontif. 191.

Innocentius 5. Papa 191. ex ordine sancti Dominici, assumptus ad Pontificatum anno Domini 1275. Sedit menses 6. sub Rudolpho Germano Cæsare 27.

Adrianus 5. Pontif. 192.

Adrianus 5. Papa 192. sedit dies 40. sub eodem Cæsare.

Joannes 22. Pontif. 193.

Joannes 22. Papa 193. Vir litteratus, sed in rebus gerendis, ut dicitur, parum prudens. Moritur Pontificatus sui mense 8.

Joannes 22. Pontif. 193.

sub eodem Cæsare. Sub hoc facta est definitio contra eos, qui dicant Christum & ejus discipulos nihil habuisse, & in his, quæ habuerunt, nullum jus eis fuisse. Ejusmodi sententiam erroneam & hæreticam esse censendam, declarat in extravagan-

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Hæretica sententia contra asserentes Christum & ejus discipulos nihil habuisse. Errores Joannis de Polliaco.

Primus: quod confessi fratribus habentibus licentiam generalem audiendi confessiones, tenentur eadem peccata, quæ confessi fuerant, iterum confiteri proprio sacerdoti.

Secundus: quod stante (omnis utriusque sexus) edicto in Concilio Generali, Romanus Pontifex non potest fecere, quod parochiani non teneantur omnia peccata sua semel in anno proprio sacerdoti confiteri (quem dicit esse parochianum curatum.) Imò nec Deus posset hoc facere, quia (ut dicebat) implicat contradictionem.

Tertius: quod Papa non potest dare potestatem generalem audiendi confessionem, imò nec Deus, quin confessus habenti licentiam teneatur eadem confiteri proprio sacerdoti, quem dicit esse (ut præmittitur) proprium curatum. Prædictos articulos, & quemlibet eorum, tanquam falsos & erroneos, & à doctrina sacra devios, autoritate Apostolica condemnamus, & reprobamus de fratrum nostrorum consilio, & contrariam esse Catholicam fidem asserimus, scilicet quod illi, qui prædictis fratribus confitentur, non magis teneantur eadem peccata confiteri iterum, quam si ea aliàs confessi fuissent eorum proprio sacerdoti, juxta Concilium generale. Habentur in extravag. communi. Vas electionis &c.

Nicolaus 3. Pontif. 194. Notarii & tabelliones ut pestiferi rejiciendi.

Nicolaus 3. Papa 194. Scribant historici neminem ante ipsum sacrificasse religiosius visum, cum semper, dum solemnia ageret, lachrymas funderet. Vacantibus Ecclesiis celerrimè consulebat & eas statim optimò & idoneò ministro comittebat. Notarios & tabelliones à se, ut pestiferos ejecit, Gregorium 10. Joannem 21.

imi-

imitatus. Religionis observantissimus. Instituti sancti Francis-
ci, ob rerum humanarum contemptum, amator: ideò & decre-
tali epistola quædam suæ regulæ ambigua declaravit. Sedit an-
nos tres, menses quinque, sub eodem Cæsare. Vacat sedes men-
ses 5.

Martinus 4. Papa 195. sedit an 4. menses 1.

Honorius 4. Papa 196. sedit annos duos, sub eodem Cæ-
sare. Vacat sedes menses decem propter ægritudinem Cardina-
lium, qua apud S. Sabinam correpti sunt.

Nicolaus 4. Papa 197. sedit an. 4. sub eodem Cæsare, as-
sumptus ex ordine Minorum.

Cœlestinus 5. Papa 198. Deducta electione discordia Cardina-
lium per biennium, & 3. menses assumptus est ex eremo Petrus
Moroneus, vocatus Cœlestinus. Verùm cum à priore vita ob
Pontificatum nequaquam declinaret, visus est rebus agendis pa-
rùm idoneus: hæc obrem de abrogatione ejus mentio fieri cœp-
ta est inter Cardinales. Tandem persuasus est, ut Pontificatu se
abdicaret, ne Ecclesia Dei ob imperitiam gubernantis periclita-
retur. Quo factò Cœlestinus ad privatam vitam se redegit, &
alterius subrogandi Pontificis Cardinalibus potestatem dedit,
Pontificatus sui mense 6. imperante Adolfo Germano Cæsare. 28.

Bonifacius 8. Papa 199. Ab hoc ferunt deceptum Cœlestinum
voce tanquam cœlitus missa per cannam ad eum factam, ut de-
sereret Pontificatum, & Bonifacium institueret. Ingentia bella
in Italia excitavit: Excommunicavit Gallorum regem Philip-
pum, & titulum regni Gallici donavit Alberto Austriacæ do-
mus 1. Cæsari, ut hac occasione tandem inter se conflictarentur
Germani & Galli. Postremò captus est Bonifacius, & in car-
cere periit. Atque hinc est quod dicitur de eo: Intravit ut vulpes,
regnavit ut lupus, mortuus est ut canis. Sedit annos octo, men-
ses 5. sub eodem Cæsare.

Benedictus 11. Papa 200. ex ordine S. Dominici assumptus
ad Pontificatum. Ita semper vixit, ut post mortem inter Bea-
tos meritò censeatur. Sedit menses 8. dies 15. Electus es sub Al-
berto Germano Cæsare 29.

Clemens 5. Papa 201. sub eodem Cæsare. Hic apud Lugdu-
nenses egit in Gallia, & jam inde ab hoc tempore, idest an. 1305.
translata est Pontificia sedes ab urbe Roma Avinium Gallie urbem,
ubi ad septuaginta & quatuor annos remansit cum magno Chris-
tianorum incommodò. Interim nova hæresis apud Novarienses per
Dulcinum, & Margaritam inventa est, qua mares, & femine
simul habitantes, in omnem libidinem prolabebantur, & Ana-
baptistarum more (qui nostra hac ætate in incertum vagantur)
senserunt nihil proprii habendum, non esse administrandas respu-
blicas Christianis, & similes phanaticas opiniones habuere. Sub
hoc

*Martinus 4.
Pontif. 195.
Honorius 4.
Pont. 196.*

*Cœlestinus 5.
Pont. 198.
Cessit Ponti-
ficatui bonus
pastor, nec
oves pericli-
tarentur.*

*Bonifacius 8.
Pont. 199.*

*Benedict. 11.
Pont. 200.*

*Clemens 5.
Pont. 201.
Ann. Dom.
1302.*

hoc celebratum est Concilium Viennense, in quo & librum Clementinarum à se compositum edidit. Fertur hoc fermè tempore Templarios olim Christi milites à nostris ad Sarracenos defecisse. Quam ob rem interfecti sunt quotquot comprehendi potuerunt, eorumque bona partim Rhodanis militibus, partim novis religionibus sunt attributa. Sedit annos 8. menses 10. dies 15.

Concil. Viennense.

Anima rationalis, & per se & essentialiter est forma humani corporis.

Concilium Viennense generale, sub Clemente Quinto celebratum: in quo probatæ sunt constitutiones illæ & definitiones, quæ in volumine Clementinarum feruntur: Una est sub hac forma. Doctrinam omnem seu positionem temerè asserentem, aut verentem in dubium quod substantia animæ rationalis seu intellectualis verè ac perfectè humani corporis non sit forma, velut erroneam, ac veritati Catholicæ inimicam fidei, hoc sacro approbante Concilio reprobamus: definientes ut cunctis nota sit fidei synceræ veritas, ac præcludatur universis erroribus aditus, ne subintrent, quod quisquis deinceps asserere, defendere, seu tenere pertinaciter præsumpserit, quod anima rationalis, seu intellectiva non sit forma corporis humani per se & essentialiter, tamquam hæreticus sit censendus. Item baptisma unicum baptizatos omnes in Christo regenerans esse (sicut unus Deus ac fides unica) ab omnibus fideliter confitendum, quod celebratur in aqua in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, credimus esse tam adultis quam parvulis communiter perfectum remedium ad salutem. Verùm quia quantum ad effectum baptismi in parvulis reperiuntur Doctores quidam Theologi opiniones contrarias habuisse, quibusdam ex ipsis dicentibus per virtutem baptismi parvulis quidem culpam remitti, sed gratiam non conferri, aliis è contra asserentibus, quod & culpa eisdem in baptismo remittitur, & virtutes ac informans gratia infunduntur quo ad habitum, & si non pro illo tempore quo ad usum. Nos attendentes generalem efficaciam mortis Christi, quæ per baptisma applicatur pariter omnibus baptizatis, opinionem secundam (quæ dicit tam parvulis quam adultis conferri in baptismo informantem gratiam & virtutes) tanquam probabiliorem & dictis sanctorum, & Doctorum modernorum Theologiæ magis consonam & concordem, sacro approbante Concilio duximus eligendam. Habentur prædictæ dux deinitiones in Clem. de sum. trin. & fid. Cath.

Tam parvulis, quam adultis in baptismo confertur gratia virtutesque infunduntur.

Errores Begardorum & Beguinarum damnantur.

In eodem Concilio facta est constitutio, ut festum corporis Christi celebretur feria 5. post octavam Pentecostes, concessis indulgentiis iis, qui in eo festo, vel sub octavis, officio, vel horis interfuerint. Habetur in Clem. de reliq. & ven. Sanctorum.

In eodem damnati sunt errores Begardorum & Beguinarum mulierum Alemanniæ.

Primus: quod homo in vita præsentis tantum & talem perfectio-

tionis gradum potest acquirere, quod reddetur penitus in peccabilis, & amplius in gratia proficere non valevit. Nam (ut dicunt) si quis semper posset proficere, posset aliquis Christo perfectior inveniri.

Secundus: Jejunare non oportet hominem, nec orare postquam gradum perfectionis hujusmodi fuerit assecutus: quia tunc sensualitas est ita perfectè spiritui & rationi subjecta, quod homo potest liberè corpori concedere quicquid placet.

Tertius: quod illi qui sunt in prædicto gradu perfectionis & Spiritu libertatis, non sunt humanæ subjecti obedientiæ, nec ad aliqua præcepta Ecclesiæ obligantur. Quia (ut asserunt) ubi spiritus Domini, ibi libertas.

2. Cor. 3.

Quartus: quod homo potest ita finalem beatitudinem secundum omnem gradum perfectionis in præsentem assequi, sicut eam in vita obtinebit beata.

Quintus: quod quælibet intellectualis creatura, in seipsa naturaliter est beata: quodque anima non indiget lumine gloriæ ipsam elevante ad Deum videndum, & eo beatè fruendum.

Sextus: quod se in actibus exercere virtutum est hominis imperfecti, & perfecta anima licentiat à se virtutes.

Septimus: quod mulieris osculum (cum ad hoc natura non inclinatur) est mortale peccatum: actus autem carnalis (cum ad hoc natura inclinatur) peccatum non est, maximè cum tentatur exercens.

Octavus error: quod in elevatione corporis Christi Jesu non debent assurgere, nec eidem reverentiam exhibere: asserentes quod esset imperfectionis ejusdem si à puritate & altitudine suæ contemplationis tantum descenderent, quod circa mysterium, seu sacramentum Eucharistiæ, aut circa passionem humanitatis Christi aliqua cogitarent. Sacro approbante Concilio sectam ipsam cum præmissis erroribus damnamus, & reprobamus omninò. Habentur in Clem. Ad nostrum, de hæreticis.

In eodem Concilio. Si quis in illum errorem inciderit, ut pertinaciter affirmare præsumat exercere usuras non esse peccatum, decernimus eum velut hæreticum puniendum. Locorum nihilominus ordinariis, & hæreticæ pravitatis inquisitoribus districtius injungentes, ut contra eos, quos de errore hujusmodi diffamatos invenerint, aut suspectos, tanquam contra diffamatos, vel suspectos de hæresi procedere non omittant. Habentur in Clem. de usuris, cap. Sanè.

Puniantur ac hæretici qui affirmaverint exercere usuras non esse peccatum.

Joannes 23. Papa 202. sedit annos 19. menses 4. Imperatore Ludovico Bavaro, in quem censuris Pontificiis animadvertit.

Joannes 23. Pont. 202.

Benedictus 12. Papa 203. sedit annos 4. menses 3. sub eodem Cæsare. Vir sanctissimus omnibus collachrymantibus sepelitur.

Benedict. 12. Pont. 203.

Cle.

- Clemens 6.*
Pont. 204. Clemens 6. Papa 204. sedit annos 10. menses 6. Hic emittit (ut fertur) Avinium Franciæ, atque ita urbs hæc juris Pontificii facta est.
- Innocentius 6.*
Pont. 205. Innocentius 6. Papa 205. Hic præbendas Ecclesiasticas non nisi probatissimis sacerdotibus, tum vitæ, tum doctrinæ dedit. Fecitque ut omnes Prælati ad Ecclesias suas proficiscerentur. Sedit annos 9. menses 8. sub eodem Cæsare.
- Urbanus 5.*
Pont. 206. Urbanus 5. Papa 206. sedit annos 8. menses 4. electus sub Carolo 4. Germano Cæsare 32.
- Gregorius 11.*
Pont. 207.
Ann. Dom. 1371. Gregorius 11. Papa 207. electus sub eodem Cæsare. Hic Romam ex Gallia transtulit iterum Pontificiam sedem anno Domini 1371. motus maximè ex verbis cujusdam Episcopi, qui interrogatus à Pontifice (dum simul inambularent) cur non redderet ad Ecclesiam suam (quam malam erat tandem sine pastore nudam relinqui) cur, respondit, tu summe Pontifex cæteris exemplum daturus, tuum Episcopatum non repetis? Moritur Romæ anno Domini 1378. sui Pontificatus anno 7. mense 5.
- Post Greg. 11. ingens schisma ortum est. Itali Italum Pontificem (Urbanum 6. dictum) crearunt, & is Romæ mansit. Galli item elegerunt Pontificem in Italia, quem Clementem 7. appellarunt. Is Avinium se recepit. Erant itaque Pontifices duo, alter in alteram censuris sæviebat. Duravit hoc schisma usque ad Concilium Constantiense.
- Urbanus 6.*
Pont. 208. Urbanus 6. Papa 208. Pontificatus sui satis infelicitè acti anno 11. mense 8. Romæ moritur, Ruperto Cæsare 34.
- Bonifacius 9.*
Pont. 209. Bonifacius 9. Papa 209. sub eodem Cæsare. Hic annorum circiter triginta erat, cum Pontificatum inivit: ita tamen vixit in tanta vel Peccandi licentia, ut nulla ei voluptas impingi vel obijci posset. Interim mortuo Clemente Septimo adulterino Pontifice, Petrus de Luna (Benedictus tertius decimus appellatus) Avinione sufficitur.
- Ann. Dom. 1390.* Bonifacius hic annatarum (hostium potentiam veritus, vel augendæ ditionis Ecclesiasticæ causa, ut aliqui volunt) usum beneficiis Ecclesiasticis primus imposuit, hac conditione, ut qui beneficium consequeretur, dimidium annui proventus fisco Apostolico persolveret. Quamvis sint, qui hoc inventum Joanni 22. ascribant. Hanc consuetudinem omnes admiserunt præter Anglos, qui id de solis Episcopatibus concessere: de cæteris beneficiis non adeo. Sedit annos 14. menses 9.
- Innocentius 7.*
Pont. 210. Innocentius 7. Papa 210. duobus annis sacerdotio infelicitè administrato mortuus est.
- Gregorius 12.*
Pont. 211. Gregorius 12. Papa 211. Is promissit cessurum se Pontificatu, si Benedictus itidem non recusaret. Cæterum fugiente Benedicto in Cataloniam relicta Avinione revocavit promissum suum Gregorius

rius de resignando Papatu: proinde Concilio Pisis à Cardinalibus universis habito, uterque & Gregorius, & Benedictus Pontificatu sunt depositi, & in locum eorum successus tertius Papa Alexander quintus. Gregorius profugit Ariminum, ubi mansit usque ad Constantiensis Concilii tempora. Alexander quintus Bononiæ egit.

Alexander 5. Papa 212. sedit menses octo, ex ordine Minorum assumptus, sanctus Dei.

Joannes 24. Papa 213. Hic Joannes 24. Bononiæ, Gregorius Arimini, Benedictus in Hispania superstites vixerunt, usque dum opera Sigismundi Imperatoris Constantiæ publica synodus cogere-
retur. Sunt autem tres hi pariter in Concilio Papatu dejecti.

Martinus 5. Papa 214. electus in Concilio Constantiensi, sedit annos 14. menses 3.

Alexander 5.
Pont. 212.

Joannes 24.
Pont. 213.

Martinus 5.
Pont. 214.

*ACTA CONCILII CONSTANTIENSIS SUB JOANNE
Papa 24. convocati, & inchoati tempore schismatis. Ferebantur
enim tunc tres Pontifices, prædictus Joannes, & Benedictus 13.
& Gregorius 12.*

IN sessione 1. anno Domini 1415. præsentè Sigismundo Imperatore, promisit Joannes 24. se cessurum Papatui sub hac forma: Ego Joannes Papa 24. propter quietem totius populi Christiani profiteor, spondeo, promitto, juro, & voveo Deo, & Ecclesiæ, & huic sacro Concilio, spontè & liberè dare pacem Ecclesiæ Christi per viam meæ simplicis cessionis Papatus, & eam facere & adimplere cum effectu juxta deliberationem præsentis Concilii, si & quando Petrus de Luna, Benedictus 13. & Angelus de Corario, Gregorius 12. in suis obedientiis nuncupati, Papatui, quem præ-tendunt, per se, vel procuratores suos legitimos simpliciter cedant, &c. Nihil ad hæc addiderunt in sessione secunda & tertia.

In sessione quarta & quinta habetur sic definitum, quod ipsa synodus in Spiritu Sancto congregata legitimè generale Concilium faciens, Ecclesiam Catholicam militantem representans, potestatem à Christo immediatè habet, cui *quilibet cujuscumque status vel dignitatis, etsi papalis existat, obedire tenetur* in his quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis, & reformationem generalem Ecclesiæ Dei in capite & membris, &c.

Additio Francisci Sylvii.

Concilium hoc Constantiense fuit legitimum quartum ad ea quæ fuerunt *conciliariter*, idest, more Conciliorum legitimorum acta, rebus nimirum diligenter examinatis, & præsentibus omnibus, aut certè plerisque Patribus Concilii. Cujusmodi fuere damnationes articulorum Joannis Wicleff, & Joannis Hus; & quæ contra Hieronimum de Praga sunt facta. Quantum ad ea verò qui-

bus dicitur Synodus potestatem immediate à Christo habere, cui quilibet cujuscumque status vel dignitatis, etsi Papalis existat, obedire tenetur. &c. non est legitimum; quia decretum illud ab iis solis emanavit, qui erant de obedientia Joannis 23. (quem alii 24. vocant) iisque non omnibus. Aberat enim ipse Joannes, ac insuper alii non pauci de ejus obedientia, uti & de aliis quos antevertentur in definiendo illi qui aderant. Adde istud decretum nec ab ullo Pontifice fuisse probatum, nec ab obedientiis aliorum, qui gerebant se pro Pontificibus, unquam receptum. Quamquam & observari debeat istud, cui quilibet etsi Papalis existat, obedire tenetur: non dici universum de Concilio, etiam generali, sed restrictè de illo, quod agebatur, nullo existente Pontifice vero ac indubitato, etsi tres essent qui de Pontificatu contendebant. Quo casu, quod dubii Pontifices obedire debeant Concilio ad tollendum schisma, & ad providendum de vero certoque Pontifice, non est negandum. Conferat lector quæ diximus l. 5. Controv. q. 2. art. 7. ad postrem. arg.

Item declarat, quod quicumque cujuscumque conditionis, status, dignitatis etiam Papalis, qui mandatis, statutis, seu ordinationibus, aut præceptis hujus sacræ synodi, & cujuscumque alterius Concilii generalis legitime congregati super præmissis, sive ad ea pertinentibus, factis, vel faciendis, obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condignæ poenitentiæ subjiciatur & debite puniatur, &c.

Item definit & ordinat sancta synodus, quod dominus Joannes Papa 23. Romanam curiam & officia publica illius, &c. de hac civitate Constantiensi non mutet sine deliberatione & consensu ipsius sanctæ synodi. Siquid contra tentaverit, totum sit irritum, & inane.

In sexta & septima sessione tantum tractatum est de monendo & citando Joanne Papa, qui fugerat à loco Concilii.

In sessione octava pronunciata est sententia damnationis doctrinæ Joannis Wicleff & articulorum 45. quorum tenor est qui sequitur.

Errores Vvialff. damnati.

1. Substantia panis materialis & vini materialis manent in sacramento altaris, &c.
2. Accidentia panis non manent sine subjecto in eodem sacramento.
3. Christus non est in eodem sacramento identicè & realiter propria præsentia corporali.
4. Si Episcopus, vel Sacerdos est in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non consecrat, non baptizat.
5. Non est fundatum in Evangelio, quod Christus missam ordinaverit.
6. Deus debet obedire diabolo.

7. Si homo debite fuerit contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua & inutilis.
8. Si Papa sit præscitus & malus, & consequens membrum diaboli, non habet potestatem super fideles, nisi forte à Cæsare.
9. Post Urbanum 6. non est aliquis recipiendus in Papam, sed vivendum est more Græcorum sub propriis legibus.
10. Contra scripturam sacram est quod Ecclesiastici habeant possessiones.
11. Nullus prælatus debet aliquem excommunicare, nisi prius sciat esse excommunicatum à Deo, & qui sic excommunicat, est hæreticus.
12. Prælatus excommunicans Clericum, qui appellavit ad regem, & ad Concilium regni, eo ipso traditor est regis & regni.
13. Illi qui dimittunt prædicare sive audire verbum Dei propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati.
14. Licet alicui Diacono, vel Presbytero prædicare verbum Dei absque autoritate sedis Apostolicæ, vel Episcopi Catholici.
15. Nullus est Dominus civilis, nullus est prælatus, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.
16. Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab Ecclesia, possessionatis habitualiter delinquentibus.
17. Populares possunt ad suum arbitrium dominos delinquentes corrigere.
18. Decimæ sunt puræ eleemosynæ, & parochiani possunt propter peccata suorum prælatorum, ad libitum suum auferre eas.
19. Speciales orationes applicatæ uni personæ per prælatos vel religiosos, non plus prosunt eidem quam generales, cæteris paribus.
20. Conferens eleemosynam fratribus est excommunicatus ipso facto.
21. Si quis ingreditur religionem privatam qualemcumque, redditur ineptior & inhabilior ad observantiam mandatorum Dei.
22. Sancti instituentes religiones privatas, sic instituendo peccaverunt.
23. Religiosi viventes in religionibus privatis, non sunt de religione Christiana.
24. Fratres tenentur per labores manuum victum quærere, & non per mendicitatem. Prima pars est scandalosè & præsumptuosè asserta, pro quanto sic generaliter & indistinctè loquitur. Secunda erronea, pro quanto asserit mendicitatem fratribus non licere.
25. Omnes sunt simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus.

26. Oratio præsciti, nulli valet.
27. Omnia de necessitate absoluta eveniunt.
28. Confirmatio juvenum, Clericorum ordinatio, locorum consecratio reservantur Papæ & Episcopis propter cupiditatem lucri temporalis & honoris.
29. Universitates, studia, collegia, graduationes, & magisteria in eisdem sunt vana gentilitate introducta, & tantum prosunt Ecclesiæ sicut diabolus.
30. Excommunicatio Papæ, vel cujuscumque prælati non timenda, quia est censura Antichristi.
31. Peccant fundantes claustra, & ingredientiæ sunt viri diabolici.
32. Ditare clerum est contra regulam Christi.
33. Sylvester Papa & Constantinus Imperator erraverunt Ecclesiam dotando.
34. Omnes de ordine mendicantium sunt hæretici, & dantes eis eleemosynam sunt excommunicati.
35. Ingrediens religionem sunt inhabiles ad observandum divina præcepta, & per consequens ad perveniendum ad regnum æcelorum, nisi apostataverint ab eisdem.
36. Papa cum omnibus Clericis suis possessionem habentibus sunt hæretici, eo quod possessionem habent.
37. Ecclesia Romana est synagoga Sathanæ: nec Papa est immediatus vicarius Christi, & Apostolorum.
38. Decretales epistolæ sunt Apocryphæ & seducunt à fide Christi, & Clerici sunt stulti qui student eis.
39. Imperator & domini temporales seducti sunt à diabolo ut Ecclesiam dotarent bonis temporalibus.
40. Electio Papæ à Cardinalibus per diabolum est introducta.
41. Non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias. Error est si per Romanam Ecclesiam intelligat universalem Ecclesiam aut Concilium generale: aut pro quanto negat primatum summi Pontificis super alias Ecclesias particulares.
42. Fatuum est credere indulgentiis Papæ & Episcoporum.
43. Juramenta illicita sunt quæ fiunt ad roborandum humanos contractus & commercia civilia.
44. Augustinus, Benedictus, Bernardus damnati sunt, nisi pœnituerint, de hoc quod habuerunt possessiones, & instituerunt & intraverunt religiones. Et sic à domino Papa usque ad ultimum religiosum omnes sunt hæretici.
45. Omnes religiones indifferenter introductæ sunt à diabolo.

Hos sancta synodus præfatos articulos 45. examinari fecit &

sæpius recenseri: quibus examinatis, fuit repertum aliquos & plures ex ipsis fuisse & esse notoriè hæreticos, & à sanctis Patribus reprobatos, alios non Catholicos, sed erroneos: alios scandalosos & blasphemos: quosdam piarum aurium offensivos: nonnullos eorum temerarios & seditiosos. Propterea Concilium pronunciat hæreticum Joannem Wicleff, ac memoriam ejusdem condemnat, & mandat exhumari ossa ipsius & cremari.

In 9. 10. & 11. nihil annotatione dignum actum est. In sessione 12. pronunciata est publica sententia diffinitiva depositionis à Papatu contra Joannem Papam 24. propter recessum, quem fecerat à civitate Constantiensi, & dicto sacro Concilio generali, clandestinè noctu hora suspecta, & in habitu dissimulato, & propter scandalum datum ab illo turbativum pacis & unionis Ecclesiæ à voto & promissione, & juramento per ipsum Joannem Papam Deo & Ecclesiæ, & huic sacro Concilio præstitis deviativum.

Item statuit & decernit sancta synodus pro bono unionis Ecclesiæ, quod nullo unquam tempore reeligatur in Papam dominus Balthasar Costa, nuper Joannes 24. nec Angelus de Corario Gregorius 12. nec Petrus de Luna Benedictus 13. in suis obedientiis sic nominati. Si contrarium fiat, idipsum sit irritum & inane.

Sessio 13.

Cum in nonnullis mundi partibus quidam temerariè asserere præsumant, populum Christianum debere sacramentum Eucharistiæ sub utraque panis & vini specie suscipere, & non solum sub specie panis, sed etiam sub specie vini populum laicum passim communicent, & post cœnam, vel aliàs non jejuni, & communicandum esse pertinaciter asserunt contra laudabilem Ecclesiæ consuetudinem rationabiliter approbatam. Hinc est quod hoc generale Concilium declarat, decernit, & definit contra hunc errorem, quod licet Christus post cœnam instituerit, & suis discipulis administraverit sub utraque specie panis & vini hoc venerabile sacramentum: tamen hoc non obstante, sacrorum canonum auctoritas, & approbata consuetudo Ecclesiæ servavit, & servat quod hujusmodi sacramentum nec conficiatur post cœnam, nec sumatur à non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à jure, vel Ecclesia concessio, vel admissio, &c. Et similiter quod licet in primitiva Ecclesia hujusmodi sacramentum reciperetur à fidelibus sub utraque specie: tamen hæc consuetudo ad evitandum aliqua pericula, & scandala, est rationabiliter introducta, quod à conficientibus sub utraque specie, & à laicis tantummodo sub specie panis suscipiatur, cum firmissimè credendum sit, & nullatenus dubitandum integrum Christi corpus & sanguinem tam sub specie panis, quam sub specie vini veraciter contineri,

&c.

&c. Quapropter dicere quod hanc consuetudinem & legem observare sit sacrilegium, aut illicitum, censi debet erroneum, & pertinaciter asserentes oppositum præmissorum tanquam hæretici arceri sunt, & graviter puniendi per diœcesanos locorum, aut inquisitores hæreticæ pravitatis, &c. Item præcipimus sub pœna excommunicationis quod nullus Presbyter communicet populum sub utraque specie panis & vini.

Sessio 14.

Carolus de Malatestis renunciavit Papatui, nomine Gregorii 12.

Sessio 15.

Errores Joannis Hus.

Articuli Joannis Hus damnati in Concil. quoniam publicè prædicabat Joannem Wicleff virum Catholicum, & authorem Evangelicum.

1. Unica est sancta universalis Ecclesia, quæ est prædestinatorum universitas.
2. Paulus numquam fuit membrum diaboli, licet fecerit actus quosdam actibus Ecclesiæ malignantium consimiles.
3. Præsciti non sunt partes Ecclesiæ, cum nulla pars ejus ab ea finaliter excidat, eo quod prædestinationis charitas, quæ ipsam ligat, non excidit.
4. Duæ naturæ divinitas & humanitas sunt unus Christus.
5. Præscitus etsi aliquando sit in gratia secundum præsentem justitiam, tamen numquam est pars sanctæ Ecclesiæ, & prædestinatus semper manet membrum Ecclesiæ, licet aliquando excidat à gratia adventitia, sed non à gratia prædestinationis.
6. Sumendo Ecclesiam pro convocatione prædestinatorum, sive sint in gratia, sive non, secundum præsentem justitiam, isto modo Ecclesia est articulus fidei.
7. Petrus non fuit, neque est caput Ecclesiæ sanctæ Catholicæ.
8. Sacerdotes quomodolibet criminose viventes sacerdotii polunt potestatem, & sicut filii infideles sentiunt infideliter de septem sacramentis Ecclesiæ, de clavibus, de censuris.
9. Papalis dignitas à Cæsare inolevit, & Papæ perfectio & institutio à Cæsaris potentia emanavit.
10. Nullus sine revelatione assereret rationabiliter de se vel alio, quod esset caput particularis Ecclesiæ: nec Romanus Pontifex est caput Romanæ Ecclesiæ.
11. Non oportet credere quod iste quicumque est particularis Romanus Pontifex sit caput cujuscumque particularis Ecclesiæ, nisi Deus eum prædestinaverit.
12. Nemo gerit vicem Christi, vel Petri, nisi sequatur eum

in moribus, cum nulla alia sequela sit pertinentior, nec aliter à Deo recipiat procuratoriam potestatem, quia ad illud officium vicarii, requiritur & morum conformitas, & instituentis auctoritas.

13. Papa non est manifestus & verus successor Apostolorum Principis Petri, si vivit moribus contrariis Petro: & si quærit avaritiam, tunc est vicarius Judæ Iscariotis. Et pari evidentia Cardinales non sunt manifesti & veri successores collegii aliorum Apostolorum Christi, nisi vixerint more Apostolorum, servantes consilia & mandata Domini nostri JESU Christi.

14. Doctores ponentes quod aliquis per censuram Ecclesiasticam emendandus est, si corrigi noluerit, judicio sæculari est tradendus, pro certo sequuntur in hoc Pontifices, Scribas, & Phariseos, qui Christum nolentem eis in omnibus obedire, tradiderunt Pontio Pilato.

15. Obedientia Ecclesiastica, est obedientia secundum adinventionem Sacerdotum Ecclesiæ propter expressam auctoritatem Ecclesiæ.

16. Quod nulla sint opera indifferentia, sed hæc sit divisio immediata humanorum operum, quod sint vel virtuosa, vel vitiosa, quia si homo est vitiosus, & agat quicquam, tunc agit vitiosè: & si est virtuosus & agat quicquam, tunc agit virtuosè: quia sicut peccatum inficit universaliter omnes actus hominis vitiosi: sic virtus vivificat omnes actus hominis virtuosi.

17. Sacerdos Christi vivens secundum legem ejus & habens notitiam scripturæ, & affectum ad ædificandum populum, debet prædicare non obstante prætensa excommunicatione.

18. Quilibet prædicantis officium de mandato accipit qui ad Sacerdotium accedit, & illud mandatum debet exequi non obstante excommunicatione.

19. Per censuras Ecclesiasticas excommunicationis, suspensionis, vel interdicti ad sui exaltationem clerus populum sibi laicalem suppeditat, avaritiam multiplicat, malitiam protegit, viam præparat Antichristo.

20. Si Papa est malus, & maximè si est præscitus, tunc ut Judas Apostolus est diabolus, fur, & filius perditionis.

21. Gratia prædestinationis est vinculum quo corpus Ecclesiæ & quodlibet ejus membrum jungitur Christo capiti indissolubiliter.

22. Papa vel prælatus malus & præscitus est æquivocè pastor, & verè fur & latro.

23. Papa non debet dici sanctissimus etiam secundum officium, quia aliàs rex deberet dici sanctissimus secundum officium, & tortores & præcones dicerentur sancti, imò & diabolus deberet dici sanctus, cum sit officarius Dei.

24. Si Papa vivat Christo contrariè, etiam si ascenderet per legitimam electionem secundùm constitutionem humanam, tamen aliunde ascenderet quàm per Christum, dato etiam quod intraret per electionem à Deo principaliter factam. Nam Judas Iscarioth ritè & legitimè est electus à Deo ad Apostolatam, & tamen ascendit aliunde in ovile ovium.

25. Condemnatio 45. Articulorum Joannis Wicleff per Doctores facta, est irrationabilis & iniqua & malefacta.

26. Non eo ipso, quo electores, vel major pars eorum consenserit viva voce secundùm ritum hominum in personam aliquam, eo ipso illa persona est legitimè electa. Unde sive electores benè vel malè elegerint, operibus electi debemus credere.

27. Non est scintilla apparentiæ quod oporteat esse unum caput in spiritualibus regens Ecclesiam, quod semper cum ipsa militanti Ecclesia conversetur & conservetur.

28. Christus sine talibus capitibus monstruosis per servos veraces discipulos sparsos per orbem terrarum melius Ecclesiam suam regularet.

29. Apostoli & fideles Sacerdotes Domini strenuè in necessariis ad salutem regularunt Ecclesiam antequam Papæ officium foret introductum.

30. Nullus est Dominus civilis, nullus est prælatus, nullus est Episcopus dum est in peccato mortali.

Pronunciata est sententia damnationis horum Articulorum sub eadem forma, qua condemnati sunt articuli Joannis Wicleff.

Condemnatur articulus sequens.

Quilibet tyrannus potest & debet licitè & meritoriè occidi per quemcumque vasallum suum, vel subditum, etiam per clancularias insidias & subtiles blanditias, vel adulationes, non obstante quocumque præstito juramento, seu confœderatione factis cum eo, non expectata sententia vel mandato judicis cujuscumque. Adversus hanc errorem satagens hæc sancta synodus exurgere, & ipsam funditus tollere, declarat & definit hujusmodi doctrinam erroneam esse in fide & in moribus, ipsamque tanquam hæreticam, scandalosam & ad fraudes, deceptiones, mendacia, proditioes, perjuria vias dantem reprobatur & condemnat. Declarat insuper & decernit quod pertinaciter doctrinam hanc perniciosissimam asserentes sunt hæretici, tanquam tales juxta canonicas sanctiones puniendi.

Sessiones 16. 17. & 18. nihil habent lectione dignum.

Sessio 19. Anno 1415. 23. die Septembris. Abjuratio Hieronymi de Praga.

Ego Hieronymus de Praga, artium liberalium magister, cog-
nos-

notans veram Catholicam Ecclesiam & Apostolicam fidem, anathematizo omnem hæresim, præcipuè eam, de qua hæctenus infamatus fui, & quam præteritis temporibus dogmatizaverunt & tenuerunt Joannes Wicleff, & Joannes Hus, in suis opusculis, libellis, seu sermonibus ad Clerum & ad populum. Consentio autem sanctæ Rom. Ecclesiæ & Apostolicæ sedi, & huic sacro Concilio, & ore ac corde profiteor in omnibus & per omnia, & præsertim de clavibus, sacramentis, ordinibus, officiis, & censuris Ecclesiasticis, indulgentiis, ac reliquiis Sanctorum, Ecclesiastica libertate, & de cæremoniis, & aliis omnibus ad religionem Christianam pertinentibus.

In sessione 20. agitur causa civillis inter Ducem Austriæ & Episcopum Tridentinum.

Sessio 21. Anno 1416. 31. die mensis Majii.

Sententia contra Hieron. de Praga laicum, magistrum in artibus, qui post abjuratorem in sessione 19. annotatam, audientiam publicam sibi dari in hac sancta synodo postulavit: qua sibi concessa coram eadem synodo publicè asseruit, dixit, & professus est, quod præfate sententiæ damnationis dictorum Joannis Wicleff, & Joannis Hus iniquè consenserat, & illam sententiam approbando mentitus fuit, nec verebatur se confiteri mentitum, quinimò confessionem super illorum damnatione revocabat nunc & in æternum, asserens se in libris Joannis Wicleff, & Joannis Hus, nullam unquam hæresim, vel errorem legisse, licet ante fuerit confessus, &c. propter quæ sancta synodus prædictum Hieron. palmitem putridum, aridum, in vite non manentem foras mittendum decernit, ipsumque hæreticum, & in hæresim relapsam excommunicatum, anathematizatum pronunciat & declarat atque damnat. Qui Hieron. traditus est potestati sæculari & combustus.

Sessiones intermediæ totæ terantur in citando, & deponendo Petro de Luna, Benedicto 13. nuncupato, & recipiendis oratoribus regum Aragonum, Castellæ, & Navarrae.

Sessio 39. anno 1417. die 9. Octob.

Statutum de Conciliis generalibus erga futura schismata Edicto perpetuò sancimus & ordinamus, ut amodo Concilia generalia celebrentur, ita quod primum à fine hujus Concilii in quinquennium immediatè sequens; secundum verò à fine illius in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuò celebrentur in locis, quæ Summus Pontifex per mensem ante finem cujuslibet Concilii, approbante & consentiente Concilio, vel in ejus defectu ipsum Concilium deputare & assignare teneatur, ut sic per quandam continuationem semper aut Concilium vigeat, aut per termini pendentiam expectetur, quem terminum liceat summo Pontifici de suorum

fratrum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio ob emergentes fortè casus abbreviare, sed nullatenus prorogetur. Locum autem pro futuro celebrando Concilio deputatum absque evidenti necessitate non mutet.

Sessio 40. Reformationes fiendæ per Papam unà cum Concilio antequam Concilium dissolvatur.

Sacrosancta generalis synodus Constantiensis in Spiritu Sancto legitimè congregata, universalem Ecclesiam representans, statuit & decernit, quod futurus Romanus Pontifex per Dei gratiam de proximo assumendus cum hoc sacro Concilio, vel deputandis per singulas nationes debeant reformare Ecclesiam in capite & in membris & curiam Romanam secundum æquitatem, & bonum regimen Ecclesiæ, antequam hoc Concilium dissolvatur super materiis Articulorum aliàs per nationes in reformatorio oblatorum, quæ sequentur. Primò de numero, qualitate & natione dominorum Cardinalium. Item de reservationibus sedis Apostolicæ. Item de Annatis, communibus servitiis & minutis. Item de collationibus beneficiorum, & gratiis expectativis. Item de confirmationibus electionum. Item de causis in curia Romana tractandis, vel non. Item de appellationibus ad Romanam curiam. Item de officiis cancellariæ & pœnitentiariæ. Item de exemptionibus & incorporationibus tempore schismatis factis. Item de commendis. Item de fructibus medii temporis. Item de non alienandis bonis Romanæ Ecclesiæ. Item propter quæ & quomodò Papa possit corrigi & deponi. Item de extirpatione simoniæ. Item de dispensationibus. Item de provisione Papæ & Cardinalium. Item de indulgentiis. Item de decimis. Hoc adjecto quod facta per nationes deputatione prædicta, liceat aliis de licentia Papæ liberè ad propria remeare.

Sessio 41. Anno 1417. die 8. Novembris.

Constitutio Papæ Clementis 6. super modo & forma observandis à Cardinalibus in conclavi existentibus super electione Pontificis.

Decretum de non spoliando electum in Papam sub pœna excommunicationis.

Die 11 Novembris anni supradicti in festo sancti Martini, reverendissimi Patres in conclavi existentes Reverendissimum in Christo patrem dominum Odonem de Columna, S. Gregorii diaconum Cardinalem de Columna vulgariter nuncupatum, natione Romanum, concorditer in Romanum Pontificem elegerunt, qui Martinus Papa 5 nominari voluit, & sic per Serenissimum principem Sigisimundum Romanorum regem, unà cum sancta synodo apud Ecclesiam majorem hujus civitatis Constantiensis fuit inthronizatus & coronatus Papa.

Sessio 42. Nihil habet, quo justè possimus lectorem occupare.
 Sessio 43. *Præsidente Papa Martino 5. 21. mensis Martii. Decretum contra simoniam.*

Martinus, &c. Multe contra simoniacam pravitatem olim facte sunt constitutiones, quibus morbus ille non potuit competenter extirpari. Nos sacro approbante Concilio declaramus, quod ordinati simoniacè ab excommunicatis, suorum ordinum sint eo ipso suspensi. Electiones autem, postulationes, confirmationes & quævis provisiones simoniacæ Ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, personarum, officiorum, & beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque deinceps factæ nullæ sint ipso jure, nullumque per illas jus cuiquam acquiratur, nec promoti, confirmati, aut provisi faciant fructus suos, sed ad illorum restitutionem tanquam iniquè ablata percipientes teneantur, statuentes insuper quod dantes & recipientes ipso facto sententias excommunicationis incurrant.

De decimis & aliis oneribus Ecclesiasticis.

Martinus, præcipimus, &c. Jura quæ prohibent inferioribus à Papa decimas & alia onera Ecclesiæ & personis Ecclesiasticis imponere districtius observari, per nos autem nullatenus imponatur generaliter super totum clerum nisi ex magna & ardua causa & utilitate, universalem Ecclesiam concernente, & de consilio & consensu & subscriptione fratrum nostrorum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium & Prælatorum, quorum consilium commodè haberi poterit. Nec specialiter in aliquo regno, vel provincia inconsultis Prælati ipsius regni, vel provinciæ, & ipsis non consentientibus, vel eorum majori parte, & eo casu per personas Ecclesiasticas & autoritate Apostolica dumtaxat leventur.

In sessione 44. statuitur locus futuri Concilii.

Sessio 45. Et ultima de dissolutione Concilii.

Martinus Papa 5. dixit quod omnia & singula determinata, conclusa, & decreta in materiis fidei per præsens Concilium conciliariter tenere & inviolabiliter observare volebat, & nunquam contraire quoquo modo. Ipsaque sic conciliariter facta approbat & ratificat, & non aliter nec alio modo: quo dicto, ipsum Concilium absolvit, omnibus, & singulis in eo existentibus ad propria remeandi, ipso approbante Concilio, facultatem fecit.

Additio Francisci Sylvii.

Notanda sædulò sunt verba, quibus Martinus 5. approbavit Acta Concilii Constantiensis, nequis putet ipsum approbasse omnia, etiam illa quæ ses. 4. & 5. dixit de Concilio, cui quilibet etsi Papalis dignitatis existat, obedire tenetur. Approbat enim omnia & singula determinata, conclusa & decreta in materiis fidei per præsens Concilium conciliariter facta, & non aliter nec

alio modo. Decreta autem ses. 4. & 5. nec ad fidem pertinent, nec sunt facta peculiariter, idest non more aliorum Conciliorum; quia non prævio diligenti examine, nec expectatis aliis patribus Concilii; sed eos antevertendo.

Bulla Martini 5. de condemnatione Joannis Wicleff de Anglia, & Joannis Hus de Bohemia, damnati in hoc sacro Concilio Constantiensi.

Martinus Episcopus, &c. Inter cunctas pastoralis curæ sollicitudines, &c.

Sequuntur errores Joannis Wicleff 45. & errores Joannis Hus 30. in eadem forma, qua supra recensiti.

Super præmissis autem articulis quilibet de eis suspectus, seu in eorum assertionem deprehensus juxta hunc modum interrogetur. In primis utrum cognoverit Joannem Wicleff de Anglia, & Joannem Hus de Bohemia, & Hieronymum de Praga. Item, utrum teneat & credat quod quodlibet Concilium generale, & etiam Constantiense, universalem Ecclesiam repræsentet. Item, utrum credat quod illud quod Concilium Constantiense universalem Ecclesiam repræsentans, approbavit, & approbat in favorem fidei & ad salutem animarum, quod hoc est ab universis Christi fidelibus approbandum & tenendum. Item, utrum credat & asserat quod in nullo casu sit licitum jurare. Item, utrum credat quod ad mandatum judicis juramentum de veritate dicenda, vel quodlibet aliud ad causam opportunum etiam pro purificatione infamiae faciendum, sit licitum. Item, utrum credat quod perjurium scienter commissum ex quacumque causa, vel occasione pro conservatione vitæ corporalis, vel patriæ, vel alterius etiam in favorem fidei, sit mortale peccatum. Item, utrum credat deliberato animo contemnens ritum Ecclesiæ quoad cæremonias exorcismi & catechismi, aquæ baptismatis consecratæ peccet mortaliter. Item, utrum credat quod post consecrationem sacerdotis in sacramento altaris sub velamento panis & vini non sit panis materialis & vinum materiale, sed idem per omnia Christus, qui fuit in cruce passus, & sedet ad dexteram Patris. Item, utrum credat & asserat quod facta consecratione per sacerdotem sub sola specie panis tantum & præter speciem vini, sit vera caro Christi & sanguis, & anima, & Deitas, & totus Christus, ac idem corpus absolutè, & sub una quolibet illarum specierum singulariter. Item, utrum credat, quod consuetudo communicandi personas laicas sub specie panis tantum ab Ecclesia universali observata, & per sacrum Concilium Constantiæ approbata, sit servanda, sic quod non liceat eam reprobare, aut sine Ecclesiæ autoritate pro libito immutare. Item, utrum credat quod Christianus contemnens susceptionem sacramentorum confirmationis, vel extremæ unctionis, aut solem-

lemnizationis matrimonii, peccet mortaliter. Item, utrum credat, quod Christianus ultra contritionem cordis habita copia sacerdotis idonei, soli sacerdoti ex necessitate salutis confiteri teneatur, & non laico, seu laicis quantumcumque bonis & devotis. Item, utrum credat, quod sacerdos in casibus sibi permisis possit peccatorem confessum & contritum à peccatis absolvere, & sic pœnitentiam injungere. Item, utrum credat quod malus sacerdos cum debita materia & forma, & cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, verè conficiat, verè absolvat, verè bapticet, & verè conferat alia sacramenta. Item, utrum credat, quod B. Petrus fuerit Vicarius Christi, habens potestatem ligandi & solvendi super terram. Item, utrum credat quod Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, sit sucesor beati Petri, habens supremam potestatem in Ecclesia Dei. Item, utrum credat authoritatem jurisdictionis Papæ, Archiepiscopi, & Episcopi in solvendo & ligando esse majorem auctoritate simplicis sacerdotis, etiam si curam animarum habeat. Item, utrum credat, quod Papa omnibus Christianis verè contritis & confessis ex causa pia & justa possit concedere indulgentias in remissionem peccatorum, maiori nè pia loca visitantibus. Item, utrum credat, quod ex tali concessione visitantes Ecclesias ipsas, & manus adjuatrices eis porrigentes, ejusmodi indulgentias consequi possint. Item, utrum credat, quod singuli Episcopi suis subditis secundùm limitationem sacrarum canonum hujusmodi indulgentias concedere possint. Item, utrum credat, & asserat licitum esse sanctorum reliquias & imagines à Christi fidelibus venerari. Item, utrum credat quod Papa vel alius prælatus, vel ipsorum vicarii possint suum subditum Ecclesiasticum sive secularum propter inobedientiam, sive contumaciam excommunicare, ita quod talis pro excommunicato sit habendus. Item, utrum credat quod inobedientia, sive contumacia excommunicatorum crescente, prælati vel eorum vicarii in spiritualibus habeant potestatem aggravandi, interdictum ponendi, & brachium sæculare invocandi, & quod illis censuris per inferiores sit obediendum. Item, utrum credat quod liceat personis Ecclesiasticis absque peccato, hujus mundi habere possessiones & bona temporalia. Item, utrum credat, quod laicis ipsa ab eis auferre potestate propria non liceat, etiam si malè viverent personæ Ecclesiasticæ bona hujusmodi possidentes. Item, utrum credat quod liceat laicis utriusque sexus viris & mulieribus liberè prædicare verbum Dei. Item, utrum credat quod singulis sacerdotibus liberè liceat prædicare verbum Dei ubicumque, quando-cumque, & quibuscumque placuerit, etiam si non sint missi. Item, utrum credat, quod omnia peccata mortalia, & specialiter manifesta sint publicè corrigenda & extirpanda.

Qui

Qui de præmissis hæresibus, vel articulis, vel aliquo præmissorum infamati fuerint, ad arbitrium vestrum expurgare teneantur. Alii verò qui per testes, seu propriam confessionem, vel alias legitimas probationes convicti fuerint de prædictis hæresibus, vel articulis, vel aliquo præmissorum, eosdem articulos & errores solemniter & publicè revocare, abjurare, pœnitentiam condignam subire cogantur; invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, &c. Datum Constantiæ Pontificatus nostri anno primo.

Finiant acta in Concilio Constantiensi sub Martino Quinto.

CONCILIUM BASILIENSE.

IN præfatione annotatur quis modus sit observandus in publica sessione Conciliorum generalium, & qui fuit observatus in Concilio generali Constantiensi.

Sessio 1.

Concilium Basiliense inchoatum anno Domini 1431. præsidebat Juliano Cardinale sancti Angeli legato Apostolico legitima potestate à felicis recordationis Martino 5. & Eugenio 4. tunc recens electio facta. Istud Concilium inchoatum fuerat Senis, translatum est certis de causis in Basileam per Martinum 5. ut notatur in sessione prima ejus Concilii.

Additio Francisci Sylvii.

Concilium Basiliense licet fuerit legitime indictum, statim tamen fuit illegitimum; quia cum sub specie reformandæ Ecclesiæ Patres conarentur Ecclesiæ Romanæ privilegiis derogare, Eugenius illud revocavit, ejusque legatus Julianus præsidentiam sibi prius commissam dimisit. Quare quæ de potestate Concilii sess. 2. & seqq. ordinantur, vel declarantur, nullius sunt roboris; cum sint statuta conciliabuli potius quam veri Concilii; sitque ipsum tale quale Concilium reprobatum ab Eugenio & Leone 10. Pontificibus. Vide nostra l. 5. Controv. q. 1. art. 5. & q. 2. art. 7.

Sessio 2.

Hæc sancta synodus legitime congregata auctoritate Apostolica legitime interveniente, sacris Constant. & Senen. Conciliis generalibus decernentibus atque ordinantibus, fuit & est in hoc loco Basiliensi debite, legitime, ac rite inchoata & congregata: ideo in præsentì sessione ordinat & declarat quæ sequuntur.

Primò declarat, quod ipsa synodus in Spiritu S. legitime congregata generale Concilium faciens, & Ecclesiam militantem representans, potestatem immediatè à Christo habet, cui quilibet cujuscumque status vel dignitatis, etiam si Papalis existat, obedi-

re

re tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis, & generalem reformationem Ecclesiæ Dei in capite & in membris.

Item declarat, quod quicumque cujuscumque status vel dignitatis, etiam si Papalis existat, qui mandatis, statutis, seu ordinationibus aut præceptis hujus sacræ synodi, & cujuscumque alterius Concilii generalis legitime congregati super præmissis, vel ad ea pertinentibus, obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ subjiciatur, & debite puniatur.

Constant. Concil. sessione 5.

Sessio 3.

Primò repetuntur eadem decreta, quæ in sessione secunda sunt definita & declarata.

Secundò decernitur dissolutionem hujus Concilii nullatenus fieri posse per Eugenium Papam, quoniam est contra decreta Constant. Concilii, & tendit in grave periculum fidei, & status Ecclesiastici turbationem & detrimentum, atque scandalum totius populi Christiani. Agnoverant prælati in Concilio tunc congregati, quod Eugenius Papa, cum collegio Cardinalium dissolvisset illud Concilium. In aliis sessionibus nihil habetur, tantum commoneatur Papa ut veniat ad Concilium, & accusatur ejus contumacia nolentis parere.

Sessio 12.

Eligantur Episcopi & quicumque alii Prælati, ac confirmentur juxta statuta juris communis, nempe ut singulæ Ecclesiæ Episcopos, singula collegia, singuli conventus, Prælatos sibi eligant, qui rursus ab illis confirmentur, ad quos de jure confirmatio spectat; nempe Episcopi à Metropolitanis: Metropolitanis à Papa, & inferiores prælati ab Episcopis.

Sessio 13. & 14. Tota teritur in monendo & citando Eugenio Papa 4.

Sessio 15.

Synodales congregationes singulis annis saltem semel sunt celebrandæ: Provincialia verò Concilia ad minus de triennio in triennium, in quibus inter missarum solemnias vel post, diœcesanus vel alius ejus nomine, verbum Dei proponat, exhortando omnes ad bonos mores sectandum, abstinendum à vitiis, & ad ea quæ pertinent ad Ecclesiasticam disciplinam & officia singulorum, & præsertim ut illi, quibus animarum cura commissa est, diebus Dominicis & aliis solemnibus plebem subjectam doctrinis & monitis salutaribus instruant. Postea legantur statuta provincialia & synodalia, & inter alia aliquis compendiosus tractatus, docens quomodo sacramenta administrari debeant: & alia utilia pro instructione sacerdotum. Deinde ipse diœcesanus de vita & moribus subditorum soler-

serter inquirat, labem simoniacæ pravitatis, contractus usurarios, concubinatum, fornicationem, & alia quævis crimina & excessus debita correctione cohibeat: Alienationes rerum Ecclesiasticarum à jure prohibitas revocet, Clericorum abusus & aliorum subjectorum, qui circa divinum officium & delationem debiti habitus defuerint, in melius reformet & emendet. Præcipua autem in ipsa synodo Episcopi cura sit inquirere ac debitis modis occurrere ne aliquod dogma hæreticum, erroneum, & scandalosum, sortilegia, divinationes, incantationes, superstitiones, & quævis diabolica figmenta diocesim suam inficiant.

Sessio 16. & 17.

Eugenius Papa annullat dissolutionem ab eo factam Conc. Basil. quia graves dissensiones ex prædicta dissolutione ortæ sunt, & graviores oriri possent; decernit, & declarat prædictam Concilium à principio inchoationis suæ fuisse & esse legitimè congregatum, & revocat bullas, quas ad dissolvendam illud Concilium ante dederat.

Sessio 18.

Repetuntur decreta Concilii Constant. de authoritate & potestate Conciliorum generalium, absentibus legatis Papæ, ut supra in hoc Basiliensi Concilio Sessione 2. & 3. Quod Concilium generale potestatem immediatè à Christo habet, cui quilibet cujuscumque status vel dignitatis, etiam si Papalis existat obedire tenetur, ut supra.

Sessio 19.

In hac sessione promulgatur decretum, quomodo prædicanda sit fides Judæis & cæteris infidelibus cum Christianis commorantibus, & quomodo tractandi sunt illi quamdiu durant in infidelitate sua, & de his, qui volunt ad fidem converti, ut bona sua, quæcumque habent mobilia, & immobilia eis intacta illæsaque permaneant, nisi ex usura, aut illicito quæstu fuerint acquisita, & notæ sint personæ, quibus de jure sit restitutio facienda: quia tunc illis restitui omninò oportet, iis verò personis non stantibus, quia talia per manus Ecclesiæ in pios essent usus convertenda: hæc sancta synodus in favorem concedit suscepti baptismatis tanquam in pium usum apud eos remanere debere. Si verò conversionis tempore inopes & indigentes fuerint, per viscera misericordiæ Dei nostri omnes tam Ecclesiasticos, quam sæculares hæc sancta synodus exhortatur, ut ipsis conversis manus porrigant adjuatrices. Ipsi quoque Diocesani non solum Christianos ad subveniendum illis exhortentur, sed tam de redditibus Ecclesiarum, quam de his, quæ ad pauperum usus per ipsos convertenda devolvuntur, hujusmodi neophyto sustentare non negligant, ipsosque à detractionibus, & contumeliis paterna affectione defendant. Et quoniam per gratiam baptismi cives Sanctorum &

domestici Dei efficiuntur, longeque dignius sit regenerari spiritu, quam nasci carne; lege præsentī statuimus ut civitatum & locorum, in quibus sacro baptismate regenerantur, ibi legis libertatibus & immunitatibus gaudeant, quæ rationē dumtaxat natiuitatis & originis alii consequuntur. Curent insuper sacerdotes baptizantes & diœcesani, ne cum Judæis, seu infidelibus saltem per longum tempus conversentur, quoniam experientia teste mutuam inter se neophytorum conversationem ipsos in fide nostra fragiliores reddere, ac saluti illorum plurimum officere compertum est. Exhortatur hæc sancta synodus locorum ordinarios, ut quantum pro incremento fidei viderint expedire curent, & studeant neophytos ipsos cum originariis Christianis matrimonio copulare. Prohibeatur & iis neophytis sub gravibus pœnis ne mortuos more Judæorum sepellant, aut sabbata, aliasque solemnitates, & antiquæ sectæ ritus quoquo observent, sed Ecclesias & prædicationes nostras prout alii Catholici frequentent, & in omnibus se Christianorum moribus conformes reddant.

Sessio 20. Constitutio de concubinariis.

Si quis fuerit publicus concubinaris, à perceptione fructuum omnium suorum, vel beneficiorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, quos suus superior in fabricam, vel aliam evidentem Ecclesiarum utilitatem, ex quibus hi fructus percipiuntur, convertat. Deinde ejusmodi concubinarium monere teneatur ut concubinam dimittat: quam si non dimiserit, vel dimissam aut aliam publicè resumpserit, jubet hæc sancta synodus, ut ipsum suis omnibus beneficiis omnino privet.

Sessio 21. De annatis.

Constitutio de annatis non exigendis tam in curia Romana, quam alibi pro confirmatione electionum, vel admissione postulationum, aut aliqua collatione.

Altera constitutio; quomodo divinum officium in Ecclesia celebrandum sit: quo tempore quisque debet esse in choro.

Turpem etiam illum abusum in quibusdam frequentatum Ecclesiis, quo certis anni celebritatibus nonnulli cum mitra, baculo, ac vestibus Pontificalibus more Episcoporum benedicunt. Alii ut reges, ac duces induti, quod festum fatuorum, vel innocentium, vel puerorum, in quibusdam regionibus nuncupatur, ut alii larvales & theatrales jocos; alii choreas & tripudia marium ac mulierum facientes, homines ad spectacula & cachinnationes movent; alii comessationes, & convivia ibidem præparant: hæc sancta synodus detestans, statuit & jubet ordinariis & Ecclesiarum rectoribus ne hæc aut similia ludibria nec etiam mercantias, seu negotiationes nundinarum in Ecclesia, quæ domus orationis esse debet, ac

*In 8. synodo
gen. can. 16.*

etiam cœmiterio exerceri amplius permittant, transgressoresque per censuram Ecclesiasticam aliaque juris remedia punire non negligant.

Sessio 22. De erroribus Archiepiscopi Nazareni.

Quendam libellum editum ab Augustino de Roma Archiepiscopo Nazareno, cujus primus tractatus, de sacramento divinitatis Jesu Christi & Ecclesiæ intitulatur. Secundus de Christo capite & ejus inclito principatu. Alius de charitate Christi circa Electos & de ejus infinito amore, tanquam non sanam & erroneam in fide doctrinam continentem cum suis defensoriis hæc sancta synodus damnat & reprobat, & potissimè scandalosam assertionem erroneam in fide in ipso libello contentam, scilicet, Christus quotidie peccat, & ex quo fuit Christus, quotidie peccavit; quamvis pro capite Ecclesiæ Christo Jesu dicat se non intelligere, sed ad membra sua, quæ cum Christo capite unum esse Christum asseruit, intelligentiam ejus esse referendam dicat. Necnon & propositiones istas & eis in sententia similes, quas in articulos damnatos in Concilio Constat. incidere declarat, scilicet, non omnes fideles justificati sunt membra Christi, sed soli prædestinati. Humana natura in Christo, verè est Christus, & eadem est persona Christi. Humana natura in Christo est persona Verbi. Humana natura assumpta à verbo ex unione personali, est veraciter Deus naturalis & proprius, &c. Christus secundùm voluntatem creatam tantùm diligit naturam humanam unitam personæ verbi, quantum diligit naturam divinam, sicut duæ personæ in divinis sunt æqualiter diligibiles, ita duæ naturæ in Christo humana & divina sunt æqualiter diligibiles propter personam communem.

Animus Christi videt Deum tam clarè & intensè, quantum clarè & intensè Deus videt seipsum.

Ratio suppositatis determinans humanam naturam in Christo non realiter distinguitur ab ipsa natura determinata. Quas propositiones & alias ex eadem radice procedentes tanquam erroneas in fide, damnat & reprobat hæc sancta synodus, anno 1435.

Sessio 23.

Qualis debet esse electio Pontificis. Secundò, de modo & qualitate Cardinalium, ut numerum 24. non excedant, & de omnibus regionibus Christianitatis assumantur viri in scientia & moribus, ac rerum experientia excellentes, non minores 30. annis, magistri, seu licentiati in jure divino, vel humano. Sit saltem tertia vel quarta pars de magistris in sacra scriptura, non nepotes ex fratre, & sorore Romani Pontificis aut alicujus Cardinalis viventis, non illegitimè nati, non corpore vitiati, nec alicujus criminis aut infamiæ nota respersi.

Sessio 26. & 27.

Tractatur de admonitione & citatione contra Eugenium Papam & Cardinales.

Sessio 28. & 29.

In qua causatur contumacia Papæ, & declaratur contumax, quia tractabat de dissolutione hujus Concilii.

Sessio 30.

Hæc sancta synodus decernit & declarat quod fideles laici sive clerici, communicantes & non conficientes, non astringuntur ex præcepto Domini ad suscipiendum sub utraque specie, panis scilicet & vini, S. Eucharistiæ sacramentum, sed Ecclesia, quæ regitur Spiritu Veritatis secum manente in æternum, & cum qua Christus manet usque ad consumationem sæculi, ordinare habet quomodo ipsis non conficientibus ministretur, prout pro reverentia ipsius sacramenti & saluti fidelium viderit expedire, & ut supra in Conc. Constantin.

Session. 31. & 32. tractant de præbendis Ecclesiasticis canonicè per ordinarios conferendis, & de suspensione Eugenii Papæ 4.

Sessio 33.

De veritate fidei Catholicæ per tres veritates. Primò definitur quod generalis synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, generale Concilium faciens, Ecclesiam militantem representans potestatem à Christo immediatè habet, cui quilibet cujuscumque status, etiam si Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & ad extirpationem schismatum & ad generalem reformationem Ecclesiæ in capite & in membris.

Secundò declarat quod quicumque cujuscumque dignitatis, etiam si Papalis existat, qui mandatis aut præceptis hujus sanctæ synodi & cujuscumque alterius Concilii generalis legitimè congregati super præmissis, sive ad ea pertinentibus obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condignæ poenitentiae subiciatur, & debitè puniatur.

Tertiò declarat quod ipsum generale Concilium pro præmissis eaque concernentibus congregatum sine ipsius consensu per nullum, quavis autoritate, etiam si Papali dignitate præfulgeat, dissolvi, transferri, aut ad aliud tempus prorogari potest.

Et licet has esse veritates fidei Catholicæ satis constet ex pluribus declarationibus præcedentibus, ad majorem tamen soliditatem & firmitatem veritatum ipsarum hæc sancta synodus definit, & declarat: Primò quod veritas de potestate Concilii generalis supra Papam & quemlibet alterum declarata per Constantiense & hoc Basiliense generalia Concilia, est veritas fidei Catholicæ. Secundò, veritas

Has tres veritates reprobavit, & damnavit Eugenius Papa 3. libello qui incipit: Moyses servus Dei, ut patet extra 38. sessione 4. & 8. In Basil. sessione 2.

hæc, quod Papa Concilium generale legitimè congregatum, sine ejus consensu nullatenus potest dissolvere, est veritas Catholicæ fidei. Tertio, quod veritatibus prædictis pertinaciter repugnans, est censendus hæreticus; anno 1439.

Additio Francisci Silvii.

Quæ vocantur hic veritates fidei, non sunt tales, sed meræ falsitates, ut intelligere possit studiosus ex nostris l. 5. controv. q. 2. art. 7.

Sessio 34.

In hac & sequenti tractatur de depositione Eugenii Papæ & stabilitate Concilii.

Sessio 36.

Hactenus difficilis quæstio in diversis partibus super conceptione ipsius gloriosæ virginis Mariæ matris Dei, & exordio sanctificationis ejus facta est, &c. Nos diligenter inspectis authoritatibus & rationibus, quæ jam à pluribus annis ex parte utriusque doctrinæ allegatæ sunt, aliisque etiam plurimis super hac re visis & matura consideratione pensatis, doctrinam illam disserentem gloriosam virginem Mariam, præveniente & operante divini Numinis gratia singulari, nunquam actualiter subjacuisse originali peccato, sed immunem semper fuisse ab omni originali & actuali culpa, sanctamque & immaculatam, tanquam piam & consonam cultui Ecclesiastico, fidei Catholicæ, rectæ rationi, & sacræ scripturæ, approbandam fore, tenendam, & amplectendam diffinimus & declaramus, nullique de cætero licitum esse in contrarium prædicare, seu docere, renovantes præterea institutionem de cele branda sancta ejus conceptione, quæ sexto Idus Decembris antiqua & laudabili consuetudine celebratur.

Sessio 37. & 38. Tractant de electione novi Pontificis.

Sessio 39.

Deposito Eugenio, fuit electus Amadeus, Dux Sabaudia, qui in solitudine Ripaliæ à pluribus annis in virtute continentia fuerat conversatus.

Sessio sequens consensit electioni factæ, nuncupatus est Felix Papa Quintus.

Bulla Nicolai Papæ 5. qui successit Eugenio 4. De approbatione gestorum in Concilio Basiliensi, propter securitatem animarum, & cavenda pericula conscientiarum; confirmat Nicolaus Papa gesta per Amadeum nuncupatum felicem Quintum, & per congregatos in Concilio Basiliensi, quod spectat ad censuras, & causas beneficiales. De aliis nihil, nec de probatione ejus Concilii, anno 1449. sui Pontificatus anno tertio.

Quæ in his duabus congregationibus Constantiensi & Basiliensi statuta sunt, non habent aliquod auctoritatis robur, nisi duntaxat illa,

Amadeus Felix nuncupatus cessit juri quod in Papatu asserebat se habere, & creatus est Cardinalis, & Vicarius Pontificis Romani.

Author.

illa, quæ in bulla Martini Quinti, aut Nicolai Quinti Pontificia auctoritate probata sunt, quorum paucis mentionem fecimus supra.

Eugenius Quartus Papa 215. sedit annos 16. fuit electus Romæ anno 1431. vivente adhuc Sigismundo Germano Cæsare 35.

*Eugenius 4.
Pont. 215.*

Hic durante Concilio Basiliensi convocavit Concilium generale Ferrariæ, ut tractaretur de unione Ecclesiæ Orientalis cum Ecclesia Latina: ubi cœpit celebrari præsentate Paleologo Imperatore & Patriarcha Constantinopolitano, cum aliis Ecclesiæ Orientalis Pontificibus, Abbatibus, Monachis & cruce signatis. At tamen inchoatum non potuit absolvi propter ingruentem pestem: & translatum est ab Eugenio Florentiam, ubi & absolutum est. Celebratum est Concilium prædictum per viginti & quinque sessiones, quarum sexdecim celebratæ sunt Ferrariæ: reliquæ verò Florentiæ. In quibus omnibus disputatum est inter Latinos & Græcos. Primum de processione Spiritus Sancti à Filio: & an ritè facta fuerit à Latinis ea additio in symbolo (filioque procedit, &c.) Secundò de igne purgatorio. Tertiò, de Papæ principatu. Quartò, de azymo & fermentato pane. Quintò de panis in Eucharistia transmutatione. Quæ tamen disputationes solam contentionem inter Græcos & Latinos pepererunt, ut coacti fuerint cessare à disputatione, & res citra ullam controversiam inter eos tractaretur: & sic facta est unio earum Ecclesiarum, & sequens definitio prædictorum Articulorum sub hac forma.

Additio Francisci Sylvii.

Concilium hoc Florentinum fuit legitimum, malè tamen à quibusdam vocatur octavum: Nam octavum est illud, quod quartum dicitur Constantinopolitanum sub Adriano 2. Pont. celebratum.

CONCILIUM FLORENTINUM.

Approbante hac sancta synodo Florentina definimus, ut hæc fidei veritas ab omnibus Christianis credatur, & suscipiatur, quia Spiritus Sanctus à Patre, & Filio æternaliter est: & essentialitatem suam, suumque esse subsistens habet ex Patre simul, & Filio, & ex utroque æternaliter tanquam ab uno principio, & unica spiratione procedit, declarantes, quod id quod sancti Doctores & Patres dicunt ex Patre per Filium procedere Spiritum Sanctum ad hanc intelligentiam tendit, ut per hoc significetur filium quoque esse secundum Græcos quidem causam, secundum Latinos verò, principium subsistentiæ Spiritus Sancti, sicut & Patrem. Et quoniam omnia, quæ Patris sunt, ipse Pater unigenito Filio suo gignendo dedit (præter esse Patrem) hoc ipsum quod Spiritus Sanctus procedit ex Filio, ipse Filius à Patre æternaliter habet à quo æternaliter etiam genitus est.

*De processione
S. Spiritus.*

Definimus etiam explicationem verborum illorum (filioque pro-

*De particula
illa, siliqua
procedit. In
azymo & fer-
mentato cor-
pus Christi
conficitur. De
purgatorio.*

procedit) veritatis declarandæ gratia, & imminente nunc necessitate, licitè, ac rationabiliter symbolo fuisse appositam.

Item, in azymo, sive fermentato pane triticeo corpus Christi veraciter confici: sacerdotesque in altero ipsum Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suæ Ecclesiæ, sive Occidentalis, sive Orientalis consuetudinem.

Item, si verè pœnitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commissis satisfecerint, & omissis, eorum animas pœnis purgatoriis purgari. Et ut à pœnis hujusmodi releventur prodesse eis vivorum fidelium suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, & eleemosynas, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesiæ instituta. Illorum etiam animas, qui post baptismum susceptum, nullam omninò peccati maculam incurrerunt, illas etiam, quæ post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exutæ corporibus (prout superius dictum est) sunt purgatæ, in cœlum mox recipi, & intueri clarè ipsum Deum trinum & unum sicuti est: pro meritorum tamen diversitate alium alio perfectius. Illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas.

*De peccato
originis.*

*Romanus Pon-
tifex succes-
sor Petri, &
Christi vica-
rius est.*

Item, definimus sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse beati Petri, principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem, ac Doctorem existere, & ipsi in B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam à Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam gestis œcumenicorum Conciliorum, & in sacris canonibus continetur. Datum Florentiæ in sessione publica synodali, anno 1439.

Dum hæc Florentiæ agerentur, in ultima sessione subita morte defunctus est Patriarcha Constantinop. & quærentibus Græcis ac Latinis causam tam subitæ mortis, ejus famuli responderunt, ipsum postquam cœnasset, in penetrabile domus scribendi causa (ut sui moris erat) intrasse, & dum scriberet tremore ac animi languore affectum, statim occubuisse. Litteræ autem sequentia continebant:

Joseph miseratione Divina Constantinopolis & novæ Romæ Archiepiscopus, ac œcumenicus Patriarcha, quoniam ad extremum vitæ meæ perveni, idcirco pro meo munere dilectis filiis benignitate Dei meam sententiam his litteris palam facio. Nam quæ Domini nostri Jesu Christi Catholica & Apostolica Ecclesia Romæ veteris sentiat ac celebret, omnia me quoque sentire credereque

*Confessio Ar-
chiepiscopi
Constantinopo-
litani.*

profiteor, ac ipsis plurimum acquiesco. Beatissimum autem patrum patrem ac summum Pontificem Romæque veteris Papam Domini nostri Jesu Christi vicarium esse concedere, atque animarum purgatorium esse non inficio. Datum Florentiæ die octavo mensis Junii, anno 1439.

Dum jam absolveretur Concilium, Armeniorum Patriarchæ legati ad synodum ipsam venerunt, dicentes se suamque Ecclesiam cum Catholica conjungi, ac ipsum synodi decretum piè servare velle. Quibus benignissimè susceptis, sub quodam brevi compendio orthodoxæ fidei veritatem, quam Romana profitetur Ecclesia, per hoc decretum sacro approbante Concilio, ipsis etiam oratoribus ad hoc consentientibus tradidit Eugenius Papa. Quo ab eis excepto una cum Græcis Florentia discesserunt, & dissolutum est Concilium.

Decreta Concilii Florentini super unione Jacobinorum & Armeniorum.

In primis damus eis sanctum symbolum à centum quinquaginta Episcopis in œcumenico Constantinopolitano Concilio editum, cum illa additione (filioque) ipsi symbolo declarandæ veritatis gratia, & urgente necessitate, & rationabiliter apposita. Cujus tenor est: Credo in unum Deum, &c. Hoc autem symbolum sicut apud Latinos mos est, ita decernimus per omnes Armeniorum Ecclesias intra missarum solemnities singulis saltem Dominicis diebus, & majoribus solemnitatibus decantari, vel legi.

Secundò, tradimus eis definitionem quartæ & universalis synodi Chalced. in quinto postea & sexto universalibus Conciliis renovatam de duabus naturis in una Christi persona. Cujus tenor talis est

Sufficerent quidem sapiens hoc, &c.

Tertiò, definitionem de duabus Christi operationibus in prædicto sexto Concilio promulgatam, &c.

Quartò instruximas eos, & declaravimus synodum Chalcedonensem, & beatissimum Leonem sanctè & rectè veritatem de duabus in una persona Christi naturis superius descriptam definisse contra impia Nestorî & Eutyehis dogmata. Injungimusque ut ipsum beatissimum Leonem (qui veræ fidei columna fuit, & omni sanctitate & doctrina refertus) tanquam sanctum, & in catalogo sanctorum meritò descriptum, de cætero reputent & venerentur: atque non solum dictas tres synodos, sed & omnes alias universales autoritate Romani Pontificis legitimè celebratas, sicut & cæteri fideles reverenter suscipiant.

Quintò, Ecclesiasticorum sacramentorum veritatem sub hac redigimus formula.

Septem sunt sacramenta novæ legis.

Novæ legis septem sunt sacramenta, scilicet, Baptismus, Con-

fir-

*Commendatur
definitio bea-
tissimi Leonis
Papæ.*

Sacramenta antiquæ legis gratiam dandam per Christum figurabant.

Ad quid ordinata sint sacramenta novæ legis.

Tribus perficiuntur sacramenta.

Tria tantum sacramenta characterem imprimunt, & ideo non reiterantur. Janua vitæ spiritualis baptismus.

Joannes 3.

Materia baptismi.

Forma baptismi.

Minister baptismi.

firmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema unctio, Ordo, Matrimonium. Quæ multum à sacramentis antiquæ legis. Illa enim non causabant gratiam, sed eam solùm per passionem Christi dandam figurabant. Hæc verò nostra & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.

Horum quinque prima ad spiritualem uniuscujusque hominis in seipso perfectionem, duo ultima ad totius Ecclesiæ regimen, multiplicationemque ordinata sunt. Per baptismum enim spiritualiter renascimur: per confirmationem augemur in gratia & roboramur in fide, renati autem & roborati, nutrimur divina Eucharistiæ alimonis. Quod si per peccatum ægritudinem incurrimus animæ, per pœnitentiam spiritualiter sanamur. Spiritualiter etiam & corporaliter (prout animæ expedit) per extremam unctionem. Per ordinem verò Ecclesia gubernatur & multiplicatur spiritualiter: per matrimonium corporaliter augetur.

Hæc omnia sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona ministrī conferentis sacramentum, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia. Quorum si aliquid desit, non perficitur sacramentum. Inter hæc sacramenta tria sunt, Baptismus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, idest, spirituale quoddam signum à cæteris distinctum imprimunt in anima indelebile: unde in eadem persona non reiterantur. Reliqua verò quatuor characterem non imprimunt, & reiterationem admittunt. Primum omnium sacramentorum locum tenet baptismus, quod vitæ spiritualis janua est: per ipsum enim membra Christi, ac de corpore efficiamur Ecclesiæ. Et cum per primum hominem mors introierit in universos, nisi ex aqua & Spiritu S. renascimur, non possumus (ut inquit Veritas) in regnum cœlorum introire.

Materia hujus sacramenti est aqua vera, & naturalis: nec refert frigida sit, an calida. Forma autem est: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Non tamen negamus, quin & per illa verba, baptizetur talis servus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, vel baptizatur manibus meis talis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, verum perficiatur baptismus, quoniam cum principalis causa, ex quo baptismus virtutem habet, sit S. Trinitas, instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius sacramentum, si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur ministrum cum S. Trinitatis invocatione, perficitur sacramentum. Minister hujus sacramenti est sacerdos, cui ex officio competit baptizare. In casu autem necessitatis non solùm sacerdos, vel Diaconus, sed etiam laicus & mulier, imò etiam paganus & hæreticus baptizare potest, dummodo formam servet Ecclesiæ, & facere intendat, quod facit Ecclesia.

Hujus sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis, & actualis, omnis quoque peccatæ, quæ pro ipsa culpa debetur; propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio, sed morientes antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum cælorum & Dei visionem perveniunt.

Effectus Baptismi.

Secundum sacramentum est confirmatio, cujus materia est chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ, per Episcopum benedicto. Forma autem est, Signo te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Ordinarius minister est Episcopus. Et cum cæteras unctiones simplex Sacerdos valeat exhibere, hanc non nisi Episcopus debet conferre, quia de solis Apostolis legitur (quorum vicem tenent Episcopi) quod per manus impositionem Spiritum Sanctum dabant. Loco autem illius manus impositionis datur in Ecclesia confirmatio. Legitur tamen aliquando per Apostolicæ sedis dispensationem ex rationabili & urgente admodum causa simplicem sacerdotem chrismate per Episcopum confecto hoc administrasse confirmationis sacramentum.

De sacramento Confirmationis.

Minister sacramenti Confirmationis Episcopus.

Actor. 9.

Effectus autem hujus sacramenti est, quia in eo datur Spiritus Sanctus ad robur, sicut datus est Apostolis in die Pentecostes, ut Christianus audacter Christi confiteatur nomen. Ideoque in fronte, ubi verecundiæ sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat: & præcipuè crucem ejus, quæ Judæis est scandalum, gentibus autem stultitia, propter quod signo crucis signantur.

Effectus Confirmationis.

1. Cor. 1.

De sacramento Eucharistiæ.

Tertium est Eucharistiæ sacramentum, cujus materia panis triticeus, & vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet. Aqua autem ideò admiscetur, quoniam juxta testimonia sanctorum Patrum creditur ipsam Dominum in vino aqua permisto hoc instituisse sacramentum. Deinde quia hoc convenit Dominicæ passionis representationi. Inquit enim beatus Alexander Papa 5. à beato Petro, in sacramentorum oblationibus, quæ intra missarum solemnias Domino offeruntur panis, & vinum aqua permistum offerri debet, quia utrumque, idest, sanguis & aqua ex latere Christi profluxisse legitur.

Quare apponatur aqua in vino.

de cons. d. 2.

In sacramentorum.

Tertiò etiam convenit ad significandum hujus sacramenti effectum, qui est unio populi Christiani ad Christum. Aqua enim populum significat, &c.

Apoc. 17.

Forma hujus sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficitur sacramentum. Sacerdos enim in persona Christi loquens, hoc conficit sacramentum. Nam ipsorum verborum virtute substantia panis in corpus Christi, & substantia vini in sanguinem convertuntur, ita tamen quod totus Christus continetur sub

specie panis, & totus sub specie vini, sub qualibet quoque parte hostiæ consecrati, & vini consecrati (separatione facta) totus est Christus.

Effectus Eucharistia.

Hujus sacramenti effectus, quem in anima operatur dignè sumentis, est adunatio hominis ad Christum. Et quia per gratiam homo Christo incorporatur, & membris ejus unitur, sequitur, quod per hoc sacramentum in sumentibus dignè gratia augeatur: omnemque effectum, quem materialis cibus & potus quoad vitam agunt corporalem, hoc idem, quoad vitam spiritualem, & hoc sacramentum operatur.

De sacramento pœnitentiæ.

Quantum sacramentum est pœnitentiæ, cujus quasi materia sunt actus pœnitentis, qui in tres distinguuntur partes. Quarum prima est cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero. Secunda est oris confessio, ad quam pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet, suo sacerdoti confiteatur integraliter. Tertia est satisfactio pro peccatis secundum arbitrium Sacerdotis: quæ quidem præcipuè fit per orationem, jejunium, elemosynam.

Forma hujus sacramenti est: Ego te absolvo, &c.

Minister hujus sacramenti est Sacerdos, habens auctoritatem absolvendi, vel ordinariam, vel ex commissione Superioris. Effectus hujus sacramenti est absolutio à peccatis.

De extrema-unctione.

Quantum sacramentum est Extrema unctio, cujus materia est oleum oliivæ per Episcopum benedictum. Hoc sacramentum nisi infirmo, de cujus morte timetur, dari non debet, qui unguendus est in oculis propter visum, in auribus propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum, vel locutionem, in manibus propter tactum, in pedibus propter gressum, in renibus propter delectationem ibidem vigentem. Forma hujus sacramenti est hæc: Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid peccasti per visum, &c. Et similiter in aliis membris. Effectus vero est mentis sanatio, in quantum autem expedit, ipsius etiam corporis. De hoc sacramento habetur Jac. 5.

De sacramento ordinis.

Sextum sacramentum est ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur ordo, sicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem. Diaconatus verò per libri Evangeliorum donationem: Subdiaconatus per calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem. Et similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Forma sacerdotii talis est: Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro vivis & mortuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & sic de aliorum ordinum formis. Ordinarius minister hujus sacramenti est Episcopus. Effectus augmentum gratiæ, ut quis sit idoneus minister.

Effectus sacramenti ordinis.

Additio Francisci Sylvii.

Non integram hic, (ut pote in compendio) assignari materiam ordinum, sed eam solum quæ est res permanens, intelliget Lector ex Conc. 4. Carthag. quod can. 3. & 4. requirit impositionem manuum in ordinatione Presbyteri & Diaconi. Eandemque in sacerdotis ordinatione requirere Tridentinum discet ex sess. 14. & cap. 3. item ex sess. 23. can. 4. Verba siquidem de quibus illic Concilium, Accipe Spiritum Sanctum: tunc dicantur, quando fit impositio manuum. Et quoniam ea verba ad aliquam formam spectant, consequens est, neque totam formam hic in Florentino exprimi.

Septimum est sacramentum Matrimonii, quod est signum conjunctionis Christi & Ecclesiæ, secundum Apostolum. Causa efficiens matrimonii regulariter est mutuus consensus per verba de præsentibus expressus.

Tria sunt bona matrimonii: Primum, proles suscipienda & educanda ad cultum Dei. Secundum, fides, quam unus conjugum alteri servare debet. Tertium, indivisibilitas matrimonii, propter hoc quod significat indivisibilem conjunctionem Christi & Ecclesiæ. Quamvis autem ex causa fornicationis liceat thori separationem facere, non tamen aliud matrimonium contrahere fas est, cum matrimonii vinculum legitime contracti perpetuum sit.

*Tria sunt bona
matrimonii.*

Sexto, compendiosam illam fidei regulam per Beatissimum Athanasium editam ipsis præbemus, videlicet: Quicumque vult salvus esse, &c.

Septimo, decernimus unum atque eundem Deum veteris ac novi testamenti, hoc es, legis & Prophetarum, atque Evangelii profiteremur autorem. Quoniam eodem Spiritu inspirante, utriusque testamenti Sancti locuti sunt: quorum libros suscipit & veneratur Ecclesia, qui titulis sequentibus continentur.

Quinque Moysi, idest Genes. Exod. Levit. Numer. Deuteron. Josue. Judic. Ruth, Quatuor Regum, duo Paralipo. Esdras, Neemias, Tobias, Judith, Esther, Psal. David, Parabolæ, Ecclesiast. Canica Canticorum, Sapien. Ecclesiasticus, Esaias, Hierem. Baruch, Ezech. Dan. Duodecim Prophetæ minores, idest Osea, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas, Naum, Abacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias. Duo Machabæorum. Quatuor Evangelia, Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis. Quatordecim epistolæ Pauli. Ad Roman. duæ ad Corinth. ad Galat. ad Ephes. ad Philippens. Duæ ad Thessalon. ad Coloss. Duæ ad Timoth. ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos. Petri duæ, Joannis tres, una Jacobi, una Judæ. Acta Apostolorum, & Apoc. Joan. Propterea anathematizamus Manichæorum insaniam, qui duo principia

posuerunt unum visibilibus, aliud invisibilibus, & alium novi testamenti Deum, alium veteris esse dixerunt.

Octavo tradidimus quod in consecratione corporis Christi hac uteretur forma Ecclesia Romana: Hoc est enim corpus meum: sanguinis verò, Hic est enim calix sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Panis verò triticeus, in quo sacramentum conicitur, an eo die, an antea decoctus sit, nihil omninò refert, dum modò panis substantia maneat.

Licet quis, si impedimentum non obstet, sæpè ac sæpius contrahere potest.

Rom. 7.

Sicut virginitas viduitati, ita casta viduitas nuptiis præfertur.

Nono, quoniam asseritur nonnullos quartas nuptias tanquam condemnatas respicere, ne peccatum ubi non est, esse putetur (cum secundùm Apostolum, mortuo viro mulier sit ab ejus lege soluta, & nubendi cui vult in Domino habeat facultatem, nec distinguat mortuo primo, secundo, vel tertio) declaramus non solum secundas ac tertias, sed & quartas atque posteriores, si aliud quod canonicum impedimentum non obstet, licetè contrahi posse. Commendatiores tamen dicimus, si ulterius à conjugio abstinentes in castitate permanserint, quia sicut virginitatem viduitati, ita nuptiis castam viduitatem laude, ac merito præferendam esse censemus.

His omnibus explicatis prædicti Armeniorum oratores nomine suo & sui Patriarchæ, & omnium Armeniorum hæc saluberrima synodalia decreta cum omnibus suis capitulis, declarationibus, definitionibus, nec non quicquid tenet & docet sancta sedes Apostolica & Romana Ecclesia, cum omni devotione & obedientia suscipiant & amplectuntur.

Explicit Concilium Florentinum.

Ann. Dom.
1447.
Nicolaus 5.
Pont. 216.

Nicolaus 5. Papa 216. Hic cum se indignum tanto magistratu arbitraretur, supplex rogavit Cardinales ut maturius Ecclesiæ consulerent: & tandem invitus assumpsit sacerdotium. Quo per octo annos administrato, moritur, Friderico 3. Germano Cæsare 37.

His temporibus anno 1453. die Maii 29. post diutinam obsidionem, gravissima tandem oppugnatione, potitus est Mahometes Turcarum Imperator urbe Constantinopoli: in eaque tantam crudelitatem exercuit, ut nulla id queat oratione explicari.

Calistus Pont.
217.

Calistus 3. Papa 217. Hic beatum Vincentium ordinis Prædicatorum in Sanctos retulit. Sedit annos 3. sub eodem Cæsare.

Author.

Visum est necessarium hoc loco summam duarum Extravagantium Martini quinti, & Calisti tertii subjicere, & explicare conditiones, quibus olim prædicti Pontifices permiserunt ejusmodi contractus, quibus emuntur annui census cum pacto retrovendendi, &c. Quoniam videmus nunc intollerabiles abusus exerceri hoc colore, &

pas-

passim celebrari prædictos contractus vix una aut altera conditione servata, & hoc falso titulo emptionis multi prætexerunt suas usuras. Decretum Martini 5. idem est & Calisti 3.

Martinus Episcopus, &c. & Calistus Episcopus, &c. Petitio dilectorum filiorum nobis exhibita continebat, quod à tanto tempore, cujus contrarii memoria hominum non existit, quædam consuetudo rationabilis observata, per scripta ac motibus utentium approbata ad communem utilitatem hominum introducta fuisset, pro quibus princeps, miles, sive oppidanus partium earumdem cum hoc expedire videbatur personæ Ecclesiasticæ aut sæculari, collegio aut universitati, super bonis suis, oppidis, terris, agris, prædiis, domibus, & hæreditariis vendere consuevit, & vendidit annuos census unius, vel plurium marcarum: & pro qualibet marca annui census decem, undecim, tredecim, quatordecim, marcæ, aut plus vel minus secundum temporis qualitatem (prout ipsi contrahentes tunc inter se convenerant) ipsi venditori tunc integraliter in pecunia numerata solvi consueverant, bonis in ipso contractu tunc expressis, pro ipsius census annui solutione in perpetuum obligatis. Et semper in ipsis contractibus expressè ipsis venditoribus data fuit facultas atque gratia, quod ipsum annum censum in toto, vel in parte pro eadem summa denariorum, quam ab ipsis temporibus receperant, quodcumque vellent liberè absque alicujus requisitione, contradictione, vel assensu possent extinguere & redimere, ac se ab ipsius census solutione extunc penitus liberare. Sed ad hoc hujusmodi census venditores inviti nequaquam per emptores arctari, aut astringi valerent, etiam ipsis possessionibus & bonis obligatis penitus interemptis seu destructis. Sed iidem ementes etiam si bona, domus, terræ, agri, possessiones, & hæreditates hujusmodi processu temporis ad omnimodæ destructionis, sive desolationis reducerentur opprobrium, pecuniam ipsam etiam agendo repetere non valerent. Apud aliquos tamen an hujusmodi contractus emptionis & venditionis liciti existant, hæsitatur. Quare pro parte eorundem nobis fuit humiliter supplicatum, an contractus hujusmodi liciti vel illiciti censi debeant, declarare de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur comperimus contractus hujusmodi juridicos, & juxta determinationem Doctorum licites fore, & juri communi conformes, ideò ipsorum censuum venditores ad illorum solutionem obligari auctoritate Apostolica tenore præsentium ex certa scientia declaramus, non obstantibus, &c.

Conditiones quibus annui census licite emi possunt & vendi.

Prima conditio. Oportet quod vendens designet & exprimat rem aliquam, quam vendat, & alius emat, puta domum, aut agros,

agros, &c. Et rei vel rerum designatarum tantum debet fieri emptio & venditio, & ea sola debet manere obligata ad solutionem prædicti census, & non alia vendentis bona, quia si universa alia bona cum persona vendente obligantur (ut fit apud nos) jam destruitur emptio & venditio, & est oppignoratio, & fit contractus usurarius.

Secunda conditio, quod justo & competenti pretio ematur annuus census, & quo tempore celebratur contractus integraliter numeretur pecunia.

Tertia, quod in eodem contractu expressè venditori detur facultas, quod ipsum annum censum in toto, vel in parte pro eadem summa denariorum, quam ab emptore recepit, quando- cumque velit, liberè (absque alicujus requisitione, aut contradictione) possit extinguere, vel redimere, & se ab ipsius census solutione ex tunc penitus liberare.

Quarta, quod ad redimendum annum censum venditor invitus nullo modo obligari possit, sed liberum sit illi vel solvere censum, vel redimere in toto, vel in parte eadem numerata pecunia.

Quinta, quod si contingat aliquando bona ipsa (domus, agros, aut possessiones alias, quæ obligata sunt ad solutionem census, & quorum facta est emptio) processu temporis omnino destrui, & penitus interire, ementes, pecuniam ipsam, quam dederunt, pro prædictis bonis repetere amplius nequaquam valebunt, quoniam ementis periculo debet perire res emptæ: alioquin non fuit vera emptio & venditio, sed contractus usurarius.

Sexta, non debet obligari ad censum res aliqua, nisi sit vendibilis res, & fructuosa: & annuus census, ad cujus solutionem talis res est obligata, non debet excedere valorem fructuum, quos ex re ipsa percipere solet aut potest dominus rei. Si enim plus est in annuo censu, quam in fructibus rei venditæ, jam destruitur emptio, & palliatur usura, & emens accipit rem ipsam in pignus suæ pecuniæ.

Servatis prædictis conditionibus utcumque tolerandos judico tales contractus, aliqua earum omissa nulla ratione puto tolerandos.

Additio Francisci Sylvii.

Ita quidem Carranza auctor hujus summæ. Sed alii viri docti scribunt conditiones has vi bullæ non obligare, ubi illa non est promulgata vel recepta, ac nominatim non obligare in Belgio, nec in regno Siciliae. Vide Lessium l. 2. de jure & just. cap. 12. dub. 12. & 13.

Ann. Dom.
1458.

Pius 2. Pont.
218.

Paulus 2. Pon-
tif. 219.

Pius 2. Papa 218. Catharinam Senensem inter Sanctas retulit, sedit annos 6. Friderico Cæsare.

Paulus 2. Papa 219. Sub eodem Cæsare. Sacerdotio illaudabili.

liter procurato, 6. anno mense 10. suæ assumptionis, solus in cubiculo, nemine vidente, secunda hora noctis apoplexia moritur. Suo tempore omnia officia Romæ venalia erant, & fere semper beneficia, & Episcopatus his committebat, qui officium aliquod venale haberent, unde elici munus posset.

Sixtus 4. Papa 220. Friderico Cæsare. Hic Bonaventuram Theologum albo Sanctorum inscribi jussit. Moritur assumptionis suæ anno 13. Sub hoc Pontifice, & ejus speciali commissione anno Domini 1479. facta est congregatio per Reveren. in Christo patrem Alfonso Carillum Archiepiscopum Toletanum *Compluti* multorum Doctorum Theologiæ, & utriusque juris super libello confessionis edito per *Petrum Oxommensem* sacræ Theologiæ professorem, in universitate Salmantina Hispaniæ. Accepit autem prædictus Archiepiscopus Toletanus auctoritatem declarandi ac definiendi omnes propositiones & conclusiones falsas, erroneas, hæreticas, aut malè sonantes, quæ in præfato libello continerentur.

Sixtus 4. Pontif. 220.

Conclusiones autem productæ ex libello dicti magistri Oxomensis discussæ & disputatæ, tandemque damnatæ sunt, quæ sequuntur.

Prima conclusio, Peccata mortalia, quantum ad culpam & pœnam alterius sæculi, delentur per solam cordis contritionem sine ordine ad claves.

Secunda conclusio, quod confessio de peccatis in specie fuerit ex aliquo statuto universalis Ecclesiæ, non de jure divino.

Tertia conclusio, quod pravæ cogitationes confiteri non debent, sed sola displicentia delentur sine ordine ad claves.

Quarta conclusio, quod confessio debet esse secreta (idest) de peccatis secretis, non de manifestis.

Quinta, quod non sunt absolvendi pœnitentes, nisi peracta prius pœnitentia eis injuncta.

Sexta, quod Papa non potest indulgere alicui vivo pœnam purgatorii.

Septima, quod Ecclesia urbis Romæ errare potest.

Octava, quod Papa non potest dispensare in statutis universalis Ecclesiæ.

Nona conclusio, quod sacramentum pœnitentiæ quantum ad collationem gratiæ sacramentum naturæ est, non alicujus institutionis veteris vel novi testamenti.

Quibus conclusionibus sic propositis, ac per plures dies sigillatim disputatis, recepto tandem ab eisdem doctoribus solemnij juramento tactis sacrosanctis Evangeliiis, & sententia excommunicationis in eos, & in eorum quemlibet primitus prolata, quod in prædictis quæstionibus dicerent veritatem secundum suam sententiam, & conscientiam, votisque eorum coram notario & testi-

bus

bus sigillatim inscriptum redactis 24 Maii præfatus Rever. dominus sedens pro tribunali, sententiam protulit, qua conclusiones prædictas tanquam hæreticas, erroneas, ac scandalosas, & malè sonantes Apostolica & primitiva authoritate damnavit, ac damnandas decrevit: libellumque illum comburendum judicavit, quem illico promotor fiscalis curiæ tradidit sæculari.

Abjuratio dicti Magistri Petri Oxomensis in forma canonum.

Quoniam ego magister Petrus Oxomensis composueram librum confessionis continentem nonnullas propositiones, quas tunc credebam veras, & determinationi sanctæ matris Ecclesiæ & communi opinioni Doctorum consonas, sed quia primùm ex libro illo orta sunt maxima scandala in cordibus fidelium, maximè in partibus horum regnorum, adeò quod reverendissimus in Domino pater ac dominus Archiepiscopus Toletanus authoritate Apostolica (accersitis quamplurimis magistris, & sacræ Theologiæ doctoribus, & aliis viris eruditissimis) maturo consilio ac deliberatione pronuntiavit, & declaravit dictum librum continere nonnullas propositiones falsas, hæreticas, scandalosas, malè sonantes, & erroneas, & ideo comburendum, prout in sententia latius continetur. Quapropter ego præfatus magister desiderans salutem anime meæ, ac propriam recognoscens errorem & culpam, dico & confiteor, me graviter errasse in compositione dicti libelli, utpote continentis propositiones falsas, erroneas, scandalosas, hæreticas, & malè sonantes. Quas, ut tales, confiteor, & declaro: submittoque me determinationi sanctæ matris Ecclesiæ, & determinationi & sententiæ præfatæ, & prolatae per dictum reverend. Dominum, cui ego ex nunc & specialiter, & expressè assentior. Et cognoscens veram fidem, anathematizo omnem hæresim, maximè eam, de qua hætenus sum infamatus, & consentio sanctæ matris Ecclesiæ Romanæ, & sedi Apostolicæ, & ore ac corde confiteor sacramenta Ecclesiæ, & illam fidem tenere, quam dominus Sixtus Papa modernus authoritate Apostolica & Evangelica tenet: & per hæc sancta Dei Evangelia omnes, qui contra hanc fidem venerint, cum suis doctrinis dignos æterna damnatione pronuncio.

Celebrata est ea congregatio per quinquaginta duos viros doctos magistros in Theologia, vel jure canonico, præsidente præfato Reverendissimo. *Accessit ad hæc specialis confirmatio* eorum, quæ acta sunt in prædicta congregatione per Sixtum Papam Quartum. Exemplar autem bullæ, qua confirmantur prædicta, habetur in bibliotheca Ecclesiæ Toletanæ, & extat alterum exemplar in monasterio S. Vincentii instituti B. Dominici in urbe Placentina: Quam confirmationem ego legi, & vidi in legitimo exemplari, sed ne plus

*Confirmatio
præcedentis
sententiæ.*

justo cresceret volumeni hujus summæ, hic nolui illam subjicere.

Innocentius 8. Papa 221. Friderico Cæsare: Sedit annos 7.

Alexander 6. Papa 222. patria Hispanus, ex gente Borgia originem duxit. Sedit annos 11. Electus imperante eodem Friderico.

Pius 3. Papa 223. Sedit dies 30. Maximiliano Cæsare 38.

Julius Secundus, Papa 224. moritur bellica gloria clarus Pontificatus sui anno 10. dum celebratur Concilium Lateranense, Maximiliano Cæsare.

Leo 10. Papa 225. Cæsare Maximiliano. Moritur Pontificatus sui anno 9. Sub hoc Pontifice celebratum est Concilium Lateranense.

Innocent. 8.

Pontif. 221.

Alexand. 6.

Pont. 222.

Pius 3. Pont.

223.

Julius 2.

Pont. 224.

Leo 10. Pont.

225.

CONCILIUM LATERANENSE SUB JULIO II. ET LEONE X.

Julius 2. nuper electus juravit se celebraturum Concilium generale pro reformatione Ecclesiæ, & pace inter Christianos principes componenda. Requisitus autem post, ut prædictum juramentum servaret, & juxta constitutionem Concilii Constant. expleto decennio à proximo Concilio celebrato novum celebraret, ille tamen differebat. Tandem instantibus aliquibus prælatiis Ecclesiæ, & urgentibus celebrationem Concilii, & Pontifice, vel non valente, vel non volente, Bernardinus de Caravajal Hispanus, & Fridericus de S. Severino Ecclesiæ Romanæ Cardinales, cum quibusdam aliis Cardinalibus venerunt Pisas, deinde Mediolanum, & contra voluntatem & authoritatem Romani Pontificis vocaverunt Episcopos & Christianos principes ad generale Concilium, in prædictis locis indictum. Contra hoc Conciliabulum indixit Julius Pontif. generale Concilium Romæ apud Lateranum celebrandum.

Additio Francisci Sylvii.

Pisanum Conc. sine autoritate Rom. Pont. celebratum est. Vide quæ diximus l. 5. Contr. q. 1. art. 5.

Sessio 1. 10. die mensis Maii, anni 1512.

Pontifex exhortatur synodum ad Ecclesiæ reformationem & schismatis extinctionem, pacem inter Christianos principes componendam, & expeditionem contra infideles conficiendam. Mox annotatur per Pontificem causa non celebrati Concilii, cum toties ante fuisset promissum, nec tamen usque ad illum diem fuerat inchoatum. Præcipuus autem fuit conflictus apud Ravennam civitatem Romandiolæ, habitus inter exercitum ipsius Julii Pontificis, & Regis Hispaniæ Ferdinandi, cognomento Catholici, &

exercitum Ludovici regis Francorum, & aliorum adhærentium conciliabulo Pisano. In quo conflictu fuerunt interfecta multa millia hominum. Et absoluta est actio prima.

Sessio 2. 17. mensis Maii ejusdem anni.

Legitur bulla, in qua Pisanum conciliabulum damnatur, & omnia in eo gesta annullantur, & irritantur. Lateranense quoque Concilium legitime, & in Spiritum S. esse congregatum definitur. Excipiuntur suffragia omnium præsentium.

Sessio 3. 3. Decemb. ejusdem anni.

Tantum legitur bulla, in qua iterum reprobantur omnia & singula per Cardinales schismaticos acta, tam in Transalpinis, quam Cisalpinis locis. Revocantur quoque concessa privilegia, sive gratiæ per sedem Apostolicam in eisdem locis.

Sessio 4. 10. Decemb. ejusdem anni Pontificatus Julii Papæ anno 10. præsidente eodem.

Legitur bulla, in qua pragmatica sanctio & gesta per conciliabulum Pisanum super eodem annullantur.

Sessio 5.

Præsidente Episcopo Hostiense Cardinali propter ægritudinem Julii Pontificis 16. Februarii anni 1513.

Legitur bulla innovationis & confirmationis contra simoniacam pravitatem in electione Pontificis non committendam. In qua, sacro approbante Concilio, statuitur, quod electio Rom. Pontificis per simoniam facta eo ipso nulla existat, & sic electo nulla in spiritualibus vel temporalibus tribuatur facultas. Et Cardinales qui simoniacè aliquem elegerint, à suis ordinibus, dignitatibus & beneficiis sint absque alia declaratione privati. Mediatores etiam tam Clerici, quam laici cujuscumque dignitatis sint, privantur omnibus beneficiis, honoribus, & bonis, eo ipso, & ad similia fiunt inhabiles, &c.

Prædicta constitutio placuit universis Episcopis & Patribus, exceptis quinque Episcopis.

Quatriduo post hanc sessionem 25. Februarii, anni 1513. Julius Secundus Papa obiit Romæ apud sanctum Petrum in Palatio Pontificum.

Feria sexta 11. Martii ejusdem anni eligitur canonicè Episcopus Romanus & Papa universalis Ecclesiæ Cardinalis de Medicis, nuncupaturque Leo Decimus.

Sessio 6. 27. Aprilis prædicti anni.

Fit electio 24. prælatorum, qui adsint cum Cardinalibus in his, quæ petraanda sunt coram Pontifice. Et distributi sunt per clas-

classes, una classis erat ad conferenda pertinentia ad componendam pacem inter principes, & extirpandum schisma. Alia ad tractandum quæ pertinent ad generalem reformationem curiæ. Tertia verò ad ea, quæ pertinerent ad fidem, & pragmaticam sanctionem.

Septima sessio feria 6. 17. Junii 1513. præsidente Leone 10.

Leguntur litteræ subscriptæ per Bernardinum Carvajal & Fridericum de S. Severino olim Cardinales, super materia abjuratiōis schismatis & unionis Ecclesiæ, & confessionis erroris ipsorum, & veniæ petitionis propter suscitatum ab illis schisma, &c. Qui post paucos dies in palatio Apostolico pristinæ dignitati sunt restituti in consistorio secreto post solemnem abjuratiōem schismatis, venientes ad palatium tanquam privati Clerici, & ante pedes Papæ abjurato schismate alta & intelligibili voce.

Sessio 8. 19. Decemb. anni 1513. præsidente Leone 10.

Legitur schedula super fide animæ humanæ sub hac forma.

Cum diebus nostris nonnulli ausi sint dicere de natura animæ rationalis, quod mortalis sit aut unica in cunctis hominibus: & aliqui temerè philosophantes (secundum saltem Philosophiam) verum esse asseverant, S. approbante Concilio damnamus, & reprobamus omnes asserentes animam intellectivam mortalem esse, aut unam in cunctis hominibus, & hæc in dubium vertentes: Cum illa non solum verè & per se & essentialiter humani corporis forma existat, sicut in can. Clementis Papæ 5. in generali Viennensi Concilio edito continetur, verum & immortalis & pro corporum, quibus infunditur multitudine singulariter multiplicabilis, multiplicata, & multiplicanda sit. Quod manifestè constat ex Evangelio, cum Dominus ait, animam autem occidere non posunt. Et alibi: Qui odit animam suam in hoc mundo, &c. Et etiam cum æternam poenam & æterna supplicia pro merito vitæ judicandis repromittit: alias Incarnatio, & alia Christi mysteria nobis minimè profuissent: nec resurrectio expectanda foret, ac sancti & justi miserabiliores essent (juxta Paulum) omnibus hominibus.

Cumque verum verò minimè contradicat, omnem assertiōnem veritati illuminatæ fidei contrariam, omnino falsam esse definimus, & ut aliter dogmatizare non liceat, districtius inhibemus. Omnesque hujusmodi erroneis assertiōnibus inherentes, tanquam hæreticos vitandos & puniendos fore decernimus.

Insuper omnibus & singulis Philosophis in universitatibus studiorum generalium, & alibi publicè legentibus, districtè præcipimus, ut cum Philosophorum principia aut conclusiones, in quibus à recta fide deviare noscuntur, auditoribus suis legerint, seu explicaverint (quale hoc de immortalitate animæ, aut unitate,

Quod anima hominis unica sit, ipsaque immortalis defuit.

Fides non contrariatur vero.

Præcipitur præceptoribus Philosophiæ ut discipulis suis ostendant,

*dant, & de-
clarent veri-
tatem religio-
nis Christia-
ne. Prohibe-
tur constitui
in sacris ordi-
nibus incum-
bere poesis
studiis.*

& mundi æternitate ac alia hujusmodi) teneantur eisdem veri-
tatem religionis Christianæ omni conatu manifestam facere, &
persuadendo (pro posse) docere, ac omni studio hujusmodi Phi-
losophorum argumenta (cum omnia solubilia existant) pro viri-
bus excludere, atque resolvere.

Statuimus insuper ne quis de cætero in sacris ordinibus cons-
titutus, in studiis generalibus, vel aliâs publicè audiendo, Philo-
sophiæ aut poesis studiis ultra quinquennium, post grammati-
cam & dialecticam, sine aliquo studio Theologiæ, aut juris Ponti-
ficii, incumbat. Verùm exacto dicto quinquennio, si illis studiis
insudare voluerit, liberum sit ei, dum tamen simul aut seorsum,
Theologiæ, aut sacris canonibus operam navaverit, ut in his
sanctis & utilibus professionibus sacerdotes Domini inveniant, un-
de infectas Philosophiæ & poesis radices purgare & sanare va-
leant.

Hos canones per ordinarios locorum & rectores in universita-
tibus singulis annis in principio studii in virtute sanctæ obedien-
tiæ publicari mandamus.

Sessio 9. 5. Maii 1514. præsidente Leone Papa.

Legitur in hac sessione publicè bulla reformationis Curie
Rom. in qua sequentes canones subjiciuntur.

Decernimus ut servetur quod Innocentius Papa 3. in Latera-
nensi Concilio decrevit de ætate & gravitate morum & litte-
rarum scientia in personis promovendis in Episcopos & Abba-
tes diligenter inquirenda.

CAN. II. *Ne Episcopus aut Abbas amoveantur non præmissa
defensionis copia.*

*Canon 1.
De elect. cum
in cunctis.*

Statuimus ut nullus Episcopus, aut Abbas, quovis instante aut
requirente, nisi sibi copia, & facultas legitime defensionis per-
mittatur, etiam si crimina fuerint notoria, diligenterque partibus
auditis causa plenariè probata fuerit, privari valeat. Neve aliquis
prælati invitus, nisi aliis justis efficacibusque rationibus & causis
transferatur, juxta formam ac decretum Constantiensis Concilii.

CAN. III. *Ne monasteria alicui commendentur.*

Et quoniam ex commendis monasteriorum monasteria ipsa
tam in spiritualibus, quam in temporalibus graviter læduntur
quippe quorum ædificia partim commendatariorum negligentia,
partim avaritia, vel incuria collabuntur, & in dies divinus cultus
in eis magis diminuitur, volumus & sancimus, ut cum illa per
obitum Abbatum, qui illis præerant, vacaverint, nullo modo
cuiquam possint commendari: sed de persona idonea, juxta
præscriptam constitutionem, eis ita provideatur, ut illis idonei
Abbates (prout decet) præfuturi sint.

CANON IV.

Uniones perpetuæ (præterquam in casibus à jure permissis, vel sine rationabili causa) nequaquam fiant.

CAN. V. *Ne plura incompatibilia quis habeat.*

Dispensationes autem ad plura incompatibilia ultra duo, nisi qualificatis juxta formam juris communis non concedantur, nisi ex magna & urgente causa.

CAN. VI. *Ut Cardinales assistant Romano Pontifici.*

Cum Cardinalium officium in primis versetur in frequenti Romani Pontificis assistentia, & sedis Apostolicæ negotiis: Statuimus ut omnes Cardinales in Romana curia resideant, & qui sunt absentes, si in Italia intra sex menses, si extra Italiam infra annum à die publicationis præsentis constitutionis revertantur. Alioquin fructus beneficiorum, & omnium officiorum emolumenta amittant.

CAN. VII. *De officio præceptorum puerorum.*

Statuimus ut magistri scholarum & præceptores pueros suos sive adolescentes, nedum in grammatica, & rhetorica, ac cæteris hujusmodi instruere debent, verùm etiam docere teneantur ea quæ ad religionem pertinent, ut sunt Præcepta divina, Articuli fidei, Sacri hymni, & Psalmi, ac Sanctorum vitæ, diebusque festivis nihil aliud eos docere possint, quam in rebus ad religionem & bonos mores pertinentibus: Eosque in illis instruere, hortari, & cogere in quantum possint, teneantur, nedum ad missas, sed etiam ad vesperas, divinaque officia audienda ad Ecclesias accedant. Similiter ad sermones audiendos impellant. Nihilque contra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat, eis legere permittant.

CAN. VIII. *De innovatione constitutionum contra simoniacos.*

Ut nefariæ simoniæ labes ac pestis non solum à Romana curia, sed ex omni etiam Christiana ditione in perpetuum dejiciatur, constitutiones per antecessores nostros, etiam in sacris Conciliis editas contra hujusmodi simoniacos, innovamus: easque inviolabiliter observari præcipimus.

CAN. IX. *Ut privetur beneficio, qui canonicas non recitaverit horas.*

Statuimus, & ordinamus, ut quilibet habens beneficium cum cura vel sine cura, si post sex menses ab obtento beneficio divinum officium non dixerit legitimo impedimento cessante, beneficiorum suorum fructus non faciat suos, pro rata omissionis officii, & temporis: sed eos tanquam injustè perceptos in fabricas hujusmodi bene-

*Qui officium
non dixerit
beneficiorum
fructus non fa-
cit suos.*

ne-

beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Si vero ultra dictum tempus in simili negligentia contumaciter permanserit, legitima monitione præcedente, beneficio ipso privetur, cum propter officium detur beneficium. Intelligitur autem officium omittere quoad hoc, ut beneficio privari possit, qui per quindecim dies illud bis saltem non dixerit.

Reliquos canones, quia non necessarios judicavimus, huc minimè transcripsimus.

Sessio decima, quarta Maii 1515. præsidente Leone Papa 10.

In hac sessione edita est decretalis super confirmatione Montis pietatis, sub hac forma.

Cum inter nonnullos controversiam quamdam, non sine pauperum scandalo, olim exortam esse comperimus circa pauperum relevationem in mutuis eis publica autoritate faciendis, qui Montes pietatis vulgò appellantur, quique à nonnullis prædecessoribus nostris probati & confirmati sunt: nonnullis etiam magistris & doctoribus dicentibus, eos montes non esse licitos, in quibus aliquid ultra sortem, per ministros hujus montis ab ipsis pauperibus, quibus mutuuum datur, exigitur. Nos super hoc opportunè providere volentes, sacro approbante Concilio declaramus, & definimus: Montes pietatis antedictos per respub. institutos, & autoritate sedis Apostolicæ hæcenus probatos, in quibus pro eorum impensis & indemnitate aliquid moderatum ad solas ministrorum impensas, & aliarum rerum ad illarum conservationem (ut præfertur) pertinentium, pro eorum indemnitate dumtaxat ultra sortem absque lucro eorundem Montium recipitur, nec speciem mali præferre, nec peccandi incentivum præstare, nec ullo pacto improbari: Quinimo meritorium esse, ac laudari & probari debere tale mutuuum, & minimè usurarium putari, liciteque eorum pietatem & misericordiam populis prædicare, etiam cum indulgentiis à sede Apostolica eam ob causam concessis: & deinceps alios similes Montes cum Apostolicæ sedis approbatione erigi posse. Multo tamen perfectius, multoque sanctius fore, si omnino tales Montes gratuite constituerentur (hoc est) si illos erigentes aliquos census assignarent, quibus, si non omni, saltem vel media ex parte hujusmodi Montium ministrorum solvantur impensæ: ut ad levioerem æris solvendi portionem medio hoc pauperes gravari contingat.

Omnes autem religiosos & Ecclesiasticas ac sæculares personas, qui contra præsentis declarationis & sanctionis formam de cætero prædicare, seu disputare verbo vel scriptis ausi fuerint, excommunicationis latæ sententiæ pœnam incurrere volumus, non obstantibus, &c.

In eadem sessione edita est decretalis super impressione librorum sub hac forma.

Sacro approbante Concil. statuimus & ordinamus, quod de cætero nullus librum aliquem, sive aliam quamcumque scripturam tam in urbe nostra quam in aliis civitatibus & diocesis imprimere, seu imprimi facere præsumat, nisi prius in urbe per vicarium nostrum & sacri palatii magistrum, in aliis verò diocesis per Episcopum vel alium ab Episcopo ad id deputandum & inquisitorem hæreticæ pravitatis illius diocesis, in quibus librorum impressio ejusmodi fieret, diligenter examinetur, & per horum manu propria subscriptionem gratis, & sine dilatione imponendam approbetur. Qui autem secus præsumpserit, ultra librorum amissionem & illorum publicam combustionem, excommunicationis sententia innodatus existat.

In eadem sessione statuitur ut contra exemptos, diocesani & alii locorum ordinarii procedere possint, quando ab illis, quibus per Apostolicam sedem mandata est illorum correctio, non corrigantur.

Ibidem definitur ut singulæ causæ quomodolibet Ecclesiasticum forum concernentes, in prima instantia extra Romanam curiam coram ordinariis locorum terminentur: & nulli ante definitivam sententiam liceat appellare, nec appellatio admittatur, nisi ab interlocutoria.

Sessio undecima, 19. Decembris 1516. præsidente Leone 10.

In hac sessione edita est decretalis super modo prædicandi verbum Dei, in qua post alia multa, subjicitur: Sacro approbante Concilio statuimus & ordinamus, ut nullus tam Clericus sæcularis, quam cujuscumque etiam medicantium ordinis Regularis, aut quisvis alius ad quem facultas prædicandi tam de jure, quam de consuetudine, vel privilegio, aut aliàs pertinet, ad hujusmodi officium exercendum admittatur, nisi prius per superiorem suum diligenter examinatus (in qua re conscientiam ipsius superioris oneramus) ac morum honestate, ætate, doctrina, probitate, prudentia, & vitæ exemplo ad illud aptus & idoneus reperiatur. Et hic quocumque postea prædicaturus accesserit, de hujusmodi examine & idoneitate sua per litteras, seu alias sui examinatoris approbatorisque Episcopis & aliis locorum ordinariis fidem legitimè faciat. Mandamusque omnibus qui hoc onus sustinent, quique in futurum substinebunt, ut Evangelicam veritatem & sanctam scripturam juxta declarationem & interpretationem doctorum, quos Ecclesia vel usus diuturnus approbavit, legendosque hætenus recepit, & in posterum recipiet, prædicent & explanent, nec quicquam eis ex proprio sensu contrarium, vel dissonum adjiciant:

sed

Quæ sint pro-
hibita prædi-
catoribus præ-
dicare.

Actor. 1.

Amos 3.

n. Theſ. 5.

sed illis semper insistant, quæ ab ipsius sacrae scripturae verbis ritè ac sanè ex præfatorum doctorum interpretationibus intellectis non discordant. Tempus quoque præfixum futurorum malorum, vel Antichristi adventum, aut certum diem iudicii prædicare, vel asserere nequaquam præsumant, cum veritas dicat, non esse nostrum nosse tempora vel momenta. Cæterum si quibusdam eorum dominus futura quædam in Dei Ecclesia inspiratione quapiam revelaverit, ut per Amos prophetam ipse promittit, & Paulus Apostolus inquit: Prophetiam nolite spernere, &c. hos aliorum fabulorum & mendacium gregi connumerari, vel aliter impediri minimè volumus.

Et quoniam res magni momenti est, eo quod non de facili credendum sit omni spiritui, sed sint probandi spiritus an ex Deo proveniant, volumus ut lege ordinaria tales assertæ inspirationes antequam publicentur, aut populo prædicentur, ex nunc Apostolicæ sedis examini reservatæ intelligantur. Quod si sine moræ periculo id fieri non valeret, aut urgens necessitas aliud suaderet, tunc eodem ordine servato ordinario loci notificetur, ut ille adhibitis secum tribus, aut quatuor doctis & gravibus viris, & huiusmodi negotio cum eis diligenter examinato, quando id expedire videbunt (super quo eorum conscientias oneramus) licentiam concedere possint. Si qui autem contra præmissorum aliquid committere quicquam ausi fuerint, excommunicationis sententiam incurrant, à qua non nisi à Rom. Pont. absolvantur.

Et ut horum exemplo alii attentare similia minimè audeant, eis prædicationis officium interdictum esse perpetuo decernimus, non obstantibus quibuscumque privilegiis, &c.

In eadem sessione edita est decretalis, quæ disponebat circa religiosos, & eorum privilegia.

Sessio duodecima, 16. Martii 1517. præsidente Leone Papa 10.

In hac sessione prolata est decretalis cum censura excommunicationis majoris contra invadentes domos Carnalium in nova electione Romani Pontificis.

Hac sessione absolutum est Concilium, & confirmatum: & probata universa & singula quæ definita sunt in Concilio per Leonem Decimum.

Ambiguum tamen est an censuræ latæ in hoc Concilio sint usu receptæ, ut annotatur à Cardinali Cajetano in sua summa, verbo excommunicatio, & à me etiam ambigitur, pleraque earum usu non observantur, quo solo poterant abrogari.

Explicit Concilium Lateranense.

Temporibus Leonis Decimi suscitatus est novus Hæresiarches
in

in Germania Martinus Lutherus, qui primùm contra indulgentias Pontificis & prædicavit & scripsit; deinde contra primatum Ecclesiæ Rom. mox contra cœlibatum, & cæteros ritus veteris Ecclesiæ. Nec quievit donec Germaniam replevit novitatibus & hæresibus. Hunc namque morem habent hæretici, quoties uno verbo pietatem contempserint, & à veritatis via aberraverint, in multos & varios errores labi. Uniformis enim res veritas, mendatium autem in varia distrahitur. Post hunc ibidem anno 1525. concionator Ecclesiasticus Thomas Monetarius dictus palam docuit restauratum se collapsum Ecclesiæ statum. Gloriabaturque privatim sibi revelationes à Deo fieri, & ad evertendam tyrannidem impiorum gladium Gedeonis sibi commissum esse. Eduxit turmatim cohortes vulgi: jussitque nobilium domos diripi; & monasteriorum bona compilari. Hic primus author fuit phanatici illius erroris Anabaptistarum, qui etiam nunc passim turbas excitat in Germania.

*Martinus
Lutherus.*

*Thomas Moneta-
rius.*

Eodem anno 1525. Joannes Oecolampadius Basilæ, & Zuinglius primùm omnium scriptis libellis damnatum Beremgi. errorem renovaverunt, in participatione mensæ Dominicæ non distribui verum corpus & sanguinem Christi: tametsi anno superiori idem hoc odiosum argumentum insanus homo Andreas Carolostadius jam antea proposuerat.

*Joannes Oe-
colampadius.
Zuinglius er-
rorem Beren-
garii renova-
vit.*

Et quoniam secta parit sectam, tota Germania divexatur à multitudine sectarum & hæreseon.

Adrianus 6. Papa 226. vir eo magistratu dignus, electus sub Carolo 5. Germano Cæsare 36. sedit annos circiter duos.

*Adrianus 6.
Pont. 226.*

Clemens 7. Papa 227. Sedit annos 10. menses totidem, sub eodem Cæsare.

*Clemens 7.
Pont. 227.*

Paulus 3. Papa 228. sub eodem Cæsare electus. Hic ad extinguendas hæreses suscitatas per Martinum Lutherum in Germania Concilium generale, jamdiu multumque desideratum ab universis fidelibus, indixit. Et primò Mantuam locum aptum assignavit. Deinde aliquibus de causis Vincentiam: tertio Tridentum. Nec tunc quicquam factum est. Quarto rursus Tridentum designavit locum anno 1545. & aspirante Christo inchoatum est tertia decima Decembris ejusdem anni, legatis & Apostolicæ sedis vicariis præsentibus Joanne Mario Cardinali Episcopo Prænestino, & Marcello Presbytero Cardinali S. Crucis, & Reginaldo Polo Anglo Diacono Cardinali. Verùm ea res quid tandem exitus habitura sit, Deus novit. Faxit Christus quam feliciter & ex voto universorum fidelium inchoatum est, tam feliciter absolvatur.

*Paulus 3.
Pont. 228.*

Fuerunt & alia multa celebrata Concilia, quæ non potuimus videre, vel quia non extant integra exemplaria, vel quia ad manus nostras nondum venerunt. Horum est unum Concilium Viennense, sub Clemente 5. celebratum, cujus integra exemplaria non

licuit videre. Alterum est Lugd. sub Gregorio 10. quæ ambo fuerunt generalia.

Fuerunt & alia partim sacra, partim prophana, ut apud Alverniam celebratum est provinciale Concilium, cujus meminit Gratianus 6. q. 2. quod autem ibidem meminit Concilii Varensis. c. Si tantum. Item & apud Alphenum, de quo Gratianus 21. q. 1. illud verò. Item Concilium apud Hermetiam, de quo Gratianus desumpsit in multis locis decreta. Item Concilium celebratum apud Faventiam. Item aliud apud Alteum. Item aliud Concilium Hyponense. Item Concilium Genuense. Item Concilium Matiense. Item Concilium Manetense. Item Concilium Urbanense. Ex quibus singulis desumpsit decreta Gratianus. Horum tamen exemplaria non feruntur.

Concil. in Sirmio.

Sub Julio Papa primo, partim sacrum, partim sacrilegum in Sirmio celebratum est Concilium, præcepto Constantini Imperatoris: in quo Episcopi Orientales Arriani damnaverunt Photium, & Catholici de fide sua propositiones ediderunt, quas habes suprâ. Ad quem conventum invitus venit Osius Episcopus Hispanus. Sed cum eis consentire respueret, tormenta longævus, plagasque perpessus est. Unde etiam necessitate vehementi definitionibus tunc editis consensit, & subscripsit. Hæc Socrates in historia tripartita lib. 5. cap. 6. & 7. Sed post cum Liberio Episcopo Romano & aliis Pontificibus est pater Osius in exilium actus, quia noluit impia decreta Arrianorum in Concilio Mediolanensi propria subscriptione firmare, ut refert Theodoretus cap. 16. ejusdem historiæ. Ad hunc modum celebrarunt Arriani decem Concilia, contendentes firmare suam fidem in Ecclesia, ut refert Athanasius in Epistola ad Aphros. Eorum unum est illud celebratum in Seleucia Isauriæ 160. Episcoporum, de quo Socrates in histor. trip. lib. 5. c. 34. Cujus acta recenset Sozomenus in eodem lib. c. 35.

Osius exulat pro fide Nic. syn. Decem Conc. celebrata ab Arrianis. Conc. 11. Seleucia.

Concil. Ephesin 2. prophanum.

Sub Leone Papa 1. jussu Theodosii Junioris coactum est Concilium secundum Ephesinum prophanum, cui præsedit Dioscorus, qui Flavianum sanctissimum occidit, & Legatos Leonis Papæ contempsit: Epistolas Leonis Papæ nec legi permisit, sed fidem Eutythis definivit, cui & sacerdotium restituit. Contra hunc Dioscorum anno 2. Martiani Imperatoris Chalcedone sancta facta est quarta synodus, quæ Dioscorum & Eutythen & deposuit, & damnavit.

Concil. sub Photio celebrata.

Sub Leone 3. & Adriano 2. celebrata est synodus à Photio, qui usurpaverat sedem Patriarchalem in templo Apostolorum, & habet 17. canones, & alia per eundem in ædes Sapientiæ, quæ habet tres canones, feruntur in Nomocanone Græco: sed ambæ rejectæ & damnatæ sunt per octavam synodum in actione 7. & 8.

Item Concilium apud Compendium, cujus meminit Gratianus 6. q. 3. Placuit & 33. q. 5. Mulier si sine, & 33. q. 1. Siquis acceperit.

Item

Item 22. q. 5. ex Concilio apud S. Medardum citatur decretum, quibus temporibus jurare prohibeamur. c. Decrevit.

Item Concilium apud Belvacum, ex quo Gratiani. De consec. dist. 4. Si quis voluerit.



CONCILII TRIDENTINI.

S U M M A.

SESSIO PRIMA 1545. ANNO, & DECEMBRIS 13. præsentibus in ea nomine Pauli Tertii Pontificis Maximi, Reverend. Joanne Maria à Monte, Matheo Cervino Sanctæ Crucis, Reginaldo Polo Anglo, S. R. E. Cardinalibus, & Apostolicæ Sedis de latere Legatis.

IN ea tantum declaratum est sanctam synodum esse apertam, & inchoatam, & post solemnes de more preces, indicta est secunda Sessio in diem certum.

Decretum secundæ Sessionis 7. Januarii 1546.

Hortatur sacra synodus omnes qui Tridenti sunt, ut à peccatis, sceleribusque abstinentes, piis, sanctisque operibus vacare incipiant, & orationibus Deum reddant propitium, publicè, privatimque pacem Ecclesiæ orantes. Episcopis verò, cæterisque sacerdotibus, qui ad Concilii celebritatem convenerunt, preces, laudes divinæ, sacrificia crebra, jejunia, & quæcumque pietatem excitant, opera commendantur: Sextis feriis omnibus, jejunia indicuntur toti populo. Quintis feriis, solemniter in Ecclesia Cathedrali, Missa de Spiritu Sancto celebretur, cum litanis, & aliis orationibus ad hoc institutis: in aliis verò Ecclesiis, eadem die, saltem litanæ, & orationes dicantur: Nec inter sacra strepere, aut confabulari liceat, sed intentis animis celebranti assistant.

Episcopos, quos oportet esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suæ benè præpositos, hortatur servare sobrietatem, moderationemque ciborum in mensa, cui divinarum scripturarum lectio admisceatur, & suos quisque familiares instruat, & erudiat, ut omnium virtutum ornamentis conspicui appareant, sicut decet ministros ministrorum Dei.

Ad hæc, cum hujus sacrosancti Concilii præcipuus hic sit sco-

pus, ut dissectis hæresum tenebris (quæ tamdiu terram operuerunt) Catholicæ veritatis lux effulgeat, eaque quæ reformatione indigent, reformentur, Sancta synodus, omnes qui huc venerunt, venturique sunt, præsertim sacrarum litterarum peritos hortatur, ut sedulo secum cogitent, quibus potissimum viis, hæc synodi vota optatum effectum sortiri possint. In sententiis verò dicendis, immodestis vocibus perstrepere, aut tumultibus inturbare nemini licebit. Nullus hic falsis, vanis, aut obstinatis disceptationibus contendet. Quæ dicentur, mitissima verborum prolatione temperabuntur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicii acies perturbato animo inflectatur.

Statuit tandem ne cui præjudicium generetur, neve alicui novum jus acquiratur, si fortè quispiam aut in debito loco non sederit, aut sententiam dixerit (etiam sub verbo placet) aut interfuerit, aut aliquem actum durante hoc Concilio fecerit.

Tertiæ sessionis primum Decretum 4 Febr. 1546.

Adhortatur sancta Synodus in primis universos ut confortentur in Domino, & in potentia virtutis ejus, in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi ignea extinguere, & galeam spei salutis accipiant cum gladio spiritus, quod est Verbum Dei. Præmittendam igitur decernit confessionem fidei, quod scutum Patres contra hæreses in exordiis sacratorum Conciliorum contra hæreses opponere consueverunt; hoc sæpè infideles ad fidem traxerunt, hæreticos expugnarunt, & fideles confirmaverunt. Quare Symbolum fidei quod sancta Ecclesia Romana utitur, tanquam principium, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, necessario conveniunt, & fundamentum firmum, & unicum, contra quod portæ inferi nunquam prævalebunt, totidem verbis, quibus in omnibus Ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit: quod ejusmodi est. Credo in unum Deum, &c. ut in Missali est.

Decretum quartæ Sessionis 5. Aprilis 1546.

De Canonicis Scripturis.

Cupit sancta Synodus, ut extirpatis erroribus, puritas Evangelii in Ecclesia conservetur, quod per Prophetas missum, Jesus Christus Dei Filius proprio ore primum promulgavit, deinde per Apostolos prædicari jussit. Et cum hæc veritas, & disciplina libris scriptis, & traditionibus sine scripto contineretur, quæ traditiones ex ipsius Christi ore, ab Apostolis acceptæ, aut ab ipsis Apostolis Spiritu Sancto dicente, quasi per manus traditæ, ad nos usque pervenerunt: Orthodoxorum Patrum exempla sequuta, omnes libros tam veteris, quam novi testamenti (cum utriusque unus Deus sit author) necnon traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam

quam vel ore tenus à Christo, vel à Spiritu Sancto dictatas, & continua successione in Ecclesia Catholica conservatas, pari pietatis affectu ac reverentiâ suscipit, ac veneratur. Sacrorum verò librorum indicem, huic decreto ascribendum censuit, ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa Synodo suscipiantur. Sunt verò infra scripti: Testamenti veteris, quinque libri Moysi, scilicet Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, deinde Josue, Judicum, Ruth, quatuor Regum, Paralypomenon duo, Esdræ duo primus, scilicet, & secundus, qui dicitur Nehemias, Tobias, Judith, Esther, Job, Psalterium Davidicum centum quinquaginta Psalmorum, Parabolæ Solomonis, Ecclesiastes, Cantica Canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Esaias, Hieremias, Baruch, Ezechiel, Daniel, 12. Profetæ minores, scilicet Osea, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Micheas, Naum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias. Duo Machabæorum primus, scilicet, & secundus. Testamenti Novi, quatuor Evangelia, scilicet secundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Joannem, Acta Apostolorum à Luca Evangelista conscripta, quatuordecim Epistolæ B. Pauli Apostoli, scilicet ad Romanos, ad Corinthios duæ, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, ad Thessalonicenses duæ, ad Timothæum duæ, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos: Petri Apostoli duæ: Joannis Apostoli tres: Jacobi Apostoli una: Judæ Apostoli una: Apocalypsis Joannis Apostoli.

Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sacris, & canonicis non susceperit, & Traditiones prædictas sciens, & prudens contempserit, anathema sit. Omnes itaque intelligant quo ordine, & via ipsa Synodus, post jactum fidei confessionis fundamentum, sit progressura, & quibus potissimum testimoniis, ac præsiidiis in confirmandis dogmatibus, & instaurandis in Ecclesia moribus, sit usura.

Decretum de editione, & usu sacrorum Librorum.

Statuit, & declarat sancta Synodus, ut hæc ipsa vetus, & vulgata editio, quæ longo tot sæculorum usu, in Ecclesia ipsa probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & expositionibus, pro authentica habeatur: ut eam nemo rejicere quovis prætextu audeat, vel præsumat.

Præterea ad coercenda petulantia ingenia, decrevit, ut nemo suæ prudentiæ innixus, in rebus fidei & morum, ad ædificationem doctrinæ Christianæ pertinentium, sacram scripturam ad suos sensus contorqueat: aut contra eum sensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpre-

tatione sanctarum scripturarum, aut etiam contra unanimum consensum Patrum, ipsam scripturam sacram interpretari audeat: etiam si hujusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edendæ forent. Qui contravenerint, per ordinarios declarentur, & pœnis à jure statutis puniantur.

Impressoribus modum imponens, statuit, ut posthac sacra scriptura, potissimum verò hæc ipsa vetus & vulgata editio, quam emendatissimè imprimatur, nuliq̄ liceat imprimere, vel imprimi facere quosvis libros de rebus sacris siue nomine Authoris: nec illos vendere, nec apud se retinere, nisi primùm examinati probatique fuerint ab Ordinario sub pœna anathematis, & pœnæ statutæ in Lateranensi novissimo Concilio. Et si fuerint regulares, ultra examinationem & probationem hujusmodi, impetrent à suis superioribus licentiam, recognitis per eos libris, juxta formam istarum ordinationum, & qui libros non examinatos & probatos evulgant, vel communicant, eisdem pœnis subjaceant, quibus impressores: & qui eos habuerint, vel legerint, nisi authorem prodiderint, pro authoribus habeantur. Ipsa verò hujusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque ad eò in fronte libri, vel scripti, vel impressi, authenticè appareat. Idque totum, hoc est & probatio & examen, gratis fiat, ut probanda probentur, & improbanda reprobentur.

Post hæc temeritatem illam reprimere volens, qua ad prophana quæque convertuntur & torquentur verba & sententiæ sacrae scripturæ, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones impias, & diabolicas incantationes, divinationes, sortes, libellos etiam famosos, mandat & præcipit, ad tolendam hujusmodi irreverentiam & contemptum, ne de cætero quisquam quomodò libet verba S. Scripturæ ad hæc & similia audeat usurpare, & ut omnes ejus generis corruptores, temeratores, & violatores Verbi Dei, juris & arbitrii pœnis per Episcopos coerceantur.

Primum decretum Quintæ sessionis 17. Junii 1546.

Sacrosancta Tridentina Synodus, sacrarum litterarum, sanctorum Patrum, ac probatissimorum Conciliorum testimonia, & ipsius Ecclesiæ judicium & consensum sequuta, hæc de peccato originali statuit, fatetur & declarat.

1. Si quis Adam primum hominem non confitetur. cum mandatum Dei in Paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem & justitiam, in qua positus erat, amisisse, incurrissetque per offensam prævaricationis hujusmodi, iram & indignationem Dei, atque ideò mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus, & cum morte captivitatem sub ejus potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli, totumque Adam per illam prævaricationis offensam,

secundum corpus, & animam in deterius commutatum fuisse, anathema sit.

2. Si quis Adæ prævaricationem sibi soli, & non ejus propagini asserit nocuisse: & acceptam à Deo sanctitatem & justitiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis, eum perdidisse: aut inquinatum illum, per inobedientiæ peccatum, mortem & pœnas corporis tantum in omne genus humanum transfudisse, non autem & peccatum, quod mors est animæ, Anathema sit: cum contradicat Apostolo dicenti, per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.

3. Si quis hoc Adæ peccatum, quod origine unum est, & propagatione, non imitatione, transfusum in omnibus inest unicuique proprium, vel per humanæ naturæ vires, vel per aliud remedium asserit tolli, quam per meritum unius mediatoris Christi JESU Domini nostri, qui nos Deo reconciliavit in sanguine suo, factus nobis justitia, sanctificatio, & redemptio: aut negat ipsum Jesu Christi meritum, per baptismi sacramentum in forma Ecclesiæ ritè collatum, tam adultis, quam parvulis applicari, Anathema sit: quia non est aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Unde illa vox, Ecce Agnus DEI, Ecce qui tollit peccata mundi. Et illa: Quicumque baptizati estis, Christum induistis.

4. Si quis parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiamsi fuerint à baptizatis parentibus orti: aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro necessè sit expiari ad vitam æternam consequendam: undè sit consequens, ut in eis forma baptismatis in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligatur, Anathema sit: quoniam non aliter intelligendum est id, quod dixit Apostolus, per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in homines omnes mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt, nisi quemadmodum Ecclesia Catholica ubique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apostolorum, etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, idè in remissionem peccatorum veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non post introire in regnum Dei.

5. Si quis per Jesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in baptismo confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut etiam asserit non tolli totum id, quod veram & propriam rationem peccati habet, sed illud dicit tantum radi, aut non imputari, Anathema sit. In renatis enim nihil odit Deus: quia nihil est damnationis

nis iis, qui verè consepulti sunt cum Christo per baptisma in mortem, qui non secundum carnem ambulant; sed veterem hominem exuentes, & novum induentes, qui secundum Deum creatus, est, innocentes, immaculati, puri, innoxii, ac Deo dilecti, effecti sunt hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, ita ut nihil prorsus eos ab ingressu cœli remoretur. Manere autem in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, hæc sancta Synodus fateatur ac sentit: quæ quidem cum ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, & viriliter per Jesu Christi gratiam repugnantibus, non valet: Quinimò, qui legitimè certaverint, coronabuntur. Hanc concupiscentiam quam aliquando Apostolus peccatum appellat, sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quod verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, anathema sit.

Declarat tamen hæc ipsa sancta synodus, non esse suæ intentionis, comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam virginem Mariam Dei genitricem: sed observandas esse constitutiones felicitis recordatione Sixti Papæ 4. sub pœnis in ejus constitutionibus contentis, quas innovat.

Ejusdem Quintæ sessionis decretum de Reformatione.

Cap. 1.

Constitutionibus summorum Pontificum & Conciliorum probatorum inhærens sancta Synodus, & illis adjiciens, statuit ut Episcopi & alii locorum ordinarii compellant eos, qui in Ecclesiis habent præbendam, seu præstimonium, seu stipendium lectoribus sacræ Theologiæ deputatum, ad ipsius sacræ scripturæ expositionem, si idonei ipsi sint, per seipsos, alioqui per idoneum substitutum, qui ab ipsis Episcopis, vel ordinariis eligatur, etiam per subtractionem fructuum, ac deinceps hujusmodi præbendæ, vel stipendia iis conferantur, qui id munus præstare per se possint: & aliter facta provisio nullius momenti sit.

Si hujusmodi emolumenta non sint deputata in Ecclesiis Metropolitanis, & aliis insignium oppidorum, præbenda primò vacatura ipso facto ad hunc usum perpetuò deputata intelligatur. Ubi verò præbenda aut non sit, aut parum sufficiens sit, Episcopus tunc simplicis beneficii fructus applicet, vel alia ratione stipendium ita provideat de Capituli consilio, ut hæc sacræ scripturæ lectio habeatur; ita tamen ut aliæ quæcumque lectiones antea institutæ non prætermittantur.

Quæ autem Ecclesiæ tenues habent proventus quæque Clero ac populo tam sunt exiguo, ut Theologiæ lectionem tolerare com-

modè non possint, habeant saltem magistrum, qui grammaticam pauperes gratis doceat, ut deinceps, ad studia sacra transire sit facilè: & huic magistro dum docendi munus exercuerit, Episcopus unde vivat beneficium, aut salarium assignabit.

In Monasteriis etiam Monachorum (ubi id commodè possit fieri) eadem sacræ scripturæ lectio assignetur, compellantque ad eam rem Episcopi, Abbates, si fuerint ipsi negligentes. Hanc etiam lectionem scripturæ sacræ habeant conventus aliorum regularium, quam Capitula ipsorum dignioribus Magistris commendabunt. In Gymnasiis publicis, in quibus instituta non est, erigatur: & si jam instituta negligitur, restituatur. Et statuit sancta Synodus, neminem ad hanc sacræ scripturæ interpretationem publicè, vel privatim profitendam admittendum, qui non fuerit ab Episcopo loci examinatus, & in moribus atque doctrina approbatus: quod tamen de lectoribus in claustris monachorum non intelligatur: Tam verò publicè in scholis docentes sacram scripturam, quam auditores eorum, privilegiis omnibus de perceptione beneficiorum in absentia à jure concessis plenè gaudeant.

Cap. 2.

Statuit sancta Synodus omnes Episcopos, Archiepiscopos, Prælatos, & alios Ecclesiarum prælatos teneri per seipsos ad prædicandum sanctum Jesu Christi Evangelium, si impediti legitime non sint, (hoc enim præcipuum Episcoporum munus est) quod si ipsi legitimo detineantur impedimento, viros idoneos ad id exercendum assumant juxta formam generalis Concilii, & qui hoc adimplere contempserit, districtæ subiaceat ultioni.

Archipresbyteri quoque & omnes curam habentes animarum, per se, vel per alios (si ipsi non possint) idoneos, diebus saltem dominicis & festis solemnibus, plebes sibi commissas pascant salutaribus verbis, pro sua & earum capacitate: doceant ea quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; annuncient cum brevitate & facilitate sermonis, vitia quæ vitare, virtutes quas sectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cœlestem gloriam consequi valeant. Quod si facere negligant, (licet se exemptos, aut Ecclesias exemptas, aut annexas monasteriis habere causeantur) Episcopus, in cujus diœcesi sint, eos moneat, & post trium mensium spatium, si muneri suo etiam tunc defuerint, cogat eos per censuras, aut alia ratione quæ Episcopo expediens videatur, donec ipsi resipiscant. Quod si sint Ecclesiæ parochiales monasteriis subjectæ, extra totam Episcopi diœcesim, & prælati in prædictis negligentes fuerint, à Metropolitanis, in quorum provinciis sunt, compellantur, neque executionem impediatur exemptio aut appellatio, &c.

Regulares verò cujuscumque ordinis, nisi à suis superioribus

de vita, & moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Ecclesiis suorum ordinum, prædicare non possint: cum quæ licentia personaliter se coram Episcopis præsentare & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant.

In Ecclesiis verò quæ suorum ordinum non sunt, ultra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum ordinum nullo modo prædicare possint: Ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedant.

Si verò (quod absit) prædicator errores, aut scandala disseminaverit in populum, (etiam si in monasterio sui vel alterius ordinis, prædicet) Episcopus ei prædicationem interdicit. Quod si hæreses prædicaverit, contra eum secundum juris dispositionem aut loci consuetudinem procedat, etiamsi prædicator ipse generali vel speciali privilegio exemptum se esse prætenderet. Quo casu Episcopus autoritate Apostolica, & tanquam sedis Apostolicæ delegatus, procedat. Curent autem Episcopi, ne quis prædicator vel ex falsis informationibus, vel alias calumniosè vexetur, ne justam de eis conquerendi occasionem habeat.

Caveant præterea Episcopi, ne aliquem vel eorum, qui cum sint nomine regulares, extra claustra tamen & obedientiam religionum suarum vivunt, vel Presbyterorum sæcularium, nisi ipsis noti sint, & moribus atque doctrina probati, etiam privilegiorum quorumlibet prætextu, in sua civitate, vel diocesi prædicare permittant, donec ab ipsis Episcopis super ea re dicta sedes Apostolica consulatur, à qua privilegia hujusmodi, nisi tacta veritate, & expresso mendacio, ab indignis extorqueri verisimile non est.

Quæstores verò eleemosynarii, qui etiam quæstuarii vulgò dicuntur, cujuscumque conditionis existant, nullo modo nec per se, nec per alium prædicare præsumant, & contra facientes, ab Episcopis & Ordinariis locorum, privilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remediis omnino arceantur.

Sextæ sessionis decretum de Justificatione. Die 13. Januarii 1547.

Cum hoc tempore non sine multarum animarum jactura, & gravi Ecclesiæ unitatis detrimento, falsæ quædam disseminatæ sint de Justificatione opiniones, sacrosancta Synodus exponere intendit veram de ea doctrinam, quam Christus docuit, Apostoli tradiderunt, & Catholica Ecclesia Spiritu Sancto suggerente, perpetuò retinuit: districtius inibet, ne audeat quisquam aliter credere aut docere quam præsentis decreto statuitur & declaratur.

Cap. 1. De naturæ & legis imbecillitate ad justificandos homines.

Primum, ad justificationis doctrinam probè & sincerè intelligendam, oportet ut unusquisque agnoscat & feteatur, omnes homines, perdita in prævaricatione Adæ innocentia, factos immundos, & natura filios iræ, usque adeò servos fuisse peccati & sub potestate diaboli ac mortis, ut non modo gentes per vim naturæ, sed ne Judæi quidem per ipsam etiam litteram legis Mosi, inde liberari aut surgere possent, tametsi in eis liberum arbitrium minimè extinctum esset, viribus licet attenuatum & inclinatum.

Cap. 2. De Dispensatione & mysterio adventus Christi.

Quo factum est, ut cœlestis Pater, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, Christum Jesum Filium suum, & ante legem & legis tempore multis sanctis Patribus declaratum ac promissum, cum venit beata illa plenitudo temporis, ad homines miserit, ut & Judæos, qui sub lege erant, redimeret, & gentes, quæ non sectabantur justitiam, justitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc proposuit Deus propitiorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris: non solùm autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi.

Cap. 3. Qui per Christum justificantur.

Verùm, etsi ille pro omni-bus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiant, sed ii duntaxat, quibus meritum passionis ejus communicatur. Nam sicut revera homines, nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur, injusti, cum ea propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahant: ita nisi in Christo renascerentur, nunquam justificarentur, cum ea renascentia, per meritum passionis ejus, gratia, qua justii fiunt, illis attribuatur. Pro hoc beneficio Apostolus gratias nos semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine, & eripuit de potestate tenebrarum, transtulitque in regnum Filii dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem & remissionem peccatorum.

Cap. 4. Insinuatur descriptio justificationis impii, & modus ejus in statu gratiæ.

Quibus verbis justificationis impii descriptio insinuatur, ut sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiæ & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam, Jesum Christum Salvatorem nostrum. Quæ quidem translatio, post Evangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut ejus voto fieri non potest, sicut scriptum est: nisi quis renatus

fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.

Cap. 5. *De necessitate præparationis ad justificationem in adultis, & unde sit.*

Declarat præterea ipsius justificationis exordium in adultis à Dei per Christum Jesum præveniente gratia sumendum esse, hoc est, ab ejus vocatione, qua nullis eorum existentibus meritis, vocantur, ut qui per peccata à Deo aversi erant, per ejus excitantem atque adjuvantem gratiam ad convertendum se ad suam ipsorum justificationem, eidem gratiæ liberè assentiendo & cooperando, disponantur, ita ut tangente Deo cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippe qui illam & abjicere potest: neque tamen, sine gratia Dei, movere se ad justitiam coram illo libera sua voluntate possit. Unde in sacris litteris cum dicitur, Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, libertatis nostræ admonemur: Cum respondemus, Convertite nos Domine ad te, & convertemur, Dei nos gratia præveniri confitemur.

Cap. 6. *Modus præparationis.*

Disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati divina gratia & adjuti, fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud in primis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo Jesu: & tamen peccatores se esse intelligentes, à divinæ justitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore, illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt, ac præterea moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam poenitentiam, quam ante baptismum agi oportet. Denique proponunt suscipere baptismum, inchoare novam vitam, & servare divina mandata. De hac dispositione scriptum est, Accedentem ad Deum oportet credere quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit. Et, Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et, Timor Domini expellit peccatum. Et, Poenitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum Spiritus Sancti. Et, Euntes ergo, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, docentes eos servare omnia quæcumque mandavi vobis: denique, Præparate corda vestra Domino.

Cap. 7. *Quid sit justificatio impii, & quæ ejus causæ.*

Hanc dispositionem seu præparationem justificatio ipsa consequitur, quæ non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris hominis, per voluntariam susceptionem gratiæ & donorum, unde homo ex injusto fit justus, & ex inimico amicus, ut sit hæres secundum spem vitæ æternæ. Hujus justificationis causæ sunt, finalis quidem gloria Dei & Christi, ac vita æterna. Efficiens verò, misericors Deus, qui gratuito abluit & sanctificat, signans & ungens Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ. Meritoria autem, dilectissimus Unigenitus suus Dominus noster Jesus Christus, qui cum essemus inimici, propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, sua sanctissima passione in ligno crucis nobis justificationem meruit, & pro nobis Deo Patri satisfecit. Instrumentalis item, sacramentum baptismi, quod est sacramentum fidei, sine qua nulli unquam justificatio contingit. Demùm unica formalis causa est, justitia Dei, non qua ipse justus est, sed qua nos justos facit, qua videlicet ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostræ, & non modo reputamur, sed verè justii nominamur, & sumus, justitiam in nobis recipientes, unusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur singulis, prout vult, & secundum propriam cujusque dispositionem & cooperationem. Quamquam enim nemo possit esse justus, nisi cui merita passionis Domini nostri Jesu Christi communicantur, id tamen in hac impii justificatione fit, dum ejusdem santissimæ passionis merito, per Spiritum Sanctum, charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui justificantur, atque ipsis inhæret: unde in ipsa justificatione cum remissione peccatorum, hæc omnia simul infusa, accipit homo per Jesum Christum, cui inseritur per fidem, spem & charitatem. Nam fides, nisi ad eam spes accedat & charitas, neque unit perfecte cum Christo, neque corporis ejus vivum membrum efficit. Quare ratione verissimè dicitur, fidem sine operibus mortuam & otiosam esse: & in Christo Jesu neque circumcisionem aliquid valere, neque præputium, sed fidem, quæ per charitatem operatur. Hanc fidem ante baptismi sacramentum, ex Apostolorum traditione cathecumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam æternam præstantem, quam sine spe & charitate fides præstare non potest. Unde & statim verbum Christi audiunt: si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Itaque veram & Christianam justitiam accipientes, eam seu primam stolam, pro illa, quam Adam sua inobedientia sibi & nobis perdidit, per Christum Jesum illis donatam, candidam & immaculatam jubentur statim renati conservare, ut eam perferant ante tribunal Domini nostri Jesu Christi, & habeant vitam æternam.

Cap. 8. *Quomodo intelligatur, impium per fidem & gratis justificari.*

Cum verò Apostolus dicit justificari hominem per fidem, & gratis, ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesiæ Catholicæ consensus tenuit & expressit, ut scilicet per fidem ideò justificari dicamur, quia fides est humanæ salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum ejus consortium pervenire: gratis autem justificari ideò dicamur, quia nihil eorum, quæ justificationem præcedunt, sive fides, sive opera, ipsam justificationis gratiam promeretur. Si enim gratia est, jam non ex operibus; alioquin, ut idem Apostolus inquit, gratia jam non est gratia.

Cap. 9. *Contra inanem hæreticorum fiduciam.*

Quamvis autem necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa fuisse unquam peccata, nisi gratis divina misericordia propter Christum, nemini tamen fiduciam & certitudinem remissionis peccatorum suorum jactanti, & in ea sola quiescenti, peccata dimitti, vel dimissa esse dicendum est, cum apud hæreticos & schismaticos possit esse, imò nostra tempestate sit, & magna contra Ecclesiam Catholicam contentione prædicetur vana hæc, & ab omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendum est, oportere eos, qui verè justificati sunt, absque ulla omnino dubitatione apud semetipsos statuere se esse justificados, neminemque à peccatis absolvi & justificari, nisi eum, qui certò credat, se absolutum ac justificatum esse, atque hac sola fide absolutionem & justificationem perfici: quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deque mortis & resurrectionis Christi efficacia dubitet. Nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deque sacramentorum virtute & efficacia dubitare debet: sic quilibet, dum seipsum, suamque propriam infirmitatem & indispositionem respicit, de sua gratia formidare ac timere potest, cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse cosequutum.

Cap. 10. *De acceptæ justificationis incremento.*

Sic ergo justificati, & amici Dei, ac domestici facti, euntes de virtute in virtutem, renovantur, ut Apostolus inquit, de die in diem, hoc est, mortificando membra carnis suæ, & exhibendo ea arma justitiæ in sanctificationem, per observationem mandatorum Dei & Ecclesiæ, in ipsa justitia per Dei gratiam accepta, cooperante fide, bonis operibus crescunt, atque magis justificantur, sicut scriptum est: Qui justus est, justificetur adhuc. Et iterum: Ne verearis usque ad mortem justificari. Et rur-

sus: Videtis quoniam ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantum. Hoc verò justitiæ incrementum petit sancta Ecclesia, cum orat: Da nobis Domine fidei, spei, & charitatis augmentum.

Cap. 11. De observatione mandatorum, deque illius necessitate, & possibilitate.

Nemo autem, quantumvis justificatus, liberum se esse ab observatione mandatorum putare debet, nemo temeraria illa, & à Patribus sub Anathemate prohibita voce uti, Dei præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia. Nam Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis. Cujus mandata gravia non sunt, cujus jugum suave est, & onus leve. Qui enim sunt filii Dei, Christum diligunt: qui autem diligunt eum, ut ipsemet testatur, servant sermones ejus: quod utique cum divino auxilio præstare possunt. Licet enim in hac mortali vita, quantumvis sancti & justii, levia saltem & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur peccata, quandoque cadant, non propterea desinunt esse justii. Nam justorum illa vox est & humilis & verax: Dimitte nobis debita nostra. Quo fit: ut justii ipsi eo magis se obligatos ad ambulandum in via justitiæ sentire debeant, quo liberati jam à peccato, servi autem facti Deo, sobriè, justè & piè viventes, proficere possunt per Christum Jesum, per quem accessum habuerunt in gratiam istam. Deus namque sua gratia semel justificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, putans fide sola se hæredem esse constitutum, hæreditatemque consequuturum, etiamsi Christo non compatiatur, ut & conglorificetur. Nam & Christus ipse, ut inquit Apostolus, cum esset Filius Dei, didicit ex his, quæ passus est, obedientiam: & consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Propterea Apostolus ipse monet justificatos, dicens: Nescitis, quod ii, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? sic currite, ut comprehendatis.

Ego igitur sic curro, non quasi in certum: sic pugno, non quasi aerem verberans: sed castigo corpus meum, & in servitutum redigo, ne fortè cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar. Item Princeps Apostolorum Petrus: Satagite, inquit ut per bona opera, certam vestram vocationem & electionem faciatis. Hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. Unde constat eos orthodoxæ religionis doctrinæ adversari, qui dicunt justum in omni bono opere saltem venialiter peccare: aut, quod est intolerabilius, pœnas æternas mereri: atque etiam eos, qui statuunt in omnibus operibus justos peccare, si in illis suam ipsorum so-

socordiam excitando, & sese in stadio ad currendum cohortando, cum hoc ut imprimis glorificetur Deus mercedem quoque intuentur æternam, cum scriptum sit: Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas, propter retributionem. Et de Mose dicat Apostolus, quod respiciebat in remunerationem.

Cap. 12. Prædestinationis temerariam præsumptionem cavendam esse.

Nemo quoque, quamdiu in hac mortalitate vivitur, de arcano divinæ prædestinationis mysterio, usque adeò præsumere debet, ut certo statuatur, se omnino esse in numero prædestinatorum: quasi verum esset, quod justificatus, aut amplius peccare non possit, aut si peccaverit, certam sibi resipiscentiam promittere debeat. Nam nisi ex speciali revelatione sciri non potest, quos Deus sibi elegerit.

Cap. 13. De perseverantiæ munere.

Similiter de perseverantiæ munere, de quo scriptum est: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab eo, qui potens est eum, qui stat, statuere, ut perseveranter stet, & eum, qui cadit, restituere, nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur: tametsi in Dei auxilio firmissimam spem collocare & reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius gratiæ defuerint, sicut cœpit opus bonum, ita perficiet, operans velle & perficere: veruntamen qui se existimant stare, videant ne cadant, & cum timore ac tremore salutem suam operentur, in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, in orationibus & oblationibus, in jejuniis, in castitate. Formidare enim debent, scientes quod in spem gloriæ & nondum in gloriam renati sunt de pugna, quæ superest cum carne, cum mundo, cum diabolo, in qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratia, Apostolo obtemperent dicenti: Debitorum sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini, si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.

Cap. 14. De lapsis & eorum reparatione.

Qui verò ab accepta justificationis gratia per peccatum exciderunt, rursus justificari poterunt, cum, excitante Deo, per poenitentiae sacramentum merito Christi amissam gratiam recuperare procuraverint.

Hic enim justificationis modus, est lapsis reparatio, quam secundam post naufragium deperditæ gratiæ tabulam sancti Patres aptè nuncuparunt. Etenim pro his, qui post baptismum in peccata labuntur, Christus Jesus sacramentum instituit poenitentiae, cum dixit: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Unde dicendum est, Christiani hominis poenitentiam post lapsum, mul-

tò aliam esse à baptismali, eaque continere non modo cessationem à peccatis, & eorum detestationem, aut cor contritum & humiliatum, verumetiam eorundem sacramentalem confessionem, saltem in voto & suo tempore faciendam, & sacerdotalem absolutionem; itemque satisfactionem per jejunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitat: non quidem pro pœna æterna, quæ vel sacramento, vel sacramenti voto una cum culpa remittitur, sed pro pœna temporali, quæ, ut sacræ litteræ docent, non tota semper, ut in baptismo fit, dimittitur illis, qui gratiæ Dei, quam acceperunt, ingrati, Spiritum Sanctum contristaverunt, & templum Dei violare non sunt veriti. De qua pœnitentiâ scriptum est: Memor esto unde excideris, & age pœnitentiâ, & prima opera fac. Et iterum: Quæ secundum Deum tristitia est, pœnitentiâ in salutem stabilem operatur: Et rursus: Pœnitentiâ agite: &, Facite fructus dignos pœnitentiæ.

Cap. 15. *Quolibet peccato mortali amitti gratiam, sed non fidem.*

Adversus etiam hominum quorundam callida ingenia, qui per dulces sermones, & benedictiones seducunt corda innocentium, asserendum est, non modo infidelitate, per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocumque alio mortali peccato, quamvis non amittatur fides, acceptam justificationis gratiam amitti, divinæ legis doctrinam defendendo, quæ à regno Dei non solum infideles excludit, sed & fideles quoque, fornicarios, adulteros, molles, masculorum concubitores, fures, avaros, ebriosos, maledicos, rapaces, cæterosque omnes, qui lethalia committunt peccata, à quibus cum divinæ gratiæ adjumento abstinere possunt, & pro quibus à gratia Christi separantur.

Cap. 16. *De fructu justificationis, hoc est, de merito bonorum operum, deque ipsius meriti ratione.*

Hac igitur ratione justificatis hominibus, sive acceptam gratiam perpetuò conservaverint, sive amissam recuperaverint, proponenda sunt Apostoli verba: Abundantes in omni opere bono, scientes quod labor vester non est inanis in Domino. Non enim injustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius. Et, Nolite amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Atque ideò benè operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus, proponenda est vita æterna, & tanquam gratia filii Dei per Christum Jesum misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius Dei promissione, bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda. Hæc est enim illa corona justitiæ, quam post suum certamen, & cursum, repositam sibi esse, aiebat Apostolus, à justo iudice sibi reddendam, & non solum sibi, sed & omnibus, qui dili-

gunt adventum ejus. Cum enim ille ipse Christus Jesus tanquam caput in membra, & tanquam vitis in palmites, in ipsos justificatos jugiter virtutem influat, quæ virtus bona eorum opera semper antecedit, comittatur, & subsequitur, & sine qua nullo pacto Deo grata, & meritoria esse possent, nihil ipsis justificatis amplius deesse credendum est, quo minus plenè illis quidem operibus, quæ in Deo facta sunt, divinæ legi pro hujus vitæ statu satisfecisse, & vitam æternam suo etiam tempore, si tamen in gratia decesserint, consequendam, verè promeruisse censeantur, cum Christus Salvator noster dicat: Si quis biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Itaque neque propria nostra justitia, tanquam ex nobis propria statuitur, neque ignoratur aut repudiatur justitia Dei. Quæ enim justitia nostra dicitur, quia per eam nobis inhærentem justificamur, illa eadem Dei est, quia à Deo nobis infunditur per Christi meritum.

Neque verò illud omittendum est, quod licet bonis operibus in sacris litteris usque adeò tribuatur, ut etiam, qui uni ex minimis suis potum aquæ frigidæ dederit, promittat Christus eum non esse sua mercede cariturum, & Apostolus testetur. Id quod in præsentem est momentaneum, & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operari in nobis; absit tamen, ut Christianus homo in seipso vel confidat, vel gloriatur, & non in Domino, cujus tanta est erga omnes homines bonitas, ut eorum velit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Et quia in multis offendimus omnes, unusquisque sicut misericordiam, & bonitatem, ita severitatem, & judicium ante oculos habere debet: neque seipsum aliquis, etiamsi nihil sibi conscius fuerit, judicare: quoniam omnis hominum vita non humano judicio examinanda & judicanda est, sed Dei, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo, qui, ut scriptum est, reddet unicuique secundum opera sua.

Post hanc Catholicam de justificatione doctrinam, quam nisi quisque fideliter, firmiterque receperit, justificari non poterit, placuit sanctæ Synodo hos canones subjungere, ut omnes sciant, non solum quid tenere, & sequi, sed etiam quid vitare, & fugere debeant.

CANONES.

1 **S**I quis dixerit, hominem suis operibus, quæ vel per humanæ naturæ vires, vel per legis doctrinam fiant, absque divina per Christum Jesum gratia, posse justificari coram Deo, Anathema sit.

2 Si quis dixerit, ad hoc solum divinam gratiam per Christum

tum Jesum dari, ut facilius homo justè vivere, ac vitam æternam promereri possit, quasi per liberum arbitrium sine gratia utrumque, sed ægrè tamen & difficulter possit, Anathema sit.

3 Si quis dixerit, sine præveniente Spiritus Sancti inspiratione, atque ejus adjutorio hominem credere, sperare, diligere, aut pœnitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, Anathema sit.

4 Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum, nihil cooperari, assentiendo Deo excitanti atque vocanti, quo ad obtinendam justificationis gratiam se disponat ac præparet, nec posse dissentire, si velit, sed velut inanime quoddam, nihil omnino agere, merèque passivè se habere, Anathema sit.

5 Si quis liberum hominis arbitrium, post Adæ peccatum, amissum & extinctum esse dixerit, aut rem esse de solo titulo, imò titulum sine re, figmentum denique à Sathana investum in Ecclesiam, Anathema sit.

6 Si quis dixerit, non esse in potestate hominis vias suas malas facere, sed mala opera, ita ut bona, Deum operari, non permissivè solùm, sed etiam propriè & per se, adeò ut sit ejus proprium opus, non minus proditio Judæ, quam vocatio Pauli, Anathema sit.

7 Si quis dixerit, opera omnia, quæ ante justificationem fiunt, quacumque ratione facta sint, verè esse peccata, vel odium Dei mereri: aut quanto vehementius quis nititur se disponere ad gratiam, tanto eum gravius peccare, Anathema sit.

8 Si quis dixerit, gehennæ metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugi-mus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores pejores facere, Anathema sit.

9 Si quis dixerit, sola fide impium justificari, ita ut intelligat nihil aliud requiri, quod ad justificationis gratiam consequendam cooperetur, & nulla ex parte necessè esse, eum suæ voluntatis motu præparari atque disponi, Anathema sit.

10 Si quis dixerit, homines sine Christi justitia, per quam nobis meruit justificari, aut per eam ipsam formaliter justos esse, Anathema sit.

11 Si quis dixerit, homines justificari, vel sola imputatione justitiæ Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque illis inhæreat, aut etiam gratiam, qua justificamur, esse tantum favorem Dei, Anathema sit.

12 Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinæ misericordiæ, peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, Anathema sit.

13 Si quis dixerit, omni homini ad remissionem peccatorum assequendam, necessariū esse ut credat certò, & absque ulla hæsitatione propriæ infirmitatis, & indispositionis, peccata sibi esse remissa, Anathema sit.

14 Si quis dixerit, hominem à peccatis absolvi ac justificari ex eo, quod se absolvi, ac justificari certò credat, aut neminem verè esse justificatum, nisi qui credit se esse justificatum, & hac sola fide absolutionem, & justificationem perfici, Anathema sit.

15 Si quis dixerit, hominem renatum, & justificatum, teneri ex fide ad credendum, se certò esse ex numero prædestinatorum, Anathema sit.

16 Si quis magnum illud usque ad finem perseverantiæ donum se certò habiturum absoluta & infallibili certitudine dixerit, nisi hoc ex speciali revelatione didicerit, Anathema sit.

17 Si quis justificationis gratiam non nisi prædestinatis ad vitam contingere dixerit, reliquos verò omnes, qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote divina potestate prædestinatos ad malum, Anathema sit.

18 Si quis dixerit, Dei præcepta homini etiam justificato, & sub gratia constituto, esse ad observandum impossibilia, Anathema sit.

19 Si quis dixerit, nihil præceptum esse in Evangelio præter fidem, cætera esse indifferentia, neque præcepta, neque prohibita, sed libera, aut decem præcepta nihil pertinere ad Christianos, Anathema sit.

20 Si quis hominem justificatum, & quantumlibet perfectum, dixerit non teneri ad observantiam mandatorum Dei, & Ecclesiæ, sed tantum ad credendum: quasi verò Evangelium sit nuda, & absoluta promissio vitæ æternæ, sine conditione observationis mandatorum, Anathema sit.

21 Si quis dixerit, Christum Jesum à Deo hominibus datum fuisse, ut redemptorem, cui fidant, non etiam ut legislatorem, cui obediant, Anathema sit.

22 Si quis dixerit, justificatum, vel sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, vel cum eo non posse, Anathema sit.

23 Si quis hominem semel justificatum, dixerit amplius peccare non posse, nec gratiam amittere, atque ideò eum, qui labitur, & peccat, numquam verè fuisse justificatum: aut contra, posse in tota vita peccata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de beata virgine Maria tenet Ecclesia, Anathema sit.

24 Si quis dixerit, justitiam acceptam non conservari, atque etiam non augeri coram Deo per bona opera, sed opera ipsa fruc-

fructus solummodo, & signa esse justificationis adeptæ, non etiam ipsius augendæ causam, Anathema sit.

25 Si quis in quolibet bono opere justum saltem venialiter peccare dixerit, aut quod intolerabilius est mortaliter, atque ided pœnas æternas mereri, tantumque ob id non damnari, quia Deus ea opera bona non imputet ad damnationem, Anathema sit.

26 Si quis dixerit, justos non debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, expectare, & sperare æternam retributionem à Deo, per ejus misericordiam, & Jesu Christi meritum, si benè agendo, & divina mandata custodiendo usque in finem perseveraverint, Anathema sit.

27 Si quis dixerit, nullum esse mortale peccatum, nisi infidelitatis, aut nullo alio quantumvis gravi, & enormi, præterquam infidelitatis peccato, semel acceptam gratiam amitti, Anathema sit.

28 Si quis dixerit, amissa per peccatum gratia, simul & fidem semper amitti, aut fidem, quæ remanet, non esse veram fidem, licet non sit viva, aut eum, qui fidem sine charitate habet, non esse Christianum, Anathema sit.

29 Si quis dixerit, eum, qui post baptismum lapsus est, non posse per Dei gratiam resurgere, aut posse quidem, sed sola fide amissam justitiam recuperare sine Sacramento pœnitentiæ, prout sancta Romana, & universalis Ecclesia, à Christo Domino, & ejus Apostolis edocta, hucusque professæ est, servavit, & docuit, Anathema sit.

30 Si quis post acceptam justificationis gratiam, cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti, & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exolvendæ, vel in hoc sæculo, vel in futuro in Purgatorio, antequam ad regna cœlorum aditus patere possit, Anathema sit.

31 Si quis dixerit, justificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis benè operatur, Anathema sit.

32 Si quis dixerit, hominis justificati bona opera ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona ipsius justificati merita, aut ipsum justificatum, bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Jesu Christi meritum, cujus vivum membrum est, fiunt, non verè mereri augmentum gratiæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ, si tamen in gratia decesserit, consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum, Anathema sit.

33 Si quis dixerit, per hanc doctrinam Catholicam de Justificatione, à sancta Synodo hoc præsentis decreto expressam, aliqua ex parte gloriæ Dei, vel meritis Jesu Christi Domini nostri, derogari, & non potius veritatem fidei nostræ, Dei denique ac Jesu Christi gloriam illustrari, Anathema sit.

Decretum de Reformatione in eadem sexta sessione.

Cap. 1.

Quia integritas Præsidentium salus est subditorum, monet sancta Synodus omnes Patriarchalibus, Primitialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque, quovis nomine ac titulo præfectos, ut attendentes sibi, & universo gregi, in quo Spiritus Sanctus posuit eos regere Ecclesiam DEI, quam acquisivit sanguine suo, vigilant sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent, & ministerium suum impleant. Implere autem se non posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant, atque ovium suarum, quarum sanguis de eorum manibus est requirendus à supremo iudice, custodiæ minimè incumbant: Cum certissimum sit, non admitti pastoris excusationem, si lupo oves comedit, & pastor nescit. At verò quia nonnulli reperiuntur, qui propriæ salutis immemores, terrena cœlestibus, ac divinis humana præferentes, in diversis curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium solitudine (ovili derelicto) occupantur: Placuit antiquos Canones adversus non residentes promulgatos, innovare, & in hunc modum statuere atque sancire.

Si quis à Patriarchali, Primitiali, Metropolitana, seu Cathedrali Ecclesia, sibi quocumque titulo, causa, nomine, seu jure commissa, quacumque illa dignitate, gradu, & præminencia præfulgeat, (legitimo impedimento, seu justis, & rationabilibus causis cessantibus) sex mensibus continuis extra suam diœcesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Ecclesiæ, & pauperibus loci, per superiorem Ecclesiasticum applicandorum pœnam ipso jure incurrat. Quod si per alios sex menses, in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam, eo ipso amittat. Crescente verò contumacia, (ut severiori sacrorum Canonum Censuræ subjiciatur) Metropolitanus suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem suffraganeus Episcopus antiquior residens, sub pœna interdicti ingressus Ecclesiæ, eo ipso incurrenda, infra tres menses per litteras seu nuntium Romano Pontifici denuntiare teneatur: qui in ipsos absentes (pro cujusque minor aut major contumacia exegerit) suæ supræmæ sedis autoritate animadvertere, & Ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

Cap. 2.

Episcopi inferiores, quævis beneficia Ecclesiastica, personalem residentiam de jure, sive consuetudine exigentia, in titulum, sive commendam obtinentes, ab eorum ordinariis (quemadmodum eis pro bono Ecclesiarum regimine, & divini cultus augmento, locorum,

rum, & personarum qualitate pensata, expediens videbitur) opportunis juris remediis residere cogantur: nullique privilegia seu indulta perpetua de non residendo, aut de fructibus in absentia percipiendis suffragentur: Indulgentiis verò, & dispensationibus temporalibus ex veris, & rationabilibus causis tantum concessis, & coram ordinario loci legitimè probandis, in suo robore permansuris. Quibus casibus, nihilominus officium sit Episcoporum, tanquam in hac parte à sede Apostolica delegatorum, providere, & per deputationem idoneorum vicariorum, & congruæ portio- nis fructuum assignationem, cura animarum nullatenus negligatur: nemini, quo ad hoc, privilegio seu exemptione quacumque suffragante.

Cap. 3.

Ecclesiarum Prælati, ad corrigendum subditorum excessus, prudenter, & diligenter intendant, & nemo Clericus sæcularis, vel cujusvis ordinis personalis, vel regularis extra monasterium degens, etiam sui ordinis privilegii pretextu tutus censeatur, quo minus, si deliquerit, ab Ordinario loci (tanquam super hoc à sede Apostolica delegato) secundum canonicas sanctiones visitari, puniri, ac corrigi valeat.

Cap. 4.

Capitula Cathedralium, & aliarum majorum Ecclesiarum, illarumque personæ, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis, concordiiis (quæ tantum suos obligent authores, non etiam successores) tueri se possint, quo minus à suis Episcopis, & aliis majoribus Prælatiis, per seipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur adjunctis, juxta canonicas sanctiones, toties quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & emendari, etiam auctoritate Apostolica, possint, & valeant.

Cap. 5.

Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii pretextu, Pontificalia in alterius diœcesi exercere nisi de ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem ordinario subjectas tantum. Si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic ordinati, ab executione ordinum, sint ipso jure suspensi.

Sessio septima.

Decretum de Sacramentis Ecclesiæ, die tertia Martii 1547.

Ad consummationem salutaris de Justificatione doctrinæ, quæ in præcedenti proxima sessione, uno omnium Patrum consensu promulgata fuit, consentaneum visum est de sanctissimis Ecclesiæ sacramentis agere, per quæ omnis vera justitia vel incipit, vel incœpta augetur, vel amissa reparatur. Propterea sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto
le.

legitimè congregata, præsentibus in ea eisdem Apostolicæ sedis Legatis, ad errores eliminandos, & extirpandas hæreses, quæ circa sanctissima ipsa sacramenta hac nostra tempestate, tum de damnatis olim à Patribus nostris hæresibus suscitatae, tum etiam de novo adinventæ sunt, quæ Catholicæ Ecclesiæ puritati, & animarum saluti magnopere officiant, sanctarum scripturarum doctrinæ, Apostolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum, & Patrum consensui inhærendo, hos præsentibus Canones statuendos, & decernendos censuit, reliquos qui supersunt ad cœpti operis perfectionem, deinceps divino spiritu adjuvante editura.

Canones de Sacramentis in genere.

- 1 Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Jesu Christo Domino nostro instituta, aut esse plura vel pauciora quam septem, videlicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium, aut etiam aliquod horum septem non esse verè, & propriè Sacramentum, Anathema sit.
- 2 Si quis dixerit, ea ipsa novæ legis sacramenta, à sacramentis antiquæ legis non differre, nisi quia cæremoniæ sunt aliæ, & alii ritus externi, Anathema sit.
- 3 Si quis dixerit, hæc septem sacramenta, ita esse inter se paria, ut nulla ratione aliud sit alio dignius, Anathema sit.
- 4 Si quis dixerit, sacramenta novæ legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua, & sine eis, aut eorum voto, per solam fidem homines à Deo gratiam justificationis adipisci, licet omnia singulis necessaria non sint, Anathema sit.
- 5 Si quis dixerit, hæc sacramenta propter solam fidem nutriendam instituta fuisse, Anathema sit.
- 6 Si quis dixerit, sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam significant, aut gratiam ipsam, non ponentibus obicem, non conferre; quasi signa tantùm externa sint acceptæ per fidem gratiæ vel justitiæ, & notæ quædam Christianæ professionis, quibus apud homines discernentur fideles ab infidelibus, Anathema sit.
- 7 Si quis dixerit, non dari gratiam per hujusmodi sacramenta semper, & omnibus, quantum est ex parte Dei, etiamsi ritè ea suscipiant, sed aliquando, & aliquibus, Anathema sit.
- 8 Si quis dixerit, per ipsa novæ legis sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solam fidem divinæ promissionis, ad gratiam consequendam sufficere, Anathema sit.
- 9 Si quis dixerit, in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale, & indelebile, unde ea iterari non possunt, Anathema sit.
- 10 Si quis dixerit, Christianos omnes in verbo, & omnibus Sa-

Sacramentis administrandis habere potestatem, Anathema sit.

11 Si quis dixerit, in ministris, dum sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia, Anathema sit.

12 Si quis dixerit, ministrum in peccato mortali existentem, modo omnia essentialia, quæ ad sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere aut conferre sacramentum, Anathema sit.

13 Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in solemnibus administratione sacramentorum adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum pastorem mutari posse, Anathema sit.

CANON I. De Baptismo.

Si quis dixerit, Baptismum Joannis habuisse eandem vim cum Baptismo Christi, Anathema sit.

2 Si quis dixerit, aquam veram, & naturalem non esse de necessitate Baptismi, atque ideo verba illa Domini nostri Jesu Christi: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, ad metaphoram aliquam detorserit, Anathema sit.

3 Si quis dixerit, in Ecclesia Romana, quæ omnium Ecclesiarum mater est, & magistra, non esse veram de Baptismi Sacramento doctrinam, Anathema sit.

4 Si quis dixerit, Baptismum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum, Anathema sit.

5 Si quis dixerit, Baptismum liberum esse, hoc est non necessarium ad salutem, Anathema sit.

6 Si quis dixerit, Baptizatum non posse, etiamsi velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere, Anathema sit.

7 Si quis dixerit, Baptizatos per Baptismum ipsum solius tantum debitores fidei fieri, non autem universæ legis Christi servandæ, Anathema sit.

8 Si quis dixerit, Baptizatos liberos esse ab omnibus sanctæ Ecclesiæ præceptis, quæ vel scripta, vel tradita sunt, ita ut ea observare non teneantur, nisi se sua sponte illis submittere voluerint, Anathema sit.

9 Si quis dixerit, ita revocandos esse homines ad Baptismi suscepti memoriam, ut vota omnia, quæ post Baptismum fiunt, vi promissionis in Baptismo ipso jam factæ, irrita esse intelligant, quasi per ea, & fidei, quam professi sunt, detrahatur, & ipsi Baptismo, Anathema sit.

10 Si quis dixerit, peccata omnia, quæ post Baptismum fiunt,

sola recordatione, & fide suscepti Baptismi vel dimitti, vel venialia fieri, Anathema sit.

11 Si quis dixerit, verè, & ritè collatum Baptismum iterandum esse illi, qui apud infideles fidem Christi negaverit, cum ad poenitentiam convertitur, Anathema sit.

12 Si quis dixerit, neminem esse baptizandum, nisi ea ætate, qua Christus baptizatus est, vel in ipso mortis articulo, Anathema sit.

13 Si quis dixerit, parvulos, eo quod actum credendi non habent, suscepto Baptismo inter fideles computandos non esse, ac propterea cum ad annos discretionis pervenerint, esse baptizandos, aut præstare omitti eorum baptisma, quam eos non actu proprio credentes, baptizari in sola fide Ecclesiæ, Anathema sit.

14 Si quis dixerit, hujusmodi parvulos baptizatos, cum adoleverint, interrogandos esse, an ratum haberi velint, quod patrini, eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt, & ubi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos, nec alia interim pœna ad Christianam vitam cogendos, nisi ut ab Eucharistiæ aliorumque Sacramentorum perceptione arceantur, donec resipiscant, Anathema sit.

CANON I. De Confirmatione.

1 Si quis dixerit, Confirmationem baptizatorum otiosam cæremoniam esse, & non potius verum, & proprium Sacramentum, aut olim nihil aliud fuisse, quam catechesim quamdam qua adolescentiæ proximi, fidei suæ rationem coram Ecclesia exponebant, Anathema sit.

2 Si quis dixerit, injurios esse Spiritui Sancto eos, qui sacro Confirmationis Chrismati virtutem aliquam tribuunt, Anathema sit.

3 Si quis dixerit, sanctæ Confirmationis ordinarium ministrum, non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem Sacerdotem, Anathema sit.

Decretum secundum de Reformatione, in eadem septima sessione.

Septima sessio sub Paulo III.

Eadem sacrosancta Synodus inceptum reformationis, & residentiæ negotium, ad Dei laudem, & Christianæ religionis incrementum prosequi intendens, ut sequitur, statuendum censuit, salva semper in omnibus sedis Apostolicæ autoritate.

Cap. 1.

Ad Cathedralium Ecclesiarum regimen, nullus nisi ex legitimo matrimonio natus, & ætate matura, gravitate morum, litterarumque scientia, juxta constitutionem Alexandri Tertii, quæ incipit, Cum in cunctis, in Concilio Lateranensi promulgatam, præditus assumatur.

Cap.

Cap. 2.

Nemo quacumque etiam dignitate, gradu, aut præ eminentia præfulgens, plures Metropolitanas seu Cathedrales Ecclesias in titulum, sive commendam, aut alio quovis nomine, contra sacrorum Canonum instituta, recipere, & simul retinere præsumat: cum valde felix sit ille censendus, cui unam Ecclesiam bene ac fructuosè, & cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit. Qui autem plures Ecclesias contra præsentis decreti tenorem nunc detinent, una, quam maluerint, retenta, reliquas infra sex menses, si ad liberam sedis Apostolicæ dispositionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur: alioquin Ecclesiæ ipsæ (ultimò obtenta dumtaxat excepta) eo ipso vacare censeantur.

Cap. 3.

Inferiora beneficia, præsertim curam animarum habentia, personis dignis, & habilibus, & quæ in loco residere, ac per seipsos curam ipsam exercere valeant, juxta constitutionem Alexandri Tertii in Lateranensi (quæ incipit, Quia nonnulli) & aliam Gregorii Decimi, in generali Lugdunensi Concilio (quæ incipit, Licet canon) editam conferantur. Aliter autem facta collatio, sive provisio, omnino irritetur: & ordinarius collator pœnas Constitutionis Concilii generalis (quæ incipit, Grave nimis) se noverit incursum.

Cap. 4.

Quicumque de cætero plura curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Ecclesiastica, sive per viam unionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo contra formam sacrorum canonum, & præsertim constitutionis Innocentii Tertii (quæ incipit, De multa) recipere, ac simul retinere præsumserit, beneficiis ipsis juxta ipsius constitutionis dispositionem ipso jure, etiam præsentis Canonis vigore, privatus existat.

Cap. 5.

Ordinarii locorum quoscumque plura curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districtè compellant, & aliàs procedant juxta Constitutionem Gregorii Decimi, in generali Lugdunensi Concilio editam (quæ incipit, Ordinarii) quam eadem sancta Synodus innovandam censuit, & innovat: addens insuper, quod ipsi ordinarii etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, & congruè protinus fructuum assignationem omnino provideant, ut animarum cura nullatenus negligatur, & beneficia ipsa debitis obsequiis minimè defraudentur, appellationibus, privilegiis, exemptionibus quibuscumque etiam cum judicum specialium deputatione, & illorum inhibitionibus in præmissis nemini suffragantibus.

Cap. 6.

Uniones perpetuæ à quadraginta annis citra factæ, examinari ab ordinariis tanquam à sede Apostolica delegatis possint, & quæ per subreptionem vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarantur. Illæ verò, quæ à dicto tempore citra concessæ, nondum in toto vel in parte sortitæ sunt effectum, & quæ deinceps ad cuiusvis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus causis coram loci Ordinario, vocatis quorum interest, verificandis factas fuisse constiterit, per subreptionem obtentæ præsumantur, ac propterea nisi aliter à sede Apostolica declaratum fuerit, viribus omnino careant.

Cap. 7.

Beneficia Ecclesiastica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel monasteriis, beneficiis, seu collegiis, aut piis locis, quibuscumque perpetuo unita, & annexa reperiuntur, ab ordinariis locorum annis singulis visitentur: qui sollicitè providere procurent, ut per idoneos Vicarios etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinariis pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur, ab eis cum tertie partis fructuum, aut majori vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum, portione, etiam super cetera re assignanda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur, appellationibus, privilegiis, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuscumque in præmissis minime suffragantibus.

Cap. 8.

Locorum Ordinarii Ecclesias quascumque quomodolibet exemptas autoritate Apostolica singulis annis visitare teneantur, & opportunis juris remediis providere, ut quæ reparationem indigent, reparantur, & cura animarum, si qua illis imminet, aliisque debitis obsequiis minime defraudentur, appellationibus, privilegiis, consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore præscriptis, iudicum deputationibus, vel illorum inhibitionibus penitus exclusis.

Cap. 9.

Ad majores Ecclesias promoti, munus consecrationis infra tempus à jure statutum suscipiant, & prorogationes ultra sex menses concessæ, nulli suffragentur.

Cap. 10.

Non licet Capitulis Ecclesiarum, sede vacante, infra annum à die vacationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias, seu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex juris communis dispensatione, quam cuiusvis privilegii consuetudinis vigore, alicui, qui beneficii Ecclesiastici recepti sive recipiendi occasione arctatus non fuerit concedere. Si secus fiat, capitulum contraveniens Ecclesiasti-

tico subfaceat interdicto: & sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, præsertim in criminalibus gaudeant: in majoribus verò, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, sint ipso jure suspensi.

Cap. 11.

Facultates de promovendo à quocumque, non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non possint in litteris exprimendam: & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti prævio examine.

Cap. 12.

Facultates de non promovendo, præterquam in casibus à jure expressis, concessæ, ad annum tantum suffragentur.

Cap. 13.

Præsentati, seu electi, vel nominati à quibusvis Ecclesiasticis personis, etiam sedis Apostolicæ nuntiis, ad quævis Ecclesiastica beneficia non instituantur, nec confirmantur, neque admitantur etiam prætextu cujusvis privilegii, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscriptæ: nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati, & idonei reperti, & nullus appellationis remedio se tueri possit, quo minus examen subire teneatur: præsentatis tamen electis, seu nominatis ab universitatibus, seu collegiis generalium studiorum exceptis.

Cap. 14.

In exemptorum causis, constitutio Innocentii IV. (quæ incipit, Volentes) in generali Concilio Lugdunensi edita, servetur: quam eadem sacrosancta Synodus innovandam censuit, & innovat, addendo insuper, quod in civilibus causis mercedum, & miserabilium personarum, clerici sæculares, aut regulares extra monasterium degentes, quomodolibet exempti (etiam si certum judicem à sede Apostolica deputatum in partibus habeant: in aliis verò, si ipsum judicem non habuerint) coram locorum Ordinariis, tanquam in hoc ab ipsa sede delegatis, conveniri, & jure medio ad solvendum debitum cogi, & compelli possint, privilegiis, exemptionibus, conservatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus, adversus præmissa nequaquam valituris.

Cap. 15.

Curent Ordinarii, ut hospitalia quæcumque à suis administratoribus (quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis) fideliter, & diligenter gubernentur. Constitutionis Concilii Vienensis (quæ incipit, Quia contingit) forma servata, quam quidem constitutionem eadem sancta Synodus innovandam dixit, & innovat, cum derogationibus in ea contentis.

Hucusque progressum fuit Concilium Tridentinum sub Paulo
III.

III. à quo postea Bononiam translatum, & illic est intermissum.) Interim verò Paulus ipse è medio sublatus, successorem habuit Julium III. à quo postea convocatum est iterum in eandem civitatem Bononiensem, & vocati omnes, quorum interest Concilii celebratio: nihil tamen est actum propter Patrum paucitatem, & alias, quæ supervenerunt, causas, & diversis sessionibus tantum decretum est, ut amplius protraheretur tempus quousque tandem visum fuit Julio Pontifici, hortante eum Carolo V. Imperatore, ut rursus Tridentum Concilium revocaretur: coacti sunt igitur Tridenti, sub Julio III. Pontifice Maximo: & prima sessione aperta Kalend. Maii 1551. Crescentius Cardinalis, & Legatus Pontificis, rogavit Patres, an placeret Concilium reassumi, & procedendum esse ad ulteriora, responsumque à Patribus: Placet.

SESSIO XII.

Quæ est secunda sub Julio III. Kalend. Septembris 1551.

PRorogantur hac Sessione decreta, usque ad undecimum Octobris diem, ut Germani Episcopi, & aliarum nationum, qui expectabantur, interesse possent.

SESSIO XIII.

Quæ est tertia sub Julio III. 2. Octobris 1551.

Decretum de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

CUpit Sacrosancta Synodus, stirpitus convellere zizaniam execrabilium errorum, & schismatum, quam inimicus homo his nostris calamitosis temporibus, in doctrina fidei, usu, & cultu sacrosanctæ Eucharistiæ superseminavit: quam alioqui Salvator noster in Ecclesia sua tanquam Symbolum reliquit ejus unitatis, & charitatis, qua Christianos omnes inter se conjunctos, & copulatos esse voluit. Itaque sanam, & synceram illam de venerabili, & divino hoc Sacramento Eucharistiæ doctrinam tradens, quam semper Catholica Ecclesia ab ipso Jesu Christo Domino nostro, & ab ejus Apostolis erudita, atque à Spiritu Sancto in dies illi omnem veritatem suggerente edocta, retinuit, & ad finem usque sæculi conservabit, omnibus Christi fidelibus interdicit, ne post hac de sanctissima Eucharistia, aliter credere, docere, aut prædicare audeant, quam ut est hoc præsentis decreto declaratum atque definitum.

Cap. 1. De reali præsentia Domini nostri JESU Christi in Eucharistiæ Sacramento.

Principio docet sancta Synodus, & apertè ac simpliciter profiteretur, in almo sanctæ Eucharistiæ Sacramento, post panis, & vi-

ni consecrationem, D. N. Jesum Christum, verum Deum atque hominem, verè realiter ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium contineri. Nec enim hæc inter se pugnant, ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in cœlis assideat, juxta modum existendi naturalem, & ut multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter præsens sua substantia nobis adsit, ea existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vix possumus, possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata, assequi possumus, & constantissimè credere debemus. Ita enim Majores nostri omnes, quotquot in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de sanctissimo hoc sacramento disseruerunt, apertissimè professi sunt, hoc tam admirabile Sacramentum, in ultima cœna, Redemptorem nostrum instituisse, cum post panis viniq̄ue benedictionem, se suum ipsius corpus illis præbere, ac suum sanguinem disertis ac perspicuis verbis testatus est. Quæ verba à sanctis Evangelistis commemorata, & à Divo Paulo postea repetita, cum propriam illam, & apertissimam significationem præ se ferant, secundùm quam à Patribus intellecta sunt, indignissimum sanè flagitium est, ea à quibusdam contentiosis, & pravis hominibus ad fictitios, & imaginarios tropos, quibus veritas carnis, & sanguinis Christi negatur, contra universum Ecclesiæ sensum detorqueri: quæ tamquam columna, & firmamentum veritatis, hæc ab impiis hominibus excogitata commenta, velut Satanica detestata est, grato semper, & memores animo præstantissimum hoc Christi beneficium agnoscens.

Cap. 2. De ratione institutionis hujus sanctissimi Sacramenti.

Ergo Salvator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo divitias divini sui erga homines amoris velut effudit, memoriam faciens mirabilium suorum: & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annunciare mortem, donec ipse ad judicandum mundum veniat. Summi autem voluit sacramentum hoc tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur viventes vita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse vivet propter me: & tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservemur. Pignus præterea id esse voluit futuræ nostræ gloriæ & perpetuæ felicitatis, adeoque symbolum unius illius corporis, cujus ipse caput existit, cuique nos tanquam membra, arcuissima fidei, spei & charitatis connexionione astrictos esse voluit, ut id ipsum omnes diceremus, neque essent in nobis schismata.

Cap. 3. De excellentia sanctissimæ Eucharistiæ super reliqua sacramenta.

Commune hoc quidem est sanctissimæ Eucharistiæ cum cæte-

teris sacramentis, symbolum esse rei sacræ, & invisibilis gratiæ formam visibilem: verùm illud in ea excellens, & singulare reperitur, quo reliqua sacramenta, tunc primùm sanctificandi vim habent, cum quis illis utitur: at in Eucharistia ipsa, sanctitatis author ante usum est. Nondum enim Eucharistiam de manu Domini, Apostoli susceperant, cum verè tamen ipse affirmaret, corpus suum esse, quod præbebat. Et semper hæc fides in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem verum Domini nostri corpus, verumque ejus sanguinem sub panis & vini specie, unà cum ipsius anima & Divinitate existere: sed corpus quidem sub specie panis, & sanguinem sub vini specie ex vi verborum: ipsum autem corpus sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, animamque sub utraque, vi naturalis illius connexionis & concomitantia, qua partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur: Divinitatem porro propter admirabilem illam ejus cum corpore & anima hypostaticam unionem. Quapropter verissimum est, tantandem sub altera specie, atque sub utraque contineri: totus enim & integer Christus sub panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte: totus item sub vini specie, & sub ejus partibus existit.

Cap. 4. *De Transsubstantiatione.*

Quoniam autem Christus Redemptor noster corpus suum, id quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit, ideò persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denuo sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis & vini, conversionem fieri totius substantiæ panis, in substantiam corporis Christi Domini nostri, & totius substantiæ vini, in substantiam sanguinis ejus: quæ conversio convenienter & propriè à sancta Catholica Ecclesia, Transsubstantiatio est appellata.

Cap. 5. *De cultu & veneratione huic sanctissimo Sacramento exhibenda.*

Nullus itaque dubitandi locus relinquitur, cum omnes Christi fideles, pro more in Catholica Ecclesia semper recepto, patriæ cultum, qui verò DEO debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione adhibeant. Neque enim minus est adorandum, quod fuerit à Domino, ut sumatur, institutum. Nam illum eundem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes Angeli DEI, quem Magi procidentes adoraverunt: quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse, scriptura testatur.

Declarat præterea sancta Synodus, piè & religiosè admodum in Dei Ecclesia inductum fuisse hunc morem, ut singulis annis peculiari quodam & festo die præcelsum hoc & venerabile Sacramentum
sin.

singulari veneratione ac solemnitate celebraretur, utique in processionibus reverenter, & honorificè illud per vias & loca publica circumferretur. Equissimum est enim sacros aliquos statutos esse dies, cum Christiani omnes singulari ac rara quadam significatione gratos & memores testentur animos, erga communem Dominum, & Redemptorem, pro tam ineffabili, & planè divino beneficio, quo mortis ejus victoria, & triumphus repræsentatur. Ac sic quidem oportuit victricem veritatem de mendacio & hæresi triumphum agere, ut ejus adversarii in conspectu tanti splendoris, & in tanta universæ Ecclesiæ lætitia positi, vel debilitati, & fracti tabescant, vel pudore affecti, & confusi aliquando resipiscant.

Cap. 6. De asservando Eucharisticæ Sacramento, & ad infirmos deferendo.

Consuetudo asservandi in sacrario sanctam Eucharistiam, adeò antiqua est, ut eam sæculum etiam Nicæni Concilii agnovit. Porro deferri ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos, & in hunc usum in Ecclesiis conservari, præterquam quod cum summa æquitate & ratione conjunctum est, tum multis in Conciliis præceptum invenitur, & vetustissimo Catholicæ Ecclesiæ more est observatum. Quare sancta hæc Synodus retinendum omnino salutarem hunc, & necessarium morem statuit.

Cap. 7. De præparatione, quæ adbibenda est, ut dignè quis sanctam Eucharistiam percipiat.

Si non decet ad sacras ulla functiones quempiam accedere nisi sanctè, certè quo magis Sanctitas, & Divinitas cælestis hujus Sacramenti viro Christiano comperta est, & eo diligentius cavere ille debet, ne absque magna reverentia, & sanctitate, ad id percipiendum accedat: præsertim cum illa plena formidinis verba apud Apostolum legamus. Qui manducat, & bibit indignè, judicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans corpus Domini. Quare communicare volenti, revocandum est in memoriam ejus præceptum: Probet autem seipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nulus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat, quod à Christianis omnibus, etiam ab eis sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc sancta Synodus perpetuò servandum esse decrevit, modo non desit illis copia confessoris. Quod si necessitate urgente sacerdos absque prævia confessione celebraverit, quam primùm confiteatur.

Cap. 8. De usu admirabilis hujus Sacramenti.

Quoad usum autem, rectè & sapienter Patres nostri tres rationes hoc sanctum Sacramentum accipiendi distinxerunt. Quosdam enim docuerunt sacramentaliter dumtaxat id sumere, ut peccatores: alios autem spiritualiter, illos nimirum, qui voto propositum illum coelestem panem edentes, fide viva, quæ per dilectionem operatur, fructum ejus, & utilitatem sentiunt. Tertios porrò sacramentaliter simul, & spiritualiter: ii autem sunt, qui ita se prius probant, & instruunt, ut vestem nuptialem induti, ad divinam hanc mensam accedant. In sacramentali autem sumptione in Ecclesia Dei mos fuit, ut Laici à sacerdotibus communionem acciperent, sacerdotes autem celebrantes seipsos communicarent: qui mos, tanquam ex traditione Apostolica descendens, jure ac meritò retineri debet.

Demùm verò paterno affectu admonet sancta Synodus, hortatur, rogat, obsecrat per viscera misericordiæ Dei nostri, ut omnes, & singuli, qui Christiano nomine censentur, in hoc unitatis signo, in hoc vinculo charitatis, in hoc concordia symbolo jam tandem aliquando conveniant, & concordent: memoresque tantæ majestatis, & tam eximii amoris Jesu Christi Domini nostri, qui dilectam animam suam in nostræ salutis pretium, & carnem suam nobis dedit ad manducandum, hæc sacra mysteria corporis, & sanguinis ejus, ea fidei constantia, & firmitate, ea animi devotione, ea pietate, & cultu credant, & venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint, & is verè eis sit animi vita, & perpetua sanitas mentis: cujus vigore confortati, ex hujus miseræ peregrinationis itinere, ad coelestem patriam pervenire valeant, eundem panem Angelorum, quem modo sub panis velaminibus edunt, absque ullo velamine manducaturi.

Quoniam autem non est satis veritatem dicere, nisi, & detegantur, & refellantur errores, placuit sanctæ Synodo hos Canones subjungere, ut omnes jam agnita doctrina Catholica, intelligant quoque, quæ ab illis hæreses caveri, vitarique debeant.

CANONES DE SACRAMENTO EUCHARISTIÆ.

PRIMUS CANON.

Si quis negaverit, in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento contineri verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, unam cum anima, & Divinitate Domini nostri Jesu Christi, ac proinde totum Christum, sed dixerit tantummodo esse in eo, ut in signo, vel figura, aut virtute, Anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, in sacrosanctæ Eucharistiæ sacramento remanere substantiam panis, & vini, unâ cum corpore, & sanguine Domini nostri Jesu Christi, negaveritque mirabilem illam, & singularem conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis, & vini: quam quidem conversionem, Catholica Ecclesia aptissimè Transsubstantiationem appellat, Anathema sit.

CANON III.

Si quis negaverit, in venerabili Sacramento Eucharistiæ sub unaquaque specie, & sub singulis cujuscumque speciei partibus separatione facta totum Christum contineri, Anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, peracta consecratione in admirabili Eucharistiæ sacramento non esse corpus, & sanguinem Domini nostri Jesu Christi, sed tantum in usu dum sumitur, non autem ante vel post: & in hostiis seu particulis consecratis, quæ post communionem reservantur, vel supersunt, non remanere verum corpus Domini, Anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, vel præcipuum fructum sanctissimæ Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus provenire, Anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, in sancto Eucharistiæ Sacramento Christum unigenitum Dei Filium non esse cultu Patriæ etiam externo adorandum, atque ideò nec festiva peculiari celebritate venerandum, neque in processibus secundùm laudabilem, & universalem Ecclesiæ sanctæ ritum, & consuetudinem solemniter circumgestandum, vel non publicè, ut adoretur, populo proponendum, & ejus adoratores esse idolatras, Anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, non licere sacram Eucharistiam in sacrario reservari, sed statim post consecrationem astantibus necessario distribuendam, aut non licere, ut illa ad infirmos honorificè deferatur, Anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Christum in Eucharistia exhibitum, spiritualiter tantùm manducari, & non etiam sacramentaliter, ac realiter, Anathema sit.

CANON IX.

Si quis negaverit, omnes, & singulos Christi fideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum, juxta præceptum sanctæ matris Ecclesiæ, Anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, non licere sacerdoti celebranti seipsum communicare, Anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, solam fidem esse sufficientem præparationem ad sumendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, Anathema sit. Et ne tantùm sacramentum indignè, atque idè in mortem, & condemnationem sumatur, statuit atque declarat ipsa sancta Synodus, illis quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia confessoris, necessariò præmittendam esse confessionem sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publicè disputando defendere præsumperit, eo ipso excommunicatus existat.

Decretum super reformatione in eadem sessione.

Eadem sancta Tridentina Synodus, intendens nonnulla statuere, quæ ad jurisdictionem pertinent Episcoporum, ut juxta proximæ sessionis decretum, illi in commissis sibi Ecclesiis eo libentius resideant, quo facilius, & commodius sibi subjectos regere, & in vitæ ac morum honestate continere potuerint, illud primùm eos admonendos censet, ut se pastores, non præcursores esse meminerint, atque ita præesse sibi subditis oportere, ut non eis dominantur, sed illos tanquam filios, & fratres diligant, elaborentque, ut hortando, & monendo ab illicitis deterreant, ne, ubi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur. Quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apostoli est ab eis servanda præceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent, in omni bonitate, & patientia: cum sæpè plus erga corrigendos agat benevolentia, quam austeritas: plus exhortatio, quam comminatio: plus charitas, quam potestas. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia judicium, cum lenitate severitas, adhibenda est, ut sine asperitate disciplina populis salutaris ac necessaria conservetur, & qui correcti fuerint, emendantur: aut si resipiscere noluerint, cæteri salubri in eos animadversionis exemplo, à vitiis deterreantur: cum sit diligentis, & pii simul pastoris officium, morbis ovium levia primùm adhibere fomenta, post, ubi morbi gravitas ita postulet, ad veriora,

ra, & graviora remedia descendere: sin autem nec ea quidem proficiant, illis submovendis cæteras saltem oves à contagionis periculo liberare.

Cum igitur rei criminum plerumque ad evitandas pœnas, & Episcoporum subterfugienda judicia, querelas, & gravamina simulent, & appellationis diffugio judicis processum impediunt, ne remedio ad innocentiae præsidium instituto, ad iniquitatis defensionem abutantur, atque, ut hujusmodi eorum calliditati, & tergiversationi occurratur, ita statuit, & decrevit.

Cap. 1.

In causis visitationis, & correctionis, sive habilitatis, & inhabilitatis, necnon criminalibus ab Episcopo, seu illius in spiritualibus Vicario generali, ante diffinitivam sententiam, ab interlocutoria vel alio quocumque gravamine non appelletur: nec Episcopus seu Vicarius appellationi hujusmodi, tanquam frivola deferre teneatur, sed ea, ac quacumque inhibitione ab appellationis judicio emanata, necnon omni stylo, & consuetudine etiam immemorabili, contraria non obstante, ad ulteriora valeat procedere; nisi gravamen hujusmodi per diffinitivam sententiam reparari vel ab ipsa diffinitiva appellari non possit: quibus casibus sacrorum, & antiquorum canonum statuta illibata persistent.

Cap. 2.

A sententia Episcopi, vel ipsius in spiritualibus Vicarii generalis, in criminibus appellationis causa (ubi appellationis locus fuerit) si Apostolica autoritate in partibus eam committi contigerit, Metropolitanò, seu illius etiam Vicario in spiritualibus generali, aut si ille aliqua de causa suspectus foret, vel ultra duas legales dietas distet, seu ab ipso appellatum fuerit, uni ex vicinioribus Episcopis, seu illorum Vicariis, non autem inferioribus judicibus committatur.

Cap. 3.

Reus ab Episcopo, aut ejus Vicario in spiritualibus generali, in criminali causa appellare coram iudice possit: ei, ad quem appellavit, acta primæ instantiæ omnino producat, & iudex, nisi illis visis, ad ejus absolutionem minimè procedat: is autem, à quo appellatum fuerit, intra 30. dies acta ipsa postulanti gratis exhibeat, alioqui absque illis causa appellationis hujusmodi, prout justitia suasserit, terminetur. Cum verò tam gravia nonnumquam sint delicta ab Ecclesiasticis commissa personis, ut ob eorum atrocitatem è sacris ordinibus deponendæ, & curiæ sint tradendæ sæculari, in quo secundum sacros Canones certus Episcoporum numerus requiritur, quos si omnes adhibere difficilè esset, debita juris executio differretur, si quando autem intervenire possent, eorum residentia intermitteretur, propterea statuit, & decrevit.

Cap.

Cap. 4.

Episcopo per se, seu illius Vicarium in spiritualibus generalem, contra Clericum in sacris etiam Presbyteratus ordinibus constitutum, etiam ad illius condemnationem, nec non verba-lem depositionem, & per seipsum, etiam ad actualem atque solemnem degradationem ab ipsis ordinibus, & gradibus Ecclesiasticis, in casibus, in quibus aliorum Episcoporum præsentia in numero à Canonibus definito requiritur, & absque illis procedere liceat: Adhibitis tamen, & in hoc sibi assistentibus totidem Abbatibus, usum mitræ, & baculi ex privilegio Apostolico habentibus, si in civitate aut diocesi reperiri, & commodè interesse possint: alioquin aliis personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, quæ ætate graves, ac juris scientia commendabiles existant.

Cap. 5.

Et quoniam per fictas causas, quæ tamen satis probabiles videntur, interdum accidit, ut nonnulli ejusmodi gratias extorqueant, per quas pœnæ, illis Episcoporum, juxta severitatem, inflictæ, aut remittuntur omnino, aut minuuntur, cum non ferendum sit, ut mendacium, quod tantopere Deo displicet, non modo ipsum impunitum sit, verùm etiam alterius delicti veniam impetret mentienti: idcirco, ut sequitur, statuit, & decrevit.

Episcopus apud Ecclesiam suam residens, de subreptione, & obreptione gratiæ, quæ super absolutione alicujus publici criminis vel delicti, de quo ipse inquirere cœperat, aut remissione pœnæ, ad quam criminosus per eum condemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per seipsum, tanquam sedis Apostolicæ delegatus, etiam summarie cognoscat, ipsamque gratiam, postquam per falsi narrationem, aut veri taciturnitatem obtentam esse, legitime constiterit, non admittat.

Cap. 6.

Quoniam verò subditi Episcopo, tametsi jure correpti fuerint, magnopere tamen eum odisse, & tanquam injuria affecti sint, falsa illi crimina objicere solent, ut quoquo pacto possint, ei molestiam exhibeant: cujus vexationis timor plerumque illum ad inquirenda, & punienda eorum delicta segniorem reddit, idcirco ne ii magno suo, & Ecclesiæ incommodo, gregem sibi creditum relinquere, ac non sine Episcopalis dignitatis diminutione vagari cogantur, ita statuit, & decrevit.

Episcopus, nisi ob causam, ex qua deponendus sive privandus veniret, etiam si ex officio, aut per inquisitionem seu denuntiationem, vel accusationem, sive alio quovis modo procedatur, ut personaliter compareat, nequaquam citetur vel moneatur.

Cap. 7.

Testes in causa criminali ad informationem, vel judicia, seu alias

alias in causa principali, contra Episcopum, nisi contestes, & bonæ conversationis, existimationis, & famæ fuerint, non recipiantur: & si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid deposuerint, gravibus pœnis mulctentur.

Cap. 8.

Causæ Episcoporum, cum pro criminis objecti qualitate comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, ac per ipsum terminentur.

Eadem die prorogatur definitio quatuor articulorum ad aliam sessionem, nimirum: An necessarium sit ad salutem, & divino jure præceptum, ut singuli Christiani fideles, sub utraque specie, ipsum venerabile sacramentum accipiant: & nec minus sumat, qui sub altera, quam qui sub utraque specie communicat: & an erraverit sancta mater Ecclesia, laicos, & non celebrantes sacerdotes sub panis specie dumtaxat communicando: & an parvuli etiam communicandi sint. Hæc autem prorogatio facta est, quia Protestantes Germani audiri se super his à sancta Synodo cupiebant, & ad veniendum fidem publicam postularunt, ut tuto eis venire, morari, sententias dicere, & discere liceret. Data est eis amplissima fides, seu salvus conductus eadem die 11. Octobris 1551.

SESSIO XIV.

Quæ est quarta sub Julio III. De sanctissimis Pœnitentiæ, & Extreme unctionis Sacramentis 25. Novembris 1551.

Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregata: præsentibus in ea eisdem sanctæ Apostolicæ sedis Legato, & Nuntiis. Quamvis in decreto de Justificatione multus fuerit de Pœnitentiæ sacramento propter locorum cognationem, necessaria quadam ratione sermo interpositus; tanta nihilominus circa illud nostra hæc ætate diversorum errorum est multitudo, ut non parùm publicæ utilitatis retulerit, de eo exactiorem, & pleniorum definitionem tradidisse: in qua demonstratis, & convulsis Spiritus Sancti præsidio universis erroribus, Catholica veritas perspicua, & illustris fieret, quam nunc sancta hæc Synodus Christianis omnibus perpetuo servandum proponit.

Cap. 1. De necessitate, & institutione Sacramenti Pœnitentiæ.

Si ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, ut justitiam in baptismo, ipsius beneficio, & gratia susceptam, constanter tuerentur, non fuisset opus, aliud ab ipso baptismo sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. Quoniam autem Deus, dives in misericordia, cognovit figmentum nostrum, illis etiam vitæ remedium contulit, qui sese postea in peccati servitutem, & dæmonis potestatem tradidissent: sacramentum videlicet

pœnitentiæ, quo lapsis post baptismum, beneficium mortis Christi applicatur. Fuit quidem pœnitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam, & justitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui baptismi sacramento ablui petivissent, ut, perversitate abjecta, & eliminata, tantam Dei offensionem cum peccati odio, & pio animi dolore detestarentur.

Unde Propheta ait: Convertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Dominus etiam dixit: Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et Princeps Apostolorum Petrus, peccatoribus baptismi initiandis pœnitentiam commendans, dicebat: Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum. Porro nec ante adventum Christi pœnitentia erat sacramentum, nec est post adventum illius cuiquam ante baptismum. Dominus autem sacramentum pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, cum à mortuis excitatus insusflavit in discipulos suos, dicens: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Quo tam insigni factò, & verbis tam perspicuis, potestatem remittendi, & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles post baptismum lapsos, Apostolis, & eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, universorum Patrum consensus semper intellexit: & Novatianos remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Ecclesia Catholica tanquam hæreticos explosit atque condemnavit. Quare verissimum hunc illorum verborum Domini sensum sancta hæc Synodus probans & recipiens, damnat eorum commentitias interpretationes, qui verba illa ad potestatem prædicandi verbum Dei, & Christi Evangelium annuntiandi, contra hujusmodi sacramenti institutionem falsò detorquent.

Cap. 2. De differentia Sacramenti Pœnitentiæ, & Baptismi.

Cæterum hoc sacramentum multis rationibus à baptismo differre dignoscitur. Nam præterquamquod materia, & forma, quibus sacramenti essentia perficitur, longissimè dissident, constat certè baptismi ministrum judicem esse non oportere, cum Ecclesia in neminem judicium exerceat, qui non prius in ipsam per baptismi januam fuerit ingressus. Quid enim mihi, inquit Apostolus, de his, qui foris sunt, judicare? Secus est de domesticis, quos Christus Dominus lavacro baptismi, sui corporis membra semel effecit: Nam hos, si se postea crimine aliquo contaminaverint, non jam repetito baptismi ablui, cum id in Ecclesia Catholica nulla ratione liceat, sed ante hoc tribunal, tanquam reos, sisti voluit, ut per sacerdotum sententiam non semel, sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum pœnitentes confugerint, possent liberari. Alius est præterea
bap-

baptismi, & alius poenitentiae fructus, per baptismum enim Christum induentes, nova prorsus in illo efficiuntur creatura, plenam, & integram peccatorum omnium remissionem consequentes: ad quam tamen novitatem, & integritatem per sacramentum poenitentiae sine nostris magnis fletibus, & laboribus, divina id exigente iustitia, pervenire nequaquam possumus, ut merito poenitentia laboriosus quidam baptismus à sanctis Patribus dictus fuerit. Est autem hoc sacramentum poenitentiae lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse baptismus.

Cap. 3. *De partibus & fructu hujus sacramenti.*

Docet praeterea sancta Synodus, sacramenti Poenitentiae formam, in qua praecipue ejus vis sita est, in illis ministri verbis positam esse: Ego te absolvo, &c. Quibus quidem de Ecclesiae sanctae more, preces quaedam laudaviliter adjunguntur, ad ipsius tamen formae essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius sacramenti administrationem sunt necessariae. Sunt autem quasi materia hujus sacramenti ipsius poenitentis actus, nempe Contritio, Confessio, & Satisfactio: qui, quatenus in poenitente ad integritatem sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione, requiruntur, hac ratione partes poenitentiae dicuntur. Sanè verò res, & effectus sacramenti hujus, quantum ad ejus vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo, quam interdum in viris piis, & cum devotione hoc sacramentum percipientibus, conscientiae pax, & serenitas cum vehementi spiritus consolatione consequi solet. Haec de partibus, & effectibus hujus sacramenti sancta Synodus tradens, simul eorum sententias damnat, qui poenitentiae partes, inconcussos conscientiae terrores, & fidem esse contendunt.

Cap. 4. *De contritione.*

Contritio, quae primum locum inter dictos Poenitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero. Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum, hic contritionis modus necessarius: & in homine post baptismum lapsa ita demùm praeparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinae misericordiae, & voto praestandi reliqua conjunctus sit, quae ad ritè suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus, hanc contritionem non solum cessationem à peccato, & vitae novae propositum & inchoationem, sed veteris etiam odium continere, juxta illud: Projicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus praevericati estis, & facite vobis cor novum, & spiritum novum. Et certè, qui illos Santorum clamores consideraverit: Tibi soli peccavi, & malum coram te feci: Laboravi in gemitu meo, lavabo

per singulas noctes lectum meum: Rocogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, & alios hujusmodi generis, facile intelliget, eos ex vehementi quodam anteaetæ vitæ odio, & ingenti peccatorum detestatione manasse. Docet præterea, etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni sine sacramenti voto, quod in illa concluditur, non esse adscribendam. Illam verò contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, declarat non solum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, & Spiritus S. impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo pœnitens adjutus, viam sibi ad justitiam parat: & quamvis sine sacramento pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad DEI gratiam in sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit. Hoc enim timore utiliter concussit Ninivitæ, ad Jonæ prædicationem plenam terroribus, pœnitentiam egerunt, & misericordiam à Domino impetrarunt. Quamobrem falsò quidam calumniantur Catholicos scriptores, quasi tradiderint sacramentum Pœnitentiæ absque bono motu suscipientium, gratiam conferre: quod numquam Ecclesia Dei docuit, nec sensit: sed & falso docent, Contritionem esse extortam, & coactam, non liberam, & voluntariam.

Cap. 5. *De Confessione.*

Ex institutione sacramenti Pœnitentiæ jam explicata, universa Ecclesia semper intellexit institutam etiam esse à Domino integram peccatorum confessionem, & omnibus post baptismum lapsis, jure divino necessariam existere. Quia Dominus noster Jesus Christus, è terris ascensurus ad cœlos, sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tanquam præsides, & judices, ad quos omnia mortalia peccata deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint, quo, pro potestate clavium, remissionis aut retentionis peccatorum sententiam pronuntiant. Constat enim, sacerdotes judicium hoc incognita causa, exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, si in genere dantaxat, & non potius in specie ac sigillatim, sua ipsi peccata declarassent. Ex his colligitur, oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, & tantùm adversus duo ultima Decalogi præcepta commissa, quæ nonnumquam animum gravius sauciant, & periculosiora sunt his, quæ in manifesto admittuntur.

Nam

Nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam rectè, & utiliter citraque omnem præsumptionem in confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat, taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt. Verùm cum universa mortalia peccata, etiam cogitationes, homines in e filios, & Dei inimicos reddant, necessum est omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confessione à Deo querere. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt peccata, Christi fideles confiteri audent procul dubio omnia divinæ misericordiæ ignoscenda exponunt. Qui verò secus faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per sacerdotem remittendam proponunt. Si enim erubescat ægrotus vulnus Medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea etiam eas circumstantias in confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant: quod sine illis peccata ipsa neque à pœnitentibus integra exponantur, nec iudicibus innotescant, & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, & pœnam, quam oportet, pro illis pœnitentibus imponere. Unde alienum à ratione est, docere circumstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse, aut unam tantum circumstantiam confitendam esse, nempe peccasse in fratrem. Sed & impium est confessionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare. Constat enim nihil aliud in Ecclesia à pœnitentibus exigi, quam ut postquam quisquis diligentius se excuserit, & conscientie suæ sinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, & Deum suum mortaliter offendisse meminerit.

Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: Ab occultis meis munda me Domine. Ipsa verò huiusmodi confessionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia, gravis quidem videri posset, nisi tot tantisque commodis, & consolationibus relevaretur, quæ omnibus dignè ad hoc sacramentum accedentibus, per absolutionem certissimè conferuntur. Cæterum quoad modum confitendi, secretò apud solum sacerdotem, & si Christus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, cum ab aliorum exemplum, tum ob Ecclesiæ offensæ ædificationem, delicta sua publicè confiteri possit, non est tamen hoc divino præcepto mandatum, nec satis consultè humana aliqua lege præciperetur, ut delicta præsertim secreta, publica essent confessione aperienda. Unde cum à sanctissimis, & antiquissimis Patribus, magno unanimique consensu secreta confessio sacramentalis, qua ab initio Ecclesia sancta usà

est, & modo etiam utitur, fuerit semper commendata, manifestè refelitur inanis eorum calumnia, qui eam à divino mandato alienam, & inventam humanum esse, atque à Patribus in concilio Lateranensi congregatis, initium habuisse, docere non verentur. Nec enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod jure divino necessarium, & institutum esse intellexerat: sed ut præceptum confessionis saltem semel in anno ab omnibus, & singulis, cum ad annos discretionis pervenissent, impleretur. Unde jam in universa Ecclesia, cum ingenti animarum fracta, fidelium observatur mos ille salutaris confitendi sacro illo, & maximè acceptabili tempore Quadragesimæ: quem morem hæc sancta Synodus maximè probat, & amplectitur, tanquam piè, & meritò retinendum.

Cap. 6. *De ministro, & absolutione hujus Sacramenti.*

Circa ministerium autem hujus Sacramenti declarat sancta Synodus, falsas esse, & à veritate Evangelii penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosvis homines præter Episcopos, & Sacerdotes, Clavium ministerium perniciosè extendant, putantes verba illa Domini: Quæcumque alligaveritis super terram, erunt alligata, & in cælo: &, Quæcumque solveritis super terram, erunt soluta, & in cælo: &, Quorum remisistis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt: ad omnes Christi fideles indifferenter, & promiscuè contra institutionem hujus sacramenti fuisse dicta, ut quivis potestatem habeat remittendi peccata, publica quidem per correptionem, si correptus adqueverit, secreta verò per spontaneam confessionem cuicumque factam. Docet quoque etiam sacerdotes, qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus Sancti in ordinatione collatam, tanquam Christi ministros, functionem remittendi peccata exercere, eosque pravè sentire, qui in malis sacerdotibus hanc potestatem non esse contendunt. Quamvis autem absolutio sacerdotis alieni beneficii sit dispensatio, tamen non est solùm nudum ministerium, vel annuntians Evangelium, vel declarandi remissa esse peccata, sed ad instar actus judicialis, quo ab ipso, velut à judice, sententia pronuntiatur. Atque ideò non debet pœnitens adeo sibi de sua ipsius fide blandiri, ut etiam, si nulla illi adsit contritio, aut sacerdoti animus serio agendi, & verè absolvendi desit, putet tamen se propter suam solam fidem verè, & coram Deo esse absolutum. Nec enim fides sine pœnitentia remissionem ullam peccatorum præstaret, nec is esset, nisi salutis suæ negligentissimus, qui sacerdotem joco se absolventem cognoscere, & non alium seriò agentem sedulò requireret.

Cap. 7. *De casuum reservatione.*

Quoniam igitur natura, & ratio judicii illud exposcit, ut sententia in subditos duntaxat feratur, persuasum semper in Ecclesia

Dei fuit, & verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet jurisdictionem. Magnoperè verò ad Christiani populi disciplinam pertinere sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrociora quædam & graviora crimina non à quibusvis, sed à summis dumtaxat sacerdotibus absolventur. Undè meritò Pontifices maximi pro suprema potestate sibi in Ecclesia universa tradita, causas aliquas criminum graviores suo potuerunt peculiari iudicio reservare. Neque dubitandum est, quando omnia, quæ à Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem Episcopis omnibus, in sua cuique diocesi, in ædificationem tamen, non in destructionem, liceat, pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores sacerdotes autoritate, præsertim quoad illa, quibus excommunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reservationem, consonum est divinæ auctoritati, non tantum in externa politica, sed etiam coram Deo, vim habere. Verumtamen piè admodum, ne hæc ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, atque idè omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possint: extra quem articulum sacerdotes, cum nihil possint in casibus reservatis, ad unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores & legitimos iudices pro beneficio absolutionis accedant.

Cap. 8. *De satisfactionis necessitate & fructu.*

Demùm quod satisfactionem (quæ ex omnibus Pœnitentiæ partibus, quemadmodum à Patribus nostris Christiano populo fuit perpetuo tempore commendata, ita una maxime nostra ætate, summo pietatis prætextu impugnatur ab his, qui speciem pietatis habent, virtutem autem ejus abnegatur) sancta Synodus declarat falsum omninò esse & à verbo Dei alienum, culpam à Domino nunquam remitti quin universa etiam pœna condonetur. Perspicua enim & illustra in sacris litteris exempla reperiuntur, quibus, præter divinam traditionem, hic error quam manifestissime revincitur. Sanè & divinæ justitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante baptismum per ignorantiam deliquerint: aliter verò qui semel à peccati, & demonis servituti liberati, & accepto Spiritus Sancti dono, scientes templum Dei violare, & Spiritum Sanctum contristare non formidaverint. Et divinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur, ut occasione accepta, peccata leviora putantes, velut injurii & contumeliosi Spiritui Sancto in graviora labamur, thesaurizantes nobis iram in die iræ. Proculdubio enim magnoperè à peccato revocant,

cant, & quasi fræno quodam coercent hæc satisfactoriæ pœnæ, cautioresque & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiant: mendentur quoque peccatorum reliquiis, & vitiosos habitus, malè vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt. Neque verò securior ulla via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amovendum imminentem à Domino pœnam, quam ut hæc pœnitentiæ opera homines cum verò animi dolore frequentent. Accedit ad hæc, quod dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Jesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficiamur, certissimamque inde arrham habentes, quodsi compatimur, & conglorificabimur.

Neque verò ita nostra est satisfactio hæc, quam pro peccatis nostris exolvimus, ut non sit per Christum Jesum: nam quod ex nobis, tanquam ex nobis nihil possumus, eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus. Ita non habet homo unde gloriatur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est: in quo vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo non habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre. Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum & pœnitentium facultate, salutare & convenientes satisfactiones injungere: ne si fortè peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum vindictam & castigationem. Nam claves Sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, sed & ad ligandum concessas etiam antiqui Patres & credunt & docent. Nec propterea existimarunt sacramentum pœnitentiæ esse forum iræ, vel pœnarum, sicut nemo unquam Catholicus sensit ex hujusmodi nostris satisfactionibus, vim meriti & satisfactionis Domini nostri Jesu Christi, vel obscurari, vel aliqua ex parte imminui: quod dum Novatores intelligere nolunt, ita aptissimam pœnitentiam, novam vitam esse docent, ut omnes satisfactionis vim & usum tollant.

Cap. 9. De operibus Satisfactionis.

Docet præterea, tantam esse divinæ munificentiae largitatem, ut non solum pœnis, spontè à nobis pro vindicando peccato susceptis, aut sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed etiam (quod maximum amoris argumentum est) temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis apud Deum patrem per Christum Jesum satisfacere valeamus.

Doctrina de Sacramento Extremæ Unctionis.

Visum est autem sanctæ Synodo, præcedenti doctrinæ de Pœnitentia adjungere ea, quæ sequuntur de Sacramento Extremæ Unctionis: quod non modo pœnitentiæ, sed etiam totius Christianæ vitæ, quæ perpetua pœnitentia esse debet, consummativum existimatum est à Patribus. Primum itaque circa illius institutionem declarat & docet, quod Clementissimus Redemptor noster, qui servis suis quovis tempore voluit de salutaribus remediis adversus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in sacramentis aliis præparavit, quibus Christiani conservare se integros, dum viverent, ab omni graviore spiritus incommodo possint, ita Extremæ Unctionis Sacramento finem vitæ tanquam firmissimo quodam præsidio, munivit. Nam etsi adversarius noster occasiones per omnem vitam quærat & capet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit: nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suæ versutiæ nervos intendat ad perdendos nos penitus, & à fiducia etiam, si posit, divinæ misericordiæ deturbandos, quam cum impendere novis exitum vitæ prospicit.

Cap. 1. De institutione Sacramenti Extremæ Unctionis.

Instituta est autem sacra hæc Unctio infirmorum, tanquam verè & propriè sacramentum novi Testamenti, à Christo Domino nostro, apud Marcum quidem insinuatam, per Jacobum autem Apostolum, ac Domini fratrem, fidelibus commendatam ac promulgatam. Infirmatur, inquit, quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent supra eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, dimittentur ei. Quibus verbis, ut ex Apostolica traditione per manus accepta Ecclesia didicit, docet materiam, formam, proprium ministrum & effectum hujus salutaris sacramenti. Intellexit enim Ecclesia, materiam esse oleum ab Episcopo benedictum. Nam Unctio aptissimè Spiritus Sancti gratiam, qua invisibiliter anima ægrotantis inungitur, representat. Formam deinde esse illa verba, Per istam Unctionem, &c.

Cap. 2. De effectu hujus sacramenti.

Res porrò & effectus hujus sacramenti illis verbis explicatur: Et oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, dimittentur ei. Res etenim gratia est Spiritus Sancti, cujus unctio, delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleviat & confirmat, magnam in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus sub-

sublevatus, & morbi incommoda ac labores levius fert, & tentationibus dæmonis calcaneo insidiantis facilius resistit, & sanitatem corporis interdum, ubi salutis animæ expedierit, consequitur.

Cap. 3. *De ministro hujus Sacramenti, & tempore, quo dari debeat.*

Jam verò quod attinet ad præscriptionem eorum, qui & suscipere & ministrare hoc sacramentum debent, haud obscure fuit illud etiam in verbis prædictis traditum: Nam & ostenditur illic, proprios hujus sacramenti ministros, esse Ecclesiæ Presbyteros: quo nomine eo loco, non ætate seniores, aut primores in populo intelligendi veniunt: Sed aut Episcopi, aut sacerdotes ab ipsis ritè ordinati, per impositionem manuum Presbyteri. Declaratur etiam esse hanc Unctionem infirmis adhibendam: Illis verò præsertim, qui tam periculosè decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur, unde & sacramentum exeuntium nuncupatur. Quod si infirmi post susceptam hanc Unctionem convaluerint, iterum hujus sacramenti subsidio juvari poterunt, cum in aliud simile vitæ discrimen inciderint. Quare nulla ratione audiendi sunt, qui contra tam apertam & dilucidam Apostoli Jacobi sententiam docent, hanc Unctionem, vel figmentum esse humanum, vel ritum à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promissionem gratiæ habentem: & qui illam jam cessasse asserunt, quasi ad gratiam curationum dumtaxat in primitiva Ecclesia referenda esse: & qui dicunt ritum & usum quem sancta Romana Ecclesia in hujus Sacramenti administratione observat, Jacobi Apostoli sententiæ repugnare, atque idè in alium commutandum esse: & denique qui hanc Extremam Unctionem à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant. Hæc enim omnia manifestissimè pugnant cum perspicuis tanti Apostoli verbis. Nec profectò Ecclesia Romana, aliarum omnium mater & magistra, aliud in hac administranda unctione, quantum ad ea, quæ hujus Sacramenti substantiam perficiunt, observat, quam quod B. Jacobus præscripsit. Nec verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere & ipsius Spiritus Sancti injuria esse posset.

Hæc sunt, quæ de Pœnitentiæ & Extremæ Unctionis Sacramentis hæc sancta Oecumenica Synodus profitetur & docet, atque omnibus Christi fidelibus credenda & tenenda proponit: Sequentes autem canones inviolabiter servandos esse tradit, & asserentes contrarium perpetuò damnat & anathematizat.

Canones de Sacramentis Pœnitentiæ & Extremæ Unctionis, eadem Sessione publicati.

CANON PRIMUS.

Si quis dixerit, in Catholica Ecclesia Pœnitentiam non esse verè
&

& propriè sacramentum, pro fidelibus, quoties post baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, à Christo Domino nostro institutum, Anathema sit.

CANON II.

Si quis Sacramenta confundens, ipsum Baptismum, Pœnitentiæ sacramentum esse dixerit, quasi hæc duo Sacramenta distincta non sint, atque ideò Pœnitentiam non rectè secundam post naufragium tabulam appellari, Anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, verba illa Domini Salvatoris, Accipite Spiritum Sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt, non esse intelligenda de potestate remittendi & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, sicut Ecclesia Catholica ab initio semper intellexit: detorserit autem contra institutionem hujus Sacramenti, ad authoritatem prædicandi Evangelium, Anathema sit.

CANON IV.

Si quis negaverit, ad integram & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, videlicet Contritionem, Confessionem & Satisfactionem, quæ tres Pœnitentiæ partes dicuntur: aut dixerit duas esse tantùm Pœnitentiæ partes, terrorres scilicet incussos conscientiæ agnito peccato, & fidem conceptam ex Evangelio vel absolute, qua credit quis sibi per Christum remissa peccata, Anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, eam contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem, & detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris vitæ, non esse verum & utilem dolorem nec præparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam & magis peccatorem; demùm illam esse dolorem coactum, & non liberum ac voluntarium, Anathema sit.

CANON VI.

Si quis negaverit, Confessionem sacramentalem vel institutam, vel ad salutem necessariam esse jure divino: aut dixerit, modum secretè confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper observavit, & observat, alienum esse ab institutione & mandato Christi, & inventum esse humanum, Anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, in sacramento Pœnitentiæ ad remissionem pec-

catorum necessariùm non esse jure divino, confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ sunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant: sed eam confessionem tantùm esse utilem ad erudendum & consolandum Pœnitentem, & olim observatam fuisse tantùm ad satisfactionem canonicam imponendam: aut dixerit, eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle divinæ misericordiæ ignoscendum: aut demùm, non licere confiteri peccata venialia, Anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia servat, esse impossibilem, & traditionem humanam à piis abolendam: aut ad eam non teneri omnes & singulos utriusque sexus Christi fideles, juxta magni Coacilii Lateranensis constitutionem, semel in anno, & ob id suadendum esse Christi fidelibus, ut non confiteantur tempore Quadragesimæ, Anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, absolutionem sacramentalem sacerdotis non esse actum judicialem, sed nudum ministerium pronuntiandi, & declarandi remissa esse peccata confitenti, modò tantùm credat se esse absolutum: aut sacerdos non seriò, sed jocò absolvat: aut dixerit, non requiri confessionem pœnitentis, ut sacerdos eum absolvere possit, Anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi & solvendi non habere, aut non solos sacerdotes esse ministros absolutionis, sed omnibus & singulis Christi fidelibus esse dictum: Quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlo, & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo: & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Quorum verborum virtute quilibet absolvere possit peccata, publica quidem per correptionem dumtaxat, si correptus acquieverit, secreta verò per spontaneam confessionem, Anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, Episcopos non habere jus reservandi sibi casus, nisi quoad externam politiam, atque ideò casuum reservationem non prohibere, quominus sacerdos à reservatis verè absolvat, Anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, totam pœnam simul cum culpa remitti semper à Deo, satisfactionemque pœnitentium non esse aliam, quam
fi-

fidem, qua apprehendunt Christum pro eis satisfacisse, Anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, pro peccatis, quoad pœnam temporalem, minime Deo per Christi merita satisfieri pœnis ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel à sacerdote injunctis, sed neque spontè susceptis, ut jejniis, orationibus, eleemosynis, vel aliis etiam pietatis operibus, atque ideò optimam pœnitentiam esse tantùm novam vitam, Anathema sit.

CANON XIV.

Si quis dixerit, satisfactiones, quibus pœnitentes per Christum Jesum peccata redimunt, non esse cultus Dei, sed traditiones hominum, doctrinam de gratia & verum Dei cultum, atque ipsam beneficium mortis Christi obscurantes, anathema sit.

CANON XV.

Si qui dixerit, Claves Ecclesiæ esse datas tantùm ad solvendum, non etiam ad ligandum, & propterea sacerdotes, dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem Clavium, & contra institutionem Christi, & fictionem esse, quod virtute Clavium sublata pœna æterna, pœna temporalis plerumque exolvenda remaneat, Anathema sit.

Canones de Sacramento Extremæ Unctionis.

CANON I.

Si quis dixerit, Extremam Unctionem non esse verè & propriè Sacramentum à Christo Domino nostro institutum, & à B. Jacobo Apostolo promulgatum, sed ritum tantùm acceptum à Patribus, aut figmentum humanum, Anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, sacram infirmorum Unctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmos, sed jam cessasse, quasi olim tantùm fuerit gratia curationum, Anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, Extremæ Unctionis ritum & usum, quem observat sancta Romana Ecclesia, repugnare sententiæ B. Jacobi Apostoli, ideòque eum mutandum, posseque à Christianis absque peccato contemni, Anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, Presbyteros Ecclesiæ, quos B. Jacobus adducendos esse ad infirmum inungendum, hortatur, non esse sacer-

dotes ab Episcopo ordinatos, sed ætate seniores in quavis communitate, ob idque proprium extremæ Unctionis ministrum non esse solum Sacerdotem, Anathema sit.

Decretum de Reformatione, eadem Sessione publicatum.

PRÆMIUM.

Cum propriè Episcoporum munus sit, subditorum omnium vitia redarguere, hoc illis præcipuè cavendum erit, ne clerici, præsertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, neve inhonestam vitam ipsis conniventibus ducant. Nam si eos pravis & corruptis moribus esse permittant, quo pacto laicos de ipsorum vitiis redarguent, qui uno ab eis sermone convinci possent, quod Clericos ipsis patiantur esse deteriores? Qua etiam libertate laicos corripere poterunt Sacerdotes, cum tacitè sibi ipsi respondeant, eadem se admisisse, quæ corripiant. Monebunt propterea Episcopi suos Clericos, in quocumque ordine fuerint, ut conversatione, sermone & scientia commisso sibi Dei populo præeant, memores ejus, quod scriptum est: Sancti estote, quia & ego sanctus sum: & juxta Apostoli vocem nemini dent ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium eorum: sed in omnibus exhibeant se sicut ministros Dei, ne illud Prophetæ dictum impleatur in eis: Sacerdotes mei contaminant sancta, & reprobant legem. Ut autem ipsi Episcopi id liberius exequi, ac quoquam prætextu desuper impediri nequeant, eadem sacrosancta Synodus, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ sedis Legato & Nuntiis, hos, qui sequuntur Canones, tuendos & decernendos duxit.

Cap. 1.

Cum honestius ac tutius sit subjecto, debitam præpositis obedientiam impendendo, in inferiori ministerio deservire, quam cum præpositorum scandalo graduam altiorum appetere dignitatem, ei, cui ascensus ad sacros ordines à suo prælato ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet etiam extrajudicialiter fuerit interdictus, aut qui à suis ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus, nulla contra ipsius Prælati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo, aut ad priores ordines, gradus & dignitates, sive honores restitutio suffragetur.

Cap. 2.

Et quoniam nonnulli Episcopi Ecclesiarum, quæ in partibus infidelium consistunt, clero carentes & populo Christiano, cum ferè vagabandi sint, & permanentem sedem non habeant, non quæ JESU Christi, sed alienas oves inscio proprio pastore quaerent-

rentes, dum per hanc sanctam Synodum se Pontificalia officia in alterius diocesi (nisi de loci ordinarii expressa licentia, & in personas eidem ordinario subjectas tantum) exercere prohibitos vident, in legis fraudem & contemptum quasi Episcopalem Cathedralam in loco nullius diocesis sua temeritate eligunt, & quoscumque ad se venientes, etiam si suorum Episcoporum seu Prælatorum litteras commendatitias non habeant, clericali characterè insignire, & ad sacros etiam presbyteratus ordines promovere præsumunt: quo plerumque fit, ut minus idonei & rudes ac ignari, & qui à suo Episcopo tanquam inhabiles & indigni rejecti fuerunt ordinati, nec divina officia peragere, nec Ecclesiastica sacramenta rectè valeant ministrare: nemo Episcoporum, qui titulares vocantur, etiam si in loco nullius diocesis etiam exempto, aut aliquo monasterio cujusvis ordinis resederint, aut moram traxerint, vigore cujusvis privilegii, sibi de promovendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ commensalitatissuæ, absque sui proprii Prælati expresso consensu, aut litteris dimissoriis ad aliquos sacros aut minores ordines, vel primam tonsuram promovere seu ordinare valeat: contra faciens, ab exercitio Pontificalium per annum: taliter verò promotus, ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso jure sint suspensi.

Cap. 3.

Episcopus quoscumque suos clericos, præsertim in sacris constitutos, absque suo præcedenti examine, & commendatitiis litteris quacumque authoritate promotos, licet tanquam habiles ab eo, à quo ordinati sunt probatos, quos tamen ad divina officia celebranda, seu Ecclesiastica sacramenta ministranda minus idoneos & capaces repererit, à susceptorum ordinum exercitio ad tempus, de quo ei videbitur, suspendere, & illis ne in altari aut aliquo ordine ministrent, interdicere possit.

Cap. 4.

Omnes Ecclesiarum Prælati, qui ad corrigendum subditorum excessus, diligenter intendere debent, & à quovis nullus clericus per hujus sanctæ Synodi statuta cujusvis privilegii prætextu tutus censetur, quo minus juxta Canonicas sanctiones visitari, puniri & corrigi possit, si in Ecclesiis suis resederint, quoscumque sæculares clericos, qualitercumque exemptos qui aliàs suæ jurisdictioni subessent, de eorum excessibus, criminibus & delictis, quoties & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, tanquam ad hoc Apostolicæ sedis delegati, corrigendi, & castigandi facultatem habeant, quibuscumque exemptionibus, declarationibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis, concordiiis, quæ tantum suos obli-

obligant authores, ipsis clericis ac eorum consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, & aliis quibuslibet, ipsorum exemptorum contemplatione & intuitu minimè suffragantibus.

Cap. 5.

Insuper cum nonnulli, qui sub prætextu, quod super bonis & rebus ac juribus suis diversæ eis injuriæ ac molestiæ inferantur, certos judices per litteras conservatorias deputari obtinent, qui illos à molestiis & injuriis hujusmodi tueantur ac defendant, & in possessione seu quasi bonorum, rerum, ac jurium suorum manteneant & conservent, nec super illis eos molestari permittant, ejusmodi litteras in plerisque concedentis mentem in reprobum sensum detorqueant: idcirco nemini omnino, cujuscumque dignitatis & conditionis sit, etiam si capitulum fuerit, conservatoriæ litteræ, cum quibuscumque clausulis, aut decretis, quorumcumque judicum deputatione, quocumque etiam alio prætextu aut colore concessæ, suffragentur ad hoc, ut coram suo Episcopo, sive alio superiore ordinario in criminalibus & mixtis causis accusari & conviniri, ac contra eum inquiri & procedi non possit, aut quominus, si qua jura ei ex cessione competierint, super illis liberè valeat apud judicem ordinarium conveniri. In civilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquem ei apud suos conservatores judices in judicium trahere minimè liceat. Quod si in his causis, in quibus ipse reus fuerit, contigerit, ut electus ab eo conservator ab actore suspectus esse dicatur, aut si qua inter ipsos judices, conservatorem & ordinarium, controversia super competentiam jurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma juris electos, super suspitione aut jurisdictionis competentia fuerit judicatum, familiaribus verò ejus, qui hujusmodi litteris conservatoriis tueri se solent, nihil illæ prosint, præterquam duobus dumtaxat, si tamen illi propriis ejus sumptibus vixerint. Nemo etiam similium litterarum beneficio ultra quinquennium gaudere possit. Non liceat quoque conservatoribus judicibus ullum habere tribunal erectum. In causis verò mercedum aut miserabilium personarum, hujus sanctæ Synodi super hoc decretum, in suo robore permaneat. Universitates autem generales, ac collegia Doctorum, seu Scholarium, & regularia loca, necnon hospitalia, acta hospitalitatem servantia, ac universitatum, collegiorum, locorum & hospitalium hujusmodi personæ, in præsentis Canone minimè comprehensa, sed exempta omninò sint, & esse intelligantur.

Cap. 6.

Quia verò, etsi habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos vestes proprio congruentes ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam os-

ten-

tendant, tanta autem hodie aliquorum inolevit temeritas, religionisque contemptus, ut propriam dignitatem & honorem clericalem parvipendentes, vestes etiam deferant publicè laicales, pedes in diversis ponentes, unum in divinis, alterum in carnalibus: Propterea omnes Ecclesiasticæ personæ, quantumcumque exemptæ, quæ aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus officia, aut beneficia qualiacumque Ecclesiastica obtinuerint, si postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum moniti fuerint, honestum habitum clericalem, illorum ordini & dignitati congruentem, & juxta ipsius Episcopi ordinationem & mandatum non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ac fructibus, redditibus & proventibus ipsorum beneficiorum, nec non si semel correpti, denuo in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum & beneficiorum hujusmodi coercere possint & debeant, secundum constitutionem Clementis V. in Concilio Viennensi editam, quæ incipit: Quoniam invocando & ampliando.

Cap. 7.

Cum etiam qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari avelli debeat, qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiam si crimen id nec ordine judiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros ordines promoveri possit, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conferre liceat, sed omni ordine ac beneficio & officio Ecclesiastico perpetuò careat. Si verò homicidium non ex proposito, sed casu: vel vim vi repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur, quam ob causam etiam ad sacrorum ordinum & altaris ministerium, & beneficia quæcumque ac dignitates jure quodammodo dispensatio debeat, committatur loci ordinario, aut ex causa, Metropolitano seu viciniori Episcopo, qui non nisi causa cognita, & probatis processibus, ac narratis, nec aliter dispensare possit.

Cap. 8.

Præterea, quia nonnulli, quorum etiam aliqui veri sunt pastores, ac proprias oves habent, alienis etiam ovibus præesse quærunt, & ita alienis subditis quandoque intendunt, ut suorum curam negligant, quicumque etiam Episcopali præditus dignitate, qui alienos subditos puniendi privilegium habuerit, contra clericos sibi non subditos, præsertim in sacris constitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos, nisi cum proprii ipsorum clericorum Episcopi, si apud Ecclesiam resederit, aut personæ ab ipso Episcopo deputandæ interventu, nequaquam procedere debeat: aliàs processus & inde sequuta quæcumque viribus omnino careant.

Cap.

Cap. 9.

Et quia jure optimo distinctæ fuerunt diœceses & parochiæ, ac unicuique gregi proprii attributi pastores, & inferiorum rectores, qui suarum quisque ovium curam habeant, ut ordo Ecclesiasticus non confundatur, aut una & eadem Ecclesia duarum quodammodo diœcesum fiat, non sine gravi eorum incommodo, qui illi subditi fuerint: beneficia unius diœcesis, etiam si parochiales Ecclesiæ, vicariæ perpetuæ, aut simplicia beneficia, seu præstimonialia, aut præstimonialia portiones fuerint, etiam ratione ad agendum cultum divinum aut numerum beneficiatorum, aut alia quacumque de causa, alterius diœcesis beneficio, aut monasterio, seu collegio, vel loco etiam pio, perpetuo non uniantur, decretum hujus sanctæ Synodi super hujusmodi unionibus in hoc declarando.

Cap. 10.

Regularia beneficia, in titulum regularibus professis provideri consueta, cum per obitum, aut resignationem, vel alias illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religiosis tantum illius ordinis, vel his, qui habitum omnino suscipere & professionem emittere teneantur, & non aliis, ne vestem lino lanaque contextam induant, conferantur.

Cap. 11.

Quia verò regulares de uno ad alium ordinem translati, facile à suo superiore licentiam standi extra monasterium obtinere solent, ex quo vagandi & apostatandi occasio tribuitur, nemo cujuscumque ordinis Prælati vel Superior, vigore cujuscumque facultatis aliquem ad habitum & professionem admittere possit, nisi ut in ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui superioris obedientia in claustris perpetuo maneat, ac taliter translatus, etiam si Canonico regularium fuerit, ad beneficia sæcularia etiam curata omnino incapax existat.

Cap. 12.

Nemo etiam, cujusvis dignitatis Ecclesiasticæ vel sæcularis, quacumque ratione, nisi Ecclesiam, beneficium, aut capellam, de novo fundaverit & construxerit, seu jam erectæ, que tamen sine sufficienti dote fuerit de suis propriis & patrimonialibus bonis competentem dotaverit, jus patronatus impetrare aut obtinere possit aut debeat. In casu autem foundationis aut dotationis, hujusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori, reservetur.

Cap. 13.

Non licet præterea paterno cujusvis privilegii prætextu aliquem ad beneficia sui juris patronatus, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem provisio seu institutio ipsius beneficii, cessante pri-

vilegio, jure pertineret, quoquo modo præsentare: aliàs præsentatio ac institutio forsàn sequatæ, nullæ sint & esse intelligantur.

S E S S I O X V.

Quæ est 5. sub Julio III. habita 15. Januarii 1552.

Decernit sancta Synodus, ne cui antiquum jus perire videatur, si fortè in hoc Concilio, admissus aliquis fuerit, aut sederit, aut sententiam dixerit, aut alios actus fecerit, contra statuta juris, moresque Conciliorum approbatorum: tum etiam ne vel huic præsentì Concilio, vel futuris quocumque tempore præjudicetur, si quæ fortè mandata, instrumenta, protestationes, & alia cujusvis generis scripta quæcumque recepta fuerint, quæ ipsius Concilii honorem, jus ac potestatem quomodocumque lædere possent.

Eadem die sancta Synodus salvum conductum, jam antea Protestantibus concessum, confirmat & amplificat, invitans omnes Germanos ad veniendum, impunè, & liberè manendum, loquendum, sententias dicendum, sese defendendum, Concilium, Patresque (si videatur) refellendum, & Christiana Charitate disputandum: ita ut religionis prætextu, aut delictorum commissorum, vel committendorum minime puniantur, & ut propter eorum præsentiam nullibi à divinis officiis cessetur, liberèque possint omni hora & tempore, quo libuerit ipsis ad sua reverti.

S E S S I O X V I.

Quæ est sexta sub Julio III. 28. Aprilis 1552.

Videntes præcipui Patres Concilii, totum penè Christianum orbem bellicis tumultibus exagitari, præcipuè verò Germaniam, cujus potissimùm causa coacta Synodus fuerat: neque ullum locum consiliis pacis ac legum sacrarum, inter tot bella esse relictum, judicant, Ecclesiis & ovibus fore consultum, si pastores, qui in Concilio erant, ad loca sua remearent, & sacram Concilium ad saniora tempora rejicerent.

Itaque sancta Synodus suspendit progressum Concilii, biennii spatio, hac lege, ut si citius, seriusve res peccatæ fuerint Christianorum, tunc talis suspensio sublata esse intelligatur, sine nova Patrum convocatione. Huic decreto accessit consensus suæ Sanctitatis. Ei nihilominus à duodecim magnis Patribus Hispanis reclamatum est, magna animorum rationumque contentione.

Concilii Tridentini prosecutio.

Hoc ipsum Concilium Tridentinum, fatali temporum calamitate, novem propemodum intermissum annis, tandem effulgente

Dei Opt. Max. clementia, ad cursum suum est revocatum, & felicem exitum sortitum, industria atque labore non magis nomine quam re Pii IV. Summi Pontificis, & Principum Christianorum. Hic igitur Pius, anno 1560. Kal. Decembris, Patres omnes per orbem dispersos, edicto celeberrimo evocavit, ut proxima die Resurrectionis Dominicæ, Tridenti aut ipsi essent, aut (si minus id per gravissimas & inevitabiles occupationes liceret) procuratores ipsorum vice fungendos mitterent.

Ultima die anni sexagesimi, Summus Pontifex decreto cavit, ut in Concilio, primò locus sedesque daretur Patriarchis, deinde Archiepiscopis, tertio Episcopis, secundum gradum & ordinem suarum promotionum ad eorum Ecclesias, ut qui prior promotus fuerit, prior existat in suo ordine: neque ulla habeatur ratio dignitatis Præfinitialis, sive veræ, sive præfinitæ. Hoc decreto declararunt omnes quatuor Legati Apostolici, Conciliique præfinites, nulli jus de novo acquiri, nullis rursus præfinitum generari.

Sed omnes Primates eodem gradu locoque fore post Concilium, quo ante Concilium vigeabant.

SESSIO XVII.

Quæ est prima sub Pio IV. 18. Januarii 1562.

UT doctrina de fide, debitæ restituatur puritati, libri à variis authoribus, post exortas hæreses scripti, atque etiam librorum censuræ, in diversis locis à Catholicis editæ, examinentur, ut Synodi de ea re decretum sacrosanctum, suo tempore publicetur. Hujus rei expeditioni, si quid quisquam afferre voluerit, libenter audietur.

Vocentur omnes decreto sanctæ Synodi, ad quos tractanda pertinere posse videantur, ne postea se non auditos, condemnatos esse causentur.

Invitentur omnes in hæreses lapsi ad pœnitentiam, salvus conductus amplissimus detur, clementia illis promittatur singularis, modò ad cor redire, & Sanctæ Catholicæ Ecclesiæ potestatem agnoscere velint.

SESSIO XVIII.

Quæ est. 2. sub Pio IV.

Decretum primum.

UT aliquibus committatur Patribus consideratio de librorum prohibitorum ac prohibendorum censura, ut ipsi quid sentiant, ad sancta Synodum suo tempore deferant. Electique sunt septemdecim magni Patres supremorum ordinum ad hanc rem conficiendam.

Secundo decreto fidem publicam interponit sancta Synodus, ut impunè liceat Principibus universisque hominum Germanis ordinibus, venire, morari, loqui, conferre, disputareque in Concilio, & inde cum libuerit discedere. Eandem securitatem concedit aliarum nationum hominibus, qui publicè deseruerunt Ecclesiæ doctrinam.

Decimanona & vigesima Sessio tantum proroganda decernitur in decimam sextam Julii decretorum publicatio.

SESSIO XXI.

Quæ est 5. sub Pio IV. habita 16. Julii.

Caput primum.

Sancta Synodus declarat & docet, nullo divino præcepto Laicos & Clericos non conficientes obligari ad Eucharistiæ Sacramentum sub utraque specie sumendum, neque ullo pacto (salva fide) dubitari posse, quum illis alterius speciei communio ad salutem sufficiat, quod sacrarum litterarum testimonio comprobatur.

Cap. 2.

Declarat hanc potestatem perpetuò fuisse in Ecclesia, ut in sacramentorum dispensatione, salva eorum substantia, ea staret, vel mutaret, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, locorumque varietate, magis expedire judicaret. Quam authoritatem in se agnoscens S. Ecclesia, usum nascentis Christianæ Religionis communicandi sub utraque specie, mutatum jam progressu temporis videns, justis causis persuasa, hanc consuetudinem communicandi sub altera specie approbavit, & pro lege habendam decrevit; quam reprobare, aut sine Ecclesiæ authoritate pro libito mutare non licet.

Cap. 3.

Declarat etiam, fatendum esse, etiam sub altera tantum specie, totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi: atque ad eò nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui solam unam speciem accipiunt.

Cap. 4.

Denique docet, parvulos usu rationis carentes, nulla obligari necessitate, ad sacramentalem Eucharistiæ communionem, si quidem adeptam in baptismo gratiam, illa ætate amittere non possunt. Neque tamen ideò damnata antiquitas est, si eum morem pro illius temporis ratione alicubi nonnumquam servavit.

CANONES DE COMMUNIONE.

CANON I.

Si quis dixerit, ex Dei præcepto, vel necessitate salutis, omnes & singulos Christi fideles utramque speciem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere, Anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, sanctam Ecclesiam Catholicam non justis causis & rationibus adductam fuisse, ut Laicos, atque etiam Clericos non conficientes, sub panis tantummodo specie communicaret, aut in eo errasse, Anathema sit.

CANON III.

Si quis negaverit, totum & integrum Christum, omnium gratiarum fontem & authorem, sub una panis specie sumi, quia (ut quidam falsò asserunt) non secundum ipsius Christi institutionem sub utraque specie sumatur, Anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, parvulis, antequam ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse Eucharistiæ communionem, Anathema sit.

Decretum de Reformatione in eadem Sessione publicatum.

Cap. 1.

Neque Episcopi, neque alii Ordinum collatores, aut eorum ministri, quovis prætextu aliquid accipiant, pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam clericalis tonsuræ, neque pro litteris dimissoriis, neque pro sigillo, aut aliqua alia causa, etiam si id spontè offeratur. Notarii verò, in iis solùm locis, ubi & consuetudo accipiendi invaluit, & salarium nullum habent, decimam tantum partem unius aurei, pro singulis litteris dimissoriis aut testimonialibus accipere poterunt.

Cap. 2.

Ne cum ordinis dedecore sacris ordinibus initiati mendicent, aut sordidum quæstum captent, nullus deinceps clericus sæcularis (licet idoneus scientia sit & ætate) ad sacros ordines promoveatur nisi legitime constet, eum beneficium Ecclesiasticum possidere pacifice, quod sibi honestum suppeditet victum; neque illud beneficium resignare possit, nisi facta mentione, quod ad ejus beneficii titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur, nisi aliundè commode vivere possit; alias, facta resignatio nulla censeatur. Neque patrimonium obinentes, aut pensionem, ordinentur, præter illos, quos Episcopus necesarios, vel utiles Ecclesiis suis duxerit. Hos autem Episcopus non initiabit sacris, nisi & fraudem in possessione eorum substantiæ abesse perspexerit, & ad vitam degendam sufficiens sit,

sit, & sine licentia Episcopi, illa alienari, au textingui, vel remitti nullatenus possit, nisi aliunde ad vitam transigendam necessaria adepti sint.

Cap. 3.

In Ecclesiis tam Cathedralibus, quam Collegiatis, in quibus aut nullæ, aut tam tenues sunt distributiones quotidianæ, ut negligantur, tertia pars fructuum omnium Canonatum, dignitatum, &c. separetur, & in distributiones quotidianas convertatur, & secundum proportionem justam ab Episcopo dividatur. Salva tamen consuetudine Ecclesiarum, in quibus non residentes vel servientes, nihil aut minus tertia parte fructuum percipiunt. Quod si qui in non serviendo contumaces sint, contra eos juris & Canonum sacrorum sanctionibus procedatur.

Cap. 4.

Episcopi, in Ecclesiis ubi viderint unum Rectorem non posse sufficere, sacramentis ministrandis, & divino cultui peragendo, cogant Rectores, & alios, ad quos hæc res spectat, tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot sufficere arbitrabuntur: & novas Parochias etiam invitis Rectoribus constituent; ubi cognoverint esse necessarias, juxta constitutionem Alexandri Tertii (quæ incipit, ad audientiam) & portionem assignent congruentem sacerdotibus, quos novis Ecclesiis præficient, ex fructibus Ecclesiæ matricis. Imo si sit necessè, populum cogant Episcopi, ea suminis trare, quæ sufficiant ad vitam horum sacerdotum sustentandam neque ab hac re ulla ratione impediri possint.

Cap. 5.

Liceat etiam Episcopo facere uniones perpetuas Ecclesiarum quarumvis, beneficiorumque etiam Curatorum, si ipsarum hoc exigat paupertas, aut alii casus jure permisi. Neque hæ uniones possint revocari, aut quoquo modo infringi causa resignationis, &c.

Cap. 6.

Episcopi, illiteratis, imperitisque Ecclesiarum Parochialium Rectoribus (licet alioquin vita sint honesta) Coadjutores aut Vicarios pro tempore deputent, & fructuum partem eisdem pro victu sufficienti assignent, vel aliter provideant. At verò eos Rectores, qui turpiter & scandalosè vivunt, post admonitionem, coercant & castigent: qui si adhuc perstent incorrigibiles in nequitia, ab eisdem Episcopis priventur beneficiis, nulla appellatione aut exemptione audita, ut sacri Canones sanxerunt.

Cap. 7.

Episcopi transferre possunt beneficia simplicia (etiam Juris Patronatus) ex Ecclesiis, quæ collapsæ sunt, neque instaurari possunt (vocatis iis, quorum interest) in matrices vel alias Ecclesias

locorum eorundem seu vicinorum : atque in eisdem Ecclesiis erigant altaria , vel capellas sub eisdem invocationibus. Parochiales verò Ecclesias (etiam si sint Juris Patronatus) collapsas , refici & instaurari procurent : quod si proventus earum , huic reparationi non sufficiant , Patronos , aut Parochianos ad id opportunis cogant remediis , nulla audita tergiversatione. Quod si nimia omnes egestate laborent , ad matrices seu viciniore Ecclesias transferantur : sitque facultas Ecclesias dirutas in propianos usus , non tamen sordidos convertendi , erecta tantum ibidem cruce.

Cap. 8.

Commendata monasteria , etiam Abbatiae , Prioratus , & Praepositurae , in quibus non viget regularis observantia , nec non beneficia etiam curata , saecularia & regularia , quocumque modo commendata , etiam exempta , ab Episcopis annis singulis visitentur , qui operam dabunt , ut , si qua indigent , reficiantur , quaeque illic debentur , munia exerceantur , posthabita omni appellatione , exemptione , &c. Quod si regularis in eis locis vigeat observantia , curent Episcopi , ut & Superiores ad instituta suae regulae vitam componant , & subditos in officio contineant. Quod si admoniti Superiores , intra sex menses , eos non visitaverint & correxerint , tunc iidem Episcopi eos visitare possint , perint de ac Superiores juxta eorum instituta potuissent , non obstantibus , &c.

Cap. 9.

Quæstorum Eleemosynarum nomen & usus , penitus ab omni Christiana Repub. locoque extirpetur : neque ad officium hujusmodi exercendum ullatenus admittantur , nec huic canoni obstant privilegia concessa Ecclesiis , Monasteriis , Hospitalibus , &c. Indulgentiae verò & aliae spirituales gratiae , deinceps per ordinarios locorum , adhibitis duobus de Capitulo , populo publicentur : qui nulla prorsus mercede accepta , eleemosynas sibi oblatas fideliter colligent , ut hos caelestes Ecclesiae thesauros , non ad quæstum , sed ad pietatem exerceri omnes verè intelligant.

SESSIO XXII.

Quæ est 6. sub Pio IV. Die 17. Sept. 1562.

Quod in Missa verum sacrificium offeratur.

Sacrosancta Synodus , ut absoluta ex omni parte perfecta fides , atque doctrina de magno Eucharistiae mysterio in Catholica Ecclesia retineatur , & in sua puritate (propulsatis hæresibus) conservetur , de ea , quatenus verum & singulare sacrificium est , hæc quæ sequuntur , docet & declarat , & fidelibus populis prædicanda proponit.

Cap.

Cap. 1.

Quoniam sub priori testamento (teste Apostolo Paulo) propter Levitici sacerdotii imbecillitatem consummatio non erat, oportuit (Deo Patre misericordiarum ita ordinante) sacerdotem alium secundum ordinem Melchisedech, surgere, Dominum nostrum Jesum Christum, qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, & ad perfectum adducere. Is igitur Deus & Dominus noster, etsi semel seipsum in ara crucis, morte intercedente, Deo Patri oblaturus erat, ut æternam illic redemptionem operaretur: quia tamen per mortem sacerdotium ejus extinguendum non erat, in Cœna novissima, qua nocte tradebatur, ut dilectæ suæ sponsæ Ecclesiæ, visibile (sicut hominum natura exigit) relinqueret sacrificium, quo cruentum illud semel in cruce peragendum repræsentaretur, ejusque memoria in finem usque sæculi permaneret, atque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur, sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, corpus & sanguinem suum sub speciebus panis & vini Deo Patri obtulit, ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis (quos tunc novi Testamenti sacerdotes constituebat) ut sumerent, tradidit, & eisdem eorumque in sacerdotio successoribus ut offerrent, præcepit per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem: uti semper Ecclesia Catholica intellexit & docuit. Nam celebrato veteri Pascha (quod in memoriam exitus de Ægypto multitudo filiorum Israel immolabat) novum instituit Pascha, seipsum ab Ecclesia per sacerdotes sub signis visibilibus immolandum, in memoriam transitus sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui sanguinis effusionem nos redemit, atque eripuit de potestate tenebrarum, & in regnum suum transtulit. Et hæc quidem illa munda oblatio est, quæ nulla indignitate aut malitia offerentium inquinari potest: quam etiam Dominus per Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in Gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit, & quam non obscure innuit Apostolus Corinthiis scribens, cum dicit: Non posse eos, qui participatione mensæ dæmoniorum polluti sunt, mensæ Domini participes fieri: per mensam altare utrobique intelligens. Hæc denique illa est, quæ per varias sacrificiorum naturæ & legis tempore similitudines figurabatur, utpote quæ bona omnia per illa significata, velut illorum omnium consummatio & perfectio complectitur.

Cap. 2.

Et quoniam in divino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & incruentè immolatur, qui in Ara Crucis semel seipsum cruentè obtulit, docet sancta Synodus

sacrificium istud verè propitiatorium esse, per ipsumque fieri ut si cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reverentia, contriti, ac pœnitantes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Hujus quippè oblatione placatus Dominus, gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit. Una enim eademque est hostia, idemque nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa. Cujus quidem oblationis (cruentæ, inquam) fructus, per hanc incruentam uberrimè percipiuntur: tantùm abest ut illi per hanc quovis modò derogentur. Quare non solum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus, sed & pro defunctis in Christo, nondum ad plenum purgatis, ritè juxta Apostolorum traditionem, offertur.

Cap. 3.

Et quamvis in honorem, & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas, Ecclesia celebrare consueverit, non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronavit. Unde nec sacerdos dicere solet: Offero tibi sacrificium Petre, vel Pauli: sed Deo de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in coelis, quorum memoriam facimus in terris.

Cap. 4.

Et cum sancta sanctè administrari conveniat, sitque hoc omnium sanctissimum sacrificium, Ecclesia Catholica ut dignè, reverenterque offerretur, ac perciperetur, sacrum Canonem multis ante sæculis instituit, ita ab omni errore purum, ut nihil in eo contineatur, quod non maximè sanctitatem, & pietatem quamdam redoleat, mentesque offerentium in Deum erigat. Is enim constat cum ex ipsis Domini verbis, tum & Apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificum piis institutionibus.

Cap. 5.

Cumque natura hominum ea sit, ut non facilè queat sine ipsis adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli, propterea pia mater Ecclesia ritos quosdam, ut scilicet quædam summissa voce, alia verò elatiore in Missa pronuntiarentur, instituit: cæremonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, vestes, aliaque id genus multa ex Apostolica disciplina, & traditione: quo & majestas tanti sacrificii commendaretur, & mentes fidelium per hæc visibilia religionis, & pietatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.

Cap.

Cap. 6.

Optaret quidem sancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes, non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quoad eos hujus sanctissimi sacrificii fructus uberius proveniret: nec tamen si id non semper fiat, propterea Missas illas, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, ut privatas, & illicitas damnat, sed probat, atque aded commendat. Siquidem illæ quoque Missæ verè communes censi debent: partim quod in eis populus spiritualiter communicet: partim verò, quod à publico Ecclesiæ ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrentur.

Cap. 7.

Monet deinde sancta synodus, præceptum esse ab Ecclesia sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo, miscerent: tum quod Christum Dominum ita fecisse credatur, tum etiam, quia è latere ejus aqua simul cum sanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur, & cum aquæ in Apocalypsi beati Joannis populi dicantur, ipsius populi fidelis cum capite Christi unio repræsentatur.

Cap. 8.

Etsi Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem, non tamen expedire visum est Patribus, ut vulgari lingua passim celebraretur. Quamobrem retento ubique cujusque Ecclesiæ antiquo, & à sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum matre, & magistra, probato ritu, ne oves Christi esuriant, neve parvuli panem petant, & non sit qui frangat eis, mandat sancta Synodus Pastoribus, & singulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter Missarum celebrationem, vel per se, vel per alios ex iis, quæ in Missa leguntur, aliquid exponant, atque inter cætera sanctissimi hujus sacrificii mysterium aliquod declarent, diebus præsertim dominicis, & festis.

Cap. 9.

Quia verò adversus veterem hanc, in sacrosancto Evangelio, Apostolorum traditionibus, sanctorumque Patrum doctrina fundatam fidem, hoc tempore multi disseminati sunt errores, & multa à multis docentur, atque disputantur, sacrosancta Synodus post multos, gravesque in his de rebus maturè habitos tractatus, unanimi Patrum omnium consensu, quæ huic purissimæ fidei, sacræque doctrinæ adversantur, damnare, & à sancta Ecclesia eliminare per subjectos hos Canones constituit.

CANON I. *De Sacrificio Missæ.*

Si quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum, & proprium sacrificium, aut quod offerri non sit aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari, Anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, illis verbis, Hoc facite in meam commemorationem, Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes, aut non ordinasse, ut ipsi, alique Sacerdotes offerrent corpus, & sanguinem suum, Anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, Missæ sacrificium tantum esse laudis, & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in cruce peracti, non autem propitiatorium: vel soli prodesse sumentibus neque pro vivis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus offerri debere, Anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio in cruce peracto, per Missæ sacrificium, aut illi per hoc derogari, Anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, imposturam esse Missas celebrare in honorem sanctorum, & pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit, Anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, Canonem Missæ errores continere, ideòque abrogandum, Anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, cæremonias, vestes, & externa signa, quibus in Missarum celebratione Ecclesia Catholica utitur irritabula impietatis esse magis, quam officia pietatis, Anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Missas in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse, ideòque abrogandas esse, Anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, Ecclesiæ Romanæ ritum, quo submissa voce pars Canonis, & verba consecrationis proferuntur, damnandum esse, aut lingua tantùm vulgari Missam celebrari debere, aut aquam non miscendam vino in calice offerendo, quod sit contra Christi institutionem, Anathema sit.

Decretum de Reformatione in eadem Sessione.

Cap. 1.

Nihil est quod alios magis ad pietatem instruat, quam eorum vita, & exemplum, qui se divino ministerio dedicarant. Quapropter sic decet Clericos in sortem Domini vocatos, mores suos componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus, nihil nisi grave, moderatum, ac religione plenum præ se ferant. Statuit itaque sancta Synodus, ut quæ aliàs à Summis Pontificibus, & sacris Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, comessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon sæcularibus negotiis fugiendis, copiosè ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum pœnis vel majoribus arbitrio ordinarii imponendis, observentur: nec appellatio executionem hanc suspendet. Et si qua in desuetudinem abierunt, ea quam primùm in usum revocentur.

Cap. 2.

Quicumque ad Cathedralis Ecclesias erit assumendus, non solum natalibus, ætate, moribus, ac vita, ac aliis, quæ à sacris Canonibus requiruntur, plenè sit præditus: verùm etiam in sacro ordine antea, saltem sex mensium spatio constitutus: & ut scientia polleat, qua tanto muneri satisfaciat.

Sit is antea promotus in universitate studiorum Magister, sive Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel Jure Canonico, aut saltem publico alicujus Academiæ testimonio idoneus, ad alios docendos ostendatur. Quod si regularis fuerit, à superioribus suæ religionis similem fidem habeat.

Cap. 3.

Episcopi tertiam partem fructuum, & proventuum, dignitatum, personarum, & officiorum Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum, dividere possint in distributiones, eorum arbitrio assignandas: ita ut distributionem amittant, qui personaliter suum officium quolibet die statuto non impleverint. Quæ distributio fabricæ indigenti, aut alteri loco pio Episcopi arbitrio applicetur. Contra contumaces verò, juxta sacrorum Canonum constitutiones procedatur. Quod si alicui dignitati, in Ecclesia Cathedrali vel Collegiata, administratio vel officium non competat, sed curam animarum habeat extra civitatem in Diocesi, tunc dum in curata Ecclesia ministraverit, habeatur tanquam præsens in sua Ecclesia Cathedrali seu Collegiata: non obstantibus consuetudinibus, &c.

Cap. 4.

Nullus vocem habeat in Capitulo Cathedralis vel Collegiatae

Ecclesiæ (sive sæcularis ea, sive regularis sit) qui saltem Subdiaconus non sit, etiam si hoc ab aliis liberè concedatur. Qui autem obtinent aut deinceps obtinebunt dignitates, officia, aut alia beneficia quæcumque, quibus annexum est, ut dicant & cantent vel Missas, vel Evangelia, vel Epistolas, si teneantur infra annum, justo impedimento cessante, ordines suscipere requisitos: alioqui pœnas Concilii Viennensis intendant. Cogantque eos Episcopi suos ordines per seipsos exercere, sub eisdem & aliis gravioribus pœnis. Nec aliis in posterum fiat provisio, nisi iis, qui ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur: aliter irrita sit provisio.

Cap. 5.

Omnes dispensationes, quæ extra Romanam curiam committendæ erunt, committantur ordinariis illorum, qui illas impetaverint: & eæ, quæ gratiosè conceduntur, suum effectum non sortiantur, nisi ab eisdem summarè cognoscatur & extra iudicium supplicationis preces non fuisse subreptitias vel obreptitias.

Cap. 6.

Cognoscant etiam Episcopi summarè, in commutationibus ultimarum voluntatum (quæ nisi urgente necessitate non fient) nihil nisi verè fuisse in precibus narratum, nec priusquam hoc intelligatur, executioni mandentur.

Cap. 7.

Legati, & Nuncii Apostolici, Patriarchæ, Prælati & Metropolitanæ, tam in admittendis appellationibus, quam in dandis inhibitionibus, post appellationem servant formam sacrarum constitutionum, & præsertim Innocentii IV. quæ incipit: Romana. Aliàs quæcumque inde sequuta, sint ipso jure nulla non obstantibus, &c.

Cap. 8.

Episcopi in casibus à jure concessis, omnium piarum dispositionum, tam in ultima voluntate, quam inter vivos, sint exequutores. Habeant jus visitandi hospitalia, Collegia, confraternitates Laicorum, non tamen quæ sub immediata Regum protectione sunt, sine eorum licentia: Eleemosynas montis pietatis, sive charitatis, & loca pia omnia, etiam si eorum cura ad laicos pertineat & exempta sint, ac omnia, quæ ad Dei cultum, animarum salutem, pauperum sustentationem sunt instituta juxta sacros Canones cognoscant & exequantur, non obstantibus, &c.

Cap. 9.

Administratores tam Ecclesiastici, quam Laici fabricæ Ecclesiæ cujuscumque, hospitalis, & quorumcumque piorum locorum, singulis annis reddant rationem ordinariæ suæ administrationis, nisi secus fortè in institutione talis Ecclesiæ seu fabricæ cautum esset.

Quod

Quod si aliis ratio reddenda esset ex privilegio, aut institutione, tunc cum iis conjungatur etiam Ordinarius, aliter liberationes factæ administratoribus non suffragentur.

Cap. 10.

Possit Episcopus quosvis notarios etiam Apostolica, Imperatoria, vel Regia autoritate creatos, examinatione facta de sufficientia, scrutari, iisque repertis parùm idoneis, aut in officio delinquentibus, prohibeat officii usum perpetuò aut ad tempus, in negotiis, & causis Ecclesiasticis, & spiritualibus. Nec appellatio interdictionem suspendat.

Cap. 11.

Si quem Clericorum aut Laicorum, quacumque is dignitate, etiam Imperiali aut Regali præfulgeat, tantùm malorum omnium radix cupiditas occupaverit, ut alicujus Ecclesiæ, seu cujusvis sæcularis aut regularis beneficii, montium pietatis, aliorumque piorum locorum jurisdictiones, bona, census, ac jura etiam feudalia, & emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quascumque obventiones, quæ in ministrorum ac pauperum necessitates converti debent, per se, vel per alios, vi vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas clericorum aut laicorum, seu quacumque arte, aut quocumque quæsito colore in proprios usus convertere, illosque usurpare præsumperit, seu impedire, ne ab aliis, ad quos jure pertinent, percipiantur: is Anathemati tamdiu subiaceat, quamdiu Jurisdictiones, bona, res, jura, fructus, & redditus, quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione suppositæ personæ pervenerint, Ecclesiæ, ejusque administratori sive beneficiato integrè restituerit, ac deinde à Romano Pontifice absolutionem obtinuerit.

Quod si ejusdem Ecclesiæ patronus fuerit, etiam Jurispatronatus, ultra positas pœnas, eo ipso privatus existat: Clericus verò, qui nefandæ fraudis, & usurpationis hujusmodi fabricator seu consentiens fuerit, eisdem pœnis subiaceat, necnon quibuscumque beneficiis privatus sit, & ad quæcumque alia beneficia inhabilis efficiatur, & à suorum ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem, arbitrio sui Ordinarii suspendatur.

Decretum de observandis vel evitandis in celebratione Missæ, in eadem sessione promulgatum.

Omnis diligentia, & opera, in eo est collocanda, ut quanta maximè fieri potest cordis puritate, atque exteriori devotionis, & pietatis specie, sacrosanctum Missæ sacrificium peragatur: cui ut debitus cultus ad Dei gloriam, & fidelis populi ædificationem restituatur, decernit sancta Synodus, ut Episcopi ea omnia prohibere,

&

& tollere sedulo curent, & teneantur, quæ vel avaritia, vel irreverentia, vel superstitio induxit.

In primis quod ad avaritiam pertinet, quascumque mercedum conditiones, pacta, conventiones, & quicquid pro Missis celebrandis datur, & importunas eleemosynarum exactiones, aliaque similia, omnino prohibeant, quæ à Simoniaca labe, vel certè turpi quæstu non longè absunt.

Deinde ut irreverentia vitetur, interdican, ne cui vago, & ignoto Sacerdoti Missas celebrare liceat. Publicè, & notoriè criminoso, neque sacro ministrare altari, neque sacris interesse permittant. Ne patiantur in privatis domibus, atque omnino extra Ecclesiam, aut oratoria divino cultui tantùm dicata (quæ ab ipsis designentur, & visitentur) sanctum hoc sacrificium peragi à sæculari seu regulari Sacerdote: idque fiat decenter composito corporis habitu. Ab Ecclesiis Musicas ubi organo vel cantu lascivum aliquid miscetur, sæculares actiones, prophana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant: ut domus Dei verè domus orationis dici possit.

Postremò, ne superstitioni locus esse possit, edicto, & pœnis propositis caveant, ne Sacerdotes aliis quam debitis horis celebrent, neve ritus alios aut cæremonias, & preces adhibeant, in Missarum celebratione, præter eas, quæ ab Ecclesia probatæ, ac laudabili, & frequenti usu receptæ fuerint: quarumdam verò Missarum, & candelarum certum numerum, qui magis à superstitioso cultu, quam à vera religione inventus est, omnino ab Ecclesia removeant: doceantque populum quis sit, & à quo proveniat hujus sanctissimi sacrificii tam pretiosus ac propè cœlestis fructus. Moneant etiam eundem populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus Dominicis, & majoribus festis accedant. Hæc, & quæcumque huc pertinere visa fuerint, ipsi Episcopi prohibeant, mandent, corrigant, statuunt: & pœnis propositis ipsorum arbitrio, ad ea servanda fidelem populum compellant, non obstantibus privilegiis, &c.

Decretum super petitione Concessionis Calicis: In eadem sessione publicatum.

Hoc decreto sancta Synodus defert ad Pontificem Maximum sententiam, & Judicium integrum illorum duorum articulorum, quos antea propositos nondum discusserat, nimirum an consuetudo Catholicæ Ecclesiæ communicandi laicos, & non conficientes Sacerdotes sub una tantum specie panis, ita sit retinenda, ut nulla ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus, & an si concedendus alicui, vel nationi, vel regno, Calicis usus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit: & quænam sint illæ.

SESSIO XXIII.

Quæ est 7. sub Pio IV. De Sacramento Ordinis ad condemnandos errores nostri temporis. Die 15. Julii 1563.

Cap. 1.

Sacrificium, & sacerdotium ita DEI ordinatione conjuncta sunt, ut utrumque in omni lege extiterit.

Cum igitur in novo Testamento sanctum Eucharistiæ sacrificium visibile ex Domini institutione Catholica Ecclesia acceperit, fateri etiam oportet, in ea novum esse visibile, & externum sacerdotium, in quod vetus translatum est. Hoc autem ab eodem Domino Salvatore nostro institutum esse, atque Apostolis eorumque successoribus in sacerdotio potestatem traditam consecrandi, offerendi, & ministrandi corpus, & sanguinem, necnon, & peccata dimittendi, & retinendi, sacræ litteræ ostendunt, & Catholice Ecclesiæ traditio semper docuit.

Cap. 2.

Cum autem divina res sit tam sancti sacerdotii ministerium, consentaneum fuit, quo dignius, & majori cum veneratione exerceri posse, ut in Ecclesiæ ordinatissima dispositione plures, & diversi essent ministrorum ordines, qui sacerdotio ex officio deservirent: & ita distributi, ut qui jam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad majores ascenderent. Nam non solum de Sacerdotibus, sed & de Diaconis sacræ litteræ apertam mentionem faciunt, & quæ maximæ in illorum ordinatione attendenda sunt, gravissimis verbis docent: & ab ipso Ecclesiæ initio sequentium ordinum nomina, atque uniuscujusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythi, Exorcistæ, Lectores, & Ostiarii in usu fuisse cognoscuntur, quamvis non pari gradu. Nam Subdiaconatus ad majores ordines à Patribus, & sacris Conciliis refertur. In quibus, & de aliis inferioribus frequentissimè legimus.

Cap. 3.

Cum Scripturæ testimonio, Apostolica traditione, & Patrum unanimi consensu perspicuum sit, per sacram ordinationem (quæ verbis, & signis exterioribus perficitur) gratiam conferri, dubitare nemo debet, Ordinem esse, & propriè unum ex septem sanctæ Ecclesiæ Sacramentis. Inquit enim Apostolus: Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis.

Cap. 4.

Quoniam verò in Sacramento Ordinis, sicut & in Baptismo,
&

& Confirmatione, character imprimatur, qui nec deleri nec auferri potest, merito sancta Synodus damnat eorum sententiam, qui asserunt novi Testamenti Sacerdotes temporariam tantummodo potestatem habere, ac semel rite ordinatos, iterum laicos effici posse, si verbi Dei ministerium non exerceant. Quod si quis omnes Christianos promiscue novi Testamenti Sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spiritali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Ecclesiasticam Hierarchiam (quæ est ut castrorum acies ordinata) confundere, perinde ac si contra Beati Pauli doctrinam, omnes Apostoli, omnes Prophetæ, omnes Evangelistæ, omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proinde sacrosancta Synodus declarat, præter cæteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos (qui in Apostolorum locum successerunt) ad hunc Hierarchicum ordinem præcipue pertinere, & positos (sicut idem Apostolus ait) à Spiritu Sancto regere Ecclesiam Dei, eosque Presbyteris superiores esse, ac Sacramentum Confirmationis conferre, ministros Ecclesiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ipsos posse, quarum functionum potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Docet insuper sacrosancta Synodus in ordinatione Episcoporum, Sacerdotum, & cæterorum ordinum, nec populi, nec cujusvis sæcularis potestatis, & magistratus consensum sive vocationem, sive auctoritatem ita requiri, ut sine ea irrita sit ordinatio: quin potius decernit, eos, qui tantummodo à populo aut sæculari potestate ac magistratu vocati, & instituti, ad hæc ministeria exercenda ascendunt, & qui ea propria temeritate sibi sumunt, omnes non Ecclesiæ ministros, sed fures, & latrones, per ostium non ingressos, habendos esse. Hæc sunt, quæ generatim sacræ Synodo visum est Christi fideles de Sacramento Ordinis docere. His autem contraria certis, & propriis Canonibus in hunc, qui sequitur, modum damnare constituit, ut omnes, adjuvante Christo, fidei regula utentes, in tot errorum tenebris Catholicam veritatem facilius agnoscere, & tenere possint.

CANON I. *De Sacramento Ordinis.*

Si quis dixerit, non esse in novo Testamento sacerdotium visibile. & externum, vel non esse potestatem aliquam consecrandi, & offerendi verum corpus, & sanguinem Domini, & peccati remittendi, & retinendi, sed officium tantum, & nudam ministerium prædicandi Evangelium: vel eos, qui non prædicant, prorsus non esse Sacerdotes, Anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, præter Sacerdotium non esse in Ecclesia Catholica alios ordines, & majores, & minores, per quos velut per gradus quosdam in sacerdotium tendatur, Anathema sit.

CA-

CANON III.

Si quis dixerit, Ordinem, sive sacram ordinationem non esse verè, & propriè Sacramentum à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum, excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis, aut esse tantùm ritum quendam eligendi ministros verbi Dei, & Sacramentorum, Anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, per sacram ordinationem non dari Spiritum Sanctum ac proinde frustra Episcopos dicere: Accipe Spiritum Sanctum, aut per eam non imprimi characterem, vel eum, qui sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse, Anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, sacram Unctionem, qua Ecclesia in sancta Ordinatione utitur, non tantùm non requiri, sed contemnendam, & pernitiosam esse, similiter, & alias Ordinis cæremonias, Anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam divina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & ministris, Anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, Episcopos non esse Presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi, & ordinandi, vel eam, quam habent, illis esse cum Presbyteris communem, vel ordines ab ipsis collatos sine Populi, vel Potestatis sæcularis consensu, aut vocatione, irritos esse: aut eos, qui nec ab Ecclesiastica, & Canonica potestate ritè ordinati nec missi sunt, sed aliundè veniunt, legitimos esse verbi Dei, & Sacramentorum ministros, Anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Episcopos, qui autoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos ac veros Episcopos, sed figmentum humanum, Anathema sit.

De residentia. Decretum de Reformatione.

Cap. I.

Declarat sancta Synodus omnes Episcopos, Archiepiscopos, & quocumque nomine, & titulo Ecclesiis præfectos, etiam Cardinales obligari ad personalem in sua Ecclesia, vel diocesi residentiam: neque abesse posse, nisi ex causis, & modis infra scriptis.

Nam cum charitas, vel urgens necessitas, vel debita obedientia, vel evidens Ecclesiæ, vel Reipub. utilitas, aliquos nonnumquam abesse postulent, hæ legitimæ causæ à Romano Pontifice, aut à Metropolitano, vel eo absente, à suffraganeo antiquiori Episcopo residente, (qui idem Metropolitanus absentiam probabit) in scriptis approbentur, nisi cum absentia sit propter munus, & Reipub. officium Episcopatus adjunctum, cujus causæ, vel notoriæ sunt, vel repentinæ, quas Metropolitano necesse non erit significare: ad eum cum Concilio Provinciali spectavit judicari de hujusmodi licentiis, ne quis eo jure abutatur. Interea discessuri ovibus suis ita provideant, ne ex ipsorum absentia damnum accipiant. Extra prædictas autem causas, singulis annis absentia duos, aut ad summum tres menses non excedat, idque etiam æqua causa, & absque gregis detrimento fiat: quod an ita sit, ipsorum conscientie relinquit. Hortaturque ne ullo pacto absint ab Ecclesiis Cathedralibus tempore Domini- ci Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis, Pentecostes, & Corporis Christi diebus, nisi Episcopalia munia in sua diœcesi eos alio avocent. Si quis secus fecerit, præter pœnas sub Paulo III. contra non residentes impositas, & innovatas, ac mortalis peccati reatum quem incurrit, eum pro tota temporis absentia, fructus suos non facere, nec tuta conscientia illos posse retinere, sed debere eos fabricæ vel pauperibus erogare. Nec liceat, per conjunctionem aut compositionem unde remittantur, aliquid ab hac pœna liberari: non obstantibus privilegiis, &c.

Eadem omnino (quoad culpam, & fructuum amissionem, & pœnas) de quibuscumque beneficium cum cura animarum habentibus, sancta Synodus decernit: quando verò abesse contingerit, (causa ab Episcopo cognita, & probata) Vicariam idoneam ab ipso Ordinario approbandam relinquunt, cum debita mercedis assignatione. Nec licentiis (quam gratis, & in scriptis dabunt) ultra bimestre tempus (nisi ex gravi causa) concedent. Quod si citati (etiam non personaliter) contumaces fuerint, possint eos Ordinarii per juris remedia, etiam usque ad privationem compellere, nec executionem possint suspendere aliquod privilegium, exemptio, &c. Et tam decretum hoc quam illud Pauli III. in Conciliis Provincialibus, & Episcopalibus publicetur.

Cap. 2.

Præfati Ecclesiis Cathedralibus, & superioribus, etiam si sint Cardinales, si consecrationem intra tres menses non susceperint, teneantur ad fructuum preceptorum restitutionem: Si verò intra totidem menses id facere neglexerint, Ecclesiis ipso jure sint privati. Consecratio celebretur in Ecclesia, cui præficiuntur, si Romæ non fiat, & commodè id fieri possit.

Cap. 3.

Episcopi per seipsos ordines conferant, & impediti ægritudine, subditos suos examinatos, & probatos, ad alium Episcopum mittant ordinandos.

Cap. 4.

Prima tonsura initiëntur illi tantum, qui confirmati, & in fidei rudimentis eruditi sint: quique cum legere, & scribere sciunt, hoc vitæ genus elegisse videantur, ut Deo serviant, non ut sæcularia judicia subterfugiant.

Cap. 5.

Ad minores ordines promovendi bonum à Parocho, & Magistro Scholæ, in qua educantur, testimonium habeant. Hi verò, qui ad singulos majores erunt assumendi, per mensem antè ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac desiderio eorum, qui volent promoveri, publicè in Ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fidedignis diligenter inquirat, & litteras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum Episcopum quam primùm transmittat.

Cap. 6.

Nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ante decimumquartum annum beneficium possit obtinere. Is etiam fori privilegio non gaudeat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum, & tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviat: vel in seminario clericorum, aut in aliqua schola, vel universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores ordines suscipiendos versetur. In clericis verò conjugatis servetur constitutio Bonifacii Noni, quæ incipit: Clerici, qui cum unicis, modò hi clerici alicujus Ecclesiæ servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ serviant, vel ministrent, & clericali habitu, & tonsura utantur: nemini quoad hoc, privilegio, vel consuetudine etiam immemorabili suffragante.

Cap. 7.

Episcopus feria quarta antequam ordines conferat, aut quando ei videatur, ad civitatem evocet omnes initiandos, & eorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter investiget, adscitis sibi ad eam rem viris prudentibus, & piis.

Cap. 8.

Ordinationes fiant statutis à jure temporibus, in Ecclesia Cathedrali, aut alia, quæ dignissima videatur, in cleri præsentia: &

quisque à proprio ordinetur Episcopo : nec alienum quisquam promoveat , ullius prætextu privilegii , nisi Ordinarii sui testimonio commendetur. Si secus fiat , ordinans à collatione ordinum per annum , ordinatus ab executione sit suspensus quamdiu suo Episcopo videbitur.

Cap. 9.

Episcopus familiarem suum non subditum ordinare non possit , nisi triennio secum habitaverit , & ei beneficium conferat omni fraude cessante.

Cap. 10.

Neque Abbatibus , neque aliis exemptis liceat tonsuram , vel minores ordines conferre , nisi ei , qui sibi regularis subditus sit : nec litteras dimissorias , vel ipsi , vel Collegia , aut Capitula , Clericis Sæcularibus , ut ab aliis ordinentur , concedant. Sed omnium ordinatio ad Episcopos , intra quorum diœceses existunt , pertineat , non obstantibus privilegiis , &c.

Cap. 11.

Minores ordines Latinè intelligentibus , neque omnes simul (nisi secus Episcopo videatur expedire) conferantur , ut in unoquoque munere Episcopi arbitrio se exercent in ea Ecclesia , cui sunt dedicati , nisi in studiis occupentur , atque ita de gradu ad gradum ascendant , & altioribus nemo initiatur ordinibus , nisi quem scientiæ spes iis dignum ostendet. Neque id fiet , nisi elapso anno , à postrema minorum ordinum susceptione , nisi Episcopus censeat Ecclesiam tunc secus exigere.

Cap. 12.

Nullus deinceps fiat Subdiaconus ante annum vigesimum secundum suæ ætatis , neque Diaconus ante 23. Neque Presbyter ante vigesimum quintum. Digni tantum assumantur quorum probata vita senectus sit. Regulares etiam neque minores nati , neque sine examine diligenti Episcopi , ordinentur , privilegiis quibuscumque penitus quoad hoc exclusis.

Cap. 13.

Subdiaconi , & Diaconi moribus literisque probati , & necessariis ad ordinem exercendum instructi , quique Deo auctore continentiam sibi polliceantur , Ecclesiis inserviant , quibus ascribentur : scient maximè decere , si saltem diebus Dominicis , & solemnibus sacram communionem perceperint , cum altari ministraverint. Subdiaconus nisi per annum in suo ordine versatus , ad altiorem gradum ne ascendat , nisi aliud Episcopo videatur. Duo sacri ordines non conferantur eodem die , etiam Regularibus : non obstantibus privilegiis , & indultis concessis quibuscumque.

Cap. 14.

Qui piè , & fideliter in ministeriis antea actis se gesserint , & ad pres-

presbyteratus ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium. Et hi sint, qui non modò in diaconatu ad minus annum integrum (nisi ob Ecclesiæ utilitatem ac necessitatem aliud Episcopo videretur) ministraverint, sed etiam ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ministrandi Sacramenta, diligenti examine præcedente, comprobentur, atque ita pietate ac castis moribus conspicui, ut præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis possint expectari. Curet Episcopus, ut ii saltem diebus dominicis, ac festis solemnibus (si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant) Missas celebrent.

Cum promotis per saltum (qui non ministraverint) Episcopus ex legitima causa possit dispensare.

Cap. 15.

Quamvis presbyteri in sua ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant, decernit tamen sacrosancta Synodus, nullum (etiam regularem) posse confessiones sæcularium, etiam sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen (si illis videbitur esse necessarium) aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: privilegiis, consuetudine quacumque etiam immemorabili, non obstante.

Cap. 16.

Cum nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis aut necessarius suis Ecclesiis, sancta Synodus, vestigiis sexti Canonis Concilii Chalcedonensis inhærendo, statuit, ut nullus in posterum ordinetur qui illi Ecclesiæ, aut pio loco, pro cuius necessitate aut utilitate assumitur, non ascribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus. Quod si locum inconsulto Episcopo deseruerit, sacrorum exercitium interdicitur. Nullus præterea clericus peregrinus sine commendatitiis sui Ordinarii litteris, ab ullo Episcopo ad divina celebranda, & sacramenta administranda admittatur.

Cap. 17.

Prælatos Ecclesiarum sancta Synodus in Domino hortatur, & præcipit, ut (quantum fieri commodè poterit) in Ecclesiis omnibus, ubi populus sit frequens, & census id ferre queant, restituant functiones sanctorum ordinum à Subdiaconatu ad Ostiariatum, & eas exercentibus, stipendia assignent ex beneficiis, aut fabrica. Quod si ministeriis quatuor minorum ordinum exercendis clerici cœlibes præstò non erunt, suffici poterunt conjugati, non tamen bigami, qui vitam probatam cum tonsura, & habitu clericali in Ecclesia jungant.

Cap.

Sacrosancta Synodus statuit, ut singulae Cathedrales, Metropolitanae, & his majores Ecclesiae, pro modo facultatum, & diocesis amplitudine, certum puerorum numerum in collegio, in convenienti loco, ab Episcopo ad hoc eligendo alant, ac religiosè educent, & in Ecclesiasticis disciplinis instituunt. In hoc verò Collegio recipiantur legitimè nati, non minores duodecim annis, legere, & scribere docti, de quorumque indole, & voluntate spes concepta sit perpetuò Ecclesiasticis ministeriis inservituros. Pauperum filios eligi vult, nec divitum excludit, modò suo sumptu alantur, & studium præ se ferant Deo, & Ecclesiae inserviendi. Hos pueros Episcopus in classes divisos partim Ecclesiarum ministerio addicet, partim in Collegio erudiendos retinebit, aliosque sufficiet, ut eorum loco ministrent. Hoc Collegium, perpetuum erit seminarium Dei ministrorum. Hi semper tonsura, & habitu clericali utantur. Grammatices, Cantus, Computi Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam discent. Sacram scripturam, libros Ecclesiasticos, homilias Sanctorum, Sacramentorum tradendorum (præsertim quæ ad confessiones audiendas videbuntur opportuna) ritum, caeremoniasque ædificent. Intersint quotidie Missæ sacrificio, singulis saltem mensibus confiteantur peccata, & juxta Confessoris judicium sumant Corpus D. N. Jesu Christi, Cathedrali, & aliis loci Ecclesiis, inserviant diebus festis. Episcopus cum consilio duorum Canonicorum, quos ipse eliget, hæc omnia, & alia, quæ in eum finem opportuna videbuntur, constituet. Visitabit crebrò, discolos puniet, etiam si opus fuerit, expellet. Ad harum rerum omnium sumptus, ultra ea, quæ sunt in aliquibus Ecclesiis ad instituendos pueros destinata, quæ huic seminario eo ipso applicantur, idem Episcopus, cum duorum à Capitulo consilio, & duorum de clero civitatis, partem aliquam, & portionem detrahent ex fructibus integris omnium reddituum Ecclesiasticorum, & Monasteriorum, non tamen mendicantium, & Hospitalium, quæ in titulum, vel administrationem dantur, & Collegiorum (in quibus seminaria discentium ad commune Ecclesiae bonum non habentur) & omnium ordinum militum, præterquam S. Joannis Hierosolymitani: & eam portionem detrahent, & beneficia simplicia, & præstimoniam vacantia, huic Collegio applicabunt, & incorporabunt. Hoc si ab Episcopo erigi negligatur, superiores eum, & hoc Synodus provincialis acriter corripiet, & faciendum curabit. Ut hoc minori fiat sumptu: Ordinarii compellant scholasticos suæ Ecclesiae, & alios, quibus lectionis est munus annexum, ut in hoc Collegio per se doceant, aut per substitutos, quos ipsi eligant, & Ordinarii approbent: Et tales dignitates, quæ Scholasteriæ dicuntur, deinceps

ceps non conferantur, nisi ea doctrina pollentibus, qui hoc munus per se exercere possint: & aliter facta provissio invalida sit, non obstantibus privilegiis quibuscumque.

Si quæ Ecclesiæ, ob paupertatem hæc Collegia erigere non poterunt, Synodus Provincialis aut Metropolitana cum duobus Suffraganeis, in aliqua ejus Provinciæ Ecclesia unum aut plura Collegia, ex fructibus diversarum Ecclesiarum instituet, ut pueri earum, quæ singulæ Collegium non possunt habere, commodè educantur.

Si diœcesis magna sit, poterit Episcopus alia habere seminaia quæ tamen ab illo, quod in civitate erectum fuerit, in omnibus dependeant.

Si pro unionibus aut portionum taxatione, aut alia de causa, difficultas oriretur, quæ hanc institutionem, aut conservationem perturbaret, Episcopus cum dictis Deputatis, vel Synodus provincialis in iis decernere, providereque valeat.

SESSIO XXIV. QUÆ EST 8. SUB PIO IV.

Doctrina de Sacramento Matrimonii, publicata die 11. Novembris 1563. Tridenti, sub Beatissimo Pio IV.

Matrimonii perpetuum indissolubilemque nexum, primus humani generis parens divini Spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Quamobrem relinquet homo patrem suum, & matrem, & adheret uxori suæ: & erunt duo in carne una.

Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari, & conjungi Christus Dominus apertius docuit, cum postrema illa verba tanquam à Deo prolata referens, dixit: itaque jam non sunt duo sed una caro: statimque ejusdem nexus firmitatem, ab Adamo, tanto ante pronuntiatam, his verbis confirmavit: Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.

Gratiam verò, quæ naturalem illum amorem perficeret, & indissolubilem unitatem confirmaret, conjugesque sanctificaret, ipse Christus venerabilium sacramentorum institutor, atque perfector, sua nobis passione promeruit. Quod Paulus Apostolus innuit, dicens: Viri diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea: mox subjungens, Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.

Cum igitur matrimonium in lege Evangelica veteribus connubiis per Christum gratiam præstat, merito inter novæ legis Sacramenta annumerandum sancti Patres nostri, Concilia, & universalis Ecclesiæ traditio semper docuerunt. Adversus quam impii homines hujus sæculi insanientes, non solum perperam de hoc venerabili Sacramento senserunt, sed de more suo, prætextu

Evan-

Evangelii, libertatem carnis introducentes, multa ab Ecclesiæ Catholicæ sensu, & ab Apostolorum temporibus probata consuetudine aliena, scripto, & verbo asseruerunt, non sine magna Christi fidelium iactura. Quorum temeritati sancta, & universalis Synodus cupiens occurrere, insigniores præfatorum schismaticorum hæreses, & errores, ne plures ad se trahat perniciosa eorum contagio, exterminandos duxit, hos in ipsos hæreticos, eorumque errores decernens Anathematismos.

Canones de Sacramento Matrimonii.

1. Si quis dixerit, Matrimonium non esse verè, & propriè unum ex septem legis Evangelicæ sacramentis, à Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesiam inuectum, neque gratiam conferre, Anathema sit.

2. Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere uxores, & hoc nulla lege divina esse prohibitum, Anathema sit.

3. Si quis dixerit, eos tantùm consanguinitatis, & affinitatis gradus, qui Levitico exprimentur, posse impedire matrimonium contrahendum, & dirimere contractum, nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere, ut plures impediant, & dirimant, Anathema sit.

4. Si quis dixerit, Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in iis constituendis errasse, Anathema sit.

5. Si quis dixerit, propter hæresim aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam à conjugè, dissolvi posse matrimonii vinculum, Anathema sit.

6. Si quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem religionis professionem alterius conjugum non dirimi, Anathema sit.

7. Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum docuit, & docet (juxta Evangelicam, & Apostolicam doctrinam) propter adulterium alterius conjugum Matrimonii vinculum non posse dissolvi, & utrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero conjugè vivente, aliud matrimonium contrahere, mœcharique eum, qui dimissa adultera aliam duxerit, & eam, quæ dimisso adultero alii nupserit, Anathema sit.

8. Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum ob multas causas separationem inter conjuges, quoad thorum, seu quoad cohabitationem, ad certum incertumve tempus fieri posse decernit, Anathema sit.

9. Si quis dixerit, clericos in sacris ordinibus constitutos, vel regulares castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica

ca vel voto, & oppositum nihil aliud esse, quam damnare matrimonium, posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis (etiam si eam voverint) habere donum, Anathema sit: cum Deus id rectè petentibus non deneget, nec patiatur nos supra id, quod possumus, tentari.

10. Si quis dixerit, statum conjugalem anteponendum esse statui virginitatis, vel cœlibatus, & non esse melius ac beatius manere in virginitate, aut cœlibatu, quam jungi matrimonio, Anathema sit.

11. Si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus superstitionem esse tyrannicam, ab Ethnicorum superstitione profectam, aut benedictiones, & alias cœremonias, quibus Ecclesia in illis utitur, damnaverit, Anathema sit.

12. Si quis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad iudices Ecclesiasticos, Anathema sit.

Decretum de Reformatione Matrimonii.

Cap. 1.

Dubitandum non est clandestina Matrimonia libero consensu facta, rata & vera esse matrimonia, quamdiu Ecclesia ea irrita non fecit: & proindè jure sunt damnandi, & Anathemate eos damnat sancta Synodus, qui ea vera esse negant, quique affirmant matrimonia filiorum sine consensu parentum facta, irrita esse, & parentes ea rata vel irrita facere posse: illa tamen matrimonia semper sancta Ecclesia detestata est, & prohibuit: animadvertensque nunc sancta Synodus gravia peccata, quæ ex iisdem ortum habent, quibus succurri non potest, nisi efficacius remedium adhibeatur, præcipit, ut antequam matrimonium contrahatur, publicè in Ecclesia tribus continuis festivis diebus à Parocho denuntietur, & tunc nullo impedimento remorante, ad matrimonium in facie Ecclesiæ procedatur. Quod si meritò timeatur malitosè impediri posse, si toties denuntietur, fiat una tunc denuntiatio, vel saltem Parocho, & duobus vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur, & ante consummationem denuntiationes fiant, nisi ordinario supersedendum videatur. Qui aliter, quam præsentem Parocho, vel alio sacerdote, de ipsius seu Ordinarii licentia, & duobus vel tribus testibus, matrimonium contrahere attentabunt, eos sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit, præsentem decreto. Insuper sacerdotes, & testes, & eos, qui contrahent, si secus fecerint, puniendos ab Ordinario decernit. Conjuges hortatur, ne in eadem domo cohabitent ante sacerdotis in Ecclesia benedictionem, quam solus Parochus, aut qui ab eo, vel ab Ordinario, licentiam habent, dare poterit, ei qui secus fecerit, & alienæ Parochiæ sponso con-

jungere vel benedicere ausus fuerit, pœna suspensionis additur, non obstantibus privilegiis, &c.

Hortatur etiam sancta Synodus conjuges, ut antequam contrahant, vel triduo ante consummationem, ad puram confessionem, & communionem accedant: & laudabiles consuetudines, & cœremonias Provinciarum in nuptiarum sacramento omnino retineri optat. Et hoc decretum omnes Ordinarii quam primum populo publicari, & explicari faciant in omnibus Parochiis: idque sæpissimè primo anno: deindè quoties expedire judicaverint.

Decernit insuper, ut hujusmodi decretum, in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, à die primæ publicationis in eadem Parochia factæ, numerandos.

Cap. 2.

Unus tantùm (sive vir, sive mulier) vel ad summum unus, & una baptizatum de baptismo suscipiant: inter quos, & baptizatum ipsum, & illius patrem, & matrem, nec non inter baptizantem, & baptizatum, baptizatique patrem ac matrem tantùm spiritualis cognatio contrahatur. Parochus cum, vel eos, quos electos ad hoc cognoverit, tantùm ad suscipiendum baptizatum admittat: & in libro nomina eorum scribens, doceat, quam cognationem contraxerint. Si qui alii baptizatum tetigerint, nulla indè esto cognatio spiritualis, non obstantibus constitutionibus contra decernentibus. Ea quoque cognatio, quæ ex confirmatione contrahitur, confirmantem, & confirmatum, illiusque patrem, & matrem, ac tenentem non egrediatur.

Cap. 3.

Justitiæ publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia valida non erunt, sancta Synodus prorsus tollit: ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedat.

Cap. 4.

Impedimentum affinitatis ex fornicatione contractum, quod matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantùm, qui in primo, & secundo gradu conjunguntur, restringit: in ulterioribus gradibus talis affinitas non dirimet matrimonium postea contractum.

Cap. 5.

Si quis sciens intra gradus prohibitos matrimonium contrahere præsumperit, separetur, & spe dispensationis consequendæ careat: idque magis in eo servetur, qui consummare matrimonium ausus fuerit. Si ignoranter id fecerit, & solemnitates requisitas neglexerit, eisdem subjiciatur pœnis. Si verò solemnitatibus adhibitis, postea impedimentum cognoscatur, cujus habuit ille probabilem ignorantiam, tunc facilius cum eo, & gratis dispensari poterit. In contrahendis matrimoniis, aut nulla omnino, aut raro de-

detur dispensatio, idque ex causa, & gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.

Cap. 6.

Quandiu rapta mulier in potestate raptoris fuerit, nullum posse fieri matrimonium decernit sancta Synodus. Si autem in libertate constituta, eum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat: Jure tamen ipso sint excommunicati, perpetuo infames, & omnium dignitatum incapaces, tam raptor, quam omnes consilium, auxilium, & favorem illi præbentes. Si Clerici sint, de gradu suo cadant: dotare autem raptam arbitrio judicis raptor teneatur, sive illam duxerit, sive non duxerit.

Cap. 7.

Paternè monet sancta Synodus eos, ad quos spectat, ne genus hominum vagantium, & incertas sedes habentium ad matrimonium facilè recipiant. Magistratus hortatur, ut eos severè coerceant. Parochis præcipit, ne illorum matrimoniis intersint, nisi diligenti facta inquisitione, & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

Cap. 8.

Statuit sancta Synodus concubinos, tam solutos, quam conjugatos, cujuscumque sint status, si ter admoniti ab Ordinario concubinas non ejecerint, seque ab earum consuetudine non sejunxerint, excommunicatione feriendos esse: à qua, donec re ipsa paruerint, non absolvantur. Quod si censuris neglectis per annum in concubinato permanserint, contra eos ab Ordinario severè procedatur. Mulieres, quæ cum adulteris seu concubinariis publicè vivunt, si ter admonitæ non paruerint, ab Ordinariis locorum graviter puniantur, invocato, si opus sit, auxilio sæculari.

Cap. 9.

Præcipit sancta Synodus omnibus cujuscumque gradus, conditionis, & dignitatis existant, sub Anathematis pœna, quam ipso facto incurrant, ne quovis modo directè, vel indirectè, subditos suos vel quoscumque alios cogant, quo minus liberè matrimonium contrahant.

Cap. 10.

Ab Adventu Domini usque ad diem Epiphaniæ, & à feria 4. Cinerum usque in octavam Paschatis inclusivè, antiquæ nuptiarum prohibitiones observentur: In aliis temporibus solemniter celebrari permittantur: ut autem ea modestia, & honestate, qua decet, fiant, Episcopi curabunt: sancta enim res est matrimonium, & sanctè tractandum.

Decretum de Reformatione generali in eadem 8. Sessione.

Cap. 1.

Cum primūm Ecclesia vacaverit, supplicationes ac preces publicè privarimque fiant, quibus Clerus, & populus bonum à Deo pastorem valeant impetrare. Hortaturque sancta Synodus omnes qui jus habent ad promotionem præficiendorum, aut aliquam operam præstant, ut meminerint nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos pastores promoveri studeant: eosque mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ utiliores judicaverint, præfici diligenter curaverint: & quos ex legitimo matrimonio natos, vita, ætate, doctrina, aliisque dotibus præditos sciant, quæ juxta sacros Canones, & hujus Synodi decreta requiruntur. Additur hic de forma instructionis, & testimonii in Synodis Metropolitanis facienda, & à summo Pontifice approbanda ad promotionem Episcoporum. Et Summus Pontifex admonetur officii sui in eligendis præstantissimis quibuscumque viris ad Cardinalitiam dignitatem.

Cap. 2.

Provincialia Concilia sicubi intermissa sunt, revocentur. Metropolitanus ipsi intra annum à fine præsentis Concilii, & deindè quolibet triennio post octavam Paschæ Resurrectionis Dominicæ, seu alio commodiori tempore, non prætermittant Synodum in provincia sua cogere, quo Episcopi, & alii, qui interesse debent, convenire teneantur. Neque Episcopi Comprovinciales ad Metropolitanam Ecclesiam deinceps accedere inviti compellantur. Episcopi nulli Archiepiscopo subjecti, vicinum aliquem Metropolitanum semel eligant, cujus Synodo Provinciali intersint, & ibi ordinata observent, cæteris in rebus eorum integra maneat privilegia. Synodi diocesanæ quotannis celebrentur, ad quas omnes accedere teneantur, etiam exempti illi, qui nisi exempti essent, interesse deberent. Qui Ecclesiarum curam gerunt, etiam annexarum, quicumque illi sint, Synodo intersint.

Cap. 3.

Patriarchæ, Primates, Metropolitanus, & Episcopi propriam dioccesim per seipsos, aut si legitime impediti sint, per suum generalem vicarium aut visitatorem visitent. Si quotannis totam visitare non poterint, saltem majorem ejus partem, ita ut biennio tota compleatur. Metropolitanus, dioceses suorum Comprovincialium ne visitent, nisi causa cognita, & probata in Concilio Provinciali. Archidiaconi, Decani, & alii inferiores, quas Ecclesias legitime consueverunt, visitent assumpto Notario, de consensu Episcopi, & per seipsos tantum. Episcopus, & ejus visitator possit visitare illas Ecclesias, quas visitator Capituli (qui non nisi

si approbatus ab Episcopo id faciet) jam visitavit. Archidiaconi, & alii inferiores cuncta visitationis suæ acta exhibebunt intra mensem Episcopo, non obstante quacumque consuetudine, &c. Visitationum scopus primus sit orthodoxam fidem extirpatis hæresibus, inducere, bonos mores tueri, prævios corrigere, populum exhortari ad religionem, pacem, innocentiam, &c. Quæ ut succedant feliciter, ii omnes, qui hoc munere funguntur, studeant charitate omnes amplecti, & modesto comitatu contenti celeriter visitationem absolvant: nulli graves inutilibus sumptibus sint, nec quicquam accipiant, exceptis victualibus, quæ sibi ac suis nihil nisi necessarium exigentibus sufficiant: Eligant ii, qui visitantur, malint ne consuetam pecuniam numerare, an victualia prædicta ministrare. Jus tamen conventionum cum Ecclesiis non parochialibus illæsum servetur. Ubi nihil à Visitoribus accipiebatur, gratis etiam nunc visitent: eis, qui plus cœperint, pœna statuitur. Patroni neque in iis, quæ Sacramentorum administrationem spectant, se ingerant, neque visitationi bonorum Ecclesiæ, nisi quatenus eis id ex institutione competat. Episcoporum id munus esto, qui & fabricæ proventus in Ecclesiæ usum expendi curabunt.

Cap. 4.

Canones sub Paulo Tertio de Prædicatione verbi Dei, præsentis temporis necessitati sancta Synodus aptius accomodans, mandat ut Episcopi ipsi (quorum hoc præcipuum munus est) in Ecclesia sua, aut eis impeditis, illi, quos ad hoc assument, in aliis autem Ecclesiis Parochi, aut eorum impensis ii, quos constituet Episcopus, prædicent, saltem Dominicis diebus, & solemnitibus festis: tempore autem jejuniorum, Quadragesimæ, & Adventus quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, & si quando aliàs id opportunum judicarint. Moneatur populus audire verbum Dei, ubi id commodè possit, in sua Parochia. Nullus, neque ipsi Regulares etiam in Ecclesiis suorum ordinum, contradicente Episcopo, prædicare præsumat. Episcopi, pueros in singulis Parochiis diligenter doceri faciant fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parentes saltem Dominicis, & festivis diebus. Et si necessè sit, per censuras ad id compellant eos, ad quos hoc munus spectat: non obstantibus privilegiis, &c.

Cap. 5.

Causæ criminales graviore contra Episcopos etiam hæresis, quæ depositione aut privatione dignæ sint, à Romano tantum Pontifice cognoscantur, & terminentur. Si causa necessario extra Romanam curiam sit committenda, nemini nisi Metropolitanis aut Episcopis à summo Pontifice eligendis committatur, idque manu ipsius summi Pontificis signetur, nec his plus tribuatur, quam

quam ut processum causæ conficiant, & ad Romanum Pontificem transmittant, cui semper sententia definitiva reservabitur. Cætera sub Julio Tertio superius decreta, & constitutio sub Innocentio Tertio, in Concilio generali, quæ incipit, *Qualiter*, & quando: ab omnibus observentur. Minores causæ Episcoporum in Concilio tantum Provinciali, aut à deputandis per ipsum cognoscantur, & terminentur.

Cap. 6.

Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscumque casibus occultis, etiam sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscumque sibi subditos in diocesi sua per seipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientie gratis absolvere, imposita Pœnitentia salutari. Idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientie eis tantum, non eorum Vicariis sit permissum.

Cap. 7.

Cum Sacramenta administrantur, illorum vis, & usus pro suscipientium captu explicetur, juxta formam à sancta Synodo præscribendam in Catechesi, quam in vulgarem linguam fideliter versam populo Parochi exponent. Eademque lingua sacra eloquia, & salutis monita singulis diebus festis explanent, & in lege Domini erudiant, rejectis inutilibus quæstionibus.

Cap. 8.

Crimen publicè, & cum multorum scandalo perpetranti, publica pœnitentia injungatur: hanc tamen Episcopus commutabit in privatam, cum id magis utile judicaverit. In Cathedralibus Ecclesiis, ubi id commodè possit, Pœnitentiarius cum unione Præbendæ proximè vacaturæ instituatur, Doctor aut Licentiatus in Theologia vel jure Canonico, & Quadragenarius, aut alias, qui pro ratione loci aptior reperiatur. Censeatur hic præsens in choro, quamdiu Confessiones in Ecclesia audiet.

Cap. 9.

Quæ in hoc Concilio toto de visitatione beneficiorum exemptorum constituta sunt, eadem serventur in iis Ecclesiis sæcularibus, quæ in nullius diocesi esse dicuntur, ut ab Episcopo proximo, aut ab electo ab eo, semel in Concilio Provinciali, visitentur, non obstantibus, &c.

Cap. 10.

Episcopi jus, & potestatem habeant ea ordinandi, puniendi, & exequendi juxta Canonum sanctiones, quæ necessaria videbuntur visitationi, & morum correctioni suorum subditorum. Neque executionem impediatur exemptio, inhibitio, appellatio, &c.

Cap.

Cap. 11.

Decernit sancta Synodus, ut si quando exigentibus causis gravissimis, aliqui decorabuntur titulis honorariis, Prothonotariatus, Accolytatus, Comitis Palatini, Capellani Regii, aut similibus: & si qui alii eximentur sub nomine servientum militiis seu monasteriis, hospitalibus aut Collegiis, aut quovis alio titulo, nihil ex his privilegiis detractum iri Ordinariis intelligatur, quo minus existant ii subjecti plenè ordinariis, & quoad Capellanos Regios, juxta constitutionem Innocentii Tertii, quæ incipit: Cum Capellæ, Exceptis iis, qui exemptis locis, militiisque actu serviunt, intra eorum septa, & in eorum obedientia viventes: & iis, qui legitime secundum regulam earundem militiarum professionem fecerint, de qua constet Ordinario. Quæ verò privilegia residentibus in curia Romana, aut familiaribus Cardinalium, ex Eugenio constitutione competent, ea in iis, qui beneficia obtinent, ratione Beneficiorum non intelligantur, sed ordinariis subjecti permaneant, non obstantibus privilegiis, &c.

Cap. 12.

Nemo deinceps ad ullam dignitatem, cui animarum cura subest, promoveatur, nisi qui 25. annum ætatis attigerit, & in Clericali ordine versatus, doctrina ad id muneris necessaria, & morum integritate commendetur. Archidiaconi, ubicumque fieri poterit, sint Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia aut Jure Canonico; ad cæteras dignitates, quibus ea cura non est annexa animarum, Clerici assumantur idonei, non minores 22. annis. Patroni beneficiorum curam animarum habentium, intra duos à possessione adepti menses, in manibus Episcopi, aut coram generali ejus Vicario publicam faciant Orthodoxæ suæ fidei professionem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ perpetuam obedientiam jurent. Assumpti ad Canonicatus & dignitates in Cathedrali Ecclesia, idipsum faciant non solum coram Episcopo, sed etiam in Capitulo: alioqui neque fructus faciant suos, neque eis possessio suffragetur. Multa præterea statuuntur de ætate, Ordinibus, titulis, residentia, cultu, exercitiis & moribus eorum, qui ad Canonicatus & portiones assumuntur.

Cap. 13.

Concilio provinciali committitur, ut diligenter inquireat, qua ratione, quibusve modis tenues aliqui Episcopatus augeantur, ut & dignitati Episcopali respondeant, & Ecclesiarum necessitati satisfiat: & confecta super hoc instrumenta ad Summum Pontificem mittat, qui prout expedire judicaverit, tales Ecclesias, aut uniendo, aut fructuum accessione, augebit. Idem etiam in Parochialibus Ecclesiis pauperibus providendum Episcopo permittitur. Ec-
cle-

clesiæ Parochiales nullo modo uniantur monasteriis, Abbatibus, Præbendis, vel aliis quibuscumque beneficiis, vel Hospitalibus, vel militiis: & in eis omnibus, quæ sunt jam unitæ, decretum hujus Synodi sub Paulo III. observetur. Episcopatus, qui summam ducatorum mille, & Parochiæ, quæ summam centum, annuis proventibus secundum verum valorem non excedunt, nullis pensionibus aut reservationibus fructuum graventur. Ubi Parochiales Ecclesiæ non sunt distinctæ, sed Rectores earum promiscuè petentibus ministrant Sacramenta, Episcopus populo distincto, certas Parochias faciat, & suam perpetuum populum ac peculiarem Parocho assignet. Et ubi nullæ sunt Parochiales, quamprimùm fieri curet: non obstantibus privilegiis, &c.

Cap. 14.

Mandat sancta Synodus Episcopis, ut eas solutiones, seu promissiones, seu turnorum lucra, quæ prava consuetudine alicubi exiguntur in electione, præsentatione, vel alia provisione, seu admissione ad possessionem, penitus aboleant & extirpent: illis dumtaxat exceptis, quas pias & laudabiles invenerint: iis verò, qui contra comprehensa in hoc decreto committent, pœnis in Simoniacos latis mulctentur: non obstantibus, &c.

Cap. 15.

Liceat Episcopis cum consensu Capituli, aliquot beneficia simplicia uniri Canonicatibus Ecclesiæ Cathedralis, & Collegiatae, ubi tam tenues sunt, ut gradui Canonorum pro loco & personis non sufficiant: aut aliquas supprimant præbendas cum Patronorum consensu, ut earum proventus in distributionibus quotidianis aliarum applicentur: ita tamen, ut tot supersint, quæ divino cultui ac dignitati Ecclesiæ respondeant.

Cap. 16.

Jubetur Capitulum, cui sede vacante munus incumbit fructuum percipiendorum, œconomum decernere, qui rerum Ecclesiasticarum & proventuum curam gerat: item Vicarium constituet idoneum infra octo dies, vel existentem confirmabit. Cessante Capitulo Metropolitani cura hæc sit. Episcopus verò ad talem Ecclesiam promotus, ab his Officialibus & ab ipso Capitulo rationem exigat officiorum & administrationis, possitque eos punire, qui deliquerint in ea administratione, licet à Capitulo liberationem obtinuerint. Et de scripturis ad Ecclesiam pertinentibus, Capitulum Episcopo reddat rationem, si quæ scripturæ ad illud pervenerunt.

Cap. 17.

Sancta Synodus statuit, ut in posterum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur: quod si ad vitam honestè sustent-

tentandam ejus, cui confertur, non sufficiat, licebit aliud simplex sufficiens eidem conferri: modo utrumque personalem residentiam non requirat. Et hæc ad omnes Cathedrales Ecclesias, & ad omnia beneficia sæcularia & regularia vel commendata pertineant. Illi verò qui in præsentī plures Parochiales Ecclesias, aut unam Cathedralē, & aliam Parochialem obtinent, cogantur omnino una tantum retenta, aliās infra sex menses dimittere: alioqui beneficia omnia, quæ obtinent, vacare censeantur, & ut vacantia aliis conferantur: nec illi tuta conscientia fructus post dictum tempus retineant. Optat tamen sancta Synodus Summum Pontificem aliqua ratione necessitatibus resignantium providere,

Cap. 18.

Cum Ecclesia Parrochialis, quæcumque ea sit, per obitum vel resignationem vacaverit, Episcopus statim idoneum in ea Vicarium, si opus sit, cum congrua sustentatione fructuum constituet, donec ei de Rectore provideatur. Porrò Episcopus & Patroni, intra breve tempus, quod ipse Episcopus præscribet, idoneos Clericos coram deputandis examinadoribus nominet & deferant, qui volent, aliorum nomina, ut de omnibus diligens fiat inquisitio. Et si Episcopo & Synodo Provinciali videatur, per edictum publicum vocentur, qui volent examinari. Examinentur ab Episcopo omnes, aut ab ejus generali Vicario, cum aliis saltem tribus examinadoribus: horum votis, si pares aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus vel Vicarius, quibus magis videbitur. Examinadorum eligendorum latè præcipitur modus, qualitates, &c. & quid fiet, quando Jus Patronatus vel ad Ecclesiasticum pertinebit, vel ad Laicos. Nec aliter facta provisio ullius sit valoris vel momenti, non obstantibus indultis, privilegiis, &c.

Cap. 19.

Mandata de providendo, & gratiæ, quæ dicuntur Expectati-
væ, nec concedantur deinceps, nec concessis uti liceat, nec reservationes mentales, nec aliæ quæcumque gratiæ ad vacatura alicui etiam Cardinali dentur, & concessa antea abrogata esse censeantur.

Cap. 20.

Causæ omnes ad forum Ecclesiasticum pertinentes, in prima instantia coram ordinariis locorum dumtaxat cognoscantur, & infra biennium saltem à die motæ litis terminentur: alioqui litigantes superiores judices competentes adeant, qui causam terminent. Hic latè decernitur, quæ apud quos judices causæ sint peragenda: & ne Nuntii seu Legati procedant contra Clericos & alios Ecclesiasticos, nisi Episcopo requisito & negligente. Et ut Notarius actorum copiam appellanti congrua mercede intra mensem exhibeat: Si fraudem fecerit aut ipse Notarius, aut Judex, ad du-

pli poenam, quanti ea lis fuerit, teneatur, non obstantibus privilegiis, &c.

SESSIO XXV.

Quæ est 9. sub Pio IV.

Decreta & Canones de Purgatorio, Veneratione reliquiarum, Invocatione Sanctorum, De Imaginibus, & Indulgentiis, & Reformatio Regularium in generali, publicata die 3. & 4. Dec. 1563. sub Pio Papa IV.

De Purgatorio.

Præcipit sancta Synodus Episcopis, ut doctrinam de Purgatorio ubique prædicari studeant, & difficiliores atque incertas quæstiones vulgari non permittant.

Decretum de veneratione reliquiarum, invocatione Sanctorum, & imaginibus.

Iisdem mandat, ut doceant Sanctorum invocationem, reliquiarum honorem, & imaginum usum, & eos, qui aliter docent, impiè sentire prædicent. Id quod Conciliorum, præsertim verò secundæ Nicænæ Synodi decretis contra imaginum oppugnatores, est sancitum. Si quis autem his decretis contraria docuerit aut senserit, Anathema sit. In has autem sanctas & salutares observationes, si qui abusus irrepserint, eos prorsus aboleri sancta synodus cupit. Et ut hæc fidelius observentur, statuit nemini licere ullo in loco, vel Ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit.

Nulla etiam admittenda esse nova miracula, vel novas reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente, vel approbante Episcopo.

De Regularibus.

Cap. 1.

Omnes Regulares, tam viri, quam mulieres, ad regulam, quam professi sunt, præscriptum, vitam instituunt, & conponant.

Cap. 2.

Iis non liceat bona immobilia vel mobilia tanquam propria possidere. Quod si quis aliter quicquam tenere deprehensus aut convictus fuerit, is biennio activa & passiva voce privatus sit, atque etiam juxta suæ regulæ & ordinis constitutiones puniatur.

Cap.

Cap. 3.

Concedit sancta Synodus omnibus monasteriis, exceptis S. Francisci, fratribus Capucinis, & Minoribus de Observantia, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Nec de cætero similia loca erigantur, sine Episcopi, in cujus diocesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

Cap. 4.

Ne quis Regularis sine sui Superioris licentia, quovis prætextu se alicui subiciat. Illi autem, qui studiorum causa ad universitates mittuntur, in conventibus tantum habitent, alioquin ab ordinariis contra eos procedatur.

Cap. 5.

Universi Episcopi clausuram sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, & conservari procurent, etiam cum invocatione sæcularis brachii, si opus fuerit. Nemini sanctimonialium liceat sine approbatione Episcopi à monasterio discedere. Neminique liceat sine Episcopi licentia intra septa monasterii ingredi.

Cap. 6.

In electione quorumcumque Superiorum fiat electio per vota, secreta, ita ut singulorum eligentium nomina non publicentur.

Cap. 7.

Omnis præposita eligatur non minor annis quadraginta, quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Nulla duobus monasteriis præficiatur: si qua plura obtinet, cogatur intra sex menses, uno excepto, cætera resignare.

Cap. 8.

Monasteria, quæ immediate ad sedis Apostolicæ protectionem diriguntur, infra annum sese in congregationes redigere, & certas regulares personas deputare teneantur. Quod nisi fecerint, Metropolitanus ea convocet, in cujus defectum Episcopi subdantur.

Cap. 9.

Monasteria sanctimonialium sanctæ sedis Apostolicæ immediate subjecta, ab Episcopis tanquam dictæ sedis delegatis, gubernentur: Quæ verò à deputatis in capitulis generalibus, vel ab aliis regularibus reguntur, sub eorum cura & custodia relinquuntur.

Cap. 10.

Attendat diligenter Episcopi, & cæteri Superiores monasteriorum sanctimonialium, ut in constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, ut saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, & sacrosanctam Eucharistiam suscipiant,

ut eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter superandas.

Cap. 11.

In monasteriis seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, personæ tam regulares quam sæculares hujusmodi curam exercentes, subsint immediatè jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus diœcesi sunt: excepto monasterio Cluniacensi cum suis limitibus. Et exceptis etiam his monasteriis, seu locis, in quibus Abbates generales aut capita ordinum sedem ordinariam principalem habent, atque aliis monasteriis seu domibus, in quibus Abbates aut alii regularium Superiores jurisdictionem Episcopalem & temporalem in Parochos, & parochianos exercent.

Cap. 12.

Censuræ, quæ à sede Apostolica, vel ab Episcopo mandantur, à regularibus in illorum Ecclesiis publicentur, & servantur.

Cap. 13.

Controversias omnes de præcedentia, tam inter regulares, quam sæculares, Episcopus amota appellatione componat.

Cap. 14.

Regularis non subditus Episcopo, qui vel extra, vel intra claustra cum scandalo degit, severè puniatur intra tempus ab Episcopo præfigendum. Sin minus, ab Episcopo puniatur.

Cap. 15.

In omni regione professio non fiat ante decimum sextum annum expletum. Professio autem ante facta nulla sit.

Cap. 16.

Nulla quoque renuntiatio aut obligatio antea facta, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem, ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione. Finito tempore novitiatus, superiores novitios, quos habiles invenerint ad profitendum, admittant, aut ex monasterio eos ejiciant.

Cap. 17.

Si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non ante eum suscipiat, quam Episcopus, aut ejus Vicarius de ejus voluntate diligenter cognoverit.

Cap. 18.

Qui virginem, vel viduam monasterium ingredi, aut habitum suscipere, quomodocumque impediaverit, Anathema sit.

Cap. 19.

Quicumque Regularis prætenderit, se per vim & metum in-

gres-

gressum esse religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, velitque habitum dimittere, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superioris, non audiatur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo & ordinario. Nemo, etiam regularis cujuscumque facultatis vigore transferatur ad laxiorem religionem: nec detur licentia cuiquam regulari, occultè ferendi habitum suæ religionis.

Cap. 20.

Abbates, qui sunt ordinum capita, Episcopis non subiecti, quibus est in alia inferiora monasteria prioratus vel legitima jurisdictio, eadem illa sibi subdita monasteria & prioratus, suo cuique loco & ordine, ex officio visitent.

Cap. 21.

Illi, qui in præsentibus, monasteria quæ capita sunt ordinum, si-ve Abbatia, si-ve Prioratus, filia eorum nuncupata, in commendam obtinent, nisi sit eis de regulari successore provisum, infra sex menses, religionem solemniter profiteri, aut iis cedere, teneantur.

Cap. 22.

Omnia monasteria hæc, quæ hæcenus sancita sunt, observare teneantur. Et si quid executioni mandatum non sit Episcoporum negligentia, Concilia provincialia suppleant. Regularium verò capitula provincialia & generalia, in defectum aliorum provideant. Quibus ut auxilium & auctoritatem interponant, Reges & Principes hortatur sancta Synodus.

Decreta Reformationis generalis in eadem Sessione publicata.

Cap. 1.

Episcopi, cæterique Ecclesiastici ex redditibus Ecclesiæ, consanguineos familiaresque augere non studeant.

Cap. 2.

Omnes Ecclesiæ Primates in prima Synodo provinciali, quæ hic definita sunt, palam recipiant, & omnes hæreses publicè detestentur. Idem faciant, qui in Synodo diocæsanâ convenire debent.

Cap. 3.

Excommunicationes nemini prorsus præterquam ab Episcopo decernantur. Nefas autem sit sæculari magistratui prohibere Ecclesiastico judici, ne quem excommunicet.

Cap. 4.

Liceat Episcopis, Abbatibus, & Generalibus ordinum pro sua
cons-

conscientia Missarum magnum numerum, quibus celebrandis singulis diebus in una Ecclesia suffici non potest, quicquid magis ad honorem Dei viderint expedire, decernere & statuere.

Cap. 5.

Qualitatibus, quæ in beneficiorum electione requiruntur, ut oneribus illis injunctis, non derogatur.

Cap. 6.

Decretum Pauli III. quod incipit, *Capitula Cathedralium*, observetur.

Cap. 7.

Nemini in posterum accessus aut regressus ad beneficium Ecclesiasticum concedatur. Quod in coadjutoriis posthac observetur.

Cap. 8.

Omnes Ecclesiastici hospitalitatis officium pro beneficiorum proventu & fundationis præcepto, administrent. Administratio autem hospitalium uni & eidem personæ ultra triennium deinceps non committatur, nisi aliter in fundatione cautum recipiatur.

Cap. 9.

Titulus juris patronatus ex authentico documento, & secundum juris dispositionem ostendatur. Item liceat Episcopo præsentatos à patronis, si idonei non sint, repellere.

Cap. 10.

In his locis, in quibus propter longinquitatem personarum notitia haberi non potest, personæ Ecclesiasticæ committantur, quæ de iisdem cognoscant.

Cap. 11.

Omnes beneficiorum locationes in successorum præjudicium validæ non intelligantur, neque liceat jurisdictiones Ecclesiasticas locare.

Cap. 12.

Decimæ in posterum sub excommunicationis pœna integrè persolvantur.

Cap. 13.

Quarta, quæ funeralium dicitur, cathedrali aut parochiali Ecclesiæ solita persolvi, in toto jure persolvatur, etiam si fuerit aliis Ecclesiis concessa.

Cap. 14.

Clerici ne concubinas, aut alias mulieres imposterum habeant, alioquin puniantur.

Cap. 15.

Non liceat filiis clericorum, in Ecclesiis, ubi eorum patres beneficium Ecclesiasticum habent, beneficium obtinere.

Cap. 16.

Beneficia sæcularia, quæ curam animarum habent, in simplex beneficium non convertantur.

Cap. 17.

Episcopi, tam in Ecclesia, quam in foris, suum ordinem & gradum retineant, & principes paterno honore prosequantur.

Cap. 18.

Canones exactè observentur, de quibus non nisi justa ratione dispensetur.

Cap. 19.

Quicumque duellum concesserit, excommunicetur.

Cap. 20.

Omnia Concilia, & sacri Canones diligenter observentur.

Cap. 21.

Postremò sancta Synodus omnia & singula, sub quibuscumque clausulis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub sanctissimis Paulo III. & Julio III. quam beatissimo Pio IV. Maximis Pontificibus, in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat ita decreta fuisse, ut in his salva semper auctoritas sedis Apostolicæ & sit & esse intelligatur.

*DECRETA PUBLICATA IN EADEM SESSIONE
die IV. Decemb.*

DECRETUM PRIMUM.

Indulgentiarum usus in Ecclesia retineatur. Et si quis abusus irreperit, cohibeatur.

DECRETUM II.

Ciborum delectus & jejunia, ut dierum festorum religiosa celebratio, retineatur.

DECRETUM III.

Catechismi, Missalis, & Breviarii negotium ad Romanum Pontificem remittatur.

DECRETUM IV.

Declarat sancta Synodus, ex loco assignato oratoribus tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus, in sedendo, incedendo, aut quibus-

buscumque aliis actibus, nullum cuiquam eorum factum fuisse præjudicium, sed omnium illorum, ut Imperatorum, Regum, Rerum publicarum, ac Principum, sua jura, ac prærogativas illæsalvas esse & in eodem statu permanere, prout ante præsens Concilium reperiabantur.

DECRETUM V.

Principes, quæ ab hac sancta Synodo decreta sunt, ab hæreticis depravari non sinant.

DECRETUM VI.

Decreta, quæ ad dogmata & morum reformationem statuta & definita sunt temporibus Pauli III. & Julii III. Max. Pont. lecta & approbata fuere à sancta Synodo.

Hac Sessione placuit omnibus finem imponi huic Concilio Tridentino, confirmationemque à sanctissimo Pio Papa IV. petere.

INDEX

RERUM, AC SENTENTIARUM
per ordinem alphabeticum.

- A** Aron primus sacerdotali dignitate insignitus, Melchisedech & alii spontanea voluntate. 16.
 Abbatisa præsumens velare virginem vel viduam excommunicetur. 34.
 Abbates Episcoporum præcepta contemnentis, ad communionem non admittendi. 147.
 Abbates Episcopis, monachi Abbatibus subjecti. 227.
 Abbatis mensa qualis esse debeat. 43.
 Abbati vel monacho non licet ad nuptias ambulare. 192.
 Abbas non permittat mulierem ingredi monasterium. *ibid.*
 Abbati non licet suscipere filios ex baptismo. *ibid.*
 Abortum spontè faciens qua pœna plectatur. 40.
 Abortivum facientes, aut natos suos necantes quot annis à communione privandi sint. 213.
 Abraham primus vocatus Presbyter. 16.
 Abscidentes seipsos ad clerum non perveniunt. 77.
 Absolutio à peccatis quam curam desiderat. 385.
 Accusantium innocentes pœna. 284.
 Adæ prævaricatio omnes infecit. 185.
 Adorandus Christus una adoratione, non duabus, licet in eo duæ sint naturæ. 243.
 Adulteri qua pœna pletendi. 40. & 431.
 Adulteris ad mortem usque communio neganda. 68.
 Adultera quæ filium spurium genuit & necavit, nec in sine communionem accipiat. 67.
 Adulter adulteram suam ne in uxorem ducat. 457.
 Agapes ne fiant in Ecclesia. 380.
 Aleatori communio in perpetuum neganda: emendatus autem post annum communicet. 68.
 Alea clericis interdicta. 375.
 Alienare res Ecclesiæ Episcopus non potest, nec distrahere. 131.
 Angeli & animæ rationales non omnino corporeæ substantiæ expertes & invisibiles. 404.
 Anima rationalis per se forma est corporis humani. 478.
 Anima una in uno homine, non plures. 448.
 Annatarum exactio sublata. 497.
 Apostolorum omnium par electio est, tamen Petrus, ut omnibus præmineret, à Christo institutus est. 233.
 Aquæ beatiæ virtus. 19.
 Arius hæreticus quis fuerit. 48.
 Liberum arbitrium non potest quæquam per se erigere. 165.
 Arcendus nemo est à monachismo propter scelus. 374.
 Archiepiscopus sine pallio missam dicere non præsumat. 283.
 Armeniorum & Jacobinorum unio cum Romana Ecclesia. 503.
 Azyma Judæorum comedere fidelibus

- bus non licet. 367.
- B**
- Alphasari Regis punitio. 31.
- Baptismus non celebrandus nisi in Pascha & Pentecoste. 114.
- Baptismus majoris est necessitatis quam Confirmatio. 43.
- Baptismus in Trinitatis nomine fieri debet. 233.
- Baptismus trina mersione fieri debet. 232.
- Baptismus omnium hominum omnia peccata abluit. 157.
- Pro Baptismo collato nihil exigendum. 320.
- Baptismus iterari non potest. 80.
- Baptismus in Ecclesiis tantum celebratur. 377.
- Baptismi sacramentum cum invocatione S. Trinitatis à quocumque ritè fiat, proficit. 465.
- Baptismi materia, forma, minister. 504. & 505.
- Baptizandus nihil Clericis, aut Presbyteris debet. 66.
- Baptizatus nullo teste, iterum baptizandus venit. 139.
- Baptizatos rebaptizans deponatur. 8.
- Beginarum & Begardorum errores. 478.
- Blasphemiæ & juramento quæ pœna indita sit. 21.
- Bigamus ad gradum Ecclesiasticum non ascendit. 4.
- Bona Episcopi ab Ecclesiæ bonis divisa sunt. 7.
- Bonorum temporalium cura etiam Episcopo incumbit sicut spirituum. *ibid.*
- Bona Ecclesiæ in 4. partes dividenda. 57. & 215.
- Bona Ecclesiæ Episcopo commendata sunt, non data. 131.
- Bona Episcopi rapere Clericis non licet. 199.
- Bona Episcopi aut Ecclesiæ confiscans anathemate punitur. 266.
- Bona Ecclesiæ religionis intuitu alienari possunt. 277.
- Bona Episcopi defuncti futuro indiminuta servantur. 372.
- C**
- Calamistratis crinibus incidere non licet. 384.
- Canonici libri qui sint. 12.
- Canonici libri in Ecclesia legendi. 108.
- Cantet nemo in Ecclesia præter clericos deputatos. 104.
- Presbyteri. 304.
- A carnibus quare clerico non abstinendum. 318.
- Carnem & vinum tanquam malum, qui abominatur, ab Ecclesia rejiciendus. 8.
- Capitale crimen in clerico quam pœnam desideret. 180.
- Chartula fidei Polychronii hæret. 359
- Cataphruges & Paulianistæ rebaptizandi. 55.
- Catholicus habendus non est, qui in Pascha, Pentecoste & natali Domini non communicaverit. 70.
- Catechumini ad quid admittendi sint in Ecclesia cum reliquis fidelibus. 184.
- Catechumeni quo tempore baptizandi. 228.
- Castitas Episcoporum violata, qua pœna puniatur. 327.
- Castitas servanda Presbyteris. *ibid.*
- Clericus cauponans deponatur. 9.
- Clericus nunquam laicorum vestimenta induat. 283.
- Clerici etiam in obsidione positi à sanguine humano abstineant. 223.
- Clericum peccantem nemo cæde attingat. 58.
- Clericus in monasterio positus si mœchus detentus fuerit, nec in fine

- sine communionem accipiat. 62.
 Clericis in ministerio positus non liceat uxorem uti commercio. 63.
 Clericus tabernam non ingrediatur vescendi gratia. 105.
 Clericus nec comam nutriat, nec barbam. 132.
 Clericus victum quærat honesto artificio, vel agricultura. 133.
 Clericus non desistens à juramento excommunicandus. 134.
 Clericus in duabus Ecclesiis non constituatur. 420.
 Clerici suo nomine comparantes prædia invasionis crimine obnoxii fiunt. 127.
 Clerici ad officium tardi, qua pœna pletendi. 175.
 Cognatio spiritualis servetur in nuptiis. 376.
 Communicent omnes ex sacerdot. Catalogo oblatione facta. 2.
 Communicans cum Judæis & infidelibus, in jejuniis, oratione & sacris à comm. excluditur. 10.
 Communicare cum excommunicatis non licet. 84.
 Communicandum ter in anno à fidelibus, scil. in Pascha, Pentecoste, & Natali Domini. 28.
 Comessionibus Christianum interesse non decet. 108.
 Coma quare clericis non nutrienda. 21.
 Compulsus à domino pejerare, & ipse pejerat & dominus. 29.
 Concilia bis in anno ab Episcopis celebrentur. 6.
 Concilium primum Hierosolymis celebratum est sub D. Petro. 14.
 Concilium perfectum ubi interfuit Metropolitanus Antistes. 87.
 Confirmationis Sacramentum ab alio quam à Pontifice ministratum, irritum sit. 43.
 Confirmatio majoris dignitatis quam baptisma. 43.
 Confiteri tenentur fideles omnes saltem semel in anno. 470.
 Conjugatus ne promoveatur ad sacerdotium. 76.
 Consecratio altarium & Ecclesiarum, chrismatis benedictio ad Episcopum solum non ad Presbyterum pertinet. 318.
 Pro Consecratione Ecclesiarum nihil debetur. 320.
 Constantinopolitanus Episcopus post Apostolicam sedem primus habetur, & quare. 112.
 Consuetudo observanda, quæ contra fidem non est. 21.
 Corpus Christi non in azymo solum, sed etiam in fermentato confici potest. 502.
 Corpus Domini in altari, non in armario componi debet. 261.
 Corpus Christi verum & sanguis in Sacramento altaris est. 465.
 Chorepiscopi qui & in quo sint gradu. 110.
 Chorepiscopi damnati à Joanne III. 270.
 Christus idem miracula faciebat & patiebatur. 240.
 Christus in duabus naturis, tribus, extat substantiis, subsistentia tamen una, & persona una. 338.
 Christus homo creatus & increatus corporeus & incorporeus. 354.
 Chrisma à solo Episcopo confici debet. 47. & 57.
 Chrisma quotannis quare conficiendum. 27.
 Christianis cum Judæis quando communicare non licet. 253.
 Christianus cum Jædeo cibum sumens à communionem absteineat. 66.
 Criminalia non judicet clericus. 216-

D

- D**æmoniacoſ qui ſe ſimulant, quomodo puniendi. 377.
 Defunctorum oblationes retinentes excommunicantur. 191.
 Delicta non omnia ab hominibus punienda. 432.
 Deus unus, indiviſus in eſſentia, diſcretus in perſonis. 464.
 Decimæ prius quam tributa ſolvantur. 472.
 Decreta Syritii Papæ. 114.
 Decreta Cœleſtini. 165
 Decreta Concilii Ephesine. 170.
 Decreta Leonis I. Papæ. 182.
 Decreta Hilarii Papæ. 214.
 Decreta Anaſtaſii II. Papæ. 220.
 Decreta Symmachi Papæ. ibid.
 Diabolus creaturam aliquam ſua auctoritate non facit. 315.
 Diabolus à principio Angelus bonus fuit. ibid.
 Diaconus ante 25. annum ne ordinetur. 122.
 Diaconi non proteſtantes in ordinatione, uxores ducant, proteſtantes minime. 38.
 Diaconus coram Preſbytero non ſedeat. 77.
 Diaconi votum emittant, & Diaconi ſeptem, de quibus in actis Apoſtolorum, ſunt, qui menſis miniſtrant, non qui altaribus. 368.
 Diaconiſſa ordinanda, ſi 40. annos nata ſit, & ſi nubat poſt ordinationem, anathema ſit cum eo, cui nupſit. 197.
 Diligere Dei donum eſt. 189.
 Difficiliores quæſtiones ad primam Apoſtolicam ſedem referantur. 15.
 Dimiſſus dimiſſave ne alteri jurgantur. 161.
 Ex Diſpenſationibus incautè datis orta ſcandala 392.

- Dominici dies diligenter observandi. 427.
 Dominico die operari prohibetur. 252.
 Domina ancillæ interfectrix qua poena punienda. 60.
 Donare parentibus non licet Episcopo ex bonis Ecclesiæ. 7.
 Dualitas naturarum in Christo in Unitate personæ. 241.
 Ducere uxorem soli lectores & cantores possunt. 366.

E

- E**brietatis mala. 428.
 Ecclesiæ orationes non contemnendæ. 74.
 Ecclesia Catholica militans immediate potestatem habet à Petro 481.
 Extra Ecclesiam nullus faciendus conventus. 74.
 Ecclesia & domus Episcopi asylum est adulteri, furis, homicidæ, unde eos non licet abstrahere 227.
 Ecclesiastici quomodo ab Episcopo plectendi. 344.
 Electio Episcoporum vi facta, irrita sit, illam facientes excommunicentur. 418.
 Electionis juridicæ triplex forma, per Spiritum Sanctum, per scrutinium, & per compromissionem. 471.
 Electio ministrorum Ecclesiæ non concedenda populari suffragio & multitudini. 104.
 Episcopus in res Ecclesiasticas cum timore Domini potestatem habet. 89.
 Episc. in necessitate clericum aliat. 9.
 Episcopus à duobus saltem ordinandus. 2. & 51.
 Episcopus non nisi propter majorem religionis profectum de una ad

- ad aliam transeat Ecclesiam. 3.
 Episcopus à quibus ordinandus aut accusandus. 16.
 Episcopus non ordinandus sine Metropolitanæ licentiæ. 88.
 Episcoporum causæ ad Romanum Pontificem deferendæ, ut omnium iudicem. 92.
 Episcopus pro parvis causis neminem excommunicet. 429.
 Episcoporum negligentia quæ mala pariat. 110.
 Episcopus hæredem non habens, Ecclesiam relinquat hæredem. 179.
 Episcopus elegi potest à Rege. 388.
 Episcopalis sedes in civitatibus, non in vicis, esse debet, ne vilescat. 393.
 Episcopus consanguineum aut amicum præficiens Ecclesiis immeritum, qua pœna mulcendus. 332.
 Episcopus solus prebyterum vel diaconum deponere non potest. 295.
 Episcopus presbyteris sublimior se deat in Ecclesia, domus collegam presbyterorum agnoscat. 132.
 Episc. suam Ecclesiam Vicario non committat gubernandam. 110.
 Epistola Felicis Papæ & ejusdem decreta. 234.
 Epistola Ibæ hæretica ad Marim Persam damnatur. 244.
 Energumeni qualiter habeantur. 63.
 Energumeni quomodo in fine tractandi. 64.
 Eremitæ monachorum habitum deferant. 373.
 Esca nulla communis aut immunda, ut quæ à Deo creata sit. 22.
 Essentiam Dei nemo unquam in hoc corpore vidit. 18.
 Eucharistia mortuis non est danda. 382.
 Ad Eucharistiam quo gestu accedendum. 385.
 Eucharistiam solus sacerdos rite promotus conficit, non laicus. *ibid.*
 Pro Eucharistiæ administratione nihil exigendum. 369.
 Eugenius Papa contumax declaratur per Concilium. 409.
 Eugenius Papa deponitur, & Amadeus in ejus locum subrogatur. 500.
 Eunuchum qui se sponte fecerit, ne clericus fiat. 4.
 Eunuchus, si modo aliàs dignus, clericus fiat. *ibid.*
 Eunuchum laicus qui se fecerit, tribus annis communionem privetur. *ibid.*
 Excommunicatus non succipiendus in alia civitate sine commendatitiis litteris. 3.
 Excommunicantes levi de causa Episcopi, qua pœna censeantur. 176.
 Cum Excommunicatis non frequentandum. 24.
 Excommunicatus & hæreticus neminem accusare potest. 434.
 Excommunicatus Presbyter sacrificans, anathematizatur. 121.
 Excubiæ funeris Sanctorum quomodo observandæ, & quæ in eis sit reverentia. 193.
 Exequiæ Episcopi morientis quomodo celebrandæ. 322.
 Expositio Fidei Gregorii Episcopi Neocæsariensis. 238.

F

- F**acultates Ecclesiæ subtrahens punitur. 270.
 Falsi testes ut tractandi. 69.
 Falsi testes & homicidæ à communionem pellendi. 180.
 Falsus delator clericorum nec in fine communionem accipiat. 69.
 Ad Falsum testimonium atrahen-

- tes quomodo puniantur. 284.
 Fides Episcoporum & Primorum Gothicae gentis. 276.
 Fides Recharedi. 275.
 Fides Syrmienensis Concilii. 97.
 Fides Toletani Concilii. 145.
 Fides Romanorum. 200.
 Fides Nicænae Synodi. 56.
 Fides sine operibus mortua. 422.
 Fidei Catholicae regulæ. 144.
 Fidelis nemo iungatur nuptiis cum infideli, ut idololatræ, Judæo, hæretico. 61.
 Fidelium oblationes qualiter distribuendæ. 319.
 Fideles feria quinta apud catechistas fidem recitent. 381.
 Ad Fidem Christianam Judæi non sunt cogendi. 309.
 Figura humana Christus pingendus est, non agni. 381.
 Filii Dei incarnationis mysterium declaratur. 338.
 Filius solus humanitatem assumpsit. 312.
 De Fœminis viduitatem professis. 184.
 Fornicationis convictus Episcopus, Presbyter, Diaconus, deponatur, communionem tamen ne privetur. 4.
 Fornicarii Episcopi qualiter puniendi. 327.
 Fortitudinem Christianam quid faciat. 188.
 Fructuum decimæ sacris locis præstandæ. 285.
 Fundatores Ecclesiarum ad inopiam redacti ab eisdem alantur. 306.
 Furtum Ecclesiæ à clerico factum quomodo puniendum. 176.

G

Gentilibus desiderantibus manus imponenda. 65.

- Gentil. libros Episc. non legat. 130.
 Gentilis gentilem si duxerit post baptismum eam habere vel non habere potest. 34.
 Gloria Patri, & sicut erat in principio, qua ratione institutum in Ecclesia. 192.
 Gloria in fine Psalmorum dicatur. 302.
 Glorietur nemo ex eo, quod habet, sed ex eo, quod accepit. 188.
 Gratia peccatum dimittit, & ne amplius committatur, adiuvat. 158.
 Gratia Dei possumus & facere & facienda diligere. ibid.
 Gratia divina non nisi iuvante, diaboli insidias vitare nemo potest. 165.
 Gratia Dei prævenit hominem in bapsismate. 186.
 Misericordia Dei prævenit & comitatur & sequitur. 188.
 Gratia Dei & natura quid possit. 189.
 Gratia Dei sumus id quod sumus. 186.

H

- H**abitus clericorum qualis esse debeat. 420.
 Hæreses multiplices per Damasum damnatae. 109.
 Hæreses Pelagii & Coelestii. 156.
 Hæreses Theodori & Theodoretii. 243.
 Hæresis suspicio notabilis vitanda. 467.
 Hæreticorum exterminio insistentes quo gaudeant privilegio. 468.
 Hæreticis ingredi domum Dei non concedatur. 103.
 Hæretici sola manus impositione purgandi, non iterum rebaptizandi. 29.
 Hæreticus ad clerum nunquam promoveatur, & si jam promotus fue-

- fuerit, deponatur. 66.
 Hæreticorum martyres non aduendi. 106.
 Hæreticus contumax perpetuò exilio relegandus. 138.
 Hæreticum benedictiones fugiendæ. 105.
 Hæreticorum scripta vulgò non permittantur. 419.
 Hæreticorum cavenda conuiuia. 105.
 Hæreticus omnis anathema est. 467.
 Hæreticus omnis potestati sæculari puniendus committitur. *ibid.*
 Hæreticorum colluuiæ recenseantur. 325.
 Hæretici iudices esse non possunt. 434.
 Hæretici quomodò reconciliandi. 29.
 Hæretici ad clerum non promovendi. 66.
 Ab Hæreticis feriatica non suscipienda. 106.
 Homicidii voluntarii pœna. 458.
 Ob Hæresim Episcop. Rom. ab alio iudicatur, non ob aliam causam. 444.
 De Hæreticis, siuè Bonosiacis. 253.
 Hæreticorum convivia clerico fugienda. 134.
 Hæreticorum cœtus non Ecclesia, sed conciliabulum. *ibid.*
 Cum Hæreticis nihil faciendum. *ib.*
 Hæreseos damnantur 7. Pontif. 357.
 Hispaniarum Reges jurant se à regno suo hæreticos ac infideles expulsuros. 317.
 Histrionibus conversis pœnitentia non neganda. 126.
 Homicidæ qua pœna plectantur. 40.
 Homicidæ per malitiam quomodò puniendi. 60.
 Homicidium voluntarium perpetrans qua pœna dignus sit. 259.
 Hominis proprium mendacium & peccatum. 189.
 Honorandi pauperes & senes Ecclesiae. 135.
 Honorandi Episcopi à principibus sæcularibus. 449.
 Honor collo demisso à laico clericis exhibendus. 287.
 De Hymnis canendis. 301.
 De Hymno trium puerorum. 302.
 Hymni recipiendi in Ecclesia quomodo. 265.
- I.
- J**acobinorum & Armeniorum unio cum Romana Ecclesia. 503.
 Januarii Kalendæ non obserbandæ. 265.
 Janua vitæ spiritualis Baptismus. 504.
 Ibæ ad Marim Persam epistolæ damnatio. 244.
 Idola destruens si occidatur, Martyr. 67.
 Idolis sacrificans post baptismum, ad communionem non suscipiendus. 59.
 Idola colere servi Domini prohibeant. 65.
 Idolis munus dantes quomodo suscipiendi. 60.
 Idolis datum fideles ne accipiant. 65.
 Idolorum in templis aliis ve locis qui manducaverint aut cœnauerint quomodo iudicandi. 37.
 Idolis vi aut frequenter immolantes, quale iudicium sortiantur. 36.
 Jejuniarum tempora. 62.
 Jejunandum omni Sabbato. 63.
 Jejunium quadragesimæ quomodo observandum. 20.
 Jejunis solum sacrificandum est. 22.
 Jejunium quatuor temporum à quo institutum. 23.
 Jejunium singulis mensibus impositum, præterquam Julio & Augusto. 62.

- De Jejunio quadragesimæ indicen-
do. 321.
- Jejunii tempore à litibus & conten-
tione vacandum, ac divinis re-
bus incumbendum. 101.
- Jejunari non debet die Dominico.
75.
- Jejunans die Dominico ne creda-
tur Catholicus. 134.
- Jejunia communia non licet sol-
vere. 76.
- Jejuniorum antiqua instituta mona-
chis imposita quæ fuerint. 263.
- Jejunium adventus Domini quo tem-
pore incipiendum. 283.
- Jejunium in quadragesima non sol-
vendum. 177.
- Jejunium non solvendum in 5. fe-
ria in coena Domini. 370.
- Non jejunandum sabbatis aut do-
minicis diebus quadragesimæ. 376.
- Jejunandum in die passionis Domi-
ni usque ad mediam noctem. 383.
- Ignorantia sacerdotibus maxime vi-
tanda. 304.
- Ignorantia linguæ non officit bap-
tismo. 394.
- Imagines turpes & ad lasciviam pro-
vocantes pingens segregetur. 385.
- Imaginum sacrarum ædificationem
& intentionem qui dicit esse dia-
bolicam, anathema sit. 398.
- Imagines à fidelibus quomodo ado-
rentur, & quomodo non. 405.
- Imagines rejiciens & Ecclesiæ con-
tradicit & naturæ. 408.
- Imagines Judæis faciendas vetitum,
& quomodo intelligendum. 409.
- Imagines Sanctorum qui dixerit ido-
la, anathema sit. 416.
- Pro imaginum veneratione recen-
sentur Patres. 407.
- Immolantis idolis, vel Presbyteri,
vel Diaconi inviti, deinde resi-
piscentes, honorem retineant ab
officio tamen abstineant. 36.
- Immersio trina in renascentibus fie-
ri debet. 232.
- Imperator Pontificum facta non ju-
dicat. 438.
- Imperator monitis pareat. 220.
- De Imperatoribus. 435.
- Ad Imperatorem spiritualia non at-
tinent. 436.
- De inceestuosis. 428.
- Inceeste conjunctiones vitandæ. 259.
- Inceestu qui se maculant quomodo
ad Ecclesiam admittendi. 223.
- Incompatibilia ne quis habeat. 517.
- Incantatores ab Ecclesia sunt eji-
ciendi. 205.
- Incarnationis Dominicæ mysterium
explicatur. 338.
- Indigni ad sacerdotium non pro-
movendi. 277.
- Infamis nemo ad gradus Ecclesias-
ticos admittendus. 31.
- Infamia qui se notat, Clericus nun-
quam fiat. 308.
- Infirmorum cura habenda Episco-
po. 269.
- Ob Infirmitatem non abjiciendi Pon-
tifices. 436.
- Innocentes qui accusant quomodo
puniendi. 284.
- Interdicti tempore monachi celebra-
re possunt. 472.
- Invitis non dandus Episcopatus.
208. & seq.
- Joachim Abbatis liber condemna-
tur. 466.
- Judæi ne fidelium fruges benedi-
cant. 66.
- Cum Judæis non est jejunandum.
10.
- Cum Judæa mœchans fidelis à com-
munionem pellendus. 69.
- Judæorum azyma Christiani ne co-
medant. 106.
- De Judæis converti petentibus. 179.

Judæis inter Christ. quando procedere non liceat. 253.

De Judæis qui advenam aut Christianum ad Judaicam superstitionem seduxerunt, quid sentiendum. 259.

Judæis officia publica non committenda. 280.

De Judæorum mancipiis. 284.

Judæis dare suffragium contra fidem Christianam prohibetur. 309.

Judæi ad fidem non cogendi. *ibid.*

Judæorum filii post baptismum à parentibus separandi. *ibid.*

Judæi conversi cum remanentibus in veteri ritu non conversentur. 310.

Judæus ab uxore fideli separetur, nisi ad fidem conversus fuerit. *ibid.*

Judæi testes esse non possunt. *ibid.*

Judæis officia publica non committenda. *ibid.*

Judæi servos Christianos non habeant. *ibid.*

Judices placita non habeant diebus festis. 457.

Judex sacerdos esse non debet ubi sanguinis sententia præparatur. 305. & 340.

Pro Judiciis Clericus munera non accipiat. 216.

Juvenibus pœnitentia non temerè committenda. 252.

Jumentum in templum non est inducendum. 382.

Jure communi punitur monachus fornicans. 374.

Jus quale Episcopi habeant in monasteriis. 308.

Jurare non cogantur Presbyteri. 456.

Juramentum præstandum à sæcularibus potestatibus. 467.

Juxta plebis merita datur sacerdos. 17.

K

K Yrie eleyson in omnibus Ecclesiis cantandum cum grandi affectu tam ad matutinum, quam missas & vespas. 192.

L

L Ab ore ac artificio Clericus vicium quærat. 133.

Litaniæ quando dicendæ. 311.

Litania quid sit. 425.

Litania major. 426.

Laicus seipsum abscindens communionem privetur tribus annis. 4.

Laici actores Clericos non constituant. 38.

Laicus non doceat præsentibus Clericis. 137.

Laici majoribus solemnitatibus cum Episcopo non occurrentibus triennio priventur Ecclesiæ communionem. 181.

Laicus ne sibi sacramenta ministret. 377.

Laico publicè docere prohibetur. 378.

Laicus chorum non ingrediatur, excepto Cæsare. 379.

Laicus per tres hebdomadas absens ab Ecclesia punitur. 381.

De Laicis excommunicatis. 51.

De Laicis usurariis. 62.

De Laicis tit. 7. 438.

De Laicis ad Clerum qui promoveri non debeant. 153.

Ex Laicis qui possunt Clerici fieri. *ibid.*

A Laicis Clerici injuriam non debent pati. 286.

Ex Laicorum ordine nemo assumendus ad sacerdotium. 319.

Lapsi spontè qualiter pœnitere debeant. 53.

Lapsi, qui de Catholica fide in hæresim transeunt, quomodo tandem suscipiantur. 181.

De Languoris eventu in Clerico mi-

nistrante. 321.
 De Latronibus & furibus. 456.
 Lavacra non debent esse communia viris cum mulieribus. 105.
 Laudes decantandæ post Evangelium. 301.
 Lectio sacrarum litterarum sacerdotalibus mensis miscenda. 278.
 Lectores qualiter ordinentur. 129.
 Legis novæ septem sacramenta, & ad quid ordinata. 504.
 Legenda in Ecclesia. 108.
 Lectores & cantores possunt uxores ducere. 366.
 Lena nec in fine communionem accipiat. 61.
 Levitæ non offerant. 72.
 Levitæ in veteri lege quo tempore ordinabantur. 303.
 Ne laventur una viri cum mulieribus. 381.
 Libri qui canonici. 12.
 Liberum est Clericis monasticam vitam profiteri. 308.
 Liberti ob ingratitude[m] libertatem amittunt. 296.
 Liberti ad Clerum non promovendi. 69.
 Libros Gentilium Episcopus non legat. 130.
 Libri in canone recepti. 152.
 Liberum arbitrium neminem erigit sine Dei gratia. 165.
 Liberti in Ecclesia commendati ne opprimantur. 184.
 De Liberi arbitrii reparatione. 188.
 Libellum officialem accipiat Presbyter ab Episcopo cum ordinatur. 304.
 De Libertate Clericorum. 307.
 Libri sacri communi & prophano usu non consumendi. 379.
 Libertas servis donata quomodo valeat. 382.
 Libellus famosus in Ecclesia posi-

tus, anathema meretur. 66.
 Locus Pauli 1. Tim. 6. Qui solus habet immortalitatem &c. explicatur. 18.
 Loco quolibet & tempore baptizandum urgente necessitate. 23.
 Loqui cum fœmina Clericus solus prohibetur. 31.
 Lucris turpibus non inserviant Clerici. 194.
 Lutheri errores. 521.
 Lutheranorum iniquissima facta. 20.

M

Magistra rationis Ecclesia Romana. 233.
 Magistratus ab Ecclesia cohibendus eo anno, quo agunt duumviratum, 66.
 Mahometi vita, origo, ingenium, obitus. 293.
 Majores & minores qualiter accipiant pœnitentiam. 177.
 Majores solemnitates in civitatibus celebrandæ. ibid.
 Maledicus Clericus veniam cogatur postulare. 133.
 Mala ebrietatis magna. 34. & 428.
 Manes Persa Manichæorum sectam introduxit. 33.
 Mancus, mutus, surdusve non subannandus. 9.
 Mancipia Christiana servientia Judæis quomodo redimantur. 259.
 Manumissus à Domino servus in Clerum recipi potest, alias non. 12.
 Marcus filius Petri in baptisate. 14.
 D. Marci corpus ab Alexandria Venetias translatum est. 433.
 Marcellini Pontificis condemnatio. 35.
 Marcus Pap. symbolum missæ interseruit. 83.
 Maria Virgo verè Dei Mater. 241.
 Martyrum colectæ non aspernandæ. 76.
 Mar-

- Martyrum sepulchra non infamanda. 80.
 Martyres hæreticorum. 106.
 Martyrum reliquiæ à quibus gestandæ & quomodo. 343.
 Matrimonia inter consanguineos vetita. 24.
 Matronarum domicilia Clericus non frequentet. 31.
 Ut Matutinis horis Clerici intersint. 429.
 Marcel. à Maxentio martyrio coronatus. 42.
 De Maximo Cynico Philosopho. 112.
 Pro Meritis plebis datur sacerdos. 17.
 Mersione trina baptismus fieri debet. 8.
 Meretrices paganorum se convertentes ad fidem recipiendæ incunctanter. 65.
 De Mercede operis boni. 188.
 Merces pro divinis sacramentis non sumenda. 340.
 Mercimonia in Ecclesia non exercenda. 380.
 Metropolitanæ ne exercent ministeria Episcopalia per subjectos Episcopos. 452.
 Metropolitanorum Episcoporum primatus. 51.
 Metropolitanari arbitrio Synodus congregetur. 78.
 De Metropolitanis Episcopis. 85.
 De Metropolitanorum electione. 248.
 Mimi, aut venationes ne spectentur. 375.
 Ministerium subdiaconorum. 104.
 Ministri orario non utantur. *ibid.*
 Ministris non licet panem dare aut calicem benedicere. 105.
 Ministri Ecclesiæ res Ecclesiasticas sine Episcopi consensu non alienent. 252.
 Ministrans Clericus si in languorem incidat quid agendum. 321.
 Ministri Dei ut sobrii sint. 432.
 De misericordia Dei. 188.
 Miseri rebus suis non fraudandi. 287.
 Missæ sacrificium à Domino ordinatum. 2.
 Missa & sacrificium & oblatio est. *ibid.*
 Missa ter celebranda in nocte natiuitatis Domini. 20.
 Missa à jejunis celebranda. 125.
 Ad Missam catechumenorum nullus ingredi prohibeatur. 136.
 Qui missam prætermittunt, excommunicentur. *ibid.*
 Ante Missam expletam nullus egrediatur. 180.
 In Missa semper cantetur Sanctus, Sanctus, Sanctus. 192.
 In Missa Papæ nomen semper repetendum. *ibid.*
 Missarum celebritas hora tertia inchoetur. 250.
 Missas sine pallio non dicat Archiepiscopus. 283.
 Modulatione inordinata in Ecclesia non utendum. 380.
 Modus idem psallendi sit rectoribus Ecclesiarum. 339.
 Modus pœnitentes reconciliandi. 125.
 Monastiæ non exeant à monasterio nisi sub certa forma. 375.
 In Monasterio mulierum vir non dormiat. *ibid.*
 Monasteria duplicia ne fiant. 420.
 Monachus fornicator jure communi punitur. 374.
 A Monachatu propter scelus nemo arcendus. *ibid.*
 Monachatum profitentes quomodo probandi. 373.
 Monacham vitians Clericus deponatur. 366.
 Monasteriis aut Ecclesiis consanguineos præficientes arguuntur Episcopi. 332.

- Monasterio vel Ecclesiæ quid conferre possit Episcopus. 329.
 Monachum quid faciat. 307.
 De Monachorum vita. 423.
 Monachi in civitatibus subjecti sint Episcopo. 195.
 Monasteriis deputati ad militiam redire nequeunt. 195.
 De Monachorum professione. 430.
 Monachi sine licentia Episcopi vagantes ad propria loca redire cogantur. 199.
 Monachi à negotiis sæcularibus abstineant. 423.
 Monasteria Deo dicata cœnacula sæcularium non fiant. 199.
 De Monasticis votis. 438.
 Monachus matrimonio non copuletur. 263.
 In Monasteria Episcopi nec Presbyteri ingrediantur. 282.
 De Monasteriorum locis providendis. 424.
 Mortalium nullus Deum vidit in essentia. 18.
 Mortuis Eucharistia non danda. 122. & 382.
 Morientis Episcopi exequiæ qualiter celebrandæ. 322.
 Mortis periculo quomodo agendum cum pœnitente. 341.
 Mortua fides sine operibus. 422.
 Mulier duobus fratribus nubens abjicienda. 45.
 Mulieres partus suos ex fornicatione necantes ab Ecclesia removentur usque ad vitæ exitum. 40.
 De Mulieribus subintroductis. 51.
 Mundatus à dæmone in ordinem Clericorum recipi potest. 11.
 De Multitubis. 45.
 De Mulieribus lenocinium facientibus. 61.
 Mulieres virilem habitum non deferant. 75.
 Mulieri caput tondere non licere. *ibid.*
 Multitudinis judicio ordinationes non faciendæ. 104.
 Mulieres sacrarium non introeant. 107.
 Mulieres publicè non doceant. 137.
 Mulieres non baptizent. *ibid.*
 Mulieres cum Clericis in adulterio deprehensæ subiaceant districtioni. 259.
 Mulier sola monasterium non adeat. 263.
 Mulierum extranearum vitanda consortia. 343.
 Cum Mulieribus viri unà non laventur. 381.
 Mulier nulla cohabitaret cum Presbyteris vel Diaconibus. 396.
 De Mutatione prævaricationis Adæ. 188.
 Munera non accipienda ab Episcopo. 320.

N

- N**atalitia Sanctorum saltationibus turpibus non polluenda. 282.
 Nativitas Verbi duplex. 240.
 Natura humana quid possit. 188.
 Natura & gratia. 189.
 Naturæ duplicis in Christo materia tractatur. 297.
 Naturæ duæ in Christo, non duæ personæ. 338.
 Necessè est Episcop. prædicare. 339.
 Necessitate non cogente non alienentur res Ecclesiæ. 277.
 Necessitate cogente, pœnitens lector aut ostiarius fiat. 141.
 Necessitati fidelium dispensandæ ab Episcopo res à fidelibus oblatae. 25.
 Necessitati singulorum Ecclesiæ dona dividenda. *ibid.*
 Neganda non est pœnitentia histrionibus conversis. 126.
 Negligentiores pœnitentes tardius recipi-

- cipiendi. 135.
 De Negligentia Prælatorum in divinis officiis. 470.
 Negotia Clericis non sectanda. 195.
 Negotiatores Clerici esse prohibentur. 123.
 Nemo ordinetur absolutè. 195.
 Nemo gloriatur de substantia sua. 188.
 Nemo per seipsum salutis æternæ mysterium conquirere potest. 187.
 Nemo discedat Episcopo verbum faciente. 131.
 Nemo sine peccato esse potest. 158.
 Neophyti Clerici non ordinandi. 76.
 Neophyti non promovendi. 102.
 Nestorius hæreticus. 168.
 Nestorii & Eutychetis dogmata damnantur. 268.
 Nicænum Conc. prophanum. 101.
 Nicææ statuta immota permaneant. 111.
 Nihil boni hominem posse sine Deo. 189.
 Nihil exigendum pro baptismo. 320.
 Nihil exigatur pro administratione Eucharistiæ. 369.
 Nomen Christi metus causa negans ab Ecclesia rejicitur. 9.
 De Nomine Presbyteri. 16.
 Nomina non recitanda ante præcem sacerdotis. 146.
 Novatus hæreticus à Cornelio damnatus. 29.
 De Novatianis. 52.
 Novatiani quomodo instruendi. 103.
 Novatiani in communionem non recipiendi. 77.
 Novilunio non accendantur rogi ritu Gentilium. 379.
 Nucерianus Episcopus. 152.
 Nullus peccantem Clericum cæde attingat. 58.
 Nullus dijudicet primam sedem justitiæ. ibid.
 Nullus Ecclesiasticorum in tabernis comedat. 105.
 Nullus Clericus sine Episcopi sui jussione peregrinetur. 107.
 Nullus Episcopus Clericum alienum ordinet. 124.
 Nullus in Ecclesia convivetur. 125.
 Nullus præter Episcopum chrismata conficiat. 144.
 Nulli neganda ultima poenitentia. 166.
 Nullus pro levibus causis à communione suspendendus. 268. & 429.
 Nullus Ecclesiæ oblata auferre præsumat. 222.
 Nullus miserorum rebus suis fraudandus. 287.
 Nullus cum excommunicatis communice. 292.
 Nullus sacerdos judex sit, ubi agitur de causa sanguinis. 305.
 Nullus in Regem præficiendus sine omnium electione. 311.
 Nullus sæcularium scandala excitet in Ecclesia. 336.
 Nullus per præmium ad sacros ordines accedat. ibid.
 Nullus fidelium azyrna Judæorum comedat. 367.
 Nullus Clericus tabernam habeat cautionariam. ibid.
 Nulla mulier cohabitetur cum Presbyteris aut Diaconibus. 396.
 Nullus fiat lector sine manus impositione. 419.
 Nulla valet præscriptio absque bona fide. 471.
 Nullus mortalium vidit Deum in essentia. 18.
 Nullus nisi jejunos sacrificet. 22.
 Nullus Clericus vel Presbyter propter causam suam intret curiam. 58.
 Numerus certus Diaconorum. 47.
 Numerus Diaconorum Parochiarum & Cardinalium urbis Romæ. 57.
 Nun-

Nundinæ Clericis vitandæ, 133.
 In nuptiis secundis sacerdos non oret.
 45.
 Nuptias detestans, anathema sit. 74.
 Nuptiarum copula cum hæreticis pro-
 hibita. 103.
 Nuptiæ non celebrandæ in quadrage-
 sima. 107.
 Nuptialia convivia Clericus non fre-
 quenter. 180.
 Nuptiis non jungantur monachus, nec
 virgo Deo dicata. 197.
 Nuptiæ prohibitæ. 365.

O

Oblationes panis & vini domini-
 cis diebus faciendæ & viris &
 mulieribus in remissionem pecca-
 torum. 28.
 Oblationes Episcopis committuntur
 pro fidelium ipsorum necessitate.
 25.
 Observantia regularium canonico-
 rum quæ esse debet. 422.
 Oecolampadii errores, & Zvinglii &
 Berengarii. 521.
 Officia publica Judæis non sunt com-
 mittenda. 310.
 Orans cum infidelibus & hæreticis se-
 cludatur à communione. 10.
 Oratio semper ad Patrem in altari di-
 rigenda. 124.
 Ordinare non licet Episcopo in
 aliena provincia. 6. & 87.
 Ordinationes Episc. Presb. & Cleri-
 corum omnium quomodo fiant.
 129.
 Ordinatus bis, deponatur. 10.
 Ordinatus in Clericum ex pœnitente
 deponatur. 134.
 Ordinari potest in Clericum ex pœni-
 tente, sed ex necessitate. 141.
 Ordinandus non est Causidicus Cu-
 rialis, Miles, quod si ordinatus
 fuerit, deponatur cum ordinato-

re. 154. & seq.
 Ordinandi quales esse debent. *ibid.*
 Ordinans propter pecuniam anathe-
 ma sit. 194.
 Ordinentur minimè ad superiorem
 ordinem pœnitentes, litterarum nes-
 cii, & membris mutili. 214.
 Ordinentur minimè bigami, vel vi-
 duam aut corruptam qui duxerint.
ibid.
 Ordinandus alienus non est sine con-
 sensu Episcopi sui. 55.
 Ordinatus etiam nesciente domino
 valet. 227.
 Ordinatus invitus deponatur. 248.
 Ordinet nemo invitum. *ibid.*
 Ordinare Presbyter ne præsumat. 295.
 Ordinationes ternis fiant mensibus.
 199.
 Ordo sacer ut Subdiaconus, Diaco-
 nus, Presbyter, vicis tempore
 uxore abstineat. 367.
 Ordo sacerdotum & Episcoporum à
 Deo institutus est. 17.
 Ordo quis in templo orationum, ca-
 thechumenorum & fidelium obser-
 vandus. 104.
 Originale peccatum ad infernum de-
 trudit. 502.
 Osculum pacis post confecta mysteria
 dandum. 146.
 Oves pastorem ne reprehendant, nisi
 à fide exorbitaverit. 222.
 Oxomensis errores, & errorum ab-
 juratio per eum. 512.

Palmitem esse in vite, & fidelem
 esse in Patre uti accipiendum.
 189.
 Pascha celebrandum est die domini-
 ca, non alia. 23.
 Pater filium in baptismo non susci-
 piat. 429.
 Patriarchalium quatuor sedium ordo,
 Alexandrinæ, Antiochenæ, & Hie-

- rosolymitanæ. 468.
- Paulianistæ & Cathaphryges rebaptizandi. 55.
- Peregrinari non licet Clericis absque Episcopi jussione & litteris. 107.
- Persona in Christo, una non duæ, quamvis duæ in ipso naturæ sint. 241.
- Personæ in Trinitate nullo modo separabiles sunt. 338.
- Perjurus in judicio annum à communione absteineat. 223.
- Petrus Antiochiæ sedit annos septem. 13.
- Petrus Romæ sedit vigintiquinque annos, menses duos, dies tres. 14.
- Petrus post Christum passum mortuus anno trigesimo octavo. *ibid.*
- Petrus primatum Ecclesiæ accepit à Christo, aliis Apostolis inter se æqualibus, quibus Episcopi successere. 16. & 17.
- Pœnitentia juvenibus non temere credenda est. 252.
- Pœnitentem sacerdos cautus suscipiat & foveat. 430.
- Pontificis summi Deus solus iudex, aliorum autem hominum Pontifex ipse. 222.
- Prædicare necessum est Episcopum ipsum, & ab aliis curis cessare. 339.
- Prædicans sine licentia excommunicetur. 468.
- Preces non recitandæ in Ecclesia, nisi quas Concilium comprobaverit. 160.
- Præceptores pueros suos doceant, quæ sunt fidei. 517.
- Præscriptio tam canonica quam civilis nulla est sine fide bona. 471.
- Præscriptio in bonis Ecclesiæ quando incipiat. 330.
- Presbyter & Clerici alii ab Episcopo uno ordinentur. 2.
- Presbyter ne uxorem abjiciat sub religionis obtentu. *ibid.*
- Presbyter nemo fiat ante anos 30 etiam si valdè dignus fuerit. 28.
- Presbyter sæcularibus sese curis immiscens ejiciatur. 2.
- Presbyter aliud quam quod à Domino est ordinatum offerens super altare, deponendus est. 2.
- Presbytero propriam ne liceat parochiam relinquere. 3.
- Presbyter si uxorem duxerit, quæ pœna plectendus. 45.
- Presbyter ante Vèrnum æquinoctium Pascha cum Judæis celebrans abjiciatur. 2.
- Presbyter solus sacrum agere non potest. 427.
- Primitiæ inter quos dividendæ sint. 2.
- Primam sedem nemo judicet. 58.
- Priscillianistarum dogmata. 315. & seq.
- Professuri monachismum quomodo probandi. 373.
- Professores litterarum, quæ fidei adversantur ab Ethnicis tradita, discipulos moneant. 515.
- Promotioni Episcoporum ne se immisceat princeps secularis. 451.
- Prophanator templorum segregetur, si laicus: si autem Clericus fuerit, deponatur. 384.
- Psallendi observatio in Ecclesia quæ esse debet. 264.
- Publicis ne se administrationibus Episcopus immisceat. 12.
- Q**uadragesima Clericis omnibus imposita. 20.
- Quadragesimæ tempore à conjugibus omnino abstinentur. 101.
- Quadragesimæ tempore nusquam nuptiæ celebrentur. 224.
- Quadragesimæ jejunium violantem quæ

quæ pœna sequatur. 328.
 Quadragesimæ Sabbatis & Dominicis tantum diebus consecratio fiat, aliis non. 375.
 Quadragesimæ sabbatis & Dominicis diebus non est jejunandum. 376.
 Quæ ad altare licet offerri. 2.
 Quales non amat Deus. 188.

R

Raptores virginum & viduarum communione priventur. 221.
 Regularis observantia canonicorum qualis & quæ sit. 422.
 Reliquiæ Sanctorum magna potentes virtute sunt. 400.
 Reliquiæ Sanctorum venerandæ. 415.
 Reliquiæ Sanctorum à Levitis gestandæ, non à Pontifice. 343.
 Relinquens temerè uxorem excludatur à communione. 388.
 Repudians suam, & alienam superinducens, rejiciatur à communione. 151.
 Rescriptum Episcoporum pulcherrimum ad Siritium Papam. 117.
 Resurgent cum corporibus mortales omnes. 464.
 Restituat usuras Judæus etiam compulsionè. 474.
 Revelatio fidei Gregorii Episcopi Neocæsariensis. 238.
 Rex Concilium, aut Synodum congregare non potest, admonere ut coagregetur potest. 391.
 Ritus diversi in eadem sede tolerandi. 469.
 Rogationes quomodo celebrandæ. 227.
 Romanus Pontifex Christi Vicarius, Petri successor, totius caput Ecclesiæ, & Doctor & Pater est. 502.
 Romana Ecclesia cæteris Ecclesiis nullo synodico decreto prælatæ est: sed Domini voce primitarum ob-

tinuit: & à nemine judicatur. 435

S

Sabbatum Christianum Judæorum more celebrans anathema sit. 105.
 Sacerdoti ad nuptias emisso voto reditus esse non potest. 327.
 Sacerdos juxta plebis merita datur à Deo. 17.
 Sacerdos ad venandum canibus ne utatur. 181.
 Sacerdos qualis esse debet. 303.
 Sacerdos in sanguine ne sit judex. 305.
 Sacrata Deo vasa humanis ne inservantur usibus. 343.
 Sacramenta novæ legis septem sunt, & ad quid ordinata sunt. 504. & seq.
 Sacramenta tribus perficiuntur, materia, verbis, & persona. ibid.
 Sacramentorum septem virtutes & efficaciam. ibid.
 Sacrificans Domino semper adjutorem habeat. 342.
 Sacrificet nemo nisi jejunus. 22.
 Saltare non licet in Sanctorum natalitiis. 282.
 Salutem nemo sibi ex sese comparat. 187.
 Pro Sepultura nil omnino exigendum est. 191.
 Sepeliendus ubi quis decimam solvit. 455.
 Separans se temerè ab uxore segregetur. 388.
 Spectaculis ludicris interesse Clericis non licet nec laicis. 108.
 Spiritus sancti processio à Patre & Filio est, & quomodo. 337.
 Sponsalium fidem frangentes per triennium à communione abstineant. 66.
 Stellis fatalibus & animas & corpora humana qui credit adstringi, anathema sit. 315.
 Subdiaconus ad nuptias transire non po-

potest. 57.
 Subsistentia in Christo una est, non
 duæ: quamvis duæ insint naturæ.
 241.
 Superstitiones & sortilegia & auguria
 omnino prohibentur. 289.
 Suspendi nemo debet à communione
 levi de causa. 268.
 Symbolum Apostolicum & Domi-
 nicam orationem omnes teneant.
 427.
 Symbolum Syrmensis Concili 98.
 seq.
 Symbolum Constantinopolitanum.
 112.
 Synodus generalis convocari non po-
 test, nisi per sedem Apostolicam.
 271.
 Synodus bis in anno celebranda est,
 & quibus rationibus. 88.

T

TAbernam cauponariam exercere
 Clerico non licet. 367.
 Talionis pœna injungenda est, falso
 accusantibus. 174.
 Theatrici omnes dum agunt, commu-
 nione abstineant. 70.
 Tempora quatuor observanda cum je-
 junio. 426.
 Toletanus Episcopus Episcopum præ-
 ficere potest, quem Rex elegit. 388.
 Tonsuratus præter voluntatem & in-
 justè, Tonsuratus maneat. 425.
 Tonsuram Clericus deferat. 307.
 Trinitatem esse varia testimonia os-
 tendunt. 271.
 Trinitas tota communiter Filium in-
 carnavit. 464.
 Trinitas secundum communem essen-
 tiam indivisa, secundum personas
 discreta. ibid.
 Turpes imagines pingens segregetur.
 385.

V

Vasa sacra, non nisi à sacratis mi-
 nistris tangantur. 19.

Verberans peccantem etiam infide-
 lem Episcopus deponatur. 5.
 Verbum Dei non factus est, quo-
 modo interpretandum. 172.
 Viduam ducens, Episcopus aut Pres-
 byter esse non potest. 4.
 Vidua continentiam professa devo-
 luta ad nuptias excommunicanda
 est. 137.
 Vinum aquæ permistum cum pane
 offeratur in altari. 19.
 Violans virginem eam ducat uxorem,
 10.
 Violator virginitatis suæ professæ in-
 ter digamos rejiciendus est. 40.
 Violatrix virginitatis suæ professæ
 qua pœna censeatur. 61. & 113.
 Violatrix virginitatis suæ non pro-
 fessæ qua pœna censeatur. 61.
 Visitandis in Ecclesiis quam formam
 Episcopus tenere debet. 319.
 Vita Clericorum qualis. 422.
 Vita monachorum qualis. 423.
 Vitians monacham Clericus depona-
 tur. 366.
 Vituperans Ecclesiæ orationes & cou-
 ventus in ea, & ritus, anathema
 sit. 74.
 Vir in mulierum monasterio dormi-
 re non debet. 375.
 Virginis partus fuit citra ullum do-
 lorem. 381.
 Voluntatem hominis homo facit, cum
 id facit quod Deo displicet. 189.
 Voluntates multæ & operationes in
 Christo. 350.
 Voluntas una Patris, & Filii, & Spi-
 ritus sancti est. 351.
 Voluntas in Christo humana semper
 divinæ subjecta fuit. 360.
 Votum nullum rectum est, nisi à
 domino jubente acceptum. 187.
 Votorum obligatio. ibid.
 Urbe privati Episcopi, sua privilegia
 non amittunt. 372.

Usus imaginum admittendas probatur. 406.

Usuras accipere Clerici vetantur. 367.

Usurarius non est absolvendus nisi de usuris satisfecerit. 476.

Usurarius Clericus qua pœna censeatur. 55. & 62.

Wicleff errores damnati & articuli. 482. usq. ad 485.

Uss & Wicleff errores. 492.

Uva cum Eucharistia non conjugenda. 370.

Uxor relinqui potest barbarico sacerdoti post ordinationem. 370.

Uxor Episcopi reponenda est in monasterium. 375.

Uxore relicta, vir aliam ducens, adulter est. 382.

Uxores suas temerè relinquentes quomodo puniendi. 388.

INDEX RERUM PRÆCIPUARUM, quæ in Additionibus continentur, per ordinem Alphabeticum.

A

Alexandrinus Episcopus habet regimen Ægypti, Libiæ, & Pentapolis, sed ex permissione Episcopi Rom. 52.

Amalricus hæreticus cum suis erroribus damnatus est, & quis finis ejus. 467.

Anacleti verba malè referuntur. 17.

De Anastasio quædam conficta referuntur. 220.

Angelorum bonorum invocatio nequaquam prohibita, sed malorum tantum. 106.

Angelos & animas humanas esse corporeas, quidam asseruit, sed non fuit hæc Synodi sententia. 405.

Antiochena Synodus probabiliter ab Arrianis facta putatur. 84.

Arausicani Concilii I. Canones pertinent ad II. Arausicanum. 185.

B

Basiliense Concilium legitimè indictum est, sed statim fuit illegitimum. 494.

C

Canones Apostolorum ferè omnes à Pontificibus vel Conciliis sunt confirmati. 1.

Canon ultimus Apostolorum Apocriphus. 13.

Canon 36. Constantinopolitani Concilii VI. generalis est erroneus. 372.

Canon ejusdem Concilii est etiam erroneus. 376.

Item Canon 55. ibid.

Cathecumenis non præbendum sacramentum, quomodo intelligendum. 122.

Canones 102. in Concilio VI. Constantinop. relati, non sunt istius Concilii, nec alicujus legitimi. 363.

Chorepiscopi olim duplicis generis. 86.

Cereos accendi in funeribus fidelium neque novum, neque illicitum est. 64.

Communio etiam in fine vitæ olim negabatur, sed hoc nunc est mitigatum. 59.

Chrisma conficere quidam Presbyteri præsumpserunt. 144.

Constantinopolitana 5. Synodus probabiliter est particularis. 234.

In Calice non debet esse tertia pars aquæ ad sacrificandum. 455.

Con-

Constantiense Concilium quomodo legitimum, & quomodo illegitimum. 481. & 482.

Concilii ejusdem acta quomodo à Martino V. approbata. 491.

D

DE Diaconatus & Presbyteratus materiæ ratione est impositio manuum. 507.

E

EPiscopo aut Presbytero uxorem propriam abjicere prohibitum. 2.

Episcopis ad Rom. Pontificem appellantis, ordinariè deferendum. 91.

Episcopus potest, & debet in missa dicere, Dominus vobiscum. 317.

Existimantes maleficas de loco in locum transferri non damnantur, sed ipsæ maleficæ. 41.

Energumenorum nomina peculiariter ad altare recitari prohibita. 64.

Eucharistia olim viris dari solebat in manibus. 143.

Eucharistia in altari sub cruce, non inter imagines componi debet. 261.

F

FLorentinum Concilium legitimum fuit, sed non octavum, ut quidam volunt. 501.

Pro Furibus & latronibus quando non orandum. 456.

H

Hymnus Gloria Patri, &c. ex Apostolorum institutione est. 275.

Honorius Papa, falsò inter Monothelitas recensetur. 347.

Honorius nunquam ab Ecclesia tanquam hæreticus damnatus est. 444.

I

Idola frangere non semper laudabile. 67.

Imagines esse in Ecclesia quomodo & quare olim prohibitum. 64.

Imperator non nisi ex consensu, &

jussu Pontificis potest Synodum congregare. 346.

Imperatoris præsentia in synodo non est nisi honoraria, non item authoritativa. 347.

L

Ladicensis Concilii canon male recitatus. 104.

Latria propriè dicta non est imaginibus exhibenda. 415.

Liberius neque hæreticus fuit, neque hæresi subscripsit. 100.

Lucernarium quid olim diceretur. 142.

M

Matrimonium sæpius contrahentibus, injungebatur olim pœnitentia, & quare. 45.

Ad Militiam reddere quo sensu malum. 54.

N

Neocæsariensis Concilii canonum probatio ex 6. Synodo parva aut nulla est. 44.

Nicæna 7. Synodus generalis rogatu & auxilio Imperatorum congregata est, sed Adriani summi Pontificis autoritate & consensu. 397.

Nicæna 2. quæ est 7. Synodus generalis non est rejecta à Concilio Francofordensi. 416.

Nuptiis interesse quibus & quando non liceat Presbytero. 46.

O

Officialis liber quis olim fuerit. 304.

Ordo sacer non semper fuit impedimentum dirimens matrimon. 38.

Ordinari eum, qui in ægritudine baptizatus est, quomodo prohibitum est. 46.

P

Pisanum Concilium sine autoritate Rom. Pont. celebratum est. 513.

INDEX

Pœnitentia quæ olim legitima. 60.
Presbyteri non possunt sacramentum
confirmationis conferre. 183.
Purgatio ab aliqua infamia per ignem
est illicita. 456.

Sardicense Concilium prius est Car-
thaginensi. 165.
Synodi sextæ non habenda magna ra-
tio. 1.
Syrmiense Concilium probabiliter il-
legitimum. 97.

S

Abbato jejunari olim solitum in
Ecclesia Romana. 63.
Sardicensis Concilii diversæ opinio-
nes. 90.

T

Triburiense Concilium tantum
fuit provinciale. 455.

FINIS.

ERRATA SIC CORR GE.

Pag.	Lin.	Men.	Corr.
97.....	in not. marg.....	Symiense.....	Syrmiense.
195.....	23. & in not. marg.	Cælestinus.....	Cælestinis.
225.....	in not. marg.....	42.....	52.
336.....	in not. marg.....	79.....	76.
456.....		556.....	456.

INDEX

Pœnitentia quæ olim legitima. 60.
 Presbyteri non possunt sacramentum
 confirmationis conferre. 183.
 Purgatio ab aliqua infamia per ignem
 est illicita. 456.

S

Sabbato jejunari olim solitum in
 Ecclesia Romana. 63.
 Sardicensis Concilii diversæ opinio-
 nes. 90.

Sardicense Concilium prius est Car-
 thaginensi. 165.

Synodi sextæ non habenda magna ra-
 tio. 1.

Syrmiense Concilium probabiliter il-
 legitimum. 97.

T

Triburiense Concilium tantum
 fuit provinciale. 455.

FINIS.

ERRATA SIC CORR GE.

Pag.	Lin.	Men.	Corr.
97.....	in not. marg.....	Symiense.....	Syrmiense.
195.....	23. & in not. marg.	Cælestinus.....	Cælestinis.
225.....	in not. marg.....	42.....	52.
336.....	in not. marg.....	79.....	76.
456.....		556.....	456.



